

skupščina
socialistične
republike
slovenije

Skupščina SR Slovenije
DOKUMENTACIJA

sejni zapiski

seje
od 1. VI. 1977
do 31. VIII. 1977

15

Ljubljana 1978

**skupščina
socialistične
republike
slovenije**

sejni zapiski

**seje
od 1. VI. 1977
do 31. VIII. 1977**

ljubljana 1978

St. št.: 19/15 I

Sekretariat Skupščine SMO
dokumentacija

Lm. št. 322/78

zbor združenega dela

48. seja

(22. junija 1977)

Predsedoval: Štefan Nemeč,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Štefan Nemeč: Tovarišice in tovariši! Pričenjam 48. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave SR Slovenije in prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

V smislu določil poslovnika bomo najprej izvolili Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora in verificirali pooblastila.

Predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvolimo naslednje delegate: za predsednika Sonjo Jarc, za člana Janeza Mlakarja in Mirka Jemca.

Ali so predlagani delegati navzoči? (Vsi trije delegati dvignejo roko.)

Dajem predlog v razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Potem dajem predlog na glasovanje. Glasovali bomo javno, z dvigom rok. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvoljeni: za predsednika Sonja Jarc, za člana Janez Mlakar in Mirko Jemec.

Prosim predsednika in člana Komisije, da pregledajo pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba, ter nato poročajo zboru.

Na današnjo sejo zbora so bili povabljeni predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiške konference SZDL Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Raziskovalne skupnosti Slovenije, Skupnosti socialnega varstva Slovenije, Skupnosti starostnega zavarovanja kmetov, Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije, Združne zveze Slovenije in Odvetniške zbornice Slovenije.

Na sejo zбора so bili povabljeni tudi predsedniki odborov Zbora združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ. Vse lepo pozdravljam in vabim k sodelovanju.

Delegat prosim, da bi vsi tisti, ki imajo pripravljena delegatska vprašanja, le-ta oddali meni ali tovarišu sekretarju. Tako bi jih lahko posredovali predstavnikom Izvršnega sveta, da bi se na odgovore pripravili in na vprašanja odgovorili po možnosti že na današnji seji.

Prav tako vprašujem, če želi kdo od delegatov na današnji seji govoriti v italijanskem ali madžarskem jeziku! Delegati imajo po 212. členu ustave in 12. členu poslovnika Skupščine SR Slovenije pravico govoriti v jeziku svojega naroda. Ugotavljam, da nihče ne želi razpravljati v teh dveh jezikih. Hvala.

Obveščam vas, da smo se predsedniki zborov na predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije dogovorili, da bomo poslušali na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora po končani 2. točki dnevnega reda uvodno obrazložitev k poročilu o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji, ki jo bo podala Ela Ulrih, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, ter uvodno obrazložitev k zakonom v zvezi z družbenoekonomskimi odnosi naše republike s tujino, ki jo bo podal Jernej Jan, predsednik Komiteja za ekonomske odnose s tujino.

Po končanem skupnem zasedanju vseh treh zborov pa bomo na skupnem zasedanju Zbora združenega dela in Zbora občin poslušali uvodno obrazložitev k dogovoru o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980, ki jo bo podal Milovan Zidar, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Prosim predsednico, da poda poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja!

Sonja Jarc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 48. sejo dne 22. junija 1977.

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 144 delegatov, in sicer z gospodarskega področja 88 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 17 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 13 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 15 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov in družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov, iz delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ 1 delegat.

Na današnji seji ni prisotnih 6 delegatov, in sicer z naslednjih področij oziroma okolišev: z gospodarskega področja iz 2. in 7. okoliša po 1 delegat, skupno 2 delegata; s prosvetno-kulturnega področja iz 2. okoliša 1 delegat; iz kmetijske dejavnosti za 4., 6. in 7. okoliš po 1 delegat, skupaj 3 delegati.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije in zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa. Želi kdo o poročilu razpravljati? (Ne.)

Dajem poročilo na glasovanje. Kdor je za poročilo, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 48. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzočih večina delegatov.

Prehajamo na določitev dnevnega reda. Z dopisoma z dne 1. 6. 1977 in z dne 10. 6. 1977 sem razširil dnevni red z naslednjimi točkami: s predlogom zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1370), z osnutkom zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije in s predlogom zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1371).

Z dnevnega reda za današnjo sejo pa umikam statut Raziskovalne skupnosti Slovenije in predlog za izdajo zakona o ureditvi nekaterih vprašanj sodnih postopkov, z osnutkom zakona.

Glede na navedeno predlagam v smislu 24. člena poslovnika Zbora združenega dela naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 48. seje Zbora združenega dela;
2. odobritev zapisnika 47. seje Zbora združenega dela;
3. poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji;
4. problematika odvetništva in druge pravne pomoči v SR Sloveniji s predlogom za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči;
5. predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977;
6. predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in skupnostih otroškega varstva;
7. predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu;
8. predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti;
9. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov;
10. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj;
11. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu;
12. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena;
13. osnutek zakona o blagovnem prometu;
14. predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona;
15. predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona;

16. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona;

17. osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev;

18. predlog za izdajo zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prisilni upravi nad zavodi in o začasni upravi nad organizacijami združenega dela v sestavi zavodov ter o prenehanju uporabljanja nekaterih določb temeljnega zakona o podjetjih v območju SR Slovenije, z osnutkom zakona;

19. odgovor o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980;

20. osnutek zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času od leta 1975 do leta 1979;

21. osnutek zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije;

22. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1370);

23. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1371);

24. osnutek zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinavke in parkljevke;

25. volitve in imenovanja;

26. vprašanja delegatov.

Predlagam, da najprej obravnavamo 5. točko. To pomeni, da bi predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 obravnavali kot prvo vsebinsko točko, takoj za odobritvijo zapisnika, ker so za to zaprosili predstavniki Izvršnega sveta.

Ali ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu dnevnemu redu? (Nihče.) Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani dnevni red soglasno sprejel.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 47. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik smo prejeli. Ima kdo kakšno pripombo ali predlog za dopolnitev zapisnika? (Ni pripomb.) Ker nima nihče pripombe, ugotavljam, da je zapisnik 47. seje Zbora združenega dela sprejet.

Sedaj prekinjam sejo Zbora združenega dela in prosim delegate, da počakajo, da se zberejo delegati ostalih dveh zborov, da bomo poslušali skupne ekspezeje.

(Seja je bila prekinjena ob 9.30 in se je nadaljevala ob 10.25.)

Predsednik Štefan Nemeč: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela.

Prehajamo na obravnavo 5. točke dnevnega reda, in sicer na predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Vlada Tanceta, namestnika republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun, ki bo podal uvodno obrazložitev. Besedo ima Vlado Tance!

V l a d o T a n c e: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 temelji na izhodiščih za pripravo republiškega proračuna za leto 1977, sprejetih na sejah zborov Skupščine SR Slovenije 8. decembra 1976, na določilih zakona o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih ter na izhodiščih za pripravo meril in kriterijev za dopolnilno financiranje družbenopolitičnih skupnosti, sprejetih na sejah zborov Skupščine SR Slovenije 5. maja 1977.

Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 je uskladen z določili resolucij o politiki izvajanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije in SFR Jugoslavije za obdobje od leta 1976 do 1980 v letu 1977.

Obe resoluciji določata, da mora splošna poraba, torej tudi poraba v okviru republiškega proračuna, v letu 1977 rasti počasneje od rasti družbenega proizvoda.

Leto 1977 predstavlja prehodno obdobje za uveljavitev načel zakona o združenem delu in za uveljavitev sistemskih rešitev o financiranju skupne in splošne porabe tako, da bo nemoteno potekala družbena reprodukcija.

Da bi v skladu z zakonom o združenem delu omogočili hkratne razprave in usklajevanje o obsegu sredstev za splošno, skupno in osebno porabo, je bilo z zakonom o začasnem financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih v prvem polletju 1977 uveljavljeno začasno financiranje republiškega proračuna in opredeljena so bila načela za uveljavitev takšnega začasnega financiranja tudi v proračunih občin. V preteklih mesecih je bilo delo v republiških organih in občinah usmerjeno zlasti na pripravo podatkov, na podlagi katerih delavci odločajo o vseh vrstah porabe hkrati, torej tudi o sredstvih splošne porabe, ki so sestavni del celotnega družbenega dohodka, ustvarjenega v združenem delu.

Tekoče spremljanje vseh gibanj oblik porabe na ravni družbenopolitičnih skupnosti, novih oblik solidarnosti v regiji na področju skupne in splošne porabe ter gibanj dopolnilnih sredstev iz republiškega proračuna bo v okviru spremljanja in uresničevanja celotne družbenoekonomske politike omogočalo pravočasne, usklajene in učinkovite posege vseh odgovornih dejavnikov.

Na podlagi resolucije o politiki izvajanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 v letu 1977, ki izhaja iz temeljnih ciljev, nalog in obveznosti družbenega plana in dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije, se bo v letu 1977 nadaljeval proces ustavne preobrazbe splošne porabe v skladu s stališči, priporočili in sklepi Skupščine SR Slovenije k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov družbenih dejavnosti za obdobje 1976—1980.

Glede na to se nadaljujejo prizadevanja, da se iz proračunov družbenopolitičnih skupnosti izloči financiranje tistih nalog, ki po ustavi in zakonu ne sodijo med funkcije družbenopolitičnih skupnosti, in da se prenesejo v sklop skupne porabe.

V teh prizadevanjih se posveča največja pozornost komunalni dejavnosti, za katero naj bi sredstva zagotavljali v skladu z načelom svobodne menjave

dela med uporabniki in izvajalci, in sicer tako za individualno kot za kolektivno porabo.

Solidarnostno prelivanje sredstev na podlagi dogovora med občinami v regiji bo prispevalo k reševanju problemov v zvezi z viri financiranja. Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije pa predvideva dopolnjevanje proračunov občin, ki z lastnimi dohodki ne morejo pokriti vseh obveznosti, ki zanje izhajajo iz ustave in zakonov. Družbeni dogovor o enotnih osnovah in merilih davčne politike v občinah bo objektiviziral obseg sredstev, ki pripadajo občinskemu proračunu ob ažurni odmeri in pobiranju davkov.

Na skupno 19,8% rast sredstev republiškega proračuna v letu 1977 v največji meri vpliva za 22,8% povečana obveznost SR Slovenije za financiranje federacije. Znano je, da je Skupščina Socialistične republike Slovenije 1977 dala obenem tudi soglasje k višini prispevka Socialistične republike Slove svojim soglasjem k zakonu o skupnem obsegu proračuna federacije za leto venije k proračunu federacije, ki znaša v letošnjem letu 6.557,4 milijona dinarjev.

Vse to je vplivalo, da se je v vsoti razpoložljivih sredstev republiškega proračuna zmanjšal delež, ki odpade na zagotavljanje potreb SR Slovenije, in sicer od 35,9% v letu 1976 na 35,2% v letu 1977, ter da se je povečal delež, ki ga iz svojega proračuna namenja Slovenija kot prispevek k proračunu federacije, od 64,1% v letu 1976 na 64,8% v letu 1977.

Zaradi velikega izpada v prilivu dohodkov republiškega proračuna v letu 1976 ni bilo mogoče do 31. januarja 1977 poravnati obveznosti SR Slovenije do proračuna federacije za leto 1976. Zato je bilo potrebno vse dohodke iz naslova temeljnega davka od prometa proizvodov do 24. februarja 1977 uporabiti za poravnavo obveznosti do prispevka federacije za preteklo leto.

Socialistična republika Slovenija bo glede na to v 11 mesecih, to je do 31. januarja 1978, težko izpolnila celotno obveznost do prispevka federaciji za leto 1977. Za poravnavanje prispevka federaciji tudi letos namenjamo celotni priliv temeljnega prometnega davka, ta pa ne raste v skladu s predvidevanji.

Globalna ocena rasti prilivov temeljnega prometnega davka v državi, sprejeta ob sprejemanju proračuna federacije za letošnje leto v Skupščini SFRJ, je bila opredeljena z indeksom, ki je upravičeval zvišanje prispevkov republik in pokrajin za 22,7%. Sprejetje take ocene je bilo podprto z delovno zadolžitvijo Zveznega izvršnega sveta, da bo takoj po sprejetju proračuna federacije za letošnje leto predlagal potrebne korekcije v temeljnem prometnem davku, ki bodo v globalu omogočile tudi tako dejansko rast prilivov temeljnega prometnega davka, kot je potrebna za izpolnjevanje obveznosti republik in pokrajin do federacije.

Ti ukrepi so bili sprejeti z dvomesečno zamudo in so po naši oceni nepopolni.

Zato in iz drugih razlogov rast priliva temeljnega prometnega davka, iz katerega vse republike in pokrajini poravnava svoj delež prispevka federaciji, ni tolikšna, da bi tudi letos poravnavanje prispevka teklo po predpisani dinamiki, brez zamud v katerikoli republiki.

Posebno v naši republiki je stanje zelo slabo. Indeks rasti vplačil temeljnega prometnega davka v prvih petih mesecih je komaj 104. Zato smo prišli v veliko zamudo pri poravnavanju prispevka federaciji. Ta znaša sredi junija že več kot 800 milijonov dinarjev. Ob predpostavki, da izrazitejših korekcij

v stopnjah temeljnega prometnega davka letos za ta namen ne bo, ter ob oceni gibanj potrošnje ter cen moramo opozoriti, da iz tega vira Socialistična republika Slovenija verjetno ne bo mogla poravnati svojega deleža prispevka k proračunu federacije.

Korekcije temeljnega prometnega davka bodo namreč morale zagotoviti drugi manjkajoči del sredstev, to je del, ki je potreben za kompenzacije, da bi se zadržala dogovorjena raven cen osnovnih prehrabnenih artiklov. Do konca prvega polletja 1977 so sredstva za kompenzacije zagotovljena v zveznem proračunu. Za drugo polletje letos pa niso zagotovljena niti v proračunu federacije niti v proračunih republik in pokrajin.

Ob sprejemanju proračuna federacije za leto 1977 se je namreč računalo s tem, da bo s sprejetjem dogovora republik in pokrajin o razvoju agroindustrijskega kompleksa dolžnost zagotavljati sredstva za kompenzacije prešla na republike in pokrajini po principu porabe. Dogovor o agrokompleksu je bil sprejet v maju 1977 in do danes še ni sporazuma republik in pokrajin o listi proizvodov, za katere se bo del cen kompenziral, niti niso zagotovljena sredstva za ta namen.

Vse to bo nujno potrebno urediti v najkrajšem času.

S tem se seveda nadalje zaostruje že brez tega dovolj težka situacija v sredstvih proračuna Socialistične republike Slovenije.

Med dohodki republiškega proračuna je z največjim deležem, to je s 64,8 %, zastopan temeljni davek od prometa proizvodov. Ta bo v celoti uporabljen za pokrivanje obveznosti Slovenije do prispevka federaciji, ki mora biti poravnan do konca januarja 1978.

Z zakonom o proračunu SR Slovenije za leto 1977 je na ravni republike predvidena 14,6% rast sredstev. Pri tem je treba upoštevati, da za dejavnost republiških organov odpade skoraj 49% vseh proračunskih sredstev na ravni republike, za te namene pa je predvidena le 10,6% rast sredstev.

Na povečanje obsega proračunskih sredstev so vplivale predvsem že sprejete obveznosti republike na podlagi zakonov, zlasti na področju socialnega skrbstva, in sicer invalidsko varstvo, borčevska zaščita, beneficirane pokojnine, poleg tega tudi dopolnilna sredstva občinam in obveznosti do sredstev rezerv republike po zakonu o zaključnem računu proračuna SR Slovenije za leto 1976.

Tako znaša dejanski porast proračunskih sredstev v primerjavi z letom 1976 le 10,2% in je torej izpod dovoljene 10,8% rasti splošne porabe, ki je določena z omenjenima resolucijama.

Dohodki republiškega proračuna za leto 1977 se s predlogom zakona razporejajo za naslednje potrebe na ravni republike:

1. Za dejavnost organov družbenopolitičnih skupnosti se zagotavljajo sredstva v skladu z določili družbenega dogovora o enotnih osnovah in merilih za oblikovanje sredstev za delo državnih organov in dohodka delavcev delovnih skupnosti teh organov v SR Sloveniji. S tem se tudi v letu 1977 nadaljujejo prizadevanja za postopno izenačitev družbenoekonomskega položaja delavcev v državnih organih z družbenoekonomskim položajem delavcev v gospodarstvu, za uveljavitev nagrajevanja po delovni uspešnosti ter za kadrovske usposobitve državnih organov, kar naj prispeva h krepitvi njihove učinkovitosti. Ustavna preobrazba uprave in pravosodja terja popolno, racionalno in kvalitetno opravljanje nalog državnih organov, zlasti tistih, ki so usmerjene v učinkovito uresničevanje pravic in interesov delovnih ljudi in občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, zago-

tavljanje ustavnosti in zakonitosti, prav tako pa tudi opravljanje vseh tistih nalog, ki omogočajo sinhronizirano delovanje in uresničevanje funkcij organov skupščin družbenopolitičnih skupnosti na vseh ravneh. V skladu s tem je potrebno zagotoviti ustrezne kadrovske, prostorske in druge materialne pogoje delavcev v pravosodju in upravi, zaradi česar bo potrebno angažirati vse organe družbenopolitičnih skupnosti.

Učinkovitost dela v republiških državnih organih je odvisna tudi od stopnje opremljenosti s tehničnimi pripomočki za delo in od prostorskih pogojev za delo. Zato bo potrebno v okviru srednjeročnega programa negospodarskih investicij zagotavljati finančna sredstva in pospešeno reševati vprašanja ustreznih pogojev za delo in tehnične opremljenosti upravnih in pravosodnih organov.

2. Na področju socialnega skrbstva se v proračunu za leto 1977 zagotavljajo sredstva za pokojnine in varstveni dodatek kmetov-borcev, za izjemne pokojnine rudarjev in preživnine dimnikarjev ter za razlike v pokojninah borcev NOV in delavcev organov za notranje zadeve. Leta 1977 se bodo v republiškem proračunu zagotavljala tudi sredstva za varstvene pokojnine borcev NOV, ki se bodo v letu 1977 postopno približevala vsoti povprečnega osebnega dohodka v Sloveniji.

V okviru sredstev socialnega skrbstva zagotavlja republika v republiškem proračunu tudi intervencijska sredstva za zagotovitev socialne varnosti določenih kategorij občanov. Tudi ta sredstva predstavljajo določeno obliko posrednega dopolnjevanja sredstev občin.

3. Po zakonu o začasnem financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih v prvem polletju 1977 bodo občine, ki so v preteklem letu dobivale dopolnilna sredstva po načelu vzajemnosti in solidarnosti, iz sredstev drugih občin in sredstev republiškega proračuna prejemale letos dopolnilna sredstva iz republiškega proračuna. V predlog zakona o republiškem proračunu za letošnje leto so zato vnesena določila, s katerimi je opredeljena upravičenost občin do dopolnilnih sredstev iz republiškega proračuna.

Dopolnilna sredstva občinam se v republiškem proračunu za leto 1977 povečujejo za 103,7% v primerjavi z v letu 1976 dodeljenimi sredstvi iz republiškega proračuna. Do teh sredstev bodo upravičene le občine, ki s svojimi dohodki ne morejo zagotoviti izvajanja nalog na področju splošnih družbenih potreb.

Pogoj za zagotovitev dopolnilnih sredstev občinam je, da so njihovi dohodki predvideni v skladu z dogovorom občin o usklajevanju davčne politike in v skladu z možnostmi organizacij združenega dela, delavcev, delovnih ljudi in občanov v območju posamezne občine. Dopolnilna sredstva se bodo zagotavljala v višini razlike med predvidenimi dohodki po navedenih pogojih in obsegom sredstev za splošno porabo, opredeljenem na podlagi izhodišč resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 v letu 1977, o uskladenem gibanju osebne, skupne in splošne porabe v posamezni občini in v sorazmerju z rastjo družbenega proizvoda.

Iz dopolnilnih sredstev, ki so predvidena v skupni višini 140 milijonov dinarjev, se bodo pokrile tudi naslednje obveznosti občin: priznavalnine borcem NOV in kmetom borcem NOV v obsegu, določenem z družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za dodeljevanje priznavalnin borcem NOV ter izdatki za urejanje in vzdrževanje pokopališč in grobov borcev NOV in žrtev sovražnikovega nasilja po merilih, ki jih določi Republiški komite za vpra-

šanja borcev NOV in vojaških invalidov, dejavnost ljudske obrambe po merilih, ki jih glede na programe ljudske obrambe na podlagi srednjeročnega plana in zakona o ljudski obrambi določi Republiški sekretariat za ljudsko obrambo, ter ostale obveznosti, določene z zakonom o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977.

4. Za intervencije na področju gospodarstva se v republiškem proračunu za leto 1977 zagotavljajo sredstva za odplačevanje obveznosti SR Slovenije na podlagi zakona o prenosu sredstev, pravic in obveznosti federacije za gospodarske investicije na republike in avtonomni pokrajini, za zakonske in druge obveznosti iz naslova intervencij in za pospeševanje naložb v gospodarstvu.

Dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa od leta 1976 do leta 1980 uvaja kompenzacije namesto primerjanja v kmetijstvu, in sicer za hrano v maloprodaji zaradi zaščite življenjskega standarda. Te kompenzacije naj bi se uvedle še v letošnjem letu s posebnim dogovorom republik in pokrajin.

Kolikor ta dogovor ne bo sklenjen do 1. julija 1977, ko preneha veljati sedanji sistem premiranja določenih kmetijskih proizvodov, bo SR Slovenija nadaljevala s sedanjim premiranjem mleka in mlečne proizvodnje vse dotlej, dokler ne bo sprejet dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980.

Sredstva za pokritje premij za mleko, ki bodo za ta namen potrebna v drugem polletju letošnjega leta, naj bi se do dokončne rešitve tega vprašanja zagotovila z notranjimi premiki v okviru predvidenih sredstev za intervencije v gospodarstvu oziroma na podlagi obračuna premij za leto 1977 po zaključnih računih tozdrov v proračunu za leto 1978.

Ob razpravi o predlogu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 je potrebno poudariti, da bo Izvršni svet pri izvajanju proračuna, v skladu s sprejeto politiko za leto 1977 in ob upoštevanju rezultatov analize gospodarskih gibanj v prvem polletju 1977 in po preteku devetih mesecev, skrbel, da bo z notranjimi premiki, ki jih omogoča zakon o proračunu, zagotavljal sredstva, zlasti za naloge, ki so prioritete pomena na področju splošne porabe v okviru republiškega proračuna, zadrževal pa bo financiranje ostalih dejavnosti, skladno z dinamiko priliva dohodkov.

Izvršni svet sprejema amandmaje Odbora za finance Zbora združenega dela in amandmaje Odbora za finance Zbora občin v primerih, ko so ti med seboj uskladeni, ter amandma Zakonodajno-pravne komisije. V poročilu Izvršnega sveta so navedeni amandmaji, ki jih predlaga Izvršni svet in so po svoji vsebini uskladeni z razpravo na sejah navedenih skupščinskih teles.

Predlagatelj pa ne more sprejeti stališč skupin delegatov za Zbor občin Skupščine občine Slovenske Konjice in Skupščine občine Šentjur pri Celju, ki se nanašajo na določbe o zagotavljanju dopolnilnih sredstev občinam. Predlaganih sprememb zakona ni mogoče upoštevati, ker ne pomenijo dopolnitev določb o dopolnjevanju občin v smislu sprejetih izhodišč o financiranju splošne porabe, temveč predlagajo popolnoma nov pristop, ki bi razveljavil osnovno načelo o samofinanciranju občin in načelo o usklajevanju obsega osebne, skupne in splošne porabe v odnosu na doseženi družbeni proizvod v občini, kar seveda ni sprejemljivo. Zahtevi, izraženi v predlogih občin Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah, da bi predvsem sredstva iz naslova prometnega davka bolj pošteno porazdelili med občinami, dodaja predlagatelj še pojasnilo, da se posebni republiški prometni davek deli med občine

in med republiko tako, da ostaja občinam 3 %, republiki pa v poprečju 8,5 %. Ker torej občinam preostaja le manjši del posebnega prometnega davka in ker republiški proračun prevzema obveznosti za dopolnjevanje občin in s tem namdomešča dosedanje prelivanje sredstev med občinami, se posredno prelivanje posebnega prometnega davka izvrši tudi na ta način. Vse to je že bilo pojasnjeno na zborih Skupščine, ko so bile obravnavane teze za določbe zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 glede zagotavljanja dopolnilnih sredstev občinam.

Planirana postavka v republiškem proračunu za dopolnjevanje občin v višini 140 milijonov dinarjev ni dokončna. Kolikor bodo bilance porabe v občinah dopuščale višjo splošno porabo in s tem tudi višja dopolnilna sredstva, bo republiški proračun v okviru razpoložljivih sredstev proračunske rezerve moral zagotoviti tudi morebitna dodatna potrebna sredstva za dopolnjevanje občin. Zahtevo, da se vsem občinam zagotovijo sredstva za splošno porabo v celoti v željeni višini, je možno upoštevati le v okviru sprejetih osnov in meril do višine splošne porabe v občini v odnosu na doseženi družbeni proizvod.

Zaradi problemov občin pri financiranju splošne porabe v letošnjem letu so od sprejetih tez do predloga zakona v republiškem proračunu in v določbah o dopolnjevanju občin v letu 1977 že upoštevane pripombe občin iz široke javne razprave. Na tej podlagi so v obseg splošne porabe občin poleg prvotno predlaganih vključene še naslednje dejavnosti: financiranje kolektivne komunalne potrošnje, z odstopom virov proračunskih dohodkov v drugem polletju 1977, pospeševanje kmetijstva, stroški hranilno-kreditne službe, stroški v zvezi z zavarovanjem pred točo in izdatki za odpravljanje posledic potresa v Posočju. V zakon je vgrajen tudi korektiv za splošno porabo v tistih občinah, kjer bo družbeni proizvod izrazito padel.

S predlaganim amandmajem Izvršnega sveta k zakonu o republiškem proračunu v letu 1977 se izjemno obravnavajo tudi pravice borcev NOV. Pri ugotavljanju obsega sredstev v občini se lahko prekorači obseg dopolnilnih sredstev za posamezne občine na podlagi bilance osebne, skupne in splošne porabe v odnosu na doseženi družbeni proizvod, če je občina v proračunu za leto 1977 predvidela povečanje porabe iz leta 1976 za ta namen najmanj za toliko odstotkov, kolikor se je povečal njen proračun, vendar najmanj za 10,8 %.

Upoštevanih je bilo torej mnogo pripomb občin o dopolnilnem financiranju splošne porabe v občinah v letu 1977. Ker pa ima tudi republiški proračun finančne probleme, predlagatelj meni, da v dani situaciji ni mogoče še dodatno spreminjati predloga zakona, kajti sedanji amandmaji občin so v nasprotju z že sprejetimi izhodišči o financiranju splošne porabe v občinah. Izvršni svet zato predlaga, da Skupščina SR Slovenije sprejme zakon o proračunu SR Slovenije za leto 1977 v predloženem besedilu in z amandmaji, v katerih so v največji možni meri upoštevane tudi pripombe občin iz dosedanjih razprav. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima delegat Alojz Recko, gospodarsko področje 3. okoliša.

Alojz Recko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Včeraj smo se posvetovali delegacije in predstavniki Socialistične zveze občin Laško, Slovenske Konjice, Šmarje pri Jelšah in Šentjur pri Celju ter obrav-

navali predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977, še posebej z vidika predlaganih 140 milijonov sredstev za dopolnjevanje občin.

Po obširni razpravi smo se odločili, da za predlagani predlog proračuna sicer danes glasujemo, vendar obenem opozarjamo Skupščino, Izvršni svet, družbenopolitične organizacije in javnost, da delamo to z veliko rezervo, zlasti zaradi naslednjih razlogov:

V občinah smo glede na gospodarsko razvitost in odlivanje kupne moči iz manj razvitih v razvite sredine, pa tudi glede na gospodarsko razvitost in strukturo gospodarstva in družbenih dejavnosti v preteklosti različno startali oziroma startamo po posameznih postavkah proračuna. Različno smo lahko prenesli posamezne dohodke v samoupravne interesne skupnosti ob čiščenju proračunov ali pa še prej iz proračuna, če smo takšne dohodke seveda imeli. Kjer ni razvite dejavnosti, tako gospodarske kot družbene, tam razumljivo tudi ni potrebnih sredstev za komunalo, splošni ljudski odpor in tako dalje, zlasti še, ker so te potrebe v teh družbenopolitičnih skupnostih glede na potencial sorazmerno večje.

Nemogoče je izrekati se o proračunski potrošnji, ne da bi se podrobno poznalo dopolnjevanje za izvajanje nalog, katere mora občina na podlagi z ustavo izvrševati, saj se sicer lahko zgodi, da jih kljub izkoriščenim lastnim virom dohodkov ne more izvajati; kadri in dejavnosti so organizirani in morajo delovati (uprava, sodstvo, splošni ljudski odpor in tako dalje).

V dosedanji praksi smo bili, vsaj v mesecu aprilu tekočega leta, seznanjeni z obsegom proračunskih sredstev, medtem ko naj bi v letošnjem letu dopolnjeване občine to vedele šele v septembru. Vprašujemo se, če je to še normalno!

Ko bom glasoval za predloženi proračun, kakor smo se dogovorili z omejenimi občinami, pa pričakujem vendarle naslednje:

— da je predlagana vsota 140 milijonov startna oziroma premostitvena in da bo z rebalansom v septembru 1977 korigirana ter tako omogočila tistim občinam, ki po približni objektivizaciji ne morejo pokriti svojih dohodkov in izdatkov, da bodo te pokrile;

— da bodo upoštewane specifičnosti teh in podobnih občin, ker stanje v občinah ni in ne more biti enako ovrednoteno;

— še posebej opozarjam na specifičnost občin Šmarje pri Jelšah in Šentjur pri Celju, kjer specialne naloge splošnega ljudskega odpora zahtevajo dodatna sredstva, sicer teh nalog ne moremo izvesti. Menim, da so resorni in drugi organi Socialistične republike Slovenije s tem seznanjeni.

Druga specifičnost teh dveh občin so stroški odprave posledic potresa, ki so v preteklih treh letih, pa tudi sedaj, zmanjševali urejanje geodetske in urbanistične dokumentacije, pa tudi čezmerno obremenjevali stroške dokumentacije oziroma povečevali angažiranost upravnih organov. Prav tako zahteva škoda zaradi potresa tudi investicijske naložbe za objekte javne uprave, enako na Kozjanskem kot v Posočju.

Prosim, da se ta vprašanja ne razumejo kot prosjačenje in slučajna razprava ob sprejetju tako odločilnega akta, kot je proračun, ampak kot naloga, ki jo je nujno razrešiti tudi po sprejetju proračuna, ker s tem pogojem za proračun tudi glasujemo.

Hoteli ali ne smo v slovenskih občinah v dvojnem položaju: na eni strani so občine, ki same oblikujejo dohodke in z njimi samostojno razpolagajo, in druge, ki takšnih virov nimajo, pa v njihovem imenu to rešuje republika.

Zavedamo se, da vsi ustvarjamo javne dobrine, vendar se je za enakopravno razdeljevanje ustvarjenih sredstev, ki vsa izvirajo iz dela, treba še angažirati. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati! Besedo ima delegat Mirko Jemec, gospodarsko področje, 24. okoliš!

Mirko Jemec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije in za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sta na seji 15. 6. 1977 obravnavali gradivo za 47. in 48. sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije.

K predlogu zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1977 želita skupini od predlagatelja zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1977 naslednje pojasnilo: Zakaj se v družbenopolitičnih skupnostih predvideva povečanje števila zaposlenih do 3^{0/0} letno, saj z organiziranjem samoupravnih in drugih skupnosti na te prehajajo naloge in delo družbenopolitičnih skupnosti?

Tudi v družbenopolitičnih skupnostih bi morali skrbeti za večjo produktivnost dela, vsaj tolikšno, kolikor je opredeljena v družbenem planu SR Slovenije.

Resolucija o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 v letu 1977 na področju splošne porabe med drugim določa: »V letu 1977 se bo nadaljeval proces ustavne preobrazbe splošne porabe s prenosom ustreznih nalog in virov sredstev na samoupravne interesne skupnosti. Oblikovanje sredstev za splošno porabo pa bo potekalo v soodvisnosti od dogovarjanja o ostalih oblikah porabe. V okviru sredstev za splošno porabo se bodo v letu 1977 zagotavljala sredstva za delo državnih organov, na podlagi družbenega dogovora o enotnih osnovah in merilih za oblikovanje sredstev za delo državnih organov in dohodka delavcev delovnih skupnosti teh organov v SR Sloveniji.«

Drugi odstavek 4. člena aneksa k navedenemu družbenemu dogovoru določa: »Udeleženci bodo s svojimi ukrepi zagotovili, da se število zasedenih delovnih mest v letu 1977 ne bo povečalo za več kot 3^{0/0}.

V obrazložitvi k predlogu zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1977 pa je navedeno, da so v proračunu SR Slovenije predvidena sredstva za nove namestitve v republiških organih v enaki višini kot v letu 1976 in da omogočajo zaposlitev 2^{0/0} novih delavcev v primerjavi z njihovim številom v letu 1976.

Zaradi prenašanja nalog iz družbenopolitičnih skupnosti na samoupravne interesne skupnosti skupini menita, da bi se moralo število zaposlenih v upravnih organih družbenopolitičnih skupnostih zmanjševati, ne pa naraščati. Zato prosimo za odgovor na postavljeno vprašanje!

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati! Besedo ima poročevalec Odbora za finance Viljem Petek!

Viljem Petek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo Odbora o prvi obravnavi predloga zakona o proračunu smo dobili z

ostalim gradivom za sejo zбора. Danes ste dobili na klop tudi dodatno poročilo z današnje seje Odbora, na kateri je Odbor obravnaval naknadno predložene amandmaje skupščinskih teles in Izvršnega sveta ter pismene pripombe skupin delegatov.

V tem dodatnem poročilu je pomotoma izpadel še amandma Odbora za finance Zbora občin k 28. členu, ki ga naš Odbor sprejema in sicer, da naj se v zadnji vrsti za besedo »proizvoda« dodasta besedi »takšne občine«.

Amandma je redakcijskega značaja. Odbor predlaga zboru, da sprejme tudi ta amandma.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima Milan Puncer, gospodarsko področje, 32. okoliš, Ljubljana-Šiška!

Milan Puncer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z razpravo o predlogu proračuna bi prosil samo za dodatno pojasnilo k nekaterim dvomljivim postavkam, dvomljivim v tem smislu, kot smo delavci iz gospodarstva lahko razumeli posamezne postavke proračuna. Kljub temu lahko ugotovimo, da bi morali predlagateljem proračuna dati priznanje za skrbno in tesno planiranje vseh izdatkov. To planiranje je tako tesno, da se celo pri normalno poučenih gospodarskih sodelavcih delovnih organizacij lahko vzbuja dvom, ali bo možno izdatke s tako nizko stopnjo rasti realizirati brez škode za delo republiških organov. To velja za ožji del proračuna, ki se nanaša na delovanje republike Slovenije, ne pa za prispevek k proračunu federacije.

Drugi dvom, ki se je pojavil v naših razpravah, je v tem, da je skrajno napet plan dohodkov, za katere je vprašanje, ali jih bo možno v tej višini realizirati. Današnji ekspeze v zvezi z agroindustrijskim kompleksom je celo nakazal, da je že danes znana odprta postavka kompenzacij za hrano oziroma obveznosti pokrivanja regresov po nekdanjih obveznostih federacije, ki so prenesene na republike in pokrajini, niso pa za to zagotovljena sredstva. Želel bi dodatno pojasnilo, ali so se že oblikovali kakšni koncepti, kako bi se ta problem rešil. Znano je, da bomo za povečanje prispevkov delovnih organizacij in za povečanje prispevkov občanov, ki jih plačujemo v obliki davkov na promet proizvodov, kakor tudi za povečanje ostalih oblik neposrednih dajatev težko dobili soglasje delavcev. To lahko ugotovimo na podlagi sedanjih izkušenj, ki smo jih skoraj vsi pridobili v nedavnih razpravah, ki smo jih imeli po podjetjih v zvezi s sprejemanjem samoupravnih sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti za srednje-ročno obdobje in še posebej glede obveznosti za financiranje teh dejavnosti v letu 1977.

To se nanaša na eventualne predloge o povečanju stopenj davkov in prispevkov v jesenskem predlogu rebalansa republiškega proračuna, ki jih lahko že danes predvidevamo. Prosim, da predstavnik predlagatelja proračuna da pojasnilo o tem vprašanju. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima Vlado Tance!

Vlado Tance: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z vprašanjem oziroma zahtevanim pojasnilom, kako je z novimi delov-

nimi mesti v državnih organih, je delegat sicer citiral določbe iz aneksa, kjer je govor, da bodo republika in občine, ki so podpisniki tega dogovora, zagotovile, da se število zasedenih delovnih mest v letu 1977 ne bo povečalo za več kot 3%. Ta določba je v aneksu zapisana, kot globalna za Slovenijo, kar seveda ne pomeni, da bi v vsaki konkretni občini lahko zasedli največ za 3% novih delovnih mest. Te razlike so lahko med posameznimi občinami različne, glede na potrebe in možnosti, v globalu pa v republiki zasedbe novih delovnih mest ne bi smele biti več kot 3%. Osnovni pristop k realizaciji aneksa k družbenemu dogovoru je bil, da se predvsem zagotovi opravljanje nalog organov s sedanjim številom delavcev, z izboljšanjem njihove kvalifikacijske strukture in z uvajanjem boljše organizacije in metod dela. Tudi ta odstavek je v aneksu, kjer je izrecno rečeno, da se sredstva iz prejšnjega odstavka za nove delavce v upravnih in pravosodnih organih zagotavljajo le v primerih, če organi svojih nalog ne bi mogli opraviti z obstoječim številom delavcev, z izboljšanjem njihove kvalifikacijske strukture ter z uvajanjem boljše organizacije in metod dela. To je pogoj.

Na drugi strani pa smo se dobro zavedali, ko smo obravnavali v odboru udeležencev družbenega dogovora to vprašanje, da je treba dati orientacijo, katera delovna mesta naj imajo prednost. Tako so lansko leto bile taksativno našteje dejavnosti, ki imajo prednost pri zasedbi delovnih mest. To je potrebno zato, da se ne bi enostavno, ne glede na kakršnekoli kriterije, zasedala delovna mesta v upravi in pravosodju. Zato je v aneksu izrecno rečeno, »da bodo udeleženci zagotovili državnim in drugim organom postopno zasedbo tistih delovnih mest, ki so nujna za njihovo normalno delovanje. V ta namen bodo pripravili srednjeročne programe postopne zasedbe teh delovnih mest, pri čemer bodo dajali prednost strokovnim delovnim mestom na tistih deficitarnih področjih, ki imajo poseben pomen za družbenoekonomski razvoj, za uresničevanje ustavnosti in zakonitosti, za ljudsko obrambo, družbeno samozaščito, varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine, pravic in obveznosti delovnih ljudi in občanov in organizacij.« Skratka, v aneksu so postavljeni kriteriji, orientacija je dana. V drugem odstavku pa je določena zgornja meja 3% kot global za republiko, ki je ne bi smeli preseči. V gradivu za današnjo sejo ste dobili tudi pripombe, ki so jih dali delegati iz Ljutomeru v zvezi s 26. členom zakona o proračunu. To so v bistvu samo pripombe, saj kot amandma niso predložene.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima Milica Ozbič, članica Izvršnega sveta in republiška sekretarka za finance!

Milica Ozbič: Tovarišice in tovariši delegati! Na kratko bom poskušala dati zahtevana pojasnila v zvezi s konstrukcijo sredstev v virih republiškega proračuna in kratko opredelitev, zakaj so tako skopo odmerjene nekatere postavke v izdatkih proračuna. Predvsem bom poskušala pojasniti vprašanja, ki zadevajo sredstva, potrebna v drugi polovici leta za kompenzacije v cenah prehrabnih artiklov.

V času, ki smo ga imeli na razpolago za sestavljanje predloga republiškega proračuna, smo morali obravnavati mnoge zahtevke, ki so bili praviloma vsi višji od predvidenih dohodkov glede posameznih postavk v izdatkih republiškega proračuna. To se dogaja vsako leto in velja za vse vrste proračunov,

ne samo za republiškega. Uskladitev izdatkov s predvidenimi dohodki nam je narekovala letošnja resolucija, ki je bila sprejeta v Skupščini. V njej se zahteva, da se splošna poraba ravna po določilih resolucije v tem smislu, da raste, tako kot obe drugi vrsti porabe, počasneje kot družbeni proizvod. Ravno ta določila so v letošnjem letu napravila vsem, ki se ukvarjajo z uravnavanjem porabe, nešteto preglavic, vendar jih je kljub temu potrebno spoštovati. Zato so tako skope postavke pri pretežni večini izdatkov republiškega proračuna. Ali bo delo državne uprave zaradi tega trpelo, bi se dalo različno presojati in ocenjevati.

Vsekakor velja tudi za ta del delavcev v združenem delu, da je njihova prva dolžnost gospodariti z razpoložljivimi sredstvi racionalno, tako kot velja to za vse druge uporabnike družbenih sredstev. Seveda moram poudariti, da je točna ugotovitev delegata občine Ljubljana-Šiška, da je podobno napet tudi plan dohodkov republiškega proračuna. Vsi viri republiškega proračuna so ocenjeni tako, kot smo to mogli storiti v času, ko smo jih pripravljali. Dogajanja v drugem polletju bodo potrdila ali demantirala naše ocene. Res pa je, da so vsi viri dohodkov ocenjeni optimistično.

Glede kompenzacij je tovariš Zidar v svoji uvodni obrazložitvi k dogovoru republik in pokrajin o razvoju agroindustrijskega kompleksa govoril tudi o tem, da dogovor republik o razvoju agroindustrijskega kompleksa predvideva, da bo v nadaljevanju, takoj po sprejetju dogovora, sprejet dogovor republik in pokrajin o vrstah proizvodov, za katere se uveljavljajo kompenzacije. V tem dogovoru bo sprejeta tudi obveznost, v kakšnem obsegu se bodo dogovorno zagotavljale kompenzacije za posamezne prehrabene artikle. Iz teh dveh osnovnih predpostavk tega dogovora bo izhajala ocena potrebnih sredstev. Ker je prišlo do občutne kasnitve pri sprejemanju medrepubliškega dogovora o razvoju agroindustrijskega kompleksa, kasni tudi dogovarjanje republik in pokrajin o tem, za katere vrste prehrabnih proizvodov bomo s kompenzacijami urejevali njihovo ceno in v kakšni višini. Seveda kasni tudi dogovor o tem, kateri viri sredstev bodo za to uporabljeni. Stališče Socialistične republike Slovenije je bilo od vsega začetka takšno, da je ta problem treba v Jugoslaviji urejevati enotno. To pomeni, da je potrebno v Jugoslaviji doseči dogovor o istih virih sredstev, da bi iste prehrabne proizvode kompenzirali z enakim deležem v cenah. Ker v proračunu federacije za letošnje leto niso zagotovljena sredstva za kompenzacije za drugo polletje, je nujno doseči dogovor še do izteka prvega polletja. Moram povedati, da to dogovarjanje zadeva na močne ovire zaradi različnih mnenj v republikah. Danes smo še vedno brez osnovnih dogovorov, ki bi jih morali upoštevati omenjeni medrepubliški dogovori. Sedaj ni mogoče ugotoviti niti tega, da so se republike sporazumele, za katere vrste prehrabnih proizvodov bodo enotno zagotavljale kompenzacije. Šele nadaljevanje je lahko dogovor o potrebnih sredstvih za kompenzacije.

V naši republici moramo ugotoviti, da je stanje pri dogovarjanju med republikami tako, kakršno je. Pripravljati se moramo na razne variante rešitev v drugi polovici leta. Če dogovor republik o enotni listi, višini kompenzacij in sredstvih zanje ne bo pravočasno sklenjen, bo potrebno zagotoviti sredstva v proračunu federacije tudi v drugem polletju za te namene v dosedanjih višinah in za dosedanje listo prehrabnih proizvodov. Tudi v tem primeru bo potrebno v proračunu federacije za to potrebna sredstva naknadno zagotavljati, ker v letošnjem proračunu federacije niso zagotovljena. Obseg za

to potrebnih sredstev za drugo polovico leta je za celo Jugoslavijo ocenjen na nekaj čez 2 milijardi din, ocena za Slovenijo je različna. Kolikor bo lista proizvodov reducirana, bo obseg sredstev manjši. Če bomo morali sprejeti kompromisne rešitve in pristati na širšo listo, kot bi po našem mnenju morala sicer biti, potem bo seveda obseg sredstev nekaj večji. V vsakem primeru se bo gibal v Sloveniji med 300 in 400 milijoni dinarjev za drugo polovico leta.

Vprašanje, ki ga je postavil tovariš delegat, se nanaša na to, da ne vemo, za kateri vir sredstev bi delegacije v združenem delu dobile eventualno soglasje. Na to vprašanje moram odgovoriti dokaj jasno. Viri sredstev za tako neposredno porabo so lahko dvoji: ali tisti, ki izvirajo iz davkov — v tem primeru je potrebno računati s povečevanjem davkov, ki bodo za to opredeljeni, ali pa za to uporabimo virov, ki jih lahko neposredno zajemamo v obstoječem davčnem sistemu iz dohodka organizacij združenega dela ali iz osebnega dohodka. Drugih virov za tako neposredno porabo ne moremo upoštevati.

Kot sem že povedala, je prišel razgovor med republikami in pokrajinama trenutno šele do te faze, da so vse republike istega mnenja, da je treba za vse republike določiti z dogovorom enoten vir; kateri vir bo to, pa še ni dogovorjeno. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.)

Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej dajem na glasovanje amandmaje Odbora za finance, navedene v poročilu in dodatnem poročilu, k 4., 5., 9., 12. členu in tudi k 28. členu, ki ga je poročevalec Odbora za finance ustno obrazložil.

Kdor je za amandmaje Odbora za finance, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel amandmaje Odbora za finance k 4., 5., 9., 12. in 28. členu.

Sedaj dajem na glasovanje amandma Zakonodajno-pravne komisije k 8. členu. Izvršni svet in Odbor za finance se z amandmajem strinjata.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandma Zakonodajno-pravne komisije k 8. členu.

Sedaj dajem na glasovanje amandmaje Izvršnega sveta. Prosim, besedo ima Vlado Tance, predstavnik Izvršnega sveta!

Vlado Tance: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

V amandmaju Izvršnega sveta k 26. členu, ki je na drugi strani besedila, predlagamo, po dogovoru z Zakonodajno-pravno komisijo in odbori, ki so imeli seje danes pred sejo zbora, naslednji redakcijski popravek besedila: »Pri ugotavljanju obsega sredstev za splošno porabo v smislu prvega odstavka tega člena so lahko sredstva za priznavalnine borcem NOV in kmetom-borcem NOV iz tretje alineje 1. točke prvega odstavka tega člena višja kot je obseg dopolnilnih sredstev za posamezno občino...« Dalje naj bi se besedilo glasilo tako, kot je navedeno v predloženem amandmaju Izvršnega sveta.

Torej gre samo za stilistično preoblikovanje tega besedila. Zato predlagam, da se ta redakcijski amandma upošteva pri glasovanju.

Predsednik Štefan Nemeč: Ima kdo kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Potem dajem amandmaje Izvršnega sveta k 6., 12. in 26. členu s popravkom, kot ga je navedel sedaj predstavnik Izvršnega sveta, na glasovanje! Kdor je za, naj prosim glasuje! (130 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel amandmaje Izvršnega sveta.

Na mizo smo dobili tudi amandma občine Ljutomer, ki ga ni podpisalo devet delegatov, kot je to predvideno po poslovniku, zato ugotavljam, da amandma ni predložen.

Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 dajem v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (6 delegatov.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977.

Poleg tega predlagam še dodatni sklep, ki ga je predložil Odbor za finance v svojem dodatnem poročilu:

1. Izvršni svet naj pospeši delo v zvezi z ugotavljanjem obsega dopolnilnih sredstev občinam v letu 1977.

2. Izvršni svet naj Skupščini v septembru in decembru 1977 poroča o problematiki zagotavljanja dopolnilnih sredstev občinam v letu 1977. Pri pripravi izhodišč za republiški proračun za leto 1978 pa naj upošteva tudi rezultate dopolnjevanja v letu 1977 in odpravi morebitne pomanjkljivosti.

3. Izvršni svet naj Skupščini SR Slovenije ob predložitvi analize o uresničevanju letošnje resolucije o izvrševanju družbenega plana predloži tudi prikaz gibanj osebne, skupne in splošne porabe v občinah, ki po tem zakonu ne prejemajo dopolnilnih sredstev.

Ali imate pripombe k predloženemu sklepu? (Ni pripomb.) Potem dajem dodatni sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (131 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel dodatni sklep.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji, ki ga je pripravil Republiški komite za vzgojo in izobraževanje, Skupščini SR Slovenije pa ga je predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svoja predstavnika je Izvršni svet določil Elo Ulrih, članico Izvršnega sveta in predsednico Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, in Leopolda Kejžarja, namestnika predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje.

Uvodno obrazložitev smo slišali na skupnem zasedanju. Poročilo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose, ki je dal poročilo, in Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, ki je prav tako dala poročilo. Poročili smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Želijo predstavnik predlagatelja in poročevalci skupščinskih teles še kaj ustno dodati k poročilom? Prosim, besedo ima Igor Poničvar, poročevalec Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve!

Igor Poničvar: Tovarišice, tovariši delegati! Kot delegat tega zbora v Komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve bom v svoji raz-

pravi navedel nekatera pomembnejša vprašanja, ki jih je Komisija, ko je intenzivno in zelo odgovorno obravnavala poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike, še posebej podrobno obravnavala. V razpravi je bila poudarjena nujnost:

1. odločnejšega vpliva delavcev na načrtovanje kadrovskih potreb in usmerjanje sredstev za štipendiranje,

2. korenite spremembe razmerja med štipendijami iz združenih sredstev in kadrovskimi štipendijami v korist kadrovskih štipendij, ki morajo postati prevladujoče in

3. da organi na področju štipendiranja, zbori združenega dela v občinah in vsi drugi zainteresirani dejavniki temeljito obravnavajo in ocenijo izpolnjevanje dogovorjene politike ter ob tem sprejmejo vse potrebne ukrepe za njeno dosledno izvajanje v smeri dograjevanja začrtanih ciljev.

Kar zadeva načrtovanje kadrovskih potreb v organizacijah združenega dela bi kot delegati združenega dela lahko potrdili, da je to načrtovanje v očitnem neskladju z razpisi štipendij ali nasprotno, da so razpisane štipendije v očitnem neskladju s sprejetimi kadrovskimi načrti.

V januarju 1977, ko so bili sprejeti kadrovski načrti za letošnje leto, je združeno delo izrazilo potrebe po kadrih. V maju in juniju, ko smo brali razpise kadrovskih in drugih štipendij, smo lahko ugotovili, da so razpisi za približno 50 % v nasprotju s predvidevanimi potrebami. Da ne govorim o tem, da precejšnje število organizacij združenega dela v januarju svojih kadrovskih planov in potreb ni sprejelo oziroma predložilo. To preprosto pomeni, da je kadrovsko planiranje v organizacijah združenega dela še vedno izredno slabo, da se pri praktičnem izvajanju sicer sprejetih planskih predvidevanj od njih odmikamo, ne nazadnje tudi zaradi familiarnih in prijateljskih vezi in vplivov; tega drugače nikakor ni mogoče razumeti. Če je na primer potrebno 5 kvalificiranih kovinarjev, razpišeta pa se le dve štipendiji za kovinarje, ostale tri štipendije pa za enega z administrativno šolo, enega ekonomskega tehnika in enega absolventa gimnazije, lahko očitno pritrdimo, da gre v tem primeru za familiarnost ali prijateljstvo.

Še vedno preveč računamo, da se da živeti »na tuj račun«, da se da dobro izhajati tudi v kadrovanju s prevzemanjem kadrov, namesto da bi odgovornost in bremena normalno porazdelili na sleherno celico združenega dela.

Kar zadeva zahtevo po absolutni prevladi kadrovskih štipendij, bi vendarle morali ugotoviti, da so opazni v zadnjem letu določeni pozitivni premiki, vendar so ti premiki prepočasni. Očitno je, da se komisije za štipendiranje v občinah trudijo in da zahtevajo od dijakov in študentov, da si pridobijo kadrovske štipendije, ker so še štipendirani iz združenih sredstev. Takih primerov je premalo, premalo je tudi usmerjanja mladih ljudi v tiste smeri izobraževanja, za katere gospodarstvo in ostali deli združenega dela iščejo kadre. Preveč je tavanja dijakov, ki slede pozivom razpisnih oziroma štipendijskih komisij v občinah. Dijaki in študenti iščejo štipendije od organizacije do organizacije; ko dobijo tri ali štiri negativne odgovore, z njimi pred skupno komisijo v občini dokazujejo, da niso mogli dobiti kadrovske štipendije, čeprav se želijo usposobiti na primer za ekonomiste, za kvalificirane delavce itd. Tako stanje jih opravičuje, da še naprej dobivajo štipendijo iz združenih sredstev. Ne nazadnje lahko pri tem še vedno računamo z veliko lagodnostjo samih dijakov in tudi njihovih staršev. V družini dajemo razne predloge svojim otrokom, zaradi

katerih se ohranja oziroma relativno prepočasi spreminja sedanje stanje na področju štipendiranja.

Razlogi za tako stanje so prav gotovo:

1. že v samem planiranju kadrov, o tem sem malo prej govoril,
2. v dejansko premajhnem številu razpisanih kadrovskih štipendij.

Menim, da smo delavci v organizacijah združenega dela, ki imajo razvite kadrovske funkcije, preveč popustljivi do kolektivov tistih organizacij združenega dela, kjer kadrovska funkcija ni razvita, in do tistih samoupravnih interesnih skupnosti, ki se še niso zavedle svoje vloge in ki ne razpisujejo nikakršnih štipendij ali pa v zelo majhnem obsegu, ne upoštevaje dosti večje stvarne potrebe.

Ko govorimo o kadrovskih štipendistih, naj vas mimogrede opozorim še na napake v praktičnem delu s štipendisti. V tem času se ponavadi začena ali pa se je že začela delovna praksa štipendistov, kar velja seveda tudi za vse dijake nekaterih šol, ne glede na to, ali imajo kadrovske štipendije, kajti njihova delovna šolska obveznost jim nalaga delovno prakso. Ta praksa v marsikateri organizaciji združenega dela poteka v skrajnem nasprotju z vsemi normalnimi odnosi. Mladi ljudje, štipendisti ali dijaki neštudenti, nimajo mentorjev, ki bi jim bili določeni v organizaciji združenega dela takrat, ko opravljajo delovno prakso. Ne delajo po programu, ki bi moral nastajati v organizaciji združenega dela. Zanimivo pri tem je, da jim dnevnik o opravljeni praksi potrjujejo neke kadrovske službe zato, da v šoli dijaki potem nimajo problemov. Mladi štipendisti ne dobivajo usmeritve za delo, in še več, pojavi so, da dobesedno ne dobijo dela, ko pride na delovno prakso. Ne mislim na tisto delo, ki prispeva k pridobivanju dohodka. Gre za delo, ki bi dijakom na praksi moralo dati perspektivo jutrišnjega delavca, torej delo, ki bi jim moralo pomagati, da premagajo nekatere teoretične predpostavke šole. Dogaja se tudi, da se ti mladi ljudje zaposlujejo na delovnih mestih oziroma zapolnjujejo delovna mesta, ki so izpraznjena zaradi porodniških ali rednih dopustov. Najhuje je seveda pri tem to, če mladi ljudje pridejo v nedelavno ali nedisciplinirano sredino. Primeri so, da se v kakem oddelku ali kakem »sektorčku« nič ne dela. Morda je vročina kriva, da se pije kava ali da se berejo kriminalke. To mladi ljudje povedo. Vprašajmo doma svoje otroke, kako opravljajo počitniško prakso. Morda nam bodo marsikaj tega sami povedali. Mlad človek, ki prvič pride v našo delovno sredino, je praktično poln idealov. Tu pa se sooči s prakso, ki na srečo ni prevladujoča, vendar tam, kjer je taka, kot sem jo opisal, mlad človek izgubi te ideale in posledice so seveda očitne. Ta mlad človek bo jutri pripadnik delavskega razreda, imel pa bo nekatere negativne delovne izkušnje, ki si jih je pridobil v času svoje delovne prakse.

Ko bomo razmišljali tudi o tej tretji, glavni nalogi, predlagam, da v občinah in v organizacijah združenega dela razmišljamo tudi o odprtih vprašanih in da se dogovorimo o ukrepih, da med drugim damo šolam usmerjenega izobraževanja predlog, da dijaki povsem sproščeno pišejo dejanske vtise in zapažanja v času letošnje delovne prakse. Na tej osnovi vključimo v akcijo tudi Zvezo socialistične mladine, Zvezo sindikatov in ne nazadnje vprašajmo o tem tudi naše otroke. To moramo posredovati na ustrezna mesta, ne samo kadrovikom, ki so s tem seznanjeni, ampak vsem tistim subjektivnim silam v občini, v delovni organizaciji, ki lahko izvedejo pritisk na ljudi, ki so strokovno odgovorni, vendar svojo strokovno funkcijo izredno slabo in lahko rečem, nekorektno opravljajo. Seveda bo slišati tudi pripombe v tem smislu,

da je boljše, da se ne zaostrojuje vprašanje delovne prakse, češ otrokom bodo zaradi tega nagajali. Mislím, da je treba o tem zelo odprto govoriti. Delavci se nagajanj ne smemo bati, in če bi do njih prihajalo zaradi tega, potem vemo, kakšno je naše mesto in kakšna je naša vloga. Uprlí se bomo ljudem, ki bi lahko poskušali delati sitnosti.

Takšna negativna in tudi vsa pozitivna stanja bi, tovarišice in tovariši, morali sproti obvladovati. Ker tega marsikje sploh ne delamo, ali pa to delamo obrobno, je predlog stališč, po katerem naj bi v vseh štipendijskih organih, v samoupravnih interesnih skupnostih, v organizacijah združenega dela in v zborih združenega dela v občinah ocenili stanje in se odločno zavzeli za takšne ukrepe, ki bodo afirmirali vse, kar je doseženo pozitivnega na tem področju doslej, in energično vplivali na odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. V tem smislu moramo delegati Zbora združenega dela slovenske skupščine še kako pomembno prispevati pri izvajanju takega stališča, če ga bo zbor sprejel. Pogoj je le, da smo v delegatskih skupinah kot v svojih delegatskih bazah nenehno pozorni na to, ali se ključna področja naših družbenih odnosov ustrezno rešujejo, skladno s sprejetimi stališči. Eno takšnih ključnih področij je nedvomno štipendijska politika kot sestavni del enotne kadrovske politike. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima Jože Gačnik, predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije!

Jože Gačnik: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Iz poročila o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji sta razvidna realen prikaz stanja in široka problematika štipendijske politike. Pri praktičnem izvajanju štipendijske politike je bila prisotna vrsta težav, ki so jih v veliki meri pogojevale neustrezne strokovne službe v občinah in v republiki, pomanjkanje realnih kadrovskih planov, neizvajanje sankcij, nespoštovanje posameznih določb družbenega dogovora in drugo, kar je pripeljalo tudi do političnih problemov, o katerih so razpravljali organi Republiške konference ZSMS, Socialistične zveze in Centralnega komiteja ZKS.

Zaradi velike širokogrudnosti pri podeljevanju štipendij so te silno narasle. Vse to je povzročalo pomanjkanje sredstev, tako da okoli 22 milijard starih dinarjev od 0,5 % prispevka iz bruto osebnih dohodkov v preteklem letu ni več zadostovalo za podeljevanje štipendij. Zato so se začeli parcialni ukrepi v več smereh. Zaostritev cenzusa je povzročila padec štipendij iz maja 1976 od 32 tisoč na približno 26 tisoč. Seveda je to povzročalo velike odpore med tistimi, ki so jim bile odvzete štipendije.

V odboru podpisnikov smo se zavzemali za stališča, ki jih je izoblikoval naš upravni odbor leta 1974 ob podpisu družbenega dogovora.

V teh stališčih smo se zavzemali, »da se uporabljajo sredstva za štipendije po tem dogovoru strogo namensko, da se izvaja dogovor s potrebno disciplino in s predvidenimi sankcijami in da se bolj načrtno usmerijo štipendije v tiste poklice, ki so ali pa bodo glede na nadaljnji razvoj najbolj deficitarni.«

Zavzemamo se, da se podeljujejo predvsem in v prvi vrsti kadrovske štipendije. Potem ko so izčrpane vse možnosti, pridemo lahko šele na podeljevanje štipendij iz združenih sredstev. S tem v zvezi je nujno, da so usposob-

ljene strokovne službe po občinah in v temeljnih organizacijah združenega dela, ki morajo imeti pregled nad vsemi razpisanimi kadrovskimi štipendijami.

Slabe strokovne službe in slaba evidenca ter zanašanja na eventualna združena sredstva tudi iz naslova solidarnosti so pripeljale do tega, da so kadrovske štipendije ponekod celo stagnirale, medtem pa so močno narastle štipendije iz združenih sredstev.

Neizpolnjevanje sankcij je pripeljalo do tega, da so določene organizacije združenega dela prevzemale štipendije drugim. Ko so se podeljevale štipendije, niso imele za to sredstev, ko je štipendist dokončal študij, so sredstva našle. Določena organizacija združenega dela v nerazvitem območju je na primer po nekaj let štipendirala potreben kader, a ji ga je potem druga organizacija združenega dela nekaznovano odvzela. O tej problematiki je tekla razprava tudi v Predsedstvu Gospodarske zbornice Slovenije v preteklem letu.

Predlagamo, da se povsod zavzemamo za podeljevanje kadrovskih štipendij ter štipendiste tesneje vežemo na temeljne organizacije združenega dela oziroma na organizacije združenega dela že v času študija. Pri tem naj se štipendistom omogoči potrebna praksa, mentorstvo, izdelava seminarskih nalog in diplom, kjer je to le mogoče, glede na potrebe organizacije združenega dela in značaj študija.

Skratka, vključevati je potrebno štipendista v organizacijo združenega dela, v kateri bo kasneje zaposlen. Zaostriti je treba ukrepe proti tistim, ki prevzemajo štipendiste. Podpiramo prizadevanja, da morajo biti kadrovske štipendije tolikšne, da ne bo treba dajati razlik iz združenih sredstev, to tudi iz razloga, ker bo tako štipendist bolj odgovoren štipenditorju. Zavzemati se moramo, da sleherna temeljna organizacija združenega dela v večji meri načrtuje dolgoročno potrebne kadre za bodoči razvoj, predvsem glede modernizacije in preorientacije proizvodnje ter za napredek in razvoj naše družbe v celoti. Pri planiranju kadrov moramo zajeti tako one, ki imajo štipendijo, kakor tudi one, ki ne bodo dobili štipendije.

Na koncu svojega izvajanja moram izjaviti, da je osnutek predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji dobra osnova za javno razpravo, s katero bomo začeli te dni.

Menim, da tudi spremembe družbenega dogovora ne bodo dale pričakovanih rezultatov, če ne bodo usposobljene strokovne službe na vseh ravneh in če ne bomo spoštovali vseh določb družbenega dogovora.

Podpiram predloge Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije, ki so praktično iste kot stališča, ki jih je sprejela Gospodarska zbornica. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Predlagam, da ustanovimo tričlansko delovno skupino, ki bi spremljala in potem predložila eventualno dopolnitev predloga stališč in sklepov zbora. Ta predlog je dan v poročilu Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. To predlagam glede na dosedanjo razpravo in število prijavljenih delegatov, ki želijo še razpravljati. Vprašujem predstavnika Komisije tovariša Ponikvarja, če se s tem strinja? (Da.)

Predlagam, da v delovno skupino določimo tovariše: Igorja Ponikvarja, predstavnika komisije, Jožeta Gačnika, predstavnika Gospodarske zbornice, in Milana Boleta, predsednika Odbora za družbenoekonomske odnose. Ima kdo

kakšen drugačen predlog? (Ni predlogov.) Kdor se strinja, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.)

Prosim, besedo ima tovariš Vinko Šarabon, delegat z gospodarskega področja, 8. okoliš — Kranj!

Vinko Šarabon: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da dam v imenu skupine delegatov 8. okoliša kratka stališča k poročilu o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji.

Poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji je kompleksno in kvalitetno pripravljeno. Predlogi za spremembo dosedanjega družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma so prikazani načelno in zajemajo generalne spremembe štipendijske politike.

Podrobnejše in konkretnejše spremembe so že prikazane v osnutku predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma, ki jih je pripravila posebna delovna skupina na osnovi analize razpoložljivih podatkov in praktičnih spoznanj.

Predlogi v poročilu so izraz skupnih prizadevanj, ki so nastala v minulem obdobju. Zaradi tega so v celoti sprejemljivi.

Mnenja in ugotovitve v izvajanju nove štipendijske politike so ocena povprečnega stanja v republiki, ki pa se je v nekaterih občinah tudi drugače in bolje izvajala. Iz poročila torej niso razvidni pozitivni rezultati dela, ki so se pokazali kljub pomanjkljivostim.

Ob sprejemanju tega poročila predlagamo, da se posveti večja pozornost obravnavi samouprave na področju oblikovanja štipendijske politike. Zagotoviti je treba, da bi bilo odločanje in gospodarjenje s sredstvi prepuščeno delavcem oziroma njihovim delegatom v skupnih komisijah podpisnic v občini. Doslej so bile te največkrat izvajalci sprejetih sklepov ali dogovorov na republiški ravni. Skupščina SR Slovenije naj se zavzame, da bodo strokovne službe čimprej enotno organizirane, kar pomeni, da se mora vplivati na ostalih 15 občin, da čimprej prenesejo administrativno-tehnična opravila na skupnosti za zaposlovanje. Takoj je potrebno rešiti financiranje strokovne službe, ker le-ta brez potrebnih sredstev ne more delati tako, kot se od nje zahteva in pričakuje.

Mnenja smo, da bi v bodoče pri izdelavi takega poročila morala sodelovati tudi republiška komisija podpisnic in zbor podpisnikov družbenega dogovora, ki imata neposredno funkcijo pri oblikovanju in uresničevanju družbenega dogovora. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Besedo ima Tilka Blaha, predstavnica Zveze sindikatov Slovenije!

Tilka Blaha: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Tudi v sindikatih smo kot podpisniki družbenega dogovora nenehno spremljali izvajanje družbenega dogovora in uresničevanje štipendijske politike ter tudi neposredno sodelovali v organih podpisnikov družbenega dogovora oziroma samoupravnega sporazuma. Ob poročilu, ki je dano v razpravo in ki opredeljuje oziroma ocenjuje dosedanje delovanje na področju štipendijske politike, menim, tako kot moj predhodnik, da bi vendarle morali ugotoviti tudi nekatere

pozitivne premike, ki nam jih je prinesel tako urejen sistem štipendiranja. To je zlasti pomembno zato, da ne bi s spremembami podrli tudi tisto, kar je bilo dobro zasnovano, pa ne v celoti izvajano, in kar smo v politiki oziroma v sistemu dosegli dobrega. Naj navedem nekaj teh pozitivnih premikov.

Predvsem menim, to je bilo tudi v poročilu tovarišice Ulrihove povedano, da nam je sprejetje družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma bistveno povečalo sredstva in število štipendistov in da je bila dosežena tako enakomernejša udeležba celotnega združenega dela pri zagotavljanju sredstev za kadrovske reprodukcije. Menim, da smo se v Sloveniji prav s tako zasnovano štipendijsko politiko vendarle do neke mere približali uresničitvi stališč oziroma resolucije X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ki je poudaril dvoje načel pri uresničevanju izobraževalne in kadrovske politike. Namreč načelo, da se mladina čimprej veže kadrovske na organizacijo združenega dela in da organizacije združenega dela prek štipendijskih in drugih razmerij zagotavljajo neposredno povezanost študirajoče mladine z organizacijami, v katerih se bo ta mladina kasneje zaposlila. In drugo načelo, da se na široki osnovi združenega dela zagotovi večja solidarnost za zagotavljanje enakih materialnih možnosti za šolanje mladine in otrok.

Drugi pozitivni premik, ki je bil storjen, menim, da je ta, da smo s pomenjenjem kriterijev in načel štipendiranja dosegli bolj enotno dodeljevanje štipendij, čeprav zaradi neizpolnjevanja dogovora ugotavljamo, da je prihajalo do mnogih ekscesov; kljub temu lahko ugotovimo, da je bilo omejeno do neke mere tako imenovano prekupčevanje s štipendisti oziroma, še kasneje, z že izšolanimi kadri.

Tretji pozitivni premik, ki še ni kvantificiran, pa je v tem, da smo po zaslugi tako zasnovane štipendijske politike zabeležili večji dotok otrok oziroma mladine v srednje, višje in visoke šole iz socialno šibkejših kmečkih in delavskih družin in tudi iz nerazvitih območij. Seveda pa navedeni pozitivni premiki v ničemer ne zmanjšujejo naše odgovornosti za vse slabosti in kritične ocene, ki so nastale pri izvajanju družbenega dogovora.

Menim, da bi morali, glede na to, da smo pred temeljitejšo preosnovo samega sistema, tako družbenega dogovora kot samoupravnega sporazuma, pri ocenjevanju vzrokov za te slabosti omeniti tudi nekatere objektivne razloge.

Ta samoupravni sporazum oziroma družbeni dogovor je bil eden od prvih sporazumov, ki smo ga zgradili na popolno samoupravno zasnovanem funkcioniranju, hkrati pa je zahteval popolno samoupravno odgovornost in zavest za odgovorno ravnanje v vseh delih štipendijske politike. To je bil samoupravni sporazum oziroma družbeni dogovor, katerega neizpolnjevanje se je najbolj neposredno odrazilo v življenju in ki ga je zlasti mladina, ki je tudi čutila te posledice, najbolj neposredno kritizirala. Menim, da če bi bili tako zavzeti glede neizpolnjevanja družbenih dogovorov tudi na drugih področjih, zlasti na področju dogovora o kadrovske politiki, da bi tudi na področju štipendijske politike lahko prej odpravili nekatere slabosti.

Nadalje menim, da smo s štipendijsko politiko vendarle prehiteli do neke mere celotno urejanje družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja, pri čemer mislim zlasti na celotno obveznost in možnost združenega dela, da je v večji meri povezano z vzgojno-izobraževalnim področjem in da lahko vpliva ne le na del, ki ga urejamo prek štipendiranja, temveč v celoti, in sicer na vsebino, na obseg in tudi usmeritve v izobraževanju.

Ena od osnovnih slabosti in eden od objektivnih razlogov za izkrivljanja pri izvajanju štipendijske politike, o čemer je govoril tovariš Ponikvar, so naši načrti kadrovskega razvoja v organizacijah združenega dela, ki so še zelo pomanjkljivi in ne dajo dovolj čvrste dolgoročnejske osnove za načrtovanje štipendijske politike.

Naslednji razlog, ki v precejšnji meri vpliva na to, da ne moremo v celoti biti zadovoljni z doseženim, predvsem na področju usmerjanja mladine v poklice, ki jih rabi združeno delo, je dejstvo, da v Sloveniji zamujamo z reformo vzgojno-izobraževalnega sistema in da je prav obstoječi vzgojno-izobraževalni sistem dostikrat prispeval k temu, da se mladina opredeljuje tako, kot se, namreč, da imamo več mladine v šolah, ki izobražujejo za tako imenovano družbeno režijo, manj pa v šolah za proizvodne poklice. Menim, da je to tudi odraz razvitosti mreže vzgojno-izobraževalnih institucij in dejstva, da se mladina pretežno opredeljuje za šole, ki so v njeni bližini, in nenazadnje, da se mladina opredeljuje tudi pod vtisom in dejstvom, da so ti tako imenovani družboslovni poklici in dela bolje nagrajevani kot proizvodno delo. Zato je problematika štipendijske politike mnogo globlja in mnogo tesneje povezana s celotno problematiko uresničevanja novih družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja kot tudi v celoti z reformo vzgojno-izobraževalnega sistema, seveda pa tudi s celotno politiko delitve dohodka in osebnega dohodka po rezultatih dela oziroma prispevku, ki ga posamezni deli združenega dela in posamezniki prispevajo k večji produktivnosti.

Izkoristila bi to priložnost, da bi vas obvestila tudi o ukrepih, ki jih je na včerajšnji seji sprejela skupna komisija podpisnic sporazuma na ravni republike za konkretno uresničevanje štipendijske politike v naslednjem šolskem letu, glede na to, da vseh sprememb do jeseni ne bo mogoče uveljaviti, potrebno pa je že v letošnjih razpisih uveljaviti nekatere predloge in stališča, ki so oblikovana v poročilu Komiteja za vzgojo in izobraževanje.

Skupna komisija je včeraj sprejela predlog enotnega razpisa štipendij, ki naj bi se podeljevale drugače kot doslej, to je samo enkrat namesto dvakrat na leto, in sicer v mesecu septembru. Pri tem je komisija opredelila enotni cenzus za podelitev štipendij do ravni zajamčenega osebnega dohodka oziroma 14-kratnega faktorja na katastrski dohodek iz kmetijstva na člana družine. To je izhodišče oziroma osnova, da lahko posameznik zaprosi za štipendijo.

Glede na to, da je prosilcev običajno več kot je razpoložljivih sredstev, je komisija opredelila tudi prednostne kriterije, po katerih bodo komisije izbirale štipendiste izmed vseh prosilcev po določenih kriterijih, kot so deficitarnost poklica, doseženi učni uspeh in sposobnost za izbran poklic, upoštevajoč tudi kriterije, da imajo prednost otroci socialno šibkejših delavskih in kmečkih družin. Komisija je tudi postavila že v razpisu določilo, da morajo oziroma da se štipendije iz združenih sredstev ne bodo dodeljevale prej, dokler ne bodo podeljene vse kadrovske štipendije za izbrane poklice.

Drugi ukrep, ki je izredno pomemben in ki bo prispeval k temu, da se bo samouprava na področju izvajanja štipendijske politike v večji meri uveljavila, so nekatere spremembe na področju solidarnostnega prelivanja sredstev in zagotavljanja sredstev v občinah, ki s svojimi prispevki ne zberejo dovolj sredstev za potrebe štipendistov. Gre zlasti za manj razvita območja. Komisija predlaga, da se sedanji sistem mesečnega dodeljevanja in prelivanja sredstev določi enkratno oziroma da se opredelijo sredstva za celo leto tako, da bodo

komisije lahko v okviru teh sredstev samostojnejše gospodarile in da bodo postale bolj odgovorne za izvajanje štipendijske politike. Pri tem seveda ostaja še naprej kot eno temeljnih načel večja neposredna udeležba delavcev oziroma odločanje delavcev glede sredstev, ki jih združujejo v okviru občin, in seveda javnost dela ne le s sredstvi, s katerimi razpolagajo skupne komisije, temveč tudi pri podeljevanju štipendij v organizacijah združenega dela nasploh, pri čemer mislimo, da bi se morali tudi organi delavske kontrole pozanimati za to, kako se v organizacijah združenega dela podeljujejo štipendije in ali se uresničujejo oziroma spoštujejo kriteriji, ki so jih z družbenim dogovorom in samoupravnim sporazumom sprejeli vsi delavci.

Naj zaključim s tem, da podpiram predloge komisije in Izvršnega sveta in da se dejansko vsi, tudi družbenopolitične organizacije, zavzamemo za to, da bomo v javni razpravi ob konkretnih ocenah stanja in uresničevanja štipendijske politike v posameznih organizacijah združenega dela in v občinah tudi kritično presojali in ustvarjalno prispevali k dograditvi družbenega dogovora o štipendijski politiki. Le tako bo ta resnično odražal načela zakona o združenem delu in bo tudi prispeval k doslednejši uresnitvi načel, ki smo jih v resoluciji X. kongresa sprejeli za nadaljnji razvoj vzgoje in izobraževanja. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Besedo ima tovarišica Olga Pašič, področje državnih organov, 3. okoliš!

Olga Pašič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 3. okoliša za področje državnih organov je glede poročila o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji sprejela naslednja stališča.

Na področju štipendiranja je še zmeraj zaslediti nepravilnosti, ker se štipendije dodeljujejo po različnih kriterijih. Namen štipendijske politike je, da se izenači materialni položaj študentov ter da se poveča interes za deficitarne poklice, v praksi pa se je pokazalo, da so štipendije še vedno prejemale tisti, ki do njih niso bili upravičeni. To nepravilnost je največkrat zaslediti v dodeljevanju kadrovskih štipendij, kjer se tudi najmanj upoštevajo določila družbenega dogovora. Kadrovske štipendije v organizacijah združenega dela so privilegirane, tako glede izbire kandidata kot glede višine štipendije.

Člani delegacije zato menijo, da bi bilo treba štipendijsko politiko oblikovati skladno s kadrovsko politiko in načrtovanjem celotnega razvoja združenega dela. Za izvajanje štipendijske politike naj se ustanovi samoupravna interesna skupnost, ki bi zbrala vsa sredstva ter jih dodeljevala po enotnih kriterijih.

Delegati nadalje predlagajo, naj bi razmislili o možnosti kreditiranja študentov v prvem letu študija. Krediti naj se dodeljujejo po enakih kriterijih kot štipendije in naj se štejejo za štipendijo, če študent uspešno konča prvi letnik, v nasprotnem primeru pa naj se kredit vrne. S tem bi bila študentom naložena določena obveznost nasproti štipenditorjem in dana pobuda, da uspešno končajo šolanje. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Janko Muraus, gospodarsko področje, Maribor!

Janko Muraus: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Vsa dosedanja razprava kaže, da se vsi zavedamo, kako pomembno je štipendiranje, da so štipendije investicija, da jih vsi zelo cenimo, ker jih dajemo iz svojega žepa, saj so pač del bruto osebnega dohodka.

Delegati podpiramo poročilo, ki ga je pripravil Komite za vzgojo in izobraževanje, prav tako pa tudi razpravo. Menimo, da je realno prikazano izvajanje štipendijske politike in tudi vse pomanjkljivosti pri uresničevanju družbenega dogovora. Podpiramo tudi v poročilu predlagane nove rešitve, vendar menimo, da je potrebno nekatere zadeve še posebej poudariti, in sicer, da moramo vzpostaviti čistejše samoupravne odnose na področju samoupravnega odločanja o oblikovanju sredstev, ki jih daje združeno delo, kot tudi delitve teh sredstev.

V občinah, kjer se sredstva za štipendije solidarnostno prelivajo, je potrebno izdelati kriterije in merila za izvajanje solidarnosti. Združeno delo mora posvečati vso pozornost planiranju kadrov, saj je skrb za družbeno kadrovsko reprodukcijo sestavni del razvojnih planov v združenem delu.

Nadalje je v organizacijah združenega dela potrebno zagotoviti, da se bodo določila družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma vključevala v interne samoupravne splošne akte.

Med drugim smo delegati v razpravi prišli še do naslednjih zaključkov:

Enotno za vso republiko naj bodo dogovorjeni kriteriji za pridobitev in za višino štipendij iz sklada združenih sredstev.

Sredstva za štipendije naj se zbirajo pri občinskih skupnih komisijah, ki naj z njimi tudi gospodarijo. Služba družbenega knjigovodstva pa naj sproti izloča dogovorjeni solidarnostni del na republiški zbirni račun, dokler bo sklad združenih sredstev še obstajal in ne bomo prešli v celoti na kadrovske štipendiranje.

Višina štipendij naj se določi na začetku šolskega leta in naj se med letom ne spreminja navzdol. Danes smo že slišali, da je skupna republiška komisija to že sprejela.

Prednostni in neprednostni poklici naj se ugotavljajo po občinah, ker imamo že vrsto let v mestnih središčih presežke posameznih poklicev, v manj razvitih občinah pa jih primanjkuje.

V razpravi, ki je potekala v zvezi s štipendiranjem, je bila dana tudi pripomba, da kadrovske štipendije v mnogih organizacijah združenega dela podeljujejo predvsem tistim učencem in študentom, katerih starši so zaposleni v teh organizacijah združenega dela, kar je sicer nekako sprejemljivo in realno, vendar menimo, da to ne sme biti pravilo. Pravico do kadrovske štipendije imajo namreč vsi vlagatelji, ki po samoupravnem sporazumu o štipendiranju izpolnjujejo pogoje.

Za zaključek mi dovolite, da poudarim, da še tako kakovostne spremembe družbenega dogovora o štipendiranju in samoupravnih sporazumih ne bodo koristile niti štipendistom niti štipenditorjem, če jih ne bomo dosledno izvajali. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Če nihče, zaključujem razpravo in prekinjam to točko dnevnega reda. Sklepe bomo sprejeli potem, ko bodo v njihov osnutek vnesene pripombe in predlogi, ki so bili dani v razpravi.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na problematiko odvetništva in druge pravne pomoči v SR Sloveniji, s predlogom za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči.

Problematiko je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Vlada Tanceta, namestnika republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Gradivo so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za pravosodje in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila ste prejeli, prejeli pa ste tudi predlog stališč Družbenopolitičnega zbora.

Pričenjam razpravo. Želi kdo od poročevalcev še kaj ustno dodati k pisnim poročilom? (Ne.) Kdo želi besedo? Če nihče, predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči, s problematiko odvetništva in druge pravne pomoči v SR Sloveniji, se sprejme.
2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi osnutka zakona naj upošteva predloge, dane k problematiki odvetništva in druge pravne pomoči v SR Sloveniji in k predlogu za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči, ki izhajajo iz poročil skupščinskih teles, stališč Družbenopolitičnega zbora in drugih gradiv.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ne.)

Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Ugotavljam, da smo glede na poročilo Družbenopolitičnega zbora sprejeli predlog za izdajo zakona o odvetništvu v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora. Od predsednika Družbenopolitičnega zbora pa še nisem dobil pisma o njihovi razpravi v zboru. O tem bom zbor še obvestil, če bo to potrebno.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet, za svojega predstavnika pa je določil dr. Antona Fazarinca, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini, da sprejme predlog zakona o spremembah zakona v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku. Takšen postopek predlaga, ker je potrebna uskladitev sistema zagotavljanja sredstev za potrebe Skupnosti otroškega varstva z zakonom o združenem delu, ki predvideva tudi možnost zakonskih intervencij v primeru, da sredstva samoupravnih sporazumov za izvedbo programa te skupnosti niso zagotovljena.

Želi predstavnik Izvršnega sveta še kaj dodati k pisni obrazložitvi? Prosim, besedo ima dr. Anton Fazarinc!

Dr. Anton Fazarinc: Tovariš predsednik! Moja obrazložitev bi se nanašala tudi na naslednjo točko dnevnega reda, to je na zakon o spremembi zakona o socialnem skrbstvu.

Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ob koncu lanskega leta je Skupščina SR Slovenije sprejela spremembe in dopolnitve k zakonom na nekaterih področjih družbenih dejavnosti. Omenim naj zakon o zdravstvenem

varstvu, zakon o izobraževalnih skupnostih in zakon o kulturnih skupnostih, in sicer k tistim določilom, ki so urejala združevanje sredstev za pokrivanje skupnih potreb na tem področju. Te spremembe in dopolnitve so bile potrebne zaradi uskladitve z zakonom o združenem delu. Za zakone s področja socialnega varstva pa je bilo takrat dogovorjeno, da je treba najprej spremeniti zakon o skupnostih socialnega varstva, potem pa še ostale zakone s področja socialnega varstva.

Svetu za vprašanja družbene ureditve so bila predložena sistemska vprašanja, ki se pojavljajo ob oblikovanju zakona o skupnostih socialnega varstva. Ker so se predvidevanja o možnostih, da bi zakon o socialnem varstvu pravočasno novelirali, pokazala za preoptimistična, je bilo sklenjeno, da naj se uskladijo z zakonom o združenem delu predvsem posamezni zakoni s tega področja, med njimi tudi zakon o socialnem skrbstvu in zakon o družbenem varstvu otrok ter o skupnostih otroškega varstva, in sicer še v času začasnega financiranja, ter naj te spremembe ne čakajo na sprejetje novega zakona o skupnostih socialnega varstva, ki bo terjal še poglobljene razprave.

Zaradi tega, da bo združevanje sredstev za pokrivanje skupnih potreb na področju socialnega skrbstva in otroškega varstva urejeno na enak način kot na drugih področjih družbenih dejavnosti in da bo tudi tukaj urejena pravna podlaga v skladu z zakonom o združenem delu v času dogovarjanja v združenem delu, je bilo treba predložiti te spremembe in dopolnitev v sprejem in predlagati hiter postopek. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Pričenjam razpravo glede postopka. Želi kdo besedo? Če nihče, dajem na glasovanje predlog, da obravnavamo zakon po hitrem postopku. Kdor je za, naj prosim glasuje! (107 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da obravnavamo zakon po hitrem postopku, torej v zadnji fazi.

Predlog zakona o spremembah zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija ter predložila poročili.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, dajem na glasovanje predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva. Kdor je za, naj prosim glasuje! (107 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu.

Predlog zakona je prav tako predložil v obravnavo Izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil dr. Antona Fazarinca, ki je že dal obrazložitev za obravnavo tega zakona po hitrem postopku. Želi kdo razpravljati glede postopka? Če nihče, dajem na glasovanje predlog, da obravnavamo predlog zakona po hitrem postopku. Kdor je za, naj prosim glasuje! (108 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da obravnavamo predlog zakona po hitrem postopku, to je kot predlog zakona.

Tudi ta zakon sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija ter predložila poročili.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, dajem na glasovanje predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu. Kdor je za, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona sprejet soglasno.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet, za svojega predstavnika pa je določil tovariša Rada Mikliča, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za delo.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini, da sprejme predlog zakona o spremembah zakona v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku. Takšen postopek predlaga Izvršni svet iz enakih razlogov kot za zakona, o katerih smo že razpravljali. Želi predstavnik Izvršnega sveta še dodatno obrazložiti predlog? Prosim, besedo ima tovariš Rado Miklič!

R a d o M i k l i č : Tovariš predsednik! Prosim, če bi lahko dal obrazložitev k obema zakonoma.

Predsednik Štefan Nemeč : Tovariš Miklič bo dal obrazložitev k 8. in 9. točki dnevnega reda, torej tudi k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov, ki je prav tako predložen po hitrem postopku.

R a d o M i k l i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Želim opozoriti le na nekaj dejstev. Gre za okoliščino, da zagotavljanje sredstev za potrebe zaposlovanja in zavarovanja za primer brezposelnosti in za primer starostnega zavarovanja kmetov, kot je sedaj urejeno v obeh zakonih, ni več v skladu z zakonom o temeljih sistema družbenega planiranja in z zakonom o združenem delu. Dejstvo je, da za potrebe teh dejavnosti že pritekajo sredstva na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljih plana teh skupnosti, vendar mimo sedanjih določb obeh zakonov. Potemtakem gre za legalizacijo že doseženega stanja na področju financiranja obeh dejavnosti. To in razlogi, ki so bili obrazloženi pri prejšnjih dveh zakonih, je hkrati poglobilni razlog, da Izvršni svet predlaga, da se oba zakona sprejmeta po hitrem postopku.

Pri tem je potrebno pripomniti, da dopolnitve k predlogu zakona za spremembo in dopolnitev zakona o starostnem zavarovanju kmetov narekujejo še nekateri razlogi. Pri tem zakonu ne gre samo za zagotavljanje sredstev v skladu z zakonom o temeljih sistema družbenega planiranja in z zakonom o združenem delu, temveč tudi za to, da se na ustrezen nov zakonski način zagotovijo sredstva za solidarnostno udeležbo delavcev in drugih delovnih ljudi, kar je tesno povezano z določanjem zneska starostne pokojnine.

Sedanji zakon sicer določa, da znaša ta pokojnina 90% mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov v pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Že sedanji zakon določa, da se lahko ta znesek poveča, toda način tega zvišanja ni več v skladu z omenjenimi zakoni in zato je treba z novimi pravnimi osnovami uskladiti tudi določbo o zagotavljanju oziroma povečevanju teh sredstev. Zaradi tega je predložena sprememba 1. člena omenjenega zakona.

Zavarovanci sedaj uveljavljajo svoje pravice po načelih upravnega postopka, to pa ni več v skladu niti z ustavo niti z zakonom o združenem delu. Predlog zakona uveljavlja načelo o samoupravnem urejanju varstva teh pravic. In končno, po sedanji zakonski določbi uveljavlja zavarovanec sodno varstvo svojih pravic v upravnem postopku pred Vrhovnim sodiščem. Tudi to ni več v skladu z razvijajočim se sistemom. Po predlagani novelizaciji bo zavarovanec sodno varstvo uveljavil pred posebnim sodiščem združenega dela.

To so poglavitni razlogi za obe novelizaciji. Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, dajem najprej na glasovanje predlog, da obravnavamo predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti po hitrem postopku. Kdor je za, naj prosim glasuje! (114 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da obravnavamo zakon po hitrem postopku.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbeno-ekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila poročili.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, prehajamo na glasovanje. Najprej o amandmajih.

Najprej imamo amandma Zakonodajno-pravne komisije k 1. členu. Se Odbor strinja z amandmajem Zakonodajno-pravne komisije? (Da.) Izvršni svet? (Da.)

Dajem amandma Zakonodajno-pravne komisije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Dajem predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov.

Predlog zakona je prav tako predložil Skupščini njen izvršni svet, ki je za svojega predstavnika tako kot pri prejšnji točki določil tovariša Rada Mikliča.

Vprašujem, če ima kdo kakšno pripombo glede predlaganega postopka! Če pripomb ni, dajem na glasovanje predlog, da predlog zakona obravnavamo po hitrem postopku. Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da zakon obravnavamo po hitrem postopku.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 3., 4., 6. in 7. členu. Se Odbor strinja s predlaganimi amandmaji? (Nima pripomb.) Izvršni svet? (Se strinja.)

Dajem amandmaje k 3., 4., 6. in 7. členu, ki jih je dala Zakonodajno-pravna komisija, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da so amandmaji sprejeti z večino glasov.

Sedaj dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov soglasno.

Ker je komisija za oblikovanje sklepov v zvezi s štipendijsko politiko končala svoje delo, prosim tovariša Igorja Ponikvarja, da jih predloži zboru!

Igor Ponikvar: Komisija je sklenila predložiti Zboru združenega dela v zvezi s štipendijsko politiko naslednje sklepe:

1. Štipendiranje mora biti čvrsteje vtkano v dolgoročno in razvojno politiko organizacij združenega dela. Delavci v združenem delu, ki odločajo o ustvarjenem dohodku, morajo postati nosilci štipendijske politike in imeti odločilen vpliv na načrtovanje kadrovskega in usmerjanje sredstev za štipendiranje. Mnogo bolj je potrebno razviti oblike neposrednega medsebojnega odnosa in odgovornost med štipendisti in štipenditorji, prav tako pa tudi večjo odgovornost in vpliv združenega dela na reformo usmerjenega izobraževanja.

2. Zbor priporoča udeležencem družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o štipendiranju, da za nadaljnje uresničevanje štipendijske politike uveljavljajo kadrovske štipendiranje kot osnovno obliko in načelo štipendiranja; da izpolnijo sistem štipendiranja ter zagotovijo evidenco in druge strokovne pogoje za samoupravno organiziranje in izvajanje družbenega dogovora; da dogradijo sistem solidarnega združevanja sredstev za štipendiranje, ob upoštevanju kadrovskega ter socialnega vidika štipendiranja, in da na tej podlagi oblikujejo merila za štipendiranje. Pri tem je potrebno tudi na področju uresničevanja štipendijske politike upoštevati kadrovske potrebe pospešenega družbenoekonomskega razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji.

3. Zbor priporoča vsem udeležencem družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike in samoupravnih sporazumov o štipendiranju učencev in študentov, da njihovi samoupravni organi obravnavajo in ocenijo dosedanje izpolnjevanje svojih obveznosti pri uresničevanju štipendijske politike v skladu z družbeno dogovorjeno kadrovske politiko in s svojimi razvojnimi načrti ter da na tej podlagi opredelijo svoje naloge za uresničevanje štipendijske politike in zagotovijo spremljanje njihovega uresničevanja.

4. Zbor priporoča zborom združenega dela skupščin občin v SR Sloveniji, da na podlagi ugotovitev in razprav v temeljnih organizacijah združenega dela celovito ocenijo izvajanje štipendijske politike v občini in opredelijo potrebne ukrepe za uveljavljanje dogovorjene štipendijske politike v temeljnih organizacijah združenega dela. Izhajajoč iz teh ocen, naj tvorno sodelujejo pri dograjevanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Ima kdo kakšno pripombo ali spreminjalni predlog? Če pripomb ni, predlagam, da Zbor združenega dela sprejme poročilo Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve kot

izhodišče za nadaljnje delo pri uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju študentske politike v SR Sloveniji ter na osnovi poročila in razprave sprejme sklepe in priporočila, ki jih je prebral tovariš Ponikvar.

Kdor je za „naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so sklepi in priporočila soglasno sprejeti.
Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 12.45 in se je nadaljevala ob 13.35.)

Predsednik Štefan Nemeč: Nadaljujem sejo Zbora združenega dela in prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil dr. Mira Sajeta, pomočnika republiškega sekretarja za urbanizem.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona sta obravnavala Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, ki je dal poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo.

Ker predstavnika Izvršnega sveta še ni, prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o blagovnem prometu.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Štefana Korošca, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene.

Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za agrarno politiko in Odbor za družbenoekonomski razvoj, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo.

Želijo poročevalci odborov oziroma Komisije še kaj dodati k pisnim poročilom?

Besedo ima tovariš Štefan Korošec, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za tržišče in cene.

Štefan Korošec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Do sprejetja nove ustave je celotno področje funkcioniranja trga in blagovnega prometa urejala federacija, nova ustava pa opredeljuje na področju blagovnega prometa kot interese, ki so skupni vsem delovnim ljudem in občanom SFRJ, samo temelje poslovanja organizacij združenega dela na področju blagovnega prometa, enotni jugoslovanski trg, temelje obližacijskih razmerij na področju blagovnega prometa ter zavarovanje pred monopolom in nelojalno konkurenco.

Uresničevanje omenjenih skupnih interesov, za katere je pristojna federacija, je le ta v preteklih treh letih skoraj v celoti uredila. Tako je Skupščina SFRJ sprejela zakon o zatiranju nelojalne konkurence in monopolnih sporazumov ter zakon o temeljih poslovanja organizacij združenega dela na področju blagovnega prometa in storitev v blagovnem prometu ter sistem ukrepov, s katerimi se preprečuje spodbijanje enotnega jugoslovanskega trga

na tem področju. Pred sprejetjem sta še zakon o obligacijah in pogodbah ter zakon o standardizaciji.

S sprejetjem navedenih zakonskih predpisov je federacija uskladila temeljna vprašanja na področju trga in blagovnega prometa z določili nove ustave, vsa ostala vprašanja na področju blagovnega prometa pa se urejajo z republiškim zakonom. Ustavno podlago za izdajo takšnega predpisa vsebuje 321. člen ustave SR Slovenije, ki med drugim določa, da Skupščina SR Slovenije z zakonom ureja razmerja, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane na področju blagovnega prometa.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je zato že v preteklem letu predlagal Skupščini SR Slovenije, da izda zakon, ki bo ustrezno uredil to področje, tako z vidika dajanja možnosti za kakovosten premik v načinih in oblikah opravljanja blagovnega prometa v skladu z rešitvami, ki jih daje zakon o združenem delu, kot tudi glede zagotovitve enakih pogojev za opravljanje blagovnega prometa.

Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta na svoji 40. oziroma 39. seji obravnavala in sprejela predlog za izdajo zakona o blagovnem prometu, skupaj z zakonskimi tezami. Na podlagi razprave delegatov in široke javne razprave o tezah zakona ter na podlagi medrepubliškega usklajevanja je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravil osnutek zakona o blagovnem prometu.

Zasnova zakona o blagovnem prometu vsebuje urejanje družbenoekonomskih odnosov med organizacijami združenega dela, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom, in organiziranimi potrošniki ter pogoje, način in oblike opravljanja blagovnega prometa in storitev v blagovnem prometu.

Predlagane rešitve v zakonskem besedilu predstavljajo uskladitev blagovnega prometa z določili nove ustave in zakonom o združenem delu. Najpomembnejšo novost v besedilu zakonskega osnutka predstavlja poglavje o medsebojnih razmerjih med organizacijami združenega dela in organiziranimi potrošniki, s katerimi so določena izhodišča za organiziranost potrošnikov in vsebina sodelovanja med organizacijami združenega dela, ki proizvajajo oziroma proizvajajo blago ali opravljajo storitve za neposredno porabo potrošnikov, ter potrošniki blaga in uporabniki storitev, organiziranih v krajevni skupnosti, občini in republiki. S tem so razčlenjene in konkretizirane določbe zakona o združenem delu.

Formalna pravica organizacije potrošnikov, da zahteva sklenitev samoupravnega sporazuma z organizacijo združenega dela na področju proizvodnje oziroma prometa in storitev za neposredno porabo, je tako dobila tudi svojo vsebino, kar bo dalo potrošnikom dejansko možnost vplivati na razvoj proizvodnje in storitvenih dejavnosti, ki zadovoljujejo njihove potrebe, preprečevati monopol in zlorabo monopolnega položaja ter zavarovati svoje interese.

Pri tem je potrebno upoštevati, da ni dovolj dajati organiziranim potrošnikom s predpisi samo pravice, temveč jim morajo predpisi dati v roke tudi sredstva, s pomočjo katerih bodo svoje pravice uresničili. Prav to pa mora zagotoviti zakon o blagovnem prometu, in sicer z omogočanjem postavitve ekonomske zveze med potrošnjo, trgovino in proizvodnjo, katere najpomembnejši del predstavlja udeležba potrošnikov v doseženem prihodku.

V skladu z zahtevami delegatov Skupščine SR Slovenije določa zakonski osnutek, da se strokovna izobrazba oseb, ki opravljajo blagovni promet in

storitve v blagovnem prometu, določi z izvršilnim predpisom in ne družbenim dogovorom, kot je bilo to predvideno v tezah zakona.

Ureditev strokovne izobrazbe oseb, ki opravljajo blagovni promet, je resnično pomembna, kajti za sodobno opravljanje blagovnega prometa niso pomembni le poslovni prostori, njihove naprave in oprema, temveč tudi strokovni kadri, ki bodo opravljali blagovni promet in storitve v blagovnem prometu.

V zakonskem osnutku smo poskušali podrobneje obdelati tudi opravljanje blagovnega prometa na tržnicah, da bi tako pripomogli k pestrejši organiziranosti in boljši preskrbi potrošnikov s kmetijskimi prehrabnenimi proizvodi. Pri tem smo nosilec organizirane preskrbe dali pomembno vlogo pri urejanju in opravljanju blagovnega prometa na tržnici, kajti sodimo, da le z organizirano ponudbo lahko dosežemo redno in kakovostno preskrbo s kmetijskimi proizvodi.

V delu zakonskega osnutka, ki obravnava odkup in promet kmetijskih pridelkov zasebnih kmetijskih proizvajalcev, je določeno zajemanje pridelkov, ki se pojavljajo prosto na trgu. Ob načeloma prostem prometu s kmetijskimi pridelki zagotavlja zakonski osnutek posebno varnost udeležencev samoupravnih sporazumov in pogodbenih strank, ki sklepajo samoupravne sporazume oziroma pogodbe z namenom opravljanja organizirane kmetijske proizvodnje.

Zaradi številnih negativnih pojavov, ki nastajajo pri odkupu kmetijskih pridelkov s strani velikih potrošnikov, določa zakonski osnutek, da smejo veliki potrošniki odkupovati kmetijske pridelke le od kmetov, s katerimi poslovno sodelujejo, in sicer na podlagi pogodb, sklenjenih v skladu z načeli, ki veljajo za združevanje kmetov, s pogojem, da se takšen odkup opravlja samo v lastnih poslovnih prostorih, kot so odkupne postaje, prevzemna mesta in podobno.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pričakuje, da boste podprli predloženi osnutek zakona o blagovnem prometu. Na podlagi vaših pripomb, mnenj in predlogov bo Izvršni svet pripravil besedilo predloga zakona, ki bo uredil obravnavana pomembna vprašanja, ki sedaj še vedno čakajo na ustrezno zakonsko ureditev. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Edvard Stepišnik, gospodarsko področje, 1. okoliš!

Edvard Stepišnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 1. okoliša za področje gospodarstva podpira razreševanje problematike v blagovnem prometu na predloženi način. Imamo pa k osnutku zakona o blagovnem prometu, ki ga predlaga Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, naslednje pripombe:

K 8. in 11. členu: V teh členih je določeno, da se lahko promet blaga opravlja tudi tranzitno. Pojem tranzitnega prometa blaga je tudi pojasnjen. Organizacija združenega dela opravlja tranzitni promet blaga, kadar pošlje blago od proizvajalne organizacije združenega dela ali od organizacije združenega dela, ki uvaža blago, neposredno organizaciji združenega dela, ki opravlja prodajo na drobno, ali velikemu potrošniku, ne da bi to blago predhodno skladiščila.

Obstaja nevarnost, da bi v praksi razumeli to določilo tako, da se lahko organizacije združenega dela ustanovijo in registrirajo tudi samo za oprav-

ljanje prometa blaga v tranzitu. Menimo, da to ne bi bilo družbeno koristno. Tranzitna prodaja blaga je po našem del blagovnega prometa na debelo, tisti, ki želi opravljati promet blaga na debelo, pa mora izpolniti predpisane pogoje.

K 9. členu: Pri definiranju prometa blaga na debelo je izostala količina, mogoče pa še kateri drugi pogoj, ki bi ga bilo treba upoštevati.

K 10. členu: Postavlja se vprašanje, če je pojem »končni potrošnik« dovolj nedvoumen. Ali so gostišča upravičena kupovati blago od trgovine na drobno, glede na določila sedanjega 10. člena.

K 13. členu: Pravilno je, da organizacija združenega dela, ki ima registrirano dejavnost za opravljanje prometa z blagom osnovne preskrbe občanov, opravlja takšen promet. Verjetno pa bi bilo nujno povedati tudi nekaj o ocenah oziroma dohodku.

K 14. členu: Po tem členu je občinska oziroma mestna skupščina dolžna s svojim odlokom, na podlagi mnenja organizacije potrošnikov, določiti razporeditev, začetek in konec delovnega časa prodajaln ob inventurah ter ob sobotah, nedeljah in dnevih državnih praznikov. Kako je z rednim delovnim časom ob delavnikih? Trenutno ureja to vprašanje zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci.

K 17. členu: V drugi in tretji vrsti bi se moralo besedilo pravilno glasiti: »o razvoju trgovske mreže«, ne »marže«.

K 19. členu: Glede tega člena ima skupina pripombo, da je dogovarjanje na ravni krajevne skupnosti nesprejemljivo in predlaga dogovor na ravni občinskih konferenc, zlasti v prvem odstavku tega člena.

Skupina je mnenja, naj se ta člen črta, ustrezna določila pa prenesejo v 20. člen.

K 25. členu: V drugem odstavku je določeno, da je »organizacija združenega dela iz prejšnjega odstavka tega člena dolžna dobavljati kupcem blago po vrstnem redu prejetih plačil«. Ali ne utegne tako določilo spraviti koga v zмотo, da bi pomislil, da pri prodaji blaga, za katerega je sicer nujno prednaročilo, vendar brez predplačila, vrstnega reda ni obvezno upoštevati?

K 27. členu: Zelo koristno je, da je zakon predvidel obveznost, da mora organizacija združenega dela, ki se ukvarja s prodajo na drobno, obravnavati reklamacije in pripombe kupcev, da mora to področje obravnavati v splošnih pogojih, da mora o svoji odločitvi obvestiti kupca takoj, ko lahko ugotovi upravičenost reklamacije, vprašljivo pa je, če je 8 dni za rešitev reklamacije dovolj. Pri tem imamo v mislih predvsem razne dislocirane prodajalne.

K 28. členu: Organizacija združenega dela, ki opravlja promet na drobno, je dolžna zagotoviti kupcu za prodani proizvod potrebne nadomestne dele. Kaj pomeni pojem »zagotoviti«: ali to pomeni, da mora sama prodajati nadomestne dele?

K 29. členu: Definirati bi bilo treba pojma »tržnica« in »trg«. Verjetno gre pri »tržnici« za prodajo blaga na debelo, pri »trgih« pa za prodajo blaga na drobno.

Pojem »izdelki domače obrti« bo v praksi sporen, še zlasti glede na prodajalce iz drugih republik, ker ima pojem »kučna radinost« vsaj v praksi povsem drug pomen. Kaj je z izdelki redne obrti? Na primer lončarstvo, izdelovanje suhe robe in podobno.

K 30. členu: V prvi vrsti bi se moralo besedilo pravilno glasiti »Organizacije združenega dela«.

K 32. členu: Ali mora imeti »potrdilo o lastni proizvodnji« vsak prodajalec blaga, tudi tisti, ki prinaša na trg občasno manjše količine blaga? Kako je z nabiralci zdravilnih zelišč in z nabiralci gozdnih sadežev?

K 40. členu: Menimo, da bi kazalo določilo tega člena podrobneje obrazložiti. Ali bo moral občan, ki opravlja dejavnost na podlagi pogodbe o zakupu, imeti dovoljenje za opravljanje take dejavnosti, se pravi, ali bo opravljal dejavnost v svojem imenu in za svoj račun, vendar z najetimi poslovnimi prostori, napravami in opremo? Ali pa bo opravljal promet blaga pod firmo organizacije združenega dela, s katero je sklenil pogodbo o zakupu?

K 58. členu: V drugi točki prvega odstavka se govori o osebah, »ki opravljajo blagovni promet in storitve v blagovnem prometu, pa nimajo strokovne izobrazbe, določene z družbenim dogovorom.« V 6. členu zakona o blagovnem prometu se ne omenja družbeni dogovor.

Sicer pa skupina delegatov podpira stališča Odbora za družbenoekonomski razvoj. Prizadevati si moramo, da bi zagotovili, da bi republiški upravni organi in drugi organi in organizacije v doglednem času izdali podzakonske predpise, ker bo sicer oteženo poslovanje. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Milan Puncer, gospodarsko področje, 32. okoliš, Ljubljana-Šiška!

Milan Puncer: Prosim za dodatno pojasnilo v zvezi, po mojem mnenju nasprotujočim si besedilom med 39. členom, ki pravi: »Občani lahko z osebnim delom z zasebnimi sredstvi opravljajo prodajo na drobno ob pogojih, določenih z obrtnim zakonom, če ni s posebnimi predpisi drugače urejeno«, in 63. členom, ki pravi: »Občani, ki opravljajo blagovni promet na podlagi pogodbe z organizacijo združenega dela«, to je bolj organizirani občani, po mojem mnenju, »o prepustitvi opravljanja dejavnosti posamezne manjše enote ali izločenega poslovnega mesta, prenehajo opravljati takšen blagovni promet najkasneje po preteku 90 dni od uveljavitve tega zakona«. Nisem pravnik in se mi zdi, da sta si besedili nasprotni, zato prosim za dodatno pojasnilo! Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Besedo ima tovarišica Francka Herga, gospodarsko področje, 13. okoliš, Maribor!

Francka Herga: Delegati iz 13. okoliša, Maribor, imamo k navedenemu osnutku zakona naslednjo pripombo:

Način zbiranja in višina prispevka za pospeševanje kmetijstva po 36. členu sta še vedno predvidena z družbenim dogovorom, kljub pomislekom posameznih udeležencev javne razprave in mnenju Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije.

Glede na večje tehnične težave takšnega zbiranja sredstev in možnosti izpada prispevkov predlagamo, da se način zbiranja in višina prispevka za pospeševanje kmetijstva uredi s predpisom, in sicer tako, da se zajamejo vse odkupljene količine iz 34., 35., 36. in 37. člena osnutka zakona.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Štefan Korošec!

Štefan Korošec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Menim, da je na vse sugestije, pripombe in vprašanja nemogoče odgovoriti, saj je bila omenjena skoraj polovica členov predloženega osnutka zakona. Kljub temu bi opozoril na nekatere stvari, ki se mi zdijo najbolj bistvene. Najprej glede tranzita.

Tranzit je del blagovnega prometa, in če ta formulacija ni ustrezna, jo bo verjetno potrebno dopolniti kot del prodaje na debelo.

Glede prodaje na debelo, o kateri govori 9. člen, smo imeli zelo široko razpravo. Mnenja so bila različna. Pri Poslovnem združenju za trgovino in Gospodarski zbornici prevladuje ideja, da bi bilo potrebno to prodajo opredeliti tudi količinsko oziroma vrednostno. Za sedaj je to še vedno odprto vprašanje, ki ga bomo morali razčistiti pri nadaljnjem oblikovanju predloga zakona, čeprav prevladuje mnenje, da količinsko ali vrednotno opredeljevanje tega prometa ne sodi v zakonsko besedilo.

Glede potrošnikov smo skušali vključiti v zakonsko besedilo zadnje razprave in zadnja stališča na sejah zveznih svetov, ki predstavljajo političen dogovor v Jugoslaviji v zvezi z vlogo in funkcijo potrošnikov. Ne gre samo za sodelovanje med organiziranimi potrošniki in organizacijami združenega dela, ki opravljajo blagovni promet, temveč za oblikovanje novih družbenoekonomskih odnosov v enotnem procesu družbene reprodukcije.

V skladu s takšno zasnovo smo bili glede organizacije potrošnikov v dilemi, kako jo je treba opredeliti in kje jo vsebinsko povezati, ali na ravni krajevne skupnosti ali na ravni občine oziroma republike. V zakonskem osnutku smo se odločili za krajevno skupnost, saj bo osnova dogovarjanja in sodelovanja prav na tej ravni in ne v občini.

Glede delovnega časa se strinjam z mnenji in pripombami, ki so bile dane, zato bomo morali verjetno kaj spremeniti tudi v nekaterih drugih zakonskih predpisih, saj gre tako za položaj delovnih ljudi, ki opravljajo delo v trgovini kot za nekatere ovire in omejitve pri preskrbi občanov. Končne odločitve glede tega bodo vsekakor morale sprejeti občinske skupščine.

V zvezi z uporabo terminov tržnica in trg naj povem, da smo razmišljali tudi o izrazu veletržnica in podobno. Veletržnice imajo drug pomen in bi bili verjetno v Sloveniji ena ali dve. Pri izrazu tržnica v zakonskem osnutku je mišljena predvsem maloprodaja kmetijskih proizvodov in podobno. Do predložitve predloga zakona bomo skušali te termine uskladiti.

V zvezi z vprašanjem, ki ga je postavil tovariš Puncer glede 39. in 63. člena, po našem mišljenju ne gre za nasprotujoče si stvari, temveč za vsebinsko bistveno različne stvari. V 39. členu je mišljeno, da občan s svojim osebnim delom in zasebnimi sredstvi opravlja določeno delo na področju blagovnega prometa v svojem imenu, v 63. členu pa so tako imenovani pavšalisti, ki opravljajo promet v imenu delovne organizacije. Pri tem gre za pogodbene odnose med organizacijami združenega dela in določenimi posamezniki, ki opravljajo prodajo v imenu delovne organizacije. Mogoče ni dovolj jasno povedano, vendar gre za dve različni stvari.

Tovariš predsednik! Menim, da je bila dana vrsta zelo koristnih pripomb in predlogov, ki jih bomo v našem nadaljnjem delu podrobno proučili in upoštevali pri pripravi zakonskega predloga. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Če nihče, zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o blagovnem prometu se sprejme.

2. Predlog zakona naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v skupščinskih telesih in ostalih gradivih ter predloge, dane na današnji seji zbora.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.) Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil dr. Mira Sajeta, pomočnika republiškega sekretarja za urbanizem.

Predlog zakona o spremembah zakona sta obravnavala Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in Zakonodajno-pravna komisija. Želita poročevalca še kaj ustno dodati k pismenim poročilom? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? Če nihče, dajem na glasovanje predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj. Kdor je za, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog zakona sprejet z večino glasov.

Prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet. Za svojega predsednika je določil dr. Mira Sajeta. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, dajem na glasovanje najprej amandma Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 1. členu. Vprašujem predstavnika Izvršnega sveta, če se z amandmajem strinja! Strinja se. Zakonodajno-pravna komisija? Prav tako se strinja.

Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani amandma sprejet z večino glasov.

Dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani zakon sprejet z večino glasov.

Prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet, ki je za svojega predstavnika tudi pri tej točki dnevnega reda določil dr. Mira Sajeta.

Izvršni svet predlaga, da obravnavamo predlog zakona po hitrem postopku. Takšen postopek predlaga zato, da se s 1. julijem 1977 omogoči kontinuirano financiranje kolektivne komunalne porabe, ki bo temeljila na sporazumnem vzpostavljanju odnosov med komunalnimi skupnostmi in neposrednimi porabniki komunalnih storitev.

Želi predstavnik Izvršnega sveta še kaj dodati k predlogu za obravnavo po hitrem postopku? (Ne želi.) Hvala, kdo razpravlja o postopku? (Ne.)

Dajem na glasovanje predlog, da se predlog zakona obravnava po hitrem postopku. Kdor je za, naj prosim glasuje! (118 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da zakon obravnavamo po hitrem postopku.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona so obravnavali: Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila ste prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo?

Dobili smo tudi amandma skupine delegatov iz Trbovelj. Prosil bi predstavnika Izvršnega sveta, da zavzame stališče do tega amandmaja! Izvršni svet se z amandmajem ne strinja. Zakonodajno-pravna komisija? Besedo ima tovariš Stane Boštjančič!

Stane Boštjančič: Tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z amandmajem Skupščine občine Trbovlje k 24. c členu predloga zakona Komisija meni, da je ta amandma z zakonodajnega vidika sprejemljiv, da pa ga ni mogoče vključiti v sistemsko določbo 24. c člena, pač pa le kot prehodno določbo prvega odstavka 4. člena predloga zakona, pri čemer bi se glasil: »Ne glede na 24. c člen tega zakona sme občinska skupščina določiti stopnjo prispevka za leto 1977 takoj po uveljavitvi tega zakona, v primeru, da je izpeljan postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma, pa samoupravni sporazum ni bil sklenjen ali pa ga je sklenil le del udeležencev.«

Da bo razlika med trboveljskim predlogom, če tako rečem, in predlaganim besedilom bolj vidna: razlika je v tem, da z dopolnitvijo besedila »ne glede na 24. c člen« predlagamo, da to velja za prvi odstavek 4. člena, to je za prehodne določbe, dodajamo pa tudi novo besedilo, ki se glasi: »Če samoupravni sporazum ni bil sklenjen ali pa ga je sklenil le del udeležencev«. V tem je razlika med predlogom skupine delegatov 22. okoliša iz Trbovelj in našo komisijo. Seveda pa se Komisija ne more opredeliti do tega amandmaja z vidika njegove vsebinske primernosti, ker to ni v njeni pristojnosti, pač pa v pristojnosti predlagatelja predloga tega zakona in pristojnega odbora tega zbora. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Prosim za stališče predstavnika Odbora za finance!

Viljem Petek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za finance je na današnji seji obravnaval predloženi amandma, vendar se s predloženo dikcijo na seji ni strinjal, glede na to, da posega v sistemsko opredelitev zakona. Ker pa s strani Zakonodajno-pravne komisije ponujene rešitve ni imel na razpolago in o njej ni razpravljajal, predlagam, da bi Zbor združenega dela na današnji seji določil posebno komisijo, ki bi ta problem

osvetlila in predložila še danes Zboru združenega dela ustrezno rešitev. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Predstavnik Odbora za finance predlaga, da oblikujemo komisijo, ki bi o tem razpravljala in poročala zboru. Se strinjate s tem? (Da.) Potem predlagam, da v to komisijo določimo tovarišico Zoro Gosak, kot predstavnika Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, tovariša Viljema Petka in Vlada Šanca kot predstavnika Odbora za finance in tovariša Milana Puncarja. Ima kdo kakšen spreminjevalni predlog? Če nihče, predlagam, da z dvigom roke potrdite komisijo. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prosim, da se v delo komisije vključita predstavnik Izvršnega sveta in predstavnik Zakonodajno-pravne komisije.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda in prehajam na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovarišico Mileno Rakčevič. Uvodno obrazložitev smo slišali na skupnem zasedanju vseh treh zborov.

Izvršni svet predlaga, da obravnavamo zakon v smislu 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, to je, da se združita prva in druga faza in da predlog obravnavamo kot osnutek zakona. Ima kdo pripombe glede postopka? (Nihče.) Potem obravnavamo zakon v drugi fazi, to je kot osnutek.

Predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila ste prejeli. Želi predstavnik še ustno obrazložiti predlog za izdajo zakona? (Ne želi.) Besedo ima tovariš Jože Florjančič, predstavnik Iniciativnega odbora za ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti!

Jože Florjančič: Tovarišice in tovariši delegati! Marca letos je ta skupščina z odlokom imenovala Iniciativni odbor za ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino in opredelila njegove naloge. V razpravi želim podati kratko poročilo o dosedanjem delu Iniciativnega odbora in v zvezi s tem opozoriti na nekatere najbolj bistvene naloge, ki so še pred združenim delom, pred organi in organizacijami v republiki in pred Iniciativnim odborom.

Iniciativni odbor je aktivno sodeloval pri pripravi predloga za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, ki je danes predmet razprave, predvsem z vidika njegove usklajenosti z ostalimi temeljnimi samoupravnimi splošnimi akti bodoče skupnosti, to je samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v Skupnosti ter statuta in poslovnika. Tako je to delo potekalo uskladeno in Iniciativni odbor bo na svoji prihodnji seji, ki je sklicana za 28. in 29. junija, sprejel osnutke vseh naštetih samoupravnih aktov ter jih dal v javno razpravo, ki bo časovno uskladena z razpravo o predlogu zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino. Tako bo mogoča ne-

posredna primerjava posameznih rešitev, predvsem pa opredelitev nalog, pravic in obveznosti ter medsebojnih odnosov članic in pristojnosti posameznih organov bodoče skupnosti.

Samoupravni sporazum o medsebojnih odnosih in organizaciji skupnosti opredeljuje predvsem družbenoekonomske odnose v Skupnosti, samoupravno organiziranje, sredstva za delo Skupnosti, pravice in naloge delovne skupnosti, sodelovanje z drugimi organi in organizacijami s področja ekonomskih odnosov s tujino in javnost dela skupnosti.

Glede nalog Skupnosti in družbenoekonomskih odnosov, ki se urejajo v Skupnosti, sporazum bližje precizira zakonska določila o medsebojnih in skupnih nalogah članic Skupnosti pri planiranju ekonomskih odnosov s tujino in pri sprejemanju in izvajanju ukrepov za uresničevanje tako sprejetih planov.

Pomemben del vsebine samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v bodoči skupnosti obsega poglavje o samoupravnem organiziranju v Skupnosti. Poleg najvišjega organa, to je delegatske skupščine, predsednika in izvršnega odbora, naj bi v bodoče Skupnost imela tudi tri stalne odbore, in to Odbor za samoupravni sporazum o temeljih planov ekonomskih odnosov s tujino, Odbor za samoupravni sporazum o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz ter Odbor za samoupravni sporazum o merilih in postopkih za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino. Ti odbori bodo izvršilni organi Skupščine za svoja področja dela, ki bodo sodelovali pri izdelavi osnutkov samoupravnih sporazumov, tekoče spremljali njihovo izvajanje ter ukrepali v smislu zagotavljanja s samoupravnimi sporazumi predvidenega razvoja.

Menimo, da gre za zelo pomembna in zahtevna opravila v okviru bodoče skupnosti, ki jih bo mogoče pravočasno in kakovostno opraviti le s predvidenimi stalnimi odbori in ustrezno kadrovske zasedbo v njih. Pri tem naj poudarim, da bo zaradi narave ekonomskih odnosov s tujino, njihove pomembne odvisnosti od dogajanja na zunanjih trgih in njihove dinamike potrebno tudi neposredno ukrepanje posameznih stalnih odborov, seveda v skladu s politiko, opredeljeno v zadevnem samoupravnem sporazumu in v skladu s sklepi Skupščine Skupnosti.

Glede kadrovanja v organe skupščine, to je v Izvršni odbor in stalne odbore, osnutek samoupravnega sporazuma določa, to pa je tudi načelo pri oblikovanju delegacij za Skupščino, da je potrebno upoštevati delež deviznega priliva in odliva v medsebojnih dohodkovnih soodvisnostih, ustrezno regionalno zastopanost ter ustrezno strokovnost za posamezno področje dela.

Osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v Skupnosti določa tudi način financiranja potreb v Skupnosti. Predvideno je, da se v skupnosti oblikujejo sredstva za delo organov Skupnosti, to je Skupščine, odborov, Arbitražnega sveta in Odbora samoupravne kontrole, nadalje sredstva na podlagi svobodne menjave dela za prihodek delovne skupnosti in končno sredstva za prispevek k skupnemu financiranju Interesne skupnosti Jugoslavije za ekonomske odnose s tujino.

Sredstva zagotavljajo članice s prispevkom iz dohodka, pri čemer bi po dosedanjih mnenjih morali upoštevati zlasti ustrezno večjo obremenitev uvoznikov. Obseg sredstev bi določala Skupščina Skupnosti z letnim finančnim načrtom, v samoupravnem sporazumu pa naj bi bile opredeljene programske naloge, ki bodo osnova za določitev obsega sredstev. Naj omenim, da bi po

prvih predvidevanjih bilo potrebno letno skupaj približno 15 milijonov dinarjev za financiranje nalog skupnosti.

Pomembno vsebinsko in organizacijsko vprašanje predstavlja oblikovanje ustrezne delegatske strukture v bodoči skupnosti. V osnutku zakona o Samoupravni interesni skupnosti SRS za ekonomske odnose s tujino je, izhajajoč iz zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino in zakona o združenem delu in ustave, opredeljen temeljni pristop k oblikovanju delegacije. To načelo predvideva, da konference delegacij oblikujejo članice skupnosti, ki v medsebojni proizvodni, prometni in storitveni soodvisnosti ustvarjajo in uporabljajo devizni prihodek ter v ta namen v različnih oblikah združujejo delo in sredstva v okviru svobodne menjave dela ali pa so medsebojno povezane v drugih trajnih ali občasnih oblikah združenega dela in sredstev.

Treba je ugotoviti, da teh povezav v SR Sloveniji ni oziroma jih je izredno malo, zato obstoječe stanje ni dajalo ustrezne podlage za oblikovanje delegacij oziroma ustrezne delegatske strukture. Ker pa je taka medsebojna povezanost nujna za usklajeno in uspešno planiranje in uresničevanje ekonomskih odnosov s tujino brez neposrednega in stalnega vmešavanja državnih organov, je Iniciativni odbor, skupaj s Predsedstvom Gospodarske zbornice Slovenije in nekaterimi drugimi organi in organizacijami v republiki, pripravil delovni predlog za oblikovanje konferenc delegacij, ki je bil posredovan republiškim interesnim skupnostim družbenih dejavnosti in 68 organizacijam združenega dela v gospodarstvu v SR Sloveniji v. ocenitev in dopolnitev. Naj pripomnim, da teh 68 organizacij združenega dela s področja gospodarstva realizira veliko večino celotne blagovne in neblagovne menjave SR Slovenije s tujino.

Predlog predvideva oblikovanje konferenc delegacij pri vsaki republiški samoupravni interesni skupnosti s področja družbenih dejavnosti za vse samoupravne interesne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela s tega področja. Na primer, v okviru Raziskovalne skupnosti Slovenije bi se v konferenci delegacij združile vse raziskovalne samoupravne interesne skupnosti in vse temeljne organizacije združenega dela s področja raziskovalne dejavnosti. Te pa bi potem volile delegata za Skupščino Republiške skupnosti za ekonomske odnose s tujino. Enako načelo velja za področja vseh ostalih družbenih dejavnosti.

Na področju gospodarstva naj bi oblikovali po tem predlogu, ki ni dokončen, 12 konferenc delegacij, v katere bi se na ustrezen način vključile temeljne in druge organizacije združenega dela ter samoupravne interesne skupnosti s tega področja, izhajajoč zlasti iz vertikalne povezanosti od primarnega sektorja navzgor do finalistov in do prometne sfere.

Tako bi dobili zaželeno strukturo delegatskega sistema tudi v vsebinskem smislu, in sicer tako, da bi se plani razvoja ter ukrepi o tekočem režimu v čim večji meri srečevali in usklajevali v sami bazi, to je med temeljnimi in drugimi organizacijami združenega dela, samoupravnimi interesnimi in drugimi skupnostmi, kar je tudi osnovni smisel novega sistema.

Naj poudarim, da gre za preizkus in prvo zasnovo, ki nam omogoča začetek dela Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino. Z razvojem novih odnosov in začetkom dela Skupnosti pa bomo seveda dograjevali tudi delegatski sistem.

Predvidevamo, da bi osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v skupnosti, katere sestavni del bo tudi delegatska struktura in izbira delegatov za Skupščino, Iniciativni odbor posredoval v javno

razpravo konec junija. Na tej osnovi izdelan predlog bo dan temeljnim in drugim organizacijam združenega dela, samoupravnim interesnim skupnostim in drugim skupnostim, bankam in drugim družbenopravnim osebam, ki bodo po zveznem zakonu obvezno včlanjene v interesno skupnost, v podpis kot predlog, da bi lahko sredi septembra letos sklicali prvo sejo bodoče skupnosti.

Predloge statuta Skupnosti, poslovnika in izhodišč za samoupravni sporazum o planih ekonomskih odnosov s tujino, tekočem režimu in kreditnih odnosih s tujino, kar je Iniciativni odbor dolžan po odloku Skupščine pripraviti, bo Iniciativni odbor v mesecu juliju posredoval vsem temeljnim organizacijam združenega dela in zainteresirani javnosti v obravnavo in pripombe.

Osnutki oziroma teze za te sporazume, statut in poslovnik so pripravljene. Iniciativni odbor je prav tako pripravil okvirno sistemizacijo delovnih mest v Skupnosti ter bo v juliju tudi začel postopek za ustrezno zasedbo delovnih mest.

Iz povedanega sledi, in Iniciativni odbor meni tako, da je v predvidenih rokih mogoče opraviti vse potrebno za ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, vendar le ob aktivnem sodelovanju vseh dejavnikov, zlasti pa še organizacij združenega dela neposredno, predvsem pri oblikovanju delegatske strukture in s podpisovanjem samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organiziranosti v skupnosti. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Če nihče, zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona, se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? Če pripomb ni, prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (111 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajam na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona je predložil Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovarišico Mileno Rakčevič. Uvodno obrazložitev smo slišali na skupnem zasedanju vseh treh zborov.

Tudi za ta zakon predlaga Izvršni svet, da ga obravnavamo v drugi fazi, to je kot osnutek zakona. Imate kdo glede tega kakšno pripombo? Ker nimate nihče pripomb, ugotavljam, da se zbor strinja s predlogom Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in po-

oblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanje-trgovinskega prometa, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet. Pri pripravi predloga naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.) Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet soglasno.

Prehajam na 16. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet, ki je za svoja predstavnika določil tovarišico Mileno Rakčević in tovariša Vlada Tanceta, namestnika republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Uvodno obrazložitev smo slišali na skupnem zasedanju. Tudi za ta zakon predlaga Izvršni svet obravnavo po skrajšanem postopku. Ima kdo kakšno pripombo glede tega predloga? Ker pripomb ni, bomo predlog za izdajo obravnavali kot osnutek zakona.

Predlog za izdajo zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila ste prejeli. Želi kdo razpravljati? Če nihče, predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih.

Ima kdo kakšno pripombo glede sklepa? (Ni pripomb.) Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (110 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet z večino glasov.

Prehajam na 17. točko dnevnega reda, to je na osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev.

Predlog odloka je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovariša Vlada Tanceta.

Osnutek odloka so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev se sprejme.

2. Predlog odloka pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Ima kdo kakšno pripombo k temu sklepu? (Ni pripomb.) Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajam na 18. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prisilni upravi nad zavodi in o začasni upravi nad organizacijami združenega dela v sestavi zavodov ter o prenehanju uporabe nekaterih določb temeljnega zakona o podjetjih v območju SR Slovenije, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovariša Milana Baškoviča, sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo.

Tudi za ta zakon predlaga Izvršni svet, da ga obravnavamo v drugi fazi, to je kot osnutek zakona, kar je v skladu z 250. členom poslovnika Skupščine SR Slovenije. Ima kdo kakšno pripombo, če obravnavamo predlog za izdajo kot osnutek zakona? (Ni pripomb.)

Predlog za izdajo zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prisilni upravi nad zavodi in o začasni upravi nad organizacijami združenega dela v sestavi zavodov ter o prenehanju uporabe nekaterih določb temeljnega zakona o podjetjih v območju SR Slovenije, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? Če pripomb ni, dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajam na 19. točko dnevnega reda, to je na dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980.

Dogovor je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil tovariša Milovana Zidarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Uvodno obrazložitev smo slišali na skupnem zasedanju Zbora združenega dela in Zbora občin.

Z dopisom z dne 1. 6. 1977 smo prejeli predlog akcijskega programa za izvajanje dogovora o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980. Građivo so obravnavali: Odbor za agrarno politiko, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Stanko Kos, gošpodarsko področje, 13. okoliš — Maribor!

Stanko Kos: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 13. okoliša s področja gospodarstva daje naslednje pripombe in predloge k izvajanju dogovora o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980:

Družbeni dogovor ne bi smel biti deklarativen. Po družbenem dogovoru se republike in avtonomni pokrajini dogovarjajo o občutnem povečanju proizvod-

nje, vendar iz dosedanjih izkušenj vemo, da obstaja za kmetijske proizvajalce bojazen, ali bodo ob ugodnih letinah lahko prodali ves svoj pridelek. Do sedaj je bilo tako s sadjem in krompirjem in tudi z živino, ki so jo pitali za odkup. Kmetijski proizvajalec je voljan proizvajati, če ve, da mu bo družba odkupila ves pridelek po ceni, ki je zanj stimulatívna in ki mu je znana že ob pričetku proizvodnje. Prav tako bi morali čimprej ustanoviti rizične sklade. Povečanje kmetijske proizvodnje je pogojeno z večjo porabo umetnih gnojil, kar predvideva tudi družbeni dogovor. Menimo pa, da bi moralo biti v družbenem dogovoru navedeno, da je proizvodnja gnojil zagotovljena z navedbo plana proizvodnje gnojil. Ker sta proizvodnja kmetijskih pridelkov in poraba oziroma proizvodnja gnojil povezani, smo mnenja, da bi moralo biti oboje zajeto v akcijskem programu za izvajanje družbenega dogovora in tako imenovanem republiškem zelenem planu. Prav tako delegati sprašujemo, ali je proizvodnja umetnih gnojil še zanimiva v okviru Socialistične republike Slovenije, glede na celotno proizvodnjo v državi. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Makovec, član delegacije v Zboru republik in pokrajin!

Stojan Makovec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Danes imamo pred seboj agroindustrijski kompleks. Sprejemamo ga z zamudo, vendar to ne sme biti razlog, da ga ne bi temeljito obravnavali in seveda da ne bi dali pripomb Zvezni skupščini, ki bo konec tega meseca o njem razpravljala in odločala.

Mislim, da je lahko vsak, ki je predelal to gradivo, zasledil, da je zelo pomemben za naš nadaljnji razvoj. Prav gotovo ni odvisno samo od kmetijskih proizvajalcev, kako se bo ta plan uresničeval. To je odvisno od celotne družbe, zlasti pa od tega, kako bomo ta razvoj podpirali. Delegat iz Maribora je omenil, da ni vprašanje pridelovati, ampak prodati.

Tudi ta izhodišča so lahko točna ali netočna. Dostikrat je namreč odvisno od trgovine, trgovinske mreže, kako se vse to dela in izvaja. Zato je pravzaprav nujno, da se o teh vprašanjih razpravlja v celoti in da se pri tem postopoma pripravlja integracija proizvodnje s tržiščem. Kot sem omenil, je torej odvisno od nas vseh, zato se bomo morali še nadalje truditi, da to, kar smo si postavili za cilj, tudi izpeljemo.

Praden je prišlo do podpisa predloženega dokumenta, so bili opravljeni mnogi dogovori, uskladenih je bilo mnogo različnih stališč, kajti le tako smo lahko dobili plan, ki ob različnih pogojih za izvajanje predvidenih nalog daje enoten pristop in skupne cilje.

Ni vseeno, ali nekaj pridelujemo na ravnini, na vojvodinskih poljih ali pa v hribovitih predelih, kjer je treba pospeševati živinorejo kot eno od glavnih panog tega našega kmetijskega območja.

Ko v Sloveniji poudarjamo hribovite predele in živinorejo, moramo dati poudarek tudi samoobrambi.

Ne bi se hotel spuščati v posamezne številke, ker smo jih danes že slišali od tovariša sekretarja, hotel bi samo poudariti, da se moramo vsi truditi, da pridemo do pozitivnih rezultatov in da da Zbor združenega dela delegaciji v Zboru republik in pokrajin pooblastilo, da bo lahko ta akt konec tega meseca sprejela na zasedanju Zvezne skupščine. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Travnikar, predstavnik Odbora za agrarno politiko.

Franc Travnikar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za agrarno politiko Zbora združenega dela in Odbor za družbeno-ekonomski razvoj sta na skupni seji dne 7. junija 1977 obravnavala dogovor o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroživilskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Socialistične federativne republike Jugoslavije.

V načelni razpravi je bilo ocenjeno, da se s tem dogovorom prenaša vse večja odgovornost za prehrabeno politiko na republike, z njim pa se uresničuje tudi intencija ustave in oblikovanje novih dohodkovnih odnosov. Po oceni članov obeh odborov izraža predloženi dogovor realne možnosti, da bi postavljene cilje dosegli, hkrati pa so postavljene naloge in cilji v skladu z družbenim planom Jugoslavije za obdobje 1976—1980 in pomenijo njegovo konkretizacijo na področju agroživilskega kompleksa.

Kljub takšnemu načelnemu stališču in pozitivni oceni predloženega dogovora, s katerim se člani obeh odborov strinjajo in ga podpirajo, odbora menita, da kaže posebej opozoriti na dejstvo, da materialna sredstva za uresničevanje tega dogovora niso zagotovljena.

V zvezi s tem je še najbolj pereča situacija glede zagotovitve sredstev za premirje, kompenzacijo in regres. Težko je pričakovati, da bodo sprejeti vsi predpisi in splošni akti, ki naj ta sredstva zagotovijo do 1. julija tega leta, ko preneha dosedanji način premiranja.

Dogovor sicer predvideva možnost, da se premiranje in dosedanji način podaljšata tudi v drugo polovico 1977. leta, vendar sredstva niso zagotovljena. Vprašanje zagotovitve pomembnih materialnih sredstev za uresničevanje tega dogovora v celoti pa tudi s tem ne bo rešeno. Zaradi tega bo potrebno na ravni republike ali zveze poiskati nove vire sredstev, kar je najbolj prioriteta naloga vseh nosilcev odgovornosti za uresničevanje sprejetega dogovora.

V zvezi z akcijskim programom za izvajanje sprejetega dogovora v območju SR Slovenije je bilo v razpravi podčrtano, da je v Sloveniji poleg dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije na področju kmetijstva sprejet tudi samoupravni sporazum o temeljnih plana razvoja kmetijstva za srednjeročno obdobje, ki so ga sprejele temeljne organizacije združenega dela in druge organizacije s področja kmetijstva.

V načelni razpravi o predloženem akcijskem programu sta odbora pozitivno ocenila prizadevanje sestavljalcev programa in izrazila prepričanje, da bo program prispeval k uskladitvi aktivnosti vseh dejavnikov za izvedbo nalog, ki izhajajo iz sprejetih planov razvoja na področju kmetijstva in širše na področju agroindustrijskega kompleksa.

Akcijski načrt naj bi bil hkrati podlaga za sprotno spremljanje opravljenih nalog in sprejetje morebitnih dopolnitev, če bi jih praksa zahtevala. Ob obravnavi akcijskega programa v podrobnosti sta odbora predlagala, da se pri nalogah za uresničevanje proizvodnih in razvojnih ciljev vključita kot posebni nalogi razvoj sadjarstva z dolgoročno opredelitvijo procesa in nosilcev posameznih nalog in zgraditev mehanizma ugotavljanja dohodka in medsebojnih razmerij pri ustvarjanju skupnega dohodka v okviru posameznih repro celot.

Odbora predlagata Zboru združenega dela, da glede dogovora o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa sprejme naslednji sklep:

1. Potrdi se dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980, ki ga je podpisal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in z njim prevzel za republiko Slovenijo obveznosti po tem dogovoru.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije z Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da soglasje k dogovoru o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976 do 1980, ki ga je podpisal Zvezni izvršni svet in z njim prevzel obveznosti za federacijo, oziroma da z drugimi delegacijami v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije določi smernice Zveznemu izvršnemu svetu za reševanje morebitnih spornih vprašanj.

Skupina delegatov, ki delegira delegate v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, s sedežem v Kranju, je obravnavala dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980. Pri tem je bilo odprto vprašanje, ali je v dogovor zajeta proizvodnja krompirja. Ker to ni jasno, prosim za kratko pojasnilo!

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Andrej Petelin, predstavnik Zadružne zveze!

Andrej Petelin: Tovarišice in tovariši delegati! Zadružna zveza je kot eden izmed nosilcev akcijskega programa ta akcijski program sprejela na svojem najvišjem samoupravnem organu, to je na občnem zboru 10. junija v Mariboru in ga dopolnila s konkretnimi nalogami, ki so naložene zadružnim organizacijam, pospeševalni službi in vsem tistim, ki delajo na področju zasebnega kmetijstva. Naloge pri izvajanju tega načrta niso majhne, so zelo zahtevne, vendar moramo računati, da smo danes v precej drugačni situaciji, kot smo bili pri izvajanju prejšnjega srednjeročnega načrta. Naša organiziranost ni sicer popolna, takšna kot smo si je mi želeli, vendar je precej boljša. Tudi materialna moč našega kmetijstva je danes precej večja, kot je bila takrat, ko smo pred leti hitreje začeli vlagati sredstva v zasebno kmetijstvo. Poudaril bi, da imamo danes v zadružništvu že najrazličnejše oblike sovlaganj, več sodelovanja med kmeti samimi in da se porajajo nove oblike, ki bodo tudi spreminjale družbenoekonomske odnose na vasi. Danes imamo nad 3000 raznih kmečkih skupnosti. Največ je strojnih, ki organizacijsko in v materialnem smislu že precej pomenijo. Nadalje imamo danes v zadružništvu za okrog 80 milijard dinarjev hranilnih vlog. Mislim, da so v glavnem izredno pomembne naslednje naloge: prva je organiziranost, mislim vsebinsko organiziranost, ki danes v našem kmetijstvu še ni taka, kot bi morala biti. Treba je dosti več temeljnih organizacij, kot jih je danes, ker so sedanje organizacije preobsežne, zato se znotraj tudi ne morejo oblikovati taki samoupravni odnosi, kot bi se morali.

Mislim, da so izredno pomembni dohodkovni odnosi. O tem se mnogo govori, vendar je znotraj celotnega agroživilskega kompleksa mnogo čeri, ker praktično vsi računajo, da bo vsak več dobil kakor prej. Moramo pa seveda računati na tržišče in na cene. Zato bo treba vzpostaviti take odnose, ki bodo

dvigali produktivnost dela in da bo mogoče oceniti, kaj je produktivno danes in kaj je lahko jutri, ki bodo predvsem spodbujali produktivnost dela in samo proizvodnjo. Če proizvodnje ne bo, ne bomo mogli pri prodaji in predelavi kmetijskih pridelkov kaj dosti napraviti.

Nadaljna naloga je, da moramo iti v večjo rajonizacijo proizvodnje kakor sedaj. Ne sicer administrativno, temveč na podlagi sovlaganj. Sredstva naj se vlagajo predvsem v tako proizvodnjo in tja, kjer so najhitrejši rezultati, pa najsi bo to v poljedelski, rastlinski proizvodnji ali pa v živinorejski proizvodnji.

Pridružil bi se predstavniku Odbora, ki je poročal v zvezi z kompenzacijami in premijami. Mislim, da je izredno pomembno, da se te zadeve sprotno rešujejo in da ni negotovosti. Naša kmetijska proizvodnja in vse, kar je z njo povezano, potrebuje določeno stalnost in večjo gotovost. Tu so potrebna razmeroma velika vlaganja in kapital, vložen v to proizvodnjo, se razmeroma počasi obrača.

Podprl bi tudi predlog v zvezi s krompirjem. Če hočemo našo krompirjevo proizvodnjo še naprej racionalizirati in povečati hektarski donos, si moramo zagotoviti tržišče, ki ga je znotraj Jugoslavije že premalo, kajti Slovenija ni edini pridelovalec krompirja. Zato je naša orientacija na izvoz krompirja in tudi pri drugih pridelkih nujna.

Če hočemo hitreje modernizirati našo kmetijsko proizvodnjo, moramo zagotoviti, da bodo imeli tudi kmetje interes za iskanje novih rešitev, nove organizacije dela kmetijske proizvodnje in da se bodo tako hitreje odvijali družbeno-ekonomski odnosi na vasi. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Še kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Milovan Zidar!

Milovan Zidar: Tovarišice in tovariši! Glede na to, da so bila v diskusiji dana nekatera vprašanja in sugestije, mislim, da bi moral nekatere stvari pojasniti. Glede na mnenje tovariša Kosa iz Maribora v zvezi z večjo tržno zanesljivostjo in izgradnjo sistema, ki naj bi to omogočal, bi kazalo opozoriti na celotno konstrukcijo planiranja in družbenega dogovarjanja, zajetega v tem družbenem dogovoru, ki izhaja iz tega, da se na tem področju vse bolj uveljavljajo tržne in gospodarske zakonitosti, hkrati pa obvladuje tržna stihija, kar je osnovni problem kmetijstva v preteklosti in sedanjosti. Menim, da je bil v dosedanjem razvoju celoten napor naše družbe v naši republiki in Jugoslaviji usmerjen v to, da bi iz leta v leto bolj obvladovali oscilacije ponudbe in povpraševanja na trgu. Hkrati pa se v tem dogovoru predvideva vrsta novosti, ki naj bi v bodoče aktivirale široko fronto subjektov, ki naj bi s skupno močjo vsak na svojem mestu in koordinirano celotno obvladovali te pojave.

Opozoril bi na to, da se mora kmetijska proizvodnja vključiti v družbeni planski sistem, to pomeni, da se je treba organizirati. Ne administrativna prisila, pač pa ekonomski interesi in nujna narekujejo kmetom, da se organizirajo v zadrugo, obrat za kooperacijo, da se združujejo z živilsko industrijo in trgovino v razne skupnosti. Odkupni režim predvideva ukrepe, s katerimi naj bi se to reguliralo. Predvidene so tudi tržne in strateške rezerve, in ne samo s strani gospodarstva, ampak tudi na nivoju občin in večjih potrošnih središč v republiki in federaciji. Dosedanje minimalne garantirane cene so spremenjene v zaščitne cene, s čimer je navidezno narejen neznaten korak, v bistvu pa to pomeni prehod od administrativnega določanja cen k sistemskemu obvladovanju

agrarnih presežkov. Zaščitna cena postaja v novem dogovoru inštrument agrarnih presežkov, kjer bi kot zadnja instanca, ne kot prva, tudi širša družbena skupnost pomagala v primeru, če bi prišlo do večje proizvodnje, pri obvladovanju te proizvodnje na notranjem trgu ali pa celo pri intervencijskih izvozi. To je znano že v razvitejših ekonomijah, ker je to ceneje, kot pa da pade proizvodnja naslednje leto v drug ekstrem.

Družbeni dogovor in ves koncept pa odklanjata v nekaterih drugih deželah in v naši preteklosti znano prakso, da bi bila izključena skrb državnih rezerv, kam z blagom. To ni več v duhu našega sistema in naše zakonitosti. Vsi subjekti v procesu družbene reprodukcije se morajo truditi za usklajevanje ponudbe s potrebo.

Kemijska industrija in strojna industrija v dogovor nista vključeni, ampak samo živilska industrija in trgovina. Zaradi tega tudi drugi deli industrije, ki delajo za potrebe kmetijske proizvodnje, niso predmet tega dogovora. V dogovoru je le navedeno, predvidoma koliko traktorjev in drugih večjih strojev in gnojil bo leta 1980 potrebovalo jugoslovansko kmetijstvo. To omogoča kemijski industriji oziroma industriji gnojil, da se dogovarja v Jugoslaviji o kapacitetah, njihovi lokaciji, asortimentu, domačih potrebah in možnostih za vključevanje v svetovno trgovino. Skratka, to ni predmet tega dogovora, ampak je predmet dogovora o bazni kemiji. Tam se usklajuje, stvar pa je neposredno med seboj povezana smiselno samo v točki »predvidevanja globalnih potreb v časovni dinamiki«.

Tovariš Travnikar je postavil vprašanje krompirja. Opozoril bi vas, da gre za terminološko težavo. Slovenci imamo za tole blagovno skupino dva termina, zelenjavo in vrtnine, medtem ko je v originalnem tekstu uporabljen enotni termin »povrće«. Prevajalec tega teksta je ta termin v 46. členu prevedel kot zelenjavo, v 14. členu pa kot vrtnine. V drugem primeru izpade krompir. To je formalna plat tega vprašanja, zato moram reči, da bi morali 46. člen tolmačiti v smislu 14. člena, ki predvideva planiranje te blagovne skupine, s katero se vključujemo v domače in tuje potrebe. To je formalna plat. Ne vem, kako bi to na zboru dopolnili. Mislim, da je to lahko pomembno. Glede vsebinske plati pa mislim, da se predlagatelj zaveda, da navedba blaga v tem členu sama po sebi še ne rešuje stimulacije izvoza, ker se morajo producenti organizirati v samoupravne asociacije na zveznem nivoju, sprejeti obveznost planiranja glede na domače potrebe in trajne racionalne možnosti izvoza in si na ta način zagotoviti določena sredstva iz zainteresiranega gospodarstva in šele v drugi fazi ali pa hkrati s tem iskati podporo širše družbene skupnosti. Doslej je bil to proračun, v bodoče bo to verjetno samoupravna interesna skupnost za zunanjo trgovino glede krompirja.

Imam še manjšo pripombo k poročilu tega odbora, ki predlaga, da bi polletno poročali. Predlagal bi, da se ravnamo v tem pogledu po zakonu o planiranju, ki obvezuje planske organe te družbe, posebej pa še Izvršni svet, da v Skupščini enkrat letno poroča o izvrševanju plana. Mislim, da bi bilo to aprila ali maja. Temu času je prilagojen celoten informativni sistem zbiranja podatkov. Mislim, da se bodo predstavniki Odbora strinjali, da ravnamo v duhu zakona o družbenem planu Jugoslavije. Upam, da nisem kaj pozabil.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Tudi jaz sem sledil, pa mislim da ne. Ali ima še kdo kakšno vprašanje? Ali želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da preidemo k sklepanju. Predlagam dva sklepa.

Prvi sklep se glasi:

1. Potrdi se odgovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980, ki ga je podpisal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in z njim prevzel za republiko Slovenijo obveznosti po tem dogovoru.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije, da da soglasje k dogovoru o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980, ki ga je podpisal Zvezni izvršni svet in z njim prevzel obveznosti za federacijo, oziroma da z drugimi delegacijami v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ določi smernice Zveznemu Izvršnemu svetu za reševanje morebitnih spornih vprašanj.

3. Pri prevodu naj se v 46. členu dogovora uporabi ista terminologija kot v 14. členu dogovora.

Dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (108 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet. Predlagam še drugi sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije se strinja s predlogom akcijskega programa za izvajanje dogovora o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980, pri čemer se pri nalogah za uresničevanje proizvodnih in razvojnih ciljev vključita kot posebni nalogi:

— razvoj sadjarstva z dolgoročno opredelitvijo procesa in nosilcev posameznih nalog in

— zgraditev mehanizma ugotavljanja dohodka in medsebojnih razmerij pri ustvarjanju skupnega dohodka v okviru posameznih repro celot

— in proučijo predlogi iz razprave na današnji seji.

2. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj letno poroča Skupščini SR Slovenije o izvajanju akcijskega programa in uresničevanju sprejetega dogovora o razvoju agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980.

Sprašujem, ali ima kdo kakšen predlog ali pripombo k tako formuliranemu sklepu! (Nihče.)

Dajem tudi ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (108 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Z večino glasov je tudi ta sklep sprejet.

Sedaj se vračamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena.

Vidim, da je komisija končala delo. Ali delegat iz 2. okoliša vztraja pri amandmaju? Ugotavljam, da delegacija umika amandma k 24. členu.

Želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena v celoti na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (107 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče. Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Prehajamo na 20. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času od leta 1975 do leta 1979, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Izvršni svet je za to točko dnevnega reda določil za svojega predstavnika tovarišico Milico Ozbič, članico Izvršnega sveta in republiško sekretarko za finance.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo tudi stališče Izvršnega sveta. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času od leta 1975 do leta 1979.

2. K osnutku zakona daje zbor pripombe, navedene v poročilih skupščinskih teles in stališču Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s pripombami Skupščine SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu tega zakona.

Ima kdo kakšno pripombo k predloženemu sklepu. (Ni pripomb.)

Potem dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (103 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.) Ugotavljam, da je sklep z večino glasov sprejet.

21. točka dnevnega reda je osnutek zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Izvršni svet je določil za svojega predstavnika tovarišico Milico Ozbič. Odbor za finance, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija so o tem zakonu razpravljali in dali poročilo. Prejeli smo tudi stališče Izvršnega sveta. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije.

2. K osnutku zakona daje zbor pripombe, navedene v poročilu Odbora za finance.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da v skladu s pripombami Skupščine SRS in v njenem imenu da soglasje k predlogu tega zakona.

Ima kdo kakšno pripombo k tako formuliranemu sklepu? (Ni pripomb.) Potem dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (102 delegata glasujeta za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep z večino glasov sprejet.

22. točka dnevnega reda je predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Med-

narodno banko za obnovo in razvoj (YU-1370), ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

K tej točki dnevnega reda je kot predstavnik Izvršnega sveta imenovana tovarišica Milica Ozbič.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za finance, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi stališče Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (100 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je odlok v našem zboru sprejet.

Prehajamo na 23. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1371), ki ga je Skupščini prav tako predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Izvršni svet je določil za svojega predstavnika za to točko Milico Ozbič.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za finance, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi stališče Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (101 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je odlok sprejet.

Prehajamo na 24. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinavke in parkljevke, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Milovana Zidarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli. Prejeli smo tudi stališča Izvršnega sveta. Kdo želi razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o zagotavljanju sredstev federacije za poravnava stroškov, ki so nastali pri zatiranju parkljevke in slinavke.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.)

Potem dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (104 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prehajamo na 25. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstavnika je določila tovariša Igorja Ponikvarja, člana Komisije.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog odloka o imenovanju republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje. S tem je v Zboru združenega dela imenovan za namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje Tone Poljšak.

2. Predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (102 delegata glasujeta za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije. S tem je v našem zboru dano soglasje k imenovanju Marije Cigale za vodjo strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

3. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet daje k predlogu odloka pozitivno mnenje. Pričenjam razpravo! (Nihče ne želi besede.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog Odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (103 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor sprejel predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in je s tem v Zboru združenega dela razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani Jože Rutar.

Prehajam na 26. točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov z gospodarskega področja 6. okoliša — Nova Gorica bo odgovoril dr. Anton Fazarinc, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo!

Dr. Anton Fazarinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela s področja gospodarstva 6. okoliša je na seji 26. aprila postavila naslednje delegatsko vprašanje:

Kako naj samoupravne interesne skupnosti v Socialistični republiki Sloveniji iz omenjenih sredstev skupne porabe v letih 1977 do 1980 zagotovijo v okviru samoupravnih sporazumov o temeljnih planov razvoja družbenih dejavnosti nepovratna ali kreditna sredstva za odpravljanje posledic potresa na objektih družbenih dejavnosti.

V imenu Izvršnega sveta dajem naslednji odgovor:

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in njegova delovna telesa so o problemu zagotovitve manjkajočih sredstev za odpravo posledic potresa na objektih družbenih dejavnosti v Posočju razpravljali večkrat. Na svoji 127. seji 16. 6. je Izvršni svet sprejel v zvezi s tem naslednja stališča:

1. Področne občinske in republiške samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti naj v sodelovanju s pristojnimi republiški upravni organi in operativnim štabom za odpravo posledic potresa v Posočju ponovno proučijo obseg in program obnove objektov družbenih dejavnosti, zlasti z vidika upravičenosti, nujnosti in možnosti postopnega obnavljanja.

2. Za obnovo objektov družbenih dejavnosti manjkajoča sredstva je potrebno zagotoviti z namenskim združevanjem sredstev, ki jih vsi delovni ljudje in občani v Socialistični republiki Sloveniji solidarnostno združujejo v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti in njihov namen opredeljujejo v postopku kontinuiranega planiranja. Razpoložljiva sredstva je potrebno usmeriti po prednostnem redu na posamezne objekte.

3. Dopolnilna sredstva za izvršitev najprioritetnejših obnovitvenih nalog bo treba zagotoviti s prerazporeditvijo in združevanjem razpoložljivih sredstev samoupravnih interesnih skupnosti in s krediti, odplačevanje letih pa zagotoviti in solidarnostno družbenih sredstev v ustreznih samoupravnih skupnostih.

Možnosti takojšnje pridobitve premostitvenih sredstev omogoča zakon o prenehanju veljavnosti zakona o posebnih pogojih za dajanje investicijskih kreditov, ki je bil 3. junija letos sprejet v Zvezni skupščini. Z zakonom se odpravlja do tedaj veljavni zakon, ki je bil kot restriktivni ukrep sprejet v letu 1972 in ki je onemogočal samoupravnim interesnim skupnostim s področja družbenih dejavnosti, da najamejo investicijske kredite.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se bo tudi vnaprej zavzemal za vključitev obnovitvenih del na objektih družbenih dejavnosti v Posočju v programe ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti in za uresničitev ustreznih solidarnostnih akcij ter zagotovitev potrebnih kreditov.

Predsednik Štefan Nemeč: Sprašujem delegata, če je zadovoljen z odgovorom? (Da.) Na delegatsko vprašanje Franca Steinerja, delegata skupine delegatov za gospodarsko področje 32. okoliša Ljubljana-Siška bo odgovoril prav tako dr. Anton Fazarinc. Prosim!

Dr. Anton Fazarinc: Delegat v tem zboru tovariš Franc Steiner je v zvezi s tolmačenjem pravilnika o uveljavljanju pravic iz zdravstvenega zavarovanja postavil naslednja vprašanja:

1. Kdo je pristojni zdravnik oziroma zdravstveni organ za odobravanječasne zadržanosti z dela.

2. Zakaj regionalna zdravstvena skupnost ne opravlja komisijskih zdravniških pregledov delavcev in to odklanja celo v primerih, določenih v pravilniku.

3. Ali lahko nek organ obide določila pravilnika, objavljenega v Uradnem listu, dokler ta določila niso preklicana.

Na ta vprašanja dajemo naslednji odgovor:

To delegatsko vprašanje posega v tako imenovano pravico proste izbire zdravnika in zdravstvene organizacije, ki jo v 231. členu priznava in prvič uzakonja ustava SR Slovenije ter v skladu z njo 37. člen Zakona o zdravstvenem varstvu, ki istočasno pooblašča zdravstvene skupnosti, da uredijo način uveljavljanja te pravice v svojih splošnih aktih. Na tej ustavni zakonski podlagi so zdravstvene skupnosti uredile uveljavljanje pravice proste izbire v svojih statutih ter pravilnikih, Skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev Ljubljana konkretno v pravilniku o uveljavljanju pravic iz zdravstvenega zavarovanja, ki je bil objavljen v Uradnem listu SRS, št. 8/71, katerega veljavnost je sedanja Regionalna zdravstvena skupnost Ljubljana podaljšala do sprejetja novih predpisov s sklepom, ki je bil objavljen v Uradnem listu, številka 21/75. Po citiranem pravilniku je za ugotavljanje začasne zadržanosti od dela pristojen tisti zdravnik, ki ga skupnost pooblašča v pogodbi z zdravstveno organizacijo, oziroma zdravnik obratne ambulante ali v najbližjem zdravstvenem domu, glede na kraj bivanja oziroma zaposlitve, izbrani zdravnik. Kadar pa zaposleni zavarovanec zahteva nujno zdravniško pomoč ali zdravniško pomoč medčasno spremembo bivališča, sme od zdravstvene organizacije zahtevati le zdravstveno varstvo in izvajanje ukrepov, ki so v zvezi z zdravljenjem, nima pa pravice zahtevati od nje, da odloči o njegovi zadržanosti z dela. Se pravi, zdravstveno varstvo in izvajanje ukrepov v zvezi z zdravljenjem lahko zavarovanec zahteva in dobi povsod, priznanje dela nezmožnosti pa le od pristojnega zdravnika.

Točna je ugotovitev delegata, da je sedanja ureditev pristojnega zdravnika, iz citiranega pravilnika, prispevala k preprečevanju namišljenih obolenj. Sodišča združenega dela so na začetku svojega delovanja različno interpretirala določbe samoupravnih splošnih aktov o prosti izbiri zdravnika in zdravstvene organizacije. V nekaterih primerih so priznala pravico iz bolniškega staleža oziroma iz dela nezmožnosti, ki so ga za zavarovance z območja Regionalne zdravstvene skupnosti Ljubljana priznali zdravniki izven njenega območja, največkrat celo iz območij drugih republik. Vendar je ta začetna praksa nekaterih sodišč združenega dela v nadaljnjem njihovem delovanju v celoti usklajena z določbami citiranega pravilnika. Sodišča priznavajo pravico do nadomestila osebnega dohodka na podlagi bolniškega staleža, ki ga je priznal nepristojni zdravnik, le takrat, kadar niti pristojni zdravnik niti zdravniška komisija nista mogla za nazaj podati mnenja o delovni zmožnosti delavca. Eventualno neizvrševanje komisijskih zdravstvenih pregledov delavcev se glede na prej obrazloženo stanje nanaša le na tiste primere, ko so zavarovanci izkazovali svoj bolniški stalež in dela nezmožnost z zdravniškim spričevalom od drugod in ugotavljanje tega stanja za nazaj ni bilo medicinsko možno. Zdravniška komisija namreč določenih bolezenskih stanj in postavljenih diagnoz po preteku določenega časa ne more več strokovno objektivno ocenjevati in v teh primerih priznava mnenje lečечеlega zdravnika, praksa sodišč združenega dela pa le v teh primerih nadomestilo osebnega dohodka. Vse ostale primere pa pristojne zdravniške komisije obravnavajo v skladu s citiranim pravilnikom.

Določbe pravilnika o uveljavljanju pravic iz zdravstvenega zavarovanja so obvezne za vse organe in organizacije, ker so v skladu z ustavo in zakonom o zdravstvenem varstvu. Ugotavljamo, da do sedaj še ni bila dana pobuda za oceno njihove ustavnosti in zakonitosti, čeprav bi lahko to pravico izkoristile prizadete organizacije združenega dela, zdravstvene skupnosti pa tudi sodišča, ki so po zakonu dolžna sprožiti pobudo za oceno ustavnosti in zakonitosti, če podvomijo v zakonitost samoupravnega splošnega akta. Torej je upoštevanje določb pravilnika, dokler le te niso po predpisanem postopku spremenjene oziroma odpravljene, obvezno. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Na delegatsko vprašanje Olge Sindič, delegatke skupine delegatov za gospodarsko področje 29. okoliša Ljubljana-Bežigrad, bo odgovoril dr. Milan Osredkar, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost!

Milan Osredkar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegatka tovarišica Olga Sindič je postavila vprašanje v zvezi s financiranjem geološke karte Slovenije in Jugoslavije. V zvezi s financiranjem geološke karte Slovenije je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije dal v odgovoru na delegatsko vprašanje dr. Draga Ocepka, podanem na 44. seji Zbora združenega dela dne 20. aprila leta 1977, naslednje pojasnilo:

Geološka karta Slovenije je bila do vključno leta 1974 financirana iz sredstev, ki jih je do leta 1972 Raziskovalni skupnosti Slovenije zagotavljala republika na osnovi posebne pogodbe iz republiškega proračuna. V letu 1973 so bila sredstva za izvajanje raziskav pri geološki karti zagotovljena iz proračuna SR Slovenije za posege v gospodarstvo, v letu 1974 pa v okviru sredstev prometnega davka. Na osnovi dogovora v Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije v mesecu marcu tega leta bo nadaljnje izvajanje programa raziskav pri geološki karti Slovenije urejeno v okviru programa Raziskovalne skupnosti Slovenije s sredstvi, zagotovljenimi s samoupravnimi sporazumi o temeljnih plana razvoja raziskovalne dejavnosti v letih 1976 do 1980.

Ponovno zastavljeno delegatsko vprašanje se nanaša na problematiko koordinacije in usklajevanja pri izdelavi geoloških kart v Jugoslaviji in na roke, v katerih bo vprašanje financiranja v SR Sloveniji dokončno urejeno.

Vprašanje koordinacije bo urejal medrepubliški dogovor o izdelavi kompleksne geološke karte Jugoslavije, ki pa je še v pripravi. Informacije o tem, da naj bi nekatere republike dogovor že podpisale, niso točne. Po pripravi tega odgovora je Tanjug objavil informacijo, da je bil na seji Zveznega komiteja za energetiko, ki jo je vodil pomočnik predsednika Lazar Vukota, uskladen dogovor o izdelavi geološke karte države. Dogovor še od nikogar ni podpisan.

Glede na to, da bo financiranje izdelave geološke karte Slovenije urejeno v okviru Raziskovalne skupnosti Slovenije, samoupravni sporazum o temeljnih plana razvoja raziskovalne dejavnosti kot osnovni dokument za sprejemanje finančnih obveznosti pa je v fazi sprejemanja, bodo podrobnosti v zvezi s tem financiranjem lahko urejene takoj po podpisu tega sporazuma.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Sprašujem delegacijo iz 29. okoliša Ljubljana-Bežigrad, če se strinja z odgovorom! Hvala.

Na delegatsko vprašanje Miroslava Brečka, delegata skupine delegatov za gospodarsko področje 32. okoliša Ljubljana-Šiška, bo odgovoril tovariš Marjan

Oblak, republiški podsreketar v Sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun!

M a r j a n O b l a k : Miroslav Brečko, delegat skupine delegatov za gospodarsko področje 32. okoliša Ljubljana-Šiška, je 26. maja 1977 v Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije ob obravnavi predloga zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1976 postavil naslednje vprašanje:

Ali lahko Izvršni svet brez predhodnega sprejetja v Skupščini odvaja sredstva, ki bi sicer morala priteči v proračun za leto 1977? Dohodek za leto 1977 ne more biti vključen v dohodek proračuna za preteklo leto, ampak je lahko obveznost za nazaj, vključena v novi proračun, to je za leto 1977, tako, da imajo lahko delegati celovit pregled nad dohodki in obveznostmi, določenimi v proračunskem razdobju. Pri tem pa je pomembno to, kako bomo ta primanjkljaj krili v času proračunskega obdobja za leto 1977.

Odgovor: Do leta 1971 je bil temeljni prometni davek opredeljen kot izvorni dohodek federacije. Z uveljavitvijo obračunavanja prispevka republik in pokrajin po zakonu o financiranju federacije je bil temeljni prometni davek od oktobra 1971 opredeljen kot vir dohodkov republik in pokrajin. Iz tega vira dohodkov so republike in pokrajini poravnale svoj delež proračuna federacije.

Do leta 1975 so republike in pokrajini pozitivno razliko lahko uporabljale tudi za kritje republiških oziroma pokrajinskih proračunskih potreb.

Šele v zadnjih dveh letih je federacija tako po prilivu kot po porabi podaljšala izvrševanje proračuna do 31. 1. naslednjega leta.

Tako določbo vsebuje tudi 2. člen zakona o izvrševanju proračuna federacije za leto 1976, Ur. l. SFRJ, št. 60/75. V zvezi s tem se je vplačevanje prispevkov republik in pokrajin za tekoče leto pričelo šele s 1. februarjem, ker se je januarski priliv temeljnega prometnega davka uporabljal za poravnavo prispevka federaciji za preteklo leto.

Navedeni zvezni zakon, h kateremu je pred sprejetjem dala soglasje tudi Skupščina SR Slovenije, obvezuje republike in avtonomni pokrajini, da poravnajo prispevek federaciji za leto 1976 do 31. januarja 1977 oziroma do 3. februarja 1977.

Skupščina SR Slovenije je s sprejetjem zakona o proračunu Slovenije za leto 1976 dala hkrati tudi soglasje, da je v republiškem proračunu vključena celotna obveznost Socialistične republike Slovenije do prispevka federaciji za leto 1976 v višini 5 milijard 340,787.800 dinarjev.

Iz tega izhaja, da je bila SR Slovenija na podlagi določb zakona o izvrševanju proračuna federacije za leto 1976 in zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1976 dolžna poravnati obveznost Slovenije do federacije za leto 1976, pri čemer je za pokritje celotne obveznosti za leto 1976 uporabila delno tudi vplačila temeljnega prometnega davka v letu 1977.

Predlog zakona o zaključnem računu o izvršitvi proračuna SR Slovenije za leto 1976 je pregledala Služba družbenega knjigovodstva in ugotovila, da je sestavljen v skladu s predpisi ter k njemu ni imela pripomb.

Vplačila temeljnega prometnega davka v letu 1977, ki so bila uporabljena za poravnavo obveznosti do prispevka federacije za leto 1976, ne bodo vključena v dohodke proračuna SR Slovenije za leto 1977, pač pa bodo v skladu z navedenim zveznim zakonom za poravnavo prispevka federacije za leto 1977

uporabljena tudi sredstva iz vplačila temeljnega prometnega davka do 31. januarja 1978.

Hitrejša in počasnejša poravnava obveznosti do prispevka federaciji za leto 1977 pa je odvisna od vplačil temeljnega prometnega davka. Višine teh sredstev v letošnjem letu še ni možno natančneje opredeliti, ker nihajo od meseca do meseca. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Na delegatsko vprašanje Francke Herga, delegatke iz Maribora, bo odgovoril tovariš Drago Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance!

Drago Mozetič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Francka Herga, delegatka skupine delegatov za gospodarsko področje 13. okoliša — Maribor, je postavila delegatsko vprašanje v zvezi z uveljavljanjem novega zakona o kontnem planu.

1. Kako lahko delavci v združenem delu vplivamo na vsebino in sprejetje zakonov, ki so v pristojnosti Zveznega izvršnega sveta?

Odgovor: Tako na vsebino kot na sprejemanje zakonov vplivajo delavci v združenem delu prek svojih delegatov v delegatski skupščini. Zakonov ne sprejema Zvezni izvršni svet, temveč delegatska skupščina.

2. in 3. Zakaj niso bili zakoni, ki obravnavajo isto problematiko — sprejet je bil zakon o bankah, zakon o knjigovodstvu, zakon o kontnem planu, pravilnik o uporabi kontnega plana je prišel sedaj, v pripravi je zakon o ugotavljanju celotnega prihodka in delitvi dohodka, sprejeti naenkrat, to je do 1. 1. 1977, če hočemo do 1. 1. 1978. leta dosledno uveljaviti načela, ki jih predpisuje zakon o združenem delu, oziroma začeti v združenem delu celovito uveljavljati zakon o združenem delu.

Odgovor: Zakoni, ki sistemsko urejajo odnose v združenem delu, ki sta jih opredelila ustava in zakon o združenem delu, se sprejemajo po terminskem načrtu Zvezne skupščine. Zaradi izredno težkih problemov, na katere naletijo predlagatelji sistemskih zakonov zaradi dolgotrajnih razprav o vsebini teh zakonov v delegatskih skupščinah, se predvideni roki za sprejemanje večkrat podaljšajo, da naglica ne bi škodovala kvaliteti sprejetih sistemskih rešitev.

Zato tudi kasni dokončna zakonodajna prilagoditev na področjih, ki jih omenja v svojem vprašanju delegatka. Kljub temu pa s prilagajanjem poslovanja določilom zakona o združenem delu ne moremo odlašati. Pravilnik o kontnem planu, ki ga kot podzakonski akt sprejema Zvezni izvršni svet v svoji pristojnosti, je eden od dokumentov, katerih cilj je zamašiti vrzel, nastalo med staro zakonodajno ureditvijo in spremenjeno samoupravno organiziranostjo združenega dela.

Po starem kontnem planu ni mogoče registrirati poslovnih dohodkov v združenem delu v pogojih take organiziranosti, kot jo prilagoditev določilom zakona o združenem delu že letos zahteva od subjektov v združenem delu.

Nasprotovanja temu odloku Zveznega izvršnega sveta odražajo predvsem težave, v kateri so se znašle knjigovodske službe, ko sredi leta preknjižujejo vse poslovne dogodke. Tega dela so navajeni v začetku, ne pa sredi leta.

Manj je kvalitetnih vsebinskih pripomb. Kar pa jih bo združeno delo utemeljeno dokazalo, bodo po zagotovilih Zveznega sekretariata za finance tudi upoštevane. Da bi bila določila zakona o združenem delu v celoti uveljavljena, pa je potrebno spremeniti še nekatere zakone, predvsem zakon o ugotavljanju

in razporejanju dohodka. Pričakujemo, da bo jeseni dan v razpravo in sprejet nov zakon o ugotavljanju in razporejanju dohodka, ki naj bi bil uveljavljen s 1. 1. 1978. Ko bo sprejet, bo rešitvam v tem zakonu dokončno prilagojen tudi kontni plan.

Postopnost pri sprejemanju teh dokumentov je torej podana. Potem ko je bila sprejeta nova ustava, so šele lahko stekle priprave za zakon o združenem delu.

Na področjih, ki jih v svojem vprašanju omenja delegatka, so po sprejetju zakona o združenem delu lahko bili sprejeti in so že v postopku sprejemanja sistemski zakoni. Njim sledijo izvedbeni zakoni, tem pa podzakonski akti. Vmesne, včasih pa nujne rešitve, imajo le začasen značaj. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Vprašujem delegatko, če je zadovoljna z odgovorom! (Ne.)

S tem smo izčrpali delegatska vprašanja. Preden bi prišli na postavljanje novih delegatskih vprašanj, bi se vrnil na 4. točko dnevnega reda, to je na zakon o odvetništvu in drugi pravni pomoči.

Dobili smo stališča Družbenopolitičnega zbora in prosim tovarišico podpredsednico, da jih prebere!

Jolanda Slokar: »Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije je na današnji seji obravnaval predlog za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči s problematiko odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republiki Sloveniji in na podlagi drugega odstavka 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in prvega odstavka 19. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora sprejel stališča k predlogu za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči.

1. Razvoj družbenih odnosov na temelju družbenoekonomskega položaja delovnega človeka, kot je opredeljen v ustavi in zakonu o združenem delu, terja tudi novo opredelitev družbene funkcije in vsebine pravne pomoči. Pravna pomoč mora izhajati iz temeljnih odnosov in prispevati k zagotavljanju in uresničevanju ustavnosti in zakonitosti in s tem k varstvu samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine kot podlage samoupravnega položaja delovnega človeka, odnosov v združenem delu ter k varstvu svoboščine, pravic in dolžnosti človeka in občana.

2. Zaradi zagotavljanja samoupravnih pravic in učinkovitega varstva družbene lastnine in ob dejstvu, da v naši družbi vse bolj prevladujejo pravna razmerja, katerim sta podlaga družbena lastnina in samoupravni položaj delovnega človeka, je nujno, da tudi pravna pomoč vse bolj prerašča v družbeno službo. Ta bo vedno bolj prevzemala del odgovornosti za uveljavljanje pravic in interesov, pa tudi odgovornosti delovnih ljudi in občanov, v okviru ustavne ureditve.

3. Tej nalogi je potrebno posvetiti posebno družbeno skrb, dejavnosti pravne pomoči pa dati ustrezen družbeni pomen. V skladu s tem je potrebno bolj razvijati in usposablјati družbene oblike pravne pomoči pri temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, družbenopolitičnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, pri državnih organih in sodiščih ter pri drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kjer bodo potrebe in za to dane možnosti. Pri tem je treba zagotoviti, da bo ta pravna pomoč celovita, orga-

nizirana in strokovna ter dostopna delovnim ljudem, občanom in organizacijam ter skupnostim, ki jo potrebujejo.

Družbena pravna pomoč naj bi se razvila zlasti na osnovi večje specializacije in delitve dela v njej ter s tem zagotavljala pravno pomoč tudi na področjih, kjer je zaradi naglega družbenega razvoja, posebno nastajanja samoupravnega prava, ta pomoč pomanjkljiva. Da bo učinkovito opravila svojo družbeno funkcijo, je potrebno pri vseh oblikah pravne pomoči izenačiti obseg nujenja pravne pomoči, kar pomeni, da bodo vse te službe opravljale vso pravno pomoč, od dajanja nasvetov do zastopanja strank. To je eden od pogojev, da bo lahko družbena pravna pomoč prispevala k razvoju ustavnosti in zakonitosti.

4. Pri nujenju pravne pomoči ima pomembno vlogo odvetništvo, ki ga je treba razvijati in usposablјati za nudenje visoko strokovnih storitev, kar je pogoj za njegovo uspešnejše delo. Isti razlogi, ki terjajo, da se razvija družbena pravna pomoč, zahtevajo, da se tudi odvetništvo razvija prek organiziranih oblik. Le tako organizirano odvetništvo bo zaradi večje možnosti strokovnega poglobljanja sposobno zagotavljati ustrezno in vsestransko pravno pomoč.

Za uspešnejše uveljavljanje družbenega interesa na področju pravne pomoči mora še posebej skrbeti Odvetniška zbornica.

5. Delovni pogoj za pravilno delovanje tako družbenopravne pomoči kot odvetništva je njuna samostojnost, ki zagotavlja, da se bodo družbene službe pravne pomoči in odvetništvo aktivno vključevali v uveljavljanje ustavnosti in zakonitosti.

Stališče Družbenopolitičnega zbora je, da zaradi njene pomembnosti lahko to dejavnost opravljajo le moralno in politično neoporečne osebe. Zato naj novi zakon vsebuje določbo o moralno-političnem kriteriju, ki ga mora, poleg ostalih pogojev, izpolnjevati vsak, ki daje pravno pomoč v družbenih oblikah pravne pomoči in kdor z osebnim delom samostojno kot poklic opravlja to dejavnost.

6. Koncept, ki ga vsebuje predlog za izdajo zakona, ne izraža ustreznega družbenega položaja in razvoja pravne pomoči. Novo vsebinsko zasnovo zakona oziroma novo družbeno funkcijo pravne pomoči bi moral po mnenju Družbenopolitičnega zbora odraziti tudi ustrežnejši naziv zakona.

7. Družbenopolitični zbor meni, da je potrebno ob vlogi in razvoju služb družbene pravne pomoči in odvetništva širše razpravljati v organizacijah in skupnostih ter družbenopolitičnih skupnostih, ki morajo ustvariti ustrezne pogoje za delo in razvoj te dejavnosti.« Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Ali želi kdo razpravljati? Se s stališči strinjamo? Ugotavljam, da se strinjamo in da je naš sklep v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora.

Nadaljujem z vprašanji delegatov. Želi kdo postaviti delegatsko vprašanje? Prosim, delegatsko vprašanje postavlja Pavel Trstenjak, gospodarsko področje, 13. okoliš!

Pavel Trstenjak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegatsko vprašanje se nanaša na uvoz računalnika za podravsko regijo in se glasi:

Zakaj se tako dolgo odlaga odobritev uvoza elektronskega računalnika za tekstilno panogo v podravski regiji, katerega naj bi uvozila Mariborska tekstilna tovarna?

V zvezi s prošnjo za odobritev uvoza računalnika je bilo do sedaj izvedeno naslednje: — Leta 1974 je bila podpisana pogodba za uvoz računalnika. V letošnjem letu je bila potrjena nabava računalnika s strani regijske komisije za računalništvo pri medobčinskem odboru Gospodarske zbornice za podravsko regijo, kar sovпада s sprejetim razvojnim programom računalništva in informatike za podravsko regijo. V letošnjem letu je bila potrjena nabava računalnika tudi s strani Komisije za računalništvo pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Glede na potek zadnjih sestankov medresorskih komisij je kljub zgoraj navedenim odobritvam vprašanje končne odobritve s strani medresorske komisije vprašljivo. Zakaj? Po izjavah in pismenem gradivu predstavnika našega delovnega kolektiva, ki je član Komisije za računalništvo pri Gospodarski zbornici Slovenije, naj bi v primeru, če sestavljena organizacija združenega dela MTT ne dobi odobritve uvoza računalnika, dobila podravska regija od skupne, za letos predvidene kvote za Slovenijo komaj okoli 3 % sredstev, kar je glede na velikost in potrebe celotne regije izredno malo. V primeru SOZD MTT bo navedeni procent narastel komaj na približno 6 %, kar še zdaleč ne zadovoljuje vseh dejanskih potreb celotne regije, ki jih z uporabo enega samega velikega računalniškega centra ni mogoče reševati. To je soglasna ugotovitev regijske komisije za računalništvo.

Nekaj osnovnih podatkov o sestavljeni organizaciji MTT in celotni tekstilni panogi podravske regije. Vsi detajlni podatki so bili že pred časom posredovani Komisiji za računalništvo pri Gospodarski zbornici Slovenije: Danes vključuje SOZD MTT pet delovnih organizacij z večjim številom tozdov. Med zadnjimi je bila priključena tudi tovarna Majšperk, v fazi priključevanja pa je tudi tovarna Volna Laško. Skupno število zaposlenih v sestavljeni organizaciji je danes okoli 5500. V bodoče je predviden porast na okoli 6500. Skupno število zaposlenih v celotni branži je nad 10 000. V občinskem in regijskem okviru je tekstilna panoga zastopana kot prioriteta z okoli 10 % zaposlenih ter je na tretjem mestu glede višine ustvarjenega bruto proizvoda. Glede na že danes močno prisotno organizacijsko obliko po strukturi sestavljene organizacije, delovnih organizacij in tozdov je poslovno informatiko za tako močno panogo praktično nemogoče voditi z ročno obdelavo, prav tako pa vedno težje tudi v skupnem računskem centru CAOP v Mariboru.

Z upoštevanjem zgoraj navedenih momentov je poslovanje sestavljene organizacije, z možnostjo spremljanja podatkov za poslovne odločitve in zadostno količino in ažurnostjo podatkov, v veliki meri odvisno od lastnega računalnika. Petletna praksa v skupnem centru CAOP dokazuje, da je v fazi razvoja, v kateri je sestavljena organizacija, uporaba skupnega centra operativno preokorna, predvsem gre za zmanjšanje ažurnosti, in zvezana s previsokimi stroški.

Kratek opis delovne službe CAOP v sestavljeni organizaciji: Na računalniku v Celju (Merx), na skupnem računalniku v Mariboru (CAOP) in na računalniku UNIAL (Kidričevo) izvajamo danes osem večjih področij obdelav, predvsem računovodskega značaja, za katere je značilno, da s poslovanjem v sestavljeni organizaciji prizadenejo najmočnejše, predvsem organizacijske spremembe (materialno knjigovodstvo, obračun osebnih dohodkov, obračun salda-

kontov kupcev in dobaviteljev, obračun osnovnih sredstev, področje prodaje in planiranja itd.).

Vsa področja obdelav so izdelana za celotno sestavljeno organizacijo in organizacijsko prilagojena potrebam obračunov po nivojih sestavljena organizacija, delovna organizacija, tozd.

Stroški obdelav v zunanjih centrih so za veliko število obdelav danes že nekoliko višji, kot bi bili v lastnem centru (približno 20 000 do 30 000 ND na mesec). Glede na predvideni razvoj aplikacij (obdelav), predvidevamo letni porast stroškov v višini 1,5 milijona ND, ob upoštevanju današnjega načina obdelav, ko ne moremo uporabljati lastnega računalnika. Prav tako bi predvideni lastni računalnik omogočal še precejšnjo rezervo prostih kapacitet, ki bi jih uporabljale tudi ostale delovne organizacije iz tekstilne panoge.

Lastni računalnik bi moral biti v okviru tekstilne panoge tudi zaradi predvidenega razvoja procesnega računalništva, ki je zelo učinkovito prav v tekstilni panogi.

Konkretna vprašanja, vključno z vprašanjema pod točko 1 in 3, se glasijo:

— Kdaj bo SOZD MTT dobil odobritev za uvoz sistema, ki bi ga skupno uporabljala celotna tekstilna industrija podravske regije? Če odobritve ne bo, želimo konkretno strokovno tolmačenje, zakaj je ni.

— Zakaj Medresorska komisija tako dolgo odlaga končno odločitev oziroma zakaj Medresorska komisija tako poredko sklicuje sestanke, čeprav je seznanjena z izredno perečo problematiko na področju računalništva, ki povzroča visoke dodatne stroške celotnemu gospodarstvu?

— Zakaj Medresorska komisija pismeno ne potrjuje vseh svojih sklepov neodvisno, ali so rešitve negativne, in jih ne pošilja v vednost posameznim prosilcem, ki so zaradi tega neobveščeni in postavljeni pred nemožnost za nadaljnje planiranje?

Prosim za pismeni odgovor!

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Ali želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

Postavljenih je bilo še nekaj delegatskih vprašanj, ki so bila v začetku seje pismeno predložena. Na ta delegatska vprašanja bo odgovorjeno na naslednji seji.

S tem smo izčrpali dnevni red. Zahvaljujem se tistim, ki so vztrajali do konca, in zaključujem sejo Zbora združenega dela.

(Seja je bila končana ob 16.10.)

49. seja

(6. julija 1977)

Predsedoval Štefan Nemeč,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Štefan Nemeč: Tovarišice in tovariši! Pričenjam 49. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave SR Slovenije in prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

V smislu določil poslovnika Zbora združenega dela bomo najprej izvolili Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora in verificirali pooblastila.

Predlagam, da v Komisijo izvolimo naslednje delegate: za predsednika Silvijo Mozetič, za člana Ferda Kutnika in Aleksandra Stankoviča.

Ali so predlagani kandidati navzoči? Delegat Ferdo Kutnik ni prisoten. Namesto njega predlagam delegata Jožeta Ulčarja.

Za predsednika predlagam torej Silvijo Mozetič, za člana pa Aleksandra Stankoviča in Jožeta Ulčarja. Ali želi kdo o predlogu razpravljati? (Ne.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 49. sejo Zbora izvoljeni: za predsednika Silvija Mozetič, za člana Aleksander Stankovič in Jože Ulčar.

Prosim Komisijo, da pregleda pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba, ter nato poroča zboru.

Na današnjo sejo zbora so bili povabljeni predstavniki Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiške konference SZDL Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Odbora za spremljanje in izvajanje družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju kadrovske politike v SR Sloveniji, Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije in Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Na sejo so bili povabljeni tudi predsedniki odborov Zbora združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ. Vse navzoče lepo pozdravljam in vabim k sodelovanju.

Prosim delegate, ki imajo pripravljeno delegatsko vprašanje, da ga že sedaj oddajo meni ali tovarišu sekretarju, tako da bi ga lahko posredovali predstavnikom Izvršnega sveta ali upravnih organov in jim tako omogočili, da se na odgovor pripravijo in na vprašanje odgovore, če je le mogoče, že na današnji seji.

Vprašujem delegate, ali želi kdo na današnji seji govoriti v madžarskem ali italijanskem jeziku? Ugotavljam, da se nihče ni prijavil za razpravo v madžarskem ali italijanskem jeziku.

Z dopisom z dne 16. 6. 1977 sem razširil dnevni red z naslednjo točko:

— predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (Yu-1377).

Poleg tega bom predlagal, da dnevni red današnje seje razširimo še z zaključnim računom Narodne banke Jugoslavije za leto 1976, kot sem vas že obvestil z dopisom z dne 1. 7. 1977.

Prosim predsednika Komisije, da poda poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja!

Silvija Mozetič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine Socialistične republike Slovenije za 49. sejo dne 6. 7. 1977 daje zboru naslednje poročilo:

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnje sejo je predložilo delegatska pooblastila 142 delegatov, in sicer z gospodarskega področja 85 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 17 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 13 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 17 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 4 delegati, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbeno-političnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov, iz delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ 1 delegat.

Na današnji seji ni prisotnih 8 delegatov z naslednjih področij oziroma okolišev: z gospodarskega področja za 10. okoliš 2 delegata; 11., 15. in 21. okoliš po 1 delegat, skupaj 5 delegatov; s prosvetno-kulturnega področja za 7. okoliš 1 delegat; iz kmetijske dejavnosti za 4. okoliš 1 delegat; iz obrtne dejavnosti za 1. okoliš 1 delegat. Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije. Zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Ali želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje.

O poročilu bomo glasovali javno in v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno.

Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Hvala lepa.

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 49. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Glede na obvestila, ki sem jih že dal k razširitvi dnevnega reda, predlagam, v smislu 24. člena poslovnika Zbora združenega dela, naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda za 49. sejo Zbora združenega dela,
2. odobritev zapisnika 48. seje Zbora združenega dela,
3. izvajanje delegatskega sistema in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije,
4. uresničevanje resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji,
5. predlog za izdajo zakona o delovnih razmerjih, z osnutkom zakona,
6. predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona,
7. predlog za izdajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona,
8. predlog za izdajo zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovodnih organov v organizacijah združenega dela, z osnutkom zakona,
9. predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih,
10. osnutek zakona o ravnanju z odpadki,
11. predlog zakona o ratifikaciji protokola o ekvivalenci spričeval, stopenj in diplom, ki se pridobivajo v srednjih šolah, na univerzah in v drugih izobraževalnih in znanstvenih organizacijah in institucijah v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji in v Republiki Indiji med vlado Socialistične federativne republike Jugoslavije in vlado Republike Indije,
12. predlog zakona o ratifikaciji dunajske konvencije o civilni odgovornosti za jedrske škode,
13. osnutek zakona o uporabi določenega zneska dinarske protivrednosti zunanjega kredita, katerega uporabnik je federacija,
14. predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1377),
15. zaključni račun Narodne banke Jugoslavije za leto 1976,
16. volitve in imenovanja,
17. vprašanja delegatov.

Ali ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu dnevnemu redu? Prosim, besedo ima delegat Miroslav Brečko, gospodarsko področje, 32. okoliš — Ljubljana-Šiška!

M i r o s l a v B r e č k o : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Že v sklicu seje zbora in sedaj v predloženem dnevnem redu za 49. sejo sem opazil, da bomo na današnji seji obravnavali nekaj pomembnih zakonov. Zakoni v točkah 5, 6, 7 in 8 so zelo pomembni, saj posegajo s svojo vsebino do slehernega delovnega človeka. S sklicem seje zbora dne 7. 6. 1977 tega gradiva še nismo imeli, ampak smo ga prejeli teden kasneje. Vprašujem: Kako organizirati široko javno razpravo v delovnih organizacijah? Zakon o delovnih

razmerjih mora celovito zajeti vse pravice, dolžnosti in odgovornosti delavcev. Zaradi tega mora o njem razpravljati in se izreči oziroma dati svoje pripombe sleherni delavec. Ta zakon naj bi predstavljal novo potrditev našega samoupravljanja. Postavlja se vprašanje: Kako to zagotoviti, če razprave o tem zakonu v delovnih organizacijah skoraj ni bilo?

Vprašujem: V kolikih delovnih organizacijah, iz katerih so prišli danes delegati, je bila razprava? Skupina delegatov s področja gospodarstva 32. okoliša — občina Ljubljana-Siška je zahtevala, da bi bila razprava tudi v Zboru združenega dela Skupščine občine ter na zborih v delovnih organizacijah. Ravno tako smo včeraj na koordinacijski seji sprejeli delegati vseh petih ljubljanskih občin sklep, da bomo kategorično zahtevali trifazni postopek za obravnavo teh zakonov in da se na današnji seji obravnavajo in sprejemajo samo predlogi za izdajo teh zakonov. Kajti če bi že sprejeli osnutke teh zakonov, potem so vse nadaljnje pripombe delovnih organizacij in zborov združenega dela ostalih občin lahko samo v obliki amandmajev. To mišljenje delegatov iz Ljubljane lahko potrdi večina delegatov na današnji seji, in to tem bolj, ker so že predhodne razprave v odborih in komisijah Izvršnega sveta in Skupščine pokazale, da so različna mišljenja o nekaterih vprašanjih in da je potrebno v zakonih še marsikaj dopolniti ali spremeniti, če hočemo, da bodo ti zakoni resnično dogovor delavcev. Posebno pa se to nanaša na zakon o delovnih razmerjih. Če gre za dogovor delavcev v združenem delu, kakor ga zahteva zakon o združenem delu, potem moramo organizirati javno razpravo, in to ne zgolj formalno.

Naše pripombe se nanašajo na 6., 7. in 8. točko. Delegati ne moremo prevzeti odgovornosti za tako pomembne zakone, ko vemo, da razprave v delovnih organizacijah ni bilo in je v tako kratkem času tudi ni bilo mogoče organizirati. Potrebna je enotna akcija v delegatskem sistemu in v družbenopolitičnih organizacijah. Organizirati moramo razpravo na zborih združenega dela v občinah in na zborih delovnih ljudi v delovnih organizacijah. Zato v imenu vseh delegatov ljubljanskih občin predlagam, da se na današnji seji zbora sprejmejo pri obravnavi 5. do 8. točke le predlogi za izdajo zakonov, da se predloženi osnutki prekvalificirajo v teze in da se vsi štirje zakoni obravnavajo v normalnem trifaznem postopku ob maksimalni udeležbi delavcev v javni razpravi. Delegati ljubljanskih občin smo se na koordinaciji dogovorili, da se bomo vzdržali pri glasovanju za sprejetje zakonov, če bo za njih predlagano, da se obravnavajo le v dvofaznem postopku.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Ne želi nihče več? Glede predloga delegata iz Ljubljane, da bi se obravnavali zakoni od 5. do 8. točke le kot predlogi za izdajo in ne tudi kot osnutki, mislim, da bi bilo prav, da ga obravnavamo, ko bomo prišli na obravnavo omenjenih točk dnevnega reda. Predlagam, da najprej potrdimo predlagani dnevni red, postopek pa obravnavamo ob vsaki točki. Tedaj bomo tudi razčistili, ali bomo obravnavali zakone v prvi ali v drugi fazi. Ali se strinjate s tem predlogom? (Da.)

Mislim, da bi bilo tako prav, ker moramo to razčistiti. O tem smo razpravljali tudi včeraj na seji Predsedstva Skupščine SR Slovenije, predvsem glede zakona o delovnih razmerjih. Zakon o delovnih razmerjih je prav gotovo zakon, za katerega so v delovnih organizacijah zelo zainteresirani, kajti od njega je odvisno tudi sprejemanje nekaterih internih splošnih aktov, ki morajo

biti sprejeti še v tem letu. Mislim, da je prav, da opozarjamo na kvaliteto, obenem pa ne smemo podaljševati roka za sprejetje zakona, ker bodo sicer delovne organizacije brez osnov za sprejetje svojih aktov. Verjetno bi bilo prav, da bi bil ta zakon sprejet v oktobru ali v novembru letos. Predlagam, da se delegati zavzamemo za to, da omogočimo predlagatelju čas za pripravo predloga zakona. Čeprav bi danes obravnavali tudi osnutek, ne bi s tem zaključili razprave o osnutku. Obveščen sem, da bo sindikat organiziral širšo razpravo, ki bo tekla do jeseni. V to razpravo bi bila vključena tudi septembrska seja zbora, na kateri bi še enkrat obravnavali osnutek. Potem bi omogočili, da bi predlagatelj pravočasno pripravil predlog zakona, da bi ga, kot sem že rekel, sprejeli v oktobru ali novembru.

Predlagam, da dnevni red sprejmemo in da o postopku sklepamo dokončno ob obravnavi te točke. Prosim, besedo ima Pavle Gantar, republiški sekretar za delo!

Pavle Gantar: Tovarišice in tovariši delegati! Ko je Izvršni svet o tem razpravljal in predlagal Skupščini, da se zakon o delovnih razmerjih v bistvu obravnava v dvofaznem postopku, da se sedaj obravnava kot predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona, je to storil iz več razlogov. Po določitih o združenem delu moramo do konca leta sprejeti republiški zakon o delovnih razmerjih, kajti tako zvezni kot republiški zakon o delovnih razmerjih se odpravljata. Z odlašanjem prek tega roka bi nastala pravna praznina, katere ne bi mogli nadomestiti.

V organizacijah združenega dela morajo vse samoupravne splošne akte uskladiti z zakonom o združenem delu v dveh letih, to je do novembra 1978. To delo ne teče tako, kot bi moralo. Pri tem se navaja, da ni ustrezne republiške zakonodaje, ki bi omogočala, da bi v organizacijah združenega dela lahko hitro izdelali samoupravne splošne akte in jih prilagodili zakonu o združenem delu. To zlasti velja za področje delovnih razmerij. Že zaradi sporov, katerih je bilo po podatkih družbenega pravobranilca v lanskem letu več sto primerov, največ s področja delovnih razmerij, je razumljivo, da je treba to praznino čimprej zakonsko urediti. Po našem programu je bilo predvideno, da bi lahko delavci v temeljnih organizacijah združenega dela že z naslednjim letom vstopali, glede urejanja delovnih razmerij, v urejeno zunanje in notranje pravno stanje. Zvezni zakon in osnutek republiškega zakona zagotavljata velik manevrski prostor za urejanje tega občutljivega področja družbenoekonomskih odnosov delavcem v temeljnih organizacijah, da bi se ta vprašanja čimprej uredila, da ne bi prišlo do pravnih praznin oziroma do neurejenih situacij.

Ni bil namen Izvršnega sveta da bi zožil razpravo, zlasti za zakon o delovnih razmerjih in tudi za ostale zakone, ki jih je navedel delegat iz Ljubljane. Gre za pomembne zakone in za urejevanje položaja delavca v družbenem delu. Zato je tudi v pripravah na razpravo o osnutku tega zakona predlagano, kako naj ta razprava poteka. Tako bo sindikat vodil to razpravo po osnovnih organizacijah v organizacijah združenega dela. V zadnji številki je Sindikalni poročevalec že izdal osnutek zakona za razpravo. Nadalje bo organizirala razpravo tudi Gospodarska zbornica in tudi nekatera društva, ki se ukvarjajo s področji združenega dela. Ta bodo prav tako organizirala razpravo v nekaterih organizacijah združenega dela. Torej ni bil namen, da bi se razprava zožila, ker se zavedamo, da gre za zelo pomemben zakon.

Pri 5. točki dnevnega reda kolikor bo prišlo do glasovanja, bom predlagal, da sprejmemo sklep, ki ga predlaga predsednik Zbora združenega dela, da namreč danes ne zaključimo razprave o osnutku zakona, ampak da naj razprava še traja in da naj Zbor združenega dela ponovno razpravlja o tem osnutku zakona konec septembra 1977. Tedaj bodo delegati lahko dali pripombe in na osnovi razprave o tem osnutku bomo izdelali dokončen predlog. Tako bo še pred koncem tega leta sprejet zakon in bodo lahko delavci samoupravne akte lahko že do konca tega leta prilagodili določbam zakona o združenem delu, upošteva je republiški zakon o delovnih razmerjih. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Mislim, da ni prav, da sedaj začenjamo razpravo o vsebini. Pri vsaki točki se bomo posebej opredelili za tak ali za drugačen postopek. Predlagam, da sprejmemo dnevni red, kot je predlagan. Iz dosedanje razprave je razvidno, da gre pri zakonu o delovnih razmerjih praktično za trifazni postopek, če danes ne bomo zaključili razprave, ampak bomo današnjo razpravo povezali z razpravo v septembru. To bo morda še lažje, ker imamo predloženo že besedilo osnutka, h kateremu se bodo dajale pripombe. Razpravo bodo organizirali Sindikati, Gospodarska zbornica in druge asociacije združenega dela. Predlagam, da razpravljamo o določitvi dnevnega reda. Besedo ima Elica Jelen, delagatka 30. okoliša s področja gospodarstva!

Elica Jelen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Morali bi povedati, da je bil do trenutka, ko smo predlagali spremembe dnevnega reda, v zadregi predlagatelj, ker je predloge teh zakonov prekasno pripravil. Sedaj so v zadregi delegati in celotno združeno delo, ki bo moralo v kratkem času razpravljati o tako pomembnih dokumentih.

Poleg tega menim, da ne bi smeli nikoli več v času letnih počitnic obravnavati tako pomembnih dokumentov. Da je dejansko čas letnih počitnic, kažejo tudi mnenja odborov, ki so o teh zakonih doslej razpravljali. Ta mnenja še niso zajela bistvenih pripomb. Te pripombe bodo dane šele v septembru.

Zdaj se moramo odločiti o tem, ali bomo sprejeli teze, torej ali bi se osnutki spremenili v teze, ki bi za javno razpravo predstavljali izhodišče za pripravo osnutkov zakonov.

Predsednik Štefan Nemeč: Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima Slavko Uršič, predsednik Odbora za družbenopolitični sistem!

Slavko Uršič: Tovarišice in tovariši delegati! Ne glede na to, da iščemo, kje je napaka, pa je dejstvo, da je to le bodoči zakon. Danes vodita pri uresničevanju določil zakona o združenem delu akcijo ZK in sindikat. Delamo analize stanja samouprave v naših temeljnih organizacijah združenega dela. V roku moramo opraviti usklajevanje samoupravnih aktov v združenem delu, ne glede na to, ali bo to opravljeno v dveh ali treh fazah. Mislim, da je prav, da je sedaj v razpravi osnutek, ker smo vsi aktivirani pri uresničevanju zakona o združenem delu. Potrebno je, da zakon čimprej pride med delovne ljudi. Tovariš sekretar Gantar je povedal, kako se predvideva organizacija celotne razprave v združenem delu. Mislim, da bo veliko časa in predlogov, preden bo prišlo do sprejetja predloga zakona. Vsi veste iz prakse, s kakšnimi problemi se srečujejo delovni ljudje pri uresničevanju zakonov, posebej pri usklajevanju samoupravnih aktov. Gre za temeljni zakon, pomemben pri uskla-

jevanju samoupravnih aktov. Zato ne bi smeli danes zavirati sprejetja tega zakona. Strinjam pa se s tovarišico, ki je govorila pred menoj, da bo v prihodnje potrebno dovolj časa za obravnavo posameznih zakonov, ki jih bomo dali v razpravo. Predlagam, da se vendar odločimo, da sprejmemo ta zakon kot osnutek in se potem bolj poglobimo v razpravi, vsak v svoji delovni organizaciji.

Predsednik Štefan Nemeč: Ali bo razpravljal tudi predstavnik Zveze sindikatov o tem vprašanju? Besedo ima tovariš Branko Mišič!

Branko Mišič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! O osnutkih zakonov na sejah sindikalnih organov še nismo posebej razpravljali. Seznanjeni smo z osnutki vseh zakonov. Vse kaže, da z naše strani ne bo tako bistvenih pripomb, da osnutki ne bi mogli v javno razpravo. V ta namen smo oblikovali posebno delovno skupino, ki pripravlja program za vodenje javne razprave. Mnenja smo, da je treba hkrati voditi javno razpravo o vseh osnutkih republiških zakonov, ker so vsi ti zakoni nujno potrebni delovnim ljudem pri urejanju in nadaljnjem razvijanju samoupravnih odnosov. Javno razpravo bomo vodili skupno z vsemi drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi v združenem delu. Splošno javno razpravo smo praktično že pričeli. V Sindikalnem poročevalcu, ki ga pošiljamo na 40 000 naslovov, smo že objavili osnutek zakona o delovnih razmerjih s posebnim pozivom predsednika Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Preostale osnutke zakonov bomo objavili na istem mestu z istim namenom v prihodnjem tednu. Predvidevamo, da bo poleg splošne razprave potrebno organizirati tudi specializirane, in sicer tako o posameznih zakonih, kakor tudi o njihovih delih. V takšno razpravo bodo še zlasti vključene razne strokovne organizacije in društva, ki morajo po naravi svoje usmeritve in dela v njej sodelovati.

Predvidevamo tudi razprave za okroglo mizo, na katerih bodo sodelovali pravniki, ki so vključeni v delo sindikalne pravne pomoči, in družbeni pravobranilci samoupravljanja. V javni razpravi bomo uporabili tudi vse druge oblike in možnosti. Nosilci javne razprave v združenem delu o tem zakonu so osnovne organizacije sindikata, ki bodo organizirale sodelovanje vseh organiziranih družbenih sil. V občinskih sindikatih, Svetu Zveze sindikatov in drugih sindikalnih organih smo poskrbeli, da bodo v javno razpravo aktivno vključeni vsi delovni ljudje in da bo javna razprava čimbolj uspešna ter da bo dala čimbolj uporabne rezultate.

Predlagamo, da se osnutki zakona sprejmejo. Glede trajanja javne razprave predlagamo, da traja javna razprava o vseh osnutkih zakonov 3 mesece. Razprava o predlogih naj bi bila krajša, tako da bi bili zakoni lahko sprejeti najpozneje do sredine oktobra 1977.

Predsednik Štefan Nemeč: Želi kdo razpravljati o dnevnem redu? (Ne.) Dajem tak dnevni red na glasovanje, kot je predložen. Kdor je za to, da potrdimo dnevni red, ki sem ga predložil, naj prosim glasuje! (127 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani dnevni red.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 48. seje Zbora združenega dela.

Ali ima kdo kakšno pripombo ali predlog za dopolnitev zapisnika? (Nihče.) Ugotavljam, da je zapisnik 48. seje Zbora združenega dela odobren.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na izvajanje delegatskega sistema in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije.

To analizo je predložil v obravnavo Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstavnika je Odbor določil Slavka Uršiča, člana delovne skupine in predsednika Odbora za družbenopolitični sistem našega zbora. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa je za svojega predstavnika določil Milana Baškoviča, sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo.

Gradivo so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za finance, Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Odbor za agrarno politiko, ki so dali poročila. Poročila smo prejeli. Prav tako smo prejeli na klop teze za pripravo sklepnega dokumenta. Na današnji seji še ne bi sprejeli stališč, sklepov in ugotovitev, ker so to le teze. Na podlagi današnje razprave in drugih dokumentov bi na naslednji seji ali jeseni sprejeli dokončen dokument sklepov in priporočil za nadaljni razvoj delegatskega sistema. Prosim Slavka Uršiča, da poda uvodno besedo k tej točki dnevnega reda!

Slavko Uršič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina SR Slovenije v sedanji mandatni dobi danes že tretjič na sejah zborov začenja razpravo o svojem lastnem delu, predvsem z vidika uresničevanja nove ustavne zasnove skupščinskega sistema na delegatskih osnovah. Vsa dosedanja gradiva za razpravo v zborih so bila usmerjena k dvema temeljnima ciljema:

1. uveljavljanje delegatskega sistema tako v okviru skupščin družbenopolitičnih skupnosti, njihovih izvršnih in upravnih organov in uveljavljanje delegatskih odnosov in temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kot tudi pri vseh vprašanjih, ki zadevajo uveljavljanje in funkcioniranje delegatskega sistema v celoti.

2. zajeti vsa vprašanja v zvezi s pogoji in metodami dela delegacij, konferenc delegacij, družbenopolitičnih organizacij in drugih samoupravnih subjektov v delegatskem sistemu.

Zbori Skupščine SR Slovenije so na podlagi sprejetih priporočil in sklepov usmerili akcijo družbenih dejavnikov za uveljavljanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov. Na podlagi tega so zbori Skupščine SR Slovenije ter njihova delovna telesa sprejeli program lastne aktivnosti. Pri izvedbi tega programa se je Skupščina Socialistične republike Slovenije povezovala z družbenopolitičnimi organizacijami, zlasti z Republiško konferenco SZDL Slovenije, Zvezo sindikatov Slovenije, Zvezo komunistov Slovenije ter Zvezo Socialistične mladine Slovenije.

Skupščina SR Slovenije je že na samem začetku, v okviru Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora, oblikovala delovno telo za spremljanje delegatskega sistema ter ustanovila strokovno službo oziroma naložila vsem strokovnim delavcem v Skupščini SR Slovenije, da sodelujejo in pomagajo Odboru za družbenopolitični sistem in njegovi delovni skupini pri spremljanju uveljavljanja delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih

odnosov. Odbor oziroma njegova delovna skupina je v tem času razvila tesno sodelovanje z organi in strokovno-političnimi delavci družbenopolitičnih organizacij na ravni republike. To sodelovanje je zlasti temeljilo na izmenjavi izkušenj pri ocenjevanju izvajanja delegatskega sistema in še posebej pri preverjanju, kako se uresničujejo sprejeta priporočila in sklepi Skupščine SR Slovenije.

V spremljanje uresničevanja sprejetih priporočil in sklepov Skupščine SR Slovenije se je aktivno vključilo tudi Predsedstvo Skupščine SR Slovenije s številnimi razgovori v občinah in temeljnih skupnostih.

Pomemben prispevek k oblikovanju ocen o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov so bile organizirane razprave z delegati in drugimi udeleženci o teh vprašanjih, ki jih je širom po Sloveniji organiziral Klub delegatov.

Naša prva obravnava oziroma ocena, kot vam je znano, je bila zlasti usmerjena na celovitost uresničevanja delegatskih odnosov v delegatskem sistemu. Zlasti je bil dan poudarek informacijskemu sistemu in ustvarjanju materialnih ter drugih pogojev za delo delegatov in delegacij, kot tudi dograjevanju normativnih rešitev v samoupravnih aktih temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti in poslovnikov skupščin družbenopolitičnih skupnosti.

Z drugo analizo smo osvetlili problematiko dela skupin za pošiljanje delegatov v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije ter delo in uveljavljanje občinskih skupščin kot konferenc delegacij za republiško skupščino in za Zvezni zbor Skupščine SFRJ, skupaj s poročilom o aktualnih vprašanjih obveščanja o delegatskem sistemu in o informacijsko-dokumentacijskih centrih. Nato smo opravili analizo delovanja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, seveda vse s stališča uresničevanja že sprejetih priporočil in sklepov.

S sedaj predloženo tretjo analizo skušamo, še zlasti v času snovanja volilnih ter predkongresnih priprav, ugotoviti, kako se uresničujejo delegatski sistem in delegatski odnosi neposredno v Skupščini SR Slovenije, kot tudi, kako se izvajajo v juliju 1975 sprejeti poslovnik Skupščine SR Slovenije oziroma kasneje sprejeti poslovniki vseh treh zborov. Še zlasti je pomembno, da v tem času skupno kritično obravnavamo sedanjost organiziranost in način dela znotraj delegatskih razmerij, kot tudi ustreznost poslovnih rešitev, še posebej glede na usmeritve, podane na nedavni seji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije ob razpravi o temeljih političnega sistema socialistične samoupravne demokracije v Jugoslaviji.

S tem v zvezi bi omenil naslednje usmeritve:

— Vprašanja in problemi funkcioniranja delegatskega sistema v celoti.

V okviru tega vprašanja se je potrebno soočiti zlasti s problemi funkcioniranja in medsebojnih odnosov delegacij in delegatov, delegacij in baze, delegatov in skupščin, pa tudi s problemi in oblikami koordinacije in sodelovanja, skupnega usmerjanja in dogovarjanja delegacij prek konferenc delegacij, kot tudi z vprašanji v zvezi z zamenljivostjo delegatov in drugimi.

— Kot sestavni del nadaljnje aktivnosti pri razreševanju problematike funkcioniranja delegatskega sistema bo potrebno posvetiti posebno pozornost dograjevanju poslovnikov delegatskih skupščin.

— Dograditi bo potrebno volilni sistem v delegatskem sistemu.

— Problematika in vloga družbenopolitičnih zborov skupščin družbenopolitičnih skupnosti.

— Proučiti medsebojne odnose in strukturo družbenopolitičnih skupnosti, od medobčinskih oziroma regionalnih do pokrajin, republik in federacije.

— Proučiti strukturo in odnose v občini kot temeljni samoupravni družbenopolitični skupnosti.

— Mesto, vloga in funkcioniranje organov uprave in državnih organov v delegatskem sistemu.

— Širše razviti družbene svete kot organizirano obliko povezovanja in sodelovanja delegatskih skupščin, samoupravnih organov in izvršnih organov ter organov uprave z organiziranimi subjektivnimi silami.

— Ustrezneje uveljaviti sistem družbenega informiranja.

— Zveza komunistov Jugoslavije v sistemu socialistične samoupravne demokracije.

To je eno od vprašanj v okviru širše teme o uveljavljanju vodilne vloge Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo obdelano v zvezi s pripravami na sejo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije oziroma na XI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije.

— Socialistična zveza kot politična osnova delegatskega sistema.

— Zveza sindikatov v delegatskem sistemu.

— Zveza socialistične mladine v delegatskem sistemu.

— Vloga in mesto Zveze borcev NOB v političnem sistemu.

— Vloga znanosti v političnem sistemu.

— Organizacija strokovnih služb in njihovo delo v vseh družbenopolitičnih organizacijah in delegatskem sistemu v celoti.

V predhodno obravnavo analize se je vključil Izvršni odbor Kluba delegatov, da je v času od 23. do 30. junija 1977 organiziral 17 posvetov, ki so predstavljali pripravo za obravnavo na današnji seji. Na teh posvetih so sodelovali delegati, člani skupin delegacij za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, člani delovnih teles Skupščine in njenih zborov ter predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in organizacij kot tudi Skupščine SR Slovenije, Izvršnega odbora Kluba delegatov in Izvršnega odbora Republiške konference SZDL Slovenije, ki so posvete vodili.

Želimo, da današnja razprava ob kritičnem pretresu vseh vprašanj, pomembnih za nadaljnji razvoj socialistične samoupravne demokracije, katere ogrodje je delegatski sistem, z iskanjem ter konkretnimi predlogi še novih načinov in metod dela za njegovo uspešnejše izvajanje prispeva k oblikovanju sklepnega dokumenta, katerega osnova v obliki tez vam je predložena in ki naj opredeli nadaljnje naloge na tem področju.

Da bi bilo mogoče vključiti v sklepní dokument vse pomembne iniciative ter praktične predloge iz današnje razprave kot tudi vse ugotovitve in predloge iz razprav na posvetih, Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije predlaga zborom, da se sklepní dokument sprejme na enem od jesenskih zasedanj zborov.

Pozornost današnjega poročila, v katerega pripravo je bil vključen najširši krog delegatov, članov delovnih teles Skupščine in njenih zborov in drugih organov Skupščine ter celotna strokovna služba Skupščine SR Slovenije, je sicer usmerjena na triletno obdobje neposrednega dela in uveljavljanja delegatsko oblikovane skupščine. Hkrati pa to pomeni, da zaradi tesne povezanosti Skupščine SR Slovenije ter soodvisnosti z delom delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti ter povezanosti z vsemi drugimi instituti delegatskega in samoupravnega dogovarjanja in odločanja pri ocenjevanju uve-

ljavljanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov ocenjujemo tudi uveljavljanje delegatskega sistema na vseh ravneh samoupravno organizirane socialistične družbe.

Pri tem je potrebno poudariti, da je delegatski sistem v triletnem obdobju od sprejetja ustave znatno vplival na razširjanje samoupravnih odnosov in na razvijanje socialistične samoupravne demokracije ter se tudi pričel uveljavljati kot sredstvo podružbljanja političnih odločitev in kot pomemben dejavnik pri razvijanju samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja. Na ta način postaja vse bolj učinkovito sredstvo za uresničevanje oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov pri reševanju skupnih družbenih zadev.

Delovni ljudje in občani, delegacije in delegati so v svojih samoupravnih organizacijah in skupnostih in v okviru organiziranih socialističnih sil posvetili veliko pozornost iskanju najprimernejših oblik in sredstev za uresničevanje ustavno opredeljenega delegatskega sistema in delegatskih odnosov. Vsa ta prizadevanja so povečala možnost delovnih ljudi in občanov, da se vse bolj odločujoče uveljavljajo s svojimi interesi pri oblikovanju našega družbeno-ekonomskega in samoupravnega razvoja ter postanejo dejanski nosilci političnega sistema.

Ob vseh teh pozitivnih ugotovitvah se nam vendarle zastavlja kot osrednje vprašanje, ali smo tudi že uspeli vzpostaviti vse tiste mehanizme, potrebne v verigi delegatskega načina odločanja, od temeljnih samoupravnih organizacij do občinskih in republiške skupščine ter Skupščine SFRJ, ki bi omogočali neposredno izražanje teh različnih interesov skozi delegacije. Ob tako zastavljenem vprašanju je treba reči — mislim, da boste soglašali z menoj, če hkrati ob tem povzamem osnovno ugotovitev, ki je v tem času povsod prisotna, tako na temeljni ravni kot tudi drugod, izražena pa je bila tudi na nedavni seji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, da je delegatski sistem v svojih začetnih zasnovah zaživel, da pa bo potrebno še mnogo truda in naporov za njegovo celovito uveljavitev. Potrebno se mi zdi poudariti to, da bo v prihodnje potrebno posvetiti vso pozornost zlasti takšnemu povezovanju delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, njihovih konferenc, družbenopolitičnih organizacij ter vseh drugih dejavnikov organizirane socialistične zavesti, da bodo odločitve v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti tudi v resnici predstavljale sintezo vseh interesov delovnih ljudi in občanov. Z drugimi besedami to pomeni, da je naš delegatski sistem po mnogočem nedorečen, da ga spremljajo še nekateri pojavi, ki zavirajo še hitrejši razvoj celovitega sistema delegatskih razmerij. Prepočasno uveljavljanje avtentičnih interesov in potreb delovnih ljudi in občanov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, premalo uveljavljeno demokratično izražanje interesov in stališč temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, nezadostno prilagojen sistem družbenega informiranja delegatskemu načinu sporazumevanja in dogovarjanja, neizdelan sistem povratnih informacij ter prešibka povezanost temeljnih delegacij s samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, svojimi strokovnimi organi ter drugimi organizacijami in njihovimi delegacijami so najšibkejše točke v delegatskih odnosih. Delegacije še niso razvile takšne oblike konzultacij, ki bi v procesu soočanja različnih interesov ter ob pomoči organizirane socialistične zavesti tudi omogočale integracijo vseh samoupravnih in družbenih interesov.

Razgovori na terenu so potrdili oceno, da je delegatski sistem, vključno s skupščinami družbenopolitičnih skupnosti, še dokaj zaprt vase, v svoje lastne

oblike dela in institucije. Temeljne delegacije so še vse premalo odprte navzven ter v večini primerov za svoje delovanje nimajo dovolj opore v svojih samoupravnih organizacijah, družbenopolitičnih organizacijah in strokovnih službah. Podobno velja za konferenco delegacij in skupine delegatov, pa tudi za skupščine družbenopolitičnih skupnosti.

Zbori Skupščine SR Slovenije in njihova delovna telesa kljub opuščanju nekaterih oblik dela, ki so bile značilne za poslansko skupščino, le počasi prilagajajo oblike in metode dela novi delegatski zasnovi ter sporazumevanju in dogovarjanju. Vse to nas opozarja, da so delegacije danes že v dokajšnji meri le v formalnem smislu konstitutivni element za vse skupščine.

Da bo delegatski sistem lahko tudi v resnici zaživel v svoji ustavni funkciji, bo potrebno doseči, da bodo postale subjektivne sile družbe, z Zvezo komunistov na čelu, njegov sestavni del, in to od delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti naprej. Da bo delegacija ključni člen delegatskega skupščinskega sistema, tudi v resnici mesto povezovanja delovnih ljudi, organiziranih v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter družbenopolitičnih organizacijah, in oblika njihove neposredne udeležbe v skupščinskem odločanju, morajo delovni ljudje in občani znotraj svojih delegacij izražati neposredne interese in stališča ter tako vplivati na sporazumevanje in odločanje v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Razgovor na terenu, kot tudi ugotovitve in analize, so ponovno opozorili na to, da so konference delegacij ena izmed najšibkejših točk delegatskega povezovanja. Osnovni razlogi za takšno stanje so v tem, da temeljne delegacije ne prihajajo na konference z opredeljenimi stališči delovnih ljudi in občanov. Ponekod tudi gre za nesklepčnost, kar vse kaže na to, da so konference često prepuščene lastni presoji pri oblikovanju stališč za delegate. Konference delegacij in druge oblike povezovanja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti bo potrebno tudi z njihovo iniciativo razvijati kot obliko dogovarjanja in sporazumevanja delegacij v procesu izgrajevanja politike in odločitev skupščin oziroma skupnih smernic za delo delegatov v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti. Konference delegacij naj bi z vključevanjem družbenopolitičnih, strokovnih in znanstvenih organizacij postale demokratična metoda dela delegacij ter dobile širši konzultativni značaj. Na podoben način bo potrebno tudi opredeliti vlogo skupin delegatov za pošiljanje delegatov v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije.

Tovarišice in tovariši! Za aktivnosti pri razreševanju problematike delegatskega sistema je posebej pomembno nadaljnje razvijanje delegatske skupščine. Zlasti je pomembno dograjevanje metod in načinov dela zborov, delovnih teles Skupščine ter delovnih teles njenih zborov, dograjevanje informacijskega sistema, ustrezna organiziranost strokovnih služb ter reševanje drugih odprtih vprašanj, v zvezi s katerimi se bomo morali dodatno angažirati. Potrebno bo ponovno opredeliti funkcijo in vlogo skupin delegatov v povezavi s celotno problematiko konferenc delegacij ter s tem v zvezi tudi z vlogo delovnih teles Skupščine SR Slovenije in njenih zborov.

Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora kot predlagatelj analize in tez za sklepni dokument pričakuje, da bo plodna razprava delegatov v tem zboru o vseh vidikih uveljavljanja delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih odnosov prispevala k takemu oblikovanju sklepnega dokumenta, da bo že v tem mandatnem obdobju pomagal odstranjevati pomanjkljivosti in nedoslednosti, ki so še ovira za popolno uveljavitev delegatskih od-

nosov v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, in ki bo skupščine v novem mandatnem obdobju uveljavil kot prave delegatske skupščine. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Besedo ima delegat Rok Pavšič, predstavnik Kluba delegatov!

Rok Pavšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da v imenu Izvršnega odbora Kluba delegatov podam informacijo Kluba delegatov o posvetih, ki smo jih organizirali v zvezi z analizo o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije.

Izvršni odbor Kluba delegatov je v času od 23. do 30. junija 1977 organiziral 17 posvetov o analizi o izvajanju delegatskega sistema in o uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije. Posvetov so se udeležili delegati, člani skupin za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, delegati Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije in člani delovnih teles Skupščine in njenih zborov iz območja občin: Celje, Idrija, Jesenice, Kamnik, Kočevje, Koper, Kranj, Krško, Ljubljana-Center, Ljubljana-Šiška, Maribor, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Ravne na Koroškem, Murska Sobota in Velenje ter predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij teh občin.

Posvete so vodili funkcionarji Skupščine SR Slovenije, člani Izvršnega odbora Kluba delegatov in člani Izvršnega odbora Republiške konference SZDL Slovenije.

Izvršni odbor Kluba delegatov je organiziral posvete z namenom, da se delegati neposredno vključijo v razpravo in aktivno sodelujejo pri nadaljnjem oblikovanju in razvoju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v Skupščini. Izvršni odbor Kluba delegatov ocenjuje, da so bili posveti dobro pripravljene. Skupščine občin so se z velikim interesom vključile v pripravo posvetov in v razprave na posvetih, zavedajoč se skupne odgovornosti, ki povezuje posamezne družbenopolitične skupnosti pri oblikovanju in sprejemanju delegatskih odločitev.

Delegati so zavzeto razpravljali o problemih in aktualnih vprašanih v zvezi z obravnavano temo, predvsem s stališča delovanja delegatskega sistema v njihovih sredinah in lastne odgovornosti pri uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije. Tako so ponovno potrdili, da je taka oblika sestajanja in izmenjavanja mnenj zelo koristna ter bi morala postati ena od stalnih oblik klubskega dela delegatov.

V razpravah so bila prisotna vprašanja, s katerimi se delegati dnevno srečujejo pri svojem delu in so zajeta v analizi. Delegati so gradivo dobro ocenili in menijo, da predstavlja realni prikaz uveljavitve delegatskega sistema v praksi ter dosežkov in izkušenj, pridobljenih v triletnem obdobju delovanja delegatske skupščine.

Doseženi so pomembni rezultati, ki potrjujejo prednosti uveljavitve delegatskega sistema. Še vedno pa so premalo poudarjena izhodišča in usmeritve za nadaljnji razvoj skupščinskega sistema v delegatski skupščini.

Razprava na posvetih je bila povezana z uvodnimi mislimi tovariša Kardelja na 30. seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije v okviru priprav na XI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, kjer so razpravljali o

temeljnih političnega sistema socialistične samoupravne demokracije, katerega ogrodje je prav delegatski skupščinski sistem.

Največ razprav v zvezi z analizo je bilo namenjenih vsebini dela zborov in delovnih teles Skupščine in zborov, programiranju dela zborov Skupščine SR Slovenije, pripravam gradiv in informiranju. Posebno mesto je dobila problematika oblikovanja stališč in v zvezi s tem delovanje konferenc delegacij in delegatov, uveljavljanja zamenljivosti delegatov, delovanja družbenopolitičnih organizacij v delegatskem sistemu ter družbenopolitične in strokovne pomoči delegatom.

V razpravah so bila prisotna tudi vprašanja kadrovske politike in priprava na volitve delegatov za naslednje mandatno obdobje. Nekatera od naštetih vprašanj zahtevajo še poglobljene razprave in iskanje novih rešitev pri razvijanju delegatskega skupščinskega sistema.

S to informacijo želi Klub delegatov obvestiti delegate v zboru o posvetih in njihovem poteku. Podrobnejše informacije s teh 17 posvetov bo posredoval Klub delegatov Odboru za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, ki je pripravil analizo o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije, kot prispevek k oblikovanju sklepnega dokumenta.

Prepričani smo, da bodo v številnih vsebinskih razpravah in pobudah spregovorili udeleženci posvetov na današnji razpravi. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovarišica Francka Herga, delegatka z gospodarskega področja, 13. okoliš — Maribor!

Francka Herga: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ob obravnavi gradiva o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije je naša osnovna ugotovitev, da smo pri dosedanjem delu zagotavljali širino pri informiranju in odločanju, nismo pa zajeli kvalitete. Glavni vzrok za to je v obširnem in raznolikem gradivu, ki naj bi ga temeljne delegacije obravnavale. Mnenja smo, da bi morali glede sprejemanja aktov na vseh ravneh vzpostaviti določen filter, da bi se v temeljni delegaciji obravnavalo le tisto, kar je pomembno oziroma važno, da se odloča v bazi, vse ostalo pa naj se obravnava prek tistih organov in organizacij, ki so za to odgovorne.

Nadalje menimo, da so samoupravni organi v tozdih zakonsko opredeljeni in da dobro delajo ter da so ustrezno povezani s strokovnimi službami in družbenopolitičnimi organizacijami, medtem ko delegati in delegacije za družbenopolitične skupnosti še nimajo ustrezne pomoči pri strokovnih službah oziroma te strokovne službe obvezno ne nudijo strokovne pomoči delegacijam. Za izboljšanje takšnega stanja bi bilo potrebno zagotoviti primeren tok informacij do strokovnih služb vsake temeljne organizacije združenega dela. Ob tem je potrebno paziti na to, da ne bomo vso težo razpravljanja in odločanja prenesli na te ljudi. V splošnih aktih temeljnih organizacij združenega dela je potrebno točno opredeliti, da so delegacije in strokovne službe dolžne razpravljati in odločati o gradivu in pri tem dobiti mnenje širše baze.

V Mariboru imamo tako metodo dela, da se delegati o gradivu in določenih drugih vprašanih pomenijo in izoblikujejo stališča najprej v okviru posameznih občinskih skupin delegatov s področja gospodarstva, prosvete in kulture in

drugih področij. Nato usklajujejo stališča z delegati iz drugih občin in v okviru okoliških skupin. V Mariboru imamo sedež za 3 okoliške skupine delegatov, in sicer za področja državnih organov, prosvete in kulture in obrti. Ob takem načinu dela smo pri našem dosedanjem delu skupin delegatov ugotovili naslednje:

1. Republiška skupščina se glede določenih vprašanj striktno drži poslovnik, na primer kadar gre za dajanje amandmajev, ki morajo biti poslani 14 dni pred sejo. Pri pošiljanju gradiva, ki naj bi bilo poslano najmanj 30 dni pred sejo, pa se poslovnik ne drži.

2. Veliko govorimo o pobudah, ki naj bi jih dali delegati predvsem Zboru združenega dela, kjer naj bi se stekala mnenja, stališča in problemi združenega dela. Največkrat delegati te probleme oziroma nerešene zadeve, ki se pojavljajo v združenem delu, izpostavimo z delegatskimi vprašanji. Iz teh vprašanj bi moral Izvršni svet in druge strokovne službe izluščiti in črpati vsebino problematike in jo postavljati na dnevni red sej zborov ali pa vsaj vsebinsko opredeljeno odgovoriti na to vprašanje. Največkrat pa se dajejo načelni odgovori oziroma le formalno-pravni odgovori.

3. Delegete odvrča formalno potrjevanje dogovorov in sporazumov, predvsem tistih na zvezni ravni, ki jih že predtem potrdi republiški Izvršni svet.

4. Povezava z Zvezno skupščino je najbolj odmaknjena od združenega dela in delegacij, kar združeno delo krepko čuti. V Skupščini SFRJ se namreč sprejemajo pomembne odločitve in akti. Vsi zakoni, ki se sprejemajo na ravni zveze, so največkrat splošni. Izvedbeni akti konkretno zadevajo združeno delo, na kar pa delegati v fazi sprejemanja teh aktov nimajo vpliva. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima Jože Ulčar, delegat z gospodarske področja, 9. okoliš — Jesenice!

Jože Ulčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 9. okoliša za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je razpravljala o problematiki delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije. V razpravi smo prišli do nekaterih ugotovitev, ki smo jih formulirali v obliko nekakšnega delegatskega poročila, ki ga bom sedaj prebral:

Delegati Skupščine občine Jesenice smo skrbno proučili gradivo, še posebej zato, ker smo ob razpravi o tem gradivu primerjali svojo prakso z danimi ugotovitvami. Tako smo neposredno obravnavali delo delegacij v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, konferencah delegacij ter celotni skupščinski sistem. Naše ugotovitve posredujemo temu zboru.

Na začetku naj povem ugotovitve o delovanju delegacij in konferenc delegacij. Začetne probleme in vprašanja, ki so se ob tem pojavljala, poznamo iz prejšnjih razprav, zato smo obravnavali sedanje delo delegacij. Ob tem pa v občini Jesenice ugotavljamo velike razlike. Večina delegacij zelo uspešno dela, medtem ko nekatere nič ali pa malo delajo, večkrat celo ne pošiljajo delegatov na zasedanja zborov. Ko smo iskali vzroke za to, nismo obravnavali le dela delegacij, ampak celoten splet samoupravnih odnosov v temeljnih organizacijah oziroma v enotah. Če že na začetku navajamo, da večina delegacij uspešno dela, bom najprej poročal o njihovem delu.

V občini Jesenice je vrsta delovnih organizacij, ki so po svoji sestavi in strukturi zelo različne, najbolj pa se seveda čuti Železarna Jesenice saj zapo-

sluje skoraj polovico vseh zaposlenih v občini. To se kaže tudi pri delu Skupščine, še posebej pa Zbora združenega dela. Delo delegacij te delovne organizacije je zelo aktivno, tako v tozdih, delovni organizaciji kot tudi v Skupščini. To seveda omogoča prizadevnost delegatov, pa tudi ustrezna organiziranost ter učinkovita strokovna pomoč, ki jo dobijo predvsem od Centra za uresničevanje samoupravljanja in informiranje, ki je organiziran posebej kot strokovni organ v Železarni in spremlja celotno samoupravno delovanje. Delegati vseh tozdov te delovne organizacije so tudi že uspeli, da na ravni delovne organizacije usklajujejo svoje interese, to pa se obenem kaže v večji učinkovitosti navzven, čeprav bi tudi tu morali več storiti oziroma se vprašati, ali maksimalno izkoriščamo dane pogoje.

V drugih organizacijah v občini ni mogoče organizirati dela delegacij na tak način; prav zaradi tega pa je vidna velika razlika v delu. V nekaterih organizacijah so delegacije uspešno vključili v celoten sklop samoupravnih odnosov, pri njih se opaža učinkovito nastopanje v zborih Skupščine, pa tudi drugje so povsod zastopani njihovi interesi. Ob tem ugotavljamo, da se tem delegacijam nudi ustrezna strokovna pomoč. Pri tem namreč poudarjamo ustreznost strokovne pomoči, saj ta ne bi smela biti taka, da bi poslovodni in drugi strokovni organi prek delegacij in delegatov uveljavili neke svoje interese, ampak naj bi skupaj z ostalimi delavci oblikovali skupne interese.

Posebne probleme pa opažamo v nekaterih organizacijah združenega dela, katere bomo seveda še posebej analizirali in o njih posebej razpravljali v občini. Tukaj bom povedal le nekatere ugotovitve, ki spremljajo te probleme. Predvsem gre tu za manjše organizacije, največkrat za tiste, ki se združujejo v konference. Tu spet ugotavljamo objektivne ter subjektivne razloge, ob tem pa v nekaterih organizacijah nikakor ne moremo uspeli v akciji za razrešitev takih problemov. Zato nekatere konference največkrat sploh ne pošljejo delegata na zasedanje zbora. Prav tako še nismo uspeli, da bi delegacije različnih organizacij združenega dela pred zasedanjem zbora sodelovale in usklajevale stališča ali da bi oblikovale skupne pobude, čeprav vemo, da bi bilo s tem delo boljše in predlogi kvalitetnejši, s tem pa tudi več možnosti, da postanejo skupni vsem delegacijam in ne nazadnje tudi zboru.

Zbori Skupščine občine praviloma zasedajo ločeno, le v primerih, kadar je predpisana skupna pristojnost, zasedajo na skupnem zasedanju. Usklajevanja med zbori skoraj ni, saj so delegati v posameznih primerih, kadar zbori niso v enakem besedilu sprejeli posameznih odločitev, sami uskladili določeno vprašanje. Pomembno vlogo so delegati zborov namenili vključevanju zborov kot konference delegatov za delo republiške skupščine. Jasno je, da vseh gradiv zbori ne morejo obravnavati, pomembnejše dokumente pa smo že do sedaj vključevali v dnevne rede zborov Skupščine občine. Čeprav smo v dosedanjih programih dela zborov imeli tudi določeno vključevanje v razpravo o gradivih zbora republiške skupščine, je bilo izvajanje tega programa oteženo, najprej zaradi različnih terminov sklicanih sej, pa tudi zaradi preveč taksativno opredeljenega dela, zaradi česar so posamezna odstopanja rušila sistem vključevanja. Pri sestavljanju sedanjega programa zborov smo temu namenili prav zaradi navedenega več pozornosti ter ga sestavljamo tako, da bo kar v največji meri možno vključevanje zborov v posamezne razprave. S tem pa smo program tudi bolj vsebinsko opredelili in obogatili ter programsko delo zborov tudi vsebinsko zajeli.

Kot je iz obravnavane analize jasna ugotovitev o uveljavljanju zamenljivosti delegatov, tudi pri nas ugotavljamo, da se je fleksibilni mandat delegatov uspešno uveljavil. Pri tem opazamo tudi pozitivne lastnosti, saj s tem vključujemo širši krog delegatov, pa tudi delegati se s tem usposablajo in aktivnejše pripravljajo.

Za obveščanje še vedno ne najdemo najustreznejše rešitve, čeprav lahko trdimo, da smo v zvezi s tem nekaj storili. Pomembno mesto imata pri tem lokalna radijska postaja in tednik »Železar« Železarne Jesenice. Če priključimo temu še skupščinski Poročevalec in vsa sredstva javnega obveščanja, ne moremo več govoriti o neobveščeni. Ugotavljamo pa nujnost začetka dela INDOK centra.

Če na koncu omenim še povezovanje s skupščinami samoupravnih interesnih skupnosti, lahko ugotovimo, da neposredno delo in praksa narekujejo vse večje sodelovanje in povezovanje. V dosednji praksi smo imeli že več primerov skupnega obravnavanja in odločanja, vendar se skupščine samoupravnih interesnih skupnosti srečujejo s številnimi problemi. Delo delegacij za samoupravne interesne skupnosti ni zaživelo v predvideni meri. Ko ugotavljamo in primerjamo prihajanje delegatov na seje Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti Skupščine občine in delegatov na seje zborov uporabnikov samoupravnih interesnih skupnosti, ugotavljamo, da v obeh zborih Skupščine občine ni problemov glede vprašanja sklepčnosti in je le-ta vedno zadovoljiva. Drugače pa je v zborih uporabnikov skupščin samoupravnih interesnih skupnosti. Tu je skoraj ob vsakem sklicu problem udeležbe delegatov, saj je njihovo število največkrat tik nad sklepčnostjo. Iz tega se lahko ugotovi, da v vseh organizacijah in krajevnih skupnostih ni primerna sedanja odločitev, da imamo splošne delegacije za vse samoupravne interesne skupnosti.

Ob tako razvejani delegatski osnovi moramo omeniti še delo delegatov v skupinah, ki pošiljajo delegate v republiško skupščino. V občini Jesenice smo sprva delegati člani skupin zasedali ločeno za Zbor združenega dela in Zbor občin. V nadaljnjem delu je praksa pokazala, da je delo učinkovitejše in racionalnejše pri skupnem obravnavanju gradiva, še posebej kadar smo stališča obravnavali širše, ali v posameznih delegacijah, zborih Skupščine občine, ali smo na seje skupine povabili tudi predstavnike samoupravnih interesnih skupnosti ter drugih organizacij in skupnosti. Ob tem pa smo že uskladili stališča obeh skupin. Vse to nam je narekovalo takšen način dela, za katerega pa ne trdimo, da je edino uspešen, saj se zavedamo, da so skupine delegatov le sistem dela za posredovanje stališč v zbere republiške skupščine. Prav zato pa iščemo kar najboljše povezave v svojih temeljnih organizacijah združenega dela, v delovnih organizacijah in skupnostih, pa tudi več razprav v zborih občinske skupščine.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovarišica Elica Jelen, delegatka 30. okoliša s področja gospodarstva!

Elica Jelen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegacije ljubljanskih občin v Zboru združenega dela so se dogovorile, da k analizi izvajanja delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije posredujemo naslednje pripombe, mnenja, predloge in zahteve:

Ko smo na seji republiške skupščine v preteklem letu obravnavali prvo analizo o uresničevanju delegatskih odnosov, smo delegacije ljubljanskih občin postavile večje število kritičnih pripomb k poročilu in večje število predlogov za ustvarjanje nujnih pogojev, da bi lahko delegatski sistem še bolj zaživel, ter nekaj zahtev, brez realizacije katerih nismo videli garancije za bolj učinkovito funkcioniranje delegatskega sistema. Po skrbnem proučevanju priložene analize ugotavljamo, da je obravnavana analiza mnogo širša, mnogo bolj kritična, kar pomeni, da je bil uresničen le minimalen del naših pripomb, da pa je bogastvo predlogov, ki smo jih takrat dali delegati na seji republiške skupščine, ostalo brez razčlenitve, brez odziva pri ustreznih organih, tako občinskih kot tudi republiške skupščine. Prepričani smo, da ni bilo potrebno čakati, da bi jih še enkrat napisali v tej analizi, praksa pa je medtem seveda šla svojo pot in ostala nespremenjena.

Osnovna ugotovitev ob proučevanju gradiva za to sejo pa je bila, da je analiza šibka v tistem delu, ko obravnava delegatski sistem v organski povezanosti od temeljne organizacije do odločanja v republiški oziroma v zvezni skupščini, in sicer zato, ker analiza delegatski sistem obravnava ločeno od delegatske baze, to je ločeno od delavcev v združenem delu in občanov v krajevnih skupnostih oziroma ločeno od medsebojne povezanosti v tem delu. Res je, da se delegatski sistem začneja s temeljno delegacijo. Korenike tega sistema so pri delavcih, ki prek delegatov uresničujejo enega izmed načinov samoupravnega odločanja. Z vzpostavitvijo te osnovne relacije nismo želeli še neke dodatne kritične ocene, kako smo pri tej povezavi uspeli, temveč jasno programsko osnovo, ki bo v prihodnji fazi razvijanja delegatskega sistema zagotovila v načinu samoupravnega organiziranja dejansko uveljavljanje načina odločanja delavcev prek delegatov, kar je tudi bistvo delegatskega sistema. Kakršnakoli dvoumnost ali nejasnost v razsežnostih delegatskega sistema bi utegnila tudi v naslednji mandatni dobi pustiti delegacije za družbenopolitične skupnosti in samoupravne interesne skupnosti izven sistema samoupravljanja, tako vsebinsko kot tudi organizacijsko, pri čemer imamo v mislih navezanost temeljnih delegacij na organizirano izražanje interesov delavcev, bodisi v oblikah osebnega izjavljanja bodisi v delavskih svetih, povezanost delegacij v zbere družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitične organizacije ter samoupravne interesne skupnosti. Ko smo s kratko analizo novih dokumentov, to je samoupravnih sporazumov o združevanju dela delavcev v temeljnih organizacijah, ugotavljali, kaj se nam v prihodnosti obeta, smo ugotovili, da tega stanja tudi v dokumentih, ki jih trenutno pripravljamo, nismo presegli in da so opredelitve delegacij v družbenopolitičnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih tako skope, da nam večjega vsebinskega napredka ne zagotavljajo.

Problem se neposredno navezuje tudi na problematiko programiranja dela najvišjih organov družbenopolitičnih skupnosti. Trdimo, da programiranja nismo ustrezno razumeli. Ne gre namreč za to, ali smo v programih dela občinskih, republiških ali zvezne skupščine napisali vse iz pristojnosti ter tekočih nalog in potem to v rokih tudi realizirali, temveč za to, da programi niso med seboj uskladeni niti rokovno niti vsebinsko in da je izven tega programskega okvira ostalo združeno delo, pa tudi samoupravne interesne skupnosti. Če vzamemo za izhodišče zakonodajne programe, programe družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja ter »zakonodajne programe«
zdrženega dela, potem lahko ugotovimo, da so ti med seboj popolnoma neuskla-

deni in nepovezani v postopkih. Naj navedem nekaj primerov: Resolucija o štipendiranju in kadrovski politiki se je v republiški skupščini obravnavala ločeno, čeprav sta oba problema vsebinsko zelo povezana. Občinske skupščine se v to analizo vključujejo kot v nekakšno republiško zadevo, brez lastnih analiz, če so te izdelane, pa so pripravljene v drugih časovnih obdobjih in po drugih metodologijah. Strokovne službe v delovnih organizacijah omenjeno problematiko proučujejo znova s svojega, seveda podjetniškega zornega vidika, brez poznavanja problemov v občini, panogi in republiki.

Nadalje je podobna neuskkljenost očitna pri pripravljanju in obravnavi analiz o gospodarskih gibanjih, to je o izvajanju družbenega plana za srednje-ročno obdobje. Analize ponujajo obilo dragocenih podatkov, ostajajo pa neopazene in neizkoriščene v združenem delu, ki svoja gospodarska gibanja proučuje skozi neke samo svoje pokazalce, znova v drugih časovnih obdobjih.

Zakonodaja z bistvenim pomenom za združeno delo ostaja brez njegove udeležbe pri oblikovanju. Tako sta na primer zakona o medsebojnih razmerjih in o varstvu pri delu postala aktualna v delovnih organizacijah z dnem, ko že grozijo kazenske sankcije zaradi neuskkladitve splošnih aktov z določbami zakona o združenem delu. Strokovne službe pričnejo proučevati ustrezne zakone šele v fazi izdelave interne zakonodaje. V Skupščini SR Slovenije pa v tistem času, ko postaja določen zakon v delovnih organizacijah aktualen, že sprejemamo spremembe in dopolnitve.

Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje predstavlja drugi krog samoupravnega komuniciranja, ki je po postopkih zelo kompliciran, saj je v pretežni večini vezan na odločanje z osebnim izjavljanjem. Sporazumi in družbeni dogovori v delovnih organizacijah prihajajo nekoordinirano. Gostota sprejemanja teh sporazumov pa je precejšnja: V delovnih organizacijah je bilo v letu 1976 sprejetih 42 sporazumov ali 3,5 sporazuma na mesec po dvofaznem postopku, pri čemer imam v mislih javno razpravo in sprejetje posameznih sporazumov, kar ni naenkrat. V letošnjem letu so prihajali predlogi samoupravnih sporazumov takole: v januarju 4, v februarju 6, v marcu 6, v aprilu 1 in v maju 15. Torej v petih mesecih je bilo poslanih v delovne organizacije kar 32 sporazumov. To pomeni, da se je gostota še povečala. Delegati smo prepričani, da združeno delo v celoti sprejema samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje kot način odločanja, ki ponuja široke možnosti. V celoti pa odklanjamo sedanjo organizacijo takega sporazumevanja, ki v praksi izgleda takole: od 32 sporazumov in družbenih dogovorov je bilo sprejetih 17 sporazumov, vsak z različnim datumom v 5-mesečnem obdobju. Seveda je enaka situacija tudi v ljubljanskih občinah, kjer nastajajo razlike v datumih in podobna nekoordinacija že na področjih petih občin.

Način objavljanja osnutkov in predlogov sporazumov je povsem različen od ene do druge interesne skupnosti; objave v časopisih, objave v brošurah, v ciklostilni tehniki in v glasilih delegatov. Naslovniki so najrazličnejši: od strokovnih služb do samoupravnih organov. Najčešče jih moramo sami poiskati v časopisih. Način pristopanja in vpisovanja je ponekod v knjigah, drugod z obrazci in na sedežu temeljne organizacije — skratka prava zmeda.

Če dodamo še tretji sklop, to je interno zakonodajo, ki ni programsko vezana ne na prvi in ne na drugi zakonodajni program, je predstava o izrednih težavah, s katerimi se srečuje pri vodenju postopka samoupravnega odločanja združeno delo, popolna. Delovne organizacije so bile v pretežni meri v lanskem letu še v intenzivni fazi usklajevanja svojih samoupravnih

aktov z zakoni, ki smo jih sprejeli v letih 1974, 1975 in 1976. Hkrati pa so obrnjene vnaprej na spremembe, ki jih terjajo zakon o združenem delu. Cela vrsta drugih procesov, ki so obenem tekli v organizacijah združenega dela, je pripomogla, da je združeno delo bolj kot kdajkoli prej pripravljeno na popolno udeležbo za oblikovanje celotnih družbenoekonomskih odnosov in da bo koordinacijo pri oblikovanju enotnega sistema samoupravnega odločanja tudi odločno terjalo. Zato zahtevamo takojšnjo izdelavo koncepta optimalne uskladitve programov, ki bo zagotovil enotne programske zahteve, ki morajo biti v skladu z ustavo in zakonom deležne najširše javne razprave. Nanje je potrebno navezati vse možne priprave v delovnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih, tako da bodo delavci hkrati z javno razpravo o zakonu opredeljevali in konkretizirali tudi svoje materialne odnose v združenem delu in da bo pravna formulacija v obliki samoupravnega akta ob končani javni razpravi zgolj še formalnost. Zahtevamo vzpostavitev enotnega sistema samoupravnega komuniciranja, ki bo v pravilno zaporedje vključeval vse subjekte in izdelavo koncepta enotnega in sočasnega ter kontinuiranega pristopa k ocenjevanju ali analiziranju določenih dokumentov in gibanj. Ocena v republiški in zvezni skupščini naj bo zgolj zaključna faza, ne pa začetek vsega. Vzpostaviti moramo popolno koordinacijo med subjekti samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja.

Resna pripomba velja tudi za pripravljeno fazo. Ugotavljamo, da pogosto ni ustrezne koordinacije med komiteji in Izvršnim svetom, med odbori in predlagateljem. Predlogi preHITEVAJO dejanske možnosti in so programsko preveč dolgoročni ali pa so pripravljene brez dejanskih predstav o odnosih v združenem delu. Tak primer sta osnutek zakona o organu samoupravne delavske kontrole in osnutek zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izvajanja. Predvsem velja to za poslednji zakon, ki ureja področja, ki jih je združeno delo v dokajšnji avtonomnosti v načinih in postopkih samoupravnega organiziranja že razvilo do višje stopnje, kot jih želi zakon o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja površno urediti. Zato želimo, da se v pripravljani fazi vključijo tudi strokovne službe v delovnih organizacijah, skratka celotno združeno delo, kar nam bo nalagalo, da se bomo intenzivno pripravljali v svojih delovnih sredinah.

Imeli smo še celo vrsto pripomb. Med njimi navajam še dve: Potrebno je zagotavljati pogoje, da bi delegati v republiški skupščini postajali živahniji in da se ne bi usklajevalnih postopkov bali, ker so pač tudi ena izmed predvidenih faz v samoupravnem odločanju, vendar jih ne prakticiramo dovolj. Poleg dobrih strani, ki jih ima fleksibilni mandat, je potrebno proučiti tudi težave, ki s tem fleksibilnim mandatom nastajajo zaradi diskontinuitete, nenotnih dnevnih redov, ki ne spodbujajo delitve dela, in specializacije delegatov. Zaradi tega delegati nad celoto nimajo pregleda, ker se pač pojavljamo tukaj v različnih časovnih obdobjih. Predlagatelji pa se v Skupščini pojavljajo kot relativno trajna struktura.

Poleg tega imamo še več drugih predlogov, ki so organizacijskega značaja in jih bomo pismeno posredovali. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima Jože Pahor, delegat s prosvetno-kulturnega področja, 1. okoliš!

Jože Pahor: Ko se oziramo nazaj in analiziramo uresničevanje delegatskih odnosov, lahko pogledamo tudi naprej. Kaj storiti, da bomo še uspešnejši? Naša skupina ima v zvezi s tem dva predloga, ki se nanašata na delo v Skupščini:

Pretehtati bi kazalo možnosti, da izkoristimo »optični kanal« za sporazumevanje. Na zasedanjih na eni strani govorimo, na drugi strani poslušamo. To pomeni, da uporabljamo kanal, po katerem, tako pravijo strokovnjaki, prihaja do človeka le dvajsetina vseh informacij. Predlagamo, da razmislimo, ali ne bi bilo mogoče česa prikazati tudi s pomočjo grafoskopa in projekcij. Razne tabele in diagrami bi bili pri tem najbrž zelo prikladni.

To bi bil naš prvi predlog. Drugi predlog pa se tiče priprave skupščinskih gradiv. Vemo, da teče postopek za izdajo zakonov v treh fazah. Najprej imamo predlog za izdajo zakona, potem sprejemamo osnutek, nazadnje obravnavamo predlog zakona. Vemo tudi, da je najživahnejša razprava ravno pri tretji fazi, pri zaključku, ko se marsikdaj pojavi množica amandmajev. Vprašanje je, kako narediti več v drugi fazi postopka, namesto da se zanašamo ravno na to tretjo, zadnjo fazo. To bi bil namreč verjetno bolj normalen način dela. V ta namen bi bilo potrebno zbuditi med delegati več zanimanja za drugo fazo postopka. K temu bi morda pripomoglo naslednje: Sedaj zaključujemo razpravo o osnutku zakona s sklepom zbora: »Osnutek se sprejme... Upoštevajo naj se predlogi, dani v razpravi...« Naša skupina pa predlaga, da bi morala biti, ko dobimo v roke tretji dokument, to je predlog zakona, v obrazložitvi navedena tudi usoda vseh tistih predlogov, ki so bili dani, ko smo govorili o osnutku zakona: kateri predlogi so bili upoštevani, kateri ne in zakaj niso bili upoštevani. S tem bi se teža dokumentov, ki jih dobimo v roke, relativno le malo povečala, nas delegate pa bi prepričalo, da je vredno posvetiti več pozornosti tudi drugi fazi obravnave. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema analizo o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije.

2. Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije naj kot predlagatelj analize o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije pripravi predlog ugotovitev, stališč in priporočil o nadaljnjem izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov.

Pri pripravi predloga naj predlagatelj izhaja iz tez za pripravo sklepnega dokumenta, razprave na seji zbora, razprav na sejah odborov, posvetov skupin delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, delegatov Družbenopolitičnega zbora in članov delovnih teles zborov Skupščine SR Slovenije ter ostalih gradiv.

Ali ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.) Dajem predlagani sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (131 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji.

Poročilo o uresničevanju resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, ki ga je pripravila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, in poročilo o izvajanju družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji za leto 1976, ki ga je pripravil Odbor podpisnikov za spremljanje in izvajanje tega družbenega dogovora, je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Komisija določila Marjeto Šentjunc, članico Komisije, ki bo podala uvodno obrazložitev. Izvršni svet je določil za svojega predstavnika Milana Pavliha, pomočnika sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za kadrovska vprašanja.

Gradivo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose, ki je dal poročilo, in Odbor za družbenopolitični sistem, ki je prav tako dal poročilo. Poročili smo prejeli, prav tako tudi stališča Izvršnega sveta. Danes smo prejeli na klopi tudi predlog sklepov, ki jih je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Preden pričnemo razpravo, predlagam, da imenujemo delovno skupino, ki bo spremljala razpravo in po končani razpravi predlagala eventualne spremembe in dopolnitve predloženih sklepov. V delovno skupino predlagam naslednje delegate: Roka Pavšiča, Jožeta Pahorja in Gabrijelo Jelen. Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Ne.) Prosim, če z dvigom rok potrdite izvolitev te skupine! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da se zbor s predlogom strinja. Pričenjam razpravo.

Besedo ima Marjeta Šentjunc, predstavnica Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve!

Marjeta Šentjunc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na podlagi stališč in nalog, ki so jih sprejeli zbori Skupščine SR Slovenije januarja 1976 v zvezi z izvajanjem resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji in uveljavljanjem družbenega dogovarjanja na področju kadrovske politike, je Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve pripravila poročilo, ki ste ga prejeli, in v njem ocenila izvajanje tistih prioriternih nalog, ki so jih zbori v svojih sklepih posebej izpostavili.

V poročilu so predlagani zaključki za nadaljnje izvajanje kadrovske politike in prioritete naloge, ki so najbolj pomembne za aktivnost nosilcev kadrovske politike v tem obdobju. Današnja razprava bo z izkušnjami iz neposredne prakse prav gotovo dopolnila naloge, ki smo jih morda v predlogu premalo poudarili.

Opozoriti moramo, da je po objavi obeh poročil potekala razprava o tej problematiki v nekaterih odborih zborov Skupščine SR Slovenije. Organizirani pa so bili tudi razgovori in posvetovanja s skupinami delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine Slovenije v občinah Trbovlje, Idrija, Maribor, Celje in Ljubljana. O tej problematiki je tekla razprava tudi na seji Komisije za kadrovska vprašanja pri Izvršnem komiteju Predsedstva Centralnega komiteja ZK Slovenije. Na teh razgovorih sta bili obe poročili sprejeti in ocenjeni kot realen prikaz stanja na kadrovske področju v naši republiki, predložene naloge in usmeritve pa so dobile vso podporo. Razgovori so pri-

spevali k poglobitvi ocen in dopolnitvam predlaganih usmeritev za nadaljnje delo.

Nesporno je bila ponovno podprta ugotovitev obeh poročil, da je bil v zadnjem letu napravljen korak naprej pri podružbljanju kadrovske politike, pri uresničevanju sklepov kongresov Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije ter pri zavzetosti družbenopolitičnih organizacij pri razreševanju kadrovskih vprašanj. To se je predvsem odražalo pri pripravah za sprejetje zakona o združenem delu in kasneje v pristopu k njegovemu uveljavljanju, kar je prispevalo k nadaljnjemu uveljavljanju razredno usmerjene, družbeno dogovorjene in samoupravno uresničevane kadrovske politike kot pogoja za svobodno in ustvarjalno uveljavljanje delovnih ljudi. Z uveljavljanjem zakona o združenem delu se nadalje spreminja družbenoekonomski položaj delovnega človeka in s tem so dane še širše osnove za uresničevanje družbeno dogovorjene kadrovske politike.

V zadnjem letu je bil napravljen tudi pomemben napredek pri ustvarjanju strokovnih osnov oziroma pogojev za oblikovanje in obravnavanje kadrovske problematike. S tem je omogočen posameznim nosilcem kadrovske politike boljši vpogled v kadrovsko stanje, več je objektivnih pogojev za učinkovitejše in racionalnejše ukrepe za izvajanje kadrovske politike. Seveda pa je ta ugotovitev šele prvi korak na poti dejanskega spreminjanja odnosov tako strokovnega kot samoupravnega organiziranja in delovanja. V že omenjenih razpravah v zvezi s poročili je bilo poudarjeno, da je treba na današnji seji zborov opozoriti predvsem na naslednje neugodne pojave, ki označujejo sedanje kadrovske stanje v naši družbi:

— še vedno niso v zadostni meri sproščene ogromne ustvarjalne sposobnosti našega delovnega človeka — s smotrnim zaposlovanjem in racionalnim razporejanjem kadrov za dela, za katera so sposobni;

— še vedno niso v praksi zagotovljeni in uresničeni instrumenti za načrtovanje, izobraževanje in usposabljanje kadrov v skladu s potrebami in interesi združenega dela — npr. še vedno približno četrтина tozdov nima srednjeročnih načrtov razvoja;

— načela delitve po delu in rezultatih dela še vedno nimajo ustrezne oblike.

Vse to pa so pogoji za povečanje produktivnosti dela in krepitev materialne osnove naše družbe, za učinkovitejše poslovanje in tehnološki razvoj, za konkurenčno sposobnost v domači in mednarodni delitvi dela in za razvitejše samoupravne odnose. To pa so tudi še vedno temeljne naloge, ki jih opredeljuje v uvodnem delu resolucija Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji. Te prihajajo sicer vse bolj v zavest delovnih ljudi, toda uresničujejo se lahko le ob enotnosti in disciplini vseh nosilcev kadrovske politike. O teh temeljnih vprašanjih bi morali zbori Skupščine SR Slovenije in njihova delovna telesa pogosteje razpravljati, posebno ob sprejemanju in spremljanju izvajanja pomembnih ustavnih in družbenih dokumentov ekonomskega in samoupravnega razvoja naše republike.

Takšen način obravnavanja omenjenih pojavov je bil potrjen kot ustrezen na sejah zborov Skupščine SR Slovenije ob razpravi o uresničevanju štipendijske politike in sistemu štipendiranja. Razprava v zborih je pokazala, da je bolj učinkovito obravnavati posamezna aktualna vprašanja kadrovske politike, kot pa v kratkem roku, na primer v enem letu, obravnavati vso kadrovsko problematiko naše družbe. Ta naj bi se praviloma na zborih obravnavala

celovito in kompleksno vsakih nekaj let. Posamezna vprašanja kadrovske politike pa naj bi po mnenju članov Komisije dobila svoje mesto v letnih programih dela zborov Skupščine SR Slovenije.

Posplošeno in načelno obravnavanje kadrovske politike vpliva tudi na odnos delegatov do te problematike, kar so potrdile tudi razprave na terenu in v delovnih telesih zborov. Obravnave so marsikje še vedno površinske in interes delegatov za tako posplošeno razpravo je premajhen. Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve bo v svojem programu dela v bodoče dala potrebno prednost aktualnim nalogam, ki jih na kadrovske področju naši delovni ljudje čutijo kot najbolj nujne, in predlaga zborom, da jih vključijo v programe dela.

Potrebna je boljša koordinacija vseh nosilcev kadrovske politike, ki je čisto na raznih ravneh preveč formalna. Še vedno sta premalo prisotna vpliv in interes združenega dela pri koordiniranju in uveljavljanju tistih skupnih nalog na področju kadrovske politike, ki pomenijo vzvode za hitrejši družbeni napredek. Tudi družbeni dogovori se še vedno v občinah ne izvajajo tako, kot smo v njih zapisali oziroma se na tej osnovi dogovorili o nalogah. O njihovi vsebini in izvajanju so premalo seznanjeni delovni ljudje in občani, prav tako pa le poredkoma o njih razpravljajo samoupravni organi podpisnikov družbenega dogovora. Prepočasi se uveljavljajo tudi delegatski odnosi na tem področju.

V zadnjem času postaja aktualno vprašanje izbora ljudi za odgovorne funkcije v poslovodnih organih. Vse pre pogosto se zadovoljujemo z ugotovitvijo, da je težko dobiti take kadre, ki so zainteresirani za vodilne funkcije v poslovodnih organih, ne da bi načrtno odstranjevali vzroke, ki takšno stanje pogojujejo. V bistvu smo premalo odločni, da bi se uprli zlorabam meril in kriterijev, ki smo jih sprejeli za to vrsto kadrov. Dogovorili smo se, da na vodilnih mestih ne more biti nihče, ki ob strokovnem znanju in usposobljenosti ne izpolnjuje moralno-političnih kriterijev, ki izhajajo iz zgodovinske vloge delavskega razreda in ciljev naše revolucije ter socialistične izgradnje.

Zato moramo v praksi uveljaviti načelo, naj vodilna delovna mesta zasedejo delovni ljudje, ki so najboljši in najbolj sposobni, ki razumejo naš samoupravni socialistični razvoj in so pripravljeni vložiti vse napore v krepitev samoupravne vloge delovnega človeka v združenem delu in v drugih samoupravnih skupnostih, njegovih interesov, kakor tudi v razvijanje demokratičnega delegatskega mehanizma naše družbe. Ne nazadnje imamo jasne dokaze za to tudi z zadnjih posvetov z delegati v občinah, ko smo obravnavali uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije. Delegati so nas opozarjali, da ponekod nimajo zagotovljenih osnovnih pogojev za delovanje, kot je na primer odhod na seje, da o pomoči pri oblikovanju stališč ne govorimo. Njihovi poslovodni organi ne razumejo ali nočejo razumeti pomembnosti delegatskega sistema in opravljanja samoupravnih dolžnosti v skupščinah. Prepričani smo, da imamo dovolj sposobnih kadrov, ki lahko kandidirajo na odgovorna vodilna mesta na vseh področjih družbenega dela in življenja. Zato pa je pred nami toliko pomembnejša vloga, da ustvarimo pogoje za dejansko uresničevanje take kadrovske politike.

Ne moremo tudi mimo stare ugotovitve, da povsod še vedno niso uveljavljena načela in merila kadrovske politike in celovitost teh kriterijev, odprtost, širina in demokratizacija v kadrovski politiki. Še vedno obstajajo slabosti, kot je zaprtost, tehnokratsko obnašanje, sektaštvo, oportunističnost in podobno. Ti

pojavi prihajajo do izraza tam, kjer ni uveljavljena koordinacija nosilcev kadrovske politike in kjer je pomanjkljivo idejno-politično in samoupravno sodelovanje.

Tudi pri delu Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve se včasih še srečujemo s pojavi oženja kadrovskih rešitev, še posebej na škodo žensk, mladih in tudi neposrednih proizvajalcev. To prihaja zlasti do izraza takrat, ko gre za širše evidentiranje kandidatov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih in aktivno sodelovanje delovnih ljudi in občanov pri sojenju, oblikovanju komisij in delovnih teles in podobno. Kadrovske predlogi se namreč še vedno zožujejo na kadre, ki so že nosilci večjega števila družbenih funkcij.

Zato moramo na volitvah za skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti zajeti vse, ki so se s svojim delom na najrazličnejših področjih človekove aktivnosti v tem času izkazali kot resnični borci za socialistične samoupravne družbene odnose. Upoštevati moramo merila in kriterije, ki zagotavljajo celovitost kadrovske politike, da bomo imeli zares kar največ možnosti, da po načelu »pravi človek na pravo mesto« izberemo najustreznejše kandidate, pri čemer ne smemo ožiti kadrovskih rešitev le na potrebe svoje ožje skupnosti, temveč upoštevati tudi interese in potrebe širših družbenopolitičnih skupnosti.

Ker je pred vami poročilo Komisije in poročilo odbora podpisnikov družbenega dogovora, ki dajeta oceno stanja na področju kadrovske politike in predloge za nadaljnje uresničevanje resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, se ne bi ponovno dotikali teh nalog. Danes ste prejeli od Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve predlog sklepov in predlagamo, da jih zbor po končani razpravi sprejme. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Besedo ima tovariš Milan Pavliha, v imenu Izvršnega sveta in podpisnikov družbenega dogovora o kadrovske politiki!

Milan Pavliha: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da v imenu Izvršnega sveta in podpisnikov družbenega dogovora o kadrovske politiki še posebej opozorim na nekatera vprašanja uresničevanja kadrovske politike, zaradi njihove izredne družbene pomembnosti.

Iz obeh poročil je razvidno, da so bili lani doseženi vidni uspehi pri uresničevanju kadrovske politike, vendar bo kljub tem premikom potrebno v praksi še marsikaj narediti, da bi dohiteli zamujeno v preteklem obdobju. Z doseženim še nismo zadovoljni. Vse organizacije združenega dela še niso pristopile k posameznim družbenim dogovorom. Kadrovska politika povsod še ni dolgoročna, javna in načrtna, nosilec te kadrovske politike pa še ni v zadostni meri delovni človek, ker je še marsikje odrinjen od odločanja o kadrovske politiki. V zavest vseh podpisnikov družbenega dogovora o kadrovske politiki bo moralo priti spoznanje, da je vprašanje razvoja in zagotavljanja kadrov bistveni sestavni del globalnega razvoja naše družbe. Zavestne socialistične sile bo treba še bolj, še v večji meri mobilizirati za uveljavljanje človeka tudi v kadrovske politiki, kar je pogoj za skladen in hitrejši materialni razvoj naše družbe in socialističnih samoupravnih odnosov. Razvoj socialističnih samoupravnih odnosov je namreč odvisen od nenehnega dopolnjevanja vseh tistih osnov, ki delovnim ljudem neposredno in enakopravno z drugimi ljudmi v združenem

delu zagotavljajo razvoj celovite socialistične osebnosti, njihovo vsestransko usposabljanje v združenem delu in vključevanje v delo po njihovih strokovnih, delovnih, družbenih in drugih sposobnostih, v skladu s socialističnim samoupravnim sistemom in zahtevami v združenem delu. Potrebno bo zagotoviti pogoje, da bodo delavci v združenem delu postali resnični nosilci odločanja v procesu celovite družbene reprodukcije in tudi programiranja razvoja kadrov. V ta namen bo potrebno intenzivneje razvijati tudi strokovno kadrovske dejavnost.

Dosedanje izkušnje v razvoju strokovne kadrovske dejavnosti namreč še niso povsem ustrezne. Nekritično vnašamo oziroma površno prevzemamo tehnokratske sisteme iz meščanske družbe. Pri nas se kadrovska dejavnost glede na samoupravne odnose močno razlikuje od ostalih sistemov, zato bo potrebno graditi lastne rešitve njene organiziranosti na samoupravni podlagi. To pomeni, da bo potrebno ustvariti nove socialistične oblike organizacije, brez tujih vzorov, v skladu s samoupravnimi teoretičnimi spoznanji, stališči in sklepi družbenopolitičnih organizacij, zlasti Zveze komunistov, ustavnimi načeli in določili zakona o združenem delu.

Problemi razvoja kadrov in druga vprašanja s področja kadrovske politike so v življenjskem interesu vsakega delovnega človeka in sodijo med tista prednostna vprašanja, ki morajo postati predmet njegovega neposrednega odločanja v okviru uresničevanja politike družbene reprodukcije. Na tej družbeni zahtevi se mora dograjevati etika strokovnih služb, ki se poklicno ukvarjajo s kadrovske opravili.

Za uspešno opravljanje kadrovske in vzgojno-izobraževalne funkcije morajo tedaj biti organizacije združenega dela ustrezno samoupravno in strokovno organizirane in usposobljene. Osnovna usmeritev v tej smeri je dana v družbenem dogovoru o kadrovske politiki, in sicer v republiškem, regijskih in občinskih.

Po oceni stanja v organizacijah združenega dela je možno zaključiti, da za kadrovske in izobraževalno funkcijo organizacije združenega dela še niso povsod in dovolj usposobljene. Zaostajamo še na področju samoupravnega urejanja kadrovske in izobraževalne politike, kar je osnova za konkretnjšo opredelitev pravic in dolžnosti ter nosilcev odgovornosti za posamezna samoupravna in strokovna opravila oziroma pristojnosti.

Zaostajanje kadrovske pogojev razvoja za ekonomsko-materialnimi je rezultat nezadostno spoznanega pomena in značaja soodvisnega povezovanja in medsebojnega učinkovanja vseh dejavnikov, ki vplivajo na razvoj družbe kot celote. Prav to pa je bilo tudi v ocenjevanem obdobju v veliki meri prisotno na področju kadrovske politike, ki smo jo ali preveč parcializirali, za kar je lep primer štipendijska politika, ali pa celo prepuščali ožjim grupacijam oziroma interesom. Zato se je to področje družbene dejavnosti še vedno obravnavalo kot posebnost, kar je imelo za posledico, da je bilo takšno reševanje velikokrat preveč odmaknjeno od stvarnih materialnih pogojev, zlasti pa od njihovih strateških ciljev.

Da bi lahko ustrezno postavili in točno opredelili strateške cilje razvoja, je potrebno najprej ugotoviti, kje smo, kakšni so ekonomski, kadrovske in drugi pogoji v temeljnih organizacijah združenega dela, do kje smo prišli v organizacijah združenega dela na tistih področjih, ki so temelj kadrovske politike, to pa so sistemizacija dela in delovnih nalog, načrtovanje kadrov in izobraže-

vanje, kadrovsko spremljanje in usmerjanje, razvitost kadrovskih služb in njihovih strokovnih in samoupravnih funkcij.

Premajhna uskladenost izobrazbene in poklicne strukture s pogoji in zahtevami dela je ena od posledic, da razvojni programi marsikje ne vsebujejo programov kadrovskih potreb. Celó v tekočih načrtih potrebnih kadrov ponekod prevladujejo enostranski številčni kazalci. Marsikje še nimajo zasnovane dolgoročne politike zaposlovanja, ker ne razpolagajo z dovolj izdelanimi načrti dolgoročnega razvoja svojih dejavnosti. Tako prihaja tudi do prakticističnih urejanj tekočih zadev.

Planiranje kadrov bi moralo biti usmerjeno k uresničevanju kadrovske politike in skladno z zaključki Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije z dne 11. decembra 1975. V skladu s temi zaključki se planiranje ne konča že s tehnikami in metodami planiranja, temveč obsega izdelavo programa zaposlenosti in zaposlovanja, opredelitev potreb in smeri izobraževanja kadrov, opredelitev obsega in programa izpopolnjevanja delavcev, usklajevanje profilov kadrov s stopnjo razvoja tehnologije in tehnike, izdelavo ustreznega modela strukture kadrov glede na izobrazbeno raven, program razvijanja socialističnih samoupravnih odnosov, program večletne in letne stanovanjske graditve, program izboljšanja delovnih pogojev, usmerjanje sredstev in dohodka temeljnih organizacij združenega dela za zadovoljevanje skupnih in osebnih potreb, izdelavo kriterijev delitve osebnih dohodkov, program zdravstvenega varstva in še vrsto drugih vprašanj.

Načrti kadrov so opredeljeni le v letnih in kratkoročnih planih kadrovskega razvoja v večini organizacij združenega dela in niso vedno uskladeni s proizvodnimi razvojnimi programi. Prav tako so redki tudi srednjeročni plani, medtem ko je prisotnost dolgoročnega kadrovskega planiranja minimalna. Redke organizacije združenega dela načrtujejo notranjo horizontalno in vsebinsko mobilnost kadrov, kakor tudi napredovanje delavcev, skladno z njihovimi sposobnostmi in potrebami organizacij združenega dela. Minimalno razvito načrtovanje kadrovskega razvoja pa povzroča težave in preprečuje, da bi lahko pravočasno vplivali na hitro izboljšanje poklicne in izobrazbene strukture prebivalstva oziroma njeno prilagajanje novim potrebam. Ta pomanjkljivost predstavlja tudi oviro za pravočasno reševanje problemov, ki nastajajo, ko prihaja do presežkov kadrov zaradi strukturnih sprememb, modernizacije proizvodnje ter delovnih postopkov oziroma reorganizacije dela.

Struktura kadrov pri nas namreč kaže, po podatkih, s katerimi razpolagamo, da že občutno, 5 do 7 let, zaostajamo za strukturo dela. Raven kadrovske strukture bo tako šele v letu 1980 dosegla raven strukture dela iz leta 1975. Zato bo potrebno bolj načrtno pa tudi bolj spodbudno delovati, da bomo povečali delež študija ob delu in iz dela, predvsem za tiste poklice, ki jih potrebuje združeno delo.

Potrebe po kadrih za obdobje 1976—1980 so v poročilu podpisnikov družbenega dogovora o kadrovski politiki prikazane le v globalnih smereh poklicnega usmerjanja in izobraževanja, predvsem iz razloga, ker se je poročilo omejilo le na usmeritve makroprojekcije razvoja kadrov v SR Sloveniji. Ta projekcija temelji na obstoječih in dosegljivih uradnih statističnih podatkih, ki onemogočajo konkretiziranje potreb širše, kot so v poročilu prikazane, predvsem pa ni mogoče s temi podatki specificirati poklicev, ki jih potrebuje ali bo še potrebovalo združeno delo.

Način programiranja kadrovskih sprememb in potreb je v velikem delu organizacij združenega dela neustrezen in nestrokoven ter izhaja iz sedanje strukture delovnih mest in kadrov ter upošteva le predvideno rast dohodka, ki ne temelji na realnih in preverjenih možnostih bodoče rasti. Zaradi tega je bila visoka tudi rast števila zaposlenih po teh programih. V okviru te visoke rasti skupnega števila delavcev so bile tudi predpostavke rasti strokovnih kadrov, zlasti z visoko in višjo izobrazbo, mnogokrat nerealne in pretirano visoke ter niso, glede na obstoječo raven zahtevnosti dela in delovnih obveznosti, zagotavljale racionalne zaposlitve vseh strokovnih delavcev.

Predvidevamo, da bodo avtomatizirani postopki zmanjševali udeležbo živega dela v končni vrednosti proizvoda. Ta proces je splošen in ne velja samo za nekatere kapitalno intenzivne panoge. Avtomatizirajo se nekatere, do sedaj izrazito delovno intenzivne panoge. Avtomatizacija se je že začela v terciarni dejavnosti in skoraj povsod drugje. Potrebno bo tudi zagotoviti enakomerno razporeditev kadrov v regijah in po dejavnostih. Ob perečem pomanjkanju pedagoških delavcev na primer kažejo statistični podatki na dokajšnje zaposlovanje le-teh na neustreznih področjih dela. Hkrati bo potrebno jasneje opredeliti procese planiranja, določiti subjekte planiranja in razviti sodelovanje med vsemi temeljnimi organizacijami združenega dela materialne proizvodnje in organizacijami združenega dela vzgoje in izobraževanja, glede planiranja kadrov. Proces planiranja namreč zahteva širše znanje s področja prava, sociologije, ekonomike, psihologije in tehnike in je s tem v zvezi potreben večdisciplinarni pristop. Razumljivo pa je, da brez poznavanja potreb po kadrih in brez programiranja kadrovskega razvoja tudi ni pravih pogojev za racionalen razvoj mreže vzgojno-izobraževalnih institucij, kakor tudi učnih programov, ki bi zagotavljali vzgojo strokovnjakov s poklici, kakršne zahteva predvideni razvoj.

Zastarevanje v šoli pridobljenega znanja poraja številne konflikte in težave pri zaposlovanju, razporejanju in napredovanju delavcev. Osnovni vzroki, da ostaja izpopolnitev znanja iz strokovnosti brez pravega vpliva na delo in položaj delavca, je v premajhni zavzetosti za načrtno in smotrno spremljanje in usmerjanje zaposlenih v izpopolnjevanje. Zlasti mlajšim delavcem tak odnos ne daje prave spodbude, da bi se izpopolnjevali v svojem poklicu.

V procesu izobraževanja moramo odstraniti delitev na delavske in uslužbenske poklice in na ta način odstranjevati razredno razliko v združenem delu, razlike med intelektualci in delavci. Mladini bi morali razlagati družbeno logiko dela, spremembe v združenem delu in drugačno gledanje na poklice. Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela bi se v svojih sredinah morali upreti precej razširjenemu pojavu, da je pomembna le formalna izobrazba ne glede na dejansko znanje in usposobljenost. Potrebno bo vplivati na visokošolske in druge izobraževalne organizacije, da bodo svoje izobraževalne programe čimbolj približale resničnim dolgoročnim potrebam združenega dela in tako pripravljale družbeno potrebne kadre. Z družbenim načrtovanjem kadrovskih potreb v poklicnem usmerjanju bo potrebno odpraviti stihijske, mnogokrat celo množične vpise na upravno-pravne, na ekonomsko-poslovne in še nekatere druge družboslovne študijske usmeritve.

Za učinkovito izvajanje kadrovske politike v temeljnih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih v občini in republiki ter pri uresničevanju dogovorjenih splošnih ciljev vzgoje in izobraževanja je med drugim

nujno, da Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje z ostalimi nosilci planiranja na ravni republike in občine izdela sistem planiranja kadrov, ki bo osnova vsem nosilcem dogovorjenih nalog za uresničitev ciljev dolgoročnih programov razvoja kadrov, ki naj zajamejo vsaj eno generacijsko obdobje izobraževanja, to je obdobje 15 let. Dolgoročna projekcija razvoja kadrov naj bi zajemala obdobje do leta 1995. V okviru tega naj se izdela tudi program za srednjeročno obdobje 1980—1985.

V bodoče bo potrebna večja prisotnost znanosti na področju kadrovske politike, kar so ugotavljali tudi delegati v odborih zborov Skupščine. V naslednjem obdobju bo potrebno uresničiti določila iz resolucije o kadrovske politiki v SR Sloveniji, ki pravi, da je potrebno proučiti možnosti razvoja posebne znanstvene institucije, ki bi opravljala znanstveno-raziskovalno delo na področju kadrovske politike. Te naloge ni bilo mogoče realizirati zaradi kadrovskih in materialnih težav.

Glede na opredelitve v zakonu o združenem delu in zakonu o delovnih razmerjih bo potrebno predvsem izoblikovati oziroma dopolniti in uskladiti ustrezne postopke kategorizacije opravil in nalog, ki naj bi zagotovile večjo načrtnost in sistematičnost in samoupravno urejanje delovnih razmerij in pogoje za funkcionalno organizacijo in delitev dela v organizacijah združenega dela. Hkrati pa naj bi nam to omogočilo uspešnejše vodenje kadrovske politike na vseh ravneh, večjo učinkovitost za ugotavljanje potreb po kadrih glede na potrebe, ki izhajajo iz tehnološko-tehniškega in ekonomsko-socialnega samoupravnega razvoja. Tako postopki za sistemiziranje dela in nalog ter opravil v organizacijah združenega dela kot tudi metodologija za načrtovanje kadrov nam morajo omogočiti večjo načrtnost v smislu racionalnega izkoriščanja vseh kadrov, med drugim tudi ustreznjše poklicnega usmerjanja ženske mladine in zaposlenih žensk v tiste poklice in dejavnosti, ki so v preteklosti pripadali predvsem moškim. Pri tem bo lahko pomagala enotna jugoslovanska klasifikacijska lestvica poklicev, ki naj bi prispevala k odpravi razlike med telesnim in umskim delom.

Področje vzgoje in izobraževanja se mora prek samoupravnih interesnih skupnosti čim tesneje in neposredneje povezovati z drugimi deli združenega dela. Posebne izobraževalne skupnosti še niso zaživele in obstajajo ponekod le v formalnem smislu kot konstitutivni element. Uporabniki, torej združeno delo in izvajalci, šolstvo, se še prepočasi vključujejo v uresničevanje družbeno dogovorjene politike. Zato bo potrebno prek samoupravnih interesnih skupnosti za usmerjeno izobraževanje in v njihovem okviru zagotoviti čimbolj neposredno izražanje in zadovoljevanje potreb in interesov uporabnikov kadrov. Izhajajoč iz teh dejstev pa bo potrebno za uresničitev teh nalog storiti mnogo naporov, da bomo v organizacijah združenega dela, prav tako pa tudi v družbenopolitičnih skupnostih, okrepi in razvili kreativne strokovne kadrovske službe.

V bodoče bo potrebno še dosledneje ugotavljati, kako se družbeni dogovori o kadrovske politiki izvajajo v praksi. Brez tega ne bo mogoče učinkovito ukrepanje zoper kršilce dogovorjenih nalog niti ne bo mogoče zagotoviti družbene discipline in odgovornosti na tem področju.

Podpisniki družbenih dogovorov o kadrovske politiki na vseh ravneh in vseh področjih dejavnosti morajo najmanj enkrat letno obravnavati uresničevanje kadrovske politike. Podpisniki si bodo morali prizadevati v svoji aktivnosti za uresničitev vseh nalog, ki so predstavljene v obeh poročilih, prav tako

pa tudi za uresničitev sklepov, ki jih bodo danes sprejeli zbori slovenske skupščine. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš dr. Drago Očepek, delegat kulturno-prosvetnega področja!

Dr. Drago Očepek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Bom zelo kratek. Vsekakor je poročilo zelo skrbno sestavljeno in odraža, kot pravi Izvršni svet, dejansko stanje in problematiko. Žal pa premalo ali skoraj nič ne nakazuje konkretnih rešitev nekaterih danes že ne samo perečih, temveč skoraj gorečih problemov. Tudi sklepi, ki smo jih sprejeli danes na klop, tega ne nakazujejo.

Ilustriral bi to predvsem z eno stvarjo: Če pogledamo projekcijo potreb po kadrih za obdobje 1976—1980, je potreba naravnost zastrašujoče prikazana. Z visoko izobrazbo, pravna in ekonomska smer skupaj 1,6, v tisočih, tehnična smer, sestavljalci so napisali tehnična smer, čeprav gre vsaj za 10 samostojnih proizvodnih tehničnih poklicev, pa 1,5. Višje šole: tehnična smer 1,7, upravno-poslovna 1,7, pri srednjih šolah pa ekonomsko-upravna 13,3 in tehnična smer 12,5. Čeprav smo Slovenci tako postali pretežno pravno-ekonomski strokovnjaki in pravzaprav nimamo več strokovnjakov za neposredni proizvodni proces, je potreba po delavcih tehničnih profilov izkazana v tem srednjeročnem obdobju in menim, da je na splošno enaka kot doslej.

Letos smo poskušali na področju visokega šolstva s predvpisom ugotoviti oziroma usmerjati vpise, zato smo dali 35 starih milijonov dinarjev, da smo ponovno ugotovili to, kar vsi vemo, namreč da slovenska mladina zna brati »Delo« in oglase »Službo dobi«. Zopet se je pokazala izrazita tendenca usmerjanja v pravno-ekonomske smeri.

Besedilo predložene grafične gradiva na enem mestu pravi: »V šolskem letu 1976—1977 je razmerje pri študiju ob delu znašalo 19,1 proti 80,9 v prid družboslovja. To nas opozarja...« Vprašujemo se, zakaj? Zato, ker so dejavniki odločanja o tem, kdo naj izredno študira, iz upravno-ekonomske strukture. Za ilustracijo: noben problem ni za podiplomski študij ekonomske smeri za semester plačati 20 tisoč dinarjev, kar plača delovna organizacija, velik problem pa je na fakultetah za strojništvo in tehnologijo plačati za 6 proizvodnih smeri 200 dinarjev, kar morajo plačati podiplomci sami. To so zmogli. Zdaj smo finančno udeležbo dvignili na 2000, od tega plačujejo 80% sami, medtem ko udeležbo za vse ekonomsko-pravne smeri plačujejo delovne organizacije, ker o tem odloča vodstvena struktura, ki seveda reproducira sama sebe. Zato so vse deklaracije, dokler ne bomo spremenili družbenega ugleda in izenačili osebnih dohodkov, brezuspešne in bo trend slovenske mladine glede študija še naprej usmerjen v upravno-ekonomske smeri.

Nekaj besed o metalurgiji in kriterijih za oblikovanje dela in delovnih nalog. Prav tako nemogoče je, da zahtevamo od vrste zahtevnih tehničnih poklicev po diplomi dveletno pripravniško delo, velja tudi za zdravstvo, z osebnim dohodkom, ki je seveda tudi primeren, medtem ko zopet upravno-ekonomske smeri stopajo neposredno v vodstvene funkcije, in kot so mi kolegi v REK Velenje povedali, po dveh letih sošolec iz gimnazije, ki je končal ekonomsko fakulteto, nekdanjem sošolcu, ki je imel dve leti pripravniške dobe, odloča o osebnem dohodku.

In samo še ena stvar: Na 13. strani glede uresničevanja zakona o visokem šolstvu piše: »Kljub temu, da zakon teži za tem, da se omogoči pretok kadrov med visokim šolstvom in gospodarstvom, je nasprotno pretok še vedno enostranski«, češ da je visoko šolstvo še vedno dokaj zaprto. Strinjal bi se s takšno ugotovitvijo nekaj let nazaj, vendar ne danes. Tehniške fakultete se praznijo; lahko bi našteli smeri, ki imajo le po enega asistenta, ker nasproten pretok, iz gospodarstva na univerzo, ni več mogoč. Že 20 let je minilo od zadnje injekcije za stanovanjski fond na univerzi. Tehnični proizvodni strokovnjaki pa niso polži, da bi svojo hišico prinesli s seboj v Ljubljano ali v Maribor. Da ne govorim seveda o razlikah v osebnem dohodku.

Zato bi k sklepom predlagal, da se dopolni v 2. točki druga alineja, ki govori o tem, da naj Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje zagotovi načrtovanje, tako, da se doda, da je treba dati prednost kadrom za neposredno proizvodnjo. In prav tako naj se v tretji alineji za besedilom: »uveljaviti permanentno izobraževanje strokovnih kadrov« doda: »predvsem kadrov, ki so zadolženi za vodenje in napredek proizvodnega procesa«. Ker, zanimivo je, da ni noben problem pustiti iz proizvodnje v permanentno izobraževanje ekonomskega strokovnjaka, če pa vprašate, zakaj ne gredo inženirji, pa vam povedo, da morajo ti skrbeti za proizvodnjo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Rok Pavšič, delegat gospodarskega področja, 23. okoliš!

Rok Pavšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Da ne bi ponavljal besed predgovornika, kajti naša koordinacija je prišla do približno istih zaključkov, bi dodal samo to, da se na današnji seji ponovno soočamo s problematiko kadrovske politike, enako kot smo se na 47. seji, ko smo obravnavali problematiko štipendijske politike kot osnove kadrovanja. Danes lahko nadaljujemo razpravo v isti smeri. Zato bi predlagal, da se v bodoče kadrovska problematika obravnava skupno s politiko štipendiranja in se tako smotrno in smiselno vključuje v skupni problemski uvod. Zato predlagam, da bi se del zaključkov, izhajajoč iz politike štipendiranja, vpletel v zaključke današnje razprave o poročilu o izvajanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji za leto 1977.

O poročilu so delegati vseh petih ljubljanskih občin razpravljali in soglašali z ugotovitvami, navedenimi v poročilu. Delegati se bomo posebej zavzeli, da se opisane ugotovitve o neusklajenosti med izobraževanjem in potrebami gospodarstva ter med kadrovskim štipendiranjem in štipendiranjem iz združenih sredstev čimprej odpravijo, saj je nesprejemljivo predvsem dejstvo, da pri študiju ob delu izgubljammo tehnične strokovnjake, kot je že tovariš Ocepek navedel, zato se moramo čimprej, z usmerjeno kadrovsko politiko, odločno upreti tendenci naraščanja režijskih poklicev in podpirati strokovno izpopolnitev proizvodnih profilov.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Kdo še želi razpravljati! Prosim, besedo ima tovariš Marjan Čeferin, 8. okoliš!

Marjan Čeferin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor združenega dela in za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz naše občine sta na sestanku 30. junija 1977 obravnavali gradivo o ures-

ničevanju resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji in na podlagi predloženega gradiva, razprave v bazi in na svojem sestanku sprejeli sklep, da se v zborih republiške skupščine postavi predlagatelju naslednje vprašanje:

Kakšni ukrepi so bili storjeni za usmerjen razpis štipendij iz združenih sredstev, ki so jih predlagali podpisniki? Skupini podpirata ukrep za usmerjanje razpisa štipendij iz združenih sredstev, ker se ugotavlja, da bo primanjkovalo kadra oziroma da je premalo zanimanja s strani mladih, predvsem za študij tehničnih smeri. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Menim, da je na to vprašanje bilo odgovorjeno na prejšnji seji, ko smo razpravljali o štipendijski politiki. Takrat je bila dana analiza o izvajanju družbenega dogovora o štipendijski politiki, ki je pokazala, da so se v glavnem razvijale socialne in manj kadrovske štipendije. Prav tako smo se takrat zavzeli, da je treba družbeni dogovor dopolniti v tem smislu, da se da usmeritvi v tehnične poklice več poudarka. Toliko bi povedal o tem.

Želi predstavnik Izvršnega sveta še kaj dodati? (Ne želi.) Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Jože Ulčar, delegat z gospodarskega področja, Jesenice!

Jože Ulčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Razpravljam v svojem imenu in nimam nobenega pooblastila, da bi zastopal kakšno stališče naše delegacije. Izzvala me je razprava tovariša Ocepka, ki je govoril o razmerjih med tehničnimi in tako imenovanimi pravno-ekonomskimi smermi. Menim, da ne moremo iti mirno mimo teh stvari. To je z nečem pogojeno in najbrž ne samo s plačami. Verjetno morajo strokovnjaki s povsem tehnično izobrazbo preiti celo kalvarijo, preden pridejo do družbeno priznane kvalifikacije, s katero lahko zasedejo delovno mesto, medtem ko pa pri upravnih smereh najbrž to ni potrebno.

Vprašal bi, kaj Izvršni svet in vsi organi, ki morajo to poklicno spremljati, pravijo o tem. Rekel bi, da bi morali na to odgovoriti, da bi morali opozarjati, saj mi teh zadev ne spremljamo dnevno. Ti organi bi morali po svoji službeni dolžnosti spremljati te zadeve in nanje opozarjati, saj seveda to ni normalen pojav za razvoj neke razvite družbe.

Druga stvar je ta, da so vse te razprave glede kadrovske politike preveč učene. Mi pa smo nekoliko bolj preprosti in ne moremo stvari razumeti take, kot se nam podaja. Menim, da je mogoče povedati isto na bolj preprost način, kot je to storil tovariš Ocepka.

Očitno je, da pri nas hodimo po drugi poti. Na primer po politični plati zelo zagovarjamo kadrovske politiko, kadrovanje glede na sposobnosti, pri tem pa imamo v mislih diplomu, kot da je diploma sama po sebi že potrdilo, da je nekdo tudi sposoben. Menim, da bi morala za razvoj neke napredne družbe, tako je tudi v zahodnih državah, diploma biti samo iztočnica za to, da se lahko opredeli, kam človeka s takšno diplomu, od mojstrske pa do fakultetne, lahko damo, da tam pokaže kaj zna.

Znanje naj bi bilo tisto, kar bi nas usmerjalo, in ne le diplome, ki jih preveč poudarjamo. Ne smemo delati elite s takšnimi ali drugačnimi diplomami. Edina elita v socialistični družbi, ki jo lahko priznamo, je delo. O tem razpravljajo tudi vsi vodilni politiki, mi pa gremo mimo tega. Predlagam, da Izvršni

svet ali ustrezen republiški organ predloži o tem analizo. Prepričan pa sem, da je ustrezna kadrovska politika lahko osnova za razvoj vsake družbe, posebej pa naše. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Lahko zaključim? Zaključujem razpravo in s tem tudi prekinjam to točko dnevnega reda.

Prosim komisijo, ki je bila imenovana na začetku seje, da da predlog oziroma ugotovi, če je treba sklepe, ki jih je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, kaj dopolniti oziroma spremeniti.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o delovnih razmerjih, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovariša Pavla Gantarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za delo.

Izvršni svet predlaga, da se predlog za izdajo obravnava po 250. členu poslovnika kot osnutek zakona. O tem smo že začeli razpravo v zvezi z dnevnim redom in menim, da bi jo sedaj lahko zaključili. Želi kdo o tem razpravljati? Besedo ima tovariš Miroslav Brečko!

Miroslav Brečko: V zvezi z mojo razpravo k dnevnemu redu bi povedal, da sem se medtem posvetoval z delegati ljubljanskega območja. Sklenili smo, da glasujemo za predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona, s tem, da naj razprava teče do meseca septembra in da v mesecu septembru ponovno razpravljamo o osnutku zakona, seveda s pripombami iz delovnih organizacij in iz razprav v združenem delu, oziroma če predlogi niso sprejeti, z obrazložitvami, zakaj pripombe niso upoštevane.

Predsednik Štefan Nemeč: Želi še kdo razpravljati glede postopka? Besedo ima tovariš Pavle Gantar!

Pavle Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Menim, da se je treba glede postopka dejansko dogovoriti, ker gre za zelo pomemben zakon. Nedvomno je potrebno razpravljati o zakonu v delovnih organizacijah in med delovnimi ljudmi, zato sem že prej pojasnil, kako je predvidena in organizirana razprava. Menim, da so pripombe delegatov, ki zahtevajo čim širši postopek, utemeljene. Zato soglasam s predlogom, ki ga je tovariš predsednik Zbora združenega dela predlagal v imenu Predsedstva Skupščine, da rešimo situacijo tako, da po eni strani zadostimo željam in predlogom delegatov po čim širši razpravi, po drugi strani pa, da tudi časovno omogočimo, da bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela že do konca leta sprejeli svoje samoupravne akte. To je potrebno zaradi tega, ker mora po 1. 1. 1978 veljati že nov pravni red, ki temelji tako na zakonu o združenem delu kot na bodočem zakonu o delovnih razmerjih.

Zato menim, da je utemeljen predlog, da se sprejme predlog za izdajo tega zakona z osnutkom, da se o tem osnutku, kot je tovariš iz sindikata predlagal, začne najširša razprava v septembru, da se potem nadaljuje razprava v Zboru združenega dela, kjer bodo tudi predstavniki delovnih organizacij in zborov lahko ponovno dajali pripombe, in da potem na podlagi celotne razprave preidemo na sestavo predloga zakona, ki naj bi potekala v oktobru,

konec oktobra in v začetku novembra pa naj bi bil predlog pripravljen za sprejetje. V tem primeru bodo imeli delavci v temeljnih organizacijah možnost, da v drugi polovici novembra in v decembru sprejmejo svoje samoupravne akte.

Menim, da je glede tega zadovoljeno pobudam delegatov, ki so imeli v začetku, pri ugotavljanju dnevnega reda, določene pomisleke, in predlagam, da v tej zvezi pričnemo razpravo o predlogu za izdajo zakona, skupaj z osnutkom zakona.

Predsednik Štefan Nemeč: Želi še kdo razpravljati? Lahko glede postopka zaključim razpravo? Ker drugega predloga nimamo, bomo obravnavali predloženi zakon v drugi fazi, to je kot osnutek zakona, pri čemer bomo o osnutku zakona ponovno razpravljali konec septembra.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Želi predlagatelj tudi ustno obrazložiti predlog za izdajo zakona? Besedo ima tovariš Pavle Gantar, član Izvršnega sveta in sekretar za delo!

Pavle Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V predloženem osnutku zakona o delovnih razmerjih se izraža družbenoekonomski položaj delavca kot proizvajalca in samoupravljalca v združenem delu in s sredstvi v družbeni lasti, ki je določen z ustavama SFRJ in SRS. Ta zahteva je zlasti poudarjena v določilih ustav SFRJ in SRS, v katerih je delavec, skupaj z drugimi delavci v združenem delu s sredstvi v družbeni lasti, edini nosilec pravice dela in upravljanja s temi sredstvi in edini, ki je poklican, da skupaj z drugimi delavci uredi medsebojna razmerja, ki nastanejo v združenem delu s temi sredstvi. Zato so v tem osnutku zakona opredeljene tudi nekatere nove rešitve, ki so v skladu s takšnim položajem delavca, ki pa imajo nekatera osnovna izhodišča že v zakonu o združenem delu.

Razmerje, ki nastaja med delavci v združenem delu z družbenimi sredstvi, je tako v zakonu o združenem delu kot tudi v osnutku tega zakona opredeljeno kot delovno razmerje. Treba je ponoviti in posebej poudariti, da je za pojem delovnega razmerja, ki je določen tako v zakonu o združenem delu kot v osnutku tega zakona, značilnih nekaj elementov, ki mu dajejo popolnoma novo vsebino.

Delovna razmerja nastajajo predvsem med samimi delavci, ki so z uveljavljanjem pravice dela združili svoje delo z družbenimi sredstvi. Tako združeni delavci delajo s sredstvi v družbeni lasti v temeljni organizaciji ali v delovni skupnosti. Pri skupnem delu z družbenimi sredstvi delavci uveljavljajo svoje pravice in uresničujejo obveznosti in odgovornosti pri delu, ki jih imajo na podlagi pravice dela z družbenimi sredstvi.

V republikah in pokrajinah se v skladu z zvezno in republiško ustavo ter zveznimi sistemskimi in kodifikacijskimi zakoni oblikuje sistem zakonodajalstva s področja združenega dela. Tako je potrebno s področja združenega dela sprejeti posamezne zakone ter nekakšen kodifikacijski sistem združenega dela. Na področju združenega dela je tako potrebno sprejeti posamezne zakone, med njimi pa je tudi predloženi osnutek zakona o delovnih razmerjih. Na eni strani je ta predloženi osnutek zakona o delovnih razmerjih uresničenje in konkretizacija posameznih določil zakona o združenem delu, na drugi strani pa je izraz originalne okvirne republiške zakonodaje na področju delovnih razmerij.

Odnosi v združenem delu so medsebojni družbenoekonomski odnosi subjektov združenega dela in delavcev samoupravnih organizacij in samoupravnih skupnosti. Temeljna vprašanja odnosov v združenem delu so urejena z ustavo ter z zveznimi, republiškiimi in pokrajinskimi zakoni. Na temelju ustave in zakona se odnosi urejajo samoupravno, z voljo vseh sodelujočih v združenem delu, kar se izraža skozi njihove ustrezne samoupravne splošne akte.

Težnja k širjenju kroga samoupravnega urejanja odnosov v združenem delu je zlasti navzoča od ustavnih amandmajev od leta 1971 in ustavne reforme od leta 1974 dalje. Pri urejanju delovnih razmerij je dan še poseben poudarek samoupravnemu urejanju tega področja. Tukaj ima samoupravno pravo tako rekoč prevladujočo vlogo. Pretežni del normativne funkcije opravlja združeni delavec, osvobojen vseh posrednikov, izhajajoč iz svojih interesov, interesov drugih delovnih ljudi in seveda interesov družbe kot celote.

Osnutek zakona temelji na ustavi in zakonu o združenem delu in pomeni nujno in pomembno dopolnitev ter podlago za urejanje in nadaljnjo krepitev ustavne podlage in položaja delavcev in delovnih ljudi. Osnutek zakona sledi usmeritvam in vsebini zakona o združenem delu in ustave, s tem pa tudi političnim stališčem in smernicam ter dokumentom Zveze komunistov, na katerih sta ustava in zakon o združenem delu zgrajena, hkrati pa izhaja iz posebnosti razmer v republiki in ponuja rešitve na tej osnovi. Osnutek ne obsega podrobnega urejanja razmerij v združenem delu, temveč prepušča samoupravni iniciativi in urejanju v samoupravnih aktih vsa tista vprašanja, ki jih ni nujno, zaradi zaščite enotnih interesov delavskega razreda in delovnih ljudi, urediti z zakonom.

Osnutek zakona opredeljuje delovno razmerje z osrednjo vlogo združenega dela in delavca, osvobojenega družbenoekonomske odtujenosti kot edinega dejavnika urejevanja teh odnosov. Kot takšen je osnutek pomembna sistemska podlaga za uresničevanje razrednih, revolucionarnih ciljev in ekonomske preobrazbe v družbi. Ko bo ta zakon sprejet, mora skupaj z zakonom o združenem delu in drugimi zakoni postati pomembno orožje delavcev in delovnih ljudi v borbi za preseganje ostankov odtujenosti delavcev od sredstev, pogojev in rezultatov dela in s tem tudi odnosov med delavci v združenem delu. Posebej naj še opozorim, da so v osnutku upoštevane tudi mednarodne konvencije, ki jih je sprejela naša država.

Predloženi osnutek novega republiškega zakona, zakona o delovnih razmerjih, je treba sprejeti v skladu z novostmi, ki jih v družbenoekonomske odnose prinaša zakon o združenem delu. Po določbi 667. člena tega zakona neha namreč veljati zvezni zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu z dnem, ki ga določi republiški oziroma pokrajinski zakon, najpozneje pa 31. decembra 1977. Ker pa je sedaj veljavni republiški zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in delovnih razmerjih delavcev pri zasebnih delodajalcih predvsem dopolnitev citiranega zveznega zakona in z njim vsebinsko neposredno povezan, bi na tem področju družbenih odnosov zaradi prenehanja tega zakona nastala huda pravna praznina, če ne bi pravočasno sprejeli novega republiškega zakona in s tem tudi omogočili delavcem v združenem delu prilagoditi samoupravne splošne akte s tega področja zakonu o združenem delu in zakonu o delovnih razmerjih.

Zelo pomembna za izdajo novega zakona je okoliščina, da zakon o združenem delu v svojem drugem delu, ki vsebuje norme družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu, v posebnem, to je četrtem poglavju ureja

medsebojna delovna razmerja delavcev, vendar, in to je značilno, v okviru sistemsko zaokroženega dela o družbenoekonomskih odnosih delavcev v združenem delu. Ta na videz formalna okoliščina pa ni goli formalizem, temveč ima svoj vsebinski pomen, je namreč izraz in posledica ene od globokih vsebinskih značilnosti zakona o združenem delu. Ta namreč ureja družbenoekonomski položaj delavca v združenem delu v njegovi celovitosti, zato ureja hkrati tudi medsebojna delovna razmerja, kakršna delavci vzpostavljajo med seboj pri skupnem delu z družbenimi sredstvi.

Ko delavec sprejme z drugimi delavci samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela ali ko pristopi k temu sporazumu, da bi s svojim delom sodeloval pri uresničevanju pravice dela z družbenimi sredstvi, z vsemi pravnimi posledicami uresničevanja te pravice, v različnih oblikah združenega dela in sredstev vstopi torej v mnogostransko razmerje z delavci, ki delajo z družbenimi sredstvi in ustvarjajo novo vrednost. Sem sodi tudi delovno razmerje, in sicer nič več kot dvostransko pravno razmerje med delavcem in delovno organizacijo, temveč kot razmerje med delavci, to je kot medsebojno razmerje, kakršno nastaja neposredno med delavci, ki pri uresničevanju pravice dela z družbenimi sredstvi s svojim osebnim in skupnim delom sodelujejo v delovnem in proizvodnem procesu in izpolnjujejo svoje delovne obveznosti.

Pa še na eno značilnost v zakonu o združenem delu, ki je hkrati izhodišče za predloženi osnutek zakona o delovnih razmerjih, velja opozoriti. V skladu s celovito opredelitvijo družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu, tako da so v te odnose vključena tudi medsebojna delovna razmerja, je opredeljena tudi vsebina teh razmerij, in sicer kot funkcionalna povezanost in celovitost pravic, obveznosti in odgovornosti. Pravice in obveznosti so med seboj neločljivo povezane in druga drugo pogojujejo v sistemu združenega dela na podlagi družbenega lastništva in samoupravljanja, kjer ni in ne more biti delodajalca. Zaradi tega zasluži ustrezno pozornost ureditev odgovornosti za delovne obveznosti. Odtod pa izhaja še ena značilnost za urejanje medsebojnih delovnih razmerij. Delovna razmerja potemtakem urejajo neposredno delavci s samoupravnimi splošnimi akti, v katerih določajo v skladu z zakonom posamične in skupne pravice, obveznosti in odgovornosti pri delu. To je njihova samoupravna pravica in hkrati obveznost v združenem delu.

Omenjene značilnosti so med temeljnimi izhodišči osnutka zakona o delovnih razmerjih, ki si prizadeva v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu ter z delno konkretizacijo nekaterih njegovih načelnih oziroma indikativnih norm zajeti delovna razmerja v vseh oblikah združenega dela. Osnutek zakona tako opredeljuje z družbenoekonomskim in socialnim položajem delavca pomembnejše pravice, obveznosti in odgovornosti ter določa nekatera temeljna načela za njihovo uresničevanje in uveljavljanje, hkrati pa ustvarja spodbudno podlago za samoupravno urejanje medsebojnih delovnih razmerij delavcev v združenem delu.

Velja pa pri tem že na tem mestu spomniti, da osnutek zakona v posebnem, to je v tretjem delu, ureja tudi delovna razmerja med delavci in občani, ki samostojno opravljajo poklicno dejavnost z osebnim delom in delovnimi sredstvi, ki so lastnina občanov, ter civilno pravnimi fizičnimi osebami. Osnutek zajema ta razmerja, zato tudi na tem področju ne more biti več klasičnih mezdnih razmerij, temveč gre za posebno obliko delovnega sodelovanja v obliki dopolnilnega dela, kot takšno delo označujeta ustava in zakon o združenem

delu. Seveda pa osnutek ureja samo tiste posebnosti, ki so značilne za ta razmerja, ki jih je treba ustrezno urediti, da se tem delavcem zagotovijo oziroma zavarujejo pravice v obsegu, ki praviloma veljajo za delavce v združenem delu.

Naj pripomnim, da ima zakon tudi na tem področju usmerjevalno in zaščitno funkcijo. V skladu z zakonom se namreč podrobneje urejajo delovni pogoji, pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnih razmerij s kolektivno pogodbo, katere obvezno vsebino določa zakon in ki jo sklepata pristojni sindikat in Gospodarska zbornica oziroma druga splošna asociacija nosilcev samostojnega osebnega dela. Kolektivno pogodbo zato lahko označimo kot specifični normativni akt, ki je temeljnega pomena za urejanje delovnih razmerij delavcev, katerih dopolnilno delo se uporablja v skladu z zakonom, delovnih ljudi, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom in z delovnimi sredstvi, ki so lastnina občanov.

Kot rečeno, iz osnutka je mogoče razbrati, da naj bi novi zakon o delovnih razmerjih zajel kolikor je mogoče celovito pravico, obveznosti in odgovornosti delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in delavcev v delovnih skupnostih. Vendar pa pri tej celovitosti in kompleksnosti novega zakona nikakor ne gre za takšne nadrobnosti in konkretnosti pri urejanju posameznih pravic, obveznosti in odgovornosti, da bi bila pri tem omejevana ali celo nadomeščena samoupravna normativna dejavnost v temeljnih organizacijah združenega dela. Določanje pravic, obveznosti in odgovornosti ostaja kolikor je mogoče v okviru deloma usmerjevalnih, deloma pa zaščitnih norm v primerih, ko je takšna norma objektivno utemeljena. S temi normami se ne samo opredeljuje neka pravica ali obveznost, temveč se hkrati varuje delavčev status v družbenoekonomskih odnosih in uspešnost njegovega dela. Vsebinska celovitost oziroma kompleksnost, za kakršno teži osnutek, potemtakem ne pomeni konkretno, nadrobno ali celo bolj ali manj kazuistično urejanje posameznih pravic in obveznosti. Velja opozoriti, da je bilo že doslej precej prav takšnih predlogov, češ da se izognemo raznim težavam ali celo sporom v praksi, ki nastajajo zaradi vsebinske neustreznosti samoupravnih splošnih aktov ali zaradi kršitve njihovih norm. Zato naj bi bil bodoči zakon čimbolj dorečen, pri čemer včasih predlagatelji takšne dorečenosti navadno mislijo na povsem konkretno ureditev določene zadeve, določenega vprašanja ali določene situacije.

Odveč bi bilo vsakršno dokazovanje, da takšni predlogi vlečejo nazaj, na krepitev državne zakonodajne regulative na področju medsebojnih delovnih razmerjih, kar pa je seveda v nasprotju s političnimi in ustavnimi osnovami naše ureditve ter tendencami njenega nadaljnjega razvoja. Zato bo treba tudi v bodoče takšne predloge zavračati, hkrati pa spodbujati s političnimi in strokovnimi sredstvi nenehno vsebinsko rast in razvoj samoupravne normativne dejavnosti na vseh področjih, zlasti pa na področju tako pomembnih in hkrati občutljivih odnosov, kot so družbenoekonomski odnosi nasploh, delovna razmerja pa še posebej.

Zaradi takšnih pojavov na eni strani, na drugi pa zlasti zaradi nenehno naraščajočega družbenopolitičnega in strokovnega pomena razvite samoupravne informativne dejavnosti ne more biti odveč ponoviti, da sistem urejanja medsebojnih delovnih razmerij delavcev v združenem delu, z določanjem pravic, obveznosti in odgovornosti, temelji na ustavnem načelu, ki ga zakon o združenem delu ne samo ponavlja, temveč na več mestih vsebinsko dopolnjuje in razčlenjuje, da medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti pri delu določajo delavci svobodno in enakopravno s samoupravnimi splošnimi akti, s ka-

terimi urejajo delovna razmerja v skladu s samoupravnim sporazumom o združenju dela delavcev v temeljnih organizacijah ter z drugimi samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori, ki jih delavci v temeljnih organizacijah sklenejo oziroma h katerim pristopijo.

Zakon potemtakem načeloma ni namenjen neposredni uporabi v praksi. Tej so praviloma neposredna podlaga samoupravne norme v samoupravnih splošnih aktih. Zakon naj bi bil s svojimi določbami predvsem okvir in smer-nica, ki naj spodbujata in zagotavljata, da bo samoupravna normativna dejavnost v tozidih dejansko ustvarjalna in vsebinsko ustrezna. Delavci si v okviru ustave in zakona sami ustvarjajo norme, po katerih delajo, upravljajo, ustvarjajo ter si zagotavljajo in razvijajo svoj družbenoekonomski položaj ter ga dejansko uresničujejo. Vloga, ki naj jo opravi pri tem zakon, pa opozarja, da ga je treba čimprej sprejeti.

Res je na tej zahtevni razvojni poti precej težav prav na področju delovnih razmerij. V lanskem delu so družbeni pravobranilci samoupravljanja v Sloveniji obravnavali kar 3733 zadev iz medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu. To je kar 67 % vseh zadev, ki so jih lani obravnavali. Podatek je več kot zgovoren dokaz o tem, s kolikšno politično in strokovno prizadevnostjo je potrebno razvijati samoupravno normativno dejavnost in ustvarjalnost na tem področju ter zlasti njeno učinkovitost in odgovornost za njen razvoj.

Osnutek zakona naj bi s svojimi normami spodbujal prav takšno prizadevnost in ustvarjalnost, zato skuša ostati okvir in usmerjevalen, z izjemo tistih norm, ki posegajo na področje uveljavljanja odgovornosti delavcev za izvrševanje svojih delovnih obveznosti. Večji obseg pomembnejših obveznosti terja tudi doslednejše uveljavljanje odgovornosti, pri tem pa je seveda treba zagotoviti in dosledno spoštovati načelo zakonitosti in se po njem tudi ravnati v praksi.

Iz osnutka je mogoče razbrati tendenco, da naj bi bil bodoči zakon vsebinsko čimbolj zaokrožena celota. Zaradi tega prevzema določbe zakona o združenem delu, kjer je to primerno zaradi medsebojne povezanosti in preglednosti ali pa zaradi tega, da se čimbolj uveljavi nova kakovost medsebojnih delovnih razmerij kot ena od sestavin družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu, in kjer je zaradi tega primerno, da se nekatera njegova določila ali nekoliko razčlenijo ali pa se iz njih izpeljejo ustrezne pravne posledice pri urejanju posameznih pravic, obveznosti in odgovornosti. To velja zlasti za področje osebnih dohodkov, ki mora biti funkcionalno povezano z ustvarjanjem dohodka, z uspešnostjo dela in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi.

Sredstva za osebne dohodke in s tem osebni dohodki sami se ne morejo oblikovati in gibati neodvisno od dinamike dohodka in čistega dohodka. V tej zvezi bi še posebno poudaril, da če hočemo uresničiti določbe zakona o združenem delu, katere se tudi opredeljujejo v osnutku zakona o delovnih razmerjih in ki se nanašajo na delitev dela, pri vsakem delavcu v temeljni organizaciji združenega dela ali delovni skupnosti moramo izhajati zlasti iz naslednjih predpostavk: Najprej moramo imeti opredeljeno delovno področje določenih del oziroma nalog. V tej zvezi je treba omeniti, da se ukinja z osnutkom zakona o delovnih razmerjih delovno mesto. Že zakon o združenem delu nesporno namenoma opušča pojem delovno mesto, ker njegova uporaba v sedanjem smislu ne ustreza družbenoekonomskemu položaju delavca v združenem delu, njegovim pravicam in dolžnostim, ki so vsebina tega položaja. Med te pravice

in dolžnosti spada tudi pravica in dolžnost delavca, da opravlja delo oziroma naloge, da vestno in marljivo opravlja zaupana dela in da nenehno izpopolnjuje svoje znanje, zmožnosti in delovno uspešnost, da bi čimbolj uspešno opravil določena dela in izpolnjeval svoje naloge.

Ne bi na široko razpravljajal o zaviralnih elementih, ki jih je delovno mesto vsebovalo, tako na organizacijskem in tehničnem kot tudi na področju delitve po delu. Delovna mesta so bila doslej v glavnem ovrednotena po nazivih oziroma po kvalifikacijskih zahtevah ter so delavci prejeli osebne dohodke po delovnem mestu, na katerega so tudi bili razporejeni, ne pa za delo, ki so ga na tem delovnem mestu opravljali.

Osnutek zakona o delovnih razmerjih v 18. členu skladno z določili zakona o združenem delu dosedanja pojem delovno mesto opušta in prinaša kakovostno spremembo. To vsekakor pomeni, da delo, delovna naloga kot enota v vsebinsko-organizacijskem delovnem procesu na eni strani omogoča z ustavo in zakonom programirane tako tehnične kot družbenoekonomske odnose med delavci v združenem delu na drugi strani pa ustvarja možnosti za uveljavitev načela delitve po delu.

Vsaka organizacija združenega dela in temeljna organizacija bo morala imeti določen pregled, katalog del in nalog, z opisom njihove vsebine, zahteve glede strokovne usposobljenosti in delovne zmožnosti, morebitne posebne zahteve delovnih pogojev, vrsto odgovornosti in druge sestavine, pomembne za njihovo opravljanje in vrednotenje. Pri tem bo potrebno upoštevati tekoče in perspektivne potrebe temeljne organizacije, s posebnim oziroma na pravico in dolžnost delavcev, da izboljšujejo organizacijo dela, ki naj omogoča čim popolnejšo uporabo proizvodnih in drugih delovnih zmogljivosti, znanstvenih, organizacijskih, tehničnih in tehnoloških dosežkov, čim popolnejšo izrabo delovnega časa, čim boljše in uspešnejše opravljanje svoje dejavnosti ter smotrno in racionalno izkoriščanje naravnih pogojev za delo. Skratka, odprava delovnega mesta ter postavitve sistematičnega pregleda del in nalog je prvi korak na poti za delitev po delu. Predloženi osnutek zakona odpravlja delovno mesto in postavlja zahtevo po katalogu del oziroma opravil. Razumljivo je, da je poleg te predpostavke za uresničevanje načela delitve po delu potreben tudi ustrezen sistem za ugotavljanje delavčeve uspešnosti.

Za zaključek teh uvodnih besed velja opozoriti na svojevrstno določbo, ki zasluži še posebno pozornost. Temeljni samoupravni splošni akt za celotno samoupravno normativno dejavnost v temeljni organizaciji združenega dela je samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo. Ta samoupravni sporazum je za medsebojna delovna razmerja še posebej pomemben. Medsebojna delovna razmerja nastajajo samo med delavci v združenem delu na podlagi dela z družbenimi sredstvi. Zaradi tega pri sklepanju delovnega razmerja ne gre za nikakršno pogodbo ali sicer za kakšno dvostransko pravno opravilo. Sklepanje delovnega razmerja je pravzaprav samo oblika in postopek, po katerem se delavec odloči, da združi svoje delo z delom delavcev, ki že delajo v temeljni organizaciji. Zato je odločilen akt za to sklenitev pristop k omejenemu samoupravnemu sporazumu, kar delavec opravi s svojim podpisom in izjavo, da k temu pristopa.

Poleg tega, da je ta samoupravni sporazum podlaga za samoupravno urejanje pravic, dolžnosti in odgovornosti delavcev v temeljni organizaciji, je nastala tudi zamisel, da bi generalno določbo 336. člena zakona o združenem delu, ki na zelo posplošen način določa vsebino tega sporazuma, nekoliko po-

drobneje razčlenili, jo vsebinsko bolj opredelili in postavili še kakšno načelno normo o postopku, zlasti za pripravo predloga tega samoupravnega sporazuma. To naj bi po osnutku prišlo v bodoči zakon o delovnih razmerjih, glede na njegovo vsebino in pomen za urejenost medsebojnih razmerij, pa tudi glede na pomen, kakršnega ima ta urejenost sploh za praktično ravnanje delavcev v vseh oblikah združenega dela in sredstev. Namen je očiten. Dati poleg politične deloma tudi pravno oporo, spodbudo in smernice, da bi si delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih s tem samoupravnim sporazumom ustvarili vsebinsko dovolj trdno in ustrezno samoupravno podlago za celovito normativno dejavnost v temeljni organizaciji, kar bi neogibno spodbudno vplivalo na samoupravno normativno dejavnost tudi v drugih oblikah združenega dela.

Sicer pa osnutek zakona ureja delovna razmerja v celoti, od njihovega sklepanja do prenehanja ter s celotno vsebino, ki jo tvorijo pravice, obveznosti in odgovornosti. Zaradi tega je osnutek precej obsežen. Ima sedem delov, čeprav skuša ostati v opisanih okvirih. Seveda pa kljub temu osnutek ne ureja vseh vprašanj oziroma zadev. Nekatere institute, kot so delovni čas, razporejanje dopustov, odmori ter nekatere posebnosti, ki izvirajo iz same narave posameznih dejavnosti, bo vsekakor treba urediti v samoupravnih splošnih aktih. Pretoga unificiranost lahko zavaja v neurejenost in v nezakonito ravnanje.

Osnutek je že sedaj deležen med delavci v temeljnih organizacijah, v političnih in strokovnih krogih precej pozornosti. Ta pozornost naj bi bila vir predlogov, po katerih bi prišli do vsebinsko čim ustrežnejšega zakona o delovnih razmerjih, ki nedvomno spada med pomembnejše sistemske zakone.

Glede na nekatera izhodišča in vlogo zakona o delovnih razmerjih, katerega osnutek je danes predložen, je končno mogoče spoznati tudi naslednje: S sprejetjem novega zakona bo izpolnjen eden od bistvenih pogojev za urejanje in urejenost medsebojnih delovnih razmerij. Najpomembnejši pogoj pa je učinkovito samoupravno urejanje teh razmerij. Zaradi tega je ob zaključku dovoljeno reči, da naj razpravo o osnutku spremlja kritična ocena dosedanje samoupravne urejenosti v temeljnih organizacijah združenega dela s področja delovnih razmerij, kar naj bi bila tudi priprava za bodoče samoupravno urejanje, v skladu z zakonom o združenem delu in z novim zakonom o delovnih razmerjih.

Dolžnost vseh delovnih ljudi je, da v procesu demokratičnega oblikovanja zakona v javni razpravi odgovorno in zavzeto sodelujejo zlasti v sindikatih in v raznih drugih asociacijah, ki bodo zakon obravnavale. To sodelovanje bo potrebno tudi v vseh okoljih družbenega življenja, kjer bodo delovni ljudje s svojim delovanjem in spodbujanjem opozarjali in usmerjali na ključna vprašanja, ki naj se rešijo s tem zakonom; in na tej osnovi naj se izoblikujejo predlogi za njegovo dograjevanje. Le po tej poti bodo rešena odprta vprašanja in izpolnjene vrzeli, zakon pa uskladen s potrebami delavcev v združenem delu. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Donat Štibelj, delegat gospodarskega področja, 8. okoliš!

Donat Štibelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 8. okoliša, ki delegira delegate z gospodarskega področja za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, je na svojem sestanku dne

30. junija 1977 obravnavala predlog za izdajo zakona o delovnih razmerjih z osnutkom zakona in na podlagi predloženega gradiva, razprav v bazi in na samem sestanku sprejela sklep, da posreduje Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije naslednje predloge in pripombe:

K 79. členu: Varianta naj se črta.

K 91. členu: Predpiše naj se le del dopusta v nepretrganem trajanju najmanj 12 dni, preostali dopust pa naj organizacije združenega dela uredijo s svojimi splošnimi akti. V praksi določilo zakona o samo dvakratnem izkoriščanju dopusta do sedaj ni bilo nikoli uresničeno.

K 61. členu: Zakonodajalec naj upošteva dejstvo, da imajo v veliki večini organizacij združenega dela 8-urni delavnik in ne 7-urni, kot navaja predlog zakona. Temu dejstvu naj se ob izdaji novega zakona primerno prilagodijo tudi ostala določila v zvezi z delovnim dnevom.

V I. poglavju, ki govori o sklenitvi delovnega razmerja, ni nič omejeno glede sklepanja delovnega razmerja z upokojeanci.

K 41. členu: Datum, ki velja za temeljne organizacije, naj se premakne na 31. marec.

K 36. členu: Postavlja se vprašanje, če je v tretji alineji mišljen pri daljšem času odsotnosti z dela tudi porodniški dopust.

K 44. členu: Skupina delegatov je mnenja, da naj velja razporeditev za najdalj eno leto samo za delovna mesta, ki se zasedajo z javnim razpisom. To določilo naj ne bi veljalo za vsa druga delovna mesta, ki se zasedajo z oglasom.

K 80. členu: V zadnjem odstavku ni jasno, ali velja kot obvezno ali kot neobvezno. Menimo, da naj ne bi bilo obvezno.

K 156. členu: Ta člen naj se dopolni s tem, da velja denarna kazen oziroma da se lahko izreče, poleg kršitev, ki so navedene v 169. členu o združenem delu, še za neopravičene izostanke z dela in tudi za malomarno in nevestno opravljanje dela, čeprav z manjšimi posledicami.

Zaradi boljšega pregleda in jasnosti naj se 160. člen priključi k 155. členu.

Za rok, ki je naveden v 187. členu in ki je določen za 30 dni, menimo, da je predlog. Predlagamo, da bi bil rok 15 dni.

K 193. členu: Menimo, da bi se delavec moral v vseh primerih najprej obračati na samoupravne organe v temeljni organizaciji in šele potem na sodišče, četudi gre za denarno terjatev.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Giorgio Miani, delegat 20. okoliša!

Giorgio Miani: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije s področja gospodarstva 23. okoliš je obravnavala osnutek zakona o delovnih razmerjih in sprejela naslednje pripombe in predloge:

K 46. členu: Izjemo naj bi predvideli tudi za organizacije združenega dela, ki opravljajo PTT storitve, ker imajo veliko število manjših pošt oziroma poslovalnic. Če ne bi dobili nobenega kandidata po oglasu ali za soglasno premestitev, potem bi taka pošta ostala brez delavca in bi jo morali zapreti, kar pa ni družbeno sprejemljivo.

K 78. členu: Prvi odstavek tega člena naj se dopolni tako, da se glasi: Delavci v temeljni organizaciji v materialni proizvodnji lahko izjemoma v samoupravnem splošnem aktu določijo tudi druge primere dela prek polnega

delovnega časa, da se opravi določeno delo, ki v določenem roku ni moglo biti opravljeno zaradi pomanjkanja surovin in repromateriala in drugih nepredvidenih okoliščin, ali da se opravi delo za vojaške potrebe.

Za izjemne okoliščine se šteje pomanjkanje delavcev v določenem poklicu; vmesne faze dela pri izgradnji večjih objektov, dela pri montaži ipd.; primeri, ko se zaradi slabega vremena podaljšajo roki na izgradnji objektov oziroma za opravljanje določenih del (gradbeništvo, kmetijstvo, gozdarstvo).

K 103. členu: Ni jasno, ali se šteje za promet tudi opravljanje PTT storitev (delo v telefonski centrali je namreč delo v pisarni in se ne more enačiti z delom v industriji in gradbeništvu oziroma transportu).

K 191. členu: Določila tretje alineje naj se spremenijo v tem smislu, da veljajo tako za delavce, ki so začasno razporejeni na delo, ki ustreza njihovi strokovni izobrazbi, kakor tudi za delavce, ki so začasno razporejeni, da opravljajo delovne naloge, ki ne ustrezajo njihovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala. Kdo še želi razpravljati? Tovariš Ivan Zelenšek, delegat 1. okoliša — Celje!

Ivan Zelenšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za področje gospodarstva 1. okoliša, občina Celje, ima enake pripombe glede predloženega postopka obravnave, kot jih imajo delegacije ljubljanskih občin. Glede na to, da je zbor z njimi seznanjen, naša delegacija meni, da jih ni potrebno ponavljati.

Ne glede na to menimo, da je nujno potrebno, da zakon o delovnih razmerjih doživi širšo publiciteto oziroma da o njem razpravljajo vsi delovni ljudje. Zato smo v delegaciji dali predlog, da naj o tem zakonu razpravljajo vsi zbori, predvsem pa Zbor združenega dela občinske skupščine Celje, kar naj bo osnova za celovito in poglobljeno razpravo, ki se bo nadaljevala v septembru letošnjega leta.

Za današnjo razpravo je naša delegacija pripravila nekaj pripomb:

K 18. členu: Na novo vpeljani izraz »razviti katalog del in nalog« je povsem nepotrebna tujka, ki jo je mogoče nadomestiti s »seznamom«.

Potrebno bi bilo zagotoviti enotno poimenovanje tega akta. Preprečiti je potrebno terminološko zmedo in zato ne uvajati novega izraza, če lahko obdržimo udomačenega in še vedno sprejemljivega: »sistematizacija del in nalog«.

K 19. členu: Menimo, da bi bilo potrebno v tem členu določiti razpisni rok, čeprav se navaja, da naj bi to bila stvar samoupravnih sporazumov oziroma statutov temeljnih organizacij. Rok naj bi bil 15 oziroma 20 dni.

K 20. členu: Dana je bila pripomba, da naj bi se v ta člen vnesle tudi kazenske določbe, in sicer kadar ni objavljen razpis oziroma objava.

K 34. členu: Določba prvega odstavka se nanaša le na poslovodni organ temeljne organizacije združenega dela, čeprav iz besedila izhaja, da naj bi veljala za poslovodne organe vseh organizacij združenega dela. Takšna rešitev pa je v nasprotju s 536. členom zakona o združenem delu, po katerem poslovodni organ delovne organizacije, in po 539. členu zakona o združenem delu tudi sestavljene organizacije, sklene delovno razmerje z delavci delovnih skupnosti, če je ta oblikovana, in pred nastopom dolžnosti podpiše izjavo, če tega ni že prejel storil, da se strinja s samoupravnimi splošnimi akti iz prvega od-

stavka 536. člena zakona o združenem delu. Določbo je potrebno dopolniti s posebno ureditvijo za poslovodne organe delovne in sestavljene organizacije.

K 42. členu: Zakon naj natančno opredeli pojme šolska izobrazba in strokovna usposobljenost ter strokovna izobrazba in z delom pridobljena delovna zmožnost in v katerih primerih je potrebna ena in druga oziroma ena ali druga. V prvem odstavku tega člena opredelitev strokovne izobrazbe oziroma z delom pridobljene delovne zmožnosti namreč ni jasna in jo je lahko razumeti tako, da ima delavec pravico in dolžnost opravljati tista dela in naloge, ki ustrezajo njegovi šolski oziroma strokovni izobrazbi, če pa te nima, pa to nadomestiti z interno kvalifikacijo. Ta problem se je z uveljavitvijo zakona o združenem delu še bolj zaostрил in bi ga bilo potrebno z jasno opredelitvijo navedenih pojmov rešiti v republiškem zakonu.

K 44. členu: Določilo prvega odstavka tega člena naj se, izhajajoč iz besedila drugega odstavka tega člena, ustrezno glasi: »Delavec ne more biti razporejen na delo oziroma naloge, če njegova strokovna izobrazba oziroma z delom pridobljena delovna zmožnost ne ustreza pogojem tega dela oziroma nalog«.

K 45. členu: V četrti vrsti prvega odstavka tega člena naj se za besedo »vzgojni« vstavi vejica in doda beseda »disciplinski«. Tudi za primere izreka disciplinski ukrep razporeditve na drugo delo in naloge je ustrezna določba prvega odstavka tega člena, to je, da je delavec, zoper katerega je izrečen tak ukrep, dolžan opraviti delo in delovne naloge, ki ne ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

To je zlasti nujno v primerih, ko je ta disciplinski ukrep potrebno izreči zaradi odvrnitve enakih ali drugih možnih nadaljnjih kršitev delovnih obveznosti delavca, če bi le-ta še nadalje opravljal ista dela, ker drugih del in nalog, ki bi ustrezali njegovi strokovni izobrazbi oziroma delovni zmožnosti, v organizaciji združenega dela, kjer dela, ne bi bilo.

K 46. členu: Drugi odstavek tega člena naj se na koncu dopolni z besedilom: »ali če gre za tehnološko povezano dejavnost, ki se opravlja po več temeljnih organizacijah izven sedeža delovne organizacije, v katero so te temeljne organizacije združene«. Pri tem so predvsem mišljene prometne dejavnosti.

K 79. členu: Ta člen določa, da delo prek polnega delovnega časa po 77. in 78. členu tega zakona lahko traja samo toliko časa, kolikor je nujno potrebno. Res je, da so v 77. in 78. členu naštetih primeri, kdaj to gre, vendar menimo, da bi bilo za lažje razumevanje in za bolj poenoteno upoštevanje zakona potrebno v drugem delu tega člena točno opredeliti, katera so ta dela, ki so nujno potrebna. Če bi hotel nadaljevati, bi lahko rekel, da so to primeri, ko primanjkuje repromateriala, ko so potrebna nekatera manjša popravila in podobno. Predlagamo, da se varianta črta.

K 178. členu: Začetek tega člena se glasi: »Delovno razmerje preneha delavcu, ki izpolnjuje pogoje za osebno pokojnino s tem, da izpolni pokojninsko dobo 40 let, moški, oziroma 35, ženska, če glede na kadrovske potrebe pristojni organ temeljne organizacije ne določi drugače. O prenehanju delovnega razmerja po prejšnjem odstavku sprejme pristojni organ temeljne organizacije sklep in določi datum tega prenehanja«.

Menimo, da bi bilo potrebno ta člen dopolniti zaradi tega, ker čedalje bolj trka na vrata mlada generacija, mladi kadri. Dogaja se namreč, da imamo vse več svetnikov oziroma svetovalcev v organizacijah združenega dela, v

katerih naj bi jim po tem členu prenehalo delovno razmerje, vendar so brez objave ali razpisa postavljeni na delovno mesto svetovalca, tako da v marsikateri organizaciji in v temeljni organizaciji združenega dela niti ne vedo, da je njihov bivši generalni direktor ali kdo drug postal svetovalec oziroma svetnik za to področje. Zato predlagamo, da se v ta člen vnese določilo, da se ta delavec — kljub kadrovskim potrebam in tako dalje, ki mu po sili zakona preneha delovno razmerje, lahko ponovno prijavi na delovno mesto na podlagi objave ali razpisa, vendar pod pogojem, če za to delovno mesto, njegovo, ni bilo drugih prijav ali interesentov, če pa so in imajo enake kakovosti, ne more biti ta upokojeni delavec sprejet na to delovno mesto. Če drugih interesentov ni, je treba razpis ponoviti. Da ne bi nastala praznina v tem delu in da ne bi bil moten tehnološki proces dela, bi se smelo takega upokojenega visoko strokovnega delavca zaposliti za šest mesecev oziroma največ za eno leto.

Imamo še eno pripombo, in sicer glede četrtega dela, ki govori o nadzorstvu. Ko smo razpravljali o tem, smo prišli v dilemo, kaj pravzaprav hočemo z 221. in 222. členom. V zvezi s tem predlagamo, da naj predlagatelj prouči možnost, da se četrti del glede nadzorstva iz zakona črta ali pa naj se v njega vnese celoten zakon o samoupravni delavski kontroli.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Pavle Gantar!

Pavle Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zahvalil bi se za pripombe, ki jih bomo vsekakor upoštevali pri nadaljnji pripravi predloga zakona.

Nimam namena odgovarjati na posamezna vprašanja, razen na eno, ki bo verjetno predmet široke razprave. To je vprašanje prenehanja delovnega razmerja tistim, ki so dopolnili polno pokojninsko dobo, pri moških 40, pri ženskah pa 35 let. O tem bo precej vprašanj, zakon pa izhaja s stališča, da je treba delavcu, če hoče delati, tudi če je dopolnil pokojninsko dobo, omogočiti, da lahko dela naprej. Vendar ostane v rednem delovnem razmerju in prejema samo osebni dohodek. Po vsej verjetnosti bo treba v pokojninskem sistemu najti, rekel bi, stimulacijo, da bo delavec po svoje stimuliran, da dela. Če pa organizacija združenega dela meni, da njegovo delo ni več potrebno, pa ima možnost v skladu s kadrovsko politiko, v skladu z družbenim dogovorom ali samoupravnim sporazumom sprejeti sklep, da mu delo preneha. To področje ureja osnutek zakona o delovnih razmerjih. Osnutek zakona pa ne ureja zaposlovanja oseb, ki so že upokojene. To je stvar pokojninskega zakona, ki je prav tako v pripravi.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Če nihče, zaključujem to točko dnevnega reda in prekinjam razpravo o osnutku zakona o delovnih razmerjih. Razpravo bo zbor nadaljeval na seji Zbora združenega dela jeseni v mesecu septembru. Ima kdo kakšno pripombo k temu sklepu? (Ni pripomb.)

Praden bi nadaljevali naslednjo točko dnevnega reda, bi obvestil zbor, da smo k predlogu zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih dobili nekaj amandmajev. Ker Odbor za družbenoekonomske odnose oziroma ustrezno telo ni razpravljalo o teh amandmajih, predlagam, da bi sedaj določili skupino

delegatov oziroma komisijo, ki bi pregledala te amandmaje in dala zboru ustrezne predloge.

Predlagam, da bi v to komisijo določili tovarišico Marijo Adamič. (Je ni.) Potem tovariša dr. Draga Ocepka, tovariša Sava Vuka in Ivana Zelenška. Vključijo naj se tudi delegati, ki so iz delegacije, ki je predlagatelj, pa tudi predstavnik Izvršnega sveta. Prosim, da komisija prične z delom takoj, in sicer v sobi 212.

Ima kdo kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Prosim, da z dvigom rok potrdite to komisijo! Hvala lepa!

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil Milana Baškoviča, sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo. Izvršni svet hkrati predlaga, da ta zakon obravnavamo v drugi fazi, to je v smislu 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Zato najprej sprašujem, ali ima kdo kakšno pripombo glede tega, da obravnavamo ta zakon po skrajšanem postopku!

Pripomba je bila že dana ob dnevnem redu. Ta pripomba še vedno drži. Prosim tovariša Baškoviča, da pojasni, zakaj se predlaga skrajšani postopek!

Milan Baškovič: Tovariš predsednik! Predlagal bi združitev obeh faz, se pravi prve in druge, glede na program, ki ga je sprejela Skupščina in po katerem bi bil predlog zakona sprejet jeseni. S tem bi se omogočilo, da začnejo organizacije združenega dela čimprej uresničevati norme iz tega zakona in ostalih treh zakonov, ki so danes na dnevnem redu. Če bodo dane utemeljene pripombe k takšnemu poteku in če bo zbor sklenil, da zakon obravnavamo v treh fazah, ne bomo imeli ničesar proti temu, še zlasti, če to zagotavlja večjo kakovost pri pripravi zakona. Menim, da naj zbor o tem odloči.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala. Želi še kdo razpravljati? Prehajam na glasovanje. Kdor je za to, da se obravnava zakon kot osnutek, torej v drugi fazi, naj prosim glasuje! (59 delegatov je za.) Je kdo proti? (44 delegatov je proti.) Se je kdo vzdržal? (7 delegatov se je glasovanja vzdržalo.)

Ugotavljam, da predlog ni sprejet. Zakon obravnavamo kot predlog za izdajo.

Pričenjam razpravo. Želi predlagatelj ustno obrazložiti predlog za izdajo zakona? Prosim, besedo ima tovariš Milan Baškovič!

Milan Baškovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša samoupravna družba, čeprav zagotavlja in omogoča neposredno oblast delavskega razreda, potrebuje tudi poseben inštitut samoupravne delavske kontrole. Njena vloga in pomen je namreč v tem, da z njo delavci v združenem delu sami na najbolj neposreden in učinkovit način, v svojih temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, uresničujejo varstvo svojih samoupravnih pravic.

Glede na tako vlogo in funkcijo je samoupravna delavska kontrola razredni inštrument, ki daje vsakemu delavcu posebej in vsem skupaj možnost, da varujejo svoje samoupravne pravice in interese v prid organizaciji združenega dela, hkrati pa tudi delavskega razreda, in je kot tak dobil ustrezno

mesto in opredelitev v naši novi ustavi, s tem pa tudi velik družbenopolitični pomen.

Pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole ni mogoče prezreti pomena in vloge sindikatov. Glede na ustavno opredeljeno vlogo sindikata kot najširše organizacije delavskega razreda, ki se bori za tak položaj delavskega razreda, kot določa ustava, mora pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole nedvomno biti zagotovljena taka vloga sindikata, da bo v praksi to sodelovanje učinkovito uresničeno.

Kot eno od temeljnih izhodišč za razumevanje položaja in vloge samoupravne delavske kontrole je treba še posebej poudariti, da samoupravna delavska kontrola, tako po ustavi kot tudi po zakonu o združenem delu ter predloženem osnutku zakona oziroma predlogu za izdajo zakona ni nekakšna, če tako rečem, podaljšana roka organov družbenega nadzorstva nasploh in kontrola izven združenega dela. To je inštrument in organ v rokah samih delavcev organizacije, ki ima predvsem preventivno vlogo na vseh področjih svojega nadzora in pristojnosti, da ne bi kakšen pojav oziroma ugotovljena nepravilnost lahko prerasla v hujšo kršitev samoupravnih pravic delavcev oziroma družbenih norm.

Ustava je določila, da samoupravna delavska kontrola ni samo pravica, temveč tudi dolžnost delavcev in da jo delavci organizirajo in uveljavljajo za uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. Tako lahko rečemo, da je samoupravna delavska kontrola bila vzpostavljena v bistvu neposredno s samo ustavo. Njen pomen je ponovno poudarjen z načelno opredelitvijo v zakonu o združenem delu. Da pa bi se samoupravna delavska kontrola v svoji ustavno opredeljeni funkciji lahko v praksi polno uveljavila in zaživela, je potrebno sprejeti predloženi zakon, kar tudi zakon o združenem delu predvideva. S tem bo v celoti zaokroženo zakonsko urejanje tega področja, kolikor je to predvideno in kolikor je potrebno za to, da se zagotovijo nujni enotni elementi, ki bodo zagotovili uspešno uresničevanje samoupravne delavske kontrole na vseh področjih združenega dela.

Ker se po ustavi volitve in odpoklic organa samoupravne delavske kontrole in njegove pravice in dolžnosti ter odgovornosti urejajo s samoupravnim splošnim aktom organizacije, v skladu z zakonom, tudi ta predloženi predlog za izdajo zakona izhaja iz te usmeritve, to je namreč, da vse drugo na tem področju, česar ne ureja zakon o združenem delu in tudi ne ta zakon, prepušča samoupravnemu normiranju.

Predloženi zakonski osnutek je zato zasnovan restriktivno v tem smislu, da povsod pušča prostor samoupravnemu urejanju in ureja samo to, kar je nujno potrebno, da se uredi enotno: uspešen začetek in popolna uveljavitev samoupravne delavske kontrole v praksi na vseh področjih združenega dela.

Zakon naj bi namreč dosegel tudi ta namen, da bi dal ustrezno pobudo in zagon združenemu delu za uskladitev vseh sedanjih aktov s tega področja s tem zakonom in zakonom o združenem delu oziroma za samoupravno ureditev tega področja tam, kjer to doslej še ni bilo storjeno.

Od načel, iz katerih ob upoštevanju navedenega izhaja predloženi osnutek oziroma predlog za izdajo zakona in ki so v dosedanjih razpravah potrjena kot pravilna in ustrezna, je treba omeniti, da naj bi se s tem zakonom uredila vsa temeljna vprašanja samo za organe delavske kontrole v temeljni organizaciji združenega dela. Za vse druge oblike združevanja dela in sredstev kot

tudi za delovne skupnosti pa je predvideno, da se zanje smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki se nanašajo na ureditev položaja tega organa v temeljnih organizacijah združenega dela.

Treba je tudi opozoriti na to, da predloženi zakonski predlog povzema tudi nekatere splošne, načelne in najbistvenejše določbe zakona o združenem delu, da bi besedilo tega zakona s tem postalo preglednejše in vsebinsko bolj povezano in da bi ta enotna materija, na tako pripravljene osnovi, dala najboljšo podlago, vodilo in spodbudo združenemu delu za samoupravno ureditev tega položaja in vloge organa samoupravne delavske kontrole.

Pristop k predlaganim konkretnim rešitvam na podlagi teh izhodišč in načel je razviden iz predloženega besedila osnutka, ki je pred nami. Predlagatelj si bo na podlagi do sedaj potrjenih temeljnih izhodišč in rešitev v predloženem osnutku v nadaljnji pripravi in obdelavi zakona zlasti prizadeval, da bo skrbno proučil in upošteval vsa opozorila in pripombe, ki so bile in bodo še dane v razpravah v skupščinskih telesih in drugod.

Naj še posebej poudarim, da zlasti veliko pričakujemo od razprav, ki bodo o tem predloženem konceptu zakona v naslednjih mesecih v organizacijah združenega dela ob aktivni vlogi sindikatov. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in stališčih Družbenopolitičnega zbora ter ostalih gradivih.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.)

Ugotavljam, da ni pripomb in dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet. Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 12.35 in se je nadaljevala ob 13.20.)

Predsednik Štefan Nemeč: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Milana Baškoviča, sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo. Tudi za ta zakon je Izvršni svet predlagal, da ga v smislu 250. člena našega poslovnika obravnavamo tako, da se združita prva in druga faza. Ob razpravi dnevnega reda je bila že dana pripomba. Ali je točno? Ali ta pripomba še drži? Želi o postopku kdo razpravljati? (Ne.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (31 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.) Sklepčni smo.

Predlog izvršnega sveta ni bil sprejet, zato zakon obravnavamo kot predlog za izdajo zakona. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta še kaj dodati k pisnim poročilom? Prosim, besedo ima tovariš Milan Baškovič!

Milan Baškovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Referendum in druge oblike osebnega izjavljanja dobivajo po ustavi in po zakonu o združenem delu novo težo in nov pomen, ker pomenijo realizacijo ideje o neposrednem odločanju delovnih ljudi in občanov in o njihovih neodtujljivih in družbenoekonomskih samoupravnih pravicah v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Zakon o združenem delu ureja problematiko pretežno v materialnopravnem smislu: kakšen je smisel posameznih oblik neposrednega odločanja in kdaj je treba uporabljati posamezno obliko odločanja v združenem delu. Smisel našega zakona pa je v tem, da po eni strani postavi pravno osnovo za uporabo referendumov in drugih oblik neposrednega izjavljanja v vseh sferah samoupravljanja izven organizacij združenega dela, po drugi strani pa uredi proceduralno stran uporabe teh različnih oblik neposrednega odločanja oziroma izjavljanja. Pri tem ne gre za kakršenkoli formalizem, pač pa za to, da se z urejenimi postopki omogoči najširša iniciativa in zagotovi demokratična uporaba vseh oblik osebnega izjavljanja v posameznih organizacijah oziroma skupnostih. Predmetni zakon naj bi predstavljal določeno normativno premostitev med načeli, ki jih obsegata ustava in zakon o združenem delu na eni strani ter samoupravna ureditev v statutih in splošnih aktih samoupravnih organizacij na drugi strani.

Osnutek zakona obravnava tiste oblike neposrednega izjavljanja, ki jih obravnava že zakon o združenem delu, s tem, da analogno zborom delavcev v združenem delu obravnava tudi zbor delovnih ljudi in občanov, ki so v krajevnih skupnostih in občinah. Doslej je bila problematika, ki jo zavzema ta zakon, deloma zakonsko urejena, deloma pa je bila urejena v statutih organizacij združenega dela, drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. Z zakonom je bil urejen le referendum, s statuti pa so bile bolj ali manj ustrezno urejene ostale institucije zborov delavcev, na primer zbor združenega dela, zbor delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih in občinah.

Zakon o referendumu leta 1972 je bil v glavnem prirejen le za potrebe občin in krajevnih skupnosti, kjer je bilo v praksi veliko referendumov, v glavnem o uvedbi samoprispevkov. Ta praksa je v bistvu pomenila in potrdila ustreznost dosedanjih zakonskih načel, zato tudi predmetni zakon povzema znaten del teh načel, ki pa jih primerno adaptira tudi za potrebe organizacij združenega dela ter samoupravnih interesnih skupnosti.

Glede samoupravnih interesnih skupnosti ostaja sicer v določenem širokem okviru, da pooblašča te skupnosti, da v skladu z načeli zakona same v svojih statutih določijo ne samo primere, o katerih bo potrebno odločati z referendumom, pač pa tudi postopke za referendum, predvsem pa tako imenovano glasovalno telo, ki naj se izreče o posameznem vprašanju iz pristojnosti posamezne interesne skupnosti. Zaradi pestrosti teh skupnosti in njihove specifične narave zakon glede njih ne more odločati o nekaterih drugih večjih podrobnostih.

Glede zborov delavcev ter glede podpisovanja in posebnih pisanih izjav se predloženi koncept zakona naslanja na določbe zakona o združenem delu ter jih v določeni meri dopolnjuje s proceduralne plati. Pri instituciji zbor delovnih ljudi in občanov pa mora zakon v celoti opredeliti njegovo vlogo in

funkcijo v našem sistemu, poleg tega pa v osnovi tudi njegova proceduralna vprašanja.

Dosedanja razprava je potrdila vsebinsko zasnovo zakona, obenem pa dala vrsto sugestij in pripomb. Prepričani smo, da bo predložen zakon, potem ko bo dokončno sprejet, olajševal samoupravno urejanje referendumov in drugih oblik osebnega izjavljanja v statutih in splošnih aktih samoupravnih organizacij in skupnosti, poleg tega pa bo po drugi strani sam po sebi v določeni meri zagotavljal urejeno funkcioniranje posameznih oblik samouprave v naši družbeni praksi. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Mirko Bajželj, 8. okoliš, gospodarsko področje!

Mirko Bajželj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Kranj sta na svojem sestanku dne 30. junija 1977 obravnavali dokument ESA 80, to je predlog za izdajo zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona, in na podlagi predloženega gradiva, razprav v delovnih organizacijah in na samem sestanku sprejeli sklep, da posredujeta prek delegatov zborom Skupščine SR Slovenije naslednje pripombe:

Besedilo 28. člena naj se spremeni v tem, da bi se rok za ponovno izvedbo referendumov v primerih, ko gre za statusna vprašanja, skrajšal od predvidenih šestih mesecev na štiri mesece, ker je že v tem času možno predlog dopolniti oziroma dodelati do te mere, da gre lahko v ponovno obravnavo.

19. člen naj se dopolni s tem, da bo opredeljeno, kdaj se lahko ponovno predlaga referendum, če je bil predlog z referendumom zavržen.

22. člen: Menimo, da so roki nekoliko predolgi.

27. člen, tretji odstavek: Določilo tega odstavka se nam ne zdi pravilno, namreč da odločitev na referendumu ni sprejeta, če je ne sprejmejo tudi delavci najmanjše temeljne organizacije v sestavi delovne organizacije. Menimo, da naj bi bila odločitev sprejeta, če bi glasovala večina delavcev v temeljnih organizacijah v sestavi delovne organizacije.

K 34. členu imamo pripombo oziroma predlagamo dopolnitev, in sicer, da zbor delavcev sklicuje najvišji samoupravni organ v temeljni oziroma delovni organizaciji in se za vsak zbor lahko posebej izvoli predsednik.

K 35. členu: Ta člen naj se dopolni, da je bil sprejet sklep na zboru delavcev, in to tako, kot to velja in je navedeno tudi za zборе delovnih ljudi in občanov v 40. členu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Tomislav Majer, gospodarsko področje, 1. okoliš!

Tomislav Majer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša skupina ima naslednje pripombe k osnutku zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja:

K 12. členu: Izvajanje referendumov o organizacijah združenega dela je treba prepustiti organom, določenim v njihovih statutih oziroma drugih samoupravnih splošnih aktih, ne pa organom, ki vodijo postopek in tehnična opr-

vila, ki veljajo za volitve delegacij za skupščine družbenopolitičnih skupnosti. V tem se ločijo organi in postopek ter je v tem oziru treba ta člen dopolniti.

K 13. členu: V drugem odstavku je treba drugi stavek za besedama »v roku« dopolniti z besedama »po istem vprašanju«, za besedo »zakonom« pa z besedama »oziroma statutom«.

K 20. in 21. členu: Delovni ljudje oziroma občani naj bi imeli pravico odločati samo o tistih vprašanjih, za katera lahko sprejemajo obveznosti. Ostali se ne bi mogli šteti v kvorum za ugotovitev izida glasovanja. V tem smislu je treba spremeniti drugi odstavek 20. člena.

K 44. členu: V prvem odstavku, tretja vrsta, gre za pomoto: namesto »predpisi« se mora glasiti »podpisi«. V celotnem poglavju pa se pogreša obravnava oziroma prejšnja priprava referendumu v celoti po določitih 462. člena zakona o združenem delu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovarišica Marija Fras, prosvetno-kulturno področje, okoliš 3!

Marija Fras: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 5. okoliša za Zbor združenega dela in Zbor občin je na svoji seji dne 30. junija razpravljala o predlogu za izdajo zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona, in predlaga naslednjo spremembo: V drugem odstavku 22. člena predloga za izdajo zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja z osnutkom zakona naj se besedilo »eno leto« nadomesti z besedilom »šest mesecev«.

Obrazložitev: Krajevne skupnosti, zlasti v manj razvitih občinah, financirajo izgradnjo in vzdrževanje raznih komunalnih objektov in naprav, pa tudi druge potrebe na področju družbenih dejavnosti večinoma iz sredstev krajevnega samoprispevka, ki ga sprejemajo občani na referendumu. V posameznih primerih so priprave na referendum, s katerim občani prevzemajo materialne obveznosti, nezadostne in površne, ponekod pa v pripravah ni ugotovljen dejanski interes občanov, zato nekateri referendumi ne uspejo. Po sedanjem predlogu organi krajevnih skupnosti ne morejo eno leto po uvedbi referendumu ponoviti referendumu o istem vprašanju, kar lahko ogrozi uresničevanje dolgoročnih programskih nalog oziroma jih prestavi v poznejši čas. Zato naj bi se v tem primeru določil rok 6 mesecev, kot je to predlagano za ponovitev referendumu v samoupravnih interesnih skupnostih.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi osnutka zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in predloge, dane na današnji seji zбора.

Ima kdo kakšno pripombo glede tako oblikovanega sklepa? (Ni pripomb.)

Potem dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil tovarišico Elo Ulrich-Ateno, predsednico Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za usmerjeno izobraževanje in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila ste prejeli. Danes smo prejeli na klop amandmaje Izvršnega sveta in amandmaje dveh delegacij, to je iz Maribora in iz Ljubljane.

Besedo ima tovarišica Ela Ulrich-Atena!

Ela Ulrich: Tovraš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Rada bi pojasnila amandmaje, ki jih je predložil Skupščini Izvršni svet. Za osnovo bom vzela poročilo Zakonodajno-pravne komisije. Obveščam delegate Zbora združenega dela, da je Izvršni svet sprejel amandmaje Zakonodajno-pravne komisije k 5. in 16. členu, kar ste dobili tudi že napisano. Poleg teh dveh amandmajev, ki jih Izvršni svet sprejema, pa daje Izvršni svet na osnovi razprave v Zakonodajno-pravni komisiji in drugih telesih Skupščine še dodatna dva amandmaja: K 11. členu, kakor je zapisan in ga ne bom ponavljal. Ta amandma je redakcijske narave. V amandmaju k 15. členu pa moramo popraviti tekst, ki ste ga dobili danes na klop, namreč ne v prvem in drugem stavku 1. odstavka 15. člena, ampak samo v drugem odstavku prvega odstavka tega člena naj se besedilo »predsednik Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje« spremeni tako, da se glasi: »Republiški komite za vzgojo in izobraževanje«.

Dolžna sem dati pojasnilo še k amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 11. členu. Ta je v svojem poročilu zastavila vprašanje, kdo verificira izobraževalni program izobraževalne organizacije. Mislim, da je to povedano v 12. členu zakona, ki pove, da je za to urejanje pristojen organ za določanje predmetnikov in učnih načrtov. Ta organ je strokovni svet. To je družbeni organ, ki deluje pri Zavodu za šolstvo in je pooblaščen podpisovati predmetnike in učne načrte za osnovne in srednje šole. Za primer, da izobraževalna organizacija za odrasle organizira študij za pridobitev visokošolske izobrazbe, pa mora seveda sprejeti program, ki ga sprejme po veljavnem zakonu o visokem šolstvu svet visokošolske organizacije.

Še pojasnilo k 19. členu, h kateremu je imela Zakonodajno-pravna komisija prav tako pripombo, in sicer v tem smislu, ali ne bi bilo bolje, da bi predstojnika izobraževalne organizacije imenoval svet te organizacije in ne ustanovitelj. Izvršni svet te sugestije ne sprejema, ker meni, da je rešitev, kakršno daje predlog zakona, ustrežnejša, ker je enaka, kot je v veljavi po zakonu o osnovni šoli za osnovne šole in po zakonu o srednjem šolstvu za srednje šole. Prav tako ureja to tudi tretji zakon s tega področja, to je zakon o usposabljanju otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. V vseh teh treh primerih zakon predvideva, da imenuje predstojnika šole ustanovitelj. Menimo, da ni razlogov, da bi pri primeru organizacij za izobraževanje odraslih ravnali drugače. Če gre za delavske univerze, so te po pravilu organizirane v vsaki občini in so občine njihov ustanovitelj. Zato je prav, da imajo one o tem besedo. Če pa gre za izobraževalne centre, ki delujejo v okviru proizvodnih delovnih organizacij, pa prav tako menimo, da je potem funkcija tiste delovne organizacije, ki je ustanovitelj, da sodeluje in odloča pri tem.

To so naši dodatni predlogi in pojasnila k poročilom in predlogom skupščinskih teles. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim!

Ela Ulrich-Atena: V imenu predlagatelja izjavljam, da amandmajeve ki so bili predloženi od skupin delegatov 13. in 32. okoliša, predlagatelj ne sprejema. Večina amandmajeve je celo takih, da bi se na prvi pogled lahko sprejeli, vendar so pri podrobnejšem pregledu v glavnem nepotrebni, ker so vsebinsko že zajeti v zakonu.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Prosim, besedo ima dr. Drago Ocepek, kot predstavnik skupine, ki je te amandmaje pregledala.

Dr. Drago Ocepek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Kot ste slišali predlagatelj ne sprejema nobenega od amandmajeve, predloženih od delegatov 13. in 32. okoliša. Delovna skupina je prav zaradi spoštovanja do zakonodajne aktivnosti delegacij skrbno proučila vse predloge in dovolite mi, da prav na kratko pojasnim razloge, zaradi katerih se tudi delovna skupina strinja s tem, da se amandmaji ne sprejmejo.

Amandma delegatov 13. okoliša, ki pravi, da naj bi se drugi odstavek 1. člena spremenil, je v bistvu sam sebi v nasprotju. Govori namreč o izobraževalnih organizacijah, ki ne dajejo splošno priznane izobrazbe, želi pa, da se to veže na določilo 11. člena, ki pravzaprav precizira pogoje, s katerimi neka izobraževalna organizacija dobi status javnosti. Dejansko je torej kontradiktoren. Pobuda predlagatelja je zajeta v 6. členu zakona, ki pravi, da se izobraževalna organizacija organizira kot delovna ali kot temeljna organizacija združenega dela itd. in pravi: »Za organizacijo in upravljanje take enote se primerno uporabljajo določbe tega zakona«. S tem je popolnoma zajeta pobuda delegacije.

Delegati 32. okoliša so predlagali vrsto amandmajeve:

K 3. členu: Menijo, da k ugotavljanju in k vrednotenju rezultatov dela spada tako proučevanje pozitivnih kakor tudi negativnih vzrokov in je najbrž nelogično, da poudarjamo samo negativne rezultate.

Predlagajo tudi, da se zaradi smiselnosti zamenjata 11. in 12. člen. Če gledamo kompleksno 9., 10., 11 in 12. člen, kajti 9. člen začne z verifikacijo itd., potem ta zamenjava dejansko ne bi uveljavljala predvidenega zakonodajnega ritma navajanja posameznih členov.

K 15. členu predlagajo, da se na koncu prvega odstavka doda besedilo: »kar hkrati pomeni prepoved opravljanja izobraževalne dejavnosti«. Izbris iz evidence pomeni samo to, da izobraževalna organizacija nima več statusa javnosti, torej ne sme izdajati veljavnih spričeval. Ne moremo ji pa s tem odvzeti pravico, da še izobražuje s tečaji itd. Torej, ne preneha s svojo dejavnostjo, temveč samo izgubi status javnosti. Zato je ta amandma absolutno preoster.

K 25. členu predlagajo, da se rok 2 leti podaljša na 3 leta. O tem smo zelo veliko razpravljali in smo se tudi sami najprej za to ogrevali, toda pri pridobitvi pedagoške in andragoške izobrazbe ne gre za normalno šolanje, ampak za krajše dopolnilne tečaje s predpisanim programom, katerega v skladu s 17. členom določi Republiški komite. Če gre za tako kratko dopolnilno

izobraževanje, potem najbrž rok dveh let res zadošča, saj je cela vrsta delegatov menila, da je celo ta rok predlog.

Kar se tiče tujk: Res lahko za tujkami, vendar moram takoj povedati, da permanentnosti ne moremo zamenjati s stalnostjo, ker to ni isto, verifikacija res lahko pomeni tudi potrditev ali potrjevanje, ima pa še celo vrsto drugih pomenov in je dejansko v zakonodajno-pravni praksi ta izraz udomačen. Celotno mi na vsaki seji »verificiramo mandate«. Andragoška izobrazba pa seveda ni isto kot vzgoja ali pedagoška izobrazba, je namreč nekoliko širša. To so ustaljeni strokovni termini, ki jih pač žal v slovenskem jeziku lahko samo opišemo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Brečko, delegat iz 32. okoliša!

Miroslav Brečko: V zvezi z našimi amandmaji samo nekaj besed. Strinjamo se z mnenjem k amandmaju k 3., 11. in 12. členu, ne pa z mnenjem k amandmaju k 15. členu.

Ne moremo se strinjati, da je isto, da lahko delovna organizacija naprej organizira tečaje. Postavljam vprašanje: Ali so tečaji javni ali so tečaji nejavni? Kaj je javno, kaj nejavno? To je absolutno nesprejemljivo, da se lahko z izbrisom prepove samo javno delovanje. Koga bodo potem izobraževali, vprašujem?

Nadalje ne vidim vzroka, da verifikiranja ne zamenjamo s potrditvijo. Enkrat govorimo o potrditvi in potrjenih organizacijah za izobraževanje, drugi pa o verificiranih. Ravno tako izraz andragoški. Če ni isto eno in drugo, potem so sestavljenci našega pravopisa in pa slovarja tujk nestrokovnjaki. Prosim, lahko pogledate sami! Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Kdo še želi razpravljati? Prosim!

Dr. Drago Očepek: Moram reči, da sem se tudi jaz v delovni skupini precej vehementno zavzemal za približno isto kot tovariš delegat. Najprej glede tega, kaj pomeni izbris iz registra. Mislim, da delegat nima prav. Ta zakon ne prepoveduje, da nekdo ne sme, če je izbrisan iz registra, imeti na primer šiviljskega tečaja in izdati potrdila, da je nekdo tak tečaj opravil. Je pa to kljub temu oblika izobraževanja, samo zaključni dokument nima značaja javnega dokumenta, spričevala. To se pravi, da ne vzamemo z izbrisom iz registra pravice do izobraževanja, temveč samo pravico do izdaje veljavnih spričeval. To pa sta dva zelo, zelo ostro ločena pojma.

Glede zamenjave 11. člena pa lahko rečem, da je pravda za oslovsko senco. Dejstvo je, da začne govoriti o verifikaciji 9. člen, ostali členi pa si nato vsebinsko sledijo. Mogoče bo to lažje pojasnil pravni strokovnjak. Jaz nisem pravnik, so me pa prepričali, da ta zamenjava prav nič ne pomeni, ampak da kvečjemu nekoliko oteži preglednost.

Glede tujk in pa domačih besed je tako: tudi za televizijo imamo slovensko besedo ali pa za telefon. Določeni strokovni pojmi so se pač uveljavili. Tudi jaz sem za čistost slovenskega jezika, vendar ne za ceno nejasnosti ali pa predolgega opisovanja. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej moramo razčistiti glede amandmajev, ki so jih postavili delegati iz 32. okoliša. Prosim za pomoč delegatov. Ali umikate amandma k 3. členu? (Da.) Z amandmajema k 11. in 12. členu vztrajate. Z amandmajem k 15. členu vztrajate, k 25. členu ga umikate. Hvala!

Dajem na glasovanje amandmaja 32. okoliša k 11. in 12. členu. Izvršni svet se z njima ne strinja. Komisija se ne strinja. Kdor je za, naj prosim glasuje! (33 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (50 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (27 delegatov.)

Amandmaja nista sprejeta.

Sedaj dajem na glasovanje amandma k 15. členu. Tudi tega Izvršni svet ne podpira oziroma se ne strinja z njim. Komisija oziroma delovna grupa, ki je pri tem delala, ga tudi zavrača. Kdor je za, naj prosim glasuje! (27 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (54 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (30 delegatov.)

Amandma ni sprejet.

Kako je glede amandmaja iz 13. okoliša, ali še vztrajate? (Umikamo.) Potem nimamo več tega amandmaja.

Sedaj prehajamo na glasovanje o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije, ki se nanašata na 5. in 16. člen. Oba sta redakcijskega značaja. Ali se Izvršni svet z njima strinja? (Strinja.) Odbor? (Ni razpravljal.) Kdor je za, naj prosim glasuje! (105 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (6 delegatov.)

Amandma je sprejet. Amandmaji Izvršnega sveta se nanašajo na 11. in 15. člen s popravkom, ki ga je povedala tovarišica Ulrihova. Ali se Odbor strinja! (Se strinja.) Zakonodajno-pravna komisija! (Se strinja.)

Kdor je za, naj prosim glasuje! (110 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (4 delegati.)

Amandmaja sta sprejeta.

Sedaj dajem predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (110 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (6 delegatov.)

Predlog zakona je sprejet z večino glasov.

Sedaj se vračamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov organizacij združenega dela, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Predstavniki Izvršnega sveta je tovariš Milan Baškovič. Tudi za ta zakon Izvršni svet predlaga, da ga v smislu 250. člena našega poslovnika obravnavamo kot osnutek, to se pravi, da se prva in druga faza združita. Ob obravnavi dnevnega reda smo slišali pripombo delegacije iz 32. okoliša.

Ali ima glede postopka še kdo pripombe? (Ne.) Kdor je za to, da obravnavamo zakon kot osnutek, naj prosim glasuje! (75 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (31 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (7 delegatov.)

Zakon bomo obravnavali kot predlog za izdajo zakona.

Janez Zajc: Absolutna večina velja samo za končno odločitev, tukaj pa gre za proceduralna vprašanja. Velja večina navzočih delegatov.

Predsednik Štefan Nemeč: Bomo prebrali člen, da razčistimo!

Janez Zajc: 283. člen poslovnika pravi, da sklep o sprejetju predloga za izdajo zakona, zakonskega osnutka in vse druge odločitve pri sprejemanju zakona sprejme zbor z večino glasov navzočih delegatov.

Predsednik Štefan Nemeč: Besedo ima Janez Umek iz 30. okoliša!

Janez Umek: Ko smo obravnavali vse te zakone, smo pri dnevnem redu zahtevali, da se vsi štirje zakoni obravnavajo skupaj, in če smo sprejeli za zakon o delovnih razmerjih, da se jeseni ponovno obravnava, potem smo mislili, da velja tudi za vse ostale tri isti postopek.

Predsednik Štefan Nemeč: Odločamo se od zakona do zakona, ker mislim, da je po poslovniku tako pravilno. Imamo predlog predlagatelja in po proceduri, ki jo imamo, moramo te stvari razčistiti. Mislim, da ne moremo drugače. Sem za to, da ponovimo še enkrat glasovanje o vseh treh zakonih. Glede zakona o delovnih razmerjih pa mislim, da smo razčistili. Prosim, tovarišica Jelenova!

Elica Jelen: Ker gre za štiri za druženo delo zelo pomembne zakone, je bil naš predlog na začetku malce drugačen, kot je bil kasneje sprejet, vendar pa mislim, da je v splošno korist nas vseh, da se jeseni z zakonom o delovnih razmerjih ponovno srečamo kot z osnutkom. Predlagano je tudi bilo, da bi enak postopek ponovili z vsemi ostalimi tremi zakoni.

Predsednik Štefan Nemeč: Želi še kdo govoriti o postopkih za vse te tri zakone? Sprašujem predstavnika Izvršnega sveta, ali vztraja pri predlogu osnutka ali se opredeljuje za kakšno drugo varianto!

Milan Baškovič: Najprej bi rad vsebinsko opredelil zadevo. Ti trije zakoni niso isto, kot je prvi zakon. To se je drugače pripravljalo. Po programu tudi niso tako vezani, da bi morali biti res hkrati v vseh fazah enako obravnavani. So manj zahtevni, tudi nekoliko enostavnejši, nekatere stvari so urejene že sedaj v teh aktih približno tako, nekatere dopolnjujemo, skratka kvaliteta obravnave, kvaliteta rešitev in potem so nekoliko drugačni kot pri prvem zakonu, glede na obseg, na interes in tako naprej. Ne bi rekel, da če sprejmemo sklep, da se sprejmeta prva in druga faza skupaj, da bomo potem hiteli s predlogom. Že pri zakonu o delavski kontroli sem dejal, da imamo dogovor s sindikati, da bomo vodili široko razpravo v združenem delu. Ravno tako jo bomo tudi o zakonu o delavski kontroli, ki bo lahko enako dober, kot je dober zakon o delovnih razmerjih. To ne pomeni, da smo časovno v razkoraku.

Vsebinsko so zakoni vsak zase, nek svoj element. To ni celota, to so štirje zakoni. Če bi bil to lahko en kompleks, bi ga obravnavali kot en zakon. Seveda mislim, da bi bilo zelo prav, da se ob končnem sprejemanju tam proti koncu leta sprejemanje zakonov vendarle zopet združi. Ne vem če bo treba proceduro o tem sklepu, ki je bil mogoče nekoliko nerodno izglasovan, ponavljati. Lahko se dogovorimo, da ostane pri tem, kot je bilo sklenjeno, to se pravi, da so to druge faze. Pripombe so bile dane, nekih težkih kontra predlogov ni bilo. Sugestije imajo v glavnem ta namen, da se nekatere stvari ustrezneje obliku-

jejo. Po programih Skupščine je bil postopek tako opredeljen in mi smo temu sledili, ni pa nobenega razloga, da bi ostalo pri tem, da mora tako biti. Zmeraj smo za kvalitetno obravnavo, za vsebinsko dograjene rešitve, zato ne bi smeli biti sužnji nekih formalnosti. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Dodal bi še informacijo glede na prejšnjo pripombo, češ ali se nismo tudi na drugih sejah drugače odločali glede na večinsko ali nevečinsko opredelitev. Do sedaj o združevanju prve in druge faze nismo glasovali, ker še nismo imeli nobenega predloga, da bi se vračali z osnutka na predlog. V glavnem se odločamo, da obravnavamo prvo in drugo fazo skupaj. Le o skrajšanem postopku glasujemo, to se pravi o tistem postopku, kjer sprejemamo zakone le v eni fazi. Takrat vedno glasujemo in lahko za-trdim, da smo do sedaj glasovali vedno v skladu s poslovníkom. Kolikor menite, da bi bilo potrebno današnje glasovanje ponoviti, lahko to storimo. Ali menite, da naj ga ponovimo? (Da.) Torej bomo ponavljali.

Miroslav Brečko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ne bi želel iz muhavosti vztrajati pri tem, da se obravnava zakon po normalnem postopku. Že na začetku sem ob dnevnem redu povedal, v čem je bistvo: Da smo se tako vsi delegati iz Ljubljane odločili, ker je potrebna široka razprava. Zahtevali smo celo, da gre na zbere združenega dela občin. S tem se strinjajo tudi delegati iz Celja. Želimo namreč, da gredo ti zakoni res v razpravo, kajti posegajo v področje delavskega samoupravljanja. Zato je nujno potrebna širša razprava, kot jo je bilo mogoče sedaj izvesti. Zakon, ki ga imamo pred seboj, smo prejeli šele po sklicu seje. V tem času pa je bilo nemogoče izvesti razpravo v samoupravnih organih. Ob tem želim opozoriti delegate, da smo pri današnji tretji točki na strani 19 sprejeli naslednje: »Normalni trofazni postopek bo zagotovil, da bodo sprejeti akti vsebovali takšne rešitve, ki se bodo tekom celotnega postopka pokazale kot najustreznejše. Takrat bodo tudi delegati bolj začutili, da so tisti dejavniki, od katerih je odvisno, v kakšni obliki in s kakšnimi rešitvami bodo posamezna vprašanja družbenopolitičnega in družbenoekonomskega življenja rešena, to pa bo seveda vplivalo tudi na vedno večjo odgovornost delegatov pri njihovem delu«. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Želi še kdo razpravljati? Slišali smo predstavnika Izvršnega sveta, ki se zavzema, da se obravnavajo zakoni kot osnutki, to je skupaj prva in druga faza. Delegacija iz 32. okoliša temu oporeka.

Zato se vračamo nazaj na 6. točko dnevnega reda, in sicer k odločitvi, ali se obravnava zakon kot osnutek ali kot predlog za izdajo.

Kdor je za to, da se obravnava kot osnutek, naj prosim glasuje! (39 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (60 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (13 delegatov.) Hvala. Vse ostalo je v redu.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja.

Kdor je za to, da se obravnava kot osnutek, naj prosim glasuje! (24 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (76 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (13 delegatov.)

Ugotavljam, da je bil prvotni predlog oziroma sklep pravilen.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o volitvah in odpoklicu organa upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela.

Kdor je za to, da se obravnava kot osnutek, naj prosim glasuje! (24 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (76 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (11 delegatov.)

Zakon obravnavamo kot predlog za izdajo. Uvodno obrazložitev smo slišali.

Pričenjam razpravo. Prosim, besedo ima tovarišica Ljudmila Furlani, gospodarsko področje, 8. okoliš — Kranj.

Ljudmila Furlani: Skupina delegatov za 8. okoliš je na svoji seji obravnavala predlog zakona in posreduje naslednje pripombe:

K 3. členu: Bolj jasno naj se opredeli, kdo je nosilec in organizator družbenopolitične dejavnosti v temeljnih organizacijah združenega dela, ali Socialistična zveza delovnega ljudstva ali sindikat. Poenoti naj se izražanje o organizacijah združenega dela, ker se enkrat pojavlja temeljna organizacija združenega dela, drugič organizacija združenega dela in podobno, kot na primer v prvi točki 5. člena.

K 16., 21. in 22. členu: Če se kandidatna lista sestavlja po delih delovnega procesa in tudi določa, koliko delegatov je lahko izvoljenih iz posameznih delov delovnega procesa, potem naj bi se dala možnost, da posamezni del delovnega procesa voli oziroma kandidira samo svoje delegate, ne pa da se potem, ko je to navedeno, glasuje o celotni kandidatni listi.

K 26. členu: Če kandidati dobijo enako število glasov, naj bo izvoljen tisti, ki je prvi po abecednem redu na glasovnici.

V 27. členu naj varianta odpade.

K poglavju nadomestne volitve imamo pripombo, da naj bi se to poglavje dopolnilo z dodatnim novim členom, ki bo določal, da se ob volitvah izvoli tudi določeno število namestnikov, ki bi nadomestili izvoljene delegate v primerih, ki so navedeni v 30. členu. Šele če bi zmanjkalo tudi namestnikov, bi izvedli nadomestne volitve.

K 33. členu: Varianta naj se sprejme, saj je potem enako, kot je že določeno v 39. členu.

K 35. členu: Kolikor bo dopolnjeni oziroma spremenjeni 16., 21. in 22. člen, potem naj se spremeni oziroma dopolni 35. člen glede samega odpoklica.

Enako naj bi veljalo tudi za 38. člen oziroma za delegate v delavskem svetu delovne in sestavljene organizacije združenega dela.

K poglavju »volitve in odpoklic delegatov v delavskem svetu delovne oziroma sestavljene organizacije združenega dela« imamo pripombo, da naj bi se to poglavje dopolnilo z novim členom, ki bi določal sestavo delavskega sveta oziroma osnovo za številčnost delegatov iz posameznih temeljnih organizacij združenega dela.

K 50. členu: Iz določila druge točke je razvidno, da za imenovanje individualnega poslovnega organa v temeljnih organizacijah, ki ne opravljajo dejavnosti posebnega družbenega pomena, to določilo ne velja. Morda je to pomotoma izpuščeno. Prav tako pa tudi določilo glede prioritete razpisne komisije ni jasno, ali polovico članov razpisne komisije sestavljajo predstavniki organizacij združenega dela in sindikata v organizacijah združenega dela ali katerega sindikata. Kakor tudi, ali drugo polovico sestavljajo predstavniki družbenopolitične skupnosti. V tretji točki 50. člena je sicer navedeno, vsaj tako izgleda, naj bi razpisno komisijo sestavljalo enako število predstavnikov organizacij

združenega dela in sindikata, pri čemer se spet postavi vprašanje, katerega sindikata, v organizaciji ali občinskega. Varianta v tej točki naj odpade. Število članov naj se določi ob razpisu. Na splošno pa smo mnenja, da naj se za razpisno komisijo jasneje opredeli prioriteta.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Jurše, gospodarsko področje, Maribor!

Adolf Jurše: Tovarišice in tovariši delegati! Prosil bi vse navzoče, da se malo orientirajo na spremembe, ki so nastale medtem. Ne obravnavamo osnutka, to velja tudi za vse točke nazaj, zato naj svoje pripombe prilagodijo sedanjemu stanju, to se pravi predlogu za izdajo. Vse se to, kar smo slišali, nanaša na osnutek. Prosim, čas nas priganja, mislim, da nihče ne bi rad poslušal te stvari dvakrat, kajti to bo še enkrat na sporedu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Mislim, da ne bi kratili razprave, vsak naj pove tisto, kar ima v mislih. Pripombe so ravno tako dobrodošle in mislim, da naj se razpravlja naprej.

Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Jože Košir, gospodarsko področje, Celje — 1. okoliš!

Jože Košir: K zakonu imamo naslednje pripombe:

K 5. in 8. členu: Drugi odstavek 5. člena ni v skladu z določili 1. odstavka 493. člena zakona o združenem delu. V skladu s citiranimi določili zakona o združenem delu je primernejša oziroma ustrezna oblika sodelovanja, kakor jo tudi predlagatelj izvaja v obrazložitvi k osnutku tega zakona.

K 13. členu: Ta člen bi bilo primerno dopolniti tako, da bi volilna komisija opravljala tudi dela volilnega odbora v primeru, če se glede na številčno stanje tozdov lahko opravi glasovanje samo na enem samem volišču.

K 23. členu: Določilo tega člena bi bilo potrebno dopolniti s tem, da se lahko predčasno glasuje tudi v drugih primerih, ko so delavci na dan glasovanja odsotni, na primer v času letnega dopusta in podobno.

K 27. členu: Varianta k zadnjemu odstavku prvega odstavka naj ne odpade.

K 33. členu: Ostane naj dopolnitev z variantnim dodatkom k 1. stavku prvega odstavka, ki bi glasil: »ter organ samoupravne delavske kontrole«.

K 42. členu: V primeru, da se za sestavljeno organizacijo ne uporabijo določila 38. člena tega zakona, je treba dopolniti določilo tega člena v tem smislu, kako je treba ravnati v tem primeru.

V 50. členu variantni dodatek v tretjem odstavku za številčno majhne organizacije združenega dela ni sprejemljiv.

K 53. člen: Citira se isti člen, kar je verjetno pomota. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo želi še razpravljati? Ne želi nihče več? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi osnutka naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih ter predloge, dane na današnji seji zbora.

Ima kdo kakšno pripombo k tako forluliranemu sklepu? (Ni pripomb.)

Kdor je za, naj prosim glasuje! (110 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o ravnanju z odpadki, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Srečka Brusa, republiškega podsekretarja v Republiškem komiteju za varstvo okolja.

Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja, Odbor za družbenoekonomski razvoj ter Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Ali želi predlagatelj še kaj ustno dodati k pismenemu poročilu? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima Dr. Drago Ocepek!

Dr. Drago Ocepek: Tovarišice in tovariši delegati! Prav kratek bom.

5. člen osnutka zakona pravi, da je treba z odpadki ravnati tako, da (alineja d) se ohrani izgled pokrajine, naselij. Zaradi tega ne razumem predlagatelja, da v 6. členu, ko opredeljuje ravnanje z odpadki, mislim, kaj vse to obsega, ni dodal alinei če nadzorovanje odlaganja, kompostiranje, sežiganje odpadkov in rekultiviranje opuščениh odlagališč.

Že v predlogu k temu je bilo o tem govora. Dejansko naših odlagališč, ko se opustijo, nihče ne rekultivira in s tem seveda ne moremo zagotoviti izgleda pokrajine v naseljih.

K 16. členu: Drugi odstavek, tako formuliran, kot je sedaj, je zelo nevaren, ker sankcionira sedanje stanje, kajti pravi: »Odlagališča morajo biti locirana tako, da je mogoče z odlaganjem primernih odpadkov sanirati določene površine za primarno rabo.« Do sedaj so se za odlagališča velikokrat uporabljali peskopopi, glinokopi, gramozne jame, ki so s svojim odkopnim prostorom segle v talnico in so se potem enostavno zasipale. K sreči se nam ni še nič zgodilo, dobro bi pa bilo, da si predlagatelji ogledajo tako gramoznico v Mengešu ob cesti z letališča Brnik proti Ljubljani. Ker bodo izvedbeni predpisi sprejeti šele dve leti po sprejetju tega zakona, mislim, da je ta drugi odstavek vreden pomisleka in ga je treba primerno zaostriiti, da se dejansko ne sankcionira sedanje stanje. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o ravnanju z odpadki se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Pri pripravi predloga naj upošteva predloge, dane v skupščinskih telesih in predloge, dane na današnji seji zbora.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.)

Potem dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (107 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

Sedaj se vračamo k 4. točki dnevnega reda, ki smo jo prekinili.

Prosim predstavnika komisije, če obrazloži spremembe oziroma dopolnitve sklepa, ki ga je pripravila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne

zadeve in ki ga imamo na klopi. Na klop pa smo dobili tudi pismeno obliko teh sprememb oziroma dopolnitev. Prosim!

Rok Pavšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delovna skupina, ki jo je imenoval Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije za spremljanje razprave o uresničevanju resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, predlaga Zboru združenega dela, da sprejme na podlagi razprave v zboru naslednje spremembe in dopolnitve predloga sklepov, ki jih je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije:

Začetek druge alineje druge točke naj se spremeni tako, da se glasi: »Uskladitvi vsebine in mreže usmerjenega izobraževanja z razvojnimi interesi neposredne proizvodnje v združenem delu ter v družbi v celoti«.

Na drugi strani iste alineje naj se besedilo v prvi vrsti dopolni tako, da se glasi: »V izobraževanju za delo, ob delu in iz dela, ki zajema vse tri oblike izobraževanja«.

Začetek tretje alineje druge točke naj se spremeni tako, da se glasi: »Uveljaviti stalno izobraževanje strokovnih kadrov v gospodarstvu in družbenih dejavnostih ter usposabljanje vodilnih in vodstvenih delavcev, zlasti za potrebe neposrednega vodenja proizvodnje kot pogoja«.

Konec četrte alineje naj se dopolni z naslednjim besedilom: »In za večjo prisotnost znanosti na področju kadrovske politike«.

Doda naj se nova 5. točka, ki se glasi: »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj analizira vzroke neuskklajenosti vpisa mladine in odraslih v izobraževalne organizacije s potrebami združenega dela in predlaga ustrezne ukrepe«. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Pričenjam razpravo k predlaganim spremembam prvotnega besedila zaključkov. Ni pripomb? Če ne želi nihče razpravljati, dajem na glasovanje predlog sklepov s temi dopolnitvami, ki jih je sedaj prebral tovariš Pavšič in ki jih imamo tudi pred seboj. Kdor je za, naj prosim glasuje! (103 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so sklepi sprejeti.

Prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji protokola o ekvivalenci spričeval, stopenj in diplom, ki se pridobivajo v srednjih šolah, na univerzah in drugih izobraževalnih in znanstvenih organizacijah, institucijah v SFRJ in v Republiki Indiji med vlado SFRJ in vlado republike Indije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Izvršni svet je za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil tovariša Petra Winklerja, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Danes smo prejeli na klop tudi mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati?

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji protokola o ekvivalenci spričeval, stopenj in

diplom, ki se pridobivajo v srednjih šolah, univerzah in drugih izobraževalnih in znanstvenih organizacijah in institucijah v SFRJ in v republiki Indiji med vlado SFRJ in vlado Republike Indije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (102 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog odloka o soglasju k predlogu zakona.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji dunajske konvencije o civilni odgovornosti za jedrske škode, ki ga je Skupščini predložil v soglasju Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Izvršni svet je k tej točki dnevnega reda določil za svojega predstavnika tovariša Jožeta Šubica, svetovalca predsednika Republiškega komiteja za energetiko. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem ter Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji dunajske konvencije o civilni odgovornosti za jedrske škode. Danes pa smo prejeli stališče Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Jože Šubic!

Jože Šubic: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Vse države, v katerih se nahajajo jedrsko-energetski objekti, so posebej regulirale tudi vse specifične vidike izgradnje in izkoriščanja teh objektov, in to zato, ker obstoječa zakonodaja, to je zakonodaja sprejeta pred uvedbo mirnodobskega izkoriščanja jedrske energije, ne rešuje mnogih, zanjo specifičnih problemov. Taki objekti imajo določene lastnosti. Te specifičnosti so v največji meri odraz dejstva, da predstavlja jedrskoenergetski objekt izredno močan izvor jedrskega žarčenja, potencialno nevarnega za zdravje, življenje in premoženje ljudi, tako v ožji kot širši okolici. Res je, da na jedrsko žarčenje ne naletimo le v energetskih objektih, saj se danes pri znanstvenih raziskovanjih na različnih področjih pogosto uporablja jedrsko žarčenje, zato ima večina držav, med njimi tudi naša, že sprejete določene predpise za varstvo pred jedrskim žarčenjem, vendar pa predstavlja jedrskoenergetski objekt veliko močnejše žarčenje, kot ti ostali, ter potencialno predstavlja zlasti v primeru nesreče neprimerno večjo nevarnost za okolico. Jedrskoenergetski objekti so specifični po tem, da se s pomočjo materiala, ki ga uporabljajo, to je jedrskega goriva, ali proizvajajo protoni ali zgradijo eksplozivne naprave velike rušilne moči. Zato je potrebno objekt zavarovati z močnimi tehničnimi in pravnimi ukrepi, ki jih izvajajo tako proizvajalci in uporabniki kakor tudi države in mednarodne organizacije. Rezultat sprejemanja in izvajanja vseh teh ukrepov se izraža v dejstvu, da je obratovanje današnjih energetskih objektov varno in tako ne ogroža življenja in zdravja obratovalnega osebja in prebivalstva.

Mirnodobsko izkoriščanje atomske energije je tedaj povezano z velikimi riziki, ki zaradi svojega značaja in obsega terjajo posebno pravno ureditev in odgovornost uporabnikov jedrskega ustroja. Po splošnih pravilih civilnega prava bi namreč uporabnik jedrskega objekta odgovarjal neomejeno. Torej bi bil dolžan povrniti povzročeno škodo v celoti. Neomejena odgovornost pa pomeni nemožnost zavarovanja, to pomeni, da jedrska industrija ne sme biti obremenjena z neomejeno odgovornostjo, ker bi to predstavljalo daleč pretežno breme, ki bi oviralo delo in razvoj. Ker lahko posledice nuklearne nesreče sežejo prek državnih meja, se morajo zaščititi ljudje in premoženje po enakih principih. Posledica tega je, da države uvajajo podobne pravne sisteme od-

govornosti za nuklearne škode, tesno pa je tudi sodelovanje med nacionalnimi zavarovalnimi pooli. Tako si je v Evropi tudi zaradi skupnega trga zavarovanje in pozavarovanje vzpostavilo praktično enoten sistem odgovornosti za nuklearne škode in ne glede na to, katero konvencijo je država ratificirala.

Dunajska konvencija temelji na principu modernega atomskega prava, kanalizira odgovornost za nuklearne škode na uporabnika, katerega odgovornost je objektivna, po drugi strani pa dopušča omejitve in določa znesek, ki pa mora biti obvezno pokrit z zavarovanjem ali drugo finančno garancijo. Država pa v skladu z nacionalnim zakonom nastopa kot subsidiarni garant. Ker menimo, da določbe dunajske konvencije ne nasprotujejo našemu ustavno-pravnemu sistemu, predlagamo ratifikacijo, ki bo olajšala pripravo in sprejetje zakona o odgovornosti za nuklearno škodo, s tem pa bo omogočila Nuklearni elektrarni Krško, da pravočasno izpolni svoje obveznosti do dobavitelja, to je Westinghousa, kateremu mora do konca letošnjega leta poslati vse dokumente o izpolnitvi obveznosti, zavarovanje in garancijo. Rok dobave za gorivo je po pogodbi 31. marec 1978. Pri tem pa Westinghaus ni dolžan odposlati nuklearnega goriva iz Združenih držav vse dotlej, dokler mu nuklearka ne predloži vseh teh dokumentov. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji dunajske konvencije o civilni odgovornosti za jedrske škode. Kdor je za, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Odlok je sprejet.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o uporabi določenega zneska dinarske protivrednosti zunanjega kredita, katerega uporabnik je federacija, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovarišico Milico Ozbič, članico Izvršnega sveta in republiko sekretarko za finance.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi stališče Izvršnega sveta.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o uporabi domačega zneska dinarske protivrednosti zunanjega kredita, katerega uporabnik je federacija.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu zakona.

Ima kdo kakšno pripombo glede tako formuliranega sklepa! (Ni pripomb.)

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Tudi pri tej točki dnevnega reda je predstavnik Izvršnega sveta tovarišica Milica Ozbič.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za finance, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo poročila, prejeli pa smo tudi predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o soglasju k predlogu zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med SFRJ in Mednarodno banko za obnovo in razvoj. Kdor je za, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na zaključni račun Narodne banke Jugoslavije za leto 1976 z letnim poročilom Narodne banke.

To točko dnevnega reda smo obravnavali na 44. seji Zbora združenega dela. Ob tej priliki smo sprejeli sklep, da naj se sklepanje o soglasju odloži in zadolži delegacijo Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da poizkusi razčistiti odprta vprašanja v smislu pripomb Odbora za finance, Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in pripomb, danih v razpravi na takratni seji. Prejeli smo informacijo delegacije Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin v zvezi z usklaževalnim postopkom in razpravo glede zaključnega računa.

Glede na predlog delegacije smo to točko uvrstili na dnevni red današnje seje. Tudi pri tej točki dnevnega reda je predstavnik Izvršnega sveta tovarišica Milica Ozbič. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje naslednji odlok o soglasju k zaključnemu računu Narodne banke Jugoslavije za leto 1976:

Daje se soglasje k zaključnemu računu Narodne banke Jugoslavije za leto 1976, ki ga je Skupščini SR Slovenije poslal Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Kdor je za predlagani odlok, naj prosim glasuje! (100 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlagani odlok.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Kopru je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Predstavnik Komisije je tovarišica Marjeta Šentjurs. Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Kopru.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet z večino glasov.

2. Predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet je tudi k temu predlogu odloka dal pozitivno mnenje. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (95 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je odlok sprejet.

S tem zaključujem 16. točko dnevnega reda in prehajam na 17. točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Skupina delegatov za kmetijsko dejavnost 3. okoliša s sedežem v Ptujju je postavila delegatsko vprašanje v zvezi s 13. in 55. členom zakona o kmetijskih zemljiščih. Glede na to, da skupina predlaga, da Skupščina izda avtentično tolmačenje navedenih dveh členov zakona o kmetijskih zemljiščih, je to delegatsko vprašanje obravnavala Zakonodajno-pravna komisija Skupščine Socialistične republike Slovenije. Komisija je v zvezi z delegatskim vprašanjem dala pismeni predlog, ki ste ga danes prejeli na klop.

Prosim predstavnika Zakonodajno-pravne komisije, da predlog obrazloži!

Oskar Naglav: Tovarišice in tovariši delegati! Na delegatsko vprašanje skupine delegatov 3. okoliša glede obvezne razlage 13. in 55. člena zakona o kmetijskih zemljiščih dajem naslednji odgovor:

Vprašanje obveznosti plačila prispevka za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča za gradnjo kmetijskih objektov je obravnavano v okrožnici Republiškega sekretariata za urbanizem z dne 10. 10. 1973, ki je bila izdana v soglasju z Republiškim sekretariatom za finance, Republiškim sekretariatom za gospodarstvo in Republiškim sekretariatom za kmetijstvo in gozdarstvo in v delegatskem vprašanju navedenem pojasnilu Republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano z dne 4. 2. 1975. Okrožnica Republiškega sekretariata za urbanizem se res razlikuje od pojasnila Republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, saj pravi: »Poseben prispevek plačujejo tudi investitorji v kmetijstvu, če je za izgradnjo kmetijskega objekta potrebno lokacijsko oziroma gradbeno dovoljenje, razen če gre za objekte iz 2. odstavka 13. člena tega zakona.«

Zakonodajno-pravna komisija je omenjena vprašanja obravnavala na svoji seji dne 14. junija 1977 in pri tem sprejela stališče, da je določba 13. člena, ki določa poseben prispevek za spremembo namembnosti kmetijskega ali gozdnega zemljišča, nejasna in dejansko nastaja vprašanje, ali se prispevek po tem členu plačuje tudi v primerih, ko se na kmetijskem zemljišču gradi hlev ali s hlevom funkcionalno povezan gospodarski objekt ali ko se gradi dovozna pot zaradi smotrne uporabe kmetijskega zemljišča. Ta nejasnost nastopa predvsem zato, ker prvi odstavek 13. člena določa, da se omenjeni prispevek plačuje v primeru, ko se spremeni namembnost kmetijskega ali gozdnega zemljišča tako, da se to zemljišče več ne uporablja za kmetijsko in gozdno proizvodnjo. Če se na kmetijskem zemljišču gradi objekt, ki bo služil v kmetijske namene, seveda ni mogoče razumeti, da se takšno zemljišče ne bo več uporabljalo za kmetijsko ali gozdno proizvodnjo.

Iz teh razlogov je Komisija menila, da se z obvezno razlago 13. in 55. člena zakona o kmetijskih zemljiščih, kot to predlaga skupina delegatov 3. okoliša, ne bi mogle v celoti odpraviti omenjene nejasnosti. Zato Zakonodajno-pravna komisija predlaga, naj Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejme ustrezen sklep, s katerim naloži predlagatelju zakona o spremembah in do-

polnitvah zakona o kmetijskih zemljiščih, ki se že pripravlja, da v tem zakonu upošteva tudi spremembe določb 13. člena zakona o kmetijskih zemljiščih v tem smislu, da bi se določili primeri, ko se ne šteje, da se kmetijsko ali gozdno zemljišče ne uporablja za kmetijsko proizvodnjo, kot je na primer gradnja hleva ali s hlevom funkcionalno povezanega gospodarskega objekta, rastlinjaka, tople grede, gradnje dovozne poti zaradi smotrne uporabe kmetijskega zemljišča in gradnja gozdne prometnice.

Predsednik Štefan Nemeč: Pričujem razpravo. Ali želi kdo razpravljati? Ne želi nihče? Predlagam, da sprejmemo sklep, ki ga predlaga Zakonodajno-pravna komisija in ki se glasi:

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj pripravi spremembe in dopolnitve zakona o kmetijskih zemljiščih, upošteva predloge skupine delegatov za kmetijsko dejavnost 3. okoliša ter Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije in z zakonom določi primere, ko se ne šteje, da se kmetijsko ali gozdno zemljišče ne uporablja več za kmetijsko proizvodnjo.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Nihče.) Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (94 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na ostala delegatska vprašanja bo odgovorjeno na naslednji seji dne 19. 7. 1977.

Želi kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Nihče.) Potem smo tudi to točko dnevnega reda zaključili.

Zaključujem sejo Zbora združenega dela.

(Seja je bila končana ob 15. uri.)

50. seja

(19. julija 1977)

Predsedoval: Štefan Nemeč,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Štefan Nemeč: Tovarišice in tovariši! Pričenjam 50. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave Socialistične republike Slovenije in prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo izvolimo naslednje delegate: za predsednika Andreja Bidovca, za člana pa Majdo Žontar in Ludvika Senico. So predlagani delegati navzoči? (Da.) Želi kdo o predlogu razpravljati? (Ne.) Prehajam na glasovanje. Kdor je za to, da omenjene tovariše izvolimo v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlagani delegati izvoljeni soglasno. Prosim, da pregledajo pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba, in nato poročajo zboru.

Na današnjo sejo zbora sem povabil predstavnike Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Republiške konference SZDL Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Zavoda za družbeno planiranje SR Slovenije, predstavnike Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, predstavnika Raziskovalne skupnosti Slovenije, predstavnika Izobraževalne skupnosti Slovenije, predstavnika Skupnosti za pokojninsko-invalidsko zavarovanje, Skupnosti za starostno zavarovanje kmetov in predstavnika Železniškega gospodarstva Ljubljana.

Na sejo zbora so povabljeni tudi predsedniki odborov Zbora združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije in delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ.

Kot običajno prosim vse delegate, kolikor želijo postaviti delegatsko vprašanje in ga imajo že pripravljeno, da ga oddajo sekretarju zbora. S tem omogočimo predstavnikom Izvršnega sveta, da se pripravijo in morebiti odgovorijo že na današnji seji.

Poleg tega vprašujem, če želi kdo od delegatov na današnji seji govoriti v italijanskem ali v madžarskem jeziku. Kot veste, imajo delegati po 212. členu ustave to pravico, mi pa imamo pripravljene prevajalce. Ni delegata, ki želi govoriti v omenjenih jezikih? (Ni.)

Poleg tega bi vas obvestil, da smo se predsedniki zborov dogovorili, da bomo poslušali na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora po končani 2. točki dnevnega reda uvodno obrazložitev k uresničevanju družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje od 1976 do 1980, ki jo bo podal tovariš Jože Zakonjšek, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem.

Z dopisi z dne 5. 7., 11. 7. in 14. 7. 1977 ste bili obveščeni o razširitvi dnevnega reda današnje seje, in sicer z naslednjimi točkami: s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, s predlogom zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, s predlogom zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, s predlogom zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. 8. do 31. 12. 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, s predlogom zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, s predlogom zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976—1980 in s predlogom zakona o dopolnitvi zakona o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976—1980.

Predloge zakonov s področja družbenih dejavnosti enakovredno sprejemajo poleg Zbora občin tudi samoupravne interesne skupnosti.

Dajem besedo predstavniku Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja tovarišu Andreju Bidovcu!

A n d r e j B i d o v e c : Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 50. sejo dne 19. 7. 1977.

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 139 delegatov, in sicer: z gospodarskega področja 87 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 17 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 11 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 16 delegatov in iz obrtnih in podobnih dejavnosti 3 delegati. Iz delovnih skupnosti državnih organov družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti so pooblastila predložili 4 delegati, s področja aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ pa 1 delegat.

Na današnji seji niso navzoči delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: z gospodarskega področja za 15. okoliš 1 delegat, 33. okoliš 1 delegat, 19. okoliš 1 delegat, skupaj 3 delegati; s prosvetno-kulturnega področja za

3. okoliš 1 delegat; s socialno-zdravstvenega področja za 1. okoliš 1 delegat in za 4. okoliš 1 delegat; iz kmetijske dejavnosti za 4. okoliš 1 delegat, 6. okoliš 1 delegat, skupaj 2 delegata; iz obrtne dejavnosti za 2. okoliš 1 delegat in 3. okoliš 1 delegat, skupaj 2 delegata; za področje državnih organov za 3. okoliš 1 delegat, torej vsega skupaj 11 delegatov.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakonom in ustavo SR Slovenije, zato predlaga, da Zbor združenega dela verificira vsa predložena pooblastila.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? (Nihče.) Potem prehajam na glasovanje. Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor sprejel poročilo in potrdil poročilo komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in s tem verificiral pooblastila delegatov za 50. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da lahko Zbor veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda.

Glede na razširitve, ki sem jih omenil, predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda za 50. sejo Zbora združenega dela;
2. odobritev zapisnika 49. seje Zbora združenega dela;
3. uresničevanje družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980;
4. predlog resolucije o temeljih zakonodajne politike republike;
5. predlog zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976—1980;
6. predlog zakona o dopolnitvi zakona o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976—1980;
7. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
8. predlog zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
9. predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
10. predlog zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
11. predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
12. predlog zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino;
13. predlog zakona o koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v SR Sloveniji na področju zunanjetrgovinskega prometa;

14. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih;
 15. predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev;
 16. volitve in imenovanja;
 17. vprašanja delegatov.

Ima kdo kakšno pripombo ali spreminjevalni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? (Ni pripomb.) Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red soglasno sprejet.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 49. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik 49. seje Zbora združenega dela ste prejeli. Ima kdo kakšno pripombo k osnutku zapisnika? (Ni pripomb.)

Ugotavljam, da je zapisnik 49. seje Zbora združenega dela odobren.

S tem prekinjam sejo Zbora združenega dela in prosim, da počakamo toliko časa, da se zberejo še delegati drugih dveh zborov, da bomo poslušali uvodno obrazložitev tovariša Jožeta Zakonjška k 3. točki dnevnega reda.

(Seja je bila prekinjena ob 9.25 in se je nadaljevala ob 10.10.)

Predsednik Štefan Nemeč: Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

Analizo izvajanja družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1976 in 1977 in poročilo o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977 je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Z dopisom z dne 11. 7. 1977 smo prejeli prilogo k poročilu Izvršnega sveta Skupščine o izvajanju družbenega plana SR Slovenije za leto 1976 in v prvi polovici leta 1977, to je »Oceno samoupravnega sporazumevanja v osnovah planov samoupravnih interesnih skupnosti za družbene dejavnosti«. Z dopisom z dne 15. 7. 1977 pa smo prejeli poročilo o pokrivanju izgub o zaključnih računih za leto 1976 v prvem polletju leta 1977.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Mirana Mejaka, člana Izvršnega sveta in predsednika Odbora Izvršnega sveta za gospodarstvo in finance.

Uvodno obrazložitev smo slišali na skupnem zasedanju.

Gradivo so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za finance in Odbor za agrarno politiko, ki so dali skupno poročilo oziroma so pripravili tudi predlog ugotovitev, stališč in predlogov, ki ga bomo sprejeli ob zaključku te točke dnevnega reda.

Odbori našega zbora so se odločili, da predlagajo tri člane, ki bi spremljali razpravo in glede na razpravo predlagali ustrezne dopolnitve oziroma predložili dokončen predlog stališč. V to skupino so odbori predlagali Ivana Zelenška, člana Odbora za družbenoekonomski razvoj, Andreja Vidoviča, člana Odbora za družbenoekonomske odnose, in Vlada Šanca, predsednika Odbora za finance.

Prosim člane skupine, da pozorno spremljajo razpravo in po končani razpravi, skupaj s člani skupine Zbora občin, oblikujejo dokončen predlog ugotovitev, stališč in predlogov. Ima kdo kakšen drugačen predlog? (Ni predlogov.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Janez Tavčar, delegat iz Kranja, gospodarsko področje!

Janez Tavčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije iz 8. delegatskega okoliša sprejemamo predloženo analizo izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letih 1976 in 1977 ter jo ocenjujemo kot primerno osnovo, na podlagi katere bo možno tudi v posameznih občinskih družbenopolitičnih skupnostih izdelati ustrezne analize o izvajanju občinskih srednjeročnih programov razvoja za obdobje 1976—1977. Ob tako splošni oceni pa je bilo v razpravi o uresničevanju izhodišč republiškega plana izoblikovano naslednje mnenje:

Gospodarstvo je poslovalo v letu 1976 v bistveno spremenjenih, to je v težjih pogojih kot v preteklih letih. V tem letu je bilo uveljavljenih več bistvenih sprememb pogojev gospodarjenja, ki naj bi v končni posledici pripegljale gospodarstvo v stabilnejši položaj.

Uvedba zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev ter sprememba obračunskega sistema, kar pomeni prehod od fakturirane na plačano realizacijo, sta temeljni novosti in hkrati tudi težavi, katerima se je moralo prilagoditi gospodarstvo v letu 1976. Gospodarstvo je moralo v razmeroma kratkem času odpraviti več let trajajočo nelikvidnost, ki je v preteklih letih močno ovirala poslovanje. Prehod na plačano realizacijo je hkrati pomenil, da so organizacije združenega dela ugotavljale in s tem tudi delile le dejansko ustvarjeni dohodek. Ti dve spremembi sta v veliki meri vplivali tudi na finančne rezultate gospodarjenja, zaradi kakovostnih sprememb pogojev gospodarjenja pa otežujeta tudi primerjavo doseženih rezultatov v letu 1976 s prejšnjimi leti.

Uresničenje nalog, ki jih postavlja pred temeljne nosilce planiranja, to je temeljne organizacije združenega dela, krajevne skupnosti in samoupravne interesne skupnosti, srednjeročni načrt razvoja družbenopolitičnih skupnosti, pomeni za te obveznost. Na drugi strani pa še niso bili sprejeti in dogovorjeni nekateri osnovni ukrepi, ki naj bi omogočili realizacijo srednjeročnega načrta v celoti. Temeljna zakona o zagotavljanju plačil in o spremembi obračunskega sistema sta bila sicer v začetku leta sprejeta in uveljavljena, vendar je njuno prilagajanje dejanski situaciji med letom zamujalo in na eni strani povzročalo izredne težave v združenem delu, po drugi strani pa vplivalo tudi na prilagajanje finančnih rezultatov glede na trenutne razmere. Na ta način so, sicer pozitivni učinki obeh zakonov, delno izgubili svojo vrednost, po drugi strani pa je bilo zaradi tega dejansko nemogoče analiziranje doseženih rezultatov med letom, kakor tudi primerjava z letom 1975. Kljub temu te pomanjkljivosti v veliki meri odtehtajo pozitivni učinki teh zakonov, ki se kažejo predvsem v bistveno izboljšani finančni disciplini med uporabniki družbenih sredstev, kakor tudi v ugotavljanju in delitvi dejansko ustvarjenega dohodka.

Nadalje sta omenjena zakona, v okviru samoupravnih sporazumov o izgradnji in financiranju gospodarske infrastrukture, omogočila delavcem v združenem delu, da na podlagi konkretnih programov razvoja posameznih dejavnosti zagotovijo sredstva iz lastnega dohodka za ustvarjanje pogojev za nadaljnji pospešeni razvoj gospodarstva v celoti. Pri tem sta posebnega pomena

programiranje in hitrejši razvoj na področju energetike, železniškega in cestnega prometa. Poleg tega pa pomeni uskladeno delovanje samoupravnih interesnih skupnosti s področja gospodarstva in družbenih dejavnosti zagotovilo za hitrejši in enakomernejši razvoj družbenega standarda.

Posebno pomembno za uresničevanje srednjeročnih načrtov je sprejetje zakona o združenem delu, ki bo s svojo popolno uveljavitvijo zagotovil nove pogoje tako pri ustvarjanju kakor tudi pri delitvi dohodka. V letu 1976 zakon še ni mogel vplivati na rezultate poslovanja, vendar so problemi, ki so se pokazali v lanskem letu, našli svojo možno rešitev prav v določilih, ki jih prinaša ta zakon. Zaradi tega bo, predvsem v letošnjem letu, nujno dosledno pripraviti vse pogoje za njegovo čim hitrejšo uveljavitev v združenem delu.

Poseben problem pri uresničevanju srednjeročnih načrtov pomeni dejstvo, da do danes še niso bili dogovorjeni nekateri osnovni sistemski ukrepi v okviru federacije, predvsem s področja kreditno-monetarnega sistema, zunanje-trgovinske menjave in področja cen nekaterih izdelkov in storitev. Dejstvo je namreč, da so predvsem tozdi, še v času priprave tako lastnih kakor tudi občinskega in republiškega srednjeročnega načrta, nenehno opozarjali in tudi zahtevali, da so te sistemske rešitve temelj za realno načrtovanje razvoja. Glede na dejstvo, da je preteklo že leto in pol tekočega srednjeročnega obdobja, niso pa bili sprejeti omenjeni sistemski predpisi, se v posameznih, predvsem večjih, to je sestavljenih organizacijah združenega dela, postavljajo resna vprašanja o uresničevanju zastavljenih nalog. S tem v zvezi predstavljajo poseben problem kasnitve pri ustanavljanju interesnih skupnosti s področja zunajtrgovinske menjave ter s tem omogočanje enotnejšega nastopa na tujih tržiščih, tako pri nakupovanju surovin in reprodukcijskih materialov kot tudi pri prodaji gotovih izdelkov. Tudi kreditno-monetarni sistem bi že moral biti dokončan, da bi na ta način bilo onemogočeno delno odtujevanje dela dohodka, ustvarjenega v materialni proizvodnji, s strani bančnih organizacij, predvsem v obliki obresti za najete kredite. Sočasno ni bila dogovorjena tudi selektivna kreditna politika, tako glede na prioritete, določene s srednjeročnimi načrti, kot tudi glede na sposobnost posameznih organizacij združenega dela.

Poseben problem v družbeni reprodukciji predstavlja nedodelan sistem cen. Nujna uskladenost med cenami surovin in reprodukcijskih materialov ter cenami gotovih proizvodov neposredno vpliva na reprodukcijsko sposobnost gospodarstva. Ta neuskadenost je še zlasti pomembna za gospodarstvo občin s pretežno predelovalno industrijo. Kaže se v občutnejši zmanjšani reprodukcijski sposobnosti gospodarstva v celoti. Zmanjševanje reprodukcijske sposobnosti gospodarstva pa hkrati pomeni zmanjševanje možnosti za nove investicije, v zvezi s tem pa postavlja tudi vprašanje uresničenja srednjeročnega načrta v celoti.

Mnenja smo, da bi bilo koristno v analizi zajeti tudi oceno uresničevanja ukrepov, ki so bili dogovorjeni v preteklem letu glede pospešitve gospodarstva, kot tudi dati konkretnejše vzroke, zakaj posamezne samoupravne interesne skupnosti kasnijo pri uresničevanju sprejetih programov glede izgradnje infrastrukturnih objektov, zlasti tistih, ki so ključnega pomena za uresničevanje celotnega srednjeročnega plana SR Slovenije.

Zaželeno bi tudi bilo, da se po razpravi sprejmejo konkretnejši dolgoročni ukrepi za doslednejše uresničevanje srednjeročnih načrtov. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Franjo Lampelj, gospodarsko področje, 13. okoliš — Maribor!

Franjo Lampelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati skupine delegatov 13. okoliša s področja gospodarstva za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije podpirajo analizo združenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, kljub temu pa dajejo naslednje načelne pripombe:

Analiza je kljub obsežnosti premalo konkretna, saj se v analizi nakazujejo določeni problemi, ne pa tudi rešitve. Potrebno bi bilo dati poseben poudarek nekaterim najpomembnejšim dejavnikom razvoja, in sicer nadaljnemu uvažanju in razvijanju dohodkovnih odnosov, uveljavljanju kakovostnih dejavnikov razvoja, predvsem večji storilnosti, uspešnosti in učinkovitosti gospodarjenja, racionalnejši uporabi zmogljivosti, povečanju deleža znanja v vrednosti proizvoda, nagrajevanju po delu, prav tako pa tudi izvozu kot pospeševalcu razvojne dinamike in v tej zvezi sistemskim rešitvam.

Razmerja v razporejanju dohodka v letih 1976 in 1977 niso v skladu z dogovorjenimi planskimi usmeritvami. Sredstva za kritje splošnih in skupnih potreb, zakonske in pogodbene obveznosti, rastejo hitreje od dohodka, kar vse vpliva na zmanjšanje reproduktivne sposobnosti gospodarstva. Zato predlagamo, da se takoj sprejmejo ustrezni ukrepi za zmanjšanje obremenitve, predvsem tekstilne industrije, ki izvira predvsem iz prispevka za manj razvite republike in pokrajini in stroškov biološke reprodukcije v gospodarstvu, in da se te obveznosti pravičneje porazdele. To vsebujejo tudi napisana načela v družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976—1980 ter v resoluciji za leto 1977. V analizi pa niso za uresničevanje tega predvideni potrebni ukrepi.

V analizi se premalo nakazuje sistemska ureditev na področju zunanjetrgovinske menjave, ki bi delovala v smeri hitrejšega in racionalnejšega poslovanja. Oba dokumenta nakazujeta družbeno reševanje problemov, vendar je ob tem premalo poudarjeno načelo regionalnega usklajevanja oziroma se le-to prepočasi uveljavlja.

Ugotavlja se, da je investicijska poraba ostala na lanskoletni ravni, zato bi bilo potrebno bolje osvetliti to problematiko ter ugotoviti vzroke in posledice ter opredeliti sistemske ukrepe.

Iz gradiva izhaja, da investicijska dejavnost v letih 1976 in 1977 ne dosega obsega, ki bi zagotavljal doseganje dogovorjenih srednjeročnih ciljev. Vzrok za to so predvsem v nezadostni meri pripravljene razvojni investicijski programi za novo proizvodnjo, zmanjšana sredstva organizacij združenega dela, namenjena razširjeni reprodukciji, ter ovire pri najemanju tujih kreditov. Pri večini investicij prihaja tudi do večjih ali manjših zamud, ki jih povzročajo omejitve in dolgotrajni postopki pri uvozu opreme, pomanjkanja deviz v nekaterih sektorjih gospodarstva, nesolidnost domačih dobaviteljev opreme, pomanjkljiva, nepravčasno pripravljena in nekompletna investicijska dokumentacija ter ne dovolj kakovostne investicijske skupine.

V finančnih konstrukcijah materialnih naložb narašča delež bančnih kreditov, upada pa delež lastnih sredstev organizacij združenega dela. Pri tem prihaja do izraza v nekaterih sektorjih gospodarstva povečanje odvisnosti organizacij združenega dela od bančnih kreditov, kar povečuje njihovo že tako visoko zadolženost. Pri tem ni osrednje vprašanje obseg razpoložljivih sredstev

za razširjeno reprodukcijo, temveč predvsem struktura finančnih virov. Zato bo potrebno klasične kreditne odnose v prihodnje vse bolj nadomeščati z dohodkovnimi odnosi, ki jih predvideva ustavna preobrazba bančništva v celoti.

Nadalje so delegati v razpravi poudarili, da bi se morali držati vseh načel resolucije, za neupoštevanje teh načel pa uvesti tudi sankcije. Mnenja smo, da neuresničevanje resolucijskih načel ugotavljamo preveč milo.

Razvoj komunalne, cestne in stanovanjske dejavnosti je v zadnjih letih nekoliko hitrejši, vendar še vedno zaostaja za potrebami. Medtem ko se sekundarno komunalno in cestno omrežje razvija vzporedno z gradnjo mest in naselij, pa magistralno in primarno komunalno in cestno omrežje zaostaja za rastjo gospodarstva. Ta zaostanek predstavlja že danes nevarnost za nadaljnjo rast gospodarstva in razvoj mest in naselij, saj skoraj ni več lokacij za širjenje gospodarskih dejavnosti gradnjo stanovanjskih in drugih prostorov. Vzrokov za to je več, predvsem pa sta to nerešeno vprašanje financiranja cest in komunalnih dejavnosti ter nedodelana politika cen na teh področjih.

V analizi in poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije ni ocenjeno uresničevanje izvajanja srednjeročnega programa za področje cestne infrastrukture. V zvezi z obravnavo dogovora o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj magistralnih cest v obdobju 1976—1980 je posebna delovna skupina izoblikovala dodatni sklep, ki ga je sprejel Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije na svoji 47. seji dne 26. maja 1977 in ki se glasi: Ob analizi izvajanja srednjeročnega programa za obdobje 1976 do 1980 za leto 1977 naj da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pregled realizacije izvajanja srednjeročnega programa za področje cestne infrastrukture.

Skupina delegatov 13. okoliša je pri obravnavi analize izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letih 1976—1977 ugotovila, da se na področju cestne infrastrukture kasni z uresničevanjem srednjeročnega programa in da v poročilu ni usmeritev za pospešeno izvajanje programa. Poleg tega pa iz poročila ni razvidno, ali bo možno uresničiti program za leto 1977 v pospešeni akciji in katere so te naloge, ki jih v tem letu ne bo mogoče uresničiti. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Besedo ima delegat Slavko Primožič, gospodarsko področje, 11. okoliš — Tržič!

Slavko Primožič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z obravnavo analize o uresničevanju družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1976—1977 v zborih republiške skupščine želim opozoriti na trenutno najaktualnejšo problematiko nekaterih panog tržiške industrije.

Najprej glede čevljarске industrije. Hitrejšo rast v čevljarски industriji ovira zlasti naslednje: Proizvodnja je draga in je vse manj konkurenčna na svetovnem trgu, pglavitni razlog pa je dispariteta domačih in svetovnih cen, ki izvira iz disparitete uvoznega in izvoznega kursa dinarja. Medtem ko čevljarска dejavnost uvažа materiale, ki so povprečno obremenjeni s 30 % uvoznih dajatev, in kupuje domače materiale po še višjih cenah zaradi različnih uvoznih omejitev, dobi pri izvozu na konvertibilno območje le 16 % izvoznih premij, pri klirinškem izvozu pa celo plačuje izvozno takso 6 %. Pri tem je udeležba materialnih stroškov 75 do 80 %, ostalo pa je vkalkulirani dohodek. Ker predstavlja izvoz 52 % realizacije proizvodnje obutve, je ta dispariteta eden od najbolj črnih oblakov njihovega jutri, saj že izgublja pozicije na ruskem trgu. Konvertibilni izvoz pa povečuje zaradi potrebe po uvoznih ma-

terialih, čeprav ta izvoz zmanjšuje dohodek. V svetovni konkurenci ne more enakopravno tekmovali zaradi omenjene dispartite in 8 % carine na blago, ki se za konkurenčno blago iz Italije, Grčije, Portugalske in Španije ne zaračunava.

Pri iskanju vzrokov za tako stanje je poleg zunanjih dejavnikov, zakonodaje, organizacije, računovodstva v tozidih brez mehanografije in slabo razvite spremljajoče industrije treba omeniti tudi razmeroma veliko režijo, neugodno kvalifikacijsko strukturo ter neizdelan sistem odgovornosti in majhne razpone v nagrajevanju. Omeniti je treba tudi zelo visoke družbene obveznosti, saj kljub ugodnim rezultatom pri doseganju dohodka, indeks 125, razpoložljiva sredstva za akumulacijo po sedanjem sistemu delitve ne zadoščajo niti za pokrivanje inflacije, najbolj zaskrbljujoč pa je trend, indeks 71.

Za proizvodnjo je potreben v čevljarški industriji razmeroma dolg čas priprave, zaradi katerega se ta industrija prepočasi prilagaja zahtevam trga. Poleg subjektivne krivde za tako stanje je nedvomno treba poudariti neugodno in skromno ponudbo domačega trga usnja, barv, čepil, lakov, tekstila in obutveno industrijo in galanterijo kot tudi dolgotrajne postopke pri uvozu. Ne gre za premalo uvoznih pravic, hujša je številčnost omejitev, dolgotrajnost in togost pri reševanju postopkov, kar vse draži proizvodnjo in podaljšuje rok proizvodnje.

Kot izvozniki, katerih delež izvoza na zunanji trg predstavlja okoli 40 % izvoza slovenske čevljarške industrije, bi morali biti deležni določene selektivne obravnave pri uvozu opreme, predvsem tedaj, kadar to narekuje proizvod, po katerem je povpraševanju na zunanjem trgu. V takih primerih, ko je zaradi sezone potrebno proizvodnjo čim hitreje prilagoditi popraševanju, je vse preveč togosti pri reševanju postopkov oziroma dajanju uvoznih soglasij. Izvoz namreč narekuje tudi posebno organiziranost proizvodnje, in če tem zahtevam pravočasno ne zadostimo, se povpraševanje po določenem proizvodu odtuji. Zato bi morali biti v takih sezonskih obdobjih bolj fleksibilni, potrebna bi bila tudi večja selektivnost, kar tržiška čevljarška industrija kot velik izvoznik nedvomno zasluži.

Pri tekstilni industriji, sedaj ko so se cene ustrezno uredile, predstavlja največji problem uvoz opreme. Znano je namreč stališče, da v Sloveniji ne kaže razvijati tekstilne industrije, vsaj ne v taki obliki, kot je danes, vendar pa je ekonomsko neutemeljeno zavreči vsa dosedanja vlaganja, preusmeritev pa je proces, ki zahteva čas tudi za prekvalifikacijo kadrov. Zato naj bi pospešili razvoj tistega dela, ki je usmerjen v proizvodnjo novih in bolj zanimivih izdelkov, vendar pa je to onemogočeno z omejevalnimi ukrepi. Gre namreč za omejevanje uvoza opreme, to je dodelavnih strojev, z zahoda. Problem je toliko bolj pereč, ker v drugih republikah teh omejitev ne poznajo ali pa vsaj v zelo omiljeni obliki.

V tej panogi obstaja tudi specifičen problem: Zaradi izvajanja določil konvencije v nočnem delu žena so v nekaj letih skrčili proizvodnjo in sedaj v nočni izmeni obratuje le okoli 20 % predilniških zmogljivosti, tkalniških pa le 6 %. V drugih republikah pa se na konvencijo ne ozirajo dosti, tudi v nekaterih pokrajinah Slovenije ne, in nemoteno obratujejo v treh ali pa celo v štirih izmenah. Tako je okrnjena konkurenčna sposobnost, delno pa od tod izvira tudi njihova nižja akumulativnost.

V lesni industriji je največja ovira pri ustvarjanju večjega dohodka dejstvo, da se v zadnjem času občutno dražijo materiali od hlodovine do ivernih

plošč in lesnitnih plošč ter ostalega drobnega materiala, cene izdelkov te industrije pa so na ravni iz leta 1974.

S to problematiko vas seznanjamo v želji, da jo skušate čimprej ustrezno rešiti, saj bo v nasprotnem primeru v prihodnje ta vrsta industrije zašla v resne gospodarske težave. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Besedo ima tovariš Štefan Špilak, Lendava, 15. okoliš, gospodarsko področje!

Štefan Špilak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dne 15. 7. 1977 je delegacija za Zbor združenega dela občina Lendava razpravljala o poročilu o izvajanju združenega plana SR Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977 ter sprejela naslednja stališča in sklepe:

Delegacija ocenjuje, da predloženo gradivo dokaj dobro osvetljuje realizacijo družbenega plana SR Slovenije. Iz poročila je razvidno, da so v nekaterih dejavnosti bili doseženi vidni pozitivni premiki, ki so predvsem rezultat sprejetih ukrepov v lanskem letu.

Dajemo vso podporo ugotovitvi v poročilu, ki zahteva trajno in dokončno sanacijo izgub določenega dela združenega dela, ne pa samo pokrivanje izgub. Prav tako podpiramo sklep Izvršnega sveta Skupščine SRS o sprotnem ocenjevanju skladnosti prispevnih stopenj s sprejetimi planskimi nalogami in o sprotnem ukrepanju v sleherni občini.

Delegacija meni, v zvezi z 10. točko poročila, ki obravnava skladnejši regionalni razvoj SR Slovenije, da je presplošna in da ne konkretizira izvajanja družbenega dogovora o skladnejšem regionalnem razvoju v SR Sloveniji. Kljub pozitivnim premikom v zadnjem obdobju ugotavljamo, da se v celoti ne izvajajo določila zakona in družbenega dogovora o skladnejšem regionalnem razvoju. Te ugotovitve veljajo za višjo rast družbenega proizvoda, stopnjo rasti zaposlovanja, zagotavljanje solidarnostnih sredstev za nekatere samoupravne interesne skupnosti s področja gospodarstva in družbenih dejavnosti, na primer zdravstva, socialnega skrbstva, šolstva, PTT in podobno, ter uresničenje ekonomsko utemeljenih investicijskih programov v manj razvitih in obmejnih območjih. Hkrati ugotavljamo, kot je že v samem poročilu zapisano, da nekatere samoupravne interesne skupnosti dosledno izvajajo sprejete programe v manj razvitih območjih, kot na primer Samoupravna interesna skupnost za ceste. Zaradi navedenih dejstev delegacija meni, da je potrebno, da se 10. točka poročila dopolni z navedbo konkretnih primerjalnih kazalcev ter s predvidenimi ukrepi.

Priporočamo Izvršnemu svetu, da prouči možnost zakonske ureditve doslednega izvajanja določil zakona in družbenega dogovora o minimalnih standardih pri zaposlovanju delavcev. Glede tistih organizacij združenega dela, ki tega družbenega dogovora niso sprejele, pa podpiramo predlog Izvršnega sveta, da naj to čimprej store.

Delegacija nadalje ugotavlja, da je potrebno odpraviti 20% lastno udeležbo pri investiranju v manj razvitih območjih. Prav tako naj se prouči možnost spremembe obrestne mere pri najemanju investicijskih kreditov. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Besedo ima tovariš Franc Šifkovič, predstavnik Republiške konference SZDL Slovenije!

Franc Šifkovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Rad bi vas na kratko obvestil o stališčih in sklepih Predsedstva Republiške konference SZDL, ki je pred dnevi razpravljalo o poročilu Izvršnega sveta in o analizi Zavoda za družbeno planiranje. Ocenilo je, da oba dokumenta skupaj s poročilom o problematiki izgub in poročilom o sprejemanju samoupravnih sporazumov o osnovah družbenega načrta samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, predstavljata celoto in dajeta možnost za temeljito in poglobljeno analizo sedanjega trenutka. Predsedstvo je hkrati ocenilo, da podatki, ki so na razpolago, taka ocena je tudi v poročilu Izvršnega sveta, vendarle še ne onemogočajo dokončne ocenitve vseh negativnih tendenc ter realnost nekaterih planov. Zato bi morali v prihodnjih mesecih vsi nosilci planiranja, predvsem podpisniki družbenega dogovora o temeljih srednjeročnega načrta razvoja republike, temeljito oceniti dosežene rezultate, vsak seveda v okviru nalog, ki jih je z dogovorom sprejel. Na osnovi teh ocen pa bi lahko jeseni jasneje spregovorili tudi o realnosti nekaterih ciljev srednjeročnega načrta, ki jih sedaj ne izpolnjujemo.

Predsedstvo je menilo, da se dokumenti, ki so predloženi republiški skupščini in ostalim uporabnikom, uspešno izogibajo enostranskega prikazovanja družbenega razvoja. Gre za črno belo slikanje, ki smo mu dostikrat priča in ki zbega delovnega človeka in občana, da se ne usmerja na poglobljene naloge, prav tako pa se poročilo in analiza izogibata pristranskemu ocenjevanju posameznih elementov družbenega razvoja. Take primere lahko sami zasledite tako v časopisju kot tudi v nekaterih drugih dokumentih.

Menimo nadalje, da bi kazalo dosežene rezultate primerjati tudi s preteklim 5-letnim obdobjem, ker vemo, da smo v Sloveniji politiko, ki smo jo opredelili v zadnjem srednjeročnem načrtu, v bistvu že izvajali oziroma poskušali izvajati v zadnjih dveh letih preteklega srednjeročnega obdobja. Ta primerjava bi nam dejansko še bolj jasno pokazala velik korak, ki smo ga storili, tako v doseženih rezultatih kot tudi v spremembi družbenoekonomskih odnosov.

Iz obilice podatkov in ukrepov, ki jih ponujata tako analiza kot poročilo Izvršnega sveta, je Predsedstvo Socialistične zveze menilo, da bi kazalo usmeriti naše sile predvsem na tale področja: na intenzivno delo za spremembo in uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov, in sicer v dveh smereh, sprejetje vseh manjkajočih dokumentov, sistemskih zakonov ter družbenih in medrepubliških dogovorov, ki bistveno vplivajo na izpolnjevanje našega srednjeročnega načrta, ob hkratnem konkretnem uveljavljanju novih družbenoekonomskih odnosov, ki so, rekel bi, v idealni obliki zapisani v zakonu o združenem delu in nekaterih drugih dokumentih. Menim, da se ta proces sicer pospešuje, da pa so vendarle naloge, ki stojijo pred nami do konca leta, spomnimo se le nujnosti uvedbe dohodkovnih odnosov in stimulativnejše delitve osebnih dohodkov, izredno kompleksne in zahtevne.

Druga smer naših naporov naj bi šla na utrditev discipline pri spoštovanju samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov. Predsedstvo je ocenilo, da postaja samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje temeljna oblika razreševanja protislovij usmerjenega družbenega razvoja, prav tako pa je ocenilo, da naraščata nedisciplina in nedosledno izvajanje in spoštovanje sprejetih obveznosti v samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih. Ne gre sicer za to, da to sankcioniramo z zakoni, sodišči in Službo družbenega knjigovodstva,

temveč za to, da naredimo korak naprej in da posamični podpisniki, ki so prostovoljno sprejeli obveznosti ob podpisovanju teh sporazumov in dogovorov, ne presegajo določenih okvirov, pa čeprav tudi z ukrepi Službe družbenega knjigovodstva, ki kontrolira porabo družbenih sredstev in s tem razporejanje družbenega dohodka. Menim, da je ta ukrep nujen in upravičen, če hočemo, da bo institut sporazumevanja in dogovarjanj še v večji meri zaživel in če ne želimo, da ga že na samem začetku zatremo oziroma bistveno otežimo njegovo uveljavljanje.

Naslednja točka, pri kateri se je ustavilo Predsedstvo, je sprememba sestave združenega dela. Sprememba sestave združenega dela v Sloveniji v celoti, je dejansko ključnega pomena za nadaljnji razvoj naše republike. Predsedstvo je ugotovilo, da se sicer na nekaterih sektorjih kažejo prvi rezultati, to je razvidno tudi iz poročila in analize, vendarle potrebnih sprememb ne dosegamo v predvideni dinamiki. Pri tem mislim tudi na težave, o katerih je govoril moj predgovornik v zvezi s predelovalno industrijo.

Sprememba sestave je nujna predvsem z vidika spreminjanja proizvodnih programov, večjih možnosti in kakovostnih dejavnikov in doseganja večjega izvoza, kar je za Slovenijo nujno ne le s stališča devizne bilance, česar se mogoče v tem trenutku povsod niti ne zavedajo.

Naslednje področje, ki je prav tako pomembno za razvoj slovenskega gospodarstva, je povezava slovenskega gospodarstva z jugoslovanskim prostorom. Ocenjeno je bilo, da se te povezave uresničujejo pospešeno šele v zadnjih dveh, treh letih, da pa so še vedno močno navzoče lokalne meje. Tudi republiška meja predstavlja marsikdaj močno zavoro za tesnejše povezovanje slovenskega gospodarstva v jugoslovanski prostor. Gre predvsem za uresničevanje nekaterih skupnih ciljev, za racionalno delitev dela, za skupne naložbe, ki so v marsikateremu primeru tudi življenjskega pomena za slovensko predelovalno industrijo.

Glede razporejanja dohodka je Predsedstvo Republiške konference SZDL Slovenije ocenilo, da se sicer ne držimo v celoti razmerij, postavljenih s srednjeročnim načrtom, da pa vendarle poteka šele prvo leto in pol planskega obdobja in da imamo še možnosti, da ta razmerja spravimo v sklad s tistim, kar smo predvidevali. Izhod iz tega je v tem trenutku v povečanju dohodka, v povečanem družbenem proizvodu. Samo s povečanim družbenim proizvodom bomo lahko namreč uskladili naše potrebe po financiranju nekaterih dejavnosti. Menim, da je kritika, ki je bila usmerjena na pretirano porabo, sicer upravičena, da pa je vendarle potrebno poudariti, kaj skupna poraba pomeni. Zavedati se moramo, da skoraj 50 % skupne porabe tvorijo prejemki prebivalstva, ki seveda rastejo v skladu z življenjskimi stroški, ker se na nekatere v smislu zniževanja skoraj ne da vplivati. Na ostalih 50 % lahko vplivamo predvsem dolgoročno, s sprejemanjem ali nesprejemanjem investicijskih odločitev, ko odločamo o investicijah ali o širitvi oziroma ožitvi posameznih pravic, kratkoročno pa seveda tudi z racionalnimi programi in večjim varčevanjem.

Na koncu bi omenil še oceno, ki se je prav tako izoblikovala na tej seji, da družbenega dogovora o skladnejšem regionalnem razvoju in hitrejšemu razvoju manj razvitih območij v SR Sloveniji ne izpolnjujemo, na kar opozarja tudi poročilo Izvršnega sveta. Seveda kaže zastaviti vse sile, da se razvoj v teh območjih v prihodnjih letih pospeši. To je povezano še posebej s tem, da se v nekaterih regijah, v nekaterih območjih ponovno pojavlja ekstenzivno zaposlovanje, za katerega temeljne organizacije združenega dela niso v stanju

poskrbeti v smislu osebnega in družbenega standarda, medtem ko na področjih, ki danes veljajo za manj razvita, zaposlenost sicer raste nekoliko hitreje od povprečja, vendarle ne dosega dinamike, ki so jo določili z družbenim načrtom. Gre seveda za preusmerjanje programov, tudi programov iz že razvitih centrov, na področja, kjer obstajajo nekateri kakovostni dejavniki, ki zahtevajo pri naložbi veliko manj sredstev kot v kakem razvitem središču.

Za zaključek naj omenim, da smo veliko govorili o tem, kako uveljaviti vse te sklepe, ki jih sprejemamo v političnih organizacijah in seveda tudi v Skupščini in kako jih uvesti v temeljne organizacije združenega dela, v krajevne skupnosti in v občine. Menili smo, da je sprejetih sklepov sorazmerno veliko, da so naloge postavljene jasno, da pa vendarle, ko ocenjujemo, kako se izvajajo te stvari v temeljnih organizacijah združenega dela ali v krajevnih skupnostih, ta proces teče bistveno manj kakovostno in veliko počasneje. Zato bi kazalo, da tudi v vašem zboru ocenite vse možnosti in seveda nujnost, da to akcijo prenesemo med delovne ljudi in občane. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! K besedi se je prijavil tovariš Emil Šuštar, predstavnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije!

Emil Šuštar: Spoštovano predsedstvo, tovarišice in tovariši delegati! Že v uvodnem ekspezeju tovariša Zakonjška je bilo omenjeno, da smo v slovenskih sindikatih oblikovali stališča do analize in poročila Izvršnega sveta glede uresničevanja družbenega plana Slovenije.

To smo storili kot podpisniki družbenega dogovora o temeljnih razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980. Glede na to, da s temi stališči niste seznanjeni in da je uvodoma bilo omenjenih le nekaj stališč v zvezi z gibanjem osebnih dohodkov, bi želel v svoji razpravi opozoriti samo na nekatere temeljne ugotovitve Predsedstva Republiškega sveta z dne 14. tega meseca in na nekatere temeljne usmeritve v sindikatu za našo prihodnjo aktivnost na tem področju.

Eno izmed pomembnejših področij delovanja sindikatov je spremljanje uresničevanja družbenega plana SR Slovenije. V ta namen smo se sindikati aktivno vključili v razprave o analizi in poročilu o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in prvi polovici leta 1977. Našo razpravo smo strnili na omenjeni seji Predsedstva, v osnovi pa ugotavljamo naslednje:

Urejanje družbenoekonomskih odnosov, skupaj s sistemom samoupravnega družbenega planiranja, pomembno prispeva k hitrejšemu uresničevanju zakona o združenem delu, kar prispeva tudi k hitrejšemu uresničevanju postavljenega cilja, da delavci v temeljnih organizacijah celovito obvladujejo proces družbene reprodukcije, s čimer razvijajo pogoje za hitrejši družbenoekonomski razvoj in zagotavljajo socialno varnost. Upošteva se to osnovno ugotovitev in celovitost samoupravnega družbenega planiranja so za nas izredno zaskrbljujoče ugotovitve, da je še vedno brez planov 25 % temeljnih organizacij združenega dela materialne proizvodnje in približno 30 % organizacij v nematerialni proizvodnji ter da so sprejeti plani še vedno grajeni na stroškovnem principu, podjetniški, premalo medsebojno uskladeni, neceloviti, velikokrat presplošeni in s tem tudi neobvezujoči.

To terja od nas sindikatov, in seveda tudi ostalih družbenih dejavnikov, nenehno zavestno aktivnost za dosledno uresničevanje sistema samoupravnega družbenega planiranja, ki ga moramo v sedanjem trenutku neposredno po-

vezati z uresničevanjem vsebine zakona o združenem delu, in sicer tako, da bomo že v tem, zlasti pa v prihodnjem letu, dosegli kakovostne premike na tem področju. V svojih stališčih terjamo tudi osebno odgovornost najodgovornejših delavcev v temeljnih organizacijah, da presežemo sedanje stanje. Na drugi strani sodimo, da ni možno pospešeno uveljavljati zakon o združenem delu, zlasti v najpomembnejšem delu, to je v urejanju dohodkovnih odnosov, kolikor temeljne organizacije nimajo izdelanih planov.

Dalje ugotavljamo, da je treba pospešiti spreminjanje gospodarske strukture, še bolj usklajevati razvojne cilje in naloge ter zagotoviti uveljavljanje kakovostnih dejavnikov razvoja, ki vplivajo na dvig produktivnosti in na poslovni uspeh. Zato moramo posvetiti posebno pozornost oblikovanju dohodkovnih odnosov, zlasti med temeljnimi organizacijami združenega dela, ki so dohodkovno medsebojno povezane in soodvisne pri proizvodnem procesu, ne glede na pripadnost obstoječim organizacijskim oblikam. Poudarjamo, da je v ta namen potrebno storiti premike zlasti pri vključevanju trgovine, dolgoročnih dohodkovnih in poslovnih povezav s proizvodnjo ter pri vključevanju malega gospodarstva v dolgoročne proizvodne in dohodkovne povezave s proizvodnjo večjih organizacijskih sistemov.

Posebej pozorno smo obravnavali gibanje osebnih dohodkov, glede na to, da imamo na tem področju konkretne obveznosti v družbenem dogovoru o temeljih plana. Na področju pridobivanja in razporejanja dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke se sindikati zavzemamo predvsem za ponovno preverjanje realnosti planov in njihovo morebitno dopolnitev, upošteva je pri tem dodatno sprejete samoupravne sporazume, predvsem pa realne možnosti dohodka. Gre za proces kontinuiranega planiranja. Menimo, da bi s preverjanjem realnosti planov lahko dosegli oziroma preseglj sedaj še velikokrat navzoče načelo anticipirane porabe. Namreč, kolikor je plan temeljne organizacije ne-realn, iz njega pa izhaja plan družbenopolitične skupnosti oziroma občine, ki na podlagi predvidenega porasta družbenega proizvoda v občini v bistvu gradi obseg skupne porabe, potem menim, da je povsem realna naša zahteva, da preverimo obstoječe plane z vidika realnih možnosti dohodka.

Zavzemamo se za usklajevanje razvojnih ciljev z realnimi možnostmi in za pospešitev razvoja dejavnosti, ki prispevajo k splošnemu zvišanju celotne družbene produktivnosti. Nadalje se zavzemamo za doseganje z družbenim planom predvidenih razmerij pri razporejanju ustvarjenega dohodka, da se bodo osebni dohodki dvigali v odvisnosti od ustvarjenega dohodka, hkrati pa da bo realni osebni dohodek naraščal počasneje od produktivnosti dela. Z našo aktivnostjo moramo pospešiti nastajanje osnovnih meril za delitev sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela, kar je tudi osnovna naloga sindikatov v tem letu na vseh ravneh.

V naših stališčih poudarjamo, da moramo probleme izgub v bodoče reševati prek sistemov združenega dela z večjim sodelovanjem vseh dohodkovnih soodvisnih organizacij združenega dela in ne le prek finančnih konstrukcij, ki temeljijo na preživelih družbenoekonomskih odnosih in ki ne zagotavljajo kakovostnega dolgoročnega poslovanja. Po nekaterih podatkih je bilo nad 80 % vseh izgub v slovenskem gospodarstvu v preteklem letu pokritih v bistvu iz skladov bank oziroma iz sredstev bank in skupnih rezerv, občinskih in republiških, da pa je ostali del v bistvu pokrilo združeno delo samo. Po nekaterih bolj podrobnih vpogledih v to stanje, predvsem v okviru delovnih organizacij,

izhaja, da do pokrivanja izgub v smislu stališč, kakršna so bila opredeljena, dejansko ni prihajalo.

Zlasti moramo biti pozorni do tistih temeljnih organizacij združenega dela, ki poslujejo z izgubo, sočasno pa z izplačanimi osebnimi dohodki presegajo v samoupravnih sporazumih dogovorjene osebne dohodke in se s takimi osebnimi dohodki pojavijo pred sanatorji. Zato predlagamo, da se pooblasti Služba družbenega knjigovodstva, da zahteva od temeljnih organizacij združenega dela, ki ob predložitvi periodičnih obračunov pokažejo izgubo, obenem pa z izplačanimi osebnimi dohodki presegajo v samoupravnih sporazumih dogovorjene osebne dohodke, da le-te takoj uskladijo. O tem je treba obvestiti skupno komisijo udeležencev samoupravnega sporazuma, osnovno organizacijo sindikata, delavski svet ter organ samoupravne delavske kontrole. Enako pozornost moramo nameniti tudi tistim temeljnim organizacijam, ki poslujejo na meji rentabilnosti, in glede izplačevanja osebnih dohodkov imeti enaka stališča tudi do teh temeljnih organizacij.

Ta naš predlog o vključevanju Službe družbenega knjigovodstva in večjem sodelovanju tudi drugih družbenih dejavnikov seveda ni dodelan. Pojavil se je v razpravi, kako zagotoviti večje spoštovanje samoupravnih sporazumov. Čeprav so razmerja v Sloveniji nekoliko ugodnejša kot v ostalih republikah, vendarle sodimo, da nad 400 kršiteljev samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka v bistvu pomeni nezakonito dejanje.

Glede na to, da ta naš predlog ni dodelan, njegova uresničitve pa bi terjala tudi spremembo zakona o službi družbenega knjigovodstva, na drugi strani pa spoštovanje samoupravnih odločitev, moramo zagotoviti, da bi se za to rešitev v bistvu dogovorili udeleženci samoupravnih sporazumov posameznih dejavnosti. Menimo, da bi uresničitve tega predloga lahko pomembno prispevala k temu, da bi dejansko gibanje osebne porabe spravili v sklad z obstoječim dohodkom.

Na področju izboljševanja življenjskih in drugih pogojev delavcev se zavzemamo za dosledno uveljavljanje in spremljanje celovite in usklajene politike socialnovarstvenih ukrepov. V zvezi s tem terjamo tudi izpopolnitev metodologije za ugotavljanje rasti življenjskih stroškov, za katero menimo, da je v celoti preživela, kot tudi ustrežnejše organiziranje pri spremljanju in proučevanju gibanj na celotnem področju življenjskega standarda.

Na področju zaposlovanja menimo, da moramo odločneje preprečevati zaposlovanje družbeno nepotrebni administrativnih kadrov, ne samo v neproizvodnji ampak tudi v proizvodnih dejavnostih. Uveljaviti je treba za vse kadre merila za delitev osebnih dohodkov po delu, v odvisnosti od prispevka k skupno ustvarjenemu dohodku.

Pri uveljavljanju svobodne menjave dela smo po naših ocenah dosegli določen napredek, ki se kaže zlasti pri opredeljevanju elementov planiranja po samoupravnih interesnih skupnostih ter pri opredeljevanju enotnih skupnih dopolnilnih programov. Kljub temu obstajajo še pomanjkljivosti, kot so zamujanje na področju sprejemanja samoupravnih sporazumov, pomanjkljivosti pri osnovnih nosilcih planiranja, to je v temeljnih organizacijah, ki v veliki večini niso opredelile svojih potreb po storitvah družbenih dejavnosti, celo tistih ne, ki predstavljajo kakovostne dejavnike razvoja, kot recimo raziskovalna dejavnost, dolgoročno planiranje kadrov, pridobivanje in uporaba znanja itd. Zato tudi ugotavljamo v letošnjem letu, da so na področju skupne po-

rabe še vedno prisotna neskladja med nenehno rastočimi potrebami in nihajočimi materialnimi možnostmi za njihovo zadovoljevanje.

Ugotavljamo, da zaradi relativne stabilnosti in kontinuitete pri izvajanju dogovorjenih programov predstavljajo družbene dejavnosti sorazmerno neelastično porabo, ki je ni mogoče v celoti prilagajati dobri ali slabi letini materialne proizvodnje. Zato je toliko bolj nujno, vsaj srednjeročno, opredeliti razvoj teh dejavnosti in v neposrednem dogovarjanju med uporabniki storitev in izvajalci zagotoviti obseg sredstev na podlagi dogovorjenih programov in izoblikovati sistem rezerv za premostitve nihanj v gospodarstvu. Le tako bomo dosegli, da bodo prispevne stopnje predstavljale le tehniko obračuna, ne pa sredstva avtonomnega obračunavanja dohodka družbenih dejavnosti. Ko analiziramo gibanje skupne porabe, sindikati ugotavljamo, da ni dovolj, da analiziramo samo skupno porabo kot celotno, temveč je nujno analizirati gibanje posameznih njenih delov ter ugotavljati njihovo uskladenost z resolucijskimi predvidevanji.

V svojih stališčih ugotavljamo, da poročilo daje premalo poudarka uresničevanju nalog na področju proizvodnje hrane, preskrbe z živili in družbene prehrane, ki so strateškega značaja za osebni in družbeni standard ter delovno ustvarjalnost. Iz analize je razvidno, da se naloge, sprejete v srednjeročnem planu na tem področju, ne izvajajo dovolj intenzivno in zato v poročilu Izvršnega sveta pogrešamo konkretno ukrepanje za pospeševanje uresničevanja teh ciljev.

Sindikati v celoti soglašamo s kritično oceno uvoda k analizi o nedodelanosti družbeno-informacijskega sistema in njegove neuskladenosti z ostalimi določili in zahtevami zakona o združenem delu ter zakona o temeljih sistema družbenega planiranja, kajti menimo, da je dodelani informacijski sistem, s katerim lahko celovito analiziramo, spremljamo in izvajamo planske usmeritve na vseh ravneh, pomemben pogoj, da uveljavimo sistem samoupravnega družbenega planiranja. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Tovariši delegati! Opozarjam na dokument, ki sem ga uvodoma že omenil, to je na stališča, priporočila in sklepe, ki so jih pripravili odbori oziroma sedaj že tudi usklajevala komisija. Zato bi prosil predstavnika te komisije, da poda krajšo obrazložitev!

Vlado Šanca: Kot je razvidno iz poročila s skupne seje odborov Zbora združenega dela za družbenoekonomske odnose, za družbenoekonomski razvoj, za agrarno politiko in finance z dne 14. 7. 1977, ki ste ga danes dobili na klop, so odbori temeljito obravnavali analizo Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje o uresničevanju družbenega plana in dogovorov o temeljih družbenega plana v letu 1976 in v prvem polletju 1977 ter poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in druga gradiva, ki se nanašajo na to vprašanje. Na tej skupni seji so odbori obravnavali tudi delovni osnutek ugotovitev, priporočil in sklepov, ki naj bi jih sprejeli zbori Skupščine SR Slovenije v zvezi z uresničevanjem družbenega plana in dogovora o temeljih družbenega plana v tem obdobju. Danes zjutraj so se sestali člani delovne skupine iz vseh treh zborov in obravnavali ter sprejeli predlog ugotovitev, priporočil in sklepov, ki ste ga dobili danes na klop.

Če bi na kratko hotel poudariti vsebino predloženih stališč, priporočil in sklepov, bi lahko rekel, da v prvem poglavju Skupščina ob analizi in oceni

gospodarskih gibanj ugotavlja, da je ena najpomembnejših nalog vseh subjektov planiranja izvršilnih organov in sorodnih služb, da le-ti še naprej proučujejo in odpravljajo vzroke, ki so privedli do odstopanj in slabosti pri uresničevanju predvidenih nalog in ciljev družbenega razvoja.

V drugem poglavju Skupščina ugotavlja, da je za uresničevanje plana v letih 1976 in 1977 posebej pomembno organizirano politično delovanje v okviru Zveze komunistov Slovenije in Socialistične zveze kot frontne organizacije naprednih socialističnih sil.

Nadalje se ugotavlja, da morajo pristojni družbeni dejavniki na vseh ravneh pripraviti takšne ukrepe, da se bodo odprta vprašanja družbenega razvoja urejala predvsem po samoupravni poti in le v zares utemeljenih primerih tudi z intervencijo države.

V tretjem poglavju je glede stabilizacije ugotovljeno, da so bili doseženi pomembni uspehi, ki so pozitivno vplivali na družbeni razvoj, vendar so bili ti bolj posledica administrativnih ukrepov kot pa globljih strukturnih sprememb.

Kažejo se tudi nekateri elementi nestabilnosti, ki lahko ogrozijo pridobitve samoupravne socialistične družbe.

Nadalje obravnava ta dokument v tem poglavju vprašanje reproduktivne sposobnosti gospodarstva. S tem v zvezi se upravičeno opozarja na nujnost povečanja akumulativne sposobnosti temeljnih organizacij združenega dela in na uskladitev vseh oblik porabe z realnimi možnostmi v okviru dohodka.

Ugotovitev o upadanju reproduktivne sposobnosti velja predvsem za temeljne organizacije združenega dela. Hkrati se ugotavlja, da globalna moč reproduktivne sposobnosti ne upada, temveč v primerjavi z letom 1975 celo narašča, če se upoštevajo tudi samoupravno združena sredstva, dohodek bank in zavarovalnic, sredstva za investicije in sredstva hranilnih vlog občanov ter še nekatera druga sredstva.

Četrto poglavje ugotavlja, kar je tudi v analizi in v ekspoziciji povedano, kot tudi v današnji razpravi, da je treba dosledno izpolnjevati sistem plačilnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev. Ugotavlja se namreč, da finančna disciplina upada.

Glede izgub se ugotavlja, da so izgube sicer pokrite, vendar je večina sanacijskih programov usmerjena v finančno uravnovešanje rezultatov gospodarjenja, ne opredeljujejo pa se skupaj dogovorjeni ukrepi za odpravo vzrokov slabšega gospodarjenja.

Glede problematike cen se ugotavlja, da je bilo v letu 1976 doseženo umirjeno gibanje cen, vendar kot posledica restriktivne politike cen. Hkrati se ugotavlja, da se povečujejo pritiski za ponovno povečanje cen. Zato ostaja področje cen še vedno eno od osnovnih vprašanj uresničevanja dogovorjene politike, saj so že doslej družbeno odobrena povišanja cen nekaterih proizvodov in storitev preseгла planske okvire. Takšen položaj zahteva poglobljeno analizo gibanja cen.

Naslednja alineja tega poglavja ugotavlja slabšanje razmerij med uvozom in izvozom. Razmerja na tem področju je potrebno oceniti realno, ukrepe ekonomske politike pa usmeriti k selektivnemu omejevanju uvoza, zlasti na področjih, ki niso opredeljena kot prioriteta. Menim, da je s tem zajeta tudi celotna razprava v zvezi s tekstilno industrijo.

Naslednja alineja govori o stališčih in ocenah glede investicijske porabe. Menim, da predložena stališča dovolj realno nakazujejo gibanja investicij.

V zvezi z zaostajanjem v regionalnem razvoju, kot je bilo danes že v razpravi povedano, dokument ugotavlja, da je treba oceniti, kako se uresničujejo prevzete obveznosti. Dokument poudarja, da je vzrok za takšno stanje v nedoslednem uresničevanju družbeno dogovorjenih stališč o usmerjanju investicij v manj razvita območja.

Naslednja alineja govori o osebni, skupni in splošni porabi. Tukaj je seveda treba spoštovati izhodišča srednjeročnega programa in celotno porabo uskladiti z možnostmi gospodarstva.

Zadnja alineja govori o informacijskem sistemu in poudarja, da bi ta predvsem moral služiti izboljšanju poslovne orientacije združenega dela, planiranju, samoupravnemu in družbenemu dogovarjanju ter hitrejšemu združevanju sredstev in dela.

Skupščina s tem, ko posebej poudarja nekatere stalne in dolgoročne naloge, zlasti pa nekatere konkretne naloge tekoče ekonomske politike, ki naj tudi s kratkoročnimi ukrepi zmanjšajo negativne tendence oziroma preusmerijo gibanja v zaželeno smer, nikakor ne podcenjuje pomena zelo pomembnih drugih nalog, zlasti na področju uveljavljanja kakovostnih dejavnikov v gospodarjenju.

V V. poglavju se priporočajo delavcem v temeljnih organizacijah določeni ukrepi, ki izhajajo iz analize in iz ugotovitev v prejšnjih štirih poglavjih.

V tem poglavju so dane tudi smernice samoupravnim interesnim skupnostim na področju materialne proizvodnje ter interesnim skupnostim na področju družbenih dejavnosti.

To bi bila na kratko vsebina predloženih stališč, za katera v imenu skupne komisije obeh zborov predlagam, da jih sprejmete. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Besedo ima tovariš Rok Pavšič, delegat gospodarskega področja, 33. okoliš — Ljubljana!

Rok Pavšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Mogoče so že govorniki pred menoj razpravljali o nekaterih stvareh, ki jih bom sedaj povedal, vendar mi dovolite, da sporočim stališče skupine delegatov 33. okoliša, ki je na svoji seji dne 13. 7. 1977 razpravljala o poročilu Izvršnega sveta in izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977.

Delegati se strinjamo z ugotovitvami poročila Izvršnega sveta in ga podpiramo v celoti. V zaključke, to je v tretje poglavje, pa bi morali jasnejše vključiti še naslednje ugotovitve. Ko smo oblikovali svoja stališča, namreč še nismo imeli stališč, ki smo jih prejeli danes na klop, zato je bilo poudarjeno naslednje besedilo: »pospešiti je treba proces planiranja tudi v tistih tozdih s področja materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti, kjer še nimajo planov, oziroma dopolniti obstoječe plane z vsemi elementi, ki jih vsebuje zakon o združenem delu.«

Sklepanje medrepubliških dogovorov posega tudi na področje povezovanja proizvodnje in trgovine glede naprav in aparatov, še zlasti avtomobilov, kakor tudi razvijanja ustrezne servisne mreže. Glede na stanje na tem področju smo delegati ugotovili, da so storitve na področju servisne dejavnosti, zlasti avtomobilov, slabe in prepočasne. Vzrok za tako stanje so slabi dohodkovni odnosi, ker se servisi preživljajo samo z delom, brez prodaje, kot samostojne reproduk-

cijske enote. Zato ne morejo ustvarjati zadostne akumulacije in razširitev delovnih prostorov.

Glede na značaj dela in sorazmerno nizke dohodke v tako imenovanem malem gospodarstvu, kamor spadajo tudi servisi, ki so za 20 % nižji od republiškega poprečja v združenem delu, ni priliva kadrov za izpopolnitev delovnih mest.

Zaradi takih pogojev so servisi neekspeditivni, površni, zaradi kadrovskih problemov poslujemo samo v eni izmeni in niso na razpolago zaposlenim občanom, ki morajo urejati zadeve med delovnim časom, z dolgo čakalno dobo pa se povzroča organizacijam združenega dela tudi neposredna škoda.

V zvezi s tem predlagamo, da se v 6. alineji na strani 9 na koncu namesto podpičja vstavi vejica in doda besedilo: »zlasti na področju malega gospodarstva«.

Hkrati predlagamo Izvršnemu svetu, da izdela analizo in poroča Skupščini o tem, kako lahko republika vpliva na proizvajalce za večje in družbeno izenačene naložbe v mrežo servisov, zlasti avto-servisov, v interesu razvoja turizma in tudi manjših izgub delovnega časa zaposlenih občanov in gospodarstva nasploh.

Tovrstno problematiko bi morali reševati vzporedno z izgradnjo cestnega omrežja in razvojem industrije. To stališče podpirajo vsi delegati ljubljanskih občin.

Če hočemo uresničiti sprejete naloge, moramo začeti čimprej izvajati sklepe in priporočila, dana v razpravah o štipendiranju in kadrovskih nalogah, zato predlagamo, da se v posebno novo alinejo ali v sklepe doda, da moramo spoštovati in dosledno izvrševati dogovore na področju kadrovske in štipendijske politike ter izobraževanja.

V poročilu Izvršnega sveta je navedena tudi problematika kritja povečanih obveznosti SR Slovenije do proračuna federacije, zaradi česar je potrebno najti vire izven združenega dela. Z ureditvijo medsebojnih dohodkovnih odnosov je potrebno dosledno izvesti plačevanje po delu, izenačiti nagrajevanje fizičnega in umskega dela v organizacijah združenega dela, poostriiti kontrolo in dosledno izvajati davčno politiko, pri čemer je treba zajeti dohodke tudi izven kontrole združenega dela. V statistikah je namreč ugotovljeno, da je nerigistrirane približno 40 % celotne potrošnje jugoslovanskih občanov, zato predlagamo, naj Izvršni svet izdela analizo in poroča Skupščini o tem, kakšno je stanje in kakšni ukrepi se predvidevajo na tem področju.

V zvezi s problematiko večanja izostankov z dela zaradi bolezni in nesreč izven dela ter nege bolnikov menimo, da bi bilo potrebno usmerjati zdravstveno varstvo v okviru organizacij združenega dela, s prednostnimi ambulantami v zdravstvenih domovih pa večati odgovornosti zdravstvenega osebja do združenega dela.

Celoten sklop problematike obremenitve gospodarstva oziroma neenakomerne obremenitve gospodarstva zadeva tudi zakon o ljudski obrambi, ki smo ga prejeli lansko leto, zato dovolite, da v okviru tega postavim delegatsko vprašanje: »V preteklem letu smo prejeli zakon o ljudski obrambi in civilni zaščiti. Združeno delo po tem zakonu izplačuje nadomestilo osebnih dohodkov za delavce, ki sodelujejo na vojaških vajah. Ker je zakon zaživel samo v svoji funkciji v prvi fazi, organizacije z več vojaških obveznikov prispevajo večji del pri financiranju splošnega ljudskega odpora in civilne zaščite.

Kot vemo, zakon predvideva združevanje sredstev v ta namen v okviru občin, kar bi vsekakor enakomerneje bremenilo gospodarstvo. Za izpeljavo teh nalog so zadolženi občinski štabi teritorialne obrambe, ki pa so v fazi ustanavljanja in izpopolnjevanja, zato bo potrebno še nekaj časa, da bo dogovarjanje in združevanje sredstev učinkovito steklo. Zato sprašujemo, kako lahko združeno delo pospeši združevanje sredstev?« Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Prosim, besedo ima delegat Andrej Zadravec, kmetijska dejavnost, 5. okoliš — Pomurje!

Andrej Zadravec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko je skupina za delegiranje delegatov v Zboru združenega dela s področja kmetijstva v Pomurju razpravljala o analizi izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977, je prišla do ugotovitve, da predstavlja analiza celovito podobo doseženih rezultatov v prvih dveh letih srednjeročnega obdobja izvajanja družbenega dogovora o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji za to obdobje.

Delegacija je posebej poglobljeno razpravljala o delu analize, ki obravnava dosežke in problematiko v kmetijstvu. Pri tem je prišla do ugotovitve, da morata agroživilski kompleks in celotna družba še učinkoviteje ustvarjati take družbenoekonomske in druge pogoje, da bo agroživilski kompleks lahko uspešno uresničeval proizvodnjo razmeroma cenejše in kakovostnejše hrane.

Razvoj tega področja pomeni za manj razvita, predvsem kmetijska območja, nujen pogoj za hitrejšo pot iz nerazvitosti.

Ugotovili smo, da potekata proces združevanja dela in sredstev v organizacijah združenega dela s področja kmetijstva in živilske predelovalne industrije ter postavljanje dohodkovnih odnosov v smislu zakona v združenem delu, čeprav še ne dovolj hitro in dovolj učinkovito.

V razpravi smo ugotovili, da je eden, čeprav ne edini pogoj za še hitrejšo napredovanje v kmetijski proizvodnji pridobivanje in usposabljanje novih zemljišč za intenzivnejšo kmetijsko proizvodnjo z melioracijami in komasacijami zemljišč, kar bi na našem izrazito kmetijskem področju lahko dosegli. Zato bi se v nadaljevanju oprl na ugotovitve iz analize, ki govore o tem, da prav na tem področju najbolj zaostajamo.

Poiskati bi bilo treba vzroke in razloge, zakaj do tega prihaja, in v nadaljnjih razpravah in razčiščevanjih priti do rešitev, da bi tudi na tem področju uresničevali srednjeročni program. Mnenja smo, da sprememba plana melioracij in s tem v zvezi sprememba plana kmetijske proizvodnje ne bi bila najboljša rešitev.

Ugotavljamo, da obstajata interes in pripravljenost za izvedbo melioracij in komasacij zemljišč, da pa so ponekod tudi še subjektivni zadržki. Sicer je točno, da je eden izmed razlogov pomanjkanje lastnih sredstev investitorjev, posebej še, ker ugotavljamo, na podlagi nekaterih elaboratov, da je izvedba melioracijskih del zelo draga, tako da interesenti postavljajo vprašanje upravičenosti melioracij, še zlasti zato, ker je na teh zemljiščih potrebno več vlaganj tudi nekaj let po izvršeni melioraciji. Zato bi bilo potrebno proučiti in najti ustrežnejši sistem kreditiranja melioracij, ki bi letna vlaganja zmanjšal, obremenitve pa raztegnil na daljšo dobo, recimo na 20 let ob minimalni obrestni meri. Nadalje bi bilo po našem mnenju potrebno proučiti določene ugodnosti pri plačevanju raznih dajatev in prispevkov za obdobje odplačevanja kreditov,

kot jih že danes poznamo, ko kmetijski proizvajalec spremeni namembnost kulture oziroma ko vloži večje investicije za usmerjeno kmetijsko proizvodnjo.

V razpravi smo prišli do ugotovitve, da pomanjkanje investicijskih sredstev ni edini razlog, da se planske naloge ne izvršujejo hitreje. V prvi vrsti, že iz sedanjih skromnih začetkov pri pripravi izvedbenih načrtov, ugotavljamo, da je postopek zelo dolgotrajen, poleg tega pa še drag, da preteče veliko časa, da se pride do melioracijskega načrta, in da se tega mnogokrat ne da izvesti, ker v predpisanih postopkih ne bo mogoče priti do vseh potrebnih soglasij. Namreč, kolikor vemo, v republiki še niso izdelane vodno gospodarske osnove. Dokler pa teh ni, ni mogoče priti do vodnogospodarskih načrtov, skratka ni mogoče izdelati melioracijskega elaborata, ker se ne ve, kam vodo izpeljati, kje, kdaj in kako je mogoče posegati v vodni režim in tako dalje.

Seveda je še več drugih dejavnikov, ki otežujejo hitrejši pristop k uresničitvi programa melioracij, kot so zastarelost in neurejenost katastra, nezadostna usposobljenost in kadrovska zasedenost strokovnih služb, ki bi pri uresničevanju morale sodelovati in tako dalje, vendar vse to ne bi smel biti vzrok, da bi odstopili od zastavljenega programa, predvsem na izrazito kmetijskih področjih, kot je Pomurje.

Ugotovili smo tudi, da zaradi nekaterih nerazrešenih vprašanj zastajajo dela na že začetih večjih melioracijskih kompleksih, kot je na primer Ščavniška dolina.

Iz teh razlogov predlagam, da Skupščina SR Slovenije in vsi njeni pristojni organi, kot tudi institucije, ki so kakorkoli povezane s hitrejšo in uspešnejšo izvedbo melioracij, ponovno proučijo vse možnosti, ki bi pripomogle k izvedbi zastavljenega programa, preden bi odločili o spremembi programa, ker je za naše izrazito kmetijsko področje tudi izvedba tega programa eden izmed dejavnikov, da se čimprej izkopljemo iz nerazvitosti. Hvala lepa.

Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Aleksander Hunjadi, področje državnih organov, sedež Ljubljana!

Aleksander Hunjadi: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi s predloženimi stališči, priporočili in sklepi v zvezi z obravnavo poročila Izvršnega sveta o izvajanju družbenega plana bi imel konkreten predlog za dopolnitev, in sicer na 6. strani pod zaporedno številko 1. Naj obrazložim to dopolnitev:

Zdi se mi, da je potrebno, da tudi delavci v združenem delu, ko bodo brali dokumente o uresničevanju srednjeročnih družbenih planov in ko bodo razpravljali o uresničevanju svojih planov, odločajo tudi o investicijskih odločbah, to je o predvidenih in o tistih, ki so sedaj v teku. Iz predloženih priporočil namreč izhaja, da bodo skupščine občin presojele vse investicijske programe v svojih območjih in ukrepale, delavci v temeljnih organizacijah združenega dela pa te pravice oziroma naloge nimajo. Zato predlagam, da bi se tudi pod 1. točko dodala nova alineja, ki naj bi se približno takole glasila: »Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela presodijo svoje investicijske programe in pospešijo izvajanje tistih investicij, ki so prioritete in imajo zagotovljena potrebna sredstva, ter se po proučitvi preostalih investicij odločijo tudi za morebitne odložitve tistih naložb, ki iz širšega družbenega vidika niso prioritete, kljub temu, da so zagotovljena potrebna sredstva. Pri tem naj razpolož-

ljiva sredstva usmerijo v združevanje za skupne investicijske naložbe, ki bodo imele večje in dolgoročnejshe družbene učinke.«

Predlog je zelo konkreten in prosim, da ga imenovana skupina prouči. Hvala lepa.

Podpredsednica J o l a n d a S l o k a r: Besedo ima predsednik zbora, kot delegat gospodarskega področja, Jesenice!

Š t e f a n N e m e c: Tovarišice in tovariši delegati! Poročilo Izvršnega sveta vsebuje stališča glede nadaljnje izgradnje političnega in ekonomskega sistema kot tudi osnovne naloge tekoče ekonomske politike, upoštevajoč, izhajajoč iz tega, da so samoupravni interesi in delegatski odnosi najbolj pomembni dejavniki, ki odločilno vplivajo na uresničevanje začrtanega razvoja. Zato je prav, da podpremo poročilo Izvršnega sveta in hkrati ugotovimo, da predstavlja ustrezno osnovo za delovanje in ukrepanje pri uresničevanju ciljev nadaljnjega socialističnega razvoja Slovenije. To izražajo tudi stališča, ki jih je pripravila delovna skupina oziroma odbori našega zbora in ki upoštevajo obravnave drugih dejavnikov, to je Centralnega komiteja, Sindikatov in Gospodarske zbornice.

Danes ugotavljamo, da se po lanskoletnih uspehih na področju stabilizacije ponovno kažejo nekateri izvori nestabilnosti, da prizadevanja za stabilizacijo ne smejo biti trenutna, temveč nenehna osnova političnega in ekonomskega delovanja, kar morajo upoštevati tudi ukrepi, ki uravnavajo družbeni razvoj. Menimo, da administrativni ukrepi dajejo le kratkoročne rešitve, za dolgoročno stabilizacijo pa so potrebne globlje, strukturalne spremembe. Kakovostni in realni plani so prav gotovo prava osnova socialističnega samoupravnega razvoja. Postavljajo se tudi zahteve po večji odgovornosti, tako samoupravnih organov kot tudi posameznikov, ki so jim zaupane odgovorne in vodilne naloge v organizacijah združenega dela ali v družbenopolitičnih skupnostih.

Iz analize je razvidno, da zaostajamo tudi na področjih dejavnosti, ki imajo prednost po srednjeročnem planu. Med temi je tudi prometna infrastruktura, za katero sta danes predložena dva intervencijska zakona. Menim, da kaže oba sprejeti. To je razvidno tudi iz analize in ocene Izvršnega sveta, zato tega ne bi še posebej utemeljeval.

Dovolite mi, da povem nekaj podatkov kot delegat iz sredine, iz katere izhajam, to je s področja železarstva. Tudi na tem področju gre za zaostajanje dinamike rasti, še bolj zaskrbljujoča pa je slabitev ekonomskega položaja. Slovenske železarne s srednjeročnim planom ne predvidevajo velikega povečanja obsega proizvodnje, temveč kakovostne premike. Lanskoletna stagnacija se ni ugodno odrazila tudi na železarstvo, večji zastoji pa se dalj časa odražajo tudi pri drugih, bolj fleksibilnih panogah. Po plodnem letu 1975, ko je skupni dohodek slovenskih železarn znašal 1,9 milijard, je v letu 1976 nastal zastoj, zmanjšala se je proizvodnja, vzporedno s tem pa tudi celoten dohodek. Močno so se dvignili stroški. Bruto akumulacija je padla za 8%, realno znižanje reproductivne sposobnosti pa za 20%, medtem ko je v predelovalnih delovnih organizacijah narasla. Tudi med slovenskimi železarnami je razlika. Največ je padla v Železarni Jesenice, za 29%, ker je izdelava jekla povsem metalurška, metalurgija pa tu predstavlja 90% celotne proizvodnje, medtem ko so Železarne Ravne celo povečale svojo akumulacijo za 17%, ker imajo veliko več finalizacije. V zvezi s tem bi se lahko zaključilo, da je rešitev v finalizaciji,

kar pa ne bi bilo v redu niti ni to v skladu s planskimi usmeritvami. Kot v drugih se tudi v teh panogah storitve dražijo in vplivajo na stroške izdelave, enako pa je tudi z gorivi in energijo ter drugimi dajatvami. Zakonske in pogodbene obveznosti znašajo letos 229 milijonov in so za 58 % večje kot v 1976. letu.

Razumljivo je, da spričo takega gibanja stroškov ni mogoče zadrževati upadanja reproduktivne sposobnosti, zato pravijo železarji, da ni realno zahtevati zniževanja cen jekla, ne glede na zunanja gibanja, še posebej zato, ker se domače cene primerjajo z dumpinškimi izvoznimi cenami zunanjih ponudnikov. Pri doslednem izvrševanju sprejetih obveznosti imajo železarji vsekakor svoj delež, tako v dobavah kot tudi v kakovosti, zato je delavski svet sprejel nekaj sklepov, ki naj povečajo odgovornost in tehnološko ter delovno disciplino znotraj Železarne. Nova investicija v hladni valjarni je stekla. V polletnem obratovanju je dosegla že polovico predvidene proizvodnje. Pri tem je treba upoštevati, da je potrebno dosegati zahtevno kakovost jekla in nerjaveče pločevine. V 1978. letu je predvideno 115 000 ton proizvodov v tej temeljni organizaciji, kar je v skladu s planom. Tudi pri tej zmogljivosti slovensko gospodarstvo ne more računati s celotnim kritjem potreb, ker je ta del proizvodnje programiran za celoten jugoslovanski trg, moramo pa se povezovati tudi z drugimi železarnami v Jugoslaviji.

Železarne se samoupravno organizirajo v več temeljnih organizacij. V zadnjem času je podpisan tudi samoupravni sporazum za poslovno skupnost proizvajalcev jekla, ki naj bi bil kakovosten premik pri usmerjanju proizvodnje jekla v Sloveniji in spodbujal uresničevanje srednjeročnega družbenega plana SR Slovenije, predvsem pa naj bi spodbujal razvoj medsebojnih dohodkovnih odnosov. V to silijo tudi novi ekonomski odnosi s tujino, glede katerih sprejemamo danes zakon o samoupravni interesni skupnosti in zakon o koordinacijskem odboru.

Nevarno upadanje reprodukcijske sposobnosti proizvajalcev jekla je prijetno v vsej državi. Pravijo, da ni mogoče samo z notranjimi rešitvami razrešiti stanja, zato so navzoči tudi pritiski na zvišanje cen, pri čemer je gotovo potrebno doseči soglasnost vseh. Zato naj še enkrat poudarim, da je zanesljivo in perspektivno reševanje tega vprašanja, ki bo v korist tako predelovalcu kot proizvajalcem jekla, le v urejenih dohodkovnih odnosih, kot jih predvideva zakon o združenem delu. V zvezi s tem podpiram predlog ugotovitev in stališč, ki jih je pripravil Odbor za družbenoekonomski razvoj, ki se zavzema za poglobljeno analizo cen ter realno oceno, kje in zakaj nastajajo določena nesoglasja, pri čemer je potrebno predlagati tudi konkretne ukrepe ter z organizirano politično akcijo družbenih dejavnikov zagotoviti, da letos ne bi prišlo do porasta cen, ki bi ogrozil celotno stabilnost gospodarstva. Na koncu naj ponovno poudarim, da v celoti podpiram oceno Izvršnega sveta kot tudi predlog ugotovitev in stališč, ki so ga pripravili odbori našega zbora, upoštevajoč sprejeta stališča družbenopolitičnih organizacij.

Glede zaključnega dokumenta, ki smo ga dobili danes na klop, menim, da je prav, da so izpostavljeni reproduktivna sposobnost, vprašanje cen, uvoz in izvoz ter druga vprašanja, le pri investicijah mislim, da se ne bi smelo razumeti, da gre za kakršnokoli omejevanje.

Na podlagi analize samoupravnega sporazumevanja o osnovah plana samoupravnih interesnih skupnosti za družbene dejavnosti ugotavljamo, da notranja razmerja med posameznimi oblikami skupne porabe niso v celoti uskla-

dena z usmeritvami družbenega plana, zato bo potrebno pripraviti temeljito analizo ter samoupravne sporazume na osnovi tega prilagoditi sistemskim osnovam svobodne menjave dela, kot je to predvideno z zakonom o združenem delu. S tem bi novi sistem lahko uveljavili s 1. januarjem 1978, kot je bilo povedano v ekspoziju.

Sodim tudi, da bi morali mi delegati te zaključke in obravnavo prenesti v temeljne organizacije združenega dela, pri čemer bodo stališča, ki jih bomo danes sprejeli, pomoč pri pospešeni aktivnosti za stabilizacijo našega gospodarstva. Hvala lepa.

Podpredsednica J o l a n d a S l o k a r : K razpravi se je prijavil Filip Novak, član Komisije za družbeno nadzorstvo!

F i l i p N o v a k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije je spremljala gospodarska gibanja in nekatera gibanja na področju skupne in splošne porabe in v tej zvezi na več sejah obravnavala zlasti problematiko izgub temeljnih organizacij združenega dela v gospodarstvu in neusklajenost vseh oblik porabe z rastjo družbenega proizvoda. Na seji 13. tega meseca je razpravljala tudi o analizi o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977.

Na podlagi tekočih obvestil Službe družbenega knjigovodstva smo ugotovili, da rezultati poslovanja organizacij združenega dela niso ugodni. Kot ključno vprašanje se je že konec lanskega leta nakazovalo vprašanje akumulacijske sposobnosti gospodarskih organizacij, saj so podatki nakazovali, da bodo morale številne organizacije najemati bančne kredite celo za enostavno reprodukcijo. Sočasno so se pričele pojavljati težnje po čezmernem naraščanju cen, slabšati se je začela konkurenčna sposobnost organizacij na tujih trgih in vzporedno s tem se je večala neskladnost med izvozom in uvozom. Porasla je tudi zadolženost organizacij, kar jih je spravljalo v vse večjo odvisnost od bank. Po oživitvi gospodarske aktivnosti se je akumulativna sposobnost gospodarskih organizacij začela popravljati.

V zvezi s tem se je v Komisiji oblikovalo mnenje, da je treba taka gibanja v reprodukcijski sposobnosti temeljnih organizacij zavreti, ker niso v skladu z ustavo in z zakonom o združenem delu opredeljenim položajem organizacij združenega dela. Poleg tega sredstva zunaj temeljnih organizacij ne izvirajo v celoti iz realnega dohodka in imajo zato določen vpliv na inflacijo. Povečani kreditni odnosi tudi otežujejo uveljavljanje novih odnosov z združevanjem sredstev in dela na osnovah medsebojne dohodkovne povezanosti in odvisnosti temeljnih organizacij. Pretirani kreditni odnosi med bankami in temeljnimi organizacijami tudi niso optimalna spodbuda gospodarjenja.

Lanska družbena akcija, da bi neposredno uveljavili spremembe v sistemu ugotavljanja in obračunavanja celotnega dohodka ter zavarovanja plačil, je dala dobre rezultate pri urejanju dolžniško-upniških razmerij, izboljšala pa se je tudi finančna disciplina. Hkrati so spremenjeni pogoji finančno-materialnega poslovanja pričeli v nekaterih organizacijah jasneje razkrivati njihove dejanske sposobnosti ter žarišča in vzroke slabega gospodarjenja. To je bil tudi razlog, da je Komisija že lansko leto posvetila pozornost izgubam v gospodarstvu in ocenila, da bo problem izgub najbolj zaostren v organizacijah, ki so že doslej poslovale z izgubami. Pokazalo se je, da so se te pokrivalo bolj z različnimi

finančnimi rešitvami, ne pa z vsebinskimi ukrepi, kot so novi razvojni programi, boljše izkoriščanje kapacitet itd. Razprave v Komisiji so nadalje pokazale, da je potrebno pozornost posvetiti tudi izboljšanju strukture poslovodnih kadrov takih organizacij.

Komisija v celoti podpira sedanja prizadevanja Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Gospodarske zbornice, je pa mnenja, da bi lahko akcijo začela že prej, takoj potem, ko so bili v drugi polovici lanskega leta že prvi znanilci izgub večjega obsega.

Ko ugotavljamo, da že več let upada akumulacijska sposobnost gospodarstva na ravni temeljnih organizacij, smo priča tudi neustrezni delitvi družbenega proizvoda, saj iz podatkov izhaja, da se splošna in skupna poraba, kljub jasnim opredelitvam in določenim okvirom v resoluciji o gospodarski politiki in družbenem razvoju, gibata nad rastjo družbenega proizvoda. Podobno je z gibanji osebne porabe. Vendar, nekateri podatki kažejo, da so imeli tudi prispevki precejšen vpliv na zvišanje bruto osebnih dohodkov ob hkratni tendenci zadrževanja dosežene ravni realnih osebnih dohodkov.

Glede na takšne družbenoekonomske razmere se je Komisija večkrat zavzela za odpravo vzrokov, ki slabijo reproduktivno sposobnost temeljnih organizacij združenega dela, pri čemer je ena izmed prioritetenih nalog vrnitev vseh oblik porabe v dogovorjene planske okvire. To je že dalj časa ponavljajoča se naloga, ki se v dosedanji družbeni aktivnosti in ob uveljavljanju globokih sistemskih sprememb na področju skupne in splošne porabe v vsakodnevnem življenju prepočasi rešuje in glede katere je ocena, da je zaslediti odpor in oportunistem. Z zakasnitvijo prihajamo s priporočilom, da bi morali vsi investitorji pregledati svoje investicijske programe in se na tej osnovi odločiti za predložitev oziroma za podaljšanje nekaterih programov, za katere ni mogoče zagotoviti financiranja.

Komisija se ni spuščala v proučevanje finančnih konstrukcij za zajezitev potrošnje, pač pa je izpostavila potrebo po odločnejšem in bolj odgovornem reševanju problemov, ki neposredno pogojujejo neuskladeno potrošnjo. Na področju skupne in splošne porabe in tudi v precejšnjem delu gospodarske infrastrukture se srečujemo s številnimi problemi in slabostmi, kakor so razmah neracionalnih investicij, med katerimi so nekatere celo preveč usmerjene k zadostitvi zunanjega videza, ekstenziven razvoj posameznih dejavnosti, porast administrativnega aparata, skratka na mnogih področjih je odsotna skrb za varčevanje, za katero se ne uveljavlja odgovornost. Gre za tipične slabosti pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi, značilne za proračunski sistem financiranja družbenih dejavnosti. Zato je treba v razmerah, ko je potrošnja že preseгла objektivne možnosti in ko se je ponekod celo anticipirala, reševanje problemov v vseh dejavnostih na novo opredeliti s dopolnjevanjem obstoječih koncepcij: z optimalno racionalizacijo investicij, uporabo cenениh sredstev, uporabo drugačnih metod dela, izboljšano organizacijo dela itd. Pri tem pa je treba poudariti, da ne gre za nove kardinalne rešitve, temveč za majhne, posamične, ki lahko dajo kot celota pomembne prihranke, potrebne za spodbudo nadaljnjemu razvoju.

Pri tem gre tudi za to, da problemov sedanjih neskladij znotraj posameznih dejavnosti in med dejavnostmi ni mogoče uspešneje in hitreje reševati, če hkrati in povsod ne rešujemo vprašanja racionalizacije v tekoči družbeni praksi. To vprašanje mora biti prisotno že takrat, ko se sprejemajo koncepcije razvoja določenih dejavnosti in takrat, ko se na osnovi njih sprejemajo kon-

kretne odločitve v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti. Zavedati se moramo, da je takšna ali drugačna višina prispevkov v večini primerov posledica realizacije prej sprejetih vsebinskih konceptov o razvoju določenih dejavnosti.

Menimo, da ima delegatski sistem prav na tem področju vso možnost za uveljavitev v konkretnem življenju. Da bi se delegati na podlagi smernic svoje baze opredeljevali v določeni samoupravni interesni skupnosti za take rešitve, ki so v interesu večine delovnih ljudi in občanov, ne zadošča, da poznajo samo potrebe po storitvah in dobrinah v okviru določene družbene dejavnosti, temveč morajo biti širše razgledani, tudi s stališča, da delavci in občani, ki so jih delegirali, potrebujejo kompleks med seboj uskladenih dobrin. Pri tem ne gre samo za zaznavanje potreb, temveč tudi za poznavanje vseh posledic opredelitve za eno ali za drugo rešitev, za različne izvedbe same rešitve z gledišča optimalne racionalizacije in tudi za poznavanje vseh posledic, ki bodo nastale za temeljne organizacije združenega dela, za delovne ljudi in občane. Zato lahko štejemo, da je prehod razprav v temeljnih organizacijah združenega dela in v vseh delegatskih strukturah od tega, za koliko je mogoče obremeniti dohodek ali bruto osebni dohodek, v razprave o nenehnem iskanju popolnejših rešitev sestavni del preobrazbe delegatskih odnosov. Tak način obravnave v temeljnih organizacijah združenega dela in delegatov glede uskladenega zadovoljevanja različnih potreb delovnih ljudi in občanov bo bistveno olajšal reševanje vprašanj objektivno danih materialnih možnosti.

Vse manj bo potrebno, da se problemi skupne in splošne porabe rešujejo z administrativnimi omejitvami. Taki ukrepi v preteklosti niso dali pričakovanih rezultatov, ker je od gospodarskih gibanj neodvisno postavljena potrošnja prej ali slej izsilila sredstva. Vzrok za to je bil v tem, da takrat, ko so se sprejemale pomembne odločitve, ki so sprožile aktivnosti, ki so terjale neprekinjeno zagotavljanje sredstev, ni bila prisotna skrb ali je bila včasih celo zavestno zanemarjena, če bo na voljo kasneje dovolj sredstev. Zato Komisija meni, da mora biti vprašanje racionalizacije oziroma varčevanja pod neposredno kritično presojo delavcev in delegatov na vseh ravneh delegatskega odločanja. To je potrebno še posebej sedaj ob sprejemanju in izvajanju planov razvoja družbenih dejavnosti in ob sprejemanju novih sistemskih rešitev na področju splošne porabe. Uresničevanje tako začrtane poti v nadaljnjem razvoju je tudi ena izmed osnovnih nalog skupščin družbenopolitičnih skupnosti in njihovih teles pri izvajanju njihove ustavne funkcije kontrole nad izvajanjem politike in aktov, ki so jih sprejele.

K osnutku stališč Skupščine SR Slovenije smo dali več dopolnitev, ki so bile v predloženem osnutku tudi sprejete. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Miran Mejak, član Izvršnega sveta in predsednik Odbora za gospodarstvo in finance pri Izvršnem svetu.

Miran Mejak: Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite nekaj krajših dopolnitev, ki jih verjetno pričakujejo delegati, zlasti tisti, ki so stvari na določen način konkretnije in eksplicitno postavili!

Glede na poročilo in analizo, še posebej glede na ekspozice tovariša Zakonjška, menim, da ni treba govoriti o načelnih stvareh, saj ste tudi vi, tovariši delegati, v vaših razpravah podprli poročilo in se zavzeli za uresničevanje nalog,

ki so v poročilu navedene. Poleg tega je Izvršni svet sodeloval v razpravah v sindikatih in v Socialistični zvezi, seznanjen pa je tudi s pismenimi stališči obeh organizacij, s katerimi se vsekakor strinja. O tem je govoril tudi tovariš Zakonjšek. Glede nekaterih konkretnih stvari pa naslednje:

Izvršni svet, to se vidi iz njegovega poročila, je vsekakor zaskrbljen zaradi situacije v manj razvitih območjih v SR Sloveniji in nad tem, kako poteka proces skladnejšega razvoja v SR Sloveniji. To je iz poročila jasno razvidno. Menim, da je tudi v stališčih, priporočilih in sklepih, ki so bili med sejo razdeljeni, navedena obveznost Izvršnega sveta, ki je na določen način skladna s tistim, o čemer je govoril delegat, tako da lahko rečem, da se s tako zastavljenim problemom Izvršni svet strinja. V nadaljnjih fazah kontinuiranega planiranja menim, da je treba še posebej upoštevati take konkretne predloge, kot jih je dal tovariš Zdravec, ko je govoril o melioracijah, in ki na določen način rešujejo dve prioritetni stvari hkrati, to je proizvodnjo hrane in skladnejši razvoj manj razvitih območij. Menim, da je bila njegova diskusija s tega stališča zelo poučna in da prispeva k nekaterim mislim o nadaljnjem uresničevanju programa skladnejšega razvoja.

Glede razprav tovarišev, zlasti iz Maribora, o tem, da ni usmeritev za pospešeno izvajanje programa izgradnje cestne infrastrukture, naj povem, da je na 5. in 6. strani ekspozija, ki ga je dal tovariš Zakonjšek, in v analizi o tem precej obširno govorjeno. Menimo, da se enako kot cestna infrastruktura tudi nekatere druge prioritetne investicije in naloge ne uresničujejo v celoti. Razlogi so znani in jih ne bi ponavljal. Tudi v gradivu, ki je bilo sedaj razdeljeno kot stališča, priporočila in sklepi Skupščine, se govori o tem, da bo potrebno, da se investitorji dogovorijo in sporazumejo, kako bodo uresničevali prioritetne naloge, ki so v zastoju in ki nastopajo tudi v prometni infrastrukturi. Glede tega je potrebno doseči sporazum skladno z našim sistemom, kjer se bodo investitorji skupaj z združenim delom dogovorili na način, kot je naveden v skupščinskih priporočilih. Druge poti ni. Danes ne more nihče arbitrirati in posebej določati neke prioritete. Pri tem je seveda treba ponovno poudariti, da Izvršni svet meni, da so naloge in objekti, ki so dogovorjeni in ki so zapisani v temeljnih planov in sporazumov, plan, ki ga je treba uresničevati; njegovo dinamiziranje pa je seveda odvisno od dogovora med investitorji in med vsemi udeleženci, ki na takšen ali drugačen način sodelujejo pri izvajanju del in ki na takšen ali drugačen način sodelujejo pri izbiranju potrebnih sredstev.

Naslednja stvar, ki je bila večkrat poudarjena, so težave, ki jih ima naša industrija z uvozom potrebne opreme za modernizacijo. Tudi o tem je govor v poročilu in v ekspoziji; ob tej priložnosti pa naj poudarim naslednje: Predvidenih zahtev za devizna sredstva za uvoz opreme je občutno več, kot bi jih po katerikoli realni prognozi lahko zagotovili. Skratka, občutno več, kot bi bilo realno pričakovati, tudi če smo optimisti. Iz tega seveda sledi, da se vse želje in težnje, da se dobi oprema z zahodnega trga za modernizacijo naše industrije, ne bodo mogle uresničiti. Zato je nedvomno dobro, da se operativno, v organizacijah združenega dela in v Zbornici in povsod, kjer se sestajamo in dogovarjamo, usmerimo na to, kako bi nekatere naše prioritetne naloge, tudi naloge modernizacije so na nek način zastavljene kot izredno pomembne, uresničili v okviru razpoložljivih deviznih sredstev. To seveda hkrati pomeni tudi to, da se moramo močneje usmeriti na uvoz opreme z vzhoda.

V SR Sloveniji, to je treba povedati odkrito, imamo še mnogokje pomisleke do vzhodnoevropske opreme. Pred kratkim smo imeli pri nas na obisku delegacijo iz Nemške demokratične republike, ki nam je predložila izredno obsežen in širok seznam razpoložljive in v bodoče razpoložljive opreme za nas. Dokaz, da je ta oprema dobra, so nekateri naši izredno dobri in prvovrstni izvozniki, ki delajo v pretežni meri z opremo iz nekaterih vzhodnoevropskih dežel. Skratka, to je mogoče. Pri tem pa je pri zahtevkih, ki jih dobiva koordinacijska komisija in s katerimi se bo kasneje ukvarjala Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino, še vedno mogoče zaslediti, da se ta možnost v mnogih primerih popolnoma prezre in da se je sploh ne upošteva. Na tem področju bo treba določene stvari korenito spremeniti, če bomo hoteli uresničiti zastavljene programe. Položaj Slovenije je pač takšen, da z Zahoda neprimerno več uvažamo kot izvažamo, kakšne bistvene spremembe, da bi naenkrat začeli več izvažati kot uvažati, pa, kot veste, ni pričakovati. Skratka, praznino in razlik med potrebami po opremi in med možnostmi njenega nakupa na Zahodu bo potrebno premostiti z uvozom opreme iz vzhodnoevropskih dežel in z večjim angažiranjem naše domače strojegradnje, kajti podatki kažejo, da je marsikje trenutno slabše, kot je bilo v prvih letih prve petletke, kajti nekatere programe smo sprejemali, jih razvijali itd., kasneje pa zanemarjali. Domača strojegradnja, to je tovariš Zakonjšek omenil v svojem ekspezeju, je lahko izredno pomembna pri razreševanju teh problemov, ker se da prek raznih celovitih poslov inženiring organizacij marsikaj doseči. To so pokazali napor, ki so jih tovariši vložili pri zaključevanju posla za sladkorno tovarno. Marsikaj se da doseči, marsikaj prihraniti, dolgoročno pa tudi izboljšati položaj naše domače strojegradnje.

Naj omenim še dežele v razvoju. V Sloveniji ni znano, vsaj jaz ne vem, da bi kdorkoli kupil kakršenkoli stroj v deželah v razvoju, čeprav je na primer indijska strojegradnja ena najbolj razvitih strojegradenj na svetu.

Na koncu naj omenim, da analiza kaže, da smo za predelovalno industrijo dali iz republiške kvote, s katero razpolagamo, razmeroma zelo dosti, pri čemer nas sedaj čakajo nekateri prioritetni investicijski programi, za katere smo se sporazumeli vsi v temeljnih planov in za katere bo sedaj treba zagotoviti sredstva. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Naj še odločimo glede vprašanja, ki ga je postavil tovariš Rok Pavšič v svoji razpravi!

Miran Mejak: Menim, da to vprašanje ne sodi v ta okvir, čeprav obravnava zelo resno stvar. Zato predlagam, da ga označimo kot delegatsko vprašanje, na katerega bomo odgovorili na prihodnji seji.

Predsednik Štefan Nemeč: Potem ga bomo kvalificirali kot delegatsko vprašanje. Hvala lepa.

Želi še kdo razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prekinjam to točko dnevnega reda s prošnjo, da se komisija takoj sestane skupaj s komisijo Zbora občin.

Vabim tudi predlagatelje konkretnih pripomb, če želijo, da se te seje udeležijo.

Prekinjam to točko dnevnega reda in prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga resolucije o temeljnih zakonodajne

politike republike, ki ga je predložila v obravnavo Zakonodajno-pravna komisija.

Ali sta predstavnika Komisije in Izvršnega sveta prisotna? (Nista.) Zato bomo odložili obravnavo te točke.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976 do 1980, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Livia Jakomina, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze.

Izvršni svet predlaga, da obravnavamo ta zakon v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, po hitrem postopku. Ta predlog daje Izvršni svet zato, da bi zagotovili izvajanje družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 in dogovora o temeljih družbenega plana za obdobje 1976—1980 na področju železniške infrastrukture, kar je v skladu s poročilom Izvršnega sveta o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in prvi polovici leta 1977.

Želi predstavnik Izvršnega sveta še dodatno obrazložiti predlog, da se zakon obravnava po hitrem postopku? Prosim, besedo ima Livio Jakomin, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za promet in zveze!

Livio Jakomin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V prizadevanjih za uveljavitev ustavnih načel o novih odnosih v združenem delu, za uveljavitev dohodkovnih odnosov v menjavni dela, ki naj bodo podlaga za ureditev pogojev gospodarjenja v prometu in pri iskanju rešitev za premostitev sedanjega težavnega gospodarskega položaja v ŽTP Ljubljana, so člani Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet na seji Skupščine omenjene skupnosti dne 10. 9. 1976 razpravljali o možnostih, da ustvarijo trajnejše temelje za ureditev odnosov med železnico in porabniki železniških storitev. Zaradi potrebe po takojšnji rešitvi gospodarskega položaja železnic je Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet na podlagi prvega odstavka 8. člena zakona o samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet ter tretjega odstavka 33. člena samoupravnega sporazuma o združevanju v samoupravno interesno skupnost za železniški in luški promet predložila svojim članom samoupravni sporazum o združevanju sredstev v letih 1976—1980 za pokrivanje dela stroškov strukture v ŽTP Ljubljana. Na podlagi poročila posebne komisije Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet, potrjene na skupščini te skupnosti glede razrešitve gospodarskega položaja, ugotavljajo člani skupnosti zlasti, da izredne težave pri poslovanju železnice in pri njenem razvoju povzročajo neenaki pogoji poslovanja posameznih prometnih vej, da je izpad transportnih dohodkov v železniškem prometu v pretežni meri posledica nepokritih stroškov dela infrastrukture, ki je v prevoznih dejavnosti ni moč pokriti v celoti s cenami, da se zato pri preoblikovanju prevoznih cen izločijo stroški infrastrukture in se pokrijejo z nadomestilom, razlika med izpadom transportnih dohodkov in pokritimi stroški infrastrukture pa se nadomesti z diferenciranim zvišanjem prevoznih cen in da člani Skupnosti z združevanjem sredstev zagotovijo financiranje tekočih stroškov infrastrukture ter njene razširjene reprodukcije, pri tem pa mora ŽTP Ljubljana poslovati po načelu dobrega gospodarja.

Zaradi odpravljanja neenakih pogojev poslovanja med organizacijami združenega dela posameznih prometnih vej in zagotovitev urejenega in varnega poslovanja ter razvoja ŽTP Ljubljana so se člani Skupnosti opredelili, da se morajo podaljšati trajne obveznosti članov Skupnosti za pokritje izpadov transportnih dohodkov v železniškem prometu iz leta 1975 tudi za obdobje od leta 1976 do vključno 1980 in da se mora pokriti del stroškov infrastrukture na način, kot je določen v samoupravnem sporazumu o temeljnih samoupravnega plana razvoja železniških zmogljivosti za obdobje 1976—1980.

Ta celovit pristop k razreševanju gospodarskega položaja na železnici upošteva vse doslej dane pripombe in predloge, predvsem pa spodbuja delavce na železnici k večji poslovni, zniževanju stroškov in povečanju obsega dela, saj se nadomestilo nanaša na povsem konkretno pokrivanje stroškov infrastrukture, katerih zaradi ukrepov družbenopolitičnih skupnosti ni mogoče pokriti prek cen transportnih storitev. Takšna opredelitev pa postavlja pred delavce v ŽTP Ljubljana odgovornost za poslovanje železnice pod enakimi pogoji, kot jih imajo ostale organizacije združenega dela v transportni dejavnosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet je že v septembru 1976 organizirala, ob sodelovanju vseh družbenopolitičnih organizacij v republiki, široko akcijo za podpisovanje in sprejetje samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v letih 1976—1980 za pokritje dela stroškov infrastrukture ŽTP Ljubljana. Do sedaj se je za podpis sporazuma o zagotovitvi sredstev za pokritje dela stroškov infrastrukture izreklo več kot 60 odstotkov vseh temeljnih organizacij v SR Sloveniji. V nekaterih območjih je ta odstotek celo večji, saj dosegla na primer v Kopru 84 odstotkov, v Novi Gorici 79 odstotkov, v Postojni 83 odstotkov in tako dalje. Sedanji izpad predvidenih sredstev po samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev je izredno kritičen in ogroža normalno poslovanje železnice ter njen predvideni razvoj. V zaključnem računu za leto 1976 je, na podlagi sklepa Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet, ŽTP Ljubljana prikazala terjatev do Samoupravne interesne skupnosti v višini 913 milijonov dinarjev. Predvideno je bilo, da se bo terjatev pokrila iz naslednjih virov: iz usmeritev združenih sredstev po stopnji 3,2 % za pokritje dela amortizacije železniške infrastrukture, od presežka zbranega prispevka za zagotovitev dela sredstev za pokrivanje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975 in iz sredstev po samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev v letih 1976—1980 za pokritje dela stroškov infrastrukture.

Kljub temu, da smo že v drugi polovici leta 1977, se je iz naslova realizacije sporazuma za leto 1976 do sedaj zbralo le 76 milijonov din, tako da je ostala odprta terjatev v znesku 424 milijonov dinarjev. Takšno stanje je vplivalo na to, da je ŽTP Ljubljana v letu 1976 realizirala le 5 odstotkov od predvidenih naložb pri realizaciji srednjeročnega plana za leto 1976.

Tudi v letu 1977 realizacija srednjeročnega plana razvoja občutno zaostaja, saj izkazuje ŽTP Ljubljana v prvem trimesečju 199 746 tisoč din izgube. Da bi se preprečile in odklonile večje motnje pri poslovanju in razvoju Železniškega transportnega podjetja Ljubljana, ki opravlja zadeve posebnega družbenega pomena, ter da bi se zagotovila večja varnost železniškega prometa, predlagamo, da se v skladu z 259. členom poslovnika Skupščine SR Slovenije sprejme predlog zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Želez-

niškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976—1980 po hitrem postopku. Ta obveznost izhaja predvsem iz naslednjih razlogov:

1. Te obveznosti smo sprejeli z dogovorom o družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976—1980, izhaja pa iz družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980, iz dogovora o osnovah družbenega plana Jugoslavije za razvoj jugoslovanskih železnic za obdobje od 1976—1980 in iz resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 za leto 1977.

Izhajajoč iz opredelitev v naštetih razvojnih dokumentih so bili do sedaj sprejeti ustrezni dokumenti in stališča tako v republiki kot v federaciji. Najprej je bil sprejet in uskladen družbeni dogovor o ekonomskih in drugih ukrepih, s katerimi se bodo železnici zagotovili normalni pogoji poslovanja. Družbeni dogovor v 2. členu določa, da bodo republike in avtonomni pokrajini takoj zagotovili sredstva za pokritje izgub v letu 1976, v 5. členu pa, da bodo republike in avtonomni pokrajini dolgoročno zagotovile pogoje poslovanja in razvoja železnic, in sicer tako, da jim bodo zagotovile nepovratne kompenzacije za del stroškov reprodukcije.

2. Izvršni komite Predsedstva Centralnega komiteja ZK Jugoslavije je na 84. seji, ko je razpravljal o položaju jugoslovanskih železnic, sprejel stališče, »da obstajajo nujni pogoji za bistveno razreševanje pogojev na železnici, da morajo v skladu s svojimi funkcijami in odgovornostmi organi družbenopolitičnih skupnosti sprejeti konkretne ukrepe za hitrejše in uspešnejše reševanje problemov ekonomskega položaja jugoslovanskih železnic, izhajajoč iz razvojne politike prometa in gospodarstva v celoti.«

3. Izvršni svet je proučil iniciativo Samoupravne interesne skupnosti za sprejetje zakona in se odločil predlagati omenjeni zakon po hitrem postopku, predvsem zaradi ugotovitev, ki so bile dane v analizi izvajanja srednjeročnega družbenega plana in poročila Izvršnega sveta o izvajanju družbenega plana, ter zaradi ugotovitev, da so po široki družbenopolitični akciji za pristop k samoupravnemu sporazumu izčrpane možnosti za nadaljnje samoupravno opredeljevanje. Takojšnja razrešitev je potrebna zaradi zagotovitev sredstev za pokritje obveznosti iz leta 1976 ter zaradi zagotovitve realizacije dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije. Vsako odlašanje pri sprejetju zakona bi pomenilo zakasnitve pri modernizaciji železniške infrastrukture in signalno-varnostnih naprav ter s tem povečano ogroženost varnosti prometa.

Odbor za finance ter odbora za družbenoekonomske odnose in za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela so ob obravnavi zakona o prispevku za pokritje dela stroškov infrastrukture ŽTP Ljubljana v letih 1976—1980 opozorili na neenakopraven položaj tozdov, ki so sporazum podpisali, glede na tiste temeljne organizacije združenega dela, ki sredstva zagotavljajo po citiranem zakonu. Razlika se kaže zlasti v tem, da temeljne organizacije združenega dela, ki so podpisale samoupravni sporazum, obveznosti poravnajo le, če ustvarijo dovolj dohodka, medtem ko morajo temeljne organizacije združenega dela, ki sporazuma ne podpišejo, plačati prispevek ne glede na poslovne rezultate. Ta in še druga vprašanja, ki jih je Odbor za finance obravnaval na svoji seji 23. 5. 1977, smo v okviru Izvršnega sveta proučili ter menimo, da ni osnove za drugačno izhodišče predlaganega zakona. Zakon namreč v celoti temelji na istih izhodiščih kot samoupravni sporazum ter zato ne postavlja večjih obveznosti, kot jih določa samoupravni sporazum. V okviru Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet ugotavljajo, da

so nekateri večji uporabniki železniških storitev vseskozi računali z obveznostjo plačila prispevka ter imajo posebej rezervirana sredstva za to, vendar niso podpisali sporazuma in čakajo na zakonsko rešitev.

Menimo, da je taktiziranje in zavlačevanje temeljnih organizacij združenega dela, ki so tako ravnale, potrebno obsoditi, saj so s svojim obnašanjem povzročile dodatno breme železnici ter onemogočile njen dogovorjeni razvoj. Izvršni svet meni, da je v široki in skoraj leto dni trajajoči družbenopolitični akciji za podpisovanje sporazuma ob jasno izraženih stališčih o potrebi takšnega razreševanja gospodarskega položaja železnic imela vsaka temeljna organizacija združenega dela dovolj možnosti, da se samoupravno opredeli do predloženega sporazuma. Ne glede na to pa Izvršni svet predlaga amandma k zakonu, s katerim bi temeljnim organizacijam združenega dela podaljšali možnost za samoupravno opredelitev, vendar najpozneje do 30. septembra 1977. Ker je Zakonodajno-pravna komisija danes predlagala k 2. členu amandma, ki ne spreminja vsebine amandmaja Izvršnega sveta, to je da je še vedno možnost, da se do septembra 1977 lahko pristopi k samoupravnemu sporazumu, Izvršni svet umika svoj amandma in sprejema amandma Zakonodajno-pravne komisije, ki v bistvu ne spreminja našega predloga. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala! Kdo želi razpravljati o postopku? Ne želi nihče razpravljati? (Nihče.) Dajem na glasovanje predlog Izvršnega sveta, da obravnavamo zakon po hitrem postopku. Kdor je za, naj prosim glasuje! (105 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog, da obravnavamo zakon po hitrem postopku.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Odbor za finance, ki so dali skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je dala poročilo. Poročili smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo?

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih.

V obrazložitvi predstavnika Izvršnega sveta smo slišali, da Izvršni svet umika svoj amandma in da podpira amandma Zakonodajno-pravne komisije, ki ima isto vsebino. Zakonodajno-pravna komisija je dala amandmaja k 2. in 4. členu. Dajem amandmaja, ki ju je dala Zakonodajno-pravna komisija, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja soglasno sprejeta.

Sedaj dajem na glasovanje predlog zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976—1980 na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o dopolnitvi zakona o združevanju sredstev organizacij združenega

dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976—1980, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Izvršni svet je za svojega predstavnika določil Livia Jakomina. Tudi za ta zakon je predlagano, da se obravnava po hitrem postopku.

Obrazložitev za hitri postopek bo podal Livio Jakomin!

Livio Jakomin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zakon o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976—1980 je bil sprejet decembra 1976 kot intervencijski zakon za vse tiste temeljne organizacije, ki v ustreznem roku leta 1976 niso podpisale samoupravnih sporazumov o temeljih plana razvoja železniške, luške in cestne infrastrukture. Za železniški promet je to konkretno pomenilo obveznost plačevanja za vse članice Samoupravne interesne skupnosti, ki sporazuma niso podpisale in sicer v višini 3,2% od osnove za davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela — namensko za razvoj železniških zmogljivosti.

V tem sporazumu je v 9. členu rečeno, da če ŽTP Ljubljana ne bi bilo omogočeno v letih 1976—1980 v celoti pokriti zakonsko obvezne amortizacije, se lahko del sredstev, ki jih temeljne organizacije združenega dela gospodarstva po tem sporazumu združujejo za razvoj železniških zmogljivosti po sprejetem programu za obdobje 1976—1980, nameni za pokritje obvezne amortizacije. To pooblastilo so članice Samoupravne interesne skupnosti uresničile s samoupravnim sporazumom o združevanju sredstev v letih 1976—1980 za pokrivanje dela stroškov infrastrukture ŽTP Ljubljana. V 2. členu tega sporazuma je namreč določeno, da soglašajo s tem, da se del stroškov infrastrukture pokrije med drugim tudi iz sredstev, ki so doslej bila samoupravno združevana samo za razvoj.

Člani Samoupravne interesne skupnosti so torej samoupravno razširili namen uporabe združenih sredstev tudi za pokritje stroškov infrastrukture železnice. Analogno temu je izdelana tudi sprememba oziroma dopolnitev predloženega zakona. V bistvu gre za usklajevanje vsebinskih rešitev, ki so bile določene po samoupravnih poti, z zakonskimi intervencijami.

Samoupravni sporazum o temeljih plana razvoja ŽTP Ljubljana je glede na gospodarski položaj ŽTP Ljubljana predvideval, da se celotni razvoj financira v glavnem iz združenih sredstev in iz kreditnih sredstev. Tako je bilo predvideno, da se bo lastna akumulacija, to je amortizacija, uporabila za odplačilo anuitet ter da bo ŽTP Ljubljana iz lastne amortizacije zagotovila le 5% sredstev za financiranje srednjeročnega programa.

Po sprejetju družbenega plana pa je bil sprejet zakon o revalorizaciji osnovnih sredstev, ki je vplival na to, da je ŽTP Ljubljana morala letno oblikovati za 500 milijonov din večjo amortizacijo. To je pomenilo, da so se za toliko povečala tudi lastna sredstva, namenjena za modernizacijo železnice oziroma da so se za toliko povečali stroški oziroma izpadli dohodki po določenih cenah. Zato so se člani Samoupravne interesne skupnosti opredelili, da se povečana amortizacija nadomesti lahko tudi iz združenih sredstev, ki so bila doslej namenjena izključno razvoju. Takšna opredelitev ne pomeni vsebinskega preusmerjanja sredstev, saj so sredstva še vedno usmerjena v modernizacijo, vendar sedaj prek obvezne amortizacije. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati o postopku? (Ne.) Potem dajem predloženi postopek na glasovanje! Kdor je za to, da se zakon obravnava po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da obravnavamo zakon po hitrem postopku.

Zakon so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Odbor za finance, ki so dali skupno poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je dala poročilo. Poročili smo sprejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Potem dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani zakon.

Prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala po 13. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 12.40 in se je nadaljevala ob 13.20.)

Predsednik Štefan Nemeč: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga resolucije o temeljih zakonodajne politike republike, ki ga je predložila v obravnavo Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Komisija določila Staneta Boštjančiča, podpredsednika Komisije, Izvršni svet pa je za svojega predstavnika določil Milana Baškoviča, sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo. Ali bo predstavnik Komisije še kaj ustno dodal k obrazložitvi predloga resolucije? (Da.) Besedo ima Stane Boštjančič, podpredsednik Zakonodajno-pravne komisije!

Stane Boštjančič: Tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je predlog resolucije o temeljih zakonodajne politike republike, ki ga je pripravila Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije na podlagi pripomb, danih k osnutku resolucije. V fazi osnutka so resolucijo obravnavali Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, delegacije in skupine delegatov za zbornice Skupščine SR Slovenije, občinske skupščine in delovna telesa zborov ter Svet za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze.

Naj na kratko navedem nekatere bistvene spremembe k predlogu resolucije, ki jih je Komisija povzela iz razprav v navedenih telesih.

Predlog resolucije v odnosu do osnutka poudarja zahtevo, da mora republiška zakonodaja predvsem poglobljati samoupravne in delegatske odnose ter spodbujati procese samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, skladno z interesi in potrebami delovnih ljudi in občanov.

Predlog resolucije v I. poglavju še bolj poudarja ugotovitev, da smo v republiški zakonodaji dosegli nekatere pozitivne premike, ki se izražajo zlasti v sprejetih sistemskih zakonih ter kodifikaciji nekaterih pravnih področij, v odpravljenih pravnih prazninah ter v procesu uresničevanja razmejevanja pristojnosti med Skupščino SR Slovenije, njenim izvršnim svetom in republiškimi upravnimi organi. Hkrati pa predlog resolucije izhaja tudi iz dejstva, da imamo v republiški zakonodaji še vedno ostanke prepodobnega in kazuističnega nor-

miranja, nejasne in nedodelane zakonodajne rešitve, preštevilne primere predpisov z retroaktivnim učinkom ter slabo urejena nekatera pravna področja, kar naj bi v nadaljnji zakonodajni praksi še bolj omejili.

Ob teh ugotovitvah predlog resolucije poudarja, da je potrebno zakonodajno politiko republike usmeriti k nadaljnji krepitvi samoupravnih družbenih odnosov ter odpirati najširše možnosti za samoupravno odločanje delovnih ljudi v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih in krajevnih skupnostih ter v občini. Pri tem je potrebno izhajati iz ustavne usmeritve, da zakon zlasti na nekaterih področjih ni več edini in tudi ne pglavitni vir urejanja družbenih odnosov, kajti v samoupravni socialistični družbi soustvarjajo pravni sistem vsi samoupravno organizirani subjekti od temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti do državnih organov na ravni občine, republike in federacije. Upoštevaloč tako usmeritev zakonodajne politike je potrebno torej krepiti samoupravno urejanje neposrednih interesov znotraj samoupravnih organizacij in skupnosti kot tudi izven njih v normativnem in zakonodajnem delu v občini, republiki in federaciji. Taka vsebinska presnova zakonodajne politike terja ustrezno organiziranje in delovanje socialističnih sil za zagotavljanje pravne varnosti delovnih ljudi in občanov, za uresničevanje njihovih pravic in dolžnosti in varstvo družbene lastnine.

Na podlagi tako dopolnjenega I. in II. poglavja predloga resolucije so v III. in IV. poglavju dopolnjene tudi naloge udeležencev v zakonodajnem postopku. Predlog poudarja potrebo, da zakonodaja izhaja iz interesa delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov, organiziranih v samoupravnih organizacijah in skupnostih, iz značaja družbene lastnine, samoupravnega sporazumevanja, družbenega dogovarjanja in drugih oblik samoupravnega urejanja. Zakonodaja mora tekoče spremljati dogajanja v družbi ter se prilagajati potrebam časa in razmeram, v katerih si utirajo delovni ljudje pot k vedno bolj demokratičnim, humanim in ekonomsko ugodnejšim vendar odgovornejšim pogojem življenja in dela. Glede na takšno usmeritev republiške zakonodaje je treba v zakonodajnem postopku omogočiti vpliv ter prisotnost samoupravnih organizacij in skupnosti ter njihovih delegacij in delegatov pri koncipiranju in predlaganju najustreznějšíh rešitev.

To bo mogoče doseči tudi z doslednim uresničevanjem poslovnika Skupščine SR Slovenije, s tem, da se zakoni obravnavajo v treh fazah ter da se predlagajo variantne rešitve, pa tudi, da se po večkratnih in obsežnejših spremembah in dopolnitvah zakonov systemskega značaja pripravijo prečiščena besedila le-teh. Pri tem pa se seveda ne sme zanemariti ustavna in zakonska vloga organov v občini in republiki kot pooblaščenih predlagateljev. Potrebno je dosledneje upoštevati in spoštovati določbe poslovnika Skupščine SR Slovenije in poslovnikov njenih zborov glede pošiljanja gradiv, rokov posameznih faz sprejemanja zakonov in postopka sprejemanja amandmajev. Hitri postopek mora postati le izjemna oblika oziroma možnost, da Skupščina pravočasno sprejme intervencijske predpise, ki zadevajo gospodarske razmere doma in v tujini.

V predlogu resolucije sta na novo opredeljena ter poudarjena potreba in pomen spremljanja in izvajanja zakonov in drugih predpisov Skupščine SR Slovenije. To funkcijo morajo v bodoče opravljati bolj učinkovito tako Skupščina SR Slovenije in njena telesa kakor tudi Izvršni svet in upravni organi. Za takšno celovito, poglobljeno, strokovno in politično utemeljeno zakono-

dajno delo je potrebno usposobiti ustrezne kadre in zagotoviti pogoje za njihovo delo.

Končno naj še ugotovim, da je Zakonodajno-pravna komisija pri pripravi predloga resolucije upoštevala vse pripombe in sugestije, izražene k osnutku resolucije v delegacijah in skupinah deleganov, v občinskih skupščinah in v zborih Skupščine SR Slovenije. Tako predlog po mnenju Zakonodajno-pravne komisije predstavlja zadostno osnovo, da bomo v bodoči republiški zakonodaji še hitreje odpravljali pomanjkljivosti in gradili učinkovit ter stabilen pravni sistem, ki bo osnova hitrejšega samoupravnega družbenega razvoja.

Komisija je v predlogu resolucije upoštevala tudi nekatere pripombe in ugotovitve iz analiz delegatskega sistema, ki so bile obravnavane v Skupščini SR Slovenije in se nanašajo na zakonodajno področje. Med zakonodajnimi cilji je poudarjeno, da gre na tem področju za uresničitev načel, opredeljenih v politiki vseh organiziranih socialističnih sil.

V zvezi s sprejemanjem upravnih predpisov je glede na zahteve samoupravne baze poudarjeno, da je treba v republiki poleg prakse, da se ti predpisi sprejmejo čimprej po uveljavitvi zakonov, uveljaviti tudi prakso, da pooblaščen predlagatelji že v fazah sprejemanja zakonov opredelijo potrebo o izdaji teh predpisov.

Prav tako so v predlog resolucije vključene, na predlog odborov zborov Skupščine SR Slovenije, ugotovitve v praktičnih izkušnjah dosedanjega zakonodajnega dela v Skupščini SR Slovenije, kot tudi predlogi za odpravo vseh pomanjkljivosti v zakonodajnem postopku, ki se še pojavljajo. Tudi s tem naj bi ta resolucija prispevala k nadaljnji afirmaciji in uveljavitvi delegatskega skupščinskega sistema in delegatskih razmerij pri izvajanju zakonodajne funkcije.

Poleg tega naj še opozorim, da Zakonodajno-pravna komisija prevzema kot svoje oba amandmaja Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem Zbora občin k IV. poglavju in amandma Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora k zadnjemu odstavku VI. poglavja.

V razpravi o osnutku resolucije so bila izražena tudi stališča, da bi morali v tej resoluciji konkretno opredeliti dolžnost Skupščine SR Slovenije, njenih delovnih teles, posebej pa še Izvršnega sveta glede spremljanja izvajanja zakonov. Predlog resolucije je to obveznost opredelil, vendar je podrobneje ni razčlenil. Po mnenju nekaterih odborov Skupščine SR Slovenije neizvajanje te funkcije še vedno vpliva na preveč posplošeno poročanje Izvršnega sveta in upravnih organov Skupščini SR Slovenije o izvajanju politike SR Slovenije. Zakonodajno-pravna komisija se je strinjala s takšnimi ugotovitvami in v tej smeri predlaga v resoluciji dopolnitev. Obenem pa poudarja, da to področje deloma že presega okvir resolucije in spada na področje izdajanja predpisov in v oceno stanja ustavnosti in zakonitosti, o čemer je Skupščina razpravljala in sprejela ustrezne sklepe na seji 20. 10. 1976. V tej smeri je potrebno pritrditi mnenju Sveta za družbenopolitični sistem Predsedstva Republiške konference SZDL, da bi morali jasno podčrtati usmeritev, da se morajo interesi in potrebe delavcev in drugih delovnih ljudi prek delegatskega sistema in njegovih razmerij odločilneje pojavljati v zakonodajni dejavnosti republike. Opozorjeno je bilo tudi na to, da bi resolucija morala bolj izpostaviti Skupščino kot organ družbenega samoupravljanja oziroma kot telo, v katerem se vse bolj odvija in spodbuja samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje, ki postopoma nadomešča oblastno urejanje družbenih odnosov. To izhaja tako iz

te resolucije, še jasneje pa bo to prišlo do izraza v jesenskih sklepih Skupščine v razpravi o analizi delegatskega sistema.

Upoštevajoč vsa navedena stališča in predloge je Zakonodajno-pravna komisija pripravila še nekaj amandmajev k resoluciji, ki ste jih dobili danes na mizo, in na podlagi 277. in 301. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije predlaga zborom, da jih sprejmejo.

Predsednik Štefan Nemeč: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Predlog resolucije so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za finance, Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in Odbor za agrarno politiko, ki so dali poročila. Vsa poročila smo prejeli.

Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo?

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih. Kot je že povedal predstavnik Zakonodajno-pravne komisije, imamo amandmaje Zakonodajno-pravne komisije in tiste, ki jih je ta prevzela od odborov za družbenopolitični sistem Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k I., III., V. in VI. poglavju.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel amandmaje z večino glasov.

Sedaj glasujemo o amandmaju, ki ga je Zakonodajno-pravna komisija prevzela in je naveden v poročilu Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora. Nanaša se na zadnji odstavek VI. poglavja na strani 5. Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor amandma sprejel z večino glasov.

Sedaj prehajamo na glasovanje o amandmajih, ki jih je predložil Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem Zbora občin, prevzela pa ju je Zakonodajno-pravna komisija. Nanašata se na IV. poglavje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor predložena amandmaja sprejel z večino glasov.

Sedaj dajem predlog resolucije o temeljih zakonodajne politike republike v celoti na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog resolucije v našem zboru soglasno sprejet.

Sedaj predlagam, da preskočimo nekatere točke in da obravnavamo tiste točke dnevnega reda, ki jih obravnava tudi Družbenopolitični zbor, ki je že končal sejo in samo čaka, ali bo naš zbor te akte sprejel v istem besedilu ali pa bo potrebno usklajevanje.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil Jerneja Jana, predsednika Komiteja Izvršnega sveta za ekonomske odnose s tujino. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose, ki je dal poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Poročili smo prejeli.

Prejeli smo tudi popravek obrazložitve predloga zakona in amandmaje Izvršnega sveta. Danes smo na klop prejeli prečiščeno besedilo amandmajev Izvršnega sveta Slovenije, v katerem so v celoti upoštevani amandmaji Zakonodajno-pravne komisije.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo?

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje prečiščeno besedilo amandmajev Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, ki zajemajo tudi amandmaje Zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za amandmaje, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti.

Sedaj dajem predlog zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino.

Prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v Socialistični republiki Sloveniji na področju zunanjetrgovinskega prometa, ki ga je Skupščini prav tako predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Jerneja Jana. Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija, ki so dali poročila. Poročila smo prejeli.

Prejeli smo tudi popravek obrazložitve k predlogu zakona.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 12. in 18. členu. Ali se Izvršni svet in Odbor za družbenoekonomske odnose strinjata z amandmajem? (Da.) Hvala lepa.

Dajem na glasovanje amandmaja Zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (114 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel amandmaja Zakonodajno-pravne komisije k 12. in 18. členu.

Sedaj dajem predlog zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v Socialistični republiki Sloveniji na področju zunanjetrgovinskega prometa v celoti na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predloženi zakon.

Prehajam na 14. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil Vlada Tanceta, namestnika Republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Predlog zakona sta obravnala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta dala poročili. Poročili smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Lahko zaključim razpravo? Prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih.

Dajem na glasovanje amandmaja Odbora za družbenopolitični sistem našega zbora k 1. in 4. členu. Zakonodajno-pravna komisija in Izvršni svet se z amandmajema strinjata.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel amandmaja.

Sedaj dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih v celoti na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih.

Prehajam na 15. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Vlada Tanceta.

Predlog odloka sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta dala poročili. Poročili smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati?

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog odloka.

Sedaj se vračamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Pavla Gantarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za delo. Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora, ki je dal poročilo, Komisija za vprašanja borcev NOV, ki je dala poročilo in Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Vsa poročila smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima Pavle Gantar, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za delo!

Pavle Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlog zakona temelji na načelih, ki jih je Skupščina sprejela ob obravnavi predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju z osnutkom zakona na seji pristojnih zborov 23. marca 1977 in na seji Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije 20. aprila 1977.

Upoštevajoč ta načela je treba opozoriti, da predlagane spremembe in dopolnitve v bistvu predstavljajo le pravno uskladitev zakona z ustavo in odpravo kolizije med tem zakonom ter drugimi predpisi in realizacijo izboljšanja socialne varnosti upokojenecev NOV ter rešitev nekaterih perečih vprašanj. Ta novela torej ne posega v tista vsebinska vprašanja, ki predstavljajo temelj sistema, ker je pred nami vsebinsko usklajevanje sistema z duhom nove ustave ter novim družbenoekonomskim in samoupravnim položajem delavcev v združenem delu.

Pri pripravi predloga zakona je predlagatelj v glavnem upošteval vse bistvene pripombe in mnenja, izražena v razpravi o osnutku zakona. Posebej velja opozoriti, da so v celoti realizirana stališča Komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV in drugih dejavnikov glede zagotovitve nove ravni tako imenovane varstvene pokojnine za borce NOV pred 9. 9. 1943 oziroma 13. 10. 1943. Ta pokojnina bo v prihodnje znašala v tekočem letu — gre za polno pokojnino — povprečni osebni dohodek delavca v SR Sloveniji preteklega leta. Konkretno to pomeni, da bodo upokojenci NOV v letošnjem letu prejeli pokojnino v višini 4068 dinarjev.

V primerjavi z osnutkom zakona je treba posebej opozoriti na določbo 2. člena predloga zakona, po kateri bo delavec, ki mu bo prenehalo delovno razmerje po 218. členu zakona o združenem delu, zavarovan tudi po prenehanju delovnega razmerja, dokler bo prijavljen pri pristojni samoupravni interesni skupnosti za zaposlovanje, vendar najdlje eno leto, če se bo prijavil skupnosti v roku 30 dni po prenehanju delovnega razmerja in če bo imel do prenehanja delovnega razmerja z zakonom določen delovni staž.

V zvezi s financiranjem naj posebej opozorimo na specifično rešitev v primerjavi z drugimi skupnostmi. Specifičnost te interesne skupnosti utemeljuje tudi specifično rešitev za primer, če samoupravni sporazumi niso sklenjeni ali pa jih sklene le del udeležencev in sredstva za izvedbo programa v skupnosti ne bi zadostovala. V tem primeru bo stopnjo prispevka samostojno določila Skupščina SR Slovenije, ne pa, kot pri drugih skupnostih, v soglasju s skupščino ustrezne interesne skupnosti.

V zvezi z vštevanjem dela v kmečkih delovnih zadrugah v pokojninsko dobo naj posebej opozorimo, da bodo lahko upravičenci na podlagi te dobe uveljavili to pravico od 1. 8. 1977 dalje, če bodo vložili zahtevek za priznanje delovne dobe do konca letošnjega leta. Če pa bodo to storili po tem roku, jim bo šla največ za 6 mesecev nazaj, računajoč od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahtevka.

Končno naj delegate še opozorim, da smo pred kratkim rešili tudi problem, ki je bil prisoten v razpravi o osnutku zakona, to je problem priznanja odvzete delovne dobe tistim občanom, ki so bili prisiljeno mobilizirani v nemško vojsko in so pobegnili v NOV ter so se v njenem sestavu bojevali do 15. maja 1945. Na osnovi stališč, ki so jih sprejeli pristojni zainteresirani organi in organizacije, bo Skupščina invalidskega in pokojninskega zavarovanja občanom, na katere se nanaša omenjeno družbenopolitično stališče, to dobo priznala.

Tovarišice in tovariši delegati! Predlagam, da predlog zakona sprejmete, obenem pa vas tudi obveščam, da se Izvršni svet strinja z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko preidemo na glasovanje?

Prehajamo na glasovanje! Najprej dajem na glasovanje amandmaje Zakonodajno-pravne komisije k 2., 14., 19. in 28. členu. Izvršni svet in Odbor za družbenoekonomske odnose se z mandmaji strinjata.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (112 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da so v našem zboru z večino glasov sprejeti amandmaji Zakonodajno-pravne komisije.

Sedaj dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v celoti na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Pavleta Gantarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za delo.

Izvršni svet predlaga Skupščini, da obravnava zakon po hitrem postopku, v smislu 295. člena. Ta postopek predlaga Izvršni svet po končanem samoupravnem sporazumevanju o temeljih planov družbenih dejavnosti. Manjše število temeljnih organizacij združenega dela ni sprejelo samoupravnih sporazumov, v postopek sporazumevanja pa tudi niso bili vključeni delovni ljudje, ki z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov opravljajo gospodarsko in drugo dejavnost in s tem niso sprejeli obveznosti za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti. Ali želi predstavnik predlagatelja še kaj dodati k obrazložitvi predloga zakona?

Pavle Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V imenu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije bom podal skupno uvodno obrazložitev k vsem štirim zakonom, to je k točkam 8, 9, 10 in 11, in sicer k predlogu zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, k predlogu zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. 8. do 31. 12. 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, k predlogu zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso podpisali samoupravnega sporazuma, in k predlogu zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Po ugotovitvah Koordinacijskega odbora Republiške konference SZDL Slovenije za spremljanje samoupravnega sporazumevanja o temeljih planov družbenih dejavnosti so delavci v združenem delu v vseh občinah v območju

SR Slovenije v pretežni večini sklenili predlagane samoupravne sporazume o temeljnih planov Raziskovalne skupnosti, Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, Samoupravne interesne skupnosti starostnega zavarovanja kmetov in Izobraževalne skupnosti. Tako je prav v vseh občinah zagotovljena za uveljavljanje sporazumov potrebna večina udeležencev. Ugotavljamo pa, da v manjšem številu temeljnih organizacij združenega dela teh sporazumov niso sprejeli, v postopek sporazumevanja pa niso bili v celoti vključeni delovni ljudje, ki z osebnim delom in z lastnimi sredstvi opravljajo gospodarske ali druge dejavnosti, to je tako imenovani privatni sektor. Ti delovni ljudje so o samoupravnih sporazumih sicer razpravljali na zborih svojih združenj, niso pa mogli odločiti o materialnih obveznostih, ker ta združenja niso pooblaščenca za sprejemanje takšnih materialnih obveznosti za svoje člane.

V nedavno uveljavljenih dopolnilih zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih, zakona o izobraževalnih skupnostih, zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter zakona o starostnem zavarovanju kmetov je urejen način določanja višine prispevkov, kadar samoupravnega sporazuma ne sklenejo vsi zavezanca. Na podlagi teh zakonov lahko za tiste zavezance prispevkov, ki samoupravnih sporazumov o temeljnih planov niso sprejeli, določa stopnje prispevka Skupščine SR Slovenije enakopravno s Skupščino Raziskovalne skupnosti Slovenije za področje raziskovalne dejavnosti, Skupščina SR Slovenije enakopravno s Skupščino Izobraževalne skupnosti Slovenije za področje usmerjenega izobraževanja, za področje starostnega zavarovanja kmetov Skupščina SR Slovenije enakopravno s Skupščino Socialnega varstva SR Slovenije, medtem ko Skupščina SR Slovenije v svoji pristojnosti odloča za področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da se z zakoni določijo enake stopnje prispevkov, kakor jih vsebujejo že sklenjeni ustrezni samoupravni sporazumi in sprejeti samoupravni sporazumi o temeljnih planov. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sodi, da je s sklenjenimi samoupravnimi sporazumi o temeljnih planov na področju raziskovalne dejavnosti, usmerjenega izobraževanja, pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter starostnega zavarovanja kmetov izkazana izredno visoka stopnja enotnosti. Samoupravni sporazumi niso sprejeti le v tistih maloštevilnih temeljnih organizacijah združenega dela, v katerih delavcem pomen teh dejavnosti in njihovi program niso bili zadovoljivo pojasnjeni, medtem ko jih delovni ljudje, ki z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov opravljajo gospodarske ali druge dejavnosti, niso mogli sprejeti, ker zaenkrat še niso tako samoupravno organizirani, da bi lahko v svojih združenjih, sprejemali materialne obveznosti.

Izvršni svet je prepričan, da je predložene zakone nujno potrebno sprejeti zato, da bi uresničili enakopravnost velike večine delavcev, ki so te samoupravne sporazume o temeljnih planov in z njim sklenjene obveznosti že sprejeli, še s preostalimi delavci in drugimi delovnimi ljudmi, ki teh obveznosti niso sprejeli oziroma niso mogli sprejeti.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa je ob na splošno uspešni sklenitvi samoupravnega sporazumevanja o temeljnih srednjeročnih planov družbenih dejavnosti mnenja, da na vseh področjih to sporazumevanje ni bilo enako uspešno. Najmanj zadovoljivi so v tem pogledu sporazumi na področju zaposlovanja in vprašljive so nekatere odločitve na področju kulture in otroškega varstva. Izvršni svet o tem meni, da bi bilo treba z nadaljnjim političnim delovanjem in samoupravnim sporazumevanjem doseči boljše rezultate spora-

zumevanja. Zato tudi ni sprejel nekaterih pobud, da se z zakoni popravijo razmere na teh navedenih področjih.

Predlagamo torej Zboru združenega dela, da po hitrem postopku izglasuje predlagane štiri zakone in s tem uveljavi s sporazumi sprejete programe in obveznosti za vse preostale delavce in delovne ljudi, ki z njimi še niso zajeti. Razlog, da se predlaga sprejetje po hitrem postopku, je tudi ta, da preneha sedanji način financiranja v tem mesecu in morajo nove obveznosti veljati z naslednjim mesecem, to je od 1. avgusta 1977 dalje. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Tovariš Gantar je dal obrazložitev za hitri postopek k 8., 9., 10. in 11. točki, to se pravi k predlogu zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, k predlogu zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, k predlogu zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter k predlogu zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977.

Predlagam, da razpravljamo o hitrem postopku skupaj za vse te zakone. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Ali lahko tudi glasujemo za vse zakone skupaj? (Da.) Dajem predlog, da se vsi zakoni od 8. do vključno 11. točke dnevnega reda obravnavajo po hitrem postopku, na glasovanje. Kdor je za to, da obravnavamo te zakone po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (111 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog, da se po hitrem postopku obravnavajo zakoni od 8. do 11. točke dnevnega reda.

Sedaj obravnavamo 8. točko dnevnega reda, to je predlog zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo?

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Glede postopka smo se že odločili.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance, ki je dal poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Poročili smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati?

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma. Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Glede postopka smo se že odločili in zato pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma. Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet. Glede postopka smo se že odločili, zato pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 1. členu. Slišali ste, da se Izvršni svet z njim strinja. Kdor je za, naj prosim glasuje! (111 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je amandma Zakonodajno-pravne komisije z večino glasov sprejet.

Sedaj dajem predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona.

Zaključujem 11. točko dnevnega reda in prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komisije je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Za svojega predstavnika je Komisija določila k vsem predlogom odloka Stanka Jakija, člana Komisije.

Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati?

Ker ne želi nihče razpravljati, dajem na glasovajne predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komisije. S tem je v Zboru združenega dela z

31. julijem 1977 Janko Česnik razrešen dolžnosti predsednika Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da se mu s tega mesta v vašem in v svojem imenu zahvalim za njegovo uspešno in požrtvovalno delo pri uveljavljanju delegatskega skupščinskega sistema in mu zaželim mnogo uspehov in osebne sreče pri njegovem nadaljnjem delu.

Prehajamo na obravnavo predloga odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, ki ga je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati?

Dajem na glasovanje predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju. Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Celju z večino glasov sprejet. S tem je v Zboru združenega dela Dragica Pirih izvoljena za sodnico Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

Prehajamo na obravnavo predloga odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani, ki ga je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije. Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Ali želi kdo besedo? Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Prehajamo na obravnavo predloga odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru, ki ga je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet je k predlogu odloka dal pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo? Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Dajem na glasovanje predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru. Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru. S tem je v Zboru združenega dela izvoljenih 100 sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

Zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na 17. točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov gospodarskega področja 13. okoliša — Maribor, bo odgovoril Rado Lipičar, republiški podsekretar v republiškem sekretariatu za industrijo!

Rado Lipičar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 13. okoliša s področja gospodarstva za Zbor združenega dela je postavila delegatsko vprašanje, kdo izigrava potrošnike in kdo je odgovoren za sedanje pomanjkanje cemetna. Na postavljeno vprašanje odgovarjamo:

Kritična oskrbljenost tržišča v SR Sloveniji s cementom je v kratkem razdobju že drugič povod za delegatsko vprašanje v Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije. V odgovoru na to vprašanje moramo najprej ugotoviti, da je pomanjkanje cementa ena od osnovnih posledic znanih gospodarskih strukturnih neskladij iz polpretekega obdobja, ki so dobila svojo družbenoekonomsko in politično oceno že leta 1971. Eno od neskladij je bilo namreč tudi to, da je industrija gradbenega materiala in še posebej cementa kljub zadostnim domačim surovinskim virom močno zaostala za potrebami razvoja, za katerega je značilna izredno hitra investicijska rast, pogojena z intenzivno gradbeno in stanovanjsko gradnjo. Eden od računov, ki sedaj neizbežno sledijo takšnim neskladjem, je tudi račun na ime cementa. Nove cementarne v Anhovem in drugod v Jugoslaviji, s cementom katerih bo mogoče zadostiti popraševanju po njem doma in ga celo izvažati, smo namreč začel graditi v razdobju zadnjega srednjeročnega plana. Zato ponovno poudarjamo, da izvirajo glavni vzroki za pomanjkanje cementa na tržišču SR Slovenije iz neskladij v razvoju polpretekle dobe. V Anhovem, kjer bodo predvidoma 17. septembra letos izročili v pogon velike zmogljivosti nove cementarne, napovedujejo, da bo odtlej na tržišču cementa dovolj ali vsaj toliko, da položaj z njegovo oskrbo ne bo kritičen.

Temu osnovnemu vzroku za kritično oskrbljenost s cementom so se letos pridružili v SR Sloveniji še nekateri dodatni vzroki, kot so okvare in remontni v obeh slovenskih cementarnah, težave z uvozom klinkerja iz severne Italije in drugod, prednostne dobave cemetna potresnemu območju, atomski centrali v Krškem, hidroelektrarni na Dravi in tako dalje. Zaradi vseh teh vzrokov je nastal tak položaj, da sta cemetnarni Anhovo in Trbovlje dobavili do konca junija letos le 337 tisoč ton cementa namesto planiranih 394 tisoč ton. Izpad v višini 57 tisoč ton je torej očiten in tolikšen, da je moral povzročiti krizo v oskrbljenosti tržišča, čeprav obe slovenski cemetarni že nekaj časa poslujeta s polnimi zmogljivostmi.

V takem položaju je SR Sloveniji preostala kot edina rešitev možnost, da cement uvozi, čeprav je jasno, da zaradi uvodoma obrazloženih razlogov tudi z uvozom ne bi mogli v celoti odpraviti krize, bi jo pa lahko močno omilili. Proizvajalci cementa so v Gospodarski zbornici Jugoslavije že januarja 1977 dali soglasje za uvoz 300 tisoč ton cementa, od česar naj bi odpadlo na Slovenijo 30 tisoč ton, po kasnejših odobritvah pa še nadaljnjih 20 tisoč ton.

Vsa potrebna dovoljenja za uvoz v SR Slovenijo so bila izdana 12. maja za 30 tisoč ton in 1. junija za 20 tisoč ton cementa, iz česar je torej videti, kakšno nepremostljivo oviro za uvoz cementa je predstavljal dolgotrajen administrativen postopek v ustreznih zveznih organih. Poleg tega so v tem postopku prvotno predvideni uvoz cementa iz Madžarske preporazdelili na več vzhodnoevropskih držav in na večje število uvoznikov, kar je uvoz cementa še dodatno zakasnilo. Upoštevajoč vsa ta dejstva cementa iz uvoza niti nismo mogli dobiti pred drugo polovico junija, odtlej pa gre po planu in smo ga do 8. julija 1977 uvozili v našo republiko 13 tisoč ton, od tega nad polovico iz ČSSR. Že od 19. oziroma 27. junija pa sta na poti pošiljki 1800 ton cementa iz Sovjetske zveze, vendar do 10. julija še nista prispeli do porabnikov. To pa so količine, ki še zdaleč ne morejo nadomestiti že navedenega polletnega izpada v obeh slovenskih cementarnah.

Treba je omeniti, da je Republiški komite za tržišče in cene na osnovi pravočasnih opozoril porabnikov cementa že v maju 1977 sklical razgovor o

oskrbljenosti tržišča s cementom, zatem pa tudi interveniral pri ustreznem zveznem upravnem organu. Omenjeni komite je dal junija 1977 republiški inšpekciji nalog za pregled skladišč ter proizvodnje v obeh slovenskih cementarnah. Inšpekcija je ugotovila, da proizvajalci ne zadržujejo cementa v skladiščih. S tem je bil odpravljen sum, da je vzrok za pomanjkanje cementa pritisk slovenskih proizvajalcev na povečanje cen.

Dne 21. junija 1977 je Biro za gradbeništvo Slovenije v sodelovanju z Republiškim sekretaratom za industrijo sklical sestanek predstavnikov gradbene operative slovenskih proizvajalcev in uvoznikov cementa »Juceme« in nekaterih hrvaških cementarn. Sekretariat za industrijo je vztrajal, da zbrani predstavniki celotne reprodukcijske verige odgovorno in objektivno ocenijo nastali položaj ter prave vzroke, ki so povzročili pomanjkanje cementa, pri čemer naj bi bil glavni namen sestanka usmerjen predvsem h konstruktivnemu iskanju hitrih in učinkovitih rešitev za omilitev kritične oskrbe s cementom.

Na tem sestanku so sprejeli med drugim naslednje važnejše sklepe:

1. Pospešiti je treba odobreni uvoz cementa iz vzhodnih dežel, zlasti pa iz ČSSR in Madžarske, hkrati pa sprejeti ustrezne ukrepe za dodatni uvoz 15 tisoč ton cementa iz Avstrije, torej s konvertibilnega področja, za katerega je cementarna Anhovo prevzela obveznost, da bo do konca leta izvozila ustrezno vrednostno količino svojih salonitnih izdelkov.

2. Čeprav je stiska s cementom zajela tudi druga področja v Jugoslaviji, je treba takoj sprožiti hitro solidarnostno akcijo za dobavo cementa ali klinkerja iz ostalih socialističnih republik, hkrati pa sprožiti ustrezne intervencije, da bi učinkovito odstranili ovire, ki se postavljajo normalnemu pretoku tega iskanega blaga na enotnem jugoslovanskem tržišču.

3. Obe slovenski cementarni naj začasno zmanjšata dobavo cementa trgovini tako, da bi gradbeništvo tudi iz tega naslova dobilo dodatne količine cementa.

Po tem sestanku so ustrezni predstavniki združenega dela, njegovih asociacij in državni organi v SR Sloveniji vključno z Izvršnim svetom Skupščine SR Slovenije storili številne korake, da bi sklepe čim hitreje, odgovorno in učinkovito uresničili, in sicer:

Uvozniki cementa iz vzhodnih socialističnih držav so bili podrobno seznanjeni s kritično oskrbljenostjo s cementom in pozvani, da naj store vse potrebne korake za pospešitev uvoza. To so tudi naredili in so v stalnih stikih s svojimi dobavitelji.

Cementarna Anhovo je 1. 7. 1977 zaprosila Zvezni sekretariat za zunanjo trgovino za odobritev uvoza 15 tisoč ton cementa iz Avstrije. To vlogo je s posebnim teleksom Zveznemu sekretariatu za zunanjo trgovino, poleg drugih intervencij, podprl tudi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, vendar odobritve uvoza do 11. julija še ni bilo.

Prek »Juceme« v Zagrebu in dveh intervencij pri ustreznem organu za tržišče v SR Hrvatski in direktno pri hrvaških cementarnah so bili storjeni številni koraki, da bi cementarni »Sloboda« Podsusjed in »Dalmacija-cement« iz Splita, ki imata na zalogi večje količine klinkerja, del tega materiala takoj usmerili za mletje cementarnama Trbovlje in Pula. V Puli bodo pridobili za naše potrebe nekaj nad 12 tisoč ton cementa. Prve dobave iz Pule začnejo prihajati predvidoma 17. julija 1977.

Slovenski cemetnarni poslujeta sedaj s polnimi zmogljivostmi, ki tehnično celo presegajo optimalno stopnjo dela, zaradi česar je stalno prisotna nevarnost novih okvar strojev in naprav.

Treba je torej potrditi delegatom 13. okoliša, ki v svojem delegatskem vprašanju ugotavljajo, da pomanjkanje cementa povzroča gospodarsko škodo in zastoj v investicijski izgradnji številnih objektov. Torej kot je iz tega odgovora razvidno, so vzroki za kritično oskrbljenost tržišča s cementom mnogo bolj zapleteni in težje rešljivi, kot se na videz zdi. Zato so vsaj doslej ostale brez zadostnega rezultata tudi številne akcije in intervencije, ki smo jih v SR Sloveniji zavzeto in v večini primerov tudi pravočasno začeli, da bi se oskrbljenost s cemetnom izboljšala.

Pri tem pa sodimo, da v odgovoru na to delegatsko vprašanje ne moremo še mimo dveh dejstev, ki vsako po svoje tudi delno prispevata k opisani oskrbljenosti tržišča v Sloveniji s cementom. Gre prvič za to, da so dohodkovne povezave v gradbeništvu še v zametkih. To povzroča preahlo plansko uskladenost akcij in ciljev v tej panogi, med drugim pa otežuje tudi širše usklajevanje interesov z drugimi ustreznimi celotami združenega dela s področja gradbeništva in gradbene industrije v širšem jugoslovanskem prostoru.

In drugič, na enotnem jugoslovanskem tržišču so še vedno prisotne nekatere ovire, ki onemogočajo svoboden pretok blaga. Na nekatere od teh ovir so v zadnjem času naleteli tudi poskusi, da bi jugoslovanska cementna industrija enakomerneje porazdelila proizvodnjo na celotnem jugoslovanskem tržišču, čeprav je »Juceme« pokazal določeno aktivnost v tej smeri. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Če dovolite, bom prekinil to točko dnevnega reda, ker je predstavnik Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve opozoril, da nismo obravnavali v okviru točke volitve in imenovanja še enega predloga odloka.

Omenjena komisija nam je predložila tudi predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo s tem, da se za namestnika za ljudsko obrambo ponovno predlaga Stane Kotnik.

Pričenjam razpravo o tem predlogu odloka. Ne želi nihče razpravljati? Dajem na glasovanje predlog odloka. Kdor je za, naj prosim glasuje! (111 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka soglasno sprejel.

S tem je zaključena točka volitve in imenovanja. Nadaljujemo s točko vprašanja delegatov.

Prosim, če tovariš Rado Lipičar odgovori še na vprašanje, ki ga je postavila skupina delegatov za gospodarsko področje 6. okoliša — Nova Gorica!

Rado Lipičar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za gospodarsko področje Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije iz 6. okoliša je postavila naslednje delegatsko vprašanje: Ali so zakonske ali druge možnosti, ki bi razbremenile les za plošče določenih dajatev in s tem stimilirale prodajalce za večjo tržno proizvodnjo, izkoriščanje naravnih dobrin in doseganje srednjeročnih planskih ciljev? Kdaj lahko pričakujemo pozitivne ukrepe?

Na postavljeno vprašanje odgovarjamo:

Dejstva, ki jih je navedla delegacija v obrazložitvi svojega vprašanja, ustrezajo dejanskemu stanju. Slovenski proizvajalci ivernih plošč so v letu 1976

dosegli naslednje poslovne rezultate. Pri tem bom omenil samo verižni indeks in strukturni delež:

	Indeks 1975—1976	Struktura
celotni dohodek	143	100
porabljena sredstva	137	81
amortizacija	138	10
doseženi dohodek	176	19
v tem:		
— pogodbene obveznosti	245	11,7
— zakonske obveznosti	154	0,9
— prispevki SIS	166	1,0
— osebni dohodki in osebni prejemki	163	7,7

Ostanek dohodka v letu 1975 je bil 1 443 000 din, v letu 1976 pa so imeli izgubo 11 986 000. V celoti vzeto je torej slovenska proizvodnja ivernih plošč poslovala z 2 % izgubo, kljub dobrim tehnološkim postopkom in polno zmogljivostjo kapacitet. Pri tem pa moramo vsekakor opozoriti na to, da sta novi kapaciteti v Brestu in Meblu poslovali v poizkusni proizvodnji.

Naglo naraščanje cen surovinam je značilno za vso predelovalno industrijo, pri čemer pa so, kot je razvidno iz pregleda, v proizvodnji iveric porabljena sredstva naraščala počasneje od celotnega prihodka. Najhitreje so naraščale pogodbene obveznosti, kar je posledica investiranja v nove kapacitete. Glavna teža problema je vsekakor odgovornost združenega dela, da pride hitreje do realizacije dohodkovnih odnosov.

Delegatsko vprašanje se nanaša na možnosti za oprostitev zakonskih ali drugih obveznosti. Glede tega moramo ugotoviti, da temeljne organizacije združenega dela, ki poslujejo z izgubo, nimajo davčne osnove in zato ne plačajo davka iz dohodka. V celotni kalkulaciji zakonske obveznosti predstavljajo, poleg amortizacije, ki je obračunana samo po obvezni stopnji, nižjo stopnjo porasta od drugih postavk in v celotni strukturi kalkulacije predstavljajo le 0,8 % in potemtakem ne morejo bistveno vplivati na položaj te panoge. Glede »določenih dajatev«, ki naj bi razbremenile les za iverne plošče in s tem spodbudile proizvajalce k večji proizvodnji lesa, ima skupina delegatov verjetno v mislih prispevek po 13. členu zakona o gozdovih za izvajanje dejavnosti, ki služijo neposredno ohranitvi in krepitvi gozdnih fondov in so določene kot dejavnosti posebnega družbenega pomena. Višina prispevka je definirana s potrebnim obsegom gozdno-gojitvenih del, ki so družbeno verificirana s potrditvijo gozdno-ureditvenih načrtov.

Na takšnem konceptu financiranja biološke reprodukcije je zgrajen celoten sistem gospodarjenja z gozdovi in bi odstopanje od tega pomenilo ali pričakovati sredstva iz proračunskih virov ali pa zmanjševati vlaganja v ta dela, ki prav za lesno predelovalno industrijo predstavljajo temeljni interes, ker se le na ta način lahko perspektivno pričakujejo večje količine surovine. Prispevek je treba plačati od vsega lesa, razen za les, ki ga zasebni lastnik uporabi za drva, in za tehnični les, ki mu je potreben ob elementarni nesreči. Višino

in način oblikovanja prispevkov določa organ upravljanja gozdnogospodarske organizacije, soglasje k temu pa daje samoupravna interesna skupnost gozdnogospodarskega področja, v kateri so zastopani tudi delegati lesne predelovalne industrije.

Praktično je torej zakonska možnost, da se posamezni sortimenti različno obremenijo s temi prispevki, to pa seveda pomeni, da zmanjševanje tega prispevka pri eni grupi sortimentov zahteva povečanje le-tega pri drugih sortimentih, ker je treba oblikovati potreben obseg sredstev za obvezno izvedbo nalog po gozdnogospodarskih načrtih.

Znižanje te zakonske obveznosti je možno na podlagi ustreznih sklepov delegatov v samoupravnih interesnih skupnostih gozdnogospodarskih področij. Nismo pa prepričani, da bi razbremenitev teh stroškov bistveno vplivala na položaj nekaterih proizvajalcev iveric, ker je glavna teža bremena v odplačevanju visokih anuitet, kot je bilo že omenjeno, poslabšala pa bi verjetno položaj v ostalih dejavnostih predelave lesa.

Dolgoročno razrešitev problema, ki ga zajema delegatsko vprašanje, vidimo v bistvu le v pospešitvi dejanskih dohodkovnih odnosov v celotni verigi od gozdne proizvodnje do trgovine. Znotraj tega procesa bodo morale biti vključene tudi bančne organizacije.

Sedanji poskusi urejanja dohodkovnih odnosov, raztrgani na samoupravne sporazume med gozdarji in porabniki lesne mase in med predelovalno industrijo in trgovino, ne dajo dovolj solidne osnove za razrešitev problemov in temeljijo na formalnih predračunskih cenovnih odnosih, brez medsebojnega vpliva subjektov gospodarjenja. Na ta način končni dohodek nima direktnega vpliva na samo lesno proizvodnjo, zato bo nujno urediti normative porabe materiala in delovnega časa, ovrednotenega na bazi samoupravnih sporazumov za posamezne faze dela in z zavezujočo odgovornostjo posameznih temeljnih organizacij združenega dela za njihovo realizacijo. Na tej osnovi bo moralo biti normativno postavljena tudi akumulacija za posamezne temeljne organizacije združenega dela in tudi realizirana cena za tovrstno trgovino.

Tako zastavljene odnose pa lahko medsebojno reši neposreden samoupravni dohodkovni odnos med gozdnogospodarskimi skupnostmi, lesnopredelovalno industrijo in organizacijami prometne sfere. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! So kakšne pripombe k odgovoru? (Ni pripomb.)

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za socialno-zdravstveno področje 1. okoliša — Ljubljana-Center bo odgovorila tovarišica Mara Rován, republiška podsekretarka v Republiškem sekretariatu za finance!

Mara Rován: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 1. okoliša s področja zdravstva in socialnega varstva za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije ugotavlja, da se s pospešenim zbiranjem sredstev za izgradnjo domov za varstvo in oskrbo starejših občanov povečujejo kapacitete teh domov, s čimer bo vsekakor poskrbljeno za večjo socialno varnost starejših občanov. Ob tem pa skupina opozarja na problem, kje dobiti dovolj takšnih varovancev za domove, ki bodo sami plačevali domsko oskrbnino. Prijavljeni kandidati, njihovi svojci in občinske skupnosti socialnega varstva nimajo dovolj sredstev, da bi zagotovili redno plačevanje mesečnih oskrbnin. Omejen obseg porabe problem še zaostruje.

Delegacija nadalje ugotavlja, da bi bilo število samoplačnikov v domovih možno zvišati z vključitvijo lastnikov nepremičnin. Le-ti običajno odklanjajo pomoč družbene skupnosti in si želijo s prodajo nepremičnin sami zagotoviti sredstva za plačilo oskrbnine. Ta njihova možnost pa je okrnjena s tem, da je prodaja nepremičnin podvržena obdavčitvi in se torej zajema del dohodka od prodaje. Zaradi tega delegacija predlaga, naj se 9. člen zakona o davku na promet nepremičnin dopolni tako, da ne bo potrebno plačati davka od tistega dela kupnine, ki ga prodajalec potrebuje za plačilo lastne oskrbe v splošnem socialnem zavodu.

Odgovor se glasi: Menimo, da je pobuda primerna in da bi bilo tudi z davčno politiko primerno podpirati prizadevanje občanov, lastnikov nepremičnin, ki so se odločili za prehod v domsko oskrbo, da s sredstvi od prodaje teh nepremičnin prispevajo za oskrbo. Ob naslednjih spremembah oziroma dopolnitvah zakona o davku na promet nepremičnin, h katerim naj bi pristopili predvidoma letošnje jesen, bi bilo zato primerno predlagati ustrezno dopolnitev.

Seveda pa bo potrebno izoblikovati tako rešitev, ki bo zagotavljala, da bodo sredstva od prodaje nepremičnin v obsegu, kolikor so bile deležne davčne oprostitve, dejansko tudi uporabljena za namen, zaradi katerega je bila oprostitve priznana. Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Ima kdo kakšno pripombo k odgovoru? (Ni pripomb.)

Prekinjam to točko dnevnega reda, da bi najprej zaključili 3. točko dnevnega reda, ker vidim, da delegati že odhajajo in je prav, da preidemo na končno sklepanje.

Delovna skupina je verjetno končala z delom. Prosim, če poda poročilo! Besedo ima Vlado Šanca, član delovne skupine!

V l a d o Š a n c a : Delovna skupina, ki je bila imenovana na današnji seji zбора z namenom, da spremlja razpravo in prouči dopolnilne predloge ter pripombe in mnenja k predlogu stališč, priporočil in sklepov v zvezi z obravnavo analize in poročil Izvršnega sveta o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in prvi polovici leta 1977, ocenjuje, da so bile razprave na zboru v skladu s predloženimi stališči, kot tudi s stališči, za katera se zavzemajo Izvršni svet in delovna telesa Skupščine SR Slovenije. Glede na to delovna skupina meni, da predloženih stališč ne kaže dopolnjevati oziroma spreminjati.

Delovna skupina je tudi uskladila stališča z dvema delegatoma, ki sta na seji zбора razpravljala o posameznih vprašanjih in dosegla, da se tudi ona strinjata s skupnimi stališči. V zvezi z nekaterimi konkretnimi predlogi in pripombami, za katere komisija meni, da so po svoji naravi takšni, da zahtevajo poprejšnjo proučitev in uskladitev z nosilci posameznih nalog, pa skupina predlaga, da se na koncu VI. poglavja doda nova točka 4, ki se glasi:

»Pri oblikovanju osnutka resolucije o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1978 naj Izvršni svet poleg teh stališč in stališč Družbenopolitičnega zбора Skupščine SR Slovenije upošteva konkretne pripombe in predloge, ki so razvidni iz poročil skupščinskih teles, pisemenih predlogov delegatov ter mnenja in predloge, ki so bili dani na sejah zborov Skupščine SR Slovenije. Konkretne predloge, ki se nanašajo na dejavnost ali položaj posameznih organi-

zacij združenega dela, gospodarskih panog oziroma območij, naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije podrobno prouči in uskladi z vsemi prizadetimi dejavniki in nosilci nalog ter jih smiselno ali v celoti vključi v besedilo osnutka resolucije za leto 1978«.

Delovna skupina predlaga, da Zbor združenega dela sprejme te dopolnitve in predlog stališč, priporočil in sklepov k analizi in k poročilu Izvršnega sveta o izvajanju družbenega plana SR Slovenije.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Potem dajem na glasovanje predlog stališč, priporočil in sklepov s to dopolnitvijo, ki jo je predložil tovariš Šanca. S to novo 4. točko VI. poglavja se nalaga Izvršnemu svetu, da upošteva predloge, ki so bili danes dani na seji zbora. Ali ima kdo kakšno pripombo k tako dopolnjenemu dokumentu? (Ni pripomb.) Kdor je za, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani sklep in da so s tem sprejeta stališča, priporočila in sklepi, ki jih je predložila delovna skupina našega zbora, ki jih je usklajevala in uskladila s člani delovne skupine Zbora občin.

Ponovno se vračamo na zadnjo točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Prosim tovarišico Mileno Rakčevič, da da odgovor na delegatsko vprašanje!

M i l e n a R a k č e v i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 13. okoliša — Maribor o problemu uvoza elektronskega računalnika za potrebe tekstilne industrije podravske regije dajemo naslednji odgovor:

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je v letu 1976 za uvoz računalniške opreme namenil 121,5 milijonov dinarjev ali 15 % kvote za uvoz opreme s konvertibilnega področja v letu 1976; od avansa za uvoz opreme s tega področja za obdobje od 1977 do 1980 pa 5 % ali 222,3 milijona dinarjev oziroma skupaj 343,8 milijonov dinarjev.

Ob tem je strokovno obravnavo zahtevkov poveril posebni komisiji za razporejanje uvoza računalniške opreme.

Medresorska komisija za razporejanje uvoza opreme je do sedaj sprejela 232 zahtevkov za uvoz računalniške opreme v skupni vrednosti nekaj nad 1200 milijonov dinarjev. Zahtevki za uvoz računalniške opreme bistveno presegajo predvidena sredstva za uvoz te opreme, kakor tudi sedanje možnosti SR Slovenije za uvoz opreme s konvertibilnega področja. Poleg tega se pri uvozu računalniške opreme pojavljajo še nekatera dodatna vprašanja. Gre predvsem za razlike v pristopu za oblikovanje mreže računalnikov v SR Sloveniji, dokajšnjo nepripravljenost zainteresiranih uporabnikov za povezovanje, kakor tudi za nerazčiščene razmere na področju domače proizvodnje določene računalniške opreme. Po nekaterih podatkih je bilo v SR Sloveniji 31. maja 1976 instaliranih 287 računalniških enot različnih zmogljivosti od 24 različnih proizvajalcev.

V okviru odobrenih globalnih vrednosti za uvoz računalniške opreme je medresorska komisija odločila o 131 zahtevkih ter sprejela sklepe o uvozu računalniške opreme v skupni vrednosti 340,8 milijonov dinarjev. Pri tem so bili pozitivno rešeni tisti zahtevki, ki pomenijo optimalno izkoriščanje obsto-

ječih računalniških zmogljivosti, nadomestitev iztrošene opreme ter priključitev na večje računalniške enote. Uvoz opreme za nove računalniške centre praktično ni bil odobran.

Nadaljnji uvoz računalniške opreme zahteva poglobljene analize predvsem v naslednjih smereh: sprejetje celovite politike razvoja računalništva in informatike v tem srednjeročnem razdobju, uskladitev potreb z možnostmi uvoza računalniške opreme in v tem okviru terminsko odlaganje določenih projektov, maksimalno izrabo obstoječih zmogljivosti in ustrezno povezovanje, tako pa-nožno kot regijsko, spodbuditev domače proizvodnje določene opreme, kakor tudi racionalno izrabo možnosti uvoza dela računalniške opreme iz vzhodno-evropskih socialističnih držav, predvsem iz Demokratične republike Nemčije.

Po programu dela Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije bo v jeseni leta 1977 predloženo Skupščini SR Slovenije gradivo o nadaljnjem razvoju računalništva SR Slovenije. Na teh osnovah bo obravnavan tudi zahtevek sestavljene organizacije združenega dela MTT Maribor za uvoz elektronskega računalnika za potrebe tekstilne industrije podravske regije, ki je bil do sedaj obravnavan le v organih Gospodarske zbornice Slovenije, medresorski komisiji pa je bil predložen šele 15. julija 1977.

Predsednik Štefan Nemeč: Ali so kakšne pripombe k temu odgovoru? (Ni pripomb.) Potem prosim Vlada Tanceta, da odgovori na delegatsko vprašanje, ki ga je postavila skupina delegatov za prosvetno-kulturno področje 6. okoliša — Celje!

Vlado Tance: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov s kulturno-prosvetnega področja 6. okoliša — Celje je na seji Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije postavila naslednje delegatsko vprašanje:

Kdaj bo Izvršni svet predložil Skupščini SR Slovenije predlog zakona o samoupravljanju in medsebojnih razmerjih delavcev v upravnih organih? Ali se v primeru, da navedeni republiški zakon še ne bo kmalu izdan, lahko neposredno uporabljajo določila IV. dela zakona o združenem delu, kot to navaja v svojem mnenju Komisija Skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu.

Odgovor: Specifična vprašanja v zvezi s samoupravljanjem in delovnimi razmerji delavcev v upravnih organih bodo urejena z zakonom o državni upravi v SR Sloveniji. To je delovni naslov zakona. Ta zakon naj bi celovito urejal vsa, za državne organe pomembna vprašanja in naj bi torej poleg samoupravljanja in delovnih razmerij vseboval sistemske določbe o organizaciji republiških upravnih organov, o temeljnih načelih za organizacijo občinskih upravnih organov, o razmerjih upravnih organov do skupščin in izvršnih svetov, o razmerjih do samoupravnih interesnih skupnosti in drugih samoupravnih subjektov ter zlasti do družbenopolitičnih organizacij, o sredstvih za delo upravnih organov in dohodku delavcev delovnih skupnosti teh organov, o delovnem času in drugih za upravo bistvenih vprašanj.

V času priprav predloga zakona o samoupravnih pravicah in obveznostih delavcev ter o razmerjih pri delu v upravnih organih v SR Sloveniji, katerega osnutek je bil sprejet 29. januarja 1975, so se v okviru Zveznega sveta za vprašanja ureditve pričele razprave o širši problematiki državne uprave v SFRJ. Te razprave in proučevanja so privedle do spoznanja, da je spričo vloge in

položaja državnih organov v našem družbenopolitičnem sistemu potrebno na enotnih osnovah z zveznim zakonom urejati vsa sistemska vprašanja državnih organov, vključno z družbenoekonomskim položajem delavcev v teh organih. Sočasno pa je potekal tudi postopek za sprejetje zakona o združenem delu, zato je bila nadaljnja priprava republiškega zakona o samoupravljanju v upravnih organih odložena.

Dosedanje razprave o zveznem zakonu o osnovah sistema državne uprave so potekale predvsem v zveznih in republiških organih družbenopolitičnih organizacij ter v svetih za vprašanja družbene ureditve. Po prvotnem programu dela zveznih organov naj bi bil omenjeni zvezni zakon pripravljen konec preteklega oziroma v začetku tega leta, kasneje pa je bil ta rok premaknjen v sredino tekočega leta. Navedenim rokom je bil prilagojen program dela pri pripravi ustreznega republiškega zakona; le-ta naj bi zastajal najmanj za eno fazo postopka za zveznim sistemskim zakonom. Poleg tega pa bo moral republiški zakon o državni upravi upoštevati tudi republiški zakon o delovnih razmerjih, ki je pravkar v razpravi.

Vsa bistvena vprašanja državne uprave, predvsem pa njena razmerja do družbenih svetov kot nove institucionalizirane oblike sodelovanja družbenopolitičnih organizacij in državnih organov, še niso dokončno razčiščena, vendar pa si bo Izvršni svet prizadeval, da bo predlog za izdajo republiškega zakona o državni upravi še v tem letu predložil Skupščini SR Slovenije.

Ta čas je še vedno v veljavi zakon o samoupravljanju in delovnih razmerjih delovnih ljudi v upravnih organih v SR Sloveniji, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 20/65, ki po svoji vsebini ni v nasprotju z ustavo in zakonom o združenem delu. Navedeni zakon vsebuje temeljne določbe o samoupravnih organih in načinu odločanja delavcev v državnih organih. Glede tistih določb, ki v veljavnem zakonu o samoupravljanju niso dovolj razčlenjene, pa je po našem mnenju mogoče neposredno uporabljati določbe IV. dela zakona o združenem delu. To velja zlasti za volitve in sestavo samoupravnih organov, odločanje z osebnim izjavljanjem, samoupravno kontrolo, odgovornost za opravljanje samoupravljaljskih funkcij ter za družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje.

Predsednik Štefan Nemeč: Ali so kakšne pripombe? (Ni pripomb.)

Potem prosim Leopolda Kejžarja, da odgovori na delegatsko vprašanje skupine delegatov s prosvetno-kulturnega področja 6. okoliša — Celje!

Leopold Kejžar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na vprašanje, kdaj bo Izvršni svet predložil Skupščini SR Slovenije v obravnavo osnutek zakona o usmerjenem izobraževanju, dajemo naslednji odgovor:

V javni razpravi, ki jo je v letu 1976 organiziral Svet za vzgojo in izobraževanje pri Predsedstvu Republiške konference SZDL Slovenije o gradivu »Preobrazba srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje«, sprejetem v Komisiji Izvršnega sveta za priprave in izvedbo akcije reforme, je sodeloval zelo širok krog delavcev in delovnih ljudi v krajevnih skupnostih, društvih in družbenopolitičnih organizacijah na ravni občin in republike. Širok krog delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela je tudi neposredno sodeloval v razpravah o gradivu, ki jih je organiziral Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije. Razpravljalci so potrdili temeljna idejna izhodišča preobrazbe vzgojno-izobraževalnega sistema ter pod-

prli tudi nekatere konkretne rešitve. Razprava pa je prispevala tudi številna mnenja in predloge, ki so terjali nadaljnje izpopolnjevanje gradiva, kar pomeni hkrati smernice za oblikovanje ustrežnejših sistemskih rešitev in vsebinske zasnove vzgojno-izobraževalne dejavnosti.

Med pomembnejšimi predlogi so bila zlasti opozorila, da mora biti sistem usmerjenega izobraževanja zasnovan kot celovit in enoten sistem izobraževanja za poklice od najnižje do najvišje stopnje zahtevnosti, da mora še v večji meri ustrezati potrebam združenega dela in potrebam splošnega družbenega razvoja, da mora odločneje podpreti racionalnost in učinkovitost izobraževanja ter najširše uveljaviti permanentnost izobraževanja za delo kot temeljno sestavino sistema. Javna razprava je dala pobude za usklajevanje med republikami in pokrajinama in za oblikovanje bolj enotnih sistemskih rešitev.

V skladu s stališči razprave teče nadalje strokovno delo za pripravo sistema in vsebine usmerjenega izobraževanja. Predlog za izdajo zakona o usmerjenem izobraževanju, ki bo obravnaval celotno tematiko sedanjega srednjega in visokega šolstva in izobraževanja odraslih, bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predložil Skupščini v septembru 1977, tako da bo mogoče pravočasno izvesti vse faze zakonodajnega postopka ter izvršiti druge strokovne in politične priprave za uvajanje novega sistema in vsebine usmerjenega izobraževanja do roka, ki je predviden s samoupravnimi sporazumi o temeljih plana usmerjenega izobraževanja, ki so bili sprejeti v juniju 1977.

Strokovne priprave bodo predvidoma opravljene dovolj zgodaj, da bi tiste izobraževalne organizacije, ki bodo razpolagale z ustrežno programsko orientacijo, lahko pričele uvajati nove vzgojno-izobraževalne programe v prve letnike tudi že s šolskim letom 1978/79, če se bodo v pristojnih posebnih izobraževalnih skupnostih tako odločili in če bodo zagotovili potrebne materialne in druge pogoje.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! So kakšne pripombe? (Ni pripomb.)

Prosim Anko Tominšek, da odgovori na delegatsko vprašanje skupine delegatov za kulturno-prosvetno področje 6. okoliša — Celje!

Anka Tominšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov s kulturno-prosvetnega področja 6. okoliša — Celje je na 50. seji Zbora združenega dela 19. julija 1977 postavila naslednja vprašanja:

Socialno-zdravstveni zbor Skupščine SR Slovenije je na svoji seji v decembru 1972 sprejel sklep, naj Republiški sekretariat za delo v sodelovanju s Skupnostjo pokojninskega in invalidskega zavarovanja čimprej prouči možnost vštevanja kadrovskega roka v pokojninsko dobo, zlasti za tiste primere, ko so obvezniki služili nadpovprečno dolg kadrovski rok.

Vojni obvezniki, ki so s kadrovskim rokom služili domovini, so v neenakopravnem položaju v primerjavi s tistimi občani, ki niso služili kadrovskega roka in ki so v tem času pridobivali osebni dohodek ter s tem pokojninsko dobo. Zlasti so prizadeti vojni obvezniki, ki so v prejšnjih letih služili nadpovprečno dolg kadrovski rok. V prvih povojnih letih so se mnogi vojni obvezniki tudi prostovoljno izrekli za službo v posebnih enotah JLA, kot so bile Titova garda, KNOJ, ali pa so bili po posebnih kriterijih izbrani za te enote oboroženih sil, v katerih je bila odgovornejša ali napornejša služba. Prav bi bilo, da se tem kategorijam zavarovancev šteje kadrovski rok v pokojninsko dobo. Če je

potrebno, naj se sproži postopek za spremembo zveznega zakona o pokojninskem zavarovanju, s čimer naj bi se ta pravica uvedla za vse občane SFRJ.

Skupina delegatov vprašuje: Ali je izvršen navedeni sklep Socialno-zdravstvenega zbora iz leta 1972? Ali je bilo opravljeno evidentiranje upravičencev in narejen predhodni izračun sredstev za priznanje te pokojninske dobe?

Odgovor: Po veljavnih predpisih se od osvoboditve dalje kadrovski rok ne upošteva v pokojninsko dobo in tudi ne kadrovski rok, ki ga je občan služil v KNOJ. Služba v KNOJ se všteva v pokojninsko dobo samo pod pogoji iz 142. člena bivšega temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju iz leta 1957.

Ob pripravi in sprejemanju sedaj veljavnega republiškega zakona o pokojninskem zavarovanju je bilo vprašanje priznavanja kadrovskega roka v pokojninsko dobo izredno aktualno in je Socialno-zdravstveni zbor sprejel sklep, na katerega opozarja skupina delegatov. Poleg omenjenega sklepa pa je zbor sprejel tudi sklep, da je treba to vprašanje reševati sporazumno in v sodelovanju z drugimi republikami in avtonomnima pokrajinama.

Sklep Socialno-zdravstvenega zbora doslej ni bil izvršen v taki meri, da bi bila Skupščini SR Slovenije že predložena ustrežna rešitev. Republiški sekretariat za delo in Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja sta, upoštevajoč omejeni sklep, v okviru svojih pristojnosti prevzela tiste naloge, ki sta jih lahko opravila.

V pripravah za uskladitev sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja z novo ustavo sta že v letu 1974 opozorila na rešitev omenjenega problema. V dosedanjih razpravah o usklajevanju sistema z ustavo pa so pristojni republiški organi in organizacije sprejeli stališče, da tega problema ne kaže parcialno reševati, temveč v okviru korenitih sprememb sistema, pred katerimi neposredno stojimo. Upoštevajoč to stališče predlog zakona o spremembah in dopolnitvah republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki ste ga danes sprejeli, ne vsebuje rešitev omenjenega vprašanja.

Pri reševanju omenjenega problema smo morali tudi upoštevati določila petega odstavka 75. člena zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je do zadnje novele tega zakona, sprejete konec preteklega leta, določal, da se pokojninska doba, dopolnjena do 31. decembra 1972, računa po predpisih, ki so bili v veljavi do omenjenega dne. Novela tega zakona, sprejeta decembra 1976, pa omogoča republikam in avtonomnima pokrajinama, da priznavanje posameznih obdobj za pokojninsko dobo rešijo na drugačen način, kot je bilo urejeno z zveznimi predpisi, veljavnimi do konca decembra 1972. Ne glede na tako pravno možnost pa menimo, upoštevaje tudi omenjeni sklep Socialno-zdravstvenega zbora in sedanja stališča, da politično ne bi bilo sprejemljivo, če bi ta problem rešili samo v Sloveniji, ker ga je treba sporazumno reševati z drugimi republikami in avtonomnima pokrajinama.

V zvezi z realizacijo sklepov Socialno-zdravstvenega zbora pa moramo tudi opozoriti, da odslej sprejete resolucije o uresničevanju ekonomske politike v posameznih letih niso omogočale širjenja pravic na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja. S priznanjem kadrovskega roka v pokojninsko dobo pa bi se obstoječe pravice bistveno povečale. Že leta 1972 je bilo ocenjeno, da bi priznanje tega obdobja v pokojninsko dobo povzročilo, da bi se izdatki na področju pokojninskega zavarovanja povečali na leto za okoli 80 milijonov dinarjev.

Evidentiranje upravičencev ni bilo opravljeno, ker bi taka naloga terjala velika materialne sredstva in angažiranje dodatnih strokovnih delavcev, ki jih nimata na razpolago niti Republiški sekretariat za delo niti Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Strokovna služba Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja pa je pred koncem preteklega leta na podlagi razpoložljivih podatkov ocenila, da bi se izdatki Skupnosti, če bi se kadrovski rok štel v pokojninsko dobo, povečali v letošnjem letu za okoli 120 milijonov din.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! So kakšne pripombe? (Ni pripomb.) Prosim tovariša Marjana Gogala, da odgovori na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 13. okoliša — Maribor!

Marjan Gogala: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Vprašanje, ki ga je postavila skupina delegatov za Zbor združenega dela z gospodarskega področja 13. okoliša — Maribor, je istovetno z vprašanjem delegatov za Zbor občin iz Maribora. Odgovor je bil posredovan na Zboru občin 22. julija 1977 in objavljen v Poročevalcu št. 16 z dne 28. 6. 1977.

Vprašanje, zakaj Delo in RTV Ljubljana nista posredovala poročil o nastopu delegatov iz mariborske občine, ki so izrekli tehtne pripombe in vzroke, zakaj niso zadovoljni z dogovorom o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj magistralnih cest v obdobju 1976—1980, zadeva uredniško politiko obeh sredstev javnega obveščanja. Zato izven teh organizacij ni mogoče iskati odgovora na zastavljeno vprašanje, kajti prizadeva samostojnost in odgovornost novinarskega dela, odločitve uredništev in njihovo politiko, kakor tudi stališča samoupravnih družbenih organov ter izdajateljev v obeh sredstvih javnega obveščanja.

Zato je mogoče jemati vprašanje skupine delegatov kot opozorilo in na seji zbora izraženo kritiko o novinarskem poročanju in o odnosu uredništev do skupine delegatov. V tem smislu se vprašanje delegatov ujema z analizo o uresničevanju in uveljanju delegatskega sistema, zlasti v tistem delu, ki se posebej nanaša na ugotovitev, da v sredstvih javnega obveščanja delo delegatov ni ustrezno predstavljeno, da je pogosto anonimno, da stališča in pobude v delegacijah in skupščinah še nimajo ustreznega odmeva v javnosti, da poleg rednega poročanja o delu zborov Skupščine ni dovolj različnih zapisov in obdelav, ki bi dovolj ustrezno in učinkovito predstavile interes delegatske baze in nastope delegatov ter na tej podlagi razvijale javno razpravo in argumentirano soočenje stališč in pogledov, usklajevanje, dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje.

Drugačnega pojasnila od navedenega noben upravni izvršni organ ali strokovna služba ne more dati.

Predsednik Štefan Nemeč: Ali ima kdo kakšno vprašanje ali pripombo? (Ni pripomb.)

Želi kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

S tem smo zaključili 50. sejo Zbora združenega dela. Naslednja seja zbora bo jutri.

(Seja je bila končana ob 15. uri.)

51. seja

(20. julija 1977)

Predsedoval: Štefan Nemeč,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Štefan Nemeč: Tovarišice in tovariši! Pričenjam 51. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena Ustave SR Slovenije in prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvolimo naslednje delegate: za predsednika Staneta Pečnika, za člana pa Pavla Krznariča in Slavko Gaser. Želi kdo o tem razpravljati? (Ne.) Potem dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 51. sejo Zbora združenega dela izvoljeni tovariši: Stane Pečnik, Pavel Krznarič in Slavka Gaser.

Prosim predsednika in člane Komisije, da pregledajo poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba, in nato poročajo zboru.

Na današnje sejo Zbora združenega dela sem povabil predstavnike Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, predstavnike Republiške Konference Socialistične zveze delovnih ljudi, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, predstavnike Gospodarske zbornice, predstavnike Raziskovalne skupnosti Slovenije, Odbora za inovacije Socialistične republike Slovenije, Izvršnega odbora Združenja tozdogov prometa in zvez, Odbora za žičnice pri Gospodarski zbornici Slovenije. Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet, predstavnike Loterijskega zavoda Slovenije in predstavnike Smučarske zveze Slovenije.

Na sejo zboru so bili povabljeni tudi predstavniki odborov Zbora združenega dela, tovariš Boris Berce, predstavnik delovne skupine za pripravo stališč, priporočil in sklepov o raziskovalni dejavnosti kot sestavini združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin

Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije in delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ.

Kot običajno prosim delegate, če ima kdo pripravljeno delegatsko vprašanje, na katerega želi odgovor, da ga že sedaj posreduje tovarišu sekretarju, tako da bi ga lahko takoj posredovali predstavnikom Izvršnega sveta oziroma upravnim organom, ki bi lahko eventualno že na današnji seji nanj odgovorili.

Vprašujem, ali želi kdo na današnji seji govoriti v madžarskem ali italijanskem jeziku, kar ima po ustavi, kot veste, pravico in imamo za to pripravljene tudi prevajalce! Nihče se ne javlja, zato ni treba, da prevajalci čakajo.

Obvestil bi vas tudi o tem, da smo se s predsednico Zbora občin in predsednico Raziskovalne skupnosti Slovenije dogovorili, da bomo na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin ter Skupščine Raziskovalne skupnosti poslušali uvodno obrazložitev k 2. točki dnevnega reda, ki je raziskovalna dejavnost kot sestavina združenega dela. Obrazložitev bo podal dr. Milan Osredkar, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost.

Vidim, da so delegati Raziskovalne skupnosti navzoči. Torej vse predstavnike in delegate lepo pozdravljam in vabim k sodelovanju.

Prosim predsednika Komisije za verifikacijo, da poda poročilo!

S t a n e P e č n i k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 139 delegatov, in sicer z gospodarskega področja 84 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 17 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 12, iz kmetijske dejavnosti 16 delegatov, iz obrtne in podobnih dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 4 delegati, iz delegacij aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ 1 delegat.

Na današnji seji niso prisotni delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: z gospodarskega področja za 5. okoliš 1 delegat, 15. okoliš 1 delegat, 17. okoliš 1 delegat, 19. okoliš 1 delegat in 21. okoliš 2 delegata, skupaj z gospodarskega področja 6 delegatov; s prosvetno-kulturnega področja za 1. okoliš 1 delegat; s socialno-zdravstvenega področja za 1. okoliš 1 delegat; iz kmetijske dejavnosti za 1. okoliš 1 delegat in 5. okoliš 1 delegat.

Skupaj ni prisotnih 10 delegatov.

Komisija ugotavlja, da so predložena pooblastila v skladu z zakoni in ustavo, zato tudi predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira in nadaljuje z delom.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? (Ne.) Potem dajem poročilo na glasovanje. Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 51. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda.

V smislu 24. člena poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije predlagam zboru, da sprejme naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 51. seje Zbora združenega dela,
2. raziskovalna dejavnost — sestavina združenega dela,
3. poročilo o delu Odbora za inovacije Socialistične republike Slovenije v letih 1975 in 1976,
4. statut Raziskovalne skupnosti Slovenije,
5. predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci,
6. predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih,
7. predlog za izdajo zakona o Seizmološkem zavodu Socialistične republike Slovenije z informacijo o seizmološki problematiki v Socialistični republiki Sloveniji,
8. samoupravni sporazum o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet,
9. predlog razdelitve dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije za leto 1977, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije,
10. osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje od septembra 1977 do maja 1978,
11. vprašanja delegatov.

Vprašujem, ali ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu dnevnemu redu! (Ni pripomb.) Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlagani dnevni red.

S tem prekinjam sejo Zbora združenega dela. Prosim, da počakate, da pridejo v dvorano še delegati Zbora občin, tako da bomo skupaj poslušali uvodno obrazložitev k 2. točki dnevnega reda.

(Seja je bila prekinjena ob 9.15 in se je nadaljevala ob 10.20.)

Predsednik Štefan Nemeč: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na razpravo o raziskovalni dejavnosti kot sestavini združenega dela.

Gradivo, ki je bilo objavljeno v Poročevalcu, je predložil Skupščini SR Slovenije v obravnavo Republiški komite za raziskovalno dejavnost. Za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda je Izvršni svet določil dr. Milana Osredkarja, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost. Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Gradivo je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose, ki je dal poročilo. Poročilo smo prejeli. Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin ter delovno telo Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije so ustanovili posebno delovno skupino z nalogo, da pripravi dokončni dokument, ki bi ga sprejeli na koncu razprave

o raziskovalni dejavnosti. Glede na to, da bo delo v delovnih telesih in na zborih samih teklo v dveh fazah, je delovna skupina v tej fazi pripravila izhodišča za pripravo stališč, priporočil in sklepov. Izhodišča smo prejeli.

Člana delovne skupine iz našega zbora sta Milan Starman in Andrej Vidovič.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovarišica Marjeta Šentjunc, delegatka gospodarskega področja, 33. okoliš!

Marjeta Šentjunc: Na seji razširjene skupine delegatov so delegati za Zbor združenega dela gospodarsko področje in delegati občinske raziskovalne skupnosti občine Vič-Rudnik razpravljali o gradivu »Raziskovalna dejavnost-sestavina združenega dela« in o izhodiščih za pripravo sklepnega dokumenta k temu gradivu. V globalni razpravi so delegati izrekli vse priznanje sestavljalcem gradiva za temeljito predstavitev celotne problematike in kritičen prikaz stanja na področju raziskovalne dejavnosti, vendar pa pogrešajo, predvsem v sklepnem dokumentu, konkretnije predloge, ki bi prispevali k boljšemu vključevanju raziskovalne dejavnosti v združeno delo. Razprava je opozorila predvsem na dva osnovna problema, ki terjata takojšnje konkretne rešitve: kako zagotoviti boljšo povezanost raziskovalnih organizacij z organizacijami združenega dela na področju materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti in kako zagotoviti, da se bo sorazmerno z manjšimi deleži skupno združenih sredstev pri Raziskovalni skupnosti Slovenije večal delež, ki naj bi ga temeljne organizacije združenega dela direktno vlagale v raziskovalno dejavnost, kot se predvideva z družbenim dogovorom o raziskovalni dejavnosti.

V zvezi s tema dvema problemoma predlagamo, da se sklepní dokument dopolni z naslednjimi točkami:

1. Zahtevati je treba, da vse temeljne organizacije združenega dela s področja materialne proizvodnje in s področij družbenih dejavnosti nemudoma izdelajo razvojno-raziskovalne programe, kot to predvideva zakon o združenem delu, in v zvezi s tem zagotovijo tudi sredstva za amortizacijo znanja. V zvezi s tem je treba zagotoviti aktivno udeležbo delavcev iz raziskovalnih organizacij pri sestavi teh planov in obratov in aktivno sodelovanje temeljnih organizacij združenega dela s področja materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti pri pripravi dolgoročnih programov raziskovalnih organizacij.

Samo na ta način bodo mogoče tesne in smotrne povezave med uporabniki in izvajalci raziskovalnega dela. Za evidentiranje in koordinacijo raziskovalnih potreb in načrtov v temeljnih organizacijah združenega dela na področju občine so odgovorne občinske raziskovalne skupnosti.

V tej zvezi tudi ugotavljamo, da delo zborov uporabnikov še ni zaživeló v taki kvaliteti, kot jo predvideva zakon o združenem delu. Le s pospešitvijo organiziranosti in dela zborov uporabnikov bomo lahko pospešili tudi planiranje raziskovalnega dela in sredstev na nacionalnem in vseh ostalih nivojih.

2. Da bi preprečili preveliko drobljenje skupnih sredstev, združenih pri Republiški raziskovalni skupnosti, je treba jasno opredeliti, katera je tista vrsta nalog splošnega družbenega pomena, ki jo je treba podpreti s skupnimi sredstvi. Kot je bilo že v raznih dokumentih večkrat poudarjeno, so to na primer raziskave s področja nacionalnih oziroma humanističnih ved ter tiste fundametnalne raziskave s področja družbenih ved, medicinskih ved ter tehničnih in naravoslovnih ved, ki so v skladu z družbenim razvojem določene v družbenih planih.

3. Podpreti je treba tvorbo dolgoročnih interdisciplinarnih projektov, v katerih sodelujejo raziskovalci z različnih področij in uporabniki iz različnih temeljnih organizacij združenega dela, ki jih povezuje skupna problematika, in zagotoviti dohodkovne odnose pri izvajanju teh projektov.

4. Sredstva, namenjena za raziskovalno delo, ki jih izločajo manjše organizacije združenega dela, naj se združujejo na ravni občinskih raziskovalnih skupnosti oziroma v panogah, kjer naj se njihova uporaba koordinira za raziskovalne potrebe tako imenovanega malega gospodarstva. Ta sredstva se namreč v okviru ene same manjše organizacije združenega dela ne morejo smiselno uporabiti za raziskave, ker so premajhna. Potrebe za razvoj malega gospodarstva pa so prav tako velike.

5. Zagotoviti je treba kontrolo porabe sredstev, ki bi morala biti v skladu z družbenim dogovorom in samoupravnimi sporazumi o temeljih plana raziskovalne dejavnosti izločena za raziskovalno dejavnost. V ta namen je treba zagotoviti standardizacijo zajemanja knjigovodskih podatkov v zvezi z raziskovalno dejavnostjo, ker lahko le na ta način omogočimo kontrolo dejanskih naložb za raziskovalno dejavnost. Hvala lepa.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Če dovolite, bi se k razpravi prijavil tudi jaz.

Š t e f a n N e m e c : Tovarišice in tovariši! Mislim, da je prav, da povem, kako so do sedaj tekle priprave za obravnavo raziskovalne dejavnosti kot sestavine združenega dela za današnjo sejo. Res je, da je bilo že ob razpravi o inovacijah pred enim letom programirano, da bi v Skupščini obravnavali to problematiko. Takrat smo namreč obravnavali raziskovalno delo bolj široko, predvsem z vidika inovacijske dejavnosti v delovnih organizacijah, ki naj angažirajo slehernega delavca na delovnem mestu za racionalizacijo na delovnem mestu, za spodbujanje množičnega ustvarjalnega dela, posebej izumiteljstva in za iskanje boljših rešitev v procesu dela.

Komite za raziskovalno dejavnost pri Izvršnem svetu je pripravil gradivo, ki je bilo objavljeno v Poročevalcu in ki služi kot osnova za razpravo v temeljnih organizacijah, delegacijah in delovnih telesih skupščin. Že k prvim razpravam v delovnih telesih v okviru našega zbora so bili poleg predstavnikov Gospodarske zbornice, družbenopolitičnih organizacij in pa Raziskovalne skupnosti povabljeni in so tudi sodelovali delegati iz nekaterih temeljnih delegacij, kjer je raziskovalna dejavnost bolj razvita. To so bili delegati iz Krke, Leka, Litostroja in Iskre. Prišli smo do spoznanja, da razprave ne bomo mogli zaključiti v eni fazi in v sedanjem roku, ker temeljne organizacije ob obilici drugih nalog ne morejo organizirati kakšne širše razprave.

Že v začetku sta Odbor za družbenoekonomske odnose Zbora združenega dela in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin oblikovala delovno skupino, o čemer sem govoril že v uvodu za pripravo osnutka zaključnega dokumenta. V tej delovni skupini so predstavniki CK, Sindikata, Raziskovalne skupnosti in seveda Komiteja za raziskovalno dejavnost pri Izvršnem svetu.

Razprave so do sedaj potekale bolj v ozkih krogih. Sodim, da v temeljnih organizacijah oziroma v bazi širših razprav še ni bilo, vendar je bilo nekaj posvetov v skupinah, kar bo prav gotovo pokazala današnja nadaljnja razprava. Zato sodim, da je odločitev o dvofaznem postopku prav gotovo pravilna. Mi-

slim, da je tudi dosedanja razprava pokazala, da moramo dopolniti dosedanje gradivo še z ocenami oziroma analizo izvajanja že sprejetih dokumentov in politike na področju raziskovalne dejavnosti.

Oceniti moramo tisto, kar je pozitivno, ugotoviti slabosti, kaj je v sistemu še starega ter sprejeti usmeritve in naloge za naprej. Končno tudi ni naš namen, da z glasovanjem ali preglasovanjem sprejmemo dokument, ampak da je v dokumentu deklarirana politika posledica razčiščenih, verificiranih in uskladenih interesov ter stališč. Kjer so pomisleki, jih je potrebno razčistiti. Tega pa ne moremo v forumih, temveč samo v temeljnih organizacijah združenega dela, to je v gospodarskih organizacijah, v raziskovalnih institucijah, na fakultetah itd.

S tem ko je delovna skupina pripravila izhodišča za pripravo sklepnega dokumenta h gradivu »Raziskovalna dejavnost kot sestavina združenega dela«, naj ta, kot pove že naslov, služi kot spodbuda za nadaljnje razpravljanje. Tako bo na podlagi teh izhodišč, današnje razprave in nadaljnjih razprav in priprav nastal sklepni dokument, to je ugotovitve, stališča in sklepi, ki ga bomo sprejemali na jesenskem zasedanju enakopravno z Zborom občin in Raziskovalno skupnostjo kot dogovor za nadaljnjo usmeritev te dejavnosti.

Skupščina je in mora biti mesto, kjer bomo realno ocenili stanje razvoja samoupravnih odnosov na področju svobodne menjave dela v odnosu do vseh nosilcev te menjave. Zato mislim, da z današnjo sejo ne zaključujemo, ampak na nek način šele začnemo razpravo, saj se mora ta odvijati v bazi, v temeljnih organizacijah združenega dela, kot sem rekel.

Osnovno gradivo, današnji uvodni referat tovariša predsednika Komiteja in današnja razprava, je le podlaga za tako zastavljen način dela. Ključne naloge Raziskovalne skupnosti, pri čemer morajo biti izhodišče plani in prioritete naloge, so na področju gospodarstva, kar pa ne pomeni, da se ne vključujejo tudi družbeni dejavniki. Na osnovi splošnega družbenega interesa moramo postaviti nacionalni program raziskovalne politike na področju humanističnih in družbenih ved, pri tem pa je potrebno postaviti vire financiranja.

Zaradi ocene, da so v gradivu še premalo poudarjeni uporabniki, je treba v zaključnem dokumentu to dopolniti. Več je treba povedati o dohodkovnih odnosih in motivaciji za nadaljnji razvoj. Mislim, da je tega precej in da je to bilo povedano že tudi v uvodnem referatu tovariša predsednika. Hkrati pa sodim, da moramo tudi mi sami kot udeleženci tega zasedanja pospeševati to spodbudo v temeljnih organizacijah tako, da bo, če že ne sedaj, pa v septembru ta razprava možna. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: K razpravi se je prijavil tovariš Miloš Kobe, član Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost!

Miloš Kobe: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Tako izhodiščni material kot predlogi osnutkov stališč ugotavljajo zelo nezadovoljivo raziskovalno dejavnost. Vsi se popolnoma strinjamo, da na sedanji stopnji materialne in samoupravne razvitosti naše družbe predstavlja šibka raziskovalna orientacija zelo resno oviro za naš nadaljnji razvoj. Številne razprave in akcije naših družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih asociacij v zadnjih nekaj letih, pri čemer naj omenim razprave v tej skupščini pred dobrim letom, nadalje leto inovacij, številne oddaje in zapisi v sredstvih javnega obveščanja kakor tudi današnja razprava so in še bodo veliko pripomogle k

ustvarjanju subjektivne klime o neizogibnosti vgraditve tako imenovanega kvalitativnega faktorja, to je novega znanja v vse procese naše družbene reprodukcije. Vendar naj mi bo dovoljena pripomba, da naša realna družbeno-gospodarska praksa zaradi dejstva, da v našem sistemu nimamo vgrajenih dovolj objektivnih motivacijskih mehanizmov, v veliki meri anulira prizadevanja subjektivnih dejavnikov. O tem govori v bistvu že samo izhodiščno gradivo in referat, ko omenja začarani krog, ko zaradi nizke akumulacije gospodarstvo ni zmožno vlagati v raziskovalno dejavnost več, zato pa je dvig produktivnosti, konkurenčne sposobnosti in akumulativnosti ustrezno temu majhen, kar spet zmanjšuje vlaganja itd.

Žal je ta resnica pri nas le polovična. S tem hočem reči, da pri nas večinoma še ni ugotovljena premo sorazmerna korelativnost med vlaganji v raziskovalno dejavnost in pa akumulativnostjo ter uspešnostjo gospodarjenja. Lanska raziskava Gospodarske zbornice je celo ugotovila, da sta na primer panogi elektroindustrije in kemije, ki sta visoko nad povprečjem v vlaganjih v raziskovalno dejavnost, precej pri dnu lestvice, kar zadeva akumulativnost. Žal deloma tudi zaradi takšnih visokih vlaganj, kar je prav paradoks. Vsem zavestnim silam in prav tako večini samoupravnih in poslovodnih struktur v naših delovnih in temeljnih organizacijah je v osnovi že jasno, da je vlaganje v raziskovalno razvojno dejavnost edina prava pot za zagotovitev dolgoročne perspektive dohodka. Menim, da so vse akcije subjektivnih sil dale dovolj jasno opredelitev v tem smislu in da takšna načelna osveščenost obstaja na vseh ravneh. Toda naša dnevna družbenoekonomska praksa, zlasti pa še izredno močan vpliv najrazličnejših administrativnih dejavnikov na poslovanje in dohodek združenega dela tako rekoč vsakodnevno demantirata takšne načelne opredelitve. Nikakor ne bi hotel podcenjevati pomena subjektivnih naporov za vključitev raziskovalne dejavnosti v združeno delo, toda vsi mi se le prevečkrat znajdemo v nekakšni pridigarški situaciji, češ, verujte v potrebo po raziskovalni dejavnosti, pa se vam bo nekoč dobro godilo. Istočasno pa nas vsa praksa in celo številni zgledi tako imenovanih »poslovno uspešnih« organizacij vedno znova in sproti demantirajo. Uporaba bližnjic na poti do dohodka, kot so administrativni pritiski na cene, na ugodno potrošniško kreditiranje, na investicijske benefikacije, na uvozna dovoljenja in podobno, predstavlja objektivno demotivacijo za drago in naporno, vendar za naš trajni razvoj in napredek edino sprejemljivo pot vlaganja v lastno raziskovalno dejavnost.

Zato menim, da bi se morali bolj poglobiti v objektivne sistemske vzroke za družbenoekonomsko nemotiviranost ali premajhno motiviranost združenega dela za vlaganje v raziskovalno delo, kajti sicer bodo rezultati, zasnovani pretežno na neke vrste prepričevanju, izostali. Menim, da tega na sedanji stopnji razvitosti ne bo mogoče doseči brez določenih sistemskih ukrepov, s katerimi bo objektivno povečana materialna motivacija. Tu mislim predvsem na čimprejšnjo uvedbo raziskovalne amortizacije, ki bo raziskovalno znanje tudi sistemsko uvrstila kot enakopraven produkcijski faktor poleg tekočega in minulega dela.

Nadalje moramo v naši investicijsko-kreditni politiki pri obravnavi izgub in sanacij, pri uvoznih in deviznih ukrepih, zlasti pa v vseh naših planskih dokumentih izpostaviti kategorijo domače raziskovalne dejavnosti, pri čemer mora biti materialni odnos do nje prvorazredni kriterij tudi pri raznih administrativnih in sistemskih posegih, ki vplivajo in bodo še nekaj časa vplivali na dohodek združenega dela. Ne smemo dopustiti, da bo kdorkoli zaradi inten-

zivnega vlaganja v raziskovalno-razvojno dejavnost tako rekoč materialno kaznovan, namesto da bi bilo obratno.

Vsem nam je jasno, da ogromni tehnološki napredek razvitih zahodnih dežel v glavnem ni nastal zaradi subjektivnega prestiža, ampak predvsem zaradi neizprosnega dejstva, da bo tisti, ki ne vlaga v napredek, slej ko prej pregažen od tehnološko naprednejših in sodobnejših. In če smo, vsaj kar zadeva naše gospodarstvo, jasno opredelili potrebo po njegovi izvozni usmerjenosti, potem moramo to dejstvo sprejeti in se obnašati tako, da se bomo na svetovnem trgu sposobni spoprijeti s strukturami, ki so objektivno motivirane za sorazmerno nekajkrat večja vlaganja v raziskovalno dejavnost.

Dovolite mi, da se dotaknem še enega aspekta sistemskih ovir za večjo učinkovitost naše raziskovalne in inovacijske dejavnosti. Nekateri primerjalni, čeprav površne analize kažejo na resnico, ki jo vsi poznamo in čutimo, namreč na izredno počasnost izpeljave naših inovacijskih procesov. Medtem ko so v visoko razvitih državah temeljne raziskave dolgotrajne, aplikativne precej krajše, izredno hitro pa se realizira nova tehnološka investicija, je pri nas stvar obrnjena. Izredno počasi realiziramo razvojno in izvedbeno dokumentacijo, pripravljamo novo proizvodnjo, zlasti počasi pa zagotavljamo finančne konstrukcije, pridobivamo nešteta soglasja in aktiviramo novo tehnološko investicijo. Seveda je to tudi zato, ker tej izvedbeni fazi ne namenimo dovolj ne materialnih ne kadrovskih zlasti pa ne sistemskih sredstev in ukrepov, čeprav je prav ta del inovacijskega procesa glavni vzrok za naše tehnološko zaostajanje. Po eno ali dvoletnih začetnih raziskavah, traja običajno postopek za odobritev inovacijskih kreditov lahko tudi leto dni, zagotovitev nadaljnjih soglasij, uvoznih dovoljenj za opremo itd. terja še nadaljnji dve do tri leta, gradnja in izvedba pa še enkrat toliko. Vse skupaj daleč preseže tržno in tehnološko življenjsko dobo novega izdelka ali tehnologije in drastično kaže na neprilagojenost našega regulativnega sistema hitrosti, s katero je danes, če hočemo iti vštric z drugimi, potrebno inovirati našo reprodukcijo.

Zares je čas za temeljito analizo objektivnih sistemskih vzrokov za takšno neučinkovitost in premajhno motiviranost pri naši raziskovalni inovacijski aktivnosti nasploh, sicer bomo še nadalje kar naprej ugotavljali rastočo odvisnost od tehnološke, posredno pa tudi od ekonomske moči svetovnih velikih, česar pa si prav gotovo najmanj želimo.

Predsednik Štefan Nemeč: Besedo ima tovariš Boris Bregant, delegat gospodarskega področja, Jesenice!

Boris Bregant: Poročilu, ki ga obravnavamo na današnji seji, smo poskušali na Jesenicah dati čim večji pomen, zato smo ga obravnavali skupno z delegati Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti, Skupščino Raziskovalne skupnosti in predstavniki delovnih organizacij. Kritično smo ocenjevali vsa poglavja v poročilu in ugotovili, da bi ga bilo potrebno dopolniti. Pogrešamo predvsem večji poudarek na svobodni menjavi dela, skladnost z zakonom o združenem delu. V tem smislu moramo raziskovalno dejavnost konkretnije programirati. Prepričani smo, da je raziskovalne naloge možno vselej, razen pri fundametnalnih raziskavah, ovrednotiti in določiti uporabnost zaključkov raziskave. V raziskovalno delo je treba vključiti več odgovornosti in riziko raziskovalcev in raziskovalnih organizacij za uspešno izvršeno delo. Sedanji način zbiranja in delitve sredstev, ki še vedno sloni na proračunski misel-

nosti, take odgovornosti ne postavlja v ospredje. Zato menimo, da mora tudi financiranje raziskovalne dejavnosti sloneti na programih, ki so plod potreb uporabnikov. Te potrebe pa bi morali dobiti z združevanjem programov temeljnih organizacij, delovnih organizacij, interesnih skupnosti in občinskih raziskovalnih skupnosti.

Strinjamo se, da so potrebne fundamentalne raziskave. Toda njihov obseg naj bo uskladen z možnostmi gospodarstva, njihov namen pa posvečen tudi in predvsem vzgoji raziskovalcev. Osnovna naloga raziskovalne dejavnosti mora biti dvig nacionalnega bogastva, ki ga bomo dosegli z večjo rastjo družbenega proizvoda, tega pa v veliki meri z raziskovalno dejavnostjo. Izkušnje kažejo, da je v obdobjih manjše rasti gospodarstva potrebno več vlagati v tiste aplikativne raziskave, ki dajo rezultate v krajšem času. Pri tem mislim nekaj mesecev, največ mogoče leto, dve. Prav tako je znano, da take raziskovalne naloge uspešno opravljajo tudi manjše raziskovalne organizacije v delovnih organizacijah, katerim pa je v poročilu namenjenega premalo prostora. Pri tem, ko poudarjamo pomembnost manjših raziskovalnih organizacij, pa se jasno zavedamo, da prevelika razdrobljenost tudi ne bi dala dobrih rezultatov, predvsem zaradi pomanjkanja kadrov in drage raziskovalne opreme. V raziskovalni dejavnosti si je treba prizadevati za specializacijo. Nesmotno je, da v borbi za sredstva raziskovalne organizacije prevzemajo naloge z zelo širokega in tematsko različnega področja. Razvoj posameznih organizacij naj bo usmerjen in poglobljen na enem delovnem področju. Na ta način bo možno doseči programsko usmerjeno dejavnost.

Sredstva, potrebna za raziskovalno dejavnost, naj se gibljejo skladno z rastjo družbenega proizvoda. Pri tem pa želimo poudariti, da morajo biti za raziskave namenjena predvsem združena sredstva gospodarstva, ki naj se na principu svobodne menjave dela vračajo gospodarstvu, ne v obliki denarja, pač pa v obliki uporabnih raziskovalnih nalog. Sredstva, ki so namensko zbrana za raziskave, naj bodo v večji meri namenjena raziskavam in manj drugim potrebam. Dogovoriti se moramo, kakšen delež sredstev je namenjen za aplikativne raziskave z jasno določenim ciljem in kakšen za fundamentalne raziskave. Menimo, da bi ob poročilu, ki bi vsebovalo tudi te podatke, združeno delo lažje razpravljalo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš France Tramte, član Odbora za družbenoekonomske odnose!

France Tramte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za družbenoekonomske odnose je precej časa posvetil obravnavi gradiva o raziskovalni dejavnosti kot sestavini združenega dela. Na sejah Odbora so bili poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij navzoči še predstavniki Raziskovalne skupnosti Slovenije, vrsta predstavnikov raziskovalnih inštitutov, Gospodarske Zbornice Slovenije, gospodarstveniki ter vodje raziskovalnih sektorjev v večjih gospodarskih organizacijah.

Iz tega seznama je razvidno, da je bila problematika obravnavana zelo široko. Namen razprave je bil, da bi bil sklepni dokument čimbolj konkreten in realen. Iz stališč in priporočil je razvidna problematika vključevanja raziskovalne skupnosti v tokove združenega dela s širšega aspekta, pri čemer so tudi

člani Raziskovalne skupnosti vseskozi izražali željo in pripravljenost, da se aktivneje vključijo v aktualno razvojno problematiko.

Ob teh izjavah ima človek vtis, da je potrebna ta skupna hotenja združiti, pa bo sodelovanje na relaciji delovne organizacije in Raziskovalna skupnost zadovoljiva. V pogovoru s predstavniki organizacij združenega dela je bila dana vrsta pripomb k sodelovanju v praksi, kar bi bilo potrebno upoštevati v sklepnih dokumentih.

Že prej je bilo omenjeno, da so bili navzoči na sejah Odbora vodje sektorjev večjih delovnih organizacij Slovenije, ki sodelujejo z Raziskovalno skupnostjo Slovenije. Srednje in manjše delovne organizacije pa teh kontaktov nimajo v taki meri, čeprav menim, da so tudi te organizacije pomembne za celotno gospodarstvo in da se mora ustvariti tesnejše sodelovanje ravno z njimi. Dokaz za to je, da ravno tovrstna podjetja nimajo izdelanih kvalitetnih razvojnih programov, kupujejo tujo tehnologijo, predvsem zaradi plasmaja izdelkov prek tujega partnerja, namesto da bi razvila sodobne razvojne projekte skupno z Raziskovalno skupnostjo.

V razgovoru s predstavniki organizacij združenega dela sem imel občutek, da imajo Raziskovalno skupnost Slovenije bolj za institucijo, ki izvaja dolgoročne programe na nivoju republike. Pri besedi raziskovanje se še vedno vidi strokovnjake, oblečene v bele halje, ki v laboratorijih nekaj izumljajo, rezultat pa so debeli elaborati. Opaža se, da je veliko hitreje, lažje, pa tudi manj odgovorno preskrbeti si tujo tehnologijo, kjer je riziko porazdeljen, kot pa razvijanje lastnega projekta. Pripominjam, da se v svetu odnos plasma izdelkov, tehnologija in kvaliteta hitro spreminja, kar zahteva tudi od nas, da se temu približamo, če želimo uspešno sodelovati na mednarodnem trgu. Vse več se zahteva izredno kvalitetnih izdelkov in kompleksnih projektov, to je od zasnove do realizacije. Ravna pot od zasnove do izvajanja pa je zelo kompleksna in zahteva sodelovanje vseh, ki so vključeni v take projekte.

Tudi ostale oblike plasmaja, kot so mešana podjetja, posredovanje znanja, inženiringi, so tako široke, da jih lahko izvajajo le v skupnem nastopu in v skupni obdelavi. Menim, da bi pri izvajanju kompleksnih projektov morala sodelovati Raziskovalna skupnost Slovenije, ki bi prevzela v kompleksu nalog določene aktivnosti, vključujoč tudi odgovornost, ki izhaja iz takih odnosov. Če pa je nekdo vključen z določeno aktivnostjo v skupnem projektu, se da to tudi ekonomsko ovrednotiti. Ravno manjša podjetja žele aktivneje sodelovati z Raziskovalno skupnostjo. Sicer se morajo v zvezi s to problematiko obračati na posamezne biroje, pri katerih je odgovornost vprašljiva celoten riziko realizacije in kasnejšo odgovornost pa prevzame podjetje samo. Zaradi tega je tudi transfer tehnologije v dežele v razvoju zelo majhen, ker si enostavno manjša podjetja ne morejo privoščiti vseh teh obremenitev in odgovornosti. Največ zaradi kadrov. Ravno tu se pričakuje od Raziskovalne skupnosti Slovenije intenzivno sodelovanje in spodbuda. Sklepni dokument o raziskovalni dejavnosti bo morala komisija, ki ga bo oblikovala, obogatiti s celotno razvojno problematiko delovnih organizacij kot tudi ostalimi stališči in priporočili, ki so že in bodo še posredovana komisiji. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela jemlje na znanje gradivo »Raziskovalna dejavnost kot sestavina združenega dela«, ki ga je pripravil Republiški komite za raziskovalno dejavnost, pri čemer ugotavlja, da bi bilo potrebno to gradivo dopolniti z oceno in analizo o izvajanju do sedaj sprejetih dokumentov in politike na področju raziskovalne dejavnosti.

2. Odbor za družbenoekonomske odnose Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije naj skupaj s pristojnima delovnima telesoma Zbora občin Skupščine SR Slovenije in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije pripravi predlog stališč, priporočil in sklepov kot zaključni dokument razprave o raziskovalni dejavnosti kot sestavini združenega dela.

Pri pripravi predloga naj predlagatelj izhajajo iz izhodišč za pripravo stališč, priporočil in sklepov, uvodne obrazložitve, razprave na seji zbora, razprav na sejah odborov, pripomb, predlogov in sugestij iz razprav v temeljnih organizacijah združenega dela, skupščinah občin in drugih sredinah ter ostalih gradiv.

Sprašujem, ali ima kdo kakšno pripombo k tako formuliranemu sklepu? (Ni pripomb.) Potem dajem predlagani sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Zaključujem to točko in prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na poročilo o delu Odbora za inovacije SR Slovenije v letih 1975 in 1976, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Odbor za inovacije SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Odbor določil tovariša Vladimirja Logarja, podpredsednika Odbora za inovacije Skupščine SR Slovenije.

Prosim tovariša Logarja, da poda uvodno obrazložitev!

Vladimir Logar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Odboru za inovacije SR Slovenije, ki je bil formiran s skupščinskim odlokom leta 1975 z nalogo, da v letih tehnoloških inovacij in zaščite pravic industrijske lastnine vodi družbeno akcijo v Sloveniji, je z letošnjim letom prenehal mandat.

Odbor za inovacije je sestavljalo 27 predstavnikov gospodarskih, družbenopolitičnih in strokovnih organizacij, pri čemer pa so bili glavni nosilci akcije Gospodarska zbornica Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije. Pomembna aktivnost se je razvijala tudi v sami Skupščini SR Slovenije, kjer sta v juniju lanskega leta Zbor združenega dela in Skupščina Raziskovalne skupnosti Slovenije na skupni seji kot edino točko dnevnega reda obravnavala in sprejela stališča glede inovacij kot pogoja gospodarskega in celotnega družbenega razvoja.

Delo Odbora za inovacije se je odvijalo, kot je razvidno iz poročila, ki ste ga že prejeli, predvsem v okvirih, določenih s skupščinskim odlokom, ki je naložil Odboru naslednje naloge: analizo ekonomskega sistema v zvezi z inovacijami ter predlaganje njegovih sprememb in dopolnitev, vključevanje raziskovalne dejavnosti v inovacijske procese, organizacijo množičnega inventivnega dela, oblikovanje kadrov za vodenje iznajditeljske in inovacijske dejavnosti, organizirano prenašanje tujih inovacij, pravno zaščito inovacij ter zakonsko in samoupravno urejanje odnosov na tem področju.

Za realizacijo teh nalog je bila izvedena vrsta akcij, ki so podrobneje opisane v samem poročilu Odbora. Najpomembnejši rezultat delovanja Odbora in različnih struktur, ki so bile aktivirane v okviru družbene akcije leta tehnoloških inovacij in zaščite pravic industrijske lastnine, pa je predvsem močan zagon, ki ga je družbena akcija dala inventivnim in inovacijskim prizadevanjem v samem združenem delu.

Čeprav je dvoletno obdobje prekratko, da bi lahko dali celovito oceno praktičnih rezultatov družbene akcije, pa nam kažejo rezultati v nekaterih sredinah, ki smo jih spremljali pred in po zaključku leta inovacij, velik porast aktivnosti, predvsem na področju množične ustvarjalnosti. Prav na področje množične ustvarjalnosti, ki je osnovni pogoj za inovacijsko obnašanje združenega dela, je bilo tudi usmerjeno težišče delovanja našega odbora.

Značilni so podatki o množičnem inventivnem delu v gospodarstvu mariborske regije. Tu je bil porast števila izboljševalnih predlogov ter na osnovi teh ustvarjene čiste gospodarske koristi v zadnjih dveh letih, to je v obdobju trajanja tehnoloških inovacij in zaščite industrijske lastnine, za okoli 300 %.

Na področju aktiviranja ustvarjalnosti delavcev so še ogromne rezerve. V mariborski regiji je na primer v povprečju le vsak 10 delavec vključen v organiziran sistem množičnega inventivnega dela, vendarle pa imamo tudi že organizacije združenega dela, kjer vsak 10 delavec daje po eno izboljšavo letno in kjer lahko že govorimo o množičnosti in o inventivnem delu kot normalni sestavini dela.

Člani Odbora za inovacije so aktivno sodelovali tudi v Svetu leta tehnoloških inovacij in zaščite pravic industrijske lastnine, ki ga je imenovala Zvezna skupščina. Člani so dali vrsto predlogov in pobud, ki so bili sprejeti in so predstavljali osnovo programa in konkretnih družbenopolitičnih akcij v inventivnih inovacijskih dejavnostih v letu inovacij v Jugoslaviji.

Ob zaključku leta inovacij in zaščite pravic industrijske lastnine lahko ugotovimo, da smo si prizadevali ustvariti systemske zasnove ter spremeniti družbeno klimo tako, da lahko pričakujemo, da bo postajala ustvarjalnost v vseh njenih oblikah, od najbolj množične ustvarjalnosti na vsakem delovnem mestu do sistematično organizirane raziskovalne dejavnosti, vse bolj normalna in nujna sestavina združenega dela.

Odbor za inovacije je poleg systemsko-programskih osnov za nadaljnje delo na področju inovacijske problematike v Sloveniji vzpostavil tudi vrsto organizacijskih mehanizmov, od medobčinskih odborov za inovacije pa do republiškega Koordinacijskega odbora podpisnikov družbenega dogovora o inovacijah, ki bodo lahko nadaljevali delo našega odbora. Hvala.

Predsednik Štefan Nemeč: Izvršni svet je za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil tovariša Milana Osredkarja, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost. Poročilo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za družbenoekonomski razvoj, ki sta dala skupno poročilo.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš dr. Peter Gregorc, predstavnik Gospodarske zbornice in član Odbora!

Dr. Peter Gregorc: Družbeni dogovor o inovacijah so podpisali Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Izvršni svet, Izobraževalna skupnost Slovenije in Gospodarska zbornica z na-

menom, da pospešijo gospodarski in splošni družbeni napredek, ki bi pomenil osnovo za stalno operativno izvajanje politike o inovacijah, katero smo si načrtali z akcijami v letu inovacij. Za izvajanje programa, katere določa dogovor v 32 konkretno obvezujočih členih, je bil sestavljen Koordinacijski odbor delegatov podpisnikov, ki že izvaja uskladen delovni program, od katerega bi navedel zlasti naslednje akcije:

Zveza sindikatov Slovenije je izdelala osnutek samoupravnega sporazuma slovenskega gospodarstva o spodbujanju inventivnega dela po členih 6 in 27 tega družbenega dogovora. Izvaja se tudi akcija za dopolnitev družbenega dogovora o kadrovske politiki na nivoju SR Slovenije in občinskih družbenih dogovorov, v katere bi vnesli obveznosti organizacij združenega dela za zagotavljanje kadrovske in drugih pogojev za razvoj inovacijskih dejavnosti. V usmerjeno izobraževanje se vključuje na vseh stopnjah in smereh programa znanje s področja razvoja tehnologije in pomena inovacij. Izobraževanje mladine se spodbuja z zagotavljanjem materialnih in kadrovske pogojev ter razvijanjem tehničnih dejavnosti po interesih in sposobnostih mladine. Izdeluje se tudi sistem financiranja fakultativnih dejavnosti prek neposrednega dogovarjanja med delovnimi organizacijami in šolami. Pouk o pomenu znanja in o družbeni vlogi inovacijske dejavnosti se uvaja tudi v programe družbenega izobraževanja delavskih univerz in izobraževalnih centrov, kot na primer Centra za izobraževanje vodilnih kadrov pri Gospodarski zbornici, Zvezi delavskih univerz itd. Raziskovalna skupnost Slovenije je sestavila pregled in izbor tehnoloških področij, s katerimi se bomo lahko uspešno vključevali v mednarodno delitev dela, in sestavila register raziskovalnih uslug naših inštitutov, predvsem za nastop v deželah v razvoju. Posebno pozornost bo Raziskovalna skupnost namenila povezovanju in usklajevanju programov za prenos tehnologije z organiziranjem inovacijskih skupin med področnimi raziskovalnimi skupinami. Skupščina Raziskovalne skupnosti je prevzela akcijo za izdelavo družbenega dogovora o uskladenih akcijah mednarodnega tehničnega sodelovanja za samoupravno preobrazbo tega področja ter za zagotovitev prenosa znanja in informacij. Skupaj z Izvršnim svetom izdeluje Raziskovalna skupnost vsebinsko opredelitev zajemanja stroškov in gospodarskih učinkov inovacijskih procesov z namenom, da se evidenčno uveljavi princip združevanja dela in sredstev v okviru inovacijskih procesov ter princip dohodkovne soodvisnosti vseh udeležencev od rezultatov združenega dela. Raziskovalna skupnost Slovenije predstavlja tudi enoten dokumentacijski sistem spremljanja domačih inovacijskih potencialov in raziskovalnih dosežkov ter strokovne literature. Skupnost z Izvršnim svetom koordinira nabavo nove raziskovalne opreme in izdeluje evidenco zaradi enotne uporabe. Posebna akcija Raziskovalne skupnosti je tudi zaščita in uveljavljanje domačih inovacij.

Gospodarska zbornica Slovenije, ki je bila nosilec akcije leta inovacij in tudi organizator izdelave družbenega dogovora o inovacijah, je sprožila naslednje akcije:

Na osnovi določene metodologije se izdeluje izbor področij tehnoloških linij, kjer je mogoč prenos naše tehnologije na osnovi konkurenčne sposobnosti na tuja tržišča, posebno v dežele v razvoju. Dalje akcijo primerjave produktivnosti ter učinkovitosti družbenih sredstev v določenih proizvodnjah v slovenski in jugoslovanski industriji. Skupaj z Narodno banko SR Slovenije spremlja učinke uvoza inozemske tehnologije, tehnološke, ekonomske, finančne, licenčne pogodbe ter sodeluje s sindikati pri samoupravnem sporazumu o spod-

bujanju inventivnega dela. Do sprejetja novega zveznega zakona bo skupno z Narodno banko SRS iniciator za družbeni dogovor o skupnih vlaganjih ter nakupu patentov in licenc v tujini. Ena od najvažnejših akcij, za katero je po 13. členu družbenega dogovora o inovacijah Gospodarska zbornica Slovenije zadolžena skupaj z Izvršnim svetom, je povezovanje samoupravno organiziranih projektantskih in inženiring organizacij. Ta akcija je v teku. Osnovan je tudi skupni odbor Izvršnega sveta in Gospodarske zbornice. Posebno akcijo predstavlja zaščita domačih inovacij in enakopravnih odnosov v mednarodnem prenosu tehnologije. Sodelujemo tudi v delovni skupini UNCTAD pri sestavljanju mednarodnega kodeksa. V ta okvir spada tudi uveljavljanje znakov kvalitete novih standardov itd. Poseben program izvaja Zbornica v okviru dodatnega šolanja vodstvenih kadrov. Navedene akcije so v polnem teku in upamo, da se bosta kmalu pridružila našim akcijam tudi ostala podpisnika, to je Socialistična zveza delovnega ljudstva, ki je prevzela zlasti politične zadolžitve v dogovoru, in Izobraževalna skupnost Slovenije.

Predsednik Štefan Nemeč: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Prosim, besedo ima dr. Milan Osredkar, predstavnik Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost!

Dr. Milan Osredkar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Pravzaprav nimam k povedanemu ničesar bistvenega dodati, ker se v vsem strinjam, kajti vse skupaj je v celoti v skladu z dogovorjeno politiko in z dogovorjenimi akcijami, v katerih sodeluje tudi Izvršni svet. Vendar se mi zdi, da je to dobra prilika, da vas opozorim na neko navidezno podrobnost, ki pa vendarle kaže na nekaj, kar je v naši družbi preveč pogosto. Rad bi vas opozoril, da je Skupščina lanskega marca sprejela zakon o investicijski dokumentaciji, to je zakon, katerega namen je zagotoviti, da lahko samoupravljalci odločajo o bodočih investicijah le na podlagi dobro pripravljenega strokovnega materiala. Ta zakon določa, da morajo samoupravljalci organi imeti na razpolago podrobno obdelavo vsake investicije, preden se začnejo vlaganja v konkretno investicijo. Zakon predpisuje, da mora ta dokumentacija posebno obdelati štiri vidike, in sicer vidik ekonomske upravičenosti, vidik socialnih in socioloških okoliščin, vidik varovanja okolja in vidik tehnologije. 12. člen tega zakona, če se prav spominjam, predpisuje, da morajo imeti samoupravni organi, ko se odločajo za investicijo, ne samo tako dokumentirano investicijo, temveč tudi neodvisno mnenje posameznikov ali za to registrirane organizacije oziroma primerne organizacije, ki mora dati mnenje, ali je predlog investicije premišljen, obdelan itd. Poudarjam, da je tukaj zajeta poleg ostalih faktorjev tudi tehnologija. Bojim se še, nekateri znaki na to kažejo, da se temu zakonu in izvajanju tega zakona posveča bistveno premalo pozornosti. Zakaj? Zaradi tega, ker mislim, da se v resnici problemu izbire tehnologije, upravičenosti tehnologije, vključitvi domačega znanja v to tehnologijo, problemom nakupa znanja v inozemstvu ne posveča dovolj pozornosti.

V tem zakonu vidim eno od konkretnih akcij, potrebno pa bo zagotoviti, da se bo zakon v celoti in dosledno izvajal. To je prvi razlog, zakaj mislim, da je potrebno na to opozoriti. Drugi razlog pa je v tem, da neprestano govorimo o prevzemanju odgovornosti oziroma o vključenosti raziskovalcev raziskovalnih organizacij v načrte združenega dela in o njihovi svetovalski funk-

ciji. Mislim, da je to določilo, ki se nanaša, če smem tako reči, na verifikacijo tehnološko upravičenega investicijskega programa, direktna pot do krepitve svetovalske dejavnosti, ki je v Sloveniji praktično ni. Imamo nekaj svetovalcev na področju organizacije ekonomskega poslovanja, organizacije dela in tako naprej, nimamo pa praktično vzeto nobene organizacije, imamo morda kvečjemu zametek, ki bi se ukvarjala s svetovalsko dejavnostjo; to pa je dejavnost, ki sama po sebi zahteva kvalificirane, šolane ljudi z bogatimi delovnimi in raziskovalnimi izkušnjami in znanjem. Mi pa tega nimamo. Ne samo to, večkrat celo zgrešeno mislimo, da lahko to funkcijo prevzamejo na primer raziskovalne skupnosti. Danes smo slišali tako mnenje. Ne zdi se mi pametno, da o tem polemiziram, mislim pa, da je prav, da povemo, da področja Raziskovalne skupnosti po svoji organiziranosti, po svojem sestavu ne morejo prevzeti svetovalskih odgovornosti. Svetovalska odgovornost je resno delo, ni posvetovanje, kot bi si morda kdo mislil. To je konkretno, trdo in težko strokovno delo. Raziskovalne skupnosti pa nimajo tega značaja, nimajo te ekonomsko-družbene funkcije, pač pa je njihova odgovornost, da spodbujajo formiranje svetovalskih zmogljivosti in tega v resnici mi v Sloveniji nismo zadosti napravili.

Da ne bi zavlačeval. Hotel sem opozoriti na zakon o investicijski dejavnosti, ki ima direkten vpliv na naš odnos do inovacij, do licenc, do uvoza znanja in po drugi strani do lastnega znanja in do formiranja svetovalskih zmogljivosti. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ni več razpravljalcev? Potem zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema na znanje zaključno poročilo o delu Odbora za inovacije SR Slovenije v letih 1975 in 1976. Zbor ugotavlja, da je Odbor uspešno opravil svoje delo in da je s sprejetjem družbenega dogovora o inovacijah, ustanovitvijo medobčinskih odborov in z akcijskim razreševanjem zastavljenih ciljev ustvarjena podlaga za še uspešnejšo inventivno dejavnost tudi v bodoče.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.) Potem dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na statut Raziskovalne skupnosti Slovenije, ki ga je predložila v obravnavo Skupščini SR Slovenije Raziskovalna skupnost Slovenije.

Za svojega predstavnika je Raziskovalna skupnost določila tovariša Eda Pirkmajerja, glavnega tajnika Raziskovalne skupnosti Slovenije. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa je za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil dr. Milana Osredkarja, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost.

Z dopisom z dne 8. 7. 1977 smo prejeli prečiščeno besedilo statuta Raziskovalne skupnosti Slovenije. Statut sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli. Prejeli smo tudi predlog odloka o potrditvi statuta Raziskovalne skupnosti Slovenije in stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Ali želi kdo razpravljati? Ne želi nihče?

Potem zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o potrditvi statuta Raziskovalne skupnosti Slovenije. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je odlok o potrditvi statuta Raziskovalne skupnosti v Zboru združenega dela sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o varstvu rastin pred boleznimi in škodljivci, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Milovana Zidarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za agrarno politiko in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli. Prejeli smo tudi amandmaje skupine delegatov za gospodarsko področje iz 19. okoliša, in sicer k 11. in 27. členu. Ali želi predstavnik predlagatelja še kaj dodati k pismenim poročilom? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje, najprej o amandmajih. Dajem na glasovanje amandma skupine delegatov za gospodarsko področje 19. okoliš k 11. členu. Odbor za agrarno politiko se z amandmajem ne strinja. Tudi Izvršni svet se ne strinja s tem amandmajem. Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Dajem amandma k 11. členu na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (37 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (59 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (36 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma k 11. členu ni sprejet.

Sedaj dajem na glasovanje amandma skupine delegatov za gospodarsko področje 19. okoliša k 27. členu. Odbor za agrarno politiko se z amandmajem strinja, prav tako Izvršni svet in Zakonodajno-pravna komisija. Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (4 delegati.)

Ugotavljam, da je amandma k 27. členu sprejet.

Sedaj prehajamo na glasovanje o amandmajih, ki jih je pripravila Zakonodajno-pravna komisija, in sicer k 6., 10., 12. in 14. členu. Amandmaji so redakcijskega značaja. Odbor za agrarno politiko se z amandmaji strinja. Strinja se tudi Izvršni svet. Kdor je za, naj prosim glasuje! (124 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije k 6., 10., 12. in 14. členu sprejeti.

Sedaj dajem predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (126 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Martina Goloba, pomočnika Republiškega sekretarja za notranje zadeve.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, ki je dal poročilo, Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, ki je dal poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Poročila smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Ali želi predstavnik še kaj ustno dodati k pismenemu poročilu? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Prehajamo na glasovanje. Najprej o amandmaju, ki ga je dal Odbor za družbenopolitični sistem in se nanaša na 1. člen. Ali se Zakonodajno-pravna komisija strinja? (Se strinja.) Izvršni svet se strinja. Kdor je za amandma k 1. členu, ki ga je predložil Odbor za družbenopolitični sistem, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma sprejet.

Seda dajem na glasovanje amandma Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 3. členu. Besedo ima Alojz Polak, poročevalec Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja!

A l o j z P o l a k : Glede na to, da amandma Zakonodajno-pravne komisije k 30. členu predloga zakona o varnosti na javnih smučiščih po vsebini povzema tudi amandma Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 3. členu, Odbor svoj amandma umika.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Besedo je imel tovariš Alojz Polak, predstavnik Odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja. Poroča, da Odbor umika amandma, zato o njem ne bomo glasovali.

Sedaj dajem na glasovanje amandma Zakonodajno-pravne komisije k 30. členu. Ali se Izvršni svet strinja? (Se strinja.) Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma sprejet.

Sedaj dajem predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (119 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o Seizmološkem zavodu SR Slovenije in informacijo o seizmološki problematiki v SR Sloveniji.

Predlog in informacijo je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstavnika je določil tovariša Sergeja Bubnova, pomočnika republiškega sekretarja za urbanizem.

Predlog za izdajo zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem, ki je dal poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je dala poročilo. Ali želi predstavnik predlagatelja še kaj ustno dodati k pismenim poročilom? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o Seizmološkem zavodu SR Slovenije se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih.

Ali ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.) Kdor je za, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na samoupravni sporazum o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni odbor Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet.

Za svojega predstavnika je Skupnost določila tovariša Antona Kaštruna, predsednika Izvršnega odbora Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil tovariša Leopolda Kejžarja, namestnika predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje.

Samoupravni sporazum so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za usmerjeno izobraževanje in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Pričenjam razpravo. Ali želi kdo besedo? (Ne.) Ali želita predstavnika še kaj ustno dodati k pismenim poročilom? (Ne želita.) Besedo ima tovariš Tone Podjed, predstavnik Izobraževalne skupnosti za blagovni promet!

Tone Podjed: Spoštovani predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Iniciativni odbor za ustanovitev Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet je po dveletnih naporih, po predhodni obravnavi v vseh samoupravnih aktih v delovnih in tem. org. članicah združenja temeljnih organizacij združenega dela trgovine in članicah skupnosti šolskih centrov za blagovni promet, članicah skupnosti ekonomskih srednjih šol, Ekonomske fakultete Ljubljana in Visoke ekonomske-komercialne šole v Mariboru, v sodelovanju z Republiško izobraževalno skupnostjo, Republiškim odborom Sindikata delavcev Slovenije v trgovini, Gospodarsko zbornico Slovenije in drugimi družbenopolitičnimi asociacijami, konec novembra lanskega leta dal v podpis predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet vsem tistim uporabnikom in izvajalcem, ki so po vsebini dela ter načinu poslovanja specifični za opravljanje poslov blagovnega prometa. To so vse trgovinske delovne organizacije, kot najbolj tipičen in najbolj enovit predstavnik blagovnega prometa, vse šole za prodajalce, vse srednje ekonomske šole v Sloveniji, Ekonomska fakulteta v Ljubljani in Visoka ekonomsko-komercialna šola v Mariboru.

V času konstituiranja te izobraževalne skupnosti je Iniciativni odbor pripravil celovito študijo o vseh kadrih, ki so bili zaposleni v trgovini leta 1975, tako po stopnji izobrazbe kot v posameznih poklicih v trgovini, raziskal potrebe po kadrih do leta 1980, sodeloval in vodil razprave o predlogu preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje za potrebe blagovnega prometa, vodil in organiziral po vsej Sloveniji razprave o vsebini in organizaciji posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet, apliciral posamezne modele v večje in manjše trgovinske delovne organizacije, vodil razgovore s tistimi iniciativnimi odbori posebnih izobraževalnih skupnosti, ki tudi upravljajo del blagovnega prometa in ki bi se v nadaljnjem kontekstu razvoja samoupravljanja na

področju vzgoje in izobraževanja vključili kot temeljne enote v Posebno izobraževalno skupnost za blagovni promet. Opravljene pa so bile tudi že druge naloge.

Pri opredelovanju konkretnega akcijskega programa naše skupnosti za leto 1977 je bila zajeta vsa tista globalna specifika vzgoje in izobraževanja, ki jo naš samoupravni sporazum zajema in opredeljuje kot sistem. Konec januarja letošnjega leta je pristopilo k samoupravnemu sporazumu več kot polovico uporabnikov — združenja tozgov trgovine in več kot polovico šol za prodajalce oziroma več kot polovico ekonomskih srednjih šol in obe visoki šoli ekonomske smeri. Iniciativni odbor je bil mnenja, da pošlje Skupščini SR Slovenije naš samoupravni sporazum v potrditev potem, ko bodo delegacije samoupravnih interesnih skupnosti v temeljnih organizacijah združenega dela v blagovnem prometu obravnavale še preostale samoupravne splošne akte, vsebino in organizacijo območnih konferenc ter program dela za leto 1977. Medtem je pristopilo k sporazumu več kot 90 % vseh uporabnikov in vsi izvajalci s tega področja. Samoupravni sporazum je bil uskladen s sedaj veljavnimi predpisi. Glede na predvidene zakonske spremembe v zvezi z uveljavljanjem zakona o združenem delu bo potrebno čimprej izvesti postopek za dopolnitev sporazuma v skladu z novo zakonodajo o samoupravnih interesnih skupnostih in o usmerjenem izobraževanju. V okviru tega usklajevanja bomo sprejeli tudi vse pripombe delegatov, ki so bile izražene v razpravi, zato predlagam zboru, da sporazum potrdi in s tem omogoči delovanje naše skupnosti.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Kdo želi razpravljati? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo. Iz pripomb, ki nam jih je poslal Izvršni svet in iz poročila obeh odborov, ki sta samoupravni sporazum obravnavala, vidimo, da ta samoupravni sporazum ni popolnoma uskladen z ustavo in drugimi zakoni, zato bi bilo potrebno to dopolniti. Glede na to predlagam, da sprejmemo sklep, ki ga predlagajo delovna telesa, in sicer:

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije zaključuje razpravo o samoupravnem sporazumu Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet. Izvršni odbor Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet naj v smislu danih pripomb dopolni samoupravni sporazum in ga ponovno predloži Skupščini SR Slovenije v potrditev.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.) Potem dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (108 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (4 delegati.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlagani sklep z večino glasov.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog razdelitve dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije za leto 1977, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu SR Slovenije, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Loterijski zavod Slovenije.

Za svojega predstavnika je Loterijski zavod določil tovariša Miroslava Šarčevića, direktorja Loterijskega zavoda Slovenije. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je za svojega predstavnika k tej točki dnevnega reda določil tovariša Mira Kerta, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za finance.

Predlog sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta dala poročili. Prejeli smo tudi predlog odloka o razdelitvi dela dohodka Loterijskega zavoda Slovenije v leto 1977, ki pripada organizacijam iz 15. člena

zakona o Loterijskem zavodu Slovenije, mnenje Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije in stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Želi kdo od predstavnikov še kaj ustno dodati? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.)

Dajem na glasovanje predlog odloka o razdelitvi dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije v letu 1977, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (111 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje od septembra 1977 do maja 1978, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Osnutek delovnega programa so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, Odbor za agrarno politiko in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Predstavniki delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je tovarišica Zdenka Jurančič.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovarišica Zdenka Jurančič!

Zdenka Jurančič: Tovarišice in tovariši delegati! V prejšnjih programskih obdobjih in tudi v tem tekočem obdobju je Zbor republik in pokrajin v skladu z značajem in ustavnim položajem v bistvu uspešno uresničil naloge, zahvaljujoč medsebojnemu razumevanju in sodelovanju delegacij, ter drugih udeležencev v procesu zavzemanja in usklajevanja stališč. Na podlagi pridobljenih izkušenj smo poglobljali in bogatili naše delo in prakso z novimi oblikami dela tako v samem zboru in v njegovih delovnih telesih kot tudi v odnosih z republiškimi in pokrajinskimi skupščinami neposredno in prek delegacij, z Zveznim izvršnim svetom in z drugimi organi in organizacijami v federaciji.

V tekočem programskem obdobju, torej v tem obdobju zadnjega leta, je imel Zbor vključno z včerajšnjo sejo skupno 12 sej, na katerih je sprejel nad 60 zakonov, med katerimi so bili tudi vsi zakoni, ki jih je bilo treba uskladiti z ustavo SFRJ v skladu z ustavnim zakonom za izvajanje ustave, potrdil je dogovore o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1976—1980 in obravnaval okrog 30 drugih vprašanj. Najpomembnejša vprašanja, ki jih je Zbor obravnaval v tem obdobju, so bila: resolucija o politiki uresničevanja družbenega plana v letu 1977 in o celotnem obsegu proračuna federacije za to leto, zakon o financiranju federacije, skupina zakonov s področja bančnega sistema, skupina zakonov, s katerimi se urejajo ekonomski in drugi odnosi s tujino, zakon o združevanju gospodarskih organizacij združenega dela v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije. Nadalje je zbor obravnaval poročilo delegacije s 5. konference šefov držav ali vlad neuvrščenih držav v Colombu in informacijo o regulaciji reke Save in ureditvi njenih pritokov in drugo.

Poseben pomen je imel ekspozé predsednika republike tovariša Tita v zvezi z poročilom Predsedstva SFRJ o stanju in problemih v notranji in zunanji politiki, ki skupaj s sprejetimi sklepi daje širšo podlago in smernice za nadaljnje delo in za popolnejšo uresničitev in razvijanje našega samoupravnega socialističnega sistema. Delo v zvezi s temi vprašanji je bilo zelo intenzivno, zlasti na zakonodajnem področju, pri čemer so delovna telesa Zbora in delegacije republiških in pokrajinskih skupščin vlagala precejšnje napore in pokazale veliko razumevanje za iskanje skupnosti sprejemljivih rešitev. Prispevek k delu Zbora in njegovih delovnih teles so dali tudi zvezni sveti pri iskanju ustreznih rešitev za nekatera zahtevna vprašanja, ki jih je bilo treba urediti v posameznih zakonih. Tudi družbenopolitične organizacije v federaciji so s svojo aktivnostjo prispevale k določitvi temeljev in smeri za ureditev določenih odnosov in drugih pomembnih vprašanj. Trenutno poteka intenzivno delo v zvezi z drugimi zakoni, katerih sprejetje se predvideva v delovnem programu Zbora. Niso bili še sprejeti naslednji zakoni: zakon o carinskih tarifi, zakon o vlaganju sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela, zakon o temeljih sistema in družbeni kontroli cen, zakon o sredstvih rezerv in zakon o kompenzaciji. To so preostali sistemski zakoni, pri katerih bo delo trajalo še nekaj časa, ker je materija, ki jo je treba urediti, še zelo zapletena. Pri tem pa se delegati zavedamo, da zamuda pri urejanju teh vprašanj negativno vpliva na celotna gospodarska gibanja.

Zbor je nadalje obravnaval tudi poročilo Zveznega izvršnega sveta od začetka tega mandatnega obdobja do konca leta 1976 in prav sedaj, ob zaključku tega programskega obdobja, tudi poročilo o uresničevanju srednjeročnega plana v letu 1976—1977.

Za naslednje in zadnje programsko obdobje se predvideva precejšnje število nalog. Želela bi opozoriti na tri skupine: na področje razvojne politike, na področje kontrole uresničevanja začrtane politike in na zakonodajno delo. Na področju razvojne politike vsebuje osnutek programa sprejetje resolucije o uresničevanju družbenega plana v letu 1978 z deviznimi in plačilnimi bilanci; v zvezi s temi bo potrebno tudi nadaljevanje obravnave poročila Zveznega izvršnega sveta o uresničevanju politike, začrtane v srednjeročnem planu z ustreznim gradivom.

Ravno tako bomo do konca leta morali sprejeti proračun federacije. Da bo vse skupaj pravočasno sprejeto, mora Zvezni izvršni svet osnutke teh aktov poslati najkasneje do sredine oktobra, tako da bodo lahko republiške in pokrajinske skupščine v novembru zavzele stališča in pooblastile svoje delegacije za usklajevanje stališč.

Posebno pozornost bo Zbor v tem zadnjem programskem obdobju posvetil uresničevanju začrtane politike in izvajanju zakonov, ki jih je sprejel, opravljal pa bo tudi politično kontrolo nad delom Zveznega izvršnega sveta, zveznih organov in organizacij v zvezi z uresničevanjem in izpolnjevanjem sprejetih sklepov.

V zvezi s tem bo zbor obravnaval uresničevanje politike cen v letu 1977, nekatera vprašanja združevanja dela in sredstev, razvoj družbenoekonomskih odnosov na področju gospodarske infrastrukture, uresničevanje politike hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo in poročilo o izvajanju posameznih sistemskih zakonov ter drugo. Pred nami je v tem programskem obdobju še obsežno zakonodajno delo, ki bo usmerjeno predvsem na izdajo preostalih sistemskih zakonov kot tudi več drugih zakonov, s katerimi

naj bo izpopolnjen naš zakonodajni sistem na podlagi ustave. Iz navedenega izhaja, da je pred nami v tem programskem obdobju še vedno obsežno in zahtevno delo, ki terja organiziran pristop k vsaki posamezni nalogi. Zvezni izvršni svet naj bi pravočasno zavzemal svoja stališča, pošiljal gradiva, pravočasno pa naj bi zavzemale svoja stališča tudi republiške in pokrajinske skupščine. Potrebno bo vsekakor še vsestransko prizadevanje in nenehno delo zbora in njegovih delovnih teles ter medsebojno sporazumevanje in skupno iskanje sprejemljivih rešitev ter tesnejše sodelovanje z ustreznim izvršnim svetom, družbenopolitičnimi organizacijami v federaciji in zveznimi sveti. Predlagam zboru, da osnutek programa sprejme, tako kot je predložen. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovarišica Jolanda Slokar!

Jolanda Slokar: Na strani 8 osnutka delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1977 do maja 1978 so našeti zakoni, ki jih bo moral sprejeti Zbor republik in pokrajin do konca leta. K tem zakonom bo moral dati soglasje tudi naš zbor. Med temi zakoni ne zasledimo zakona o ugotavljanju celotnega dohodka, ki bo moral biti sprejet do konca leta in bo veljal s 1. 1. 1978. Najbrž je ta zakon v programu dela Zveznega zbora.

Menim, da je ta zakon bistvenega pomena za organizacije združenega dela, zato bi bilo potrebno uvrstiti v program dela Zbora republik in pokrajin oziroma v program dela našega zbora, tako da bi bilo omogočeno tudi nam delegatom, da o njem razpravljamo in damo pripombe.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Prosim!

Zdenka Jurančič (iz klopi): Ta zakon je v pristojnosti Zveznega zbora, vendar je prav, da ga obravnava naša skupščina in posreduje svoje pripombe Zveznemu zboru.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Potem zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje od septembra 1977 do maja 1978.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije, da da soglasje k predlogu delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine Socialistične republike Slovenije za obdobje od septembra 1977 do maja 1978.

Glede pripombe tov. Slokarjeve pa predlagam, da jo proučijo naša delovna telesa, ko bodo obravnavala naš program.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Ali želi kdo postaviti delegatsko vprašanje? Prosim, besedo ima Stane Pečnik, delegat za Zbor združenega dela s socialno-zdravstvenega področja, Radovljica!

Stane Pečnik: Prvo vprašanje: Na 44. seji Zbora združenega dela je bil sprejet sklep, da je treba spremeniti 18. člen zakona o gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini. Za izdelavo tega predloga je bil zadolžen Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Glede na to, da se sprememba tega člena nanaša na status in pravice delavcev-hišnikov, zaposlenih v hišnih svetih, in da že imamo izdelan predlog zakona o delovnih razmerjih, me zanima, ali lahko pričakujemo ta predlog do jeseni, ko bo zaključena razprava o predlogu zakona o delovnih razmerjih.

In drugo vprašanje: Ustavno sodišče SR Slovenije je letos z odločbo razveljavilo člene v sporazumih o delitvi osebnih dohodkov nekaterih organizacij združenega dela, ki se nanašajo na trganje osebnega dohodka delavcem, ki jim manjka ena stopnja izobrazbe. Ker je več takih sporazumov o delitvi osebnih dohodkov tudi v organizacijah združenega dela, od koder ni prišla pobuda za presojo na Ustavno sodišče, vprašujem, ali veljajo ugotovitve Ustavnega sodišča analogno tudi za vse organizacije združenega dela v SR Sloveniji, ki imajo neuskladene sporazume o delitvi osebnega dohodka. Če je tako, ali lahko delavci zahtevajo spremembo sporazumov v teh členih, sklicujoč se na odločitve Ustavnega sodišča? Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemeč: Hvala lepa! Delegatsko vprašanje bomo posredovali Izvršnemu svetu, da nanj odgovori na eni izmed prihodnjih sej. Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

Potem zaključujem 51. sejo zbora združenega dela. Hvala lepa. Nasvidenje septembra.

(Seja je bila končana ob 12. uri)

zbor občin

47. seja

(22. junija 1977)

Predsedovala: Mara Žlebnik,
predsednica Zbora občin in

dr. Boris Berce,
podpredsednik Zbora občin

Začetek seja ob 9. uri.

Predsednica Mara Žlebnik: Spoštovani tovariši in tovarišice delegati! Pričenjam 47. sejo Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

V smislu 15. člena poslovnika našega zbora moramo na začetku vsake seje, preden preidemo na določitev dnevnega reda, izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki mora pregledati pooblastila in sestaviti poročilo za zbor.

V Komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: Jožeta Slatinška, delegata občine Velenje za predsednika ter Leopoldo Božič, delegatko občine Zagorje in Bredo Vrstošek, delegatko občine Žalec za člana.

Ali želi morda o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Prosim, da o predlogu glasujemo! Kdor je za, naj glasuje! (43 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na podlagi glasovanja ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 47. sejo Zbora občin izvoljeni: Jože Slatinšek za predsednika ter Leopolda Božič in Breda Vrstošek za člana.

Verifikacijsko komisijo prosim, da se takoj sestane ter da pregleda pooblastila in sestavi poročilo za zbor, vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo Komisija kmalu opravila dela.

Tovarišice in tovariši delegati! Ker bi želeli, da bi Izvršni svet, kolikor je to v njegovi moči, na vprašanja delegatov odgovoril, prosim delegate,

ki imajo morda pismeno pripravljena delegatska vprašanja, da jih oddajo sekretarju zbora. Ta vprašanja bomo takoj posredovali Izvršnemu svetu oziroma drugim ustreznim organom z željo, da bi bil odgovor dan že na tej seji pri točki predlogov in vprašanj delegatov.

Obveščena sem, da je Komisija opravila svojo nalogo. Prosim predsednika Komisije, da poda poročilo. Besedo ima tovariš Slatinšek!

Jože Slatinšek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo o pregledu pooblastil za 47. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za dne 22. junija 1977 ob 9. uri v mali dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije.

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih pooblastil in seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin SR Slovenije, razen delegatov občin Grosuplje, Izola, Ljubljana-Center in Vrhnika.

Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljana in Obalne skupnosti občin.

Ob pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna, zato predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 47. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je Zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Slatinšek! Prehajamo na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, prehajamo na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to poročilo, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor občin z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 47. sejo Zbora občin.

Na današnjo sejo zbora so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije povabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin, člani delegacije iz Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ ter Odvetniška zbornica Slovenije.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 47. seje Zbora občin.

Z dopisom z dne 1. 6. 1977 sem vas obvestila, da razširjam dnevni red današnje seje z osnutkom zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije.

Glede na pripombe in stališča delovnih teles Skupščine in Zbora k statutu Raziskovalne skupnosti Slovenije umikam z dnevnega reda 20. točko, to je potrditev statuta Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Ker je Izvršni svet umaknil predlog za izdajo zakona o ureditvi nekaterih vprašanj sodnih postopkov z osnutkom zakona, umikam tudi to točko dnevnega reda. Tako predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 47. seje Zbora občin,
2. odobritev zapisnika 46. seje Zbora občin,
3. predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977,
4. poročilo o izvajanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republici Sloveniji,
5. problematika odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republici Sloveniji, s predlogom za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči,
6. predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva,
7. predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu,
8. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj,
9. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu,
10. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena,
11. predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti,
12. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov,
13. osnutek zakona o blagovnem prometu,
14. predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona,
15. predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij republike na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona,
16. osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev,
17. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona,
18. predlog za izdajo zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prisilni upravi nad zavodi in o začasni upravi nad organizacijami združenega dela v sestavi zavodov ter o prenehanju uporabe nekaterih določb temeljnega zakona o podjetjih v območju Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona,
19. dogovor o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od 1976 do 1980,
20. osnutek zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času od leta 1975 do leta 1979,
21. osnutek zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinavke in parkljevke,
22. osnutek zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč republici Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije,
23. volitve in imenovanja,
24. predlogi in vprašanja delegatov.

Ali želi o predlaganem dnevnem redu kdo razpravljati? (Nihče.) Kdor je za predlagan dnevni red, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red današnje seje zбора soglasno določen tak, kakor sem ga danes predlagala.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na predlog Izvršnega sveta na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora poslušali uvodni obrazložitvi, in sicer k 4. točki dnevnega reda, to je k poročilu o izvajanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji, ki jo bo podala Ela Ulrih, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje; k 14., k 15. in 17. točki dnevnega reda, to je k predlogu za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona, k predlogu za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet ter o nalogah ter pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona, in k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona, ki jo bo podal Jernej Jan, predsednik Komiteja Izvršnega sveta za ekonomske odnose s tujino.

Na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela pa bomo prav tako na predlog Izvršnega sveta poslušali še uvodno obrazložitev k 19. točki dnevnega reda, to je k dogovoru o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od 1976 do 1980, ki jo bo podal Milovan Zidar, član Izvršnega sveta in Republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Obe skupni zasedanji bom po dogovoru med predsedniki vodila jaz.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 46. seje Zbora občin.

Osnutek zapisnika 46. seje Zbora občin ste prejeli z dopisom z dne 10. 6. 1977. Ali ima morda kdo k zapisniku 46. seje Zbora občin kako pripombo? (Ne.) Dajem odobritev zapisnika na glasovanje. Kdor je za to, da se odobri zapisnik 46. seje zbora, naj prosim glasuje! (61 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno odobril zapisnik 46. seje Zbora občin.

Sedaj pa vas prosim, da greste v veliko dvorano v prvem nadstropju, kjer bomo skupaj z delegati Zbora združenega dela in Družbenopolitičnega zbora poslušali uvodne obrazložitve k 4., 14., 15., 17. in 19. točki dnevnega reda. Po skupnem zasedanju bomo nadaljevali takoj s sejo našega zbora v tej dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 9. 20 in se je nadaljevala ob 10.30.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo. Tovarišice in tovariši delegati! Obveščam vas, da so medtem prišli še delegati: Albina Škrbin iz občine Izola, Viljem Podržaj iz občine Grosuplje, Jože Umek iz občine Vrhnika in Mišo Javornik iz občine Ljubljana-Center.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil Marjana Oblaka, republiškega podsekretarja

v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun, ki bo imel uvodno obrazložitev. Prosim, tovariš Oblak!

Marjan Oblak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 temelji na izhodiščih za pripravo republiškega proračuna za leto 1977, sprejetih na sejah zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije 8. decembra 1976, na določilih zakona o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih ter na izhodiščih za pripravo meril in kriterijev za dopolnilno financiranje družbenopolitičnih skupnosti, sprejetih 5. maja 1977 na sejah zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 je uskladen z določili resolucije o politiki izvajanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije in Jugoslavije za obdobje od 1976 do 1980 v letu 1977.

Obe resoluciji določata, da mora splošna poraba, torej tudi poraba v okviru republiškega proračuna, v letu 1977 rasti počasneje od rasti družbenega proizvoda. Leto 1977 predstavlja prehodno obdobje za uveljavitev načel zakona o združenem delu in za uveljavitev sistemskih rešitev za financiranje skupne in splošne porabe tako, da bo nemoteno potekala družbena reprodukcija. Da bi v združenem delu omogočili sočasne razprave in usklajevanje obsega sredstev za splošno, skupno in osebno porabo, je bilo z zakonom o začasnem financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih v prvem polletju 1977 uveljavljeno začasno financiranje republiškega proračuna in opredeljena načela za uveljavitev takšnega začasnega financiranja tudi za proračune občin.

V preteklih mesecih je bilo delo v republiških organih in občinah usmerjeno zlasti na pripravo podatkov, na podlagi katerih delavci odločajo o vseh vrstah porabe hkrati, torej tudi o sredstvih splošne porabe, ki so sestavni del celotnega družbenega dohodka, ustvarjenega v združenem delu. Tekoče spremljanje gibanj vseh oblik porabe na ravni družbenopolitičnih skupnosti, novih oblik solidarnosti v regiji na področju skupne in splošne porabe ter gibanja dopolnilnih sredstev iz republiškega proračuna bo v okviru spremljanja in uresničevanja celotne družbenoekonomske politike omogočilo pravočasne, uskladene in učinkovite posege vseh odgovornih dejavnikov.

Na podlagi resolucije o politiki izvajanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 v letu 1977, ki izhaja iz temeljnih ciljev, nalog in obveznosti družbenega plana in dogovora o temeljnih družbenega plana Socialistične republike Slovenije, se bo v letu 1977 nadaljeval proces ustavne preobrazbe splošne porabe v skladu s stališči, priporočili in sklepi Skupščine Socialistične republike Slovenije ter s samoupravnimi sporazumi o temeljnih planov družbenih dejavnosti za obdobje od 1976 do 1980.

Glede na to se nadaljujejo prizadevanja, da se iz proračunov družbenopolitičnih skupnosti izloči financiranje tistih nalog, ki po ustavi in zakonu ne sodijo med funkcije družbenopolitičnih skupnosti ter se prenesejo v sklop skupne porabe. V teh prizadevanjih se posveča največja pozornost komunalni dejavnosti, tako da bi sredstva zanj zagotavljali v skladu z načelom svobodne menjave dela med uporabniki in izvajalci, in sicer tako za individualno kot kolektivno porabo.

Solidarnostno prelivanje sredstev na podlagi dogovora med občinami v regiji bo prispevalo k reševanju problemov v zvezi z viri financiranja. Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije pa predvideva dopolnjevanje proračunov občin, ki z lastnimi dohodki ne morejo pokriti vseh obveznosti, ki zanje izhajajo iz ustave in zakonov. Družbeni dogovor o enotnih osnovah in merilih davčne politike v občinah bo objektiviziral obseg sredstev, ki pripadajo občinskemu proračunu ob ažurni odmeri in pobiranju davkov.

Na skupno 19,8-odstotno rast sredstev republiškega proračuna v letu 1977 v največji meri vpliva 22,8-odstotno povečana obveznost Socialistične republike Slovenije za financiranje federacije. Znano je, da je Skupščina SR Slovenije s svojim soglasjem k zakonu o skupnem obsegu proračuna federacije za leto 1977 dala hkrati tudi soglasje k višini prispevkov SR Slovenije k proračunu federacije, ki znašajo v letu 1977 6,557 milijarde dinarjev. Vse to je vplivalo, da se je v vsoti razpoložljivih sredstev republiškega proračuna zmanjšal delež, ki odpade na zagotavljanje potreb Socialistične republike Slovenije, in sicer od 35,9 % v letu 1976 na 35,2 % v letu 1977 ter se povečal delež, ki ga je iz svojega proračuna namenila Socialistična republika Slovenija kot prispevek proračunu federacije, od 64,1 % v strukturi v letu 1976 na 64,8 % v letu 1977.

Med dohodki republiškega proračuna je z največjim deležem, to je 64,8 %, zastopan temeljni davek od prometa proizvodov. Ta bo v celoti uporabljen za pokrivanje obveznosti Socialistične republike Slovenije do federacije, ki mora biti poravnana do 31. 1. 1978.

Zaradi velikega izpada v prilivu dohodkov republiškega proračuna v letu 1976 ni bilo mogoče do 31. 1. 1977 poravnati obveznosti Socialistične republike Slovenije do proračuna federacije za leto 1976. Zato je bilo potrebno vse dohodke iz naslova temeljnega davka od prometa proizvodov do 24. februarja letošnjega leta uporabiti za poravnavo obveznosti do federacije za preteklo leto.

Socialistična republika Slovenija bo glede na to v 11 mesecih, to je do 31. januarja 1978, težko izpolnila celotne obveznosti do federacije za leto 1977.

Za poravnavanje prispevka federaciji tudi letos namenjamo celoten priliv prometnega davka, ki pa ne raste v skladu s predvidevanji. Globalna ocena rasti priliva od temeljnega prometnega davka v državi, sprejeta ob sprejemanju proračuna federacije za letošnje leto v Zvezni skupščini, je bila opredeljena z indeksom, ki je opravičeval zvišanje prispevkov republik in pokrajin za 22,7 odstotka. Sprejetje take ocene je bilo podprto z delovno zadolžitvijo Zveznega izvršnega sveta, da bo takoj po sprejetju proračuna federacije za letošnje leto predlagal potrebne korekcije v temeljnem prometnem davku, ki bodo v globalu omogočile tudi dejanski priliv dohodkov od temeljnega prometnega davka, kakršen je potreben za izpolnjevanje obveznosti republik in pokrajin do federacije. Ti ukrepi so bili sprejeti z dvomesečno zamudo in so po naši oceni nepopolni. Zato in iz drugih razlogov rast priliva temeljnega prometnega davka, iz katerega vse republike in pokrajini poravnavajo svoj delež prispevka federaciji, ni tolikšna, da bi tudi letos poravnavanje prispevka teklo po predpisani dinamiki brez zamud v katerikoli republici.

Posebno v naši republici je stanje zelo slabo. Indeks rasti vplačil temeljnega prometnega davka v prvih 5 mesecih je komaj 104. Zato smo že v veliki zamudi pri poravnavanju prispevka federaciji. Ta znaša sredi junija že nad 800 milijonov dinarjev. Ob predpostavki, da izrazitejših korekcij v stopnjah temeljnega prometnega davka letos za ta namen ne bo ter ob oceni gibanj potrošnje ter cen moramo opozoriti, da iz tega vira Socialistična republika

Slovenija verjetno ne bo mogla poravnati svojega deleža prispevka proračunu federacije. Korekcije temeljnega prometnega davka bodo namreč morale zagotoviti drugi manjkajoči del sredstev, to je vsoto, potrebno za kompenzacije, da bi se zadržal dogovorjeni nivo cen osnovnih prehrabnih artiklov. Do konca prvega polletja so ti zneski zagotovljeni v zveznem proračunu, za drugo polletje letos pa niso zagotovljeni niti v zvezi niti v republikah in pokrajinah.

Ob sprejetanju zveznega proračuna za letos se je namreč računalo s tem, da bo s sprejetjem dogovora republik in pokrajin o razvoju agroindustrijskega kompleksa dolžnost zagotavljanja sredstev za kompenzacije prešla na republike in pokrajini po principu porabe. Dogovor o agrokompleksu je bil sprejet v maju in do danes še ni sporazuma republik in pokrajin o listi proizvodov, za katere se bo del cen kompenziral, niti niso zagotovljena sredstva za ta namen. Vse to bo nujno potrebno urediti v najkrajšem času. S tem se seveda nadalje zaostruje že brez tega dovolj težka situacija v sredstvih proračuna Socialistične republike Slovenije.

Z zakonom o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 je na ravni republike predvidena 14,6-odstotna rast sredstev. Pri tem je potrebno upoštevati, da na dejavnost republiških organov odpade skoraj 49 odstotkov vseh proračunskih sredstev, potrebnih na ravni republike. Za te namene pa se predvideva le 10,6-odstotna rast sredstev. Na povečanje obsega proračunskih sredstev so vplivale predvsem že sprejete obveznosti republike na podlagi zakonov, zlasti na področju socialnega skrbstva, to je invalidsko varstvo, borbčevska zaščita, beneficiranje pokojnine in dopolnilna sredstva občinam ter obveznosti do sredstev rezerv republike po zakonu o zaključnem računu proračuna Socialistične republike Slovenije za leto 1976.

Tako znaša torej dejanski porast proračunskih sredstev v primerjavi z letom 1976 le 10,2 odstotka in je torej izpod dovoljene 10,8-odstotne rasti splošne porabe, ki je določena z omenjenima resolucijama.

Tovarišice in tovariši delegati! Dohodki republiškega proračuna za leto 1977 se s predlogom zakona razporejajo za naslednje namene na ravni republike:

1. Za dejavnost organov družbenopolitičnih skupnosti in za zagotavljanje sredstev v skladu z določili družbenega dogovora o osnovah in merilih za oblikovanje sredstev za delo državnih organov in določanje dohodka delavcev v delovnih skupnostih teh organov v Socialistični republiki Sloveniji.

S tem se tudi v letu 1977 nadaljujejo prizadevanja za postopno izenačitev družbenoekonomskega položaja delavcev v državnih organih z družbenoekonomskim položajem delavcev v gospodarstvu, za uveljavitev nagrajevanja po delovni uspešnosti ter za kadrovske usposobitev državnih organov, kar naj prispeva h krepitvi njihove učinkovitosti.

Ustavna preobrazba uprave in pravosodja zahteva popolno, racionalno in kvalitetno opravljanje nalog državnih organov, zlasti tistih, ki so usmerjene v učinkovito uresničevanje pravic in interesov delovnih ljudi in občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ter zagotavljanje ustavnosti in zakonitosti, prav tako pa tudi opravljanje vseh tistih nalog, ki omogočajo sinhronizirano delovanje in uresničevanje funkcij organov skupščin družbenopolitičnih skupnosti na vseh nivojih.

V skladu s tem je potrebno zagotoviti ustrezne kadrovske, prostorske in druge materialne pogoje delavcev v pravosodju in v upravi, zaradi česar bo potrebno angažirati vse organe družbenopolitičnih skupnosti. Učinkovitost dela

v republiških državnih organih je odvisna tudi od stopnje opremljenosti s tehničnimi pripomočki za delo in od prostorskih pogojev za delo. Zato bo potrebno v okviru srednjeročnega programa negospodarskih investicij zagotavljati finančna sredstva in pospešeno reševati vprašanje ustreznih prostorskih pogojev za delo in tehnično opremljenost upravnih in pravosodnih organov.

2. Na področju socialnega skrbstva se v proračunu za leto 1977 zagotavljajo sredstva za pokojnine in varstveni dodatek kmetov-borcev, za izjemne pokojnine rudarjev in preživnine dimnikarjev ter za razlike v pokojninah borcev NOV in delavcev organov notranjih zadev. V letu 1977 se bodo v republiškem proračunu zagotavljala tudi sredstva za varstvene pokojnine borcev NOV, ki se bodo v letu 1977 postopoma približevale vsoti povprečnega osebnega dohodka v Socialistični republiki Sloveniji.

V okviru sredstev socialnega skrbstva zagotavlja republika v republiškem proračunu tudi intervencijska sredstva za zagotovitev socialne varnosti določenih kategorij občanov. Tudi ta sredstva predstavljajo določeno obliko posrednega dopolnjevanja sredstev občin.

3. Po zakonu o financiranju splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih v prvem polletju 1978 bodo občine, ki so v preteklem letu dobivale dopolnilna sredstva po načelu vzajemnosti in solidarnosti iz sredstev drugih občin in sredstev republiškega proračuna, prejemale letos dopolnilna sredstva iz republiškega proračuna.

V predlog zakona o republiškem proračunu za leto 1977 so tako vnesena določila, s katerimi je opredeljena upravičenost občin do dopolnilnih sredstev iz republiškega proračuna. Dopolnilna sredstva občinam se v republiškem proračunu za leto 1977 povečujejo z indeksom 203,7 v primerjavi z dodeljenimi sredstvi iz republiškega proračuna za leto 1976. Do teh sredstev bodo upravičene le občine, ki s svojimi dohodki ne morejo zagotoviti izvajanja nalog na področju splošnih družbenih potreb. Pogoj za zagotovitev dopolnilnih sredstev občinam je, da so njihovi dohodki predvideni v skladu z dogovorom občin o usklajevanju davčne politike in v skladu z možnostmi organizacij združenega dela, delovnih ljudi in občanov v območju posamezne občine.

Dopolnilna sredstva se bodo zagotavljala v višini razlike med predvidenimi dohodki ob navedenih pogojih in obsegu sredstev za splošno porabo, opredeljenem na podlagi izhodišč resolucije o politiki izvajanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 v letu 1977, ob uskladenem gibanju osebne, skupine in splošne porabe v posamezni občini v sorazmerju z rastjo družbenega proizvoda. Iz dopolnilnih sredstev, ki so predvidena v skupni višini 140 milijonov dinarjev, se bodo pokrile tudi naslednje obveznosti v občini: priznavalnine borcem NOV in kmetom-borcem NOV v obsegu, določenem z družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za dodeljevanje priznavalnin borcem, izdatki za urjenje in vzdrževanje pokopališč in grobov borcev NOV in žrtev sovražnikovega nasilja po merilih, ki jih določi Republiški komite za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov, dejavnost ljudske obrambe po merilih, ki jih glede na programe na podlagi srednjeročnega plana in zakona o ljudski obrambi določi Republiški sekretariat za ljudsko obrambo, ter ostale obveznosti, določene z zakonom o proračunu SR Slovenije.

4. Za intervencije na področju gospodarstva se v republiškem proračunu za leto 1977 zagotavljajo sredstva za obveznosti SR Slovenije iz prenosa neproračunske bilance na republike in avtonomni pokrajini na podlagi zakona

o prenosu pravic in obveznosti, za zakonske in druge obveznosti iz naslova intervencij in za pospeševanje naložb v gospodarstvu.

Dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa od 1976 do 1980 uvaja namesto premiranja v kmetijstvu kompenzacije za hrano v maloprodaji zaradi zaščite življenjskega standarda. Te kompenzacije naj bi se uvedle še v letošnjem letu s posebnim dogovorom republik in pokrajin. Kolikor ta dogovor ne bo sklenjen do 1. julija 1977, ko preneha veljati sedanji sistem premiranja določenih kmetijskih proizvodov, bo SR Slovenija nadaljevala z dosedanjim premiranjem mleka in mlečnih proizvodov vse dotlej, dokler ne bo sprejet dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa od 1976 do 1980.

Sredstva za pokritje premij za mleko, ki bodo za ta namen potrebna v drugem polletju letošnjega leta, naj bi se do končne rešitve tega vprašanja zagotovila z notranjimi premiki v okviru predvidenih sredstev za intervencije v gospodarstvu oziroma na podlagi obračuna za leto 1977, po zaključnih računih temeljnih organizacij združenega dela, v proračunu za leto 1977.

5. Ob razpravi o predlogu zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1977 je potrebno poudariti, da bo Izvršni svet pri izvajanju proračuna v skladu s sprejeto politiko za leto 1977 in ob upoštevanju rezultatov analize gospodarskih gibanj v prvem polletju 1977 po preteku 9 mesecev skrbel, da bo z notranjimi premiki, ki jih omogoča zakon o proračunu, zagotavljal sredstva zlasti za naloge, ki so prioriteta pomena na področju splošne porabe v okviru republiškega proračuna, medtem ko bo zadrževal ostale dejavnosti v skladu z dinamiko priliva dohodkov.

Izvršni svet sprejema tiste amandmaje Odbora za finance Zbora združenega dela in odbora za finance Zbora občin, ki so med seboj uskladeni, ter amandmaje Zakonodajno-pravne komisije.

V poročilu Izvršnega sveta so navedeni amandmaji, ki jih predlaga Izvršni svet. Po svoji vsebini so uskladeni z razpravo na sejah navedenih skupščinskih teles. Predlagatelj pa ne more sprejeti stališč skupin delegatov za Zbor občin skupščin občin Slovenske Konjice in Šentjur pri Celju, ki se nanašajo na določbe o zagotavljanju dopolnilnih sredstev občinam. Predlaganih sprememb zakona ni mogoče upoštevati, ker ne pomenijo dopolnitve določb o dopolnjevanju občin v smislu sprejetih izhodišč o financiranju splošne porabe, temveč predlagajo popolnoma nov pristop, ki bi razveljavil osnovno načelo samofinanciranja občin in načelo o usklajevanju osebne, skupne in splošne porabe z doseženim družbenim proizvodom, kar pa ni sprejemljivo. Zahtevi, izraženi v predlogih občin Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah, da bi predvsem sredstva iz naslova prometnega davka bolj pošteno porazdelili med občinami, dodajamo predlagatelji še pojasnilo, da se posebni republiški prometni davek deli med občine in republiko tako, da ostaja občinam 3 %, republiko pa 8,5 %. Ker torej občinam preostaja le manjši del posebnega prometnega davka in ker republiški proračun prevzema obveznost za dopolnjevanje občin in s tem nadomešča dosedanje prelivanje sredstev med občinami, se posebno prelivanje posebnega prometnega davka izvrši tudi na ta način. Vse to je bilo že pojasnjeno na zborih Skupščine, ko je bil obravnavan osnutek zakona o proračunu SR Slovenije.

Planirana postavka 140 milijonov din v republiškem proračunu za dopolnjevanje občin ni dokončna. Kolikor bodo bilance porabe v občini dopuščale

višjo splošno porabo in s tem tudi višja dopolnilna sredstva, bo republiški proračun v okviru razpoložljivih sredstev moral zagotoviti tudi ta.

Zahtevo, da se vsem občinam zagotovijo sredstva za splošno porabo v celotni željeni višini, je možno upoštevati le v okviru sprejetih osnov in meril do višine splošne porabe v občini v odnosu na doseženi družbeni proizvod. Zaradi problemov občin pri financiranju splošne porabe v letošnjem letu so od sprejetih tez do predloga zakona o republiškem proračunu v določbah o dopolnjevanju občin v letu 1977 že upoštevane pripombe občin iz široke javne razprave. Na tej podlagi so v obseg splošne porabe občin poleg prvotno predlaganih vključene še naslednje dejavnosti: financiranje kolektivne komunalne potrošnje z odstopom virov proračunskih dohodkov v drugem polletju 1977, pospeševanje kmetijstva, stroški hranilno-kreditne službe, stroški v zvezi z zavarovanjem pred točo in izdatki za odpravljanje posledic potresa v Posočju. V zakon je vgrajen tudi korektiv za splošno porabo v tistih občinah, kjer bo družbeni proizvod izrazito padel.

S predlaganim amandmajem Izvršnega sveta Socialistične republike Slovenije k zakonu o republiškem proračunu se v letu 1977 izjemno obravnavajo tudi pravice borcev NOV. Pri ugotavljanju obsega sredstev v občini se lahko prekorači obseg dopolnilnih sredstev za posamezno občino na podlagi bilance osebne, skupne in splošne porabe v odnosu na doseženi družbeni proizvod, če je občina v proračunu za leto 1977 predvidela povečanje porabe iz leta 1976 za ta namen najmanj za toliko odstotkov, za kolikor se je povečal njen proračun, vendar najmanj za 10,8 odstotka. Zaradi čistejšega in jasnejšega besedila, ki ga predlaga Izvršni svet, v amandmaju predlagamo, da se pri amandmajih Izvršnega sveta na strani 2, kjer se besedilo glasi: »Za tretjim odstavkom naj se doda nov člen oziroma 4. odstavek, ki se glasi:« besedilo v nadaljevanju popravi tako, da se glasi:

»Pri ugotavljanju obsega sredstev za splošno porabo v smislu prvega odstavka tega člena so lahko sredstva za priznavalnine borcem NOV in kmetom-borcem NOV iz 3. alinee prve točke prvega odstavka tega člena višja, kot je obseg dopolnilnih sredstev za posamezno občino po 25. členu zakona, če je občina v proračunu za leto 1977 predvidela povečanje porabe iz leta 1976 za ta namen najmanj za toliko odstotkov, za kolikor se je povečal njen proračun, vendar najmanj za 10,8 odstotka.«

Upoštevanih je bilo torej mnogo pripomb občin o dopolnilnem financiranju splošne porabe v občinah v letu 1977. Ker pa ima republiški proračun finančne probleme, predlagatelj meni, da v dani situaciji ni mogoče še dodatno spreminjati predloga zakona, ker so sedanji amandmaji občin v nasprotju z že sprejetimi izhodišči o financiranju splošne porabe v občinah. Izvršni svet zato predlaga, da Skupščina Socialistične republike Slovenije sprejme zakon o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 v predloženem besedilu, v katerem so v največji možni meri upoštevane tudi pripombe občin iz dosedanjih razprav.

Predsednica Mara Žlebnik: Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 1. 6. 1977. Danes na klop pa ste prejeli pismene pripombe skupin delegatov iz občin Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju, Laško in Ljutomer ter stališča Izvršnega sveta do amandmajev skupščinskih delovnih teles in amandmaje Izvršnega sveta.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Ali želita morda poročevalca Odbora in Komisije poročilo še ustno dopolniti? Besedo ima tovariš Zvone Povirk, poročevalec Odbora za finance!

Zvone Povirk: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za finance Zbora občin je na današnji seji obravnaval amandmaje, predloge in pripombe k predlogu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije in sicer:

— predlog skupin delegatov za Zbor občin skupščin občin Laško, Slovenske Konjice in Šentjur pri Celju, da se ne sprejme poglavje II, »Zagotavljanje dopolnilnih sredstev občinam«, ker predvideni obseg dopolnilnih sredstev ne zagotavlja izvrševanja z ustavo in zakoni opredeljenih nalog družbenopolitičnih skupnosti. Zato so delovni ljudje v neenakopravnem položaju in ni moč realizirati družbenega dogovora o oblikovanju sredstev za delo državnih organov in aneksa k temu dogovoru za leto 1977;

— pripombo skupine delegatov za Zbor občin Skupščine občine Ljutomer k 26. členu predloga zakona, s katerim bi se zagotovilo ne glede na določbe citiranega družbenega dogovora in aneksa povečanje dopolnilnih sredstev občinam, ki v prejšnjih letih niso uspele ustrezno urediti delovanja pravosodnih organov, INDOK službe in podobno;

— amandmaje Izvršnega sveta k 6., 12. in 26. členu, razvidne iz njegovega dopisa z dne 16. 6. 1977.

Odbor je v načelni razpravi ugotovil, da se predlogi in pripombe nanašajo izključno na vprašanja zagotavljanja dopolnilnih sredstev občinam, o čemer so pristojni zbori že odločali pri obravnavi izhodišč za zagotavljanje teh sredstev na sejah 5. maja letos. Takrat je Zbor občin s sklepom naložil Izvršnemu svetu, da pripombe, mnenja in predloge k izhodiščem upošteva pri sestavi predloga zakona o republiškem proračunu za leto 1977. Pripombe in mnenja so se nanašala na dopolnilna sredstva, v prvi vrsti z vidika obsega teh sredstev za posamezne naloge, upoštevaje, da se skupen obseg dopolnilnih sredstev v letu 1977 proti vzajemno združenim sredstvom v letu 1976 povečuje od 120 na 140 milijonov dinarjev ali za 17%, kar naj bi po mnenju predlagatelja ob predlagani restriktivni usmeritvi in nujni naslonitvi na lastne vire občin zagotovilo uresničevanje nalog iz pristojnosti občin. Delovna telesa so takrat tudi opozorila, da bi bilo treba učinkovit sistem spremljanja gibanja vseh vrst porabe oblikovati tudi za nedopolnjevane občine oziroma s selektivnim pristopom omogočiti, da se posamezni specifični primeri urejajo v neposrednem sodelovanju pristojnih republiških organov in prizadetih občin.

Odbor je ugotovil, da je predlagatelj pripombe upošteval zlasti v besedilu drugega odstavka 24. člena, v 25. členu, v točkah 2 in 4 prvega odstavka in v drugem in tretjem odstavku 26. člena, v 28. členu in v celotnem mehanizmu ugotavljanja obsega dopolnilnih sredstev, ki se dokončno obračunajo po kriterijih zakona šele v začetku leta 1978, torej po ugotovitvi vseh gibanj v letu 1977.

Odbor zato meni, da pripombe skupin delegatov za Zbor občin skupščin občin Laško, Slovenske Konjice in Šentjur pri Celju niso sprejemljive, saj bi z bistvenim spreminjanjem kriterijev onemogočili poračun akontacij na dopolnilna sredstva v obdobju začasnega financiranja, obenem pa bi bile določene občine, ki so doslej prejemale sorazmerno nizka dopolnilna sredstva, še

naprej v neugodnem položaju in brez možnosti, da bi raven splošne porabe uskladile glede na kriterije 26. člena zakonskega predloga. Pač pa bi bilo nujno potrebno v nadaljnjem dogovarjanju in sporazumevanju ter sodelovanju med pristojnimi republiškimi sekretariati in komiteji ter občinami zagotoviti, da bodo vse specifičnosti v splošni porabi v dopolnjevanih občinah ustrezno upoštevane, vendar pri tem izhajati iz načela samofinanciranja in realnega obsega proračunske porabe v letu 1976. Odbor meni, da bi bilo zato treba pospešiti delo pri ugotavljanju obsega dopolnilnih sredstev za posamezne občine v letu 1977.

Odbor meni, da ni sprejemljiva pripomba skupine delegatov občine Ljutomer. Odbor se zavzema za spoštovanje družbenih dogovorov in torej tudi za izpodbijana določila aneksa. Po mnenju Odbora bi bilo nesmotrno z zakonsko določbo negirati samoupravno sprejet akt oziroma z zakonom omogočiti drugačno reševanje, kot so se zanj opredelile občinske skupščine v SR Sloveniji.

Odbor podpira amandmaje Izvršnega sveta k 6. in 12. ter 26. členu in hkrati umika svoj amandma k 26. členu, ki je razviden iz poročila Odbora z dne 8. 6. 1977.

Odbor hkrati predlaga zboru, da sprejme še naslednji sklep:

1. Izvršni svet in pooblaščen organi naj pospešijo delo v zvezi z ugotavljanjem obsega dopolnilnih sredstev občinam v letu 1977.

2. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj v septembru in decembru poroča o problematiki zagotavljanja dopolnilnih sredstev občinam v letu 1977, pri pripravi izhodišč za republiški proračun za leto 1978 pa naj upošteva tudi rezultate dopolnjevanja v letu 1977 in odpravi morebitne pomanjkljivosti.

3. Izvršni svet naj Skupščini SR Slovenije ob predložitvi analize o uresničevanju letošnje resolucije o izvrševanju družbenega plana predloži tudi prikaz gibanj osebne, skupne in splošne porabe v občinah, ki po tem zakonu ne prejemajo dopolnilnih sredstev. Hvala lepa.

Predsednica **Mara Žlebnič**: Hvala, tovariš Povirk! Vprašujem predstavnico Zakonodajno-pravne komisije, če želi besedo? (Ne želi.) Hvala!

Pričenjam razpravo! Kdo želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš **Milan Ogris**, delegat občine Tržič.

Milan Ogris: Spoštovana tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov, ki delegirata delegate v Zbor občin in Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, sta na svoji seji proučevali gradivo za seje zborov Skupščine SR Slovenije ter izoblikovali naslednje pripombe k zakonu o proračunu SR Slovenije za leto 1977, glede na problematiko splošne porabe v občini Tržič v letu 1977:

V letošnjem letu smo prekinili z dosedanjim 3-letnim, po naši oceni dokaj upešnim dogovarjanjem med občinami glede obsega proračunske porabe in vzajemnega prelivanja.

Določila zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1977 prekinjajo dosedanje sporazumevanje med občinami, kjer je bil eden izmed osnovnih ciljev čim bolj uskladiti obseg splošne porabe po občinah. Sedanji predlog zakona ne zagotavlja tega cilja, saj se uveljavlja načelo samofinanciranja ob sicer nespremenjenih in neporazdeljenih virih sredstev. Določila poglavja o zagotavljanju dopolnilnih sredstev v občinah v omenjenem zakonu sicer govorijo o financiranju programov. Znano pa je, da so dopolnilna sredstva v republiškem

proračunu močno omejena, kar pomeni, da ne obstajajo možnosti za realizacijo sicer verificiranih in dogovorjenih programov na področju dejavnosti državnih organov, zlasti ljudske obrambe in drugih.

S tem smo vsekakor v neenakopravnem položaju s tistimi družbenopolitičnimi skupnostmi, ki imajo zaradi močnega razvoja trgovine pomembne dohodke zlasti v prometnih davkih. Tudi določila, ki opredeljujejo obseg dopolnilnih sredstev glede na uskladen gibanje vseh vrst porabe, so še dokaj nejasna in splošna. Največji delež v teh oblikah porabe ima vsekakor osebna poraba, na katero pa imamo najmanj vpliva. Splošna poraba pa je z nekaj procentnim deležem izredno majhna, kar ne daje nobenega manevrskega prostora pri usklajevanju porabe.

V usklajevalni proces se bo vključila tudi na novo uvedena obveznost za financiranje republiškega proračuna, to je davek na osebni dohodek. Glavni problem, ki ni razviden iz določil predlaganega zakona o proračunu SR Slovenije, je, da so dopolnilna sredstva v republiškem proračunu izredno omejena, kar ne bo omogočalo financiranja programov, ampak se bo splošna poraba oblikovala po zatečenem stanju z določili o odstotku povečanja. Pri tem pa ugotavljamo, da dobivamo nove, po obsegu občutne obveznosti. Kot mejna občina imamo na primer obširen in neodločljiv program dejavnosti ljudske obrambe, proračun obveznosti starostnega zavarovanja kmetov in tako dalje.

Že samo te naloge presegajo 10,8% povečanje proračuna. Potrjen obseg proračuna od strani Republiškega sekretariata za finance bo znan šele jeseni, kar vnaša nestabilnost in nesigurnost v proračunsko porabo. Tudi mi vsekakor podpiramo načelo samofinanciranja v splošni porabi, toda ne ob nespremenjenih virih sredstev, kar povzroča neenakopraven položaj predvsem občin z nerazvito trgovsko funkcijo. Prav tako se ne moremo sprijazniti, da se upošteva le zatečeni obseg proračuna, ki je še vedno heterogen v posameznih občinah, in da se ne upoštevajo programi posameznih dejavnosti, ki so verificirani z družbenimi dogovori ali sporazumi.

Zato želimo obvestiti Skupščino SR Slovenije o težki situaciji, v kateri se je znašla občina Tržič pri oblikovanju splošne porabe zaradi novih obveznosti, zaradi upoštevanja le zatečenega stanja in zaradi neporazdelitve virov sredstev.

Vse kaže na to, da bo delo in dejavnost organov in organizacij občine Tržič močno okrnjeno, brez možnosti za napredek po sicer sprejetih in verificiranih programih in da bo občina Tržič s tem v neenakopravnem položaju nasproti drugim družbenopolitičnim skupnostim. Imam pooblastilo svoje delegacije, da sicer za zakon glasujem, vendar delegati menijo, da je prav, da na težave, ki so in ki bodo v prihodnje pri nas, obvestimo zbor. Hvala.

Predsednica **M a r a Ž l e b n i k**: Hvala, tovariš Ogris! Prosim, besedo ima tovariš Viktor Hrastnik, delegat občine Šentjur pri Celju!

V i k t o r H r a s t n i k: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Včeraj smo se posvetovali delegacije in predstavniki Socialistične zveze občin Laško, Slovenske Konjice, Šmarje pri Jelšah in Šentjur pri Celju ter obravnavali predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977, še posebej z vidika predlaganih 140 milijonov sredstev za dopolnjevanje občin. Po obširni razpravi smo se odločili, da za predlagani predlog pro-

računa sicer glasujemo, vendar hkrati opozorimo Skupščino, Izvršni svet, družbenopolitične organizacije in javnost, da delamo to z veliko rezervno.

V občinah smo glede na gospodarsko razvitost in oblikovanje kupne moči, pa tudi glede na gospodarsko razvitost in strukturiranost v preteklosti različno startali, oziroma startamo po posameznih postavkah proračuna. Različno smo lahko prenesli iz proračunov posamezne dohodke v samoupravne interesne skupnosti ob čiščenju ali pa že prej, če smo takšne dohodke seveda imeli. Kjer ni razvite dejavnosti, tako gospodarske kot družbene, tam razumljivo tudi ni potrebnih sredstev za komunalno, splošni ljudski odpor itd. Te zahteve so v takih družbenopolitičnih skupnostih glede na potencial sorazmerno večje. Nemogoče je izrekat se o proračunski potrošnji brez poznavanja dopolnjevanja tistih postavk, ki jih je občina dolžna izvrševati, pa kljub izkoriščenim lastnim virom tega ni zmožna. Ljudje in dejavnosti pa so organizirane in morajo obstajati, tako na primer uprava, sodstvo, splošna ljudska obramba in tako dalje. V dosednji praksi smo vsaj v mesecu aprilu tekočega leta poznali proračunska sredstva, v letošnjem letu pa naj bi jih dopolnjevale občine poznale šele v septembru. Vprašujemo se, če je to še normalno. Vendarle bomo glasovali za predloženi proračun, kakor smo se dogovorili, pričakujemo pa vendarle naslednje:

1. Da je predlagana vsota 140 milijonov startna oziroma premostitvena in da bo z rebalansom v septembru korigirana. Tistim občinam, ki po približni oceni ne morejo pokriti svojih izdatkov, naj bi jih omogočila pokriti. Pri tem naj bodo upošteevane specifičnosti teh in podobnih občin, ker stanje v občinah ni in ne more biti enako ovrednoteno. Še posebej opozarjamo na specifičnost občin Šentjur pri Celju in Šmarje pri Jelšah, koder specialne naloge splošne ljudske obrambe zahtevajo dodatna sredstva, sicer teh nalog ne bomo mogli uresničiti. Menimo, da resorni in drugi organi Socialistične republike Slovenije to gotovo poznajo.

2. Druga specifičnost teh dveh občin so stroški odprave posledic potresa. Posledica kritja teh v preteklih treh letih je zmanjšano urejevanje geodetske in urbanistične dokumentacije, pa tudi čezmerno obremenjevanje oziroma angažiranje upravnih organov. Prav tako zahteva v potresu povzročena škoda tudi intervencijske naložbe za objekte javne uprave, enako na Kozjanskem kot v Posočju. Prosim, da se ta vprašanja ne razumejo kot moledovanje in slučajna razprava ob sprejemanju tako odločilnega akta, kot je proračun, ampak kot naloga, ki jo je treba rešiti tudi po sprejetju proračuna, ker s tem pogojem za proračun tudi glasujemo.

Hoteli ali ne smo v občinah v različnem položaju. Na eni strani so občine, ki same oblikujejo dohodke in z njimi razpolagajo, druge takšnih virov nimajo, pa v njihovem imenu to rešuje republika. Zavedamo se, da vsi ustvarjamo javne dobrine, vendar se bo za enakopravno razdeljevanje ustvarjenih sredstev, ki izvirajo iz dela, treba še angažirati. Naše pripombe smo poslali pismeno in smo že dobili odgovor. Z odgovorom smo zadovoljni, tako da bomo glasovali za proračun. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala, tovariš Hrastnik! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima Stane Kotnik, namestnik republiškega sekretarja za ljudsko obrambo. Prosim!

Stane Kotnik: Tovarišice in tovariši delegati! Želel bi pojasniti nekatera vprašanja o problemih financiranja ljudske obrambe. Večina amandmajev in pripomb k republiškem proračunu je bila tudi s tega področja.

Naloge na področju ljudske obrambe, ki so planirane za leto 1977, izhajajo iz sprejetih srednjeročnih programov razvoja. Pri tem je treba upoštevati, da so bili že lanskoletni programi, ki so bili sicer zastavljeni v višini ene petine sredstev, predvidenih s srednjeročnim programom, izpolnjeni samo 72-odstotno. Zaradi tega so bili letošnji programi občin povečani, ob upoštevanju tudi lanskoletne neizpolnitve programov.

Te naloge, ki so bile zastavljene, naj bi se po zakonu o ljudski obrambi financirale delno iz proračunov, delno iz sredstev združenega dela za lastne obrambne priprave, delno pa z združevanjem sredstev ob uporabi načela solidarnosti in solidarnostnem prelivanju. Vendar pa so v letošnjem letu oziroma že lansko leto v večini občin prenehali združevati sredstva v sklad za financiranje ljudske obrambe. Tolmačeno je bilo namreč, da je treba te sklade ukiniti, zaradi tega, ker so to državni skladi in niso v skladu z novim sistemom financiranja družbenih dejavnosti. Tako se je povečal pritisk in orientacija na financiranje ljudske obrambe iz splošne porabe, to se pravi iz proračunskih sredstev.

Takoj ko je bil v letošnjem letu sprejet zakon o začasnem financiranju splošnih potreb v občinah in v republiki, smo pristopili k ponovnemu proučevanju tako programov ljudske obrambe kakor tudi načina in sistema financiranja. Na podlagi sprejetih stališč v Svetu za ljudsko obrambo Predsedstva republike in Izvršnega sveta smo predvsem sprožili akcijo v tem smislu, da se v vseh občinah ponovno pristopi k samoupravnemu sporazumevanju o združevanju sredstev za financiranje ljudske obrambe v skladu z zakonskimi določbami. Poleg tega pa smo apelirali tudi na vse občine, da ponovno pretresejo svoje programe in določijo samo prioritete naloge, torej minimalne programe, vse druge naloge pa prenesejo v naslednje leto oziroma da se nekatere naloge tudi skrčijo. Pri tem smo seveda upoštevali, da akcija združevanja sredstev v letošnjem letu ne bo dosegla tistega učinka kot v preteklih letih.

Tako zmanjšani minimalni programi ljudske obrambe v republiki so bili v letu 1977 ovrednoteni na 401 740 000 dinarjev, in sicer za teritorialno obrambo 164 milijonov in za ostale priprave, za katere skrbijo upravni organi za ljudsko obrambo, 237 milijonov dinarjev. Naj takoj poudarim, da tukaj niso zajeti programi obrambnih priprav drugih organov in tudi ne organizacij združenega dela, temveč samo programi, za katerih izpolnitev so odgovorni štab za teritorialno obrambo in pa upravni organi za ljudsko obrambo. Pri tem pa vključujemo tudi plače pri teritorialni obrambi oziroma osebne dohodke in funkcionalne izdatke pri upravnih organih za ljudsko obrambo. Torej, ti programi skupaj so v letošnjem letu zmanjšani in znašajo 401 740 000 dinarjev.

Poraba v letu 1976 za iste namene je znašala 363 milijonov, kar pomeni, da so letošnji programi še vedno večji za 38 650 000 dinarjev.

Problem financiranja ljudske obrambe je zlasti težak v občinah, zaradi ukinitve oziroma prenehanja združevanja sredstev. Njihovi programi v letu 1977 so ovrednoteni na 336 800 000 dinarjev, lanskoletna poraba pa je bila 284 900 000 dinarjev. Poleg drugih okoliščin, ki so vplivale na zvišanje programov v primerjavi z lanskoletno porabo — zvišanje cen, posebno orožju, nekatere nove obveznosti — je do zvišanja v znesku 33 milijonov prišlo tudi zaradi prenosa financiranja nalog, zlasti pokrajinskih štabov teritorialne ob-

rambe, iz republiškega proračuna na občine, seveda v skladu z zakonom, kajti to so naloge občin.

Kot sem že dejal, si na podlagi stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Sveta Predsedstva SRS za ljudsko obrambo RSLO že vse prvo polletje letošnjega leta prizadeva, da najde ustrezne rešitve za nastali položaj. Akcije so potekale v dveh smereh: V prvi vrsti smo sprožili široko aktivnost za združevanje sredstev za financiranje potreb ljudske obrambe, po drugi strani pa smo si prizadevali, da občinski sveti za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito skričijo programe, del nalog pa prenesejo v naslednje obdobje.

Da bi pomagal občinskim organom pri izvršitvi teh dveh usmeritev, je Republiški sekretariat za ljudsko obrambo sklical poseben posvet z občinskimi upravnimi organi za ljudsko obrambo, predstavniki Sekretariata pa so se udeleževali tudi sestankov po pokrajinah. Pokrajinski odbori so bili namreč zadolženi v Svetu za ljudsko obrambo Predsedstva republike, da se vključijo v to aktivnost. V zadnjih dveh mesecih so tudi naredili več ukrepov v tej smeri.

Določeni rezultati so bili v tem pogledu že doseženi. V občinah potekajo za sprejemanje in podpisovanje samoupravnih sporazumov za združevanje sredstev za potrebe ljudske obrambe akcije in do sedaj zbrani podatki kažejo, da bo na podlagi tega zbrano v 60 občinah, to se pravi v vseh občinah, okrog 47 milijonov dinarjev. Seveda pa moram povedati, da je bilo lansko leto združenih sredstev 96 500 000 din, to se pravi še enkrat več. Aktivnost v tej smeri se nadaljuje, vendar je treba pripomniti, da so rezultati akcije za združevanje sredstev slabši ravno v tistih občinah, ki se dodatno financirajo iz republiškega proračuna.

Glede združevanja sredstev moram povedati, da se v občinah ponekod nepravilno tolmačijo naloge občin, ki naj se financirajo iz občinskega proračuna, in ostale naloge ljudske obrambe. Mislim, da je zakon popolnoma jasen. Večina nalog ljudske obrambe je splošnih, skupnih, zato se ne morejo financirati samo iz občinskega proračuna, temveč se morajo financirati iz sredstev celotne skupnosti oziroma konkretno vsake občine v celoti.

Pri amandmajih, ki so bili predloženi, se ponekod omenjajo, na primer za občino Laško, programi, ki naj bi jih verificiral naš sekretariat. Kot za druge dejavnosti tudi za to dejavnost republiški organi niso pristojni, da verificirajo in potrjujejo programe občin, kajti občine same o njih odločajo v skladu s svojimi možnostmi. In zaradi tega je tudi prišlo ravno v tej občini do razlike. Prikazujejo, da je Republiški sekretariat za ljudsko obrambo verificiral program za 3300 dinarjev, v resnici pa minimalni program znaša 2400 dinarjev.

Republiški sekretariat za ljudsko obrambo je po predlogu zakona o republiškem proračunu, o katerem se danes razpravlja, zadolžen, da določi merila za dopolnilno financiranje občin za naloge ljudske obrambe iz republiškega proračuna. Ta merila še niso dokončno izdelana. Lahko pa obvestim zbor, da bomo pri izgradnji teh meril upoštevali seveda individualne razmere v vsaki občini, o čemer je bil govor danes že v uvodnem ekspoziju in tudi v razpravah delegatov. Pri tem se bo dovolilo v skladu s povečanjem splošne porabe ustrezno povečanje porabe tudi na področju ljudske obrambe in za tiste občine, ki so zelo kritične, tudi znesek sredstev, ki so jih občine dolžne prispevati za financiranje obrambnih priprav, pokrajinskih odborov in štabov za teritorialno obrambo. Vse to pa ob odločilnem upoštevanju tega, koliko so v posameznih obči-

nah združili sredstev za potrebe ljudske obrambe, glede na svoje ekonomske možnosti.

Da bi določili ta merila, smo pripravili tudi določene kazalce, zbrali smo vse podatke o lanskoletni porabi in pa tudi specifikacijo vseh potreb ljudske obrambe v občinah. Republiški sekretariat za finance pa je, kot ste verjetno obveščeni, zbral podatke o lanskoletni porabi za ljudsko obrambo v republiki v celoti. Moram reči, da ti podatki kažejo, da smo v lanskem letu porabili za te namene v celoti več kot 0,5 % nacionalnega dohodka. Po družbenem dogovoru pa naj bi republika Slovenija za financiranje ljudske obrambe na svojem območju porabila 0,5 nacionalnega dohodka, to se pravi, poraba je bila lansko leto presežena in zaradi tega tudi ne moremo vztrajati pri novih programih ljudske obrambe.

Poudariti je treba, da v praksi še ni zaživel nov sistem financiranja, po katerem smo po sporazumu s Sekretariatom za finance in z njihovo pomočjo izdelali tudi osnutek samoupravnih sporazumov, zaživel pa tudi ni vprašanje solidarnosti, tako kot je bilo v Svetu za ljudsko obrambo v republiki dogovorjeno. Sklep je bil, da se sproži akcija za solidarnostno prelivanje sredstev v občinah na ravni pokrajin. Veste, da so vse občine razvrščene v pokrajine. Sistem solidarnostnega prelivanja sredstev pokrajine še ni zaživel in za to bodo potrebni dodatni napor, prav gotovo v letošnjem letu. Tega kar je zamujeno in kar se sedaj na novo vpeljuje, ne bo mogoče izpeljati do konca leta, vendar je treba akcijo tudi politično podpreti.

Če bi se akcije za združevanje sredstev nadaljevale tako, kot so bile zastavljene, bi bili po našem mnenju izpolnjeni pogoji za izpolnitev minimalnih pogojev in prioriternih nalog v letošnjem letu. Verjetno pa bo treba nekatere naloge še dodatno financirati. To je omenjeno v pripombah občin Šentjur in Šmarje pri Jelšah, kajti republika je dala tem občinam nekatere nove naloge na področju ljudske obrambe. Druge naloge, ki pa ne bodo pokrite s tem financiranjem, bodo morale biti revidirane v letošnjem letnem programu.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala, tovariš Kotnik! Pismo vprašanje k tej točki dnevnega reda je postavila tovarišica iz Kamnika. Prosim tovariša Oblaka, če bi odgovoril!

Marjan Oblak: 4. stavek iz 2. člena aneksa k družbenem dogovoru določa, da bodo udeleženci s svojimi ukrepi zagotovili, da se število zasedenih mest v letu 1977 ne bo povečalo več kot za 3 %. To pomeni, da aneks opredeljuje globalno povečanje zaposlovanja v družbenopolitičnih skupnostih. Ni pa rečeno, da velja ta global za posamezno občino. Zaradi tega bodo udeleženci te ukrepe sprejeli med ocenjevanjem možnosti za zaposlovanje v posameznih družbenopolitičnih skupnostih in tudi glede na strukturo, ki je v tej občini konkretno potrebna za kvalitativno prelivanje nalog.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala lepa, tovariš Oblak! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Slišali smo, da je skupina delegatov iz občine Ljutomer predložila pismen amandma k predlogu zakona o proračunu. Ker ta amandma ni bil predložen pravočasno, sprašujem, ali bo delegat glede na uvodno obrazložitev zbral podpise, ki so potrebni, da sa amandma predloži!

J o ž e K o v a č i č (iz klopi): Ne.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala! Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 8. členu, ki je razviden iz njenega poročila z dne 15. 7. 1977. Z amandmajem soglašata Odbor za finance in tudi predlagatelj.

Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je amandma Zakonodajno-pravne komisije k 8. členu sprejet z večino glasov.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih Odbora za finance. Prosim, da vzamete v roko poročilo tega odbora z dne 8. 6. 1977, iz katerega bomo glasovali o amandmajih k 4., 5., 9., 12. in 28. členu predloga zakona. O amandmaju tega odbora k 26. členu ne bomo glasovali, ker ga je odbor umaknil. S temi amandmaji soglašata Zakonodajno-pravna komisija in predlagatelj. Ker je večina amandmajev redakcijskega značaja, drugi pa ne posegajo bistveno v zakonsko vsebino, predlagam, da o njih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.)

Prosim, da glasujete! Kdo je za amandmaje Odbora za finance? (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Odbora za finance soglasno sprejeti.

Sedaj vas prosim, da vzamete v roke amandmaje Izvršnega sveta, ki ste jih prejeli danes na klop. Gre za amandmaje k 6., 12. in 26. členu, h kateremu pa je amandna redakcijsko popravljen, kakor je v uvodu povedal predstavnik Izvršnega sveta. Prosim, da se o tem amandmaju izrečeta še predstavnika Zakonodajno-pravne komisije in Odbora za finance! (Soglašata.)

Z amandmaji soglašajo delovna telesa Skupščine in Zbora. Predlagam, da tudi v tem primeru glasujemo o vseh amandmajih skupaj. Ali soglašate s predlogom? (Da.) Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Izvršnega sveta soglasno sprejeti.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor prejel predlog zakona z večino glasov.

Hkrati predlagam glede na predlog Odbora za finance našega zbora, da sprejme zbor še naslednji sklep:

1. Izvršni svet in pooblašteni organi naj pospešijo delo v zvezi z ugotavljanjem obsega dopolnilnih sredstev občinam v letu 1977.

2. Izvršni svet naj Skupščini Socialistične republike Slovenije v novembru in decembru poroča o problematiki zagotavljanja dopolnilnih sredstev občinam v letu 1977. Pri pripravi izhodišč za republiški proračun za leto 1978 pa naj upošteva tudi rezultate dopolnjevanja v letu 1977 in odpravi morebitne pomanjkljivosti.

3. Izvršni svet naj Skupščini Socialistične republike Slovenije ob predložitvi analize o uresničevanju letošnje resolucije o izvrševanju družbenega plana predloži tudi prikaz gibanj osebne, skupne in splošne porabe v občinah, ki po tem zakonu ne prejemajo dopolnilnih sredstev.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predloženi sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo o izvajanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Kot gradivo ste prejeli tudi informacijo o delu Titovega sklada za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev v Socialistični republiki Sloveniji v letu 1977, ki jo je predložil Izvršni odbor Titovega sklada za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev Socialistične republike Slovenije.

Predstavnika predlagatelja sta Ela Ulrih, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, in Zdenko Medveš, svetovalec predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje.

Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju, gradivo pa ste prejeli z dopisom z dne 25. 5. 1977. Obravnavala sta ga Odbor za družbeno-ekonomske odnose in razvoj in Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, ki sta predložila pismeni poročili. Ali želijo poročevalci Odbora in Komisije poročilo še ustno dopolniti? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Tetičkovič, delegat občine Ptuj!

Franc Tetičkovič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Kadri v samoupravni socialistični družbi so osnoven nosilec spreminjanja družbenoekonomskih neskladij v posameznih družbenih okoljih. S tem ko se spreminjajo ekonomska neskladja, se spreminjajo tudi samoupravni odnosi, ki dobivajo ustrežnejšo materialno podlago. Če ni ustrezno usposobljenih, izobraženih in sploh dovolj kadrov, okolja, ki so bodisi manj razvita ali na meji razvitosti, zaostajajo v vsestranskem razvoju.

Ob tem uvodu mi dovolite, da pri obravnavanju poročila o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji opozorim na nekatere težave in prizadevanja za odpravo teh težav na področju kadrovskega primanjkljaja v ptujski občini. To pa zaradi tega, ker je štipendijska politika močno vezana na odpravljanje ekonomskih neskladij in na pomanjkanje kadrov. Pomanjkanje kadrov in ekonomska nerazvitost sta v sedanjem hitrem gospodarskem in samoupravnem razvoju neločljivo povezana oziroma odvisna. O tem, kaj je vzrok in kaj posledica, ne bi razpravljali. Dejstvo je le, da je posledica pomanjkanja kadrov zaostajanje v razvoju. Zato smo tudi v ptujski občini v zadnjih letih na področju štipendiranja naredili precejšen korak naprej v primerjavi z obdobjem prej, ko smo imeli le malo štipendistov oziroma malo kadrovske štipendij.

Na osnovi štipendijske in kadrovske politike, načrtane v dokumentih Zveze komunistov in v ustavi ter konkretizirane v družbenem dogovoru in samoupravnem sporazumu o štipendiranju učencev in študentov, združevanju sredstev in solidarnostnem prelivanju združenih sredstev, smo tudi v ptujski občini pričeli urejati štipendijsko politiko na drugačnih osnovah. Dejansko smo pričeli uveljavljati štipendijo kot sestavni del vlaganj v družbeno reprodukcijo, kot instrument kadrovske politike združenega dela, kot nagrado študentom in učencem, kot spodbudo za uspešno delo ter izenačevanje materialnih možnosti

mladih, šolajočih se ljudi. To kažejo tudi številke oziroma odnosi. V letu 1976 se je indeks glede na 1973 dvignil na 310, kar velja za kadrovske štipendije, še večji je porast štipendij iz združenih sredstev, kjer se je v primerjavi s kadrovskimi štipendijami v letu 1973 dvignil indeks v letu 1976 na 363, v letih 1976—1977 pa naj bi se indeks povečal na 602. Namenoma govorim o indeksih, ker nam kažejo precejšnjo rast štipendij oziroma zahtevkov za štipendije. Prav gotovo je to rezultat združevanja sredstev združenega dela po stopnji 0,5 % od bruto osebnih dohodkov, hkrati pa je tudi odraz bolj dosledno zastavljene kadrovske in štipendijske politike, a hkrati tudi posledica solidarnostnega prelivanja sredstev v Sloveniji.

Ne zagovarjamo kriččega razkoraka med kadrovskimi štipendijami, štipendijami iz združenih sredstev in tudi iz solidarnostnih sredstev, vendar moram opozoriti na element solidarnosti v Sloveniji na tem področju. Ta danes omogoča precejšnjemu delu sposobne mladine, da se enakopravno vključuje v študij srednjih, višjih in visokih šol. Seveda moramo ob tem upoštevati dogovorjene kritike. Menimo, da smo dolžni omogočati mladini enakopraven in vsaj približno enak start za pridobivanje izobrazbe, razvijanje vseh potencialnih sposobnosti ter možnosti in tako omogočiti razvijanje vsestranske socialistične osebnosti, ne glede na to, iz katerega okolja izhaja. Ne smemo biti enostranski in v območjih, kjer še niso dani vsi materialni in drugi pogoji za razvijanje takih sposobnosti, mladino prepustiti le za reprodukcijo nekvalificirane delovne sile. Le-ta je vezana na migracijo v razvitejše predele Slovenije ali kam drugam, ker ni dovolj delovnih mest v lokalnem okolju. Zato menimo, da ugovori zoper solidarnost niso opravičljivi. Dejstvo je, da s tem, ko se mladina izšla, še ni rečeno, da bo tudi ostala v ne dovolj razvitem okolju, in sicer zaradi dveh osnovnih vzrokov: Prvič zaradi tega, ker je še vedno vprašanje, če bo dobil štipendist ustrezno delo in drugič, ali bo ponujeno delo sprejel, ker nima zagotovljenih vseh pogojev, zlasti pa pogojev za osebni razvoj oziroma pogojev za socialno oziroma profesionalno mobilnost. Zato se največkrat zgodi, da tak strokovnjak ostane v razvitejšem središču, kjer ima vse te pogoje. Tako tudi že vrača solidarnostno prelita sredstva nazaj razvitejšim. Dostikrat se tudi ne zgodi, da bi vračal sredstva, ki jih je dobil iz združenih lokalnih sredstev manj razvitega okolja oziroma iz sredstev organizacij združenega dela.

Zato smo zaradi objektivnih razlogov za sistem solidarnosti, čeprav se moramo zavzemati v družbi za razvijanje vseh pogojev v okolju, ki trenutno ne more pokrivati potreb za štipendiranje kadrov. Zlasti moramo krepiti in razvijati materialno osnovo manj razvitih okolij, da bodo lahko pokrivala ne le te potrebe, ampak tudi druge ekonomske, socialne, vzgojne, izobraževalne, skratka širše družbene potrebe.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Naprej, prosim? Besedo ima Oto Kampuš, delegat iz Maribora!

O t o K a m p u š : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Prav je, da smo se lotili štipendijske politike v Sloveniji, kajti zadnje leto je bilo čutiti, da vlada nered na tem področju. Kljub dogovoru, ki je bil sprejet, je opaziti, da so nekatere občine vodile štipendijsko politiko pač tako, kot so vedele in znale oziroma kakršne so bile njihove ekonomske možnosti. Poudariti pa moramo, da smo kljub težavam, ki so nam znane, naredili ogromno na tem

področju, še posebej če vemo, da smo se lotili področja, ki je bilo slabo obdelano, ki pa po svoji naravi posega globoko v družbena dogajanja. Moram reči, da smo delegati iz Maribora posvetili temu vprašanju dosti pozornosti, saj smo poročilo o izvajanju družbenega dogovora o izvajanju štipendijske politike obravnavali prav na vseh ravneh. Škoda pa je, da tega dogovora niso obravnavali delavci v združenem delu.

V razpravah v Mariboru smo delegati sprejeli naslednja stališča, in sicer:

1. Podpiramo poročilo, ki ga je pripravil Komite za vzgojo in izobraževanje in menimo, da je realno prikazano izvajanje štipendijske politike in vseh pomanjkljivosti pri uresničevanju družbenega dogovora.

2. Podpiramo tudi v poročilu predlagane nove rešitve in poudarjamo, da je treba načela v družbenem dogovoru tudi dosledno izvajati. Še posebej pa je treba poudariti, da je treba razviti čistejše samoupravne odnose na področju samoupravnega odločanja o oblikovanju sredstev, ki jih daje združeno delo, in na področju delitve teh sredstev. V občinah, kjer se sredstva za štipendije solidarnostno prelivajo, je potrebno izdelati kriterije in merila za izvajanje solidarnosti.

3. Združeno delo mora posvečati vso pozornost planiranju kadrov, saj je kadrovska reprodukcija sestavni del razvojnih planov v združenem delu.

4. V organizacijah združenega dela je potrebno zagotoviti, da se bodo določila družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma vključila v interne samoupravne splošne akte.

V razpravi je bila dana tudi pripomba, da se kadrovske štipendije v organizacijah združenega dela dodeljujejo vsem tistim študentom, katerih starši so zaposleni v teh organizacijah združenega dela. Menimo, da je to sicer realno, vendar to ne sme biti pravilo. Pravico do kadrovske štipendije imajo namreč vsi vlagatelji, ki po samoupravnem sporazumu o štipendiranju izpolnjujejo pogoje.

V razpravi smo delegati prišli še do naslednjih zaključkov:

Za vso republiko enotni naj bodo dogovorjeni kriteriji za pridobitev in za višino štipendij iz sklada združenih sredstev. Sredstva za štipendije naj se zbirajo v občinskih proračunih in z njimi naj gospodarijo občinske skupne komisije. SDK pa naj sproti odvaja dogovorjeni solidarnostni del na republiški zbirni račun.

Višina štipendij naj se določi na začetku šolskega leta in naj se med letom ne spreminja navzdol. Prednostni in neposredni poklici naj se ugotavljajo v občinah, ker imamo že vrsto let v mestnih središčih presežke posameznih poklicev, v manj razvitih občinah pa jih primanjkuje. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kampuš! Še želi kdo razpravljati? Prosim, tovarišica Verbičeva, predstavnica Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve!

Mihaela Verbič: Dobili ste predlog stališč, ki jih je pripravila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. V celotni razpravi pa je bilo ponovno poudarjeno naslednje:

Vsako leto, ko se pogovarjamo o vprašanih uresničevanja resolucije o kadrovske politiki, se na posebnem področju srečujemo z vprašanjem štipendijske politike, ki je hkrati kadrovska politika, kar pomeni, da moramo v družbeni dogovor vgraditi politiko kadrovanja v temeljnih organizacijah zdru-

ženega dela, pa tudi v družbenopolitičnih skupnostih in v samoupravnih interesnih skupnostih.

S tem v zvezi pa je bilo takoj poudarjeno, da so to samo načela, ki jih sprejmemo v posameznih razpravah v zborih, kasneje pa, ko se vrnemo v svoje temeljne delegacije v svoje občine, pozabimo poiskati drugi člen v verigi, to je udeležence v družbenem dogovoru in samoupravnih sporazumih o štipendijski politiki. Torej gre za bistveno premajhno samoupravno povezanost in organiziranost v naših temeljnih samoupravnih skupnostih. Kar prikličimo si v spomin besede delegata iz Maribora, ki je obžaloval, da o teh vprašanjih niso razpravljali tudi delavci.

Ponoviti moramo razpravo, ki je bila izražena na seji Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, ko smo ob koncu leta preverjali samoupravno povezanost, tako na področju uresničevanja družbenega dogovora o štipendijah kot na področju kadrovske politike. Delegati iz iste občine niso vedeli za politiko, ki se je načrtovala, in za politiko, ki se je izvajala. Seveda je prišlo tudi do zelo različnih rešitev in do problemov, na katere je tudi Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, ki je imela pooblastila zborov te skupščine, reagirala in skušala ugotoviti, kaj se na tem področju dogaja.

Gre tudi za to, da premalo poudarjamo spremembe, ki nastajajo v usmerjenem izobraževanju, da smo premalo poudarjali naloge, ki jih prevzemajo posebne samoupravne interesne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja, in da seveda zaradi tega tudi nismo že sproti načrtovali njihove funkcije pri vključevanju v kadrovske in štipendijske politiko. Zaradi slabega samoupravnega organiziranja nismo uspeli zagotoviti štipendij, ki bi bile uskladene z dejanskimi potrebami združenega dela, nismo uspeli uveljaviti štipendije kot kadrovske štipendije, zaradi česar pa bomo seveda posledice čutili verjetno v prihodnjih letih, vendar ne samo tako kot v tem trenutku, ko ugotavljamo, da se nam je stvar zaustavila pri premajhnih sredstvih.

Osnovna štipendija, in to je tisto, o čemer so ves čas govorili zbori republiške skupščine in poudarjali, je seveda kadrovska štipendija. Na tej podlagi je treba graditi sistem socialne štipendije kot korektiva. Zato da bomo to načelo res uresničili, moramo dosledno spoštovati sprejeto in spoznano načelo o tem, kdo je nosilec kadrovske politike v našem sistemu. Vemo, da je to delovni človek. Samo s prenosom današnje razprave v naše temeljne delegacije, s povežovanjem vprašanja štipendijske politike in njenih problemov s celotnim kompleksom kadrovske politike, bomo na tem področju lahko vodili mnogo uspešnejšo politiko. Hvala.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala, tovarišica Verbičeva! Še želi kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo. Glede na stališče delovnih teles Skupščine in Zbora ter razprave delegatov v Zboru predlagam, da Zbor sprejme naslednji sklep:

1. Štipendiranje mora biti bolj čvrsto vtakano v dolgoročno razvojno politiko organizacij združenega dela. Delavci v združenem delu, ki odločajo o ustvarjanju dohodkov, morajo postati tudi nosilci štipendijske politike in imeti odločilen vpliv na načrtovanje kadrovskega potreb in usmerjanje sredstev za štipendiranje. Mnogo bolj je potrebno tudi razviti oblike neposrednega medsebojnega odnosa in odgovornost med štipendisti in štipenditorji, to je delavci organizacij združenega dela.

2. Zbor občin priporoča udeležencem združenega dogovora in samoupravnih sporazumov o štipendiranju, da za nadaljnje uresničevanje štipendijske politike uveljavljajo kadrovske štipendiranje kot osnovno obliko štipendiranja, da izpopolnijo sistem štipendiranja, torej da zagotovijo evidenco in druge strokovne pogoje za samoupravno organiziranje in izvajanje družbenega dogovora, da dogradijo sistem solidarnega združevanja sredstev za štipendiranje in uskladijo kadrovske in socialni vidik štipendiranja ter na tej podlagi oblikujejo merila za štipendiranje. Pri tem bi bilo potrebno tudi na področju uresničevanja štipendijske politike upoštevati kadrovske potrebe pospešenega družbeno-ekonomskega razvoja manj razvitih območij v Socialistični republiki Sloveniji.

3. Zbor občin priporoča vsem udeležencem družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike in samoupravnih sporazumov o štipendiranju učencev in študentov, da njihovi samoupravni organi obravnavajo in ocenijo dosedanje izpolnjevanje svojih obveznosti pri uresničevanju štipendijske politike v skladu z družbeno dogovorjeno kadrovske politiko in svojimi razvojnimi načrti ter da na tej podlagi opredelijo svoje naloge za uresničevanje štipendijske politike in zagotovijo spremljanje njihovega uresničevanja.

4. Zbor priporoča občinskim skupščinam v Socialistični republiki Sloveniji, da na podlagi ugotovitev iz razprav v temeljnih organizacijah združenega dela celovito ocenijo izvajanje štipendijske politike v občini in opredelijo potrebne ukrepe za uveljavljanje dogovorjene štipendijske politike v temeljnih organizacijah združenega dela. Sprejeta stališča in sklepi občinskih skupščin naj služijo tudi kot osnova za spremembe in dopolnitve družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.)
Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Odrejam 30 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 12. uri in se je nadaljevala ob 12.45.)

Podpredsednik dr. B o r i s B e r c e : Nadaljujemo sejo.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na problematiko odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republiki Sloveniji, s predlogom za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Savinška, samostojnega svetovalca v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda je Izvršni svet predložil tudi problematiko odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republiki Sloveniji.

Ali želi predstavnik predlagatelja predloženo gradivo tudi ustno obrazložiti? (Ne.)

Obe gradivi ste prejeli s klicem seje zbora z dne 23. maja 1977. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za pravosodje in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili tudi pismena po-

ročila. Ali želijo poročevalci Odbora in obeh komisij poročila še ustno dopolniti? (Ne želijo.)

Prejeli ste tudi stališča Druženopolitičnega zbora, ki je gradivo obravnaval v smislu 2. odstavka 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Anton Ocvirk, delegat občine Celje!

Anton Ocvirk: Skupina delegatov iz občine Celje predlaga, da se določi kot odvetniški pripravniški staž tri leta. Odvetnik že v začetku samostojnega dela samostojno zastopa kliente. Mnogokrat gre za velike vrednosti, za prostost, zapor ali celo za življenje. Skupina je to primerjala s sodniki, kjer je predvideno, da naj bi bil pripravniški staž dve leti. Sodniki imajo seveda pri svojem delu tudi pomoč ostalih sodnikov. Zaradi tega menim, da naj bi bil odvetniški pripravniški staž tri leta. Hvala lepa.

Podpredsednik dr. Boris Berce: Hvala lepa! Kdo želi nadaljevati z razpravo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka zakona naj upošteva stališča Druženopolitičnega zbora, pripombe, ki so bile dane h gradivu o problematiki odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republiki Sloveniji, pripombe delovnih teles Skupščine in Zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep. Ugotavljam tudi, da je predlagani sklep sprejet v skladu s stališči Druženopolitičnega zbora, o čemer bom predsednika tega zbora posebej obvestil.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil dr. Dominika Komadino, republiškega podsekretarja v Republiškem komiteju za zdravstveno in socialno varstvo. Ali želi predstavnik predlagatelja zakonski predlog še ustno obrazložiti? (Ne.)

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. maja 1977. Izvršni svet predlaga, da akt obravnavamo v smislu 2. odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je le-ta tudi posebej obrazložil, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta, da se obravnava zakon po hitrem postopku, glasujemo! Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila tudi pismeni poročili. Želita poročevalca Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Tovariš Komadina, izvolite!

Dr. Dominik Komadina: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da dam uvodno obrazložitev k predlogu zakona o spremembah zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva in k predlogu zakona o spremembah zakona o socialnem skrbstvu.

Konec leta 1976 je Skupščina SR Slovenije sprejela spremembe in dopolnitve k zakonom na področju družbenih dejavnosti, in sicer k tistim normam, ki so urejale financiranje samoupravnih interesnih skupnosti. Te spremembe in dopolnitve je narekoval novi zakon o združenem delu. Za zakone s področja socialnega varstva pa je bilo rečeno, da naj se naprej sprejme zakon o skupnostih socialnega varstva in podrejeno zakoni s področja socialnega skrbstva.

Svetu za vprašanja družbene ureditve so bila postavljena sistemska vprašanja, ki se pojavljajo ob oblikovanju zakona o skupnostih socialnega varstva. Sklenjeno je bilo, da naj se uskladiata z zakonom o združenem delu tudi zakon o socialnem skrbstvu ter zakon o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva, in to še v času začasnega financiranja, ter naj te spremembe ne čakajo sprejetja novega zakona o skupnostih socialnega varstva, ki bo zahteval še mnogo poglobljenih razprav.

Zaradi tega, da bosta financiranje in zbiranje sredstev za področje socialnega skrbstva in otroškega varstva urejena na način kot druga področja in da bo tudi tu urejena podlaga v skladu z zakonom o združenem delu, je bilo treba predložiti te spremembe in dopolnitve v sprejetje po hitrem postopku. Gre torej za dejansko in pravno uskladitev določb, ki urejajo financiranje na teh področjih, z zakonom na tem področju. Hvala.

Podpredsednik dr. Boris Berce: Hvala lepa! Ali želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva. Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je zbor predlog zakona soglasno sprejel.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil dr. Dominika Komadino, republiškega podsekretarja v Republiškem komiteju za zdravstveno in socialno varstvo, ki je že obrazložil to točko dnevnega reda.

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. maja 1977. Izvršni svet predlaga, da zakon obravnavamo v smislu 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je ta posebej razložil, pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo! Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Ali želite poročevalca Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne.)

O predlogu zakona pričujem razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog zakona o spremembah zakona o socialnem skrbstvu. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Sergeja Bubnova, svetovalca republiškega sekretarja za urbanizem. Ali želi predstavnik predlagatelja zakonski predlog še ustno obrazložiti? (Ne.)

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. maja 1977. Obravnavala pa sta ga Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja ter Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložili tudi pismeni poročili. Ali želita poročevalca Komisije in Odbora poročili še ustno dopolniti? (Ne.)

Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj. Kdor je za, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Sergeja Bubnova, svetovalca republiškega sekretarja za urbanizem. Ali želi predstavnik predlagatelja zakonski predlog še ustno obrazložiti? Prosim!

Sergej Bubnov: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Hotel bi le povedati, da je Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin predložil amandma k 1. členu predloga zakona, ki se glasi: »Občinska skupščina predpiše z odlokom stopnjo obremenitve letnega dohodka gospodinjstva s stanarino, uporabno tlorisno površino stanovanja glede na število članov gospodinjstva in stopnjo opremljenosti stanovanj glede na leto dograditve, za katero se še prizna delna nadomestitev stanarine.« Izvršni svet sprejema ta amandma.

Podpredsednik dr. Boris Berce: Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. maja 1977. Obravnavala pa sta ga Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja ter Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila tudi pismeni poročili. Ali želita poročevalca Odbora in Komisije predlog še ustno dopolniti? (Ne.)

Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 1. členu predloga zakona, ki je razviden iz njegovega poročila z dne 9. junija 1977. Z

amandmajem soglašata Zakonodajno-pravna komisija in predstavnik predlagatelja. Zato prehajamo na glasovanje o amandmaju Odbora k 1. členu.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma Odbora soglasno sprejet.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Sergeja Bubnova, samostojnega svetovalca republiškega sekretarja za urbanizem. Ali želi predstavnik predlagatelja predlog zakona obrazložiti še ustno? (Ne želi.)

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. 5. 1977. Danes na klop ste prejeli tudi amandma skupine delegatov iz občine Trbovlje.

Izvršni svet predlaga, da akt obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je le-ta tudi posebej obrazložil, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Kot vidim, nihče! Potem lahko o predlogu Izvršnega sveta, da se obravnava zakon po hitrem postopku, glasujemo. Kdor je za, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Ali želita poročevalca Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? Ker ne želita, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Morda želi besedo delegat iz Trbovelj? (Ne.) Torej ni dopolnilne obrazložitve amandmaja.

Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej dajem na glasovanje amandma skupine delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Trbovelje k 24. c členu predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena. Preden bomo glasovali, prosim predstavnika predlagatelja in Odbora, ali se želita izreči o tem amandmaju! Tovariš Bubnov, izvolite!

Sergej Bubnov: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet meni, da ta amandma ni sprejemljiv, ker predvideva ukrepanje države še pred začetkom postopka samoupravnega sporazumevanja. Izvršni svet odklanja amandma zaradi načelnih sistemskih razlogov.

Podpredsednik dr. Boris Berce: Hvala lepa! Kakšno je stališče Zakonodajno-pravne komisije? Ali se strinjate z mnenjem predstavnika Izvršnega sveta? (Da.) Kakšno je mnenje predstavnika Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja? Kot ste slišali, Izvršni svet, Odbor in Komisija amandmaja ne sprejemajo. Amandma ste prejeli na klop in ga

poznate. Prosim, da o njem glasujemo. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (10 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (19 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (14 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Na glasovanje dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (4 delegati.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Franca Bricelja, pomočnika republiškega sekretarja za delo. Ali želi predstavnik predlagatelja zakonski predlog še ustno obrazložiti? (Da.) Prosim, tovariš Bricelj!

F r a n c B r i c e l j : Tovariš podpredsednik, ali lahko obrazložim oba zakona hkrati, ker je njuna vsebina sorodna? Z obema zakonoma predlagamo uskladitev sistema financiranja tega zaposlovanja in starostnega zavarovanja kmetov z zakonom o združenem delu. O razlogih zakasnitve je govoril že dr. Dominik ob spremembah zakona o družbenem varstvu otrok in spremembah zakona o socialnem skrbstvu. Zato jih ne bi ponavljali. Zaradi zakasnitve vam predlagamo, da obravnate zakona kot predloga.

Vsebina prvega zakona, to je zakona o zaposlovanju, je samo uskladitev načina financiranja z zakonom o združenem delu, pri drugem pa je poleg te še naslednja pomembna sprememba. Na področju starostnega zavarovanja kmetov naj preide sedanje administrativno uveljavljanje pravic na samoupravno podlago. To se pravi, da naj se smiselno uveljavljajo načela, ki veljajo za organizacije združenega dela po zakonu o združenem delu. Druga posebnost je v tem, da se namesto sedanjega tako imenovanega upravnega varstva v upravnem postopku, ko rešuje spore Vrhovno sodišče, uvede sodno varstvo zavarovancev pred posebnim sodiščem združenega dela. Hvala lepa.

Podpredsednik Boris Berce: Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. maja 1977. Izvršni svet predlaga, da akte obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je le-ta tudi posebej obrazložil, pričujem razpravo. Kdo želi besedo? Kot kaže, nihče. Zato predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta, da se obravnava zakona po hitrem postopku, glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glásuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Ali želita poročevalca Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne.)

Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 1. členu, ki je razviden iz poro-

čila Komisije z dne 15. junija 1977. Vprašujem predstavnika predlagatelja in Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, če s tem amandmajem soglašata! (Da.) Hvala lepa. Odbor me je pooblastil, ker je njihov predstavnik trenutno odsoten, da izjavim, da ga tudi sprejema.

Kdor je za amandma Komisije, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor predlog zakona soglasno sprejel.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Franca Briclja, pomočnika republiškega sekretarja za delo, ki je že podal uvodno obrazložitev.

Ta predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. maja 1977. Izvršni svet predlaga, da akt obravnavamo v smislu 2. odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Sloveije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je le-ta posebej tudi obrazložil, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Kot kaže nihče. Predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta, da se obravnava zakon po hitrem postopku, glasujemo! Kdor je za, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta sprejet z večino glasov.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila tudi pismeni poročili. Ali želita poročevalca Odbora in Komisije poročili tudi ustno dopolniti? (Ne.) Hvala!

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 3., 4., 6. in 7. členu predloga zakona, ki so razvidni iz poročila te komisije z dne 15. junija 1977. Prosim, da se o teh amandmajih izrečeta predstavnik predlagatelja in predstavnik Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj!

Predlagatelj in Odbor za družbenoekonomske odnose sprejemata amandmaje. Ker amandmaji bistveno ne posegajo v zakonsko vsebino, nekateri od njih pa so redakcijskega značaja, predlagam, da o njih glasujemo skupaj. Ali kdo nasprotuje temu predlogu? (Nihče.) Zato prosim, da o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije glasujete! Kdor je za, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije soglasno sprejeti.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o blagovnem prometu.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Aleksandra Škrabana, namestnika predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene. Ali želi predstavnik predlagatelja zakonski osnutek še ustno obrazložiti? Prosim, tovariš Škraban!

Aleksander Škraban: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Do sprejetja nove ustave je celotno področje funkcioniranja trga in blagovnega prometa urejala s predpisi federacija. Nova ustava pa opredeljuje področje blagovnega prometa kot področje, ki je skupno vsem delovnim ljudem in občanom v SFRJ Jugoslaviji. V tej zvezi si federacija pridržuje v svoji pristojnosti temelje poslovanja organizacij združenega dela na področju blagovnega prometa, enoten jugoslovanski trg, temelje obligacijskih razmerij na področju blagovnega prometa ter zavarovanje pred monopolom in nelojalno konkurenco. Ta vprašanja je v preteklih treh letih skoraj v celoti že uredila. Tako je Skupščina SFRJ sprejela zakon o zatiranju nelojalne konkurence in monopolnih sporazumov ter zakon o temeljih poslovanja organizacij združenega dela na področju blagovnega prometa in storitev v blagovnem prometu ter sistem ukrepov, s katerimi se preprečuje spodkopavanje enotnosti jugoslovanskega trga na tem področju. Pred sprejetjem pa sta še zakon o obligacijah in pogodbah ter zakon o standardizaciji. S sprejetjem navedenih predpisov je federacija uskladila temeljna vprašanja na področju trga in blagovnega prometa z določili nove ustave.

Vsa druga vprašanja na področju blagovnega prometa pa se urejajo z republiškim zakonom. Ustavno podlago za izdajo takšnega predpisa vsebuje 321. člen ustave SR Slovenije, ki med drugim določa, da Skupščina SR Slovenije z zakonom ureja razmerja, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane na področju blagovnega prometa. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je zato že v preteklem letu predlagal Skupščini Socialistične republike Slovenije, da izda zakon, ki bi ustrezno uredil to vprašanje, tako z vidika dajanja možnosti za kvaliteten premik v načinih in oblikah opravljanja blagovnega prometa, v skladu z rešitvami, ki jih podaja zakon o združenem delu, kot tudi glede zagotovitve enakih pogojev za opravljanje blagovnega prometa.

Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta na svoji 40. oziroma 39. seji obravnavala in sprejela predlog za izdajo zakona o blagovnem prometu skupaj z zakonskimi tezami. Na podlagi razprave delegatov, na podlagi široke javne razprave o tezah zakona ter na podlagi medrepubliškega usklajevanja je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravil osnutek zakona o blagovnem prometu.

Zasnova zakona o blagovnem prometu vsebuje urejanje družbenoekonomskih odnosov med organizacijami združenega dela, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom, in organiziranimi potrošniki ter pogoje, načine in oblike upravljanja blagovnega prometa in storitev v blagovnem prometu. Predlagane rešitve v zakonskem tekstu predstavljajo uskladitev blagovnega prometa z določili nove ustave in zakona o združenem delu.

Najpomembnejše novosti zakonskega osnutka so v poglavju o medsebojnih razmerjih med organizacijami združenega dela in organiziranimi potrošniki. Določena so izhodišča za organiziranost potrošnikov in vsebina sodelovanja med organizacijami združenega dela, ki proizvajajo oziroma prodajajo blago ali opravljajo storitve za neposredno porabo občanov, ter potrošniki blaga in porabniki storitev, organiziranimi v krajevnih skupnostih, občinah in republikih.

S tem so razčlenjene in konkretizirane določbe zakona o združenem delu. Formalna pravica organizacije potrošnikov zahtevati sklenitev samoupravnega sporazuma z organizacijo združenega dela na področju proizvodnje oziroma prometa in storitev za neposredno uporabo je tako dobila tudi svojo vsebino. Ta daje potrošnikom dejansko možnost vplivati na razvoj proizvodnje in storitvenih dejavnosti, ki zadovoljujejo njihove potrebe, preprečevati monopol in zlorabo monopolnega položaja ter zavarovati svoje interese. Pri tem je potrebno upoštevati, da ni dovolj dajati organiziranim potrošnikom s predpisi samo pravico, ampak jim morajo predpisi dati v roke tudi sredstva, s pomočjo katerih bodo svoje pravice uresničili. Prav to pa jim mora zagotoviti zakon o blagovnem prometu, in sicer z omogočanjem postavitve ekonomske zveze med potrošnjo, trgovino in proizvodnjo, katere najpomembnejši del predstavlja udeležba potrošnikov pri doseženem dohodku.

V skladu z zahtevami delegatov Skupščine SR Slovenije določa zakonski osnutek, da se strokovna izobrazba vseh, ki opravljajo blagovnoprometne storitve v blagovnem prometu, določi z izvršilnim predpisom in družbenim dogovorom, kot je bilo to predvideno v tezah zakona. Ureditev strokovne izobrazbe vseh, ki opravljajo blagovni promet, je resnično pomembna, kajti za sodobno opravljanje blagovnega prometa niso pomembni le poslovni prostori, naprave in oprema, temveč tudi strokovni kadri, ki opravljajo blagovni promet in storitve v blagovnem prometu.

V zakonskem osnutku smo poskušali podrobneje obdelati tudi opravljanje blagovnega prometa na tržnicah, da bi tako pripomogli k pestrejši izbiri in boljši preskrbi potrošnikov s kmetijskimi živilskimi izdelki. Pri tem smo nosilcem organizirane preskrbe dali pomembno vlogo pri urejanju in opravljanju blagovnega prometa na tržnicah. Sodimo, da le z organizirano ponudbo lahko dosežemo redno in kakovostno preskrbo s kmetijskimi prehrabnimi proizvodi.

V delu zakonskega osnutka, ki obravnava odkup in promet kmetijskih pridelkov zasebnih kmetijskih proizvajalcev, je določeno zajemanje pridelkov iz organizirane kmetijske proizvodnje in pridelkov, ki se pojavljajo prosto na trgu. Ob načeloma prostem prometu s kmetijskimi pridelki zagotavlja zakonski osnutek posebno varnost udeležencev samoupravnih sporazumov in pogodbenih strank, ki sklepajo samoupravne sporazume oziroma pogodbe z namenom opravljanja organizirane kmetijske proizvodnje. Zaradi številnih negativnih pojavov, ki nastajajo pri odkupu kmetijskih pridelkov s strani velikih potrošnikov, določa zakonski osnutek, da smejo veliki potrošniki odkupovati kmetijske pridelke neposredno od kmetijskih proizvajalcev, s katerimi poslovno sodelujejo, in sicer na podlagi pogodb, sklenjenih v skladu z načeli, ki veljajo za združevanje kmetov. Z nadaljnjim pogojem se takšen odkup lahko opravlja samo v lastnih poslovnih prostorih, kot so odkupne postaje in prevzemna mesta.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pričakuje, da boste podprli predloženi osnutek zakona o blagovnem prometu. Na podlagi vaših mnenj, predlogov in pripomb bo Izvršni svet pripravil besedilo predloga zakona, ki bo uredil obravnavana pomembna vprašanja, ki sedaj še vedno čakajo na ustrezno zakonsko ureditev. Hvala lepa.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala, tovariš Škraban! Osnutek zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 23. 5. 1977. Obravnavala sta ga Odbor

za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo morda poročevalci Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo! K razpravi se je že prijavil tovariš Anton Ocvirk, delegat občine Celje!

Anton Ocvirk: Spoštovano predsedstvo, spoštovani delegati! Imam pripombe skupine delegatov občine Celje, ki pa jih ne bom v celoti prebral, ker jih bo oddal pismeno.

V 8. in 11. členu določa osnutek zakona, da je možno opravljati promet blaga tudi tranzitno. Nevarnost je, da bi se to določilo v praksi razumelo tako, da se lahko ustanovijo organizacije združenega dela, ki bi opravljale promet blaga samo tranzitno. Menimo, da bi to bilo družbeno nekoristno. Tranzitno prodajo blaga naj bi po našem mnenju opravljale organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo z blagovnim prometom na debelo oziroma so že registrirane za to dejavnost in ki izpolnjujejo vse predpisane pogoje.

Potem imamo pripombe oziroma predloge pa tudi vprašanja, ki naj se upoštevajo pri oblikovanju 9., 10., 11., 14. in 17. člena.

V 25. členu govori osnutek zakona o vrstnem redu prejetih plačil oziroma kako je organizacija združenega dela, ki se ukvarja z blagovnim prometom na drobno, dolžna dobavljati kupcem blago. Tu piše, da je po vrstnem redu dolžna dobavljati blago vsem tistim kupcem, ki so dali določeno plačilo vnaprej. Menimo, da je to premalo; upoštevani bi morali biti tudi vsi tisti kupci, ki naročijo blago, ki ga pa ni bilo potrebno plačati vnaprej.

Potem imamo tudi pripombo k 27. členu. Menimo, da je zelo koristno, da je zakon predvidel obveznost, da mora organizacija združenega dela, ki se ukvarja s prodajo na drobno, o svoji odločitvi glede reklamacije blaga obvestiti kupca takoj. Vprašanje je le, če je rok osem dni za rešitev reklamacije primeren. Predvsem tu mislimo na določene dislocirane prodajalne, za katere bo verjetno ta rok prekratek.

Potem sledijo pripombe k 28., 29., 30. in k 32. členu, ki jih tudi ne bom navajal. 32. člen določa, da občinske skupščine izdajo vsako leto potrdilo o lastni proizvodnji za tiste proizvajalce, ki prodajajo blago na trgu. Vprašujemo, ali bodo morali imeti takšna potrdila tudi tisti nabiralci zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev, ki morda enkrat na leto prinesejo to blago na trg. Mislimo, da bi bilo potrebno to drugače urediti.

Potem imamo pripombo k 40. členu, ki govori o udeležbi potrošnika pri prihodkih, doseženih pri prodaji blaga na drobno v območju krajevnne skupnosti. Menimo, da bi bilo k temu členu potrebno dodati še besedilo: »ob upoštevanju načela solidarnosti v območju občine«. Mnogo prodajaln je v zakotnih ali hribovitih krajih, ki poslujejo nerentabilno ali celo z izgubo, vendar so družbeno koristne, morda tudi z obrambnega gledišča. Mislimo, da bi bilo potrebno v okviru občine najprej solidarnostno pokriti izgube takih prodajaln združenega dela, šele nato bi bili lahko potrošniki soudeleženi pri prihodkih.

Na koncu razprave smo menili, da bi bilo potrebno, da bi republiški upravni organi in drugi organi in organizacije v doglednem času izdelali podzakonske predpise, da bi bilo poslovanje na novih osnovah pospešeno. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Ocvirk! Kdo še želi razpravljati? Prosim besedo ima dr. Oldrih Zavrnik, delegat Skupščine mesta Ljubljana!

Dr. Oldrih Zavrnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija Skupščine mesta Ljubljana se je na seji 20. 6. strinjala z osnutkom zakona. Ima pa podobne pripombe kot delegacija iz Celja. Izstopa posebno tista glede tranzita. Za izdajo izvršilnih predpisov bi moral biti določen rok.

Poleg te ima tržna inšpekcija še dosti pripomb k nedorečenim rešitvam, posebno v zvezi s prekupčevanjem. Sama zasnova zakona je v redu, samo zdi se, da nekatere rešitve niso popolne. Imamo še pripombe k 23. členu, ki vam jih ne mislim prebrati, ker bom vse oddal pismeno. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Zavrnik! Naprej, prosim! Želi še kdo razpravljati? Očitno nihče. Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o blagovnem prometu se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva pripombe, predloge in mnenja delovnih teles Skupščine in Zbora, pripombe skupin delegatov, pripombe drugih družbenih subjektov in pripombe, dane v današnji razpravi na seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovarišico Mileno Rakčević, pomočnico republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje.

Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju. Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. 5. 1977. Izvršni svet predlaga, da se v smislu 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejmeta predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. O tem predlogu Izvršnega sveta pričujem razpravo.

Kdo želi besedo? Če ne želi nihče razpravljati, predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj. Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so predložili pismena poročila. Želijo morda poročevalci Odbora in obeh komisij poročila še ustno dopolniti? (Ne želijo.)

Pričujem razpravo. K razpravi se je prijavil tovariš Jože Florjančič, predsednik Iniciativnega odbora!

Jože Florjančič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V razpravi želim podati kratko poročilo o delu Iniciativnega odbora, ki ga je ta skupščina imenovala v mesecu marcu letos, in opozoriti na nekatere bistvene naloge, ki so še pred združenim delom in drugimi organi in organizacijami v republiki Sloveniji.

Iniciativni odbor za ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino je aktivno sodeloval pri pripravi predloga za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, predvsem z vidika njegove uskladenosti z ostalimi temeljnimi samoupravnimi splošnimi akti bodoče skupnosti, to je samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v skupnosti, statuta in poslovnika. Tako je to delo potekalo uskladenost in Iniciativni odbor bo na svoji prihodnji seji, ki je sklicana za 28. in 29. junija, sprejel osnutke vseh prej naštetih samoupravnih aktov ter jih dal v javno razpravo. Ta bo časovno uskladenost z razpravo o predlogu zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino.

Tako bo mogoča neposredna primerjava posameznih rešitev, predvsem pa opredelitev nalog, pravic in obveznosti ter medsebojnih odnosov članic in pristojnosti posameznih organov bodoče skupnosti. Samoupravni sporazum o medsebojnih odnosih in organizaciji skupnosti opredeljuje predvsem družbenoekonomske odnose v Skupnosti, samoupravno organiziranje v Skupnosti, sredstva za delo Skupnosti, pravice in naloge delovne skupnosti in sodelovanje z drugimi organi in organizacijami ter javnost dela bodoče skupnosti.

Glede nalog skupnosti in družbenoekonomskih odnosov, ki se urejajo v skupnosti, ta samoupravni sporazum bližje precizira medsebojne in skupne naloge članic Skupnosti pri planiranju ekonomskih odnosov s tujino in pri ukrepih za uresničevanje tako sprejetih planov, kot to določajo zakonska določila. Pomemben del vsebine samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v Skupnosti pa obsega poglavje o samoupravnem organiziranju v Skupnosti. Poleg najvišjega organa v skupnosti, to je delegatske skupščine, predsednika Izvršnega odbora Skupščine, naj bi v bodoče skupnost imela tudi tri stalne odbore, in to Odbor za samoupravni sporazum o temeljnih planov ekonomskih odnosov s tujino, Odbor za samoupravni sporazum o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz ter Odbor za samoupravni sporazum o merilih in postopkih za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino. Ti odbori bodo izvršilni organi Skupščine za svoja področja dela in bodo sodelovali pri izdelavi osnutkov samoupravnih sporazumov, tekoče spremljali njihovo izvajanje ter ukrepali v smislu zagotavljanja s samoupravnimi sporazumi predvidenega razvoja.

Menimo, da gre za zelo pomembno in zahtevno opravilo v okviru bodoče skupnosti, kar bo mogoče pravočasno in kvalitetno opraviti le s predvidenimi stalnimi odbori in ustrezno kadrovske zasledbo v njih. Pri tem naj poudarim, da bo zaradi narave ekonomskih odnosov s tujino, njihove pomembne odvisnosti od dogajanj na zunanjih trgih in njihove dinamike potrebno tudi neposredno ukrepanje posameznih stalnih odborov, seveda v skladu s politiko, opredeljeno v zadevnem samoupravnem sporazumu in sklepi Skupščine skupnosti.

Glede kadrovanja v organe Skupščine, to je v Izvršni odbor in stalne odbore, osnutek sporazuma določa, to pa je tudi načelo pri oblikovanju delegacij za Skupščino skupnosti, da je potrebno upoštevati pri izbiri kadrov in pri opredelitvi števila delegatov delež deviznega priliva in odliva v medsebojni

dohodkovni soodvisnosti v območju SR Slovenije, ustrezno regionalno zastopnost ter seveda strokovno usposobljenost za delo v posameznih odborih.

Osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v Skupnosti določa tudi način financiranja potreb Skupnosti. Predvideno je, da se v Skupnosti oblikujejo sredstva:

1. za delo organov skupnosti, to je Skupščine, odborov, Arbitražnega odbora in Odbora samoupravne kontrole,

2. na podlagi svobodne menjave dela in sredstev za prihodek delovne skupnosti,

3. za prispevek k skupnemu financiranju Interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino Jugoslavije.

Sredstva zagotavljajo članice s prispevki iz dohodka, pri čemer bi po dosedanjih mnenjih morali upoštevati zlasti ustrezno večjo obremenitev uvoznikov. Obseg sredstev bi določala Skupščina skupnosti z letnim finančnim načrtom, s samoupravnim sporazumom pa naj bi bile opredeljene programske naloge, ki bodo osnova za določitev obsega sredstev. Naj omenim, da bi po prvih predvidevanjih bilo potrebno letno skupaj približno 15 milijonov dinarjev za financiranje organov delovske skupnosti za financiranje zvezne skupnosti.

Pomembno vsebinsko novost predstavlja oblikovanje ustrezne delegatske strukture v bodoči skupnosti. V osnutku zakona o Samoupravni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino je, izhajajoč iz zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino ter zakona o združenem delu, ustavno opredeljen pristop k oblikovanju delegacij. To načelo predvideva, da konference delegacij oblikujejo članice Skupnosti, ki v medsebojni proizvodni, prometni in storitveni soodvisnosti ustvarjajo in uporabljajo devizni prihodek ter v ta namen v različnih oblikah združujejo delo in sredstva v okviru svobodne menjave dela ali so medsebojno povezane v drugih oblikah združevanja dela in sredstev.

Treba je ugotoviti, da teh povezav v SR Sloveniji ni oziroma jih je zelo malo. Zato sedanje stanje ne nudi ustrezne podlage za oblikovanje delegacij oziroma delegatske strukture. Ker pa je taka medsebojna povezanost nujna za uskladenost in uspešno planiranje in uresničevanje ekonomskih odnosov s tujino, brez neposrednega in stalnega vmešavanja organov, je Iniciativni odbor skupaj s Predsedstvom Gospodarske zbornice Slovenije in nekaterimi drugimi organi in organizacijami v republiki pripravil delovni predlog z oblikovanjem konferenc delegacij, ki je bil posredovan republiškim interesnim skupnostim družbenih dejavnosti in 68 organizacijam združenega dela v gospodarstvu v SR Sloveniji v ocenitev in dopolnitev. Naj pripomnim, da teh 68 organizacij združenega dela realizira veliko večino blagovne in neblagovne menjave Socialistične republike Slovenije s tujino.

Predlog predvideva oblikovanje konferenc delegacij pri vsaki republiški samoupravni interesni skupnosti s področja družbenih dejavnosti za vse samoupravne interesne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela s tega področja. Na primer, v okviru Republiške raziskovalne skupnosti bi se v konferenco delegacij združile vse samoupravne interesne skupnosti s tega področja Slovenije in temeljne organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo z raziskovalnim delom.

Na področju gospodarstva naj bi oblikovali po tem predlogu 12 konferenc delegacij, v katere bi se na ustrezen način vključile temeljne in druge organizacije združenega dela ter samoupravne skupnosti s tega področja, izhajajoč

zlasti iz potrebe po njihovi vertikalni povezanosti, od primarnega sektorja navzgor do prometne dejavnosti. Tako bi dobili željeno strukturo delegatskega sistema tudi v drugem smislu, in sicer tako, da bi se plani razvoja in ukrepi v tekočem režimu v čim večji meri srečevali in usklajevali v sami bazi, to je med temeljnimi organizacijami združenega dela, kar pa je osnovni smisel novega sistema.

Naj poudarim, da gre za poizkus prve zasnove bodočega delegatskega sistema, ki nam omogoča začetek dela Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino. Z razvojem novih odnosov pa bomo dograjevali tudi delegatski sistem.

Predvidevamo, da bi osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji Skupnosti, katerega sestavni del bo tudi struktura oziroma izbira delegatov za Skupščino, Iniciativni odbor posredoval v javno razpravo konec junija. Na tej osnovi izdelan predlog pa bo dan temeljnim in drugim organizacijam združenega dela, samoupravnim interesnim skupnostim in drugim skupnostim, bankam in drugim družbenim pravnim osebam v SR Sloveniji v podpis, da bi lahko sredi septembra sklicali sejo bodoče skupnosti.

Predlog statuta Skupnosti, predlog osnov in izhodišč za samoupravne sporazume o planih ekonomskih odnosov s tujino in o tekočem režimu in kreditnih odnosih s tujino pa bo Iniciativni odbor v mesecu juliju posredoval temeljnim organizacijam združenega dela in drugi zainteresirani javnosti v obravnavo in pripombe kot izhodišče za sklepanje teh samoupravnih sporazumov v bodoči skupnosti.

Iniciativni odbor je prav tako pripravil okvirno sistemizacijo delovnih mest v Skupnosti ter bo v juliju tudi začel postopek za ustrezno zasedbo predvidenih delovnih mest.

Iz povedanega sledi, da Iniciativni odbor za ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino meni, da je v predvidenih rokih mogoče opraviti vse potrebno za ustanovitev te skupnosti, vendar le ob aktivnem sodelovanju vseh dejavnikov, zlasti pa še organizacij združenega dela neposredno, predvsem pri oblikovanju delegatske strukture in s podpisom samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organiziranosti v Skupnosti. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala lepa, tovariš Florjančič! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino z osnutkom zakona se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge in mnenja delovnih teles Skupščine in Zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih

organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovarišico Mileno Rakčevič. Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 16. 5. 1977. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 245. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije 1. in 2. faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejemata predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta sprejet soglasno.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so predložili pismena poročila. Ali želijo poročevalci Odbora in komisij poročila še ustno dopolniti? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Kaže, da nihče. Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva pripombe, predloge in mnenja delovnih teles Skupščine in Zbora. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev.

Osnutek odloka je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Iva Raua. Ali želi predstavnik predlagatelja osnutek odloka še ustno obrazložiti? (Ne.)

Osnutek odloka ste prejeli z dopisom z dne 26. 5. 1977. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so predložili pismena poročila. Ali želijo poročevalci Odbora in obeh komisij poročila še ustno dopolniti? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Ali želi kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev se sprejme.

2. Predlog odloka pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga odloka naj upošteva pripombe delovnih teles Skupščine.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Iva Raua.

Uvodno obrazložitev ste poslušali na skupnem zasedanju. Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 26. 5. 1977. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnavata in sprejmeta predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za mednarodne odnose, ki so predložili pismena poročila. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva pripombe, predloge in mnenja delovnih teles Skupščine in Zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prisilni upravi nad zavodi in začasni upravi nad organizacijami združenega dela v sestavi zavodov ter o prenehanju uporabljanja nekaterih določb temeljnega zakona o podjetjih v območju Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Lojzeta Janka, pomočnika sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo.

Želi predstavnik predlagatelja predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.) Hvala!

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 23. 5. 1977. Izvršni svet predlaga, da se v smislu 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije 1. in 2. faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnavata in sprejemata predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu glasujemo! Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega

postopka združita, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prisilni upravi nad zavodi in o začasni upravi nad organizacijami združenega dela v sestavi zavodov ter o prenehanju uporabljanja nekaterih določb temeljnega zakona o podjetjih v območju Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva pripombe, predloge in mnenja delovnih teles Skupščine in Zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 19. točko dnevnega reda, to je na dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od 1976 do 1980, ki ga je Skupščini predložil v potrditev Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predstavnika naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je tovariš Stojan Makovec. Predstavnika Izvršnega sveta pa Ivo Marenk, republiški podsekretar v Republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Uvodno obrazložitev predstavnika Izvršnega sveta smo poslušali na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela.

Dogovor ste dobili z dopisom z dne 26. 5. 1977; 1. 6. 1977 pa ste prejeli akcijski program za izvajanje tega dogovora. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Gradivo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želita morda poročevalca Odbora in Komisije besedo? (Ne želita.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? K besedi se je javil tov. Stojan Makovec, delegat v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ!

Stojan Makovec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Smo že v drugem letu izvajanja družbenega plana razvoja Jugoslavije, vendar še nismo sprejeli dogovora o družbenem planu agroindustrijskega kompleksa, ki je sestavni del tega družbenega plana. Pripravljali so ga republiški komiteji, zvezna skupščina pa naj bi ga sprejela konec meseca. Ves ta čas smo imeli možnost o njem temeljito razpravljati. Oblikovanje njegovega končnega besedila se je zavleklo, ker gre za panogo, glede katere vse republike nimajo enakih razvojnih možnosti. Danes ni toliko pomembno samo soglasje k dogovoru, veliko bolj je pomembno, kako se bomo zavzeli za njegovo izvajanje. Kmetijstvo je namreč panoga, ki ni odvisna samo od kmetijcev, marveč od vseh družbenopolitičnih dejavnikov v Sloveniji in v državi. Hvala lepa.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala lepa, tovariš Makovec! K besedi se javlja Oto Kampuš, delegat iz Maribora!

O t o K a m p u š : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na seji, ki je bila prejšnji teden, smo delegati iz Maribora sprejeli naslednje pripombe in predloge k dogovoru o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980:

Družbeni dogovor ne sme biti deklarativen. Z njim se republike in avtonomni pokrajini dogovarjajo o občutnem povečanju proizvodnje. Na podlagi dosedanjih izkušenj pa kmetje dvomijo, ali bodo prodali ves pridelek. Do sedaj je bilo tako s sadjem, krompirjem in tudi z živino, pitano za odkup. Kmetijski proizvajalec je voljan proizvajati, če ve, da mu bo družba odkupila ves pridelek po ceni, ki je zanj stimulatívna in mu je znana že na začetku proizvodnje. Prav tako bi morali čimprej ustanoviti rizične sklade.

Povečanje kmetijske proizvodnje je pogojeno z večjo porabo gnojil, kar družbeni dogovor tudi predvideva. Menimo pa, da bi moralo biti v družbenem dogovoru navedeno, da bo proizvodnja gnojil zagarantirana in naveden bi moral biti plan proizvodnje gnojil.

Ker je proizvodnja kmetijskih pridelkov oziroma poraba z njimi povezana, smo mnenja, da bi moralo biti oboje zajeto v tem družbenem dogovoru in v tako imenovanem republiškem zelenem planu. Prav tako delegati sprašujemo, ali bi bila proizvodnja gnojil gospodarna tudi v Socialistični republiki Sloveniji, glede na proizvodnjo v drugih republikah.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala lepa, tovariš Kampuš! Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Ivo Marenk, predstavnik Izvršnega sveta!

I v o M a r e n k : Tovarišica predsednica, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! O vprašanjih, ki so bila zastavljena v razpravi, bi želel dati nekatera pojasnila.

V zvezi z vprašanji delegatov z Gorenjske k 46. členu dogovora bi želel opozoriti na to, da gre za razliko med slovenskim in srbohrvaškim besedilom, ki zadeva pospeševanje izvoza zelenjave. Sklicujem se na 14. člen, po katerem je pod besedo »povrče« mišljen tudi krompir. Zaradi tega seveda ni bojazni, da ne bi, ob ustreznem organiziranju kmetijstva, s posebnimi ukrepi pospeševali proizvodnjo krompirja.

Ob vprašanju v zvezi z gnojili naj opozorim, da je proizvodnja gnojil obravnavana v drugem dogovoru, in sicer v dogovoru o razvoju kemične industrije v Jugoslaviji. V tem je opredeljen razvoj edine slovenske tovarne mineralnih gnojil.

Glede organiziranosti trga in vprašanja deklarativnosti naj opozorim, da je bilo v uvodni besedi na skupni seji izrecno opozorjeno, da dogovor predstavlja v svojem bistvu le družbeno naravnost in opredelitev politike. Sedaj je naloga republike kot družbenopolitične skupnosti, predvsem pa združenega dela, da se ustrezno organizirata za realizacijo dogovora, predvsem glede obvladovanja tržne stihije in seveda oblikovanja ustreznih rizičnih mehanizmov za urejevanje trga.

V tem smislu seveda ne bi veljalo šteti dogovora le kot deklaracijo, temveč planski dokument in seveda kot trdno politično voljo za uresničitev nalog.

Upoštevati moramo, da je že s samoupravnim sporazumom o skupnih temeljih kmetijskega plana v Sloveniji, ki so ga sprejele kmetijske in živilske organizacije, nakazano urejevanje trga, oblikovanje rizičnih fondov in seveda oblikovanje reprodukcijskih celot po posameznih blagovnih skupinah. Hvala lepa.

Predsednica **M a r a Ž l e b n i k**: Hvala, tovariš Marenk! Želi še kdo razpravljati? Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Potrdi se dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980, ki ga je Skupščini SR Slovenije poslal v potrditev Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ in ki ga je podpisal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ter z njim prevzel za Socialistično republiko Slovenijo obveznosti po tem dogovoru.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da soglasje k dogovoru o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976 do 1980, ki ga je podpisal Zvezni izvršni svet in z njim prevzel obveznosti za federacijo, oziroma da z delegacijami drugih Socialističnih republik in Socialističnih avtonomnih pokrajin v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ določi smernice Zveznemu izvršnemu svetu za reševanje morebitnih spornih vprašanj.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Glede na razpravo delegatov v Odboru za družbenoekonomske odnose in razvoj in glede na današnjo razpravo predlagam, da sprejme Zbor še naslednji sklep:

V skladu z načeli kontinuiranega planiranja naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije občasno, vendar najmanj polletno poroča Skupščini SR Slovenije, kako se izvaja z družbenim dogovorom o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980 opredeljena politika razvoja kmetijstva, ki je tudi z družbenim planom Slovenije opredeljena kot ena od prioritarnih razvojnih nalog.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 20. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času od leta 1975 do leta 1979, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predstavniki naše delegacije v Zboru republik in pokrajin je tovarišica Zdenka Jurančič, predstavnik Izvršnega sveta pa Dragan Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance.

Osnutek zakona ste prejeli s sklicem seje Zbora z dne 23. 5. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Očitno nihče. Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času od leta 1975 do leta 1979.

2. Pooblašča se delegacija Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času od leta 1975 do leta 1979.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 21. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinavke in parkljevke, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predstavniki naše delegacije v Zboru republik in pokrajin je Zdenka Jurančič, predstavnik Izvršnega sveta pa je Ivo Marenek.

Osnutek zakona ste prejeli s sklicem seje zбора z dne 23. 5. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima Janko Zabukovec, delegat občine Škofja Loka!

Janko Zabukovec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor občin iz Skupščine občine Škofja Loka daje naslednje pripombe k osnutku zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinavke in parkljevke:

Zaradi neučinkovitih ukrepov zatiranja sta se v letu 1968 zanesli slinavka in parkljevka s prašiči za zakol iz območja Rume in Šabca v območje občine Škofja Loka. Za plačilo pobite živine smo porabili vsa sredstva posebnega računa in si sposodili 270 tisoč dinarjev iz republiškega sklada. Dolg vračajo naši živinorejci za tujo napako že 9 let. Taksa za zdravstvena spričevala je v Sloveniji trikrat višja kot v Vojvodini: za goveda je pri nas 30 dinarjev, v Vojvodini 10 dinarjev, za prašiče pri nas 15 dinarjev, v Vojvodini 6 dinarjev.

V občini Škofja Loka so polovico stroškov cepljenja plačali sami živinorejci, polovico pa je prispevala občina. Cepljenih pa je bilo 10 500 000 goved, ovc in koz. Straže v občini ni plačeval nihče. Nad 1000 ur je bilo porabljenih pri zapori 29 kmetij, klavnic in posestev. V obrazložitvi ni navedeno, koliko stroškov je bilo kritih od taks. Proti klavničnemu veterinarju na Jesenicah je bil uveden sodni postopek zaradi raznosa slinavke iz klavnice. Koliko jih je odgovarjalo za raznos bolezni v toliko občinah! Mnenja smo, da se prizna 50 % stroškov. 50 % naj jih krije avtonomna pokrajina iz sredstev taks, ki jih je treba unjno povišati in zravnati v vsem območju Jugoslavije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Zabukovec!

Kdo še želi razpravljati? Tovarišica Zdenka Jurančič, prosim!

Zdenka Jurančič: Tovarišice in tovariši delegati! Osnutek tega zakona je pred tem obravnaval Odbor za finance Zbora republik in pokrajin. Na

seji smo dobili med drugim tudi pojasnilo, da so ta usklajevanja trajala toliko časa prav zaradi razčiščenja takih in podobnih vprašanj, ki jih je tovariš navedel. Namreč bili smo pozorni na tako dolgo zamudo avtonomne pokrajine Vojvodine za poravnavo teh obveznosti. Dobili smo odgovor, da je bilo potrebno toliko časa čakati zaradi razčiščenja odprtih vprašanj take narave. Zvedela sem pa tudi, da je ravno to razčiščenje prispevalo k spremembi višine taks v Vojvodini.

Od prejšnjih 12 dinarjev jih je povečala na 20 dinarjev. Zato se bo na računu avtonomne pokrajine Vojvodine zbralo več sredstev.

Menimo, da zdaj ne bi bilo primerno na tak način zmanjševati višine sredstev. Strokovni organi so vprašanje dovolj proučili in predlagam, da kljub temu izglasujete predlagani znesek. Tu je tovariš Marenk iz Sekretariata za kmetijstvo, ki vprašanja lahko še strokovno pojasni. Hvala.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala! Prosim, tovariš Marenk!

I v o M a r e n k : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pravzaprav mi ne ostane drugo, kot da potrdim, kar je rekla tovarišica Jurančičeva. Poudarim naj le dve stvari. Glede epidemije v obdobju 1973—74 naj povem, da so takrat veljali stari predpisi, ki so se pa v začetku letošnjega leta spremenili. Zato prvo vprašanje glede obveznosti plačila ne more biti sporno.

Obseg epidemije v tem območju je bil izredno velik in seveda ni nikdar moč pokriti vseh stroškov, ki nastanejo za zaščito, ne glede na to, če se vsi učinkoviti ali le del učinkovitih stroškov plača. Zategadelj Izvršni svet misli, potem ko so številne strokovne komisije zveznih organov v sodelovanju z republiškiimi upravnimi organi razčiščevale ta vprašanja, da je treba stroške pokriti. Treba je tudi upoštevati, da je jugoslovanska meja proti vzhodu in seveda živinoreja v tem območju, v Vojvodini in v Srbiji, stalno izpostavljena nevarnostim, ki nastajajo zaradi prevoza živine čez to območje, in tudi to, da škoda ni nastala le v tem obdobju.

Zato predlagamo, da osnutek zakona podprete in pooblastite delegacijo, da zanj glasuje. Prav tako pa menim, da velja posebej poudariti, da je bil medtem sprejet nov zvezni zakon in da se pripravljajo novi izvršni predpisi, ki bodo olajševali razčiščenje podobnih spornih vprašanj, kakršna so bila v preteklosti na tem področju. Tudi Vojvodina ureja obveznosti lastnih živinorejcev za preprečevanje nevarnosti, podobno kot so to že uredile nekatere republike. To se pravi, da bo za financiranje teh obveznosti ustanovila poseben fond.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala, tovariš Marenk! Kdo še želi razpravljati? Tovariš Zabukovec, sedaj vas moram vprašati, ali glede na ta pojasnila še vztrajate pri svojih pripombah oziroma ali ste z njimi zadovoljni!

J a n k o Z a b u k o v e c (iz klopi): Posredoval sem pripombe skupine delegatov, ki jih je oblikovala na podlagi podatkov strokovne službe v občini.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinavke in parkljevke.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinavke in parkljevke.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.)
Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 22. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije, ki ga je predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predstavniki naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je Zdenka Jurančič, predstavnik Izvršnega sveta pa Drago Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance.

Osnutek zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 6. 5. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za finance, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Želijo morda poročevalci besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.)
Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 23. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila naslednje predloge odlokov v obravnavo in sprejetje: predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje; predlog odloka v soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije in predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Prehajamo na predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje.

O tem predlogu odloka pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (43 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet. S tem je bil za namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje imenovan Tone Poljšak, republiški podsekretar v Republiškem sekretariatu za mednarodno sodelovanje.

Prehajamo na predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

O tem predlogu odloka pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet z večino glasov. S tem je Zbor dal soglasje k imenovanju Marije Cigale, diplomirane sociologinje, za vodjo strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

O tem predlogu odloka pričujem razpravo. Ali želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

S tem je bil Jože Rupar razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani s 1. 7. 1977.

Prehajamo na 24. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v Zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Vprašanje lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora ali tudi predsednikom delovnih teles, kakor tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda smo vam poslali delegatski vprašanji Jožeta Mirtiča, delegata iz občine Litija in Karla Marsela, delegata iz občine Piran. Ker na prejšnji seji zbora na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občin Ajdovščine in Nova Gorica ni bil dan odgovor, bo najprej odgovorjeno na to vprašanje. Besedo ima dr. Dominik Komadina, republiški podsekretar v Republiškem komiteju za zdravstveno in socialno varstvo!

Dr. Dominik Komadina: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela s področja gospodarstva občin Ajdovščina in Nova Gorica ter skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz teh dveh občin sta na seji dne 26. aprila 1977 postavili naslednje delegatsko vprašanje: Kako naj samoupravne interesne skupnosti SR Sloveniji iz omejenih sredstev skupne porabe v letih 1977—1980 zagotovijo v okviru samoupravnih sporazumov o temeljnih planov razvoja družbenih dejavnosti nepovratna ali kreditna sredstva za odpravljanje posledic potresa na objektih družbenih dejavnosti.

Odgovor: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in njegova delovna telesa so o problemu zagotovitve manjkajočih sredstev za odpravo posledic potresa

na objektih družbenih dejavnosti v Posočju razpravljali večkrat. Na svoji 127. seji dne 16. 6. 1977 je Izvršni svet sprejel v zvezi s tem naslednja stališča:

1. Področne, občinske in republiške samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti naj v sodelovanju s pristojnimi republiškimi upravnimi organi in operativnim štabom za odpravo posledic potresa v Posočju ponovno proučijo obseg in program obnove objektov družbenih dejavnosti, zlasti z vidika upravičenosti, nujnosti in možnosti postopnega obnavljanja.

2. Za obnovo objektov družbenih dejavnosti je potrebno manjkajoča sredstva zagotoviti z namenskim združevanjem sredstev, ki jih vsi delovni ljudje in občani v SR Sloveniji solidarnostno združujejo v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti in njihov namen opredeljujejo v postopku kontinuiranega planiranja. Razpoložljiva sredstva je potrebno usmeriti po prednostnem redu na posamezne objekte.

3. Dopolnilna sredstva za izvršitev najpotrebnejših obnovitvenih nalog bo treba zagotoviti s prerazporeditvijo in združevanjem razpoložljivih sredstev samoupravnih interesnih skupnosti in s krediti, odplačevanje le-teh pa zagotoviti iz solidarnostno združenih sredstev iz ustreznih samoupravnih skupnosti. Možnost takojšnje pridobitve premostitvenih sredstev omogoča zakon o prenehanju veljavnosti zakona o posebnih pogojih za dajanje investicijskih kreditov, ki je bil sprejet 3. julija letos v Zvezni skupščini. Z zakonom se odpravlja do tedaj veljavni zakon, ki je bil kot restriktivni ukrep sprejet v letu 1972 in ki je onemogočal samoupravnim interesnim skupnostim s področja družbenih dejavnosti, da najamejo investicijske kredite.

4. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se bo tudi vnaprej zavzemal za vključitev obnovitvenih del na objektih družbenih dejavnosti v Posočju v programu ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti in za uresničitev ustreznih solidarnostnih akcij ter za zagotovitev potrebnih kreditov.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Komadina! Vprašujem delegate iz občin Ajdovščina in Nova Gorica, če so zadovoljni z odgovorom! (Da.) Hvala.

Na delegatsko vprašanje Jožeta Mirtiča, delegata iz občine Litija, bo odgovoril Dragan Mozetič, namestnik republiške sekretarke za finance!

Dragan Mozetič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Jože Mirtič, vodja skupine delegatov Skupščine občine Litija, je postavil delegatsko vprašanje v zvezi s problematiko vodenja dvojnega knjigovodstva v krajevni skupnosti glede na finančne možnosti krajevnih skupnosti in strokovno usposobljenost administrativnih delavcev. V skladu s določili 4. in 8. člena zakona o knjigovodstvu (Uradni list SR Jugoslavije, št. 58/76) bodo morale krajevne skupnosti od 1. 1. 1978 voditi tako imenovano dvostavno knjigovodstvo.

Kontni plan za krajevne skupnosti je šele v pripravi. Pričakujemo, da bo objavljen v decembru in veljaven s 1. 1. 1978.

Skupina delegatov vprašuje, kakšen smisel ima uvedba dvostavnega (kopirnega) knjigovodstva v krajevnih skupnostih, ko pa te ne razpolagajo z velikimi denarnimi sredstvi in za tako knjigovodstvo usposobljenimi kadri.

Urejeno materialno, predvsem tudi denarno poslovanje krajevnih skupnosti je nujno. Kot vsi drugi subjekti, ki imajo opraviti z materialnim poslovanjem, morajo tudi krajevne skupnosti, v katerih se trošijo čedalje večje vsote

denarja, to svoje poslovanje podrediti družbeni kontroli. Ta pa ni možna, če je urejenost dokumentov, ki spremljajo materialno poslovanje krajevnih skupnosti, odvisna od volje ali znanja posameznikov, ki v krajevni skupnosti ta opravila opravljajo. Zato menimo, da imajo navedena določila v zakonu o knjigovodstvu svojo osnovo in ne pomenijo nepremišljenega širjenja administracije. V primerih, ko krajevne skupnosti nimajo za tako delo primernega kadra, velja priporočilo, da se v knjigovodskih službah občinskih skupščin dogovorno organizira opravljanje teh opravil za eno, več ali vse krajne skupnosti.

Za to ni potrebna dodatna oprema niti ne veliki stroški. V gradivih o financiranju krajevnih skupnosti v SR Sloveniji so take rešitve tudi omenjene. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Mozetič! Je delegat iz Litije tovariš Hauptman še tukaj? Ali ste zadovoljni z odgovorom? (Da.) Hvala.

Na delegatsko vprašanje Karla Marsela, delegata iz občine Piran, bo odgovoril Sergej Bubnov, svetovalec republiškega sekretarja za urbanizem!

Sergej Bubnov: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Tovariš Karel Marsel, vodja skupine delegatov občine Piran, je postavil naslednji vprašnji:

1. Ali Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravlja revizijo stanovanjske zakonodaje, in če jo, kdaj bo predvidoma predložil ustrezne predloge Skupščini SR Slovenije?

2. Če v bližnji prihodnosti ni predvidena celovitejša revizija sedanje stanovanjske zakonodaje, ali naj bi kazalo določilo 17. člena zakona o stanovanjskih razmerjih in 8. člena zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu čimprej spremeniti oziroma dopolniti v tem smislu, kot ga ureja 29. člen pravilnika Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Kranj?

Odgovor na prvo vprašanje:

Skupna komisija Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in Zveze sindikatov Slovenije je pripravila poročilo o procesih in stanju v stanovanjskem gospodarstvu, v katerem so prikazani temeljni problemi razvoja družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva. To poročilo bo predmet obravnave na prihodnjih problemskih konferencah Socialistične zveze delovnega ljudstva, nato pa bo predloženo Skupščini SR Slovenije v potrditev.

Ko bodo na ta način verificirana osnovna izhodišča za rešitev problemov stanovanjskega gospodarstva, bo Republiški sekretariat za urbanizem pripravil ustrezno spremembo stanovanjske zakonodaje, upoštevajoč določbe zakona o združenem delu.

Odgovor na drugo vprašanje:

Parcialna sprememba 17. člena zakona o stanovanjskih razmerjih in 8. člena zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu ne bi bila primerna glede na prej navedeno, namreč da pripravljamo kompleksno spremembo stanovanjske zakonodaje. Najbolj pereči problemi na področju stanovanjskega gospodarstva so bili urejeni z zakonom o dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj in z zakonom o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu, ki sta bila na dnevnem redu zbora 22. junija tega leta.

Menimo, da se problemi, ki jih navaja tovariš Karlo Marsel, lahko uredijo brez spremembe zakonodaje na način, kot je to urejeno v pravilniku o pogojih za dodeljevanje stanovanj v občini Kranj.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala, tovariš Bubnov! Ali je delegat iz občine Piran tovariš Mahnič še tu? Ali ste zadovoljni z odgovorom? (Da.) Hvala. Danes je pisмено delegatsko vprašanje predložil Oto Kampuš, delegat iz Maribora. Na delegatsko vprašanje bo odgovoril Drago Vresnik, sekretar Sekretariata za informacije Skupščine SR Slovenije!

Drago Vresnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz Maribora je postavila naslednje delegatsko vprašanje:

Na 46. seji Zbora občin Skupščine SR Slovenije in na 47. seji Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije smo delegati v imenu delegatske baze Maribor navedli tehtne pripombe in vzroke, zakaj nismo zadovoljni z dogovorom o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj magistralnih cest v obdobju 1976—1980. V Delu z dne 27. 5. 1977 kot tudi na TV pri poročilih ni bila niti z besedo omenjena razprava mariborskih delegatov. Zaradi tega smo se odločili, da pošljemo tako Delu kot RTV Ljubljana pismo z vprašanjem, zakaj o tem niso poročali. Ker do sedaj še nismo dobili odgovora, čeprav smo ga zahtevali, postavljamo delegatsko vprašanje, zakaj sredstva javnega obveščanja ne poročajo o nekaterih pomembnih razpravah delegatov v skupščinskih telesih (odborih) in zborih Skupščine SR Slovenije.

Na to vprašanje posredujemo naslednje pojasnilo:

Vprašanje, ki ga je postavila skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz Maribora, zakaj Delo in RTV Ljubljana nista posredovala poročila o nastopu delegatov iz mariborske občine, ki so izrekli tehtne pripombe in vzroke, zakaj niso zadovoljni z dogovorom o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj magistralnih cest v obdobju 1976—1980, zadeva uredniško politiko obeh sredstev javnega obveščanja. Zato zunaj teh dveh organizacij ni mogoče iskati odgovora na zastavljeno vprašanje, kajti prizadeva samostojnost in odgovornost novinarskega dela, odločitve uredništev in politiko ter stališča samoupravnih družbenih organov ter izdajateljev v obeh sredstvih javnega obveščanja.

Zato je mogoče jemati vprašanje skupine delegatov kot opozorilo in na seji Zbora občin javno izraženo kritiko novinarskega poročanja in odnosa uredništev do skupine delegatov. V tem smislu se vprašanje delegatov sklada z analizo o uresničevanju in uveljavljanju delegatskega sistema, zlasti v tistem delu, ki se posebej nanaša na ugotovitve, da v sredstvih javnega obveščanja delo delegatov še ni ustrezno predstavljeno, da je pogosto anonimno, da stališča in pobude delegatov v delegacijah in skupščinah še nimajo ustreznega odmeva v javnosti, da poleg rednega poročanja z dela zborov Skupščine ni dovolj različnih zapisov in obdelav, ki bi bolj ustrezno in učinkovito predstavile interese delegatske baze in nastope delegatov ter na tej podlagi razvile javno razpravo in argumentirano soočenje stališč in pogledov, usklajevanje, dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje. Drugačnega pojasnila od navedenega noben upravni organ ali strokovna služba ne more dati.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Vresnik! Tovariš Kampuš, ali ste zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Oto Kampuš: Rad bi dal samo pojasnilo.

Predsednica Mara Žlebnik: Prosim!

Oto Kampuš: Spoštovani delegati! Morda se sliši malo smešno, vendar skupina delegatov iz Maribora meni, da je osrednji problem, da v resoluciji o izgradnji cest ni bila vključena izgradnja ceste skozi Šentilj in Maribor. To ni samo slovenski temveč tudi jugoslovanski problem in o njem bi morala sredstva obveščanja informirati ne samo slovensko marveč tudi širšo javnost. Navsezadnje gre tudi za odnos do dela delegatov.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Kampuš! Želi še kateri delegat postaviti delegatsko vprašanje? Delegat iz občine Ljubljana-Center je zastavil pismeno vprašanje in zato nanj danes ni mogoče odgovoriti. Če ne želi nihče več zastaviti delegatskega vprašanja, zaključujem to točko dnevnega reda.

Obveščam vas, tovarišice in tovariši delegati, da Zbor združenega dela še ni obravnaval vseh zakonskih predlogov. Ker nam še ni poslal obvestila, ne vemo, ali smo pri vseh točkah dnevnega reda uskladeni ali ne. Zato za nekoliko minut prekinjam sejo zбора in bi si dovolila med tem časom opraviti drugo dolžnost.

Vodstvo Kluba delegatov me je zaprosilo, da v odsotnosti predsednika sekcije kluba delegatov našega zбора tovariša Nastrana vodim sekcijo Kluba delegatov. Začenjam kratko sejo te sekcije za Zbor občin, in sicer z eno samo točko, to je z razrešitvijo dveh članov Izvršnega odbora v Klubu delegatov in izvolitvijo dveh novih članov.

Predlagam, da bi se v Izvršnem odboru razrešila Ivo Gorjup, podpredsednik Izvršnega odbora, delegat v Zboru občin Skupščine SR Slovenije, zaradi prenehanja statusa delegata, ker je prevzel nove službene dolžnosti in Igor Pelan, delegat v Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije, zaradi zdravstvenih razlogov. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet in da je s tem sekcija Kluba razrešila dosedanjega člana v Izvršnem odboru Kluba delegatov, in sicer Iva Gorjupa in Igorja Pelana.

Namesto teh dveh razrešenih članov pa predlagam, da se v Izvršni odbor Kluba delegatov izvolita dr. Boris Berce, podpredsednik Zбора občin Skupščine SR Slovenije, zaposlen pri Geološkem zavodu Slovenije in Rok Pavšič, delegat za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije, vodja skupine delegatov za gospodarsko področje, Ljubljana-Vič, zaposlen pri Inženirskem Biroju — Elektropjekt.

Ali želi morda o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne.)

Prosim, da o predlogu glasujemo z dvigom rok! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno izvolili v Izvršni odbor kluba delegatov tovariša dr. Borisa Berceta in Roka Pavšiča. Našemu podpredsedniku seveda čestitamo.

Na kraju pozivam in prosim vse člane skupin za delegiranje delegatov v Zbor občin iz območij, kjer bodo posveti o analizi o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije, da se teh posvetov zagotovo udeležijo.

S svojo udeležbo boste namreč nedvomno prispevali, da bodo razprave o tej temi na sejah zborov 6. junija čimboljše in čim konkretnjše.

S tem bi zaključila to kratko sejo sekcije, razen če kateri delegat želi v okviru sekcije razpravljati? (Ne.)

Sedaj pa bi samo trenutek počakali, da bi videli, kako je z zadevami v Zboru združenega dela. Prosim, da se ne oddaljujete. Tovariš sekretar pravkar sporoča, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, glede katerih smo sprejemali končne odločitve, uskladeni z Zborom združenega dela.

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vsem delegatom zahvaljujem za udeležbo in sodelovanje v razpravi in zaključujem 47. sejo Zbora občin. Hvala.

(Seja je bila končana ob 14.35.)

48. seja

(6. julija 1977)

Predsedovala: M a r a Ž l e b n i k ,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9.05.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 48. sejo Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

V smislu 15. člena poslovnika našega zbora moramo na začetku vsake seje, preden preidemo na določitev dnevnega reda, izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki mora pregledati pooblastila delegatov in sestaviti poročilo za zbor.

V Komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: Mihaelo Verbič, delegatko občine Vrhnika za predsednico ter Stašo Rejc, delegatko Skupščine mesta Ljubljana in dr. Branka Furlana, delegata Obalne skupnosti, za člana.

Ali želi morda o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne.)

Predlagam, da o predlogu glasujemo! Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na podlagi glasovanja ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 48. sejo Zbora občin izvoljeni: Mihaela Verbič za predsednico in Staša Rejc ter dr. Branko Furlan za člana.

Prosim Verifikacijsko komisijo, da pregleda pooblastila in sestavi poročilo za zbor. Vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo Komisija takoj opravila svoje delo.

Tovariši delegati! Ker bi želeli, da bi Izvršni svet, kolikor je to v njegovi moči, na delegatska vprašanja čimprej odgovoril, bi vas prosila, če ima kdo pripravljeno pismeno delegatsko vprašanje, da ga odda tovarišu sekretarju zbora. To vprašanje bomo takoj posredovali Izvršnemu svetu oziroma naslovniku z željo, da bi bilo odgovorjeno že na tej seji zbora.

Tovarišice in tovariši delegati! Ker vidim, da je komisija opravila svojo nalogo, nadaljujemo sejo. Prosim predsednico Komisije tovarišico Verbičevo, da poda poročilo Zboru!

M i h a e l a V e r b i č : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo Komisije za 48. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za dne 6. julija 1977 ob 9. uri v mali dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije, se glasi:

Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja je iz predloženih pooblastil in seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v Socialistični republiki Sloveniji, razen delegatov občin: Grosuplje, Izola, Slovenska Bistrica, Šmarje pri Jelšah in Zagorje. Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljane in Obalne skupnosti občin.

Ob pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna. Zato predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 48. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa. Hvala.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala, tovarišica Verbičeva! Prehajamo na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Ali želi kdo besedo? (Ne.)

Prehajamo na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to poročilo, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.)

Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 48. sejo Zbora občin.

Na današnjo sejo zbor so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije povabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin in člani delegacije iz Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ ter Odbor za spremljanje izvajanja družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 48. seje Zbora občin.

Za današnjo sejo zbor predlagam naslednji dnevi red:

1. določitev dnevnega reda 48. seje Zbora občin,
2. odobritev zapisnika 47. seje Zbora občin,
3. izvajanje delegatskega sistema in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije,
4. uresničevanje resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji,
5. predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona,
6. predlog za izdajo zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona,

7. predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih,
8. osnutek zakona o ravnanju z odpadki,
9. osnutek zakona o uporabi določenega zneska dinarske protivrednosti zunanjega kredita, katerega uporabnik je federacija,
10. predlog zakona o ratifikaciji dunajske konvencije o civilni odgovornosti za jedrsko škodo,
11. predlog zakona o ratifikaciji protokola o ekvivalenci spričeval, stopenj in diplom, ki se pridobijo v srednjih šolah, na univerzah in v drugih izobraževalnih in znanstvenih organizacijah in institucijah v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji in v Republiki Indiji med vlado Socialistične federativne republike Jugoslavije in vlado Republike Indije,
12. volitve in imenovanja,
13. predlogi in vprašanja delegatov.

Ali želi kdo razpravljati o dnevnem redu današnje seje zбора? (Nihče.)

Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo zбора določen tak, kakor sem ga danes predlagala.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 47. seje Zбора občin.

Osnutek zapisnika ste prejeli z dopisom z dne 30. junija 1977. Ali ima morda kdo k zapisniku 47. seje Zбора občin kakšno pripombo ali popravek? (Nihče.) Če nihče, dajem odobritev zapisnika na glasovanje! Kdor je za to, da se odobri zapisnik 47. seje zбора, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odobril zapisnik 47. seje zбора.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na analizo o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije, ki jo je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zбора Skupščine SR Slovenije.

K tej točki dnevnega reda ste prejeli tudi teze Odbora Družbenopolitičnega zбора za družbenopolitični sistem za pripravo sklepnega dokumenta ob obravnavi analize o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta.

Predlagatelj je za svojega predstavnika določil tovarišico Mileno Borovac. Predstavniki Izvršnega sveta je Vlado Tance, namestnik republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Uvodno obrazložitev bo imela tovarišica Milena Borovac, predstavnica predlagatelja!

Milena Borovac: Spoštovana tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina SR Slovenije v tej mandatni dobi danes že tretjič v zborih začena razpravo o svojem lastnem delu, predvsem z vidika uresničevanja nove ustavne zasnove skupščinskega sistema na delegatskih osnovah.

Vsa dosedanja gradiva za razpravo v zborih so bila usmerjena k dvema temeljnima ciljema:

1. tako k uveljavljanju delegatskega sistema tako v okviru skupščin družbenopolitičnih skupnosti, njihovih izvršnih in upravnih organov in uveljavljanju delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih kot tudi k vsem vprašanjem, ki zadevajo uveljavljanje in funkcioniranje delegatskega sistema v celoti;

2. zjeti vsa vprašanja v zvezi s pogoji in metodami dela delegacij, konferenc delegacij, družbenopolitičnih organizacij in drugih samoupravnih subjektov v delegatskem sistemu.

Zbori Skupščine SR Slovenije so na podlagi sprejetih priporočil in sklepov usmerili akcijo družbenih dejavnikov za uveljavljanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov. Na podlagi tega so zbori Skupščine SR Slovenije ter njihova delovna telesa sprejeli programe lastne aktivnosti, v katerih se je Skupščina SR Slovenije povezovala z družbenopolitičnimi organizacijami, zlasti z Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Zvezo sindikatov Slovenije, Zvezo komunistov Slovenije ter Zvezo socialistične mladine Slovenije.

Skupščina SR Slovenije je že od vsega začetka v okviru Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora oblikovala delovno telo za spremljanje delegatskega sistema ter ustanovila strokovno službo oziroma zadolžila vse strokovne delavce v Skupščini za sodelovanje in pomoč Odboru za družbenopolitični sistem in njegovi delovni skupini pri spremljanju uveljavljanja delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih odnosov.

Odbor oziroma njegova delovna skupina je v tem času razvila tesno sodelovanje z organi in strokovno-političnimi delavci družbenopolitičnih organizacij na ravni republike. To sodelovanje je zlasti temeljilo na izmenjavi izkušenj pri ocenjevanju izvajanja delegatskega sistema in še posebej pri preverjanju, kako se uresničujejo sprejeta priporočila in sklepi Skupščine SR Slovenije.

V spremljanje izvajanja in uresničevanja sprejetih priporočil in sklepov Skupščine SR Slovenije se je aktivno vključilo tudi Predsedstvo Skupščine SR Slovenije s številnimi razgovori v občinah in temeljnih skupnostih. Pomemben prispevek k oblikovanju ocen o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov so bile razprave z delegati in drugimi udeleženci o teh vprašanjih, ki jih je širom po Sloveniji organiziral Klub delegatov.

Naša prva obravnava oziroma ocena, kot vam je znano, je bila zlasti usmerjena na celovitost uresničevanja delegatskih odnosov v delegatskem sistemu. Zlasti je bil dan poudarek informacijskemu sistemu in ustvarjanju materialnih ter drugih pogojev za delo delegatov in delegacij kot tudi dograjevanju normativnih rešitev v samoupravnih aktih temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, pa tudi poslovnikov skupščin družbenopolitičnih skupnosti.

Z drugo analizo smo osvetlili problematiko dela skupin za pošiljanje delegatov v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije ter delo in uveljavljanje občinskih skupščin kot konferenc delegacij za republiško skupščino in Zvezni zbor Skupščine SFRJ, izdelali poročilo o aktualnih vprašanjih obveščanja v delegatskem sistemu in o informacijsko-dokumentacijskih centrih, nato pa opravili analizo delovanja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, seveda vse s stališča uresničevanja že sprejetih priporočil in sklepov.

Z današnjo, tretjo analizo po vrsti skušamo, še zlasti v času volilnih ter predkongresnih priprav, ugotoviti, kako se uresničujejo delegatski sistem in

delegatski odnosi neposredno v Skupščini SR Slovenije kot tudi kako se izvajajo v juliju 1975. leta sprejeti poslovnik Skupščine SR Slovenije in kasneje sprejeti poslovniki vseh treh zborov.

Še zlasti je pomembno, da v tem času skupno kritično pretraseмо sedanjo organiziranost in način dela znotraj delegatskih razmerij kot tudi ustreznost poslovnih rešitev, še posebej glede na usmeritve, dane na nedavni seji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije ob razpravi o temeljnih političnega sistema socialistične samoupravne demokracije v Jugoslaviji. V zvezi z gornjim bi omenila naslednje usmeritve:

— vprašanja in problemi funkcioniranja delegatskega sistema v celoti;

V okviru tega vprašanja se je potrebno soočiti zlasti s problemi funkcioniranja in medsebojnih odnosov delegacij in delegatov, delegacij in baze, delegatov in skupščin kot tudi s problemi in oblikami koordinacije in sodelovanja, skupnega usmerjanja in dogovarjanja delegacij prek konferenc delegacij, z vprašanji v zvezi z zamenljivostjo delegatov in z drugimi.

— kot sestavni del nadaljnje aktivnosti pri razreševanju problematike funkcioniranja delegatskega sistema bo potrebna posebna pozornost, posvečena dograjevanju poslovnikov delegatskih skupščin;

— volilni sistem v delegatskem sistemu;

— problematika in vloga družbenopolitičnih zborov skupščin družbenopolitičnih skupnosti;

— medsebojni odnosi in struktura družbenopolitičnih skupnosti (od medobčinskih oziroma regionalnih do pokrajin, republik in federacije);

— struktura in odnosi v občini kot temeljni samoupravni družbenopolitični skupnosti;

— mesto, vloga in funkcioniranje organov uprave in državnih organov v delegatskem sistemu;

— družbeni sveti kot organizirana oblika povezovanja in sodelovanja delegatskih skupščin, samoupravnih organov, izvršnih organov ter organov uprave z organiziranimi subjektivnimi silami;

— sistem družbenega informiranja;

— Zveza komunistov Jugoslavije v sistemu socialistične samoupravne demokracije.

To je eno od vprašanj v okviru širše teme o uveljavljanju vodilne vloge Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo obdelano v zvezi s pripravami za sejo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije oziroma XI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije.

— Socialistična zveza kot politična osnova delegatskega sistema;

— Zveza sindikatov v delegatskem sistemu;

— Zveza socialistične mladine v delegatskem sistemu;

— vloga in mesto Zveze borcev narodnoosvobodilne borbe v političnem sistemu;

— vloga znanosti v političnem sistemu;

— organizacija strokovne službe in njeno delo v vseh družbenopolitičnih organizacijah in delegatskem sistemu v celoti.

V predhodno obravnavo analize se je vključil Izvršni odbor Kluba delegatov s tem, da je v času od 23. do 30. junija tega leta organiziral 17 posvetov kot aktivno pripravo za obravnavo na današnji seji. Na teh posvetih so sodelovali delegati, člani skupin za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije. Člani delovnih teles Skupščine in njenih zborov

ter predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in organizacij kot tudi Skupščine Socialistične republike Slovenije, Izvršnega odbora Kluba delegatov in Izvršnega odbora Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije, ki so posvete vodili, bi želeli, da današnja razprava ob kritičnem pretresu vseh vprašanj, pomembnih za nadaljnji razvoj socialistične samoupravne demokracije, katere ogrodje je delegatski sistem, z iskanjem ter konkretnimi predlogi za nove načine in metode dela za njegovo uspešnejše izvajanje, prispeva k oblikovanju sklepnega dokumenta, katerega osnova v obliki tez vam je predložena in ki naj opredeli nadaljnje naloge na tem področju.

Da bi bilo mogoče vključiti v sklepni dokument vse pomembne iniciative ter praktične predloge iz današnje razprave, kot tudi vse ugotovitve in predloge iz razprav na posvetih, Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije predlaga zborom, da se sklepni dokument sprejme na enem od jesenskih zasedanj zborov.

Pozornost današnjega poročila, v katerega pripravo je bil vključen kar najširši krog delegatov, članov delovnih teles Skupščine in njenih zborov, drugih organov Skupščine ter celotna strokovna služba Skupščine SR Slovenije, je sicer usmerjena na neposredno delo in uveljavljanje delegatsko oblikovane skupščine v 3-letnem obdobju. Hkrati pa to pomeni, da zaradi njene tesne povezanosti ter soodvisnosti z delom delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti ter povezanosti z vsemi drugimi instituti delegatskega in samoupravnega dogovarjanja in odločanja pri svojem ocenjevanju uveljavljanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov hkrati ocenjujemo uveljavljanje delegatskega sistema na vseh ravneh samoupravno organizirane socialistične družbe.

Pri tem je potrebno poudariti, da je delegatski sistem v 3-letnem obdobju od sprejetja ustave znatno vplival na razširjanje samoupravnih odnosov in na razvijanje socialistične samoupravne demokracije ter se tudi pričel uveljavljati kot sredstvo podružbljanja političnih odločitev in kot pomemben dejavnik pri razvijanju samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja. Na ta način postaja vse bolj učinkovito sredstvo za uresničevanje oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov pri reševanju skupnih družbenih zadev.

Delovni ljudje in občani, delegacije in delegati so v svojih samoupravnih organizacijah in skupnostih in v okviru organiziranih socialističnih sil posvetili iskanju najprimernejših oblik in sredstev za uresničevanje ustavno opredeljenega delegatskega sistema in delegatskih odnosov veliko pozornosti. Vsa ta prizadevanja so povečala možnost delovnih ljudi in občanov, da se vse bolj odločujoče uveljavijo s svojimi interesi pri oblikovanju našega družbeno-ekonomskega in samoupravnega razvoja ter postanejo dejanski nosilci političnega sistema.

Ob vseh teh pozitivnih ugotovitvah pa se nam vendarle zastavlja kot osrednje vprašanje, ali smo tudi že uspeli vzpostaviti vse tiste mehanizme, potrebne v verigi delegatskega načina odločanja, od temeljnih samoupravnih organizacij do občinskih, republiške ter Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije, ki bi omogočali neposredno izražanje teh različnih interesov prek delegacij. Ob tako zastavljenem vprašanju je treba reči, in menim, da boste soglašali, če hkrati s tem povzamemo osnovno ugotovitev, ki je v tem času povsod prisotna — tako na temeljni ravni kot tudi drugod — izražena pa je bila tudi na nedavni seji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komu-

nistov Jugoslavije, da je delegatski sistem v svojih začetnih zasnovah zaživel, da pa bo potrebno še mnogo truda in naporov za njegovo celovito uveljavitev.

Potrebno je poudariti, da bo v prihodnje potrebno posvetiti vso pozornost zlasti takšnemu povezovanju delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, njihovih konferenc, družbenopolitičnih organizacij ter vseh drugih dejavnikov organizirane socialistične zavesti, da bodo odločitve v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti tudi v resnici predstavljale sintezo vseh interesov delovnih ljudi in občanov. To z drugimi besedami pomeni, da je naš delegatski sistem v mnogočem nedorečen, da ga spremljajo še nekateri pojavi, ki zavirajo še hitrejši razvoj celovitega sistema delegatskih razmerij. Prepočasno uveljavljanje avtentičnih interesov in potreb delovnih ljudi in občanov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, premalo uveljavljeno demokratično izražanje interesov in stališč temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, nezadostno prilagojen sistem družbenega informiranja delegatskemu načinu sporazumevanja in dogovarjanja, neizdelan sistem povratnih informacij ter prešibka povezanost temeljnih delegacij s samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, njihovimi organi ter drugimi organizacijami in njihovimi delegacijami, je najšibkejša točka delegatskih odnosov. Delegacije še niso razvile takšne oblike konzultacij, ki bi v procesu soočanja različnih interesov ter ob pomoči organizirane socialistične zavesti tudi omogočale integracijo vseh samoupravnih in družbenih interesov.

Razgovori na terenu so potrdili oceno, da je delegatski sistem, vključno s skupščinami družbenopolitičnih skupnosti, še dokaj zaprt vase, v svoje lastne oblike dela in institucije. Temeljne delegacije so še vse premalo odprte navzven ter v večini primerov za svoje delovanje nimajo dovolj opore v samoupravnih organizacijah, družbenopolitičnih organizacijah in strokovnih službah. Podobno velja za konference delegacij in skupine delegatov kot tudi za skupščine družbenopolitičnih skupnosti.

Zbori Skupščine Socialistične republike Slovenije in njihova delovna telesa, kljub opuščanju nekaterih oblik dela, značilnih za poslansko skupščino, le počasi prilagajajo oblike in metode dela novi delegatski zasnovi ter sporazumevanju in dogovarjanju.

Vse to nas opozarja, da so delegacije danes še v dokajšnji meri le v formalnem smisu konstitutivni element za vse skupščine. Da bo delegatski sistem lahko tudi v resnici zaživel v svoji ustavni funkciji, bo potrebno doseči, da bodo postale subjektivne sile družbe z Zvezo komunistov na čelu njegov sestavni del, in to od delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti naprej.

Da bo delegacija kot ključni člen delegatskega skupščinskega sistema tudi v resnici mesto povezovanja delovnih ljudi, organiziranih v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter družbenopolitičnih organizacijah, in oblika njihove neposredne udeležbe v skupščinskem odločanju, morajo delovni ljudje in občani znotraj svojih delegacij izražati neposredne interese in stališča ter tako vplivati na sporazumevanje in odločanje v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Razgovori na terenu kot tudi ugotovitve iz analize so ponovno opozorili na to, da so konference delegacij ena izmed najšibkejših točk delegatskega povezovanja. Osnovni razlogi za takšno stanje so v tem, da temeljne delegacije ne prihajajo na konference z opredeljenimi stališči delovnih ljudi in občanov, ponekod gre tudi za primere nesklepčnosti, kar vse kaže na to, da so konference često prepuščene lastni presoji pri oblikovanju stališč za delegate.

Konference delegacij in druge oblike povezovanja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti bo potrebno tudi prek lastne iniciativnosti razvijati kot obliko dogovarjanja in sporazumevanja delegacij v procesu izgrajevanja politike in odločitev skupščin oziroma skupnih smernic za delo delegatov v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti. Konference delegacij naj bi z vključevanjem družbenopolitičnih, strokovnih in znanstvenih organizacij postale demokratična metoda dela delegacij ter dobile širši konzultativni značaj. Na podoben način bo potrebno tudi opredeliti vlogo skupin delegatov za pošiljanje delegatov v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije.

Tovarišice in tovariši! Za aktivnost pri razreševanju problematike delegatskega sistema je posebno pomembno nadaljnje razvijanje delegatske skupščine, zlasti je pomembno delo pri dograjevanju metod in načinov dela zborov, delovnih teles Skupščine ter delovnih teles njenih zborov, pri dograjevanju informacijskega sistema, ustrezne organiziranosti strokovnih služb ter še pri drugih odprtih vprašanjih, v zvezi s katerimi se bo potrebno dodatno angažirati ter začeti s konkretno akcijo.

Potrebno bo ponovno opredeliti funkcijo in vlogo skupin delegatov v povezavi s celotno problematiko konferenc delegacij ter s tem v zvezi tudi z vlogo delovnih teles Skupščine Socialistične republike Slovenije in njenih zborov.

Odbor za Družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora kot predlagatelj analize in tez za sklepni dokument pričakuje, da bo plodna razprava delegatov v tem zboru o vseh vidikih uveljavljanja delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih odnosov prispevala k takemu oblikovanju sklepnega dokumenta, ki bo že v tem mandatnem obdobju pomagal odstranjevati pomanjkljivosti in nedoslednosti, ki so še ovira za popolno uveljavitev delegatskih odnosov v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in ki bo skupščine v novem mandatnem obdobju uveljavil kot prave delegatske skupščine. Hvala lepa.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala lepa, tovarišica Borovčeva!

Prosim še tovariša Borisa Berceta, da v imenu Izvršnega odbora Kluba delegatov poda poročilo Kluba o rezultatih posvetov v občinah. Prosim, tovariš Berce!

Dr. B o r i s B e r c e : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Verjetno bo zanimivo slišati tudi nekaj o izkušnjah, ki so se pojavile pri razpravah na terenu, torej med nami samimi, ko je Izvršni odbor Kluba delegatov med 23. in 30. junijem 1977 organiziral 17 posvetov o analizi izvajanja delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije.

Posvetov so se udeležili delegati, člani skupin za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, delegati Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije in člani delovnih teles Skupščine in njenih zborov iz območja občin Celje, Idrija, Jesenice, Kamnik, Kočevje, Koper, Kranj, Krško, Ljubljana-Center, Ljubljana-Šiška, Maribor, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Ravne na Koroškem, Murska Sobota in Velenje ter predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij iz teh občin.

Posvete so vodili funkcionarji Skupščine SR Slovenije, člani Izvršnega odbora Kluba delegatov in člani Izvršnega odbora Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi.

Izvršni odbor Kluba delegatov je organiziral posvete z namenom, da se delegati neposredno vključijo v razpravo in aktivno sodelujejo pri nadaljnjem oblikovanju in razvoju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v Skupščini.

Izvršni odbor Kluba delegatov ocenjuje, da so bili posveti dobro pripravljani. Skupščine občin so se z velikim interesom vključile v pripravo posvetov in v razprave na posvetih, zavedajoč se skupne odgovornosti, ki povezuje posamezne družbenopolitične skupnosti pri oblikovanju in sprejemanju delegatskih odločitev.

Na teh posvetih so delegati zavzeto razpravljali o problemih in aktualnih vprašanjih v zvezi z obravnavano temo, predvsem s stališča delovanja delegatskega sistema v njihovih sredinah in lastne odgovornosti pri uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije. Tako so ponovno potrdili, da je taka oblika sestajanja in izmenjave mnenj zelo koristna ter bi pravzaprav morala postati ena od stalnih oblik klubskega dela delegatov.

V razpravah so bila poudarjena vprašanja, s katerimi se delegati vsak dan srečujejo pri svojem delu in so zajeta v analizi. Delegati so gradivo dobro ocenili in menijo, da predstavlja realen prikaz uveljavitve delegatskega sistema v praksi ter dosežkov in izkušenj, pridobljenih v triletnem obdobju delovanja delegatske skupščine. Doseženi so pomembni rezultati, ki potrjujejo prednosti uveljavitve delegatskega sistema. Še vedno pa so premalo poudarjena izhodišča za usmeritve za nadaljnji razvoj skupščinskega sistema v delegatski skupščini.

Razprava na posvetih je bila povezana z uvodnimi mislimi tovariša Kardelja na 30. seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in v okviru priprav za XI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, kjer so razpravljali o temeljih političnega sistema socialistične samoupravne demokracije, katerega ogrodje je prav delegatski skupščinski sistem.

Največ razprav v zvezi z analizo je bilo namenjenih vsebini dela zborov in delovnih teles Skupščine in zborov, programiranju dela zborov Skupščine SR Slovenije, pripravam gradiv in informiranju. Posebno mesto je dobila problematika oblikovanja stališč in v zvezi s tem delovanje konferenc delegacij in delegatov, uveljavljanje zamenljivosti delegatov, delovanje družbenopolitičnih organizacij v delegatskem sistemu ter družbenopolitične in strokovne pomoči delegatom.

V razpravah so bila omenjena tudi vprašanja kadrovske politike in priprav na volitve delegatov za naslednje mandatno obdobje. Nekatera od naštetih vprašanj zahtevajo še poglobljenih razprav in iskanja novih rešitev pri razvijanju delegatskega skupščinskega sistema.

S to splošno informacijo želi Klub delegatov obvestiti delegate v zboru o posvetih in njihovem poteku. Podrobnejše informacije z vseh 17 posvetov bo posredoval Klub delegatov Odboru za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, ki je pripravil analizo o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije, kot prispevek k oblikovanju sklepnega dokumenta.

Prepričani smo, da bodo o številnih vsebinskih razpravah in pobudah spregovorili udeleženci posvetov na današnji razpravi. Hvala lepa.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala, tovariš Berce!

Obveščam vas, da je medtem prišel tudi delegat občine Slovenska Bistrica, ki je predložil pooblastilo.

Analiza je bila objavljena v Poročevalcu št. 15 in 16. Teze za pripravo sklepnega dokumenta ob obravnavi analize pa ste prejeli z dopisom z dne 1. julija 1977.

Gradivo so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja ter Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila.

Želijo morda poročevalci odborov in Komisije poročila še ustno dopolniti? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. K razpravi se je prijavil Jože Jelovčan, delegat občine Jesenice!

Jože Jelovčan: Tovarišica predsednica, delegatke in delegati! Dovolite mi, da v imenu delegacije občine Jesenice, tako za Zbor združenega dela kot za Zbor občin, povem nekaj ugotovitev iz razprave o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SRS. Mogoče bo v teh ugotovitvah več negativnih stvari, bo pa zato zaključek bolj optimističen.

Pri uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov nastopa še vedno vrsta tako objektivnih kot subjektivnih težav, na primer: Uresničevanje delegatskega sistema predvsem pa delegatskih odnosov, to je povezanosti delegatov s sredino, v kateri so bili izvoljeni, ter samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami te sredine, je še vedno odvisno od aktivnosti in zavzetosti vodje temeljne in splošne delegacije in delegatov samih, ne pa od povezanosti delegacije z aktivnostjo družbenopolitičnih organizacij, to je predvsem sindikatov v organizacijah združenega dela in Socialistične zveze delovnih ljudi v krajevnih skupnostih. Interesi delegatov oziroma delegacij in posameznih sredin so večji, kadar so na dnevnem redu vprašanja, ki se vežejo z njihovimi neposrednimi interesi. Velike slabosti in vrzeli so še vedno pri povezovanju delegatov in delegacij s svojimi sredinami ali ustreznimi samoupravnimi organi pri opredeljevanju stališč in mnenj k posameznim obravnavanim vprašanjem v Skupščini. Še slabše je glede prenašanja občinskih odločitev po delegatih nazaj v volilne sredine oziroma njihovo vključevanje v dosledno uresničevanje sprejetih dokumentov, stališč ali mnenj.

Zelo malo je bilo primerov, da bi se delegatom v odločanje ponudilo več variant z ustreznimi utemeljitvami oziroma pozitivnimi in negativnimi posledicami, ki bi jih povzročila taka ali drugačna odločitev.

V okviru splošnih delegacij za samoupravne interesne skupnosti bodo potrebne ustrezne spremembe. Tako naj bi se za vsako samoupravno interesno skupnost volila posebna delegacija.

Delovanje delegacij, tako temeljnih kot splošnih, je boljše predvsem v večjih organizacijah združenega dela, precej slabše pa v večini krajevnih skupnosti.

V prakso skupščinskega delovanja bi se moralo uvajati kar največ oblik dvofaznega sistema sprejemanja različnih odločitev, to je, da bi bili pomembnejši dokumenti dvakrat obravnavani na seji zbora skupščine, prvič kot osnutki, drugič kot predlogi, ker bi se tako v razpravo vključilo večje število delovnih ljudi in občanov, pa tudi razprave in odločitve bi bile kvalitetnejše.

Naj zaključim s sklepom naše skupne delegacije: Delegatski sistem se je uveljavil, toda potrebni bodo še veliki napori vseh organiziranih socialističnih sil, da delegatski sistem in delegatski odnosi zaživijo vsebinsko polno življenje v vseh sredinah in na vseh nivojih. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala lepa! K besedi se je javil Matija Pajnkher, delegat iz Maribora!

Matija Pajnkher: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Za uresničevanje delegatskega sistema v praksi so posebnega pomena odnosi med delegatsko bazo in delegacijo. Delegatski sistem se ne more razvijati sam zase, temveč mora obdržati samoupravno organiziranost na raznih nivojih. V naši občini ugotavljamo, da so vezi med delegacijami in delegatsko osnovo čvrstše v tistih krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela, pri katerih so razvitejši samoupravni odnosi in v katerih se odraža sodelovanje oziroma udeležba delovnih ljudi pri uresničevanju neposrednih skupnih interesov.

V tistih temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, v katerih so samoupravni odnosi slabše razviti, pa ugotavljamo, da so delegacije prepuščene same sebi in se samoupravni organi in strokovne službe ter vodilne strukture premalo zavedajo, da je delegatski sistem sestavni del njihove samoupravne organiziranosti.

Pri ocenjevanju delovanja delegatskega sistema se v praksi preveč ukvarjamo z organizacijskimi problemi, čeprav so tudi ta vprašanja pomembna. Vse preveč so v ospredju razprave in ocene na terenu le o dejavnosti in problemih delegatske strukture, manj pa kritične analize, kaj je storil subjektivni faktor, da bi celotni delegatski sistem še bolj učinkovito funkcioniral. Vzroke za slabo ali dobro delo delegacij, konferenc in skupin delegatov moramo iskati predvsem od spodaj navzgor, to je v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela ter pri odgovornosti delegatov do sredine, ki jih je izvolila.

Mnogo je pripomb zaradi obsežnosti gradiva in kratkega časa za razpravo, da se pobude delegatov ne upoštevajo, k sprejemanju odločitev po hitrem postopku, o neenakopravnem položaju med delegati in predlagatelji gradiv, k formalnemu potrjevanju dogovorov, sporazumov in podobno. Kljub temu pa je malo primerov, da delegati ne bi sprejeli določenega dnevnega reda, zakonov in drugih pomembnih aktov. To ne velja le za republiško skupščino, temveč tudi za našo občinsko skupščino.

Razpravljanje in odločanje v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti ni le zadeva delegacij in posameznih delegatov, temveč mora to postati interes celotnega delovnega kolektiva in strokovnih služb, občanov v krajevnih skupnostih ter družbenopolitičnih organizacijah. Delegatski sistem je le sredstvo in oblika odločanja, ki pa zahteva zagnane in samoupravno predane ljudi. Osebna odgovornost za kvaliteto in učinkovito delo delegacij in delegatov leži torej na organih upravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, strokovnih službah na vseh nivojih, posebej pa še na družbenopolitičnih organizacijah. Od njihove angažiranosti in angažiranosti delegacije kot celote je odvisno uspešno izražanje dejanskih interesov delovnih ljudi ter njihovih asociacij.

V naši občini med drugim ugotavljamo, da so nekatere večje konference delegacij prevzele vlogo in nalogo delegacije ali pa so se sestajali le zaradi

delegiranja delegatov na seje občinske skupščine oziroma seje skupščin samoupravnih interesnih skupnosti. Menimo, da je potrebno delo in organiziranost konferenc delegacij ter skupin delegatov za pošiljanje delegatov v republiško skupščino temeljito proučiti in opredeliti širšo družbeno vsebino dela.

Pri odločanju v republiški skupščini, zlasti pa v Zvezni skupščini, je delegatska baza premalo prisotna. Eden od vzrokov za to je, da priprave in obravnave gradiv za seje zborov ter oblikovanje stališč in smernic ne izvirajo iz samoupravnih struktur združenega dela in krajevnih skupnosti, ampak največ od skupin delegatov ter posameznikov.

Naslednji problem pa je v tem, da zbori Skupščine vse preveč delujejo kot parlament, premalo pa kot mesto sporazumevanja in dogovarjanja delegatov. Tudi delegat na seji Skupščine je v težjem položaju kot zastopnik predlagatelja in se čestokrat znajde v situaciji, ko ne ve, kako naj ustrezno ravna. Za kvalitetno odločanje, sporazumevanje in dogovarjanje v zborih republiške skupščine sta posebno pomembna predhodni postopek zbiranja in usklajevanja stališč ter vključevanje delegatov občinskih skupščin in asociacij združenega dela v proces nastajanja gradiv ter priprav na seje.

Za takšen postopek pa so potrebni daljši roki za razprave v delegacijah oziroma v delegatski bazi. Problem časovne stiske je potrebno energično presekati, če hočemo, da bo vsebinsko bolj kvalitetno deloval celotni skupščinski mehanizem. Še vedno se ob sprejemanju nekaterih zakonov, družbenih dogovorov in drugih pomembnih aktov ne daje občinam dovolj časa za izvajanje potrebnega postopka, posebno še za uveljavljanje zborov občinskih skupščin kot konferenc delegacij. Zaradi tega in zaradi drugih slabosti ne morejo izvesti ustreznih postopkov usklajevanja stališč in oblikovanja predlogov. Če hočemo izvesti kvalitetne razprave za seje republiške skupščine samo v okviru skupin delegatov, ki jih imamo v naši občini 12, to je 6 občinskih in 6 okoliških, v katere je vključenih 600 delegatov, je minimalno potreben čas skoraj mesec dni.

Poseben problem je vprašanje delegiranja delegatov in njihov vpliv na odločanje v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti v gospodarskih dejavnostih (PTT, železnica, vodno gospodarstvo ipd.). Značilno za organiziranost v teh skupnostih je, da v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela nimajo delegatske baze, ker so bile organizirane od zgoraj navzdol, ne pa obratno. Zato predlagamo, da se to področje podrobno prouči in sprejmejo ustrezni normativni akti.

Naša skupina delegatov je za to točko dnevnega reda gradivo temeljito obravnavala, ga ocenila kot skrbno pripravljeno in kvaliteten dokument za uresničevanje delegatskih odnosov ter se zavzema za sprejetje in realizacijo predlaganih sklepov in stališč. Hvala lepa.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala lepa, tovariš Pajnkiher! Kdo želi besedo? K besedi se javlja tovariš dr. Avguštin Lah, podpredsednik Izvršnega sveta!

Dr. A v g u š t i n L a h : Spoštovana tovarišica predsednica, tovariši in tovarišice delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je temeljito razpravljalo o bogatem poročilu o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov, zlasti v svojih delovnih telesih, in sodi, da je uresničevanje delegatskega sistema nadvse pomembna utrditev naše samoupravne socialistične demokracije

in da je njegova vloga večstranska. Omogoča trdne povezave, od krajevnih skupnosti do najširše družbenopolitične skupnosti, zlasti pa povezavo delavcev v združenem delu z vsemi drugimi družbenimi dejavniki.

Ob učinkovitem delovanju delegatskega sistema se uresničujejo bistveni cilji naše razvojne politike in poglobljajo družbeni odnosi. Naš družbeni sistem še nenehno poglobljamo, zlasti po sprejetju zakona o združenem delu. Naj sedaj omenim razvijanje sistema družbenega načrtovanja, ki gradi na programih in načrtih temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti in se usklajuje na vseh ravneh in smereh zato, da uresničujemo naše skupne naloge in težnje.

Torej prispeva delegatski sistem k oblikovanju družbenih odnosov in usklajevanju naših nalog in dejavnosti zaradi skupnih ciljev. Prav to pa pomeni, da mora delegatski sistem prispevati tudi k poglobljanju odnosov znotraj vsake organizacije in okolja, ki ga predstavlja. Dolžnost in odgovornost delegatov ne prenehata, ko se izrečejo za posamezne rešitve ali stališča v skupščini ali v delegaciji, temveč se nadaljujeta v celotnem procesu urejanja odnosov in uresničevanja odločitev, dogovorov in tako naprej.

Prav tako sedaj poglobljamo osnove samoupravnega urejevanja skupnih potreb. Kmalu bomo Skupščini predložili zakon o samoupravnih interesnih skupnostih in organiziranosti družbe za uresničevanje skupnih potreb. To bo prispevalo k utrditvi družbenih odnosov na osnovi pravic in odgovornosti delavcev v združenem delu za vse dejavnosti, ki prispevajo k združenemu delu pri uresničevanju razširjene družbene reprodukcije, se pravi pri naši nadaljnji preobrazbi in socialistični graditvi.

Izvršni svet s pozornostjo spremlja razprave z delegati in predstavniki občinskih skupščin in družbenopolitičnih organizacij, ki jih prirejajo Predsedstvo Skupščine SR Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze, prav posebej pa še organi Zveze komunistov v pripravah na VIII. kongres Zveze komunistov Slovenije in XI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije.

Iz vseh teh razprav skušamo povzeti izkušnje in spoznanja za izboljšanje dela. Ko razpravljamo o teh vprašanjih, bi rad podčrtal dvoje: razmerja med delom strokovnih in upravnih služb in delegati in delegacijami in probleme informiranja. Naj opozorim, da se strokovne in upravne službe šele postopoma organizirajo in prilagajajo delovanju delegatskega sistema. Izkušnje pričajo, da rabijo strokovne službe skoraj vedno več časa in sredstev za posamezne naloge, kakor pa ga nazadnje ima delegatska osnova, se pravi delavci v združenem delu in občani v krajevnih skupnostih in seveda delegati v delegacijah.

Naše delovanje vsekakor zahteva boljšo organizarnost od sedanje, glede na naloge, pa tudi večjo usposobljenost za opravljanje nalog. Sedaj pa šele gradimo standarde, normative, pravila, pravilnike in druga sredstva, s katerimi skušamo čimbolj preudarno spoznavati in razreševati razne pojave.

Pri delu družbenih samoupravnih dejavnikov je predvsem važno, da pretehtano pretresejo posamezna vprašanja in se ne dajo zavajati nikakršnim vplivom in pritiskom, ki so še odraz posledic preteklosti in nedograjenosti. V tem pogledu bi želeli, da se delegatski odnosi ne razvijajo samo na navpičnih silnicah ali znotraj posameznih področij, temveč prispevajo k oblikovanju odnosov in življenja v vsej njihovi barvitosti in povezanosti. Mislimo predvsem, da naj se razni pojavi ne omejujejo na posamezna področja ali v občinske meje, temveč nasprotno, v smislu dialektike družbenega življenja in odnosov

porajajo zveze, skupnosti in tokove tudi v regionalni povezanosti. Ta vidik je politično pri nas sicer razvit, v dejavnosti pa ga ovirajo nepotrebne omejitve.

Izvršni svet kritično spremlja tudi svoje delovanje in vlogo republiške uprave in na osnovi tega pripravlja predloge za organizacijsko delo in delovno izpopolnitev. Mislimo, da bi bilo dobro tako oceniti tudi delo občinskih organov, zlasti za delovanje in vlogo tistih sestavin naše organiziranosti, ki lahko prispevajo k bogatejšemu delu in večji družbeni disciplini.

Drugo pa je informiranje. Življenje v družbi je tako pisano, vsestransko in bogato, da ga je težko spremljati iz vseh vidikov interesnih povezav. Zato je nujno potrebno obogatiti naše informiranje, vendar ne z večjo količino gradiva, temveč z njegovo kakovostjo in prej z zmanjšanjem. Sleherno gradivo naj bo pisano v čistem slovenskem, delovnemu človeku razumljivem jeziku. Predvsem pa mora biti tako sestavljeno, da ne bo treba ob slehernem odstavku ali členu razmišljati, kaj sta njegova vsebina in bistvo. Uresničevanje idejnih programov ali nalog je mogoče samo, če delujemo odkrito, če nepristransko presojamo zveze, pojave, interese in posledice in jasno vselej predlagamo, o čem se je treba sporazumevati in kaj naj bi delali. Zavedam se, da nam v časovni stiski in obilici gradiva, po katerem bolj hlastamo, kakor se utegnemo vanj poglobljati, to še marsikdaj ne uspe, a vendar bo to potrebno in vsi se moramo za to zavzemati.

Odnosi, ki jih uresničujemo prek delegatskega sistema, niso le preprosta razmerja, ki odražajo kopico posameznih interesov. To so neštetokrat prepleteni odnosi, ki terjajo poglobitve in skupno iskanje boljših izpeljav. Zato lahko opravljamo te naloge uspešno samo, če neprenehoma proučujemo zakon o združenem delu, pa tudi idejno-politične zasnove, marksistično naravnost in dokumente, ki smo jih že sprejeli v širši družbeni organiziranosti.

Zato je uresničevanje delegatskega sistema oblika družbenega razmišljanja in iskanja, hkrati pa našega sodelovanja, usklajevanja, medsebojnega razumevanja in neprenehnega izpopolnjevanja.

Tako napreduje življenje, tako se razvijajo družbeni odnosi in tako je tudi delegatski sistem višja kakovostna stopnja socialistične demokracije. Zaradi tega se zavzemamo predvsem za stalnost in povezovanje delegatov pri uresničevanju nalog, ki so jim jih naložili delavci in občani. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala, tovariš Lah! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Manko Golar, delegat občine Radgona!

Manko Golar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poudariti je potrebno, da sta delegatski sistem in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije nedvomno rodila lepe sadove, kar je razvidno iz bogate analize delegatskega sistema, ki smo jo dobili v razmišljanje.

V današnji razpravi bi rad izrazil nekaj misli, ki zadevajo poslovnik, po katerem dela delegatska skupščina. Predvsem imam v mislih amandmaje. Iz analize izvajanja delegatskega sistema je razvidno, da je bilo v času našega dela od predloženih 300 amandmajev sprejetih le 60 ali 20 %. Ostali amandmaji so bili zavrnjeni oziroma umaknjeni. 20 % sprejetih amandmajev je sorazmerno malo, če pomislimo, da je bil vsak amandma skrbno pripravljen in rezultat prizadevanj delegatske baze ter da so ga podpirale tudi družbenopolitične sile v posameznih občinah.

Vprašujemo se, ali so delegati dobro opravili svoje delo ali so bili pri svojem delu površni ali pa je Izvršni svet pripravil vse zakone tako, da jih ni bilo treba popravljati in da je bilo le 20 % predloženih amandmajev potrebnih.

Morda bi o tem vprašanju še razmišljali in dobili od ustreznih skupščinskih organov primerne odgovore. Pri predlaganju amandmajev, kot vemo, je potrebno še devet podpisnikov iz vrst delegatov. Podpisnike smo rabili v poslanski skupščini, za katero vemo, da je stvar preteklosti. Ali se ne bi morda v bodočnosti izognili tej zahtevi poslovnika, saj bi s tem še bolj vključili posameznega delegata v delegatski sistem in bi še bolj neposredno približali našega delegata delegatski skupščini, ki želi, da bi bilo njeno delo sinteza hotenj vseh 62 občin in njihovih delegatskih skupin.

V mislih imam tudi glasovanje delegatov. Poslovnik zahteva pri glasovanju večino glasov delegatov, tudi tistih, ki niso prisotni na seji posameznega zbora. Tu bi lahko rekli, da so prisotni delegati pri glasovanju prikrajšani. Bil je primer, ko je na neki seji od 44 prisotnih delegatov glasovalo za amandma 24 delegatov, 4 so bili proti, 16 pa se jih je vzdržalo. Kaj pa je mislilo o amandmaju tistih 16 odsotnih delegatov? Poslovnik meni, da so vsi odsotni delegati proti predloženemu amandmaju, saj jih šteje med tiste, ki niso bili za amandma. Morda bi poslovnik pri svoji morebitni preobrazbi upošteval tudi to misel.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Golar! Tovariš Golar je razpravljal tudi v imenu skupine delegatov iz delovnih organizacij občine Ljutomer. K besedi se javlja Rudi Kocjančič, delegat občine Koper!

Rudi Kocjančič: Spoštovano predsedstvo, tovarišice in tovariši delegati! Tudi pri nas v Kopru smo v razpravi v naši skupini kot tudi na regijskem posvetu o predloženem dokumentu o uresničevanju delegatskega sistema ta dokument ocenili zelo ugodno. Ugotovili smo, da je skrbno in temeljito pripravljen in da odraža tudi splošne značilnosti in ugotovitve iz delegatskega dela v naši občini.

V razpravi bi se omejil samo na nekatere poglobitve naše delegatske skupine.

Poglavitno skrb smo tudi mi v dosedanji oceni posvetili vezanosti delegatov in tudi skupine delegatov na delegatsko bazo. Ob tem razmišljanju pa smo z obžalovanjem ugotovili, da kljub doseženi zadovoljivi stopnji povezanosti v treh letih našega delegatskega dela nismo dosegli povsem zadostne vrasčenosti v organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in v občinski skupščini. Premalo je bilo širše in celovitejše razprave o predloženem gradivu, zaradi česar se pojavlja potreba po učinkovitejšem družbenem načrtovanju kot temelju, napotilu in obveznosti za delo delegatov. Tudi tokrat smo znova ugotavljali, da bi bilo potrebno sistemsko celoviteje in dolgoročneje opredeliti zadeve, o katerih bi bilo vsekakor prav, glede na naravo teh zadev, da o njih predhodno razpravljajo občinske skupščine, to je pred sejo našega zbora oziroma sejo naših skupin delegatov. Sicer imamo o tem ustrezno resolucijo Skupščine, vendarle menimo, da bi bilo potrebno presoditi, če morda ne bi, kot sem že rekel, vendarle določneje in konkretnije opredelili te zadeve.

Naša skupina delegatov je tesno sodelovala tudi s Socialistično zvezo v občini in njenimi organi. Menimo, da bi bilo vnaprej potrebno, tako seveda pri naši skupini, še bolj pa to velja za skupino, ki delegira delegate v Zbor združenega dela, zagotoviti večje sodelovanje s sindikalno organizacijo. Me-

nimo, da bi bilo potrebno tudi zagotoviti večje sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami.

Ugotavljamo, da obstajajo številne pomanjkljivosti ali vrzeli pri delegatskem delovanju na relaciji družbenopolitične skupnosti — samoupravne interesne skupnosti. Ta dokument sicer ne sega v oceno delegatskega sistema v samoupravnih interesnih skupnostih, razen kolikor se skupščine samoupravnih interesnih skupnosti vključujejo v delo skupščin družbenopolitičnih skupnosti, vendarle menimo, da je potrebno prav zaradi celovitosti tako delegatskega kot tudi skupščinskega sistema in seveda tudi družbenopolitičnega sistema nasploh — kar sicer že ugotavlja predloženo gradivo, zagotoviti vnaprej učinkovitejšo uveljavljanje te dimenzije skupščinskega sistema, to je vključevanje skupščin nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti v delo družbenopolitičnih skupnosti. To sem rekel zato, ker bi bilo potrebno dosledno in načelno zagotoviti ustrezno sodelovanje med ustreznimi delegatskimi telesi. V mislih imam zlasti skupine za delegiranje delegatov v republiško skupščino in ustrezne delegacije v samoupravnih interesnih skupnostih za delegiranje delegatov v skupščine republiških samoupravnih interesnih skupnosti. Tako kot so, da tako rečem, skupine delegatov pri družbenopolitičnih skupnostih v funkciji družbenopolitične skupnosti, bi morale biti ustrezno tudi druge delegacije v tej funkciji, kar pomeni, da bi se morale predhodno pred skupnimi sejami — to dajem samo v presojo, organizirati ali sestati na skupnih sejah tudi skupine delegatov za delegiranje delegatov v Skupščino SR Slovenije in seveda delegacije za delegiranje delegatov v skupščini republiških samoupravnih interesnih skupnosti. To tudi, mislimo, narekuje potreba po kompleksni, celoviti funkciji delegatskega sistema.

Menimo, da bi bilo potrebno več pozornosti kot doslej, čeprav smo tudi tu precej storili, zlasti glede na kratek triletni čas, posvetiti izobraževanju delegatov. Gradivo, ki ga prejemamo, o katerem razpravljamo, o katerem se odločamo, opredeljujemo itd., je seveda tudi družbenopolitično in strokovno zahtevno gradivo, zaradi česar menimo, da bi bilo potrebno bolj učinkovito in celovito, dolgoročno, načrtno izobraževati delegate za učinkovitejše delo v vseh sredinah.

Čeprav to neposredno ne sodi v oceno uresničevanja delegatskega sistema, smo v razpravi o tej analizi opozorili, da bi v času, ki je pred nami, v času evidentiranja, kandidiranja in naslednje leto tudi samih volitev, enakopravno in enakovredno obravnavali, evidentirali, kandidirali in seveda tudi volili tako delegate v delegatska telesa družbenopolitičnih skupnosti kot tudi v delegatska telesa samoupravnih interesnih skupnosti. To sem rekel zato, ker smo 1974. leta kasneje izvolili ustrezne delegacije za samoupravne interesne skupnosti kot pa za družbenopolitične skupnosti, zaradi česar je bila — vsaj pri nas, lahko bi rekel raven nižja, kar se je kazalo tudi pri aktivnosti delegacij za samoupravne interesne skupnosti.

Ob zaključku razprave naj še rečem, da smo želeli priporočiti, da bi pripravljali gradiva za naš zbor kot tudi za druga telesa čimbolj zgoščeno, jedrnato, ekonomično, racionalno. Razmišljamo tudi — tu nimamo konkretnega predloga, kako morda zgoščevati same dnevne rede ali kako zagotoviti ali načrtovati krajše dnevne rede, ker so naši dnevni redi prenatrpani, preobsežni. Res pa je zopet to, da smo v tem času morali sprejeti obsežno zakonodajo, zaradi česar je bilo težko skrajševati dnevne rede in seveda tudi sklicevati manjše število sej našega zbora.

Imamo še eno prošnjo, in sicer, da bi v okviru možnosti material, ki ga doslej prejemamo v obrokih, prejemali v manjšem številu obrokov oziroma v čimvečji količini naenkrat, tako da bi lahko sproti in pregledno spremljali in obravnavali gradivo in se pripravljali na naše seje. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kocjančič! Kdo še želi razpravljati? Prosim, delegat občine Kranj, Janez Grašič!

Janez Grašič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ob navzočnosti predsednice Zbora občin Skupščine SR Slovenije smo v Kranju dne 30. junija organizirali predstavniki družbenopolitičnih organizacij, občine in skupini delegatov skupno razpravo o analizi delegatskega sistema in uveljavljanju delegatskih odnosov.

S posvetovanja posredujem nekaj ugotovitev. Objavljena analiza poglobljeno in vsestransko podaja oceno delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije in dela zborov. Pogrešamo še oceno občin, ker je potrebno analizirati delegatski sistem v občinski družbenopolitični skupnosti in dejavnosti v republiški skupščini. Delegatski sistem v občini je kritičen odraz samoupravne organiziranosti v posamezni občini, krajevni skupnosti, posamezni temeljni organizaciji združenega dela, odraz tega, kako so sprejeli delegacije v temeljnih organizacijah, če so te sestavni del samoupravnega sistema. Tam kjer je to v redu, gradivo analizirajo in sprejemajo stališča, pripombe, kjer tega ni, tudi ni velikih koristi od delegatskega sistema.

Pomanjkljivo je, da se naša občinska skupščina premalo vključuje v odločanje o zadevah, ki jih obravnava republiška skupščina. Preveč gradimo na skupinah delegatov. V občini se bomo morali organizirati tako, da bomo dejansko lahko zagotovili predhodne razprave z delavci v delovnih organizacijah z delegati in strokovnimi strukturami. Pri tem nastaja še vedno problem pri pošiljanju gradiva za seje zborov republiške skupščine. Samo vabilo, poslano 30 dni prej in brez gradiva, pomeni malo.

Zaradi pozno posredovanega gradiva se sestajamo le nekaj dni pred sejo Skupščine. Še težje je za naše delegate, ki delajo v skupščinskih telesih, ker nimajo stališč baze. Nujno bi morali v občinah sprejemati gradivo za zборе najmanj 10 dni pred sejo. Če se hočejo delegati posvetovati samo z vodstvi temeljnih organizacij, rabijo več časa, kot ga imajo od prejema gradiva do seje zborov. Na noben način pa ni mogoče organizirati širših razprav z delovnimi ljudmi in sprejeta stališča posredovati skupinam delegatov na nivoju občine. Tu so še možnosti uveljavljanja delegatskega sistema. Delno se je stanje sicer v zadnjem času izboljšalo, ker se več aktov sprejema v dveh fazah in je več časa za razpravo o osnutkih.

Konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva ugotavlja, da so delegacije za zборе družbenopolitičnih skupnosti aktivnejše, slabše pa delujejo splošne delegacije samoupravnih interesnih skupnosti. Te prav gotovo še niso ustrezno organizirane.

Delegati, predvsem splošnih delegacij za samoupravne interesne skupnosti, so preobremenjeni, ne morejo se sestajati pred sejo vsake skupščine samoupravne interesne skupnosti in oblikovati stališč za seje. Skupščine ne usklajujejo dela med seboj, zato bi se v določenem obdobju morale delegacije sestajati vsakih nekaj dni, kar pa ni mogoče, če upoštevamo, da imajo delegati še vrsto funkcij v svojih organizacijah.

Tako za družbenopolitične skupnosti kot za samoupravne interesne skupnosti skušamo čimbolj uresničevati tudi zamenljivost delegatov, kar se vidi tudi iz analize, predložene v Poročevalcu.

Krajevne konference Socialistične zveze in sindikati bodo morali prevzeti dejansko odgovornost za uveljavljanje delegatskih odnosov, pobud in usmeritev temeljnih delegacij, da bodo te dejansko potrebe delovnih ljudi in sprejete politike družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti.

Za uresničitev takega dela pa bo še kako potrebno nadaljnje družbenopolitično usposabljanje in izobraževanje delegatov vseh zborov, kar je posebej nujno tudi za delegate družbenopolitičnega zbora občine. Ti imajo svojo bazo v družbenopolitičnih organizacijah in so angažirani s številnimi funkcijami in odgovornostmi. Družbenopolitični zbor bi moral sodelovati predvsem pri generalnih sistemskih rešitvah, pri tem pa najti pot sodelovanja na vseh nivojih.

To so le nekatere ugotovitve s posvetovanja skupine delegatov in predstavnikov družbenopolitičnih skupnosti naše občine. V glavnem pa v celoti ponovno poudarjam, da podpiramo tako analizo kot ta dokument, ki smo ga dobili v obravnavo. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Grašič! Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Slavko Kržan, delegat občine Trebnje!

Slavko Kržan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Menim, da je analiza, ki je pred nami, pomemben dokument, ki nam bo lahko služil pri našem sedanjem in bodočem delu, predvsem v tem pogledu, da bomo veliko tistega, s čimer se še danes ubadamo pri našem delu, opustili, lotili pa se dela še bolj kvalitetno in učinkovito, kot smo to zmoгли doslej.

Pri tem mislim na gradivo, ki ga prejemamo, o katerem razpravljamo in ki ga imamo na dnevni redih. Naša delegacija je bila mnenja, da je treba v prihodnjem obdobju doseči, da bi bila ta gradiva bolj zgoščena, bolj jasna, bolj razumljiva. Čeprav moramo reči, da so zlasti gradiva republiške skupščine vedno kvalitetnejša, se nam je zdelo, da so še vedno preobsežna in da bi bilo potrebno storiti vse, da se v bodoče ob gradivu po možnosti skrajšajo tudi dnevni redi sej na takšen obseg, ki je za kvalitetno in učinkovito delo še sprejemljiv. Vi veste, da mnogokrat razpravljamo o zadevah od 9. pa do 19. ure, celo do 20. ure smo že bili tu.

Mnenja smo, da je takšen način dela treba v bodoče spremeniti in da je treba s programiranjem dela tudi doseči, da bo to delo, to pa je seveda tudi naloga vseh delegacij v občinah, čimbolj uskladen in da bodo tudi občine postale pomembnejši faktor kot baza za snovanje vseh zaključkov, predlogov, pobud in seveda tudi končno sprejetih sklepov. Treba je torej storiti vse, da bo to delo čimbolj uskladen. Menimo, da smo v teh treh letih storili pomemben korak naprej, vendar pa je to eno izmed vprašanj, kateremu je treba posvetiti vso pozornost.

Poleg tega menimo, da je bilo doslej vse preveč aktov sprejetih v enofaznem postopku in da bo potrebno storiti vse, da se dejansko preide v čim večji možni meri na dvofazni postopek, tako da imajo delegati in delegatska baza, pa tudi strokovne službe in izvršilni organi v Skupščini dovolj časa, da se lahko temeljito pripravijo za razpravo o posameznih vprašanjih. V dvofaznem postopku bi se zadeve boljše in učinkoviteje razrešile.

Tretje vprašanje je vprašanje strokovnih služb. Tu nismo mislili na strokovne službe v republiki, marveč bolj na strokovne službe v občinah. Vsi tisti, ki delate v občinskih skupščinah, gotovo veste, da gradivo še vedno zbiramo v zadnjem trenutku, da imamo za to premalo časa, da zaradi tega večkrat trpi tudi kvaliteta in da je celo v občinskih skupščinah premalo pobud iz temeljnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti, pa tudi iz družbenopolitičnih organizacij. Zato menimo, da bo treba predvsem v občinah storiti določene korake naprej. Analiza ugotavlja, da se morajo razreševati vsa vprašanja praktično v občini. To, kar delamo sedaj, ni dovolj in je treba iti v tem pogledu naprej. Baza, se pravi temeljne samoupravne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije, krajevne skupnosti, skratka vsi ti organizmi morajo prispevati večji delež k temu, da bo naše delo še boljše.

Glede informiranja se strinjamo z zaključki, ki so že zajeti v gradivu, da se je sicer informiranje izboljšalo v treh letih, da smo vendarle uspeli občane seznanjati s tem gradivom, ki pa ni vedno ustrezno obravnavano in obdelano. Premalo pa je na drugi strani povratnih informacij in eden izmed zaključkov naj bi bil v tej smeri, da se bo treba potruditi, da bi bilo teh povratnih informacij čim več.

Poseben problem pa so konference delegacij. S temi imamo v občinah, seveda tudi v občini Trebnje, največ problemov. Ko smo pripravljali analizo o uveljavljanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v občini, smo ravno tu naleteli na eno najtežjih vprašanj.

Glede republiške skupščine moram reči, da je eno najtežjih vprašanj delo delegatov Zbora združenega dela, kjer delo ne poteka tako, kot bi bilo potrebno. Premalo je konzultacij, premalo je dogovorov. Seveda ni to le krivda delegatov, ampak najbrž tudi občinskih skupščin in njihovih strokovnih organov in izvršilnih teles. Z njimi se premalo povezujemo. Zato seveda menimo, da je to eno izmed naslednjih vprašanj, ki ga bo treba v prihodnjem mandatsnem obdobju razrešiti, tako glede kvalitete dela kot tudi glede razporeditve delegatskih mest za posamezno področje dela. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnič: Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije sprejema »Analizo o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije«.

2. Zbor občin ugotavlja, da so teze za pripravo sklepnega dokumenta dobra podlaga za pripravo predloga sklepov, stališč in priporočil za nadaljnje uresničevanje, izvajanje in dograjevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov od delegacij temeljnih samoupravnih organizacij skupnosti do Skupščine SFRJ.

3. Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije naj kot predlagatelj pri pripravi predloga sklepnega dokumenta upošteva predloge in mnenja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, konferenc delegacij, občinskih skupščin, družbenopolitičnih organizacij, delovnih teles skupščine in zbora, delegatov v razpravah v sekcijah Kluba delegatov in predloge ter mnenja, dana v razpravi na seji zbora.

Želi morda o predlaganem sklepu kdo razpravljati? (Ne.) Prosim, da o predlaganem sklepu glasujete! Kdor je za, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo o uresničevanju resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, ki ga je pripravila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

V zvezi s to točko dnevnega reda ste prejeli tudi poročilo o izvajanju družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji za leto 1976, ki ga je pripravil Odbor podpisnikov za spremljanje izvajanja tega družbenega dogovora. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta.

Predlagatelj je za svojega predstavnika določil tovarišico Mihaelo Verbič, članico Komisije, ki bo imela uvodno obrazložitev. Prosim, tovarišica Verbičeva!

Mihaela Verbič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na podlagi stališč in nalog, ki so jih sprejeli zbori Skupščine SR Slovenije januarja preteklega leta v zvezi z izvajanjem resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji in uveljavljanjem družbenega dogovarjanja na področju kadrovske politike, je Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve pripravila poročilo, ki ste ga prejeli, in v njem ocenila izvajanje tistih prioritetenih nalog, ki so jih zbori v svojih sklepih posebej izpostavili.

V poročilu so predlagani sklepi za nadaljnje izvajanje kadrovske politike in prioritete naloge, ki so najbolj pomembne za aktivnost nosilcev kadrovske politike v tem obdobju.

Današnja razprava pa bo z izkušnjami iz neposredne prakse prav gotovo dopolnila naloge, ki smo jih morda v predlogu premalo poudarili. Opozoriti moramo, da je po posredovanju obeh poročil delegatom potekala razprava o tej problematiki v nekaterih odborih zborov Skupščine SR Slovenije; organizirani pa so bili tudi razgovori in posvetovanja s skupinami delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije v občinah Trbovlje, Idrija, Maribor, Celje in Ljubljana. Prav tako je o tej problematiki tekla razprava tudi na seji Komisije za kadrovska vprašanja pri Izvršnem komiteju Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije.

Na vseh razgovorih sta bili poročili sprejeti in ocenjeni kot realen prikaz stanja na kadrovske področju v naši republiki, predložene naloge in usmeritve pa so dobile vso podporo. Razgovori so prav tako prispevali k poglobitvi ocen in dopolnitvam predlaganih usmeritev za nadaljnje delo.

Ponovno je bila podprta ugotovitev obeh poročil, da je bil v zadnjem letu napravljen nadaljnji korak pri podružbljanju kadrovske politike, pri uresničevanju sklepov kongresov Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije in pri zavzetosti družbenopolitičnih organizacij za razreševanje kadrovske vprašanja. To se je predvsem odražalo v pripravah za sprejem zakona o združenem delu in kasneje v pristopu k njegovemu uveljavljanju, kar vse je prispevalo k nadaljnjemu uveljavljanju razredno usmerjene, družbeno dogovorjene in samoupravno uresničevane kadrovske politike kot pogoja za svobodno in ustvarjalno uveljavljanje delovnih ljudi.

Z uveljavljanjem zakona o združenem delu se nadalje spreminja družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka, kar daje še širše osnove in možnosti za

uresničevanje družbeno dogovorjene kadrovske politike. V zadnjem letu je bil napravljen tudi pomemben korak pri ustvarjanju strokovnih osnov oziroma pogojev za oblikovanje in obravnavanje kadrovske problematike. S tem je omogočen posameznim nosilcem kadrovske politike boljši vpogled v kadrovsko stanje, več je objektivnih pogojev za učinkovitejše in racionalnejše ukrepe za izvajanje kadrovske politike.

Seveda pa je ta ugotovitev šele prvi korak na poti dejanskega spreminjanja odnosov, tako v strokovnem kot v samoupravnem organiziranju in delovanju. V že omenjenih razpravah v zvezi s poročili je bilo poudarjeno, da je treba na današnji seji zboru opozoriti predvsem na naslednje neugodne pojave, ki označujejo sedanje kadrovske stanje v naši družbi. Če upoštevamo smotrno zaposlovanje in racionalno razporejanje kadrov na delo, za katerega so usposobljeni, potem moramo ugotoviti, da še vedno niso v zadostni meri sproščene ogromne ustvarjalne sposobnosti našega delovnega človeka, da še vedno niso v praksi zagotovljeni in uresničeni instrumenti za načrtovanje izobraževanja in usposabljanja kadrov v skladu s potrebami in interesi združenega dela. Za ilustracijo samo podatek, da še vedno približno ena četrтина temeljnih organizacij združenega dela nima srednjeročnih načrtov razvoja, in slednjič, da načela delitve po delu in rezultatih dela še vedno nimajo ustrezne oblike. Vse to, kar sem omenila, pa so pogoji za povečanje produktivnosti dela in za krepitev materialne osnove naše družbe, za učinkovitejše poslovanje in tehnološki razvoj, za konkurenčno sposobnost v domači in mednarodni delitvi dela in za razvitejše samoupravne odnose.

To pa so tudi še vedno temeljne naloge, ki jih opredeljuje v uvodnem delu resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji. Te prehajajo sicer vse bolj v zavest delovnih ljudi, toda uresničujejo se lahko le ob enotnosti in disciplini vseh nosilcev kadrovske politike. O teh temeljnih vprašanjih bi morali zbori Skupščine SR Slovenije in njihova delovna telesa pogosteje razpravljati, posebno ob sprejemanju in spremljanju izvajanja pomembnih ustavnih in družbenih dokumentov ekonomskega in samoupravnega razvoja naše republike.

Takšen način obravnavanja omenjenih pojavov je bil potrjen kot ustrezen na sejah zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije ob razpravi o uresničevanju štipendijske politike in sistema štipendiranja. Razprava v zborih je pokazala, da je bolj učinkovito obravnavati posamezna aktualna vprašanja kadrovske politike na tak način kot pa na primer enkrat v letu. Gre preprosto za to, da lahko v kratkem roku obravnavanja te problematike v večji meri konkretno opredelimo naloge, ki se v posameznem obdobju postavljajo pred nas. Zato naj bi v bodoče na zborih praviloma potekala obravnava celovito in kompleksno o celotnem področju kadrovske politike samo na vsakih nekaj let. Posamezna vprašanja kadrovske politike pa naj bi dobila svoje mesto v letnih programih dela zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Posplošeno in načelno obravnavanje kadrovske politike vpliva tudi na odnos delegata do te problematike, kar so potrdile tudi razprave na terenu in v delovnih telesih Zborov naše skupščine. Obravnave so marsikje še vedno površinske in interes delegatov za take splošne razprave je majhen. Zato bo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve v svojem programu dela v bodoče v še večji meri namenjala prednost tistim aktualnim nalogam, ki jih na kadrovske področju naši delovni ljudje čutijo za najbolj nujne; predlaga pa tudi zborom, da jih vključijo v programe svojega dela.

Dosedanje izkušnje nas opozarjajo, da je potrebna boljša in večja koordinacija vseh nosilcev kadrovske politike, saj je često na raznih nivojih vse preveč formalna. Še vedno sta premalo prisotna vpliv in interes združenega dela pri koordiniranju in uveljavljanju tistih skupnih nalog na področju kadrovske politike, ki pomenijo vzvode za hitrejši napredek družbe. Tudi družbeni dogovori se še vedno v občinah ne izvajajo tako, kot smo v njih zapisali oziroma se na tej osnovi dogovorili o prioriternih nalogah. O njihovi vsebini in izvajanju so premalo seznanjeni delovni ljudje in občani, prav tako pa le poredkoma o njih razpravljajo samoupravni organi podpisnikov družbenega dogovora. Prepočasi se uveljavljajo tudi delegatski odnosi na tem področju. Če kje, potem moramo na tem področju uresničevanja dogovorjenih nalog ugotoviti, da smo z organizirano družbeno akcijo, še posebej pa s stališči zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije uspeli vzpostaviti najrazličnejše mehanizme dogovarjanja, usklajevanja in strokovnega dela. Pomanjkljivost pa je v njihovem osnovnem namenu, to je, da niso sami sebi namenjeni, marveč da njihovo postavitve upravičuje samo njihovo samoupravno delegatsko zasnovano in s tem tudi koordinirano delo.

Brez uresničitve te vsebinske naloge bomo še dolgo ugotavljali pretežno statistične premike na področju ustvarjanja pogojev za dejansko uveljavitev celovite samoupravne kadrovske politike, praksa oziroma konkretne rešitve pa bodo šepale za dogovorjenimi nalogami.

Še nekaj: Če ne bomo dosledneje uresničevali delegatskih odnosov na tem področju, obstaja realna možnost, da bodo ta, sicer demokratično oblikovana telesa, kaj kmalu postala od interesov delavca odtujeno mesto odločanja.

V zadnjem času postaja aktualno tudi vprašanje izbora ljudi za odgovorne funkcije v poslovnih organih. Vse prepogosto se zadovoljujemo z ugotovitvami, da je težko dobiti take kadre, ki so zainteresirani za vodilne funkcije v poslovnih organih, ne da bi načrtno odstranjevali vzroke, ki takšno stanje pogojujejo. V bistvu pa gre za to, da smo premalo odločni, da bi se uprli zlorabam meril in kriterijev, ki smo jih sprejeli za to vrsto kadrov. Dogovorili smo se, da na vodilnih mestih ne more biti nihče, ki ob strokovnem znanju in usposobljenosti ne izpolnjuje moralno-političnih kriterijev, ki izhajajo iz zgodovinske vloge delavskega razreda in so v cilju naše revolucije in socialistične izgradnje. Zato moramo v praksi uveljaviti načelo, da vodilna delovna mesta zasedajo delovni ljudje, ki so najboljši in najbolj sposobni, ki razumejo naš samoupravni socialistični razvoj in so pripravljeni vložiti vse napore za krepitev samoupravne vloge delovnih ljudi v združenem delu in v drugih samoupravnih skupnostih ter njihovih interesov in za razvijanje demokratičnega delegatskega mehanizma naše družbe.

Ne nazadnje imamo jasne dokaze za to tudi z zadnjih posvetov delegatov v občinah, ko smo obravnavali uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije, o čemer je tekla razprava ob prejšnji točki dnevnega reda.

Delegati so nas opozarjali, da ponekod nimajo zagotovljenih osnovnih pogojev za delovanje, tudi na primer za prihod na seje, da o pomoči pri oblikovanju stališč ne govorimo. Njihovi poslovodni organi ne razumejo ali nočejo razumeti pomembnosti delegatskega sistema in opravljanja samoupravnih dolžnosti v skupščinah. Prepričani pa smo, da imamo dovolj sposobnih kadrov, ki lahko kandidirajo na odgovorna vodilna mesta na vseh področjih družbenega

dela in življenja. Zato pa je pred nami toliko pomembnejša naloga, da ustvarimo pogoje za dejansko uresničevanje take kadrovske politike.

Ne moremo tudi mimo stare ugotovitve, da povsod še niso uveljavljena načela in merila kadrovske politike in celovitost teh kriterijev, kot so odprtost, širina in demokratizacija v kadrovski politiki. Še vedno obstajajo slabosti, kot so zaprtost, tehnokratsko obnašanje, sektaštvo, oportunistem in podobno. Ti pojavi prihajajo do izraza tam, kjer ni uveljavljena koordinacija nosilcev kadrovske politike in kjer je pomanjkljivo idejno-politično in samoupravno delovanje. Tudi pri delu Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije se včasih še srečujemo s pojavi oženja kadrovskih rešitev, še posebej na škodo žensk, mladih in tudi neposrednih proizvajalcev. To prihaja do izraza zlasti takrat, ko gre za širše evidentiranje kandidatov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, na primer za sodelovanje delovnih ljudi in občanov pri sojenju, oblikovanju komisij in delovnih teles ter podobno. Kadrovske predlogi se namreč še vedno zožujejo na kadre, ki so že nosilci večjega števila družbenih funkcij. Zato moramo ob pripravah na volitve delegacij za skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti zajeti vse, ki so se s svojim delom na najrazličnejših področjih človekove aktivnosti v tem času izkazali kot resnični borci za socialistične samoupravne družbene odnose. Upoštevati moramo merila in kriterije, ki zagotavljajo celovitost kadrovske politike, da bomo imeli zares kar največ možnosti, da po načelu pravi človek na pravem mestu izberemo najustreznejše kandidate, pri čemer ne smemo ožiti kadrovskih rešitev le na potrebe svoje ožje skupnosti, temveč upoštevati tudi interese in potrebe širših družbenopolitičnih skupnosti.

Tovarišice in tovariši! Ker je pred vami poročilo Komisije in poročilo Odpora podpisnikov družbenega dogovora, ki dajeta oceno stanja na področju kadrovske politike in predloge za nadaljnje uresničevanje resolucije o osnovah kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji, se ne bi ponovno dotikala vseh nalog, pač pa predlagam, da zbor predlagane sklepe sprejme. Danes ste prejeli predlog sklepov, ki jih je pripravila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in prosim, da jih v razpravi in ob končnem opredeljevanju upoštevate. Predlagam, da jih zbor po potrebi dopolni in po končani razpravi tudi potrdi. Hvala lepa.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala lepa, tovarišica Verbičeva!

Predstavniki Izvršnega sveta je Franc Glavan, sekretar Sekretariata Izvršnega sveta za kadrovska vprašanja. Tovariš Glavan, želite morda besedo? Prosim!

F r a n c G l a v a n : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da v imenu Izvršnega sveta in podpisnikov družbenega dogovora o kadrovske politiki še posebej opozorim na nekatera vprašanja uresničevanja kadrovske politike, zaradi njegove družbene pomembnosti.

Iz obeh poročil je razvidno, da je bil v letu 1976 dosežen pri uresničevanju kadrovske politike dokajšen kvantitativni in kvalitativni napredek. Kljub temu premikom bo treba v praksi marsikaj nadomestiti, kar smo zamudili v preteklem obdobju. Z doseženim še nismo zadovoljni. Vse organizacije združenega dela še niso pristopile k posameznim družbenim dogovorom. Kadrovska politika še ni dolgoročna, javna in načrtna. Nosilec te kadrovske politike še ni v zadostni meri delovni človek, ki je še marsikje odrinjen od odločanja o kadrovske po-

litiki. V zavest vseh podpisnikov družbenega dogovora o kadrovske politiki bo moralo priti spoznanje, da je vprašanje razvoja in zagotavljanje kadrov bistveni sestavni del globalnega razvoja naše družbe.

Zavestne socialistične sile bo potrebno še nadalje mobilizirati za uveljavljanje človeka tudi v kadrovske politiki, kar je pogoj za skladen in hitrejši materialni razvoj družbe in socialističnih samoupravnih odnosov. Razvoj samoupravnih socialističnih odnosov je namreč odvisen od nenehnega dopolnjevanja vseh tistih osnov, ki delovnim ljudem neposredno in enakopravno z drugimi ljudmi v združenem delu zagotavljajo razvoj celovite socialistične osebnosti, njihovo vsestransko usposabljanje v združenem delu in vključevanje v delo po njihovih strokovnih, delovnih, družbenih in drugih sposobnostih, v skladu s socialističnim samoupravnim sistemom in z zahtevami združenega dela. Potrebno bo zagotoviti pogoje, da bodo delavci v združenem delu postali resnični nosilci odločanja v procesu celovite družbene reprodukcije in tudi programiranja razvoja kadrov. V ta namen bo potrebno tudi intenzivno razvijati strokovne kadrovske dejavnosti.

Zaostajanje kadrovskih pogojev razvoja za ekonomsko-materialnimi je rezultat nezadostno spoznanega pomena in značaja soodvisnega povezovanja in medsebojnega učinkovanja vseh dejavnikov, ki vplivajo na razvoj družbe kot celote. Prav to pa je bilo tudi v ocenjevalnem obdobju v veliki meri prisotno na področju kadrovske politike, ki smo jo ali preveč parcializirali, na primer štipendijsko politiko, ali pa prepuščali ožjim grupacijam oziroma interesom. Zato je to področje družbene dejavnosti še vedno obravnavano kot posebnost, kar je imelo za posledico, da je bilo reševanje vprašanj preveč odmaknjeno od stvarnih materialnih pogojev, zlasti pa od njihovih strateških ciljev.

Da bi lahko ustrezno locirali in točno opredelili strateške cilje razvoja, je potrebno najprej ugotoviti, kje smo, kakšni so ekonomski, kadrovske in kulturni pogoji v temeljnih organizacijah združenega dela, do kje smo prišli v organizacijah združenega dela na tistih področjih, ki so temelj kadrovske politike: to pa so sistemizacija dela in delovnih nalog, načrtovanje kadrov, izobraževanje, kadrovske spremljanje in usmerjanje, razvitost kadrovskih služb in njihova strokovna in samoupravna funkcija.

Premajhna uskladenost izobrazbene in poklicne strukture s pogoji in zahtevami dela je ena od posledic, da razvojni programi marsikje ne vsebujejo programov kadrovskih potreb. Celo v tekočih načrtih potrebnih kadrov povsod prevladujejo enostranski kvantitativni kazalci in marsikje še nimajo zasnovane dolgoročne politike zaposlovanja, ker ne razpolagajo z dovolj izdelanimi načrti dolgoročnega razvoja svojih dejavnosti. — Tako prihaja do prakticističnih urejanj tekočih zadev.

Načrt kadrov je opredeljen v letnih in kratkoročnih planih kadrovskega razvoja v večini organizacij združenega dela, vendar ti niso vedno uskladeni s proizvodnimi razvojnimi programi. Prav tako so redki tudi srednjeročni plani, medtem ko je prisotnost dolgoročnega kadrovskega planiranja minimalna. Redke organizacije združenega dela načrtujejo notranjo horizontalno in vsestransko mobilnost kadrov, kakor tudi napredovanje delavcev, skladno z njihovimi sposobnostmi in potrebami v organizacijah združenega dela.

Minimalno razvito načrtovanje kadrovskega razvoja pa povzroča težave in preprečuje, da bi lahko pravočasno vplivali na hitrejšo izboljševanje poklicne in izobrazbene strukture prebivalstva oziroma na njeno prilagajanje novim potrebam. Ta pomanjkljivost predstavlja tudi oviro za pravočasno reševanje

problemov, ki nastajajo, ko prihaja do presežkov kadrov zaradi strukturnih sprememb in modernizacije proizvodnje. Struktura kadrov pri nas po podatkih že 5 do 7 let občutno zaostaja za strukturo dela. Nivo kadrovske strukture bo v letu 1977 dosegel nivo strukture dela iz leta 1975. Zato bo potrebno bolj načrtno pa tudi bolj stimulatивно delovati, da bomo povečali delež študija ob delu in iz dela predvsem za tiste poklice, ki jih potrebuje združeno delo.

Potrebe po kadrih za razdobje 1976—1980 so v poročilu podpisnikov družbenega dogovora o kadrovski politiki prikazane le v globalnih smereh poklicnega usmerjanja in izobraževanja, predvsem zato, ker se je omejilo poročilo le na makroprojektne usmeritve razvoja kadrov v SR Sloveniji. Ta projekcija temelji na obstoječih in dosegljivih uradnih statističnih podatkih, ki onemogočajo konkretiziranje bodočih potreb širše, kot so v poročilu prikazane, predvsem pa ni mogoče s temi podatki opredeliti specifičnosti poklicev, ki jih potrebuje ali jih bo potrebovalo združeno delo.

Način programiranja kadrovskih sprememb in potreb je v velikem delu organizacij združenega dela neustrezen in nestrokovno, ker izhaja iz sedanje strukture delovnih mest in kadrov ter upošteva le predvideno rast dohodka in ne temelji na realnih in preverjenih možnostih bodoče rasti. Zaradi tega je bila tudi sama rast števila zaposlenih po teh programih visoka. V okviru visoke rasti celotnega števila delavcev so bile tudi predpostavke rasti števila strokovnih kadrov, zlasti na ravni visoke in višje izobrazbe, nerealne, pretirano visoke ter niso glede na obstoječo raven zahtevnosti dela in delovnih obveznosti zagotavljale racionalne zaposlitve vseh strokovnih delavcev.

Razumljivo je, da brez poznavanja potreb po kadrih in brez programiranja kadrovskega razvoja tudi ni pravih pogojev za racionalen razvoj mreže vzgojno-izobraževalnih institucij kakor tudi učnih programov, če bi zagotavljali vzgojo strokovnjakov s poklici, kakršne zahteva predvideni razvoj. Zastarevanje v šoli pridobljenega znanja poraja številne konflikte in težave pri zaposlovanju, razporejanju in napredovanju. Osnovni vzrok, da ostaja izpopolnitev znanja in strokovnosti brez pravega vpliva na delo in položaj delavcev, je premajhna zavzetost za načrtno in smotrno spremljanje in usmerjevanje zaposlenih za izpopolnjevanje. Zlasti mlajšim delavcem tak odnos ne daje prave spodbude, da bi se izpopolnjevali v svojem poklicu.

V procesu izobraževanja moramo odstraniti delitev na delavske in uslužbenske poklice in na ta način odstranjevati razredne razlike v združenem delu, razlike med intelektualci in delavci. Za učinkovito izvajanje kadrovske politike v temeljnih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih v občini in republiki ter pri uresničevanju dogovorjenih dolgoročnih ciljev vzgoje in izobraževanja je med drugim nujno, da Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje z ostalimi nosilci planiranja na ravni republike in občin izdela sistem planiranja kadrov, ki bo osnova vsem nosilcem dogovorjenih nalog za uresničitev ciljev dolgoročnih programov razvoja kadrov, ki naj zajamejo vsaj eno generacijsko obdobje izobraževanja, to je razdobje 15 let. Dolgoročna projekcija razvoja kadrov naj bi zajemala obdobje do leta 1995. V okviru tega naj se tudi izdela program za srednjeročno obdobje od leta 1980 do leta 1985.

V bodoče bo potrebna večja prisotnost znanosti na področju kadrovske politike, kar so ugotavljali tudi delegati v odborih zborov Skupščine. V naslednjem obdobju bo potrebno realizirati naloge iz resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, ki pravi, da je potrebno proučiti možnost razvoja po-

sejne znanstvene institucije, ki bo opravljala znanstvena raziskovalna dela na področju kadrovske politike.

Glede na opredelitve v zakonu o združenem delu in v osnutku zakona o delovnih razmerjih bo potrebno predvsem izoblikovati oziroma dopolniti in uskladiti ustrezne postopke ter sistemiziranje dela in nalog, ki naj bi zagotovilo večjo načrtnost, sistematičnost in samoupravno urejanje delovnih razmerij v organizacijah združenega dela. Hkrati pa naj bi nam to omogočilo večjo učinkovitost ugotavljanja potreb po kadrih glede na potrebe, ki izhajajo iz tehničnega, tehnološkega, ekonomskega, socialnega in samoupravnega razvoja. Tako postopki za sistemizacijo dela in nalog v organizacijah združenega dela kot metodologija za načrtovanje kadrov nam morajo omogočiti večjo načrtnost v smislu racionalnega izkoriščanja vseh kadrov, med drugim tudi uresničevanje poklicnega usmerjanja ženske mladine in zaposlenih žensk v tiste poklice in dejavnosti, ki so v preteklosti pripadali predvsem moškim. Pri tem bo lahko pomagala enotna jugoslovanska klasifikacijska lestvica poklicev, ki bi odpravljala razlike med fizičnim in umskim delom.

Področje vzgoje in izobraževanja se mora prek samoupravnih interesnih skupnosti čim tesneje in neposredneje povezati z drugimi deli združenega dela. Posebne izobraževalne skupnosti še niso zaživele, uporabniki — združeno delo in izvajalci — šolstvo se še prepočasi vključujejo v uresničevanje družbeno dogovorjene politike. Zato bo potrebno prek samoupravnih interesnih skupnosti za usmerjeno izobraževanje in v njihovem okviru zagotoviti čimbolj neposredno izražanje in zadovoljevanje potreb in interesov uporabnikov po kadrih.

Izhajajoč iz teh dejstev pa bo potrebno za realizacijo teh nalog storiti mnogo naporov, da bomo v organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnostih okrepili in razvili kadrovske službe. V bodoče bo potrebno še dosledneje ugotavljati, kako se družbeni dogovori o kadrovski politiki izvajajo v praksi. Brez tega ne bo možno učinkovito ukrepanje zoper kršilce dogovorjenih nalog niti ne bo možno zagotoviti družbene discipline in odgovornosti na tem področju.

Podpisniki družbenih dogovorov o kadrovski politiki na vseh ravneh in v vseh dejavnostih morajo najmanj enkrat letno obravnavati uresničevanje kadrovske politike. Podpisniki si bodo morali prizadevati v svoji nadaljnji aktivnosti za uresničenje nalog, ki so navedene v obeh poročilih, prav tako pa tudi za uresničenje sklepov, ki jih bodo danes sprejeli zbori Skupščine SR Slovenije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Glavan! K tej točki dnevnega reda je bil povabljen Odbor za spremljanje izvajanja družbenega dogovora o nalogah in oblikovanju ter izvajanju kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji. Obe poročili sta bili objavljeni v Poročevalcu št. 14. Poročili je obravnaval Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, ki je predložil pismeno poročilo. Želi morda poročevalec Odbora besedo? (Ne želi.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Želi kdo razpravljati?

Besedo ima tovariš Matija Pajnkhiher, delegat iz Maribora!

Matija Pajnkhiher: Naša skupina delegatov za Zbor občin je obravnavala gradivo o osnovah kadrovske politike in ugotovila, da je zelo kvalitetno, ker konkretno obravnava kadrovsko politiko in problematiko. Posebej je razveseljivo, da so že vidni nekateri rezultati sklepov lanskoletnega zase-

danja republiške skupščine. Za prednostni nalogi imamo izdelavo metodologije planiranja kadrov ter sistemizacijo nalog in opravil. Obe metodologiji sta delovnim organizacijam nujno potrebni, saj bosta imeli odločujoč vpliv na področju štipendiranja in nagrajevanja.

Nadalje je skupina ugotovila, da so bili v občini doseženi pozitivni premiki glede planiranja kadrov. V izdelavi je projekcija potreb po kadrih do leta 1985. Nadalje se izvaja akcije za uresničitev reforme usmerjenega izobraževanja, in sicer po programu, ki sta ga sprejeli občinska skupščina in Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za izobraževanje. Sedaj potekajo tudi razgovori med izvajalci in uporabniki kadrov po posameznih usmeritvah. Opravljen je bil tudi predvpis v srednje šole.

Zavzemamo se, da bi se v širšem slovenskem merilu najhitreje uresničevala resolucija o osnovah kadrovske politike, zato se strinjamo s predloženimi sklepi in se tudi zavzemamo, da bi se uresničili v predlaganih rokih.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Pajnkhiher! Kdo še želi razpravljati?

Skupina delegatov občine Kranj je postavila k tej točki dnevnega reda vprašanje. Ali bi ga morda delegat občine Kranj prebral? Ga bom sama! Glasi se takole:

»Skupini delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije naše občine sta na svojem sestanku dne 30. julija 1977 obravnavali dokument o uresničevanju resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji in na podlagi predloženega gradiva, razprav v bazi in na samem sestanku sprejeli sklep, da se v zborih republiške skupščine postavi Izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

K poglavju 3. 2. postavljata vprašanje, kakšni ukrepi so bili sprejeti za usmerjen razpis štipendij iz združenih sredstev, ki so jih predlagali podpisniki. Skupini podpirata ukrep za usmerjen razpis štipendij iz združenih sredstev, ker ugotavljata, da bo primanjkovalo določenih kadrov oziroma da je premalo zanimanja mladih za študij tehničnih smeri.«

Vprašanje je postavljeno Izvršnemu svetu. Tovariš Glavan, ali lahko na vprašanje odgovorite, ker je pravzaprav povezano s kadrovsko problematiko? Če sedaj ne morete na to vprašanje odgovoriti, predlagam, da štejemo to vprašanje kot delegatsko vprašanje, na katerega bi odgovorili na prihodnji seji zбора. Se strinjate s tem predlogom, tovariš Glavan? (Da.)

Kdo še želi razpravljati? Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo.

Danes smo na klop predložili sklep, ki ga naj zbor sprejme po obravnavi te točke dnevnega reda. Sklep je bil pripravljen na podlagi ugotovitev, predlogov in mnenj, ki izhajajo iz obeh poročil in poročila Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem. V njem so v bistvu zajeti tudi predlogi in mnenja iz razprave na današnji seji zбора.

Ali želi morda o samem dokumentu, to se pravi o sklepu, kdo razpravljati? Če nihče, predlagam, da o sklepu glasujemo. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil Lojzeta Janka, pomočnika sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo. Ali želi predstavnik predlagatelj uvodno besedo? Prosim, besedo ima tovariš Janko!

Lojze Janko: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša samoupravna socialistična družba, ki zagotavlja in omogoča neposredno oblast delavskega razreda, potrebuje tudi poseben institut samoupravne notranje delavske kontrole.

Njena vloga in pomen sta namreč v tem, da z njo delavci v združenem delu sami na najbolj neposreden in učinkovit način v svojih temeljnih in drugih organizacijah združenega dela uresničujejo varstvo svojih samoupravnih pravic.

Glede na tako vlogo in funkcijo je samoupravna delavska kontrola kot razredni instrument, ki daje vsakemu delavcu posebej in vsem delavcem skupaj možnost, da varujejo svoje samoupravne pravice in interese, pravice organizacij združenega dela, s tem pa hkrati tudi celotnega delavskega razreda, dobila ustrezno mesto in opredelitev v naši novi ustavi, s tem pa tudi velik družbeni in politični pomen.

Pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole tudi ni mogoče prezreti pomena in vloge sindikatov. Glede na ustavno opredeljeno vlogo sindikata kot najširše organizacije delavskega razreda, ki se bori za tak položaj delavskega razreda, kot ga določa ustava, za uresničevanje socialističnih samoupravnih odnosov in odločilno vlogo delavcev pri opravljanju družbene reprodukcije, za uresničevanje interesov ter samoupravnih in drugih pravic delavcev na vseh področjih dela in življenja, mora pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole nedvomno biti zagotovljena taka vloga sindikata, da bo v praksi uresničeno njuno sodelovanje in dopolnjevanje pri izpolnjevanju in doseganju skupnih nalog in ciljev.

Kot eno od temeljnih izhodišč za pravilno razumevanje položaja in vloge samoupravne delavske kontrole pa je treba še posebej poudariti, da samoupravna delavska kontrola tako po ustavi kot tudi po zakonu o združenem delu ter po predloženem osnutku ni nekakšna, če tako rečemo, podaljšana roka organov družbenega nadzorstva in kontrole zunaj organizacij združenega dela, ki imajo pravico in dolžnost, da odpravijo nepravilnosti in kršitve zakonitosti, temveč je to instrument in organ v rokah samih delavcev organizacije, ki ima odločilno preventivno vlogo na vseh področjih svojega nadzora in pristojnosti, preden bi zapaženi pojav oziroma ugotovljena nepravilnost mogla prerasti v hujšo kršitev samoupravnih pravic delavcev in družbenih norm.

Ustava je proglasila, da je samoupravna delavska kontrola ne samo pravica, temveč tudi dolžnost delavcev in da jo delavci organizirajo in uveljavljajo za uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

Tako lahko rečemo, da je bila samoupravna delavska kontrola vzpostavljena v bistvu neposredno s samo ustavo. Njen pomen je ponovno poudarjen z opredelitvijo oblikovanja, dela in vloge samoupravne delavske kontrole v zakonu o združenem delu.

Da bi se pa samoupravna delavska kontrola v svoji ustavno opredeljeni funkciji lahko v praksi popolno uveljavila in zaživela, je potrebno, da predloženi zakon izpolni to, kar je že po ustavi treba urediti z zakonom in za kar tudi zakon o združenem delu predvideva in napotuje, da se uredi z republiškim zakonom.

S tem bo v celoti zaokroženo zakonsko urejanje tega področja, kolikor je to predvideno in potrebno zato, da se zagotovijo nujni enotni elementi, ki bodo zagotovili uspešno uresničevanje samoupravne delavske kontrole na vseh področjih združenega dela.

Ker se po ustavi volitve in odpoklic organa samoupravne delavske kontrole ter njegove pravice, dolžnosti in odgovornosti urejajo s samoupravnimi splošnimi akti organizacije, v skladu z zakonom, tudi predloženi osnutek izhaja iz te usmeritve, to je, da vse drugo na tem področju, kar ne urejata zakon o združenem delu in ta osnutek, prepušča samoupravnemu normiranju. Predloženi zakon je zato koncipiran restriktivno v tem smislu, da povsod pušča prostor samoupravnemu normiranju, kot to predvidevata že ustava in zakon o združenem delu, in ureja samo to, kar je nujno potrebno, da se enotno uredi za uspešen začetek in popolno uveljavitev samoupravne delavske kontrole v praksi na vseh področjih združenega dela.

Predloženi zakon naj namreč doseže tudi ta namen, da ustrezno spodbudi združeno delo za uskladitev vseh sedanjih aktov s tega področja s tem zakonom in zakonom o združenem delu oziroma za samoupravno ureditev tega področja tam, kjer to doslej še ni bilo urejeno.

Od načel, iz katerih ob upoštevanju navedenega izhaja predloženi osnutek in ki so bila v dosedanjih razpravah potrjena in verificirana kot pravilna in ustrezna, je treba omeniti, naj bi se s tem zakonom uredila vsa ta temeljna vprašanja samo za organe samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah združenega dela, za vse druge oblike združevanja dela in sredstev kot tudi za delovne skupnosti pa je predvideno, da se zanje smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki se nanašajo na ureditev položaja tega organa v temeljnih organizacijah združenega dela. Če pa specifika na teh področjih to zahteva, predloženi osnutek dopušča, da se posamezna vprašanja z ustreznim zakonom uredijo tudi drugače, kolikor je zakonsko normiranje poleg samoupravnega še potrebno.

Opozoriti je treba tudi na to, da predloženi osnutek povzema tudi nekatere splošne, načelne in najbistvenejše določbe zakona o združenem delu, da bi bilo besedilo bolj pregledno in zaradi vsebinske povezanosti te sicer enotne materije, da bi tako pripravljen zakon, čeprav še vedno omejen na zagotovitev nujnih enotnih elementov, predstavljal najboljšo podlago, vodilo in spodbudo združenemu delu za samoupravno ureditev položaja in vloge tega organa v samoupravnih splošnih aktih.

Pristop k predlaganim posameznim konkretnim rešitvam na podlagi omenjenih izhodišč in načel je razviden iz predloženega besedila osnutka, ki je pred vami.

Predlagatelj si bo na podlagi že doslej potrjenih temeljnih izhodišč in rešitev v predloženem osnutku pri nadaljnji pripravi in obdelavi zakona prizadeval, da bo skrbno proučil in upošteval vsa koristna opozorila in sugestije, ki so bile in bodo še v bodoče v razpravah v skupščinskih telesih in drugih telesih in forumih dane ob pripravi tega zakona.

Zboru pa predlagam, da upošteva vse navedeno in predlog za izdajo skupaj z osnutkom sprejme. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Janko! Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 13. julija 1977. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnavata in sprejemata predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

O predlogu Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, pričenjам razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog, da se prva in druga faza postopka združita, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo morda poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Danes na klop ste prejeli tudi stališča Družbenopolitičnega zbora, ki je ta akt obravnaval v smislu drugega odstavka 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja delovnih teles Skupščine in zbora in pripombe skupin delegatov.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Ugotavljam tudi, da je sklep sprejet v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora, o čemer bom predsednika tega zbora posebej obvestila.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebne izjavljanja, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Lojzeta Janka, pomočnika sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo.

Tovariš Janko, želite besedo? Prosim!

Lojze Janko: Referendum in druge oblike osebne izjavljanja dobivajo po ustavi in po zakonu o združenem delu novo težo in nov pomen, ker pomenijo realizacijo ideje o neposrednem odločanju delovnih ljudi in občanov o svojih neodtujljivih družbenoekonomskih ter drugih samoupravnih pravicah v temeljnih organizacijah združenega dela ter v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Zakon o združenem delu je temu vprašanju posvetil celo poglavje, od 461. do 471. člena, in je za celo vrsto samoupravnih odločitev, zlasti za sprejetje samoupravnih sporazumov o statusnih in o nekaterih drugih

najbolj bistvenih vprašanih organizacije in dela v temeljnih organizacijah združenega dela, neposredno določil uporabo referendumov.

Zakon o združenem delu ureja predmetno problematiko pretežno v materialno-pravnem smislu: kakšen je smisel posameznih oblik neposrednega odločanja in kdaj je treba uporabljati posamezne oblike tega odločanja v združenem delu. Smisel predloženega zakona pa je v tem, da da po eni strani pravno osnovo za uporaba referendumov in drugih oblik neposrednega izjavljanja v vseh sferah samoupravljanja, ne zgolj v organizacijah združenega dela, po drugi strani pa uredi proceduralno plat uporabe različnih oblik neposrednega odločanja oziroma izjavljanja. Pri tem ne gre za kakršenkoli formalizem, pač pa za to, da se z urejenimi postopki omogoči najširša iniciativa in zagotovi demokratična uporaba vseh oblik osebnega izjavljanja v posameznih organizacijah oziroma skupnostih.

Zato naj bi predstavljal določeno normativno premostitev med načeli, ki jih obsegata ustava in zakon o združenem delu na eni strani, ter samoupravno ureditev v statutih in drugih splošnih aktih samoupravnih organizacij in skupnosti na drugi strani. Osnutek zakona obravnava iste oblike neposrednega izjavljanja, ki jih obravnava zakon o združenem delu, s tem da analogno zborom delavcev v združenem delu obravnava tudi zборе delovnih ljudi in občanov, ki se sklicujejo v krajevnih skupnostih. Drugih oblik neposrednega odločanja, ki jih seveda ni nikdar mogoče izčrpno navesti, osnutek ne ureja. Upošteva stališče, da je treba prepustiti vsakdanji življenjski praksi tako nastanek kakor tudi konkretno uporabo oblik, ki jih bo prineslo življenje samo.

Doslej je bila problematika, ki jo zajema zakon, le deloma zakonsko urejena, deloma pa je bila urejena v statutih organizacij združenega dela ter drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. Z zakonom je bil urejen le referendum kot najbolj formalizirana oblika neposrednega odločanja, s statuti pa so bile bolj ali manj ustrezno urejene institucije zborov delavcev v organizacijah združenega dela ter zbori delovnih ljudi in občanov — bivši zbori volivcev v krajevnih skupnostih in v občinah. Zakon o referendumu iz leta 1972 je bil v glavnem prirejen le za potrebe občin in krajevnih skupnosti, ker so se v praksi odvijali številni referendumi v glavnem za uvedbo samopriskupkov. Ta praksa je v bistvu potrdila ustreznost dosedanjih zakonskih načel.

Zato tudi predmetni zakon povzema večji del teh načel, pri čemer jih primerno prilagaja tudi za potrebe organizacij združenega dela ter samoupravnih interesnih skupnosti. Glede samoupravnih interesnih skupnosti ostaja sicer v določenem širokem okviru sheme, da pooblašča samoupravne interesne skupnosti, da v skladu z načeli zakona same v svojih statutih določijo ne samo primere, o katerih bo treba odločati z referendumom, pač pa tudi postopke na referendumu, predvsem pa samo glasovalno telo, ki naj se izreče ob posameznem vprašanju iz pristojnosti posamezne samoupravne interesne skupnosti. Zaradi pestrosti samoupravnih interesnih skupnosti in njihove specifične narave zakon ne more določati nobenih podrobnosti v navedeni smeri.

Glede izborov delavcev ter glede podpisovanja ter posebnih pismenih izjav se predloženi osnutek naslanja na določbe zakona o združenem delu ter jih v določeni meri dopolnjuje s procesualnega vidika.

Pri instituciji zborov delovnih ljudi in občanov pa mora v celoti opredeliti njihovo vlogo in funkcijo v političnem sistemu, poleg tega pa v osnovi tudi njihovo procesualno plat.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom je v prvotnem besedilu obravnaval Svet za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, poleg tega pa tudi posebna delovna skupina v okviru Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve.

Oba foruma sta v celoti odobrila koncept predloženega zakona, k tekstu samemu pa sta dala številne predloge, ki so bili nato vneseni v osnutek. Tudi razprava v skupščinskih odborih je v celoti potrdila zasnovo zakona, obenem pa je dala vrsto sugestij in pripomb za izdelavo končnega predloga zakona.

Prepričani smo, da bo predložen zakon, ko bo sprejet, olajševal samoupravno urejanje referendumov in drugih oblik osebnega izjavljanja v statutih in drugih splošnih aktih samoupravnih organizacij in skupnosti, po drugi strani pa tudi sam po sebi v določeni meri zagotavljal funkcioniranje posameznih oblik osebnega izjavljanja v praksi, ne glede na morebitne pomanjkljivosti, ki bi utegnile nastati ob konkretni ureditvi v posameznih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Hvala.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala, tovariš Janko! Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 13. junija 1977.

Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnavata in sprejemata predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, pričujem razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta glasujemo. Kdor je za predlog, da se prva in druga faza združita, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta sprejet z večino glasov.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.) Hvala!

Danes ste na klop prejeli tudi stališča Družbenopolitičnega zbora, ki je ta akt obravnaval v smislu drugega odstavka 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Pričujem razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejeme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona, se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva stališča Družbenopolitičnega zbora, pripombe, predloge in mnenja delovnih teles Skupščine in Zbora ter pripombe skupin delegatov.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep. Ugotavljam tudi, da je sklep sprejet v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora, o čemer bom predsednika tega zbora posebej obvestila.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovarišico Elo Ulrich, članico Izvršnega sveta in predsednico Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, ki bo imela uvodno obrazložitev. Besedo ima tovarišica Ulrichova!

Ela Ulrich: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Želim samo pojasniti stališče Izvršnega sveta k poročilom, ki so jih dali odbori Skupščine, predvsem pa Zakonodajno-pravna komisija Skupščine.

Obveščam delegate Zbora občin, da je Izvršni svet sprejel amandmaje Zakonodajno-pravne komisije. Dalje je imela Zakonodajno-pravna komisija pripombo k 11. členu, ki je redakcijskega značaja. Tudi to smo upoštevali. Zakonodajno-pravna komisija pa je k 11. členu dala tudi vprašanje, kdo verificira izobraževalni program izobraževalne organizacije. Mislim, da je na to vprašanje odgovorjeno z 12. členom predloga zakona, ki pravi, da je to urejeno s posebnimi predpisi oziroma da bodo to organi uredili s posebnimi predpisi. Na področju osnovnega in srednjega šolstva je ta organ strokovni svet, ki deluje pri Zavodu za šolstvo in je pristojen za predpisovanje predmetnikov in učnih načrtov. Programe visokošolskega izobraževanja verificirajo sveti visokošolskih organizacij, če te izvajajo izobraževanje odraslih.

K 15. členu daje Izvršni svet na podlagi poročila Zakonodajno-pravne komisije amandma. Vendar moramo opozoriti delegate, da je pri prepisovanju nastala napaka v našem amandmaju. Amandma se nanaša samo na drugi odstavek. Naj pojasnim! 15. člen določa, da ima predsednik Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje pooblastilo, da izvaja nadzor nad tem, ali izobraževalne organizacije izpolnjujejo pogoje, ki jih določa ta zakon. Če jih organizacija ne izpolnjuje, jo pozove, da jih uredi v skladu z zakonom. Če ne, lahko predsednik Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje odredi izbris take organizacije iz evidence verificiranih izobraževalnih organizacij. To seveda pomeni, da taka organizacija ne more več izobraževati po verificiranih programih in izdajati veljavnih spričeval. Amandma je sedaj tak, da v prvem odstavku ostane pristojnost predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, da pozove organizacijo za izobraževanje odraslih, da mora urediti izobraževanje v skladu z zakonom. V drugem stavku pa se izvede sprememba, da odloča Republiški komitej za vzgojo in izobraževanje kot kolegijski organ uprave ne pa predsednik Komiteja.

Dolžna sem še pojasniti k 19. členu v zvezi s pripombo Zakonodajno-pravne komisije. Glasi se namreč tako, da bi lahko sveti imenovali predstojnika organizacije za izobraževanje odraslih. Pripombe ne sprejemamo, ker je predlagana rešitev v veljavi v vseh zakonih s področja izobraževanja. Menimo, da se organizacije za izobraževanje odraslih ne razlikujejo od organizacij za izobraževanje mladine.

Poleg tega pa je treba naglasiti še to, da je v pripravi nov zakon o usmerjenem izobraževanju, ki bo za področje srednjega, višjega in visokega šolstva to materijo na novo uredil. Takrat bo priložnost, če bo potreba, da sprejmemo drugačno rešitev. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovarišica Ulrichova!

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 13. junija 1977. Obravnavali so ga: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za usmerjeno izobraževanje in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena po-

ročila. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Želi kdo razpravljati? Očitno nihče. Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 5. in 16. členu, ki sta razvidna iz poročila te komisije.

Izvršni svet se z amandmajema strinja. Vprašujem predstavnika Odbora za usmerjeno izobraževanje in Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, če soglašata z amandmajema? (Soglašata.) Ker sta oba amandmaja redakcijskega značaja, predlagam, da o njih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? Kaže, da ne.

Prosim, da o amandmajih glasujete! Kdo je za? (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja soglasno sprejeta.

Danes na klop ste prejeli tudi amandmaja Izvršnega sveta k 11. in 15. členu. Amandma k 15. členu je tovarišica Ulrihova korigirala. Prosim, ali se Zakonodajno-pravna komisija in odbori strinjajo z amandmajema? (Da.) Torej z amandmajema Izvršnega sveta soglašajo delovna telesa Skupščine in Zbora. Prosim, da o amandmajih glasujete! Predlagam, da glasujemo o obeh skupaj. Kdor je za amandmaja Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Izvršnega sveta k 11. in 15. členu soglasno sprejeta.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zakon o organizacijah za izobraževanje odraslih soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o ravnanju z odpadki.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Danico Bresjanac, namestnico predsednika Republiškega komiteja za varstvo okolja. Želite uvodno besedo? (Ne.)

Osnutek zakona ste prejeli z dopisom z dne 13. junija 1977. Obravnavali so ga: Odbor za urbanizem, stanovanijsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja ter Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pisмени poročili, in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki je predložil mnenje. Želijo morda poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo! K razpravi se je prijavil Jože Jelovčan, delegat občine Jesenice!

Jože Jelovčan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da izrazim k osnutku zakona dve mnenji oziroma ugotovitvi naše delegacije:

1. Skupina delegatov je v razpravi o osnutku navedenega zakona upoštevala nekatera stališča delegacij temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti in ugotovila, da je nujno treba z zakonom sistemsko reševati navedene naloge. Ob obravnavi predloženega osnutka pa smo ugotovili, da od predloga za izdajo do izdelave osnutka ni bilo bistvenih razprav v orga-

nizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, ki bi jih bilo treba do oblikovanja predloga bolj zainteresirati.

2. K besedilu osnutka zakona pripominjamo, da naj predlagatelj prouči, ali se ne bi za določene podzakonske predpise, ki jih zakon predvideva, v zakonu tudi sistemsko opredelila njihova vsebina. S tem bi prehodne določbe z naštevanjem predpisov in določanjem rokov za izdajo takih predpisov republiškim upravnim organom in občinskim skupščinam vsebinsko dopolnjevale zakon in zahtevale le določila strokovno tehnične narave.

S tem sprejemanja občinskih predpisov ne bi pogojevali s predhodnim sprejemanjem izvršilnih predpisov republiških organov, razen če to zaradi določenih zahtev oziroma potreb ne bi bilo potrebno. Hvala lepa.

Predsednica **Mara Žlebnik**: Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovarišica **Danica Bresjanac**!

Danica Bresjanac: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z razpravo tovariša delegata z Jesenic bi rada dala nekaj pojasnil.

Z oceno razprav v organizacijah združenega dela se strinjamo. Smo pa prepričani, da se bo povečalo njihovo zanimanje za predlog zakona in da bo zanj tudi večje število ustreznih predlogov.

Lahko pa informiram delegate, da se je začela razprava tudi v Gospodarski zbornici Slovenije. Odbor za varstvo okolja Gospodarske zbornice Slovenije je razpravljal o osnutku zakona in je sprejel sklep, da o osnutku razpravljajo vse panoge v okviru Zbornice. Poskušali smo po tej poti zagotoviti širše zanimanje predstavnikov združenega dela oziroma delavcev v združenem delu za takó perečo problematiko, kot je problematika pravičnega ravnanja in gospodarjenja z odpadki.

Ob drugem vprašanju tovariša delegata z Jesenic, ki se nanaša na podzakonske predpise, naj povem, da smo se dogovorili na omenjenem sestanku v Gospodarski zbornici, da bodo predstavniki vseh panog Zbornice, skupaj z jedrom delovne skupine, ki jo bodo sestavljali predstavniki komunalne dejavnosti in predstavniki podjetij, ki se ukvarjajo z zbiranjem odpadkov v Sloveniji, zagotovili strokovno sodelovanje in pomoč republiškim upravnim organom pri oblikovanju podzakonskih predpisov. Namreč, ugotovitev delegacije z Jesenic in tovariša delegata, da 34. člen navaja celo vrsto podzakonskih predpisov, kar predstavlja določeno težavo oziroma pomanjkljivost, je pač odraz dejstva, da s takšnim zakonom poskušamo prvič v jugoslovanskem prostoru reševati probleme odpadkov. Zavedamo se, da je snov, ki jo urejamo s tem zakonom, zelo dinamična oziroma se vsebina problematike neprestano spreminja. V zakonu smo postavili osnovno načelo, da se z odpadki ravna v okviru razpoložljivih tehnoloških in tehničnih rešitev in znanj ter v okviru ekonomskih možnosti oziroma v primerih, kadar je to ekonomsko upravičeno. S spremembami v procesu proizvodnje nastajajo cele vrste novih materialov. Danes so še odpadki, ki jih ne moremo uporabiti, že jutri pa bodo lahko postali zelo koristna sekundarna surovina. Zaradi tega tudi podzakonski predpisi, ki so navedeni v 34. členu, predstavljajo dejansko samo začetek popolnejšega opredeljevanja režima ravnanja s posameznimi zelo specifičnimi vrstami odpadkov.

Zato potrebujemo zelo veliko strokovne in tudi siceršnje pomoči združenega dela in tudi vseh strokovnjakov. Menimo, da bomo s sodelovanjem predstav-

nikov panog Gospodarske zbornice to zahtevno delo — pripravo podzakonskih predpisov, uspešno opravili. Želeli pa bi, da bi hkrati s predlogom zakona o ravnanju z odpadki predložili tudi teze poglavitnih podzakonskih predpisov, tako da bi bili delegati seznanjeni, kaj bomo s podzakonskimi predpisi urejali. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o ravnanju z odpadki se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva pripombe, predloge in mnenja delovnih teles Skupščine in Zbora ter pripombe, dane na današnji seji zbora. Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o uporabi določenega zneska dinarske protivrednosti tujega kredita, katerega uporabnik je federacija, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je Zdenka Jurančič, članica naše delegacije. Predstavnik Izvršnega sveta pa Dragan Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance.

Osnutek zakona ste prejeli s posebnim dopisom z dne 8. junija 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o uporabi določenega zneska dinarske protivrednosti tujega kredita, katerega uporabnik je federacija.

2. K osnutku zakona se dajejo pripombe, ki jih predlaga Odbor za finance v svojem poročilu.

3. Pooblašča se delegacija Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu zakona o uporabi določenega zneska dinarske protivrednosti tujega kredita, katerega uporabnik je federacija.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet. Odrejam 30 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.50 in se je nadaljevala ob 12.35.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji dunajske konvencije o civilni odgovornosti za jedrsko škodo, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je tovarišica Zdenka Jurančič, predstavnik Izvršnega sveta pa je tovariš Jože Šubic, svetovalec predsednika Republiškega komiteja za energetiko.

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zбора z dne 7. 6. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila, Komisija za mednarodne odnose pa tudi predlog odloka.

Ali želijo poročevalci odborov besedo? Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta tovariš Jože Šubic!

Jože Šubic: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Vse države, v katerih se nahajajo jedrskoenergetske naprave, so posebej regularne tudi vse specifične vidike izgradnje in izkoriščanja teh naprav, in to zato, ker obstoječa zakonodaja, to je zakonodaja, sprejeta pred uvedbo mirnodobskega izkoriščanja jedrske energije, ne rešuje mnogih zanje specifičnih problemov. Take naprave imajo namreč določene lastnosti, kakršnih nimajo ali vsaj ne v taki meri in obliki druge klasične energetske naprave.

Te specifičnosti so v največji meri izraz dejstva, da predstavlja jedrskoenergetska naprava izredno močan izvor jedrskega žarčenja, potencialno nevarnega za zdravje, življenje in premoženje ljudi, tako v ožji kot v širši okolici.

Res je, da na jedrsko žarčenje ne naletimo le pri jedrskoenergetskih napravah, saj se danes pri znanstvenoraziskovalnem delu na različnih področjih pogosto uporablja jedrsko žarčenje. Zato ima večina držav, med njimi tudi naša, že sprejete določene predpise za varstvo pred jedrskim, to je ionizirajočim žarčenjem. Vendar pa predstavljajo jedrskoenergetske naprave neprimerno močnejši izvor žarčenja ter potencialno, zlasti v primeru nesreče, neprimerno večjo nevarnost za okolico.

Jedrskoenergetske naprave so specifične po tem, da omogočajo, da se s pomočjo materiala, ki ga porabljajo, to je jedrsko gorivo, ali proizvajajo, plutonij, zgradijo eksplozivne snovi velike rušilne moči. Zato je potrebno naprave zavarovati z določenimi tehničnimi in pravnimi ukrepi, ki jih izvajajo tako proizvajalci in uporabniki kakor tudi države in mednarodne organizacije.

Rezultat sprejemanja in izvajanja vseh teh ukrepov se izraža v dejstvu, da je obratovanje današnjih jedrskoenergetskih naprav varno in tako ne ogrožajo življenja in zdravja obratovalnega osebja ter prebivalstva.

Mirnodobsko izkoriščanje atomske energije je tedaj povezano z velikimi riziki, ki zaradi svojega značaja in dosega terjajo posebno pravno ureditev odgovornosti uporabnikov jedrskih naprav.

Po splošnih pravilih civilnega prava bi namreč uporabnik jedrske naprave odgovarjal neomejeno, torej bi bil dolžan povrniti povzročeno škodo v celoti. Neomejena odgovornost pa pomeni nemožnost njenega zavarovanja. To pa pomeni, da jedrska industrija ne sme biti obremenjena z neomejeno odgovornostjo, ker bi to predstavljalo zdaleč pretežko breme, ki bi lahko ogrozilo njen razvoj.

Ker lahko posledice nuklearne nesreče sežejo tudi prek državnih meja, je razumljiva težnja zaščititi ljudi in premoženje po enakih načelih. Posledica tega je, da države uvajajo podoben pravni sistem pri odgovornosti za nuklearno škodo, tesno pa je tudi sodelovanje med nacionalnimi zavarovalnimi pooli. Tako

se je v Evropi, tudi zaradi skupnega trga, z zavarovanjem in pozavarovanjem vzpostavil praktično enoten sistem odgovornosti za nuklearno škodo, ne glede na to, katero konvencijo je država ratificirala.

Dunajska konvencija, ki temelji na principih modernega atomskega prava, kanalizira odgovornost za nuklearno škodo na uporabnika, katerega odgovornost je objektivna, po drugi strani pa dopušča omejitve njegove odgovornosti na določen znesek, ki pa mora biti obvezno pokrit z zavarovanjem ali z drugo finančno garancijo. Država pa v skladu z nacionalnim zakonom nastopa kot subsidiarni garant.

Zato in pa ker menimo, da določbe dunajske konvencije ne nasprotujejo našemu ustavno-pravnemu sistemu, predlagamo njeno ratifikacijo. Njena ratifikacija bo olajšala priprave in sprejetje zakona o odgovornosti za nuklearno škodo, s tem pa omogočila Nuklearni elektrarni Krško, da pravočasno izpolni svoje obveznosti do dobavitelja, ki je Westinghouse, kateremu mora poslati do konca leta 1977 vse dokumente o izpolnitvi obveznosti v zvezi z zavarovanjem in garancijami, kajti rok dobave goriva po pogodbi je 31. marec 1978. Westinghouse namreč ni dolžan odposlati nuklearnega goriva iz ZDA vse dotlej, dokler mu nvestitor, to je Nuklearna elektrarna Krško, ne predloži vseh teh dokumentov. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala lepa, tovariš Šubic! Ali želita besedo poročevalca Odbora in Komisije? (Ne želita.)

Na podlagi vseh gradiv pričnjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ratifikaciji protokola o ekvivalenci spričeval, stopenj in diplom, ki se pridobijo v srednjih šolah, na univerzah in v drugih izobraževalnih in znanstvenih organizacijah in institucijah v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji in Republiki Indiji, med vlado Socialistične federativne republike Jugoslavije in vlado Republike Indije, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predsednik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je Zdenka Jurančič, predstavnik Izvršnega sveta pa Ela Ulrih. Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zбора z dne 7. 6. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Komisija za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija.

Vprašujem poročevalce, ali želijo besedo! (Ne.)

Na podlagi vseh gradiv pričnjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o soglasju k predlogu zakona. Kdor je za, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila naslednja predloga odlokov v obravnavo in sprejetje: predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Kopru in predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Predsednik Komisije je Mihaela Verbič, članica Komisije.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Kopru.

O tem predlogu odloka pričujem razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet. S tem je bil za sodnika Okrožnega sodišča v Kopru izvoljen Martin Rožanc, diplomirani pravnik, vodja delovne skupnosti skupnih služb pri Turističnem hotelskem podjetju v Portorožu.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani.

O tem predlogu pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet. S tem sta bila za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani izvoljena Helena Breznik, sodnica Občinskega sodišča II v Ljubljani in Franc Rupret, sodnik Občinskega sodišča I v Ljubljani.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti.

Vprašanje lahko postavi delëgat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora ali tudi predsednikom delovnih teles, kot tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda smo vam poslali delegatsko vprašanje Miša Javornika, delegata iz občine Ljubljana-Center. Na to delegatsko vprašanje bo odgovorjeno na prihodnji seji zbora, ker Izvršni svet Skupščine SR Slovenije zaradi kompleksnosti problematike, ki jo vsebuje postavljeno delegatsko vprašanje, ni mogel pripraviti odgovora za to sejo zbora.

Ali želi kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

Predloga zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih Zbor združenega dela še ni obravnaval. V tem zboru je bilo predloženih nekaj amandmajev, ki jih mi nismo obravnavali. Zato se utegne zgoditi, da bi bil zakon sprejet v drugačnem besedilu kot v našem zboru.

Predlagam, da počakamo nekaj minut, morda bo ta točka hitro končana. Če ne, bom predlagala, da morebitno usklajevanje opravimo na naslednji seji zborna.

Prosim vas, da nekaj minut počakate, da to ugotovimo.

(Seja je bila prekinjena za nekaj minut.)

Predsednica M a r a Ž l e b n i k: Obveščam vas, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, glede katerih smo sprejemali končne odločitve, uskladeni z Zborom združenega dela in z Družbenopolitičnim zborom.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan. Vsem delegatom in delegatkam se zahvaljujem za sodelovanje in za udeležbo in zaključujem 48. sejo Zborna občin.

(Seja je bila končana ob 14. uri.)

49. seja

(19. julija 1977)

Predsedovala: M a r a Ž l e b n i k ,
predsednica Zbora občin in

dr. B o r i s B e r c e , podpredsednik Zbora občin

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 49. sejo Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

V smislu 5. člena poslovnika našega zbora moramo na začetku vsake seje, preden preidemo na določitev dnevnega reda, izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki mora pregledati pooblastila delegatov in sestaviti poročilo za zbor.

V Komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: Angela Slokarja, delegata občine Ajdovščina za predsednika ter Franca Hervola, delegata občine Brežice in Olgo Jakhel, delegatko občine Celje za člana.

Ali želi morda kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.) Prosim, da o predlogu glasujemo! Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na podlagi glasovanja ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 49. sejo Zbora občin izvoljeni: Angel Slokar za predsednika ter Franc Hervol in Olga Jakhel za člana.

Verifikacijsko komisijo prosim, da se takoj sestane ter da pregleda pooblastila in sestavi poročilo za zbor.

Vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo Komisija takoj opravila svoje delo.

Tovarišice in tovariši delegati! Ker bi želeli, da bi Izvršni svet, kolikor je to v njegovi moči, na vprašanja delegatov čimprej odgovoril, prosim delegate, ki imajo morda pismeno pripravljena delegatska vprašanja, da jih oddajo

sekretarju zbora. Ta vprašanja bomo takoj posredovali Izvršnemu svetu oziroma naslovnikom z željo, da bi nanje odgovorili že na tej seji pri točki predlogi in vprašanja delegatov. Eno vprašanje smo že prejeli. Če ima še kdo pripravljeno vprašanje, naj ga prosim odda.

Medtem ko čakamo, bi vas želela obvestiti, da je Skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije dne 6. julija 1977 obravnavala predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu, predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva, predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti in predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov.

Te zakone sta Zbor združenega dela in Zbor občin sprejela že na svojih sejah dne 22. junija tega leta. Skupnost je sprejela te zakone v enakem besedilu, kot so bili sprejeti v pristojnih zborih Skupščine. Tako so torej ti zakoni sprejeti v enakem besedilu v vseh pristojnih zborih.

Nadaljujem sejo zbora. Prosim predsednika Komisije, da poda zboru poročilo. Tovariš Slokar, prosim!

Angel Slokar: Poročilo o pregledu pooblastil za 49. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za dne 19. julija 1977 v mali dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije:

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih pooblastil in iz seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v Socialistični republiki Sloveniji, razen delegata občine Velenje. Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljana in Obalne skupnosti občin.

Ob pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna. Zato predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za 49. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Slokar!

Prehajamo na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to poročilo, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 49. sejo Zbora občin.

Na današnjo sejo zbora so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije povabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin in člani delegacij iz Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 49. seje zbora.

Z dopisi z dne 5. 7., 11. 7. in 13. 7. 1977 sem vas obvestila, da razširjam dnevni red današnje seje še z naslednjimi točkami:

- s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- s predlogom zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost za leto 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
- s predlogom zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v času od 1. avgusta do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
- s predlogom zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje za leto 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma in
- s predlogom zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
- s predlogom zakona o prispevku za pokrivanje izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
- s predlogom zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja, Ljubljana v letih 1976—1980 in
- s predlogom zakona o dopolnitvi zakona o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976 do 1980.

Tako predlagam za današnjo sejo zбора naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 49. seje Zbora občin;
2. odobritev zapisnika 48. seje Zbora občin;
3. uresničevanje družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980;
4. predlog resolucije o temeljnih zakonodajne politike republike;
5. predlog zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino;
6. predlog zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa;
7. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih;
8. predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev;
9. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
10. predlog zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
11. predlog zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta 1977 do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
12. predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma,
13. predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;

14. predlog zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976 do 1980;

15. predlog zakona o dopolnitvi zakona o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976 do 1980;

16. volitve in imenovanja;

17. predlogi in vprašanja delegatov.

Ali želi kdo o predlaganem dnevnem redu razpravljati? Ker vidim, da nihče, predlagam, da o njem glasujemo. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za današnjo sejo zbor predlagani dnevni red soglasno določen. Ta dnevni red smo vam predložili tudi na klop.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom poslušali ekspozice Izvršnega sveta k 3. točki, to je k uresničevanju družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980, ki ga bo podal Jože Zakonjšek, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 48. seje Zbora občin.

Osnutek zapisnika 48. seje zbor ste prejeli z dopisom z dne 11. 7. 1977. Ali ima kdo k osnutku zapisnika 48. seje Zbora občin kakšno pripombo ali popravek? (Ne).

Dajem odobritev zapisnika na glasovanje. Kdor je za to, da se odobri zapisnik 48. seje Zbora občin, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odobril zapisnik 48. seje zbor.

Prosim delegate, da gredo v veliko dvorano v prvem nadstropju, v kateri bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom poslušali ekspozice Izvršnega sveta k 3. točki dnevnega reda. Skupno zasedanje bo, po dogovoru med predsedniki, vodil predsednik Družbenopolitičnega zbora Stane Markič. Po skupnem zasedanju bomo takoj nadaljevali sejo zbor v tej dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 9.15. in se je nadaljevala ob 10.15.)

Predsednica Mara Žlebnik: Tovarišice in tovariši delegati! Nadaljujemo sejo zbor. Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980.

Ekspozice Izvršnega sveta k tej točki dnevnega reda smo poslušali na skupnem zasedanju. V zvezi s to točko dnevnega reda ste kot gradivo prejeli analizo izvajanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije v letih 1976 in 1977, ki jo je pripravil Zavod Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje poročilo o izvajanju družbenega plana Socialistične republike Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977, poročilo Izvršnega sveta o pokrivanju izgub po zaključnih računih za leto 1976 in v prvem polletju leta 1977 ter oceno samoupravnega sporazumevanja o osnovah planov samoupravnih

interesnih skupnosti za družbene dejavnosti, ki jo je prav tako predložil Izvršni svet.

Predstavniki Izvršnega sveta k tej točki dnevnega reda je Zdravko Praznik, direktor Zavoda Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje.

Predloženo gradivo so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbor za finance, ki sta predložila skupno poročilo ter Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, ki je zboru predložil pismeno poročilo.

Želijo morda poročevalci odborov poročila še ustno dopolniti? Besedo ima tovariš Karel Sukič, poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose!

Karel Sukič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delovna skupina vseh zborov Skupščine se je dopoldne sestala in je pripravila nov predlog stališč, priporočil in sklepov. Ali ste ga že dobili? Če ne, ga boste dobili med razpravo. Delovna skupina ga bo dopolnila in ponovno predložila delegatom v sprejem. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala, tovariš Sukič! Želi še kdo od poročevalcev besedo? (Ne.)

Danes ste na klop prejeli tudi poročilo Odbora za družbenoekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora, ki vsebuje predlog stališč, ki naj bi jih ta zbor sprejel. To gradivo bo obravnaval kot zainteresiran zbor.

Danes na klop ste prejeli tudi predlog zaključnega dokumenta, ki je bil pripravljen v enotnem besedilu za Zbor združenega dela in Zbor občin. Ta dokument je po pooblastilu Odbora pripravila skupina delegatov, sestavljena iz predstavnikov vseh delovnih teles, ki so gradiva obravnavala. Ta skupina delegatov je pri pripravi predloženega dokumenta upoštevala razpravo, predloge, mnenja in stališča vseh delovnih teles zborov ter mnenje Izvršnega sveta, kakor tudi stališča Republiške konference Socialistične zveze.

Glede na predlog Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbora za finance predlagam, da pred pričetkom razprave imenujemo skupino treh delegatov, ki bo spremljala razpravo in po potrebi predlagala zboru dopolnitve predlaganega dokumenta oziroma z delegati drugih zborov uskladila besedilo tega dokumenta. Po predlogu odborov predlagam, da v to skupino imenujemo Karla Sukiča, člana Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in poročevalca tega odbora za vodjo skupine ter Stanka Juršiča, predsednika Odbora za finance in Rada Ostrouška, člana tega odbora za člana.

Ali želi morda o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne.)

Prosim, da o predlogu glasujete! Kdor je za, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v skupino za spremljanje razprave in predlaganje končnega besedila dokumenta imenovali Karel Sukič, Stanko Juršič in Rado Ostrouška.

Na podlagi vseh predloženih gradiv pričujem razpravo. K razpravi se je že prijavil Franc Svetelj, delegat občine Kamnik!

Franc Svetelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V kamniški občini v celoti soglašamo z oceno Izvršnega sveta o uresničevanju družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980. Še posebej pa menimo, da daje ocena samoupravnega sporazumevanja o osnovah pla-

nov samoupravnih interesnih skupnosti za družbene dejavnosti zelo realno sliko o položaju v svobodni menjavi dela v tem trenutku v naši republici. Na podlagi razprav na zborih delavcev, na zborih delegatov v občinski skupščini in v Koordinacijskem odboru za samoupravno sporazumevanje v okviru Socialistične zveze želim opozoriti samo na nekatere probleme, ki so spremljali letošnje dogovarjanje.

Roki za javno razpravo v združenem delu so bili kljub šestmesečni odložitvi sklepanja sporazumov odločno prekratki in še sredi teh razprav so nekatere strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti oziroma njihovi izvršni organi prihajali z novimi predlogi.

Vertikalno usklajevanje skupnih programov v okviru posameznih samoupravnih interesnih skupnosti je precej zaostajalo za usklajevanjem v okviru občin. Pri tem pa so bile premalo upoštevane realne možnosti posameznih občin pri ustvarjanju družbenega proizvoda. Upoštevati je namreč treba, da v posameznih občinah obseg skupne porabe, o katerem neposredno odločajo občinske samoupravne interesne skupnosti, predstavlja le eno petino vseh sredstev skupne porabe, združenih v območju občine.

Zato je treba nujno tudi skupne programe v okviru republiških samoupravnih interesnih skupnosti uskladiti z materialnimi možnostmi občin, če ne želimo občutneje prizadeti normalnega delovanja nekaterih družbenih dejavnosti v občinah oziroma prekoračiti okvirov, ki jih daje ustvarjeni družbeni proizvod.

Še vedno ugotavljamo, da zbori uporabnikov v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti niso prišli do polne veljave in da so zato nekatere skupščinske samoupravne interesne skupnosti sprejele drugačne odločitve, kot so bile nakazane v javni razpravi v združenem delu. To velja tako za občinsko kot za republiško raven.

Zato v nekaterih primerih sklicevanja na delegatsko bazo ne more biti odločilno za odločitve v posameznih skupnostih, kot na primer v Kulturni skupnosti Slovenije. Dana je bila ocena, da smo v nekaterih občinah samovoljno spreminjali programe, »programe, ki so bili sprejeti prek delegatske baze v republiški kulturni skupnosti«.

Vsekakor menimo, da se moramo dogovoriti v posameznih interesnih skupnostih, kaj so skupne naloge v okviru republike. Vse preveč je bilo v preteklem obdobju razprav o višini prispevnih stopenj za posamezne dejavnosti, ki so le tehnika zbiranja dogovorjenih sredstev. To je posledica pretekle prakse, ko so bila porabljena vsa zbrana sredstva, čeprav so bili prekoračeni dogovorjeni zneski za posamezne programe. Zato se kaže čimprej dogovoriti o skupnih rezervnih skladih gospodarstva in družbenih dejavnosti, kamor bi se stekala zbrana sredstva prek dogovorjenih programov in s katerimi bi gospodarilo združeno delo.

Delegati menijo, da splošne in skupne porabe ni mogoče vsako leto racionalno usklajevati z materialnimi možnostmi gospodarstva, pač pa je to mogoče uspešno opraviti v daljšem obdobju. Ob tem pa je treba opozoriti tudi na potrebo po pogostejšem, morda mesečnem obračunu dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela, s čimer bi preprečili odstopanje od delitve po delu in tudi anticipirano porabo, ki jo omogoča visok porast osebnih dohodkov.

Čimprej je potrebno oblikovati tudi metodologijo spremljanja gibanja vseh oblik porabe v skladu z družbenim proizvodom v občinah in se dogovoriti za

ukrepe, če bodo v daljšem časovnem obdobju skupna, osebna in splošna poraba presegle dogovorjene okvire.

Menimo, da je potrebno tudi proučiti predlog Republiškega sekretariata za finance, da naj bodo ob polletju takoj ustavljena dopolnilna sredstva iz republiškega proračuna tistim občinam, ki bodo po predlagani metodologiji prekoračile osebno in skupno porabo. Občine same po sedanjih predpisih in dogovorih nimajo možnosti prelivati dohodke iz osebne porabe v proračun oziroma uvesti vire iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela. To lahko v nekaterih občinah povzroči precejšnje težave pri financiranju splošne porabe, ki predstavlja le 3 do 5 % vse porabe v občinah.

Menimo, da bo potrebno čimprej izoblikovati tak sistem financiranja splošne porabe v občinah, ki bo v večji odvisnosti od ustvarjenega dohodka temeljnih organizacij združenega dela, ne pa samo od ustvarjenega prometa v trgovini in od dohodkov v obrti in kmetijstvu.

Prav tako so delegati mnenja, da je treba čimprej izoblikovati predlog sistema svobodne menjave dela, če hočemo, da ga bomo s 1. januarjem prihodnjega leta lahko začeli uresničevati v skladu z zakonom o združenem delu. Menimo, da si prihodnje leto ne smemo več privoščiti polletnega začasnega financiranja splošne in skupne porabe. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Svetelj! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima Matija Pajnkhiher, delegat občine Maribor!

Matija Pajnkhiher: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegati skupine delegatov za Zbor občin občine Maribor so analizo družbenega plana razvoja republike Slovenije za leta 1976—1980 podrobno obravnavali in jo podpirajo. Imajo pa nekatere načelne pripombe. Ena izmed teh je, da je analiza kljub obsežnosti le premalo konkretna. Nakazuje določene probleme, ne pa tudi rešitev.

Poseben poudarek je treba dati nekaterim pomembnejšim dejavnikom razvoja, in sicer nadaljnjemu uvajanju in razvijanju dohodkovnih odnosov, večji produktivnosti, uspešnosti in učinkovitosti gospodarjenja, racionalnejši porabi zmogljivosti, povečanju deleža znanja, nagrajevanju po delu in podobnemu. Prav tako je pomemben izvoz kot pospeševalec razvoja, na področju porabe pa so potrebne tudi sistemske rešitve.

Razmerja v razporejanju dohodka v letih 1976—1977 niso v skladu z dogovorjenimi planskimi usmeritvami. Sredstva za kritje splošne in skupne porabe in za zakonske in pogodbene obveznosti rastejo hitreje od dohodka, kar vse zmanjšuje reproduktivno sposobnost gospodarstva.

Zato predlagamo, da se v tej zvezi čimprej sprejmejo ustrezni ukrepi za zmanjšanje obremenitve industrije, predvsem tekstilne.

To zahtevo vsebuje tudi družbeni plan Socialistične republike Slovenije za leta 1976—1980 ter resolucija za leto 1977, vendar v analizi o realizaciji plana niso predvideni potrebni ukrepi.

Analiza tudi premalo nakazuje sistemske rešitve na področju zunanjetrgovinske menjave, ki bi pospeševale hitrejše in racionalnejše poslovanje.

Oba dokumenta sicer nakazujeta družbeno reševanje teh problemov, vendar pa ob tem premalo nakazujeta potrebo po regionalnem usklajevanju oziroma se ta prepočasi uveljavlja.

Ugotavlja se tudi, da je investicijska poraba ostala na lanskem nivoju; zato bi bilo potrebno bolj osvetliti to problematiko ter ugotoviti vzroke ter posledice in najti sistemske rešitve. Nadalje iz gradiva izhaja, da investicijska dejavnost v letih 1976 in 1977 ni dosegla takega obsega, ki bi zagotavljal uresničevanje dogovorjenih srednjeročnih ciljev. Vzrok za to so predvsem nezadostno pripravljene razvojni investicijski programi za novo proizvodnjo, zmanjšana sredstva organizacij združenega dela, namenjena za razširjeno reprodukcijo, ter ovire pri najemanju tujih kreditov. Pri večini investicij prihaja do večjih ali manjših zamud, ki jih povzročajo restrikcije in dolgoročni postopki pri uvozu opreme, pomanjkanje deviz v nekaterih sektorjih gospodarstva, nesolidni domači dobavitelji opreme, pomanjkljiva in nepravočasno pripravljena investicijska dokumentacija ter ne dovolj konkretne investicijske skupine.

Pri finančni konstrukciji materialnih naložb narašča delež bančnih kreditov, upada pa delež lastnih sredstev organizacij združenega dela. Pri tem prihaja do izraza na nekaterih sektorjih gospodarstva povečanje odvisnosti organizacij združenega dela od bančnih kreditov, kar povečuje njihovo že tako visoko zadolženost. Pri tem ni odprto vprašanje obsega razpoložljivih sredstev za razširjeno reprodukcijo, ampak predvsem struktura finančnih virov. Zato bo potrebno klasične kreditne odnose v prihodnje vse bolj nadomeščati z dohodkovnimi odnosi, ki jih predvideva ustavna preobrazba bančništva v celoti.

Nadalje so delegati v razpravi tudi poudarili, da je treba vsa načela resolucije izvajati in za njihovo kršitev uvesti tudi sankcije. Ko ugotovljamo neuresničevanje načel resolucije, smo preveč splošni in medli.

Razvoj komunalne, cestne in stanovanjske dejavnosti je bil v zadnjih letih nekoliko hitrejši, vendar še vedno zaostaja za potrebami. Medtem ko se sekundarno komunalno in cestno omrežje razvija vzporedno z izgradnjo mest in naselij, pa magistralno in primerno komunalno cestno omrežje zaostaja za rastjo gospodarstva. Ta zaostanek predstavlja že danes nevarnost za nadaljnjo rast gospodarstva in razvoj mest in naselij, saj skoraj ni več možnih lokacij za širjenje gospodarskih dejavnosti, gradnjo stanovanjskih in drugih prostorov. Vzrokov za to je več, predvsem pa sta to nerešeno vprašanje financiranja cest in komunalne dejavnosti ter nedodelana politika cen na teh področjih.

V analizi in poročilu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije nadalje ni ocenjena realizacija izvajanja srednjeročnega plana za področje cestne infrastrukture. V zvezi z obravnavo dogovora o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj magistralnih cest za obdobje 1976—1980 je posebna delovna skupina izoblikovala tudi dodaten sklep, ki ga je sprejel Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije na svoji 47. seji 26. maja, in sicer: »Ob analizi izvajanja srednjeročnega plana za obdobje 1976—1980 za leto 1977 naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije poda pregled realizacije izvajanja srednjeročnega plana na področju cestne infrastrukture.«

Skupina delegatov 13. okoliša je ob obravnavi analize o izvajanju plana republike Slovenije za leti 1976 in 1977 ugotovila, da se na področju cestne infrastrukture kasni z realizacijo srednjeročnega plana in da v poročilu ni usmeritev za pospešeno izvajanje programa. Poleg tega pa ni iz poročila razvidno, ali bo možno program za leto 1977 s pospešeno aktivizacijo realizirati in katere so tiste naloge, ki jih v tem letu ne bo mogoče realizirati. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Pajnkhiher. Naprej, prosim! Prosim, besedo ima Tone Volčič, delegat občine Kranj!

Tone Volčič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupine delegatov, ki delegirajo delegate v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, so obravnavale analizo izvajanja družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in izoblikovale naslednja stališča:

Delegati sprejemajo predloženo analizo izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letih 1976 in 1977 in jo ocenjujejo kot primerno osnovo, na podlagi katere bo možno tudi v posameznih občinskih družbenopolitičnih skupnostih izdelati ustrezne analize o izvajanju občinskih srednjeročnih programov razvoja za obdobje 1976—1977.

Ob taki splošni oceni pa je bilo v razpravi o uresničevanju izhodišč republiškega plana vseeno izoblikovanih nekaj mnenj.

Gospodarstvo je poslovalo v letu 1976 v bistveno spremenjenih oziroma težjih pogojih kakor v preteklih letih. V tem letu je bilo več bistvenih sprememb pogojev gospodarjenja, ki naj bi v končni fazi pripeljale gospodarstvo v stabilnejši položaj. Uvedba zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev ter sprememba obračunskega sistema, to je prehod s fakturiranje na plačano realizacijo, sta temeljni novosti in hkrati tudi težavi, katerima se je moralo prilagoditi gospodarstvo v letu 1976. Gospodarstvo je moralo v relativno kratkem času odpraviti več let trajajočo nelikvidnost, ki je v preteklih letih močno ovirala poslovanje, hkrati pa je prehod na plačano realizacijo povzročil, da so organizacije združenega dela ugotovljale in s tem tudi delile le dejansko ustvarjeni dohodek.

Ti dve spremembi sta v veliki meri vplivali tudi na finančne rezultate gospodarjenja ter hkrati zaradi kvalitativne spremembe pogojev gospodarjenja oteževali tudi primerjavo v letu 1976 doseženih rezultatov z rezultati prejšnjih let.

Realizacija nalog, ki jih postavlja pred temeljne nosilce planiranja, to je temeljne organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in seveda tudi občinske organe, srednjeročni načrt razvoja družbenopolitičnih skupnosti, pomeni zanje obveznost. Na drugi strani pa še niso bili sprejeti in dogovorjeni nekateri osnovni ukrepi, ki naj bi omogočili realizacijo srednjeročnega načrta v celoti.

Temeljna zakona o zagotavljanju plačil in o spremembah obračunskega sistema sta bila sicer na začetku leta sprejeta in uveljavljena, vendar pa je njuno prilagajanje dejanski situaciji med letom zamujalo ter na eni strani povzročalo izredne težave v združenem delu, na drugi strani pa tudi vplivalo na prilagajanje finančnih rezultatov glede na trenutne situacije. Na ta način so se sicer pozitivni učinki obeh zakonov delno zmanjšali, po drugi strani pa je bilo zaradi tega praktično nemogoče analizirati dosežene rezultate med letom, kakor tudi vse leto 1976 primerjati z letom 1975.

Vendar pa te pomankljivosti v veliki meri odtehtajo pozitivni učinki teh zakonov, ki se kažejo predvsem v bistveno izboljšani finančni disciplini med uporabniki družbenih sredstev kakor tudi v ugotavljanju in delitvi dejansko realiziranega dohodka.

Nadalje je v okviru samoupravnih sporazumov o izgradnji in financiranju gospodarske infrastrukture omogočeno delavcem v združenem delu, da na osnovi konkretnih programov razvoja posameznih dejavnosti zagotovijo sredstva iz lastnega dohodka za ustvarjanje pogojev za nadaljnji pospešeni razvoj gospodarstva v celoti. Pri tem sta posebnega pomena programiranje in hitrejši razvoj, predvsem na področju energetike ter železniškega in cestnega prometa.

Poleg tega pa pomeni uskladeno delovanje samoupravnih interesnih skupnosti s področja gospodarstva in družbenih dejavnosti garancijo tudi za hitrejši in enakomernejši razvoj družbenega standarda.

Posebno pomembno za realizacijo srednjeročnih načrtov je sprejetje zakona o združenem delu, ki bo s svojo popolno uveljavitvijo zagotovil nove pogoje tako pri ustvarjanju kakor tudi pri delitvi dohodkov. V letu 1976 zakon še ni mogel vplivati na rezultate poslovanja, vendar pa so že problemi, ki so se pokazali v lanskem letu in tudi v letošnjem, našli svojo možno rešitev prav v določilih, ki jih prinaša zakon. Zaradi tega bo predvsem v letošnjem letu nujno pripravili vse pogoje za njegovo čim hitrejšo uveljavitev v združenem delu.

Poseben problem pri realizaciji srednjeročnih načrtov pa pomeni dejstvo, da do danes še niso bili dogovorjeni nekateri osnovni sistemski predpisi v okviru federacije, in to predvsem s področja kreditno-monetarnega sistema, zunanjetrgovinske menjave, s področja cen končnih izdelkov in storitev. Dejstvo je namreč, da so predvsem temeljne organizacije združenega dela še v času priprave tako lastnih kakor tudi občinskega in republiškega srednjeročnega načrta stalno opozarjale in tudi zahtevale, da naj bodo te sistemske rešitve temelj za realno načrtovanje razvoja. Ker je preteklo že leto in pol tekočega srednjeročnega obdobja, niso pa bili še sprejeti omenjeni sistemski predpisi, so v posameznih predvsem večjih, to je sestavljenih organizacijah združenega dela, resna vprašanja o realizaciji zastavljenih nalog. S tem v zvezi predstavljajo poseben problem kasnitve pri ustvarjanju interesnih skupnosti s področja zunanjetrgovinske menjave, ki naj omogočijo enotnejše nastope na tujih tržiščih, tako pri nakupovanju surovin in reprodukcijskih materialov kakor tudi pri prodaji končnih izdelkov.

Tudi kreditno-monetarni sistem bi že moral biti dogovorjen, da bi na ta način bilo onemogočeno delno odtujevanje dela dohodka, ustvarjenega v materialni proizvodnji s strani bančnih organizacij, predvsem v obliki obresti za najete kredite. Hkrati še tudi ni bila dogovorjena selektivna kreditna politika, tako glede na prioritete, določene s srednjeročnim načrtom kakor tudi glede na sposobnost posameznih organizacij združenega dela.

Poseben problem v družbeni reprodukciji predstavlja nedodelan sistem cen. Nujna uskladenost med cenami surovin in reprodukcijskih materialov na eni strani ter cenami končnih izdelkov na drugi strani direktno vpliva na reprodukcijsko sposobnost gospodarstva. Ta neuskladenost pa je še posebej problematična za gospodarstvo občin s pretežno predelovalno industrijo in se kaže v občutnejši zmanjšani reprodukcijski sposobnosti gospodarstva v celoti v letu 1976, primerjano s predhodnim letom.

Zmanjševanje reprodukcijske sposobnosti gospodarstva pa hkrati tudi pomeni zmanjševanje možnosti za nove investicije ter s tem tudi seveda vprašanje realizacije srednjeročnega načrta v celoti.

Ob tem smo pa tudi mnenja, da bi bilo koristno v analizi zajeti tudi oceno uresničevanja ukrepov, ki so bili dogovorjeni v preteklem letu za pospešitev gospodarstva, in tudi konkretne vzroke, zakaj posamezne samoupravne interesne skupnosti kasnijo pri uresničevanju sprejetih programov glede izgradnje infrastrukturnih objektov, zlasti tistih, ki so ključnega pomena za uresničevanje celotnega srednjeročnega plana SR Slovenije. Zaželeno bi bilo, da se po razpravi sprejmejo konkretnejši dolgoročni ukrepi za doslednejše uresničevanje srednjeročnih načrtov.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Volčič! Prosim, besedo ima Štefan Hari, delegat občine Lendava!

Štefan Hari: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija za Zbor občin je dne 15. 7. 1977 razpravljala o poročilu o izvajanju družbenega plana Socialistične republike Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977 ter sprejela naslednja stališča in sklepe:

Delegacija ocenjuje, da predloženo gradivo dokaj dobro osvetljuje realizacijo družbenega plana Socialistične republike Slovenije. Iz poročila je razvidno, da so v nekaterih dejavnostih bili doseženi vidni pozitivni premiki, ki so predvsem rezultat v lanskem letu sprejetih ukrepov. Vso podporo dajemo ugotovitvi v poročilu, ki zahteva trajno in dokončno sanacijo izgub določenega dela družbenega dela, ne pa samo pokrivanje izgub.

Ravno tako podpiramo sklep Izvršnega sveta Socialistične republike Slovenije o sprotne ocenjevanju skladnosti prispevnih stopenj s sprejetimi planskimi nalogami in o sprotne ukrepanju v sleherni občini. O 10. točki poročila, ki obravnava skladnejši regionalni razvoj v Socialistični republiki Sloveniji, menimo, da je presplošna in da ne konkretizira izvajanja družbenega dogovora o skladnejšem regionalnem razvoju Socialistične republike Slovenije.

Kljub pozitivnim premikom v zadnjem obdobju ugotavljamo, da se v celoti ne izvajajo določila zakona in družbenega dogovora o skladnejšem regionalnem razvoju v Socialistični republiki Sloveniji. Te ugotovitve veljajo za višjo rast družbenega proizvoda, stopnje rasti zaposlovanja, zagotavljanje solidarnostnih sredstev nekaterim samoupravnim interesnim skupnostim s področja gospodarstva in družbenih dejavnosti (zdravstvo, socialno skrbstvo, šolstvo, PTT in podobno) ter spodbujanje ekonomsko utemeljenih investicijskih programov v manj razvitih in obmejnih območjih.

Hkrati ugotavljamo, kot je ugotovljeno v samem poročilu, da nekatere samoupravne interesne skupnosti dosledno izvajajo sprejete programe na manj razvitih področjih, kot na primer Samoupravna interesna skupnost za ceste. Zaradi navedenih dejstev ima delegacija za potrebno, da se 10. točka poročila dopolni z navedenimi konkretnimi primerjalnimi kazalci ter ukrepi.

Priporočamo Izvršnemu svetu Socialistične republike Slovenije, naj prouči možnost zakonske ureditve striktnega izvajanja določil zakona in družbenega dogovora. Delegacija prav tako ugotavlja, da se ne izvaja družbeni dogovor o minimalnih standardih o zaposlovanju delavcev. Zato zahteva, da naj se določila družbenega dogovora dosledno izvajajo. Glede tistih organizacij združenega dela, ki družbenega dogovora niso sprejele, pa podpiramo predlog Izvršnega sveta, da naj to čimprej store.

Delegacija nadalje ugotavlja, da je potrebno ukiniti 20% obvezno lastno udeležbo pri investiranju na manj razvitih področjih takrat, kadar se odloči za finančno konstrukcijo poslovna banka. Prav tako naj se prouči možnost korigiranja obrestne mere pri najemanju investicijskih kreditov. Navedeni predlogi bodo, po mnenju delegacije, prispevali k še hitrejši odpravi neskladij v razvoju Socialistične republike Slovenije. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Hari! Naprej, prosim? Besedo ima tovariš Vasilij Koman, delegat občine Jesenice!

Vasilij Koman: Želim poročati kot poročevalec Komisije za družbeno nadzorstvo. Komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije je

obravnavala analizo izvajanja družbenega plana za obdobje 1976 do 1980 in druge dokumente, ki so jih predložili Izvršni svet in odbori republiške skupščine.

Komisija je imela nekatere konkretne pripombe k delovnemu osnutku ugotovitev in stališč, ki sta jih predložila Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj ter Odbor za finance. Ker so bile pripombe v glavnem upoštevane, jih ne bi navajal. Vendar bi želel seznaniti delegate zbora z nekaterimi ugotovitvami, ki so se izkristalizirale v razpravi ob tej analizi in v razpravi na predhodnih sejah Komisije.

Komisija za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije je spremljala gospodarska gibanja in nekatera gibanja na področju skupne in splošne porabe in v tej zvezi na več sejah obravnavala zlasti problematiko izgub temeljnih organizacij združenega dela v gospodarstvu in neuskladenosti vseh oblik porabe z rastjo družbenega proizvoda.

Na podlagi tekočih obvestil Službe družbenega knjigovodstva smo ugotavljali, da rezultati poslovanja organizacij združenega dela niso ugodni. Kot ključno vprašanje se je že konec lanskega leta nakazovala akumulacijska sposobnost gospodarskih organizacij, saj so podatki kazali, da bodo morale številne organizacije najemati bančne kredite celo za enostavno reprodukcijo.

Hkrati so se pričele pojavljati težnje po čezmernem naraščanju cen, slabšati se je začela konkurenčna sposobnost organizacij na tujih trgih in vzporedno s tem se je večala neskladnost med uvozom in izvozom. Porastla je tudi zadolženost organizacij, kar jih je spravljalo v vse večjo odvisnost od bank. Po oživitvi gospodarske aktivnosti se je akumulativna sposobnost gospodarskih organizacij sicer začela popravljati.

Do vsega tega je Komisija oblikovala mnenje, da je treba taka gibanja v reprodukcijski sposobnosti temeljnih organizacij zavreti, ker niso v skladu z ustavo in z zakonom o združenem delu opredeljenim položajem organizacij združenega dela.

Poleg tega sredstva zunaj temeljnih organizacij združenega dela ne izvirajo v celoti iz realnega dohodka in imajo zato določen vpliv na inflacijo. Povečani kreditni odnosi tudi otežujejo uveljavljanje novih odnosov z združevanjem sredstev in dela na osnovah medsebojne dohodkovne povezanosti in odvisnosti temeljnih organizacij. Pretirani kreditni odnosi med bankami in temeljnimi organizacijami pa tudi niso optimalna spodbuda za smotrno gospodarjenje.

Lanska družbena akcija za uveljavitev sprememb v sistemu ugotavljanja in obračunavanja celotnega dohodka ter zavarovanja plačil je dala dobre rezultate pri urejanju dolžniško-upniških razmerij, izboljšala pa se je tudi finančna disciplina. Hkrati pa so spremenjeni pogoji finančno-materialnega poslovanja v nekaterih organizacijah združenega dela pričeli jasneje razkrivati njihove dejanske sposobnosti ter žarišča in vzroke slabega gospodarjenja. To je bil tudi razlog, da je Komisija že lansko leto posvetila posebno pozornost izgubam v gospodarstvu in ocenila, da bo problem izgub najbolj zaostren v organizacijah, ki so že dalj časa poslovale z izgubami. Pokazalo se je, da so se te pokrivalo bolj z različnimi finančnimi rešitvami, ne pa z vsebinskimi ukrepi, kot so novi razvojni programi, boljše izkoriščanje kapacitet itd.

Razprave v Komisiji so nadalje pokazale, da je potrebno posebno pozornost posvetiti tudi izboljšanju strukture poslovnih kadrov v takih organizacijah. Komisija v celoti podpira sedanja prizadevanja Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Gospodarske zbornice, je pa mnenja, da bi lahko akcijo začela

že prej, takoj potem ko so se, že v drugi polovici lanskega leta, pojavile izgube večjega obsega.

Ko ugotavljamo, da že več let upada akumulacijska sposobnost gospodarstva na ravni temeljnih organizacij, smo priča tudi neustrezni delitvi družbenega proizvoda, saj podatki kažejo, da se splošna in skupna poraba, kljub jasnim opredelitvam v resoluciji o gospodarski politiki in družbenem razvoju, gibata nad rastjo družbenega proizvoda.

Podobno je z gibanjem osebne porabe. Vendar nekateri podatki kažejo, da so imeli tudi prispevki precejšen vpliv na zvišanje bruto osebnih dohodkov, ob hkratni tendenci zadrževanja dosežene ravni realnih osebnih dohodkov.

Glede na takšne družbenoekonomske razmere se je Komisija večkrat zavzela za odpravo vzrokov, ki slabijo reproduktivno sposobnost temeljnih organizacij združenega dela, pri čemer je ena izmed prioritetenih nalog vrnitev vseh oblik porabe v dogovorjene planske okvire. To je že dalj časa ponavljajoča se naloga, ki se v sedanji družbeni aktivnosti in ob uveljavljanju globokih sistemskih sprememb na področju skupne in splošne porabe v vsakodnevnem življenju prepočasi rešuje in glede katere je ocena, da je zaslediti odpor in oportunitizem.

Z zakasnitvijo prihajamo s priporočilom, da bi morali vsi investitorji pregledati svoje investicijske programe in se na tej osnovi odločiti za preložitvev oziroma podaljšanje nekaterih programov, za katere ni moč izdelati konstrukcije financiranja.

Komisija se ni spuščala v proučevanje finančnih konstrukcij za zajezitev potrošnje, pač pa je poudarila potrebo po določnejšem in bolj odgovornem reševanju problemov, ki neposredno pogojujejo neskladno potrošnjo.

Na področju skupne in splošne porabe in tudi v precejšnjem delu gospodarske infrastrukture se srečujemo s številnimi problemi in slabostmi, kakor so razmah neracionalnih investicij, med katerimi so nekatere preveč usmerjene k zadostitvi zunanjega videza, ekstenziven razvoj posameznih dejavnosti, porast administrativnega kadra, skratka, na mnogih področjih ni prisotna skrb za varčevanje, za kar se ne uveljavlja odgovornost. Gre za slabosti pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi, značilne za proračunski sistem financiranja družbenih dejavnosti.

Zato je treba v razmerah, ko je potrošnja že preseгла objektivne možnosti in ko je ponekod celo anticipirana, reševanje problemov v vseh dejavnostih na novo opredeliti z reformiranjem obstoječih koncepcij, optimalno racionalizacijo investicij, uporabo cenejših sredstev, uporabo drugačnih metod dela, izboljšanjem organizacije dela itd. Pri tem pa je treba poudariti, da ne gre za nove kardinalne rešitve, marveč za majhne, posamične, ki pa lahko dajo kot celota pomembne prihranke, potrebne za spodbudo nadaljnjemu razvoju.

Tu gre tudi za to, da problemov neskladij znotraj posameznih dejavnosti in med dejavnostmi ni mogoče uspešneje in hitreje reševati, če hkrati in povsod ne rešujemo vprašanja racionalizacije v tekoči družbeni praksi. To vprašanje mora biti prisotno že, ko se sprejemajo koncepcije o razvoju določenih dejavnosti, in takrat, ko se na osnovi njih sprejemajo konkretne odločitve v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti. Zavedati se moramo, da je takšna ali drugačna višina prispevkov v večini primerov posledica realizacije prej sprejetih vsebinskih konceptov o razvoju določenih dejavnosti.

Menimo, da ima prav delegatski sistem na tem področju vso možnost za uveljavitev v konkretnem življenju. Da bi se delegati na podlagi smernic svoje

baze opredeljevali v določeni samoupravni interesni skupnosti za take rešitve, ki so v interesu večine delovnih ljudi in občanov, ne zadošča, da poznajo samo potrebe po storitvah in dobrinah v okviru določene družbene dejavnosti, marveč morajo biti širše razgledani s stališča, da delavci in občani, kateri jih delegerajo, potrebujejo kompleks med seboj uskladenih dobrin.

Pri tem ne gre samo za zaznavanje potreb, marveč tudi za poznavanje vseh posledic opredelitve za eno ali drugo rešitev ter za različne možne načine izvedbe same rešitve z gledišča optimalne racionalizacije.

Zato lahko štejemo, da je prehod razprav v temeljnih organizacijah združenega dela in v vseh delegatskih strukturah od tega, za koliko je mogoče obremeniti dohodek ali bruto osebni dohodek, v razprave o neprestanem iskanju popolnejših rešitev sestavni del preobrazbe delegatskih odnosov. Tak način obravnave v temeljnih organizacijah združenega dela in delegatov glede zadovoljevanja različnih potreb delovnih ljudi in občanov bo bistveno olajšal reševanje vprašanj objektivno danih materialnih možnosti. Vse manjša bo potreba, da se problemi skupne in splošne porabe rešujejo z administrativnimi omejitvami.

Taki ukrepi v preteklosti niso dali pričakovanih rezultatov, ker je od gospodarskih gibanj neodvisna potrošnja prej ali slej izsilila sredstva. Vzrok za to je bil tudi v tem, da takrat, ko so se sprejemale pomembne odločitve, ki so sprožile aktivnosti, katere so terjale neprekinjeno zagotavljanje sredstev, ni bila prisotna skrb ali je bila včasih celo zavestno zanemarjena, ali bo na voljo kasneje dovolj sredstev.

Zato Komisija meni, da mora biti vprašanje racionalizacije oziroma varčevanja pod neprestano kritično presojo delavcev in delegatov na vseh ravneh delegatskega odločanja. To je potrebno še posebej sedaj ob sprejemanju in izvajanju planov razvoja družbenih dejavnosti in ob sprejemanju novih sistemskih rešitev na področju splošne porabe. Uresničevanje tako začrtane poti v nadaljnjem razvoju je tudi ena izmed osnovnih nalog skupščin družbenopolitičnih skupnosti in njihovih teles pri izvajanju njihove ustavne funkcije kontrole nad izvajanjem politike in aktov, ki so jih sprejele. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Koman! K razpravi se želim prijaviti tudi sama.

Podpredsednik dr. Boris Berce: K besedi se javlja tovarišica Mara Žlebnik, predsednica Zbora občin. Prosim!

Mara Žlebnik: Tovariš predsedujoči, tovarišice in tovariši delegati! V današnje razpravo o uresničevanju plana za srednjeročno obdobje in o rezultatih gospodarjenja v letošnjem letu se želim vključiti predvsem zaradi naslednjih razlogov:

1. Zato, ker smo 5. maja v tem zboru obravnavali pred pristopom k samoupravnemu sporazumevanju o temeljnih planov družbenih dejavnosti ves kompleks tega sporazumevanja, sprejeli ob tem tudi stališča, priporočila in sklepe, imeli pa smo tudi za potrebno po končanem podpisovanju samoupravnih sporazumov o temeljnih družbenih dejavnosti nekoliko podrobneje oceniti rezultate tega sporazumevanja.

2. Zato, da osvetlimo razloge in potrebo za predložitve intervencijskih zakonov, ki jih imamo danes na dnevnem redu. Gre za ukrepe, ki so neposredno povezani z rezultati sporazumevanja.

3. Da preciziramo naloge za prihodnje mesece letošnjega leta, da nas čas ne bi ponovno prehitel in onemogočil bolj urejeno in kvalitetnejše delo.

Zato pa je potrebno poznati slabosti, ker jih le tako lahko tudi učinkovito odpravljamo.

Izvršni svet je kot dodatek k svojemu poročilu o izvajanju družbenega plana na SR Slovenije v letu 1976 in prvi polovici leta 1977 dodal še oceno samoupravnega sporazumevanja o osnovah planov družbenih dejavnosti. To je za celovitost ocene gospodarskih gibanj seveda izredno pomembno. Te ocene so pomembne predvsem iz naslednjih vidikov: z vidika materialnih razmerij, ki so nastala v svobodni menjavi dela med uporabniki in nosilci programov po sprejetih sporazumih; z vidika vsebinskih odnosov in ugotovitev v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, ki so predložene sporazume obravnavale; z vidika organiziranosti in priprav v samoupravnih interesnih skupnostih in problemov, ki so se pojavljali v teh pripravah, da se ti ne bi več ponovili, pa tudi z vidika koordinativne vloge občin in republike.

Osnovno slabost planskih opredelitev na področju družbenih dejavnosti poznamo. Vemo, da so bili družbeni plani sprejeti prej, kakor pa so bili sprejeti sporazumi o temeljnih planov družbenih dejavnosti. To pomeni, da je proces potekal prav nasprotno, kot bi moral in kakor bi bilo za nastajanje planov pomembno. Ta situacija seveda terja, da se nekatere naloge še opravijo, o čemer bi pozneje rekla nekaj besed.

Slabost je tudi v tem, da se delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni ljudje ter občani niso izrekli o elementih za plan, kar bi pomenilo fazno in sprotno usklajevanje in seveda veliko večjo racionalnost pri nastajanju in sklepanju sporazumov o temeljnih planov. Kljub podaljšanemu roku za šest mesecev so bili prav delavci v temeljnih organizacijah združenega dela ponovno stisnjeni v prekratke roke.

Menim, da v glavnem lahko pritrdim, da je odložitev sprejemanja sporazumov omogočila nekoliko temeljitejše priprave programov samoupravnih interesnih skupnosti, razčiščevanje skupnih in prioriternih nalog, poskuse oblikovanja cen in drugih elementov za vrednotenje programov ter s tem začetek uresničevanja procesa svobodne menjave dela, moramo se pa zavedati, da nas na tem področju čaka še mnogo trdega dela, tako pri oblikovanju normativne podlage, še več pa seveda v vsebinskih odnosih med nosilci svobodne menjave.

Tu pa je prav v tem trenutku še mnogo nerazčiščenega in nedorečenega. Če računamo, da je treba, tako kot je bilo danes že v ekspoziju in tudi kasneje rečeno, 1. 1. 1978 preiti na nov način oblikovanja virov in osnov v svobodni menjavi, je tu potrebno še zelo veliko dela in prizadevanj. Zato se mi je zdelo prav na to opozoriti, tudi če je danes že tretjič ponovljeno, da je treba storiti vse, da se ne bi v novembru in decembru ponovno znašli v situaciji, da bi morali na hitro roko zopet sprejemati začasne ukrepe. Seveda nisem niti malo optimist, saj bo mnogo dela tudi v zadnjih mesecih leta. Predvsem so v tem trenutku še dokaj nejasni odnosi, ki se bodo oblikovali na podlagi novih načel pri oblikovanju celotnega prihodka in delitvi dohodka.

Močni politični podpori in angažiranosti vseh družbenih dejavnikov gre pripisati zaslugo za dokaj dober odziv v temeljnih organizacijah združenega dela pri sprejemanju sporazumov. Odstotek podpisanih sporazumov pa seveda še ne pove vsega. Seveda pa je potrebno raztegniti obveznost prek zakonske intervencije in intervencije z občinskimi odloki tudi na tiste temeljne organizacije združenega dela, ki sporazumov niso sprejele. To pa je potrebno storiti do 31.

avgusta, kajti le do 31. 8. traja podaljšano začasno financiranje. Zakonsko je treba obremeniti vse tiste organizacije, ki sporazumov niso sprejele ali pa so jih sprejele v drugačnih odnosih in z drugačnimi stopnjami, kakor jih je sprejela večina temeljnih organizacij v posameznih sredinah. V takih primerih sporazum ni bil podpisan! To poudarjam zaradi tega, ker smo informirani, da nekatere občine k tej nalogi niso pristopile. Seveda če računajo, da bodo do 31. 8. z dodatnimi naporji, kar bi bilo prav, dosegle, da bodo sporazume podpisale vse temeljne organizacije, potem intervencijski ukrepi oziroma odloki ne bodo potrebni.

V vseh občinah je potrebno natančneje analizirati materialna razmerja, ki jih dajejo podpisani sporazumi. Stanje je precej različno. So primeri, ko so v skrbnih usklajevalnih postopkih upoštevali realna gospodarska gibanja. To pomeni, da so predloženi programi bili razčiščeni s prioriteta in z jasnimi obveznostmi. So pa bili tudi primeri neuskladenih programov in sporazumov, različne opredelitve v temeljnih organizacijah pa so povzročile razlike v sprejetih obveznostih. Omenim pa naj tudi primere različnega odnosa do skupnih programov in nalog, do solidarnosti in do dopolnilnih programov, ki se oblikujejo v občinskih samoupravnih interesnih skupnostih.

Mislím, da je bila napaka tudi v tem, ker smo se ponekod preveč togo zadrževali pri oblikovanju stopenj, zanemarjali pa vrednotenje programov in pravzaprav globalne obveznosti v vsotah, ki jih taki programi terjajo.

Natančnih bilančnih pregledov o materialnih odnosih še ni. Zbrani podatki in ocene pa že sedaj nesporno kažejo, da so zaradi različnih vzrokov mnogokje predvidevanja mnogo prek planskih okvirov in niso v skladu s politiko, začrtano tudi z letošnjo resolucijo.

Zato mislim, da je nujno in prav, da zadolžimo tako interesne skupnosti kakor občine in naš izvršni svet, da pripravijo natančnejše analize, ki bodo temeljile na bilancah in dejanskih materialnih odnosih na teh področjih. Zlasti z aneksom k dogovoru o temeljnih plana, ki ga bo Izvršni svet predložil v septembru, naj se predvidijo ukrepi za skladna gibanja v posameznih družbenih dejavnostih, in to tako z namenom, da se zagotovi normalno funkcioniranje teh dejavnosti kakor tudi z namenom obvladovati družbeno reprodukcijo, v skladu s planom oziroma z dogovorjenimi cilji.

Prav tako je nujno, da organi samoupravnih interesnih skupnosti razčistijo situacijo znotraj skupnosti in pripravijo podlago za sprejetje svojih planov, ki jih morajo sprejeti na osnovi sporazumov o temeljnih plana.

Zato podpiram tako oceno v poročilu Izvršnega sveta kakor tudi stališča, priporočila in sklepe, ki jih predlagajo naši odbori in ki jih bomo na današnji razpravi po potrebi dopolnili. Hvala lepa.

Podpredsednik dr. Boris Berce: Hvala lepa! Izvolite prevzeti predsedstvo!

Predsednica Mara Žlebnič: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima Franc Štrakl, delegat iz Ljutomera!

Franc Štrakl: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Bom zelo kratek, ker je že tovarišica predsednica osvetila nekatera vprašanja, o katerih sem tudi mislil govoriti.

Skupina delegatov za Zbor občin SR Slovenije iz občine Ljutomer je na seji 15. 7. 1977 obravnavala poročilo Izvršnega sveta Slovenije k analizi izvajanja družbenega plana ter oblikovala naslednje ugotovitve:

1. Ugotavljamo, da je samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje o skupnih interesih in ciljih ter nalogah, ki omogočajo usklajevanje družbenih interesov, zajelo vse dejavnike družbenega planiranja ter da smo tudi napravili pomemben korak dalje k uveljavljanju samoupravnega planiranja tako v občini sami kot tudi na nivoju oziroma v merilu Slovenije.

Sistem samoupravnega planiranja pa se nekoliko prepočasi uveljavlja oziroma uresničuje v krajevnih skupnostih in v organizacijah družbenih dejavnosti. Tu bodo potrebni večji naporji za dosledno uveljavitev sistema družbenega planiranja.

2. Glede gospodarjenja ugotavljamo, da so bili naporji celotne družbe osredotočeni na izvajanje politike ekonomske stabilizacije, zlasti na umiritev inflacije, obvladovanje vseh oblik porabe v okviru ustvarjenega dohodka, obvladovanje ekonomske menjave s tujino ter za postopno spreminjanje strukture gospodarstva v dogovorjenih smereh. Iz poročila tudi izhaja, da vsi ti naporji niso rodili uspehov.

3. V oceni Izvršnega sveta Slovenije je rast družbenega proizvoda v nerazvitih območjih približno enaka kot v celotni republiki Sloveniji, čeprav naj bi se ta, glede na sprejeto politiko, gibala nekoliko hitreje v manj razvitih. Rast zaposlenih je prav tako nekoliko hitrejša kot v Sloveniji, vendar še izpod predvidevanj.

Problemi nezaposlenosti in hitrejšega družbenega razvoja manj razvitih območij se namreč še nekoliko prepočasi uresničujejo. Po ugotovitvah Izvršnega sveta se organizacije združenega dela še vedno odločajo predvsem za investicije na matičnih lokacijah, in to kljub pomanjkanju delavcev za nova delovna mesta, kar pa kaže na neizvajanje določil družbenega dogovora o pospeševanju manj razvitih območij v Sloveniji.

Poslovne banke tudi ugotavljajo, da zaradi pomanjkanja pretehtanih investicijskih programov upada delež kreditov poslovnih bank v manj razvitih območjih.

Manj razvite občine so glede na tako stanje tudi praktično brez moči, ker nimajo sredstev niti ne morejo potencialnim investitorjem nuditi komunalno urejenih zemljišč oziroma ne morejo izpolnjevati vseh predpisanih lokacijskih pogojev.

Potrebno bo, da Gospodarska zbornica Slovenije in upravljalci poslovnih bank še okrepijo sodelovanje z organizacijami združenega dela za uresničevanje projektov in za samoupravno združevanje dela in sredstev za hitrejšo odpiranje novih delovnih mest v manj razvitih območjih Slovenije, čeprav obenem tudi ugotavljamo, da je to sodelovanje, zlasti Zbornice, bank in drugih dejavnikov, že doseglo ustrezen nivo.

Eden od spodbudnih ukrepov za naložbe bo tudi sprejeti prostorski plan, tako v občinah kot v Sloveniji. Ocenjujemo tudi, da sistem spodbujanja gospodarskih vlaganj v manj razvitih območjih z davčnimi olajšavami še ni v celoti zaživel; proučiti bo potrebno tudi vpliv višine obrestnih mer ter odstotek lastne udeležbe pri najemanju kreditov.

Menimo, da sta to lahko dva odločilna motivacijska faktorja za pospešeno vlaganje v manj razvitih območjih. Ne glede na take ugotovitve iz analize, ki jo je napravil ustrezen organ v republiki, obravnaval pa tudi Izvršni svet Slo-

venije, pa delegati ugotavljajo, na podlagi globalne analize družbenoekonomskega razvoja občine, ki je bila hkrati tudi izdelana, da se nekateri pozitivni premiki, zlasti v konkretnih programih ali pa pobudah, ki so jih dale nekatere večje organizacije združenega dela v Sloveniji za vlaganja v manj razvita območja, vendarle kažejo. To so rezultati novih razmer in pa aktivnega dela, zlasti organov regijske in Republiške gospodarske zbornice.

Zaradi tega delegati tudi predlagamo, da bi se v nadaljnjem obdobju izdelala selektivna analiza izvajanja družbenega dogovora po posameznih podpisnikih, da bi namreč ugotovili, kateri podpisniki ga izvajajo in kateri ne in da bi spoznali razloge za neizvajanje dogovora. Menimo tudi, da bi organizacije združenega dela iz razvitega dela Slovenije, ki so ponudile ali pa ponujajo določene razvojne programe, morale biti deležne posebne družbene podpore in v prej omenjeni analizi ne bi smele ostati anonimne. Torej bi jih bilo potrebno tudi posebej omenjati.

Delegati obenem tudi menimo, da je potrebno dati, ne glede na težave, ki so navedene v analizi glede izvajanja vseh nalog družbenega plana, vendarle posebno priznanje in podporo Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, Gospodarski zbornici, Ljubljanski banki in drugim asociacijam združenega dela za napore, da bi se sprejete planske obveznosti vsaj v temeljnih ciljih družbenega plana vendarle uresničile.

Zato delegacija tudi v celoti podpira poročilo Izvršnega sveta k analizi uresničevanje družbenega plana Slovenije. Mislim, da lahko za dokument, ki je prišel sedaj na klop, glasujemo oziroma ga lahko v celoti podpremo, ker v bistvu zasleduje uresničitev interesov, ki so bili prisotni v razpravi v naši delegaciji.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Štrakl! Želi še kdo razpravljati? Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta?

Besedo ima Zdravko Praznik, direktor Zavoda za družbeno planiranje SR Slovenije!

Zdravko Praznik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Mislim, da bi bilo skoraj odveč reči, da pripombe in priporočila delegatov na sejah odborov in danes v marsičem prispevajo k temu, da se še bolj razjasni letošnja situacija in da bodo omogočili izboljšati poročilo oziroma analizo, ki bo pripravljena jeseni tudi za to skupščino.

Takoj uvodoma moram reči, da je Izvršni svet, ko je ugotavljal nekatere probleme razvoja, zlasti pa ko je ugotavljal nekatera odstopanja posameznih oblik porabe, to je osebne, skupne in splošne porabe, bil pred dilemo, kaj storiti, da bi se ta uskladila z materialnimi možnostmi in seveda tudi z usmeritvami samega plana. Odločil se je predlagati, in to tudi iz teh dokumentov izhaja, da bi kazalo ta odstopanja usklajevati prek že afirmiranega sistema dogovarjanja in sporazumevanja. Dokaz za to so rezultati na področju samoupravnega sporazumevanja v družbenih dejavnostih. Zato moramo mehanizme in institute samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja maksimalno izkoristiti in z njimi odstraniti morebitna odstopanja med rastjo posameznih oblik porabe in pa družbenega proizvoda.

Ker je tovarišica predsednica že precej poglobljeno, obširno in celovito obravnavala področje skupne porabe, bi se tega področja izognil. Omenil bi samo to, da je bil pravkar pripravljen prvi osnutek aneksa k dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki je bil posameznim

podpisnikom predložen v mnenje. Izvršni svet je bil pred odločitvijo, da predlaga njegovo sprejetje še pred dopusti, vendar je spričo zahtevnosti in pomembnosti tega dokumenta menil, da bi bilo primerneje zagotoviti za razpravo več časa, torej da bi ga podpisali v septembru. V ta dogovor oziroma aneks bo vključeno vse tisto, kar je Izvršni svet predlagal v svoji oceni samoupravnega sporazumevanja o osnovah planov samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti, o čemer je danes govorila zlasti tovarišica predsednica.

Med drugim gre tu za dve zelo pomembni postavki. Prva je ta, da čimprej uskladimo posamezne oblike porabe z družbenim proizvodom. O tej zadevi je tudi tovariš Svetelj precej govoril in se popolnoma strinjam z njegovimi ugotovitvami. V zvezi s tem je bila pred nedavnim pripravljena posebna metodologija, ki bo omogočala, da bo Služba družbenega knjigovodstva skupno z občinami po periodičnih obračunih podala celovito sliko gibanja posameznih oblik porabe, kakor tudi gibanja družbenega proizvoda v posameznih občinah. S tem bo tudi olajšano delo na ravni občin pri povezovanju teh kategorij, hkrati pa bo to vplivalo, da se bo pričela skrb za dejanska gibanja družbenega proizvoda in da bo taka kot za posamezne oblike porabe.

To je posebej pomembno, ker tudi iz te ocene samoupravnega sporazumevanja jasno sledi, da so posamezne oblike porabe često bolj posledica planskih predpostavk, ki niso realne oziroma so preoptimistične in manj upoštevajo dejanska materialna gibanja.

Ker je bilo nekaj pripomb k sami analizi oziroma k predloženim dokumentom, bi povedal nekaj besed o pristopu k analizi in k dokumentom. Pri tem smo si prizadevali doseči predvsem dva cilja: Prvič, da bi analiza in poročilo dala čim bolj zaokroženo sliko celotne reprodukcije, z vsemi bistvenimi vzročnimi in posledičnimi zvezami. To pomeni, da smo se zelo izogibali tako imenovanemu sektorskemu pristopu, ki vodi pogosto k izolaciji, in hkrati iskali odgovor na vprašanje, koliko posamezne dejavnosti prispevajo k povečanju dohodka in tudi k povečanju celotnega družbenega bogastva.

Drugi naš cilj je bil, da bi bil celoten postopek afirmativnega značaja. To je, da bi ti dokumenti spodbudili tudi druge nosilce planiranja in izvajalce plana, zlasti pa temeljne nosilce, to je delavce v 7100 temeljnih organizacijah združenega dela in pa občane k temu, da s svojega vidika ocenijo situacijo in da prispevajo k afirmaciji samega sistema planiranja in pa seveda izvajanja plana.

Naj tudi poudarim, da je bila poleg teh gradiv pripravljena še vrsta parcialnih ocen, ki so jih obravnavali organi Izvršnega sveta in Zbornice. Nekaj teh ocen bomo poslali tudi skupščini. Vsaka zase še posebej osvetljuje situacijo na posameznih področjih in tudi nalaga določene naloge. To želim povedati zaradi tega, ker pravzaprav vsa ta materija pomeni celoto nasproti resoluciji oziroma nasproti izvajanju srednjeročnega plana. Skupaj z resolucijo prikazuje današnjo situacijo in ukrepe, ki jih je treba sprejeti za uresničitev srednjeročnega plana.

Razumljivo, da se Izvršni svet zaveda svoje odgovornosti za uresničitev srednjeročnega plana, zato bo v primeru potrebe jeseni predlagal sprejetje zakonov na tistih področjih, kjer bi se pokazalo, da se samoupravni sporazum oziroma družbeni dogovor ustrezno ne izvaja.

Delegat tovariš Vujčič je posvetil pozornost reprodukcijski sposobnosti organizacij združenega dela materialne proizvodnje. To vprašanje je v analizi precej obdelano. Zato bi povedal samo to, da želimo z dolgoročnimi in kratko-

ročnimi ukrepi čim hitreje zvečati reproduktivno sposobnost organizacij združenega dela materialne proizvodnje.

Izvršni svet meni, da je mogoče z dolgoročnega gledišča krepiti reprodukcijsko sposobnost organizacij združenega dela materialne proizvodnje predvsem z usklajevanjem tako imenovanih kvalitetnih prvin gospodarjenja. O tem je tudi v skupščinskem poročilu precej govora. So pa tudi določene možnosti za kratkoročne ukrepe, predvsem pri oblikovanju celotnega prihodka in pri njegovi delitvi, torej ne samo dohodka.

Možni so prihranki pri zniževanju raznih bolj ali manj fiksnih stroškov. Ti so mogoči ob hitrejši rasti proizvodnje. Pri tem bi bilo treba upoštevati, da odpadeta na materialne stroške kar dve tretjini celotnega prihodka.

Menimo tudi, da bi kazalo storiti določene spremembe v politiki amortizacije. Ti predlogi so bili predloženi zveznim organom, in sicer za tiste primere, kjer gre za uveljavljanje planskih kriterijev razvoja. Torej v takih primerih naj bi se amortizacija oblikovala bolj liberalno, še posebej zaradi tega, ker ugotavljamo, da je fakultativni delež amortizacije padel v lanskem letu na 2,4 0/0, medtem ko je znašal v letu 1975 4,1 0/0.

Mislimo tudi, da je možnost za večanje reproduktivne sposobnosti v ponudbi takega blaga, ki je plačljivo, v taki finančni disciplini, kot je bila dosežena v lanskem letu, in pa seveda v večji odvisnosti vseh oblik porabe od ustvarjenega dohodka.

Kar zadeva razvoj manj razvitih območij se v celoti strinjam s stališči in ugotovitvami delegata iz Lendave. Naj opozorim, da analiza v točki 3.12/2 podrobno odgovarja na vprašanja, ki zadevajo izvajanje dogovora o skladnejšem regionalnem razvoju. Res pa je, da poročilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije to problematiko nakazuje le z nekaj besedami.

Res je tudi to, da je eden izmed razlogov, da nosilci investiranja premalo vlagajo v teh območjih tudi ta, da se dogovor o minimalnih standardih zelo počasi izvaja. Nujno je, da se to delo na tem področju pospeši in da se da večji poudarek ugotavljanju primanjkljaja in presežka delavcev, hkrati pa usmerijo nosilci gospodarskega razvoja na tista območja, kjer je presežek delavcev.

Omenil bi napore Komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem. Pred nedavnim je namreč obravnaval projekcijo dolgoročnega demografskega razvoja z namenom, da bi ugotovili realne zaposlitvene možnosti do leta 1985 in do leta 2000. Na tej podlagi bi dali vsem nosilcem razvoja ustreznejšo orientacijo za investiranje.

Ta projekcija je pravkar v razpravi in bo tudi dala določene predpostavke oziroma določeno osnovo za dogovor o temeljih plana prostorskega razvoja Slovenije, ki se pripravlja.

In na koncu, da ne bi šel še enkrat na oder, naj sporočim, da soglašamo s stališči, priporočili in sklepi, ki jih je predložila delovna skupina.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala, tovariš Praznik!

Želi morda še kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prosim uvodoma imenovano skupino delegatov pod predsedstvom tovariša Karla Sukiča, da se sestane v sobi 212/II ter da prouči razpravo in z delegati Zbora združenega dela uskladi besedilo dokumenta ter predlaga zboru končno besedilo.

Zaradi dela skupine delegatov prekinjam to točko dnevnega reda in prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog resolucije o temeljnih zakonodajne politike republike.

Predlog resolucije je Skupščini predložila v obravnavo Zakonodajno-pravna komisija in za svojega predstavnika določila Anico Popovič, članico komisije, ki bo k tej točki dnevnega reda dala uvodno obrazložitev. Besedo ima tovarišica Anica Popovič!

Anica Popovič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je predlog resolucije o temeljnih zakonodajne politike republike, ki ga je pripravila Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije na podlagi pripomb, danih k osnutku resolucije.

V fazi osnutka so resolucije obravnavali: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, delegacije in skupine delegatov za zbornice Skupščine SR Slovenije, občinske skupščine in delovna telesa zborov ter Svet za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Naj na kratko navedem nekatere bistvene spremembe k predlogu resolucije, ki jih je Komisija povzela iz razprav v navedenih telesih.

Predlog resolucije v primerjavi z osnutkom poudarja zahtevo, da mora republiška zakonodaja predvsem poglobljati samoupravne in delegatske odnose ter spodbujati procese samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, skladno z interesi in potrebami delovnih ljudi in občanov.

Predlog resolucije, v primerjavi z osnutkom, v prvem poglavju še bolj poudarja ugotovitve, da smo v republiški zakonodaji dosegli nekatere pozitivne premike, ki se izražajo zlasti v sprejetih sistemskih zakonih ter kodifikacijah nekaterih pravnih področij, v odpravljenih pravnih prazninah ter v procesu uresničevanja razmejevanja pristojnosti med Skupščino SR Slovenije, njenim izvršnim svetom in republiškimi upravnimi organi.

Hkrati pa predlog resolucije izhaja tudi iz dejstva, da imamo v republiški zakonodaji še vedno ostanek prepodrobnega in kazuističnega normiranja, nejasne in nedodelane zakonodajne rešitve ter številne primere predpisov z retroaktivnim učinkom ter slabo urejena nekatera pravna področja, kar naj bi v nadaljnji zakonodajni praksi močno omejili.

Ob teh ugotovitvah predlog resolucije poudarja, da je potrebno zakonodajno politiko republike usmeriti k nadaljnji krepitvi samoupravnih družbenih odnosov ter odpirati najširše možnosti za samoupravno odločanje delovnih ljudi v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih in krajevnih skupnostih ter v občini.

Pri tem je potrebno izhajati iz ustavne usmeritve, da zakon, zlasti na nekaterih področjih, ni več edini in tudi ne poglobitni vir urejanja družbenih odnosov, kajti v samoupravni socialistični družbi soustvarjajo pravni sistem vsi samoupravno organizirani subjekti, od temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti do državnih organov na ravni občine, republike in federacije.

Upoštevač takšno usmeritev zakonodajne politike je potrebno torej krepiti samoupravno urejanje neposrednih interesov znotraj samoupravnih organizacij in skupnosti kot tudi izven njih v celotnem zakonodajnem delu v občini, republiki in federaciji. Taka vsebinska presnova zakonodajne politike terja ustrezno organiziranje in delovanje socialističnih sil za zagotavljanje pravne varnosti delovnih ljudi in občanov, uresničevanje njihovih pravic in dolžnosti in varstvo družbene lastnine.

Na podlagi tako dopolnjenega prvega in drugega poglavja predloga resolucije so v tretjem in četrtem poglavju dopolnjene tudi naloge udeležencev v zakonodajnem postopku. Predlog poudarja potrebo, da mora zakonodaja izhajati iz interesov delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov, organiziranih v samoupravnih organizacijah in skupnostih iz značaja družbene lastnine, samoupravnega sporazumevanja, družbenega dogovarjanja in drugih oblik samoupravnega urejanja. Zakonodaja mora tekoče spremljati dogajanja v družbi ter se prilagajati potrebam časa in razmer, v katerih si odpirajo delovni ljudje pot k vedno bolj demokratičnim, humanim in ekonomsko ugodnejšim, vendar odgovornejšim pogojem življenja in dela.

Glede na takšno usmeritev republiške zakonodaje je treba v zakonodajnem postopku omogočiti vpliv ter prisotnost samoupravnih organizacij in skupnosti ter njihovih delegacij in delegatov pri koncipiranju in predlaganju najustrežnejših rešitev. To bo mogoče doseči tudi z doslednim uresničevanjem poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije, s tem, da se zakoni obravnavajo v treh fazah ter da se predlagajo variantne rešitve, kot tudi s tem, da je treba po večkratnih in obsežnejših spremembah in dopolnitvah zakonov sistemskega značaja pripraviti prečiščena besedila le-teh. Pri tem pa se seveda ne sme zanemariti ustavna in zakonska vloga organov v občini in republiki kot pooblaščenih predlagateljev.

Treba je tudi dosledneje upoštevati in spoštovati določbe poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije in poslovnikov njenih zborov glede pošiljanja gradiv, rokov posameznih faz sprejemanja zakonov in postopka sprejemanja amandmajev.

Hitri postopek mora postati le izjemna oblika oziroma možnost, da Skupščina pravočasno sprejema intervencijske predpise, ki jih terjajo gospodarske razmere doma in v tujini.

V predlogu resolucije sta na novo opredeljena ter poudarjena potreba in pomen spremljanja in izvajanja zakonov in drugih predpisov Skupščine Socialistične republike Slovenije. To funkcijo morajo v prihodnje opravljati bolj učinkovito tako Skupščina Socialistične republike Slovenije in njena telesa kot tudi Izvršni svet in republiški upravni organi.

Za takšno celovito, poglobljeno in strokovno ter politično utemeljeno zakonodajno delo je treba usposobiti ustrezne kadre in jim zagotoviti pogoje za njihovo delo.

Naj še ugotovim, tovarišice in tovariši, da je Zakonodajno-pravna komisija pri pripravi predloga resolucije upoštevala vse pripombe in sugestije, izražene k osnutku resolucije v delegacijah in skupinah delegatov, v občinskih skupščinah ter v zborih Skupščine Socialistične republike Slovenije. Tako predlog po mnenju Zakonodajno-pravne komisije predstavlja zadostno osnovo, da bomo v prihodnji republiški zakonodaji še hitreje odpravljali pomanjkljivosti ter gradili učinkovit, stabilen pravni sistem, ki bo osnova hitrejšega samoupravnega družbenega razvoja.

Komisija je v predlogu resolucij upoštevala tudi nekatere pripombe in ugotovitve iz analiz delegatskega sistema, ki so bile obravnavane v Skupščini Socialistične republike Slovenije in se nanašajo na zakonodajno področje.

Tako je med zakonodajnimi cilji poudarjeno, da gre na tem področju za uresničitev načel, opredeljenih v politiki vseh organiziranih socialističnih sil.

V zvezi s sprejemanjem upravnih predpisov je glede na zahteve samoupravne baze poudarjeno, da je treba v republiki poleg prakse, da se ti pred-

pisi sprejmejo čimprej po uveljavitvi zakonov, uveljaviti tudi prakso, da pooblašeni predlagatelji že v fazah sprejemanja zakonov opredelijo potrebo po izdaji teh predpisov.

Prav tako so v predlogu resolucije vključene na pobudo odborov zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije ugotovitve o praktičnih izkušnjah dosedanjega zakonodajnega dela v Skupščini Socialistične republike Slovenije, kot tudi predlogi za odpravo vseh pomankljivosti v zakonodajnem postopku, ki se še pojavljajo. Tudi s tem naj bi ta resolucija prispevala k nadaljnji afirmaciji in uveljavitvi delegatskega skupščinskega sistema in delegatskih razmerij pri izvajanju zakonodajne funkcije.

Poleg tega naj še opozorim, da Zakonodajno-pravna komisija soglaša z obema amandmajema Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem Zbora občin k tretjemu poglavju in z amandmajem Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora k zadnjemu odstavku šestega poglavja.

V razpravi o osnutku resolucije so bila izražena tudi stališča, da bi bilo treba v tej resoluciji konkretno opredeliti dolžnost Skupščine SR Slovenije, njenih delovnih teles, posebej pa še Izvršnega sveta glede spremljanja izvajanja zakonov. V predlogu resolucije je ta obveznost opredeljena, vendar podrobneje ni razčlenjena. Po mnenju nekaterih odborov zborov Skupščine SR Slovenije ima neizvajanje te funkcije za posledico še vedno preveč posplošeno poročanje Izvršnega sveta in republiških upravnih organov Skupščini SR Slovenije o izvajanju njene politike.

Zakonodajno-pravna komisija se je strinjala s takšnimi ugotovitvami in v tej smeri predlaga v resoluciji dopolnitev, hkrati pa poudarja, da to področje deloma že presega okvir te resolucije in sodi na področje izvajanja predpisov in v oceno stanja o ustavnosti in zakonitosti, o čemer je Skupščina SR Slovenije razpravljala in sprejela ustrezne sklepe na sejah zborov 20. oktobra 1976. leta. V tej smeri je treba pritrditi mnenju Sveta za družbenopolitični sistem Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva, da bi morali jasneje poudariti usmeritve, da se morajo interesi in potrebe delavcev in drugih delovnih ljudi prek delegatskega sistema in njegovih razmerij odločilno pojavljati v zakonodajni dejavnosti republike.

Opozorjeno je bilo tudi na to, da bi resolucija morala bolj izpostaviti Skupščino tudi kot organ družbenega samoupravljanja oziroma kot telo, v katerem se vse bolj odvija in spodbuja samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje in vse bolj nadomešča oblastno urejanje družbenih odnosov. To izhaja tako iz predloga te resolucije, še jasneje pa bo to prišlo do izraza v jesenskih sklepih Skupščine SR Slovenije ob razpravi o analizi delegatskega sistema.

Upoštevajoč vsa navedena stališča in predloge Zakonodajno-pravna komisija dodatno predlaga temu zboru, naj sprejme naslednje amandmaje k predlogu resolucije, na podlagi 277. in 301. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije:

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 19. julija 1977 obravnavala amandmaje Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem Zbora občin k tretjemu poglavju in amandma Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora k četrtemu odstavku šestega poglavja predloga resolucije in jih sprejema za svoje.

Komisija pa je sprejela še naslednje amandmaje na podlagi predlogov in pripomb odborov zborov ob obravnavi predloga te resolucije, in sicer:

K I. poglavju: V četrtem odstavku na prvi strani naj se v prvi vrsti med besedama »so« in »razmejene« vstavita besedi »v osnovi«; v četrti vrsti tega

odstavka naj se za besedo »organi« besedilo do konca vrste spremeni in dopolni tako, da se glasi: »ter skupščinami in organi republik in avtonomnih pokrajin v Skupščini SFRJ in organih.« V osmi vrsti istega odstavka naj se za besedo »organi« postavi pika, beseda »kar« pa naj se nadomesti z besedo »To«; v deseti vrsti naj se za besedo »zakonodaje« črta beseda »To«.

V drugem odstavku na drugi strani naj se spremeni drugi stavek, ki naj se glasi: »Kljub temu pa imamo v republiški zakonodaji še primere pretiranega in kazuističnega normiranja, pravne praznine, delno urejena posamezna sistemska pravna področja, nedodelanost nekaterih rešitev na sicer pravno urejenih področjih, pogoste primere predpisov z retroaktivnim učinkom, primere nedoslednega uresničevanja zakonov in zakonodajnih programov, neizdajanje oziroma pozno izdajanje izvršilnih predpisov in podobne primere.«

Prvi stavek četrtega odstavka na drugi strani naj se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Pospešena ureditev vseh naštetih vprašanj mora zato biti izhodišče in temeljna usmeritev zakonodajnega dela, ki bo hkrati pospeševala in krepila samoupravno odločanje delovnih ljudi...« Besedilo v drugem stavku istega odstavka na začetku: »naj bi zakonodajna ureditev upoštevala« naj se nadomesti z besedilom: »mora zakonodajna ureditev upoštevati.« Na koncu tega odstavka naj se doda nov stavek, ki se glasi: »Pri tem pa je treba zakonodajno politiko v republiki usmerjati tudi s sprejemanjem resolucij, sklepov, stališč in priporočil.«

K III. poglavju: Uvodni stavek in prva alineja naj se spremenita in dopolnita tako, da se glasita: »Da bi republiška zakonodaja izražala družbene odnose, opredeljene v ustavi, je pri zakonodajnem urejanju potrebno dosledno uveljavljati objektivno ugotovljene skupne interese in potrebe delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov, organiziranih v samoupravnih organizacijah in krajevnih skupnostih, izhajati iz značaja...«

V drugi alineji naj se v prvi vrsti črta besedilo: »zakonodaja republike mora.«

V prvi vrsti tretje alineje naj se črtata besedi: »zakonodaja mora.«

V prvi vrsti četrte alineje naj se besedilo spremeni tako, da se glasi: »praviloma izogibati se podrobnega normiranja ter kazuističnega urejanja.«

Besedilo na začetku pete alineje: »zakonodaja naj pravočasno uveljavi« naj se nadomesti z besedilom: »pravočasno uveljaviti.«

Šesta alineja naj se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »praviloma ne urejati organizacijskih in procesualnih vprašanj, razen če to prispeva k zagotovitvi enakopravnosti občanov oziroma uveljavljanju njihovih pravic ali na zakonu temelječih interesov. Ta vprašanja rešujejo na samoupravni osnovi predvsem krajevne skupnosti, občine organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti.«

Predzadnja oziroma trinajsta alineja naj se na koncu prvega stavka dopolni za besedo »predpisi« s tem, da se črta pika in doda naslednje besedilo: »kot tudi spodbujati in usmerjati samoupravno pravno aktivnost delovnih ljudi in občanov.«

K V. poglavju: Na koncu prvega odstavka naj se črta pika in doda besedilo: »in uskladijo s čim objektivneje ugotovljenim skupnim interesom delovnih ljudi in občanov.«

V peti in šesti vrsti drugega odstavka naj se besedilo dopolni in spremeni tako, da se glasi: »ko so še pogosti primeri, da predlagatelji zakonov v svojih

predlogih uveljavljajo določbe z učinkom za nazaj...«. V zadnji vrsti istega odstavka naj se med besedama »primerih« in »predlagajo« vstavi beseda »celo«.

Prva vrsta zadnjega odstavka naj se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Prav tako je treba v zakonodajnem postopku doslednje uveljaviti objektivno vlogo družbenopolitični horganizacij in zagotoviti sodelovanje znanstvenih in...«

K VI. poglavju: Prvi stavek prvega odstavka naj se spremeni in dopolni tako, da se glasi: »Vsi udeleženci v zakonodajnem postopku morajo pri svojem delu vselej upoštevati, da celotna zakonodajna dejavnost temelji na delegatsko oblikovanem skupščinskem sistemu ter da je treba v republiški zakonodaji dosledno uveljaviti interese delovnih ljudi in občanov v skladu s splošnimi družbenimi interesi in potrebami ter odgovorno izvajati naloge, ki izhajajo iz sprejete dolgoročne razvojne politike.«

Doda naj se nov drugi odstavek, ki naj se glasi: »Pri izvajanju zakonov in uresničevanju v Skupščini SR Slovenije sprejete politike naj Izvršni svet in republiški upravni organi v okviru svoje odgovornosti za stanje v republiki bolj skrbijo za izvrševanje zakonov in po potrebi poročajo Skupščini SR Slovenije, predlagajo ustrezne ukrepe in prilagodijo svoje podzakonske predpise.« Hvala lepa.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala, tovarišica Popovičeva! Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki dnevnega reda je Lojze Janko, pomočnik sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo.

Predlog resolucije ste prejeli z dopisom z dne 1. 7. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Predlog resolucije so obravnavali odbori Zbora občin za družbenopolitični in komunalni sistem, za družbenoekonomske odnose in razvoj, za finance in za urbanizem ter stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, ki so zboru predložili pismena poročila. Želijo morda besedo poročevalci teh odborov? (Ne želijo.) Hvala lepa.

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Glasovali bomo najprej o amandmajih Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem. Z njima predlagatelj soglaša. Gre za amandmaja k tretjemu poglavju predloga resolucije. Ker predlagatelj z amandmajem soglaša, predlagam, da o obeh amandmajih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Nihče.)

Kdor je za ta amandmaja, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja soglasno sprejeta.

Sedaj bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije, ki ste jih prejeli danes na klop in ki jih je prebrala tovarišica Popovičeva, vključno z amandmajem Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora k šestemu poglavju, ki ga je Zakonodajno-pravna komisija sprejela za svojega in je tako sestavni del predloženih amandmajev Zakonodajno-pravne komisije.

Ker so bili ti amandmaji prebrani, predlagam, da o vseh amandmajih Zakonodajno-pravne komisije glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Nihče.)

Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaja Zakonodajno-pravne komisije, vključno z amandmajem Odbora za družbenopolitični sistem Druž-

benopolitičnega zbora k šestemu poglavju, ki ga je Komisija sprejela za svojega. Glasovali bomo še o predlogu resolucije o temeljnih zakonodajne politike republike v celoti. Kdor je za predlog resolucije, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog resolucije.

Odrejam 30-minutni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.55 in se je nadaljevala ob 12.35.)

Predsednica Mara Žlebnič: Nadaljujemo sejo. Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovarišico Mileno Rakčevič, pomočnico republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje, ki bo imela uvodno obrazložitev.

Tovarišica Rakčevičeva ima besedo k tej in tudi k naslednji točki dnevnega reda.

Milena Rakčevič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pri pripravi predloga zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino je predlagatelj upošteval stališča in pripombe, ki so bile med javno razpravo dane k osnutku tega zakona, kot tudi vse pripombe, ki so bile posredovane v okviru razprave v skupščinskih telesih.

V predlogu za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino so bila v osnovnem besedilu 27. člena dana temeljna načela za oblikovanje in strukturo delegatskega sistema, pri čemer je bila podrobnejša ureditev delegatske osnove in delegatskega mehanizma prepuščena samoupravnemu sporazumu o medsebojnih odnosih in organizaciji v Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino.

Osnutek tega samoupravnega sporazuma se je oblikoval hkrati s pripravo predloga zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino ter so ga obravnavali nekateri organi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije ter Iniciativni odbor za ustanovitev skupnosti.

V teh razpravah je bilo ugotovljeno, da gre pri oblikovanju in strukturi delegatskega sistema v tej skupnosti za urejanje izredno pomembnih odnosov med organizacijami združenega dela, s katerimi so povezani tudi pogoji gospodarjenja, še posebej pa zahteva, da se ti odnosi jasno in precizno določijo z zakonom. Zaradi tega Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga amandmaje, s katerimi se v skladu s 70. členom ustave Socialistične republike Slovenije z zakonom podrobneje urejajo načela ter oblikovanje in struktura delegatskega sistema v skupnosti. Hkrati amandmaji omogočajo, da se v predvidenem roku oblikujejo tudi delegacije za prvi sklic Skupščine Skupnosti, ki mora biti opravljen do 19. septembra tega leta.

Prav tako je v amandmajih predlagana opredelitev v skladu z dogovorjenimi rešitvami v federaciji v zvezi z oblikovanjem Interesne skupnosti Jugosla-

vije za ekonomske odnose s tujino. S tem torej odpade potreba po sklepanju posebnega samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v Skupnosti.

Nekatere temeljne določbe se iz samoupravnega sporazuma prenašajo v zakon, podrobnejše izvedbene določbe pa bo vseboval statut Skupnosti, ki ga potrjuje Skupščina Socialistične republike Slovenije.

Posebej je treba poudariti, da se z amandmaji ne vnašajo vsebinsko nove določbe, ampak le podrobneje konkretizirajo načela in usmeritve, ki so bile vsebovane v osnutku in v predlogu za izdajo zakona.

Z amandmaji se konkretizirajo predvsem naslednja vprašanja: V členih od 27 do 27, d se opredeljuje stalni delegatski sistem Skupnosti. V členih 39 in 52, d se določa financiranje Skupnosti, v 42. členu se v skladu z določbami zakona o združenem delu ureja razmerje Skupnosti do delovne skupnosti Skupnosti. V 52. členu se določa oblikovanje delegatskega sistema za prvi sklic Skupščine Skupnosti.

Preostale spremembe in dopolnitve so redakcijskega značaja.

S predloženimi amandmaji se v skladu z 68. členom ustave Socialistične republike Slovenije oblikujejo enotne Skupnosti, katerih člani uresničujejo določene svoje samoupravne pravice in interese. Enotne Skupnosti oblikujejo tisti člani Skupnosti, ki so medsebojno povezani pri proizvodnji izdelkov, ki se vgrajujejo v enotni proizvod, ali ki v drugi medsebojni proizvodni, prometni in storitveni soodvisnosti ustvarjajo in uporabljajo devizni dohodek ali ki so pri tem medsebojno povezani v okviru svobodne menjave dela.

Delegati za Skupščino Skupnosti delegirajo člani Skupnosti prek enot Skupnosti, pri čemer se kot osnovno merilo za določanje števila delegatov upošteva udeležba v izvozu Socialistične republike Slovenije, kot dopolnilno pa udeležba v družbenem proizvodu in zaposlenosti.

Posebej je treba poudariti, da je sistem delegiranja v celoti odprt in se lahko dalje razvija in prilagaja spremembam v povezanosti in organiziranosti slovenskega gospodarstva, saj ga od prvega sklica Skupščine, ki je opredeljen v zakonu, naprej opredeljuje Skupščina sama oziroma določa statut Skupnosti. Hkrati pa amandmaji omogočajo, da se lahko vsaka organizacija združenega dela na podlagi svojih interesov vključuje v več enot Skupnosti, pri čemer pa lahko uveljavlja svoje statusne pravice le v eni enoti Skupnosti.

Obrazložena temeljna izhodišča veljajo tudi pri oblikovanju enot Skupnosti za začetek dela Skupščine Skupnosti.

Na podlagi amandmajev k prehodnim določbam predloga tega zakona se oblikuje 25 enot Skupnosti, pri čemer je število delegatov posamezne enote za Skupščino Skupnosti določeno na podlagi deleža v izvozu, pri katerem smo upoštevali ponder 50 %, pri deležu v družbenem proizvodu ponder 30 % in pri deležu v številu zaposlenih ponder 20 %.

S takim oblikovanjem delegatskega sistema se je želelo vplivati na večje vertikalno povezovanje organizacij združenega dela, od proizvajalcev surovin do proizvajalcev končnih izdelkov, vključno z organizacijami, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev, ne glede na obstoječe povezave v okviru delovnih in sestavljenih organizacij združenega dela.

To povezovanje naj bi temeljilo na skupnem planiranju ter usklajevanju proizvodne in poslovne politike pri pospeševanju razvoja ekonomskih odnosov s tujino, ob skupni odgovornosti in prevzemanju rizika pri ustvarjanju skupnega deviznega prihodka.

Z amandmaji se tudi precizneje opredeljujejo določbe o financiranju delovanja Skupnosti, pri čemer je določeno, da člani Skupnosti združujejo sredstva izključno za kritje stroškov dela organov Skupnosti, za prihodek delovne skupnosti in za prispevek za delovanje Interesne skupnosti Jugoslavije za ekonomske odnose s tujino.

Kakšno dodatno združevanje sredstev v predlogu tega zakona ni predvideno.

V prehodnih določbah je določeno, da se začasno, najdalj pa do konca 1978. leta, Skupnost financira iz prispevka iz dohodka organizacij združenega dela, in to v deležu od vrednosti uvoza blaga in storitev, pri čemer določijo višino prispevka in način plačevanja Skupščina Skupnosti. Potrebna sredstva za enoletno delovanje Skupnosti znašajo po približnih predračunih okoli 15 milijonov dinarjev.

O predlogu zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino in o amandmajih so v preteklem tednu razpravljali odbori zborov in Zakonodajno pravna komisija Skupščine SR Slovenije, ki so oblikovali nekatere spremembe in dopolnitve, s katerimi Izvršni svet v celoti soglaša.

Zaradi lažjega razumevanja ste danes prejeli prečiščeno besedilo amandmajev k predlogu zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino, ki vsebuje amandmaje Izvršnega sveta, predložene Skupščini Socialistične republike Slovenije dne 12. julija 1977, in amandmaje Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin in Odbora za družbenoekonomske odnose Zbora združenega dela.

V predlog zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa, je predlagatelj na podlagi predlogov in pripomb vnesel nekatere pomembne spremembe in dopolnitve. Upoštewane so bile vse pripombe, razen tistih ki so bile v nasprotju z določbami zveznih zakonov.

V predlogu tega zakona je v celoti upoštevano stališče, da je treba področje dolgoročne prizvodne kooperacije in poslovno-tehničnega sodelovanja s tujino, vlaganj sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela ter pogodb o odstopanju in pridobivanju tehnologije urejati predvsem po samoupravni poti. Zato so bila v predlogu tega zakona izpuščena vsa pooblastila in vse naloge, ki so se v zvezi s tem nalagale koordinacijskemu odboru. V predlogu tega zakona je določeno, da se vse te naloge podrobneje uredijo z družbenim dogovorom.

V predlogu tega zakona so tudi podrobneje opredeljene naloge Gospodarske zbornice Slovenije v zvezi s povezovanjem za uskladen nastop na drugih trgih, kot tudi v zvezi z oblikovanjem zunanjetrgovinske mreže in politike kadrov ter pri dopolnilnem izobraževanju kadrov v zunanjetrgovinski operativi.

Jasneje je opredeljeno tudi medsebojno sodelovanje posameznih organov in organizacij v republiki, pri čemer je opredeljena tudi obveznost Koordinacijskega odbora, da sodeluje s Službo družbenega knjigovodstva in z inšpekcijskimi organi.

Predlagatelj soglaša z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije in Odbora za družbenopolitični sistem Zbora združenega dela k predlogu tega zakona.

Predsednica Mara Žlebničnik: Hvala, tovarišica Rakčevičeva! Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 29. 6. 1977. Z dopisom z dne 8. 7. 1977 pa ste prejeli popravek obrazložitve. Prejeli ste tudi amandmaje predlagatelja oziroma prečiščeno besedilo amandmajev Izvršnega sveta. Predlog zakona sta obravnavala Odbor Zbora občin za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želi kdo od poročevalcev besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Želi kdo razpravljati o predlogu tega zakona? (Ne.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Danes ste na klop prejeli prečiščeno besedilo amandmajev predlagatelja, ki vsebuje tako prvotne amandmaje Izvršnega sveta kot tudi vse amandmaje, predloge in pripombe delovnih teles Skupščine SR Slovenije in Zbora. Zato vas prosim, da se seznanite z amandmaji Izvršnega sveta, ki ste jih danes prejeli na klop. Ker so v teh amandmajih, kot je obrazložila tovarišica Rakčevičeva, vsebovani vsi amandmaji predlagatelja in delovnih teles Skupščine SR Slovenije in zborov, ki so med temi telesi popolnoma uskladeni, predlagam, da o vseh amandmajih glasujemo skupaj.

Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.) Zato prosim, da glasujete? Kdor je za amandmaje, ki jih je danes predložil v prečiščenem besedilu Izvršni svet, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Izvršnega sveta k 1., 5., 9., 20., 23., 26., 27., 27. a, 27. b, 27. c, 27. č, 27. d, 29., 30., 33., 34., 35., 36., 37., 39., 42., 52., 52. a in 52. b členu.

O amandmajih Zakonodajno-pravne komisije ne bomo glasovali, ker so vsi že zajeti v amandmaje Izvršnega sveta.

Glasovali bomo še o predlogu tega zakona v celoti. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v Socialistični republiki Sloveniji na področju zunanjetrgovinskega prometa.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovarišico Mileno Rakčevič, pomočnico republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje. *

Uvodno obrazložitev smo slišali pri prejšnji točki dnevnega reda.

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 29. 6. 1977. Z dopisom z dne 8. 7. 1977 pa ste prejeli popravek obrazložitve k predlogu tega zakona.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor Zbora občin za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 12. in 18. členu. Odbor tega zbora za družbenoekonomske odnose in razvoj ter predlagatelj s tema amandmajema soglašata. Predlagam, da o obeh amandmajih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Nihče.) Kdor je za ta amandmaja, naj prosim

glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaja Zakonodajno-pravne komisije.

Glasovali bomo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Ivana Raua, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Tovariš Rau, želiš besedo? (Hvala.)

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 29. 6. 1977. Obravnavala sta ga Odbor Zbora občin za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo morda poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora tega zbora za družbenopolitični in komunalni sistem k 1. členu. Predlagatelj in Zakonodajno-pravna komisija z njim soglašata. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel ta amandma.

Glasovali bomo še o predlogu tega zakona v celoti. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev.

Predlog odloka je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Ivana Raua, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne želi.) Hvala.

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 29. 6. 1977. Obravnavala sta ga Odbor tega zbora za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega odloka.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Anko Tomižšek, republiško pod-

sekretarko v Republiškem sekretariatu za delo, ki bo imela uvodno obrazložitev. Besedo ima tovarišica Tominškova!

A n k a T o m i n š e k : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlog zakona temelji na načelih, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela spomladi tega leta ob sprejemanju predloga za izdajo in osnutka tega zakona. Upoštevajoč ta načela moram posebej poudariti, da predlagane spremembe in dopolnitve v bistvu predstavljajo le formalno-pravno uskladitev pokojninskega zakona z ustavo, odpravo kolizije med tem zakonom ter drugimi predpisi, realizacijo stališč republiške skupščine in drugih dejavnikov o izboljšanju socialne varnosti upokojenih borcev NOV ter rešitev nekaterih izredno perečih vprašanj. Ta novela ne posega v tista vsebinska vprašanja, ki pomenijo temelj sedanjega sistema, ker je pred nami vsebinsko usklajevanje pokojninskega sistema z novo ustavo ter novim družbenoekonomskim in samoupravnim položajem delavca v združenem delu.

Pri pripravi predloga zakona je predlagatelj v glavnem upošteval vse bistvene pripombe in mnenja, izražena v razpravi o osnutku tega zakona. Posebej velja opozoriti, da so v celoti realizirana stališča Komisije Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV in drugih dejavnikov glede zagotovitve nove ravni tako imenovane »varstvene pokojnine« za borce NOV pred 9. 9. 1943 oziroma do 13. oktobra 1943. Ta pokojnina bo v prihodnje v tekočem letu v višini povprečnega osebnega dohodka zaposlenih iz preteklega leta. Konkretno to pomeni za to leto, da bodo ti borci v letošnjem letu prejeli pokojnino v višini 4 068 dinarjev, kolikor je znašal povprečni osebni dohodek v preteklem letu.

V primerjavi z osnutkom zakona naj posebej opozorim na določbo 2. člena predloga zakona, po kateri bo delavec, ki mu bo prenehalo delovno razmerje po 218. členu zakona o združenem delu, zavarovan tudi po prenehanju delovnega razmerja, dokler bo prijavljen pri pristojni skupnosti za zaposlovanje, vendar najdalje eno leto, če se bo prijavil skupnosti v roku 30 dni po prenehanju delovnega razmerja in če ima do prenehanja delovnega razmerja z zakonom določeno delovno dobo.

V celoti smo upoštevali pripombe, ki zadevajo limit tako imenovanega »posebnega prispevka«, ki ga plačujejo zaposleni upokojenci pokojninski skupnosti.

V zvezi s financiranjem naj posebej opozorim na specifično rešitev v primerjavi z drugimi zakoni, ki urejajo financiranje interesnih skupnosti. Specifičnosti te interesne skupnosti namreč terjajo tudi specifično rešitev v primeru, če samoupravni sporazumi niso sklenjeni oziroma jih sklene del udeležencev sporazumevanja in sredstva ne bi zadoščala za izvedbo programa. V tem primeru bo stopnja prispevka samostojno določila republiška skupščina, ne pa kot v drugih primerih enakopravno s pristojno skupščino interesne skupnosti.

V zvezi z vštevanjem dela v kmečki delovni zadrugi v pokojninsko dobo naj posebej opozorim, da bodo lahko upravičenci pravico na podlagi te dobe uveljavili do 1. avgusta tega leta, če bodo vložili zahtevek za priznanje te dobe do konca tega leta. Če pa bodo vložili zahtevek po tem času, jim bo šla pravica največ za šest mesecev nazaj, računajoč od prvega dneva naslednjega meseca po vložitvi zahtevka. Posebej opozarjam, da je to aktualno za tiste, ki so danes že upravičenci do pokojnine.

Končno naj delegate opozorim še na to, da smo pred kratkim rešili problem, ki je bil prisoten v razpravi o osnutku tega zakona, to je problem priznanja odvezte delovne dobe tistim občanom, ki so bili prisilno mobilizirani v nemško vojsko in so iz nje pobegnili, se pridružili narodnoosvobodilni vojski ter se v njenem sestavu bojevali do konca vojne oziroma do 15. maja 1945. leta. Na podlagi stališč, ki so jih sprejeli pristojni organi v republiki in pokojninska skupnost, bo ta skupnost občanom, na katere se to nanaša, to dobo tudi priznala. Zato ne bo potrebno ta problem reševati z ustrezno spremembo zveznega zakona. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Tominškova! Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 5. 7. 1977. Obravnavali so ga: Odbor tega zbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, Komisija Skupščine SR Slovenije za vprašanja borcev NOV in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila.

Želijo morda poročevalci Odbora in Komisije poročila še ustno dopolniti? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Prosim, da se seznanite s poročilom Zakonodajno-pravne komisije z dne 14. 7. 1977. Glasovali bomo o amandmajih iz tega poročila k 2., 14., 19. in 28. členu. Odbor tega zbora za družbenoekonomske odnose in razvoj s temi amandmaji soglaša. Prav tako z njimi soglaša tudi predlagatelj.

Predlagam, da o vseh amandmajih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Nihče.) Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Zakonodajno-pravne komisije.

Glasovali bomo še o predlogu tega zakona v celoti. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša dr. Antona Fazarinca, predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo.

Tovariš Fazarinc bo imel uvodno obrazložitev k tej točki in tudi k naslednjim trem točkam dnevnega reda.

Dr. Anton Fazarinc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V imenu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije bom dal skupno uvodno obrazložitev k predlogu zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, k predlogu zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, k predlogu zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, in k pred-

logu zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Po ugotovitvah Koordinacijskega odbora Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva za spremljanje samoupravnega sporazumevanja o temeljih planov družbenih dejavnosti so delavci v združenem delu v vseh občinah v območju Socialistične republike Slovenije v pretežni večini sklenili predlagane samoupravne sporazume o temeljih planov raziskovalne dejavnosti, Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, Samoupravne interesne skupnosti starostnega zavarovanja kmetov in Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Tako je prav v vseh občinah zagotovljena za veljavnost sporazuma potrebna večina udeležencev. Ugotavljamo pa, da v manjšem številu temeljnih organizacij združenega dela teh sporazumov niso sprejeli, v postopek sporazumevanja pa niso bili v celoti vključeni tudi delovni ljudje, ki z osebnim delom in z lastnimi sredstvi opravljajo gospodarske ali druge dejavnosti.

Ti delovni ljudje so o samoupravnih sporazumih sicer razpravljali na zborih svojih združenj, niso pa mogli odločati o materialnih obveznostih, ker ta združenja niso pooblaščená za sprejemanje takšnih materialnih obveznosti za svoje člane.

V nedavno uveljavljenih dopolnilih zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih, zakona o izobraževalnih skupnostih, zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter zakona o starostnem zavarovanju kmetov je urejen način določanja višine prispevkov, kadar samoupravnega sporazuma ne sklenejo vsi zavezanci. Na podlagi teh zakonov lahko za tiste zavezance prispevkov, ki samoupravnih sporazumov o temeljih planov niso sprejeli, določi stopnje prispevkov Skupščina SR Slovenije enakopravno s Skupščino Raziskovalne skupnosti Slovenije za področje raziskovalne dejavnosti, Skupščina SR Slovenije enakopravno s Skupščino Izobraževalne skupnosti Slovenije za področje usmerjenega izobraževanja, Skupščina SR Slovenije samostojno v svoji pristojnosti za področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter enakopravno s Skupščino Skupnosti socialnega varstva Slovenije za področje starostnega zavarovanja kmetov.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da se s temi zakoni določijo enake stopnje prispevka, kot jih vsebujejo že sklenjeni ustrezni samoupravni sporazumi o temeljih planov.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sodi, da je s sklenjenimi samoupravnimi sporazumi o temeljih planov na področju raziskovalne dejavnosti, usmerjenega izobraževanja, pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter starostnega zavarovanja kmetov izkazana izredno visoka stopnja enotnosti. Samoupravnih sporazumov niso sprejeli le v tistih maloštevilnih temeljnih organizacijah združenega dela, v katerih delavcem pomen teh dejavnosti in njihovih programov ni bil zadovoljivo pojasnjen, medtem ko jih delovni ljudje, ki z osebnim delom s sredstvi v lasti občanov opravljajo gospodarsko ali drugo dejavnost, niso mogli sprejeti, ker zaenkrat še niso tako samoupravno organizirani, da bi lahko v svojih združenjih sprejemali materialne obveznosti.

Izvršni svet je prepričan, da je treba nujno sprejeti predložene zakone, sprejeti zato, da bi uresničili enakopravnost velike večine delavcev, ki so samoupravne sporazume o temeljih planov in z njimi določene obveznosti že sprejeli, še s preostalimi delavci in drugimi delovnimi ljudmi, ki teh obveznosti niso sprejeli oziroma niso mogli sprejeti.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pa je ob na splošno uspešni izvedbi samoupravnega sporazumevanja o temeljih srednjeročnih planov družbenih dejavnosti mnenja, da na vseh področjih to sporazumevanje ni bilo enako uspešno. Najmanj zadovoljivi so glede tega sporazumi na področju zaposlovanja. Vprašljive so nekatere odločitve na področju kulture in otroškega varstva. Izvršni svet v zvezi s tem meni, da bi bilo treba z nadaljnjim političnim delovanjem doseči boljše rezultate sporazumevanja. Zato za sedaj tudi ni sprejel nekaterih pobud, da se z zakoni popravijo razmere na omenjenih področjih.

Predlagamo torej zborom Skupščine SR Slovenije, da sprejmejo predlagane štiri zakone in s tem uveljavijo s sporazumi sprejete programe in obveznosti za vse preostale delavce in delovne ljudi, ki z njimi še niso zajeti. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala, tovariš Fazarinc! Predlog tega zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 11. 7. 1977. Izvršni svet predlaga, da predlog tega zakona obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je tudi posebej obrazložil, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Prehajam na glasovanje o tem predlogu Izvršnega sveta. Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel ta predlog Izvršnega sveta.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor tega zbora za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Franc Svetelj, delegat iz občine Kamnik!

Franc Svetelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlagam, naj bi se 1. člen, v katerem sta določeni stopnja prispevka in osnova za njegovo plačevanje, bolj jasno formuliral. Podobno velja tudi za preostale predloge zakonov, ki jih danes sprejemamo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala lepa! Menim, da je to jasno, ker tako glede osnov kot tudi glede stopenj velja režim po samoupravnem sporazumu. S temi zakoni se razteza obveznost le na tiste zavezance, ki sporazumov niso sprejeli. Tovariš Svetelj, ali želite ponovno o tem razpravljati? (Ne vztrajate.) Ali želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Uvodno besedo tovariša Fazarinca smo že slišali.

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 11. 7. 1977. Izvršni svet predlaga, da predlog tega zakona obravnavamo v smislu drugega

odstavka 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je ta tudi posebej obrazložil, pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da glasujemo o predlogu Izvršnega sveta, da se predlog tega zakona obravnava po hitrem postopku. Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel ta predlog Izvršnega sveta.

Predlog tega zakona sta obravnavala Odbor Zbora občin za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Hvala.

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša dr. Antona Fazarinca, predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo. Uvodno besedo smo slišali. Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 11. 7. 1977. Izvršni svet predlaga, da predlog tega zakona obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je ta tudi posebej obrazložil, pričujem razpravo. Želi morda kdo razpravljati o postopku? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da glasujemo o predlogu Izvršnega sveta, da se predlog tega zakona obravnava po hitrem postopku. Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel ta predlog Izvršnega sveta.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor Zbora občin za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Franc Svetelj!

Franc Svetelj: Oprostite, ker se ponovno oglašam. Delegati smo stalno poudarjali, da morajo biti zakoni čimbolj jasni. V zakonu na primer omenjamo dve vrsti zavezancev: eni so s področja gospodarstva, drugi pa s področja družbenih dejavnosti. Za prvo kategorijo zavezancev navajamo člene zakona in številke uradnih listov. Zakaj ne bi enostavno napisali, kateri so ti zavezanci in s katerega področja. Še bolj jasno bi bilo. Tako pa je treba iskati po številnih uradnih listih, da ugotovimo, katera je prva in katera druga kategorija zavezancev. Čeprav menim, da bi morali to že vedeti, amapak bi to bilo bolj jasno. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa! Vprašujem predstavnika predlagatelja, ali lahko da pojasnilo tovarišu Svetelju! (Da.)

Besedo ima tovariš dr. Anton Fazarinc!

Dr. Anton Fazarinc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Kot predstavnik predlagatelja teh zakonov menim, da so osnove ter način obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v zakonih jasno navedeni. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Fazarinc! Saj tudi tovariš Svetelj meni, da so jasno navedeni, samo zavezanci, ki bodo to iskali, bodo porabili precej časa. Menim pa, da sedaj v tem postopku tega ne bi razčiščevali in zakona dopolnjevali z amandmaji. Tovariš Svetelj, ali soglašate s tem? (Soglašaja.) Hvala.

Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil dr. Antona Fazarinca. Uvodno besedo smo slišali.

Besedo ima tovarišica Anka Tominšek!

Anka Tominšek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Tovariš dr. Fazarinc je omenil, da so z zakonom zelo jasno opredeljeni zavezanci in tudi osnova, vendar bom zaradi pojasnila, kakšna je dejanska osnova in kdo so dejansko zavezanci, povedala, kako je to urejeno v zakonu, na katerega se sklicuje ta intervencijski zakon.

Skratka, prispevek po stopnji 0,73 % plačujejo temeljne organizacije združenega dela, ki so zavezanci za davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela po zakonu o davku iz dohodka temeljnih organizacij, in sicer po stopnji 0,73 % od tako imenovane »prirejene davčne osnove«, kar pomeni, da se od celotnega dohodka odbijejo odbitne postavke po 11., 12. in 13. členu zakona o davku iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela. Po isti stopnji bodo tudi plačevali tisti občani, ki z osebnim delom z lastnimi sredstvi opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost in se jim ugotavlja dohodek, in sicer za celo leto po stopnji 0,73 % od osnove, od katere plačuje davek iz svoje dejavnosti. Vsi preostali zavezanci, to je temeljne organizacije združenega dela, ki ne plačujejo prispevka po omenjeni prvi alineji, in druge organizacije in delovne skupnosti, ki izplačujejo osebne dohodke, pa bodo plačevale ta prispevek po nižji stopnji, in sicer po stopnji 0,26 %, kot je to razvidno iz druge alineje, in sicer od osnove, ki jo sestavljajo osebni dohodki z vsemi obveznostmi, ki se plačujejo iz osebnega dohodka. To pomeni, da bodo eni zavezanci plačevali ta prispevek iz prirejene davčne osnove, drugi zavezanci pa iz osebnega dohodka.

Predsednica Mara Žlebnik: Predlog zakona sta obravnavala Odbor Zbora občin za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 1. členu. Vprašujem predstavnika predlagatelja tovariša Fazarinca, ali soglaša z amandmajem Zakonodajno-pravne komisije! (Da.)

Kdor je za amandma Zakonodajno-pravne komisije k 1. členu, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandma Zakonodajno-pravne komisije.

Glasovali bomo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976 do 1980.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Z asvojega predstavnika je določil Bruna Koreliča, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze, ki bo imel uvodno obrazložitev. Besedo ima tovariš Bruno Korelič!

Bruno Korelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V prizadevanjih za uveljavitev ustavnih načel o novih odnosih v združenem delu v zvezi z uveljavljanjem dohodkovnih odnosov v menjavni dela, ki naj bodo podlaga za ureditev pogojev gospodarjenja v prometu in iskanju rešitev za premostitev sedanjega težkega gospodarskega položaja v Železniškem transportnem podjetju Ljubljana, so člani Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet na seji njene skupščine dne 10. 9. 1976. leta razpravljali o možnostih, da ustvarijo trajnejše pogoje in temelje za ureditev odnosov med železnico in uporabniki železniških storitev.

V dosedanjih pogojih ni bilo moč najti trajnejših rešitev, ampak le prehodne rešitve, med katere vključujemo tudi zagotavljanje sredstev za pokrivanje dela stroškov infrastrukture v železniškem transportu. Ob spoznanih potrebah po takojšnji rešitvi gospodarskega položaja železnice, ki ne trpi odlaganja, je Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet na podlagi prvega odstavka 8. člena zakona o Samoupravni interesni skupnosti ter tretjega odstavka 33. člena samoupravnega sporazuma o Samoupravni interesni skupnosti predložila svojim članom samoupravni sporazum o združevanju sredstev v letih 1976 do 1980 za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana.

Na podlagi poročila posebne komisije Samoupravne interesne skupnosti, potrjenega v Skupščini te skupnosti, glede rešitve gospodarskega položaja Železniškega transportnega podjetja Ljubljana ugotavljajo člani Skupnosti zlasti, da izredne težave pri poslovanju železnic in njihovem razvoju povzročajo neenaki pogoji poslovanja posameznih prometnih vej, da je izpad transportnih dohodkov v železniškem prometu v pretežni meri posledica nepokritih stroškov dela infrastrukture, ki je v prevoznih dejavnosti ni mogoče pokriti s cenami, da se zato pri oblikovanju prevoznih cen izločijo stroški infrastrukture in se pokrijejo z nadomestilom, razlika med izpadom transportnih dohodkov in po-

kritimi stroški infrastrukture pa se nadomesti z zvišanjem prevoznih cen in da člani Samoupravne interesne skupnosti združujejo sredstva in zagotavljajo financiranje tekočih stroškov infrastrukture ter njene razširjene reprodukcije, pri tem pa mora Železniško transportno podjetje Ljubljana poslovati po načelu dobrega gospodarjenja.

Za odpravo neenakih pogojev poslovanja med organizacijami združenega dela posameznih prometnih vej in za zagotovitev urejenega varnega poslovanja in razvoja Železniškega transportnega podjetja Ljubljana so člani Skupnosti sklenili, da se mora podaljšati trajanje obveznosti članov Skupnosti za pokrivanje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu iz 1975. leta tudi v nadaljnje obdobje, to je od 1976. do vključno 1980. leta, ter da se mora pokriti del stroškov infrastrukture na način, kot je določen v samoupravnem sporazumu o temeljnih samoupravnega plana razvoja železniških zmogljivosti za obdobje od 1976. do 1980. leta.

Ta celovit pristop k reševanju gospodarskega položaja na železnici upošteva vse doslej dane pripombe in predloge, pri tem pa spodbuja delavce na železnici k večji poslovnosti, zniževanju stroškov in povečanju obsega dela, saj se nadomestila nanašajo na povsem konkretno pokrivanje stroškov infrastrukture, katere zaradi ukrepov družbenopolitične skupnosti ni mogoče pokriti prek cene transportnih storitev. Takšna opredelitev pa postavlja pred delavce Železniškega transportnega podjetja Ljubljana odgovornost za poslovanje železnice pod pogoji, kot jih imajo preostale organizacije združenega dela transportne dejavnosti.

Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet je že v septembru 1976. leta organizirala, ob sodelovanju vseh družbenopolitičnih organizacij v republiki, široko akcijo za podpisovanje in sprejetje samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v letih od 1976 do 1980 za pokritje dela stroškov infrastrukture. Doslej se je za podpis samoupravnega sporazuma izreklo več kot 60 % temeljnih organizacij združenega dela v Socialistični republiki Sloveniji. V nekaterih območjih oziroma v nekaterih prometnih središčih je ta odstotek celo večji, saj dosega na primer v Kopru 84 %, v Novi Gorici 79 %, v Postojni 83 % itd.

Sedanji izpad predvidenih sredstev po samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev je zelo kritičen in ogroža normalno poslovanje železnice ter njen predvideni razvoj. V zaključnem računu za 1976. leto je na podlagi sklepa Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet Železniško transportno podjetje Ljubljana prikazalo terjatev do Samoupravne interesne skupnosti v višini 913 milijonov dinarjev. Predvideno je bilo, da se bo terjatev pokrila iz naslednjih virov:

- usmeritev združenih sredstev po stopnji 3,2 za pokritje dela amortizacije železniške infrastrukture v skupnem znesku 363 milijonov dinarjev;
- presežek zbranega prispevka za zagotovitev dela sredstev za pokrivanje izpada transportnih dohodkov v 1975. letu v skupnem znesku 50 milijonov dinarjev in
- sredstva po predloženem samoupravnem sporazumu v skupnem znesku 500 milijonov dinarjev.

Kljub temu, da smo že v drugi polovici 1977. leta, se je iz naslova realizacije predloženega sporazuma za 1976. leto doslej zbralo le 76 milijonov dinarjev ter je tako treba zbrati še sredstev v znesku 424 milijonov dinarjev. Takšno stanje je imelo za posledico, da je Železniško transportno podjetje Ljubljana v

1976. letu realiziralo le 5 % od predvidenih naložb za realizacijo srednjeročnega plana za 1975. leto.

Tudi v 1977. letu relaizacija srednjeročnega plana razvoja občutno zaostaja, saj izkazuje Železniško transportno podjetje Ljubljana v prvem trimesečju okoli 200 milijonov dinarjev izgube.

Da se preprečijo in odpravijo večje motnje v poslovanju in razvoju Železniškega transportnega podjetja Ljubljana, ki opravlja zadeve posebnega družbenega pomena, ter da se zagotovi večja varnost železniškega prometa, predlagamo, da se v skladu z 295. členom poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije sprejme po hitrem postopku zakon o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976—1980 za vse tiste temeljne organizacije združenega dela, ki niso pristopile k sklenitvi samoupravnega sporazuma.

Obveznost rešitve ekonomskega položaja in razvoja železnic izhaja zlasti iz naslednjih družbenih dokumentov: iz dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije, družbenega plana SR Slovenije, dogovora o osnovah družbenega plana Jugoslavije za razvoj jugoslovanskih železnic za obdobje od 1976. do 1980. leta in iz resolucije o politiki izvajanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije v letu 1977.

Na podlagi opredelitev v naštetih razvojnih dokumentih so bili doslej sprejeti naslednji ukrepi in stališča:

1. Uskladen je družbeni dogovor o ekonomskih in drugih ukrepih, s katerimi se bodo železnici zagotovili normalni pogoji poslovanja. Družbeni dogovor v 2. členu določa, da bodo republike in avtonomni pokrajini takoj zagotovile sredstva za pokritje izgub v 1976. letu in po 5. členu pa bodo republike in avtonomni pokrajini dolgoročno zagotovile pogoje poslovanja in razvoja železnic, in sicer tako, da ji bodo zagotovile nepovratne kompenzacije za del stroškov reprodukcije.

2. Izvršni komite Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije je na svoji 84. seji razpravljal o položaju jugoslovanskih železnic in sprejel naslednje stališče: »Obstajajo nujni pogoji za bistveno reševanje problemov na železnici. V skladu s svojimi funkcijami in odgovornostmi morajo organi družbenopolitične skupnosti sprejeti konkretne ukrepe za hitrejše in konkretnjše reševanje problema ekonomskega položaja jugoslovanskih železnic, izhajajoč iz razvojne politike prometa in gospodarstva v celoti.«

3. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je proučil pobudo Samoupravne interesne skupnosti za sprejetje zakona in se odločil predlagati omenjeni zakon po hitrem postopku, predvsem zaradi ugotovitev, ki so bile dane v analizi izvajanja srednjeročnega plana in v poročilu Izvršnega sveta o izvajanju družbenega plana, ter zaradi ugotovitve, da so ob široki družbenopolitični akciji za pristop k sporazumu izčrpane možnosti za nadaljevanje samoupravnega sporazumevanja.

Takošnja rešitev je potrebna zaradi zagotovitve sredstev za pokritje obveznosti iz 1976. leta ter zaradi zagotovitve realizacije dogovora o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije.

Vsako odlašanje sprejetja tega zakona bi pomenilo zakasnitev pri modernizacij železniške infrastrukture in signalno-varnostnih naprav ter s tem povečanje ogroženosti varnosti prometa.

Odbor za finance ter Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela so ob obravnavi predloga za-

kona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976—1980 opozorili na različen položaj temeljnih organizacij združenega dela, ki so podpisale sporazum, v razmerju do temeljnih organizacij, ki sredstva zagotavljajo po tem zakonu.

Razlika se kaže zlasti v tem, da temeljne organizacije, ki so podpisale samoupravni sporazum, obveznosti poravnajo le, če ustvarijo dovolj dohodka, medtem ko morajo temeljne organizacije, ki sporazuma ne podpišejo, plačati prispevke ne glede na poslovne rezultate.

Ta in še druga vprašanja, ki jih je Odbor za finance Zbora združenega dela obravnaval na posebni seji 23. maja tega leta, smo v okviru Izvršnega sveta proučili in menimo, da ni osnove za drugačna izhodišča predlaganega zakona. Zakon namreč v celoti temelji na istih izhodiščih kot samoupravni sporazum ter zato ne uvaja večjih obveznosti, kot jih določa samoupravni sporazum. V okviru Samoupravne interesne skupnosti ugotavljajo, da so nekateri večji uporabniki železniških storitev vseskozi računali na obveznost plačila prispevka ter imajo za to posebej rezervirana sredstva, vendar niso podpisali samoupravnega sporazuma in čakajo na zakonsko rešitev. Menimo, da je treba obsoditi taktiziranje temeljnih organizacij z zavlačevanjem podpisa sporazuma, saj so s svojim obnašanjem povzročile dodatno breme železnici ter onemogočile njen dogovorjeni razvoj.

Izvršni svet meni, da je v široki in skoraj leto dni trajajoči družbenopolitični akciji za podpisovanje sporazuma, ob jasno izraženih stališčih o potrebi takšnega reševanja gospodarskega položaja železnice, imela vsaka temeljna organizacija dovolj možnosti, da se samoupravno opredeli do predloženega sporazuma.

Ne glede na to Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije predlaga amandma k zakonu, s katerim bi temeljnim organizacijam podaljšali možnost za samoupravno opredelitev, vendar najpozneje do 30. septembra 1977. leta.

Ker smo danes prejeli poročilo Zakonodajno-pravne komisije, ki soglaša z amandmajem Izvršnega sveta k 6. členu, katerega predlaga v drugačni obliki, in sicer kot amandma k 2. členu, Izvršni svet umika svoj amandma s tem, da soglaša z amandmajem Zakonodajno-pravne komisije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Korelič! Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 13. 7. 1977. Izvršni svet predlaga, da predlog tega zakona obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je ta tudi posebej obrazložil, pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Predlagam, da glasujemo o predlogu Izvršnega sveta. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel ta predlog Izvršnega sveta.

Predlog tega zakona sta obravnavala Odbor našega zbora za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 2. in 4. členu.

Z amandmajema, kot ste slišali, Izvršni svet soglaša. Kdor je za amandmaja Zakonodajno-pravne komisije k 2. in 4. členu, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaja Zakonodajno-pravne komisije k 2. in 4. členu.

Glasovali bomo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976 do 1980.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Bruna Koreliča, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze, ki bo dal uvodno obrazložitev. Prosim, besedo ima tovariš Bruno Korelič!

Bruno Korelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zakon o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976 do 1980 je bil sprejet v decembru 1976. leta kot intervencijski zakon za vse tiste temeljne organizacije, ki v ustreznem roku v 1976. letu niso podpisale samoupravnih sporazumov o temeljih plana razvoja železniških, luških in cestnih infrastruktur.

Za železniški promet je to konkretno pomenilo obveznost plačevanja za vse članice Samoupravne interesne skupnosti, ki niso podpisale sporazuma, in sicer v višini 3,2 % od osnove za davek iz dohodka temeljnih organizacij namensko za razvoj železniških zmogljivosti. V tem sporazumu je v 9. členu določeno, da če Železniškemu transportnemu podjetju Ljubljana ne bo omogočeno v letih 1976—1980 v celoti pokriti zakonsko obvezne amortizacije, se lahko del sredstev, ki jih temeljne organizacije gospodarstva po tem sporazumu združujejo za razvoj železniških zmogljivosti po sprejetem programu, nameni za pokritje amortizacije.

To pooblastilo so članice Samoupravne interesne skupnosti uresničile s samoupravnim sporazumom o združevanju sredstev v letih 1976—1980 za pokrivanje dela stroškov infrastrukture železniškega transportnega podjetja Ljubljana. V 2. členu tega sporazuma je namreč navedeno, da članice soglašajo s tem, da se del stroškov infrastrukture pokrije med drugim tudi iz sredstev, ki so doslej bila samoupravno združevana le za razvoj.

Člani Samoupravne interesne skupnosti so torej samoupravno razširili namen uporabe združenih sredstev tudi za pokritje infrastrukture železnice. Analogno k temu je predložena tudi dopolnitev predloga tega zakona. V bistvu gre za usklajevanje vsebinskih rešitev po samoupravni poti z zakonsko intervencijo. Samoupravni sporazum o temeljih plana razvoja Železniškega transportnega podjetja Ljubljana je glede na gospodarski položaj Železniškega transportnega podjetja Ljubljana predvideval, da se celotni razvoj financira v glavnem iz združenih in iz kreditnih sredstev. Tako je bilo predvideno, da se bo lastna akumulacija, to je amortizacija, uporabljala za plačila anuitet ter

da bo Železniško transpотно podjetje Ljubljana iz lastne amortizacije zagotovilo 5 % sredstev za financiranje srednjeročnega programa.

Po sprejetju družbenega plana pa je bil sprejet zakon o revalorizaciji osnovnih sredstev, ki je povzročil, da je moralo Železniško transportno podjetje zbrati za 500 milijonov dinarjev več amortizacije na leto. To je pomenilo, da so se za toliko povečala tudi lastna sredstva, namenjena za modernizacijo železnic oziroma da so se za toliko povečali stroški oziroma izpadli dohodki ob določenih cenah.

Zato so člani Samoupravne interesne skupnosti sklenili, da se povečana amortizacija nadomesti iz združenih sredstev, ki so doslej bila namenjena izključno za razvoj železniških zmogljivosti. Takšna odločitev ne pomeni vsebinskega preusmerjanja sredstev, saj so sredstva še vedno usmerjena v modernizacijo, vendar sedaj prek amortizacije.

Sprejetje zakona po hitrem postopku predlagamo, ker pomeni ta zakonska rešitev skupaj s prej obravnavanim in sprejetim zakonom del celovite rešitve gospodarskega položaja Železniškega transportnega podjetja Ljubljana. Hvala lepa.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala lepa, tovariš Korelič! Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 13. 7. 1977. Izvršni svet predlaga, da predlog tega zakona obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je ta tudi posebej obrazložil, pričujem razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da glasujemo o predlogu Izvršnega sveta. Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog Izvršnega sveta.

Predlog tega zakona sta obravnavala Odbor našega zbora za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Pričujem razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam da je zbor soglasno sprejel predlog tega zakona.

Vračam se na 3. točko dnevnega reda, ker ugotavljam, da je skupina delegatov, ki smo jo izvolili, opravila svoje delo. Prosim tovariša Karla Sukiča, predsednika te skupine, da poda zboru poročilo.

K a r e l S u k i č : Skupina delegatov, ki je bila imenovana na današnji seji z namenom, da spremlja razpravo in prouči spreminjevalne in dopolnilne predloge ter pripombe in mnenja k predlogu stališč, priporočil in sklepov v zvezi z obravnavo analize in poročila Izvršnega sveta o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in prvi polovici leta 1977, ocenjuje, da so bile razprave na seji zbora v skladu s predloženimi stališči, pa tudi s stališči, za katera se zavzemajo Izvršni svet in delovna telesa Skupščine SR Slovenije.

Glede na to skupina delegatov meni, da besedila predloženih stališč ne kaže dopolnjevati oziroma spreminjati.

V zvezi z nekaterimi konkretnimi predlogi in pripombami, za katere skupina delegatov meni, da so po svoji naravi takšne, da terjajo poprejšnjo pro-

učitev in uskladitev z nosilci posameznih planov, pa komisija predlaga, da se na koncu šestega poglavja doda nova 4. točka, ki naj se glasi:

»4. Pri oblikovanju osnutka resolucije o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1978 naj Izvršni svet poleg teh stališč in stališč Družbeno-političnega zbora upošteva konkretne pripombe in predloge, ki so razvidni iz poročil skupščinskih teles in pismenih predlogov delegatov, ter mnenja in predloge, ki so bili dani na seji zbora.

Konkretne predloge, ki se nanašajo na dejavnost ali položaj posameznih organizacij združenega dela, gospodarskih panog oziroma območij, naj Izvršni svet podrobno prouči in uskladi z vsemi prizadetimi dejavniki in nosilci nalog ter jih smiselno ali v celoti vključi v besedilo osnutka resolucije.«

Skupina delegatov predlaga zboru, da sprejme predlog stališč, priporočil in sklepov k analizi in poročilu Izvršnega sveta o izvajanju družbenega plana SR Slovenije s predloženo dopolnitvijo. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Sukič! Slišali ste predlog skupine delegatov. Besedilo predloga tega akta je tako s predloženo dopolnitvijo uskladen med Zborom združenega dela in Zborom občin, ki skupaj sprejemata ta akt.

Želi morda kdo razpravljati o poročilu skupine oziroma o predloženi dopolnitvi šestega poglavja? (Nihče.) Ali želi o tem razpravljati predlagatelj oziroma Izvršni svet? (Ne želi.) Hvala.

Ker ne želi nihče razpravljati, prehajam na glasovanje o predlogu teh stališč, priporočil in sklepov. Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog stališč, priporočil in sklepov.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je predložila v obravnavo in sprejetje naslednje predloge odlokov: predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, predlog odloka o izvolitvi sodnice Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani, predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru in predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo.

Predstavnica Komisije je tovarišica Verbičeva, ki pa ni navzoča.

Prehajam na predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije. O tem predlogu odloka pričenjam razpravo.

Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog tega odloka soglasno sprejel.

S tem je tovariš Janko Česnik razrešen dolžnosti predsednika Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije z 31. julijem 1977.

Tovarišice in tovariši delegati! Tovarišu Česniku se v imenu Zbora zahvaljujem za njegovo delo za ta zbor.

Prehajam na predlog odloka o izvolitvi sodnice Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Kdo želi besedo (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog tega odloka soglasno sprejel. S tem je bila za sodnico tega sodišča izvoljena Dragica Pirih, diplomirana pravnica, referentka v premoženjsko-pravni službi Regionalne zdravstvene skupnosti v Celju.

Prehajam na predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Darjan Smrdel razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Prehajam na predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog tega odloka soglasno sprejel. S tem so bili za sodnike porotnike Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru izvoljeni kandidati, navedeni v predlogu tega odloka.

Prehajamo na predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog tega odloka. S tem je bil za namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo znova imenovan tovariš Stane Kotnik.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Vprašanje lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora ali predsednikom delovnih teles, kot tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti, za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda smo vam poslali delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Kranj. Danes ste na klop prejeli še delegatski vprašanja skupin delegatov iz občin Brežice in Tržič. Ker na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Ljubljana-Center na prejšnji seji zbora ni bil dan odgovor, bo na to vprašanje danes odgovorila Breda Cajhen, republiška pod-

sekretarka v Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje. Besedo ima tovarišica Breda Cajhnova!

Breda Cajhen: Tovarišica predsednica, tovariši in tovarišice delegati! Skupina delegatov za Zbor občin iz občine Ljubljana-Center je postavila naslednje vprašanje: Ali je dopustno obremenjevati starše za njihov prispevek k usposabljanju in oskrbi otrok, kadar so ti v zavodskem varstvu ali v rejniški družini? In drugo, katera samoupravna interesna skupnost, ali socialnega skrbstva ali izobraževanja, krije stroške oskrbe otrok v zavodskem varstvu oziroma rejništvu?

Odgovor je naslednji: Usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju je celovit proces, ki zajema najrazličnejše oblike družbene skrbi za prizadetega otroka in traja od predšolske stopnje oziroma od takrat, ko pri otroku odkrijemo motnje v telesnem in duševnem razvoju, pa do vključitve v delo.

Temeljni namen usposabljanja je, da se bo tak otrok v skladu s svojimi možnostmi in sposobnostmi v največji možni meri vključil v normalno življenje in delo.

Družbena skrb za prizadetega otroka zajema številne dejavnosti, od socialnega varstva in zdravstvene rehabilitacije do različnih oblik izobraževanja in usposabljanja za življenje in delo. Vse te dejavnosti pokrivajo s svojimi programi samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti. Zakon o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju zato ne opredeljuje odgovornosti posameznih nosilcev družbene skrbi za prizadetega otroka, ampak v 8. členu določa, da zagotavljajo pogoje za usposabljanje teh otrok izobraževalne skupnosti, v okviru svojega delovnega področja pa tudi samoupravne interesne skupnosti socialnega skrbstva, otroškega varstva, zdravstvenega varstva, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, skupnosti telesne kulture, skupnosti za zaposlovanje ter druge zainteresirane samoupravne interesne skupnosti.

Naloge in obveznosti na tem področju opredelijo prizadete samoupravne interesne skupnosti s samoupravnim sporazumom. Postopek za sklenitev takega samoupravnega sporazuma že teče in pričakujemo, da bo sporazum podpisan še v tem letu. Če se samoupravne interesne skupnosti o delitvi nalog na tem področju ne bi mogle sporazumeti in bi bilo s tem ogroženo usposabljanje prizadetih otrok, bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlagal Skupščini SR Slovenije, da z dopolnitvijo zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju opredeli naloge in obveznosti posamezne samoupravne interesne skupnosti na tem področju.

Ustava Socialistične republike Slovenije v 207. členu določa, da je izobraževanje in usposabljanje otrok z motnjami v razvoju brezplačno. V primerih, ko je zaradi uspešnega usposabljanja nujno, da otrok živi izven družine, v domu ali pri rejniški družini, je treba zagotoviti tudi tisti del domske ali rejniške oskrbe, ki presega normalne stroške vzdrževanja otroka v družini.

Stroški vzgojnega programa ter drugih terapevtskih oziroma rehabilitacijskih dejavnosti, ki se izvajajo v domu, pa so sestavina usposabljanja in za njih na noben način ni mogoče obremenjevati starše.

Po našem mnenju ustava SR Slovenije s to določbo zagotavlja tem otrokom brezplačno izobraževanje in usposabljanje, vzdrževanje otroka pa je slej ko prej odgovornost staršev.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Hvala lepa, tovarišica Cajhnova! Tovarišica Breda Cajhen bo odgovorila še na delegatsko vprašanje vodje skupine delegatov za Zbor občin iz občine Kranj!

B r e d a C a j h e n : Vodja skupine delegatov za Zbor občin iz občine Kranj je postavil naslednje vprašanje:

Skupina delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Kranj je na svojem sestanku dne 30. junija 1977 obravnavala dokument o uresničevanju resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji in na podlagi predloženega gradiva in razprav v bazi na sestanku sprejela sklep, da se v zborih republiške skupščine postavi zakonodajalcu naslednje vprašanje k poglavju 3.2: Kakšni ukrepi so bili sprejeti za usmerjen razpis štipendij iz združenih sredstev, ki so jih predlagali podpisniki? Skupini podpirata ukrep za usmerjen razpis štipendij iz združenih sredstev, ker se ugotavlja, da bo primanjkovalo kadrov oziroma da je premalo zanimanja mladih za študij tehničnih smeri.

Odgovor je naslednji: Naše temeljno prizadevanje pri nadaljnjem izpopolnjevanju sistema štipendiranja je, da bi imelo štipendiranje kot sestavni del razvojne in kadrovske politike v združenem delu pomembnejšo vlogo pri usmerjanju mladine v izobraževanje v skladu s kadrovskimi potrebami. Nosilci štipendijske politike morajo zato postati delavci v združenem delu, da bodo s svojim odločilnim vplivom na načrtovanje kadrovskih potreb in na usmerjanje sredstev za štipendiranje tako vlogo štipendiranja tudi uresničevali.

Pomembno podlago za nadaljnje izpopolnjevanje štipendijske politike je dala razprava v vseh zborih Skupščine SR Slovenije, ki so sprejeli tudi stališča o oblikovanju štipendijske politike. O izvajanju štipendijske politike bodo na priporočilo Skupščine SR Slovenije celovito razpravljale tudi skupščine občin. Na podlagi sklepov in stališč iz vseh teh razprav bodo dopolnjeni in spremenjeni tudi: družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji, samoupravni sporazumi o štipendiranju in samoupravni splošni akti temeljnih organizacij združenega dela.

Za usmerjen razpis štipendij iz združenih sredstev so bili nekateri ukrepi že sprejeti. Že v razpisih teh štipendij za šolsko leto 1976—1977 so bile marsikje navedene prednostne stroke z namenom, da bi tudi štipendiranje iz združenih sredstev usklajevali s kadrovskimi potrebami. Pomembni so bili tudi sklepi 6. in 7. seje skupne komisije podpisnic samoupravnih sporazumov o štipendiranju na republiški ravni. Sklep 6. seje z dne 25. novembra 1976. leta je določil, da se pri dodeljevanju štipendij iz združenih sredstev za prednostne stroke, kamor sodijo zlasti določeni tehnični profili in drugi deficitarni poklici, upošteva cenzus 2000 dinarjev družinskega člana prosilca pri podeljevanju štipendij, za suficitarne poklice pa cenzus 1000 dinarjev na prosilca. Ta sklep so skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občinah upoštevale. Na 7. seji dne 21. junija tega leta pa je skupna komisija podpisnic na republiški ravni sprejela kriterije za razpis štipendij iz združenih sredstev v šolskem letu 1977/1978. Skupne komisije podpisnic v občinah te kriterije povzemajo v svojih razpisih.

V razpisu štipendij za šolsko leto 1977/1978 je določen cenzus v višini z jamčenega osebnega dohodka oziroma 14-kratnega faktorja katastrskega dohodka na člana družine. Za kadrovsko usmerjanje štipendij iz združenih sredstev pa sta v tem razpisu zlasti pomembna kriterija po katerih imajo prednost:

— kandidati za poklice, ki jih za svoje območje določijo skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občinah, pri čemer upoštevajo podatke skupnosti za zaposlovanje o prostih učnih mestih in kadrovskih štipendijah, srednjeročne kadrovske potrebe organizacij združenega dela in stanje kadrovskih štipendij v občinah;

— kandidati, ki so po mnenju službe poklicnega usmerjanja za izbrano šolo ali poklic primernejši.

Kriteriji razpisa za šolsko leto 1977/1978 omogočajo torej izrazitejše uveljavljanje načela kadrovskega usmerjanja štipendij iz združenih sredstev. Še večjo oporo pa bo temu usmerjanju dal spremenjeni in dopolnjeni družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala lepa, tovarišica Cajhnova. Tovariš Tone Volčič, ste z odgovorom zadovoljni? (Da.) Hvala lepa.

Izvršni svet me je obvestil, da na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Tržič, na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Brežice in na delegatsko vprašanje tovariša Abrama Apollinia, ki ga je predložil danes, ne more odgovoriti na današnji seji zboru, ker je treba zaradi kompleksnosti ta vprašanja nekoliko podrobneje proučiti. Zato bo na ta vprašanja odgovoril na eni izmed prihodnjih sej Zbora.

Ali želi kdo od delegatov postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

Tovarišice in tovariši delegati! Prosim še za nekoliko potrpljenja. Ugotoviti moramo, ali so akti sprejeti v enakem besedilu tudi v Zboru združenega dela in v Družbenopolitičnem zboru. Zaradi tega vas prosim, da nekoliko potrpite, da ugotovimo, če smo že prejeli vsa poročila preostalih dveh zborov.

Vračamo se na 7. točko dnevnega reda. Glede na poročila Zbora združenega dela ugotavljam, da je bil k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih v Zboru združenega dela predložen amandma, in sicer k 4. členu, ki v našem zboru ni bil predložen. Ta amandma je predložil Odbor Zbora združenega dela. Amandma se glasi: V peti vrsti prvega odstavka 110. a člena naj se vstavi med besedama »izboljšanje sodelovanja« beseda »ekonomskega«. Amandma je redakcijskega značaja.

Zboru predlagam, da ta amandma, ki je bil sprejet v Zboru združenega dela, sprejme tudi naš zbor.

Ali želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Na glasovanje dajem amandma k 4. členu. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandma k 4. členu.

S tem smo pri vseh točkah dnevnega reda, pri katerih smo prejeli končne odločitve, uskladeni z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom.

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vsem delegatom zahvaljujem za udeležbo in sodelovanje v razpravi in zaključujem 49. sejo Zbora občin.

Če dovolite, kolikor odhajate na dopust, vam želim prav prijetne počitnice.

(Seja je bila končana ob 14.15.)

50. seja

(20. julija 1977)

Predsedovala: Mara Žlebnik,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9. uri.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 50. sejo Zbora občin Skupščine SR Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

V smislu 15. člena poslovnika našega zbora moramo na začetku vsake seje, preden preidemo na določitev dnevnega reda, izvoliti Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, ki mora pregledati pooblastila delegatov in sestaviti poročilo za zbor. V Komisijo predlagam po abecednem redu občin naslednje delegate: Slavka Torniča, delegata iz občine Cerknica za predsednika ter Martino Grahek, delegatko občine Črnomelj in Zdravka Šinka, delegata občine Domžale za člana.

Ali želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Mislim, da lahko glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na podlagi glasovanja ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 50. sejo Zbora občin izvoljeni: Slavko Tornič za predsednika, Martina Grahek in Zdravko Šink za člana.

Prosim verifikacijsko komisijo, da se takoj sestane in pregleda pooblastila ter sestavi poročilo za zbor. Vas delegate pa prosim, da ostanete na svojih mestih, ker bo Komisija kmalu opravila svoje delo.

Tovarišice in tovariši delegati! Ker želimo, da bi Izvršni svet, kolikor je to v njegovi moči, na vprašanja delegatov čimprej odgovoril, prosim, če imate morda pripravljena pismena delegatska vprašanja, da jih oddate sekretarju zbora. Ta vprašanja bomo takoj posredovali Izvršnemu svetu oziroma naslovniku z željo, da bi bil odgovor dan na današnji seji pri točki predlogi in vprašanja delegatov.

Komisija je opravila svojo nalogo. Prosim predsednika tovariša Slavka Torničiča, da poda poročilo zboru!

Slavko Torničič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Poročilo o pregledu pooblastil za 50. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za dne 20. julija 1977 ob 9. uri v mali dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije.

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih pooblastil in seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjenga zbora delegati vseh občin SR Slovenije, razen delegatov občin Celje, Litija, Radlje ob Dravi in Slovenske Konjice.

Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljana in Obalne skupnosti občin.

Ob pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna. Zato predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 50. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnič: Hvala lepa, tovariš Torničič!

Pričenjam razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Kdo želi besedo? (Nihče.) Prehajamo na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to poročilo, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 50. sejo Zbora občin.

Na današnjo sejo zbora so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije povabljeni še: Centralni komite ZK Slovenije, Republiška konferenca SZDL Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin in člani delegacije SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, Loterijski zavod Slovenije, Raziskovalna skupnost Slovenije in Posebna izobraževalna skupnost za blagovni promet.

Tako prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda 50. seje Zbora občin.

Za današnjo sejo Zbora občin predlagam naslednji dnevni red:

1. določitev dnevnega reda 50. seje Zbora občin,
2. raziskovalna dejavnost kot sestavina združenega dela,
3. predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih,
4. predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci,
5. predlog za izdajo zakona o Seizmološkem zavodu SR Slovenije z informacijo o seizmološki problematiki v SR Sloveniji,
6. statut Raziskovalne skupnosti Slovenije,
7. samoupravni sporazum o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet,
8. predlog razdelitve dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije za leto 1977, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije,
9. osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1977 do maja 1978,

10. predlogi in vprašanja delegatov.

Ali želi o predlaganem dnevnem redu kdo razpravljati? (Nihče.) Predlagam, da glasujemo! Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red današnje seje Zbora občin soglasno določen tak, kakor sem ga predlagala.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na skupnem zasedanju z Zborom Združenega dela in Skupščino Raziskovalne skupnosti Slovenije poslušali uvodno obrazložitev k 3. točki dnevnega reda, to je k raziskovalni dejavnosti kot sestavini združenega dela, ki jo bo podal tovariš dr. Milan Osredkar, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost. Skupno zasedanje bo po dogovoru med predsedniki vodil tovariš Štefan Nemeč, predsednik Zbora združenega dela.

Prosim delegate, da gredo sedaj v veliko dvorano v prvem nadstropju, kjer bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Skupščino Raziskovalne skupnosti Slovenije poslušali uvodno obrazložitev k 3. točki dnevnega reda.

Po uvodni obrazložitvi nadaljujemo sejo našega zbora takoj v tej dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 9.15 in se je nadaljevala ob 10.20.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo našega zbora.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo gradiva »Raziskovalna dejavnost, sestavina združenega dela«, ki ga je Skupščini predložil Republiški komitej za raziskovalno dejavnost.

Predstavnik predlagatelja je dr. Beno Lukman, republiški podsekretar v Komiteju za raziskovalno dejavnost.

Uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda smo poslušali na skupnem zasedanju. Gradivo je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 13.

Gradivo je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki je predložil pismeno poročilo. Želi morda poročevalec zbora pismeno poročilo še ustno dopolniti? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. K razpravi se je prijavil dr. Boris Berce, delegat občine Ljubljana-Bežigrad!

Dr. Boris Berce: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Če upoštevamo, da imamo danes na dnevnem redu našega zbora, kakor tudi ostalih zborov Skupščine SR Slovenije, razpravo o raziskovalni dejavnosti kot sestavini združenega dela, potem to kaže, kako globoke premike smo pravzaprav naredili v našem družbenem razvoju, kajti skromen družbeni razvoj ne zahteva nikakršne razpravljalne angažiranosti v tem pogledu, saj se raziskovalna dejavnost lahko organizira na seštevku individualnih hotenj in želja, bodisi posameznikov, ki nastopajo kot raziskovalci, bodisi tistih organiziranih dejavnikov, ki fungirajo v družbi kot raziskovalna organizacija. Prav to kaže, da je razvoj republike Slovenije dosegel stopnjo, na kateri je dosedanja organiziranost, dosedanja povezanost z združenim delom in v okviru posameznih

raziskovalnih organizacij postala pravzaprav določen problem, ki ga je raziskovalna dejavnost tudi prenesla v sfero delegatskih odnosov in delegatskih razprav. Ta spoznanja se počasi prebijajo. Iz uvodnega referata smo pravzaprav videli, kako težavna je pot, da se tista spoznanja, ki so nujna za hitrejši razvoj, prebijejo v široki fronti v zavest vseh subjektivnih in vseh odločujočih faktorjev. Verjetno bo tudi pomagala naša skupna razprava.

Objektivno meriti te stvari je težko, vendar se mi zdi, da smo dosegli, vsaj v Sloveniji, tisti razvoj, ko je vlaganje v znanje dokaj bolj produktivno kot vlaganje izključno v materialne dobrine. Vsaka družba pri svojem razvoju v začetnih fazah vlaga v materialne dobrine, ki ji omogočajo reproduktivno sposobnost hitreje, kot če bi vlagala v znanje, ki je na tisti osnovi močno pomanjkljivo. Pozneje, ko je družba na višjem nivoju, je vlaganje v znanje tisti stimulan, ki omogoča hitrejši razvoj. To čutimo sami kljub temu, da ne moremo dati osebnih indikatorjev. Vse kaže, da je v slovenski družbi danes do tega prišlo.

Prav zaradi tega se verjetno skušamo že zavestno opredeljevati, da se nam bo moral uvoz tujega znanja bistveno zmanjšati, da naše bodoče graditve ne bomo več snovali predvsem ali pa v večji meri na tujem znanju, temveč da bomo skušali uveljavljati domače znanje.

Raziskovalna dejavnost je pravzaprav produkt dveh osnovnih faktorjev; splošne družbene klime, v kateri se organizira, in seveda svoje lastne organiziranosti. Če govorimo o splošnih družbenih faktorjih, potem prav gotovo lahko ugotovimo, da raziskovalna dejavnost danes še ni dovolj uveljavljena kot sestavni del organizacijskih procesov.

Po drugi plati se tudi lahko zedinimo, da so verjetno vlaganja v lastne razvojne procese premajhna, da tu ne razmišljamo dovolj, da bi nam lastna vlaganja bržkone pomenila v dohodku pomemben del, če bi bili navezani izključno ali predvsem na lastne sile. Prav tako imamo v strukturi dela danes prav gotovo premajhen delež umskega faktorja in sta zaradi tega tako razširjena kakor tudi enostavna reprodukcija stalno pod pritiskom znanstveno-tehnoloških sprememb v svetu, ki pa jim sami v tem pogledu le s težavo prilagajamo.

Ugotovimo tudi lahko, da bogastvo neke družbe ni le v količini dela, ki ga ta vlaga v materialno proizvodnjo, temveč v uporabi znanstvenih dosežkov. Z uporabo znanstvenih dosežkov se ob enaki količini dela proizvede več materialnih dobrin ali pa hitreje dvigne delovni nivo družbe kot celote. Prav zaradi tega mislim, da smo začeli razpravo v Skupščini Slovenije v zvezi z raziskovalnim delom.

Moramo reči, da je vprašanje, kako je organizirana raziskovalna dejavnost, tisto osnovno vprašanje, na osnovi katerega raziskovalna dejavnost odgovarja na zahteve, ki jih postavlja pred njo. Zaradi tega morajo njeni cilji in naloge izhajati iz sinteze poznavanja družbenih potreb in hotenj ter objektivnih možnosti, pri čemer mora raziskovalna dejavnost prispevati k spreminjanju teh odnosov.

Po drugi plati smo že ugotovili, da je raziskovalna dejavnost premalo povezana, bodisi z združenim delom ali pa z vsemi drugimi asociacijami v naši družbi. Če upoštevamo, da je morda relativno manj stimulirana, potem je položaj, če ga uokvirimo z najbolj splošnimi črtami raziskovalne dejavnosti in družbenih potreb, nekoliko jasnejši.

Če že govorimo o raziskovalni dejavnosti, potem bi morali načeti še osnovno vprašanje. Opredeliti bi se morali, kaj je pravzaprav za nas raziskovalna

dejavnost, kajti o pojmu, kaj je raziskovalno delo, nimamo nikakršnih opredeljenih terminov. Za nekega je rutinsko delo, določen osnovni proces, za drugega je isto delo v skoraj identičnem okolju lahko že raziskava. Prav tako pa se nismo dogovorili, kako bomo delili raziskovalno dejavnost. Zaenkrat uporabljamo pojem temeljne raziskave, aplikativne razvojne raziskave, vendar se termini toliko prepletajo med seboj, da praktično točne opredelitve na posameznih področjih ni. Če že razpravljamo o raziskovalni dejavnosti, smo dolžni tudi terminološko opredeliti, da za nas določen pojem pomeni točno določeno delo.

Zato je prav gotovo potrebno, da zagotovimo tudi ustrežnejšo strukturo med temeljnimi in aplikativnimi razvojnimi raziskavami, pri čemer naj bi temeljne raziskave postale osnova za hitrejšo realizacijo aplikativnih, ki naj bi se prej ali slej potrdile v praksi. Na ta način bi morda uspeli preseči rigo-rozno delitev, s kakršno sem ta hip operiral, ki je tradicionalna, in bi raziskovalno sfero pravzaprav obogatili.

Raziskovalna dejavnost se je organizirala v zadnjem času. Komaj pred letom dni smo sprejeli zakon o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji v skladu z ustavo in samoupravno organizirali raziskovalno dejavnost v občinah po področjih ali panogah in seveda ohranili vso raziskovalno dejavnost tudi v temeljnih organizacijah združenega dela.

Že ko smo razpravljali in sprejemali ta zakon, smo se zavedali, da bo zakon opravil določene družbene premike. Raziskovalna dejavnost, ki je bila do sprejetja tega zakona odmaknjena od baze, z izjemo tam, kjer jo je baza nujno potrebovala, se je po sili zakona z organizacijskimi oblikami morala približati bazi.

To pa hkrati pomeni, da se bodo problemi baze, ki jih pri raziskovanju doslej niso čutili, pojavljali v novi obliki, da bodo občinske raziskovalne skupnosti tam, kjer bodo postale aktivne in imele pred očmi neposredne raziskovalne posege, tem problemom posvetile več pozornosti. Na ta način se bo spremenil spekter raziskav, neposredna uporabnost raziskav pa bistveno povečala, medtem ko bo upadel delež onih raziskav, ki so infrastrukturnega ali celo nacionalnega pomena.

Če že govorimo o bazi, potem bi predlagal nekakšno klasifikacijo, ki bi jo lahko naredili v temeljnih organizacijah združenega dela v odnosu na raziskovalno dejavnost.

Obstajajo organizacije, ki nujno rabijo raziskovalno dejavnost v svojem delovnem procesu, kajti brez nje delovni proces zaostaja. Le-te vlagajo primeren napor, da se raziskovalna dejavnost pri njih normalno opravlja, da ne zavira procesa, temveč da je stimulator.

Drugi tip temeljnih organizacij je prav gotovo tisti, kjer uporabljajo lastno znanje le delno, drugi del je bodisi standarden bodisi gre za uvoz tujega znanja.

Tretje pa so tiste organizacije, takšne pač danes imamo, ki raziskovalnega dela »ne rabijo«, kajti le-te aplicirajo nek določen postopek in ga uporabljajo vrsto let, ne da bi se njihova reprodukcijska sposobnost zaradi tega bistveno spremenila.

Če vzamemo, da je zakon o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih, ki smo ga sprejeli, prav gotovo spodbudil množico zahtev, množico razmišljanj, pa je po drugi strani tudi res, da se je število širših raziskav, ki niso procesne raziskave, so pa vezane na asociacije v družbi, v tem pogledu zmanjšalo.

Zanje je še posebej značilno, da različne asociacije, kot so na primer samoupravne interesne skupnosti ali poslovne asociacije združenega dela, niso predvidevale v svojih planih, bodisi kratkoročnih ali dolgoročnih, raziskovalnih posegov. Kolikor pa le-ti obstajajo, so bolj kupoprodajni odnos, torej tržni odnos, manj pa dolgoročno povezovanje. Prav zaradi tega nam manjka družbenih nacionalnih raziskav. Do njih bomo prišli le, ko bodo neposredne potrebe proizvodnih procesov, neposredne potrebe asociacij zadovoljene. Prav gotovo bodo združena sredstva v prvi fazi, v novi fazi organizacije raziskovalne dejavnosti lahko pri določenih ključnih, pomembnih problemih zagotavljala določen manjši delež nacionalnih raziskav. Če pa pomislimo, da je samoupravni mehanizem, ki ga gradimo, tista specifika naše domovine, katero bi morali nekateri raziskovalci še kako podrobno raziskovati, potem je jasno, da si v tem pogledu ne smemo dovoliti nikakršnih prekinitev.

Kakšni so pravzaprav problemi pri organiziranosti raziskovalne dejavnosti? Če pogledamo, kako so uskladena sredstva, ki jih združeno delo neposredno vlaga v raziskovalno dejavnost, in združena sredstva, ki se namenjajo raziskovalni dejavnosti, potem lahko ugotovimo, da skladnosti med obema skoraj ni. En kanal teče neodvisno od drugega. Drobitev vseh teh sredstev za raziskovalno delo je izredno pomembna, kajti če imamo na raziskovalca en projekt ali en in pol projekta, potem to pomeni, da naše raziskovanje še ni pravo raziskovanje, ki bi pomenilo določen pomemben prispevek v vseh družbenih naporih za razvoj.

Če še upoštevamo, da sredstva drobimo po panogah, po teritorijih, je jasno, da so težave in da je učinkovitost vloženih sredstev bistveno manjša. Tudi temeljne organizacije, moramo biti pošteni, kot asociacije še niso prepričane, da je prenos obveznost na združena sredstva za raziskovanje — kolikor obstaja njihov določen interes, da se določena raziskovanja opravijo, pravzaprav samo trenutno prelaganje njihovih potreb na druga ramena. Tudi mi, delegati velikokrat reagiramo na star, državen ali poslanski način in prav gotovo tudi raziskovalci ali temeljne organizacije ne morejo vedno reagirati izključno na novi način, ki ga zahteva zakon o združenem delu. Zato se pojavljajo deviacije, ki so človeško razumljive, ki pa so seveda manj sprejemljive, kadar razpravljamo o problemu.

O problemu zapiranja v okviru panog je bilo veliko govora. Zdi se mi, da je nekaj besed morda v tem pogledu prav reči tudi na tem mestu. Gre namreč za to, da je razvoj raziskovalne dejavnosti po panogah prav gotovo v prvi fazi organiziranja raziskovalne dejavnosti pomenil pomemben napredek in da še vedno takšna organiziranost prav gotovo ne predstavlja absolutne zavore v razvoju.

Po drugi plati pa je prav takšna organiziranost pripeljala do zapiranja in je interdisciplinarnost pravzaprav izredno skromno vgrajena v raziskovalno dejavnost.

Vsakdo si najprej postavlja lastno hišico in se za sosedovo veliko ne zanima. Tu pa, ker smo prerasli ta nivo, je potrebno razmišljati, kakšne organizacijske oblike — ponujena nam je programska usmeritev, sveti, projekti in podobno, in kakšne pretoke znanja moramo zagotoviti, da bo raziskovalna dejavnost cvetela v enakem ali še malo hitrejšemu tempu, kot gradimo družbeni razvoj. Če upoštevamo, da je raziskovalna dejavnost rasla in delovala v dokaj zaprtem krogu, potem moramo prav gotovo premagati tudi pregrado, ki obstaja med raziskovalnimi dejavnostmi in raziskovalnimi dosežki po eni plati ter dejan-

skimi ali potencialnimi uporabniki po drugi plati. Tam, kjer najdemo uporabnika in kjer uporabnik čuti potrebo po raziskovalni dejavnosti, tudi danes že participira in vpliva na proces raziskovalne dejavnosti. Tam pa, kjer se uporabnik pojavi, ko je raziskovanje že opravljeno, pa ga v procesu raziskovanja ni.

Žal moramo reči, ker smo majhna dežela, da je naša raziskovalna dejavnost bržkone dražja kot v velikih deželah in morali se bomo opredeliti o tem, koliko smo kot družba pripravljeni plačati več, za lastno raziskovalno delo, na katerih področjih in v kolikšnem obsegu. Poleg tega pa imamo v nedodelanem sistemu še večtirnost. Prav gotovo si ne moremo dovoliti, da imamo poleg raziskovalcev in raziskovalnih organizacij na eni strani raziskovalne posege na Univerzi in raziskovalne študije in posege v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti na drugi strani. Vsa raziskovanja morajo biti po stopnji notranje organiziranosti povezana med seboj in se morajo smiselno dopolnjevati.

Prav zato lahko, če zelo poenostavimo, ugotovimo, da je danes naša raziskovalna dejavnost le bolj seštevek hotenj, kar sem že rekel, bodisi posameznikov bodisi raziskovalnih temeljnih organizacij, in da je svobodna menjava dela neposredno prek Samoupravne interesne skupnosti še vedno precej embrionalna.

Morda še nekaj besed o družbeni vlogi raziskovalne dejavnosti, kakor jo čutimo delegati v naši občini. Sedanji položaj raziskovalne dejavnosti v družbenoekonomskih odnosih bi prav gotovo morali čimprej preseči. Za to imamo dovolj močan družbeni instrumentarij in dovolj močna hotenja. Doseči moramo, da se združeno delo dejansko v celoti aktivno vključi v razpravo o raziskovalni dejavnosti in ji zagotovi s svojo angažiranostjo mesto, ki ji v razvoju že pripada.

Da bi to izpeljali z lahkoto ali manj boleče, potem je prav gotovo potrebno zagotoviti vpliv uporabnikov v celotnem procesu raziskovalne dejavnosti od trenutka, ko se začne razmišljati in planirati, do trenutka, ko se sprejemajo rezultati.

Pri tem, ker smo še vedno skromna dežela, je prav gotovo treba vključiti raziskovalno dejavnost v plane in ne dovoljevati, da poteka izven planov. Razen v izjemnih primerih, če bi imeli posebne mednarodne dosežke, bi lahko takšno dejavnost financirali iz združenih sredstev. Tudi znotraj raziskovalne dejavnosti je samoupravna organiziranost še vedno tista, ki ne odraža interdisciplinarnosti. Razmišljati bi morali o tem, da jo samoupravno tako povežemo, da se izmenjava dela ne bo opravljala med dvema subjektoma ali dvema organizacijama, temveč da bo to postalo združevanje dela, programa in sredstev.

Ker imamo relativno malo raziskovalcev, jih prav gotovo ne bomo oplemenitili, če jih bomo držali v raziskovalnih organizacijah ves čas, temveč bi morali omogočiti pretok raziskovalcev v združeno delo in pretok ljudi, ki se nagibajo k raziskovalnemu delu, v raziskovalno dejavnost. S takšnim pretokom in obnavljanjem bi prav gotovo poživili razmišljanja in povečali poglobljenost raziskav. Zdi se mi, da je potrebno raziskovalno dejavnost družbeno usmerjati in jo načrtovati v današnjih družbenih procesih in prostoru. Prav zato ne bi smeli dopustiti večtirnosti in bi morali opredeliti funkcijo in vlogo Slovenske akademije znanosti in umetnosti in Univerze in njunega vključevanja v raziskovalno delo. Če lahko izrazim svoje skromno mnenje, potem menim, da se velikemu številu raziskovalcev na Univerzi združeno delo prav gotovo ne bi smelo odreči in ne bi smelo dopustiti, da služi raziskovalna dejavnost le kot pripomoček v pedagoškem procesu.

Končno, slovenska raziskovalna dejavnost prav gotovo ne more biti izolirana. Povezana mora biti vsaj v jugoslovanskem prostoru, in na vseh tistih točkah, kjer to zmoremo, tudi v mednarodnem prostoru. To bi prav gotovo zagotavljalo učinkovito delo in ne bi ponavljali istih projektov v jugoslovanskem prostoru. Le tu se mi zdi, da je raziskovalna dejavnost republike Slovenije ostala dokaj zaprta. Takšna dohodkovno povezana raziskovalna dejavnost bi prav gotovo dobila družbeno enakovreden položaj kot katerakoli druga dejavnost, pa naj gre za neposredno menjavo ali prek samoupravnih interesnih skupnosti ali prek dolgoročnih sporazumov z organizacijami združenega dela.

Na koncu naj povem še, da sem predsedoval delovni skupini, ki je pripravila osnutek stališč k razpravi o raziskovalni dejavnosti, ki ste ga prejeli. Želel bi vam z nekaj besedami pojasniti, kako je do teh stališč prišlo, zakaj smo vam jih posredovali in kakšen namen imamo z njimi doseči.

Običajno je, da na naših zasedanjih relativno hitro sprejemamo sklepne dokumente. Raziskovalna dejavnost je dejavnost, ki je tolikšnega pomena, da zahteva določen premislek. Po drugi plati se kot delegati z njo srečujemo manj neposredno. Prav zaradi tega nam bržkone ni tako blizu. Vsaj večini delegatov ne. Zato smo bili mnenja, da je treba pripraviti osnovni dokument, ki bi bil dovolj širok, da bi spodbudil široko diskusijo v celotnem delegatskem sistemu, ki pa bi hkrati omogočil v strokovnih strukturah naše družbe pri raziskovalnih skupnostih izmenjavo mnenj. Naša želja je bila, da se začne diskusija v bazi, da se na podlagi nje in vaše razprave izluščijo vsi pomembni elementi. Različnih mnenj, ko smo razpravljali o raziskovalni dejavnosti, je bilo dovolj in celo preveč. Želimo, da se na podlagi teh stališč izdelata končni dokument, ki bo upošteval tudi vse sistemske osnove za svobodno menjavo dela, ki so prav tako v pripravi za naša jesenska zasedanja. Zato je delovna skupina pripravila dokument, ga predložila delovnim telesom in skupščinskimi zborom v razpravo in oceno. Takšnega imate pred seboj. Želimo, da bi ga posredovali svoji bazi in da bi od tam prenesli nove, spodbudne rešitve, ki jih v razvoju raziskovalne dejavnosti kot družba nujno potrebujemo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo z razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, k besedi se javlja podpredsednik Izvršnega sveta, tovariš dr. Avguštin Lah!

Dr. Avguštin Lah: Tovarišice in tovariši delegati! Ob tako širokem in bogatem gradivu, kot je pred vami, je mogoče razpravljati o mnogih stvareh. Rad pa bi vašo pozornost usmeril na nekaj vprašanj za našo prakso. O raziskovalni dejavnosti bi rad poudaril predvsem, da je premalo načrtno razvita. Živimo v času, v katerem ne pričakujemo slučajnih odkritij, ker se napredek, ki ga hočemo doseči, naroča in usmerja.

Gospodarstvo, ki hoče nekaj doseči, naroči raziskovalni skupini, da to sama obdela ali da poišče iz že dosežene prakse v svetu takšne rešitve, ki bi lahko služile našim namenom. To, menim, je tudi osnovni pogled na to, kako bomo znanost usmerjali, kako jo bomo razvijali in kakšen odnos bomo imeli do nje. Seveda ne gre samo za znanost, gre za uporabljanje dosežkov v naši vsakdanji praksi in v tem pogledu so stvari zelo različne.

Ena od takih resnih stvari je silna razdrobljenost, o kateri smo danes že imeli priložnost slišati, silna razdrobljenost naših raziskovalnih enot in osamljenost posameznih raziskovalnih delavcev, ki po pravilu vsak sam predlaga,

kaj bo raziskal in kakšno koristno delo z družbenimi sredstvi bo skušal v določenem letu opraviti. Če gledamo s tega vidika, bomo težko dosegli cilj, da moramo načrtovati razvoj proizvodnje in drugih dejavnosti, da bi lahko napredovali. To je ena od osnovnih stvari.

Seveda je res, da je za posamezne naloge veliko lažje dobiti sredstva, kot pa jih zagotoviti za večje naloge, ki jih moramo opravljati v naši družbi. Ob tem pa se kaže kot koristni predvsem pobuda in možnost, ki jo dajejo večje delovne organizacije, ki načrtno poglobljajo svojo dejavnost in jo razširjajo, kot so na primer pri nas Iskra, kemična industrija in še nekatere.

Ti primeri povedo, da bomo v našem gospodarstvu in družbenemu razvoju hitreje napredovali tedaj, kadar bomo tudi ustrezno gospodarsko povezani. Dokler imamo dejavnosti razdeljene na nešteto drobnih enot, toliko časa je seveda tudi programiranje večjih skupnih nalog resna težava. Tu se vrtimo v krogu, ko ne planiramo dovolj našega razvoja, saj ste slišali, da četrtnina delovnih organizacij sploh še nima srednjeročnih načrtov in da je veliko takih delovnih organizacij, ki v svojih srednjeročnih razvojnih programih sploh niso razmišljale, kakšno raziskovalno razvojno delo je za to potrebno. Imamo celo vrsto organizacij, ki menijo, da raziskovalno delo sploh ni mogoče. Žive od konjunktura, naših vsakdanjih potreb pa vendar ne priznavajo ali pa pozabljajo, da tudi ob tem, ko imajo neposredne skrbi, ali bomo na področju raziskovalnega dela napredovali ali ne, vsak dan žive od teh naših dosežkov. Peki ali krojači ali drugi proizvajalci splošnih dobrin, ki jih rabimo, mislijo, da je tehnologija toliko razvita, da lahko ob njej ostanemo. Če pa pogledamo samo za 10 let nazaj, kako se je tudi na teh področjih spremenilo naše življenje, vidimo, da nas obkrožajo neštete nove snovi, da pride vsako leto nekaj sto povsem novih snovi in izdelkov v našo vsakdanjo rabo in da druge opuščamo. Vse to kaže, da je raziskovalna dejavnost potrebna na vsakem področju, pa naj bo to kmetijstvo, tehnologija, zdravstvo ali katero koli drugo področje našega življenja.

Raziskovalne dejavnosti so gospodarske v vsakem pogledu. Prav ob tem bi rad pojasnil še nekaj. V tem srednjeročnem obdobju imamo nekatere nove razvojne naloge. Petrokemija je poleg elektronike za slovensko gospodarstvo več ali manj nova dejavnost. Nova dejavnost bo zahtevala vsaj tisoč strokovnjakov in določeno raziskovalno delo. Sedaj se dogovarjamo o projektih na področju petrokemije, delamo ekonomske in organizacijske aranžmaje, nihče pa še ne pripravlja kadrov in nihče še ne dela na konkretnem tehnološkem področju za te namene. Menim, da bomo po taki poti težko uresničili cilje, ki jih imamo v srednjeročnem obdobju. Prav zato je potrebno združevanje in konkretno raziskovalno delo ter uresničevanje ciljev, ki smo jih kot ekonomske, gospodarske cilje zadali v našem srednjeročnem planu.

Prav tako je velika težava, ker opravljamo modernizacijo našega gospodarstva po kapljicah. Skratka tako, kot nam pritekajo sredstva. Kakor hitro vidimo kakšno novo delovno sredstvo, nov stroj, novo tehnologijo, jo že vpeljemo, pri tem pa seveda spremenimo del celotnega toka proizvodnje ali pa gospodarske dejavnosti. Pozabljamo pa, da bi morali neprenehoma videti celoten tok teh dejavnosti. Potem ne bi ležalo okoli nas toliko neizrabljenih strojev ali pa sredstev in odpadkov, ampak bi jih ob povezavah spremenili v dobrine, v dohodek in bi veliko bolj racionalno delovali, kakor delujemo sedaj, ko se nam ravno na področju materialnih izdatkov stvari spreminjajo.

Druga reč, na katero bi rad opozoril in kjer so gotovo težave, ki jih delegati iz občin v tem zboru občutite, pa so kompleksne naloge. Nепrestano govo-

rimo o razvoju manj razvitih območij in vendar se zavedamo, da je treba ta področja raziskovati na eni strani z vidika tržišča, z vidika možnosti, ki jih nudijo. Te raziskave bi morale biti vsestranske, kompleksne in ne samo enostranske. Pred nedavnim sem obiskal veliko gradbišče nove soseke v bližini Ljubljane in moram reči, da sem zelo zaskrbljen, ker so očitno gradbeni strokovnjaki načrtovali samo razvoj te soseke, pri tem pa pozabili na človeka in na okolje, ki ga ustvarjajo. Krajevna skupnost seveda razmišlja o otroškem varstvu, o kulturnem življenju in nekaterih drugih možnostih, ampak vsaka naša dejavnost je pravzaprav posvečena človeku in v končnem rezultatu se moramo vedno vprašati, kaj prinaša človeku, ali mu prinaša samo osnovne pogoje za življenje, skratka to, da bo preživel, ali mu resnično skuša omogočiti tisto stopnjo kulturnega življenja, ki ga vsak od nas potrebuje. Naše življenje navsezadnje ne obstaja samo iz dnevne sobe, iz kuhinje in garaže za avtomobil, ampak mora imeti še več drugih rešitev na katere je so recimo v tej soseki povsem pozabili. Ne bom je imenoval, ker kolikor poznam razmere, imamo takih sosek precej.

Ob tem bi rad opozoril še na kompleksen vidik, ki je danes zanemarjen, to je vprašanje varstva okolja. Varstvo okolja je širok vidik, ki zahteva združevanje raziskovalnih delavcev in raziskovalnih nalog z različnih področij zato, da bi dosegli končni cilj. Danes, ko govorimo o varstvu okolja, že razmišljamo o tem, da so zastrupljene vode škodljive tudi za človeka in da se z zrakom zastrupljajo ljudje, ne povezujemo pa dovolj enih in drugih vzrokov in posledic. Razmišljamo tudi o tem, da nam gneča na cestah povzroča probleme, pozabljam pa, da vse to skupaj lahko vpliva na naselja. Imamo vrsto sporov v Sloveniji in v nekaterih mestih, kjer niso mogli uskladiti različnih interesov in vidikov pri urejanju okolja in pri zagotavljanju pogojev življenja.

Tudi na to nas opozarja, da bomo morali, zlasti glede prostorskega načrtovanja in skupinskega dela na področju raziskovalne dejavnosti, organizirano narediti korak naprej. To v takih dohodkovnih odnosih, kakor jih imamo, ne bo prišlo samo od sebe. Prav na tem področju se moramo truditi, da bomo naše dejavnosti semkaj usmerili. Ta misel je bila zelo prisotna na obravnavah v našem zboru, moram pa reči, da smo o tej tematiki razpravljali v odboru štirikrat ali petkrat.

Ne bi želel poudarjati stvari, ki jih je povedal predgovornik, predvsem glede pomembnosti uskladenega razvoja in v tem smislu tudi uskladenih raziskav. Pač pa bi hotel povedati stvari, ki so izredno pomembne zato, da malo demistificiramo raziskave. Namesto da bi jih dejansko približevali delovnemu človeku, jih odtujujemo, ker govorimo o njih tako visoko in tako megleno. Praktično se prepad med na ta način obravnavanimi raziskavami povečuje. Raziskava je celovito dejanje, izhajati mora od temeljne organizacije navzgor, od krajevne skupnosti navzgor in integriteta združenega dela narekuje tudi integriteto raziskav. Kolikor smo slovensko integrirani, toliko bomo skupno raziskovali in zaradi tega moramo integrirati dele, ne le raziskave, da bomo do vseh teh raziskav prišli.

Opozoril bom na nekaj stvari, ki so prišle do izraza v odboru. Govorim predvsem zaradi tega, ker mislim, da bi morali kot osnovno vedeti, kaj družba najbolj potrebuje. Namreč vsega pri nas ne bomo mogli razvijati. Moramo se odločiti, katere naloge so najbolj pomembne in zanje moramo združevati sredstva, zanje bi morali predvsem ne samo skleniti samoupravne sporazume, am-

pak ustanoviti neka pobudniška telesa, ki bodo usmerjala naše zanimanje in naša sredstva k uresničevanju takšnih skupnih nalog.

Če bomo to dosegli, potem bodo tudi projekti razvoja manj razvitih občin uspešneje napredovali kot doslej, saj lahko vsakokrat ugotavljamo samo kritiko. S pomočjo raziskovalnega dela moramo premagovati zaostajanje, moramo odpravljati neracionalnosti in izgube, ki se pojavljajo v našem gospodarstvu, moramo premagovati mojstrsko mentaliteto, ki meni, da lahko s preprostim posnemanjem tujega dosežemo veliko. Mi smo sedaj že na tej stopnji, da lahko tuje posnemamo, za razvijanje novega pa je seveda potrebna inventivna dejavnost, potrebno je združevanje znanja in sredstev in zato bo moral vsak od nas kaj storiti, da to premagamo, kajti to je tisto, na osnovi česar bomo iz provincializma lahko prišli na visoko stopnjo družbenega razvoja. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Lah!

Nadaljujemo razpravo. Besedo ima tovariš Avgust Jeriha, predsednik Odpora za družbenoekonomske odnose in razvoj našega zbora!

Avgust Jeriha: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Opozoril bi na to, da smo v vseh razpravah, vsaj v začetku, preveč poudarjali institucije, republiške ali občinske, manj pa to, kakšen naj bo efekt raziskav.

V gradivu je navedena mikroelektronika, ki obsega okoli 20 skupin teh materialov. Pri tem pozabljam, da imamo v Sloveniji danes, v primerjavi s časom pred 10 leti, praktično skoraj vse artikle nove. Torej tudi tu so bile raziskave, tudi tu je bil razvoj. Po ameriških podatkih vlagajo v Ameriki približno 2 % od prometa v gospodarstvu za raziskave, 55 % tega gre za razvoj obstoječih artiklov, približno 25 % za boljšo tehnologijo obstoječih in 25 % za popolnoma nove stvari.

Teh stvari se moramo zavedati, ker često samo razpravljamo, pozabljam pa na tiste stvari, ki bi jih prav tako lahko razvili. Naj navedem le en primer: čisto enostaven »Color«. Pri tem, ko razpravljamo, da ga bomo opustili, je »Color« danes v svetu hit proizvodnje, samo da ne tehta 12 kg, pač pa le 5 kg, pa ne z enim preklpom, pač pa s sedmimi. Hočem reči, da mora biti raziskava sestavni del slehernega dela, od osnovnega elementa do skupine elementov, od posameznega programa do naših skupnih programov. Dejansko morajo postati raziskave metode dela. Če bomo kot družba to dosegli, bomo imeli v gospodarstvu drugačne učinke, kot jih dosegamo danes.

Drugo je vprašanje koordinacije dela, torej informatike, ki naj spremlja to delo. Dejstvo je, da mora biti vse to delo povezano, da ne morejo delati vsi za sebe. Zaradi tega je bistveno, da dosežemo neko stopnjo prelivanja informacij med organiziranimi raziskovalci in razvijalci, od temeljnih organizacij do naših znanstvenih institucij, skratka med raziskovalno dejavnostjo in celotnim združenim delom, delavci in samoupravnimi organi. Vse odločitve in izrekanja temeljijo na tem. To sta dve bistveni stvari, ki bi morali biti po našem prepričanju zajeti v stališčih. Za konec še enkrat poudarjam, da raziskava ni neka posebna zadeva. Tudi raziskovalci so ljudje, in tega se moamo zavedati, če hočemo pri teh stvareh tudi uspeti.

Ko govorimo o tem, ali vlagamo v raziskovalno dejavnost malo ali veliko, je v materialih podatek, da vlagamo 1,1 % družbenega proizvoda in da je naš raziskovalec slabo plačan. Na enega porabimo približno 200 tisoč dinarjev, medtem ko porabijo v tujini 400 do 500 tisoč din. Vedeti moramo tudi, ko zbiramo

taka poročila, ali zagovarjamo eno ali drugo. Iz tega namreč sledi, da če bi bil naš raziskovalec normalno plačan, bi to predstavljalo ne 1,1 %, ampak 2,2 %. Ali je obseg sredstev, ki jih dajemo, visok, pa so raziskovalci slabo plačani, ali pa dejansko dajemo premalo sredstev? Treba je ovrednotiti vse te programe in se dogovoriti za pravi obseg, ob urejenih odnosih, ki naj vladajo med raziskavo na vseh nivojih in v celotnem združenem delu. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Jeriha! Še želi kdo razpravljati? (Ne.) Želi besedo predstavnik predlagatelja? (Ne.) Prosim, besedo ima tovariš Beno Zupančič, podpredsednik Skupščine!

Beno Zupančič: Tovarišice in tovariši delegati! Nisem nameraval diskutirati. Pričakoval sem, da bom na zboru kaj več slišal o občinskih raziskovalnih skupnostih in sodelovanju z družbenopolitično skupnostjo, z njeno skupščino, z zborom združenega dela in podobno, ali na primer o udeležbi intelektualnega dela, o razvojnem planiranju v občinah, v združenem delu v občinah in podobno. Ampak to ni očitek, to je bilo moje pričakovanje, ki je najbrž zgrajeno na utvarah o tem, kako naj se pravzaprav lotimo celotnega kompleksa, o katerem smo začeli razpravo z gradivom, ki smo ga danes obravnavali in ki ga bomo še obravnavali, preden bomo prišli do nekih sklepov ali zaključkov.

Pravzaprav me je izzval k razpravi tovariš Jeriha, ki je uporabil besedo mistifikacija, demistificiranje. Rad bi rekel nekaj stvari na to temo, čeprav takole improvizirano. Upam, da me boste razumeli, ker se zlasti v vseh dosedanjih poročilih in razpravah govori o odporih, o težavah pri uvajanju znanja, znanosti v proizvodnjo, v družbo ipd.

Gre pravzaprav za znanost, kot jo pojmuje, ki ne želi sveta samo razlagati, ampak tudi spreminjati. Tisti trenutek, ko ga hoče spreminjati, bo naletela na vse mogoče odpore in ti odpori niso samo zaostalost ali zavest zaostalosti. Ponavadi se tisti, ki se zaveda svoje zaostalosti, želi te zaostalosti znebiti. Ampak pri nas je zelo močna malomeščanska miselnost. Zdaj govorim o socialnih koreninah tega pojava. Malomešan namreč misli, da je svet kar dober in ga ni treba spreminjati, če je njemu dovolj dobro in če se on dobro počuti. Na drugi strani je tudi dogmatična misel, ki težko prenese kakršnakoli spreminjanja. Znanstvena misel pa pravzaprav neprestano svoje lastne dosežke tudi postavlja pod vprašaj. Nič ni dokončno, nobena znanstvena resnica ni dokončna, vsaka bo jutri doživela novo osvetlitev, novo izpopolnitev ali pa se bo sprevrgla v nekaj drugega, o čemer ta trenutek ne moremo soditi.

Govorim o stvari, ki je zelo zanimiva v mednarodnem svetu in ki je bila navzoča konec julija tega leta v Portorožu na mednarodnem seminarju »Znanost in družba«, na katerem je bilo razvidno, da imajo tudi drugod po svetu pravzaprav dve zanimivi, nasprotujoči si misli. Na eni strani še vedno, rekel bi religiozno misel o znanosti, ki verjame, da znanost vse zmore, na drugi strani popolno nezaupanje v znanstveno misel, ki da ničesar ne more in ki človeštvu v nobeni stvari v bistvu ne more pomagati, kvečjemu ga lahko pripelje v končno katastrofo z vsemi tistimi dosežki, ki so predvsem posvečeni vojnemu uničevanju človeštva in sveta. Ob teh razpravah je bilo razvidno, da je tudi pri nas potrebno nekaj nezaupanja, to je te druge skrajnosti, kot imamo tudi prvo skrajnost. Mislim, da je tovariš Jeriha upravičeno govoril o mistifikaciji nekaterih stvari. Imamo tudi drugo skrajnost, ki se med drugim kaže na primer

pri naših mladih ljudeh, ki se zanimajo za nekatere znanstvene discipline in vede, za druge ne. Znanost, ki služi za vse mogoče rušilne, obveščevalne in ne vem kakšne namene različnih sil v svetu, lahko najbrž povzroča pri mladih ljudeh odpor zoper nekatere stvari, ki niso potrebne in s katerimi moramo v družbenem življenju računati. Ko človek o tem razmišlja, mora razmišljati tudi o tem, kje so socialne korenine tega stanja, ali je sploh res, da na primer naša znanost zaostaja za našo družbo, ali pa da so naše znanstvene organizacije kaj bolj razdrobljene kot naše gospodarstvo. Mislim, da je to vzporedno in da tudi ni velikega prehitavanja in velikega zaostajanja drugega za drugim. To je precej uravnovešeno.

Ko vam to govorim, imam v mislih čas pred skoraj 20 leti. Leta 1959 je bil ustanovljen prvi republiški organ za znanost in raziskovalno delo. Ker sem bil sekretar tega organa, se lahko na to zgodovinsko dejanje sklicujem, in sicer kot takratna »žrtev«, ki ni bila nič pripravljena na tako delo.

Da se vrnem k temi. Raziskovalno delo oziroma znanstveno delo je združeno delo. Morali bi torej pojmovati, kot da združenega dela ni, če v njem niso integrirani tudi znanstveni dosežki, znanstvena misel. Združenega dela ni, če niso združene vse človeške dejavnosti. Marx je o tem govoril v Kapitalu kot o duhovni potenci dela. Rekel je, da se je v dobi manufakturne proizvodnje, zlasti pa na prehodu iz manufakture v industrijsko proizvodnjo, ta duhovna potencia dela izločila iz delavčevega dela in se je v družbi relativno osamosvojila ter stopila v službo vladajočega razreda, praktično kapitala. To pomeni, osamosvojila se je v obliki inštitutov, univerz, gledališč itd. in pravzaprav osiromašila delavčevo delo.

V nadaljnjem zgodovinskem razvoju je seveda znanost v obliki ustanov in svojih dosežkov imela zvezo z materialno proizvodnjo, to pomeni s podjetji. Komunicirala je s podjetji, bila je prisotna v proizvodnji in proizvodnem napredku človeštva, ker sicer tudi proizvodnja ne bi mogla napredovati, vendar ne zavestno v delavčevem delu.

Sedaj govorim o tem, da se je v določenem zgodovinskem trenutku duhovna potencia človekovega dela odtujila od dela samega v obliki najrazličnejših ustanov in se relativno osamosvojila, da bi postala služabnik vladajočih družbenih sil in se seveda usmerjala po njihovih željah. To je ena plat zadeve in od tod je nastalo vse tisto, kar lahko imenujemo mistifikacija, tisto, da so znanstveni dosežki od boga dani, ko pa vendar moderna znanost gradi na planiranju, načrtovanem usmerjanju človeškega raziskovalnega hotenja.

Druga stvar je to, da je del duhovne potence ostal v delavčevem delu. Delavec postaja robot, kar pa do kraja vendarle ni res. Tudi ta odtujena znanost, zbrana v univerzah, inštitutih in podobnem, ki je bila seveda na eni strani v službi kapitala, je bila na drugi strani s svojimi dosežki vendarle tudi osvobajajoča moč. Med drugim tudi zaradi tega, ker ti dosežki niso bili samo dosežki ene zgodovinske epohe, ampak dosežki celotnega prizadevanja vsega človeštva do tedaj. Tako lahko govorimo tudi v naši družbi pravzaprav o tem, da skušamo na način, ki se nam zdi za naše razmere primeren in za katerega smo se opredelili na eni strani že z uvedbo samoupravljanja in na drugi strani z ustavo iz leta 1974, duhovno potenco vrniti ne samo proizvodnji, ampak tudi delavčevemu delu. Ko se znanost vse bolj integrira v družbo in proizvodnjo in postaja del združenega dela, ko se ločuje od države kot glavnega predstavnika podružbljenih sredstev za materialno proizvodnjo, se ta osvobodilna funkcija, ta odtujena duhovna potencia na eni strani in tista, ki je ostala v delavskem

razredu, zlivata, s čimer se združujejo osvobodilne težnje v enoten krog in seveda pospešujejo razvoj, To, kar sem zdaj razložil, je seveda zelo preprosto.

Hočem pa s tem v zvezi opozoriti na dve stvari: Prvič, da je treba iskati v proizvodnji sami tiste vezi, ob katerih je mogoče združevati ustvarjalnost delavca v proizvodnem procesu in ustvarjalnost raziskovalca ali znanstvenika, ne glede na to, iz katere organizacije je, ali inštituta ali podobno. In drugič, da brez te povezanosti ni mogoče nobeno razvojno planiranje v gospodarskih dejavnostih niti v delovnih organizacijah, namreč planiranje, ki bi bilo učinkovito. Zaradi družbenih mehanizmov, ki jih imamo in ki so zaradi ustanov potrebni, ne smemo ločevati uporabnika od izvajalca, kakor da je enim a priori dana ne vem kakšna moč, da postanejo raziskovalci, drugim pa ni dana, zato ker so pač na drugi strani organizacijske delitve. Menim, da je ta organizacijska delitev potrebna, vendar je ne smemo absolutizirati na ta način, da enim nekaj a priori priznavamo, drugim pa a priori odvzemamo.

Mislim, da je to zlasti za ustvarjalno razpravo v delovnih organizacijah v materialni proizvodnji zelo bistveno in da morajo tako delavci v gospodarskih dejavnostih kakor tudi delavci v raziskovalnih institucijah opraviti s svojimi lastnimi utvarami o znanostih ali o proizvodnji, s svojimi mistifikacijami, ki jih je zapustila zgodovina in ki jih moramo podreti, preden se bomo dokopali do tistega, kar v celoti imenujemo združeno delo.

O planiranju smo slišali ob referatu in prebrali v analizah, ki smo jih obravnavali, da 25 % naših organizacij nima razvojnih planov. Če bi seveda k temu prišle še tiste, ki imajo le formalne ali več ali manj formalistične razvojne plane, bi bil najbrž odstotek veliko višji. Popolnoma jasno je, da je to najbrž vozlišče, h kateremu se moramo usmerjati zaradi celovitosti družbenega hotenja in celovitosti tistega, kar imenujemo združeno delo. Mnoge od tistih organizacij, ki imajo razvojne plane, v teh svojih planih niso upoštevale niti človeka niti kadrovske politike in vzgoje in izobraževanja, da ne govorim o znanstveno-raziskovalnem delu, torej vseh tistih stvari, ki pravzaprav šele omogočajo celovitost tega planiranja in tudi celovitost nekega hotenja posamezne delovne organizacije ali pa gospodarske asociacije.

To pomeni, da bi bilo treba v nadaljnjih razpravah razmišljati o tem, kako je s tem v vsaki občini posebej, kako je z občinskimi raziskovalnimi skupnostmi, kako je s sodelovanjem, koordiniranjem, kakšen je delež obstoječega potenciala, ki ga ima občina, v njihovem razvojnem planiranju, kako je v posameznih delovnih organizacijah in podobno. Menim, da to ni tako težko v občinah, ki nimajo velikega potenciala, ki so manj razvite. To pa je zelo zamotano v občinah, kjer so doma mnoge delovne organizacije in mnoge raziskovalne organizacije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnič: Želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije jemlje na znanje gradivo »Raziskovalna dejavnost — sestavina združenega dela«, ki ga je pripravil Republiški komite za raziskovalno dejavnost, vendar ugotavlja, da bi bilo potrebno to gradivo dopolniti še z oceno in analizo o izvajanju do sedaj sprejetih dokumentov in politike na področju raziskovalne dejavnosti.

2. Zbor občin ugotavlja, da so izhodišča za pripravo sklepnega dokumenta primerna osnova za pripravo sklepov, stališč in priporočil o raziskovalni dejavnosti v Socialistični republiki Sloveniji.

3. Odbor za družbenoekonomske odnose Zbora združenega dela in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin naj kot predlagatelja pri pripravi predloga sklepov, stališč in priporočil o raziskovalni dejavnosti upoštevata predloge in mnenja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, skupin delegatov, občinskih skupščin, družbenopolitičnih organizacij in delovnih teles Skupščine in Zbora ter predloge in mnenja iz razprave na današnji seji zbora.

Želi o tem sklepu kdo razpravljati? (Ne.)

Prosim, da o njem glasujete! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Tovarišice in tovariši delegati! Obveščam vas, da je medtem prispel tudi delegat iz občine Celje.

Odrejam 30 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.30 in se je nadaljevala ob 12. uri.)

Tovarišice in tovariši delegati! Predlagam, da nadaljujemo sejo.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Marjana Orožna, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za notranje zadeve. Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? (Ne.)

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 21. 6. 1977. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo?

V l a d o Ü l l e n (iz klopi): Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem umika amandma k 29. členu.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Prosim!

F r a n c F i l i p č i č (iz klopi): Odbor za urbanizem, stanovanjsko komunalna vprašanja in varstvo okolja umika svoj amandma k 3. členu.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem torej umika amandma k 29. členu, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja pa k 3. členu. Hvala lepa.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 30. členu. Predstavnik predlagatelja sprejema ta amandma, prav tako oba odbora. Kdor je za amandma Komisije, naj prosim glasuje! (42 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je amandma Zakonodajno-pravne komisije sprejet z večino glasov.

Ker sta predstavnik Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem in Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja umaknila amandmaja k 29. in 3. členu, o teh amandmajih ne bomo glasovali.

Tovarišice in tovariši delegati! Predsednik Zbora združenega dela me je obvestil, da je Zbor združenega dela sprejel predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih, vendar še z naslednjim amandmajem k 1. členu:

V drugi vrsti naj se med besedama »rekreativno smučanje« vstavita besedi »in športno«, torej »rekreativno in športno smučanje«.

Pričenjam razpravo o tem amandmaju, ki je bil sprejet v Zboru združenega dela. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje! Kdor je za amandma, ki je bil sprejet v Zboru združenega dela k 1. členu, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma k 1. členu soglasno sprejet.

Tako moramo glasovati še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil Ivana Marenka, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (Ni navzoč.)

Dokler ne pride predstavnik predlagatelja, prekinjam to točko dnevnega reda. Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o Seizmološkem zavodu Socialistične republike Slovenije, z informacijo o seizmološki problematiki v SR Sloveniji.

Predlog za izdajo zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Sergeja Bubnova, pomočnika Republiškega sekretarja za urbanizem.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda je Izvršni svet določil tudi informacijo o seizmološki problematiki v SR Sloveniji.

Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne želi.)

Obe gradivi ste prejeli z dopisom z dne 29. 6. 1977. Obravnavala sta ju Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besdo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o Seizmološkem zavodu SR Slovenije se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka zakona naj upošteva pripombe delovnih teles Skupščine in Zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Vračamo se na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne želi.)

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 29. 6. 1977. Obravnavala sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 6., 10., 12., 14. členu. Ali predlagatelj soglaša s temi amandmaji? (Da.)

Ker z amandmaji soglašata predlagatelj in naš odbor in ker so redakcijskega značaja, predlagam, da o vseh amandmajih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Nihče.)

Prosim, da o amandmajih glasujete! Kdo je za? (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Komisije soglasno sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj k 27. členu. Ali predlagatelj soglaša s tem amandmajem? (Da.) Zakonodajno-pravna komisija? (Tudi.)

Kdor je za amandma Odbora, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma Odbora soglasno sprejet.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na potrditev statuta Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Statut je poslala Skupščini v potrditev Raziskovalna skupnost Slovenije. Želi predstavnik Raziskovalne skupnosti besedo? (Ne želi.)

Statut ste prejeli z dopisom z dne 8. 7. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Predstavnik Izvršnega sveta je tovariš dr. Beno Lukman.

Statut sa obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želita poročevalca besedo? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o potrditvi statuta Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o potrditvi statuta Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na potrditev samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet, ki ga je v potrditev predložil Izvršni odbor Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet.

Ali je predstavnik te skupnosti navzoč? (Da.) Želite morda besedo? Prosim, besedo ima tovariš Tone Podjed, svetovalec za kadrovske politiko pri Poslovnem združenju za trgovino.

Tone Podjed: Spoštovana predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Iniciativni odbor za ustanovitev Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet je po dveletnih naporih in po predhodni obravnavi vseh samoupravnih aktov v delovnih organizacijah in temeljnih organizacijah združenega dela trgovine ter članicah skupnosti šolskih centrov za blagovni promet, članicah skupnosti srednjih šol, Ekonomske fakultete v Ljubljani in Visoke komercialne šole v Mariboru, v sodelovanju z Izobraževalno skupnostjo Slovenije, Republiškim odborom sindikata delavcev v trgovini, Gospodarske zbornice Slovenije in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, dal konec novembra lanskega leta v podpis predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet. Poslal ga je vsem tistim uporabnikom in proizvajalcem, ki so po vsebini dela in po načinu poslovanja specifični za opravljanje poslov blagovnega prometa. To so vse trgovinske delovne in temeljne organizacije, kot najbolj tipičen predstavnik blagovnega prometa, vse šole za prodajalce in vse ekonomske srednje šole v Sloveniji, Ekonomska fakulteta v Ljubljani in Visoka komercialna šola v Mariboru.

V času konstituiranja te izobraževalne skupnosti je Iniciativni odbor pripravil študije o vseh kadrih, ki so bili zaposleni v trgovini v letu 1975, tako po stopnji izobrazbe kot po posameznih poklicih, raziskal potrebe po kadrih do leta 1980, sodeloval in vodil razprave o predlogu preobrazbe srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje za potrebe blagovnega prometa, vodil in organiziral po vsej Sloveniji za potrebne razprave o organizaciji in vsebini Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet in vodi tudi razgovore z iniciativnimi odbori tistih skupnosti, ki bi se kot enote vključile v posebno izobraževalno skupnost za blagovni promet. Opravljene pa so bile tudi druge naloge. Pri opredelovanju konkretnega akcijskega programa naše skupnosti za leto 1977 je bila zajeta vsa tista globalna specifična vzgoje in izobraževanja, ki jo zajema naš samoupravni sporazum.

Konec januarja letošnjega leta je pristopila k samoupravnemu sporazumu več kot polovica uporabnikov združenja tozd trgovine in več kot polovica šol za proizvajalce oziroma več kot polovica ekonomskih šol in obe asociaciji ekonomske smeri.

Iniciativni odbor je bil mnenja, da naj se pošlje Skupščini SR Slovenije naš samoupravni sporazum o potrditvi potem, ko bodo delegacije samoupravnih interesnih skupnosti v temeljnih organizacijah združenega dela s področja blagovnega prometa in območne konference delegacij, teh je v Sloveniji 12, obravnavale še preostale samoupravne akte, vsebino in organizacijo območnih delegacij ter program dela za leto 1977, kar je bilo opravljeno do junija 1977.

Medtem je pristopilo k sporazumu več kot 90 % vseh uporabnikov s tega področja in vsi uporabniki območij. Samoupravni sporazum je bil uskladen s sedaj veljavnimi predpisi. Zakonske spremembe v zvezi z uveljavljanjem zakona v združenem delu bo potrebno še uveljaviti in čimprej izvesti postopek za dopolnitev sporazuma v skladu z novo zakonodajo o samoupravnih interesnih skupnostih in o usmerjenem izobraževanju. V okviru tega usklajevanja bomo sprejeli tudi vse pripombe delegatov, ki so bile izražene v razpravi. Zato predlagam

zboru, da sporazum potrdi in s tem omogoči nadaljnje delovanje naše skupnosti. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Podjed!

Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki dnevnega reda je tovarišica Breda Cajhen, republiška podsekretarka v Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje.

Samoupravni sporazum ste prejeli s sklicem seje zбора z dne 21. 6. 1977. Prejeli ste tudi pripombe Izvršnega sveta.

Samoupravni sporazum so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za usmerjeno izobraževanje in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Želijo morda poročevalci besedo? (Ne želijo.) Hvala lepa.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Tovarišice in tovariši delegati! Predstavnik predlagatelja je sicer v uvodu predlagal, da potrdimo ta sporazum, glede na predlog Odbora za usmerjeno izobraževanje in Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj pa bi moral zbor odločiti o tem, ali odloži sklepanje o potrditvi samoupravnega sporazuma. Tako odbori kakor tudi Izvršni svet so dali v svojem mnenju precej podrobne pripombe k temu sporazumu in so predlagali, da se sklepanje o potrditvi preloži. V tem času pa naj Samoupravna interesna skupnost upošteva pripombe, sporazum prilagodi in ga v jesenskih mesecih ponovno predloži.

Zato prosim, da se z glasovanjem izrečete o tem, ali naj se odloži potrjevanje samoupravnega sporazuma na eno prihodnjih sej zбора, pri čemer naj predlagatelj uskladi določbe samoupravnega sporazuma s pripombami delovnih teles Skupščine, Zbora in Izvršnega sveta.

Kdor je torej za odložitev potrditve samoupravnega sporazuma, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.) Na podlagi glasovanja predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Odloži se sklepanje o potrditvi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet.

2. Predlagatelj naj pripravi spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma v skladu s pripombami in mnenji delovnih teles Skupščine in Zbora ter v skladu s pripombami Izvršnega sveta.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog razdelitve dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije za leto 1977, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije.

Predlog razdelitve je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Loterijski zavod Slovenije in za svojega predstavnika določil Miroslava Šarčevića, direktorja tega zavoda. Želi tovariš Šarčević besedo? (Ne želi.)

Predstavnik Izvršnega sveta pri tej točki dnevnega reda je tovariš Miro Kert, podsekretar v Republiškem sekretariatu za finance. Želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? (Ne želi.)

Predlog razdelitve ste prejeli s sklicem seje zбора z dne 21. 6. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije in mnenje Izvršnega sveta.

Predlog razdelitve sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Želita poročevalca besedo? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o razdelitvi dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije za leto 1977, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1977 do maja 1978.

Osnutek delovnega programa je Skupščini predložil v mnenje in pripombe Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je tovaršica Jurančičeva, ki bo imela kratek uvod.

Zdenka Jurančič: Zbor republik in pokrajin je imel v preteklem obdobju, to se pravi v zadnjem letu, vključno z včerajšnjo sejo 12 sej, na katerih je sprejel nad 60 zakonov, med njimi vrsto sistemskih, kot so zakon o financiranju federacije, skupina zakonov s področja bančnega sistema, skupina zakonov, s katerimi se urejajo ekonomski in drugi odnosi s tujino, zakon o združevanju organizacij združenega dela v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije. Obravnaval je poročilo delegacije s 5. konference šefov držav in vlad neuvrščenih držav v Colombu. Sprejel je tudi resolucijo o uresničevanju družbenega plana v letu 1977 in proračun federacije.

Poseben pomen je imel ekspozé predsednika republike tovariša Tita v zvezi s poročilom Predsedstva SFRJ o ustavni problematiki v notranji in zunanji politiki, ki skupaj s sprejetimi sklepi daje širšo podlago in smernice za nadaljnje delo pri uresničevanju in razvijanju našega samoupravnega socialističnega sistema.

Zbor republik in pokrajin je obravnaval tudi poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta od začetka mandatnega obdobja do decembra 1976, prav tako tudi poročilo o uresničevanju nalog srednjeročnega plana za leti 1976 in 1977.

Ostalo je pa še nekaj neizdelanih nalog iz preteklega programskega obdobja. To so predvsem naloge v zvezi z nekaterimi sistemskimi zakoni, ki niso mogli biti sprejeti v predvidenem obdobju. To so zakon o carinski tarifi, zakon o vlaganju sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela, zakon o temeljih sistema in družbeni kontroli cen, zakon o sredstvih rezerv.

Delo v zvezi s temi zakoni bo trajalo še nekaj časa, ker je tvarina, ki jo je treba urediti, zelo zapletena, čeprav se zavedamo dejstva, da zamuda pri urejanju teh vprašanj negativno vpliva na celotno gospodarsko gibanje.

Za naslednje in obenem zadnje programsko obdobje tega mandata predstavljajo program dela zbora tri skupine nalog: vprašanja s področja razvojne politike, kontrola uresničevanja začrtane politike in pa zakonodajno delo.

Na področju razvojne politike vsebuje osnutek programa sprejetje resolucije o uresničevanju srednjeročnega plana v letu 1978 z deviznimi in plačilnimi bilancami in hkrati tudi sprejetje proračuna za leto 1978.

Druga skupina nalog je kontrola uresničevanja začrtane politike. V tem obdobju bo Zbor republik in pokrajin posvetil posebno pozornost uresničevanju začrtane politike in izvajanju zakonov, ki jih je sprejel. V zvezi s tem bo obravnaval naslednja vprašanja: uresničevanje politike cen v letu 1977, nekatera vprašanja združevanja dela in sredstev, razvoj družbenoekonomskih odnosov na področju gospodarske infrastrukture, uresničevanje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosova, poročilo o izvajanju posameznih sistemskih zakonov in drugo.

Pred Zborom republik in pokrajin je bilo v tem programskem obdobju še obsežno zakonodajno delo, usmerjeno predvsem na izdajo preostalih sistemskih zakonov, ki sem jih navedla, in pa tudi več zakonov, s katerimi bo izpolnjen naš zakonodajni sistem na podlagi ustave. Planirane naloge v tem osnutku programa so zelo pomembne za nemoten potek in pospešitev tokov našega družbenega gospodarskega razvoja in pomenijo eno temeljnih funkcij zbora.

Iz navedenega izhaja, da bo pred nami tudi v tem poslednjem programskem obdobju zahtevno in obsežno delo, ki zahteva organiziran pristop k vsaki posamezni nalogi. Zvezni izvršni svet naj bi pravočasno zavzemale svoja stališča in seveda pošiljal gradiva, pravočasno naj bi zavzemale svoja stališča tudi republiške in pokrajinske skupščine. Potrebno je vsestransko prizadevanje in nenehno delo Zbora in njegovih delovnih teles ter medsebojno sporazumevanje in skupno iskanje za vse sprejemljivih rešitev.

Zboru predlagam, da predlagani osnutek programa dela tega zbora sprejme. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovarišica Jurančičeva!

Osnutek delovnega programa ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 21. 6. 1977. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta.

Osnutek delovnega programa so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za finance, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Želijo poročevalci besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k tistemu delu delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1977 do maja 1978, ki se nanaša na akte, ki se sprejemajo na podlagi soglasja skupščin republik in skupščin avtonomnih pokrajin.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1977 do maja 1978.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki

vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali zadeve iz njihove pristojnosti.

Vprašanje lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora ali predsednikom delovnih teles, kakor tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

Ali želi morda kdo od delegatov postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

Zaključujem to točko dnevnega reda.

Obveščam vas, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, uskladeni z Zborom združenega dela. Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vam zahvaljujem za udeležbo in sodelovanje v razpravi in zaključujem 30. sejo Zbora občin.

Hkrati pa vam, tovarišice in tovariši delegati, želim prav prijetne počitnice.

(Seja je bila končana ob 12.35.)

družbenopolitični zbor

41. seja

(22. junija 1977)

Predsedoval Stane Markič,
predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam 41 sejo Družbenopolitičnega zbora.

Odsotnost so opravičili: Marko Bulc, Danilo Kralj, Franc Mrcina, Emil Rojc, Metka Smolko, Marjan Šiftar in Ivan Žagar.

Predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 40. seje zbora;
2. poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvažanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji;
3. predlog za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči s problematiko odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republiki Sloveniji;
4. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona;
5. osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev;
6. volitve in imenovanja;
7. predlogi in vprašanja delegatov.

Kot je razvidno iz sklica, daje Družbenopolitični zbor v skladu z 2. odstavkom 72. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije in 1. odstavkom 19. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora stališča k 3. točki dnevnega reda.

Predlaga kdo dopolnitev oziroma spremembo dnevnega reda? (Nihče.) S tem ugotavljam, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Na podlagi 1. odstavka 22. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora obveščam delegate, da sta pristojna zbora, to je Zbor združenega dela in Zbor občin na sejah 26. maja 1977 sprejela v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora, ki jih je sprejel na seji 24. maja 1977, predlog kazenskega zakona, pred-

log zakona o prekrških in predlog stališč, sklepov in priporočil za reševanje problematike varstva naravnih dobrin splošnega pomena in varstva človekovega okolja v Socialistični republiki Sloveniji ter dogovor o skupni politiki reševanja materialnega položaja in razvoja informativno-političnih sredstev obveščanja.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, na odobritev zapisnika 40. seje Družbenopolitičnega zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli. Predlaga kdo kakšno dopolnitev oziroma spremembo? (Nihče.) Če nihče, dajem zapisnik v odobritev.

Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno potrdil zapisnik 40. seje.

Preden preidemo na nadaljnje točke dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Zborom občin poslušali uvodno obrazložitev: k poročilu o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji, ki jo bo podala članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje tovarišica Ela Ulrih-Atena, k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona, in k osnutku odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev, ki jo bo podal član Izvršnega sveta in predsednik Komiteja za ekonomske odnose s tujino tovariš Jernej Jan.

Zato prekinjam sejo Družbenopolitičnega zbora in vas vabim v veliko dvorano republiške skupščine.

Preden nadaljujemo z drugo točko dnevnega reda, bi vas obvestil, da se je opravičil še tovariš Ciril Cvetko in da za dnevni red nisem predlagal napovedane 6. točke dnevnega reda, to je predloga za izdajo zakona o ureditvi nekaterih vprašanj sodnih postopkov z osnutkom zakona, ker po mnenju predlagatelja ta stvar še ni zrela oziroma je vprašljivo, če se sploh lahko zakonsko ureja. To pomeni, da je ta predlog umaknjen.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji.

Poročilo je predložil Izvršni svet. Obravnavala sta ga Odbor za družbeno-ekonomske odnose in Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Prejeli ste poročilo Izvršnega sveta, poročilo Odbora, stališča in sklepe Izvršnega odbora Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze Slovenije ter poročilo naše komisije.

Želi poročevalec Odbora dopolniti poročilo? Prosim, besedo ima tovariš Stane Gavez!

Stane Gavez: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Poskušal bom na kratko opozoriti na nekatera vprašanja, ki so bila deležna posebne pozornosti v razpravi, tako v Odboru za družbeno-ekonomske odnose našega zbora kot tudi na seji Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Kot prvo kaže opozoriti, da je bilo na obeh sejah ugotovljeno, da se poročilo in predlog ukrepov v poročilu zavzemata za dograjevanje sistema štipen-

diranja, upoštevajoč ustavo, zakon o združenem delu in sprejete družbeno-politične dokumente s področja kadrovske oziroma štipendijske politike v naši socialistični republiki. Zato torej ne gre za nov sistem štipendijske politike in štipendiranja, ampak za dograjevanje sedanjega sistema. Ta mora doživeti določene dopolnitve, izhajajoč seveda iz izkušenj, ki jih imamo iz preteklega obdobja. Ustrezno temu je potrebno odpraviti nekatere slabosti, ki jih imata družbeni dogovor in celoten sistem štipendijske politike.

Nadalje je bilo poudarjeno, da s tem, ko ločeno obravnavamo štipendijsko politiko od kadrovske politike, daje naša skupščina poseben poudarek štipendijski politiki kot sestavnemu delu kadrovske politike in zasluži seveda posebno pozornost prav zaradi svojega pomena.

Poudarjeno je bilo, da smo dosegli v preteklem obdobju pomembne premike na področju štipendijske politike, tako da imamo danes že okrog 40 tisoč štipendistov. To se pravi, da se je sistem družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja afirmiral in dosegel pomembne uspehe kljub določenim pomanjkljivostim, ki jih imamo. Vendar kaže, da štipendije iz združenih sredstev niso ustrezno uskladene s kadrovskimi potrebami združenega dela in da ne postavljamo prek tega sistema štipendiranja ustreznega družbeno-ekonomskega odnosa v združenem delu. Zato je bila poudarjena odgovornost vseh udeležencev družbenega dogovora za uresničevanje štipendijske politike.

V poročilu in v drugih ocenah se opozarja na vrsto slabosti in pomanjkljivosti, za katere so odgovorni vsi udeleženci družbenega dogovarjanja, tako združeno delo kot drugi samoupravni subjekti, pa tudi prejemniki štipendij kot aktivni subjekti v celotnem sistemu. V obeh telesih, posebej pa še v Odboru za družbenoekonomske odnose, je bilo poudarjeno, da mora biti vsaka štipendija kadrovska štipendija. Ne gre torej za to, da bi bile štipendije, ki jih prejema študenti iz solidarnostnih sredstev, nekadrovske štipendije, kakor se to včasih poskuša opredeljevati in kot se tudi v praksi v nekem smislu kaže, ker te štipendije niso povezane s kadrovskimi potrebami združenega dela, še manj pa, da bi bil celoten sistem vgrajen v sistem usmerjenega izobraževanja.

Nadalje je bilo v razpravi tudi posebej poudarjeno, in tudi v današnjem ekspoziju, da je nelogično dejstvo, da so štipendije iz solidarnostnih sredstev skorajda praviloma višje kot štipendije, ki jih daje združeno delo, torej kadrovske štipendije. S tem je premalo stimuliran uspeh študija. Zato so se razpravljalci zavzemali zato, da je treba celoten sistem štipendijske politike graditi tako, da je študij delo in da je treba torej to delo stimulirati in vgrajevati v celoten sistem štipendiranja in to v večjem obsegu.

Posebej kaže opozoriti, da morajo biti štipendije usmerjevalno sredstvo in način vzpostavljanja družbenoekonomskih odnosov. Pri tem pa mora imeti združeno delo, združevalci in ustvarjalci sredstev, odločilnejši vpliv, kot so ga imeli doslej na področju kadrovske in štipendijske politike. Posebej še štipendijske, ker smo predolgo zavlačevali celoten proces delegatskega konstituiranja vseh teles s področja kadrovske in štipendijske politike, pa zato tudi proces podružbljanja štipendijske politike, zlasti še tistih štipendij, ki jih združeno delo neposredno daje, kjer gre za zaprtost obravnave in za vrsto pojavov, ki niso skladni z našo štipendijsko politiko.

Prav tako je bilo poudarjeno, da mora tudi združeno delo prevzemati del odgovornosti pri nadaljnjem dograjevanju celotnega sistema štipendijske politike, ki je sestavni del kadrovske politike in eden od najpomembnejših raz-

vojnih faktorjev sploh. Namreč, še vedno se meni, da je štipendija v nekem smislu strošek, ne pa sestavni del razvojnega programa oziroma eden od pomembnih dejavnikov razvoja in družbene reprodukcije.

Sicer pa smo ocenili, da poročilo kot tudi stališča, ki so bila zavzeta, sledijo temeljnim intencijam in smotrom, ki smo si jih v preteklosti zastavili na področju štipendijske politike. Stvari pa seveda kaže dograjevati.

Posebne pozornosti so bila deležna stališča Izvršnega odbora Predsedstva Republiške konference SZDL, ki po mnenju Odbora dajejo solidno politično podlago za nadaljnje dograjevanje celotnega sistema štipendijske politike. Hvala lepa.

Predsednik Štane Markič: Hvala! Prosim, kdo želi besedo? Morda predstavnik Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve? (Ne.)

Uvodno obrazložitev smo slišali. Mislim, da lahko preidemo na razpravo. Prosim, tovariš Polič!

Zoran Polič: Kljub temu, tovarišice in tovariši, da se mi zdi, da je problem dosti osvetljen, tako s samim gradivom kot tudi z današnjo uvodno besedo tovarišice Ulrihove in tovariša Gaveza, pa je prav, da se ob tem problemu nekoliko temeljiteje zaustavimo in da kaj več rečemo o problematiki naše štipendijske politike. Verjetno bom ponavljal stvari, ki so že v gradivu, ampak zdi se mi, da je pomembno poudariti nekatera dejstva.

Moram reči, da je prav presenetljivo, kako — oprostite besedi — neodgovorno, kratkoročno in dejansko nesistematično rešujemo eno najpomembnejših vprašanj našega družbenega razvoja oziroma reprodukcijskega procesa. Že v uvodni besedi je bilo rečeno, da se je Izvršni odbor redko sestajal, kljub temu, da je delegatsko sestavljen, in da je slabo reševal probleme. Delavci v temeljnih organizacijah sploh niso odločali o stvareh; javnost je bila povsem zanemarjena. Zame je pomembno tudi to, da sploh niso znani podatki o štipendistih, da se prek štipendij ne vodi usmerjanje našega vzgojnega procesa, da ne poznamo potreb, ki se na tem področju pojavljajo.

In če zdaj človek pogleda, kdo je podpisnik družbenega dogovora oziroma samoupravnih sporazumov, postaja stvar še presenetljivejša. Mislim, da je to samo dokaz več, da se organizacije in organizmi, ki podpisujejo sporazume, ne zavedajo tega, da so dolžni tiste, katere predstavljajo, tudi obveščati o tem in se boriti za izvajanje nalog, za katere so se zavezali. Zdi se mi, da prav to ni bilo izvršeno in zato so ob uspehih, ki smo jih dosegli, vendarle številne nepotrebne pomanjkljivosti in številne celo napačne rešitve, če govorimo denimo o načinu izbiranja ljudi, o kadrovskih štipendijah, o štipendijah združenega dela itd. Zato se mi zdi povsem upravičeno, da je stvar na dnevnem redu in da se o stvari temeljiteje razpravlja.

Ob prebiranju gradiva bi rad opozoril na eno izmed stvari, ki bi jo po mojem mnenju vendarle morali razčistiti, namreč čemu je pravzaprav namenjena naša štipendijska politika. Deloma iz gradiva zveni, da je njen osnovni namen, da je poanta na sredstvih in da je zato tudi eden glavnih namenov reševati problem solidarnosti, se pravi izenačevanje materialnih pogojev za študij mladih. Mislim, da to ni osnovna stvar, temveč je osnovno vodenje skupne politike na tem področju. Šele potem, glede na različno stanje v razvoju posameznih področij, lahko pride do prelivanja sredstev, ker je tudi to potrebno, ker tudi to spada v okvir pravilne dolgoročne skupne kadrovske oziroma štipendijske

politike. Toda ta politika mora biti taka, da ustreza interesom in principom združenega dela. Zato mora biti v skladu z nastajajočimi potrebami v našem družbenem razvoju, s potrebami v zvezi s kadri.

Zato, če gledam poročilo Izvršnega odbora Socialistične zveze, ki ugotavlja, da je na primer neustrezno planiranje potreb kadrov, da je slabo poklicno usmerjanje v zvezi s potrebami združenega dela, se mi postavlja vprašanje, kaj pa smo vendarle storili na tem področju, če teh osnovnih stvari ob visoki izrabi sredstev nismo uredili. Povsem upravičeno se mi zdi, kot je napisano v stališčih Izvršnega odbora in Komisije za volitve in imenovanja, da je treba zahtevati od podpisnikov dogovora, naj se sestanejo, ocenijo stvari in odgovorno pristopijo k razreševanju teh problemov.

Postavljam tudi vprašanje, ali obstaja kakšna zveza med porastom zaposlenosti na nekih področjih v naši razvojni strukturi in med našo štipendijsko politiko. Zadnji podatki kažejo, da posebno narašča število zaposlenih v administraciji. Pri tem ne govorim samo o upravnih organih, ampak o administraciji v celoti. Ali je to odraz naše štipendijske politike? Ali smo zainteresirani, da preplavi administracija interesne skupnosti, da preplavi organizacije združenega dela? Temeljne organizacije združenega dela ne morejo več delati brez določenega števila administrativnih kadrov. Sploh pa ob tem ni govora, da bi se posli združevali, da bi skupna služba reševala probleme za več temeljnih organizacij združenega dela. Čast temeljne organizacije zahteva, da ima svojo administracijo.

To je vendarle v popolnem nasprotju s tem, kar naj bi predstavljala naša kadrovska politika in s tem seveda tudi štipendijska politika. Zato ima človek občutek, da vendarle večkrat preveč mehanično rešujemo probleme, brez temeljitejšega poglobljanja v jedro problematike. Tako na primer mislim, da je pri obravnavanju štipendij treba iti korak dalje in da je treba jasneje povedati, kar je tudi tovarišica Atena danes že poudarila, da za nekatera področja štipendij ni. Jaz ne bi rekel, da naj štipendije zmanjšajo. Ne, štipendij mora biti vse več, ker izobraževanje, naša kadrovska politika in izobraževanje ob delu zahtevajo več sredstev za te potrebe. Toda štipendij ne bo za tista področja, kjer nam kadri niso potrebni.

Pri tem se mi zdi, da poenostavljanje vodi celo do tega, da večkrat postavljamo v ospredje samo potrebe. Mislim, da moramo iti globlje: ne gre več samo za odnos do potreb. V štipendijski in kadrovski politiki gre za odnos do človeka. In če smo to postavili v ustavi, v vseh naših zakonih, potem mora prav štipendijska politika biti tista, ki najprimerneje rešuje probleme človeka, njegovih potreb, njegove usmeritve, njegove perspektive za pravilno in stvarno vključevanje v naši družbeni, ali še točneje, v naš delovni proces. Če tega pri reševanju problemov, ki na tem področju nastajajo, ne bomo upoštevali, potem nam lahko jutri kdo reče, da imamo na jeziku lepe besede, v stvarnosti pa realiziramo povsem nekaj drugega.

Ta odnos do človeka prihaja in bo prišel do izraza zlasti v fazi tako imenovane stagnacije v razvoju. Kot veste, se še vedno hvalimo z visokim porastom proizvodnje. Vsi podatki pa kažejo, da se vendarle približuje faza določene stagnacije. Ne mislim govoriti o tem problemu, pač pa o odrazu tega problema na našo kadrovsko in štipendijsko politiko. Problema stagnacije ne moremo reševati z zmanjševanjem zaposlovanja, kar dela kapitalistični svet. Narobe, v tem času moramo še posebno pozornost posvečati prav problemom zaposlovanja delovnih ljudi in dvigniti število zaposlenih. Toda prav v tej situaciji postaja

posebno delikatno vprašanje, kako usmeriti ljudi, kako prek štipendijske politike sodelovati pri reševanju tega problema, ker moramo usmerjati ljudi tja, kjer najhitreje in najbolj učinkovito rešujemo problem oživljanja gospodarstva. Treba se je pravočasno pripraviti na tako situacijo in imeti vedno v rezervi ukrepe, ki bodo takrat potrebni. To pa seveda pomeni dolgoročneje voditi kadrovske politiko in s tem seveda tudi štipendijsko.

Mislím, da je točna ugotovitev v gradivu in v današnji uvodni besedi, da mora štipendija vse odločneje predstavljati zvezo med izobrazbo in delom, ki ga naj nekdo opravlja, ki ga želi opravljati in za katerega ima tudi posebno nagnjenje. Zato seveda ne gre problema reševati samo s plati štipendijske politike. Na eni strani govorimo o potrebah izobraževanja, o dajanju štipendij, o dviganju kvalifikacijskega nivoja ljudi, na drugi strani pa še vedno zaposlujemo tam, kjer bi morali zaposlovati kvalificirane in visokokvalificirane ljudi, nekvalificirano delovno silo. Posebno se nam to dogaja v administraciji. Povsem nekvalificirani ljudje, ki seveda ne morejo odgovorno reševati stvari, se pojavljajo na odgovornih delovnih mestih. Mislím, da je zato treba štipendijsko politiko povezati tudi z odločnejšo akcijo zoper take pojave.

Ker stalno omenjam administracijo, še o njej nekaj besed. Zdi se mi, da govorimo o potrebi dviganja strokovne usposobljenosti in izobrazbe delovnih ljudi tam, kjer gre za neposredni proizvodni proces. V administraciji nas pa to mnogo ne briga, ker menimo, da vsak zmore na tistem mestu v administraciji, kamor ga postavimo, opravljati svoje naloge. Zdi se mi pa, da je prišel čas, ko se je treba prav v administraciji začeti odločneje boriti za čim večjo storilnost, čim večjo produktivnost, čim večjo usposobljenost. In pri tem seveda ne mislim samo, še enkrat ponavljam, na administracijo v upravnih organih, temveč na vso, od gospodarskih organizacij dalje. In če ne bomo resne pozornosti posvetili temu vprašanju, se nam lahko zgodi, da o birokraciji ne bo treba samo govoriti, da jo je treba razbijati, ampak da nas bo ta birokracija požrla. In to je trenutna nevarnost, ko ugotavljamo, koliko večji je porast delovnih mest v administraciji v primerjavi s proizvodnjo.

Dosti se govori o odnosu med kadrovskimi štipendijami in štipendijami iz združenega dela. Strinjam se, da je treba zaostri to vprašanje, vendar pa se mi zdi, da ni nepopravljiva napaka, če so štipendije kadrovske in iz združenih sredstev. Moram reči, da mi ni povsem jasna ta delitev. Nesprejemljivo pa je, da so kadrovske štipendije tako nizke, da jih je treba dopolnjevati iz združenih sredstev in da štipendije iz združenih sredstev niso kadrovske štipendije.

Kot tovarišu Gavezu se tudi meni zdijo pomembni sklepi Izvršnega odbora Socialistične zveze. Ne zato, ker so nastali v Socialistični zvezi, temveč zato, ker se mi zdi, da zelo odkrito obravnavajo stvar in zelo odkrito zahtevajo določene rešitve. Zdi se mi, da bi bilo treba posebej pospešiti realizacijo sklepov 9, 10 in 11. S temi sklepi so popolnoma v soglasju tudi sklepi, ki jih predlaga Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. V sklepih te komisije bi zelo odločno podčrtal, da ne gre za urejevanje oziroma razčiščevanje samo materialnih pogojev in kriterijev, temveč predvsem za dolgoročno uveljavljanje kadrovskih razmerij, ki naj nastanejo na podlagi pravilne kadrovske politike.

Prav tako se mi zdi, da je treba zelo odločno izhajati s stališča, ki ga Odbor za družbenoekonomske odnose postavlja kot svojo osrednjo ugotovitev, namreč, da je treba štipendijsko politiko sprejeti kot del vlaganj v razširjeno reprodukcijo združenega dela in takó kot sestavni del politike usmerjenega

izobraževanja. To poudarjam zaradi tega, ker smo prav na področju razširjene reprodukcije, kot je najbrž vsem znano, še zdaleč od idealnih rešitev: ne izpolnjujejo se planske obveznosti, ne zagotavljajo se sredstva za prioriteten naloge itd. In če s kadrovske politiko ne bomo prispevali k pravilnemu usmerjanju dolgoročne politike v razširjeni reprodukciji, potem je vprašanje, kako sploh lahko držimo to situacijo v rokah.

Posebej je v gradivu obravnavano vprašanje organizacije službe, ki naj opravlja posle štipendijske politike. Poudarek je na tem, da naj bi te posle prevzela v celoti služba za zaposlovanje, čeprav nima zadostnih kadrov in je sama močno obremenjena. Opozarjam, da sta to vendarle dve politiki: politika zaposlovanja in politika štipendiranja. Obe sta sicer sestavni del kadrovske politike, vendar toliko samostojni, da po mojem mnenju mešanje pri izvrševanju teh nalog ne bo dalo pomembnih rezultatov. Zdi se mi tudi, da želi služba za zaposlovanje povečati število svojih kadrov. Jaz pa mislim, da gre bolj za organizacijo dela v tej službi, manj pa za potrebe po novih kadrih.

Odraz napačnega pristopa k reševanju štipendijske politike je zame povsem nesprejemljivo zavlačenje s plačevanjem štipendij in pa predvsem tudi njihovo kratkoročno odrejanje. Namesto da bi s porabnikom sklenili dolgoročen dogovor za ves njegov študij in jasno postavili njegove in svoje obveznosti, pa kasneje štipendijo spreminjamo in s tem seveda vnašamo zmedo v študij, kar pa je za štipendista seveda precej težji problem kot si to sami lahko predstavljamo. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Tovariš Globačnik, prosim!

Jože Globačnik: Tovarišice in tovariši delegati! Ne bi se ustavljal ob predlogih, ki so bili danes v uvodu predlagani za razreševanje problemov na področju štipendijske politike, pač pa bi se ustavil ob dveh delčkih te celovite problematike.

Najprej glede problema, kaj je lahko največja krivica za tistega mladega človek, ki je končal študij s pomočjo štipendije iz združenih sredstev, to se pravi, da ni dobival kadrovske štipendije, pa tudi za tistega mladega človeka, ki je študiral s svojimi sredstvi ali pa s sredstvi staršev, pa ga institucija, kjer je študiral, ob vpisu ni opozorila na to, da se mu lahko zgodi, da bo ostal po končanem študiju brez dela oziroma da ga bo iskal, pa ga verjetno ne bo mogel dobiti. Mislim, da je to tisto največje zlo, ki v nekem smislu vodi do velikih človeških tragedij, do velikih kriz v zavesti mladega človeka. Zato se mi je toliko važnejše zdelo vse to, o čemer smo danes govorili: na tem področju bi morali stvari urediti tako, da bi bilo čim manj stihije, da bi bilo spontane ga čim manj in da bi mlad človek, ki bi rad študiral, v resnici imel tudi realne možnosti za to, da se bo vpisal in po študiju tudi zaposlil.

Dolgoročno razreševanje teh problemov je v marsičem odvisno od tega, koliko in kako daleč bomo uspeli uresničevati svobodno menjavo dela. Zdi se mi namreč, da je vsaj za sedanjí trenutek še zmeraj prevladujoča oblika menjave prek samoupravnih interesnih skupnosti. Razmeroma malo pa je, kot pravimo, neposredne menjave med subjekti združenega dela. In mislim, da je tudi to eden od razlogov, da ustvarjamo razkorak med tistim, kar je realno glede na potrebe razvoja družbe, proizvodnje in ostalih družbenih dejavnosti, in tistim, kar proizvajajo naše izobraževalne institucije. V tem smislu sodim, da bi bilo morda koristno opozoriti na to, da so samoupravne interesne skup-

nosti v Sloveniji ponudile združenemu delu ob razpravah o osnovah planov kadrovske normative. Samo opozarjam na to, ker bi bilo zelo dobro, če se prav pri vzpostavljanju odnosa svobodne menjave prek interesne skupnosti vzpostavi tudi zveza med kadrovskimi normativi.

To je en problem, o katerem sem hotel govoriti. Drugi problem pa so dohodkovni cenzusi, kot to navadno imenujemo. Te včasih valoriziramo, jih na novo postavljamo, vendarle se mi zdi, da je njihova praktična uporaba lahko tudi zelo nečloveška, zelo nestvarna. Kajti velika razlika je, ali ob istem dohodkovnem cenzusu nekdo študira v Ljubljani in prebiva v Ljubljani ali pa prihaja v ljubljansko šolo recimo nekje z Dolenjskega ali iz katerega drugega dela Slovenije. Seveda ne mislim reči, da bi že ta trenutek lahko bili brez cenzusov, vprašljivo pa je, ali ne bi mogli uporabljati stopničastih cenzusov. Gotovo bi tudi to lahko bila ena možnost. Predvsem pa vidim izhod v tistem, o čemer je bil poudarek v današnjem uvodu tovarišice Ulrihove, da naj namreč združeno delo prevzame funkcije štipendiranja in s tem tudi kadrovske politike. Prepričan sem, da bodo zelo življenjsko jemali v obzir vse človeške in družinske situacije in na osnovi tega pravilno opredeljevali štipendije. Torej hočem reči, da bi v sedanjem trenutku kazalo cenzuse jemati življenjsko z orientacijo, da bi opredeljevanje o cenzusih v končni fazi ali pa v bližnji perspektivi moralo biti prepuščeno neposredno organizaciji združenega dela, ki odloča o konkretni štipendiji. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Prosim, kdo želi dalje besedo? Tovarišica Anita Žoher, prosim!

Anita Žoher: Ko danes razpravljamo o poročilu o uresničevanju družbenega dogovora o štipendijski politiki, v prvi vrsti ocenjujem, da smo s tem poročilom in z njegovo predložitvijo kasni. Vsi se še dobro spominjamo, v kakšni situaciji smo se znašli v pravkar končanem šolskem letu, ko smo šele v januarju in februarju reševali nastalo situacijo. Mislim, da bi morali razpravljati o tej problematiki že takrat, ko je bil najnujnejši čas za sprejetje ukrepov, ki bi imeli tudi dolgoročnejši pomen. Pri tem bi želela opozoriti še na to, da smo o tem že razpravljali v našem klubu delegatov, kjer smo tudi zahtevali, da bi se stvari hitreje urejale in da bi se predložili potrebni ukrepi.

Glede samega poročila pa menim, da ne prinaša česa takega, kar ne bi bilo že večkrat v razpravi omenjeno in o čemer ne bi bilo že mnogo napisanega. Strinjam pa se, da doslej to res ni bilo nikjer tako evidentirano niti analizirano. Moti pa me predvsem to, da poročilo ne omenja konkretnejše, kdo je odgovoren, da se ta situacija ne bo več ponavljala.

V predlogih Izvršnega sveta oziroma Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje bi morali konkretnejše in imensko navesti tiste občinske skupne komisije, ki niso upoštevale sklepa 5. seje republiške skupne komisije.

Nadalje je bilo tudi veliko pripomb o delu same republiške komisije. Tu mislim predvsem na opredelitev dvojnega cenzusa, na omejitev štipendij učencem z zadostnim uspehom, na neurejeno nagrajevanje učencev v gospodarstvu, ki doslej še ni bilo analizirano.

Nadalje poročilo tudi ugotavlja, da sodi neustrezno delovanje strokovnih služb med pomembne razloge za neurejenost na področju štipendiranja. Vendar predlog Izvršnega sveta še nadalje ostaja le pri opredelitvi, da je potrebno oblikovati in organizirati strokovne službe po enotni vsebinski zasnovi. Kdaj

in kdo bo vodil to akcijo, pa še vedno ni navedeno. Mislim, da bomo s takšno opredelitvijo nalog še nadalje ostali tam, kjer smo, kajti menim, da so ravno te službe, če lahko tako rečem, zakrivile veliko problemov in da vsa odgovornost le ni na združenem delu.

Ob koncu želim reči še to, da niti poročilo niti ekspozice ne navajata, kakšne ukrepe, razen pristopa k spremembam določil družbenega dogovora, bo izvajal Izvršni svet oziroma Republiški komite. Poleg vseh skupin podpisnic mislim, da je bistvenega pomena tudi vloga Izvršnega sveta in da bi jo ta moral odločneje odigrati. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Kdo želi besedo? Tovariš Cepuš!

Lojze Cepuš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Nisem mislil razpravljati, pa me je tovariš Polič spodbudil k temu. Zelo odkrito je govoril, kot da bi bil iz delovne organizacije. Mislim, da je to prav. Tovarišica pred menoj je sicer rekla, da je razprava pozna. To je res, ni pa prepozna. Je pa toliko bolj potrebna, ker je določene stvari na področju štipendijske politike vendarle potrebno spremeniti.

Izhajal bi iz misli tovarišice Ulrichove, ki je danes rekla, da bo štipendijska politika uspešna, če bo resnično povezana z združenim delom. Vemo, da tega do sedaj ni bilo. Če vzamemo štipendije iz združenih sredstev, vemo, da so jih dajali, kakor je pač komu godilo oziroma kolikor je kdo imel sredstev. Skratka, zelo nesistematično, predvsem pa nepovezano z združenim delom.

Druga stvar so kadrovske štipendije v delovnih organizacijah združenega dela. Tudi tu je vladala določena nesistematičnost, predvsem pa tudi razumevanje nekaterih organizacij združenega dela za štipendijsko politiko.

In tretje: Določene šole zelo forsirajo določene poklice, ki jih je v resnici že preveč, ker pač hočejo opravičiti svoj obstoj.

Skratka, to so tri osnovne stvari, ki so bile nepravilne in ki jih je potrebno razrešiti. Dal bi nekaj konkretnih predlogov: Štipendijska politika se mora povezati s problemi po kadrih v organizacijah združenega dela. Vse organizacije združenega dela bi morale v svojih internih aktih uzakoniti potrebo po štipendiranju.

Štipendiranje bi v vsakem primeru morale biti bolj dolgoročno, tako kot bi morala biti bolj dolgoročna tudi kadrovska politika, o kateri bomo prihodnjč razpravljali.

Štipendiranje bi morale biti obvezna sestavina raznih investicijskih programov. Ko se gradijo določene tovarne, objekti itd., takrat nihče ne pomisli, da bodo potrebni strokovni kadri. S tem pa se ustvarjajo določena neskladja na področju kadrovske politike.

Potem mislim, da bi bilo prav, da bi uvedli obveznost, če že ne zakonsko pa vsaj moralno, da bi vsaka organizacija združenega dela morala glede na določeno število zaposlenih ali pa glede na višino ustvarjenih sredstev misliti tudi na svoje strokovnjake in jih štipendirati, ne pa jih jemati iz drugih organizacij.

Ob koncu bi podčrtal, da bi morale biti na področju štipendiranja resnično več discipline, pa tudi več odgovornosti za izvajanje družbenih dogovorov, s tem pa seveda tudi več sankcij. Če tega ne bo, potem bomo čez dve ali tri leta govorili isto kot danes. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Jože Božič, prosim!

Jože Božič: Tovarišice in tovariši! Najprej bi rad rekel, da je bila ob zaostreni lanskoletni situaciji pri štipendiranju prav gotovo na mestu pobuda v tem zboru, da se v naših zborih obravnava ta problematika. Precej dolgo je trajalo od te pobude pa do današnje seje. To ima sicer svoje negativne, vendar tudi pozitivne strani. Negativne, kjer bi lahko prej prišli do boljših rešitev, pozitivne pa, ker so nekateri pogledi na vprašanja štipendijske politike dozorili. Danes lahko napravimo korak naprej. Še pred kratkim je obstajalo mnenje, da to ni mogoče. Mislim, da je prav naš zbor poklican, da v določenih zaostrenih situacijah v naši družbi hitreje daje pobude in da bi morali prav ta primer izkoristiti za to, da bi v bodoče dajali še več pobud in hitreje pomagali nekatere stvari premikati na boljše.

Pobuda o posebnem obravnavanju štipendijske politike, ne glede na celotno obravnavo kadrovske politike, o kateri bomo razpravljali 6. julija, je pomembna, ker so se nekoliko bolj učinkovito javno izjasnjevali tudi nekateri drugi faktorji (družbenopolitične organizacije, gospodarska zbornica). Mislim, da je posebno razveseljivo to, da je tudi predstavnik Izvršnega sveta v uvodnem ekspoziju šel korak naprej od poročila, ki ga je predložil Republiški komite za vzgojo in izobraževanje. Seveda mislim, da nas težje delo še čaka. Zdaj se šele dogovarjamo, kako naj bo združeno delo kot nosilec štipendijske politike dejansko nosilec. Teoretično oziroma politično usklajujemo nadaljnja izhodišča štipendijske politike. Postajamo vse bolj enotni in smo vsi za tako politiko. Vendar bo treba precej dela, da bodo izhodišča normirana v temeljnih aktih organizacij združenega dela, ne samo v načelnih dogovorih.

Sem tudi eden tistih, ki meni, da je sedanji sistem izredno kompliciran, da odvzema iniciativo za odločanje neposrednim proizvajalcem, da omogoča izigravanje in podobno. Preskočiti v nov sistem, ki bo vse te slabosti eliminiral ne bo tako lahko. Zavedati se moramo, da se z enkratno razpravo v zboru ne da odpraviti teh stvari in da se bomo morali verjetno še vračati na ta vprašanja. Mislim, da je tudi sedanji družbeni dogovor popolnoma jasno pokazal, da imajo temeljne organizacije združenega dela premalo manevrskega prostora, da v skladu s svojimi razmerami urejajo stvari. Prav s pobudo v zboru smo hoteli, da se nekaj uredi. Ni slučaj, da je bila kritika delegatov, članov delovnih teles v Skupščini in tudi v naši komisiji, predvsem usmerjena proti uniformiranosti sedanjega družbenega dogovora, ki ne omogoča ustvarjalnih in racionalnih odločitev neposrednim proizvajalcem glede na razmere, v katerih živijo, in njihove dolgoročne interese.

Hočem reči tudi to — ne glede na to, da smo bili nekoliko kritizirani, da vidimo samo negativno in same slabosti pri ocenjevanju štipendijske politike, da pa smo tudi delegati v razpravah poudarjali, da je vendarle bil napravljen korak naprej k podružbljanju kadrovske politike v tem letu. Še dobro leto, dve nazaj sploh nismo imeli nobenega takega organiziranega sistema štipendijske politike. Da nista popolnoma zaživela dogovarjanje in ves predvideni sistem, je vzrok v tem, da dogovor ni bil dorečen. Vsi naši dogovori, ki jih prvič sprejemamo, pomenijo bolj tipanje, iskanje nekih rešitev. Šele pozneje, na osnovi prakse, lahko družbeni dogovor bolj dodelamo. Izvajanje tega dogovora je opozorilo na isto kot priprave na seje zborov 6. julija, ko bomo ugotavljali, kako uresničujemo resolucijo Skupščine SR Slovenije o uresničevanju kadrovske politike v naši republiki, namreč, da imamo izredno velike težave pri razvijanju sistema dogovarjanja. Dogovori zelo hitro postanejo predmet formalnega dogovarjanja mimo skupščin in odločitev samoupravnih institucij

in se prepuščajo posameznim službam ali komisijam; nanje se prenaša politična odgovornost za sprejemanje izvajanja dogovorov. Mislim, da je ista stvar na področju kadrovske politike; da to ni nekaj posebnega in da je to eden od osnovnih vzrokov, da je prišlo do teh težav.

V razpravah, poročilih in uvodnem referatu ste nekajkrat slišali, kje so slabosti. Zato jih ne bom ponavljal. Mislim, da še vrsto let ne bodo uskladene dejanske kadrovske potrebe združenega dela s sistemom izobraževanja, da bo potreben še velik napor, da bomo te stvari uskladili, ker gre za celovito koncepcijo kadrovske politike in ne samo za štipendiranje. To ni uskladen in se počasi usklaja, zato bomo še vrsto let iskali in krepili vezi med študenti, učenci in združenim delom, čeprav bi morali prav ti, študenti in učenci, graditi svoj položaj kot delavci v združenem delu, katerega sestavni del postanejo tisti trenutek, ko dobijo štipendijo. Mislim, da tu ne gre samo za formalne odnose in da ne bodo zadostovali samo sporazumi in dogovori. Potrebna bo zelo aktivna družbenopolitična in samoupravna aktivnost vseh subjektov v temeljnih organizacijah združenega dela in v izobraževalnih institucijah. Tu obstajajo odprta vprašanja med celotnim sistemom šolstva in združenim delom, od visokega šolstva do usmerjenega izobraževanja, katerega koncepte pravkar pripravljamo. Brez aktivne vloge Sindikatov, Socialistične zveze in družbenopolitičnih organizacij teh procesov ne bomo uspešno uresničili.

Najbrž tudi ni nobenega dvoma, da je štipendija naložba združenega dela v kadre ne glede na to, ali je nosilec štipendije temeljna organizacija neposredno ali prek sredstev, ki se združujejo na višji ravni samoupravnega organiziranja, in ne glede na raven tega organiziranja. Mislim, da bo o teh vprašanjih še dosti govora. Moramo vztrajati, da je za štipendijsko politiko odgovorno predvsem združeno delo in da združeno delo gospodari s svojimi sredstvi ne glede na to, na kateri ravni jih združuje. Praksa je letos pokazala, da v nasprotnem primeru prihaja do odtujevanja, celo do manipuliranja s sredstvi združenega dela. In to se je dogajalo pri nas v zadnjem obdobju. Ne mislim kriviti službe za zaposlovanje. Ta je pač bila izbrana z dogovorom podpisnikov za izvajanje štipendijske politike, da opravlja to delo. Vendar sem globoko prepričan, da služba za zaposlovanje ni prava rešitev in da to ne bi smelo biti pravilo. Združeno delo se glede izvajanja štipendijske politike lahko dogovarja tudi z drugimi strokovnimi službami znotraj ali izven temeljne organizacije. Iskati mora ustrezne rešitve, ki bodo najbolj organsko povezovale politiko štipendiranja in izvajanje te politike.

Rekel bi rad še to, da smo bili seznanjeni s stališči Izvršnega obora Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije o problemih štipendijske politike. Ta stališča se v načelu od januarja niso spremenila. Rad pa bi vas seznanil z dodatnimi stališči oziroma s predvčerajšnjo razpravo v Izvršnem odboru RK SZDL, o spremembah in dopolnitvah družbenega dogovora. Zavzel je zelo pomembna stališča. S tem se politična akcija usmerja h konkretnim vprašanjem, in to prek Socialistične zveze in v njej organiziranih subjektivnih sil, kar bo pomemben prispevek k javni razpravi, ki bo jeseni.

Izvršni odbor Predsedstva RK SZDL podpira javno razpravo, v katero se bomo seveda morali vključiti tudi mi, delegati.

Rad bi povedal, da je Izvršni odbor razpravljal o predlogu sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju štipendijske politike in da gre za naslednje stvari: Gre za vgraditev večje stimulativnosti za kadrovske štipendije, kar je v skladu s tem, o čemer govorimo, da naj ostanejo v sistemu v

bistvu le kadrovske štipendije. Gre za novosti pri razpisu štipendij, za javnost dela, za sankcije pri kršenju dogovorov. Kot poseben element se pojavlja sodišče združenega dela. Bolje so opredeljene naloge posameznih nosilcev, uveden je institut samoupravne delavske kontrole. S temi spremembami se odpravljajo tudi mnoga določila v sedanjem družbenem dogovoru, ki bolj spadajo v samoupravne sporazume kot v izvedbene akte ali pa sploh spadajo v pristojnost in odločanje neposrednih proizvajalcev in njihovo svobodno razpolaganje s temi odločitvami na osnovi splošno dogovorjene štipendijske politike. Družbeni dogovor bi tako resnično predstavljal samo dogovor, to je politiko oblikovanja štipendij. Seveda bi na ta način lažje sprostili iniciative, interese in aktivnost neposrednih proizvajalcev.

V teh izhodiščih pa so premalo poudarjene spremembe, ki jih zahteva usmerjeno izobraževanje, ustanavljanje posebnih izobraževalnih skupnosti in njihovo vključevanje v štipendijsko politiko. To je zdaj še nedorečeno, je pa pravzaprav tisto, kjer iščemo stike med združenim delom in izobraževanjem. Zato tudi ustanavljamo posebne izobraževalne skupnosti.

V poročilu Komisije smo predlagali, da bi zbori združenega dela skupščin občin na svojih sejah analizirali stanje štipendijske politike. Predlagali smo tudi, da bi zbori združenega dela skupščin občin obravnavali predloge dopolnil družbenega dogovora. Ta predlog je Izvršni odbor Predsedstva RK SZDL v ponedeljek podprl, ker meni, da bi javni razpravi jeseni dali s tem večjo težo in da bi lahko prek zborov združenega dela skupščin občin razprave najhitreje segle v temeljne organizacije združenega dela. Dolžan sem tudi obvestiti zbor, da se bo naša komisija vključila v javno razpravo, da bomo ne glede na letna poročila o uresničevanju resolucije o kadrovski politiki v SR Sloveniji tekoče obveščali zbere o problemih štipendijske politike.

Mislím, da bi bilo prav, da bi v programe dela nekaterih odborov naših zborov, predvsem v Zboru združenega dela, tudi vključili problematiko štipendiranja. Menim, da je ta problematika tako živa in občutljiva, da prav gotovo ne bo z nekim novim aktom ali družbenim dogovorom ali z nekimi sporazumi odpravljena z dnevnega reda in da bo kot taka vedno aktualna. Gre za živa vprašanja mlade generacije, za boj s konzervatizmom, z raznimi ideološkimi in tehnokratskimi pojavi, ki še niso povsem izkoreninjeni. Stalno moramo paziti na te pojave in stalno spremljati to problematiko. Na ta način bi seveda hitreje prispevali tudi k reševanju problematike.

Predlagali bi tudi, da bi komisije, ki v občinah spremljajo izvajanje zakona o združenem delu, obravnavale in spremljale urejevanje štipendijske politike. Če ne bodo temeljne organizacije združenega dela vgradile svojih obveznosti v svoje statute, bodo spet neke komisije ali neki interesi izven združenega dela krojili štipendijsko politiko. Mi pa se borimo za to, da se zakon o združenem delu tudi na tem področju ustvarjalno izpelje v vseh temeljnih organizacijah, da le-te postanejo dejansko odgovorne in da se problematika štipendiranja rešuje tam, kjer je to potrebno in kjer se odloča o sredstvih.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? Tovarišica Štefančičeva, prosim!

Terezija Štefančič: Še vedno obstaja problem zaostajanja v izplačevanju štipendij. Iz sredstev javnega obveščanja vemo, ne da bi bili prisotni na zborovanjih študentov, kako pereč problem je to. Zato se mi zdi, da bi mo-

rali sedaj, ko bomo dograjevali sistem štipendiranja, posebej poskrbeti, da se nam ne bo ponavljalo, da po šestih mesecih študentje ne bi dobili štipendije in bi morali zaradi tega oditi domov.

Zdaj, ko bomo začeli z analizami v delovnih organizacijah, občinah in v družbenopolitičnih organizacijah, bi morali tudi pogledati, kako načrtujejo kadrovsko politiko in štipendiranje v srednjeročnih planih. S tem smo komaj začeli, zato so tudi rezultati majhni. Mislim, da so tu največje vrzeli, zlasti v manjših delovnih organizacijah, kjer ni nikogar, ki bi skrbel za kadrovsko oziroma štipendijsko politiko. Zato naj bi služba, ki smo ju uvedli pri občinskih skupščinah za kadrovsko politiko, na nek način pomagala pri tem. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Želi še kdo besedo? Prosim, tovarišica Urlihova!

Ela Ulrich-Atena: Spoštovane tovarišice delegatke in tovariši delegati! Rada bi se odzvala na nekatere stvari, ki so bile v razpravi izrečene, ter dodala nekaj, kar sem zaradi dolžine ekspezeja bila prisiljena opustiti, pa bi morda morala že tam povedati.

Najprej glede odgovornosti. O tem smo veliko razpravljali v našem Republiškem komiteju, pa tudi v Izvršnem svetu, in še preden smo poročilo predložili, smo se odločili, da ne bomo navajali odgovornosti, najmanj pa konkretne osebne odgovornosti ali odgovornosti določenih organov. Težko je namreč Republiškem komiteju kot upravnemu organu, ki je predstavljal samo enega od udeležencev v tem postopku, pa tudi njegova pooblastila niso taka, da bi pokrival celo področje štipendiranja, zlasti v situaciji, ko to postaja sestavina politike vsega združenega dela, proučiti to odgovornost do take mere, da bi lahko popolnoma objektivno to tudi zapisali v poročilo. Pa ne le to, zdelo se nam je tudi, da to v trenutku, ko snujemo politiko za naprej, ni bistvenega pomena. Če pa je, potem naj udeleženci sami ugotovijo v svojih organih in s svojimi sredstvi, kje je ta odgovornost, in naj po svojih samoupravnih pooblastilih, pravicah in sredstvih, ki jih imajo sami, to odgovornost zaostrojuje.

Včasih pa so se vendarle preveč klicale na odgovornost samo skupne komisije, kajti niso bile vse napake tam. Pogosto so bile napake tudi na strani študentov, pa se odgovornost ni tako dosledno zahtevala. In tudi bi lahko ugotovili, da so nekateri štipendisti dobivali neupravičeno iz več naslovov štipendije, pa o tem nismo tako glasno govorili, kakor o tem, da zamujamo z izplačevanjem. Strinjam se, da se ne sme zamujati, strinjam se, da se ne smejo med študijem spremeniti pogoji ali vsaj neutemeljeno spreminjati pogoji, toda usklajevanje pa bo le potrebno, ker bo nujno treba povezovati globalna sredstva za štipendije s celotno gospodarsko močjo združenega dela. Zato ni izključeno, da bodo udeleženci sami, ne pa kdo od zgoraj, spreminjali in zaostrovali kriterije.

Odgovornost je po našem mnenju zelo mnogostranska. Navedla bi nekaj, na kar so prav tako opozorili tudi delegati na eni izmed sej odborov, ki sem ji prisostvovala. Gre za pojav, ko nekatere delovne organizacije, ki ne skrbijo načrtno za zadovoljevanje svojih kadrovskih potreb, pobirajo kadre od drugih. Pobirajo tiste kadre, ki bi želeli ostati v mestu študija in so zmeraj pripravljeni štipendijo vrniti, ali sami ali pa te organizacije, ki jih vabijo k sebi. Tako prevzemajo njihove obveznosti za morebitna vračila štipendij, kar je pravzaprav edina sankcija, pa še ta zelo neučinkovita, saj gledano z ekonomskega vidika ne prizadene bistveno niti štipendista niti delovne organizacije.

Ta pojav prevzemanja štipendistov onim organizacijam, ki so več let vlagale v štipendiranje, je mislim, vprašanje samoupravne morale. Morali bi ga obravnavati kot faktor samoupravne socialistične zavesti in morale in kot pomemben element odgovornosti, ki ga po državni poti, pa najbrž tudi z delegatsko skupščino tako enostavno ne bomo mogli razrešiti.

Na to kaže v nekem smislu tudi javnost dela, za katero menimo, da je bila, to sem že v ekspoziciji povedala, res zelo, zelo skromna. Njen pomen ocenjujemo predvsem z vidika družbene kontrole, kajti če javnost je, potem je z njo prisoten tudi faktor družbene kontrole. Pa ne samo to. Z javnostjo je povezana tudi nadaljna demokratizacija odnosov.

V pojasnilo naj povem še nekaj besed o pripravi tega poročila. Že prej sem rekla, da je to veliko širše področje, kot pa je področje, ki ga naš komite, če gledamo s stališča državnega organa, pokriva. Poleg tega tudi ta zbor ve, da je Komite neustrezno in nepopolno zaseden in da s težavo zmaguje naloge. No, predvsem pa moram reči, da je bilo to poročilo težavno pripraviti, ker je bilo vmes treba neprestano razčiščevati podatke in poročila tega ali onega organa. Zato smo v fazi priprave tega poročila opravili več konzultacij. Od tega najbrž tudi posledica, ki jo je tovariš Božič opazil, namreč razvoj od prvega gradiva do tega, ki ga danes obravnavamo. Mislim, da so nam to preverjanje podatkov in široka posvetovanja dala dobre izkušnje, da bi tak način priprave gradiv kazalo večkrat uporabiti, tudi takrat, ko ne bomo v zadregi s podatki. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Beno Zupančič!

Beno Zupančič: Tovarišice in tovariši!

Upam, da ne bom preveč zavlekel razprave. Nisem nameraval razpravljati, toda po tem, kar sem slišal danes, bi vendar spregovoril o nekaterih problemih.

Sprašujem, kaj pomeni »združeno delo«? To vprašanje sem postavil v tem zboru pred dvema letoma. Pred kratkim je tovariš Sergej Kraigher ta pojem zelo razločno razložil v naši javnosti.

Imam vtis, da ves čas odgovornost za določene probleme prenašamo na združeno delo, ne da bi natanko vedeli, kaj s tem mislimo. Ali mislimo le na gospodarsko proizvodnjo ali na gospodarske organizacije, ali pa mislimo tudi na vse tiste dejavnosti v družbi, ki omogočajo gospodarsko proizvodnjo in družbeno življenje, upošteva je tudi republiško skupščino, njen izvršni svet, Socialistično zvezo delovnega ljudstva in druge, na primer ljudsko obrambo, upravo in podobne.

Menim namreč, da lahko govorimo tudi o odgovornosti Skupščine SR Slovenije in njenega izvršnega sveta. Tovarišica Ela Ulrih-Atena je prej omenila, kaj vse so morali storiti, da so prišli do podatkov. To pomeni, da ne moremo v družbi tako ravnati, da kratko malo rečemo, da je odgovorno združeno delo, potem pa smo v dveh letih dvakrat pred tem, da imamo študentske nemire. To ni bil prvi primer, da smo bili v tem letu v krizi. Pred dvema letoma, ko sem se pogovarjal z delegacijo študentov, je bil podoben položaj.

To pomeni, da moramo biti pri tem zelo natančni in zelo konkretni in se vprašati, ali ima združeno delo za to vse pogoje in ali so tudi drugi dejavniki v družbi združenemu delu omogočili, da lahko stori tisto, kar lahko stori oziroma kar mora storiti. Po vsem, kar vemo, pa združeno delo, predvsem v zvezi z

gospodarsko proizvodnjo, ni še sposobno pri planiranju upoštevati človeški dejavnik v svojih razvojnih predvidevanjih. To pomeni, da se ne bi smeli lahko miselno izgovarjati na združeno delo in prenašati nanj odgovornost, kar je seveda zelo zamotano in občutljivo, ne da bi imeli tiste mehanizme, rezerve in intervencijske možnosti, ki bi preprečevale neprijetne družbene konflikte in reševale posebne socialne probleme v primerih, ko gre za otroke delavcev, kmetov oziroma tistih prebivalcev, ki sami ne morejo študirati svojih otrok.

To navajam tudi zaradi tega, ker se je pravzaprav Izvršni odbor Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva edini v začetku in takoj operativno lotil reševanja teh vprašanj, čeprav se v zvezi s tem postavlja vprašanje, ali je res potrebno, da se Socialistična zveza delovnega ljudstva tako operativno loteva reševanja nekaterih vprašanj, česar bi se morali lotiti tudi drugi družbeni dejavniki.

Ko sem poslušal tovariša Božiča, sem si zastavil tole vprašanje: Ali ne bo sprememba družbenega dogovora zavrla akcijo in uresničevanje tega, kar je bilo sklenjeno? Zelo velika nevarnost je dana, da začnemo razpravo o spremembah družbenega dogovora. Menim, da je družbeni dogovor treba spremeniti, ampak da ne bi to spreminjanje pomenilo, da bodo vsi rekli, počakajmo toliko časa, da se ta družbeni dogovor izpopolni, v tem času pa bi se znova pojavili isti problemi, kot so se v začetku tega leta. Menim, da bi bilo treba res zelo paziti, da ne bi sprememba družbenega dogovora in izpopolnitev sistema zavrla akcije in vsega, kar ta trenutek poteka.

Menim, da so predlogi in vprašanja, ki jih je navedla tovarišica Anita, zelo konkretni, zelo stvarni in da bi jih bilo treba vključiti v predlog stališč. Zdi se mi, da je v svojih predlogih oziroma tudi v zvezi z nekaterimi vprašanji navedla nekatere bistvene točke funkcioniranja celotnega sistema in da bi odgovori nanje oziroma rešitve in ukrepi na tem področju bili zelo pomembni in koristni.

V zvezi s strokovno službo je bil izražen dvom, ali je skupnost za zaposlovanje najbolj primerna, da ima to službo. Menim, da bi bilo prehitro, da o tem sklepamo, in pa tudi, da bi bilo treba razmisliti, kaj je treba v zvezi s tem storiti. Namreč, če bi ta služba obremenjevala to skupnost, ki ima seveda kopicu pristojnosti in skrbi, potem se lahko zgodi, tudi če to službo kadrovsko okrepimo, da bo vselej na »stranskem tiru«, ne pa »na glavnem«. V zvezi s tem nimam konkretnega predloga, pa tudi menim, da ne bi o tem konkretno sklepali. To bi bilo treba urediti.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? (Nihče.) Povem naj, da sem nameraval predlagati, da sprejmimo predlog sklepov Komisije Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve v predloženem besedilu, menim pa, da je treba na podlagi razprave in ekspezeja tovarišice Ele Ulrih-Atene predlog teh sklepov dopolniti. Prosim, če ugotovite, ali je v tem predlogu izražena razprava v zboru, in če je potrebno, bi predlog sklepov oblikovali še bolj jasno.

Predlagam naslednje sklepe:

1. Štipendiranje mora biti krepkeje vtakano v dolgoročno in razvojno politiko združenega dela. Delavci v združenem delu, ki odločajo o ustvarjenem dohodku, morajo postati tudi nosilci štipendijske politike in imeti odločilen vpliv na načrtovanje kadrovskih potreb in usmerjanje sredstev za štipendiranje.

Potrebno je tudi mnogo bolj razvijati oblike neposrednega medsebojnega odnosa in odgovornost med študenti in študentorji-delavci v združenem delu.

Sredstva, ki se združujejo za študentiranje, ne smejo postati od delavca odtujeni skladi.

2. Udeleženci družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov o študentiranju naj pri nadaljnjem uresničevanju študentijske politike uveljavljajo neposredno študentiranje za potrebe temeljnih organizacij združenega dela, študentiranje za delo in ob delu in v tem smislu opredelijo skupno politiko v interesu združenega dela. Izpopolnijo naj sistem študentiranja ter zagotovijo pogoje za samoupravno organiziranje in izvajanje družbenega dogovora. Dogradijo naj sistem združevanja sredstev za študentiranje skupnih potreb družbe. Pri tem je treba na področju uresničevanja študentijske politike upoštevati tudi socialne vidike, prav tako pa tudi kadrovske potrebe pospešenega družbeno-ekonomskega razvoja manj razvitih območij v Socialistični republiki Sloveniji.

3. Zbor priporoča vsem organizacijam združenega dela in udeležencem družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju študentijske politike in samoupravnih sporazumov o študentiranju učencev in študentov, da njihovi samoupravni organi obravnavajo in ocenijo dosedanjo študentijsko politiko v skladu s svojimi razvojnimi načrti ter na tej podlagi opredelijo svoje naloge in odgovornost za uresničevanje študentijske politike in zagotovijo spremljanje njihovega uresničevanja.

4. Družbenopolitični zbor priporoča zborom združenega dela skupščin občin v Socialistični republiki Sloveniji, da skupaj s temeljnimi organizacijami združenega dela celovito ocenijo izvajanje študentijske politike v občini in opredelijo potrebne ukrepe za uveljavljanje dogovorjene študentijske politike v temeljnih organizacijah združenega dela. Sprejeta stališča in sklepi zborov združenega dela naj služijo tudi kot osnova za spremembe in dopolnitve družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju študentijske politike v Socialistični republiki Sloveniji, pa tudi za jasnejšo opredelitev v samoupravnih splošnih aktih temeljnih organizacij združenega dela.

Prosim, ima kdo kakšno pripombo k tem sklepom? Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič (iz klopi): Tudi o samih porabnikih študentij bi bilo dobro nekaj reči v sklepih v tem smislu, kot je predlagala tovarišica Štefančičeva, da se pravočasno zagotovijo sredstva za študentiranje in dodeljene študentije redno izplačujejo porabnikom študentij, hkrati pa naj se opredeli njihova odgovornost. To pomeni, da se ob splošnih in načelnih ugotovitvah zavzemamo tudi za konkretne rešitve položaja samih porabnikov študentij. Gre za spremembo v 12. točki sklepov.

Predsednik Stane Markič: Sam ne vem, kako bi se to formuliralo. Ali morda lahko besedilo iz magnetograma vključimo v sklepe? (Da.) Besedo ima tovariš Beno Zupančič!

Beno Zupančič: Tovariš predsednik, med sklepi si prebral tudi priporočilo zborom združenega dela občinskih skupščin. Menim, da lahko tako priporočilo damo tudi Zboru združenega dela in sploh Skupščini SR Slovenije ter njenemu izvršnemu svetu.

Predsednik Stane Markič: To bi bilo nekoliko neprimerno, ker preostala zbora to prav tako obravnavata kot ta zbor.

Beno Zupančič: Potem pa sklenimo, da bomo čez čas, na primer čez šest ali osem mesecev, to ponovno obravnavali in ugotovili, kaj se je naredilo na tem področju.

Predsednik Stane Markič: To lahko naredimo.

Beno Zupančič: Če nalagamo drugim naloge, menim, da jih moramo tudi sebi.

Predsednik Stane Markič: Lahko tudi rečemo, da bomo čez določen čas to problematiko ponovno obravnavali in ugotovili, kako poteka reševanje problemov na tem področju.

Beno Zupančič: Gre še za eno vprašanje. Ali ne bi v sklepih zavezali kot sestavni del združenega dela tudi šole, univerze in druge institucije, da spremljajo izvajanje štipendijske politike?

Predsednik Stane Markič: To je vse združeno delo in to so vsi podpisniki družbenega dogovora tako, da je vprašljivo, ali je treba kaj posebej reči o nalogah visokošolskih organizacij.

Beno Zupančič: Sam tega ne vem, le vprašujem. Vprašujem tudi, zakaj ne bi teh problemov obravnavali tudi republiški in občinski organi za planiranje.

Gre namreč za bistveni del celotnega razvojnega predvidevanja. Zato vprašujem, zakaj se ne bi ti organi vključili v to obravnavo in rekli svoje.

Predsednik Stane Markič: Menim, da bi bilo prav — ne vem, kako drugi to ocenjujete — da bi poudarili, da mora biti štipendiranje uskladenost s planiranjem potreb.

Besedo ima tovarišica Ela Ulrih-Atena!

Ela Ulrih-Atena: Morda bi kazalo v tej smeri poudariti vlogo posebnih izobraževalnih skupnosti, ker so one tisto mesto, kjer se interesi in potrebe po izobraževanju usklajujejo med temeljnimi organizacijami združenega dela na eni strani in šolami na drugi strani kot izvajalci. Ta povezava je sedaj zelo šibka. Ugotavljamo, da sta se le dve interesni skupnosti kolikor toliko adekvatno vključili v to usklajevanje, medtem ko vse preostale še ne. Prav tako se niso v proces štipendiranja vključile druge samoupravne interesne skupnosti, posebej tiste na področju družbenih dejavnosti, pri katerih bi morali najbrž širše zajeti kadrovske reprodukcije. Ne more namreč vsaka bolnišnica, vsaka šola, vsako gledališče zase voditi učinkovito dolgoročno kadrovske politike in reprodukcije. To bi prevzele te samoupravne interesne skupnosti in ne izobraževalne. Posebne izobraževalne skupnosti seveda tudi, ampak predvsem samoupravne interesne skupnosti na področju družbenih dejavnosti. Podobno nalogo bodo imele tudi nekatere gospodarske samoupravne interesne skupnosti, na primer na področju prometa in sploh infrastrukture, ker najbrž posamezne

organizacije ne bodo mogle tako celovito obvladati teh problemov. To pa je seveda povezano s planiranjem njihovega celovitega razvoja.

Predsednik Stane Markič: To pomeni, da se je treba opredeliti, ali to dopolnitev vključimo v sklepe. Prosim, besedo ima tovariš Beno Zupančič!

Beno Zupančič: Menim, da je to, kar je omenila tovarišica Ela Ulrih-Atena, zelo pomembno. V to je treba vključiti samoupravne interesne skupnosti na vseh teh področjih. Ampak zame je še vedno problem, kako jasno opredeliti, kakšna bo ta služba. Gre namreč za delegate, ki pridejo in odidejo. Sedaj pa študentu, ki ni dobil štipendije, rečeš: »Združeno delo je krivo.« On pa ne ve, kam bi se obrnil pri vseh teh organih, ki odločajo o njegovi usodi tako, da ne dobi šest mesecev štipendije.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Janko Česnik!

Janko Česnik: Podpiram predlog tovariša Zupančiča glede dolgoročne kadrovske politike v skladu z razvojnim načrti celotne družbene skupnosti, kar pomeni v skladu s srednjeročnim družbenim planom razvoja in v skladu z letnimi resolucijami ekonomskega razvoja. Zdi se mi, če sem prav razumel, da bi bilo prav, če bi v začetnem stavku sklepov poudarili, naj bo štipendijska politika v skladu z družbenim planom, kot tudi da bi ustrezno poudarili vlogo organov za planiranje tudi na področju planiranja kadrov. Na tem področju smo najbolj deficitarni. Sicer se strinjam s tovarišico Elo Ulrih-Ateno, da je to tudi naloga samoupravnih interesnih skupnosti, menim pa, da je to predvsem naloga Zavoda SR Slovenije za planiranje, ki mora na tem področju opredeliti razvojno perspektivo.

Zdi se mi, da gre za delno neskladnost med predlogom tovariša Poliča in pa tem, kar je navedeno v poročilu, analizi in sklepih. Govori se o preveliki administraciji, o hitrem naraščanju administracije, o »poplavi« teh služb, ki seveda zelo različno vplivajo na zmožnosti združenega dela za njihovo financiranje. V tej analizi pa se govori le o tem, da nismo sposobni tega obvladati zaradi tega, ker nimamo ustrezno organizirane družbene službe. Ali bomo rekli, da drugod ne bomo podpirali oblikovanja administracije, na tem področju pa ga bomo podpirali, ker smo sicer neučinkoviti, ali pa bomo to rešili na nek drug način s sodelovanjem z ustreznimi, sedaj že uveljavljenimi družbenimi subjekti, kot so sekretariat, samoupravne interesne skupnosti, zavodi za planiranje. Če bi izhajali iz tega, kar je navedeno v poročilu, zlasti na strani 11, predlogi, na strani 12, točka 3 in na drugih mestih, bi dejansko morali organizirati novo družbeno službo na področju štipendiranja.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Najprej o slednjem. Kljub temu, da sem govoril o tem, ne bi posebej v sklepih govorili o tej službi, ker kakorkoli bomo napisali, je od konkretnega položaja odvisno, kako bomo reševali te probleme.

V zvezi s tem, kar je navajala tovarišica Ela Ulrih-Atena, se vprašujem, ali je to morda rešljivo z 2. točko sklepov.

V zvezi z razpravo tovariša Bena Zupančiča o vključevanju organov za planiranje v štipendijsko politiko bi zelo jasno poudaril, da je treba temu

vprašanju posvetiti posebno skrb ob razpravi o uresničevanju plana za leto 1977 in da mora ta problematika najti svoje mesto v planskih dokumentih za leto 1978. S tem bi zelo konkretno opredelili obveznost, da se o tem vendar kaj več reče in dali pomembno mesto temu problemu v planskih dokumentih.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Besedo ima tovariš Jože Globočnik!

Jože Globočnik: Sicer se s predlogom strinjam, mislim pa, da to ne bi smel biti apel s katerim bi koga naprošali in pozivali, naj to stori. To, kar predlaga tovariš Beno Zupančič, pravzaprav neposredno izhaja iz vsebine zakona o družbenem planiranju in o družbenem planu SFR Jugoslavije. Ta zakon opredeljuje vsebino planov temeljne organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične skupnosti in vključuje v planiranje tistega, ki bo opravljal reprodukcijo na širši osnovi. Pri tem bi celo bil zelo oprezen. Zakon namreč zelo točno razlikuje tiste, ki so dolžni pripravljati strokovne osnove za plane, to so organi za planiranje, in točno subjekte planiranja v združenem delu. Torej, ob tem predlogu, s katerim soglašam, naj bi se tudi navedlo, da je treba zagotoviti uveljavljanje določb zakona o družbenem planiranju in o družbenem planu SFR Jugoslavije

Predsednik Stane Markič: Hvala! Besedo ima tovarišica Ela Ulrich-Atena!

Ela Ulrich-Atena: Najprej o slednjem. Podpiram tako rešitev, da bi rekli, naj organi za planiranje predvsem pripravijo globalne proporce glede kadrovskih potreb, ki bi jih ugotovili na podlagi sinteze vseh planov temeljnih organizacij združenega dela. Predvsem pa se mi zdi pomembno, da organi za planiranje izdelajo metodologijo planiranja kadrovskih potreb. To je največja zadrega, ki je danes v vseh organizacijah združenega dela, materialne ali pa nematerialne proizvodnje. Kako planirati? Kaj je ta futurološki vidik, ki je seveda dvojen. Gre za trend razvoja, ki ga je imela neka organizacija že v preteklih letih. Gre pa tudi za predvidevanje novih tehnologij, novih tehnoloških postopkov in povsem novih odnosov. Ker moramo planirati kadre ne le za srednjeročno obdobje, ampak za najmanj dve srednjeročni obdobji, če ne več, bo seveda predvidevanje potreb izredno težavno in ga ne bo mogoče prepuščati delovnim organizacijam.

V zvezi s problemom strokovnih služb menim, da so strokovne službe preobsežne. To je posledica tega, da smo združevali velika sredstva občin in jih prelivali med občinami. Če smo sprejeli politiko, da je treba štipendiranje izvajati v združenem delu in da morajo biti same temeljne organizacije združenega dela subjekt štipendijske politike, ki je uskladena s kadrovsko in sploh razvojno politiko teh organizacij, sestavljenih organizacij in samoupravnih interesnih skupnosti, potem se težišče dela strokovnih služb premakne od občine ali regije k sami organizaciji združenega dela oziroma k subjektu planiranja. Zato sem tudi v ekspoziciji rekla, da so udeleženci družbenega dogovora pred težavno nalogo rešiti zapletene probleme in da je pravzaprav to tudi sicer na videz težavna naloga. Zapletenost tega sistema bomo odpravili s tem, da bomo to področje decentralizirali in ga podružbili.

Težišče naše pozornosti mora biti seveda usmerjeno v same strokovne službe v delovnih organizacijah, ki jih je dejansko malo in ki niso usposobljene za to funkcijo. Tisto, kar je pomembno, o čemer sem že govorila v Odboru in kar bi kazalo tudi vključiti v sklepe tega zbora in Skupščine SR Slovenije, pa je evidenca. Evidenco moramo zagotoviti po enotni metodologiji tako, da bo dejansko zagotavljala zajetje vsakega štipendista glede tistih najpomembnejših elementov, ki jih želi družba spremljati, in da na osnovi take evidence, ki mora biti obvezna za vsak subjekt, ki je vključen v politiko štipendiranja, tudi lahko spremljamo njegov študij. Zato ni treba naročiti raziskave, če hočemo predložiti poročilo zato, da bo Skupščina SR Slovenije lahko določala politiko. V zvezi s to evidenco predlagam, da bodisi rečemo, da se vključi v zakonske določbe bodisi da jo upošteva plan statističnih raziskav Zavoda SR Slovenije za statistiko. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Ima morda kdo kakšno pripombo k tem predlogom? (Ne.) Predlagam, da bi ustrezná skupina na osnovi magnetograma dopolnila predložene sklepe. V to skupino predlagam tovariše: Jožeta Božiča, Viktorja Avblja in Bena Zupančiča. Ali popravljeno besedilo sklepov ponovno obravnavamo 6. julija 1977. leta na seji zbora ali pa sedaj obravnavamo te sklepe, ki naj se dopolnijo? Prosim, besedo ima tovariš Beno Zupančič!

Beno Zupančič: Tovariš predsednik! Če je 6. julija seja zbora, bi bilo prav, da to naredimo takrat. Lahko se pojavi še kakšen predlog. Ne verjamem, da smo izčrpali celotno razpravo.

Predsednik Stane Markič: Ne smemo pa si predstavljati, da bi v te sklepe vnesli prav vse predloge.

Beno Zupančič: Vseh predlogov ne bi vnesli. Saj imamo osnovo v razpravi, v predloženem gradivu in v sklepih Izvršnega odbora Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Predsednik Stane Markič: Zaključujem razpravo o tej točki dnevnega reda s tem, da naj ta skupina dopolni te sklepe, ki jih boste popravljene prejeli in jih bo ta zbor sprejel na svoji seji dne 6. julija.

Odrejam odmor do 12.30.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, in sicer na predlog za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči.

Predlog za izdajo zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije s prilogo »Problematika odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republiki Sloveniji«. Predlog za izdajo zakona so obravnavali: Odbor našega zbora za družbenopolitični sistem, Komisija Skupščine SR Slovenije za pravosodje in Zakonodajno-pravna komisija.

Prejeli ste predlog za izdajo zakona s prilogo in poročilo Odbora in obeh komisij. Danes pa ste prejeli predlog stališč, ki naj bi jih ta zbor sprejel na podlagi 72. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije in 19. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

K obravnavi te točke je bil še posebej povabljen predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije. Ali želijo poročevalci Odbora in komisij dopolniti poročilo?

(Ne.) Ali želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne.) Začenjam razpravo. Prosim, kdo želi razpravljati? Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Tovarišice in tovariši! Predvsem lahko ugotovimo, da smo pravzaprav v nekoliko čudnem položaju. Govorimo o organiziranju samoupravne družbe, ker pa hkrati urejamo tudi naše družbenosistemske odnose, moramo številna področja urejati z zakoni. Teh je zadnje čase precej. Po drugi strani pa terjamo, da zna delovni človek kot nosilec samoupravnega sistema reševati probleme, ki se postavljajo neposredno predenj, da zna obravnavati probleme in jih reševati v okviru dogovorov in predpisov. Kolikor jih rešuje v okviru predpisov, terjamo od njega, da mora dobro poznati vse zvezne in republiške zakone in skupščinske odloke.

To je seveda nemogoče in zaradi tega je še posebej pomembno organizirati tako imenovano pravno pomoč, ki naj mu omogoča, da se v okviru samoupravnih razmerij in zakonsko določenih odnosov znajde in seveda temu primerno uravnava svoje življenje. Lahko ugotovimo, da smo zaenkrat še dokaj siromašni glede raznih oblik pravne pomoči delovnim ljudem oziroma državljanom. Prav zaradi tega je nujno, da sprejmemo predlog, ki so ga dala telesa tega zbora, da ne govorimo predvsem o odvetništvu, ampak predvsem o pravni pomoči, ki jo je treba dajati delovnemu človeku na vseh področjih in v vseh oblikah. V tej zvezi je odvetništvo ena izmed teh oblik, ki jo je treba zakonsko opredeliti in ji dati z zakonom tudi ustrezno mesto.

Menim, naj bi sprejeli predlagano spremembo. Ne bi hotel kaj več razpravljati o samem besedilu, ampak bom v kratki razpravi opozoril na nekatera vprašanja, ki bi jih bilo treba pri usklajevanju tega področja s celotnim družbenim razvojem še posebej poudariti in kar bi moralo biti ob sistemskem urejanju tega področja bolj ali manj prisotno.

Najprej naj poudarim, da je odvetništvo predvsem pomembna služba v združenem delu. Zato ne more biti zasebna stvar kogarkoli. Menim, da je pri tem pomemben izpričan interes delovnih ljudi, ki mora biti zadovoljen tudi s to službo. Interes delovnih ljudi terja to službo, in sicer predvsem zaradi tega, da bi tudi ta služba sodelovala pri izvajanju z zakonom predpisanih in z dogovori sklenjenih norm in pri reševanju odnosov in stanj, ki nastajajo v naši družbi in ki morajo biti v skladu s politično opredeljenimi odnosi in seveda v skladu z veljavnimi zakoni.

Naj tudi poudarim, da bi morali odločno obračunati z miselnostjo, da je odvetnik zaščitnik posameznika pred oblastjo in pred sistemom in da mora sodelovati pri zmanjševanju ugleda organov in ljudi, ki izvajajo funkcijo oblasti, in iskati luknje v zakonu, ki naj omogočijo protipravna dejanja posameznikov ali organizaciji. Odvetnik, to pa seveda velja tudi za vse druge oblike pravne pomoči, mora tistim, ki se obračajo nanj, pomagati z nasveti, s tolmačenji predpisov, mora se v interesu svojega varovanca boriti za pravico, za zakonitost, za red in doslednost pri izvajanju veljavnih predpisov, toda vse to vendar v okviru in v interesu samoupravljanja, spoštovanja družbene lastnine, političnega sistema in javne odgovornosti za svoja dejanja. Zato odvetnik in odvetniška služba ne moreta na primer biti zoper načela zakona o združenem delu ali celo ustave, ampak, med najboljšimi poznavalci teh predpisov in med najdoslednejšimi borci za njihovo uresničevanje.

Menim, da le tako vključevanje odvetniške službe in vsake službe pravne pomoči pomeni družbeno koristno uveljavljanje teh služb. V zvezi s tem vpra-

šujem, ali je še sprejemljiva obveznost, ki jo navaja predlog za izdajo tega zakona pod tretjo točko, in sicer: »Pravno pomoč je odvetnik dolžan odkloniti, če je v isti stvari zastopal nasprotno stranko, ji dal pravni nasvet ali od nje sprejel informacijo, če je kot odvetniški pripravnik delal pri odvetniku, ki je zastopal nasprotno stranko, ali če je v isti stvari delal kot sodnik«.

Zdi se mi, da je ta obveznost dokaj formalistična, da je veljala v povsem drugačnih odnosih in glede povsem drugačne vloge, kakršno je odigral odvetnik v kapitalističnem sistemu ali pa tudi v obdobju našega tako imenovanega »državnega socializma«.

Če pa razumemo odvetnikovo funkcijo in njegovo vlogo v tem smislu, kot sem prej omenil, se mi pa zdi, da je povsem nesprejemljiva taka rešitev, kajti odvetnik mora vedno dati pravilen nasvet, vedno mora dati nasvet v interesu predpisov in odnosov pri uveljavljanju samoupravnega družbenopolitičnega sistema.

Prav tako menim, da bi moral zakon, kot to tudi predlaga Komisija Skupščine SR Slovenije za pravosodje, zagotoviti samostojnost odvetniške službe, toda s tem, da jo opredeli v okviru njene odgovornosti, če hoče zagotoviti delovnim ljudem resnično pravno pomoč pri uveljavljanju pozitivne zakonodaje. To pa tudi pomeni, da se niti odvetnik niti odvetniška služba niti za trenutek ne smeta obnašati tako, kot da sta izven oziroma iznad zakona, ali pa da na primer v kazenskih zadevah celo sodelujeta pri podtikanju samega obtoženca oziroma da pri reševanju civilnih zadev ne pomagata pri doslednem razjasnjevanju in iskanju materialne resnice. To pomeni, da morata sodelovati s sodiščem pri uveljavljanju vzgojnih ukrepov, ki v naši praksi vse bolj nadomeščajo kaznovno politiko, in da morata v tako imenovanih civilnih zadevah sodelovati pri doslednem iskanju in uveljavljanju materialne resnice.

Ne sme se torej dogajati, da bi pomen odvetnika cenili po tem, s kakšnim uspehom brani sovražnike našega političnega sistema, ampak le po tem, ali uspešno pomaga sodišču in drugim organom pri iskanju materialne resnice in delovnim ljudem pri uveljavljanju pravic, ki jim gredo po predpisih.

Zdi se mi, da je prav v tem tudi smisel moralnopolitične ocene, ki jo terja zakon za ta poklic. Vsaka drugačna ocena oziroma iskanje drugih elementov za moralno-politično opredeljevanje se mi zdi, da bi bila izven okvira naših potreb.

Dejstvo, da pravna pomoč ob vse obsežnejši zakonodaji, še bolj zaradi vse bolj prisotnega samoupravnega urejanja medsebojnih odnosov delovnih ljudi postaja vse resnejši problem vsakodnevnega življenja, terja seveda, da se tudi organizacijsko prilagodimo temu stanju, da razvijamo bogastvo raznih oblik te pomoči in da v tem okviru pravilno ovrednotimo in organizacijsko utrdimo tudi odvetništvo. Ali bo to samostojen odvetnik ali delovna skupnost, ki bo lahko olajšala specializacijo posameznikov v tej službi, se mi zdi, da ni toliko pomembno, ker bo sama praksa dokaj uspešno rešila to vprašanje, namreč v tem smislu, da bo pokazala, da je tudi na tem področju specializacija nujna in je zato posameznik vse manj sposoben, da lahko sam opravlja vse oblike pravne pomoči v svoji pisarni.

Zdi se mi, da je pa vendar pomembnejše, da sami z zakonom oziroma s predpisi in dogovori na njegovi podlagi izenačimo materialne pogoje v tej službi v republiki, tako da ne bi bilo razlike, ki jih navaja poročilo, in da z medrepubliškimi dogovori razjasnimo in uskladimo te odnose. Zdi se mi pa tudi, ko bomo z zakonom uredili to področje, kar pomeni, ko bodo urejene dodatne osnove, ki so sicer že prisotne v tej službi, v skladu z zakonom o združenem delu in s pre-

ostalimi osnovami, ki jih narekuje naš družbeni sistem, bodo morale družbeno-politične organizacije s posebno skrbjo spremljati organiziranje služb vseh oblik pravne pomoči in pomagati, da bodo tudi kadrovske dobro zasedene, ker le to lahko prispeva k uspešnemu uveljavljanju tako zakonov kot tudi družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov.

Če povežem to razpravo s prejšnjo točko dnevnega reda, o kateri smo že razpravljali, menim, da bo tudi v študentski politiki, to pa pomeni v kadrovske politiki, treba v prihodnje bolj upoštevati potrebe področja pravne pomoči, s tem pa tudi odvetništva.

Na koncu navajam še dve pripombi k predlaganim stališčem:

V drugem odstavku 4. točke je formulacija o razvijanju prek organiziranih oblik in v oklepaju navedba: »delovne skupnosti, posebne organizacije«. Ta drugi odstavek, ki navaja: »kot obliko organiziranja odvetnikov«, bi lahko pomenil, da je to tudi oblika konkretnega dela v odvetniški stroki. Zato menim, da bi bilo pravilneje, če bi na tem mestu rekli: »Za uspešnejše uveljavljanje družbenega interesa v odvetništvu, v skladu z značajem te družbene dejavnosti, mora še posebno skrbeti Odvetniška zbornica«. Tako bi jo zavezali kot političen dejavnik pri reševanju problemov na tem področju.

Menim, da 7. točka ni dorečena, ker le navaja, da bi bilo treba širše razpravljati. Menim, da bi bila boljša formulacija: »Družbenopolitični zbor meni, da je treba z vlogo in razvojem služb družbene pravne pomoči in odvetništva širše seznaniti vse delovne ljudi in delovne organizacije in jim tako omogočiti, da tudi prek teh služb dosledneje uveljavljajo svoje pravice in se seznanjajo s svojimi dolžnostmi«. Hvala.

Predsednik S t a n e M a r k i č: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Miro Gošnik!

M i r o G o š n i k: Tovarišice in tovariši! Za izhodišče svoje razprave bom vzel 6. točko predlaganih stališč tega zbora, v kateri je ugotovljeno, kljub soglasju, da je nova ureditev družbene pravne pomoči in odvetništva nujnost, da iz poročil delovnih teles sledi, da h konceptu, kakršen je v predlogu za izdajo tega zakona, v dosedanji razpravi ni bilo soglasja. To nestrinjanje s ponavljanjem dosedanje ureditve te pomembne družbene dejavnosti izhaja po mnenju tako Odbora tega zbora kot tudi Komisije Skupščine SR Slovenije za pravosodje iz dejstva, da se v času od spoznanj o delni ustreznosti dosedanje ureditve zakona o odvetništvu, ki je bil sprejet 1972. leta, vendar srečujemo z dvema, če ne z več bistvenimi družbenimi spremembami, ki terjajo, da se zakonodajni koncept te družbene službe za občane, delovne organizacije in podobno vendar aktualizira.

To zlasti izhaja iz ugotovitve, da na primer načela 298. člena ustave SR Slovenije v številnih primerih že konkretizira zakon o združenem delu, ki velja. Če ta citirani člen ustave SR Slovenije zadolžuje družbeno skupnost, da ustvarja pogoje, da bi bila občanom, delovnim in drugim organizacijam pravna pomoč takrat, ko je spričo zapletenosti odnosov potrebujejo, ko niso kos razmeram sami, potem je ta ustavna intencija najbrž že s konkretnimi oblikami možnih povezovanj delovnih ljudi, ki opravljajo to dejavnost, odprta širše, kot je bila, seveda ob upoštevanju letnice, ko je bil sprejet sedaj še veljavni zakon o odvetništvu.

Drug pomemben sestavni del tega aktualiziranja je pravzaprav v istem ustavnem členu, ki zadolžuje ne samo posebej organizirano službo pravne pomoči za nudenje pravne pomoči organom, organizacijam, delovnim ljudem in občanom, ampak tudi vse državne organe in organizacije, pred katerimi se vodi kakršenkoli postopek stranke, delovne organizacije, delovne skupnosti in drugih, katerim je potrebna pravna svetovalna služba z osnovnim namenom, da bi uveljavljali pravice, da bi se jim nalagale obveznosti, dolžnosti in da bi reševali svoja statusna vprašanja. Iz takšnega izhodišča pri obravnavi te problematike, zlasti pa iz sprejete globalne usmeritve pravosodnega sistema in iz ugotovitev v poročilu Ustavnega sodišča SR Slovenije o varstvu ustavnosti in zakonitosti seveda jasno izhaja, da je treba družbeno službo, kakršna sta v bistvu odvetništvo in pravna pomoč, bolj proučiti, in sicer, ali konceptualno ustreza razvojnim dosežkom te družbe in zlasti, ali ustreza po nekaterih svojih konceptih svoji fundamentalni družbeni vlogi, to pomeni, ali sledi s svojo usposobljenostjo, organizacijsko in teritorialno postavitvijo tisti svoji temeljni ustavni funkciji in namenu, da je na voljo in na razpolago človeku, njegovi delovni organizaciji in delovni skuposti, kadar in ko jo potrebuje. Seveda, če izhajamo iz tega izhodišča, je povsem jasno, da je treba v osnovi spreminjati nekatere poglede na status te družbene dejavnosti oziroma jih usklajevati z realno potekajočim družbenim razvojem, ko se vse več in več zadev iz zasebnolastniške in civilnopravne sfere prenaša v podružbljeno sfero, ko vse več in več ljudi rešuje svoje temeljne sporne odnose, upoštevajoč družbeno lastnino in status, ki ga uveljavlja delavec-upravljalec pri upravljanju z družbeno lastnino v svojem vsakodnevnem življenju.

Zaradi tega je seveda misel, ki jo je razvil tovariš Zoran Polič v razpravi pred mojo, logična posledica ugotovitve, da družbene razmere terjajo, da se iz zasebne pobude družbena pravna pomoč spremeni v družbeno skrb kot jo ustava nalaga družbenim skupnostim. Govorim v množini, ker iz podatkov o tej problematiki v pregledu, ki nam je bil predložen za to obravnavo, lahko zasledimo številne bele lise na zemljevidu Slovenije, kjer občanom in organizacijam, v katere se združujejo, ta pravna pomoč sploh ni zagotovljena.

Drugo področje, ki terja temeljito proučevanje organiziranja in nudenja pravne pomoči, izhaja iz same vsebine pravne pomoči, ki jo bo ta služba sposobna nuditi občanom in organizacijam. Pri tem se, zlasti na področju samoupravnega prava in samoupravno urejenih odnosov, pokaže ogromen deficit pred sodišči združenega dela. Ta deficit je razviden iz konkretnega podatka v zvezi z delom družbenega pravobranilca samoupravljanja, na katerega je bilo zaradi iskanja pravnega varstva in pravnega zastopstva naslovljenih že tisoče vlog, čeprav ta organ ni bil ustanovljen zato, da bi delil družbeno pravno pomoč in pravne nasvete občanom, ampak da bi preventivno varoval samoupravljanje in družbeno lastnino delno že s svojo pristojnostjo, na vsak način pa s svojim preventivnim konkretnim delovanjem. Na podobne zahteve nudenja pravne pomoči nas opozarja tudi poročilo o sodiščih združenega dela. Tudi pred temi sodišči se pojavljajo številne intervencije in poskusi, da se pri njih organizira pravna pomoč, kar je sicer v skladu s funkcijo, da je vsak državni organ, pred katerim se vodi postopek, dolžan občanom in organizacijam pomagati, vendar najbrž temeljne funkcije sodišča, da razsoja o spornih razmerjih, ne moremo nadomestiti s svetovalno funkcijo pravne pomoči.

Tako gre pri tem za nekatere statusne spremembe glede kompleksnih pogledov na pravno pomoč in tudi na odvetništvo kot obliko izvajanja te družbene

službe in dejavnosti. Pri tem je morda treba narediti še korak naprej. V Komisiji Skupščine SR Slovenije za pravosodje in v Odboru tega zbora smo ocenili, da gre za veliko pomanjkljivost v predloženem sistemskem pristopu pri dveh trditvah, ki po mojem prepričanju ne zdržita konfrontacije z našo družbeno stvarnostjo, in sicer, da odvetnik ne more biti v delovnem razmerju in da odvetnik po sistemu, kakršen je predviden, ni neodvisen.

Ne gre za enako neodvisnost, kot jo ustava opredeljuje pri sodiščih, ki pa jim hkrati, ko jim daje atribut neodvisnosti, nalaga obveznost, da sodijo po ustavi, zakonu in samoupravnih splošnih aktih. Če gre za neodvisnost odvetnika, za to, da se obvaruje pred vsemi mogočimi in nemogočimi intervencijami od ene strani v škodo nasprotne strani, je ta neodvisnost sama po sebi, po mojem mnenju, razumljiva, ker sicer pravne pomoči ni, če ima delavec v tej službi »dva obraza«. Menim, da je ta prispodoba razumljiva.

Drugo vprašanje pa je pojem »delovna skupnost« in »delovno razmerje odvetnikov«, če je družbena intencija, da postane ta, danes pretežno na zasebni pobudi temelječa dejavnost, družbena. V zvezi s tem je treba nekaj reči, ker sicer zapademo v določeno protislovnost, ki se sama po sebi zdi nerešljiva. O tem bom razpravljal v primerjavi s stališči na Vzhodu in Zahodu. Če je združevanje dela odvetnikov po vzhodnem ali zahodnem modelu družbenih ureditev nesprejemljivo, če se na Vzhodu odvetnik, ki bi stopil v službo, sreča z državo in državno lastnino in na Zahodu vsaka delovna skupnost odvetnika pomeni hkrati poroko s kapitalom in lastnikom tega kapitala, potem seveda naš koncept družbene lastnine in pravice upravljanja vseh delovnih ljudi z njo te primerjave ne zdrži.

Če bi bila za takšno konceptualno zgradbo našega modela odvetništva kakšna mednarodna ovira, ker se v mednarodne unije odvetnikov menda lahko združujejo le neodvisni in samostojni odvetniki, je pomislek o neodvisnosti nepošteven, glede na to, da se naš odvetnik združi z drugimi odvetniki in potrebnimi sodelavci v samoupravno delovno skupnost, v kateri izvajajo temeljno družbeno funkcijo z vsemi atributi svoje socialne varnosti, kakršno mu jamči združevanje dela in delo z družbenimi sredstvi. Mednarodni uniji odvetnikov je treba razložiti, da delovno razmerje pri nas ne pomeni odvisnosti od delodajalca, ker delodajalca ni. Težko je te naše družbene resnice razlagati preostalemu svetu. So take, da jih za zunanje opazovalce marsikje res težko razložimo. Razlagati jih pa moramo. Če tega ne storimo in če tega ne vgradimo v koncept te ureditve, potem je seveda konkretno organiziranje delovne skupnosti samostojnih odvetnikov le fikcija in bomo ostali najbrž pri poskusih, ki smo jim priča danes, ko se na primer trije odvetniki zmenijo za skupno firmo, ostanejo pa v bistvu trije zasebniki pod skupno firmo. Menim, da to ni intencija niti ustave niti zahteve, da družbena skupnost jamči pravno pomoč občanom.

Menim, da je tudi združevanje dela v take delovne skupnosti realno, le, če se držimo koncepta zakona o združenem delu, ne pa izhodišč, po katerih se zasebnitvo ohranja naprej kot pretežno ali pa izključno razmerje. Menim, da tudi v tej smeri lahko razumemo pravico do enake socialne varnosti vseh, ki z osebnim delom opravljajo določeno družbeno potrebno dejavnost, v smislu zakona o združenem delu, in sicer, da se združevanje v delovne skupnosti s skupnimi družbenimi označbami razume kot takšno združevanje, ne pa kakršnokoli drugačno združevanje.

Če se lotimo teh dveh fundamentalnih sprememb v razmerju do sedanjega zakona o odvetništvu in če ju hočemo uporabiti v smeri, o kakršni sem sedaj razmišljal, potem gre za tak koncept enakovredne, enakopravne, enako vrednotene in cenjene odvetniške službe kot katerekoli družbeno razvite oblike nudenja pravne pomoči, ki naj jamči enak status in enak položaj delovnemu človeku, ki potrebuje to službo, in nič manj pomembnega tistemu, ki opravlja to službo. Če se zavzemamo za izenačitvene pogoje, na primer glede moralno-političnega kriterija, potem je to seveda le izraz tega, o čemer sem prej razmišljal. V zvezi s tem pa menim, da je treba zagotoviti, ne načelno enak, ampak dejansko enak družbeni položaj delavca, zaposlenega v tej družbeno potrebni dejavnosti, kot je položaj delavca na kateremkoli drugem področju združenega dela. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo še želi besedo? Prosim, besedo ima Janko Česnik!

Janko Česnik: Tovarišice in tovariši!

Ker sta imela že oba dosedanja razpravljalca nekatere pripombe sistemskega značaja o urejanju te službe v poustavnem obdobju, s katerimi se strinjam v celoti, menim, da je prav, da posredujem še nekatere pripombe, ki seveda ob takem konceptu izhajajo iz stališč tega zbora za ureditev tega področja.

Znano je, da predlog za izdajo zakona ne daje dovolj osnove za določeno moderno organizacijo odvetništva, prilagojeno našim družbenim razmeram, da se predlagatelj, razen v nekaterih primerih, v glavnem drži sedanjega zakona, sprejetega 1972. leta, in da ta zakon ne daje dovolj podlage za tako sistemsko ureditev, kot sta jo opisala tovariša Polič in Gošnik. Zaradi tega je seveda treba sprejeti stališča, ki naj v zadostni meri izrazijo naša prizadevanja za organizacijo te službe na taki podlagi, kot je bila sedaj razložena.

Namreč stališča, da je odvetništvo javna in samostojna družbena služba in da imajo delovni ljudje na tem področju načeloma enake pravice kot delovni ljudje v združenem delu, je treba konkretizirati. Doslej to ni bilo dovolj urejeno in najbrž je treba, kot je bilo že navedeno, opredeliti konkretne odnose tudi na področju odvetništva v tej smeri, da se predvsem nudi delovnim ljudem in občanom pravna pomoč v vseh svojih raznovrstnih oblikah, s tem, da sprejmemo zakon o pravni pomoči in o družbeni organizaciji odvetništva, da pa seveda tam, kjer ni pogojev za družbeno organizacijo odvetništva, dopustimo tudi odvetništvo kot samostojno nudenje pravne pomoči. Zaradi tega naj bi ta zakon seveda opredelil ta novi koncept. V zvezi s tem menim, da so stališča Zakonodajno-pravne komisije, Komisije za pravosodje in pa zlasti Odbora za družbenopolitični sistem tega zbora dovolj precizna.

Menim, da je namen tega zakona, da v skladu z zakonom o združenem delu izredno precizno in z vsemi pooblastili, ki jih ima, uredi status posebnih organizacij združenega dela na področju odvetništva. Doslej so zakoni omogočali ustanavljanje trajnih ali začasnih skupnosti odvetnikov, ki pa se niso ustanovljale kot organizacije združenega dela, ampak bolj kot pogodbene organizacije posameznih odvetnikov, ki so združevali svoje delo in svoja sredstva za nudenje pravne pomoči. Zavzemamo se seveda za organizacije združenega dela na področju odvetništva. To pomeni, da bi odvetniki, tako kot vsi drugi delovni ljudje, zagotavljali svojo pravno varnost in stabilnost z ustreznimi družbenimi dogovori o nagrajevanju delovnih ljudi na tem področju, tako kot sod-

niki in drugi družbeni delavci na tem področju, da bi združevali svoje delo in sredstva in da bi bile te organizacije dejansko organizacije združenega dela, kar pomeni seveda, da bi odvetniki prejeli osebni dohodek, tako kot vsi preostali ljudje na področju pravosodja, na podlagi določenih družbeno dogovorjenih meril. Ves ostali dohodek bi postal družbena lastnina. Menim, da je treba v zvezi s tem poudariti, da se seveda ta dohodek prelija na vsa področja družbenega življenja, tako kot pri vseh preostalih delavcih, in da seveda odvetništvo skrbi ne samo za svojo lastno reprodukcijo, in sicer kadrovsko in tudi v zvezi z opremljenostjo, ampak da tudi skrbi za razvoj svoje dejavnosti in za materialno bazo svojega dela, ne da bi pri tem terjali, da ustvarja določene presežne vrednosti oziroma določen dobiček.

V zvezi s tem je treba organizacije odvetništva izenačiti z vsemi preostalimi organizacijami, ki delujejo na področju družbenih služb. Iz navedb v analizah je razvidno, da se odvetniki štejejo za organizacijo na področju združenega dela z vsemi obremenitvami, ki izhajajo iz proizvodne dejavnosti. To je seveda nemogoče terjati od njih. To je tudi obremenjevanje tistih, ki prejemaajo pravno pomoč, ker se v končni fazi taka pravna pomoč lahko le podraži.

Treba je seveda spregovoriti tudi o tem, da se na podlagi družbenega dogovora sprejemajo tarife za nudenje pravne pomoči, kar je pogoj za delo odvetnikov. Potrebno je tudi, da so organizacije odvetnikov, kot je Odvetniška zbornica, postavljene na samoupravno osnovo, vendar ne na povsem individualistično samoupravno osnovo, ampak na samoupravno osnovo v skladu z našimi samoupravnimi pogoji, kar seveda pomeni, da mora vsaj o tem, kdo, kako in kaj bo delal v tej službi, odločati ustrezni širši družbeni organ in ne le Odvetniška zbornica, ki mora presojeti obnašanje posameznih nosilcev teh pomembnih družbenih funkcij. S tem bi odvetništvo tudi izgubilo dosednji nekoliko pridobitniški prizvok, bi se pa ponovno vrnilo na področje družbene dejavnosti, zlasti v zvezi s sodelovanjem odvetnikov v družbenopolitičnih organizacijah in v družbenopolitičnih skupnostih in drugje, tako da delavcem na tem področju ne bi dali obeležja določene družbene osamljenosti oziroma obeležja delavcev izven našega družbenega sistema in samoupravnih odnosov, ampak bi jim dali, kot je dejal tovariš Polič, obeležje enakovrednih delavcev na tem izredno pomembnem področju.

Menim, da se vsi zavedamo, da se lahko pomembnost pravne pomoči z razvojem samoupravnega prava, z odmiranjem države, z nastajanjem konkretnih odnosov v združenem delu lahko samo večja. Menim, da ni govora o tem, da bi taka pravna pomoč odmirala tako, kot odмира država, ampak se nasprotno mora krepiti tako, kot se krepijo samoupravne osnove naše družbe. V zvezi s tem je treba zagotoviti ustrezne razmere, v okviru katerih se bo razvijala ta služba.

K predlogu stališč imam nekaj konkretnih predlogov, vendar ne vem, ali naj jih navedem sedaj, ali pa bomo v zvezi s tem ustanovili ustrezno komisijo?

Predsednik Stane Markič: Predlagam, da ustanovimo tričlansko delovno skupino, ki bi dopolnila predlog teh stališč.

Janko Česnik: Te spremembe, ki jih predlagam, izhajajo iz načel, ki so bila opredeljena v odborih in komisijah in v današnji razpravi.

Na koncu 1. točke, kjer je navedeno varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine, ne bi rekli: »kot osnovne in nedotakljive podlage

človekovega položaja in njegove vloge ter iz njenega značaja izhajajočih proizvodnih odnosov«, ker je preveč zapleteno, ampak: »družbene lastnine kot podlage samoupravnega položaja delovnega človeka, odnosov v združenem delu in pa k varstvu svoboščin, pravic in dolžnosti človeka in občana«. Menim, da gre za tri najbolj specifična področja, kjer mora takšna služba priti do svojega izraza.

Na koncu 2. točke bi bilo primerneje, če bi namesto besedila: »v okviru veljavnega pravnega reda rekli: »v okviru dosedanje ustavne ureditve«.

Na začetku 3. točke bi bilo treba reči, da se mora ta služba približati delovnim ljudem pri nujenju pravne pomoči. To pomeni, da bi morali uresničiti tista načela, ki veljajo za organizacijo pravosodja, s tem, da bi locirali to službo z navedbo obveznosti, da jo je treba ustanavljati, usposablјati in razvijati pri vseh temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, družbenopolitičnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah in drugih organizacijah. Zaradi tega bi se besedilo »pri družbenih organizmih in jih ustanavljali« nadomestilo s predlaganim.

Prav tako bi bilo treba v naslednjem odstavku reči, naj bi se družbena pravna pomoč razvijala zlasti na podlagi večje specializacije in delitve dela v sami službi ter naj bi se na podlagi njenega razvoja in specializacije lahko nudila pravna pomoč tudi na področju samoupravnega prava, ki sedaj nastaja, kjer pa je sedaj pomanjkljiva. Menim, da bi bilo smiselno to besedilo boljše, kot pa sedanje.

Strinjam se s predlogom k drugemu odstavku 4. točke, da bi bilo treba Odvetniško zbornico urediti ne kot obliko organiziranja, ampak kot samoupravno organizacijo, povezano z družbenimi tokovi.

V 7. točki, o kateri je govoril tovariš Polič, da je nekoliko nedorečena in da bi morali vsi o tem področju širše razpravljati, bi bilo treba povedati, v katerih sredinah naj bi se sprejela ta načela, da bi potem lahko pristopili k sestavi zakona.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Ivan Japelj, predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije!

Ivan Japelj: Tovarišice in tovariši delegati! V razpravo se vključujem kot predstavnik Odvetniške zbornice Slovenije. Želim vas seznaniti z nekaterimi odprtimi vprašanji in problemi v tej službi. Pravna ureditev odvetništva in sploh pravne pomoči je bila dana v pristojnost republik in 1972. leta so bili v vseh republikah sprejeti zakoni o odvetništvu in drugi pravni pomoči. Med temi zakoni ni bilo bistvenih razlik. In tudi v praksi, če je prišlo do kakih razlik, je bilo to le na področju organiziranja odvetništva. Tako sta se odvetniški zbornici Srbije in Bosne in Hercegovine drugače organizirali kot v drugih republikah. V teh dveh republikah je namreč prišlo do formiranja temeljnih odvetniških zbornic v regijah, na ravni republike sta se pa organizirali republiški zbornici. To je vsa razlika na podlagi sedanjih zakonov o odvetništvu.

Ob uskladitvi sedanjih zakonov z ustavo, zlasti pa v okviru reorganizacije pravosodnega sistema, pa že zasledimo bistvene razlike. Odvetniška zbornica Slovenije spremlja ta gibanja in spremembe, ki se porajajo na tem področju. Zaenkrat lahko navedem, da je bil prvi zakon sprejet v Vojvodini že lani, vendar pa ni prinesel bistvenih sprememb in je šlo bolj za formalno uskladitev z ustavo. V aprilu tega leta je bil sprejet drugi zakon, v Bosni in Hercegovini.

Pri tej republici pa zasledimo bistveno drugačen pristop k ureditvi te problematike kot pri ostalih republikah, saj je celo sprejela dva zakona, in sicer poseben zakon o pravni pomoči in poseben zakon o odvetništvu. Ta zakon je že začel veljati. V preostalih republikah so v pripravi podobni zakoni v različnih fazah, pri nekaterih so tudi že osnutki teh zakonov. Moram pa reči, da je Slovenija edina, ki je tako široko in tako poglobljeno pristopila k obravnavi te problematike, in verjamem, da bo taka obravnava, kot je v Sloveniji, sprožila tudi obravnavo te problematike v drugih republikah. Menim, da bi bila na tem področju nujna uskladitev, saj poleg te razlike, ki sem jo že omenil v zvezi z Bosno in Hercegovino, da gre celo morda za drugačen pristop k temu problemu, zasledimo v osnutkih zakonov v drugih republikah tudi določene spremembe.

Tako gre za razlike glede tega, ali naj se v delovne skupnosti združuje le delo ali naj se združujejo tudi sredstva. Razlike so v tem, ali naj sredstva, ki jih vložijo odvetniki v te delovne skupnosti, ostanejo njihova lastnina ali naj postanejo družbena lastnina. Razlike nastajajo tudi glede pogojev za pridobitev pravice do odvetništva, tako strokovnih kot tudi moralno-političnih. Vsi ti zakoni dopuščajo da se odvetnik lahko iz ene odvetniške zbornice preseli v območje druge in da se avtomatično vpiše, kljub različnim pogojem.

Torej menim, da bi v tem času, ko se tudi v drugih republikah pripravljajo ti zakoni in čeprav gre za pristojnost republik, le poskusili opraviti uskladitve. Končno moramo le zagotoviti enotnost sistema na tem področju.

Doslej je zakon imel naslov »zakon o odvetništvu in drugi pravni pomoči,« ki je ustrezal, saj je pravzaprav odvetništvo bilo tisti del pravne pomoči, ki je pokrivalo največji del potreb pravne pomoči. Verjetno pa danes želimo res poglobljeno razpravljati o problematiki pravne pomoči v celoti in je gotovo nujno potrebno, pa tudi možno, najti številne druge oblike pravne pomoči. Obseg pravne pomoči je zelo širok. To je razvidno iz zakona o odvetništvu in o drugi pravni pomoči. Vendar moram reči, da je odvetništvo v taki številčni zasedbi, v kakršni je, lahko v glavnem uspevalo pokrivati potrebe strank v sodnih postopkih, in še to v glavnem v postopkih pred rednimi sodišči.

Sedaj pa poglejmo, kaj je ostalo nepokrito. Vemo, da druge oblike pravne pomoči niso bile urejene in niso bile razvite. Povsem novo področje se odpira v zvezi s problematiko, ki jo obravnavajo samoupravna sodišča, zlasti specializirana sodišča združenega dela. Velike potrebe so v samoupravni normativni dejavnosti. Velike potrebe imajo zlasti organizacije združenega dela, ki nimajo svojih pravnikov. Tako se dogaja, da se pravilniki selijo iz ene organizacije v drugo, ne da bi se pri tem karkoli spremenilo, in tako dobivamo zelo šablonsko samoupravno zakonodajo. Nepokrito je področje uprave, kjer občani in organizacije rešujejo nešteta vprašanja, da ne govorim o izrazito strokovnih področjih, kot so mednarodni posli, devizno poslovanje in podobno. S tem želim opozoriti na to, kako široko področje potreb po pravni pomoči je neustrezno zasedeno in da se je odvetništvo pač, kolikor se je moglo ali bilo prisiljeno, usmerilo na tisto, kar je bilo najbolj žgoče, to pa je zastopanje strank pred sodišči.

In še nekaj: Ko zastopamo stranke pred sodišči, se odvetniki vključujemo v spor ali kazenski postopek, ko je ta že sprožen. Menim, da bi bilo treba v pravni pomoči napraviti kakovosten premik v tej smeri, da bi pravna pomoč preprečevala in zmanjševala spore in tudi kazenske postopke. Namreč, pravna pomoč bi se morala vključiti z nasveti, preden do spora sploh pride.

No vsekakor je v tem položaju najbolj aktualno, kakšne nove oblike dela se lahko porodijo v samem odvetništvu. Dejansko se sedaj odvetništvo pretežno opravlja kot individualna storitev. Vendar menim, da to le ni povsem točno. Kajti od 237 odvetnikov, kolikor jih je v Slovenji, že danes 87 odvetnikov deluje v skupnih pisarnah. Gre za tiste pisarne, v katerih se delijo tudi dohodki in vsi režijski stroški. Ta podatek navajam zato, ker bi želel opozoriti, da odvetništvo morda le čuti neko potrebo po skupnem delu in da je tudi med odvetniki pripravljenost za to, vendar smo bili odvetniki v zvezi s tem prepuščeni popolnoma sami sebi. Za organizacijo delovne skupnosti pa odvetniki sami najbrž niso sposobni, če izhajam že iz tega, da je za tako delovno skupnost potrebno zagotoviti ustrezne poslovne prostore.

Želim opozoriti še na to, zakaj ni bilo več primerov združevanja odvetnikov v delovne skupnosti v tem smislu, kot to dopušča sedanji zakon o odvetništvu. Da ni bilo več primerov, je treba določeno del krivde pripisati drugim predpisom, ki se posredno nanašajo na odvetništvo, na podlagi katerih so te delovne skupnosti dodatno obremenjene, saj morajo plačevati dodatne prispevke kot organizacije združenega dela; te obveznosti pa niso majhne. Če gre za skupne pisarne, v katerih so že sedaj, vsaj glede števila, pogoji za organiziranje delovne skupnosti in če se niso razglasile za delovno skupnost, je to zgolj zaradi tega, ker bi z dnem, ko bi to naredile, prišle v težji položaj. Torej je treba tudi to razumeti in menim, da je to ovira, ki jo bo treba nedvomno v prihodnje odstraniti. Še posebej pa poudarjam, da bo treba zagotoviti tudi določene materialne pogoje za združeno delo odvetnikov. Že sedaj je morda največji problem, ko se nekdo začne ukvarjati z odvetništvom, kako pridobiti poslovni prostor. V primeru delovne skupnosti pa je treba zagotoviti več prostorov. Taka delovna skupnost seveda takoj terjaja tudi določeno število dodatnih delavcev, ki bodo delali v njej. Torej, bistvenih premikov, tudi če to lepo napišemo v zakonu, ne bo, če ne bodo spremenjeni pogoji za opravljanje takega odvetništva, kot si ga bomo zamislili.

Med odvetništvom kot individualnim poklicem in združenim delom pa so možne številne druge oblike povezovanja. Tako možnost predvsem prinaša zakon o združenem delu, ki omogoča, da je individualni odvetnik lahko tudi udeleženec samoupravnega sporazuma in se prek njega, drugače kot z navadno civilnopravno pogodbo, veže za organizacijo združenega dela. To pojmujejo nekako tako, da se odvetnik prek samoupravnega sporazuma v začetni fazi lahko vključi v delovno organizacijo, da morda zastopa le njo in le njej nudi pravno pomoč. Menim, da je to nova kakovostna oblika, ki jo prinaša zakon o združenem delu. To bi tudi bilo treba ob teh razpravah še dodatno proučiti.

Za kakovostno opravljanje pravne pomoči, bodisi odvetništva bodisi drugih pravnih služb, ki obstajajo, je treba zagotoviti samostojnost, strokovnost in moralno-politično primernost ljudi, ki se ukvarjajo s pravno pomočjo. Namreč, v predlogu za izdajo zakona se nakazuje, da bi tudi druge službe pravne pomoči dobile enake pravice nujenja pravne pomoči kot odvetništvo. To je povsem verjetno. Toda treba je v vseh službah zagotoviti enako strokovnost ljudi, ki bodo nudili pravno pomoč, da se ne bi v njih pojavili tudi nediplomirani pravniki, s čimer bi službo pravne pomoči degradirali. Želim opozoriti, da se odvetniki pogosto srečujemo s tem, da se v sodnih postopkih pojavi pri nasprotni stranki vloga, ki jo je očitno izdelala pravno večša oseba, vendar pa nasprotna stranka nima zastopnika, ker se pred sodiščem, če ni odvetnik, ne more pojaviti. S tem hočem reči, da so se v položaju, ko so bile

potrebe po pravni pomoči velike, pojavili tudi »šušmarji«, če jih lahko tako imenujem, ki so prav tako kot odvetniki ali pa še dražje zaračunavali svoje storitve.

Končno menim, da je povsem prav, kar je bilo že rečeno, da je tudi organizacijo Odvetniške zbornice treba postaviti na nove temelje. Dejansko je bila Zbornica doslej bolj zaprta organizacija in smo v njej pretežno reševali lastne probleme, čeprav smo sami želeli preseči to stanje. Pogosto to ni bilo mogoče. Zato bi se morala Zbornica v prihodnje bolj povezovati in vključiti v druge samoupravne organizacije in skupnosti, v katerih bi se lahko slišala, hkrati bi se tudi na Zbornico samo prenašalo vse, kar bi pač bilo potrebno.

Menim tudi, da bi bilo treba v predlogu stališč navesti, da je treba zagotoviti materialne pogoje za pravno pomoč in tudi odvetništvo. Sicer je navedeno, da gre za skrb, ampak je to nekaj drugega kot pa zagotovitev materialnih pogojev. Predlagam, da se to še dodatno obravnava. Hvala.

Predsednik S t a n e M a r k i č : Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Predlagam, naj delovna skupina v sestavi: Ludvik Golob, Janko Česnik in Miro Gošnik dopolni predlog teh stališč. Ali se strinjate s tem predlogom? (Da.)

V zvezi s 6. točko je navedeno, da ta koncept, ki ga vsebuje predlog za izdajo tega zakona, ne prinaša novih rešitev. Menim, da ne gre za to, da ne prinaša novih rešitev, ampak da ne izraža povsem položaja, razvoja in družbenih potreb pravne pomoči in seveda ni s svojimi rešitvami konsekventen. Prosim, naj bi se delovna skupina sedaj sestala in pripravila dopolnitve predloga teh stališč.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, ki predlaga, da se na podlagi drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza združita tako, da se hkrati obravnavata predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Se strinjate s tem predlogom? (Da.) Ugotavljam, da je zbor ta predlog sprejel.

Predlog za izdajo zakona so obravnavali: Odbor tega zbora za družbeno-politični sistem, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija Skupščine SR Slovenije za mednarodne odnose. Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona in vsa poročila ste prejeli. Uvodno besedo smo poslušali na skupnem zasedanju. K tej točki je bil še posebej povabljen predstavnik Republiškega sekretariata za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Ali želi predstavnik Odbora dopolniti pismeno poročilo? (Ne.) Ali želite predstavnika Komisij dopolniti pismeni poročili? (Ne.) Ali želi predstavnik predlagatelja kaj dopolniti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? (Nihče.) Ker nihče ne želi razpravljati predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo in osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih se sprejmeta.
2. Predlog zakona naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep k predlogu za izdajo in osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev.

Osnutek odloka je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Obravnavali so ga: Odbor tega zbora za družbenopolitični sistem, Komisija Skupščine SR Slovenije za mednarodne odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Osnutek odloka in vsa poročila ste prejeli. Uvodno besedo smo poslušali na skupnem zasedanju. Tudi k tej točki je bil povabljen predstavnik Republiškega sekretariata za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Ali želijo predstavniki Odbora in komisij kaj reči? (Ne.) Ali želi kaj reči predstavnik predlagatelja? (Ne.) Pričenjam razpravo. Besedo ima tovarišica Lojzka Čotar!

Lojzka Čotar: Želela bi reči, da se strinjam s tem, kar je bilo v predlogu za izdajo zakona rečeno o posameznih delovnih telesih. Ob tem, kar smo slišali danes v ekspezeju, pa bi rada v zvezi s prakso opozorila predvsem na to, da je združeno delo še premalo pripravljeno in usposobljeno za spreminjanje odnosov na tem področju. Prav je, da se organiziramo na republiški ravni. Ob tem pa seveda moramo ugotoviti, kdo bo v delovnih organizacijah sprejel vse zapletene naloge, ne le v organizacijskem, ampak tudi v vsebinskem smislu. Pred kratkim so bili sicer posveti po regijah, ki so jih vodili člani Iniciativnega odbora, vendar menim, da bi morala biti ta naloga trajnejša, predvsem pri usposabljanju kadrov, ki delajo na področju zunanje trgovine. Pri tem ima seveda vlogo tudi Gospodarska zbornica Slovenije. Vendar pomeni po regijah le enega človeka. Bojim se, da se nas bo polotila nekakšna panika, ker so naloge združenega dela, kot smo slišali prav danes, obsežne, odgovorne ter vezane na roke. Trenutni poslovni odnosi seveda morajo teči naprej, ker tujega partnerja oziroma tržišče prav malo zanimajo naše systemske spremembe. Če hočemo biti kos tem zahtevnim nalogam, moramo vse akcije na tem področju sinhronizirati. To pa tudi želi združeno delo.

Predsednik Stane Markič: Hvala. Želi še kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo. Predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev se sprejme.
2. Predlog odloka naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi odloka naj Izvršni svet upošteva mnenja Odbora tega zbora za družbenopolitični sistem.

Razprava, ki smo jo slišali, se neposredno ne nanaša na osnutek tega odloka. Zato naj se upošteva pri četrti točki dnevnega reda.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se s predlogom tega odloka strinja. Želi kdo razpravljati o predlogu tega odloka? (Ne.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Prosim, kdor je za predlog tega odloka, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je v Družbenopolitičnem zboru soglasno imenovan za namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje tovariš Tone Poljšak, republiški podsekretar v Republiškem sekretariatu za mednarodno sodelovanje.

2. Predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

Predlog odloka je prav tako predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se s predlogom tega odloka strinja. Želi kdo razpravljati o predlogu tega odloka? (Ne.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije. S tem je bilo v Družbenopolitičnem zboru dano soglasje k imenovanju Marije Cigale, diplomirane sociologinje, za vodjo strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

3. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Tudi predlog tega odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se strinja s predlogom tega odloka. Želi kdo o tem predlogu razpravljati? Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani. S tem je v Družbenopolitičnem zboru razrešen Jože Rupar dolžnosti sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani s 1. julijem 1977.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na zadnji seji zbora ni bilo postavljeno nobeno delegatsko vprašanje. Vprašujem, če ima kdo od delegatov danes kakšno delegatsko vprašanje? Prosim, besedo ima tovariš Rudi Kropivnik!

Rudi Kropivnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V republiški skupščini smo že večkrat razpravljali o racionalni uporabi družbenih sredstev v naši družbi, v raznih forumih pa o tem, kako bi preprečili neupravičeno bogatenje na račun družbe.

Za kaj konkretno gre. Zakon o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe v 50. členu zelo nasprotujoče ureja premoženjsko-pravna razmerja med razlastitvenimi upravičenci in razlaščenecem. Za reševanje vprašanj, kot so določitev odškodnine, nadomestno stanovanje, preselitev, sta dani dve možnosti: sporazum ali postopek pred upravnim organom oziroma sodiščem. Ker je razlastitveni upravičenec kot investitor omejen s kratkimi roki gradnje, se izogiba reševanju spornih zadev s strankami pred sodiščem, kajti postopki so preddolgi. Zato mora pri sporazumu popuščati zahtevam razlaščenca.

Zakon določa, da mora prejšnji lastnik kot razlaščenec dobiti pravično odškodnino in drugo ustrezno stanovanje. Pri praktičnem izvajanju te zakonske določbe so se doslej uporabljale družbeno neustrezne rešitve. Razlaščenec je dobil polno odškodnino, poleg tega pa je moral razlastitveni upravičenec, to je družbena pravna oseba, ker razpolaga z družbenimi sredstvi, priskrbeti drugo ustrezno stanovanje. Tako na primer ostane odškodnina razlaščenecu v celoti prosto na razpolago, namesto da bi jo uporabil za nakup novega stanovanja ali hiše.

Da bi vam le približno prikazal dimenzijo problema, naj vam navedem primer iz območja Ljubljane izpred dveh mesecev, ko je razlaščenec dobil odškodnino v višini 140 milijonov starih dinarjev za hišo, v kateri sta stanovala mati in poročen sin, in je moral investitor priskrbeti še dve trisobni stanovanji v vrednosti 116 milijonov starih dinarjev, kar je skupaj stalo družbo 256 milijonov starih dinarjev. Razlaščenec ni dolžan prispevati prav ničesar pri nakupu novega stanovanja. Zato mu ostane celotna odškodnina v prosto razpolaganje. Poleg tega postavljajo razlaščenci oziroma osebe, ki se morajo izseliti iz stanovanjskih prostorov zaradi rušitve zgradbe, zahteve o velikosti, lokaciji, opremljenosti in drugih pogojih glede nadomestnih stanovanj. Kolikor jim razlastitveni upravičenec glede tega ne ugodi, razlaščenci nočejo skleniti sporazuma, kar ima za posledico zavlačevanje gradnje in s tem povzročanje občutne gospodarske škode. Tako ravnanje razlaščenec je posledica dejstva, da jim družba zagotovi drugo nadomestno stanovanje, ne da bi pri tem karkoli prispevali. Poleg tega tako stanje pogojujejo tudi neekonomske stanarine, saj je za razlaščenca bolj ekonomično vložiti nekaj 10 milijonov starih dinarjev na hranilno knjižico, dobivati obresti in plačevati relativno majhno stanarino za najemno stanovanje, kot pa s tem denarjem kupiti lastno stanovanje. Rezultat tega je seveda zakonito neupravičeno bogatenje na račun družbe. Zato da bi preveril svojo oceno, postavljam v zvezi z omenjenim zakonom Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije dve vprašanji, in sicer:

1. Kako Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ocenjuje izvajanje 50. člena zakona o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe?

2. Ali ima Izvršni svet Skupščine SR Slovenije namen sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili racionalnejšo porabo družbenih sredstev in s tem preprečili neupravičeno bogatenje posameznikov na škodo družbe?

Predsednik Stane Markič: Hvala! Želi še kdo postaviti kakšno vprašanje? To vprašanje bom posredoval Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, ker na seji ni več predstavnika Izvršnega sveta. S tem smo izčrpali obravnavo točk dnevnega reda današnje seje tega zbora. Prosim, da počakate, dokler de-

lovna skupina ne pripravi predloga stališč v zvezi s pravno pomočjo, o katerem bomo nato glasovali.

Predlagam, da nadaljujemo z obravnavo 3. točke dnevnega reda. Prosim tovariša Janka Česnika, da obrazloži spremembe predloga stališč!

Janko Česnik: Tovarišice in tovariši!

Vključujem se z zamudo. Nekoliko ste pohiteli z dnevnim redom. Delovna skupina je sprejela vse pobude in predloge, ki so bili dani v zvezi s predlogom stališč k predlogu za izdajo zakona o družbeni pravni pomoči, in je sprejela novo besedilo, ki ga predlagam temu zboru. Vendar ne bom prebral celotnega besedila, ampak povedal le to, kar se je spremenilo v predlogu stališč.

V 1. točki se na koncu besedilo, ki je bilo nejasno, spremeni takole: »Pravna pomoč mora izhajati iz temeljnih družbenih odnosov in prispevati k zagotavljanju in uresničevanju ustavnosti in zakonitosti ter s tem k varstvu samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine kot podlage samoupravnega položaja delovnega človeka, odnosov v združenem delu ter k varstvu svoboščin, pravic in dolžnosti človeka in občana«.

Drugi odstavek se spremenjen glasi takole: »Zaradi zagotavljanja samoupravnih pravic in učinkovitega varstva družbene lastnine in ob dejstvu, da v naši družbi vse bolj prevladujejo pravna razmerja, katerim je podlaga družbena lastnina in samoupravni položaj delovnega človeka, je nujna tudi pravna pomoč, organizirana v družbeno službo. Ta bo vedno bolj prevzemala odgovornost za ugotavljanje pravic in interesov, pa tudi odgovornosti delovnih ljudi in občanov v okviru ustavne ureditve.«

Na koncu 3. točke se zadnji stavek glasi takole: »Pri tem je treba zagotoviti, da bo pravna pomoč celovita, organizirana in strokovna ter dostopna delovnim ljudem, občanom in organizacijam ter skupnostim, ki jo potrebujejo«. V tem stavku je zajeta misel, da se mora ta služba bolj približati delovnim ljudem.

V drugem odstavku 3. točke se prvi stavek glasi takole: »Družbena pravna pomoč naj bi se razvijala zlasti na osnovi večje specializacije in delitve dela ter s tem zagotavljala pravno pomoč tudi na področjih, kjer je zaradi naglega družbenega razvoja, posebno razvoja samoupravnega prava, ta pomoč pomanjkljiva«. Naprej teče besedilo, kot je predloženo.

Prvi stavek 4. točke naj se glasi: »Pri nujenju pravne pomoči ima pomembno vlogo odvetništvo, ki ga je treba razvijati in usposablјati za nudenje visoko strokovnih storitev, kar je pogoj za njegovo uspešnejše delo«. Menili smo, da je treba pojasniti, kaj pomeni višja raven odvetništva.

V drugem odstavku se spremeni drugi stavek tako, da se glasi: »Za uspešnejše uveljavljanje družbenega interesa na področju pravne pomoči mora še posebej skrbeti Odvetniška zbornica.« Kajti gre za to, da se tudi odvetniška zbornica ustrezno organizira.

6. točka se deloma spremeni tako, da se glasi: »Koncept, ki ga vsebuje predlog za izdajo zakona, ne izraža ustreznega družbenega položaja in razvoja pravne pomoči. Novo vsebinsko zasnovo« in tako naprej, kot je bilo predloženo.

7. točka naj se glasi: »Družbenopolitični zbor meni, da je treba o vlogi in razvoju služb pravne pomoči in odvetništva širše razpravljati v samoupravnih organizacijah in skupnostih in družbenopolitičnih skupnostih, ki morajo ustvariti

ustrezne pogoje za delo in razvoj te dejavnosti«. V to točko smo vključili tudi pripombo predstavnika Odvetniške zbornice Slovenije, ki pa izhaja že iz ustavnega načela, da morajo družbenopolitične skupnosti zagotavljati ustrezne pogoje za delo odvetništva.

Predsednik **Stane Markič**: Hvala lepa! Prosim, ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) Dajem spremenjen in dopolnjen predlog stališč na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog teh stališč.

Hvala lepa. S tem zaključujem 41. sejo Družbenopolitičnega zbora.

(Seja je bila končana ob 14.25.)

42. seja

(6. julija 1977)

Predsedoval: Stane Markič,
predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Stane Markič: Začenjam sejo Družbenopolitičnega zbora. Preden preidemo na dnevni red, predlagam, da sprejmemo stališča v zvezi s študentsko politiko, zaradi katerih smo se na zadnji seji zbora dogovorili, da jih bomo sprejeli na tej seji. Stališča ste 26. 6. prejeli. Prosim, ali ima kdo kakšno pripombo? Želi kdo v zvezi s predlaganimi stališči oziroma sklepom razpravljati? Prosim, tovariš Polič!

Zoran Polič: Predlagam, da v prvi vrsti sklepov črtamo besedo »in«, ki je med besedama »dolgoročne« in »razvojne«.

Predsednik Stane Markič: Mislim, da to lahko sprejmemo. Se strinjate, da črtamo »in«? (Da.) Če ni ugovorov, se pravi, da to sprejemamo.

Prosim, ima še kdo kakšno pripombo? Če nihče, dajem sklep na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep v zvezi s študentsko politiko.

Za 42. sejo Družbenopolitičnega zbora predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 41. seje zbora,
2. izvajanje delegatskega sistema in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije,
3. uresničevanje resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji,
4. predlog za izdajo zakona o delovnih razmerjih, z osnutkom zakona,
5. predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona,

6. predlog za zidajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona,

7. volitve in imenovanja,

8. predlogi in vprašanja delegatov.

Družbenopolitični zbor sodeluje v postopku sprejemanja zakonov iz 4., 5. in 6. točke dnevnega reda s pristojnima zboroma tako, da sprejme stališča. Ali kdo predlaga kakšno dopolnitev, razširitev ali spremembo dnevnega reda? (Nihče.) Če nihče, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Opravičili so se: Jože Bogovič, Leo Fusilli, Rudi Kropivnik, Ivica Žnidaršič, Janez Japelj, Vera Jukič in Marjan Šiftar.

Obveščam zbor, da sta pristojna zbora, to je Zbor združenega dela in Zbor občin na sejah 22. junija 1977 sprejela v skladu s stališči našega zbora predlog za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, na odobritev zapisnika 41. seje Družbenopolitičnega zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli. Ali kdo predlaga kakšno spremembo ali dopolnitev? (Nihče.) Če nihče, dajem zapisnik na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno potrdil zapisnik 41. seje.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na izvajanje delegatskega sistema in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije.

Analizo je predložil Odbor Družbenopolitičnega zbora za družbenopolitični sistem. Analizo je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose. Objavljena je bila v Poročevalcu št. 15. Z dopisom z dne 1. 7. 1977 ste prejeli teze za pripravo sklepnega dokumenta, danes pa še poročilo Odbora in obvestilo Izvršnega sveta.

Uvodno besedo bo imel tovariš Ludvik Golob, predsednik Odbora za družbenopolitični sistem. Prosim, tovariš Ludvik Golob!

Ludvik Golob: Tovarišice in tovariši delegati! Skupščina SR Slovenije v svoji mandatni dobi danes že tretjič na zborih začinja razpravo o svojem lastnem delu, vrednotenem z vidika uresničevanja skupščinskega sistema, zasnovanega z novo ustavo na delegatskih odnosih. Vsa dosedanja gradiva za razpravo v zborih so bila usmerjena k dvema ciljema:

1. K uveljavljanju delegatskega sistema v okviru skupščin družbenopolitičnih skupnosti, njihovih izvršilnih in upravnih organov, k uveljavljanju delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih pa tudi k vsem vprašanjem, ki zadevajo uveljavljanje in funkcioniranje delegatskega sistema v celoti.

2. Zajeti vsa vprašanja v zvezi s pogoji in metodami dela delegacij, konferenc delegacij, družbenopolitičnih organizacij in drugih samoupravnih subjektov v delegatskem sistemu.

Zbori Skupščine SR Slovenije so na podlagi sprejetih priporočil in sklepov usmerili akcijo družbenih dejavnikov za uveljavljanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov. Na podlagi tega so zbori Skupščine SR Slovenije ter njihova delovna telesa sprejeli program lastne aktivnosti, v katerem se je Skupščina SR Slovenije povezovala z družbenopolitičnimi organizacijami, zlasti z

Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, z Zvezo sindikatov Slovenije, z Zvezo komunistov Slovenije ter z Zvezo socialistične mladine Slovenije.

Skupščina SR Slovenije je že od vsega začetka v okviru Odbora Družbenopolitičnega zbora za družbenopolitični sistem oblikovala delovno telo za spremljanje delegatskega sistema ter ustanovila strokovno službo oziroma zadolžila vse strokovne delavce v Skupščini SR Slovenije za sodelovanje in pomoč Odboru za družbenopolitični sistem in njegovi delovni skupini pri spremljanju uveljavljanja delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih odnosov.

Odbor in njegova delovna skupina sta v tem času razvila tesno sodelovanje z organi in strokovno-političnimi delavci družbenopolitičnih organizacij na ravni republike. To sodelovanje je zlasti temeljilo na izmenjavi izkušenj pri ocenjevanju izvajanja delegatskega sistema in še posebej pri preverjanju, kako se uresničujejo sprejeta priporočila in sklepi Skupščine SR Slovenije.

V spremljanje izvajanja in uresničevanja sprejetih priporočil in sklepov Skupščine se je aktivno vključilo tudi Predsedstvo Skupščine SR Slovenije s številnimi razgovori v občinah in temeljnih skupnostih. Pomemben prispevek k oblikovanju ocen o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih odnosov so bile tudi organizirane razprave z delegati in drugimi udeleženci o teh vprašanjih, ki jih je širom po Sloveniji organiziral Klub delegatov.

Naša prva obravnava oziroma ocena, kot vam je znano, je bila zlasti usmerjena k celovitosti uresničevanja delegatskih odnosov v delegatskem sistemu, zlasti pa je bil dan poudarek informacijskemu sistemu in ustvarjanju materialnih in drugih pogojev za delo delegatov in delegacij, kot tudi dograjevanju normativnih rešitev v samoupravnih aktih temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, pa tudi poslovníkom skupščin družbenopolitičnih skupnosti.

Z drugo analizo smo osvetlili problematiko dela skupin za pošiljanje delegatov v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije ter delo in uveljavljanje občinskih skupščin kot konferenc delegacij za republiško skupščino in za Zvezni zbor Skupščine SFRJ skupaj s poročilom o aktualnih vprašanjih obveščanja v delegatskem sistemu in o informacijsko-dokumentacijskih centrih. Nato smo opravili še analizo delovanja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, seveda vse s stališča uresničevanja že sprejetih priporočil in sklepov.

Z današnjo, tretjo analizo po vrsti skušamo, še zlasti v času snovanja volilnih ter predkongresnih priprav, ugotoviti, kako se uresničujejo delegatski sistem in delegatski odnosi neposredno, v Skupščini SR Slovenije, pa tudi, kako se izvajajo v juniju 1975. leta sprejeti poslovnik Skupščine SR Slovenije in kasneje sprejeti poslovniki vseh treh zborov. Še zlasti pa je pomembno, da v tem času skupno kritično pretresemo sedanjo organiziranost in način dela znotraj delegatskih razmerij, kot tudi ustreznost poslovníških rešitev, še posebej glede na usmeritve, dane na nedavni seji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije ob razpravi o temeljih političnega sistema socialistične in samoupravne demokracije Jugoslavije.

V zvezi z gornjim bi omenili naslednje usmeritve s te seje: Vprašanja in problemi funkcioniranja delegatskega sistema v celoti. V okviru tega vprašanja se je potrebno soočiti zlasti s problemi funkcioniranja in medsebojnih odnosov delegacij in delegatov, delegacij in baze, delegatov iz skupščin, pa tudi s problemi koordinacije in sodelovanja ter skupnega usmerjanja in dogovarjanja

delegacij prek konferenc delegacij, kot tudi z vprašanji v zvezi z zamenljivostjo delegatov.

Kot sestavni del nadaljnje aktivnosti pri razreševanju problematike financiranja delegatskega sistema bo potrebno posvetiti posebno pozornost dograjevanju poslovnikov delegatskih skupščin. Dograditi bo potrebno tudi volilni sistem v delegatskem sistemu.

Dalje gre za problematiko, ki je bila sprožena v zvezi z vlogo družbenopolitičnih zborov skupščin družbenopolitičnih skupnosti.

Proučiti bo treba medsebojne odnose in strukture družbenopolitičnih skupnosti od medobčinskih vse do regionalnih, pokrajinskih, republiških in do federacije.

Proučiti bo treba strukture in odnose v občini kot temeljni samoupravni družbenopolitični skupnosti ter sprejeti sistemski zakon o mestu, vlogi in funkcioniranju organov uprave in državnih organov v delegatskem sistemu. Razviti in širše uveljaviti bo treba družbene svete kot organizirane oblike povezovanja in sodelovanja delegatskih skupščin, samoupravnih organov, izvršnih organov ter organov uprave z organiziranimi subjektivnimi silami. Uveljaviti bo treba ustrežnejši sistem družbenega informiranja.

Zveza komunistov Jugoslavije v sistemu socialistične samoupravne demokracije, to je eno od vprašanj v okviru širše teme uveljavljanja vodilne vloge Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo obdelano v zvezi s pripravami za sejo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in za 11. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Prav tako bo treba proučiti vlogo Socialistične zveze kot politične osnove delegatskega sistema ter Zveze sindikatov v delegatskem sistemu, pa tudi vlogo Zveze socialistične mladine in Zveze borcev narodnoosvobodilne borbe. Določiti bo treba vlogo znanosti v političnem sistemu organizacije strokovnih služb in njihovo delo v vseh družbenopolitičnih organizacijah ter v delegatskem sistemu v celoti. To je le nekaj osnovnih povzetkov iz razprav na omenjeni seji Predsedstva ZKJ.

Že v predhodno obravnavo analize se je vključil Izvršni odbor Kluba delegatov s tem, da je v času od 23. do 30. junija 1977 organiziral 17 posvetov kot aktivno pripravo za obravnavo na današnji seji. Na posetvih so sodelovali delegati, člani skupin za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, člani delovnih teles Skupščine SRS in njenih zborov ter predstavniki republiških družbenopolitičnih skupnosti in organizacij kot tudi Skupščine SR Slovenije, Izvršnega odbora Kluba delegatov in Izvršnega odbora Republiške konference SZDL Slovenije. Želja s teh posvetov je, da bi današnja razprava kritično pretresla vsa vprašanja, pomembna za nadaljnji razvoj socialistične samoupravne demokracije, katere ogrodje je delegatski sistem, ter s konkretnimi predlogi za nov način in metode dela prispevala k oblikovanju sklepnega dokumenta, katerega osnova vam je predložena v obliki tez. Da bi bilo mogoče vključiti v sklepni dokument vse pomembne iniciative ter praktične predloge iz današnje razprave kot tudi vse ugotovitve in predloge iz razprave na posvetih, Odbor Družbenopolitičnega zbora Skupščine SRS za družbenopolitični sistem predlaga zborom, da se sklepni dokument sprejme na enem od jesenskih zasedanj zborov.

Pozornost današnjega poročila, v katerega pripravo je bil vključen kar najširši krog delegatov, članov delovnih teles Skupščine in njenih zborov, drugih organov Skupščine ter celotna strokovna služba Skupščine SR Slovenije, je sicer usmerjena na neposredno delo in uveljavljanje delegatsko oblikovane

Skupščine v triletnem obdobju. Zaradi njene tesne povezanosti ter soodvisnosti z delom delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti ter povezanosti z vsemi drugimi instituti delegatskega in samoupravnega dogovarjanja in odločanja pa pri ocenjevanju uveljavljanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov hkrati ocenjujemo tudi uveljavljanje delegatskega sistema na vseh ravneh samoupravno organizirane socialistične družbe.

Pri tem je potrebno poudariti, da je delegatski sistem v triletnem obdobju od sprejetja ustave znatno vplival na razširjanje samoupravnih odnosov in na razvijanje socialistične samoupravne demokracije ter se tudi pričel uveljavljati kot sredstvo podružbljanja političnih odločitev in kot pomemben dejavnik pri razvijanju samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja. Na ta način postaja vse bolj učinkovito sredstvo za uresničevanje oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov pri reševanju skupnih družbenih zadev.

Delovni ljudje in občani, delegacije in delegati so v svojih samoupravnih organizacijah in skupnostih in v okviru organiziranih socialističnih sil posvetili iskanju najprimernejših oblik in sredstev za uresničevanje ustavno opredeljenega delegatskega sistema in delegatskih odnosov veliko pozornost. Vsa ta prizadevanja so povečala možnost delovnih ljudi in občanov, da se vse bolj odločujoče uveljavljajo s svojimi interesi pri oblikovanju našega družbenoekonomskega in samoupravnega razvoja ter postanejo dejanski nosilci političnega sistema. Ob vseh pozitivnih ugotovitvah pa se nam vendarle zastavlja kot osrednje vprašanje: Ali smo že tudi uspeli vzpostaviti vse tiste mehanizme, potrebne v verigi delegatskega načina odločanja, od temeljnih samoupravnih organizacij do občinskih, republiške in zvezne skupščine, ki bi omogočali neposredno izražanje teh različnih interesov prek delegacij?

Ob tako zastavljenem vprašanju je treba reči — mislim, da boste soglašali z mano, če ob tem povzamem osnovno ugotovitev, ki je v tem času povsod prisotna, tako na temeljni ravni kot tudi drugod, izražena pa je bila tudi na nedavni seji predsedstva CK ZKJ — da je delegatski sistem v svojih začetnih zasnovah zaživel, da pa bo potrebno še mnogo truda in napora za njegovo celovito uveljavitev. Potrebno se mi zdi poudariti to, da bo v prihodnje treba posvetiti vso pozornost zlasti takšnemu povezovanju delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, njihovih konferenc, družbenopolitičnih organizacij ter vseh drugih dejavnikov organiziranja socialistične zavesti, da bodo odločitve o skupščinah družbenopolitičnih skupnosti tudi v resnici predstavljale sintezo vseh interesov delovnih ljudi in občanov.

To z drugimi besedami pomeni, da je naš delegatski sistem v mnogočem nedorečen, da ga spremljajo še nekateri pojavi, ki zavirajo hitrejši razvoj celovitega sistema delegatskih razmerij.

Prepočasno uveljavljanje avtentičnih interesov in potreb delovnih ljudi in občanov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, premalo uveljavljenih demokratično izraženih interesov in stališč temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, nezadostno prilagojen sistem družbenega informiranja delegatskemu načinu sporazumevanja in dogovarjanja, neizdelan sistem informacij ter prešibka povezanost temeljnih delegacij s samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, njihovimi organi ter drugimi organizacijami in njihovimi delegacijami je najšibkejša točka v delegatskih odnosih. Delegacije še niso razvile takšne oblike konzultacije, ki bi v procesu soočanja različnih interesov ter ob pomoči organizirane socialistične zavesti tudi omogočile integracijo vseh samoupravnih in družbenih interesov.

Razgovori na terenu so potrdili oceno, da je delegatski sistem, vključno s skupščinami družbenopolitičnih skupnosti, še dokaj zaprt vase, v svoje lastne oblike dela in institucije. Temeljne delegacije so še vse premalo odprte navzven ter v večini primerov za svoje delovanje nimajo dovolj opore v samoupravnih organizacijah, družbenopolitičnih organizacijah, strokovnih službah. Podobno velja za konference delegacij in skupine delegatov, kot tudi za skupščine družbenopolitičnih skupnosti.

Zbori Skupščine SR Slovenije in njihova delovna telesa, kljub opuščanju nekaterih oblik dela, značilnih za poslansko skupščino, le počasi prilagajajo oblike in metode dela novi delegatski zasnovi ter sporazumevanju in dogovarjanju. Vse to nas opozarja, da so delegacije danes še v dokajšnji meri le v formalnem smislu konstitutivni element za vse skupščine.

Da bo delegatski sistem lahko tudi v resnici zaživel v svoji ustavni funkciji, bo potrebno doseči, da bodo postale subjektivne sile družbe z Zvezo komunistov na čelu njegov sestavni del, in to od delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti naprej. Da bodo delegacije kot ključni člen delegatskega skupščinskega sistema tudi v resnici mesto povezovanja delovnih ljudi, organiziranih v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter družbenopolitičnih organizacijah in oblika njihove neposredne udeležbe pri skupščinskem odločanju, morajo delovni ljudje in občani znotraj svojih delegacij izražati neposredne interese in stališča ter tako vplivati na sporazumevanje in odločanje v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Razgovori na terenu kot tudi ugotovitve iz analize so ponovno opozorile na to, da so konference delegacij ena izmed najšibkejših točk delegatskega povezovanja. Osnovni razlogi za takšno stanje so v tem, da temeljne delegacije ne prihajajo na konference z opredeljenimi stališči delovnih ljudi in občanov, ponekod gre tudi za primere nesklepčnosti, kar vse kaže na to, da so konference često prepuščene lastni presoji pri oblikovanju stališč za delegate. Konference delegacij in druge oblike povezovanja delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti bo potrebno tudi prek lastne iniciativnosti razviti kot obliko dogovarjanja in sporazumevanja delegacij v procesu izgrajevanja politike in odločitev skupščin oziroma skupnih smernic za delovanje delegatov v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Osnovne delegacije kot tudi konference delegacij naj bi z vključevanjem v družbenopolitičnih, strokovnih in znanstvenih organizacijah postale demokratična metoda dela delegacij ter dobile širši konzultativni značaj. Na podoben način bo potrebno tudi opredeliti vlogo skupin delegatov za pošiljanje delegatov v Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije.

Tovarišice in tovariši! Ko govorimo o prednostih našega sistema, se moramo vse bolj zavedati, da ga ni moč graditi z gesli, besedami in ugotavljanjem pomanjkljivosti. Nujno je učinkovito in ustvarjalno delo, ki naj s konkretnimi predlogi odpravlja šibke točke v delegatskem sistemu in jih nadomešča z novimi rešitvami. Da bi to dosegli, se moramo bojevati za višjo zavest naših ljudi, za zavestno disciplino, skratka za pozitiven, ustvarjalen odnos pri izvajanju delegatskih dolžnosti. Gre torej za akcijo, za prizadevanje vseh dejavnikov, da uveljavimo takšne socialistične samoupravne odnose, ko bo imel delovni človek v združenem delu takšno mesto in vlogo, da bo resnično odločal o pogojih in rezultatih svojega dela. To bo odločilno vplivalo na ustvarjanje takih delegatskih odnosov, da bo tudi vpliv delovnega človeka in delavca na vse družbene odločitve bolj neposreden in konkreten.

Razvoj delegatskega sistema je tesno vezan na spoznanje o ciljih naše socialistične samoupravne družbe. Na tej poti je še dosti nedograjenega in tudi ovir pri njegovem izpopolnjevanju ne manjka. Kolikor hitreje in uspešneje bomo realizirali ustavo in zakon o združenem delu, toliko hitreje bomo uveljavili vse vzvode političnega sistema in v tem okviru celovitost delegatskih razmerij in odnosov kot elementov razredne vsebine humane socialistične samoupravne demokracije. Tudi naš zbor s svojo dejavnostjo lahko pospešuje te procese v družbi.

Tovarišice in tovariši! Za aktivnost pri reševanju problematike delegatskega sistema je posebno pomembno nadaljnje razvijanje delegatske skupščine; zlasti je pomembno delo pri dograjevanju metod in načinov dela zborov, delovnih teles Skupščine ter delovnih teles njenih zborov, dalje pri dograjevanju informacijskega sistema, ustrezni organiziranosti strokovnih služb ter še pri drugih odprtih vprašanih, v zvezi s katerimi se bo potrebno dodatno angažirati ter jim posvetiti konkretno akcijo. Potrebno bo ponovno opredeliti funkcijo in vlogo skupin delegatov v povezavi s celotno problematiko konferenc delegacij ter s tem v zvezi tudi vlogo delovnih teles Skupščine SR Slovenije in njenih zborov.

Odbor Družbenopolitičnega zbora za družbenopolitični sistem kot predlagatelj analize in tez za sklepni dokument pričakuje, da bo plodna razprava delegatov v tem zboru o vseh vidikih uveljavljanja delegatskega sistema in uresničevanja delegatskih odnosov prispevala k temu oblikovanju sklepnega dokumenta, ki bo že v tem mandatnem obdobju pomagal odstranjevati pomanjkljivosti in nedoslednosti, ki so še ovira za popolno uveljavitev delegatskih odnosov v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in ki bo skupščine v novem mandatnem obdobju uveljavil kot prave delegatske skupščine. Hvala

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Želi poročevalec Odbora dopolniti poročilo Odbora? (Ne.)

K obravnavi te točke so bili posebej povabljeni predstavniki Izobraževalne skupnosti Slovenije, Raziskovalne skupnosti Slovenije, Kulturne skupnosti Slovenije, Zdravstvene skupnosti Slovenije in Skupnosti socialnega varstva Slovenije.

Pričenjam z razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Tovarišica Krpanova, prosim!

Teodora Krpan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Podajam informacijo Kluba delegatov s posvetov o analizi in izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije.

Izvršni odbor Kluba delegatov je v času od 23. do 30. junija organiziral 17 posvetov o analizi in izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije.

Posvetov so se udeležili delegati, člani skupin za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije, delegati Družbenopolitičnega zbora Skupščine SRS, člani delovnih teles Skupščine in njenih zborov iz območja občin Celje, Idrija, Jesenice, Kamnik, Kočevje, Koper, Kranj, Krško, Ljubljana-Center, Ljubljana-Siška, Maribor, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Ravne na Koroškem, Murska Sobota in Velenje ter predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij iz teh občin. Posvete so vodili funk-

cionarji Skupščine SR Slovenije, člani Izvršnega odbora Kluba delegatov in člani Izvršnega odbora Republiške konference Socialistične zveze.

Izvršni odbor Kluba delegatov je organiziral posvete z namenom, da se delegati neposredno vključijo v razprave in da aktivno sodelujejo pri nadaljnjem oblikovanju in razvoju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v Skupščini SRS. Izvršni odbor Kluba delegatov ocenjuje, da so bili posveti dobro pripravljeni. Skupščine občin so se z velikim interesom vključile v pripravo posvetov, zavedajoč se skupne odgovornosti, ki povezuje posamezne družbenopolitične skupnosti pri oblikovanju in sprejemanju delegatskih odločitev.

Delegati so zavzeto razpravljali o problemih in aktualnih vprašanjih v zvezi z obravnavano temo, predvsem s stališča delovanja delegatskega sistema v njihovih okoljih in lastne odgovornosti pri uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije. Tako so ponovno potrdili, da sta taka oblika sestajanja in izmenjavanja mnenj zelo koristni ter bi morali zato postati stalni obliki klubskega dela delegatov.

V razpravah so bila prisotna vprašanja, s katerimi se delegati vsak dan srečujejo pri svojem delu in ki so zajeta v analizi. Delegati so gradivo dobro ocenili in menili, da predstavlja realen prikaz uveljavitve delegatskega sistema v praksi ter dosežkov in izkušenj, pridobljenih v triletnem obdobju delovanja delegatske skupščine. Doseženi so pomembni rezultati, ki potrjujejo prednosti uveljavitve delegatskega sistema. Še vedno pa so premalo poudarjena izhodišča in usmeritve za nadaljnji razvoj skupščinskega sistema v delegatski skupščini.

Razprava na posvetih je bila povezana z uvodnimi mislimi tovariša Kardeja na 30. seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije v okviru priprav na XI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, kjer so razpravljali o temeljih političnega sistema socialistične samoupravne demokracije, katerega ogrodje je prav delegatski skupščinski sistem. Največ razprav v zvezi z analizo je bilo namenjenih vsebini dela zborov, delovnih teles Skupščine in zborov, programiranju dela zborov Skupščine SR Slovenije, pripravam gradiv in informiranju. Posebno mesto je dobila problematika oblikovanja stališč in v zvezi s tem delovanja konferenc delegacij in delegatov, uveljavljanja zamenljivosti delegatov, delovanja družbenopolitičnih organizacij v delegatskem sistemu ter družbenopolitične in strokovne pomoči delegatom. V razpravah so bila prisotna tudi vprašanja kadrovske politike in priprav na volitve delegatov za naslednje mandatno obdobje. Nekatera od naštetih vprašanj zahtevajo še poglobljene razprave in iskanje novih rešitev pri razvijanju delegatskega skupščinskega sistema.

S to informacijo želi Klub delegatov obvestiti delegate v zboru o posvetih in o njihovem poteku. Podrobne informacije z vseh 17 posvetov bo posređoval Klub delegatov Odboru Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije za družbenopolitični sistem, ki je pripravil analizo o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije kot prispevek k oblikovanju skupnega dokumenta. Prepričani smo, da bodo na današnji razpravi o številnih vsebinskih vprašanjih in o pobudah spregovorili tudi udeleženci posvetov.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Polič.

Zoran Polič: Tovarišice in tovariši! Ob gradivu, ki je dokaj bogato in ki daje temeljit prikaz stanja, bi želel opozoriti na nekatere stvari, zlasti ker imam o nekaterih stvareh drugačno mnenje, kot je nakazano v materialu.

Prva stvar, o kateri bi želel reči nekaj besed, je delovni program. V gradivu poudarjamo, da postaja program eden osnovnih nosilcev in osrednji dokument, na podlagi katerega se lahko zagotovi koordinirano delo. S tem se strinjam in mislim, da že dokaj časa poudarjamo pomembnost programa v tem smislu. Poudarjamo celo, da postaja osnovni politični dokument pri delu skupščin in s tem tudi vseh zborov. Vendar se mi zdi, da ne bi smeli ostati samo pri tej ugotovitvi, temveč bi morali iti dalje. Mislim celo, da je prišel čas, ko bi verjetno moral zbor oziroma bi morali zbori ali pa skupščine postaviti skupine delegatov, ki bi na osnovi analize dosedanjih programov pa tudi programa, ki ga sprejemamo do konca leta, vendarle nekoliko razbistrili situacijo in ugotovili, zakaj je to najpomembnejši politični dokument, kakšen bi pravzaprav moral biti in kaj bi morala biti njegova vsebina.

Verjetno so v vseh skupščinah, od zvezne in republiških do občinskih, izvršni organi v bistvu narekovali vsebino teh programov; mi pa smo jih obremenili še s številnimi nalogami, ki jih kasneje nismo izvršili, ker časovno nismo uspeli in ker tudi izvršni organi, ki so narekovali program, niso uspeli pripraviti gradiva. Zdi se mi, da program, če je res najpomembnejši politični dokument Skupščine, ne bi smel biti narekovan predvsem od izvršnih organov, ampak bi, nasprotno, morala Skupščina narekovati svojim izvršnim organom, kam usmeriti delo in za katere posamezne točke tega programa bi morali zagotoviti pravočasno pripravo in izvršitev. Samo v tem primeru lahko postane program pomemben ali pa celo najpomembnejši politični dokument Skupščine. Sicer pa ostaja v bistvu več ali manj tehnični prikaz dela, kako se misli v določenem časovnem razdobju nekaj opraviti.

Druga stvar, na katero bi želel opozoriti, je vloga družbenopolitičnih organizacij oziroma Družbenopolitičnega zbora in v zvezi s tem delo delovnih teles tega zbora. Ne vem, če smo zadosti precizni. Opozarjam namreč v tej zvezi na stališča, kjer govorimo o vlogi družbenopolitičnih organizacij takole: »Na drugi strani pa bodo morali delegati Družbenopolitičnega zbora še v večji meri opozarjati družbenopolitične organizacije na tista vprašanja, ki izhajajo iz delovanja Skupščine SRS«. Mislim, da to ni njihova osnovna funkcija in da bi bilo celo napak, če bi delegati v tem zboru bili samo zaradi tega in s to osnovno nalogo, da opozarjajo družbenopolitične organizacije na probleme, ki se pojavljajo v Skupščini. Zdi se mi, da je vloga tega zbora in s tem tudi njegovih delovnih teles, da najdejo način in možnosti, da povezujejo probleme, ki se pojavljajo v skupščinskem delu in v skupščinskem programu, s političnim programom Socialistične zveze in s tem vseh družbenopolitičnih organizacij. Gre za povezovanje tega in zadovoljevanje onega, kar je v danes že citiranem delu tovariša Kardelja zelo temeljito obdelano, to je vprašanje pluralizma interesov. To mora biti po mojem mnenju reševano prav z iniciativo tega zbora, kolikor imajo seveda ti problemi in ti interesi svoj odraz v sklepkih, odlokih, zakonih in podobnih dokumentih, ki jih sprejemajo skupščine oziroma družbenopolitični zbori. O tem bi morali še temeljiteje razpravljati in podrobneje govoriti. Temu bi veljalo tudi v zaključkih posvetiti več pozornosti in najti pravilno obliko povezovanja dela tega zbora in njegovih delovnih teles ter družbenopolitičnih organizacij.

Poseben problem, o katerem velja spregovoriti, je sodelovanje Izvršnega sveta in Skupščine. Gradivo pravilno ugotavlja, da Skupščina in delovna telesa zborov niso pravočasno vključena v pripravo gradiv, da bi lahko prišlo do permanentne aktivnosti Izvršnega sveta in njegovih upravnih organov ter delovnih teles zborov. No, v tej zvezi me nekoliko moti ugotovitev na strani 13, kjer je rečeno, da pri oblikovanju dnevnih redov prihaja do tega, da so določene zadeve uvrščene na seje zborov preuranjeno in da se šele v razpravi pokažejo odprta vprašanja. Če to postavimo tako, potem je za mene zaključek takle: Dokler delovna telesa z Izvršnim svetom ali pa dokler Izvršni svet do kraja ne pripravi gradiva in ga z delovnimi telesi ne obdela tako, da je povsem zrelo, ne more priti gradivo pred zbere.

Menim, da je prav v tem osnovna napaka, ki jo delamo v vseh skupščinah, z Zvezno skupščino na čelu. Prav zaradi tega zbori in s tem vsi delegati niso zadostno vključeni v pripravo in obravnavanje materiala. Prepričan sem, da bi bilo celo koristno, če bi se številna vprašanja nedodelana postavljala na seje zborov in bi se tam razreševala.

V Zvezni skupščini že dolgo govorimo — mislim, da bo treba o tem razpravljati tudi v republiških in občinskih skupščinah, kaj pomeni permanentno zasedanje skupščin. To pomeni, da se zbori ne sestanejo samo za glasovanje in kratko razpravo o problemih, temveč da skušajo posamezne probleme na najširšem forumu temeljiteje obdelati, temeljiteje obravnavati in poskušati, če smem uporabiti to besedo, diktirati izvršnim organom, v kakšni smeri naj pripravijo gradivo. Ne pa, da se potem osnovna bitka razvija na liniji razprave z Izvršnim svetom, ki meni, da je njegov dokument dokončen, in pa obravnave eventualnih pripomb, ki jih dajejo delegati na zborih ali pa še prej v delovnih telesih, toda nezadostno seznanjeni s celotnim potekom priprav in z osnovnimi intencijami, ki so povezane s pripravo gradiva.

Nekoliko več besed bi rad namenil ugotovitvam na strani 22, kjer je obdelan odnos z Zvezno skupščino. Tu pravimo na primer, da se dogaja, da Skupščina da svoje pripombe in soglasje, na podlagi pripomb zveznih svetov pa se potem v Zboru republik in pokrajin obravnava povsem drugačen osnutek, kot je bil tisti, h kateremu je Skupščina dala svoje pripombe. To je okarakterizirano kot negativen pojav.

Osebo mislim, da to ni tako. Nasprotno, zdi se mi, da je to zelo pozitivna stvar, ker se je pokazalo, da je prvotni osnutek, kakršnega je predložil Izvršni svet, prav zaradi pripomb skupščin republik in pokrajin moral doživeti tako spremembo. Seveda pa je, upoštevajoč različne interese, ki se pojavljajo v osmih skupščinah, moral v določeni meri doživeti tudi spremembe, ki niso povsem v skladu s pripombami, ki jih je dala konkretna skupščina, v tem primeru slovenska. To se pravi, številne pripombe, ki so jih skupščine dale, in usklajevalni postopki, ki so medtem tekli, ali v Izvršnem svetu ali v svetih ali v samem zboru oziroma delovnih telesih Zbora republik in pokrajin, so privedli do tega, da je tekst v bistvu povsem drugačen.

Meni se postavlja drugo vprašanje: Ali je ta spremenjeni tekst bližji našim in s tem tudi skupnim interesom ali pa se je od njih oddaljil? V tem primeru moram kritično pripomniti, da se je zgodilo nekaj, kar je seveda napak pri usklajevanju interesov. Zato moram dobiti argumente, zakaj so pripombe drugih skupščin tako močne, da so privedle po našem mišljenju k poslabšanju teksta. Sicer pa se mi zdi, da mora pri bodočem delu naših skupščin, in s tem

tudi Zbora republik in pokrajin, vse česče prihajati do tega, da bo prvi osnutek zakona nekaj, naslednji ali pa celo tretji ali četrti pa povsem nekaj drugega.

Tu pa se zame postavlja drugo vprašanje: Kako spremljati to delo, ko je Skupščina že dala svoje pripombe in ko prihaja do drugačnih osnutkov, da bi se lahko delegacija v Zboru republik in pokrajin pravilno orientirala. Menim, da je treba imeti fazo dajanja pripomb za eno predhodnih faz, zato predlagam, da bi v nadaljnji razpravi tudi našli oblike, s kom, kako in zakaj naj se povezuje delegacija, da bo lahko v nadaljnjem postopku zastopala interese, ki so deloma že formulirani v pripombah, ki jih je dala Skupščina, deloma pa se oblikujejo ob konfrontiranju teh interesov z interesi, ki jih izražajo delegacije drugih republik in pokrajin.

Zdaj imamo tu zelo različne oblike. Imamo primere, ko skupščine omogočajo delegacijam, da usklajujejo interese z izvršnimi sveti. Zame je to najslabša pot, ker s tem v skupščinski mehanizem ponovno vključujemo izvršne organe, izločamo pa skupščinski mehanizem. Nekatere skupščine imajo organizirane skupne odbore, kot je to recimo v naši skupščini. V takem primeru lahko delegacija posreduje stališča, ki so rezultat konfrontacije, izvršene v delovnih telesih Zbora republik in pokrajin, in lahko dobi tudi njihovo potrditev. Često se je v naši skupščini problematika obravnavala na predsedstvu, včasih tudi na svetih, kar je delegaciji dalo potrditev ali dodatne elemente za njena stališča. Vendar nobeden od teh, da tako rečem, tehničnih načinov povsem ne zadovoljuje, ker se mi zdi, da je treba v nadaljnje oblikovanje dokumenta vključiti skupščino v celoti oziroma tiste zbere, ki so pristojni za dajanje pripomb. To ne pomeni, da mora biti v vsakem primeru na zboru postavljena problematika in da se mora delegacija pojavljati pred zborom; toda zbori morajo biti na nek način obveščeni in morajo imeti po mojem mnenju celo možnost, da lahko dopolnjujejo in spreminjajo stališča, ki se oblikujejo za potrebe delegacije.

V poročilu delegacije je obdelan tudi primer, ko je delegacija imela težave pri uveljavljanju posameznih pripomb in je ostala sama v razmerju do mnenj predlagatelja in ostalih delegacij. Kaj sedaj? Prav sedaj imamo tak primer, ki ga bo danes obravnaval Zbor združenega dela, to je primer Narodne banke, kjer so se vse delegacije že strinjale z dokumentom, slovenska pa ne. Mislim, da je treba v takem primeru ne samo ugotoviti, da smo ostali osamljeni, ampak se moramo ob vsakem takem primeru vprašati, ali smo dovolj temeljito analizirali svoja stališča in se pravilno poglobili tudi v interese ostalih naših sogovornikov, se pravi ostalih republik in pokrajin in ali smo s svojimi stališči dovolj konstruktivno prispevali k skupni rešitvi. Skupna rešitev pa je vendarle, ne bi rad dobesedno uporabil tega pojma, v določenem smislu kompromis. To se pravi, da je treba upoštevati razvojno stanje, potrebe in pogoje ostalih področij in najti tisto skupno rešitev, ki v zadostni meri pokrije tudi lastne interese.

V dosedanji praksi se je že zgodilo, da je bila slovenska delegacija osamljena. Toda, ker je ta osamljenost izvirala iz trenutno subjektivno ocenjenih stališč ostalih republik, slovenska stališča pa so objektivno vendarle bila bližja pravilni rešitvi, v skladu s skupnim razvojem naše skupnosti, so prej ali slej ostale delegacije spremenile svoja stališča. Zame je problematična situacija, kjer ostale delegacije dosledno vztrajajo pri drugačnem stališču kot mi, in kolikor ne želimo začasnih ukrepov, ki so po ustavi možni, se mi zdi, da je v takem primeru s temeljitejšo analizo in eventualnim prilagajanjem svojih pogledov stališčem drugih treba najti ustrezne rešitve.

Zato se mi zdi, da ni povsem točna ugotovitev, ko pravimo, da je delegacija v usklajevalnem postopku odstopila od nekaterih svojih stališč. Mislim, da moramo v naši terminologiji, če se sporazumevamo, najti drugačno opredelitev, kajti ta terminologija velja za stališča v tej skupščini, celo v našem zboru in v naših odborih, kadar gre za stališča občinskih skupščin oziroma občin, ko je treba določene stvari med seboj usklajevati. Gre za to, da smo s temeljitejšo analizo ugotovili, da tudi s pristankom na tako ali drugačno rešitev vendarle postopno dosegamo rezultate, ki ustrezajo našim potrebam. Na ta način mislim, da bi vendarle bili bližje onemu, kar zahteva delegatski način sporazumevanja in dogovarjanja.

Da ne bom predlogo razpravljaj, samo še ena pripomba: S trditvijo, da je Skupščina razmeroma počasi prilagajala oblike in metode dela, se mi zdi, kot da sami sebe krivimo ter da bo jutri, ko se bo Skupščina odprla, stvar rešena. Če nič drugega, je to malo demagoško. Boljše bi bilo reči, da celotni delegatski mehanizem še ni tako izdelan, da bi lahko tudi Skupščina popolnoma uveljavila svoje nove metode dela, da bi lahko tudi ona prispevala svoj delež. Zato bi predlagal, da se ta ugotovitev nekoliko dopolni, da ne bi sicer izgledalo, kot da bomo s spremembo pri nas lahko rešili delegatski sistem v celoti. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Tovariš Pavel Mermolja, prosim!

Pavel Mermolja: V razpravi o delegatskem sistemu bi se omejil na nekatere praktične primere, kako in kaj bi bilo potrebno v našem delegatskem sistemu spremeniti, da bi bolje deloval. Osebno menim, da sta znanje in zavest posameznega delegata ali pa družbe sploh praktična osnova, če hočemo govoriti o razvoju in uveljavljanju delegatskega sistema. Iz tega jasno izhaja tudi odgovornost, ki jo ob tej razpravi nikakor ne moremo pozabiti, saj praktično delegati nismo opravili tistega dela, ki naj bi ga ob posameznih zakonih. Pri tem zlasti mislim na našo zahtevo, da bi vnaprej sklicevali skupščine občin.

Ena od verjetno največjih nalog je uveljavitev delegatskega odnosa kot dela sistema samoupravljanja sploh v naši družbi. Delegatski odnos in delegatska razmerja se namreč pojavljajo kot nek privesek samoupravnemu sistemu, namesto da bi bila del samoupravnega sistema. V delovnih organizacijah se za delegate in delegatski sistem kot del samoupravnega sistema praktično nihče ne briga. Mislim, da je sedaj ko uresničujemo zakon o združenem delu, čas, da v samoupravnih aktih opredelimo izvajanje delegatskega sistema, vlogo in mesto delegatov in delegacij ter konferenc delegacij.

Druga stvar je obremenjenost delegatov. Ti imajo preveč funkcij, tudi drugih, ne samo delegatskih, kar mislim, da ni prav. Od tod tudi to, da delegati ne morejo biti obveščeni o vseh stvareh, ki se dogajajo v sredini, v kateri živijo in delajo.

Delegati so tudi sprožili vprašanje izvlečkov iz gradiv, ki jih dobijo za zasedanja skupščin. Službe, ki pripravljajo te izvlečke, naj bi pazile na to, da bi bili ti razumljivejši za delegate.

Nelogično je tudi to, da skupščine občin in družbenopolitične organizacije v občinah ne dobijo vseh gradiv niti ne dnevnih redov za zasedanja republiške skupščine. Zato je tudi vprašanje, kakšna naj bo vloga Sindikata in Socialistične zveze glede njunih nalog pri nadzoru izvajanja delegatskega sistema, če o teh stvareh nista seznanjena.

Predsednik Stane Markič: Kdo še želi besedo? Tovariš Gavez, prosim!

Stane Gavez: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V svoji razpravi bi se dotaknil dveh vprašanj, ki sta bili posebej obravnavani v razpravi in katerima je bil dan precejšen poudarek.

Najprej gre za vprašanje, kaj je naredil subjektivni dejavnik za funkcioniranje delegatskega sistema, s posebnim ozirom na temeljno raven. Moram reči, na kar je na koncu tudi tovariš Polič opozoril, da je treba iskati reševanje problemov in razlogov za nepopolno funkcioniranje delegatskega sistema predvsem na temeljni ravni. V razpravi je bilo ugotovljeno, da delegatska razmerja bolje delujejo tam, kjer so razviti samoupravni odnosi in kjer tudi družbenopolitične organizacije in subjektivni dejavniki v najširšem smislu ustrezno uresničujejo svojo ustavno vlogo.

Ugotovljeno je tudi, da se v metodah in oblikah političnega delovanja prepočasi organiziramo, da bi ustvarili vse pogoje za uresničevanje delegatskih razmerij. Tu ne gre samo za materialne, prostorske in druge pogoje, ampak predvsem za politične razmere in odnose, ki naj prispevajo k uresničevanju delegatskih razmerij kot konstitutivnega dela skupščineskega samoupravnega sistema. Praviloma so izjeme primeri, ko osnovne, opo organizacije na temeljni ravni redno spremljajo pogoje, v katerih delujejo delegacije. Zato mislim, da bi morali vložiti več naporov, več prizadevanj za to, da bo ustvarjanje političnih pogojev za delegatska razmerja stalna politična praksa in metoda našega političnega delovanja.

Predvsem mislim, da je zaskrbljujoča ugotovitev, ki je v razpravi več ali manj prisotna, da so zbori združenega dela v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti manj aktivni in da počasneje uresničujejo ustavno funkcijo, kot recimo zbori krajevnih skupnosti ali zbori občin, če gre za republiško skupščino. Prav tako ugotavljamo, da so zbori uporabnikov v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti v odnosu do zborov izvajalcev v določeni pasivnosti ali niso ustrezno organizirani. Iz tega je mogoče sklepati, da delovni ljudje v združenem delu nimajo v našem sistemu tistega vpliva, kot bi ga morali imeti. Mislim, da prav to terja še posebne napore, da v združenem delu osnovne organizacije, sindikatov in druge resnično angažiramo za to, da nam bo na temeljni ravni stekel delegatski odnos.

Drugo je vprašanje informiranja. O tem sem že nekajkrat govoril, vendar moram reči, da v treh letih delegatskega sistema nismo kaj dosti naredili, da bi celoten sistem informiranja prilagodili delegatskim potrebam. Še vedno je grajen na klasičnih predstavniških odnosih, ki jih želimo z delegatskimi razmerji preseči. Prepočasi tudi razvijamo materialno bazo, da bi področje informiranja lahko sledilo našim potrebam.

Če analiziramo sestanke delegacij in delegatov v bazi, lahko ugotovimo, da pretežni del časa uporabimo za fazo informiranja, kar gotovo ni racionalno. Tudi poskusi z indok centri in raznimi glasili, ki jih imajo družbenopolitične in samoupravne interesne skupnosti, niso dovolj uspešni. Zato je treba tudi v tem iskati razloge za to, da je pobuda delegatske baze minimalna, kajti sistem informiranja še ni začel delovati v celoti.

Več naporov kaže narediti tudi za to, da bomo hitreje razvijali materialne pogoje za področje informiranja, pri čemer je treba dati ustrezno veljavo in ustrezno težo tudi političnemu informativnemu tisku.

Sicer pa mislim, da je gradivo dokaj kompleksno, le v nekaterih ocenah ga bo treba dograditi. Zato v celoti podpiram v uvodu izraženo stališče in predlog tovariša Goloba, da bi jeseni sprejeli ustrezna stališča, ki nam lahko služijo tudi kot vsebinska usmeritev v pripravah na volitve v prihodnjem letu.

Predsednik Stane Markič: Hvala Tovariš Beno Zupančič, prosim!

Beno Zupančič: Tovarišice in tovariši! Najbrž je prav, da smo pri taki analizi, kakršno imamo danes na dnevnem redu našega zbora, kritični oziroma tudi samokritični, kar je bilo razbrati iz uvodnega poročila tovariša Ludvika Goloba. Ob analizi mislim, da je dobro, da sprejetje stališč podaljšamo in da zberemo čim več gradiva iz družbenih temeljev. Za tako analizo je normalno, da se ukvarja predvsem z institucionalno oziroma tehnično platjo delegatskega sistema. To, kar bom rekel, seveda ni obramba niti naše prakse niti vsake besede, ki je zapisana v analizi, ampak je razmišljanje, ki opozarja na to, da bi bilo seveda veliko boljše, če bi ob tem, kar smo pripravili in kar smo obravnavali na 17 posvetih, ki jih je organiziral naš klub delegatov, imeli tudi globljo analizo socialnih sprememb v naši celotni družbi.

To bi morale storiti poleg nas družbenopolitične organizacije, najbrž tudi zato, ker se pripravljajo partijski kongresi. To pomeni, lotiti se bomo morali na nek način analize, kaj se je v resnici v življenju ljudi, zlasti pa delavstva, spremenilo po letu 1974.

Brez take celovite socialne analize je namreč težko presojudati nekatere stvari, o katerih pišemo, razmišljamo ali recimo danes tukajle razpravljamo. Taka celovita analiza bi nam lahko odprla oči za nekatere rešitve, ki jih morebiti ta trenutek še ne vidimo.

Ko človek prebira to gradivo, ima neprestano občutek, da smo prepričani, da si bomo vse oblike samoupravljanja in delegatstva izmislili v zborih in v vodstvih družbenopolitičnih organizacij. Nikakor pa ne verjamemo, da si tudi delavci sami lahko izmislijo kakšno obliko, za katero pa bomo morali imeti kot družba posluh ali pa nas bo strah pred takimi oblikami. Če spremljamo razvoj samoupravljanja od leta 1950 naprej, vidimo, da so se delavci lotevali svojega odločanja v družbi od posameznih do vedno širšega kroga stvari v sami delovni organizaciji, da so potem prehajali v svoje ožje družbeno okolje, v krajevno skupnost, v občino in da so z bistvenim dokumentom, kot je ustava iz leta 1974, prišli v položaj, ko se je nenadoma pred njimi, vsaj načeloma, odprla celotna družba. In potem se nam seveda zdi, da je zelo čudno, če se v treh letih niso lotili te družbe tako vneto ali tako, rekel bi, smotno in razgreto, kot bi to želeli, če že ne mi, pa ljudje, ki živijo v kabinetih.

Hočem reči, da je socialna situacija taka, in to se vidi tudi iz raznih posvetov, da se dejanski interes zlasti delavcev v neposredni proizvodnji giblje od zelo konkretnega k splošnemu oziroma da je veliko bolj konkreten in stvaren pri tistem, kar mu je blizu, in da se zmanjšuje s tistim, kar je daleč od njega. Mi pa vemo, da se v naši družbi v mnogih stvareh odloča »geografsko«; v delegatskem sistemu pa to ne bi smelo biti tako.

Vse, kar nam pripovedujejo tovariši iz neposredne prakse v delovnih organizacijah, v krajevnih skupnostih in v občinah, kaže na to, kako se hitro organizirajo, kako se hitro dogovorijo ali neko stvar tudi sprejmejo, kadar gre za nekaj, kar poznajo in kjer imajo neposredni interes, kjer imajo skratka občutek,

da odločajo; ta interes pa se potem hitro zmanjšuje za tiste stvari, ki so lahko včasih zelo velike in pomembne, pa ob tem tega občutka še nimajo.

No, vse to, kar pripovedujem, ni pravzaprav nič novega. To samo potrjuje, o čemer so tovariši že govorili, da je namreč osnova vendarle temeljna oziroma delovna organizacija. Če ta ne funkcionira na ustavnih načelih, če tam niso razviti samoupravni odnosi, potem je toliko bolj verjetno, da je delegacija za družbenopolitične skupnosti ali delegacija za samoupravne interesne skupnosti res samo nekakšen privesek oziroma organizem, ki se v bistvu v to celoto kratko in malo ne more vrasti.

V zvezi s tem se strinjam s tem, kar je tovariš Gavez rekel o vlogi družbenopolitičnih sil v temeljnih organizacijah oziroma v bazi. Tudi ilustracije, ki nam jih je dal tovariš Mermolja, so zanimive. Gre pa seveda za to, da bomo morali razmisliti, najbrž tudi za kongres, o tem, ali je naloga družbenoekonomskih organizacij v temeljnih organizacijah predvsem v tem, da delavce in njihov avtentični interes na nek način krotijo in regulirajo ali pa je njihova dolžnost, da sproščajo silo delavskega razreda, tudi tisto še pritajeno in, rekel bi, prikrito, ki si jo želimo, ki pa se je hitro preplašimo, kadar se oglasi, zlasti kadar se oglasi zunaj mehanizma, za katerega mislimo, da je edino možen. Mislim, da je tovariš Kardelj v svoji razpravi opozoril na to, da je treba tudi spontani interes delavskega razreda šteti za subjektivno silo, ne pa recimo samo kak odbor neke organizacije, ki bolj posluša direktorja, kot pa glas delavcev v svoji organizaciji. To pomeni, da gre predvsem za to, da bi temeljna organizacija socialno in ne samo formalno funkcionirala.

Natančno vemo, da imamo ponekod ta mehanizem formalno čisto v redu urejen, socialni odnosi pa niso taki, kot bi bilo treba. In da nam škripljejo tudi mehanizmi zaradi tega, ker prihaja do socialnih sporov in konfliktov. Ne vem, zakaj bi se jih bali pri različnih interesih. Mislim, da se teh različnih interesov ni treba bati, bati se je treba edino tega, če se niso ljudje pripravljene o njih pogovarjati in dogovarjati. To pomeni, da bo dobro, če bomo lahko v teh mesecih, ko bo treba naš dokument oziroma sklepe dodelati, še kaj pridobili s te plati, ker bo potem vsa stvar dobila nekaj več krvi in mesa.

Zdaj pa bi še kaj povedal o drugih stvareh. Bil sem na posvetu na Jesenicah in prebiral sem analize, ki jih je naredila moja domicilna občina, to je Ljubljana-Center. Tega ne bom ponavljal, ker bo Klub delegatov naredil povzetek razprav, ki so bile na 17 posvetih. Pač pa bi opozoril na to, da je povsod opaziti, da je v razvitejših organizacijah, ki imajo močnejši intelektualni potencial, pravnike, ekonomiste in posebne službe, situacija drugačna kot v mnogih majhnih organizacijah. Tu nastaja problem konferenc, dogovarjanja in tako naprej. Mislim, da je treba posvetiti posebno pozornost temu, kako se lotiti teh prenosov, konferenc in skupin ter na drugi strani ne pozabiti, da je seveda zelo pomembno, kako funkcionirata celotno samoupravljanje in delegatski sistem v tistih delovnih organizacijah, kjer imamo večino našega delavskega razreda.

Druga stvar, ki sem jo opazil na Jesenicah, pa je ta, da ljudje s svojimi idejami zelo previdno prihajajo na dan, ker se čutijo vezane na tiste oblike, ki smo si jih izmislili v letu 1974. Mislim, da bi bilo treba tudi to iniciativo bolj osvoboditi in videti, ali se ne bi mogoče veliko bolj demokratično pogovarjali o nekaterih stvareh mimo sedanjih oblik dogovarjanja in sporazumevanja in seveda tudi informiranja.

Nikjer doslej nisem opazil, da bi prihajalo do konfliktov. To se mi zdi tako idilično, da sploh ne morem verjeti. Kaj če bi sedaj, v teh mesecih, pobrskali

tudi po tej plati celotne zadeve in pogledali, ali prihaja, ter kdaj in kje prihaja do konfliktov in kakšne strukture se tu tarejo. Mislim, da je to, kar nam mnogi pripovedujejo, da delegacije tako rekoč visijo v brezračnem prostoru v delovni organizaciji, v bistvu konflikt, samo da je nekako prikrit. V bistvu pa je to najbrž socialni konflikt med neko strukturo in delegacijo. Ne verjamem, da je to a priori spor med delavskim svetom in delegacijo. Najbrž so druge sile na delu, kajti ne smemo pozabiti, da gre pri vsem tem na eni strani za nadaljevanje socialne revolucije, na drugi strani pa tudi za preraščanje delavskega razreda kot razreda.

Razmisliti moramo tudi o nekaterih primerih, ko delavci resnično odločajo. Iz dosedanjega dela, kolikor lahko sam presodim, je razvidno, da se delavci tudi pri stvareh, ki so daleč od njih, niso pokazali trdi, togi, sebični in podobno. Zanimivo pa je, da tisti trenutek, ko pa bi bili pripravljeni reči ne, že vnaprej zagrozimo z zakonom in z družbeno intervencijo. Toda to družbeno intervencijo bi ravno tako moral sprejeti delavski razred po delegatski poti. To je sicer stvar, ki ne spada v analizo, toda o tem moramo razmisliti. Na primer, da ne dovolimo, da en kolektiv podvomi v to, ali je dolžan reševati nekatere naše grehe izpred 30 let ali pa nekatere delovne organizacije, za katere mislijo, da so a priori družbi v breme. Hvala lepa.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala lepa! Besedo ima tovarišica Tina Tomlje!

Tina Tomlje: Tovariš podpredsednik! Menim, da je treba Odboru tega zbora za družbenopolitični sistem za pripravo tega gradiva izreči pohvalo, saj je bila njegova dejavnost pri pripravljanju gradiva za to razpravo pomembna tudi za izgrajevanje našega političnega sistema in za odpravljanje napak, ki jih opažamo pri delegatskih odnosih in funkcioniranju delegatskega sistema.

Podpiram uvodno besedo tovariša Goloba. Menim, da bodo teze za ugotovitve in stališča do jesenske seje tega zbora doživele še nekatere spremembe. Predvsem se strinjam s prvim delom razprave tovariša Zupančiča, ker menim, da smo pri ocenjevanju in usmerjanju delegatskega sistema precej togi in da pravzaprav kažemo premalo hrabrosti za enostavnejše in razumljivejše razlage in za sprejemanje pobud za druge oblike dela v temeljnih samoupravnih skupnostih in tudi v republiški skupnosti.

Zdi se mi prav, da smo v zvezi s triletnim ocenjevanjem delegatskega sistema tako kritični. Upoštevati bi vendar morali, da je v treh letih v skupščinah delovalo več tisoč delegatov, da so se vsi ti na določen način politizirali, da so se srečali s številnimi družbenimi problemi, ki so jih poskušali reševati na določen način, in da je kritičnost, ki nam sicer pomaga, da lahko odpravljamo določene napake, lahko v svojem bistvu tudi destimulativna. Namreč, ta naša kritičnost se izraža v sredstvih javnega obveščanja in pride do zadnjega delegata, ki se popolnoma še ne zaveda svojih funkcij in nalog. Ko pa še neprestano posluša, da je to še vse preveč pomankljivo, da so še številne napake, ga to ne stimulira k določenemu delu in vključevanju v te odnose in odločanja, ampak ga v bistvu na določen način lahko tudi zavira.

Sama menim, pa tudi drugi ste najbrž takega mnenja, da je zgodovinski smisel našega delegatskega sistema pravzaprav v tem, da bi želje in težnje posameznika, posamezne organizacije, društva, podjetja, zavoda in drugih povezali

ali uskladili s tem, kar je družbeno najbolj smotno. Glede na to, kar je nekdo danes že rekel v razpravi, da so delegatski odnosi, ki jih zaznavamo v republiški skupščini, predvsem izraz odnosov, ki so se ustvarili v bazi, se mi zdi, da je ključno vprašanje prav to, kako bi delegati v temeljnih samoupravnih skupnostih bolj celovito spoznavali širši družbeni interes.

Rečeno je že bilo in že tudi večkrat zapisano, da so na primer delegati krajevnih skupnosti zelo aktivni v zborih občinskih skupščin in da se številna vprašanja rešujejo tudi v sami krajevni skupnosti. Seveda si to razlagamo s tem, da občani v krajevnih skupnostih te interese lahko neposredno izražajo, ker jih čutijo in so jim miselno in dejansko dosegljivi. Vse premalo pa je seveda tega, da bi te svoje delne interese svojega kraja, svoje delovne enote in drugih smiselno podrejali skupnim družbenim interesom. Vprašanje je tudi, kako te iste delegate, ki so že spoznali svoje delne interese, seznaniti tudi s tistimi težnjami, ki vlečejo naš celovitni družbeni razvoj naprej.

V zvezi s tem se postavlja vprašanje vloge družbenopolitičnih organizacij. Povsem napačno se mi zdi, da se na primer občinska organizacija Socialistične zveze delovnega ljudstva ali občinski komite Zveze komunistov, ko gre za rešitev določenega vprašanja, glede katerega je zainteresirana občina ali določena regija, enostavno skoraj vedno istovetita z regionalnim interesom, ne pa da bi ti družbenopolitični organizaciji bili tudi pojasnjevalec celotnega družbenega interesa, enostavno povedano republiškega interesa in da bi že v občini in regiji pojasnjevali celovit republiški interes in potem proučili, kako se da regijski, podjetniški, posamični in ne vem še kakšen drug interes vključiti v republiški interes.

Menim, da se bodo morale družbenopolitične organizacije v prihodnje veliko bolj kot doslej ukvarjati s funkcioniranjem delegatskega sistema. To nakazuje tudi že omenjena seja Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov in gradivo za to sejo.

Po drugi strani pa menim, da je za spoznavanje širših družbenih interesov potrebna tudi bolj domiselna dejavnost strokovnih služb pri pomoči temeljnim delegacijam. Vsi vemo, da so temeljne delegacije v krajevni skupnosti v bistvu brez pomoči strokovnih služb, da nimajo ljudi, ki bi jim pomagali pojasniti vprašanja, vsebovana v gradivu, in ki bi jim pojasnili, kako se določeno vprašanje širše razlaga. Isto velja tudi za temeljne organizacije združenega dela, bodisi za manjše in slabše organizirane kot tudi za večje. Strokovne službe so še premalo zavezane in tudi pripravljene, da tako kot pripravljajo gradiva za organe upravljanja v teh organizacijah, pomagajo tudi pri pripravi gradiv, ki jih obravnavajo delegacije in delegati.

Gre v bistvu za temeljno misel, ki sem jo želela povedati, kako bi interes posameznika in posameznih skupin bolj racionalno in hitreje usklajevali s splošnim družbenim interesom in katere težave imamo še pri tem, da bi bili splošni družbeni interesi širše obrazloženi v temeljnih delegacijah.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Besedo ima tovariš Marko Bulc!

Marko Bulc: Tovariš predsednik! Najbrž je že skoraj odveč govoriti o delu delegatskih razmerij, ki se nanašajo na odnos med republiko in federacijo, o čemer je že govoril tovariš Zoran Polič, vendar bi rad omenil še nekatera vprašanja.

Strinjam se s tovarišico Tino Tomlje, da je treba dati Odboru, ki je pripravil to gradivo, priznanje, ker je, čeprav ni popolno, vendar tako gradivo, ki omogoča nadaljevanje razprave in sprejemanje stališč in v katerega je vloženo ne le veliko dela, ampak je v njem zbranih tudi veliko konstruktivnih stališč, na podlagi katerih lahko zboljšamo naše delo.

Menim tudi, da ni nobenega dvoma o tem, da je stopnja uveljavljanja delegatskih odnosov sorazmerna s stopnjo uveljavljanja samoupravnih odnosov v družbi nasploh. Tam kjer teh odnosov nismo še dovolj uveljavili, ni nič čudnega, če niso delegatski odnosi ocenjeni kot odlični, ampak so kvečjemu ocenjeni kot dobri ali pa zadostni. To ne pomeni, da naj ne bi ugotavljali, kje lahko že v tem času te odnose popravimo in zboljšamo.

V zvezi s tem bi rad omenil nekaj problemov. Ko smo razpravljali v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije o delegatskih odnosih, sem v uvodu svoje razprave navedel mnenje slovenske delegacije, da je praksa treh let dela v Zboru Republik in pokrajin, poleg vseh slabosti in težav, ki obstajajo, dokazala, da je možno v socialistični samoupravni Jugoslaviji pri poglavitnih in za narode in narodnosti Jugoslavije življenjskih vprašanj z dogovarjanjem doseči soglasje. Ta praksa Zbora republik in pokrajin je bila najboljši demanti, kot sem tokrat rekel — časopisi so to povzeli — vseh tistih, ki so, obremenjeni bodisi s centralizmom bodisi z nacionalizmom ali s kakršnimkolim takim »izmom«, v bistvu nasprotovali v ustavnih razpravah potrebi, da se odločimo za konsenz, kar pomeni za popolno soglasje vsake republike pri reševanju bistvenih vprašanj. Pokazalo se je, da smo konsenz v 157 primerih v usklajevalnem postopku dosegli. Sicer s težavami, s konfrontacijo argumentov in stališč, toda dosegli. To je dokaz, ne le da ustavne rešitve o tem lahko živijo, ampak tudi dokaz za veliko trdnost Jugoslavije v novih odnosih, ker ima pač vsakdo skupna stališča za svoja. Menim, da je prav, če v današnji razpravi ugotovimo, da ob vseh slabostih, ki jih še imamo, vendar ni treba, da smo z razvojem v teh treh letih nezadovoljni. Delegatski sistem se je vendar afirmiral. Kljub temu, da ne moremo govoriti, da neposredni proizvajalci že vplivajo na reševanje vseh vprašanj, pa je treba reči, da je narejen prelomni korak, da je ogromno doseženega in da je pri reševanju bistvenih vprašanj, ki so normirana v samoupravnih sporazumih in zakonih, vendar baza odločanja precej širša in njen neposredni vpliv precej večji. Lahko rečem, da to velja tudi za to skupščino in njene zборе, za Zbor republik in pokrajin pa to zagotovo velja.

Seveda nas ti rezultati ne smejo, kot sem rekel, zavesti, da ne bi videli slabosti. Ugotavljam, to sem tudi ugotovil v Zveznem zboru, da smo o poglavitnih vprašanjih, kot je na primer srednjeročni plan, dosegli popolno soglasje in smo uveljavili tudi temeljna stališča, ki smo jih sprejeli na podlagi razgovorov z delovnimi organizacijami in razprav v zborih slovenske skupščine. V tem planu so številna izhodišča, ki so danes pomembna opora za delo in življenje. Le dveh bistvenih elementov sistema še nismo uskladili. To sta sistem cen in sistem nadomestil.

Pripomba, ki je navedena v poročilu, na katero je nekoliko opozoril tovariš Polič, sicer drži, in to je ena izmed slabosti. V dveh primerih je bilo to, kar smo kasneje sprejeli, popolnoma novo v razmerju do tistega, o čemer se je razpravljalo v tej skupščini. Ker smo hiteli, da bi čimprej dosegli soglasje, smo morda naredili napako, da nismo te povsem nove rešitve ponovno posredovali v obravnavo delegatom v tej skupščini, pač pa smo uporabili pooblastilo, ki smo ga imeli, da smo sporno vprašanje uskladili. Po drugi strani ima tovariš

Zoran Polič prav, ko navaja, da ni nič čudnega, če pride pogosto do sprememb v razmerju do rešitev na podlagi razprav v tej skupščini. Taka sprememba je pač rezultat usklajevalnega postopka oziroma je odvisna od rešitve vprašanja, kako spraviti osem stališč na skupni imenovalec.

Povem naj še tole. Večino vprašanj smo uspeli uskladiti, kar je dokaz moči dogovarjanja in delegatskega sistema. Morda je bilo 5 ali 7 takšnih primerov, kjer smo kot slovenska delegacija ostali sami, pri katerih je bil odnos 1 proti 7. Samo to je zelo malo, če upoštevamo, da gre pri tem za razmerje 7 proti 157. Ker naši novinarji raje pišejo o tistem, kar ni običajno, ali iščejo senzacijo, potem to izzveni kot temeljna značilnost v teh odnosih. To ni temeljna značilnost. Temeljna značilnost je ta, da smo uspeli doseči soglasje pri reševanju večine vprašanj in tudi uveljavili stališča skupščin na podlagi usklajevalnega postopka. Le posamezna vprašanja so bila taka, da smo pri njihovem reševanju ostali osamljeni. Pri tem pa moram reči še tole. Dostikrat je v časopisu prikazano, kot da so bile vse delegacije za, slovenska pa je bila proti, kot da gre za nekakšen »slovenski nacionalizem«, kot da nočemo česa sprejeti, da imamo nekaj tako posebnega in svojega. Če bi pa kdo opravil podrobnejšo analizo, kar je danes omenil tovariš Polič, bi najbrž ugotovil, da smo trmasto vztrajali pri nekaterih stališčih, ko smo bili prepričani, da gre za dejansko uveljavitev ustavnega sistema. Seveda tudi pri tem najbrž ne smemo biti neučakani. Vemo, da smo vsi skupaj še precej obremenjeni z včerajšnjim centralizmom, administriranjem in z odtujenim odločanjem. Tega je še precej in ne more biti čez noč preseženo in premagano. V vseh teh primerih smo vztrajali pri svojih rešitvah zato, ker smo menili, da je treba bolj uveljaviti ustavne odnose in vključiti več novega v te rešitve, ne pa zato, ker bi želeli uveljavljati kakšen poseben »slovenski interes«, posebej še materialen, ali pa morda celo kakšen »slovenski nacionalizem«.

Ob vseh teh v glavnem pozitivnih izkušnjah naj omenim še naslednja vprašanja. Ugotovili smo, da večino predlogov še vedno dajeta slovenski Izvršni svet in Zvezni izvršni svet in še malo delegatska baza. Predlagali smo celo, da bi morda kazalo posebej razmisliti, ali ne bi poskušali uveljaviti novo metodo, namreč, da kadar se v delegatski skupščini opredelijo nekateri problemi — o tem sem govoril v Zvezni skupščini v zvezi z železnicami, ladjami, prometno politiko in drugim — ali ne bi kazalo oblikovati skupine delegatov, ki bi skupaj s predstavniki strokovnih institucij, znanosti in zvezne in republiške uprave obravnavali te probleme, da ne bi delegat bil šele tedaj postavljen pred problem, ko je že posredovan predlog ustreznega upravnega organa za rešitev vprašanja. Namreč, nismo klasičen parlament, v katerem dvigujejo ali pa ne dvigujejo roko za neko rešitev, ki jo predlaga uprava. Če hočemo bolj razvijati delegatske odnose, potem bi najbrž morali bolj hrabro preizkusiti metodo, da skušamo potem, ko je problem že posredovan parlamentu, oblikovati skupine delegatov, ki s predstavniki uprave problem obdelajo. S tem bi bolj vplivali na sprejemanje posameznih stališč. To sem predlagal v Zvezni skupščini kot metodo, ki bi jo kazalo bolj proučiti. Opozoril sem tudi na primer, ko do sistemskih rešitev ne bi prišli, če ne bi oblikovali posebne skupine za komunalni sistem, ki jo je imenoval Zvezni izvršni svet in v katero so bili vključeni številni člani delegacij, strokovnjaki, znastveniki in drugi. Ta skupina je pripravila rešitve, sicer jih morda še danes ne bi imeli. To je pozitiven primer. Verjetno bi kazalo razmisliti o tem tudi v naših slovenskih razmerah.

Prav gotovo je, če hočemo da bo delegatski vpliv večji, kar so že omenili tovarišica Tina Tomlje in nekateri drugi razpravljalci, nujno večje angažiranje organiziranih političnih sil, Sindikata, Socialistične zveze delovnega ljudstva, Zveze komunistov, v temeljnih organizacijah, ki naj bi spodbujale delegacije k razpravi. Gotovo pogosto ni dovolj časa, hitimo, vezani smo na roke. Najbrž si bomo morali vzeti dovolj časa, da bi v delegatski bazi opravili razprave o bistvenih vprašanjih.

Menim tudi, da bi morali veliko bolj angažirati subjektivne politične sile, ki naj postanejo spodbujevalec delegatskih razprav.

Menim tudi, da bi morali preseči stanje v bazi, na kar smo opozorili, ko smo kot delegati govorili v Mariboru, Kranju, na Jesenicah in drugje, da strokovne službe delovnih organizacij v bistvu stojijo ob strani. Mnenje je, da če se bodo strokovne službe angažirale, bo to v bistvu tehnokratski poseg v delegacije. Menim, da moramo tudi pri tem najti mero. Namreč, številna vprašanja, ki jih obravnavajo družbenopolitični organi, so tudi strokovnega značaja. Obravnava sistema ekonomskih odnosov s tujino je tudi strokovnega značaja. Ne bi bilo nič slabo, ampak še celo nujno, da bi se pred razpravami o tem v temeljnih delegacijah ali pa v konferencah delegacij angažirale v delovnih organizacijah tudi strokovne službe in povedale na podlagi izkušenj svojega delovanja, kako gledajo na posamezne rešitve. Tako bi tudi one pripravile strokovno gradivo za delegate in delegacije, delegati pa bi ocenili, ali je to v redu ali ni. Menim, da bi to pomenilo tudi novo kakovost pri angažiranju in povezovanju v delegatski bazi.

Seveda, ko sem že omenil strokovne službe, naj omenim še en problem. V slovenski delegaciji v Zboru republik in pokrajin ugotavljamo, da tudi naša uprava — v poročilu je točka v zvezi z Izvršnim svetom in upravo — še vedno organizirana tako, da bi imela delegacija za delo v Zvezni skupščini ustrezne pripomočke, analize, poročila in druga gradiva.

Omenil bom dva primera: Že nekaj mesecev razpravljamo, in ne pridemo nikamor naprej, o zelo pomembnem elementu izvajanja srednjeročnega plana, to je o carinski tarifi. Ugotavljamo namreč, da v Sloveniji nimamo organa, ki bi na primer analiziral vpliv carinskega instrumentarija na slovensko gospodarstvo v preteklih letih. Vemo le, da je SR Slovenija udeležena s precej večjim odstotkom prispevka iz carin za zvezni proračun kot pa je odstotek kotizacije za druge postavke zveznega proračuna. Vendar pa ugotavljamo, da nimamo organa, ki bi to sproti analiziral. Zaradi tega, ko gre predsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije na koordinacijo v Beograd, ko gredo člani Izvršnega sveta na sejo medrepubliškega komiteja ali pa ko razpravljajo delegacije, pogosto vsi ti nimajo dovolj argumentov in stališč v postopku usklajevanja.

Problem je na primer tudi glede kreditno-monetarne politike. S tem se pri nas ukvarja nekaj organov, in sicer Narodna banka Slovenije, deloma Republiški sekretariat za finance, deloma Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje, v bistvu pa vsak le deloma. Poleg koordinacije pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije pravzaprav nimamo teles, ki bi to politiko kontinuirano spremljala. Zaradi tega seveda pogosto nima tisti, ki hodi, to pomeni predsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in člani slovenske delegacije, v Beograd, dovolj trdnih argumentov za usklajevanje. Res pa je, da se 80 % pogojev življenja in dela v temeljnih organizacijah združenega dela sicer sporazumno, ampak vendarle določa v Zvezni skupščini in v organih Zveznega izvršnega sveta. Če bomo hoteli bolj kakovostno vplivati na to, da bo republika Slovenija soodločala pri

tem usklajevanju, bomo morali, kadar bomo imeli to na dnevnem redu, proučiti, kako je organizirana naša republiška uprava, ker je to tudi pomemben vidik za večjo uveljavitev delegatskih razmerij. Zato menim, da je dovolj v sedANJI razpravi na to le opozoriti, pozneje, ko bo to na dnevnem redu, pa morda kaj več in podrobneje o tem. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Janko Česnik!

Janko Česnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Posredoval bom le nekaj misli ob tej izredno razgibani in živahni razpravi o delegatskih razmerjih v zvezi s tretjo analizo delegatskega sistema v tej skupščini. Po eni strani ugotavljamo, da smo lahko zadovoljni z doseženim delom, po drugi strani pa, da ne moremo biti zadovoljni z vsemi oblikami in z vsem delovanjem na tem področju v tem času, zlasti še, kar je seveda prav gotovo res, da ima delegatski sistem vse tiste slabosti našega samoupravnega sistema in njegovega izvajanja, kot jih ima samo samoupravljanje.

Posredoval bom nekatere misli o delu delegatov in o delu v zborih te skupščine. Na nekaterih posvetih, ki smo jih imeli v zadnjem času, so bile zelo močno poudarjene ugotovitve, da se delegati dušijo v papirjih, da so njihove seje preveč raztegnjene, da so številni sestanki, da se goji sestankarstvo, da so delegati premalo obveščeni, da nimajo konkretnih podatkov za odločanje in drugo. Skratka, gre za ugotovitve, ki se jih vsi zavedamo, pa tudi bojimo, da preveč sestankujemo, da preveč sestankov izzveni v prazno, da delegati niso učinkoviti pri svojem delu in da zaradi tega dejansko slabo opravljajo svoje funkcije.

Naj opozorim na to, da moramo zlasti v delegatskem sistemu imeti izoblikovane nekatere metode dela in družbeno delitev dela in da vsi vsega tudi ne moremo opravljati. Res je, da se je krog delegatov, ki odločajo v Skupščini, izredno razširil, da so delovni ljudje sedaj mnogo bolj obveščeni o temeljnih smernicah našega razvoja in sploh o podatkih, na podlagi katerih odločajo, vendar pa kljub temu opažamo težnjo, da hočemo vsi vse opravljati in da se včasih pretirano spuščamo v posamezne formalistične odločitve, za katere so sicer zadolženi in odgovorni pristojni organi.

Vprašanje je, kdo naj odloča o bistvenih problemih in kdo naj odloča o izvršilni politiki. Vsi skupaj si že nekaj časa v Skupščini prizadevamo, da bi razmejili te pristojnosti. Vedno smo se zavzemali za to, naj delegati odločajo predvsem o bistvenih problemih. Kaj pomeni o bistvenih problemih, menim, da je jasno in da se razumemo. Gre predvsem za to, da Poročevalca še bolj uporabimo za to, da prinaša v Skupščino dejansko bistvene delegatske informacije, da se dejansko spušča v samo vsebino posameznih odločitev in da delovni ljudje na podlagi takih kratkih informacij le spoznajo bistvo družbenega dela v Skupščini in potem o tem odločajo oziroma dajejo smernice delegacijam. Če je tako, kot je rekel tovariš Mermolja, da družbenopolitične organizacije ne dobivajo konkretnih gradiv in da niso obveščene o konkretnih gradivih, o katerih se odloča v Skupščini, je to nekoliko narobe.

Nisem prepričan, da bi morali ta gradiva, ki jih sedaj tiskamo na primer v 3000 izvodih, tiskali morda v 100 000 izvodih ali morda še več. Meni se zdi, da to ni potrebno. Pač pa se mi zdi potrebno še bolj izoblikovati Poročevalca v tej smeri, da bodo v njem navedene bistvene odločitve. Menim, da nikdar ne bomo

vsi tako sposobni in tudi nikdar ne bomo vsi imeli tako znanje, da bomo vsi zakonodajalci oziroma da bomo vsi odločali o pikah in vejicah v posameznem zakonu. Nekoliko sem alergičen na to, ker opažam, da se včasih delegati spuščajo v take malenkosti, čeprav to ni njihovo delo. Bistvo, o čemer bi morali delegati odločati, je sistem, ki se predlaga, načela, na katerih je zgrajen zakon in pa kakšne naj bodo bistvene odločitve, to pomeni, kakšen naj bo družbeni režim, ki velja za posamezno področje, ter kako naj se ta režim uveljavi. Vse, kar sodi sem, in to vemo zlasti tisti, ki to delo opravljamo, zlasti predhodne določbe, določbe o kaznih, prekrških, vse tiste določbe, ki naj uveljavljajo novi režim v razmerju do prejšnjega režima, je v pristojnosti ljudi, ki pri tem delajo in ki za to odgovarjajo. Vsaj sam tako mislim. Sicer je težko delegatu, ki pride z delovnega mesta, odgovarjati za to, ali je v zakonu prav ali ni prav napisana kakšna beseda, o kateri je točno povedal, kaj mora pomeniti. To pomeni, da delegat ni odgovoren tudi za formulacije, ampak je za to odgovorna posebna služba. Očitno je, da so lahko te službe zelo podvržene nekaterim prejšnjim ureditvam, da niso najbolj uskladene z delegatskim sistemom, z družbeno ureditvijo in da po inerciji sprejemajo določene starejše, že uveljavljene rešitve. To je možno in to se dogaja. Kljub temu pa menim, da je treba v teh službah urediti ta vprašanja, ne pa v delegatskem sistemu.

Očitno je tudi, da najbrž v primerih, ko smo vsi preobremenjeni, ne bo šel in ne more iti razvoj v taki smeri, da bi dobivali vsi še več gradiv, ki bi jih morali še bolj proučevati, ampak je najbrž treba zakonodajni postopek in sploh odločanje v Skupščini urediti tako, da bo jasno vsakemu delegatu na sedanji stopnji njegovega znanja in njegovega razvoja. Sicer lahko čakamo, da se bomo vsi izobrazili. Vendar pa moramo ta sistem zgraditi danes oziroma moramo danes o tem odločati. To pomeni, da mora biti zakon tako preprosto napisan, da bo delegat razumel, za kaj gre. To sta sicer dva različna problema. Zelo težko pa je to narediti. Menim, da glede tega ni alternative. To pač mora biti tako preprosto povedano, da delegati vedo, za kaj gre, in prevzemajo svoj del odgovornosti, da se to izvede. Če bomo zahtevali od delegatov, da se vsak spozna na vso skupščinsko proceduro, da vsak točno ve, kdaj mora vložiti amandma, da mora vsak paziti na poudarke v gradivih in na pravopisne napake, menim, da ne bomo prišli daleč.

To sem hotel poudariti zaradi tega, ker je dejansko bilo na teh sestankih izrečenih precej kritik v zvezi z gradivi, obveščanjem, ki ni popolno, in v zvezi z različnimi drugimi problemi, ki spremljajo delo delegatov. V nekaterih okoljih je celo prisotno mnenje, da se je v treh letih delegat pravzaprav izčrpal, utrudil in da je skrajni čas, da se nekoliko odpočije oziroma da čakajo na nove volitve, ko bodo prišli sveži ljudje. Menim, da se nihče ne more izčrpati pri obravnavanju družbenih vprašanj. Toda ta vprašanja morajo biti tako postavljena, da jih delegat razume in da lahko o njih odloča.

Mimogrede naj še povem, da pretiravamo s sestanki, ne le glede njihovega števila, ampak tudi tako, da moramo biti vsi prisotni, da moramo biti svečano oblečeni, skratka, da moramo ustvariti določeno vzdušje sestankarstva. Tega si ne zmišljujem. V neki tovarni so mi povedali, da se hodijo delavci, preden gredo na sestanek, preobleč domov. Vprašal sem jih, zakaj to delajo. Če se delavci lahko med delom v skupini pogovorijo, kako naj rešijo določen problem, ni potrebe, da se gredo preobleč domov in se vrnejo na sestanek v tovarno. Najbrž smo tudi nekoliko togi pri uveljavljanju delegatskega sistema, pa to potem prenašamo naprej.

Naj povem še to: Tudi delegatski sistem bo moral imeti točno »lestvico odločitev«, kar sam tako imenujem, kdaj, kje, kako se o čem odloča. Ne bomo vsi o vsem odločali.

Strinjam se s tem, kar je rekel tovariš Beno Zupančič. Temeljna organizacija združenega dela na primer ni podpisala samoupravnega sporazuma. Vsi so se zbrali in rekli, da ga ne bodo podpisali iz teh in teh razlogov. Delegacija te organizacije pride v Skupščino in glasuje za zakon, ki uveljavi ta samoupravni sporazum z zakonsko prisilo. Torej, moramo izoblikovati sistem, kako bomo odločali, bodisi s samoupravnimi sporazumi bodisi z družbeno intervencijo, če ne bodo sklenjeni samoupravni sporazumi, bodisi s posredovanjem mnenj delegacije ali pa z obravnavanjem na zboru delavcev in posredovanjem njihovega mnenja oziroma z odločanjem na referendumu. Treba se je namreč zavedati, da bo treba to urediti.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Kdo še želi besedo? (Nihče.)

Dovolite, da se še sam pridružim razpravljalcem. Dosedanje razprave ne bom ponavljal. Govoril bom le o enem problemu.

Na sestankih smo slišali številne pripombe v zvezi z analizo delovanja delegatskega sistema. Tudi današnja razprava in vse druge razprave, ki so zelo žive, sicer načenjajo probleme, vendar bolj z vidika določene splošne ocene. Relativno manj je v vseh teh razpravah predlogov, kako naprej razvijati delegatski sistem.

Bilo bi zelo koristno, če bi se v zborih v tej skupščini dogovorili, da bi nekatera vprašanja nadaljnjega razvoja delegatskega sistema temeljiteje proučili. Postavlja se na primer vprašanje odprtosti Skupščine. Poznamo sicer stališča in pripombe Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije k delegatskemu sistemu. Pri odprtosti Skupščine je treba proučiti, kako naj se ta ideja uresniči. Vprašanje je tudi, kako razvijati vlogo Družbenopolitičnega zbora in kako organizirati strokovne službe v Skupščini, da bodo sposobne zadovoljevati potrebe dejanskih delegatskih odnosov v skupščini.

Delegati namreč navajajo, da so v neenakopravnem položaju, kadar pridejo v Skupščino, tako v razmerju do strokovne službe kot tudi v zvezi z roki in poslovníkom Skupščine.

Morali bi dosti bolj podrobno proučiti vlogo programov, o čemer je razpravljal tovariš Zoran Polič.

Proučiti bi morali tudi vlogo delovnih teles. Imeli smo sestanek, na katerem smo razpravljali o vlogi delovnih teles. V zvezi z razvojem delegatskega sistema moramo, po mojem mišljenju, nekaj narediti, da se delovna telesa vsebinsko preoblikujejo, da bodo odigrala svojo vlogo v tem sistemu. Vprašanje je, ali takšna, kakršna so danes, zlasti v nekaterih primerih, opravljajo funkcijo pomožnih teles zborov.

Postavlja se tudi vprašanje v zvezi s konferencami delegacij in celotnim sistemom volilne zakonodaje, po katerem so občinske skupščine konference delegacij. Vloga konferenc delegacij, ki je bila omenjena na seji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije kot vloga enega od družbenih konzultativnih teles, je široko opredeljena in ne gre le za seštevek delegatov posameznih delegacij. To terja preoblikovanje naših sedanjih rešitev o skupinah delegatov.

Bolj podrobno bomo morali skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami proučiti vlogo družbenopolitičnih organizacij pri delovanju celotnega delegat-

skega sistema. Gre za vprašanja, ki kažejo na to, da moramo posamezne rešitve dosti bolj podrobno proučiti in jih ne le na splošno oceniti. Moramo tudi analizirati, kako naj jih konkretno razvijamo. Načelne smeri so opredeljene. Postavlja se vprašanje, kako naj jih razvijamo v praksi.

Zato predlagam, da se tako organiziramo v tej skupščini, da bi bili sposobni to izpeljati, in sicer bodisi v pripravah za oblikovanje stališč, ki jih bomo sprejeli na eni izmed prihodnjih sej tega zbora, bodisi v nadaljnjem delovanju na tem področju. Menim, da so izkušnje delegatskega delovanja v tem mandatu koristne za naprej in pravzaprav podlaga tudi za razpravo na kongresih Zveze komunistov.

Predlagam, da danes sprejme zbor tale sklep:

1. Družbenopolitični zbor sprejema analizo o izvajanju delegatskega sistema in o uresničevanju delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije.

2. Družbenopolitični zbor sprejema predlog Odbora tega zbora za družbenopolitični sistem, da se stališča v zvezi s to analizo sprejmejo na eni izmed jesenskih sej tega zbora.

3. Družbenopolitični zbor nalaga predlagatelju analize, da pripravi predloge, ugotovitve, stališča in priporočila o nadaljnjem razvoju delegatskega sistema na podlagi vseh razprav, pripomb in predlogov, ki so bili dani na sejah odborov zborov, na posvetovanjih skupin delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije in ki so jih dali delegati v Družbenopolitičnem zboru in člani delovnih teles zborov Skupščine SR Slovenije, ter na podlagi preostalih gradiv.

Ali ima morda kdo kakšen predlog v zvezi s tem sklepom? (Ne.)

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep.

Ker imamo pred seboj še precej dnevnega reda, vas vprašujem, ali naj odredim odmor! (Da.) Odrejam odmor. Seja se bo nadaljevala ob 12. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 11.25 in se je nadaljevala ob 12.05.)

Predsednik Stane Markič: Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje resolucije Skupščine Socialistične republike Slovenije o osnovah kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji.

Kot gradivo ste prejeli poročilo o uresničevanju resolucije Skupščine Socialistične republike Slovenije o osnovah kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji, ki ga je pripravila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, in poročilo o izvajanju družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v Sloveniji za leto 1976, ki ga je pripravil Odbor podpisnikov za spremljanje izvajanja tega družbenega dogovora. Obe poročili sta bili objavljeni v Poročevalcu, številka 14.

Poročili sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Odbor tega zbora za družbenoekonomske odnose. Njuno poročilo ste prejeli na klop. Danes ste prejeli tudi predlog Komisije Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, ki naj bi jih sprejel zbor, ter obvestilo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Uvodno besedo bo imel Jože Božič, predsednik Komisije Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve!

Jože Božič: Tovarišice in tovariši delegati! Na podlagi stališč in nalog, ki so jih sprejeli zbori Skupščine SR Slovenije januarja 1976. leta v zvezi z izvajanjem resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji in uveljavljanjem družbenega dogovarjanja na področju kadrovske politike, je Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve pripravila poročilo, ki ste ga prejeli, in v njem ocenila izvajanje tistih prioritarnih nalog, ki so jih zbori v svojih sklepih posebej izpostavili.

V poročilu so predlagani sklepi za nadaljnje izvajanje kadrovske politike in prioritete naloge, ki so najbolj pomembne za aktivnost nosilcev kadrovske politike v tem obdobju. Današnja razprava bo z izkušnjami iz neposredne prakse prav gotovo dopolnila naloge, ki smo jih morda v predlogu premalo poudarili.

Opozoriti moram, da je po objavi obeh poročil potekala razprava o tej problematiki v nekaterih odborih zborov Skupščine SR Slovenije, organizirani pa so bili tudi razgovori in posvetovanja s skupinami delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije v občinah Trbovlje, Idrija, Maribor, Celje in v ljubljanskih občinah. O tej problematiki je tekla razprava tudi na seji Komisije za kadrovska vprašanja pri Izvršnem komiteju Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Na teh razgovorih sta bili obe poročili sprejeti in ocenjeni kot veljaven prikaz stanja na kadrovskem področju v naši republici in so predložene naloge in usmeritve dobile vso podporo. Razgovori so prispevali k poglobitvi ocen in k dopolnitvam predlaganih usmeritev za nadaljnje delo.

Ponovno je bila podprta ugotovitev obeh poročil, da je bil v zadnjem letu napravljen korak naprej pri podružbljanju kadrovske politike, pri uresničevanju sklepov kongresov Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije in pri zavzetosti družbenopolitičnih organizacij pri reševanju kadrovskih vprašanj. To se je predvsem izražalo v pripravah za sprejetje zakona o združenem delu in kasneje v pristopu k njegovemu uveljavljanju, kar je prispevalo k nadaljnjemu uveljavljanju razredno usmerjene, družbeno dogovorjene in samoupravno uresničevane kadrovske politike kot pogoja za svobodno in ustvarjalno uveljavljanje delovnih ljudi.

Z uveljavljanjem zakona o združenem delu se nadalje spreminja družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka in s tem so dane širše osnove za uresničevanje družbeno dogovorjene kadrovske politike.

V zadnjem letu je bil opazen tudi pomemben napredek pri ustvarjanju strokovnih osnov oziroma pogojev za oblikovanje in obravnavanje kadrovske problematike. S tem je omogočen posameznim nosilcem kadrovske politike boljši vpogled v kadrovsko stanje. Več je objektivnih pogojev za učinkovitejše in racionalnejše ukrepe pri izvajanju kadrovske politike. Seveda pa je ta ugotovitev šele prvi korak na poti dejanskega spreminjanja odnosov tako strokovnega kot tudi samoupravnega organiziranja in delovanja.

V že omenjenih razpravah v zvezi s poročili je bilo poudarjeno, da je treba na današnji seji tega zbora opozoriti predvsem na naslednje neugodne pojave, ki označujejo sedanje kadrovske stanje v naši družbi:

Še vedno niso dovolj sproščene ogromne ustvarjalne sposobnosti našega delovnega človeka s smotrnim zaposlovanjem in z racionalno razporeditvijo ka-

drov na dela, za katera so usposobljeni. Še vedno niso v praksi zagotovljeni in uresničeni instrumenti za načrtovanje izobraževanja in usposabljanja kadrov v skladu s potrebami in interesi združenega dela, saj na primer še vedno približno ena četrtnina temeljnih organizacij združenega dela nima srednjeročnih načrtov razvoja. Načela delitve po delu in rezultati dela še vedno nimajo ustrezne oblike. Vse to pa so pogoji za povečanje produktivnosti dela in krepitev materialne osnove naše družbe, za učinkovitejše poslovanje in tehnološki razvoj, za konkurenčno sposobnost v domači in mednarodni delitvi dela in za razvitejše samoupravne odnose. To pa so tudi še vedno temeljne naloge, ki jih v uvodnem delu opredeljuje resolucija Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji. Te prihajajo sicer vse bolj v zavest delovnih ljudi, toda uresničujejo se lahko le ob enotnosti in disciplini vseh nosilcev kadrovske politike. O teh temeljnih vprašanjih bi morali zbori Skupščine SR Slovenije in njihova delovna telesa pogosteje razpravljati, posebno ob sprejemanju in spremljanju izvajanja pomembnih ustavnih in družbenih dokumentov ekonomskega in samoupravnega razvoja naše republike.

Takšen način obravnavanja omenjenih pojavov je bil potrjen kot ustrezen na sejah zborov Skupščine SR Slovenije ob razpravi o uresničevanju štipendijske politike in o sistemu štipendiranja. Razprava v zborih je pokazala, da je bolj učinkovito obravnavati posamezna aktualna vprašanja kadrovske politike, kot pa v kratkem roku, na primer v obdobju enega leta, obravnavati vso kadrovsko problematiko naše družbe. Ta naj bi se praviloma v zborih Skupščine SR Slovenije obravnavala celovito vsakih nekaj let. Posamezna vprašanja kadrovske politike pa naj bi, po mnenju članov Komisije in članov nekaterih odborov zborov Skupščine SR Slovenije, dobila svoje mesto v letnih programih dela zborov Skupščine SR Slovenije.

Posplošeno in načelno obravnavanje kadrovske politike vpliva tudi na odnos delegata do te problematike, kar so potrdile tudi razprave na terenu in v delovnih telesih zborov Skupščine SR Slovenije. Obravnave so marsikje še vedno posplošene in interes delegatov za tako posplošeno razpravo je majhen.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve bo v svojem programu dela v prihodnje dala prednost tistim aktualnim nalogam, ki jih na kadrovske področju naši delovni ljudje čutijo kot najbolj nujne, in predlagala zborom, da jih vključujejo v svoje letne programe dela.

Potrebna je boljša koordinacija vseh nosilcev kadrovske politike, ki je pogosto na raznih ravneh preveč formalna. Še vedno je premalo prisoten vpliv in interes združenega dela pri koordiniranju in uveljavljanju tistih skupnih nalog na področju kadrovske politike, ki pomenijo vzvode za hitrejši družbeni napredek. Tudi družbeni dogovori se še vedno v občinah ne izvajajo tako, kot to terjajo v njih opredeljene naloge. O njihovi vsebini in izvajanju so premalo seznanjeni delovni ljudje in občani, prav tako pa le poredkoma o njih razpravljajo organi upravljanja podpisnikov družbenega dogovora. Prepočasi se uveljavljajo tudi delegatski odnosi na tem področju.

V zadnjem času postaja aktualno vprašanje izbora ljudi za odgovorne funkcije v poslovnih organih. Vse prepogosto se zadovoljujemo z ugotovitvijo, da je težko dobiti take kadre, ki so zainteresirani za vodilne funkcije v poslovnih organih, ne da bi načrtno odpravljali vzroke, ki pogojujejo takšno stanje. V bistvu smo premalo odločni, da bi se uprli zlorabam meril in kriterijev, ki smo jih sprejeli za izbor te vrste kadrov. Dogovorili smo se, da na vodilnih mestih ne more biti nihče, ki ob strokovnem znanju in usposobljenosti ne izpolnjuje

je moralno-političnih kriterijev, ki izhajajo iz zgodovinske vloge delavskega razreda in ciljev naše revolucije in socialistične graditve. Zato moramo v praksi uveljaviti načelo, naj vodilna delovna mesta zasedejo delovni ljudje, ki so najboljši, najbolj sposobni, ki razumejo naš samoupravni socialistični razvoj in so pripravljeni vložiti vse napore v krepitev samoupravne vloge delovnega človeka v združenem delu in drugih samoupravnih skupnostih in njegovih interesov, kot tudi v razvijanje demokratičnega delegatskega mehanizma v naši družbi.

Ne nazadnje imamo jasne dokaze za to tudi z zadnjih posvetov z delegati v občinah, ko smo obravnavali uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije. Delegati so nas opozarjali, da ponekod nimajo zagotovljenih temeljnih pogojev za svoje delovanje, kot je na primer odhod na seje, da o pomoči pri oblikovanju stališč ne govorim. Njihovi poslovodni organi ne razumejo ali nočejo razumeti pomembnosti delegatskega sistema in opravljanja samoupravnih dolžnosti v skupščinah.

Prepričani smo, da imamo dovolj sposobnih kadrov, ki lahko kandidirajo na odgovorna vodilna mesta na vseh področjih družbenega dela in življenja. Zato pa je pred nami toliko pomembnejša naloga, da ustvarimo pogoje za dejansko uresničevanje take kadrovske politike.

Ne moremo tudi mimo prejšnje ugotovitve, da povsod še vedno niso uveljavljena načela in merila kadrovske politike in celovitost teh meril, odprtost, širina in demokratizacija v kadrovske politiki. Še vedno obstajajo slabosti, kot so zaprtost, tehnokratsko obnašanje, sektaštvo, oportunistem in druge. Te slabosti prihajajo do izraza tam, kjer ni uveljavljena koordinacija nosilcev kadrovske politike in kjer je pomanjkljivo idejno-politično in samoupravno sodelovanje.

Tudi pri delu Komisije Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve se včasih še srečujemo s pojavi oženja kadrovske rešitve, še posebej na škodo žensk, mladih in tudi neposrednih proizvajalcev. To prihaja zlasti do izraza takrat, ko gre za širše evidentiranje kandidatov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, na primer pri sodelovanju delovnih ljudi in občanov pri sojenju, oblikovanju komisij in delovnih teles in pri podobnem.

Kadrovske predloge se namreč še vedno zožujejo na kadre, ki so že nosilci večjega števila družbenih funkcij. Zato moramo v pripravah na volitve delegacij za skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti zajeti vse, ki so se s svojim delom na najrazličnejših področjih človekove aktivnosti v tem času izkazali kot resnični borci za socialistične samoupravne družbene odnose. Upoštevati moramo merila, ki zagotavljajo celovitost kadrovske politike, da bomo imeli zares kar največ možnosti, da po načelu »pravi človek na pravo mesto« izberemo najustreznejše kandidate, pri čemer ne smemo ožiti kadrovske rešitve le na potrebe svoje ožje družbenopolitične skupnosti, ampak upoštevati tudi interese in potrebe širših družbenopolitičnih skupnosti.

Ker sta vam bili poslani poročili Komisije in Odbora podpisnikov družbenega dogovora, ki dajeta širšo oceno stanja na področju kadrovske politike in v katerih so predlogi za nadaljnje uresničevanje resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, ne bi ponovno obravnaval teh nalog, pač pa predlagam, da ta zbor sprejme predlagane sklepe. Danes vam je Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve predložila predlog sklepov, ki naj bi jih ta zbor sprejel po končani razpravi. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! K obravnavi te točke so bili še posebej povabljeni predstavniki Odbora podpisnikov za spremljanje izvajanja družbenega dogovora, Izobraževalne skupnosti Slovenije, Raziskovalne skupnosti Slovenije, Kulturne skupnosti Slovenije, Zdravstvene skupnosti Slovenije, Skupnosti socialnega varstva Slovenije in Gospodarske zbornice Slovenije. Predlagam, preden preidemo na razpravo, da imenujemo skupino delegatov, ki bi po potrebi dopolnila predložene sklepe. V to skupino predlagam tovariša Jožeta Božiča, tovarišico Lojzko Čotarjevo in tovariša Staneta Gaveza. Ali se s tem strinjate? (Da.) Ima kdo kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Ugotavljam, da je ta zbor imenoval to skupino.

Ali želi poročevalec Odbora dopolniti poročilo? (Da.) Besedo ima tovarišica Teodora Krpan!

Teodora Krpan: Ne mislim dopolniti poročila Odbora tega zbora za družbenopolitični sistem, ki je samo dovolj izčrpno. Vendar naj opozorim na določeno vprašanje, o katerem smo razpravljali v Odboru in na katerega ne smemo pozabiti, ki pa je sicer navedeno tudi v poročilu.

Odbor namreč predlaga temu zboru, naj bi se danes dogovorili, kakšna naj bo v prihodnje oblika poročil, ki jih daje Odbor podpisnikov družbenega dogovora. Ali naj bodo ta poročila letna ali je dovolj, da so poročila o uresničevanju kadrovske politike na ravni občine in temeljnih organizacij in ali je potrebno, da se vsakokrat da tako poročilo republiški skupščini? Odbor tudi predlaga, naj se Odbor podpisnikov opredeli do tega, kdaj, kako obširno in kako naj se obravnava poročilo pred republiško skupščino. Seveda pa pobudo za razpravo lahko dajo, če se pokaže potreba, vsi, ki so zadolženi za pravilno izvajanje kadrovske politike.

Omenim naj še to, da so člani Odbora posebej poudarili potrebo, da se čimprej izdela sistem planiranja kadrov, ki bo podlaga vsem nosilcem dogovorjenih nalog za uresničevanje dolgoročnih programov kadrov.

V glavnem pa Odbor predlaga temu zboru, da sprejme predlagano poročilo Odbora podpisnikov za spremljanje izvajanja družbenega dogovora.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Prosim, kdo še želi besedo? Besedo ima tovariš Marjan Lenarčič, predstavnik Odbora podpisnikov za spremljanje izvajanja družbenega dogovora!

Marjan Lenarčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Podpisniki družbenega dogovora o nadaljnjih nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji so si po 21. januarju 1976. leta prizadevali čimbolj dosledno uresničiti naloge, ki so jih sprejeli zbori Skupščine SR Slovenije. V našem poročilu smo v posameznih poglavjih prikazali pogloblitve probleme in način njihovega reševanja, v sklepnem delu pa smo strnili poročilo v prikaz nalog podpisnikov družbenega dogovora o kadrovske politiki v prihodnjem obdobju.

V pripravi na današnje seje zborov Skupščine SR Slovenije smo sodelovali tudi pri obravnavi poročila Komisije Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve in se z njim strinjali. S poročilom in z nakazanimi nalogami v prihodnosti soglašala tudi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, kar je razvidno iz njegovega pisma, ki ste ga prejeli danes. Nakazanim nalogam bomo v letih 1977 in 1978 posvetili vso pozornost in se potrudili, da bi

jih čimbolj dosledno tudi uresničili v praksi, skupno s stališči, ki jih bodo danes sprejeli skupščinski zbori. Soglašam tudi s predlogom, ki ga je dala tovarišica, ki je poprej razpravljala, da prihodnje poročilo ne bi bilo tako obsežno, ampak bolj problemsko, glede na probleme, ki se bodo pojavili.

V svoji razpravi se želim dotakniti nekaterih vprašanj, ki zaslužijo v tem trenutku, da jih posebej izpostavimo.

Iz obeh poročil je razvidno, da so bili v 1976. letu in v tem letu doseženi pri uresničevanju kadrovske politike dokajšnji kvalitativni in kvantitativni premiki, na katere je opozoril tovariš Jože Božič v uvodni besedi. Kljub tem premikom bo treba v praksi še marsikaj nadomestiti, kar smo zamudili v preteklem obdobju. Z doseženim nismo zadovoljni. Na primer: Vse organizacije združenega dela še niso pristopile k občinskim družbenim dogovorom o kadrovski politiki. Kadrovska politika povsod še ni dolgoročna, javna in načrtna. Nosilec te kadrovske politike še ni v zadostni meri človek, ki je še marsikje odrinjen od odločanja o kadrovski politiki. V zavest vseh podpisnikov družbenega dogovora o kadrovski politiki bo moralo priti spoznanje, da je vprašanje razvoja in zagotavljanja kadrov bistveni sestavni del globalnega razvoja naše družbe. Zavezne socialistične sile bo treba še bolj mobilizirati za uveljavljanje človeka tudi v kadrovski politiki, kar je pogoj za skladen in hitrejši materialni in socialni razvoj družbe in socialističnih samoupravnih odnosov. Razvoj samoupravnih socialističnih odnosov je namreč odvisen od nenehnega dopolnjevanja vseh tistih osnov, ki delovnim ljudem neposredno in enakopravno z drugimi ljudmi v združenem delu zagotavljajo razvoj celovite socialistične osebnosti, njihovo vsestransko usposabljanje v združenem delu in vključevanje v delo po njihovih strokovnih, delovnih, družbenih in drugih sposobnostih v skladu s socialističnim samoupravnim sistemom in zahtevami v združenem delu.

Treba bo zagotoviti pogoje, da bodo delavci v združenem delu postali resnični nosilci odločanja v procesu celovite reprodukcije in tudi programiranja razvoja kadrov. Dosedanje izkušnje pri razvoju strokovne kadrovske dejavnosti še niso povsem pozitivne. Ponekod skušajo nekritično sprejemati oziroma površno prevzemati tehnicistične sheme iz meščanske družbe in jih presajati v naše socialistične samoupravne odnose. V zvezi s tem naj omenim, da se pri nas kadrovska dejavnost glede na socialistične samoupravne odnose močno razlikuje od preostalih sistemov. Zato bo treba graditi lastne rešitve njene organiziranosti na samoupravni podlagi. To pomeni, da bo treba ustvarjati in razvijati našim socialističnim razmeram prilagojene oblike organizacije v skladu s samoupravnimi teoretičnimi spoznanji, s stališči in sklepi družbenopolitičnih organizacij, zlasti Zveze komunistov, ustavnimi načeli in določbami zakona o združenem delu. Problemi razvoja kadrov in druga vprašanja s področja kadrovske politike so v življenjskem interesu vsakega delovnega človeka in sodijo med tista prednostna vprašanja, ki morajo postati predmet njegovega neposrednega odločanja pri uresničevanju politike družbene reprodukcije. Na podlagi te družbene zahteve se mora dograjevati tudi etika strokovnih služb, ki se poklicno ukvarjajo s kadrovskimi opravili in ki morajo biti v polni meri servis delovnih ljudi v združenem delu, da bodo le-ti svobodno, demokratično ter samoupravno odločali o kadrovskih vprašanjih.

Zaostajanje kadrov za ekonomskim in materialnim razvojem je rezultat nezadostno spoznanega pomena in značaja soodvisnega povezovanja in medsebojnega učinkovanja vseh dejavnikov, ki vplivajo na razvoj družbe kot celote. Zato se to področje družbene dejavnosti še vedno ponekod obravnava kot

posebnost, kar ima za posledico, da je takšno reševanje velikokrat preveč odmaknjeno od dejanskih materialnih pogojev, zlasti pa od strateških ciljev kadrovske politike. Ti cilji pa so: sistemizacija dela in delovnih nalog, načrtovanje kadrov in izobraževanja, kadrovske spremljanje in usmerjanje razvoja kadrov, razvitost kadrovske službe, njihovih strokovnih ter samoupravnih funkcij.

Premajhna uskladenost izobrazbene in poklicne strukture s pogoji in zahtevami dela ima za posledico, da nekateri razvojni programi organizacij združenega dela, družbenopolitičnih skupnosti in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ne vsebujejo programov kadrovske potrebe. Celo v tekočih načrtih potrebnih kadrov ponekod prevladujejo enostranski kvantitativni kazalci. Marsikje še nimajo zasnovane dolgoročne politike zaposlovanja, ker ne razpolagajo z dovolj izdelanimi načrti dolgoročnega razvoja svojih dejavnosti. Tako prihaja tudi do prakticističnih urejanj tekočih zadev.

Planiranje kadrov bi moralo biti usmerjeno k uresničitvi kadrovske politike in skladno s sklepi Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije z dne 11. decembra 1975. leta. V skladu s tem se planiranje ne konča s tehnikami in metodami planiranja, ampak obsega izdelavo programa zaposlenosti in zaposlovanja, definiranje potreb in smeri izobraževanja kadrov, definiranje obsega in programa izpopolnjevanja delavcev, usklajevanje profilov kadrov, stopnjo razvoja tehnologije in tehnike, izdelavo ustreznega modela strukture kadrov glede na izobraževalno raven, program razvijanja socialističnih samoupravnih odnosov, program večletne in letne stanovanjske graditve, program izboljšanja delovnih pogojev, usmerjanje sredstev in dohodka temeljnih organizacij združenega dela za zadovoljevanje skupnih in osebnih potreb, izdelavo kriterijev za delitev osebnih dohodkov, program zdravstvenega varstva in še vrsto drugih vprašanj.

Večina organizacij združenega dela je opredelila v letnih in kratkoročnih planih razvoj kadrov, ki pa vedno in povsod niso uskladeni s srednjeročnimi in dolgoročnimi proizvodnimi razvojnimi programi. Prav tako so redki srednjeročni plani razvoja kadrov, medtem ko je prisotnost dolgoročnega kadrovskega planiranja v organizacijah združenega dela minimalna. Redke organizacije združenega dela načrtujejo notranjo horizontalno in vsestransko mobilnost kadrov, kot tudi napredovanje delavcev skladno z njihovimi sposobnostmi in potrebami v organizaciji združenega dela. Minimalno razvito načrtovanje kadrovskega razvoja pa povzroča težave in preprečuje, da bi lahko pravočasno vplivali na hitrejše izboljševanje poklicne in izobrazbene strukture prebivalstva oziroma njeno prilagajanje novim potrebam. Ta pomanjkljivost pomeni tudi oviro za pravočasno reševanje problemov, ki nastajajo, ko prihaja do presežkov kadrov zaradi strukturnih sprememb, modernizacije proizvodnje ter delovnih postopkov oziroma organizacije dela.

Struktura kadrov pri nas namreč, po podatkih, s katerimi razpolagamo, že občutno — pet do sedem let — zaostaja za strukturo dela. Raven kadrovske strukture bo na primer v letu 1980 dosegla raven strukture dela iz leta 1975. Zato bo potrebno bolj načrtno in dolgoročno, pa tudi bolj stimulatивно delovati, da bomo povečali delež študija ob delu in iz dela, predvsem za tiste poklice, ki jih potrebuje združeno delo.

Vprašanje kadrov je pereče tudi na področju investicijskih dejavnosti. Pri manjkujemu nam sodobnih razvojnih konceptov. Razvojni programi se marsikje v organizacijah združenega dela omejujejo na enostavne razširitve in rekonstrukcije. Takšni programi se, ker so ponekod premalo proučeni, med uresni-

čevanjem večkrat spreminjajo in popravljajo, s čimer se podaljšuje rok za začetek obratovanja objektov, hkrati pa se investicija podraži ob dejstvu, da izpade tudi načrtovani dohodek.

Podpisniki družbenega dogovora nadalje ugotavljajo, da v številnih organizacijah združenega dela močno zaostaja dolgoročno planiranje kadrovskih potreb, kjer jih pa načrtujejo, pa delajo to pogosto na osnovi lianearnega podaljševanja obstoječe kadrovske strukture, ne da bi upoštevali spremembe na področju tehnologije, organizacije dela in zahtev tržišča. Način programiranja kadrovskih sprememb in potreb je v delu organizacij združenega dela neustrezen in nestrokovno. Izhaja iz obstoječe, to je sedanje strukture delovnih mest in kadrov ter upošteva le predvideno rast dohodka, ki ne temelji na realnih in preverjenih možnostih prihodnje rasti. Zaradi tega je visoka tudi sama rast števila zaposlenih v teh programih. V okviru te visoke rasti celotnega števila delavcev so bile tudi načrtovane predpostavke rasti števila strokovnih kadrov, zlasti z visoko in višjo izobrazbo, ponekod nerealne in pretirano visoke ter niso glede na obstoječo raven zahtevnosti dela in delovnih obveznosti zagotavljale racionalne zaposlitve strokovnih delavcev.

Predvidevamo, da bodo avtomatizirani postopki zmanjševali udeležbo živega dela v končni vrednosti proizvodov. Ta proces je splošen in ne velja več samo za nekatere doslej kapitalno intenzivne panoge. Avtomatizacija se namreč vse hitreje uveljavlja na vseh področjih združenega dela. V zvezi s tem bo treba tudi zagotoviti enakomernejšo porazdelitev kadrov v regijah, v občinah in po dejavnostih.

Ob akutnem pomanjkanju pedagoških delavcev na primer kažejo statistični podatki v SR Sloveniji na znatno zaposlovanje le-teh na neustreznih področjih dela.

Hkrati bo treba jasneje definirati procese planiranja in razviti sodelovanje med vsemi temeljnimi organizacijami združenega dela materialne proizvodnje in organizacijami združenega dela vzgoje in izobraževanja glede programiranja kadrov. Proces planiranja namreč zahteva širše znanje s področja prava, sociologije, ekonomike, psihologije in tehnike in je v zvezi s tem potreben multidisciplinaren pristop. Razumljivo pa je, da brez poznavanja potreb po kadrih in brez programiranja kadrovskega razvoja tudi ni pravih pogojev za racionalen razvoj mreže izobraževalnih zmogljivosti v vzgojno-izobraževalnih institucijah, kot tudi ne učnih programov, ki bi zagotavljali vzgojo strokovnjakov s poklici, kakršne zahteva predvideni razvoj.

Zastarevanje v šoli pridobljenega znanja poraja številne konflikte in težave pri zaposlovanju, razporejanju in napredovanju. Osnovni vzrok, da ostaja izpopolnitev znanja in strokovnosti brez pravega vpliva na delo in položaj delavca, je v premajhni zavzetosti za načrtno in smotrno spremljanje in usmerjanje zaposlenih v izpopolnjevanje. Zlasti mlajšim delavcem tak odnos ne daje prave spodbude, da bi se izpopolnjevali v svojem poklicu.

V procesu izobraževanja moramo odstraniti delitev na delavske in službenske poklice in na ta način odstraniti razredne razlike v združenem delu in razlike med intelektualnim in fizičnim delom. Mladini bi morali razlagati družbeno logiko dela, spremembe v združenem delu in drugačne poglede na poklice. Organi upravljanja in družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela pa bi se v svojih okoljih morali upreti precej razširjenemu pojavu, da je pomembna le formalna izobrazba, ne glede na dejansko znanje in usposobljenost.

Treba bo vplivati na visokošolske in druge izobraževalne organizacije, da bodo svoje izobraževalne programe čimbolj približale resničnim dolgoročnim potrebam združenega dela in tako usposabljale družbeno potrebne kadre. Z družbenim načrtovanjem kadrovskih potreb in poklicnim usmerjanjem bo treba odpraviti stihijske vpise na upravno-pravne, ekonomsko poslovne in nekatere druge družbenoslovne študijske usmeritve.

Pri reformi usmerjenega izobraževanja doslej še nismo dosegli zaželenih rezultatov. V celoti namreč še niso pripravljene strokovne osnove ter izdelan projekt mreže izobraževalnih zmogljivosti. Poleg tega obstajajo še nekatera odprta konceptualna vprašanja. Zaostaja tudi oblikovanje poklicnih profilov, kar je pogoj za oblikovanje predmetnikov reformiranega srednjega in visokega šolstva.

Glede zaposlovanja strokovnih kadrov opazamo naslednje negativne smeri: odliv strokovnjakov iz neposredne proizvodnje v režijske službe v okviru iste organizacije združenega dela, visoko stopnjo zaposlovanja v dejavnostih zunaj gospodarstva in pojave zapiranja organizacij združenega dela, vsaj nekaterih, pred strokovnjaki od zunaj, zlasti takšnih, ki imajo izrazito slabo kadrovsko strukturo.

Pri nagrajevanju po delu ni opaziti dovolj odločnih premikov, zlasti na področju uprave in družbenih dejavnosti in v skupnih službah organizacij združenega dela. Problem je zlasti pri kadrih, pri katerih se delo težje meri z objektivnimi merili. Močna so tudi uravnilovska prizadevanja, ki se zlasti izražajo v inflacijskih razmerah. Pri tem so zlasti prizadeti kreativni kadri, za katere nagrajevanje sistemsko ni najustreznejše urejeno.

V politiki zaposlovanja še vedno ponekod prevladujejo socialni vidiki zaposlovanja, nenačrtnost, ekstenzivnost, to je preveliko širjenje zaposlovanja prek z resolucijo Skupščine SR Slovenije predvidenega obsega. Zato se na tem področju ne more v zadostni meri uveljaviti temeljni kriterij, to so visoka produktivnost in nove kvalitete pri organizaciji dela.

Za učinkovito izvajanje kadrovske politike v temeljnih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v občinah in republiki ter za uresničitev dolgoročnih ciljev vzgoje in izobraževanja bodo podpisniki družbenega dogovora v prihodnjem obdobju delali naslednje:

1. Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje naj bi s preostalimi nosilci planiranja v republiki in v občinah izdelal sistem planiranja kadrov, ki bo podlaga vsem nosilcem dogovorjenih nalog za uresničitev ciljev dolgoročnih programov razvoja kadrov, ki naj zajamejo vsaj eno generacijsko obdobje izobraževanja, to je obdobje 15 let. Dolgoročna projekcija razvoja kadrov naj bi zajemala obdobje do 1995. leta. V okviru tega naj se tudi izdelata program za srednjeročno obdobje od 1980. do 1985. leta. V prihodnje bo potrebna večja prisotnost znanosti na področju kadrovske politike, kar so ugotavljali tudi delegati v odborih zborov Skupščine SR Slovenije. V naslednjem obdobju bomo skušali uresničiti nalogo iz resolucije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji, ki pravi, da je treba proučiti možnosti razvoja posebne znanstvene institucije, ki bi opravljala znanstveno-raziskovalno delo na področju kadrovske politike. Te naloge v tem obdobju ni bilo mogoče uresničiti zaradi kadrovskih, materialnih, prostorskih in drugih težav.

2. Glede na opredelitve v zakonu o združenem delu in v novem zakonu o delovnih razmerjih, ki bo sprejet kasneje, bomo skušali predvsem izoblikovati, dopolniti ter uskladiti za socialistični samoupravni sistem primerne postopke

sistemiziranja dela in nalog, ki naj bi zagotovili večjo načrtnost, sistematičnost in samoupravno urejanje delovnih razmerij v organizacijah združenega dela, hkrati pa naj bi nam omogočili večjo učinkovitost pri ugotavljanju potreb po kadrih glede na potrebe, ki izhajajo iz tehnično-tehnološkega, ekonomskega, socialnega in samoupravnega razvoja. Tako postopki za sistemiziranje dela in nalog ter opravil v organizacijah združenega dela kot tudi metodologija za načrtovanje kadrov nam morajo omogočiti večjo načrtnost v smislu racionalnega izkoriščanja vseh kadrov, med drugim tudi ustrežnejšega poklicnega usmerjanja ženske mladine in zaposlenih žensk v tiste poklice in dejavnosti, ki so v preteklosti pripadale predvsem moškim. Pri tem bo nam lahko v pomoč enotna jugoslovanska klasifikacijska lestvica poklicev, ki odpravlja razlike med fizičnim in umskim delom.

3. Področje vzgoje in izobraževanja bomo skušali prek samoupravnih interesnih skupnosti čim tesneje in neposredno povezati z drugimi deli združenega dela. Doseči bo treba, da bodo posebne izobraževalne skupnosti, ki še niso zaživele, v resnici zaživele, kar pomeni, da so se doslej uporabniki iz organizacij združenega dela in šolstvo kot izvajalec prepočasi vključevali v uresničevanje družbeno dogovorjene politike. Zato bo treba prek samoupravnih interesnih skupnosti za usmerjeno izobraževanje in v njihovem okviru zagotoviti čimbolj neposredno izražanje in zadovoljevanje potreb in interesov uporabnikov.

4. Izhajajoč iz navedenih dejstev bo treba za uresničenje teh nalog storiti precej naporov, da bomo v organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnostih okrepili in razvili kreativne kadrovske službe. V prihodnje si bomo prizadevali še dosledneje ugotavljati, kako se družbeni dogovori o kadrovske politiki izvajajo v praksi in usklajujejo z opredelitvami v ustavi in v zakonu o združenem delu ter v drugih, to je političnih dokumentih. Učinkoviteje bomo ukrepali zoper kršilce družbeno dogovorjenih nalog. Sicer ne bo mogoče zagotoviti družbene discipline in odgovornosti na področju kadrovske politike. Podpisniki družbenih dogovorov o kadrovske politiki na vseh ravneh in področjih dejavnosti si prizadevamo, naj bi vsaj enkrat letno v organih upravljanja obravnavali problematiko v zvezi s kadrovske politiko.

5. Podpisniki družbenega dogovora si bodo v svoji nadaljnji dejavnosti prizadevali za uresničenje nalog, ki so navedene v obeh poročilih, kot tudi za uresničenje sklepov, ki jih bodo danes sprejeli zbori Skupščine SR Slovenije Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Besedo ima tovarišica Lojzka Čotar!

Lojzka Čotar: Opravičujem se, ker se bom v svoji razpravi dotaknila nekaterih že omenjenih problemov, kar pomeni, da so izredno aktualni in prisotni predvsem v samoupravni bazi. V svoji razpravi se bom omejila na položaj v zvezi z izvajanjem družbenega dogovora o osnovah kadrovske politike na Obali.

Več kot dveletno izvajanje družbenega dogovora je pokazalo, kako so se posamezne določbe obnesle v praksi. Komisija za spremljanje izvajanja družbenega dogovora je razpravljala o tej problematiki in sklenila, da na podlagi posebnega vprašalnika ugotovi, kako se uresničuje družbeni dogovor. Odziv na vprašalnik je bil razmeroma skromen. To gotovo med drugim kaže, da družbe-

ni dogovor še ni dobil pravega mesta v življenju organizacij združenega dela, predvsem pa ne v kadrovske politiki. Gre seveda za številne vzroke, ki jih bo treba postopno odstranjevati, kot so: slaba organiziranost kadrovske službe v organizacijah združenega dela in ustrezno temu izvajanje kadrovske funkcije ter podobno.

Med najpomembnejšimi določbami družbenega dogovora so tudi določbe o organiziranosti kadrovske službe in ne nazadnje o ustreznosti profilov delavcev, ki delajo v njih. Sedanji kadrovske delavci niso usposobljeni za izvajanje kadrovske naloge, niti v strokovnem niti v idejnem smislu. Zato se na Obali zavzemamo, da bi morda Gospodarska zbornica Slovenije, podobno kot je organizirala usposabljanje za poslovodne organe v organizacijah združenega dela, organizirala dopolnilno izobraževanje tudi za kadrovske delavce. S tem bi začasno oziroma za prehodno obdobje rešili problem, ker obstoječe šole še niso uspeli izšolati ustreznih profilov kadrov.

Naslednja bistvena določba družbenega dogovora je določba o načrtovanju kadrovske potrebe na vseh ravneh, kar je posebej poudaril tudi tovariš Marjan Lenarčič. Večina organizacij združenega dela ima sicer izdelane srednjeročne načrte razvoja kadrov. Podatke iz teh planov so vnašale v minimalne kazalce, na podlagi katerih je bil izdelan srednjeročni plan družbenega razvoja Obale. Iz primerjav letnih in petletnih planov potreb po kadrih pa smo ugotovili, da so letne potrebe veliko večje, kot so potrebe za srednjeročno plansko obdobje. Iz tega izhaja, da je načrtovanje še zelo negotovo. Medtem ko letni načrti temeljijo na izkušnjah, pri srednjeročnih manjkajo številni elementi, kot so to že ugotovile strokovno usposobljene analitske in kadrovske službe v načrtih celotnega razvoja organizacij združenega dela.

V zvezi s tem je nujno, kar se dejansko čuti v samoupravni bazi, da Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje čimprej izdelava sistem planiranja kadrov, ki bo dejansko osnova vsem nosilcem dogovorjenih nalog za uresničitev ciljev dolgoročnih programov razvoja kadrov. To je torej ključna naloga.

Morali bomo tako narediti premike prav v temeljih, ki bodo šele omogočili kvalitetno načrtovanje kadrov, ki ga bo treba sploh vključiti v samoupravno družbeno načrtovanje.

Načrtovanje kadrov bo šele tako postalo sestavni del razvojnih načrtov v organizacijah združenega dela in tudi v družbenopolitičnih skupnostih, pa tudi sestavni del načrtne dejavnosti vseh organiziranih socialističnih sil. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Kdo še želi besedo? (Nihče.) Lahko strnem to razpravo? (Da.) Če sem prav razumel razpravljalce, so vprašanja, ki so jih omenjali in poudarjali, zajeta v predloženih sklepih. Zato vprašujem delegate, ali menijo, da je treba te sklepe še dopolniti, kar bi opravila delovna skupina!

Tina Tomlje: Predlagam, da bi v besedilo sklepov vnesli tudi besedilo, ki bi ga potem tudi razložila, če se boste strinjali z njim, namreč da bi tudi v kadrovske politiki poudarili skrb za uspešne kadre, njihovo napredovanje in afirmacijo in za njihova moralna priznanja. Gre za dopolnitev s kratkim stavkom. Najprej vprašujem, če menite, da bi bilo tako besedilo smotno in konsistentno!

Predsednik Stane Markič: Povej, kaj predlagaš!

Tina Tomlje: Ko človek razmišlja o kadrovske politiki pri nas, takoj naleti na problem nagrajevanja. V zadnjem času se v družbenopolitičnih organizacijah zelo veliko ukvarjamo s tem, zlasti z nagrajevanjem po delu. Pri tem se človek vpraša, če pravzaprav ravnamo povsem prav glede usmeritve v za- služkarstvo, ko imamo v bistvu družbeni značaj dohodka in ko imamo, vsaj v nižjih dohodkovnih skupinah, tako politiko delitve osebnih dohodkov, da imajo nekateri osebni dohodki v veliki meri tudi svoj družbeni značaj. Govorim o institutih, ki jih zadnje čase poznamo v naši praksi, to so: minimalni osebni dohodek, ki je računsko osnova za izračun konkretnih osebnih dohodkov, minimalni osebni prejemki, ki se uveljavljajo pri invalidninah, pokojninah, socialnih pomočeh, osebni prejemki, ki izhajajo bodisi iz živega bodisi iz minulega dela, prejemki na podlagi dodatnih socialnih korektivov, ki so zadnje čase posledica stanovanjske politike, politike pomoči družini, otroški dodatek, prejemki v okviru štipendijske politike.

Menim, da je v določenih skupinah, ki prejemajo te minimalne dohodke in prejemke, ki se vsi usklajujejo z ravnišo življenjskih stroškov, že do določene stopnje zagotovljeno, rekla bi dostojno življenje skupaj z biološko reprodukcijo, kar pomeni skupaj s skrbjo za družino. Določeni ljudje, ki opravljajo zahtevnejše delo in so njihovi materialni učinki višji, lahko minimalne življenjske stroške presegajo že za trikrat, štirikrat ali petkrat. V takih primerih se postavlja vprašanje, če to ni že morda po Marksu »cesarstvo svobode«, ali je prav, da pri teh produktivnejših delavcih še vedno vztrajamo v toliškni meri pri nagrajevanju po delu, ali je njihovo delo sploh vedno izmerljivo? Če pa je izmerljivo, bi šlo za zelo velike zneske, ki jih delavec v tem socialističnem sistemu pravzaprav v času svojega življenja niti ne more porabiti ali pa jih vlaga v kaj drugega in nam povzroča določene težave.

V preteklosti so bile na tem področju že razne pobude in prepričana sem, če bi dosledno izpeljali načelo nagrajevanja po delu, da bi nastal problem, kako visoke osebne dohodke prelivati nazaj v družbena sredstva. Zato predlagam dopolnilno besedilo, da bi uspešne in kreativne ljudi v večji meri tudi moralno vrednotili in jim dali tisto, kar jim gre, zaradi njihovega dostojanstva, ker spoštujejo delo, ker imajo velike delovne učinke, skratka, da bi se ta sfera priznavanja delovnih učinkov prenesla z materialnega na moralno področje.

Predsednik Stane Markič: Ali bi še enkrat ponovila besedilo stavka, ki ga dopolnilno predlagaš.

Tina Tomlje: »Skrb za uspešne ljudi in njihovo napredovanje, afirmacijo in ustrezno družbeno-moralno priznanje«.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Lojze Cepuš!

Lojze Cepuš: Povsem se strinjam s tovarišico Tomljetovo. Namreč, gre za dve vprašanji:

Prvo vprašanje je, kar bi lahko tudi zakonsko opredelili, nagrajevanje po učinku tudi tistih strokovnjakov, ki delajo v kadrovske službah, ker bi jih s tem zainteresirali za boljše vodenje kadrovske politike. Pri tem bi upoštevali fluktuacijo, štipendiranje in drugo, da se ne spuščam v podrobnosti.

Drugo vprašanje pa, na katerega opozarja tovarišica Tomljetova, je nagrajevanje strokovnjakov, ki je dejansko povezano s kadrovske politiko, ampak

tistih strokovnjakov, ki izven svojega dela zaslužijo še ogromne zneske. Pri teh je treba uveljaviti določene moralne obveznosti. Pri nekaterih dosegajo ti zneski morda trikratni osebni dohodek nekoga, ki je zaposlen v delovni organizaciji. Gre za zaslužke izven organizacij združenega dela, ki jih izredno forsirajo tudi posamezne institucije.

Gre za dve obliki nagrajevanja. Ne vem, če sem to dobro opredelil, vsaj tako sem razumel tovarišico Tomljetovo.

Ko pa že razpravljam, bi še enkrat poudaril, da pri teh zelo konkretnih gradivih, ki smo jih obravnavali že na prejšnji seji zbora, in danes pri vseh dopolnilih in vseh razpravah ne bi bilo skoraj nič za dodati, kot to, da to, kar smo sprejeli, dejansko tudi dosledno izvajamo. Poudaril bi pa organiziranost kadrovske službe. Predlagam, da sprejmemo obveznost, da bo organizacija kadrovske službe tudi vključena v samoupravne splošne akte, kot to velja, o čemer smo govorili zadnjič, za izobraževanje.

Menim tudi, pri tem se vračam k prejšnji točki dnevnega reda, da mora biti v samoupravne splošne akte vključen tudi celoten delegatski sistem. Ker če tega ne bo, potem bi delegata, namesto da bi ga nagradili, po domače povedano »udarili po glavi«. Delegata, ki gre z gradbišča, da bi opravljal svojo dolžnost, drugi gledajo postrani, čeprav je izvrševanje delegatske naloge dejansko častna funkcija. V javnosti moramo doseči, da bodo delegati tudi bolj družbeno priznani.

Razpravljaj bom tudi o izobraževanju vodilnih kadrov in o izobraževanju nasploh. Izobraževanje za delo ne smemo pojmovati le kot neko dodatno učenje novih podatkov, ampak kot dolgotrajen proces, ki pelje k večji iznajdljivosti, iniciativnosti pri delu k boljšemu poslovanju in samoupravljanju. To je še posebej pomembno, če v okviru izobraževanja primerjamo cilje z doseženimi rezultati. Če bomo tako nadaljevali, kot smo sedaj začeli, in če realno ocenimo, kaj bomo dosegli na podlagi analiz, ki jih sestavljamo v vsaki organizaciji in skupščini družbenopolitične skupnosti, menim, da se lahko pri tem dejansko resnično precej naučimo, seveda, če bomo imeli za to voljo in če smo pripravljeni na takšno delo. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši!

Ko je tovarišica Tomljetova predložila dopolnilno besedilo, sem menil, da je to besedilo ustrezno in še tudi sedaj menim, da je dobro nekaj reči o tem. Sem pa to razumel tako, da bi morali kot sestavni del kadrovske politike uveljavljati tudi tako imenovana družbena priznanja, razne oblike dodatnega nagrajevanja, ne v smislu delitve dohodka, ampak v smislu državnih odlikovanj, raznih priznanj skladov in drugih oblik priznanj, ki naj jih dobi delovni človek. S tem bi se posebej dopolnili sklepi, tako da bi zahtevali, da se to uredi kot sestavni del kadrovske politike.

Ko pa je tovarišica Tomljetova obrazložila svoj predlog, pa moram reči, da bi se težko z njim strinjal. Nemogoče je namreč sistem delitve po delu naenkrat omejevati z določenim administrativnim posegom. Gre za druge instrumente, ki to urejajo. Če je delavec udeležen pri dohodku z deležem, ki sicer ustreza njegovemu prispevku, pa menimo, da presega sorazmerje 1 : 3 ali 1 : 4, lahko uporabimo tudi druge instrumente, kot je davčna politika ali pa samo urejanje odnosov v delovni organizaciji. Če bi pa z zakonom uveljavili

načelo: »Prek tega pa ne smeš«, se mi zdi, da bi v osnovi kršili drugo načelo, da je namreč v delitvi dohodka prisoten dejanski prispevek in nagrajevanje po dejanskem prispevku delavca. Strinjam pa se, da so ta merila še daleč od realnosti in da bo vsaka delovna organizacija, predvsem vsaka temeljna organizacija združenega dela, »morala potiti še krvav pot«, preden bo našla dobra merila za delitev dohodka znotraj sebe.

Predsednik Stane Markič: Vsi tolmačimo, kaj je tovarišica Tomljetovala menila s svojim predlogom. Tri elemente sem videl v tem:

Prvič, da bi morala biti kadrovska politika taka, da bi omogočila hitrejšo napredovanje kadrov, ki so s svojim delom pokazali uspešne strokovne ali družbenopolitične rezultate.

Drugič — to morda ni navedeno v sklepkih, pa bi bilo treba posebej navesti, gre za ustrezno družbeno priznanje, za to, da bi navedli, da bi bilo treba v kadrovski politiki kot element njenega uveljavljanja razvijati tudi skrb za določena družbena priznanja.

Tretjič pa gre za vprašanje nagrajevanja po delu kot element stimuliranja dela in kot element, ki je podlaga za kadrovanje ljudi.

Tina Tomlje (iz klopi): Hotela sem le poudariti, da v zvezi z nagrajevanjem po delu niso namen kadrovske politike le visoki osebni dohodki. Morali bi tudi upoštevati, da ti ljudje pridejo na ustrežnejša mesta, da pomeni to zanje priznanje za že opravljeno delo in seveda tudi bolj razviti vse oblike moralnega priznanja v obliki odlikovanj, pohval in drugih priznanj.

Predsednik Stane Markič: V zadnji alineji je navedeno smotrnejše zaposlovanje kadrov, po ustreznih profilih, na ustrezna mesta itd. Sedaj imamo primere, da na primer visokokvalificirani kadri delajo na mestih, kjer bi lahko delali priučeni delavci. Če bomo tako delali naprej, nikdar ne bomo imeli dovolj kadrov. Skratka, ta vprašanja niso do konca proučena. Z novim zakonom o delovnih razmerjih opuščamo sistematizacijo delovnih mest in ne zahtevamo več stereotipnega opisa delovnega mesta s šolsko kvalifikacijo. Opredeljujemo samo dela in naloge, ki se opravljajo na določenem delovnem mestu. Zdi se mi, da bomo tako lažje ovrednotili, kaj mora znati kdo za opravljanje določenih nalog.

To je bilo mišljeno v zadnji alineji, čeprav ni to povsem tisto, kar ti meniš, da bi moralo biti. Morda bi prepustil to skupini, ki smo jo izbrali, da pripravi besedilo, in bi nato sprejeli te sklepe. Besedo ima tovariš Jože Božič!

Jože Božič: Menim, da ima skupina le dve možnosti: Skupina lahko zagovarja to alineo, kjer je v prvi vrsti navedeno: »in v tem okviru tudi vrednotenje dela«. Tisti, ki smo pripravljali ta predlog, smo z »vrednotenjem dela« razumeli ves kompleks vrednotenja dela. Najbrž s kakšno dopolnitvijo ne moremo kaj bolj doreči to misel.

Druga možnost pa je, da spodaj dodamo še eno alineo z naslednjim besedilom: »stalni in sistematični skrbi za uspešne kadre, za njihov razvoj in uveljavitev ter za njihovo družbeno-moralno priznanje«.

Odločimo se lahko tudi, da to navedemo pri celotnem kompleksu kadrovanja. Po mojem mnenju bi to bilo primerno, da ne bi kdo menil, da gre le za

eno vrsto kadrov, ampak za vsakega, ki je uspešen pri delu. O tem se moramo odločiti v zboru, da bo lahko skupina to pripravila.

Predsednik Stane Markič: Predlagam, če že o tem razpravljamo, da bi v zadnji alineji na 2. strani, kjer je navedeno: »predvsem s smotrnejšim zaposlovanjem, racionalnejšim razporejanjem vseh profilov kadrov v skladu z njihovo dejansko strokovno sposobnostjo in realnimi potrebami na posameznih področjih združenega dela«, dodali besedilo: »ter ustrenejšim nagrajevanjem po delu«. Dodala pa bi se nova alineja, ki bi se glasila: »v tem smislu naj hitreje napredujejo v družbenih funkcijah ljudje, ki so s svojim delom pokazali določene rezultate, in ustrezno je treba skrbeti za družbeno-moralna priznanja za uspešno delo«.

Besedo ima tovariš Pavel Mermolja!

Pavel Mermolja: Menim, da predlog tovarišice Tine Tomljetove ni primeren. Sam sem ga najbrž razumel drugače kot drugi, namreč, da gre za določeno kategorijo ljudi, ne pa za vse ljudi. V organizacijah združenega dela imamo velike težave predvsem s tem, ker ne razumemo načela, o katerem se veliko govori, namreč o delitvi po delu in kako bo uveljavljena nomenklatura opravil namesto sedanje sistematizacije delovnih mest. Zopet se bo s tem ukvarjalo nekaj tisoč ljudi. Bolj se ukvarjajmo s tem, kako naj stimuliramo kvalificiranega ključavničarja, da ne bi ostal, ker se po nekaj letih tudi nekaj več navadi, kot je znal prvi dan, do pokojnine kvalificirani ključavničar. To je nekaj drugega, kot kategorija, ki jo je omenjala tovarišica Tomljetova. Gre za napredovanje po delu, ne pa za določene kategorije ljudi. Kajti človek, ki na delovnem mestu dela 20 ali 25 let, zna nekaj več, kot je znal v petem, šestem ali katerem koli letu poprej. Pri tem so težave.

V zvezi z nomenklaturou opravil še nimamo jasnih pojmov. Teoretično je to najbrž razčiščeno, ampak aplikativnega ni še nič. Velike težave bodo, kako to izpeljati. S tem se bo ukvarjalo nekaj tisoč ljudi in tudi zapravljal čas. Nimamo namreč določenega modela, kaj to sploh je in kako to urediti. Gospodarska zbornica Slovenije sicer obljublja, da bo nekaj naredila na tem področju, naredila pa še ni nič.

Predsednik Stane Markič: Predlagam, da se sestane skupina, to formulira in predloži zboru, če meni, da je to treba vključiti v sklepe. Besedo ima tovariš Beno Zupančič.

Beno Zupančič: Preden se bo sestala skupina, naj povem še tole:

Glede na vse to, kar je bilo rečeno in v zvezi s predlogom bi se izogibal dveh izrazov. Izogibal bi se izraza »uspešni ljudje«. Menim, da bi bilo treba reči: »ki so dosegli uspehe,« da ne bi pri tem delali apriorne razlike. Pri nas je namreč tako, da se nekateri uspehi opazijo, nekateri pa ne. Delavci so lahko zelo uspešni, pa se to sploh ne opazi, pri drugih pa se to takoj opazi.

Pri »napredovanju« bi bilo bolje, če bi uporabili drug izraz, ker gre v bistvu za hierarhijo po delu. Pri nas pa je uveljavljena predvsem hierarhija po formalni izobrazbi ali po delovnih mestih. Z idejo se namreč strinjam, toda ne bi uporabil glagola »napredovati«, ker preveč spominja na hierarhično lestvico. V hierarhiji pri nas preveč ljudi napreduje. V superstrukturi imamo preveč ljudi, spodaj pa premalo. Tak je splošen občutek. Potem se morajo ljudje vra-

čati na hierarhično nižjo stopnjo in doživljajo hude težave. Tako bi to idejo ohranili, navedenega izraza pa bi se izogibali.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Marijan Breclj!

Marijan Breclj: Vsak želi nekaj prispevati k tej formulaciji. Predlagam naslednje besedilo: »Kadrovska politika mora tudi spodbujati čim kvalitetnejše in uspešnejše delo, ne le z nagrajevanjem po delu, ampak tudi z upanjem odgovornejših delovnih mest in z družbenim priznanjem in podobno«. S tem se izognemo izrazom, ki jih je navedel tovariš Beno Zupančič, z mnenjem katerega se strinjam.

Predsednik Stane Markič: Ali se strinjate, da sklepe dopolnimo z novo alineo, v kateri bi povzeli besedilo, ki ga je predlagal tovariš Marijan Breclj? (Da.) Prekinjam to točko dnevnega reda.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o delovnih razmerjih, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo tega zakona z osnutkom zakona je Skupščini SR Slovenije predložil njen izvršni svet, ki predlaga, da se na podlagi drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza združita tako, da se hkrati obravnava predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Ob tem bi rad povedal še naslednje. Včeraj smo na seji Predsedstva Skupščine SR Slovenije obravnavali to vprašanje. Gre za dva predloga, in sicer je prvi predlog Zakonodajno-pravne komisije, ki predlaga, da se ti dve fazi ne združita, drugi pa je predlog Odbora tega zbora za družbenopolitični sistem, da bi v zvezi s tem zakonom opravili javno razpravo po poslovniku Skupščine SR Slovenije. O teh dveh vprašanjih je razpravljalo Predsedstvo. Ta razprava se je nagibala k temu, da ne bi bilo potrebno ločevati teh dveh faz, ampak da je treba sprejeti predlog Izvršnega sveta, da gre za združeni fazi in tudi, da tega zakona ni potrebno dati v javno razpravo v smislu poslovnških določb, ker bi to pomenilo precejšnjo časovno odložitev sprejemanja tega zakona.

Predsedstvo je menilo, da je treba na vsak način določiti primeren rok, v katerem se bodo lahko vsi delovni ljudje vključili v razpravo o tem zakonu. Ta rok naj bo takšen, da se bodo v njem dejansko lahko zbrale vse pripombe, ki se bodo pojavljale v razpravah o tem zakonu. Zato je Predsedstvo tudi menilo, da ne bi danes sprejeli osnutka tega zakona, ampak da bi ob koncu septembra 1977. leta ponovno razpravljali o tem osnutku, na podlagi vseh razprav, ki bodo v delegacijah v temeljnih organizacijah združenega dela, in na podlagi razprave, ki jo bo vodil Sindikat, ki je za to posebej organiziran. Na podlagi razprav v Zboru združenega dela in v tem zboru, ki sprejema stališča, bi sprejeli osnutek tega zakona. Tako bi lahko predlagatelj na podlagi teh razprav o osnutku in na podlagi sklepa o sprejetju tega osnutka takoj začeli pripravljati predlog tega zakona. O tem sem vas obvestil zaradi tega, da bi se laže opredelili do danega predloga.

Ali želi še kdo razpravljati v zvezi s tem, preden preidemo na razpravo? Ali se strinjate z združitvijo prve in druge faze in z nadaljnjim postopkom? (Da.)

Še to naj povem, da je Zbor združenega dela sprejel predlog predlagatelja in je združil prvo in drugo fazo in tudi sprejel predlog v tem smislu, kot sem povedal, da bo ob koncu septembra 1977. leta na seji ponovno obravnaval

osnutek tako, da bi se strnila celotna razprava in s tem bi tudi predlagatelj lahko začel pripravljati predlog tega zakona.

Besedo ima tovariš Ludvik Golob!

Ludvik Golob: Naj vas obvestim, da smo na seji Odbora v bistvu razpravljali v tem smislu. Menili smo, ker ta zakon posega v vse pravice in interese vsakega delovnega človeka, da bi bilo prav, da omogočimo, da prispeva k izoblikovanju čim boljših norm. Ugotavljali smo, kdo je tisti, ki prevzema poročstvo, da bo ta razprava tekla organizirano. Uporabili smo določbe poslovnika, ki ureja to proceduro. Namreč, kritizirali smo to, da je bil osnutek zakona pripravljen že februarja 1977. leta. Tudi na terenu je prisotna kritika, da šele po tolikem času začenjamo javno razpravo, ki pa naj bi se celo pomaknila v dopustniški čas.

Na seji Odbora smo s predstavnikom predlagatelja tovarišem Mikličem dosegli soglasje. Pozneje je Predsedstvo ponovno proučilo ta postopek. Menim, da se glede postopka ne razhajamo. Sindikat pa o tem postopku javno ni povedal svojega mnenja. Menim, da se tak postopek mora zagotoviti. Če se politično dogovorimo, je prav, da Sindikat prevzame to odgovornost, da bomo lahko v septembru 1977. leta obravnavali konkretne predloge. To zagotovilo pa bi morali imeti. V tem smislu je tudi moj poseg v razpravo. Ali se je možno o tem že danes dogovoriti? Na seji je prisoten tudi predstavnik Sindikata, pa bi želel, da odgovori na to vprašanje!

Predsednik Stane Markič: Vprašujem predstavnika Sindikata, ali lahko odgovori na vprašanje! Prej sem opazil, da je predstavnik navzoč, sedaj ga pa ni v dvorani. Torej, se bo takoj vrnil.

Povem naj, da sem v zvezi s predlogom Odbora tega Zbora govoril s predsednikom Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije tovarišem Janezom Barboričem, ki je menil, da je treba določiti ustrezen rok za razpravo o osnutku zakona, ki naj bi bil tako dolg, da bi lahko Sindikat to razpravo opravil. Sindikat bo organiziral celotno razpravo o osnutku zakona. Prav tako je menil, da naj bi osnutek zakona objavila Delavska enotnost (ki ga je že objavila), da bi bil osnutek še bolj dostopen. Objavljen je bilt tudi že v Poročevalcu. Menim, da bi bilo tudi prav, da v dnevnikih časopisih opozorimo, kje je objavljen osnutek tega zakona, da bi se lahko vsakdo, ki ga zanima, seznanil z njim.

Besedo ima tovariš Srečko Mlinarič!

Srečko Mlinarič: Nekoliko bi spregovoril o navedbi, da se sindikat javno ni izrekel. Moram reči, da je izdelan akcijski program, kako naj bi do septembra 1977. leta potekale razprave v osnovnih organizacijah sindikata v organizacijah združenega dela. Rečeno je tudi že bilo, da je bilo besedilo osnutka tega zakona objavljeno v Poročevalcu, v Delavski enotnosti na poseben poziv tovariša Janeza Barboriča na to javno razpravo. Tako je zagotovljeno, da je nosilec razprave v gospodarskih in negospodarskih organizacijah Sindikat. V začetku poletnih mesecev, morda še v začetku julija, bo šlo za organiziranje razprave, v septembru 1977. leta pa bo opravljena intenzivna vsebinska razprava.

Predsednik Stane Markič: Mislim, da so ta vprašanja že toliko razjasnjena, da lahko preidemo na glasovanje. Ali se strinjate s predlogom Iz-

vršnega sveta, da se prva in druga faza, to je predlog za izdajo in osnutek združita? Kdor je za, naj prosim, dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel združitev prve in druge faze in da lahko nadaljujemo obravnavo.

Obveščam vas, da sta predlog za izdajo zakona z osnutkom obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona in poročili ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati v zvezi z osnutkom? Prosim, tovariš Miklič!

Rado Miklič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Z uresničevanjem ustavnih pooblastil po 321. členu ustave Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije izdala svoj prvi kompleksnejši zakon s področja delovnih razmerij aprila 1974. To je še vedno veljavni zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci. Pred tem je naša republika izdala samo štiri parcialne zakone s tega področja. Sedaj je Skupščini predložen osnutek novega republiškega zakona, in sicer kot zakon o delovnih razmerjih, ki ga je treba sprejeti v skladu z novostmi, ki jih v družbenoekonomske odnose prinašata ustava in zakon o združenem delu. Po določbi 667. člena tega zakona zato neha veljati zvezni zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu z dnem, ki ga določi republiški oziroma pokrajinski zakon, najpozneje pa 31. decembra 1977. Ker pa je sedaj veljavni republiški zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu predvsem dopolnitev zveznega zakona in torej z njim vsebinsko neposredno povezan, bi na tem področju družbenih odnosov zaradi prenehanja zveznega zakona nastala pravna praznina, če ne bi najkasneje do konca leta sprejeli novega celovitega republiškega zakona.

Toda pomembnejše od tega razloga za izdajo zakona je značilna okoliščina, da zakon o združenem delu v svojem drugem delu, ki vsebuje norme o družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu, v posebnem, to je v 4. poglavju ureja medsebojna delovna razmerja delavcev v združenem delu. Ureja jih sicer v posebnem poglavju, vendar, in to je značilno, v okviru sistemsko zaokroženega dela o družbenoekonomskih odnosih delavcev v združenem delu. Ta na videz formalna okoliščina, ki pa ni goli formalizem, temveč ima svoj družbenopolitični pomen, je namreč izraz in posledica ene od globokih vsebinskih značilnosti zakona o združenem delu. Ta namreč ureja družbenoekonomski položaj delavca v združenem delu v njegovi celovitosti, zato ureja v tem okviru hkrati tudi medsebojna delovna razmerja, kakršna delavci vzpostavljajo med seboj pri skupnem delu z družbenimi sredstvi. Ko delavec sprejme z drugimi delavci samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela ali ko pristopi k temu sporazumu, da bi s svojim delom sodeloval pri uresničevanju pravice dela z družbenimi sredstvi z vsemi pravnimi posledicami uresničevanja te pravice v različnih oblikah združenega dela in sredstev, vstopi torej v mnogostransko razmerje z delavci, ki delajo z družbenimi sredstvi in ustvarjajo novo vrednost. Sem spada tudi delovno razmerje, nič več kot neko posebno, od družbenoekonomskih odnosov ločeno razmerje in tudi nič več kot dvostransko pravno razmerje med delavcem in delovno organizacijo, temveč kot razmerje med delavci, torej kot medsebojno razmerje, kakršno nastaja in poteka neposredno med delavci, ko pri uresničevanju pravice do dela

z družbenimi sredstvi s svojim osebnim in skupnim delom sodelujejo v delovnem in proizvodnem procesu in izpolnjujejo svoje delovne obveznosti.

Pa še eno značilnost zakona o združenem delu, ki je hkrati izhodišče za predloženi osnutek, velja omeniti. V skladu s celovitostjo opredelitve družbeno-ekonomskih odnosov delavcev v združenem delu, tako da so v te odnose vključena tudi medsebojna delovna razmerja kot integralni del teh odnosov, je opredeljena tudi vsebina teh razmerij, in sicer kot funkcionalna povezanost in celovitost pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev v združenem delu. Pravice in obveznosti so med seboj neločljivo povezane in druga drugo pogojujejo v sistemu združenega dela na podlagi družbenega lastništva in samoupravljanja, kjer ni in ne more biti nobenega delodajalca. Zaradi tega med drugim zasluži v razpravi ustrezno pozornost zlasti tudi ureditev odgovornosti za delovne obveznosti. Od tod izhaja še neka značilnost za urejanje medsebojnih delovnih razmerij.

Pri urejanju delovnih razmerij je v zakonu o združenem delu dan očiten poudarek samoupravnemu urejanju tega področja, ker ima tukaj samoupravno pravo tako rekoč dominantno vlogo. Pretežni del normativne funkcije opravlja torej tukaj združeni delavec, da ponovim, osvobojen vseh posrednikov, izhajajoč od svojih interesov interesov svojih sodelavcev in seveda družbe kot celote. Delovna razmerja potemtakem urejajo neposredno delavci s samoupravnimi splošnimi akti, v katerih določajo v skladu z zakonom posamične in skupne medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti pri delu. To je njihova samoupravna pravica in hkrati obveznost v združenem delu.

Omenjene značilnosti so med temeljnimi izhodišči osnutka zakona, ki si prizadeva, da v skladu z ustavo in z zakonom o združenem delu ter z delno konkretizacijo nekaterih njegovih načelnih oziroma indikativnih norm, zajame delovna razmerja v vseh oblikah združenega dela in da opredeli za družbeno-ekonomski in socialni položaj pomembnejše pravice, obveznosti in odgovornosti ter določi nekatera temeljna načela za njihovo uresničevanje in uveljavljanje ter da tako ustvari spodbudno podlago za zamoupravno urejanje medsebojnih delovnih razmerij v združenem delu.

Velja pa že na tem mestu omeniti, da osnutek zakona v posebnem, to je v tretjem delu, ureja tudi delovna razmerja med delavci in občani, ki samostojno opravljajo poklicno dejavnost z osebnim delom in z delovnimi sredstvi, ki so lastnina občanov, ter civilnopravnimi in fizičnimi osebami.

Osnutek zajema ta razmerja, ker tudi na tem področju ne more in ne sme biti več klasičnih eksploatorskih mezdnih razmerij, temveč gre za posebno obliko delovnega sodelovanja v obliki dopolnilnega dela, kot takšno delo označujeta ustava in zakon. Seveda pa osnutek ureja samo tiste posebnosti, ki so značilne za ta razmerja in ki jih je treba določiti in ustrezno urediti, da se tem delavcem zagotovijo oziroma zavarujejo pravice v obsegu, ki praviloma veljajo za delavce v združenem delu. Naj pripomnim, da ima zakon tudi na tem področju usmerjevalno in zaščitno funkcijo. V skladu z zakonom se namreč podrobneje urejajo delovni pogoji, pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnih razmerij s kolektivno pogodbo, katere obvezno vsebino določa zakon in ki jo sklejata pristojni sindikat in Gospodarska zbornica oziroma druga splošna asociacija nosilcev samostojnega osebnega dela. Kolektivno pogodbo lahko torej označimo za specifičen normativni akt, ki je temeljnega pomena za urejanje delovnih razmerij delavcev, katerih dopolnilno delo uporabljajo v skladu

z zakonom delovni ljudje, ki samostojno opravljajo dejavnost z osebnim delom z delovnimi sredstvi, ki so lastnina občanov.

Kot rečeno je iz osnutka mogoče razbrati, da naj bi novi zakon o delovnih razmerjih zajel kolikor mogoče celovito pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela ter delavcev v delovnih skupnostih. Vendar pa pri tej celovitosti in kompleksnosti novega zakona nikakor ne gre za takšne nadrobnosti in konkretnosti pri urejanju posameznih pravic, obveznosti in odgovornosti, da bi bila pri tem omejevana ali morda celo nadomeščena samoupravna normativna dejavnost v temeljnih organizacijah. Urejanje pravic, obveznosti in odgovornosti ostaja kolikor mogoče v okviru deloma usmerjevalnih, deloma pa zaščitnih norm v primerih, ko je takšna norma objektivno utemeljena, ko se z njo ne samo opredeljuje neka pravica ali obveznost, temveč se hkrati varujeta in zagotavljata delavčev status v družbenoekonomskih odnosih in uspešnost njegovega dela. Vsebinska celovitost oziroma kompleksnost, za kakršno si prizadeva osnutek, potemtakem ne pomeni konkretnega, podrobnega, vsestranskega ali celo bolj ali manj kazuističnega določanja in urejanja posameznih pravic in obveznosti. Velja namreč opozoriti, da je bilo že doslej precej prav takšnih predlogov, da naj bi bil, da bi se izognili raznim težavam ali celo sporom v praksi, ki nastajajo zaradi vsebinske neustreznosti samoupravnih splošnih aktov ali zaradi kršitve njihovih norm, bodoči zakon čimbolj dorečen, pri čemer predlagatelj takšne dorečenosti navadno mislijo na povsem konkretno ureditev določene zadeve, določenega vprašanja, določene situacije neposredno v zakonu.

Odveč bi bilo vsakršno dokazovanje, da takšni predlogi vlečejo nazaj h krepitvi državne zakonodajne regulative na področju medsebojnih delovnih razmerij, kar pa je seveda v očitnem nasprotju s političnimi in ustavnimi osnovami v naši ureditvi ter tendencami njenega nadaljnjega razvoja. Zato bo treba tudi v bodoče takšne predloge zavračati, hkrati pa s političnimi in strokovnimi sredstvi spodbujati nenehno vsebinsko rast in razvoj samoupravne normativne dejavnosti na vseh področjih, zlasti pa na področju tako pomembnih in hkrati občutljivih odnosov, kot so družbenoekonomski odnosi nasploh, delovna razmerja pa še posebej.

Zaradi takšnih pojavov na eni strani, na drugi pa zlasti zaradi nenehno naraščajočega družbenopolitičnega in strokovnega pomena razvite samoupravne normativne dejavnosti ne more biti odveč ponoviti, da temelji sistem urejanja medsebojnih delovnih razmerij delavcev v združenem delu za določanje pravic, obveznosti in odgovornosti na ustavnem načelu, ki ga zakon o združenem delu ne samo ponavlja, temveč na več mestih vsebinsko dopolnjuje in razčlenjuje, da medsebojne pravice in obveznosti in odgovornosti pri delu določajo delavci svobodno in enakopravno s samoupravnimi splošnimi akti, s katerimi urejajo delovna razmerja v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v temeljnih organizacijah, ter z drugimi samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori, ki jih delavci v temeljnih organizacijah sklenejo oziroma h katerim pristopijo.

Zakon sam potemtakem načeloma niti ni namenjen neposredni uporabi v praksi. Tej so praviloma neposredna podlaga samoupravne norme v samoupravnih splošnih aktih. Pač pa naj bi bil zakon s svojimi določbami vsebinsko ustrezen okvir in smernica, ki naj spodbuja in zagotavlja, da bo samoupravna normativna dejavnost v temeljnih organizacijah dejansko ustvarjalna in vsebinsko ustrezna. Delavci si v okviru ustave in zakona sami ustvarjajo norme,

po katerih delajo, upravljajo, ustvarjajo ter si zagotavljajo in razvijajo svojo družbenoekonomsko in pravno aktualnost.

Res pa je na tej zahtevni razvojni poti precej težav prav na področju delovnih razmerij delavcev v združenem delu. To pa je kar 67 % vseh zadev, ki so jih lani obravnavali. Podatek je več kot zgovoren dokaz o tem, s kolikšno politično in strokovno prizadevnostjo je potrebno razvijati samoupravno normativno dejavnost in ustvarjalnost na tem področju ter zlasti njeno učinkovitost ter odgovornost za njen razvoj. Osnutek zakona oziroma bodoči zakon naj bi s svojimi normami spodbujal prav takšno prizadevnost in ustvarjalnost, zato skuša ostajati okviren in usmerjevalen, z izjemo tistih norm, ki posegajo na področje uveljavljanja odgovornosti delavcev za izvrševanje delovnih obveznosti. Večji obseg pravic za razvoj celotne družbe, večji obseg pomembnejših odgovornosti in obveznosti pa terja doslednejše uveljavljanje odgovornosti; pri tem pa je seveda treba zagotoviti z normami tudi dosledno spoštovanje načela zakonitosti in se po njem tudi praktično ravnati.

Iz osnutka je mogoče razbrati tendenco, naj bi bil zakon v bodoče vsebinsko čimbolj zaokrožena celota. Zaradi tega povzema tiste določbe zakona o združenem delu, kjer je to primerno zaradi medsebojne povezanosti in preglednosti ali zaradi tega, da se čimbolj uveljavi nova kvaliteta medsebojnih delovnih razmerij kot ena od sestavin družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu. Zaradi tega je primerno, da se nekatera njegova določila ali nekoliko razčlenijo ali iz njih izpeljejo ustrezne pravne konsekvence pri urejanju posameznih pravic, obveznosti in odgovornosti. To velja med drugim zlasti za področje osebnih dohodkov, ki mora biti funkcionalno povezano z ustvarjanjem dohodka, z uspešnostjo dela in gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Sredstva za osebne dohodke in s tem osebni dohodki sami se ne morejo oblikovati in gibati neodvisno od dinamike dohodka in čistega dohodka. V tej zvezi, kar je bilo danes že v nekaterih razpravah omenjeno, velja vendarle na kratko omeniti, da zakon o združenem delu ne uporablja več pojma delovno mesto kot pravno kategorijo, na katero so vezane nekatere delavčeve pravice in obveznosti. Taka uporaba tega pojma v sedanjem smislu ne bi bila več v skladu s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, ki so vsebina novega družbeno-ekonomskega položaja.

Osnutek zakona pa poskuša v 18. členu vsebinsko opredeliti novo nalogo, namreč s primernim sistemom in s primerno metodologijo priti ali do razvida ali do kataloga, poimenovanje je še stvar bodoče razprave, v obliki samoupravnega splošnega akta, z opisom vsebine nalog, zahtevane strokovne usposobljenosti in delovnih zmožnosti, morebitnih posebnih zahtev glede delovnih pogojev vrsto odgovornosti in drugih sestavin, pomembnih za opravljanje in vrednotenje nalog. Skratka, v osnutku dosedanjega pojma delovno mesto ni več, pač pa se namesto tega predvideva postavitve sistematičnega, vsebinsko-ustreznega pregleda del in nalog, kar je tudi eden od ukrepov za zgraditev sistema delitve po delu.

Za sklep velja opozoriti na posebno aktualno in svojevrstno določbo, ki zasluzi v bodoči razpravi posebno pozornost. Temeljni samoupravni splošni akt za celotno samoupravno dejavnost v temeljni organizaciji združenega dela je samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo. Ta samoupravni sporazum je prav za medsebojno delovno razmerje še posebno aktualen. Medsebojna delovna razmerja nastajajo samo med delavci v združenem delu na podlagi dela z družbenimi sredstvi. Zaradi tega pri sklepanju

delovnega razmerja ne gre za nikakršno pogodbo ali kakršnokoli dvostransko pravno opravilo; sklepanje delovnega razmerja je pravzaprav samo forma in postopek, po katerem se delavec odloči, da združi svoje delo z delom delavcev, ki že delajo v temeljni organizaciji. Za to pa je odločilen akt pristop k omejenemu samoupravnemu sporazumu, kar delavec opravi s svojim podpisom in izjavo, da k njemu pristopa in s tem svoje delo združuje z delom delavcev v temeljni organizaciji. Poleg tega je ta samoupravni sporazum podlaga za samoupravno urejanje pravic, dolžnosti in odgovornosti delavcev v temeljni organizaciji.

Zaradi takšnega pomena je nastala zamisel, da bi generalno določbo 336. člena zakona o združenem delu, ki na posplošen način določa oziroma nakazuje vsebino tega sporazuma, nekoliko podrobneje razčlenili, jo vsebinsko nekoliko bolj opredelili in postavili nekatere načelne norme v postopku, zlasti za pripravo predloga tega samoupravnega sporazuma. To naj bi po osnutku prišlo v bodoči zakon o delovnih razmerjih glede na njegovo vsebino in pomen za urejenost medsebojnih delovnih razmerij, pa tudi glede na pomen, kakršnega ima ta urejenost sploh za praktično ravnanje delavcev v vseh oblikah združevanja dela in sredstev. Namen je očiten. Na ta način dati poleg politične deloma tudi pravno oporo, spodbudo in smernico, da bi si delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih s tem samoupravnim sporazumom ustvarili vsebinsko dovolj trdno in ustrezno samoupravno podlago za celovito normativno dejavnost v temeljnih organizacijah, kar bi neogibno spodbudno vplivalo na samoupravno normativno dejavnost tudi v drugih oblikah združenega dela. Verjetno pa bo treba to materijo v bodočem predlogu nekoliko razčleniti s poudarkom, da mora biti vsak tak samoupravni sporazum izraz značilnosti in sposobnosti vsake temeljne organizacije.

Osnutek je med delavci v temeljnih organizacijah, v političnih in strokovnih krogih že sedaj deležen precejšnje pozornosti. Ta pozornost pa naj bi bila vir predlogov, po katerih bi prišlo do vsebinsko čim ustrežnejšega zakona o delovnih razmerjih, ki nedvomno spada med pomembnejše sistemske zakone.

Glede na nekatera izhodišča in vlogo zakona o delovnih razmerjih, katerega osnutek danes obravnavamo, pa je končno mogoče spoznati tudi naslednje. S sprejetjem novega zakona bo izpolnjen eden od bistvenih pogojev za urejanje in urejenost medsebojnih delovnih razmerij; najpomembnejši pogoj pa je učinkovito samoupravno urejanje teh razmerij. Zaradi tega si ob sklepu dovolj jasno reči, da naj kritično razpravo o osnutku samem že spremlja tudi kritična ocena dosedanje samoupravne urejenosti teh razmerij v temeljnih organizacijah, kar naj bi bila priprava za bodoče samoupravno urejanje v skladu z novim zakonom o združenem delu, ki mora biti opravljena najkasneje do 11. decembra 1978. leta. Spričo zahtevnosti naloge je ta rok samo navidezno dolg in zato ne more biti opravičila, da bi z delom odlašali. Prav pojavi v praksi opravičujejo, da se te naloge lotimo čimprej, z ustrezno kritičnostjo in analitičnostjo. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Kdo želi razpravljati? Tovariš Stefan Štok!

Štefan Štok: Uvodoma naj povem, da je zakon, ki je pred nami, take narave, da ga morajo nujno temeljito obravnavati vsi delavci v vseh delovnih organizacijah. Ne bojim se, da ta razprava ne bi stekla. Že jutri imamo v Republiškem odboru Sindikata energetike in premogovništva na dnevnem

redu tudi to razpravo in sem prepričan, da bomo v naši dejavnosti tudi to razpravo pravočasno začeli in končali.

K posameznim členom imam nekaj predlogov. Na primer v prvem poglavju, ko gre za sklenitev delovnega razmerja, je 27. člen, ki določa ponovno izbiro delavca, to je, kot pravimo, reelekcija. Predlagam, da v razpisu oziroma objavi ne bi omenjali, da gre za reelekcijo, kar še zmeraj vidimo v dnevnem časopisju. Ko se poudarja, da gre za reelekcijo, se delavci na taka dela praktično ne prijavljajo.

V drugem poglavju, ki določa pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev, je 75. člen, ki določa skrajšani delovni čas za tista dela, ki so težka in zdravju škodljiva in katerih pogojev ni mogoče izboljšati. Predlagam, naj se k temu členu doda, da gre pri takih delih delavcu delovna doba s povečanjem, to je benificirana delovna doba. Vemo namreč, da s tem zakonom ne urejamo teh vprašanj, ampak ko na široko govorimo o pravicah, ki jih delavci imajo oziroma naj bi jih imeli, potem tudi tu z neko besedo omenimo to, kar pravzaprav praktično že izvajamo.

Glede 89. člena istega poglavja, ki določa dolžino letnega dopusta, predlagam, da bi bilo treba upoštevati tudi udeležbo v NOB. V tem členu je namreč določeno, kaj vse se upošteva kot merilo za določanje dolžine letnega dopusta. Mislim, da bi bilo prav, da bi se pri tem kot dodatni kriterij upoštevala tudi udeležba v NOB. To jo v delovnih organizacijah upoštevamo, vendar ne povsod.

108. člen istega poglavja določa zajamčeni osebni dohodek. Mislim, da bi bilo nujno poudariti, da je tudi zajamčeni osebni dohodek rezultat nekega vložnega dela in da to ni nekaj, kar je določeno oziroma upoštevano zunaj delavčevega dela. Že tako imamo preveč raznih dodatkov, ki niso rezultat dela.

V četrtem poglavju, ki določa odgovornost delavcev, je 159. člen, ki določa hujšo kršitev delovnih obveznosti, zaradi katerih sledi disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja. Predlagam, da se med naštetimi kršitvami uvrsti tudi oviranje ali onemogočanje dela organa delavske kontrole.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Emil Tomažič, podpredsednik Republiškega sveta sindikatov!

Emil Tomažič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Opravičujem se, če bom v svoji razpravi ponovil nekatere informacije, ki jih je posređoval že tovariš Mlinarič vendar sodim, da je potrebno, da to, kar sem pripravil, povem. Predvsem želim povedati, da se v Sindikatih zavzamemo za to, da bi šel celoten paket vseh teh osnutkov zakonov v javno razpravo; v tej smeri in v tem smislu se tudi pripravljamo. O osnutkih teh zakonov v sindikatih doslej še pravzaprav nismo razpravljali, predvsem nismo razpravljali o tem v katerem izmed naših organov, toda seznanjeni smo v glavnem z osnutki, in kot kaže, z naše strani ni takšnih bistvenih pripomb, da osnutki ne bi mogli v javno razpravo. Ko govorim o vseh osnutkih, imam v mislih osnutke pod točkami 4, 5 in 6 in pa seveda tudi osnutek zakona o volitvah in odpoklicu delegatov v delavskih svetih organizacij združenega dela ter imenovanju in razrešitvi poslovodnega organa.

V tem smislu smo pri nas oblikovali posebno delovno skupino, ki je pripravila program za vodenje javne razprave. Mislimo tudi, da bomo razpravo vodili skupaj z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi

organi v združenem delu. V Sindikatih smo splošno razpravo pravzaprav že pričeli. V Sindikalnem poročevalcu, ki odhaja na 40 tisoč naslovov, smo že objavili osnutek zakona o delovnih razmerjih s posebnim pozivom predsednika slovenskih sindikatov vsem osnovnim organizacijam Sindikata in seveda vsem članom Sindikatov. Preostale osnutke zakonov pa bomo objavili na istem mestu in seveda z istim namenom prihodnji teden.

Predvidevamo tudi, da bo potrebno poleg splošne organizirati tudi specializirane razprave, in sicer tako o posameznih zakonih kakor tudi o njihovih posameznih delih. V takšne specializirane razprave bodo morale biti še posebej vključene tudi razne strokovne organizacije in društva.

Predvidevamo tudi metodo okrogle mize, to velja zlasti za zakon o delovnih razmerjih, pri kateri bodo sodelovali predvsem tisti pravniki, ki so vključeni v delo sindikalne pravne pomoči. Razmišljamo tudi o tem, da bi pri takšni okrogli mizi sodelovali tudi družbeni pravobranilci samoupravljanja, glede na to, da imajo pridobljenih tudi s tega področja zelo veliko izkušenj.

V javni razpravi bomo uporabili tudi vse druge oblike in možnosti, ki jih nudi politična akcija. Dogovorjeno je, da so konkretni nosilci javne razprave v združenem delu osnovne organizacije sindikata, ki so dolžne, da ob sodelovanju vseh organiziranih družbenih sil in ob pomoči občinskih svetov Zveze sindikatov ter drugih sindikalnih teles poskrbe, da bodo v javno razpravo aktivno vključeni vsi delovni ljudje, da bo javna razprava čimbolj uspešna in da bo dala čimbolj uporabljive rezultate. Glede na to mislim, da je treba osnutke zakonov sprejeti.

Glede trajanja javne razprave se pa zavzemamo za to, da bi javna razprava o osnutkih trajala tri mesece, čas za oblikovanje predlogov pa naj bi bil krajši, in sicer tako, da bi bili lahko zakoni sprejeti najkasneje do meseca oktobra. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Ne vem, če bo to mogoče. Mislim, da je bilo s to razpravo odgovorjeno tudi na vprašanje Ludvika Goloba.

Besedo ima tovariš Pratengrazer!

Jože Pratengrazer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Nisem sicer iz združenega dela, vendar postavljam vprašanje k 3. členu, ki pravi, da »delavci v temeljni organizaciji ustvarjajo take družbene pogoje, ki zagotavljajo vsakemu delavcu v združenem delu zlasti« itd. V 4. alineji je rečeno, da pridobivamo osebni dohodek po rezultatih svojega dela in z osebnim prispevkom, ki ga dajemo s svojim živim in minulim delom k povečanju dohodka temeljne organizacije združenega dela. Mene moti, ko pravijo »z živim delom je dal«. Občutek imaš, da gre za človeka, ki je že v pokoju. Dejansko z živim delom človek vedno daje svoj prispevek, tekoče. Sicer je res, da je plačan za tisto, kar je v preteklem mesecu naredil, ampak on tekoče daje združenemu delu svoj prispevek. Strinjam se za minulo delo, da je to pretekli čas, ne more pa veljati to za živo delo. V zvezi z minulim delom pa še nekaj.

Pri branju teksta sem dobil občutek, da gre za tisto temeljno organizacijo, v kateri se delavec nahaja v času veljavnosti tega zakona. Kaj pa je z minulim delom, ki je bilo opravljeno prej v drugih temeljnih organizacijah, ali kako vpliva na to recimo sprememba poklica, izobrazbe in tako naprej. Mislim, da bi bilo treba uveljaviti minulega dela dosti širše in temeljiteje zapisati.

Predsednik S t a n e M a r k i č : Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Z o r a n P o l i č : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Opravičujem se, ker bom največ besed posvetil stvari, ki je, kot imam občutek, že odločena. Zdi se mi, da je potrebno nanjo še enkrat posebej opozoriti, posebno še zaradi tega, ker tudi Zakonodajno-pravna komisija ugotavlja, da v tem zakonu ne bi bilo potrebno ponavljati določb zakona o združenem delu.

Reči moram, da se mi zdi ta pripomba ne glede na vsebino zakona najpomembnejša. Prav zaradi tega se sprašujem, kakšno je pravzaprav razmerje tega zakona do zakona o združenem delu. V obrazložitvi tega zakona je rečeno, da je to zdaj matični zakon, ko pa smo dajali zakon o združenem delu v javno razpravo, smo rekli, da je to mala ustava, nov ustavni zakon, katerega je treba temeljito spoštovati in katerega mora poznati vsak delovni človek. Priti mora skratka do vsakega državljana. Z javno razpravo smo tudi poskrbeli za to, da so vsi državljeni z besedilom zakona o združenem delu seznanjeni. S tem nočem zmanjševati pomena tega zakona. Mislim, da je tudi ta zakon pomemben in mislim, da je treba dobro prisluhniti potrebam, ki nastajajo v delovnih organizacijah med delavci in ki so v določenem smislu prav gotovo prišle do izraza v razpravi o zakonu o združenem delu, niso pa mogle biti sankcionirane s tem zakonom. Zakon o združenem delu ni mogel zajeti vseh podrobnosti oziroma vseh pojavov, ki nastajajo na nekaterih principialnih področjih. Zaradi tega pomeni zakon, ki ga danes obravnavamo, več ali manj podrobnejšo obdelavo, spoštujoč principe zakona o združenem delu oziroma ne more sploh biti izven okvira tega zakona. Menim, da bi morali tistemu, ki bere zakon o delovnih razmerjih, omogočiti, da najde zvezo z zakonom o združenem delu oziroma da ostane tudi zakon o združenem delu stalno prisoten ob obravnavanju pomembnejših vprašanj iz tako imenovanih delovnih razmerij. Koncept tega zakona pa vnaša v poznavanje razmerij med obema zakonoma popolno zmedo. Na primer: 16. člen ustreza členu 362., 15. člen ustreza 161. členu zakona o združenem delu, člen 17 ustreza 168. členu itd. Od koga sedaj lahko zahtevamo, da bo vedel, kaj pravi o tem zakon o združenem delu oziroma nasprotno. Če nekdo bere zakon o združenem delu, hoče najti konkretne rešitve v svojem, republiškem zakonu o delovnih razmerjih. Od koga naj zdaj zahtevamo, da bo uporabljal še zakon o združenem delu? Napišimo še načela zakona o osnovnih principih delitve dohodka, pa smo lahko prepričani, da ne samo delavci, ki že tako dokaj redko prebirajo zakone, ampak tudi politični aktivisti ne bodo več uporabljali zakona o združenem delu. Zakon o združenem delu gre v predale. Prisoten bo samo ta zakon in nekateri drugi zakoni, ki obdelujejo to isto materijo.

Pri vsem tem gre pa še za težjo stvar. Nisem sicer imel toliko časa, da bi bil primerjal vse člene obeh zakonov, ugotavljam pa, da gre pri nekaterih samo za drugače postavljeno besedilo, vsebina pa ostaja povsem ista. Ponekod gre za to, da se isti člen najde v zakonu o delovnih razmerjih na treh mestih. Lahko bi še govoril, vendar za sklep te pripombe menim, da je to vendarle resno politično vprašanje. Ali gre lahko zakon o združenem delu na ta način v pozabo? Ali ne bi bilo pravilneje, da zakon o delovnih razmerjih vsebuje samo tisto, kar je treba urediti v odnosu do zakona o združenem delu, bodisi da gre za razčlenitev pooblastilnih norm bodisi da gre za sankcioniranje konkretnih vprašanj, ki se pri nas pojavljajo? Na vsak način pa bi moral predlagatelj zakona izdelati primerjalni pregled ter ugotoviti, v katerih členih, kako in zakaj so v tem zakonu urejena vprašanja, ki jih ureja že zakon o združenem delu.

Če pa take primerjave ni, potem je mogoče razumeti, da je zakon po nepotrebem napihnjen. Res je sicer, kar je tovariš Miklič v svoji uvodni besedi omenil, da gre za celovitost prikazovanja določenega stanja. Menim pa, da je to prešibak argument, da bi na tak način ravnali pri nadaljnji obdelavi predpisov, ki jih moramo še sprejeti. Približno isto velja še za naslednjo točko. Dokaj stvari je samo prepisanih iz zakona o združenem delu, ne da bi bili problemi podrobneje obdelani.

Opozoril bi še na nekaj vprašanj. Vzemimo na primer 105. člen, ki govori v svojem drugem odstavku o minulem delu. O minulem delu govorimo od ustave naprej do tega zakona, kaj več pa ne. Če bi iz teksta predsednika Komisije za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu o minulem delu vzeli dva ali tri principe, ki jih je tam obdelal, in jih skušali vnesti v zakon kot nadaljnjo pot pri obdelavi tega problema, bi bili korak dalje. Tako pa smo še dlje od rešitve problema, kot smo bili pri sami ustavi.

156. člen govori o disciplinskih ukrepih in med drugim pravi, da se denarne kazni določajo za hujše kršitve delovnih obveznosti iz 196. člena zakona o združenem delu. Kaj so hujše kršitve? Kot hujše kršitve navaja osnutek v 159. členu odstranitve z dela, pa še tu ostaja pri čisto tehničnih rešitvah. To se pravi, da delovna organizacija in delovni ljudje nimajo odgovora na to, kdaj so pravzaprav hujše kršitve. Morda se bo kdo od vas spomnil, da sem bil ob pripravi zakona o združenem delu proti denarni kazni, kar sem še zdaj, ker menim, da denarna kazen ni primerna, kajti to bi se moralo bolj ali manj odražati pri delitvi dohodka, ne pa z denarno kaznijo. Če pa smo jo uvedli, moramo biti dosledni.

V drugem odstavku je rečeno, da se bo namen uporabe sredstev iz denarnih kazni določal v samoupravnem splošnem aktu. Vprašujem Zakonodajno-pravno komisijo, ali je to zakonita rešitev. Zakon o združenem delu določa namreč, da je treba to določiti z zakonom. Namen zakonodajalca ali pa skupnosti je bil prav gotovo ta, da se ta sredstva uporabijo za podobne namene, da pa vsaka republika zase najde tisto konkretno rešitev, ki ji najbolj ustreza. To, da so rešitev tega vprašanja prepustili samoupravnemu splošnemu aktu, pomeni, da je lahko toliko rešitev, kolikor je temeljnih organizacij. Postavlja se vprašanje primernosti take rešitve in menim, da bi bilo treba to v nadaljnji razpravi razčistiti.

Končno samo še nekaj pripomb k 18., 19. in 20. členu. Tovariš Miklič je danes v uvodni besedi rekel, da smo končno uspeli likvidirati delovno mesto in da prehajamo na povsem nov odnos med delavci, ki bodo sami določali razvid oziroma katalog nalog. Strinjam se z Zakonodajno-pravno komisijo, ki pravi, da če ostajamo pri tem, je vendarle potrebno v samem zakonu jasno povedati, kaj ta razvid predstavlja. Menim, da bi morali nekaj stvari v tej zvezi zelo jasno precizirati.

Strinjam se, da v bodoče delovno mesto ne more odigrati nikakršne vloge v delitvi dohodka. To se pravi, delovno mesto ni vnaprej fiksiran dohodek in udeležba pri dohodku. To je v redu. To bi bilo treba v zakonu zelo jasno povedati, ne pa se samo sklicevati na to, da zakon o združenem delu nikjer ne omenja delovnega mesta. Ne omenja ga zaradi tega, ker ni potrebno, ker zakon o združenem delu govori o medsebojnih odnosih, ne pa o tehnični organizaciji dela in poslovanja.

Vprašujem, kako bodo določili razvid del oziroma nalog za nekatere poklice oziroma ali ni enostavneje reči, pri nas imamo delovno mesto vratarja, sna-

žilke, varilca itd. Ali moramo res govoriti o tem, da npr. potrebujemo človeka, ki je sposoben variti okvire plinskih bomb, da rabimo človeka, ki bo z metlo pometal po dvoranah itd. Bodimo normalni in dovolimo delovnim organizacijam da imajo tudi delovna mesta, ki se pač imenujejo delovna mesta. Direktor mora že zaradi tega, ker je direktor podjetja, vedeti, kakšne funkcije opravlja in kaj je njegova obveznost. Še enkrat pa odločno poudarjam, da organizacijsko tako postavljena stvar ne more imeti nobenega vpliva na delitev dohodkov.

Imam še več pripomb, ker pa smo se odločili, da bomo nadaljevali razpravo, se mi zdi, da je danes odveč obremenjevati zbor z vsemi pripombami. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Kdo še želi besedo? Tovariš Miklič, v imenu predlagatelja? (Ne.) Kot smo se dogovorili, danes ne bomo sprejemali nikakršnih stališč. Zato zaključujem to razpravo in hkrati to točko dnevnega reda.

Vračamo se k 3. točki dnevnega reda, to je k uresničevanju resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji.

Besedo ima tovariš Jože Božič!

Jože Božič: Dogovorili smo se, da predlagamo na drugi strani pri 2. alineji odstavek, in sicer: »Stalna sestavina kadrovske politike mora biti ovrednotenje prizadevnosti in uspešnosti kadrov pri njihovem delu, kar je treba spodbujati z družbeno-moralnimi priznanji«.

Stane Markič: Tovariš Božič, prosim, če lahko prebereš še enkrat, tako da bomo slišali vsi!

Jože Božič: »Stalna sestavina kadrovske politike mora biti ovrednotenje prizadevnosti in uspešnosti kadrov pri njihovem delu, kar je treba spodbujati tudi z družbeno-moralnimi priznanji.«

Predsednik Stane Markič: Ima kdo kakšno pripombo k temu predlogu? (Nihče.) Dajem sklep zbora v zvezi z izvajanjem kadrovske politike na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep v zvezi s kadrovsko politiko.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Izvršni svet, ki predlaga, da se na podlagi 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza združita, tako da se hkrati obravnavata predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Ali se se zbor strinja s tem predlogom Izvršnega sveta?

Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo soglasno sprejeli predlog Izvršnega sveta.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Predlog za izdajo zakona z osnutkom in poročili ste prejeli. Odbor za družbenopolitični sistem je v poročilu predlagal predlog stališč, ki naj jih Družbenopolitični zbor sprejme v skladu z drugim odstavkom 72. člena poslovnika Skupščine in 19. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora.

K tej točki smo posebej povabili tudi predstavnika Javnega tožilstva SR Slovenije.

Ali želi predstavnik predlagatelja besedo? Prosim, tovariš Vekoslav Kocjan!

S l a v k o K o c j a n : Spoštovani tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Naša samoupravna socialistična družba, ki zagotavlja in omogoča neposredno oblast delavskega razreda, potrebuje tudi poseben institut samoupravne notranje delavske kontrole. Njena vloga in pomen sta namreč v tem, da z njo delavci v združenem delu sami na najbolj neposreden in učinkovit način v svojih temeljnih in drugih organizacijah združenega dela uresničujejo varstvo svojih samoupravnih pravic. Glede na tako vlogo in funkcijo je samoupravna delavska kontrola kot razredni instrument, ki daje vsakemu delavcu posebej in vsem delavcem skupaj možnost, da varujejo svoje samoupravne pravice in interese, pravice organizacije združenega dela, s tem pa hkrati tudi celotnega delavskega razreda, dobila ustrezno vlogo in opredelitev v naši novi ustavi, s tem pa tudi velik družbeni in politični pomen.

Pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole ni mogoče prezreti pomena in vloge sindikatov. Glede na ustavno opredeljeno vlogo sindikatov kot najširše organizacije delavskega razreda, ki se bori za tak položaj delavskega razreda, kot ga določa ustava, z uresničevanjem socialističnih samoupravnih odnosov in odločilno vlogo delavcev pri upravljanju družbene reprodukcije ter z uresničevanjem interesov in samoupravnih in drugih pravic delavcev na vseh področjih dela in življenja, mora pri uresničevanju samoupravne delavske kontrole nedvomno biti zagotovljena taka vloga sindikatov, da bo v praksi uresničeno sodelovanje in dopolnjevanje pri izpolnjevanju in doseganju skupnih nalog in ciljev.

Kot eno od temeljnih izhodišč za pravilno razumevanje položaja in vloge samoupravne delavske kontrole pa je treba še posebej poudariti, da samoupravna delavska kontrola, tako po ustavi kot tudi po zakonu o združenem delu ter po predloženem osnutku, ni nekakšna podaljšana roka organov družbenega nadzorstva in kontrole zunaj organizacij združenega dela, ki imajo pravico in dolžnost, da opravijo nepravilnosti in kršitve zakonitosti, temveč je to instrument in organ v rokah samih delavcev organizacije, ki ima predvsem odločilno preventivno vlogo na vseh področjih svojega nadzora in pristojnosti, da ne bi zapaženi pojav oziroma ugotovljena nepravilnost prerasla v hujšo kršitev samoupravnih pravic delavcev in družbenih norm.

Ustava je proglasila, da je samoupravna delavska kontrola ne samo pravica, ampak tudi dolžnost delavcev in da jo delavci organizirajo in uveljavljajo za uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic v temeljnih in drugih samoupravnih organizacijah združenega dela. Tako lahko rečemo, da je bila samoupravna delavska kontrola vzpostavljena v bistvu neposredno z ustavo. Njen pomen je ponovno poudarjen z opredelitvijo oblikovanja, dela in vloge samoupravne delavske kontrole v zakonu o združenem delu. Da bi se samo-

upravna delavska kontrola v svoji ustavno opredeljeni funkciji lahko v praksi polno uveljavila in zaživela, je potrebno, da predloženi zakon izpolni to, kar je že po ustavi treba urediti z zakonom in kar tudi zakon o združenem delu predvideva, da se uredi z republiškim zakonom. S tem bo v celoti zaokroženo zakonsko urejanje tega področja, kolikor je to predvideno in potrebno zato, da se zagotovijo njuni enotni elementi, ki bodo zagotovili uspešno uresničevanje samoupravne delavske kontrole na vseh področjih združenega dela. Ker se po ustavi volitve in odpoklic organa samoupravne delavske kontrole ter njegove pravice, dolžnosti in odgovornosti urejajo s samoupravnimi splošnimi akti organizacij, v skladu z zakonom, predloženi osnutek izhaja iz te usmeritve, to je, da vse drugo na tem področju, kar ne urejata zakon o združenem delu in ta osnutek, prepušča samoupravnemu normiranju.

Predloženi osnutek je zato koncipiran restriktivno v tem smislu, da povsod pušča prostor samoupravnemu normiranju, kot to predvidevata že ustava in zakon o združenem delu, in ureja samo to, kar je nujno potrebno, da se enotno uredi za uspešen start in polno uveljavitev samoupravne delavske kontrole v praksi na vseh področjih združevanja dela in sredstev.

Predloženi zakon naj namreč doseže tudi ta namen, da da ustrezno spodbudo združenemu delu za uskladitev vseh sedanjih aktov s tega področja s tem zakonom in z zakonom o združenem delu oziroma za samoupravno ureditev tega področja tam, kjer to doslej še ni bilo urejeno. Od načel, iz katerih ob upoštevanju povedanega izhaja predloženi osnutek in ki so bila v dosedanjih razpravah potrjena in verificirana kot pravilna in ustrezna, je treba omeniti, da naj bi se s tem zakonom uredila vsa temeljna vprašanja samo za organe samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah združenega dela, za vse druge oblike združevanja dela in sredstev kot tudi za delovne skupnosti pa je predvideno, da se zanje smiselno uporabljajo določbe tega zakona, ki se nanašajo na ureditev položaja tega organa v temeljnih organizacijah združenega dela, če pa specifična na teh področjih to zahteva, predloženi osnutek dopušča, da se posamezna vprašanja z ustreznim zakonom uredijo tudi drugače, kolikor je zakonsko normiranje, poleg samoupravnega, še potrebno.

Opozoriti je treba tudi na to, da predloženi osnutek povzema tudi nekatere splošne, načelne in najbistvenejše določbe zakona o združenem delu, da bi besedilo s tem postalo bolj pregledno in ta, sicer enotna materija, vsebinsko bolj povezana, da bi tako pripravljen zakon, čeprav še vedno omejen na zagotovitev nujnih enotnih elementov, predstavljal najboljšo podlago, vodilo in spodbudo združenemu delu za samoupravno ureditev položaja in vloge tega organa v samoupravnih splošnih aktih.

Pristop k predlaganim posameznim konkretnim rešitvam na podlagi omejenih izhodišč in načel je razviden iz predloženega besedila osnutka. Predlagatelj si bo na podlagi že doslej potrjenih temeljnih izhodišč in rešitev v predloženem osnutku ob nadaljnji pripravi in obdelavi zakona prizadeval, da bo skrbno proučil in upošteval vsa koristna opozorila in sugestije, ki so bile in bodo še v bodoče v razpravi v skupščinskih telesih in drugih telesih in forumih dane ob pripravi tega zakona. Zboru pa predlagam, da, upoštevaje vse povedano, predlog za izdajo zakona skupaj z osnutkom sprejme. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Prosim, ali želita dati predstavnika Odpora in Komisije še kakšno dopolnilo? (Ne.) Želi kdo razpravljati? Prosim, tovarišica Iva Stepančič, predstavnica Javnega tožilstva SR Slovenije!

Iva Stepančič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da vas v zvezi z predlogom za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole skupaj z osnutkom tega zakona opozorim na vprašanje, ki neposredno zadeva izvrševanje nalog, ki jih ustava in zakon nalagata javno-tožilski organizaciji. Po ustavi in zakonu so namreč javna tožilstva, tako kot tudi sodišča in drugi organi pregona in kontrole, pooblaščen, da v okviru svoje dejavnosti spremljajo in proučujejo družbene odnose in pojave, ki so pomembni za uresničevanje njihovih funkcij, ter dajejo skupščinam družbenopolitičnih skupnosti, državnim in drugim organom, samoupravnim organizacijam in skupnostim ter družbenopolitičnim organizacijam predloge za preprečevanje družbi nevarnih in škodljivih pojavov in za utrjevanje zakonitosti, družbene odgovornosti in socialistične morale.

To svojo preventivno dejavnost, katere namen je ne le odklanjanje tistih nepravilnosti in okoliščin, ki pogojujejo izvrševanje kaznivih dejanj in prestopkov, temveč tudi krepitev družbene samozaščite, je Javno tožilstvo že sedaj imelo za zelo pomembno in je tej nalogi posvečalo veliko pozornost. To kaže podatek, da je bilo samo v preteklem letu samoupravnim organom v organizacijah združenega dela kot neposrednim nosilcem nalog na področju družbene samozaščite poslanih 416 pismenih opozoril in obvestil oziroma predlogov v primerih, ko so javna tožilstva ob obravnavanju kazenskih in gospodarsko kazenskih zadev ugotovila posamezne pomanjkljivosti in nepravilnosti. Javno tožilstva so zaradi odprave pomanjkljivosti in odklonov obveščala neposredno tudi organe samoupravne delavske kontrole v organizacijah združenega dela. Samoupravni organi oziroma organi samoupravne delavske kontrole v organizacijah združenega dela so v glavnem pravilno razumeli taka opozorila in so jih tudi obravnavali, toda o tem in o eventualnih ukrepih, storjenih za odpravo nakazanih nepravilnosti, javnih tožilstev niso vedno obveščali. Z ozirom na pomembnost tovrstnih opozoril, tako na področju kazenske prevencije kot na področju družbene samozaščite, menim da bi bilo koristno in primerno, da se v zakon o organih samoupravne delavske kontrole na ustrezen način vgradi tudi obveznost teh organov, da so v primerih, ko dobijo od pravosodnih ali drugih organov opozorilo oziroma predlog za odpravo pojavov kršenja zakonov, nepravilnosti in vzrokov kaznivih dejanj ter drugih škodljivih dejavnosti, dolžni ta vprašanja obravnavati in ustrezno ukrepati.

Predlagamo, da se prouči tudi primernost vprašanja, ali ne bi bil organ samoupravne delavske kontrole dolžan o tem obvestiti tudi organ, ki je poslal opozorilo. Menimo, da vgrajevanje take obveznosti v ta zakon ne bi bilo v nasprotju z vlogo, ki jo ima samoupravna delavska kontrola po zakonu o združenem delu, in da bi s tem prispevali h krepitvi zakonitosti in družbene samozaščite.

Prosim, da to sprejmete le kot sugestijo za eventualno priporočilo, da bi se to vprašanje upoštevalo pri pripravi končnega osnutka oziroma predloga zakona.

Predsednik Stane Markič: Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? Prosim!

Beno Zupančič: Iz tega kar je govorila tovarišica, sklepam, da predlagatelj ni konzultiral Javnega tožilstva, ko je pripravljal osnutek.

Predsednik Stane Markič: Ne vem, o tem ne morem soditi. Prosim!

Slavko Kocjan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlagatelj je glede tega vprašanja zavzel načelno stališče, da naj organi delavske kontrole ne bi bili podaljšana roka kakršnihkoli državnih organov. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Slišali smo konkreten predlog Javnega tožilstva, o katerem moramo zavzeti stališče.

Ludvik Golob: Ko smo o tem razpravljali, smo upoštevali, da vsak delavec opravlja kontrolno funkcijo. Še posebej izvajajo to funkcijo samoupravni organi, delavski sveti, ob tem pa izvolijo delavci poseben organ, ki mu poverijo, da v imenu njih opravlja nekatera opravila. Zato mislim, da je bolj normalno, da se odnosi s tožilstvom odvijajo na ravni delavskega sveta in da se delavska kontrola tega osvobodi. O tem je treba razmisliti, kajti razumel sem, da tožilstva obveščajo delavski sveti in samoupravno kontrolo direktno in mislim, da je delavski svet tisti organ, ki mora v odnosu do družbenopolitičnih skupnosti odgovarjati, dajati poročila in tudi odgovarjati za odpravljanje pomanjkljivosti. Prav pa je, da je hkrati o tem obveščen tudi organ delavske kontrole.

Ali je potrebno posamezne organe znotraj samoupravljanja vezati tudi na zunanje odnose, pa je kompleksno, širše vprašanje, o katerem je potrebno zavzeti politično stališče.

Predsednik Stane Markič: Predlog tožilstva se mi zdi logičen. Če obravnavajo organi pregona nek primer iz delovne organizacije, je prav, da oni obvestijo delovno organizacijo in da so odgovorni organi, ki opravljajo funkcijo nadzora, seznanjeni z dejstvi, do katerih je prišel organ pregona. Mislim, da je prav, da se v delovni organizaciji nad tem zamislijo in da vidijo, kje so vzroki za take pojave. Mislim, da je treba ta prizadevanja podpreti.

Zoran Polič: Bolj se pridružujem mnenju tovariša Goloba. Strinjam se, da bi bilo prav, da so obveščeni. Glede na to, da vsaka kontrola predlaga delavskemu svetu, naj se stanje uredi ali spremeni itd., bi pa bilo najbrž prav, da takrat, ko da iniciativo za intervencijo delavske kontrole organ pregona, delavski svet obvesti tudi njega o stališčih, ki jih je zavzel. Morda s tem zmanjšamo to neposredno dopisovanje med posameznimi organi v podjetju. Predlagam, da se res temeljito razmisli o tej stvari.

Iva Stepančič: Poudarek našega predloga je predvsem na obveznosti, da se tako opozorilo obravnava in na podlagi njega ukrepa. Veliko manj pa na tem, da bi nas bili dolžni obveščati; to smo postavili bolj kot vprašanje. Naši organi in organi pregona, kot tudi sodišča, kolikor vemo, ne vedo, če se ta opozorila sploh obravnavajo in kaj se na tej podlagi ukrepa.

Predsednik Stane Markič: Prosim, tovariš Mermolja!

Pavel Mermolja: Mislim, da gre ta diskusija v neko drugo smer in da najbrž vodi vlogo delavske kontrole na nek drugi tir. Ne predstavljam si,

da delavska kontrola obravnava samo kriminal oziroma nastopi samo takrat, ko se zgodi nekaj napačnega. Delavska kontrola je v praksi tisti organ, ki praktično lahko vse obravnava, tudi tisto, kar je dobro. Je torej družbeni organ, ki kompleksno obravnava neko poslovanje, neke odnose, do katerih prihaja v družbi. Vprašanje pa je, ali si te odnose navzven predstavljamo samo v obliki dopisovanja med institucijami, ki so zunaj, in delavsko kontrolo ali tudi v obliki neposrednega kontaktiranja med državnimi organi in delavci v delovni organizaciji oziroma v delavskem svetu, ki tudi opravlja funkcijo delavske kontrole.

Na drugi strani pa mislim, da ni prav, da se tovariši, ki delajo na različnih področjih, tukaj v zboru soočajo z nekimi predlogi, o katerih naj mi delegati odločamo. Mislim, da je tudi v tem primeru mogoče videti, koliko ti sodelujejo pri predlogih zakonov. Prav bi bilo, da bi prišli pred nas delegate z enotnimi in s konkretnimi predlogi, ne vsak s svojimi. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Prosim, tovariš Cveto Majdič!

Cveto Majdič: Mislim, da je potrebno pri tem še nekaj upoštevati: Gre za to, da delavska kontrola dostikrat začne postopek o zadevi, pri kateri samo malo sumi, da bi bilo lahko kaj narobe. S tem pa, ko pride to v roke tožilstvu, pride do razgovorov, predlogov itd. Čeprav se kasneje ugotovi, da ni vse skupaj nič, vendar pa ostane črn madež, kar je lahko zelo neugodno. Zato mislim, da je treba biti pri medsebojnem obveščanju previden. Gre namreč za zelo ozko mejo med obveščanjem in ukrepanjem. Gre tudi za to, da ne bi bilo treba tožilstvu obravnavati vsake stvari. So stvari, ki jih delavska kontrola lahko popolnoma samostojno obravnava in rešuje.

Predsednik Stane Markič: Predlog sem razumel tako, da če tožilstvo začne nek postopek, ki ga vodi pred sodiščem, obvesti o tem postopku organe delavske kontrole.

Iva Stepančič: Gre za to, če ugotovi organ pregona, da je do kaznivega dejanja prišlo zaradi nezadostne ali nepravočasne kontrole pristojnih organov, npr. finančne kontrole, ali zaradi malomarnega vodenja knjigovodstva ali zaradi neizvajanja varnostnih ukrepov, npr. protipožarnih in podobno, o teh nepravilnostih in o takih pojavih, ki so pripomogli k izvršitvi konkretnega kaznivega dejanja, opozori samoupravne organe v delovni organizaciji: »Ugotovili smo, da je vaša kontrola tukaj prešibka, da niste kontrolirali tega in tega, da niste izvajali varnostnih ukrepov itd. in prosim, da ukrepate.« Gre za pojave in nepravilnosti, za eventualne kršitve zakona, ki so ugotovljene v kazenskem postopku kot vzrok, ki je pripeljal do izvršitve in ki je pogojeval izvršitev družbi škodljivega dejanja ali kaznivega dejanja. Gre torej za to, ne pa za vmešavanje v delo delavske kontrole niti v delo samoupravnih organov. K takemu opozorilu ali predlogu zavezujeta ustava in zakon ne samo Javno tožilstvo, temveč tudi sodišča in druge organe pregona. Gre samo za to, da bi organi samoupravne delavske kontrole resno vzeli taka opozorila, ki kažejo na vzroke, ki pogojujejo kriminaliteto v delovni organizaciji, in da bi s tem pomagali, da bi se takšne kršitve ali pa slabosti odstranile. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Tovarišico sem tako razumel, zato sem tudi navedel dva predloga: Prvič, da preverimo in drugič, da eventualno ugotovimo, da delavska kontrola obvešča tožilstvo in druge organe, če je to koristno za nadaljnje delo teh organov. Zdi pa se mi, da nasploh ne moremo z zakonom obvezati delavske kontrole, da ob vsakem opozorilu obvešča tožilstvo, kaj je storila, ker postane s tem tožilstvo nadrejen organ, tega pa ne smemo storiti. To se pravi, prav je, da tožilstvo opozori, ni pa stvar tožilstva, da kontrolira, ali je delavska kontrola kaj ukrenila ali ne. Če pa bi obvestila delavske kontrole vnesla v sam proces več jasnosti, pa sem za to, da se vzpostavi tudi obratna zveza. Sicer pa delavske kontrole ne moremo drugače funkcionalno vezati z tožilstvom. Taka sta moja predloga.

Beno Zupančič: Gre za odnos delovne organizacije in delavske kontrole. V bistvu bi morali najbrž napisati tako: Če delovna organizacija, to pomeni uprava, poslovodni organ ali delavski svet, dobi opozorilo javnega tožilstva, je dolžna obvestiti o tem tudi organe delavske kontrole. Potem naj podjetje odgovarja Javnemu tožilstvu, piše poročila, če je treba, ali pa delavski svet, ne pa delavska kontrola. Obvestilo pa je potrebno, ker je možno, da se zadeve iz določenih interesov prikrivajo organom delavske kontrole.

Predsednik Stane Markič: Predlagam predlagatelju, naj te predloge prouči in jih, če je mogoče, vnese v zakon.

Ludvik Golob: Funkcija opozarjanja je že urejena z drugimi zakoni. Vprašanje pa je, ali je možno tako obveznost, kot jo predlaga javno tožilstvo, predpisati samoupravni delavski kontroli s tem zakonom. Mislim, da je prav, da se ta odnos uredi obojestransko, samo vprašanje pa je, ali je mogoče delavsko kontrolo zavezovati za povratno obveščanje. Menim, da je to komuniciranje treba razvijati z vidika neposrednih odnosov. To bi bilo bolje urejati na samoupraven način, ne pa z zakonom.

Predsednik Stane Markič: Mislim, da bo predlagatelj to proučil in videl, kaj lahko naredi. Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Potem predlagam, da sprejmemo naslednji stališči:

1. Zakon o organu samoupravne delavske kontrole je potreben.
2. Družbenopolitični zbor podpira rešitve v osnutku zakona, ker meni, da ustrezajo namenu, zaradi katerega je potrebno sprejeti zakon o organu samoupravne delavske kontrole.

Se s tem strinjate? Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel stališča v zvezi z osnutkom zakona o organu samoupravne delavske kontrole.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Izvršni svet, ki predlaga, da se na podlagi 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slo-

venije združita prva in druga faza, tako da se hkrati obravnavata predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Se zbor strinja s tem predlogom? Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Predlog zakona in poročili ste prejeli. Ali želi predlagatelj besedo? Prosim!

Slavko Kocjan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Referendum in druge oblike osebne izjavljanja dobivajo po ustavi in zakonu o združenem delu novo težo in nov pomen, ker pomenijo realizacijo ideje o neposrednem odločanju delovnih ljudi in občanov o svojih neodtujljivih družbenoekonomskih in drugih samoupravnih pravicah in hotenjih v organizacijah združenega dela ter v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Zakon o združenem delu je temu vprašanju posvetil celo poglavje, od 461. do 471. člena, in je za celo vrsto samoupravnih odločitev, zlasti za sprejetje samoupravnih sporazumov o statusnih in nekaterih drugih najbolj bistvenih vprašanih organizacije in dela v tozdih neposredno določil uporabo referenduma.

Zakon o združenem delu ureja problematiko pretežno v materialnopravnem smislu: kakšen je smisel neposrednih oblik neposrednega odločanja in kdaj je treba uporabljati posamezne oblike tega odločanja v združenem delu. Smisel predloženega zakona pa je v tem, da na eni strani postavi pravno osnovo za uporabo referenduma in drugih oblik neposrednega izjavljanja v vseh sferah samoupravljanja, ne zgolj v organizacijah združenega dela, na drugi strani pa uredi proceduralno plat uporabe različnih oblik neposrednega odločanja oziroma izjavljanja. Pri tem ne gre za kakršnekoli formalizme, pač pa za to, da se z urejenimi postopki omogoči najširša iniciativa in zagotovi demokratična uporaba vseh oblik osebne izjavljanja v posameznih organizacijah oziroma skupnostih. Predmetni zakon naj bi predstavljal določeno normativno premostitev med načeli, ki jih obsegata ustava in zakon o združenem delu na eni strani ter samoupravna ureditev v statutih in splošnih aktih samoupravnih organizacij in skupnosti na drugi strani. Osnutek zakona obravnava iste oblike neposrednega izjavljanja, ki jih obravnava zakon o združenem delu, da analogno zborom delavcev v združenem delu obravnava tudi zборе delovnih ljudi in občanov, ki se sklicujejo v krajevnih skupnostih. Drugih oblik neposrednega odločanja, ki jih seveda ni nikdar mogoče izčrpno navesti, osnutek ne ureja, ker stoji na stališču, da je treba prepustiti vsakdanji življenjski praksi tako nastanek kot tudi konkretno uporabo oblik, ki jih bo prineslo življenje samo.

Doslej je bila problematika, ki jo zajema predloženi zakon, le deloma zakonsko urejena, deloma pa je bila urejena v statutih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. Z zakonom je bil urejen referendum kot najbolj formalizirana oblika neposrednega odločanja, s statuti pa sta bili bolj ali manj ustrezno urejeni instituciji zbori delavcev v organizacijah združenega dela ter zbori delovnih ljudi in občanov, bivši zbori volilcev, v krajevnih skupnostih in občinah. Zakon o referendumu iz leta 1972 je bil v glavnem prirejen le za potrebe občin in krajevnih skupnosti, kjer so se v praksi odvijali številni referendumi, v glavnem za uvedbo samoprispevka. Ta praksa je v bistvu potrdila ustreznost dosedanjih zakonskih načel. Zato tudi

ta osnutek povzema večji del teh načel, jih pa primerno adaptira za potrebe organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti. Glede samoupravnih interesnih skupnosti ostaja sicer v določenem širokem okviru, s tem, da pooblašča te skupnosti, da v skladu z načeli zakona same v svojih statutih določijo ne samo primere, o katerih bo treba odločiti z referendumom, pač pa tudi postopke na referendumu, predvsem pa samo glasovalno telo, ki naj se izreče pri posameznem vprašanju iz pristojnosti posamezne samoupravne interesne skupnosti.

Zaradi pestrosti samoupravnih interesnih skupnosti in njihove specifične narave zakon ne more določiti nobenih podrobnosti v navedeni smeri. Glede zborov delavcev in glede podpisovanja posebnih pismenih izjav se predloženi osnutek naslanja na določbe zakona o združenem delu ter jih v določeni meri dopolnjuje s procesualnega vidika. Pri instituciji zbora delovnih ljudi in občanov pa mora v celoti opredeliti njegovo vlogo in funkcijo v političnem sistemu, poleg tega pa v osnovi tudi njegovo procesualno plat.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom je v prvotnem besedilu obravnaval Svet za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference SZDL, poleg tega pa tudi posebna delovna skupina v okviru Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve. Oba foruma sta v celoti potrdila koncept predloženega zakona, k tekstu samemu pa sta dala številne predloge, ki so bili nato vneseni v osnutek. Tudi razprava v skupščinskih odborih je v celoti potrdila zasnovo zakona, obenem pa dala vrsto sugestij in pripomb za izdelavo končnega predloga zakona.

Prepričani smo, da bo predloženi zakon, ko bo sprejet, olajševal samoupravno urejanje referendumov in drugih oblik osebnega izjavljanja v statutih in splošnih aktih samoupravnih organizacij in skupnosti, na drugi strani pa sam po sebi v določeni meri zagotavljal funkcioniranje posameznih oblik osebnega izjavljanja v praksi ne glede na eventualne pomanjkljivosti, ki bi utegnile nastati pri konkretni ureditvi v posameznih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Glede na to predlagam, da Družbenopolitični zbor predlog za izdajo in osnutek predloženega zakona sprejme. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Želi predstavnik Zakonodajno-pravne komisije dopolniti poročilo? (Ne.) Poročevalec Odbora za družbenopolitični sistem? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati v zvezi z tem zakonom? Prosim, tovariš Logar!

Vladimir Logar: Ali je za zakon o organu samoupravne delavske kontrole in o referendumu ista procedura kot za delovna razmerja?

Predsednik Stane Markič: Sindikat predlaga, da obravnavamo vse te zakone skupaj. Tako smo se pri zakonu o delovnih razmerjih odločili, da bomo osnutek ponovno obravnavali. Za ta dva zakona pa se nismo odločili. Lahko pa damo to še enkrat na dnevni red.

Očitno ni razpravljalcev v zvezi s tem. Prosim, tovariš Stane Gavez!

Stane Gavez: Člen 34 osnutka pravi: »Če predsednik ne skliče zbora delavcev v roku 15 dni od sprejetja zahteve, ga lahko skliče tisti, ki ga je zahteval«. Ali ne bi kazalo, da ga skliče osnovna sindikalna organizacija? Ena-

ko velja za 39. člen, kjer je naštet, kdaj je potrebno sklicati oziroma kdaj se mora sklicati zbor delovnih ljudi oziroma občanov. Tu bi bila to krajevna organizacija Socialistične zveze, ker imajo to že danes v statutih. Poleg tega bi kazalo, kjer se našteva, kdaj je treba sklicati zbor, verjetno še tudi dodati, da če to zahteva zbor delegatov krajevnih skupnosti ali svet zbora krajevnih skupnosti, oziroma bi bilo treba uporabiti ustrezno terminologijo, ki jo uporabljamo v krajevni skupnosti.

V 34. členu, kjer govorimo o delegaciji za delegiranje v samoupravne interesne skupnosti, bi kazalo verjetno uporabiti množino, ker bomo imeli, kot kaže, več delegacij.

Potem imam vprašanje, zakaj je različen rok glede ponovnega referenduma. V združenem delu oziroma v samoupravnih interesnih skupnostih 6 mesecev, v krajevni skupnosti pa 1 leto. Na to vprašanje nimamo odgovora.

Predsednik Stane Markič: Na to vprašanje bo odgovoril predstavnik predlagatelja.

Slavko Kocjan: Tovarišu delegatu se zahvaljujem za njegove pripombe, ki jih bomo proučili z vso skrbnostjo.

Predsednik Stane Markič: Če ni več razprave, potem bi lahko sprejeli naslednji stališči:

1. Zakon o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja je potreben.

2. Družbenopolitični zbor meni, da so osnovne rešitve v osnutku zakona ustrezne in jih zato podpira. Zbor pa opozarja na dileme in vprašanja, ki so zajeta v poročilu njegovega odbora.

Kdor je za ti stališči, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani stališči.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Kopru.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet se z njim strinja. Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati v zvezi s predlaganim odlokom? (Ne.) Potem dajem predlog odloka na glasovanje.

Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je v Družbenopolitičnem zboru soglasno sprejet odlok, s katerim se izvoli za sodnika Okrožnega sodišča v Kopru Martin Rožanc, diplomirani pravnik, dosedanji sodnik Okrožnega sodišča v Kopru.

2. Predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Tudi ta predlog je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet se z njim strinja. Želi kdo razpravljati v zvezi s tem odlokom? (Ne.)

Potem dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani. S tem sta bila izvoljena za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani Helena Breznik, sodnica Občinskega sodišča II v Ljubljani in Franc Rupret, sodnik Občinskega sodišča I v Ljubljani.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, na predloge in vprašanja delegatov.

Na 41. seji zbora je postavil delegatsko vprašanje tovariš Rudi Kropivnik. Izvršni svet se sicer zaveda svojih dolžnosti po 42. členu poslovnika Skupščine SR Slovenije, vendar zaradi prekratkega roka odgovora ne more posredovati. Odgovor bo pripravil do naslednje seje, to je do 19. 7. 1977.

Želi morda še kdo postaviti kakšno delegatsko vprašanje ali dati kakšen predlog? (Ne.) Potem ugotavljam, da smo izčrpali dnevni red in se vam zahvaljujemo za sodelovanje.

(Seja je bila končana ob 15.05.)

43. seja

(19. julija 1977)

Predsedoval: Stane Markič,
predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam 45. sejo Družbenopolitičnega zbora.

Odsotnost so opravičili delegati: Marko Bulc, Jože Globačnik, Danica Jurkovič, Rudi Kropivnik, Danilo Kralj, Teodora Krpan, Henrik Peternelj, Zoran Polič, Marjan Šiftar, Avgust Vrtač, Ivan Žagar, Anita Žoher, Metka Smolko, Vera Jukič in Janez Japelj.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 42. seje zbora;
2. uresničevanje družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980;
3. predlog resolucije o temeljih zakonodajne politike republike;
4. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih;
5. predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev;
6. osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1977 do maja 1978;
7. volitve in imenovanja;
8. predlogi in vprašanja delegatov.

Po določbi 72. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije naš zbor ni pristojen za obravnavo in sklepanje o 2. točki dnevnega reda. Ker pa gre za vprašanja, ki imajo poseben pomen za izvrševanje nalog Družbenopolitičnega zbora, predlagam, da o tej točki dnevnega reda razpravljamo v smislu 88. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije kot zainteresiran zbor. Ali se zbor strinja s tem, da uvrstimo na dnevni red to točko kot zainteresiran zbor? (Se strinja.)

Predlaga kdo kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne.) Ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Na podlagi 1. odstavka 22. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora obveščam delegate, da sta pristojna zbora, to je Zbor združenega dela in Zbor občin, na sejah 6. julija 1977 sprejela v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora, ki jih je ta sprejel na svoji 42. seji: Zbor občin predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole z osnutkom zakona in predlog za izdajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebne izjavljanja, z osnutkom zakona; Zbor Združenega dela pa oba zakona samo v prvi fazi, to je kot predloga za izdajo zakona.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 42. seje zbora.

Osnutek zapisnika 42. seje zbora ste prejeli. Opozoril bi na napako, ki je na 4. strani v drugem odstavku, in sicer, da so v skupino v zvezi s 3. točko dnevnega reda glede resolucije o štipendijski politiki bili imenovani Jože Božič, Lojzka Čotar in Stane Gavez, pa Stane Markič. To je eno. In drugo: Delegat Zoran Polič predlaga, da se v zapisniku na prvi strani črta stavek, da je v razpravi tovariš Zoran Polič predlagal, naj se v prvi vrsti predloga sklepov črta beseda »in«.

Predlaga kdo še kakšno drugo spremembo ali dopolnitev? (Ne.) Če nihče, prosim, da zapisnik odobrite. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo zapisnik 42. seje zbora soglasno odobrili.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Zborom občin poslušali ekspeze Izvršnega sveta o uresničevanju družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980, ki ga bo podal tovariš Jože Zakonjšek, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem.

Prekinjam sejo Družbenopolitičnega zbora in vabim delegate, da gredo v veliko dvorano Skupščine SRS.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 10.20.)

Predsednik Stane Markič: Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je uresničevanje družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980.

K obravnavi te točke sta bila posebej povabljeni predstavnik Zavoda Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje in Gospodarske zbornice Slovenije.

Kot gradivo ste prejeli analizo o izvajanju družbenega plana Socialistične republike Slovenije v letih 1976 in 1977, ki jo je pripravil Zavod Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje, objavljena pa je bila v Poročevalcu št. 17, poročilo Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije o izvajanju družbenega plana Socialistične republike Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977, ki je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 19, ter prilogo k temu poročilu »Ocena samoupravnega sporazumevanja o osnovah planov samoupravnih interesnih skupnosti za družbene dejavnosti«, katero ste prejeli z dopisom z dne 11. 7. 1977. Izvršni svet je poslal še poročilo o pokrivanju izgub po zaključnih računih za leto 1976 v prvem polletju leta 1977 kot prilogo k

svojemu poročilu, katerega ste prejeli z dopisom z dne 15. 7. 1977. V včerajšnjem Delu pa so bila objavljena stališča Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze glede iste teme.

Gradiva je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose. Pismeno poročilo ste prejeli. Danes ste prejeli še predlog sklepov, stališč in priporočil, ki naj bi jih sprejela pristojna zborna, naš zbor pa bi jih obravnaval kot zainteresiran zbor.

Predloženi sklepi, stališča in priporočila povzemajo ugotovitve, stališča in predloge, vsebovane v poročilu Odbora za družbenoekonomske odnose in so v skladu s stališči in sklepi Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze o izpolnjevanju družbenega plana.

Predlagam, da kot zainteresiran zbor obravnavamo predloženo gradivo do vključno 4. točke in o tem zavzamemo stališča.

Uvodno obrazložitev smo slišali. Želi predstavnik predlagatelja še kaj reči? (Ne želi.) Ali želi poročevalec Odbora dodati še kaj k poročilu? (Ne želi.)

Prede predidemo na razpravo, predlagam, da bi določili skupino delegatov, ki bi eventualno dopolnila naša stališča. V to skupino predlagam tovariše: Viktorja Avblja, Vladimirja Logarja in Srečka Mlinariča. Se strinjate s tem predlogom? (Delegati se strinjajo.) Ugotavljam, da je predlog sprejet. Prosim, kdo želi besedo? Tovariš Srečko Mlinarič, prosim!

Srečko Mlinarič: Tovarišice in tovariši delegati! Eno izmed pomembnejših področij delovanja sindikatov je tudi spremljanje uresničevanja družbenega plana SR Slovenije. V ta namen smo se sindikati aktivno vključili v razpravo o analizi in o poročilu izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977. Našo razpravo smo strnili na Predsedstvu Zveze sindikatov Slovenije in jo tudi posredovali Socialistični zvezi, ki je naša stališča obravnavala in jih vključila v enoten predlog.

Pri tem ugotavljam, da urejevanje družbenoekonomskih odnosov s sistemom samoupravnega družbenega planiranja pomembno prispeva k hitrejšemu uresničevanju zakona o združenem delu, kar seveda prispeva tudi k hitrejšemu uresničevanju postavljenega cilja, da delavci v temeljnih organizacijah združenega dela celovito obvladujejo proces družbene reprodukcije, s čimer razvijajo pogoje za hitrejši družbenoekonomski razvoj in zagotavljajo socialno varnost.

Zaradi navedenega so zaskrbljujoče ugotovitve, da je še vedno brez planov 25 % temeljnih organizacij združenega dela s področja materialne proizvodnje in približno 30 % organizacij združenega dela s področja družbenih dejavnosti ter da so sprejeti plani še vedno grajeni na stroškovnem principu, podjetniški, premalo med seboj uskladeni, neceloviti in presplošni ter s tem neobvezujoči. To terjajo od sindikatov in ostalih družbenih dejavnikov stalno, zavestno aktivnost za dosledno uresničevanje sistema samoupravnega družbenega planiranja, ki ga moramo v sedanjem trenutku neposredno povezovati z uresničevanjem vsebine zakona o združenem delu, in sicer tako, da bomo že v letu 1978 dosegli kvalitativne premike na tem področju.

Nadalje ugotavljamo, da je treba pospešiti spreminjanje gospodarske strukture, še bolj usklajevati razvojne cilje in naloge ter zagotoviti uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov razvoja, ki vplivajo na dvig produktivnosti in na poslovni uspeh. Zato moramo posvetiti posebno pozornost oblikovanju dohodkovnih odnosov, zlasti med temeljnimi organizacijami združenega dela, ki so dohodkovno

med seboj povezane in soodvisne v reprodukcijskem procesu, ne glede na pripadnost obstoječim organizacijskim oblikam. Poudarjamo, da je v ta namen potrebno storiti premike, zlasti pri vključevanju trgovine v dolgoročne dohodkovne in poslovne povezave s proizvodnjo ter pri vključevanju enot malega gospodarstva v dolgoročne proizvodne in dohodkovne povezave s proizvodnjo v večjih organizacijskih sistemih.

Na področju pridobivanja in razporejanja dohodka ter delitve sredstev za osebne dohodke se sindikati zavzemamo za ponovno preverjanje realnosti planov in njihovo morebitno dopolnitev, upošteva je pri tem dodatno sprejete samoupravne sporazume in realne možnosti dohodka, za usklajevanje razvojnih ciljev s stvarnimi možnostmi in za pospešitev razvoja dejavnosti, ki prispevajo k splošnemu zviševanju celotne družbene produktivnosti, in za doseganje z družbenim planom predvidenih razmerij pri razporejanju ustvarjenega dohodka, da se bodo osebni dohodki dvigali v odvisnosti od ustvarjalnega dohodka, hkrati pa, da bo realni osebni dohodek naraščal rahlo pod produktivnostjo dela. To je bilo danes v ekspoziciji tudi podčrtano. Našo aktivnost moramo pospešiti zlasti pri uveljavljanju osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela.

V naših stališčih poudarjamo, da moramo probleme izgub v bodoče reševati prek sistema združenega dela z večjim sodelovanjem vseh dohodkovno soodvisnih organizacijah združenega dela in ne prek doseganih finančnih konstrukcij, ki temeljijo na preživelih družbenoekonomskih odnosih in ne zagotavljajo kvalitetnega dolgoročnega poslovanja. Zlasti pa moramo biti pozorni do tistih organizacij združenega dela, ki poslušajo z izgubo, hkrati pa z izplačanimi osebni dohodki presežajo v samoupravnem sporazumu dogovorjene osebne dohodke.

Zato predlagamo, da se pooblasti Služba družbenega knjigovodstva, da zahteva od organizacij združenega dela, ki ob predložitvi periodičnih obračunov izkazujejo izgube, hkrati pa z izplačnimi osebni dohodki presežajo po samoupravnem sporazumu dogovorjene osebne dohodke, da le-te takoj uskladijo. O tem je treba seveda tudi obvestiti skupno komisijo udeležencev samoupravnega sporazuma, osnovne organizacije sindikata, delavske svete ter organe samoupravne delavske kontrole. Enako pozornost moramo posvetiti tudi tistim organizacijam združenega dela, ki poslušajo na meji rentabilnosti, in imeti enako stališče glede izplačevanja osebnih dohodkov.

Ta naš predlog bi obvezoval udeležence samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, da pooblastijo Službo družbenega knjigovodstva, da zadrži izplačilo osebnih dohodkov v primeru, ko udeleženec krši ta samoupravni sporazum. Ta predlog je verjetno treba še obdelati in tudi širše obravnavati. Jasno pa je, da bi njegova uresničitev terjala spremembo zakona o Službi družbenega knjigovodstva, na drugi strani pa tudi samoupravnih sporazumov, v katerih bi se udeleženci morali dogovoriti, da za to nalogo pooblastijo Službo družbenega knjigovodstva. Menimo, da bi uresničitev tega predloga lahko pomembno prispevala k uskladitvi osebnih dohodkov z dejansko ustvarjenim dohodkom.

Na področju izboljševanja življenjskih in delovnih pogojev delavcev se zavzemamo za dosledno uveljavljanje in spremljanje celovite in uskladene politike socialno-varstvenih ukrepov. V ta namen terjamo izpopolnitev metodologije za ugotavljanje rasti življenjskih stroškov in ustreznejše organiziranje pri spremljanju in proučevanju gibanj na celotnem področju življenjskega standarda.

Na področju zaposlovanja menimo, da moramo odločneje preprečevati zaposlovanje nepotrebnih administrativnih kadrov v neproizvodnih in proizvodnih dejavnostih in uveljavljati za vse kadre merila za delitev osebnih dohodkov po delu, v odvisnosti od prispevka k skupno ustvarjenemu dohodku.

Pri uveljavljanju svobodne menjave dela smo dosegli določen napredek, ki se kaže zlasti pri opredeljevanju elementov planiranja v samoupravnih interesnih skupnostih ter pri opredeljevanju enotnih, skupnih in dopolnilnih programov. Kljub temu obstajajo še pomanjkljivosti, kot so zamujanja na področju sprejemanja samoupravnih sporazumov o temeljnih planov družbenih dejavnosti in pomanjkljivosti pri osnovnih nosilcih planiranja v temeljnih organizacijah združenega dela, ki v veliki večini niso opredelile svojih potreb po storitvah družbenih dejavnosti, celo tistih ne, ki predstavljajo kvalitetne dejavnike razvoja, kot so na primer raziskovalna in razvojna dejavnost, dolgoročno planiranje kadrov, pridobivanje in uporaba znanja in tako dalje. Zato tudi ugotavljamo v letošnjem letu, da so na področju skupne porabe še vedno prisotna neskladja med stalno rastočimi potrebami in nihajočimi materialnimi možnostmi za njihovo zadovoljevanje.

Ugotavljamo, da zaradi relativne stabilnosti in kontinuitete pri izvajanju dogovorjenih programov predstavljajo družbene dejavnosti sorazmerno neelastično potrebo, ki je ni mogoče v celoti prilagajati dobri ali slabi letini materialne prizvodnje. Zato je toliko bolj nujno, vsaj srednjeročno, če že ni dolgoročno, opredeliti razvoj teh dejavnosti ter v neposrednem dogovarjanju med uporabniki storitev in izvajalci zagotoviti obseg sredstev na osnovi dogovorjenih programov ter oblikovati sistem rezerv za premostitve nihanj v gospodarstvu. Le tako bomo dosegli, da bodo prispevne stopnje predstavljale le tehniko obračuna, ne pa sredstvo avtonomnega obračunavanja dohodka družbenih dejavnosti.

Ko analiziramo gibanja skupne porabe, sindikati ugotavljamo, da ni dovolj, da analiziramo samo skupno porabo kot celoto, ampak je nujno analizirati gibanja posameznih delov skupne porabe ter ugotavljati njihovo uskladenost z z resolucijskimi predvidevanji.

V svojih stališčih ugotavljamo, da daje poročilo premalo poudarka uresničevanju nalog na področju proizvodnje hrane, preskrbe z živili in družbene prehrane, ki so strateškega pomena za osebni in družbeni standard ter delovno ustvarjalnost. V analizi je razvidno, da se naloge, sprejete v srednjeročnem planu na tem področju, ne izvajajo dovolj intenzivno in zato v poročilu Izvršnega sveta pogrešamo konkretne ukrepe za pospeševanje uresničevanja teh ciljev.

Sindikati v celoti soglašamo s kritično oceno uvoda k analizi o nedodelanosti družbenega informacijskega sistema in o njegovi neuskladenosti z ustavnimi določili in zahtevami zakona o združenem delu ter zakona o temeljnih sistema družbenega planiranja. Menimo, da je dodelani informacijski sistem, s katerim lahko celovito analiziramo, sprejemamo in izvajamo planske usmeritve na vseh ravneh, pomemben pogoj za uveljavitev sistema samoupravnega družbenega planiranja. In ker je tovariš predsednik prej omenil, da se od petega poglavja stališč dalje naš zbor ne opredeljuje, menim, da bi morali poziv na strani 5 poročila Odbora sprejeti kot svoj sklep, s katerim apeliramo na vse dejavnike, da se te svari uresničijo. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Tovariš Vladimir Logar, prosim!

Vladimir Logar: Tovarišice in tovariši delegati! Komisija za družbeno nadzorstvo naše skupščine je spremljala gospodarska gibanja in nekatera gibanja na področju skupne in splošne porabe in v tej zvezi na več sejah obravnavala zlasti problematiko izgub v temeljnih organizacijah združenega dela v gospodarstvu in neuskladenost vseh oblik porabe z rastjo družbenega proizvoda. Na seji 15. t. m. pa je razpravljala tudi o analizi izvajanja družbenega plana Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici letošnjega leta.

Na podlagi tekočih obvestil Službe družbenega knjigovodstva smo ugotavljali, da rezultati poslovanja organizacij združenega dela niso ugodni, tako ne v lanskem letu kakor tudi ne v letošnjem prvem polletju. Kot ključno vprašanje se je že ob koncu lanskega leta nakazovalo vprašanje akumulacijske sposobnosti gospodarskih organizacij, saj so podatki napovedovali, da bodo morale številne organizacije najemati bančne kredite celo za enostavno reprodukcijo. Hkrati so se pričele pojavljati težnje po čezmernem naraščanju cen, slabšati se je začela konkurenčna sposobnost organizacij združenega dela na tujih trgih in vzporedno s tem se je povečala neskladnost med uvozom in izvozom. Porasla je tudi zadolženost organizacij, kar jih je spravljalo v vse večjo odvisnost od bank. Po oživitvi gospodarske aktivnosti, predvsem v letošnjem letu, se je akumulativna sposobnost gospodarskih organizacij začela popravljati.

V zvezi s tem se je v Komisiji oblikovalo mnenje, da je treba taka gibanja reprodukcijske sposobnosti temeljnih organizacij združenega dela zavreti, ker niso v skladu z ustavo in s položajem organizacij združenega dela, ki ga opredeljuje zakon o združenem delu.

Poleg tega sredstva zunaj temeljnih organizacij združenega dela ne izvirajo v celoti iz realnega dohodka in imajo zato določen vpliv na inflacijo. Povečani kreditni odnosi tudi otežujejo uveljavljanje novih odnosov pri združevanju sredstev in dela na osnovah medsebojne dohodkovne povezanosti in odvisnosti temeljnih organizacij. Pretirani kreditni odnosi med bankami in temeljnimi organizacijami pa tudi niso najboljša spodbuda za smotrno gospodarjenje.

Lanska družbena akcija, da bi neposredno uveljavili spremembe v sistemu ugotavljanja in obračunavanja celotnega dohodka ter zavarovanja plačil, je dala dobre rezultate pri urejanju dolžniško-upniških razmerij, zboljšala pa se je seveda tudi finančna disciplina. Hkrati pa so spremenjeni pogoji finančno-materialnega poslovanja pričeli v nekaterih organizacijah jasneje razkrivati njihove dejanske sposobnosti ter žarišča in vzroke slabega gospodarjenja. To je bil tudi razlog, da je komisija že lansko leto posvetila pozornost izgubam v gospodarstvu in ocenila, da bo problem izgub najbolj zaostren v organizacijah, ki so že doslej poslovale z izgubami. Pokazalo se je, da so se te pokrivalo bolj z različnimi finančnimi rešitvami, ne pa z vsebinskimi ukrepi, kot so novi razvojni programi, nova tehnologija, boljše izkoriščanje kapacitet, boljša organizacija dela in tako dalje. Razprave v Komisiji so nadalje nakazale potrebo, da je potrebno vso pozornost posvetiti tudi izboljšanju strukture poslovodnih kadrov v takih organizacijah združenega dela.

Komisija v celoti podpira sedanja prizadevanja Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Gospodarske zbornice, je pa mnenja, da bi lahko akcijo začela že znatno prej, takoj potem ko so bili že v drugi polovici lanskega leta prvi znaki izgub večjega obsega.

Ko ugotavljamo, da že več let pada akumulacijska sposobnost gospodarstva na ravni temeljnih organizacijah združenega dela, smo priča tudi neustrezni delitvi družbenega proizvoda, saj iz podatkov izhaja, da se splošna in skupna poraba kljub jasnim opredelitvam in določenim okvirom v resoluciji o gospodarski politiki in družbenem razvoju v Sloveniji gibata nad rastjo družbenega proizvoda. Podobno je z gibanjem osebne porabe. Vendar nekateri podatki kažejo, da so imeli prispevki precejšen vpliv na zvišanje bruto osebnih dohodkov ob hkratni tendenci vzdrževanja dosežene ravni realnih osebnih dohodkov.

Glede na takšne družbenoekonomske razmere se je Komisija večkrat zavzemala za odpravo vzrokov, ki slabijo reproduktivno sposobnost temeljnih organizacij združenega dela, pri čemer je ena izmed prioritetenih nalog vrnitev vseh oblik porabe v dogovorjene planske okvire. To je že dalj časa se ponavljajoča naloga, ki se v dosedanji družbeni aktivnosti in ob uveljavljanju globokih sistemskih sprememb na področju skupne in splošne porabe v vsakodnevem življenju prepočasi rešuje. Marsikje je mogoče zaslediti odpor in tudi oportunitizem.

Z zakasnitvijo prihajamo s priporočilom, da bi morali vsi investitorji pregle dati svoje investicijske programe in se na tej osnovi odločiti za preložitvev oziroma za podaljšanje nekaterih programov, za katere ni moč izdelati konstrukcije financiranja.

Komisija se ni spuščala v proučevanje finančnih konstrukcij za zajezitev potrošnje, pač pa je poudarila potrebo po odločnejšem in bolj odgovornem reševanju problemov, ki neposredno pogojujejo neuskladeno porabo. Na področju skupne in splošne porabe in tudi v precejšnjem delu gospodarske infrastrukture se srečujemo s številnimi problemi in slabostmi, kakor so razmah neracionalnih investicij, med katerimi so nekatere celo preveč usmerjene k zadostitvi zunanjega videza, ekstenziven razvoj posameznih dejavnosti, porast administrativnega aparata. Skratka, na mnogih področjih je odsotna skrb za varčevanje, za kar se ne uveljavlja ustrezna odgovornost. Gre za tipične slabosti pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi, značilne za proračunski sistem financiranja družbenih dejavnosti.

Zato je treba v razmerah, ko je potrošnja že preseгла objektivne možnosti in ko je ponekod celo anticipirana, reševanje problemov vseh dejavnosti na novo opredeliti z revidiranjem obstoječih koncepcij, optimalno racionalizacijo investicij, uporabo cenejših sredstev in drugačnih metod dela in tako dalje. Pri tem pa je treba poudariti, da ne gre za neke nove kardinalne rešitve, marveč za majhne, posamične, a stalne, ki pa lahko dajo kot celota pomembne prihranke, potrebne za spodbudo nadaljnjemu razvoju. Tu gre tudi za to, da problemov neskladij znotraj posameznih dejavnosti in med dejavnostmi ni mogoče uspešneje in hitreje reševati, če hkrati in povsod ne rešujemo vprašanja racionalizacije v tekoči družbeni praksi. To vprašanje mora biti prisotno že takrat, ko se sprejemata koncepcija razvoja določenih dejavnosti, in takrat ko se na osnovi njih sprejemajo konkretne odločitve v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti.

Zavedati se moramo, da je takšna ali drugačna višina prispevkov v večini primerov posledica realizacije prej sprejetih vsebinskih konceptov o razvoju določenih dejavnosti. Menimo, da ima prav delegatski sistem na tem področju vse možnosti za uveljavitev v konkretnem življenju. Da bi se delegati na podlagi smernic svoje baze opredeljevali v določeni samoupravni interesni skupnosti za take rešitve, ki so v interesu večine delovnih ljudi in občanov, ne zadošča, da

poznajo samo potrebe po storitvah in dobrinah v okviru določene družbene dejavnosti, marveč morajo biti širše razgledani z gledišča, da delavci in občani, ki so jih delegirali, potrebujejo kompleks med seboj uskladenih dobrin.

Pri tem ne gre samo za zaznavanje potreb, marveč tudi za spoznavanje vseh posledic opredelitve za eno ali drugo rešitev, za različne možne izvedbe same rešitve z gledišča optimalne racionalizacije in tudi za poznavanje vseh posledic, ki bi nastale za temeljne organizacije združenega dela, za delovne ljudi in občane. Zato lahko štejemo, da je prehod pravzaprav v temeljnih organizacijah združenega dela in vseh delegatskih strukturah od tega, za koliko je mogoče obremeniti dohodek ali bruto osebni dohodek, v razprave o neprestanem iskanju popolnejših rešitev sestavni del preobrazbe delegatskih odnosov.

Tak način obravnave v temeljnih organizacijah in delegacijah glede uskladenega zadovoljevanja različnih potreb delovnih ljudi in občanov bo bistveno olajšal reševanje vprašanj objektivno danih materialnih možnosti. Vse manj bo potrebno, da se problemi skupne in splošne porabe kakor tudi drugi problemi rešujejo z administrativnimi omejitvami. Taki ukrepi v preteklosti niso dali pričakovanih rezultatov, ker je od gospodarskih gibanj neodvisno vzpostavljena potrošnja prej ali slej izsilila sredstva. Vzrok za to je bil ta, da takrat, ko so se sprejemale pomembne odločitve, ki so sprožile aktivnosti, ki so terjale neprekinjeno zagotavljanje sredstev, ni bila prisotna skrb ali pa je bila včasih celo zavestno zanemarjena, ali bo na voljo kasneje dovolj sredstev.

Zato Komisija meni, da mora biti vprašanje racionalizacije oziroma varčevanja pod neprestano kritično presojo delavcev in delegatov na vseh ravneh delegatskega odločanja. To je potrebno še posebej sedaj, ob sprejemanju in izvajanju planov razvoja družbenih dejavnosti in ob sprejemanju novih sistemskih rešitev na področju splošne porabe. Uresničevanje tako začrtane poti pri nadaljnjem razvoju je tudi ena izmed osnovnih nalog skupščin družbenopolitičnih skupnosti in njihovih teles pri izvajanju njihove ustavne funkcije, to je kontrole nad izvajanjem politike in aktov, ki so jih sprejeli. Komisija je dala tudi več konkretnih dopolnil prvega koncepta stališč, priporočil in sklepov. Ugotavljamo, da so bila dopolnila v sedanjem predlogu v glavnem tudi sprejeta. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Tovariš Geza Bačić.

Geza Bačić: Tovarišice in tovariši delegati! V letošnjem letu vas posebej še nisem utrujal s problemi manj razvitih, pa mi najbrž ne boste zamerili, če sedajle izkoristim to priložnost in povem nekaj o skladnejšem regionalnem razvoju. Mislim, in to ni samo moje mnenje, kar bom rekel, da je analiza o tem vprašanju dokaj realna in argumentirana. Tudi poročilo Izvršnega sveta, ki ugotavlja, da se politika skladnejšega razvoja le delno uresničuje, je sprejemljivo, dovolj kritično, čeprav seveda moram reči, da človeka ponovno moti, da že drugo leto izvajanja srednjeročnega programa na tem občutljivem področju ugotavljamo povsem isto, pa ne ukrepamo odločneje.

No, jaz bi seznanil naš zbor z nekaterimi ocenami, kako čutimo uresničevanje skladnejšega razvoja v pomembnem delu kluba nerazvitih, to je v pomurskih občinah. Pa najprej nekaj o pozitivnih premikih! Z zadovoljstvom lahko ugotovim, da določene začetne premike čutimo tudi pri reševanju tega pomembnega vprašanja. Predvsem nas je na ustavnih temeljih koncipirana politika skladnejšega razvoja postavila v situacijo, da smo z združenim delom

uspeli zagotoviti večjo zavzetost in odgovornost lastnega združenega dela, zlasti pa nosilcev razvoja v pomurskih občinah. To še posebej velja za ABC Pomurko, za Radensko, Muro, delno tudi za Nafto. Mimogrede naj povem, da je še posebej zanimivo in naravnost tipično, da so se prav z odločitvijo kolektiva Mure, ki je zgradil prvi manjši obrat tekstilne konfekcije v obmejnem kraju Petrovci na Goričkem, kasneje tudi nekateri drugi kolektivi z razvitejših področij Slovenije odločili za podobne naložbe.

Druga značilnost, ki jo ugotavljamo: nekaj pozitivnih premikov je tudi na področju reševanja družbenih dejavnosti, posebej na področju zdravstva in šolstva, pri čemer ne mislim samo na lanskoletni referendum v vsej regiji, s katerim smo ustvarili materialne pogoje za reševanje teh vprašanj, ampak tudi na druge pozitivne procese, ki so nastajali po nekaterih uspešno izvedenih integracijah.

Tretja značilnost: mnogo bolje smo se organizirali, kot je to bilo svoj čas. Posebej mislim, da igra pomembno vlogo pri koordinaciji in skupnem dogovarjanju, reševanju in iskanju novih možnosti poseben odbor pri Gospodarski zbornici za hitrejši razvoj.

In četrta značilnost, ki se mi zdi najbolj spodbudna: prvi začetni koraki vlaganj organizacij združenega dela iz razvitejših območij v našem območju. Gre predvsem za Gorenje v občinah Radgona in Lendava, za Emono v občini Ljutomer, Primat v občini Lendava, tovarno dušika Ruše v občini Murska Sobota, IMP Ljubljana, Liv Postojna, Litostroj Ljubljana, Modni salon Velenje, Tekstil Ljubljana. Mislim, da sem bistvene naštel. Moram sicer takoj reči, da to niso velike reči, so pa spodbudne, zelo pomembne, posebej če upoštevamo sedanjo splošno gospodarsko situacijo, reproduktivno sposobnost celotnega gospodarstva in tako dalje.

No, zdaj pa bi moral povedati še stvari, ki niso tako zadovoljive in ki nas, normalno, mnogo bolj skrbijo. To so nekatere pomanjkljivosti in problemi pri izvajanju zastavljene politike.

Prvo, mi še vedno trdimo in mislimo, da politika skladnejšega razvoja še vedno ne živi iz zavesti širšega kroga delovnih ljudi v Sloveniji. Ta naša skupna obveznost še ni tako sprejeta in ni tudi še zaživela znotraj širšega kroga delovnih ljudi, kajti sicer bi nekaj teh premikov imelo dolgoročnejšo perspektivo.

Drugo, naj povem nekaj podatkov glede našega zaostajanja, ki so znani, moram pa jih ponoviti, da bodo dovolj ilustrativno pokazali stanje, da naše pomurske občine še vedno, z izjemo Radgone, ki se je uspela nekoliko hitreje razvijati, razpolagajo danes z narodnim dohodkom, ki je le rahlo nad polovico republiškega povprečja. V Pomurju je še vedno zaposlenih le 22,3 % prebivalstva, kar je ob primerjavi, da se v republiki približujemo poprečju 40 % in da ni malo regij, kjer je zaposlenih že na 50 %, dovolj zgovoren podatek. Naša tegoba je še vedno 9000 ljudi zunaj naših meja. Narašča število brezposelnih; še vedno jih imamo okrog 1900, kar je daleč največji delež v Socialistični republiki Sloveniji. Čeprav je število na novo zaposlenih letos malce bolj spodbudno, ta številka kaže 4,7 %, medtem ko je bila lansko leto 2,9 %, se ta razlika vendarle čuti. Tako, da je na tem področju pred nami še vrsta nalog.

Mislimo, da je vprašanje solidarnosti, predvsem s skupno in splošno porabo, pomemben del reševanja našega problema. Rekel bi pa vendarle, da je, žal, glede na situacijo, ki jo vsi poznamo, to vedno znova samo začasna sanacija, ki bistveno ne zmanjšuje razlik zaradi našega zaostajanja na področjih zdravstva, šolstva kulture in tako dalje. Zelo zaskrbljuje stanje v prometu in sploh v

infrastrukturi, v splošnih, telefonskih in v cestnih zvezah, pri čemer bi opozoril, da se promet v Pomurju v primerjavi s celotno republiko bolj povečuje. Pri tem bi še posebej opozoril, da je to vprašanje pomembno tudi iz mednarodnih razlogov, posebej če mislimo na povezavo z Madžarsko, Češko in ostalo vzhodno Evropo.

Dalje mislim, da bi bilo treba mnogo bolj poudariti, da celotne odgovornosti za neizvajanje skladnejšega razvoja vendarle ni mogoče naložiti Izvršnemu svetu. V tem gradivu, ki smo ga dobili, je to še vedno premočno poudarjeno, premalo pa, da za en del odgovarjajo podpisniki, ki so ta dogovor podpisali.

Naj v zvezi s tem spomnim samo na eno značilnost, na zaposlovanje. Vprašujem se, zakaj tolikšno število slovenskih občin in drugih podpisnikov ni podpisalo družbenega dogovora o minimalnih standardih delavcev. Najbrž zato, ker marsikje niso pripravljeni sprejeti našega delavca, ki vendarle noče več živeti v baraki. Naši delavci v tujini namreč ne živijo več v barakah, to moram odločno in jasno povedati.

Pri nas še vedno razpolagamo s prevelikim delom nekvalificirane delovne sile. Zato se zelo močno, zelo intenzivno pripravljamo na močnejše, spodbudnejše in resnejše izobraževanje, predvsem na usmerjeno izobraževanje, da bi tudi prek boljše kvalifikacijske strukture delovni ljudje dejansko bili mnogo bolj mobilni in mnogo interesantnejši tudi za tista področja, za tisto industrijo, ki rabi takšne kadre.

K temu naj povem dve značilnosti: Delovni ljudje, v celoti vzeto, še vedno ne sprejemajo dovolj celovito nujnosti skladnejšega razvoja celotne Slovenije, kar je skupni interes. To povezujem tudi s tem, da nismo zagotovili, da bi bil širše znan sistem bonitet in prednosti, ki so zagotovljene s sporazumi in dogovori in razne olajšave, ki bi bile tudi ekonomsko zelo interesantne za naložbe v manj razvitih in obmejnih območjih. In drugo, mislimo, da je v kmetijstvu nujno prenehati s pisanjem resolucij in dogovorov v tem smislu, da bi ostajale samo črke na papirju, ampak resnično zagotoviti v celoti dohodkovno povezanost in večja družbena vlaganja. Hitrejši razvoj kmetijstva je tesno povezan s hitrejšim razvojem manj razvitih. Hvala.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Kdo želi dalje besedo? Tovarišica Čotarjeva, prosim.

Lojzka Čotar: Tovarišice in tovariši! Stališča in sklepi Predsedstva Republiške konference SZDL vključujejo povezovanje proizvodnje in trgovine kot sestavni del celovite preobrazbe družbenoekonomskega sistema, za kar je potrebna pospešena politična aktivnost. Zato želim reči nekaj besed o stanju, ki zadeva to področje združenega dela.

Spremembe klasičnih kupoprodajnih odnosov med proizvodnjo in trgovino so sicer dolgotrajen proces, vendarle že lahko ocenimo nekatere pozitivne uspehe, seveda pa tudi neuspehe. Na nekaterih primerih naše prakse namreč ugotavljam, da sedanje ne zelo uspešno povezovanje med proizvodnjo in trgovino ni posledica zavestnega odpora, temveč pomanjkanja znanja pri uveljavljanju naših dokumentov. Večina samoupravnih sporazumov nima mobilizacijskega značaja, temveč so bolj načelni. Posamezni členi zakona o združenem delu so v samoupravnih sporazumih več ali manj prepisani, ne pa konkretno prilagojeni dejavnosti.

Ena izmed najpomembnejših ovir pri vzpostavljanju medsebojnih odnosov je neuskladenost razvojnih programov in poslovne politike sploh. To se najbolj odraža še vedno v tako imenovanih klasičnih pogodbah, ki sumirajo podatke iz prejšnjih oziroma preteklega leta. V teh primerih je tudi zunanje tržišče povsem neobdelano. O kakšnih skupnih službah za raziskavo tržišča seveda v teh primerih ni sledu, kar je seveda nov odnos do tako važne komponente med proizvodnjo in trgovino.

Tudi sugestije, da bi pristopili k skupnem planiranju, mnogokrat niso zalegle, na primer pri beli tehniki in elektromaterialu. Medtem pa se gradijo nove kapacitete za plasma na zunanje tržišče. Zaradi nestabilnosti na zunanjem tržišču se izvoz večkrat ponesreči, proizvodnja pa se želi blaga vseeno znebiti. V teh primerih uporablja olajšave trgovina in tako se dohodek preliva v njeno korist.

Brez opredeljenih dogovorov samoupravno povezovanje ne bo rodilo željenih uspehov, kajti za plasma blaga mora tudi trgovina prevzeti riziko. V samoupravnih odnosih se je treba dogovoriti, da proizvodnja jamči za količino, dinamiko, strukturo in kvaliteto proizvoda, medtem ko mora za plasma teh količin nositi riziko trgovina. Skupna pa je seveda skrb za pogoje poslovanja, ki niso odvisni le od ene podpisnice samoupravnih sporazumov.

Kar zadeva merila za oblikovanje in delitev dohodka včasih čakajo organizacije na formule, ki bi jih bilo potrebno predpisati z zakonom ali pa jih sprejeti v Zbornici. Dohodkovni odnosi so skratka še zelo neobdelano področje, zato bo tu potrebno največ prizadevanj in odločnejših korakov. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Tovariš Lojze Cepuš!

Lojze Cepuš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

To, kar je prej rekel tovariš Geza, da moramo biti bolj odločni pri izvajanju naših nalog, mislim, da v celoti drži. Bolj odločni moramo biti, tako pri izvajanju družbenih dogovorov kot pri izvajanju samoupravnih sporazumov. Ne bi našteval vseh primerov kršitev samoupravnih sporazumov, imam pa pred seboj zapisnik naše komisije, ki za 69 kršiteljev predlaga, da se jih samo javno kaznuje. In to zaradi tega, ker kršijo samoupravni sporazum, ker že tretje leto ne dosegajo razmerij iz resolucije. Mislim, da bi morali do takih stvari zavzeti ostrejšo ukrepe.

Ekspoze Izvršnega sveta ter obširna in dokaj realna analiza izvajanja družbenega plana nakazujeta vrsto problemov in tudi doseženih uspehov, s katerimi se srečujemo pri izvajanju družbenega plana. Med drugim je omenjeno tudi gradbeništvo, za katerega piše, da je že v lanskem letu zelo slabo poslovalo oziroma da je poslovalo pod težkimi pogoji. Uspeh poslovanja je bil sorazmerno slab in akumulacije skorajda ni bilo. Že sam podatek, da so se poslovni skladi v lanskem letu zmanjšali za 19%, to potrjuje. V letošnjem letu smo mislili, da se bo stanje izboljšalo, v resnici pa se ni. Cementna kriza je povzročila da je celotno gradbeništvo Slovenije pa prvo polletje dobil komaj 30% planirane kvote cementa, kar pomeni izpad 44 000 ton cementa. To pa ima tudi ekonomske posledice. Delavce je treba preusmeriti na drug delo, kar ustvarja ekonomsko izgubo in slabo produktivnost. Hkrati pa govorimo, da moramo nagrajevati delavce po učinku.

Pri tem moram omeniti, da so bili plani, ki smo jih spomladi oziroma že v lanskem letu sprejemali, dokaj realni in da so bile vse pogodbe podpisane.

To omenjam zaradi tega, da bi drugo leto planirali tako in toliko, kolikor zmoremo, da ne bodo nastala spet takšna nesoglasja in nepotrebni ekongomski rezultati kot letos.

Ko smo v gradbeništvu analizirali zakon o združenem delu, smo med drugim analizirali tudi izvajanje plana in stabilizacijskih programov. Pri tem smo ugotovili, da so družbenopolitične organizacije vse premalo kritične do izvajanja planov, da premalo pregledujejo lastne programe, da so premalo vztrajne pri izvajanju stabilizacijskih programov in da so vse preveč nekritične do ponujenih predlogov in opredelitve materialnih odnosov. Vse to spet omogoča, da poslovodna struktura že v pripravljalni fazi dostikrat uveljavlja tudi svoje koncepte.

Ugotovili smo tudi, da so nekatera področja premalo obdelana, pri čemer mislim na izvajanje delovnih nalog, na nagrajevanje po delu, na ureditev dohodkovnih odnosov in tako naprej.

Družbenopolitične organizacije v delovnih organizacijah se marsikje preveč pokroviteljsko obnašajo do slabosti v lastnih sredinah. Tak pokroviteljski odnos se nadaljuje tudi v nekaterih občinskih forumih.

Dostikrat se stanje olepša in prihaja do subjektivnih ocen. Skratka, mislim, da bo dejansko potrebno več discipline pri izvajanju nalog. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala Prosim, tovariš Mermolja!

Pavel Mermolja: Namen sem imel postaviti delegatsko vprašanje, vendar mislim, da ta materija spada bolj v razpravo o družbenoekonomskih odnosih.

V delovni organizaciji, v kateri delam, smo namreč pripravili in sprejeli program sanacije za temeljno organizacijo, ki je v lanskem letu poslovala z izgubo. To navajam zato, ker je bila v gradivih za današnjo sejo in v ekspoziciji nakazana problematika sanacije izgub in sem bil sam med tistimi, ki smo skušali ali pa zahtevali, naj bi reševali vsa dodatna vlaganja z jugoslovanskimi stroji, z jugoslovansko strojno proizvodnjo. Naleteli smo na takle primer:

Stroj, ki smo ga rabili za sanacijo, oziroma eden od strojev je bil stroj za notranje brušenje. Z zagrebško tovarno »Prvomajska« smo sklenili nekajmilijsko pogodbo za vrsto strojev. Za brusilni stroj smo dobili ponudbo iz ZRN za 170 starih milijonov s carino vred, iz Švice za 111 milijonov, iz Poljske pa za 68 milijonov dinarjev.

V Jugoslaviji je eden izmed proizvajalcev takih strojev v Kikindi. Ta proizvajalec ni hotel dati soglasja k uvozu niti z Vzhoda niti z Zahoda. Ponudili so lasten stroj z dobavnim rokom 12 mesecev in s ceno 260 milijonov starih dinarjev. Ostali ponudniki so imeli rok dobave stroja največ 6 mesecev.

Ta problem smo postavili pred delavce na zborih v sklopu predlaganega sanacijskega programa: Kako naj saniramo tozd s čim manjšimi stroški, če nam pokaže eden izmed ukrepov razliko v stroških skoraj 200 milijonov starih dinarjev? Sprašujem se, kako naj delavci odločajo o manjših stroških, če ne pride do sporazuma o uvozu take opreme. V Jugoslaviji takega stroja še ni bilo izdelanega, upamo, da bo prvi izdelan v Kikindi, ki je pristala na končno ceno 220 milijonov starih dinarjev in na rok do konca avgusta letos.

Sprašujemo se tudi, ali naj bo v takem primeru nek tozd plačnik razvoja posamezne jugoslovanske industrije strojev, predvsem če gre za temeljno or-

ganizacijo, ki je v sanaciji oziroma pri kateri naj bi izposlovali, da bo imela jutri čim manj izgube. O čem naj sploh delavec odloča v takšni situaciji?

Drugo, kar naj omenim glede na razpravo tovariša Geza Bačiča o vlaganjih v manj razvita področja, pa je, da je na Goriškem veliko delovnih organizacij, ki vlagajo sredstva v razvoj obmejnih področij, predvsem livško-kambreškega vzdolž italijansko-jugoslovanske meje. Verjetno je v prvi fazi samo en cilj, in sicer dobiti delovna mesta za ljudi, da ostanejo na tem področju. Predvsem gre za žensko delovno silo. Vprašanje jutrišnjega dne pa lahko nastane, če se bodo iz teh obratov, iz teh oddelkov razvile temeljne organizacije z neko določeno razširitvijo. Gre tudi za vprašanje ekonomske odvisnosti od centrov, ki se lahko pojavi že jutrišnji dan, in verjetno na to vprašanje iščejo dogovor tudi v Prekmurju.

Drugo je vprašanje donosnosti oziroma akumulativnosti teh temeljnih organizacij, ki bodo poslovale daleč od centrov. Tu gre tudi za infrastrukturo in podobno. Ker to ni urejeno, je nevarnost, da so to že jutrišnji potencialni kandidati za temeljne organizacije z izgubo. Zato je treba pri teh vlaganjih zelo paziti, ali so vlaganja takšna, da dajejo samo kruh tem ljudem, ali pa so dejansko tudi perspektivna dejavnost, iz katere se da tudi ekonomsko pomagati temu območju oziroma ljudem, ki bodo tam delali.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? Tovariš Stane Gavez!

Stane Gavez: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na kratko bi hotel opozoriti na tri stvari.

V vsem gradivu, v analizi ter v stališčih, predlogih in sklepih je sicer precej govora o odgovornosti za neuresničevanje planov, družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, vendar mislim, da ne bi smeli ostati samo pri tej ugotovitvi, ampak bi verjetno morali poudariti, da je nujno potrebna organizirana družbena akcija za to, da bi vsi nosilci, vsi subjekti samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja resnično odgovorno uresničevali obveznosti, pravice in dolžnosti, za katere smo se samoupravno dogovorili.

Moram reči, da ob razpravah v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu vidimo, da gre za določeno korelacijo in da seveda ni mogoče uresničevati cele vrste vsebinskih določil zakona o združenem delu, če ne bomo temeljnih dogovorov v družbi odgovorno uresničevali ter zagotavljali sistemskih pogojev za to, da bomo duh zakona o združenem delu lahko uresničevali tudi v neposredni družbeni praksi.

Iščemo pota demokratičnega samoupravnega urejanja teh vprašanj in problemov, pa se nam ta individualna in družbena odgovornost toliko porazgubi, da iz primera v primer samo ugotavljamo, da neodgovorno ravnamo, nikoli pa ne najdemo načina, kako zaostri resnično odgovornost, kako jo sankcionirati. Razprave med delovnimi ljudmi pa odločno terjajo odgovornost za neodgovorno ravnanje posameznih subjektov.

V analizi ugotavljamo v glavnem na vseh področjih bistvena ali pa kar precejšnja odstopanja in tudi to, da nekaterih temeljnih dogovorov in nalog ne uresničujemo. Oktobra bomo spet poslušali devetmesečno poročilo in analize ter dobili informacijo o uresničevanju srednjeročnega programa; praktično pa je s tem že eno leto za nami. Zato je resnično potrebno, kot je tudi v stališčih predagamo, da v resoluciji za prihodnje leto te stvari realno postavimo. Nujno

je potrebno, da bolj poudarimo to, da imamo nekatere stvari tako zastavljene, da niso uresničljive. Tudi odgovornost moramo bolj zaostri in zato razviti trajno organizirano politično aktivnost vseh samoupravnih, političnih in družbenih subjektov za to, da bi temeljne razvojne naloge, ki smo si jih zastavili na vseh ravneh in na vseh področjih, bolj odgovorno uresničevali.

Ob problemih zaposlovanja bi se morali bolj lotiti tudi tako imenovanega malega gospodarstva in proučiti možnosti, kako na organiziran način in v večjem obsegu vključevati tako imenovano zasebno iniciativo. Res je, da so bili doseženi določeni uspehi. vendar imamo ponékod prevelike ambicije, povsod želimo velike obrate, velike tovarne, ne pa, da bi tudi z manjšimi obrati, z manjšimi delavnicami ustvarjali pogoje za hitrejše zaposlovanje in tudi za razvijanje pogojev za uveljavljanje večje delitve dela in kooperacije.

Razviti sistemi imajo danes, vsaj pri nas v Sloveniji, precejšnje težave, ker ne morejo najti kooperantov za manjše serije, za manj zahtevne artikle in tako dalje. Vsi bi radi najbolj moderno tehnološko proizvodnjo, nihče pa ni več pripravljen ukvarjati se s proizvodnjo, ki je lastna malemu gospodarstvu. O tem bi morali več razmišljati, zlasti pa na področjih, kjer je problem brezposelnosti ali kjer je dokaj visoko število delavcev na začasnem delu v tujini.

V celoti soglašam z razpravo tovariša Bačiča glede skladnejšega in hitrejšega razvoja manj razvitih in obmejnih območij. Moram reči, da je to, kar smo dosegli v letošnjem letu, v glavnem bilo v območju Pomurja, da pa imamo takih območij več. Popolnoma soglašam, da je nujna trajna in organizirana aktivnost vseh, zlasti pa združenega dela, da bi ustvarili boljše in hitrejše pogoje za nadaljnji razvoj. S tem, kar dosegamo, pa razlik v razvitosti ne odpravljamo. pa tudi brezposelnosti ne. Ob tem pa ima območje severozahodne Slovenije okrog 25.000 zdomcev, kar je zelo resen problem, zlasti še, ker smo nekoliko več gradili na prespektivi, da bi to območje na področju agroživilstva doseglo večji razmah. Ostali pa smo le pri sklepih in resolucijah, ker se v bistvu stvari ne spreminjajo.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? Tovarišica Štefančičeva, prosim!

Terezija Štefančič: V vseh naših gradivih poudarjamo pomembnost oziroma novost zakona o združenem delu in naše ustave pri delitvi dohodka znotraj združenega dela, proizvodnje, predelave do trgovine. V načih stališčih in sklepih pa se mi zdi, da bi morali bolj konkretno pristopiti k postavitvi teh odnosov. Mi sicer prepuščamo to združenemu delu, vendar se mi zdi, da ni večje politične akcije na tem področju. Če hočemo doseči večje premike, bomo morali natančno analizirati vse tiste delovne organizacije, kjer že imamo te integracijske procese dobro vzpostavljene. Mislim, da bi to tudi bilo pomembno področje dela Komisije za spremljanje uveljavljanja zakona o združenem delu.

Drugo, kar sem želela poudariti, zadeva kmetijstvo. Zdi se mi, da je bilo kmetijstvo v Sloveniji vedno v drugem ali pa celo v tretjem planu glede na industrijski razvoj. Zato menim, da b morali to, kar smo v planu načrtali, dosledno izvajati. Tu gre za veliko število tudi zasebnih kmetijskih proizvajalcev, pa tudi onih, ki so zaposleni v družbenem sektorju. In to je treba upoštevati. Hvala lepa.

Predsednik S t a n e M a r k i č : Hvala lepa! Tovariš Jože Bogovič!

Jože Bogovič : Tovarišice in tovariši! Uresničevanje družbenega plana Socialistične republike Slovenije je resnično prikazano v obliki številnih problemov, nekoliko manj v obliki dokumentiranih trditev in zlasti zagotovil in stališč za nadaljnje delo. Mislim, da se tega dobro zavedajo tudi sestavljalci stališč, priporočil in sklepov, ki navajajo, da bo ena izmed osnovnih in najpomembnejših nalog vseh subjektov planiranje, izvršnih organov in strokovnih služb, da proučijo in odpravijo vzroke. Mislim, da je treba prav tem zahtevam dati odločno podporo, ker bo sicer resnično prihajalo le do stalnega ugotavljanja takega stanja in seveda do vedno istih opravičil. To seveda ne spravlja stvari z dnevnih redov. Zato bi morali napraviti korak naprej od ugotovitev, da bomo proučevali, saj imamo že ogromno analiz.

Ko sem bral stališča in sklepe Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze, sem imel občutek, da se skušajo konkretizirati ali pa vsaj poudariti nekatere dileme in odprta vprašanja. To se mi zdi, da je zelo dober pristop. Na primer zahtevo po boljšem izkoristku znanja jaz razumem tako, da bi morala znanost v večji meri postati opredmetena proizvodnja. Mislim, da kaže v tem smislu ne samo razpravljati, ampak tudi dejansko ukrepati.

Nadalje je tu vprašanje učinkovitosti in kvalitetnih dejavnikov, ki morajo biti stimulirani. Ta zahteva je zelo razumljiva in mislim, da jo na splošno vsi podpiramo. Treba je le nekaj storiti, da bo postalo to načelo tudi dejanje in splošna praksa.

O odgovornosti je bilo danes že veliko rečenega. Pridružujem se vsem tistim, ki so prepričani, da je danes absolutno premalo odgovornosti, da sankcije ne zadostujejo, da je zato treba več politične odgovornosti. Mislim pa, da je bilo dobro postavljeno tudi vprašanje oziroma ugotovitev, da delitev osebnih dohodkov ni bila v skadu s sprejetimi dogovori in samoupravnimi sporazumi. Seveda pa je zdaj treba vedeti, kdo je zatajil, saj tudi ta delitev ni izven nas in neredko ugotavljamo, da ljudje, ki kritizirajo tako stanje, take odnose tudi sami povzročajo.

Predsednik S t a n e M a r k i č : Želi še kdo besedo? (Ne.) Če nihče, predlagam, da bi Družbenopolitični zbor kot svoja stališča sprejel iz tega predloga z dne 19. 7. 1977, ki ste ga danes dobili, stališča, priporočila in sklepe pod I, II, III, IV, iz poročila našega odbora pa bi dodali besedilo zadnjega odstavka na 5. strani in na vrhu 6. strani

Ima kdo k temu predlogu kakšno pripombo? (Ni pripomb.) Potem dajem predlog stališč, priporočil in sklepov na glasovanje. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel stališča, priporočila in sklepe k uresničevanju družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976. do 1980. leta.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, na predlog resolucije o temeljih zakonodajne politike republike.

Predlog resolucije je predložila Zakonodajno-pravna komisija Skupščine Socialistične republike Slovenije. Predlog resolucije sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Odbor za družbenoekonomske odnose. Predlog

resolucije in poročili ste prejeli. Odbor za družbenopolitični sistem predlaga v svojem poročilu amandma. Danes ste prejeli še mnenje k predlogu resolucije, ki ga je poslal Svet za družbenopolitični sistem Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze. Želi predlagatelj besedo? Prosim, tovariš Janko Česnik!

Janko Česnik: Tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je predlog resolucije o temeljnih zakonodajne politike republike, ki ga je pripravila Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije na podlagi pripomb, danih k osnutku resolucije.

V fazi osnutka so resolucijo obravnavali Izvršni svet, delegacije in skupine delegatov za zbornice, občinske skupščine in delovna telesa zborov ter Svet za družbenopolitični sistem pri Predsedstvu Republiške konference SZDL.

Naj na kratko navedem nekatere bistvene spremembe k predlogu resolucije, ki jih je Komisija povzela iz razprav v navedenih telesih. Predlog resolucije v primerjavi z osnutkom poudarja zahtevo, da mora republiška zakonodaja predvsem poglobljati samoupravne in delegatske odnose ter spodbujati procese samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, skladno z interesi in potrebami delovnih ljudi in občanov.

Predlog resolucije v prvem poglavju še bolj poudarja ugotovitev, da smo v republiški zakonodaji dosegli nekatere pozitivne premike, ki se izražajo zlasti v sprejetih sistemskih zakonih ter kodifikaciji nekaterih pravnih področij, v odpravljenih pravnih prazninah ter v procesu uresničevanja razmejevanja pristojnosti med Skupščino SR Slovenije, njenim izvršnim svetom in republiškimi upravnimi organi. Hkrati pa predlog resolucije izhaja tudi iz dejstva, da imamo v republiški zakonodaji še vedno ostanke prepodrobnega in kazuističnega normiranja, nejasne in nedodelane zakonodajne rešitve, preštevilne primere predpisov z retroaktivnim učinkom ter slabo urejena nekatera pravna področja, kar naj bi v nadaljnji zakonodajni dejavnosti odpravili.

Ob teh ugotovitvah predlog resolucije poudarja, da je potrebno zakonodajno politiko usmeriti k nadaljnji krepitvi samoupravnih družbenih odnosov ter odpirati najširše možnosti za samoupravno odločanje delovnih ljudi v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih in krajevnih skupnostih ter v občinah. Pri tem je potrebno izhajati iz ustavne usmeritve, da zakon, zlasti na nekaterih področjih, ni več edini in tudi ne poglobilni vir urejanja družbenih odnosov, kajti v samoupravni socialistični družbi soustvarjajo pravni sistem vsi samoupravno organizirani subjekti, od temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti do državnih organov na nivoju občine, republike in federacije.

Upoštevaloč tako usmeritev zakonodajne politike je potrebno torej krepiti samoupravno urejanje neposrednih interesov znotraj samoupravnih organizacij in skupnosti, kot tudi izven njih v normativnem zakonodajnem delu v občini, republiki in federaciji. Taka vsebinska preosnova zakonodajne politike terja ustrezno organiziranje in delovanje socialističnih sil za zagotavljanje pravne varnosti delovnih ljudi in občanov, uresničevanje njihovih pravic in dolžnosti in varstvo družbene lastnine.

Na podlagi tako dopoljenega prvega in drugega poglavja predlaga resolucije so v tretjem in četrtem poglavju dopolnjene tudi naloge udeležencev v zakonodajnem postopku. Predlog poudarja potrebo, da mora zakonodaja izhajati iz interesov delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov, organiziranih

v samoupravnih organizacijah in skupnostih, in značaja družbene lastnine, samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja ter drugih oblik samoupravnega urejanja družbenih odnosov. Zakonodaja mora tekoče spremljati dogajanja v družbi ter se prilagajati potrebam časa in razmer, v katerih si odpirajo delovni ljudje pot k vedno bolj demokratičnim, humanim in ekonomsko ugodnejšim, vendar odgovornejšim pogojem življenja in dela.

Glede na takšno usmeritev republiške zakonodaje je potrebno v zakonodajnem postopku omogočiti vpliv ter prisotnost samoupravnih organizacij in skupnosti ter njihovih delegacij in delegatov pri koncipiranju in predlaganju najustrežnejših rešitev. To bo mogoče doseči tudi z doslednim uresničevanjem poslovnika Skupščine in s tem, da se zakoni obravnavajo v treh fazah ter da se predlagajao variantne rešitve, kot tudi s po večkratnih spremembah in dopolnitvah zakonov sistemskega značaja pripravljenimi prečiščenimi besedili teh predpisov. Pri tem pa se seveda ne sme zanemariti ustavna in zakonska vloga organov v občini in republiki kot pooblaščenih predlagateljev.

Potrebno je dosledneje upoštevati in spoštovati določbe poslovnika Skupščine in zborov glede pošiljanja gradiv, rokov posameznih faz, sprejemanja zakonov in postopka sprejemanja amandmajev. Hitri postopek mora dejansko postati le izjemna oblika oziroma možnost, da Skupščina pravočasno sprejme intervencijske predpise, ki jih zahtevajo gospodarske razmere doma in v tujini.

Za takšno celovito, poglobljeno in strokovno ter politično utemeljeno zakonodajno delo je seveda potrebno usposobiti ustrezne kadre in jim zagotoviti potrebne pogoje za njihovo delo.

Tovarišice in tovariši delegati! Zakonodajno-pravna komisija je pri pripravi predloga resolucije upoštevala vse pripombe in sugestije, izražene k osnutku resolucije v delegacijah in skupinah delegatov, občinskih skupščinah ter zborih Skupščine SR Slovenije. Tako predstavlja predlog po mnenju Zakonodajne pravne komisije zadostno osnovo, da bomo v bodoče v republiški zakonodaji še hitreje odpravljali pomankljivosti ter gradili učinkovit in stabilen pravni sistem, ki bo osnova hitrejšega samoupravnega družbenega razvoja. Komisija je v predlogu resolucije upoštevala tudi nekatere pripombe in ugotovitve iz analiz delegatskega sistema in razvoja krajevnih skupnosti, ki so bile obravnavane v Skupščini in se nanašajo na zakonodajno področje.

Med zakonodajnimi cilji je poudarjeno, da gre na tem področju za uresničitev načel, opredeljenih v politiki vseh organiziranih socialističnih sil. V zvezi s sprejemanjem upravnih predpisov je glede na zahteve samoupravne baze poudarjeno, da je treba v republiki poleg prakse, da se ti predpisi sprejemajo čimprej po uveljavitvi zakonov, uveljavitvi tudi prakso, da pooblaščeni predlagatelji že v fazah sprejemanja zakonov opredelijo potrebo po izdaji takih predpisov. Prav tako so v predlogu resolucije vključene, na predloge odborov zborov, ugotovitve o praktičnih izkušnjah dosedanjega zakonodajnega dela v Skupščini kot tudi predlogi za odpravo vseh pomankljivosti, ki se še pojavljajo na zakonodajnem področju. Pri tem naj tudi ta resolucija prispeva k nadaljnji afirmaciji in uveljavitvi delegatskega skupščinskega sistema in delegatskih razmerij pri izvajanju zakonodajne funkcije.

V razpravi o osnutku resolucije so bila izražena tudi stališča, da bi bilo treba v tej resoluciji konkretno opredeliti dolžnost Skupščine, njenih delovnih teles, posebej pa še Izvršnega sveta glede spremljanja izvajanja zakonov. Predlog resolucije je to obveznost opredelil, vendar je podrobneje ni razčlenil; po mnenju nekaterih odborov v Skupščini ima neizvajanje te funkcije še vedno za

posledico preveč posplošeno poročanje Izvršnega sveta in upravnih organov Skupščini o izvajanju njene politike.

Zakonodajno-pravna komisija se je strinjala s takšnimi ugotovitvami in v tej smeri predlaga v resoluciji dopolnitev hkrati pa poudarja, da to področje deloma že presega okvir resolucije in spada na področje izvajanja predpisov ter v oceno stanja o ustavnosti in zakonitosti v družbi, o čemer je Skupščina razpravljala in sprejela ustrezne sklepe na seji 20. oktobra lanskega leta. V tej smeri je potrebno pritrđiti mnenju Sveta za družbenopolitični sistem Predsedstva Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva, da bi morali bolj podčrtati usmeritev, da se morajo interesi in potrebe delavcev in drugih delovnih ljudi prek delegatskega sistema in njegovih razmerij odločilno pojavljati v zakonodajni dejavnosti republike.

Opozorjeno je bilo tudi na to, da bi resolucija morala bolj izpostaviti Skupščino tudi kot organ družbenega samoupravljanja oziroma kot telo, v katerem se vse bolj odvija in spodbuja samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje, ki vse bolj nadomešča oblastno urejanje družbenih odnosov. Te ugotovitve izhajajo iz te resolucije, še jasneje pa bodo po našem mnenju prišle do izraza v jesenskih sklepih Skupščine ob razpravi o analizi delegatskega sistema.

Končno je potrebno poudariti še namen te resolucije. Namenjena je vsem dejavnikom, ki sodelujejo v zakonodajnem postopku in so navedeni v resoluciji. Njeno uresničevanje bo spremljala Skupščina Socialistične republike Slovenije, koristno pa bi tudi bilo, če bi občinske skupščine za normativno delo na svojem področju upoštevale načela te resolucije in se po njih ravnale.

Upoštevajoč vsa navedena stališča in predloge je Zakonodajno-pravna komisija sprejela amandmaje Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem Zbora občin za svoje in tudi amandma Odbora za družbenopolitični sistem tega zbora ter pripravila še nekaj svojih amandmajev na podlagi razprav v teh telesih. Tako predlaga na podlagi 277. in 301. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije zboru, da to resolucijo, skupaj z amandmaji, sprejme. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala! Želi predstavnik Odbora dopolniti poročilo? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi razpravljati? (Nihče.) Lahko preidemo h glasovanju? Prosim, kdor je za predložene amandmaje Komisije, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo amandmaje, ki jih predlaga Komisija, soglasno sprejeli.

Dajem na glasovanje resolucijo o temeljih zakonodajne politike. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog resolucije o temeljih zakonodajne politike republike, skupaj z amandmaji, ki jih je predložila Zakonodajno-pravna komisija.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet, obravnavala sta ga Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Predlog zakona in poročili ste prejeli.

K tej točki je bil še posebej povabljen predstavnik Republiškega sekretariata za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Ali želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne želi.) Ali želi predstavnik Zakonodajno-pravne komisije besedo? (Ne želi.) Želi poročevalec odbora besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati v zvezi s predloženim predlogom zakona? (Nihče.) Potem dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev.

Predlog odloka je predložil Izvršni svet; obravnavala sta ga Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Predlog odloka in poročili ste prejeli.

K obravnavi te točke je bil prav tako povabljen predstavnik Republiškega sekretariata za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Želi predlagatelj besedo? (Ne želi.) Predstavnik Zakonodajno-pravne komisije? (Ne.) Poročevalec odbora? (Ne.)

Potem začnem razpravo. Prosim, želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, na osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1977 do maja 1978.

Osnutek delovnega programa je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije. Osnutek delovnega programa so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Osnutek delovnega programa in poročila ste prejeli.

Želi delegat Zbora republik in pokrajin besedo? (Ne.) Želi predstavnik Komisije besedo? (Ne želi.) Poročevalec Odbora? (Ne.)

Potem pričnem razpravo. Prosim, kdo želi razpravljati v zvezi s predloženim delovnim programom Zbora republik in pokrajin? (Nihče.)

Dajem na glasovanje naslednji sklep:

1. Družbenopolitični zbor Skupščine Socialistične republike Slovenije daje soglasje k tistemu delu delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje od septembra 1977 do maja 1978, ki se nanaša na akte, ki se sprejemajo na podlagi soglasja skupščin republik in skupščin avtonomnih pokrajin.

2. Zbor predlaga, da se v program vključijo še nekatera vprašanja, ki izhajajo iz nadaljnega razvoja delegatskega in skupščinskega sistema, na katera je opozorilo Predsedstvo Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije na XX. seji.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Ju-

goslavije, da da v imenu Skupščine Socialistične republike Slovenije, upošteva-joč pripombe zbora, soglasje k predlogu delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1977 do maja 1978.

Želi kdo razpravljati v zvezi s predlaganim sklepom? (Ne.) Potem dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel sklep, predložen v zvezi s programom Zbora republik in pokrajin.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komisije Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet se s predlaganim odlokom strinja.

Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? (Nihče.) Dajem predloženi odlok na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je v Družbenopolitičnem zboru soglasno sprejet sklep, s katerim se razrešuje Janko Česnik dolžnosti predsednika Zakonodajno-pravne komisije Skupščine Socialistične republike Slovenije, in sicer z 31. 7. 1977.

Dovolite, da izkoristim to priložnost in zaželim tovarišu Janku pri novem delu, ki ga bo začel opravljati v jeseni v organu federacije, največ uspeha in vse dobro.

2. Predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet se s predlogom odloka strinja. Želi kdo besedo v zvezi s tem odlokom? (Nihče.) Dajem na glasovanje predlog odloka. Kdo je za? (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju. S tem je za sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju izvoljena Dragica Pirih, diplomirana pravnica.

3. Predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet se s predlogom odloka strinja. Želi kdo besedo? (Nihče.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdo je za? (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in je s tem v Družbenopolitičnem zboru Darjan Smrdel razrešen dolžnosti sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani.

4. Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Odlok ste prejeli. Z njim se Izvršni svet strinja. Želi kdo

besedo? (Nihče.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru. S tem je bilo v Družbenopolitičnem zboru izvoljenih 100 sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

5. Predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo.

Predlog odloka je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdo je za? (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo. S tem je v Družbenopolitičnem zboru imenovan za namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo tovariš Stane Kotnik.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje tovariša Rudija Kropivnika, ki ga je postavil na 41. seji zбора, bo odgovoril tovariš Miha Wohinz, svetovalec Izvršnega sveta. Ker je delegat opravičeno odsoten, mu bomo na njegovo zahtevo poslali odgovor pismeno.

M i h a W o h i n z : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegat iz tega zбора tovariš Rudi Kropivnik je na 41. seji zбора 22. junija postavil naslednji delegatski vprašnji:

»1. Kako Izvršni svet ocenjuje izvajanje 50. člena zakona o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe?

2. Ali ima Izvršni svet namen sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili racionalnejšo porabo družbenih sredstev in s tem preprečili neupravičeno bogatenje na račun družbe?«

V imenu Izvršnega sveta, na katerega je bilo vprašanje naslovljeno, dajem tale odgovor:

Zakon o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe v 50. členu ne ureja premoženjsko-pravnih razmerij med razlastitvenim upravičencem in razlaščencem, temveč le vprašanje zagotovitve ustreznega stanovanja razlaščencu stanovanjskih prostorov, na katerih ima ta ali lastninsko pravico ali pa le stanovanjsko pravico, preden se ti prostori porušijo oziroma uporabijo za druge namene.

Pri razlastitvi stanovanj oziroma stanovanjskih hiš ločimo dva primera, in sicer primer, ko gre za imetnika stanovanjske pravice, in primer, ko gre za lastnika stanovanja oziroma stanovanjske hiše. V prvem primeru ne prihaja do problemov, kajti imetnik stanovanjske pravice na stanovanjskih prostorih, ki se razlastijo zaradi rušenja, dobi enako, se pravi stanovanjsko pravico na drugih ustreznih stanovanjskih prostorih.

Lastnik razlaščenih stanovanjskih prostorov, in na te primere se vprašnji nanašata, ima pred rušenjem stavbe prav tako pravico do drugih stanovanjskih

prostorov, na katerih pridobi stanovanjsko pravico. Glede lastninske pravice, ki jo ima na teh prostorih, pa poleg zakona o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe tudi zvezna in republiška ustava določata, da je mogoče nepremičnine, na katerih ima kdo lastninsko pravico, razlastiti le proti pravični odškodnini, če to zahteva na podlagi zakona ugotovljen splošni interes. Iz tega sledi, da gre lastniku za lastninsko pravico odškodnina, ta pa mora biti, kot je bilo omenjeno, pravična, kar pomeni, da mora biti pravična tako za njega kot za družbo. Zato je v skladu z ustavo, če lastniki za svojo lastninsko pravico dobijo odškodnino.

Pri izvajanju omenjenih zakonskih določb pa v praksi prihaja do različnih nepravilnosti oziroma do rešitev, ki iz širšega družbenega vidika niso spejemljive. Pri izvedbi obsežnejših gradenj, zlasti pri gradnji večjih infrastrukturnih objektov, kot so ceste, plinovodi in podobni objekti, se objekti in načrti navadno pripravljajo več let in medtem tudi večkrat spreminjajo. V takih primerih investitorjem običajno zmanjka časa za urejanje premoženjsko-pravnih razmerij. Razlastitveni postopek, v katerem stranke praviloma izkoristijo vsa pravna sredstva, je dolgotrajen. Zato se investitorji poslužujejo sporazumnih odkupov. Zaradi pravočasne izvedbe investicije večkrat popuščajo zahtevam nasprotnih strank. Lastnikom stanovanjskih prostorov morajo pred rušenjem preskrbeti tudi drugo ustrezno stanovanje, ker si v tako kratkem času, tudi če jim je bila odškodnina takoj izplačana, ne morejo sami zgraditi oziroma kupiti drugega stanovanja. Če bi investitorji pravočasno začeli urejati premoženjsko-pravna razmerja, bi se lahko posluževali razlastitvenega postopka, ki je cenejši, oziroma bi lahko vztrajali, da si razlaščenci z izplačano odškodnino sami zgradijo oziroma kupijo drugo ustrezno stanovanje.

Eden izmed vzrokov za izsiljevanje pretiranih odškodnin pa so večkrat tudi nerealne cenitve sodnih centrov. Sodišče, ki odloča o odškodnini, je na te cenitve vezano kot na vsa druga izvedenska mnenja. Vplivajo pa seveda tudi na sporazumno določene odškodnine. Ocenjevanje nepremičnin je odvisno predvsem od metodologije za ocenjevanje, ki zahteva od cenilca visoko stopnjo strokovne usposobljenosti. Zaradi izboljšanja strokovne usposobljenosti oziroma kakovosti dela sodnih cenilcev bo v skladu s pooblastilom novega zakona o rednih sodiščih republiški sekretar za pravosodje, organizacijo uprave in proračun predpisal strokovne in druge pogoje, ki jih morajo izpolnjevati stalni sodni cenilci, ter njihove pravice in dolžnosti. Pristojni sekretariat bo storil tudi ustrezne ukrepe za večjo organizacijsko povezanost sodnih cenilcev in sodnih izvedencev ter organiziral posvetovanje v zvezi z uporabo meril za ocenjevanje vrednosti nepremičnin.

Po programu zakonodajnega dela za uveljavljanje zakona o združenem delu je v drugem polletju 1978. leta predvidena tudi sprememba zakona o razlastitvi in prisilnem prenosu pravico uporabe. Ob pripravi zakona o spremembah navedenega zakona bo Izvršni svet posebej proučil tudi vprašanja, ki jih ureja 50. člen tega zakona. Hvala lepa.

Predsednik Stane Markič: Hvala lepa! Tovariša Kropivnika ni, da bi lahko slišali, ali je zadovoljen s tem odgovorom ali ne. Pustimo, da se o tem izreče prihodnjič.

Prosim, želi še kdo postaviti kakšno vprašanje? (Ne.)

S tem smo izčrpali dnevni red. Ne moremo pa seje zaključiti, ker moramo uskladiti besedila resolucije o zakonodajni dejavnosti republike in dveh predpisov o republiških upravnih organih. Zato odrejam daljši odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 12.35 in se je nadaljevala ob 14.20.)

Predsednik Stane Markič: Nadaljujemo sejo zбора. Obveščam vas, da je resolucija o temeljih zakonodajne politike republike sprejeta v vseh zborih enako, tako da nimamo kaj usklajevati. Ostali pa smo neuskladeni pri zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih. V Zboru združenega dela so sprejeli dva amandmaja. Prvi amandma je k 73. a členu, v katerem naj bi se črtali besedi »teh skupščin«. Kdo je za to, da se sprejme ta amandma? (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Drugi amandma je bi sprejet k členu 110 a, in sicer, da naj se uvrsti med besedi »izboljšanje« in »sodelovanja« beseda »ekonomskega«. Se strinjamo s tem amandmajem? Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo oba amandmaja sprejeli in se s tem uskladili z ostalima zboroma.

Zaključujem sejo zбора.

(Seja je bila zaključena ob 14.25.)

skupno zasedanje zboru združenega dela, zboru občin in družbenopolitičnega zboru

22. junija 1977

Predsedovala: Mara Žlebnik,
predsednica Zboru občin

Začetek zasedanja ob 9.30.

Predsedujoča Mara Žlebnik: Tovarišice in tovariši delegati!

Pričenjam skupno zasedanje Zboru združenega dela, Zboru občin in Družbenopolitičnega zboru, na katerem bomo na predlog Izvršnega sveta poslušali uvodne obrazložitve k poročilu o izvajanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji, ki jo bo podala tovarišica Ela Ulrih, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, nadalje k predlogu za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona, k predlogu za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona, in k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona, ki jih bo podal tovariš Jernej Jan, predsednik Komiteja Izvršnega sveta za ekonomske odnose s tujino.

Po teh uvodnih obrazložitvah bosta Zbor združenega dela in Zbor občin na skupnem zasedanju poslušala še uvodno obrazložitev tovariša Milovana Zidarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano k dogovoru o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980.

Tako prehajamo na 1. točko dnevnega reda skupnega zasedanja, pri kateri bomo poslušali uvodno obrazložitev tovarišice Ele Ulrih, članice Izvršnega sveta in predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje k poročilu o izvajanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji. Besedo ima tovarišica Ulrihova!

Ela Ulrich: Tovarišice in tovariši delegati! Poročilo, ki ga je na zahtevo Skupščine SRS pripravil Republiški komite za vzgojo in izobraževanje, je obravnaval Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in ga predložil Skupščini.

Pripravo poročila in obravnavo tega problema je spodbudilo neredno izplačevanje štipendij in drugi zapleti, ki so se v letu 1976 pojavljali in dobivali pogosto veliko ostrino in politično težo. Pomen obravnave teh vprašanj pa postane v kontekstu vseh drugih gradiv s področja kadrovske politike, ki so sedaj v obravnavi v organih Skupščine SR Slovenije, mnogo širši in globlji. Analiza nekaterih problemov, ki so bili predmet kritike v preteklem letu, namreč kaže, da gre za globlje stvari, zlasti še za družbenoekonomske odnose na tem pomembnem področju reprodukcijske politike združenega dela.

Izvršni svet meni, da je bil kljub pomanjkljivostim in slabostim storjen na tem področju nedvomno velik napredek. Skoraj hkrati s sprejetjem nove ustave so bili sklenjeni družbeni dogovor in samoupravni sporazumi, kar pomeni odločen korak v smeri demokratizacije in podružbljanja štipendijske politike.

Pomemben dosežek družbenega dogovora je tudi veliko povečanje sredstev, ki so jih delavci v tozdih namenili za štipendije in na tej podlagi ustvarili možnosti za izobraževanje tistim, katerih materialni položaj je tak, da se brez družbene pomoči ne bi mogli izobraževati. Organizacije združenega dela in delovne skupnosti, ki so pristopile k sporazumom, združujejo v občinah za štipendiranje 0,5 % bruto osebnih dohodkov, delovne organizacije pa poleg tega še same dajejo kadrovske štipendije.

Potrebna pa je še hitrejša demokratizacija in podružbljanje štipendijske politike, da bodo delavci v tozdih resnično odločali o vseh sestavinah štipendijske politike, predvsem pa, da bodo štipendijsko politiko uskladili s svojimi in družbenimi kadrovskimi potrebami. Štipendiranje za prvi poklic je namreč le ena od oblik zagotavljanja materialnih možnosti za izobraževanje. V veliko večji meri kot doslej bodo delavci v prihodnje razvijali tudi druge pogoje za izobraževanje mladine in odraslih, že zaposlenih delavcev, tako da bo štipendiranje mladih preraščalo v trajno omogočanje pogojev za permanentno izobraževanje, zlasti za izobraževanje ob delu in iz dela.

Kadrovske potrebe svojega tozda in svojega področja dejavnosti morajo zadovoljevati delavci sami, samoupravno organizirani in povezani od tozda do sozda ali v okviru Samoupravnih interesnih skupnosti, izobraževalnih in drugih, v katere se organizirajo, da bi zadovoljili svoje izobraževalne in druge interese in potrebe. Nikjer drugje in nihče drug ne more odločati o tem.

Če bodo za izvajanje dogovorjene štipendijske politike potrebni posebni organi, morajo biti sestavljeni delegatsko. V njih mora biti zagotovljeno odločanje tistih, ki sredstva združujejo. Prav ta temeljna pravica delavcev je bila v sedanjem načinu dela zelo pogosto kršena. V imenu delavcev so z združenimi sredstvi gospodarili izvršni odbori skupnih komisij udeležencev samoupravnega sporazuma. Skupne komisije kot delegatska telesa udeležencev samoupravnega sporazuma so se v številnih občinah sestajale zelo redko in ob zelo piči udeležbi, delegati pa se niso dovolj povezovali s svojo bazo.

Delovanje organov, ki so bili z družbenim dogovorom in samoupravnimi sporazumi oblikovani za izvajanje in spremljanje sprejete politike, je bilo zelo pogosto ostro kritizirano. Zahtevano je bilo, da se odgovorne funkcionarje kliče na odgovornost. Take zahteve so prihajale zlasti s strani štipendistov, posebej še zaradi zakasnitev pri izplačevanju štipendij in naknadnega zaostro-

vanja kriterijev, zaradi katerih so mnogi izgubili pravico do štipendije med šolanjem. Seveda so bili ti ukrepi storjeni v sili, ko je prišlo do popolnega neskladja med številom štipendistov oziroma prosilcev za štipendije ter razpoložljivimi sredstvi. Izjemne težave so nastopile zlasti v manj razvitih občinah, ki iz dogovorjene solidarnosti nekaj časa sploh niso dobile nikakršnih sredstev.

Izvršni svet meni, da je do takega stanja prišlo zaradi celega spleta okoliščin in obnašanja vseh udeležencev družbenega dogovora oziroma samoupravnih sporazumov. Gre torej za njihovo moralno-politično, to je samoupravno odgovornost. Kolikor so težave in nepravilnosti nastale po krivdi posameznih organov ali funkcionarjev, morajo ukrepati udeleženci sami. Odgovornost vseh in vsakega udeleženca je osnovni pogoj za nadaljnje samoupravno oblikovanje in uresničevanje štipendijske politike.

Premalo skrbi so udeleženci družbenega dogovora oziroma samoupravnega sporazuma posvečali javnosti dela pri podeljevanju štipendij, kar je dopuščalo špekulacije in nespoštovanje samoupravno dogovorjenih kriterijev, dopuščalo pa je seveda tudi dvom v pravilnost poslovanja.

Uveljavljeni sistem je pokazal nekatere nedvomne slabosti, ki jih bo treba odpraviti in spremeniti sistem na podlagi izkušenj in novih družbenih odnosov, ki jih v naši družbi razvijamo v poustavnem obdobju. Glavna slabost sedanjega sistema je po našem mnenju v tem, da ne veže dosledno štipendije z delom in ne teži dovolj k povezovanju štipendista h konkretnemu tozdu, zlasti še v vseh tistih primerih, ko gre za štipendiranje iz združenih sredstev in iz sredstev Samoupravnih interesnih skupnosti.

Udeleženci družbenega dogovora imajo težavno nalogo, da vgradijo v štipendijski sistem elemente kadrovske in izobraževalne politike, da zagotovijo njegovo učinkovanje, ki bo v skladu s to politiko, in hkrati oblikujejo sistem, ki bo čimmanj zapleten. Prav zapletenost je bistvena slabost sedanjega sistema, ki za svoje delovanje zahteva obsežno strokovno službo. Prej ko slej je alternativa temu odločnejše preusmerjanje štipendiranja v tozđ, kar bo hkrati najbolj učinkovito okrepilo samoupravno odločanje in poenostavitev poslovanja.

Dopolnjevanje štipendij iz združenih sredstev predstavlja stalno odtujevanje sredstev in zmanjšuje odgovornost delavcev v tozdih, da skrbijo za kadrovsko reprodukcijo. Ni smotno, da bi delavci še nadalje združevali sredstva za štipendiranje izven tozdov, svojim štipendistom pa hkrati dajali nezadostne štipendije in jih usmerjali po razlike k združenim sredstvom ter s tem rahljali že tako preslabotno vez med štipendistom in njegovim tozdom. V skladu s tem bodo udeleženci morali tudi poostriiti sankcije proti štipendistom, ki ne izpolnijo sprejetih obveznosti, kar je možno in učinkovito le tedaj, če je štipendist trajno in zadostno povezan z organizacijo združenega dela, ki ga je štipendirala.

Da pa bi spodbudili interes za štipendije, ki jih daje neposredno združeno delo, bo treba zagotoviti, da bodo le-te praviloma višje kot štipendije iz združenih sredstev, če bo potreba po teh še vedno obstajala. In je verjetno, da bo. To, kar danes ne spodbuja kadrovske štipendij, se mora s pomočjo celovite družbene akcije spremeniti v nedvomno prednost. Kadrovske štipendije morajo zato biti višje, spodbujati morajo študijski uspeh in pripravo za poklic, ki predstavlja uskladen interes posameznika in potreb združenega dela, zagotavljati morajo tako zaposlitev, ki bo za mladega strokovnjaka možnost, da maksimalno razvije svoje ustvarjalne sposobnosti. Iz vsega povedanega sledi, da Izvršni svet štipendijsko politiko in ukrepe udeležencev ocenjuje predvsem skupaj z vsemi

drugimi odnosi v združenem delu, v kadrovski in izobraževalni politiki in v sistemu vzgoje in izobraževanja. Štipendijska politika in družbenoekonomski odnosi na tem področju so pomemben del družbene akcije za celovito preosnovo vzgoje in izobraževanja. Tudi s štipendijami moramo pospeševati integracijo šolstva v združeno delo. Izvršni svet bo še letos predložil Skupščini SR Slovenije zakon o usmerjenem izobraževanju, ki naj na osnovi sprejetih družbenih dokumentov in javne razprave o preobrazbi srednjega šolstva ter na osnovi dosedanjih izkušenj izoblikuje nov sistem izobraževanja po končani osnovni šoli. S tem zakonom moramo zagotoviti vključitev usmerjenega izobraževanja v združeno delo, pa tudi integracijo vseh oblik vzgoje in izobraževanja v celovit vzgojno-izobraževalni sistem.

Štipendijska politika in dosednji ukrepi še premalo vplivajo na uresničevanje ciljev in nalog, ki jih za načrtovanje kadrovskih potreb opredeljujejo sprejeti planski dokumenti. Veliko bolj bi morali s štipendijami vplivati tudi na spremembo strukture šolajoče se mladine in odraslih. Napori Izobraževalne skupnosti Slovenije, da bi dosegli globalno preusmeritev v prid naravoslovnih, tehnoloških in tehničnih smeri izobraževanja na vseh stopnjah, so dali šibke rezultate. Pogosto imamo opraviti s pritiskom tistih vrst šol, ki bi morale omejiti svoj razvoj, saj ni mogoče iz trenutnega povpraševanja po določenih poklicih, ki je največkrat rezultat trenutnih razmerij in vrednotenja posameznih vrst in področij dela, oblikovati dolgoročnih usmeritev šolanja. Na srednje šole se vpiše 86 % absolventov osnovnih šol, kar pomeni, da ekspanzije naravoslovnotehniškega izobraževanja ne moremo doseči, ne da bi zaustavili ali omejili obseg nekaterih smeri izobraževanja.

Izločanje sredstev za štipendije in njihovo združevanje v organizacijah združenega dela, občinah ali samoupravnih interesnih skupnostih mora postati sestavina celovitega planiranja delavcev v tozdih. Temu ustrezno mora biti tudi gospodarjenje s temi sredstvi neodtujljiva pravica in dolžnost delavcev samih.

Sedanji sistem štipendiriranja ni dovolj spodbujal usmerjanja v tiste vrste izobraževanja, ki daje kadre, ki jih najbolj potrebujemo. Tudi združevanje sredstev v občinah ni prispevalo k usklajevanju šolstva z družbenimi potrebami. Zato bo treba odločno zmanjšati število štipendij iz združenih sredstev in jih uskladiti z družbenimi potrebami po kadrih. Štipendija lahko postane uspešno usmerjevalno sredstvo le, če je vezana na kadrovske potrebe in če je stimulatívna glede na težavnost dela v posameznem poklicu, v konkretni gospodarski panogi oziroma dejavnosti in v določenem območju republike.

Naj na koncu povzamem bistvena stališča Izvršnega sveta:

Na podlagi številnih zahtev udeležencev samoupravnih sporazumov v občinah je zbor udeležencev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji že začel postopek za spremembo nekaterih določil družbenega dogovora. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije podpira revizijo določil družbenega dogovora in se bo v mejah svojih pooblastil in odgovornosti vključil v ta postopek. Zavzemal se bo zlasti za oblikovanje štipendijske politike kot najširšega samoupravnega dogovora delavcev v samoupravnih organizacijah in skupnostih, ki naj bi na podlagi zakona o združenem delu v skladu z dogovorjeno kadrovsko in izobraževalno politiko zagotavlja materialne možnosti za izobraževanje delavcev in mladine. Štipendijska politika mora izhajati iz načela, da je delavec v združenem delu nosilec planiranja in s tem

nosilec kadrovske politike. Zato mora biti delavcem zagotovljeno odločanje o sredstvih za štipendije v vseh oblikah samoupravne organiziranosti.

Skladno s preobrazbo in razvojem izobraževanja, v katerem se bosta prepletala izobraževanje in delo, se mora v prihodnje razvijati zlasti neposredno kadrovsko štipendiranje proizvodnih, razvojnih in raziskovalnih delavcev za tekoče in razvojne potrebe tozdov in združenega dela kot celote. Širše družbene potrebe po kadrih za posamezna področja dejavnosti naj bi bila predvsem skrb delavcev, združenih v samoupravnih interesnih skupnostih.

Izvršni svet je na svoji seji sprejel poročilo Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, skupaj z izhodišči in predlogi. Dopolnjuje ga z današnjim poročilom, ki vsebuje tudi nekatere ugotovitve, ki so se izoblikovale ob zelo zavzeti obravnavi poročila v organih Skupščine SR Slovenije in ob ponovni obravnavi v telesih Izvršnega sveta.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga delegatom Skupščine SR Slovenije, da poročilo in predloge kritično pretresejo, dopolnijo in sprejmejo ter tako prispevajo k razreševanju problemov in k uspešnemu oblikovanju in izvajanju štipendijske politike.

Predsedujoča Mara Žlebnič: Prehajamo na 2. točko skupnega zasedanja, pri kateri bomo poslušali uvodno obrazložitev tovariša Jerneja Jana, predsednika Komiteja Izvršnega sveta za ekonomske odnose s tujino k predlogu za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona, k predlogu za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona, in k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona. Besedo ima tovariš Jernej Jan!

Jernej Jan: Tovarišice in tovariši delegati!

V marcu sprejeti zakon o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino, zakon o prometu blaga in storitev s tujino in zakon o opravljanju gospodarskih dejavnosti v tujini so temelj novega sistema ekonomskih odnosov s tujino in omogočajo uveljavljanje socialističnih družbenoekonomskih odnosov tudi na področju zunanjetrgovinskega poslovanja. Temeljijo na aktivni vlogi in odgovornosti temeljnih in drugih organizacij združenega dela, republik in avtonomnih pokrajin, ki vzajemno prevzemajo, skladno z ustavo in zakonom o združenem delu, vsak svoj del odgovornosti za stanje ekonomskih odnosov s tujino, za uresničevanje skupno dogovorjene devizne politike, za plačilno in devizno bilanco Jugoslavije, za organizacijo zunanjetrgovinske mreže in kadrov doma in v tujini ter za druga dogajanja na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Sprememba družbenoekonomskih odnosov na področju zunanjetrgovinskega poslovanja je še posebej pomembna za slovensko gospodarstvo, ki v skladu z usmeritvami srednjeročnega plana išče in gradi takšno svojo strukturo, ki bo sposobna uspešno prodreti na mednarodna tržišča in ki bo ob takem prodoru dala čim optimalnejše ekonomske učinke.

Prevelika odvisnost gospodarstva od uvoza se vse bolj negativno odraža na gospodarski rasti naše republike. Prav tako se negativno odraža tudi njegova prevelika usmerjenost v prodajo na domačem tržišču, njegova neustrezna organiziranost in nezadostna medsebojna povezanost. Zato je nujno čim hitreje postopno preusmerjati proizvodnjo na večjo uporabo domačih surovin, reprodukcijskih materialov in polproizvodov, vključno s proizvodnjo nadomestnih surovin, si zagotoviti trajno preskrbo s surovinami in repromateriali iz uvoza, predvsem pa okrepiti prizadevanje za povečanje prodaje naših izdelkov in znanja na tujih trgih, ob nujni spremembi regionalne strukture ekonomskih odnosov s tujino, večji organiziranosti in medsebojni povezanosti. Pri tem je treba težiti k temu, da se devizni prihodek ter s tem odgovornost in riziko za poslovne rezultate pri izvozu porazdelijo v dohodkovnem povezovanju na vse tiste temeljne in druge organizacije združenega dela, ki na temelju samoupravnih sporazumov in trajnejših oblik medsebojnega sodelovanja bodisi posredno ali neposredno sodelujejo pri proizvodnji blaga za izvoz ter so na ta način udeležene pri ustvarjenem deviznem prilivu. To pa bo možno le, če se bodo naše organizacije združenega dela medsebojno in v območju vse Jugoslavije tesneje dohodkovno povezale na temelju proizvodne, prometne in storitvene soodvisnosti pri ustvarjanju in uporabi deviznega prihodka, na tej osnovi skupno planirale svoj razvoj ter usklajevale svojo poslovno politiko pri realizaciji razvoja.

Tovarišice in tovariši delegati! Predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona, in predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona, temeljita na sprejetih zveznih zakonih ter vsak s svojega vidika urejata stanje in odnose na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Samoupravna interesna skupnost Slovenije za ekonomske odnose s tujino predstavlja posebno obliko samoupravne organiziranosti združenega dela. V njej članice planirajo in usklajujejo svoje interese ter medsebojne odnose pri planiranju ekonomskih odnosov s tujino in pomembno vplivajo na koncipiranje tekoče ekonomske politike ter ukrepov za njeno izvrševanje. V zvezi s tem se dogovarjajo o izvrševanju sprejetega plana, sprejemajo mehanizme in kriterije za izvrševanje dogovorjene projekcije plačilno-bilančnega in devizno-bilančnega položaja republike, urejajo mehanizme in instrumente pospeševanja izvoza blaga in storitev ter se dogovarjajo o načinih in kriterijih za uskladitev dogovorjenega obsega kreditnih odnosov s tujino. Z opravljanjem teh nalog bo Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino pomemben dejavnik pri oblikovanju globalne politike, pri načrtovanju razvoja ekonomskih odnosov s tujino, organiziranosti in povezanosti združenega dela ter združevanju dela in sredstev za uresničevanje razvojne politike z vidika ekonomskih odnosov s tujino.

Zaradi posebnega družbenega pomena odnosov, ki se vzpostavljajo in rešujejo v Skupnosti, so že v zveznih zakonih predvidene nekatere specifičnosti pri načinu organiziranja in delovanja Skupnosti. Skupnost se ustanavlja z zakonom, članstvo v njej je obvezno, predvidene so tesnejše oblike sodelovanja med Skupnostjo in organi družbenopolitične skupnosti, specifično je urejena vloga predsednika Skupnosti. V vseh primerih, ko samoupravno sporazumevanje v Skupnosti ne zagotavlja izvrševanja dogovorjene politike ali ko samo-

upravni sporazumi niso sklenjeni v predvidenih rokih, je vgrajena obveznost in odgovornost Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da ustrezno ukrepa.

Z osnutkom zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa, se v skladu z zveznim zakonom predvideva ustanovitev koordinacijskega odbora, urejajo njegove naloge, organizacija in način njegovega dela, obveznosti in medsebojni odnosi organov in organizacij, ki sodelujejo pri njegovem delu, prav tako pa se urejajo nekateri odnosi glede oblikovanja in izvrševanja politike zunanjetrgovinske mreže in zunanjetrgovinskih kadrov doma in v tujini. V zakonu je predvidena nova pristojnost Skupščine SR Slovenije, da oblikuje temeljne usmeritve za organiziranje in razvoj zunanjetrgovinske mreže in kadrov, predvidena je obveznost sklepanja družbenega dogovora o usmerjanju vlaganj sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela, o prenosu tehnologije, dolgoročni proizvodni kooperaciji in drugih oblikah dolgoročnega sodelovanja s tujino, opredeljena je vloga Gospodarske zbornice Slovenije in drugih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinske mreže in kadrov ter vzpostavljen sistem evidenc in informiranosti o stanju zunanjetrgovinske mreže in kadrov.

Koordinacijski odbor kot specifičen organ družbene kontrole nad zunanjetrgovinsko mrežo in kadri obravnava in sklepa predvsem o vprašanjih, ki se nanašajo na zunanjetrgovinski promet in poslovanje organizacij združenega dela doma in v tujini, zlasti pa o vprašanjih, ki se nanašajo na razvoj družbeno-ekonomskih odnosov v teh organizacijah, na izvajanje samoupravnih sporazumov in dogovorov, na kadrovsko politiko ter na izvajanje sklepov in dogovorov glede razvoja zunanjetrgovinske mreže doma in v tujini in zakonitosti njenega poslovanja.

Zaradi funkcij in odgovornosti ter novih nalog in pristojnosti, ki jih prevzemajo republike na področju ekonomskih odnosov s tujino, je nujno potrebno hkrati s sprejetjem navedenih zakonov ustanoviti tudi nov republiški upravni organ, ki bo opravljal upravne naloge iz pristojnosti republike s področja ekonomskih odnosov s tujino. Poleg tega bo nudil analitsko in drugo strokovno osnovo za sprejemanje samoupravnih sporazumov v okviru skupnosti, opravljal strokovne in administrativne naloge za Koordinacijski odbor, opravljal vrsto poslov v zvezi z deviznim režimom in tekočo ekonomsko politiko ter pripravljaj predloge, ukrepe in akcije za izboljšanje ekonomskega sodelovanja s posameznimi državami in regijami. Kot komite se bo v svoji organizacijski strukturi prek oblik kolegijskega vodenja povezoval s skupnostjo, Gospodarsko zbornico ter drugimi institucijami, ki so že ali bodo ustanovljene v republiki na področju ekonomskih odnosov s tujino ter opravljal pomembne naloge pri koordiniranju in usklajevanju njihovega dela.

Tovarišice in tovariši delegati! Uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov na področju gospodarskega sodelovanja s tujino je trajna in zahtevna naloga. Z osnutki predloženih zakonov se urejajo predvsem institucionalni in organizacijski okviri, ki naj omogočijo čim optimalnejšo uveljavitev teh odnosov. Po zveznem zakonu mora biti Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino konstituirana najkasneje do 19. septembra tega leta. Prav tako je zaradi nujnosti hitrejše preobrazbe zunanjetrgovinske mreže doma in v tujini potrebna čimprejšnja ustanovitev in pričetek delovanja Koordinacijskega odbora.

Za ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti Slovenije za ekonomske odnose s tujino so že izvršene nekatere priprave. Skupščina SR Slovenije je imenovala Iniciativni odbor za ustanovitev skupnosti, ki je že pričel z delom, se tvorno vključil v pripravo predlaganih osnutkov zakonov, izdelal osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v Skupnosti, osnutek statuta in poslovnika ter izhodišča za sklepanje nekaterih samoupravnih sporazumov v Skupnosti ter skupno z Gospodarsko zbornico Slovenije že izdelal prve priprave za oblikovanje delegatskega sistema Skupnosti.

Da bi se novi sistem ekonomskih odnosov s tujino uveljavil v zakonsko predvidenih rokih ter da bi se čim hitreje uveljavili novi družbenoekonomski odnosi na področju gospodarskega sodelovanja s tujino, je treba razviti ustrezno aktivnost predvsem v organizacijah združenega dela. Širši razgovori, ki sta jih Gospodarska zbornica Slovenije in Iniciativni odbor za ustanovitev Skupnosti do sedaj v tej smeri organizirala, so pokazali, da so organizacije združenega dela nezadostno informirane o novih sistemskih rešitvah ter sprejetih novih zakonih s področja ekonomskih odnosov s tujino ter da so razmišljanja organizacij združenega dela še vedno pretežno usmerjena v razreševanje problemov s pomočjo starih administrativnih in distributivnih metod.

Za uveljavitev novih družbenoekonomskih odnosov na področju gospodarskega sodelovanja s tujino je potrebno storiti predvsem naslednje:

1. Treba je nadaljevati z vsestransko informacijsko, svetovalsko in strokovno — izobraževalno dejavnostjo, seznaniti z novim sistemom ekonomskih odnosov s tujino delavce v temeljnih organizacijah združenega dela ter jih usposobiti za prevzemanje novih nalog. Nosilci te dejavnosti naj bodo Gospodarska zbornica Slovenije, Iniciativni odbor za ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino, Zveza sindikatov Slovenije, banke ter znastveno-strokovne institucije.

2. Dopolniti je treba obstoječe samoupravne sporazume o združevanju dela in sredstev, vanje vgraditi tudi komponente deviznega priliva in odliva ter opredeliti udeležbo pri ustvarjenih devizah tistih temeljnih organizacij združenega dela, ki so posredno ali neposredno sodelovale pri njihovem ustvarjanju ter pri proizvodnji blaga in storitev za izvoz. Prav tako je treba opredeliti tudi uvoz in devizni odliv posameznih temeljnih organizacij združenega dela.

3. Temeljne in druge organizacije združenega dela, ki posredno ali neposredno ustvarjajo devize z izvozom blaga in storitev, pri proizvodnji katerih so v raznih oblikah trajneje sodelovale tudi druge organizacije združenega dela s področja vse Jugoslavije, naj čimprej s temi organizacijami sklenejo samoupravne sporazume o njihovem deležu pri ustvarjenih devizah v sorazmerju s tem, koliko so njihovi delavci prispevali k ustvarjanju teh deviz. V teh samoupravnih sporazumih naj opredelijo tudi skupno planiranje ekonomskih odnosov s tujino in skupno odgovornost ter riziko pri poslovanju s tujino, izhajajoč pri tem iz medsebojne proizvodne, prometne in storitvene soodvisnosti.

4. Tako ustvarjene devize naj temeljne in druge organizacije združenega dela s samoupravnimi sporazumi o združevanju dela in sredstev ter samoupravnimi sporazumi o trajnih oblikah medsebojnega poslovnega povezovanja združujejo za uresničevanje skupnih razvojnih programov, za ustvarjanje skupnega prihodka oziroma skupnega dohodka in za skupno proizvodnjo blaga ter opravljanje storitev, s katerimi prispevajo k večjemu deviznemu prilivu in k nadomeščanju uvoza.

5. Temeljne in druge organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti naj v skladu s sprejetimi planskimi dokumenti v republiki in federaciji pristopijo k izdelavi planov ekonomskih odnosov s tujino, planov priliva in odliva deviz in planov kreditnih odnosov s tujino za tekoče srednjeročno razdobje, izhajajoč pri tem iz nujnosti izboljšanja razmerij v plačilni in trgovinski bilanci Jugoslavije.

6. Pospešeno je treba nadaljevati z vsemi pripravami za konstituiranje Samoupravne interesne skupnosti Slovenije za ekonomske odnose s tujino. Inicijativni odbor za ustanovitev skupnosti je že pripravil osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih in organizaciji v Skupnosti. Osnutek tega samoupravnega sporazuma je treba obravnavati v sleherni temeljni in drugi organizaciji združenega dela ter izvršiti vse potrebne priprave za njegovo podpisovanje, ki mora biti končano do konca avgusta letos.

7. Obenem z razpravami o samoupravnem sporazumu o medsebojnih odnosih in organizaciji v Samoupravni interesni skupnosti Slovenije za ekonomske odnose s tujino je treba pristopiti k oblikovanju konferenc delegacij članov. Te konference naj oblikujejo članice Skupnosti, ki v medsebojni proizvodni, prometni in storitveni soodvisnosti ustvarjajo in uporabljajo devizni prihodek ter v ta namen v različnih oblikah združujejo delo in sredstva, ki združujejo delo in sredstva v okviru svobodne menjave dela ali ki so medsebojno povezane v drugih oblikah združevanja dela in sredstev. Inicijativni odbor za ustanovitev skupnosti in Gospodarska zbornica Slovenije naj čimprej pripravita konkretne predloge za oblikovanje konferenc delegacij.

8. Gospodarska zbornica Slovenije naj ob sodelovanju z Republiškim sekretariatom za mednarodno sodelovanje pristopi k pripravi predlogov temeljnih usmeritev za organizacijo in razvoj zunanjetrgovinske mreže in kadrov, tako da bi ustrezne dokumente lahko Skupščina SR Slovenije sprejela še pred koncem letošnjega leta.

9. Uveljavljanje novega sistema ekonomskih odnosov s tujino zahteva bistvene spremembe in izpopolnitve v sedanjih analitskih osnovah spremljanja tokov ekonomskih odnosov s tujino, v evidencah in v sistemu informatike na tem področju. S tem v zvezi je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije že zadolžil ustrezne republiške upravne organe ter Narodno banko Slovenije, da izvršijo ustrezne priprave ter izdelajo potrebne predloge.

10. Izvršiti je treba vse potrebne organizacijske, kadrovske in materialne priprave za pravočasen pričetek dela Republiškega komiteja za ekonomske odnose s tujino.

S ciljem, da se sprejeti sistem ekonomski odnosov s tujino uveljavi v zakonsko predvidenih rokih, si bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije prizadeval, da se pravočasno dogovorijo in sprejmejo potrebne rešitve, enotna merila, kriteriji in pogoji tudi v federaciji ter da se tudi na področju ekonomskih odnosov s tujino popolnoma uveljavi enotnost sistema, enotnost tržišča ter usklajevanje, dogovarjanje in sodelovanje med republikami in pokrajinama.

V razpravi o predlogih za izdajo zakonov in osnutkih zakonov je bila dana vrsta konkretnih predlogov, pripomb, stališč in mnenj, ki bodo, skupno s pripombami in predlogi iz današnje razprave pripomogli, da bo predlagatelj v predvidenem roku izdelal predloge zakonov in jih predložil Skupščini.

Predlagam, da Skupščina SR Slovenije sprejme predložene predloge za izdajo zakonov z osnutki zakonov ter zadolži Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da zasedanje v juliju na osnovi osnutkov zakonov ter predlogov, pri-

pomb, stališč in mnenj iz razprave pripravi ustrezna besedila predlogov zakonov. Hvala lepa.

Predsedujoča M a r a Ž l e b n i k : S tem smo zaključili skupno zasedanje vseh treh zborov. Delegate Družbenopolitičnega zbora prosim, da gredo v dvorano na Centralnem komiteju kjer bodo nadaljevali sejo, delegate Zbora občin pa prosim, da ostanejo še v tej dvorani, kjer bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela poslušali še uvodno obrazložitev tovariša Milovana Zidarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano k dogovoru o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980.

(Skupno zasedanje je bilo končano ob 10. uri.)

19. julija 1977

Predsedoval: **Stane Markič**,
predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.25.

Predsedujoči **Stane Markič**: Pričenjam skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, na katerem bomo poslušali ekspozice Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, to je poročilo o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in prvi polovici leta 1977, ki ga bo podal tovariš **Jože Zakonjšek**, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem. Prosim!

Jože Zakonjšek: Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet je v skladu z zakonom o temeljnih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije poslal Skupščini SR Slovenije poročilo o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in v prvi polovici leta 1977, ki temelji na ugotovitvah analize izvajanja družbenega plana, kot tudi na analizi uresničevanja dogovora o temeljnih družbenega plana in resolucije o politiki izvajanja družbenega plana za leto 1977. V izdelavo gradiv in ocen je bil vključen najširši krog odgovornih nosilcev planiranja, predvsem podpisnikov dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije. Sestavni del poročila je tudi ocena samoupravnega sporazumevanja o osnovah planov samoupravnih interesnih skupnosti za družbene dejavnosti in poročilo o pokrivanju izgub po zaključnem računu za leto 1976.

O problemih izvajanja družbenega plana sta razpravljala tudi Predsedstvo Socialistične republike Slovenije in Predsedstvo CK ZKS in opredelila tudi širše poglede na skladnejši družbeni razvoj v republiki.

O poročilu so sprejeli svoja stališča tudi Predsedstvo Republiške konference SZDL, Predsedstvo Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Komisija Predsedstva CK ZKS za družbenoekonomska vprašanja in socialno politiko in Predsedstvo Gospodarske zbornice Slovenije ter v osnovi sprejeli ugotovitve, dane v poročilu.

Takšen pristop k ocenjevanju uresničevanja ciljev in nalog družbenega plana je nedvomno korak naprej, vendar z doseženim še ne moremo biti pov-

sem zadovoljni. Nekatero oceno so še vedno nepopolne, zlasti pa še nismo uspeli, da z zadostno analitično poglobljenostjo ugotovimo globlje vzroke za probleme, s katerimi smo se srečevali. Nema lokrat je bil vzrok za takšno stanje tudi obstoječi sistem informacij, ki ne daje — kljub sicer velikemu številu podatkov — dovolj stvarne podlage za celovito oceno in analizo. Zato bo potrebno nadaljevati z delom tako, da bi v oktobru, ko bomo predložili osnutek resolucije za leto 1978, analizo dopolnili z dodatno oceno globalnih družbenoekonomskih gibanj in sprememb v strukturnih odnosih, zlasti z oceno o možnosti razvoja v prihodnjem letu in z ukrepi za uresničevanje ciljev in nalog družbenega plana.

Čeprav lahko trdimo, da je proces samoupravnega družbenega planiranja dobro zastavljen, pa ocena dejanskega stanja uveljavljanja novega sistema planiranja ne dovoljuje, da bi bili z doseženim zadovoljni. Poglavitna slabost planiranja v sami bazi je v nezadostni povezanosti planov temeljnih organizacij z vidika njihove delovne, poslovne in dohodkovne soodvisnosti. Izrazito nerazvito je tudi še planiranje v temeljnih organizacijah družbenih dejavnosti. To pomeni, da moramo na teh področjih novi sistem planiranja še posebej uveljavljati, da bi zagotovili nove kakovosti v razvoju sistema samoupravnega družbenega planiranja.

Aktivnost samoupravnih in družbenih nosilcev planiranja mora biti zato v naslednjem obdobju usmerjena na:

1. izgrajevanje sistema in metodologije samoupravnega družbenega planiranja v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih in družbenopolitičnih skupnostih;

2. dosledno in odgovorno izvrševanje sprejetih samoupravnih sporazumov, dogovorov in planov;

3. sprotno preverjanje njihovega uresničevanja, sporazumevanje in dogovarjanje o novih nalogah ter prilagajanje sporazumov, dogovorov in planov novim spoznanjem in spremenjenim okoliščinam, skratka uvajanje kontinuiranega planiranja.

V republiškem zakonu o samoupravnem družbenem planiranju, ki bo skupščini SR Slovenije predložen jeseni, bodo te naloge glede na ustavna pooblastila republike podrobneje opredeljene, prav tako pa bodo občine in samoupravne organizacije in skupnosti v svoje statute in druge samoupravne akte morale vnesti ustrezne določbe o planiranju.

Tovarišice in tovariši delegati! Dinamika razvoja se v prvih dveh letih zelo približuje predvidevanjem plana, posebno če upoštevamo, da se je v planu računalo z nekoliko počasnejšo rastjo proizvodnje v prvih dveh letih. Vendar pa zaradi ekstremnih gibanj v posameznih letih, zlasti na področju proizvodnje, izvoza in uvoza, investicij, denarnih tokov, pa tudi cen, doseženi rezultati še ne pomenijo uveljavljanja trajnejših osnov ekonomske stabilizacije. Na to kažejo zlasti: ponovno poslabševanje odnosa med izvozom in uvozom, veliki pritiski za povečanje cen, težnje po širjenju vseh oblik porabe, upadanje reprodukcijske sposobnosti organizacij združenega dela s področja materialne proizvodnje in prepočasno uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov razvoja.

Ugotoviti pa moramo, da so kljub neugodnim materialnim okvirom razvoja v letu 1976 in nekaterim zamudam in slabostim pri uresničevanju temeljnih nalog v teku pozitivni procesi, ki vodijo k odpravljanju nekaterih osnovnih strukturnih neskladij. V tem smislu se kažejo pozitivni premiki predvsem v energetiki in v proizvodnji in predelavi hrane, medtem ko je razvoj surovinske

osnove in izvozno usmerjenih dejavnosti nekoliko manj izrazit in znotraj dejavnosti tudi bolj diferenciran. Glede na kriterije o prestrukturiranju industrije zaostaja razvoj na nekaterih področjih strojegradnje in bazne kemije, medtem ko se na področju prometne infrastrukture dogovorjene naloge ne uresničujejo zadovoljivo, pri čemer zlasti zaostaja modernizacija železnic.

V začrtani politiki investiranja in sprememb v proizvodni strukturi se v letu 1977 že močno približujemo planskim predvidevanjem, tako glede obsega investicij kot tudi glede strukture investicij. Pri uresničevanju temeljnih nalog, sprejetih v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije, so v teku pozitivni procesi, ki vodijo k odpravljanju nekaterih osnovnih strukturnih neskladij. Že v letu 1976 smo odprli številne nove objekte, ki pomenijo veliko pridobitev za SR Slovenijo v gospodarstvu in v družbenih dejavnostih, kot so plinski termoelektrarni v Brestanici in Trbovljah, hladna valjarna na Jesenicah, tovarna magnefitne celuloze v Krškem, tovarni ivernih plošč v Cerknici in Novi Gorici, tovarna papirja v Medvodah in modernizirani tovarni papirja v Vevčah in Radečah, petrokemični obrat v Kopru, klavnica, hladilnica in predelava mesa v Murski Soboti, avtocesta Hoče—Celje, letališče v Mariboru, hotel Bernardin v Piranu, novi objekti v bolnišnicah v Novi Gorici in Mariboru, Ekonomska fakulteta v Ljubljani, Pedagoška akademija v Mariboru itd. Več pomembnih objektov, med katerimi je izrednega pomena cementarna v Anhovem je tik pred dograditvijo. Obenem pa smo tudi sredi uresničevanja številnih investicijskih programov, ki bodo zagotovili večjo izrabo delovnih zmogljivosti, predvsem pa boljše in kvalitetnejšo oskrbo z energijo, hrano in surovinami ter izboljšanje prometne povezanosti. Primarno in sekundarno plinovodno omrežje Slovenije, Jedrska elektrarna Krško, Termoelektrarna Šoštanj IV, Hidroelektrarna Srednja Drava II, to je le nekaj velikih projektov, ki so v izgradnji.

Analiza uresničevanja družbenega plana SR Slovenije v letih 1976 in 1977 opozarja, da je potek izgradnje elektroenergetskih objektov sicer v časovnem zaostanku, vendar zamude ne vplivajo na realizacijo energetske bilance. Obenem pa je povsem jasno, da bo SR Slovenija konec leta 1977, ko bosta dograjena pomembna objekta, kakršna sta Termoelektrarna Šoštanj IV in Hidroelektrarna Srednja Drava II, prebrodila krizno energetskega obdobje in tako mirneje načrtovala razvoj za naslednje obdobje. Z izgradnjo 380 KV omrežja daljnovodov bo zagotovljena tudi večja povezanost elektroenergetskega sistema socialističnih republik in avtonomnih pokrajin v tehnološko celoto.

Za uresničitev programa investicij na področju cestne infrastrukture se z vso aktualnostjo zastavlja zahteva po povečani udeležbi cestnega gospodarstva v sredstvih od pogonskih goriv, v temeljnem prometnem davku od dizel goriva in po povečanju prispevka za ceste pri bencinu in dizel gorivu. To je še posebej utemeljeno, če ugotovimo, da so se med pomembnejšimi projekti začela dela le na hitri cesti Dolgi most—Vrhnika in na Karlovškem mostu v Ljubljani, nadaljuje se delo na avtocesti proti Žalcu. Steklo pa je projektiranje hitre ceste skozi Maribor, rekonstrukcije mejnega prehoda Šentilj in obalne ceste, kar bo omogočilo, da se bo v kratkem začela gradnja.

Dokaj uspešno se uresničuje program izgradnje lokalnih in regionalnih cest. Vendar vzrok za prepočasno uresničevanje nekaterih projektov na področju cestne infrastrukture niso le razpoložljiva finančna sredstva. Nujno bi bilo zagotoviti tudi ustrežnejše sistemske in druge pogoje za projektiranje in hitrejše razreševanje lokacijskih vprašanj, notranjih rezerv pa ne manjka tudi v temeljnih organizacijah združenega dela na področju gradbene operative. Vla-

ganja v manj razvita območja niso dosegla planiranega obsega, ugodna pa je okoliščina, da je v pripravi več projektov, ki bodo zagotovili nova delovna mesta za približno 3000 delavcev.

Podpisniki dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije navajajo, da brez zamud poteka le tretjina planiranih investicij. Dosedanje zamude pretijo, da na nekaterih pomembnejših točkah ne bomo uspeli zagotoviti predvidene dinamike izvajanja plana. Zato je treba z vso resnostjo pristopiti k ugotovitvi vzrokov za zaostajanje pri posameznih pomembnejših programih in v zvezi s tem zaostriti tudi odgovornost poslovnih delavcev.

Izvršni svet meni, da bi morali v sedanji gospodarski situaciji, ko razpolagamo z manjšim obsegom domače, pa tudi dodatne tuje akumulacije v primerjavi s planskimi predvidevanji in ko je uvoz opreme iz razvitih zahodnih držav omejen, vsi investitorji ponovno pregledati svoje investicijske programe, tako na področju dejavnosti posebnega pomena kot tudi na vseh drugih področjih, ter se ob tem v večji meri usmerjati na domačo opremo in uvoz opreme iz socialističnih držav. Odločiti se bo treba tudi za preložitve oziroma podaljšanje nekaterih programov, za katere ni moč izdelati konstrukcije financiranja, in združiti razpoložljiva sredstva, ob tem pa pospešeno odpravljati vzroke, ki zavirajo hitrejšo izvajanje investicijskih del in znižujejo učinkovitost investiranja.

Na področju ekonomskih odnosov s tujino so bili v letu 1976 doseženi relativno ugodni odnosi: ob povečanem izvozu in močno zmanjšanem uvozu se je občutno izboljšalo tudi pokritje uvoza z izvozom blaga. V letošnjem letu se razmerja v zunanjetrgovinski menjavi zaostrejejo, še posebej na področju izvoza, ki je bil v prvih 6 mesecih samo za 5 % večji, kar kaže na to, da so bili relativno ugodni odnosi v izvozno — uvoznih tokovih v letu 1976 pretežno kratkoročne narave in da bo potrebno še veliko naporov za trajnejšo in stabilnejšo usmeritev našega gospodarstva na mednarodna tržišča. Rezultati naporov za zmanjšanje odvisnosti našega gospodarstva od uvoza surovin, reprodukcijskega materiala in opreme in za racionalno substitucijo uvoza z domačo proizvodnjo bodo lahko prišli trajneje do izraza šele v prihodnjih letih na osnovi aktiviranja novih zmogljivosti na področju energije, surovin in reprodukcijskega materiala.

V strukturi izvoza blaga ni bilo v zadnjih dveh letih in tudi ne v prvih mesecih tega leta bistvenih sprememb. To je tudi razumljivo, ker je struktura izvoza pogojena s strukturo proizvodnje, kjer so možne večje spremembe le v daljših časovnih obdobjih. Delež reprodukcijskega materiala (okoli 50 %), sredstev za delo (okoli 11 %) in predmetov za široko potrošnjo (okoli 39 %) v izvozu so ostali praktično nespremenjeni. Sorazmerno nizek delež opreme v izvozu pa kaže na to, da je delež znanja v vrednosti izvoženega blaga še precej nizek. V teku so procesi, ki vodijo h kvalitetnejšim spremembam. V strojogradnji je opaziti napredek glede prestrukturiranja proizvodnje. Izvedena je ustrezna delitev po načelu komplementarnosti. Organizacije združenega dela s področja strojogradnje so se začele povezovati z inženiring organizacijami zaradi nudenja kompletnih objektov.

V elektroniki se zadovoljivo odvijajo nekateri projekti (mikroelektronika, sistemi in naprave za avtomatizacijo in podobno), ki bodo dvignili nivo tehnologije ter povečali stopnjo predelave in konkurenčnost na domačem in tujem trgu. Predvidene so naložbe v modernizacijo proizvodnje in nove proizvodne programe, zlasti v letih 1978 do 1980. Zabeleženi so tudi prvi uspehi gospo-

darstva pri prenašanju lastne tehnologije in pri gradnji kompleksnih objektov, predvsem v deželah v razvoju. Vendar pa je očitno, da produktivnost in konkurenčnost nekaterih izvozno usmerjenih organizacij združenega dela ni zadovoljiva. K večji produktivnosti in konkurenčnosti bi poleg drugega prispevali skupni razvojni programi v okviru proizvodno in tehnološko soodvisnih grupacij.

Močno se je povečal izvoz v dežele v razvoju. V lanskem letu so bile s pomočjo konzorcijev pri Gospodarski zbornici Slovenije in poslovnih bank razvite višje oblike gospodarskega sodelovanja, kot so skupne naložbe, proizvodna kooperacija, prenos tehnologije, plasma licenc, izvajanje kompleksnih investicijskih del itd. V pripravi je okrog 40 projektov v skupni vrednosti blizu milijarde dolarjev, z možnostjo visokega deleža realizacije, zlasti še na področju bele tehnike (Gana), izkoriščanja in predelave lesa ter proizvodnje celuloze (Slonokoščena obala), montaže prikolic in priklopnikov (Iran), proizvodnje vzmetnic (Egipt), proizvodnje disperzijskih barv (Nigerija), gradbeništva (Nigerija), rehabilitacije (Kuvajt) itd. Kljub temu pa delež izvoza v dežele v razvoju v skupnem izvozu SR Slovenije še vedno močno zaostaja za deležem izvoza, ki ga realizira Jugoslavija kot celota. Zato z doseženimi rezultati ne moremo biti zadovoljni. Predvsem bo potrebno še nadalje krepiti povezanost gospodarstva v konzorcijih in se v Gospodarski zbornici Slovenije na ta način organizirati za izvedbo posameznih konkretnih projektov.

Gospodarsko sodelovanje s socialističnimi državami stagnira. Izvoz in uvoz nazadujeta, kar je v celoti nesprijemljivo in ni v skladu z načrtano politiko. Vzroke za takšno stanje je treba temeljito proučiti in sprejeti učinkovite ukrepe za povečanje menjave.

Za izboljšanje strukture ponudbe in hitrejše usposabljanje industrije za enakopraven nastop na tujih tržiščih ter za izboljšanje plačilno-bilančne pozicije republike pa se bo z vidika intenziviranja mednarodne menjave potrebno še bolj usmeriti v:

- izgradnjo proizvodnih zmogljivosti v železarstvu s povečanjem proizvodnje izdelkov višje stopnje predelave,
- modernizacijo obratov barvaste metalurgije,
- petrokemijo, proizvodnjo poliesterskih in poliamidnih vlaken, persola, furfurola, bazičnih farmacevtskih surovin in natrijumperfosfata,
- strojogradnjo in profesionalno elektroniko,
- hitrejše vnašanje dosežkov organiziranega in usmerjenega raziskovalnega dela v proizvodnjo.

S samoupravnimi sporazumi in v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije se bomo morali tudi opredeliti za takšen razvoj avtomobilske industrije v Sloveniji, ki lahko postane pomemben nosilec modernizacije proizvodne strukture v kovinski predelovalni industriji in drugih kooperantskih obratnih in tudi nosilec intenzivnejšega izvoza delov, sklopov in gotovih vozil.

Inženiring organizacije morajo za intenziviranje odnosov z deželami v razvoju v bistveno večjem obsegu kot doslej organizirati delo in se povezovati na dohodkovnih osnovah s proizvodnimi organizacijami, bankami in trgovino ter na tej osnovi kompletirati ponudbo. Za dinamičen in skladnejši razvoj ekonomskih odnosov s tujino pa je še posebej pomembno, da se pravočasno oblikuje Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino ter da se tako usklajevanje odnosov na tem področju prenese v združeno delo.

Neblagovna menjava v letu 1976 ni dosegla predvidene rasti: neto devizni priliv je bil za okoli 7 % manjši kot leta 1975. Glavni vzrok je padanje priliva dohodka od turizma, kar je prisotno že nekaj let. Zato je treba podpreti in uresničevati ukrepe, ki so omenjeni v analizi izvajanja družbenega plana SR Slovenije, zlasti pa doseči večjo stopnjo organiziranosti in povezanosti ter izboljšati kvaliteto storitev.

V letošnjem letu postaja področje cen ponovno eno od osrednjih področij, kjer bo potrebno z naporci celotnega združenega dela in ob aktivni vlogi ekonomske politike zagotoviti izvajanje določil resolucije za leto 1977 in sprejetega medrepubliškega dogovora o izvajanju politike cen in s tem zadržati in utrditi lanskoletne pozitivne dosežke na področju cen, hkrati pa tudi odpraviti najbolj izrazito neskladje v cenah.

Cene proizvajalcev industrijskih izdelkov so bile v prvem polletju za 8,5 procentov višje kot v enakem obdobju lani, pri čemer pa je potrebno opozoriti, da ima ekonomska politika na tem področju vpliv na oblikovanje kar treh četrtin proizvajalčevih cen. Nekoliko hitreje rastejo cene na drobno, ki so v prvem polletju za 11,9 % višje kot v enakem obdobju lani, od decembra pa so porasle za 7,1 %, in življenjski stroški, ki so v prvih šestih mesecih porasli glede na enako obdobje lanskega leta za 13,4 %, glede na december 1976 pa kar za 10,4 %. Kljub pritiskom na porast cen s strani proizvajalcev in nekaterim negativnim vplivom zadrževanja cen, zlasti na krepitev akumulacijske sposobnosti organizacij združenega dela, se bo nadaljevala dokaj restriktivna politika na tem področju, zato bo porast cen na drobno in življenjskih stroškov v letu 1977 verjetno nekoliko nižji, kot bi izhajalo iz nekaterih dosedanjih ocen.

Seveda pa bo uresničevanje sprejete politike cen v osnovi odvisno od naporov in rezultatov, doseženih pri uveljavljanju učinkovitih ukrepov ekonomske politike na vseh ostalih področjih in z odločno usmeritvijo na modernizacijo proizvodne strukture in posodobitev ponudbe na domačem in tujih trgih, kar predstavlja tudi temeljni pogoj za postopno odpravljanje vseh dolgoročnih faktorjev nestabilnosti in inflacije.

Visoka stopnja inflacije lahko pomembno zavre napore za ohranjanje dinamične rasti proizvodnje na kvalitetnih osnovah in neugodno vpliva na razvoj samoupravnih odnosov ter združevanje dela in sredstev na vseh področjih družbene reprodukcije. Izvršni svet se zato zavzema, da se pri oblikovanju cen izhaja iz objektivne analize vzrokov stvarnega dohodkovnega položaja organizacij združenega dela, vpliva porasta uvoznih cen in ugotovljenih večjih nesorazmerij v cenah, upošteva napore organizacij združenega dela za boljše gospodarjenje. Se posebej pa moramo pospešiti izdelavo novega sistema družbene kontrole cen, v katerem bo združeno delo na podlagi objektivnih kriterijev in upošteva objektivne ekonomske zakonitosti lahko odločujoč dejavnik oblikovanja politike cen.

Med temeljnimi cilji družbenega plana ima poseben poudarek stabilnejši gospodarski razvoj na osnovi kvalitetnih dejavnikov v gospodarjenju, ob skladnejših odnosih v strukturi proizvodnje in porabe. Iz analize in poročila izhaja, da nismo bili vedno dovolj kritični do marsikje močno izraženih teženj za ekstenzivnim razvojem proizvodnje, ki se je povečala ne oziraje se na možnosti prodaje na domačem in tujih trgih, nadalje do investicijskih programov in projektov, ki bodisi reproducirajo staro proizvodno strukturo ali pa se kljub spoznanim in sprejetim potrebam po preusmeritvi med proizvodnjo sredstev za proizvodnjo (oddelek I) in proizvodnjo potrošnih dobrin (oddelek II) še vedno

trdovratno usmerijo v ohranitev takšne strukture, ki zahteva visok uvoz in pogosto pomeni podvojitvev ali potrojitev kapacitet, ne da bi bila zanje zagotovljena prodaja na domačem ali tujih tržiščih. Posledice takšnih usmeritev se kažejo v nizki produktivnosti dela, slabem izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti, visokih materialnih in drugih stroškov, čezmernih zalogah gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje, neracionalni uporabi in počasnem obračanju družbenega kapitala, nizkem dohodku, zmanjšani akumulativni in reproduktivni sposobnosti organizacij združenega dela.

Vse to nas opozarja, da bomo morali težišče svojega delovanja na vseh ravneh prenesti v analize pogojev za oblikovanje celotnega skupnega prihodka in dohodka, v ugotavljanje vseh oblik neracionalnosti v proizvodnem in delovnem procesu, v zniževanje materialnih in drugih stroškov, organizirano varčevanje, spodbujanje racionalizacij in inovacij, v utrjevanje finančnega položaja temeljnih organizacij združenega dela s povečano udeležbo lastnih obratnih sredstev, skratka v stalno povečanje dohodka z racionalnejšim gospodarjenjem z minulim in živim delom, z večjo produktivnostjo dela v temeljnih organizacijah združenega dela in večjo produktivnostjo celotnega združenega dela. Sistematično se moramo lotiti vzpostavljanja kompleksnejših meril za ocenjevanje in analizo produktivnosti dela ter ekonomije živega in minulega dela, kar bi samoupravnemu združenemu delu omogočilo, da se nenehno bojuje za večjo produktivnost dela in tudi večjo ekonomičnost in porabo družbenega kapitala. To so sicer naloge, ki smo jih v družbenem planu jasno načrtali in izpostavili, ocene in analize pa kažejo, da jih na mnogih mestih ne rešujemo dovolj prizadevno in uspešno.

Poseben problem predstavljajo tiste organizacije združenega dela, ki poslujejo z izgubo ali pa so na robu rentabilnosti. Vzroki za velike izgube v gospodarstvu, pa tudi v nekaterih temeljnih organizacijah v družbenih dejavnostih, so nedvomno kompleksni. Opozarjajo nas, da je potrebno tudi za naprej zagotoviti stalno in sistematično družbeno in strokovno aktivnost pri odpravljanju globljih vzrokov slabosti v gospodarjenju in da mora biti v ospredju iskanje in uveljavljanje trajnih rešitev predvsem v samih temeljnih, delovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela, v poslovnih in organizacijskih ter drugih povezavah ali na podlagi združevanja dela in sredstev ter v večji usmeritvi strokovnih in znanstvenih organizacij, organizacij združenega dela in združenj v urejanje problemov dela in razvoja organizacij združenega dela. To toliko bolj, ker nam analize zaključnih računov kažejo, da so mnoge panoge in dejavnosti precej pod povprečjem glede ustvarjenega dohodka na delavca, rentabilnosti in tudi osebnih dohodkov, znotraj posameznih panog in dejavnosti pa so te razlike še občutnejše.

Tovarišice in tovariši delegati! Iz ocen in analiz izhaja, da še nismo uspeli zagotoviti takšnega sistema in oblik razporejanja dohodka na akumulacijo, osebno, skupno in splošno porabo ter rezerve, da bi sistem razporejanja dohodka, upošteva je sprejete in dogovorjene norme socialistične solidarnosti in vzajemnosti ter objektivne zakonitosti razvoja, dosledneje povezali s pogoji za njegovo nastajanje. To je problem, ki je bil prisoten v vseh naših razpravah, poseben pomen pa dobiva, če ugotovimo, da sta skladnejše razporejanje in racionalna uporaba dohodka v celoti in v njegovi strukturi bistveni pogoj za razvoj materialne osnove življenja in dela delavcev in občanov ter pogoj za spremembo in posodobitev proizvodne strukture in za zagotovitev tistih ciljev in nalog,

ki smo si jih kot socialistična družba zadali na področju osebnega in družbenega standarda.

Ceprav so razmerja v končni porabi družbenega proizvoda dokaj uskladena in se z združevanjem sredstev temeljnih organizacij združenega dela, z varčevanjem prebivalstva, s kreditno-monetarno politiko, s politiko zadolževanja v tujini in na druge načine finančna sredstva, namenjena za vlaganja v enostavno in razširjeno reprodukcijo, povečujejo hitreje, kot se je povečal družbeni proizvod, moramo ugotoviti, da ta sredstva ne izvirajo v celoti iz realnega dohodka v največjem delu, predvsem pa ne iz sredstev, ki jih delavci v tozidih namenjajo za razširjeno reprodukcijo, kar naj bi bila tudi trajna spodbuda za večji celotni prihodek in dohodek. To postavlja organizacije združenega dela v preveliko kreditno odvisnost od poslovnih bank in vsakodnevnih ukrepov ekonomske politike, kar očitno ni v skladu s temeljnimi usmeritvami razvoja družbenoekonomskega sistema in plana. Tudi zato se porajajo nagibi k čezmerni in neracionalni porabi, potrošniški mentaliteti, razsipniškemu odnosu do družbenega premoženja in podobnem.

Izvršni svet se zato odločno zavzema za hitrejšo preobrazbo družbenoekonomskih odnosov na področju enostavne in razširjene reprodukcije, da bi na ta način zagotovili večjo skladnost med temeljnimi usmeritvami samoupravnega družbenoekonomskega sistema in njegovo materialno osnovo. Razmerja v končni porabi družbenega proizvoda, zlasti pa dejstvo, da hitreje kot družbeni proizvod naraščajo vlaganja v razširjanje materialne osnove združenega dela, sicer dokazujejo, da se delavci in občani v skladu z dogovorjenimi usmeritvami družbenega plana zavestno odrekajo neposredni uporabi svojih dohodkov, da bi zagotovili trajnejše in dolgoročneje pogoje za svoj in skupni družbeni razvoj. Zato je toliko pomembneje, da se na področju financiranja enostavne in razširjene reprodukcije dosledno uveljavijo spremembe in usmeritve, ki so opredeljene v ustavi, zakonu o združenem delu in drugih sistemskih zakonih, da bosta interes delavcev in občanov ne samo z vidika njihovih vsakodnevnih potreb, temveč tudi glede na dolgoročne skupne cilje dejansko temeljna spodbuda za zagotavljanje skupnih ciljev in nalog družbenega plana.

Rast osebnih dohodkov, ki presega rast produktivnosti dela, je problem, s katerim se dokaj neuspešno spopadamo že nekaj let. Ugotavljamo, da se osebni dohodki gibljejo dokaj avtonomno in da predvsem sledijo porastu življenjskih stroškov.

Tudi v tem obdobju se prejemki prebivalstva še nadalje povečujejo in so bili v petih mesecih za 18,8 % višji kot v enakem obdobju lani. Nekoliko bolj kot celotni prejemki prebivalstva je v prvih petih mesecih porasla masa osebnih dohodkov (za 22,3 %). Po grobih ocenah so tako realni osebni dohodki zaposlenih za okoli 3 % višji kot v prvih petih mesecih lani. Ob tem, ko to ugotavljamo, pa vendar menimo, da si na tem področju ne bi smeli dovoliti nikakršnih administrativnih posegov. V celoti soglašamo s stališči Predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki jih je v celoti sprejelo tudi Predsedstvo SZDL Slovenije, da je potrebno (citiram):

— zagotoviti z družbenim planom predvidena razmerja v razporejanju ustvarjenega dohodka;

— zagotoviti, da bodo delavci v organizacijah združenega dela razporejali dohodek na sredstva za osebne dohodke in na sredstva za razširitev materialne osnove dela v skladu s sprejetimi samoupravnimi sporazumi dejavnosti in usmeritvami družbenoekonomske politike;

— zagotoviti, da se bodo osebni dohodki gibali v odvisnosti od ustvarjenega dohodka, hkrati pa, da bodo realni osebni dohodki naraščali rahlo pod rastjo produktivnosti dela;

— pospešiti uveljavljanje osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela ter uveljavljanje samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev na osnovi skupnega prihodka in dohodka v organizacijah združenega dela s posebnim poudarkom na opredelitvi in ugotavljanju faktorjev, od katerih je odvisno razporejanje dohodka in čistega dohodka.

Takšno ravnanje vseh nosilcev planiranja bo potrebno zagotoviti tudi z delavsko kontrolo v temeljnih organizacijah združenega dela prek Službe družbenega knjigovodstva in drugih institucij našega sistema, zlasti takrat, ko se osebni dohodki povečujejo, čeprav organizacija združenega dela posluje z izgubo. Pri tem imajo odgovorno vlogo poslovodni organi in strokovne službe v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, ki morajo obvestiti delavski svet in družbenopolitične organizacije o nastalih nesorazmerjih pri razporejanju in uporabi dohodka.

V to akcijo se morajo vključiti tudi občinske skupščine, ki morajo v okviru družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine na podlagi podatkov Službe družbenega knjigovodstva ukrepati zoper tiste organizacije združenega dela, ki odstopajo od osnov in meril za razporejanje čistega dohodka in sredstev za osebne dohodke, za katera so se sporazumeli.

V procesu samoupravnega sporazumevanja o temeljnih planov na področju družbenih dejavnosti in v delu gospodarske infrastrukture je bil v primerjavi s prejšnjimi obdobji dosežen kvaliteten premik pri uresničevanju novih družbenoeknomskih odnosov, opredeljenih z zakonom o združenem delu. Na kvalitete premike je sklepati predvsem iz naslednjih dejstev:

— razvojni programi so vsebinsko in vrednostno razčlenjeni, kar je omogočilo delavcem v organizacijah združenega dela in občanom v krajevnih skupnostih, da se glede na svoje potrebe in interese zanje konkretno opredelijo;

— izdelan je bil enotni program kot osnova za sistem solidarnosti;

— dogovorjeni so delovni in stroškovni normativi, ki so pogoj za racionalizacijo stroškov in tudi ustreznejša osnova za vrednotenje programa nalog.

Čeprav je bila dosežena precejšnja stopnja uskladenosti med samoupravnimi sporazumi o temeljnih planov na področju družbenih dejavnosti in družbenim proizvodom za obdobje do leta 1980, pa moramo vendarle opozoriti, da predvidena poraba presega za okoli 9 milijard dinarjev obseg porabe, ki bi bila skladna z družbenim planom.

Zato naj izvršni sveti skupščin občin na podlagi podatkov in analiz Službe družbenega knjigovodstva o gibanju družbenega proizvoda v letu 1976 in v prvem polletju 1977, upoštevaje realna gibanja in ocene do konca leta 1977, do 15. septembra ponovno preverijo realnost svojih ocen rasti družbenega proizvoda in o rezultatih obvestijo pristojne samoupravne interesne skupnosti, ki morajo na tej osnovi, v smislu kontinuiranega planiranja in potreb po usklajevanju odnosov pri razporejanju dohodka, prilagoditi porabo realnim možnostim. Tako bodo morale ukrepati tudi republiške samoupravne interesne skupnosti na podlagi ocene in ugotovitev, ki jih bo dal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Tiste samoupravne interesne skupnosti, ki so v letu 1976 prekoračile porabo, bodo za razliko nad dogovorjeno porabo v tem letu morale zmanjšati osnovo za porabo v letu 1977. Ti ukrepi so nujni, če želimo ohraniti razmerja

v delitvi družbenega proizvoda, za katerega smo se dogovorili z družbenim planom in z resolucijo za letošnje leto.

Iz ocene samoupravnega sporazumevanja o osnovah planov samoupravnih interesnih skupnosti za družbene dejavnosti izhajajo tudi, da notranja razmerja med posameznimi oblikami skupne porabe niso v celoti v skladu z dogovorjenimi planskimi prioriteta. Tako se med dejavnostmi s hitrejšo stopnjo rasti, kot smo jo predvideli v družbenem planu pojavljata tudi zdravstvo in otroško varstvo. Samoupravni sporazum Skupnosti za zaposlovanje pa ni uskladen na medobčinski ravni in je vprašljivo izvajanje novih obveznosti te skupnosti na področju rehabilitacije invalidov. Tudi zato se Izvršni svet zavzema za temeljito analizo samoupravnih sporazumov in njihovih uskladitev s temeljnimi usmeritvami družbenega plana. Ob tem pa moramo še posebej poudariti, da morajo biti čimprej pripravljene sistemske osnove za svobodno menjavo dela na podlagi zakona o združenem delu, da bi mogli novi sistem uveljaviti s 1. januarjem 1978. Prav tako pa morajo samoupravne interesne skupnosti v skladu s sklepi Zbora združenega dela in Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije pripraviti poročilo o doseženi realizaciji prispevkov iz prvega polletja 1977, kot tudi o presežkih oziroma primanjkljajih iz leta 1976.

Krajevni samoprисpevek postaja vse pomembnejši element skupne porabe in bi ga zato morali vključevati kot pomemben vir za financiranje določenih skupnih potreb v celotno bilanco skupne porabe. To tembolj, ker zahtevajo mnogi objekti, ki jih gradimo s samoprисpevkom, trajno zagotavljanje sredstev za njihovo delo.

V tem času smo dosegli tudi pomembne spremembe v planiranju in zagotavljanju sredstev za družbeno samozaščito, kjer o nalogah in uporabi sredstev — tako kot smo se dogovorili v družbenem planu, odločajo tudi delavci in občani neposredno v planih temeljnih in drugih organizacij združenega dela, krajevnih skupnostih ter družbenopolitičnih skupnostih. Ugotovimo lahko, da so rezultati zadovoljivi in da se cilji družbenega plana na tem področju uspešno izvršujejo, pri čemer pa so nekateri projekti še v pripravi.

Izvršni svet pripravlja tudi dopolnilo k dogovoru o temeljih družbenega plana, v katerem bodo konkretno opredeljene naloge, ki izhajajo iz samoupravnih sporazumov o družbenih dejavnostih, ki ga bo septembra posredoval udeležencem dogovora v razpravo in podpis in Skupščini v potrditev. Dopolnitve k dogovoru morajo sprejeti tudi vse tiste občine, ki so dogovore o temeljih svojih planov sprejele kot osnovo za svoje družbene plane.

V poročilu smo izpostavili tudi problem zagotavljanja sredstev za zvezni proračun. To smo storili zato, ker se v rasti proračuna federacije že dalj časa pojavljajo neugodne tendence in se izdatki zveznega proračuna gibljejo dokaj neodvisno od realnih gospodarskih gibanj in rasti dohodka in tudi zato, ker se po naši oceni prepočasi pripravljamo za uresničitev nekaterih temeljnih določil zakona o financiranju federacije. Zavzemamo se za večjo racionalnost pri uporabi sredstev, za večjo racionalnost pri načrtovanju izdatkov proračuna, za večjo skladnost z realnimi materialnimi možnostmi, pa tudi za to, da se iz zveznega proračuna čimprej izločijo tiste postavke, ki pomenijo zagotavljanje sredstev za gospodarske posege, ker je to po zakonu obveznost organizacij združenega dela, republik in pokrajin, da bo novi sistem financiranja federacije lahko dosledno uveljavljen v letu 1978, kot to določa zakon. V republiki pa bomo morali temeljito proučiti celoten sistem davkov in dosledneje uveljavili načelo, da naj tisti, ki več prejema, tudi več daje za skupne in splošne potrebe

in da bo bolj kot doslej obremenjen dohodek, ki ne izvira iz dela. Izvršni svet bo ustrezne rešitve na tem področju predložil Skupščini SR Slovenije v jeseni.

Tovarišice in tovariši delegati! Stališča o izvajanju ciljev in nalog družbenega plana Socialistične republike Slovenije, ki so bila ob obravnavi poročila Izvršnega sveta sprejeta v Predsedstvu Republiške konference SZDL in v drugih organizacijah, dokazujejo, da je bila dosežena visoka stopnja enotnosti pri oceni stanja in problemov pri izvajanju družbenega plana in pri usmeritvi aktivnosti na vseh ravneh, od temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti do občin, republike in federacije. Takšna usmeritev naj bi zagotavljala, da se cilji in naloge družbenega plana uresničujejo predvsem s krepitvijo in razširjanjem odnosov med delavci v združenem delu in občani v krajevnih skupnostih na samoupravnih osnovah, družbenopolitične skupnosti pa bodo morale v skladu z ustavo in zakoni intenzivneje ter z veliko odgovornostjo in znanjem uveljaviti tiste naloge, ki pomenijo usklajevanje in usmerjanje tokov družbene reprodukcije na izhodiščih, za katera se opredeljujejo delavci in občani v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, upošteva objektivne zakonitosti v družbenem razvoju.

Problemi, pred katerimi smo v tem letu, niso lahki, z nič manj težkimi vprašanji pa se bomo srečevali tudi v naslednjih letih. Vendar so nam izkušnje preteklih let, nič manj pa tudi problemi razvoja v svetu, nazorno odkrili, da je samoupraven in družbeno obveščen pristop k problemom družbenega razvoja v naših pogojih edina učinkovita alternativa vsem drugim sistemom in metodam usklajevanja in usmerjanja razvoja. Na tem smo gradili tudi našo oceno, da temeljnih ciljev in usmeritev družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 ni potrebno spreminjati, da pa se moramo družbeno, organizacijsko in strokovno usposobiti za sprotno zaznavanje problemov in da jih moramo tudi učinkovito reševati.

Izvršni svet bo v skladu s sprejetim programom v jeseni predložil Skupščini SR Slovenije osnutek resolucije za leto 1978, ki bo moral izhajati iz sklepov in stališč, ki jih boste na današnjem zasedanju sprejeli, kakor tudi iz dodatnih in poglobljenih spoznanj, do katerih bomo v tem času še prišli. To pa nalaga tudi drugim nosilcem planiranja obveznost, da temeljito proučijo realnost svojih planskih izhodišč in usmeritev ter v smislu kontinuiranega planiranja svoje cilje in naloge uskladijo z realnimi materialnimi možnostmi.

Uveljavljanje sistema samoupravnega družbenega planiranja nujno zahteva tudi takšno metodologijo planiranja, ki bo izhajala iz naših družbenih potreb in prakse ter na znanstvenih osnovah marksistične politične ekonomije in analize nosilce planiranja usposobila za zaznavanje kvalitetnih premikov v razvoju proizvodjalnih sil in samoupravnih produkcijskih odnosov. Izvršni svet meni, da se morajo v to nalogo, tako v republiki kot v federaciji, vključiti tako znanstveni delavci na univerzah in inštitutih kot strokovni delavci v planskih organih in drugih institucijah.

Predsedujoči Stane Markič: Zaključujem skupno zasedanje in prosim delegate, da odidejo v dvorane, kjer so začeli seje.

(Skupno zasedanje je bilo končano ob 10.05.)

skupno zasedanje zboraz združenega dela in zboraz občin

22. junija 1977

Predsedovala: Mara Źlebnik,
predsednica Zboraz občin

Začetek zasedanja ob 10. uri.

Predsedujoča Mara Źlebnik: Začenjam skupno zasedanje Zboraz združenega dela in Zboraz občin. Prosim tovariša Milovana Zidarja, da poda uvodno obrazložitev!

Milovan Zidar: Tovarišice in tovariši! Obravnavani dogovor je nastajal od leta 1974 dalje, v obdobju priprav za sprejetje številnih sistemskih zakonov — od zakona o družbenem planiranju, zakona o združenem delu, zakonov s področja blagovnega, zunanjetrgovinskega in deviznega sistema, ki so bili medtem že sprejeti, do zakona s področja sistema in družbene kontrole cen, ki še nastaja. V tem času se je temeljna koncepcija predloženega dogovora spremenila od izrazito državnega intervencijskega sistema poseganja na področje agroživilskega kompleksa, ki je bilo v veljavi v obdobju 1973—1975 po prejšnjem dogovoru, do celovitega planskega dokumenta. Predloženi dogovor opredeljuje pravice in obveznosti vseh organiziranih subjektov na področju agroživilstva pri proizvodnji, predelavi in prometu hrane, seveda izhajajoč iz realnih interesov delovnih ljudi in občanov, da kot producenti in porabniki medsebojno usklajujejo razmerja in pogoje proizvodnje in distribucije hrane.

Spreminjanje temeljev, na katerih je zasnovan dogovor, je tako pripomoglo, da je odpravljeno oziroma močno zmanjšano neposredno poseganje države v dohodek organizacij združenega dela v kmetijstvu prek izplačevanja razvojnih premij. Ukinja se oblikovanje cen na podlagi stroškovnega principa, ki ne upošteva nujnosti stalnih prizadevanj za povečanje produktivnosti in dohodka, in se prehaja na sistem dogovarjanja o cenah v skladu s povpraševanjem in ponudbo na domačem in tujem trgu, ob upoštevanju sprejetih planov. Z uvedbo bilanciranja proizvodnje ter potrošnje in rezerv hrane po republikah in avtonomnih pokrajinah se bistveno povečuje odgovornost republik oziroma vseh delovnih ljudi in občanov v republikah za izvajanje lastnih planov in za trajnejše organizirano samoupravno in dohodkovno povezanost med prizvajalci in potrošniki hrane na enotnem jugoslovanskem trgu v skladu s potrebami in

tržnimi gibanji. Na ta način in z opredelitvijo politike cen, ki izhaja iz enakopravnosti pogojev pridobivanja dohodka združenega dela na področju agro-industrijskega kompleksa, se bodo postopno odpravljala nasprotja, ki so bila prisotna pri uresničevanju srednjeročnega plana 1971—1975 glede bilančnih odnosov med tako imenovanimi proizvodnimi in porabniškimi območji oziroma republikami. Zato se namesto ukrepov v proizvodnji hrane uvajajo kompenzacije v potrošnji, ki jih na podlagi medsebojnega dogovora zaradi zaščite življenjskega standarda in zaradi pospeševanja porabe, s tem pa tudi proizvodnje, določajo in izplačujejo republike za porabo določenih vrst hrane v svojem območju v maloprodaji.

Zato lahko rečemo, da pomeni dogovor, kljub zakasnitvi pri njegovem sprejemanju, znaten prispevek k celotni stabilnosti v naši družbi. Prav zato pa je dogovor tudi pomembna afirmacija gospodarskega in političnega sistema, ki se gradi na podlagi ustave in novih sistemskih zakonov.

Proizvodnja hrane je po vrsti mednarodnih kriz, ki so vplivale tudi na našo državo in njeno zunanjetrgovinsko in plačilno bilanco, opredeljena kot dejavnost skupnega interesa, pomembna za skupen gospodarski razvoj v državi. Vse to z namenom, da bi s celoto naporov družbeno organiziranih proizvajalcev v kmetijstvu, živilski industriji in trgovini kot neposredno zainteresiranih in odgovornih za proizvodnjo in promet s hrano na eni strani in z odgovornostjo celotnega združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti — od občin do federacije — na drugi strani, zagotovili rast kmetijske proizvodnje v obdobju 1976—1980 po povprečni stopnji 4 % letno in v živilski industriji po 8 % letno. Na ta način bi dosegli naslednje temeljne cilje:

— zadovoljitev pričakovanega povpraševanja po hrani in njeno kvalitetno spremembo;

— oblikovanje in vzdrževanje ustreznih rezerv hrane, da bi se tako izognili premočnim vplivom vremenskih nihanj v posameznih letih;

— povečanje ekonomsko racionalnega izvoza hrane in izvoz znanja in tehnologije pri proizvodnji hrane, zlasti v države v razvoju;

— zmanjšanje in postopna ukinitve uvoza tistih prehranskih proizvodov, ki jih lahko trajno in na racionalni ekonomski osnovi proizvajamo doma.

V smislu navedenih ciljev je za vso državo zlasti močno poudarjen pomen povečanja proizvodnje artiklov, kot so žita, industrijske rastline, predvsem sladkorna pesa in oljnice, ki so strateškega pomena. Prav tako naj bi se povečala tudi živalska proizvodnja, proizvodnja sadja in zelenjave. To pa zahteva znatne organizacijske napore in vlaganja v kmetijske kapacitete, v skladišča, hladilnice, modernizacijo transporta in v kapacitete za distribucijo hrane.

V živilski industriji naj bi se poleg proizvodnje sladkorja zlasti izredno naglo dogradila mlekarska industrija, ki že danes precej zaostaja za ponudbo mleka in že predstavlja zavoro za razvoj živinoreje, s premalo kvalitetno in premalo pestro ponudbo pa tudi zavor za rast potrošnje. Ob visokem deležu zaposlenih žena pa naj bi zlasti večji porabniški centri več in predvsem hitreje pričeli vlagati v industrijsko pripravo gotove hrane.

V Sloveniji, kjer so kmetijske in živilske organizacije na podlagi svojih planov sprejele skupni samoupravni sporazum o temeljih skupnega plana razvoja kmetijstva in živilstva kot uskladitev planskih ciljev in skupno obveznost za realizacijo družbenega plana Slovenije oziroma za izpolnitev sprejetih obveznosti Slovenije v okviru družbenega plana v Jugoslaviji, naj bi kmetijska proizvodnja rasla po stopnji 3—3,5 % letno. Poleg dosedanje usmeritve v pridelo-

vanje krme in na tej podlagi v razvoj živinoreje, poleg nadaljevanja obnove vinogradov in sadovnjakov je posebno poudarjena nujnost afirmacije tržnega poljedelstva na ravninskih področjih — povečanje tržnosti pšenice in začetek proizvodnje sladkorja v Ormožu, večji pridelek na enoto površine pri krompirju in boljša organizacija odkupa in prodaje ter nadaljnje širjenje proizvodnje koruze za krmske potrebe in oljne repice za predelavo.

Sprejeta usmeritev zahteva v Sloveniji pospešen razvoj družbenih kmetijskih obratov in razvoj različnih oblik združevanja dela, sredstev in zemlje kmetov prek samoupravnih oblik podružbljanja proizvodnje, ki jih nudita ustava in zakon o združenem delu. Izrednega pomena je pospešitev procesa sanacije zemljiško-posestne strukture ter melioracijskih posegov, ki naj bi zagotovili nadomeščanje z naraščajočo urbanizacijo izpadlega njivskega sveta in večjo proizvodnjo v kompleksih.

Vsekakor velja še posebej opozoriti, da dogovor v vsem izenačuje družbeno-ekonomski položaj celotne družbeno organizirane kmetijske proizvodnje ne glede na to, da se odvija v družbenih obratih ali pri kmetih. Specifični ukrepi, ki so po dogovoru predvideni za zasebni sektor, naj bi pripomogli predvsem k hitrejši intenzifikaciji proizvodnje, večjim vlaganjem, hitrejši rasti produktivnosti dela in pospešenemu samoupravnemu organiziranju tega dela kmetijstva, saj bodo uživale družbeno podporo po dogovoru le tiste usmeritve v proizvodnji, ki se organizirano, v medsebojni povezanosti in soodvisnosti vključujejo v uredničenjevanje in uredničenjevanje.

Ekonomska politika, ki naj bi v procesu kontinuiranega planiranja in izvajanja planov predstavljala podporo razvoja in njegovo usmerjanje v skladu z družbenimi potrebami, dobiva v skladu s celoto sprememb v družbeno-ekonomskem in političnem sistemu novo dimenzijo. Vse bolj naj bi se oblikovala tudi v združenem delu.

Novi dogovor zahteva od proizvajalcev, predelovalcev, trgovine in porabnikov, da si na osnovi skupnega planiranja potreb v odnosih trajne medsebojne odvisnosti in materialnih odgovornosti zgradijo lasten sistem organiziranosti od proizvodnje do porabe na podlagi dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja. Posebej naj poudarim, da mora ta sistem zajeti konkretno povezane zainteresirane partnerje, ne glede na republiške in občinske meje. Merila za takšno povezovanje so ekonomska in tržna: skladnost potreb in možnosti, interes za stabilnost proizvodnje in oskrbe ter dohodkovni interesi. Dogovor torej odklanja logiko administrativne distribucije in afirmira plansko — tržno komponento. V SR Sloveniji bo potrebno pospešiti zaradi majhnih in razdrobljenih proizvodnih kapacitet medsebojno povezovanje celotnega agroživilskega kompleksa na trajnejši podlagi; zlasti pa velja poudariti nujnost hitrejšega povezovanja tudi tega dela gospodarstva v enotnem jugoslovanskem tržnem prostoru.

S strani države, predvsem republik, naj bi se v bodoče, kot je razvidno iz dogovora, zadržale kompenzacije za nekatere prehranske proizvode. Politika regresiranja gnojil naj bi se do leta 1979 postopno prenesla v cene. Zaradi sezonskega značaja in večje stabilnosti proizvodnje in bolj organiziranega pretoka blaga se mora ohraniti in v tem srednjeročnem obdobju celo razširiti politika solektivnega kreditiranja poslovnih bank ob sorazmerno močni udeležbi sredstev primarne emisije.

Ohranja se tudi posebna podpora izvozu kmetijsko-živilskih proizvodov, ki so v glavnih deželah uvoznih v neenakopravnem položaju zaradi carinskih in drugih protekcionističnih zaprek.

Spoštovane tovarišice in tovariši! Ko Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga obema zboroma, da pooblastita delegacijo te skupščine v Zboru republik in pokrajin, da glasuje za dogovor v celoti, se zaveda treh stvari:

— da so nekatere rešitve v dogovoru kompromis na podlagi številnih usklajevanj stališč med republikami in pokrajinama, vendar pa odraz različnosti in realnosti pogojev ter interesov v proizvodnji in porabi hrane; zato bosta tekoča ekonomska politika in medsebojno dogovarjanje na vseh ravneh morala še vedno in sproti odstranjevati ostanke starega in presegati z novimi rešitvami različnost interesov;

— da dogovor kot takšen predstavlja planski dokument, ki sam po sebi ob sklenitvi predstavlja predvsem jasno razmejitev posameznih in skupnih odgovornosti v proizvodnji, organiziranosti in oblikovanju ekonomske politike pri vseh nosilcih planiranja. V tem smislu predstavlja za SR Slovenijo dogovor priložnost za zagotovitev skladnejšega razvoja ob novem ovrednotenju naravnih resursov, kot so kmetijska zemljišča in voda oziroma produkcijske sile. S tem pa se postavlja pred vse nas velika odgovornost za izpolnitev sprejetih obveznosti, ki so oblikovane v družbenem planu SRS in dogovoru, konkretizirane pa v predloženem akcijskem programu, ki predstavlja sicer nadaljevanje že začetega dela in za katerega predlagamo, da ga prav tako sprejmete;

— da dogovor nalaga republikli visoko materialno in finančno odgovornost, zlasti za zagotovitev finančnih sredstev za pokrivanje kompenzacij za hrano v lastnem območju kot del politike življenjskega standarda, pospeševanja potrošnje in solidarnosti delovnih ljudi v območju republike; ta sredstva bo potrebno še zagotoviti. Naša opredelitev je, naj bi se viri sredstev republikam zagotovili posebej in enotno za vso državo, ker sedaj opredeljeni dohodki republike nikaikor ne zadoščajo za pokrivanje nastalih obveznosti, čeprav le-te nadomeščajo rešitve iz preteklega obdobja na ravni federacije.

Končno velja opozoriti še na dvoje:

Kot prvo, dogovor opredeljuje razvojno politiko in elemente ekonomske politike za tiste kmetijsko-živilske proizvode, pri katerih so se republike sporazumele, da so vse skupaj zainteresirane za njihov razvoj. To nas zavezuje, da na specifičnih, za Slovenijo pomembnih segmentih izvajanja družbenega plana zgradimo lastne rešitve. To velja za politiko kreditiranja tekoče proizvodnje, kjer bodo morali upravljalci poslovnih bank z medsebojnim sporazumevanjem po naši oceni združevati sredstva pod ustreznimi pogoji za proizvodnjo in zaloge krompirja, hmelja, določenih vrst sadja ipd. Prav tako velja opozoriti, da se potrošna središča prepočasi in premalo intenzivno organizirajo za boljšo oskrbo.

Prav tako pa bo republika morala sprejeti ukrepe za stabilizacijo živinorejske proizvodnje, za nadaljevanje modernizacije družbenih mlečnih farm, za sofinanciranje kmetijske pospeševalne službe, za pospešeno izvajanje melioracij in za zagotavljanje socialne varnosti ostarelih kmetov, kot to določa družbeni plan naše republike.

In kot drugo smo na tem mestu dolžni opozoriti, da med republikami že poteka usklajevanje dogovora o kompenzacijah za hrano v potrošnji za prihodnje polletje. S 1. julijem namreč prenehajo veljati zvezni zakoni o premijah in kompenzacijah za mineralna gnojila, za mlado govedo, sojo, mleko in nekatere vrste mesa ter odlok o premiranju mleka v republiki. Izvršni svet v tem trenutku ocenjuje, da so bila prizadevanja za sklenitev dogovora o kompenzacijah oziroma za prehod na novi režim, torej o prenosu premij in kompenzacij

iz kmetijske proizvodnje v maloprodajo, v sfero socialne politike, premalo intenzivna na vseh ravneh. Zato ocenjujemo, da obstaja verjetnost, da bo po prvem juliju prišlo do predloga za podaljšanje obstoječega sistema v skladu s 77. členom predloženega dogovora. Kljub vsestranskim prizadevanjem, da se dogovor o kompenzacijah sklene, bo Izvršni svet zaradi kontinuitete ekonomske politike v drugem polletju 1977 očitno prisiljen med ukrepi iz republiške pristojnosti na podlagi zakona o proračunu SR Slovenije sprejeti odlok o podaljšanju premiranja mleka tudi v drugem polletju 1977, pri čemer bo zaradi nujnosti takojšnje izgradnje kapacitet za predelavo mleka del premije namensko usmeril za izgradnjo mlekarn. Pri tem želim ponovno opozoriti, da za takšen ukrep nimamo zagotovljenih vseh potrebnih sredstev, ki naj bi se zagotovila ali iz novih virov ali s prenosom dela nastalih obveznosti v leto 1978.

Na koncu vas, spoštovane tovarišice in tovariši delegati, prosim, da sprejmete sklep o pooblastitvi delegacije SR Slovenije v Skupščini SFRJ, da glasuje za predoženi dogovor, in da sprejmete akcijski program ter v skladu s predlogom Odbora za agrarno politiko zavežete predlagatelje — Izvršni svet, Gospodarsko zbornico in Zadružno zvezo, da enkrat letno poročajo tej skupščini o uresničevanju dogovora.

Predsedujoča Mara Žlebnič: Hvala lepa, tovariš Zidar! S tem zaključujem skupno zasedanje in prosim delegate Zbora občin, da gredo v malo dvorano, kjer bomo takoj nadaljevali sejo.

(Zasedanje je bilo končano ob 10.25.)

skupno zasedanje zboru združenega dela, zboru občin in skupščine raziskovalne skupnosti slovenije

20. julija 1977

Predsedoval: Štefan Nemeč,
predsednik Zboru združenega dela

Začetek zasedanja ob 9.20.

Predsedujoči Štefan Nemeč: Pričenjam skupno zasedanje Zboru združenega dela, Zboru občin in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Uvodno obrazložitev k točki dnevnega reda »raziskovalna dejavnost kot sestavina združenega dela« bo podal dr. Milan Osredkar, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost. Prosim!

Dr. Milan Osredkar: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Pred enim letom je Skupščina razpravljala o inovacijah, o gradivu, ki sta ga pripravili Gospodarska zbornica in Raziskovalna skupnost Slovenije za razpravo, katere končni rezultat je bil podpis družbenega dogovora o inovacijah ter objava stališč in sklepov Skupščine SR Slovenije v tej zvezi.

V tej razpravi je bil raziskovalni dejavnosti dan velik poudarek kot enemu najpomembnejših elementov v celotnem sklopu inovacijskih procesov v najširšem smislu besede. Poudarjeno je bilo, da je raziskovalna dejavnost v povezavi s številnimi drugimi dejavniki tista, brez katere ne moremo pričakovati v celi vrsti družbenih aktivnosti takih dosežkov, kot smo si jih začrtali v družbenem planu. To je bil vzrok, da je bil že takrat sprejet sklep, da bo Skupščina v čim krajšem možnem času razpravljala posebej o raziskovalni dejavnosti.

Raziskovalna dejavnost je v vsaki moderni družbi nepogrešljiv dejavnik razvoja. To dejstvo je danes tako splošno sprejeto, da o tem ne bi bilo potrebno kaj več govoriti. Naj navedemo le, da gre približno $\frac{1}{3}$ slovenske proizvodnje v mednarodno menjavo, pa nam bo jasno, da že samo to terja visoko konkurenčnost, tako v produktivnosti kot v produktih, ki je brez dobro vraščene raziskovalne dejavnosti ni mogoče vzdrževati.

Vsekakor je bila glede na to odločitev Skupščine, da posebej govori o raziskovalni dejavnosti, pravilna. Hkrati pa je sprožila razpravo tudi o vseh drugih delih tako imenovanih inovacijskih procesov. Ti drugi deli se večkrat bodisi podcenjujejo ali pa se ne vidi njihove prave povezave z raziskovalno dejavnostjo.

Po drugi strani pa je raziskovalna dejavnost odločilno pomembna za nekatera družbena področja, katerih vpliv na dvig splošne družbene produktivnosti je lahko zelo posreden in zapleten, mnogo bolj kot na primer pri gospodarstvu. Njen pomen za razvoj kulture, nacionalne samobitnosti in seveda celotnega samoupravnega sistema in neuvrčenosti presega enostavne kategorije, dosegljive samo z ekonomskimi merili.

Če torej razpravljamo posebej o raziskovalni dejavnosti, s tem nikakor ne zmanjšujemo pomena drugih dejavnosti, ki so nepogrešljive tudi za uveljavljanje raziskovalne dejavnosti, pa seveda tudi ne množičnega ustvarjalstva, množičnega novatorstva, brez katerega si prav tako ne moremo misliti uspešnega izboljševanja proizvodnje in za katero je bilo pri nas še mnogo premalo storjenega, čeprav je bila začeta v skladu z družbenim dogovorom o inovacijah vrsta akcij.

Za današnjo obravnavo je bilo pripravljeno obširno gradivo. To pa seveda ni edino gradivo, na katero se naslanjamo v tej razpravi. Če ne omenjam ponovno družbenega dogovora o inovacijah in stališč Skupščine v tej zvezi, je vsekakor treba posebej omeniti stališča in druge materiale Predsedstva Socialistične republike Slovenije v zvezi z raziskovalno dejavnostjo, pa tudi gradivo Izvršnega komiteja CK ZK Slovenije, ki je razpravljal o uresničevanju kongresnih resolucij in stališč 40. seje Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Tudi ta gradiva kažejo na izjemno pomembnost raziskovalne dejavnosti in na potrebo, da se razprava prenese tudi v samo skupščino in s tem doseže v tej razpravi najširša udeležba vse delegatske in samoupravne osnove in sinteze vseh materialov.

Namen gradiva, ki je bilo pripravljeno posebej za to razpravo, pa je predvsem, da pokaže čimbolj realno stanje raziskovalne dejavnosti in da s tem prispeva k iskanju poti, kako njeno vlogo še bolj učinkovito uresničevati.

Vse kaže, da smo s tem gradivom del namena že dosegli, saj je sprožilo obširno razpravo, ki je že sama po sebi vir pomembnih dopolnitev.

Gradivo je kot zbirka dejstev in podatkov pomembno, kajti morda je prav za raziskovalno dejavnost značilno to, da je o njej na splošno premalo podatkov, da je, vzeto na splošno, delegatska baza o tej dejavnosti manj informirana, kar ima za posledico napačne ali celo enostranske poglede na celoto in zato tudi napačno sklepanje o stanju in potrebah na področju raziskovalne dejavnosti.

Zato je potrebno težiti h gradivu, ki bi zajelo čimveč dejstev. S tem pa smo seveda zašli v težave, da je gradivo preobširno, da smo delegate obremenili z obširnimi materialom in zmanjšali verjetnost, da bodo utegnili gradivo temeljito proučiti. Vendar kaže že dosedanja razprava, da vlada za predmet razprave izredno zanimanje in da so delegati proti pričakovanju gradivo močno uporabili. Že samo to dejstvo predstavlja samo po sebi lep uspeh za osveščanje o pomenu raziskovalne dejavnosti.

Pri sestavljanju gradiva je bila že na samem začetku velika težava s podatki. Pokazalo se je, da so podatki o raziskovalni dejavnosti zelo skromni in nepopolni. Zbirajo se sicer po več poteh, vendar vse te poti med seboj niso uskladene ali pa se podatki dajejo na osnovi premalo pojasnjenih zahtev, kar seveda daje tudi premalo jasne odgovore. Za ilustracijo navedimo le, da je podatek o številu oseb, ki se ukvarjajo z raziskovalno dejavnostjo, zelo nezanesljiv. Še več, ta podatek, dobljen iz različnih virov, je med seboj večkrat nepriemerljiv. Isto velja na primer za podatke o tem, kakšna sredstva so bila vložena za licence, za nakup tehničnih postopkov in podobno dokumentacijo, ki smo

jih potrebovali, ko smo se lotili priprave osnov za ureditev vprašanja amortizacije znanja, kot jo predvideva zakon o združenem delu.

Upravičeno je seveda vprašanje, zakaj nimamo boljših podatkov. Glede tega lahko ugotovimo zanimivo dejstvo, da celo pri zelo razvitih in industrijsko razvitih deželah s težavo najdemo skladne in popolne podatke o raziskovalni dejavnosti. Pri nas je to še težje, ker je od takrat, ko sta bila raziskovalni dejavnosti z zakonom o združenem delu dana in na novo definirana družbeno-ekonomski odnos in funkcija, minilo zelo malo časa, tako da je bilo praktično nemogoče zgraditi konsistenten sistem zajemanja podatkov, ki bi se skladal tudi z zajemanjem ostalih družbenih podatkov, na način, ki ustreza potrebam našega samoupravnega socializma. Tako ostaja odprta ena od glavnih nalog, ki bo terjala intenzivno in poglobljeno delo, to je ustvariti sistem zajemanja podatkov o raziskovalni dejavnosti, ki bo omogočil dovolj zanesljiv in skladen vpogled v dogajanje.

Preden se spustimo v kritično obravnavo raziskovalne dejavnosti, je potrebno omeniti, da kritična obravnava ne pomeni, da raziskovalna dejavnost doslej ni bila uspešna, da niso bili doseženi s pomočjo raziskovalne dejavnosti v družbi in gospodarstvu pomembni uspehi. Kjer je prišlo do smiselne in smotrne povezave raziskovalne dejavnosti z drugimi dejavniki, ki so potrebni za doseg uspehov, smo dosegli zavidljive rezultate. Takih primerov ni malo, če pomislimo le na elektronsko industrijo ali farmacevtsko, strojno ali metalurško industrijo, vendar so podatki tudi o tem nepopolni. To je razlog več, zakaj ne bi bilo prav, da bi se spuščali v podrobno navajanje posameznih uspešnih primerov, saj bi s tem napravili veliko krivico vsem tistim, za katere podatki niso zbrani čeprav so uspehi morda enaki ali vsaj primerljivi.

Vendar je v celoti vzeto teh prizadevanj in uspehov premalo po obsegu in po teži, če hočemo doseči planirani družbeni razvoj in spremembe, ki jih tak razvoj postavlja. Zato se takoj postavi vprašanje, kateri so dejavniki, ki zahtevajo strukturne premike in s tem povečanje vloge obsega in deleža raziskovalne dejavnosti v razvojnih procesih. Nesporno je prvi dejavnik ekonomska zveza med osebnim dohodkom delavcev in dohodkom, ki ga delavec ustvarja, in to ne samo s svojim živim delom, ampak tudi kot upravljalec, ko odloča o sredstvih družbene reprodukcije, o družbenem kapitalu svoje temeljne organizacije združenega dela, delovni organizaciji in družbi kot celoti.

Na prvem mestu je potrebno zagotoviti ekonomsko motiviranost delavcev za povečanje dohodka in s tem v zvezi tudi za vlaganje ustvarjalnega oziroma pridobljenega dohodka, o katerem delavec odloča, tja, kjer lahko največ prispeva k povečevanju ustvarjene nove vrednosti, kar pa nesporno terja tudi večjo vlogo znanja in raziskovalne dejavnosti.

Drugi dejavnik je celoten sistem družbenih dogovorov, predpisov in drugih regulativnih aktov, ki uvajajo ukrepe in mehanizme, ki naj pripeljejo do izpolnitve prvega dejavnika oziroma pogoja. Tudi stališča in sklepi Skupščine so pomemben del tega drugega dejavnika.

Tretji dejavnik je zavest o pomenu znanja, o pomenu raziskovalne dejavnosti, o pomenu ustvarjalnosti in o tem, da je treba znanju v največji meri dati pravo vlogo in položaj. Subjektivna zavest in politična akcija v tej smeri sta neprecenljivi in v tem pogledu je že dosedanja razprava v delegatski osnovi močno prispevala k osveščanju.

Naše napore torej usmerjamo na izpolnitev vseh treh pogojev oziroma na učinkovanje vseh treh dejavnikov, v tem trenutku posebno na drugega in

tretjega, kjer lahko sedaj največ naredimo, ne da bi morali čakati, da bo v celoti izpolnjen prvi pogoj.

Kaj nam torej pove naše gradivo, kaj nam povedo podatki glede na doslej omenjeno? Nimam namena in odveč bi bilo, da bi ponavljal ali povzemal celotno gradivo, zato bom skušal obdelati le nekatera vprašanja, ki nas posebej zanimajo. Najprej osnovno vprašanje, kako je raziskovalna dejavnost vključena v celotno združeno delo, v kakšni meri je res del celotnega združenega dela.

Kljub doseženim uspehom in premikom lahko rečemo, da je raziskovalna dejavnost še vedno premalo aktiven dejavnik pri razvijanju proizvodnih sil in družbene produktivnosti, premalo dejavnik družbenega razvoja v celoti. Ni se še v zadostni meri pojavila kot sestavni del uskladenega kompleksnega napredka ali inovacijskega procesa družbe. Ni še postala v zadostni meri niti del razvojnih načrtov niti iz njih izhajajočih razvojnih programov niti še ni postala v zadostni meri del metode, pristop pri pripravi razvojnih planov pri upravljanju in pri odločitvah.

Če vse drugo, kar vpliva na vraščenost raziskovalne dejavnosti v združeno delo, zanemarimo in upoštevamo samo vlogo plana, nam veliko pove podatek, da četrtnina temeljnih organizacij združenega dela še vedno nima plana in da tudi tisti plani, ki so, v veliki meri zanemarjajo raziskovalno dejavnost kot sredstvo za doseganje plana. Najbolj drastičen primer tega so morda samoupravne interesne skupnosti v gospodarstvu in družbenih dejavnostih. Kar naprej ponavljamo dejstvo, ki je zato že kar obrabljeno, da pet od osmih samoupravnih skupnosti s področja gospodarstva v svojih sporazumih o temeljnih planov raziskovalne dejavnosti niti ne planira niti ne omenja, ne direktno ne posredno. Enako velja za sedem od devetih samoupravnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti. Podobno velja za razne zahteve združenega dela, vložene v bankah, pri katerih bi lahko pričakovali, da bo v investicijah, za katere se išče bančna pomoč, zajeta tudi tem investicijam potrebna raziskovalna dejavnost, vendar tega praktično nikjer ni. Lahko rečemo, da je še vedno zelo običajen tak odnos, kot da raziskovalna dejavnost ni stvar in odgovornost subjektov združenega dela samega, da ni njihovo sredstvo za doseganje planskih in razvojnih ciljev in da je za raziskovalno dejavnost, če je že subjektom potrebna, odgovoren nekdo drug, nek budget, neka država, ki je v resnici ni.

Ta dejstva nikakor niso edini vzrok za nezaželeno stanje, vendar nam pomagajo razložiti, zakaj zastajata posodabljanje proizvodnih procesov in avtomatizacije, zakaj produktivnost ne raste v skladu s predvidevanji, zakaj je delež našega znanja v strukturi dela, posebno glede na uvoženo znanje, prenizek, zakaj se raziskovalna dejavnost premalo vključuje v celotne družbene procese in zakaj je tudi medsebojno povezovanje proizvodnih in raziskovalnih zmogljivosti, bodisi znotraj ali zunaj organizacije združenega dela ali celo povezovanje med samimi organizacijami združenega dela glede na prenos znanja premajhno. To stanje seveda ne more čakati na to, da se bodo spremenili vsi dejavniki, da se bodo spremenili predvsem ekonomski dejavniki, ekonomska zveza med osebnim dohodkom in ustvarjenim dohodkom, zato moramo še sedaj storiti vse, kar je mogoče za to, da prek ostalih dveh dejavnikov v čim večji meri vključimo raziskovalno dejavnost v razvojne procese združenega dela, v njegove razvojne plane, metode upravljanja in odločanja.

Konkretno si bo treba prizadevati za dosledno izvajanje samoupravnega družbenega planiranja, o katerem mora vsaka temeljna organizacija združenega dela že z elementi za svoj plan določiti osnovno usmeritev svojega razvoja, pri

tem pa vključiti vanj raziskovalno dejavnost in jo usklajevati z drugimi nosilci družbenega planiranja.

Pravo vključitev raziskovalne dejavnosti v razvojne plane pa lahko pričakujemo le, če bodo subjekti združenega dela poverili ustreznim samoupravnim in strokovnim organom izrecno odgovornost za spodbujanje in vključevanje raziskovalne dejavnosti v svojo dejavnost in odločitve. Ti organi, ki se lahko oblikujejo na razne načine, na primer tudi kot razvojno-programski sveti, morajo poskrbeti ne le za to, da bodo samoupravljalci osveščeni o vlogi raziskovalne dejavnosti in za svoje odločitve čimbolj informirani o možnostih, ki jih nudi znanje, o ciljnih in poteku raziskav, ampak tudi za to, da bodo raziskovalne in svetovalske organizacije in njihovi strokovnjaki vključeni z vso in posebno strokovno odgovornostjo v ustvarjanje in izvajanje konceptov razvoja.

Tovariš Kardelj pravi, da ima vsak družbeni subjekt pravico do znanosti. Torej nobeno območje združenega dela pa tudi družbenopolitične skupnosti ne morejo ostati brez učinkovitega raziskovalnega oziroma znanstvenega zaledja in razvojno-programskih svetov. Torej ne le gospodarstvo, tudi družbene dejavnosti, kot na primer vzgoja in izobraževanje in drugi. Ti ukrepi pomenijo v resnici izvajanje odgovornosti, ki jih družbenim subjektom nalaga zakon o združenem delu za njihov lastni razvoj in izrabo možnosti, ki jih zakon nudi, da se raziskovalna prizadevanja vključujejo v reproduktivni proces in krijejo zanje stroški iz vseh virov, ki izhajajo iz družbenoekonomskih funkcij raznih delov prihodka in dohodka.

Izvajanje samoupravnega planiranja tako v gospodarskih kot družbenih dejavnostih, uveljavitev potrebnih razvojno-programskih svetov, izpolnjevanje odgovornosti, ki jih določa zakon o združenem delu, in izraba vseh možnosti za programiranje in financiranje raziskovalne dejavnosti, ki jih predvideva zakon o združenem delu, vključitev raziskovalcev na vseh mestih, kjer se ustvarjajo in izvajajo koncepti razvoja, in končno, samoupravna organiziranost raziskovalne dejavnosti, šele to tvori celovit sistem odgovornosti programiranja in izvajanja raziskovalne dejavnosti, ki je danes komaj v zametkih, brez katerega pa si resnične vključenosti in vraščenosti raziskovalne dejavnosti v združeno delo ne moremo zamišljati.

Naslednje pomembno vprašanje je vprašanje samoupravne organiziranosti raziskovalne dejavnosti. V skladu z ustavo in zakonom je organizirana raziskovalna dejavnost v raziskovalnih skupnostih v občinah in po področjih združenega dela oziroma strokah in panogah. Ves sklop raziskovalnih skupnosti je povezan v Raziskovalno skupnost Slovenije.

V primerjavi s prejšnjo zasnovo raziskovalne skupnosti predstavlja sedanja bistveni napredek, saj je število delegatskih mest uporabnikov približno 2000, število delegatskih mest raziskovalcev pa okrog 800, to je 40 % vseh delegatov kar pomeni, da so uporabniki in izvajalci v skupnostih res obširno in številno zastopani. Vendar ostaja med področnimi raziskovalnimi skupnostmi na eni in občinskimi raziskovalnimi skupnostmi ter Raziskovalno skupnostjo Slovenije na drugi strani kvalitativna razlika. Če sta družbenoekonomski položaj in vloga občinskih raziskovalnih skupnosti in Raziskovalne skupnosti Slovenije dovolj jasna, če je njihova vloga predvsem vloga trajne iniciative za usklajevanje in sintezo stališč občine oziroma republike kot družbenopolitične skupnosti in je načelno odprto le vprašanje večje ali manjše formalne vključitve v skupščinski mehanizem, potem je družbenoekonomska vloga na področju raziskovalne skupnosti manj jasna oziroma manj čista. Upravičeno se potem zastavlja vprašanje,

zakaj so sploh nastale. Vendar je bila to popolnoma logična in smiselna rešitev, ki je bila tudi v kratkem času izvedljiva. Lahko rečemo, da se šele sedaj pojavljajo realnejše možnosti tudi za drugačen pristop. Področne skupnosti so organizirane po panogah oziroma po strokah, vanje se vključujejo uporabniki in izvajalci predvsem glede na svoj interes za raziskovalne programe v določeni stroki oziroma panogi. Ta interes pa je v obstoječih razmerah — med drugim tudi po tradiciji »državnega« financiranja in praktično brez tradicije neposrednega programiranja in financiranja, ostajal predvsem načelen in se je v premajhnem obsegu odražal kot konkreten interes pri določenih raziskavah, takih raziskavah, ki bi bile za izvajalce in predvsem uporabnike konkreten del njihovih planov in zato življenjskega oziroma osnovnega interesa pri pridobivanju njihovega dohodka in sploh pri njihovem obstoju.

V področnih skupnostih in njihovih telesih, kot je to v gradivu podrobno opisano, so se zato znašli delegati uporabnikov in izvajalcev, katerih neposredni interes ni bil dovolj opredeljen oziroma večkrat celo pomešan. Posledica tega je bila, da se načelni interes za stroko in panogo ni odražal kot konkretni interes za določeno raziskavo, ampak veliko bolj kot konkreten oziroma praktičen interes za denar iz obvezno združenih sredstev, ki je bil dodeljen področni raziskovalni skupnosti. Posledica takega stanja je bil tudi način dela raznih teles področnih skupnosti, ki so bile v največ primerih sestavljene tako, da so bili v njih zastopani tako tisti uporabniki in izvajalci, ki imajo življenjski interes za dosežke raziskav, ki so jim potrebne za ustvarjanje dohodka, kot tudi tisti uporabniki in izvajalci, ki imajo celo nasprotujoč ali le načelen, ne pa konkreten interes za raziskave v stroki ali panogi, za katero so sicer zainteresirani. Teh drugih ne žuli resnična in praktična potreba po dosežku, zato lahko situacijo pri odločanju v teh telesih ponazorimo s podobo o siti vrani, ki lačni ne verjame. Tudi pri največjih prizadevanjih in naporih, ki se nesporno vlagajo v delo področnih raziskovalnih skupnosti, in v raziskovalni skupnosti sploh, se je pokazalo, da v taki mešani situaciji ne more biti takih rezultatov, kot bi si jih vsi želeli. To kaže, kako nujno je razčistiti, kdo je v določenem primeru res uporabnik.

Če poleg tega upoštevamo še znano težnjo uporabnikov, ki je posledica neveljavljanja zakona o združenem delu, da bi dobili čimveč iz obvezno združenih sredstev in na ta način varčevali pri lastnih sredstvih, potem je razumljivo, da je prišlo do znanih primerjav o tem, koliko je posamezna panoga vlagala v obliki obvezno združevanih sredstev in koliko je dobila teh sredstev nazaj za svojo panogo oziroma celo za raziskave, ki so jih opravljali uporabniki sami.

Ta končni učinek je seveda popolnoma nesmislen, saj je odveč združevati sredstva za to, da bi prišla uporaba nazaj tistemu, ki jih združuje. Namen obveznega združevanja sredstev nikakor ni takšen.

Izhod iz takega stanja, v katerem vloga in interesi niso jasno opredeljeni, je ta, da se prvič opredelijo konkretni cilji in konkretni namen oziroma uporaba raziskave, da se identificira odgovornost uporabnika take raziskave, skratka, da se identificira resnični uporabnik neke konkretne raziskave.

Drugič, prav tako je potrebno, da se identificira, kdo je izvajalec oziroma kdo so izvajalci raziskav za namen in uporabo, ki je bila navedena, to je, da se identificira, ne kdo načelno bi lahko tako raziskavo opravljal, ampak kdo je usposobljen, da jo privede do uspešnih rezultatov in da prevzame za to odgovornost.

Tretjič, da tako identificirani uporabniki in izvajalci pridejo do sporazuma, kakšen konkreten raziskovalni projekt ali usmerjeni program je potrebno izvesti za doseg postavljenega cilja uporabnika. Le na tak način se bodo načelni interesi opredelili v konkretne interese in pri konkretnem cilju identificirali uporabniki in izvajalci, njihov skupen interes ter sporazumno določen program. Tak pristop je seveda primeren in seveda lažji za večje stvari, možen pa tudi za manjše. Vodi pa k samoupravnemu sporazumevanju in združevanju sredstev in dela za konkretne naloge. Tak pristop kaže seveda tudi na veliko potrebo večje integracije v samem združenem delu.

Taka zamisel seveda ni prav nič novega. O konkretnih projektih in usmerjenih programih govorimo že dolgo časa, vendar žal družbenoekonomska vsebina tega pristopa še ni prodrla niti med uporabnike niti med proizvajalce. Eni kakor drugi so pod pojmom projekt razumeli obliko iz preteklosti, ki je predstavljal projekt bolj kot nekaj skupen naslov za večje število raziskav, ki so sicer sodile pod enak naslov, bile pa po svojem uporabniku in po svoji vsebini navadno šibko povezane ali pa je bila ta povezava spet predvsem načelna.

Sedanji odnos do obvezno združevanih sredstev in neizvajanje odgovornosti v združenem delu, neuveljavljanje odnosov in virov v združenem delu, ki jih predvideva zakon, in končno seveda nepovezanost interesa izvajalcev raziskav z interesom uporabnika so privedli do raznih deformacij. Na primer, po zelo grobi oceni vsebine raziskav, ki so bile financirane iz obvezno združenih sredstev v letu 1976, je možno ugotoviti, da je bilo usmerjenih približno 40 % teh sredstev za parcialno interesantne raziskave, ki so v resnici odgovornost konkretnih uporabnikov v združenem delu in samoupravnih skupnosti, ki imajo sicer v področnih raziskovalnih skupnostih in v njihovih raziskavah velik načelni interes, ki pa praktično pri financiranju — če ne upoštevamo skromnega tako imenovanega sofinanciranja, ne pride do veljave. Ker večina teh sredstev ne priteka neposredno od uporabnikov, ampak se za to uporabljajo pretežno obvezno združevana sredstva, je učinek približno tak, kot da se raziskave financirajo iz budžeta oziroma kot da jih plačuje »država«. Ta nenamensko uporabljena sredstva bi omogočila, če bi jih uporabili namensko, usmeritev in delo pri številnih raziskovalnih programih, za katere bi se samoupravljalci dogovorili, da so skupnega, družbenega in nacionalnega interesa, ki doslej morda niso mogli biti niti začeti. Glede na to, da bodo obvezno združevana sredstva po srednjeročnem planu le malo rastle oziroma da bodo v celoti sorazmerno padala, je tako stanje gotovo nesprejemljivo.

Drug, podoben efekt takega stanja se kaže v pojmovanju, da je raziskovalna skupnost skupnost, kjer ima vsakdo, kdorkoli se pojavi, pravico, na visokošolskih zavodih pa seveda dolžnost, raziskovati, da je raziskovalna skupnost dolžna iz obvezno združevanih sredstev zagotoviti uresničevanje te »pravice«. Takšna gledanja spodbuja tudi ravnanje mnogih uporabnikov gospodarskih in družbenih dejavnosti, ki sistematično odklanjajo odgovornost za financiranje zanje relativnih raziskav, pri tem, ko hkrati izjavljajo, da so zanje pomembne. Sem sodi tudi neurejenost na področju financiranja raziskovalne dejavnosti visokošolskih učiteljev, katerim je raziskovanje sicer priznано kot obvezen del njihove aktivnosti in pogoj za reelekcijo, sredstva za to pa se največkrat ne priznajo, kot sestavni del stroškov visokošolskega izobraževalnega procesa. To vprašanje je seveda še bolj zapleteno, ker se velikokrat upravičeno zahteva po neposredni povezavi z uporabniki oziroma smotrnost in potreba po vključenosti nekaterih visokošolskih delavcev v gospodarski ali drugi raziskovalni organizaciji zaradi

nerazčiščenih dohodkovnih odnosov kaže v navideznem protislovju z ustvarjanjem dohodka visokošolskih temeljnih organizacij, kar vodi do slabše namesto do boljše povezave raziskovalnih zmogljivosti. Posledica prej omenjenega odnosa je tudi že navedeno dejstvo, da za precejšen kompleks, na primer zdravstvenih raziskav, ki se financirajo sedaj iz obvezno združevanih sredstev, v resnici zdravstvo ne prispeva neposredno niti dinarja.

Opisano stanje je znano že dalj časa in zato so bili storjeni tudi ukrepi, da bi se stanje izboljšalo, med njimi posebno tako imenovano sofinanciranje raziskav s strani združenega dela, vendar so se ti ukrepi pokazali kot neučinkoviti in so v resnici preživeli. Sofinanciranje se je večkrat pokazalo kot fiktivno. Morda bo tak pristop upravičen, ko se bo težišče financiranja preselilo na projekte in bo sofinanciranje dela projekta v resnici teklo kot neposredna menjava dosežkov, ne pa kot sofinanciranje ali celo fiktivno sofinanciranje obljub in neizvedenih programov.

Odprava tega stanja bo možna le, če bodo na osnovi planskih ciljev pripravljene razvojni programi, v pripravo katerih bodo vključeni tudi strokovnjaki raziskovalnih in svetovalnih organizacij že pri ustvarjanju konceptov. Na osnovi razvojnih programov naj bi se formirali konkretni projekti in usmerjeni raziskovalni programi, ki naj bi vsebovali ves spekter potrebnih raziskav, od temeljnih do razvojnih. Ti bodo seveda morali, kot je bilo že v številnih političnih dokumentih povedano, vsebovati tudi ustrezne temeljne raziskave. Za izvajanje teh programov naj bi se sklenili samoupravni sporazumi o združevanju sredstev in dela. Tako samoupravno sporazumevanje mora zagotoviti tudi ustanavljanje delegatsko zasnovanih programskih oziroma projektnih svetov, kakor tudi delovno organiziranost izvajalcev programa oziroma projektov. S tem bodo zajeti konkretni interesi uporabnikov in izvajalcev ter zagotovljena soodvisnost njihove usode, ki se v končni fazi kaže v soodvisnosti njihovega osebnega dohodka in povečanja dohodka.

Taka medsebojna povezanost, tako samoupravno združevanje sredstev in dela je realna osnova za neposredno menjavo dela na dohodkovnih odnosih. Tako zasnovano samoupravno sporazumevanje na osnovi konkretnih nenačelnih interesov pa nosi s seboj še celo vrsto prednosti in premikov, ki jih dosedaj ni bilo mogoče zlahka pričakovati, kot na primer interdisciplinaren pristop k izvajanju raziskovalnih ciljev in delovna povezava med izvajalci raziskovalnih programov in s tem njihova delovna integracija. Na taki osnovi je mogoče zagotoviti načrtnost, dolgoročnost in stabilnost delovnih programov raziskovalnih organizacij in s tem tudi zagotavljanje dolgoročnih interesov uporabnikov za raziskovalno delo. Taki projekti pa zahtevajo z raznih vidikov še posebej družbeno verifikacijo. Osnovna verifikacija je vsekakor motiviranost uporabnikov za sklenitev samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev in dela za določen konkreten projekt, vendar mora biti ta projekt ali program verificiran tudi glede na družbeni plan, prav tako pa glede na zmogljivosti in motivacijo izvajalcev. Verifikacija zmogljivosti izvajalcev glede na dogovorjeni raziskovalni projekt omogoča tudi izvajanje politike v raziskovalni dejavnosti o razvoju kadrov, o usmerjanju organizacij, o opremljanju, o organiziranosti, o elementih v dohodkovnih odnosih in končno tudi za medrepubliške in mednarodne povezave. Izkušnje, ki nam jih bo prinesla praksa samoupravnega združevanja sredstev in dela za konkretne projekte in usmerjene programe, bo dragocena osnova za prilagoditev samoupravne urejenosti raziskovalne dejavnosti na splošno in končno tudi za spremembo zakona o raziskovalni dejavnosti.

Seveda pa že sedanji zakon v celoti omogoča sklepanje takih samoupravnih sporazumov.

Posebej je treba opozoriti na to, da po vseh dosedanjih izkušnjah takih projektov ni lahko ustvariti. Ustvarjanje takih projektov, sporazumevanje med uporabniki samimi in posebej sporazumevanje med uporabniki in izvajalci, sporazumevanje o programih, sporazumevanje o združevanju sredstev, skratka vse, kar je potrebno za to, da pride končno do samoupravnega sporazuma za izvajanje konkretnega projekta ali usmerjenega programa, je naporno in dolgotrajno delo, ki zahteva veliko časa, naporov in energije. Vendar lahko predvidevamo, da bi večje število takih samoupravnih sporazumov absorbiralo velik del odgovornosti podrobnih raziskovalnih skupnosti, ki bi postale sčasoma v nekem smislu celo odveč oziroma bi se njihovo delovno področje koncentriralo bolj na skrb za stroke in na verifikacijo programov s stališča strok.

Težišče raziskovalne dejavnosti in njene samoupravne organiziranosti bi se preneslo s področnih skupnosti na nekake poslovne skupnosti, osnovane na podlagi samoupravnih sporazumov za konkretne projekte. Sčasoma bi formiranje takih samoupravno dogovorjenih raziskovalnih projektov in programov omogočilo veliko boljšo konkretizacijo samoupravnega sporazuma o temeljih plana raziskovalne dejavnosti Slovenije, kot je bilo to mogoče do sedaj.

Na ta način samoupravno organizirana raziskovalna dejavnost ali vsaj prenos težišča samoupravne organiziranosti v to obliko bi omogočila tudi boljše izpolnjevanje vloge in namena obvezno združenih sredstev v smislu stališč, ki so bila že pred daljšim časom sprejeta glede vloge obvezno združenih sredstev. Jasno je, da bodo tudi v prihodnje potrebni obvezni prispevki za financiranje raziskav s področja humanističnih in tako imenovanih nacionalnih ved in nekaterih fundamentalnih raziskav s področja družbenih, medicinskih, naravoslovnih in tehniških ved, za katere bo to določeno v družbenih planih. Tudi v prihodnje bodo obvezno združevana sredstva omogočila izpolnjevanje vrste nalog in funkcij Raziskovalne skupnosti Slovenije, nalog, ki bodo predvsem iniciatorskega in infrastrukturnega pomena.

Nadaljnji razvoj raziskovalne dejavnosti na tej osnovi bo pripeljal tudi do izvajanja načela, da naj se v nadaljnjem razvoju raziskovalnih dejavnosti za zahtevnejše raziskovalne projekte uporabljajo tudi združena sredstva v bankah. To je lahko pomemben način pridobivanja sredstev za tiste fundamentalne raziskave, ki omogočajo večjo osamosvojitvev od tuje tehnologije in tujega znanja, kjer je to nujno in upravičeno. S tem bo preseženo sedanje stanje, ko se v banki združena sredstva uporabljajo izključno za izrabo bolj ali manj dognanih inovacij, ne prevzemajo pa se nobena večja bremena in riziki.

Koncepti o vlogi samoupravnega sporazumevanja o združevanju sredstev in dela za konkretne raziskovalne projekte in usmerjene programe, o vlogi obvezno združenih sredstev, o vlogi bank niso novi. Vendar je njihovo izvajanje na samem začetku. To samo kaže na dejstvo, da procesi pri vsebinskem spreminjanju samoupravne organiziranosti raziskovalne dejavnosti tečejo zelo počasi in da so izredno težavni. Vendar je treba poudariti, da so samoupravni sporazumi o združevanju sredstev in dela za konkretne projekte najbolj jasna pot do dohodkovnih odnosov, edina pot, po kateri bo v svobodni menjavi dela mogoče upoštevati vse stroškovne elemente raziskovalne dejavnosti, vključno potrebe po reprodukciji raziskovalne dejavnosti, za njeno krepitev in sposobnost prevzemanja rizika. Le v okviru samoupravnih sporazumov o združevanju

sredstev in dela za konkretne projekte lahko upamo, da bomo prišli do dohodkovnih odnosov v celoti. To je pot do takih odnosov, kjer bo prišlo končno tudi do delitve dohodka.

S takim pristopom lahko upamo, da bo odpravljena vsaka oblika prisvajanja dosežkov v obliki privatizacije ali skupinskolastrniškega prisvajanja in omejevanja, da bo zagotovljeno uresničevanje načela, da so dosežki pridobitev celotne samoupravne družbe in torej družbena lastnina. Samo taki odnosi bodo lahko popolnoma zagotovili interes temeljnih organizacij, da z raziskovalnim delom in uporabo raziskovalnih dosežkov povečujejo dohodek, kakor tudi nagrajevanje — ustrezno z njihovo udeležbo pri povečanem dohodku, posameznih raziskovalcev, posameznih skupin in temeljnih organizacij združenega dela v raziskovalni dejavnosti ter delavcev v temeljni organizaciji, ki so z združevanjem sredstev prispevali k raziskovalnim dosežkom.

Konkretna izvedba dohodkovnih odnosov je nesporno težavna in nerazčiščena, vendar le takšni odnosi, kot jih omogočajo samoupravni sporazumi za konkretne projekte, lahko odprejo pot do razčiščevanja.

Mislim, da moram na tem mestu pojasniti, da vse, kar pripovedujem, ni predlog za odpravo področnih raziskovalnih skupnosti. Ta ukrep bi se lahko hitro pokazal za prenegljenega, dokler nimajo področne raziskovalne skupnosti nadomestitev oziroma dopolnitev. To je predlog za vlaganje vseh sil in naporov za čimprejšnji pristop k formiranju samoupravnih sporazumov med uporabniki in izvajalci za izvajanje raziskav v okviru konkretnih projektov in usmerjenih programov, izhajajočih iz potreb razvojnih planov združenega dela.

Tretje vprašanje, ki nas zanima, je materialna baza raziskovalne dejavnosti in kaj lahko pričakujemo od tega, če bi se težišče samoupravne urejenosti raziskovalne dejavnosti premaknilo v smeri samoupravnega sporazumevanja za konkretne projekte in usmerjene programe. Še več, sodimo, da je treba naša prizadevanja usmeriti zavestno na ključne projekte oziroma usmerjene programe, ki zagotavljajo uresničevanje nalog po srednjeročnem planu.

Gradivo navaja vrsto podatkov, ki kažejo na materialno-finančne razmere v raziskovalni dejavnosti. Med drugim navaja tudi podatek, da se le 1/3 sredstev za raziskovalno dejavnost združuje in uporablja v okviru raziskovalne skupnosti, 2/3 pa predstavlja vlaganje združenega dela neposredno v raziskovalno dejavnost. Podatki v gradivu kažejo še več, da je to razmerje še ugodnejše za neposredna vlaganja, če vzamemo podatke iz pregleda o prihodku raziskovalnih organizacij, ki pa seveda ne zajemajo infrastrukturnih vlaganj v SRS. V tem primeru vidimo, da je prihodek raziskovalnih organizacij, katerih je približno polovica zunaj gospodarstva, celo tri do štirikrat večji od prihodka iz sredstev raziskovalnih skupnosti.

Ta podatek nas navaja k misli, da smo torej v raziskovalni dejavnosti, ne glede na to, ali teče v samem gospodarstvu ali v raziskovalnih organizacijah zunaj gospodarstva, v veliki meri dosegli neposredno menjavo dela in da je s tem že dosežena vključitev raziskovalne dejavnosti v razvojne plene združenega dela. Resnično stanje žal ni tako. Žal gre tu za močno razdrobljena sredstva, saj je gospodarstvo premalo integrirano, da bi zmoglo obsežnejše in daljnosežnejše raziskave. Poleg tega gre pri teh vlaganjih neposredno iz združenega dela, celo v primerih, ko vlaga združeno delo sredstva v lastne raziskovalne enote in organizacije, za odnose, ki niso dohodkovni, ki so podobni neke vrste tržnim odnosom, v katerih ni elementov dohodkovnih odnosov, v največ primerih pa tudi ne kritja resničnih stroškov raziskovalnega dela. To je v gradivu podrob-

neje opisano in vodi k prevzemanju vedno več novih nalog s strani raziskovalnih organizacij, ob hkratnem stalnem pomanjkanju dohodka, kar vodi v brezperspektivnost, v kadrovsko stagnacijo in skratka v odnose, ki ne zagotavljajo niti samoupravljalške enakopravnosti.

Ena od posledic tega stanja je tudi postopno staranje in nemobilnost raziskovalnega kadra, ob hkratnem rahlem zboljševanju kvalifikacijske strukture, ki pa v takih razmerah ne daje zaželenih efektov. Posebej je treba poudariti, da pomanjkanje rasti kadra kaže, da raziskovalna dejavnost ne sledi dinamiki družbenega razvoja po svojem obsegu in kvaliteti. Podatki številnih držav namreč kažejo neke vrste zakonitost, da dinamični rasti gospodarstva vedno sledi tudi dinamična rast raziskovalnega kadra. Podatki za zadnja leta sicer kažejo na rahlo živahnejšo rast kadra v raziskovalnih enotah in organizacijah v gospodarstvu, ki se pa je že v preteklem letu močno zmanjšala.

Tudi zadnji podatki iz ankete o minimalnih kazalcih, izvedena v vseh temeljnih organizacijah Slovenije, od katerih je doslej obdelanih okrog 2000, kažejo na rast števila delavcev, deklariranih kot raziskovalci, vendar tudi ta podatek in podatek iz ankete o vlaganjih v raziskovalne dejavnosti ter celo rahlo opazno zmanjšanje pritiska gospodarskih organizacij na obvezno združevana sredstva ne izboljšujejo globalne slike o stanju v raziskovalni dejavnosti.

Za to globalno sliko je posebej značilna drobitev raziskovalnih naporov. Če je bilo leta 1970 pri približno 2000 raziskovalcih na vsakega raziskovalca le 0,85 raziskave, je v letu 1975 pri približno 2000 raziskovalcih na vsakega raziskovalca prišlo že 1,44, to je skoraj enkrat več raziskave. Če pri tem upoštevamo še podatek, da je od leta 1970 do leta 1975 družbeni proizvod narastel za faktor 3,23, prihodek raziskovalnih organizacij pa za faktor 2,9, potem nam tudi ta podatek ne more dati upanja, da je uspešnost in kvaliteta raziskav pri taki drobitvi zadovoljiva. Temu je treba dodati že v gradivu navedeno ugotovitev o osebnem dohodku raziskovalnih organizacij, ki je pod poprečjem, kar pomeni, da lahko pričakujemo v vseh raziskovalnih organizacijah v gospodarstvu ali zunaj njega negativno selekcijo, to je odhajanje boljših ljudi iz raziskovalnih dejavnosti.

V gradivu navajamo tudi, da znašajo vlaganja v raziskovalno dejavnost okrog 1,1 % družbenega proizvoda, kar je nizka številka v primerjavi s številnimi drugimi državami. Primerjava z drugimi državami sama po sebi ne bi mogla biti še vzrok za zaskrbljenost, pač pa vzbuja skrb dejstvo, da delež družbenega proizvoda z leti pada, mislim delež, namenjen raziskovalni dejavnosti. Potem ko se je od 1,1 % leta 1965 že dvignil leta 1969 na okrog 1,3 %, je sedaj ponovno padel na 1,1 %.

Ker je v družbenem planu predviden dvig deleža družbenega produkta, vloženega v raziskovalno dejavnost, na 2 %, nas trenutno stanje res lahko zaskrbljuje. Pri tem je treba jasno poudariti, da procent družbenega produkta, ki se vlaga v raziskovalno dejavnost, sam po sebi nič ne pomeni. V planu in v našem gradivu ga navajamo zgolj zaradi tega, ker je podatek o vlaganju v raziskovalno dejavnost eno od meril ali odrazov prizadevanj družbe za družbeni in tehnični napredek. Z drugimi besedami, nesporno je, da s tem, da nekdo vlaga v raziskovalno dejavnost, to še ne pomeni, da je uspešnejši. Tako kot v vsaki vodi ni rib. Hkrati pa je res tudi nasprotno. Vsi podatki ne glede na državo in sistem kažejo, da uspešna podjetja s hitro dinamično rastjo praviloma vlagajo veliko v raziskovalno dejavnost, ali pa, tam kjer so ribe, je gotovo tudi

voda. Z drugimi besedami, prizadevati si moramo za uspeh združenega dela, pa se bo pojavila tudi potreba po raziskovalni dejavnosti.

Tako kot podatek o deležu družbenega proizvoda za vlaganja v raziskovalno dejavnost tudi podatek o tem, kakšna so sredstva, ki se vlagajo za raziskovalno dejavnost na glavo raziskovalca, ne povedo veliko. Ta podatek je med različnimi državami z različnimi sistemi slabo primerljiv, saj razmere v različnih državah niso enake. Struktura cen in stroškov ni enaka. Zato sam na sebi podatek, da so vlaganja na zaposlenega v raziskovalno dejavnost pri nas nizka, še ne pove veliko. Oba ta dva podatka sta za nas razmeroma neugodna. Le zelo nerazvite dežele namenjajo samo okrog 1 % družbenega proizvoda v raziskovalno dejavnost, razvite pa praviloma občutno več. Enako je vsota sredstev na raziskovalca pri nas nekako polovica tega, kar dajejo razvitejše dežele. Pač pa obstaja primerjava, ki se v veliki meri izogne razlikam v strukturi cen in drugim razlikam od države do države.

To primerjavo dobimo, če primerjamo ceno raziskovalnega dela v posamezni družbi s povprečno ceno vseh zaposlenih. Ta podatek pokaže, da je v nekaterih državah, kljub temu, da so vlaganja na glavo raziskovalca sorazmerno nizka, faktor cene zaposlenega v raziskovalni dejavnosti glede na povprečno ceno visok. Giblje se okrog 1,9 in tudi v manj razvitih deželah okrog 1,5, medtem ko je pri nas faktor okrog 1.

To se upira vsaki logiki. Tudi v gradivu navedeni podatki o opremljenosti naše raziskovalne dejavnosti niso ugodni, saj ugotavljamo na primer padec uvoza opreme na polovico v zadnjih treh letih. Če te podatke dodamo k prejšnjim, nam primerjava pove več in kaže, da stanje tudi v pogledu materialnih sredstev ni zadovoljivo.

Brez potrebe bi bilo navajati še druge podrobnejše podatke, ki upravičeno vodijo k vprašanju, zakaj je stanje tako, zakaj kažejo navedbe na nezadovoljivo stanje v raziskovalni dejavnosti, ali je možno te podatke in to stanje pripisati zgolj zaostalosti v preteklosti ali samo subjektivnim faktorjem. Nikakor ne moremo sprejeti teze, da je stanje tako, ker so naši raziskovalci manj sposobni kot drugi, da nočejo delati boljše in več za potrebe družbe ali ker so elitisti. Nesprejemljiva je tudi teza, da so samoupravljalci v združenem delu, njihovi samoupravni vodilni organi nesposobni in primitivni. Taki očitki bi v najhujšem primeru lahko veljali izključno za posameznike, gotovo pa ne za poprečje.

Nesporno je ena od težav in vzrokov za tako stanje tudi pomanjkanje komunikacij med raznimi dejavnostmi pa tudi med raziskovalno dejavnostjo in združenim delom pa seveda tudi premalo komunikacij v samem združenem delu, v samem gospodarstvu. Število primerov, ki dokazujejo, da v samem gospodarstvu ni dovolj povezav, da ni zadostnih prenosov znanja, je zelo veliko. Vendar tudi to lahko pojasni samo del problema. Popolno razlago za tako stanje je težko dati, če ne nemogoče, vendar je očitno, da vzroki presegaajo dimenzije in doseg posameznih družbenih subjektov in da je zato izredno pomembno izpopolniti naš družbeni sistem tako, da bo vzpostavljena čim tesnejša ekonomska zveza med osebnim dohodkom delavca in dohodkom, ki ga delavec ustvarja. Šele taka povezava bo ustvarila pogoje za rast in pritisk na rast produktivnosti in s tem za večanje vloge in deleža znanja in raziskovalnega dela kot poti do znanja, šele taka izpopolnitev, ki bo hkrati dajala prednost domačemu znanju in domačemu raziskovalnemu delu pred neupravičenim uvažanjem znanja, licenc in podobnega. Jasno nam mora biti, da ni družbe, ki bi mogla živeti brez uvoza

znanja in licenc. Vendar gre pri tem za vprašanje odločitev: ali so odločitve o tem prepuščene tujim komercialnim vplivom in interesom ali pa je v nasprotju s tem pri takih odločitvah zagotovljena uporaba najboljšega, neodvisnega, domačega znanja v korist in v skladu z družbenimi interesi.

Mislim, da je nesporno, da lahko pravilna samoupravna organiziranost raziskovalne dejavnosti veliko prispeva k izboljšanju stanja. Zato je poleg premikov, ki bodo v večji meri motivirali produktivnost združenega dela, poleg vrste akcij, ki izhajajo na primer tudi iz družbenega dogovora o inovacijah, potrebno prenesti težišče samoupravne organiziranosti raziskovalne dejavnosti drugam, na tak pristop pri organiziranju in sporazumevanju, ki bo v večji meri izhajal iz neposrednih potreb razvoja družbenih subjektov v okviru plana, iz konkretnih nalog družbenih subjektov in ne iz načelnega interesa za neko stroko. Potreben nam je pristop, ki bo raziskovalno dejavnost odpiral, jo povezoval, krepil njeno organiziranost in jo racionaliziral.

Ponovno poudarjam, da s tem ne mislim, da bi bilo smotrno eno organizacijsko obliko zamenjati čez noč z drugo, posebno še, ker to zahteva velike napore in veliko časa in ker je novo obliko možno le postopoma uvesti. Gre za dopolnitev. Nenadna zamenjava področnih skupnosti s kako drugo obliko, tudi če bi bila sploh potrebna in smiselna, bi lahko v načelu boljše in prespektivnejše oblike samoupravne organiziranosti celo kompromitirala in jim na samem začetku dala pečat administrativne in vsiljene spremembe, obsojene na neuspeh in jalova prizadevanja.

S tem ko sem govoril o nekaterih vidikih raziskovalne dejavnosti, o problemu njene vraščenosti v združeno delo, o njeni samoupravni organiziranosti in njenem stanju, o možnem izhodu iz tega stanja, seveda nisem zajel vseh vprašanj, ki bi jih bilo potrebno obdelati. Vendar pa bi obravnava vseh vprašanj zahtevala preveč časa. Zato ostajajo za razpravo še številna vprašanja v zvezi z akcijami za smotnost uvoza tehnologije, ki potekajo na osnovi družbenega dogovora o inovacijah. Odprta ostajajo številna vprašanja, povezana s povezovanjem različnih raziskovalnih organizacij v gospodarstvu in zunaj gospodarstva, na univerzi in drugje, vprašanje njihove delovne integracije, njihove dohodkovne integracije in smotrne delitve dela. Neobdelano je ostalo vprašanje raziskovalne dejavnosti z vidika sodelovanja z deželami v razvoju in sploh mednarodnega sodelovanja na področju raziskovalne dejavnosti; posebej je še ostalo neobdelano vprašanje medrepubliških odnosov na področju raziskovalne dejavnosti. To je vprašanje, ki je izrazito vezano na organiziranost raziskovalne dejavnosti pri konkretnih projektih in usmerjenih programih.

Vendar so vsa ta vprašanja kljub svoji izredni pomembnosti, tudi zato, ker nekatere akcije za njihovo ureditev že tako tečejo, drugotnega pomena. Ne da bi hoteli pripisovati predlaganemu pristopu prek samoupravne organiziranosti konkretnih projektov in usmerjenih programov čarobne lastnosti, smo mnenja, da bi uveljavljanje takega pristopa ustvarilo vrsto ugodnih pogojev za reševanje pravkar omenjenih neobdelanih vprašanj.

Tovariši in tovarišice! Na zaključku mislim, da je prav, da omenim, da je boj za pravo mesto raziskovalne dejavnosti v združenem delu v resnici eden najostrejših, čeprav morda prikritih bojev v samoupravnem socializmu, kajti to ni le boj proti konservativnim silam v razvoju samoupravnega socializma, ampak še posebej boj proti sodobnim neokolonialističnim težnjam razvitega sveta v odnosu do naše dežele.

To je boj za neodvisnost naših odločitev od tujega znanja, znanja, ki deluje v interesu tujega kapitala. To je boj za neodvisne odločitve na osnovi lastnega znanja, za znanje, ki ga sami ustvarjamo, za ustvarjanje lastnih tehnoloških rešitev naših problemov, za lastne družbene rešitve.

Nobenega dvoma ni, da bo osveščeni del samoupravljalcev napravil vse za uresničenje razvojnih teženj naše družbe, vse za uveljavitev naše lastne ustvarjalnosti in znanja, za njeno neodvisnost. Prav tako ni nobenega dvoma, da bo osveščeni del samoupravljalcev na področju raziskovalnega dela naredil vse kar more za to, da bosta znanje in raziskovalna dejavnost, da bo množično inovatorstvo, da bo vse, kar prispeva k lastni ustvarjalnosti, uporabljeno na najboljši način za naš družbeni razvoj, da bo ostal zvest tradicijam tistih izobražencev, ki so se vedno čutili kot del delavskega razreda in njegovega boja za osvoboditev dela. Hvala lepa.

Predsedujoči Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! S tem zaključujem skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin in Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije. Zbor občin in Zbor združenega dela nadaljujeta seji tam, kjer sta ju začela, Skupščina Raziskovalne skupnosti pa tudi začne sejo takoj v dvorani Magistrata.

(Skupno zasedanje je bilo končano ob 10.10.)

skupščina skupnosti socialnega varstva slovenije

7. seja

(6. julija 1977)

Predsedovala: **Majda Gaspari**,
predsednica Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije

Začetek seje ob 10.15.

Predsednica Majda Gaspari: Pričenjam 7. sejo Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije. Glede na to, da smo dobili od Skupščine SR Slovenije v obravnavo predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in glede na to, da smo o predlogu za izdajo tega zakona razpravljali na zadnji seji naše skupščine in predlog za izdajo zakona tudi sprejeli, predlagam, da danes predvideni dnevni red razširimo še s to točko dnevnega reda. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo dnevni red razširili še s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

V zvezi z določitvijo dnevnega reda pa bi vas rada opozorila, da glede na to, da postopek sprejemanja oziroma podpisovanja samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Skupnosti socialnega varstva Slovenije še ni zaključen v tolikšni meri, kot je to potrebno v občinskih in republiških skupnostih, predlagam, da to točko za danes odložimo. Ugotavljanje o sprejetju tega samoupravnega sporazuma bomo opravili na naslednji seji naše skupščine. Pač pa predlagam, da na dnevni red uvrstimo še sklep o ustanovitvi skupnega koordinacijskega odbora za vprašanja socialne varnosti borcev NOV pri naši skupščini, ki ste ga dobili z gradivom za današnjo sejo.

Vprašujem Skupščino, ali se strinja s predlogom, da razpravo o sprejetju samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Skupnosti socialnega varstva Slovenije danes odložimo in da uvrstimo na dnevni red današnje seje sklep o ustanovitvi Koordinacijskega odbora za vprašanja socialne varnosti borcev NOV? Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Glede na to predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. izvolitev komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov in Zbora izvajalcev in poročilo teh komisij,
2. odobritev zapisnikov 6. redne seje in nadaljevanja 6. seje Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije,
3. ugotovitve o sprejemanju samoupravnih sporazumov o temeljnih planov za obdobje 1976—1980,
4. predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva,
5. predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu,
6. predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti,
7. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov,
8. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju,
9. resolucija o temeljnih zakonodajne politike republike,
10. poročilo o izvajanju akcijskega programa boja proti alkoholizmu,
11. sklep o ustanovitvi Koordinacijskega odbora za vprašanja socialne varnosti borcev NOV,
12. vprašanja in pripombe delegatov,
13. razno.

Skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije je nato v smislu določil 362. člena ustave SR Slovenije in 95. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije kot enakopraven zbor z drugimi zbori Skupščine SR Slovenije obravnavala 4., 5., 6., 7. in 8. točko dnevnega reda.

Predsednica M a j d a G a s p a r i : Prehajamo na naslednjo točko dnevnega reda, pri čemer predlagam, da bi združili obravnavo o 4., 5., 6. in 7. točki dnevnega reda, ki imajo vsebinsko enak pomen.

S tem delno usklajujemo te zakone z zakonom o združenem delu, zlasti tiste določbe, ki se nanašajo na združevanje sredstev za uresničevanje dogovorjenih programov. Zato nemimo, da o teh zakonih lahko razpravljamo skupaj, sklepali pa bomo o vsakem zakonu posebej.

Kot gradivo za te točke dnevnega reda ste prejeli naslednje predloge zakonov: predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva, predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu, predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti in predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov. Z zadnjima dvema zakonoma pa ste prejeli tudi poročilo Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije o predlaganih amandmajih k obema zakonoma. Prav tako ste prejeli tudi poročilo našega izvršnega odbora, ki je razpravljal o teh predlogih zakonov.

Vse te zakone sta Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije že sprejela 22. junija 1977 v predlaganem besedilu, skupaj z amandmaji, ki jih je k zadnjima dvema zakonoma predložila Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije. Ker gre za znano materijo in za delno uskladitev teh zakonov z zakonom o združenem delu, predvsem pa zato, da bi normalno teklo financiranje v teh samoupravnih interesnih skupnostih, mislim, da ne bi bilo potrebno, da predstavnik predlagatelja te zakone še posebej obrazloži.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Slavko Kobe, delegat Občinske skupnosti socialnega varstva Ljubljana-Vič-Rudnik!

Slavko Kobe: Skupščina Skupnosti socialnega varstva občine Ljubljana-Vič-Rudnik je na svoji skupščini 30. junija obravnavala vse štiri zakone. Uvodoma je bilo Skupščini pojasnjeno bistvo teh zakonov, kjer gre predvsem za usklajevanje z zakonom o združenem delu. Zakon o socialnem varstvu iz raznih objektivnih vzrokov ni mogel biti pravočasno pripravljen in sprejet. Zato je naša skupščina soglašala s tem, da se ti predlogi zakonov sprejmejo po hitrem postopku in je vse štiri zakone sprejela v predlaganem besedilu skupaj z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k predlogu zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti in k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov. Zato sva z delegatom našega zbora izvajalcev pooblaščenca od naše skupščine, da glasujeva za predložene zakone, skupaj s predlaganimi amandmaji.

Predsednica Majda Gaspari: Želi še kdo besedo? (Nihče se ne javi.) Če nihče več ne želi besede, potem predlagam, da preidemo na sklepanje o posameznih zakonih, in to po vrstnem redu, pri čemer bosta o dveh zakonih morala glasovati Zbor izvajalcev in Zbor uporabnikov, o dveh zakonih pa Skupščina v celoti.

Predlagam, da o predlogu zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva sklepa najprej Zbor izvajalcev.

Predsednik Zbora izvajalcev Vlado Kokolj: Na glasovanje dajem predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva. Kdor je za predlagani zakon, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora izvajalcev dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog tega zakona v Zboru izvajalcev soglasno sprejet.

Predsednica Majda Gaspari: Ker predsednik Zbora uporabnikov ni navzoč, mi dovolite, da jaz vodim v njegovem imenu glasovanje v Zboru uporabnikov. Kdor je v Zboru uporabnikov za predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora uporabnikov dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta oba zbora soglasno sprejela predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva.

Naslednji zakon, o katerem moramo sklepati, je predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu. Prosim predsednika Zbora izvajalcev, da da ta zakon na glasovanje!

Predsednik Zbora izvajalcev Vlado Kokolj: Predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu dajem na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora izvajalcev dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predsednica Majda Gaspari: Prosim, da o istem zakonu glasuje še Zbor uporabnikov. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko!

(Večina delegatov Zbora uporabnikov dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Tomislav Tosić: Vzdržujem se zaradi tega, ker v socialnem skrbstvu ni rešeno neko sistemsko vprašanje. ZZdruženo delo kot financer socialnega skrbstva ni zastopano v delegatskem sistemu in menim, da je tu treba napraviti nek red. To mojo pripombo pa utemeljujem s tem, da mi je kot predsedniku Skupščine Skupnosti socialnega skrbstva Gornja Radgona dobro znano, da je bilo preteklo obdobje daleč od samoupravnega dogovarjanja, kajti vse seje skupščine so bile tako jalove, da je bilo delovanje naše skupnosti zoženo na minimum, se pravi le na uradniško poslovanje, tako kot je bilo to prej.

Predsednica Majda Gaspari: Najprej bi ugotovila, da sta zbora z enim vzdržanim glasom sprejela predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu. Hkrati pa bi vas seznanila s tem, da imamo tudi od Skupnosti socialnega skrbstva iz Ptuja približno enako pripombo, kot jo je dal delegat iz Gornje Radgone. Treba pa si je biti na jasnem, da je tokrat šlo za minimalno uskladitev z zakonom o združenem delu, in to samo v tisti določbi, ki zadeva način združevanja sredstev. Vsi zakoni, ki jih imamo danes na dnevnem redu, in med njimi tudi zakon o socialnem skrbstvu, pa morajo biti še v celoti uskladeni z zakonom o združenem delu, kar pa bi morali opraviti do konca letošnjega leta. Zaradi tega bi take pobude, kot jo je dal delegat iz Gornje Radgone, posredovali predlagatelju za nadaljnje spremembe tega zakona z argumentacijo, da je treba to sistemsko pomanjkljivost odpraviti in predvideti, da je tudi združeno delo ustanovitelj teh skupnosti. To stališče je tudi pri nas že dolgo izoblikovano in gre za to, da ga z nadaljnjimi spremembami zakona tudi uresničimo. Tako sprejemamo sugestije, ki smo jih dobili iz Ptuja in Gornje Radgone, in jih bomo posredovali predlagatelju zakona, ne vidimo pa nobene potrebe, da bi o tem danes posebej razpravljali.

Besedo ima predsednica Izvršnega odbora Skupnosti socialnega skrbstva Slovenije tovarišica Dolfka Boštjančič!

Dolfka Boštjančič: Ta stvar je znana že od 4. seje Republiške konference Socialistične zveze in je bilo neposredno po sprejetju zakona posredovano vsem skupnostim socialnega skrbstva stališče Ustavne komisije. Občinske skupnosti bi morale same neposredno urejati te stvari.

Predsednica Majda Gaspari: Predlagam torej, da razprave o tem vprašanju ne načenjamo. Sugestije sprejemamo, problem je znan in ga bomo morali rešiti tako v zakonu kot v samoupravnih sporazumih.

Prehajamo na sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposlenosti, h kateremu je Zakonodajno-pravna komisija predlagala amandma, ki je bil v Skupščini SR Slovenije že sprejet. O tem zakonskem predlogu naša skupščina ne sklepa po zborih, ampak kot skupščina v celoti. Kdor je za predlagani zakon skupaj z amandmajem, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Skupščina predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti soglasno sprejela.

Prehajamo na sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov. Tudi pri tem zakonu imate poročilo Zakonodajno-pravne komisije s predlaganimi amandmaji, ki jih je Skupščina SR Slovenije že sprejela. Kdor je za predlog tega zakona, skupaj z amandmaji, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je naša skupščina soglasno sprejela tudi predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov, skupaj s predlaganimi amandmaji. Tako ugotavljam, da je naša skupščina veljavno sprejela vse štiri predlagane zakone, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela na sejah svojih zborov že 22. junija tega leta.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Predlog zakona ste dobili danes. Prosim predstavnika predlagatelja, da poda uvodno obrazložitev.

Anka Tomišek: Tovarišice in tovariši delegati! V imenu predlagatelja se opravičujem, da ste predlog zakona dobili šele danes, čeprav bi tudi vaša skupščina morala ta zakon dobiti prej, v roku, določenem s poslovníkom Skupščine SR Slovenije, da bi ga lahko v običajnem roku obravnavala in sprejela.

V zelo kratkem uvodnem pojasnilu pa bi najprej navedla razlike med osnutkom zakona in predlogom, pri čemer se bodo nekateri delegati spomnili, da sem že ob osnutku zakona, ki ga je obravnavala vaša skupščina, povedala, katere sugestije, mnenja in pripombe bo predlagatelj upošteval pri pripravi predloga zakona. To pa zaradi tega, ker je vaša skupščina približno mesec dni kasneje kot zbori republiške skupščine obravnavala osnutek zakona in je predlagatelj že imel delovni načrt predloga zakona.

Povedati moram, da smo v predlogu zakona upoštevali vse pripombe, ki so bile dane v razpravi o osnutku zakona. Zato ni nobene novosti, kar zadeva tako imenovani prispevek, ki ga plačujejo zaposleni upokoјenci. Pri tem smo upoštevali samo sugestijo Zakonodajno-pravne komisije in v drugem odstavku 4. člena jasno določili, da se v primeru, »ko zavezanec posebnega prispevka ni užival pokojnine vse leto, ta prispevek odmeri od sorazmernega dela davka iz skupnega dohodka občanov, ki odpade na čas, ko je užival pokojnino«. Ostali pa smo pri limitu, da zaradi posebnih prispevkov in del davka iz skupnega dohodka občanov, ki odpade na pokojnino, skupaj ne smeta presežati 90 % prejete pokojnine.

V celoti smo upoštevali pripombe skupščinskih teles, Zveze združenj borcev in ostalih organizacij, kar zadeva izboljšanje materialnega položaja upokoјenih borcev. Z novo višino zaščitne pokojninske osnove smo dosegli tako ureditev, da bo polna pokojnina takega borca znašala v vsakem tekočem letu povprečni osebni dohodek vseh zaposlenih v Sloveniji v preteklem letu. Za letošnje leto naj bi to konkretno pomenilo, da bo pokojnina znašala 4068 dinarjev.

Nadalje smo, upoštevajoč sugestije skupščinske komisije za vprašanja borcev, določili, da se tistim borcem NOV pred 9. 9. 1943, ki imajo status borca in ki se ponovno zaposlijo, lahko na novo odmeri pokojnina samo v primeru, če

so v delovnem razmerju najmanj eno leto, to pa zaradi tega, ker se jemljejo v poštev osebni dohodki samo po letu 1966.

Nobene spremembe pa ni kar zadeva članstvo v kmečki delovni zadrugi. Ostali smo pri rešitvi, ki je bila že v osnutku zakona, se pravi, da priznavamo to obdobje v pokojninsko dobo, ne glede na pogoje, ki jih danes zahteva veljavni zvezni zakon pred vstopom in po vstopu v zadrugo.

Glede financiranja smo sledili sugestiji, ki je bila dana v razpravi, pri čemer smo upoštevali mnenje in stališče vašega izvršnega odbora in vaše skupščine, da v primeru, če samoupravni sporazum ne bi bil sklenjen oziroma če ga nekatere delovne organizacije ne bi podpisale, določi stopnjo prispevka za Interesno skupnost Skupščina SR Slovenije. Ko smo to vprašanje proučevali skupaj s Pravnim svetom, smo prišli do stališča, da je taka rešitev za to skupnost, ki je posebnega družbenega pomena, edino sprejemljiva.

Kar zadeva uveljavljanje pravic zavarovancev v tej skupnosti, ostajamo v celoti pri načelih, ki smo jih navedli že v osnutku zakona. Zaradi večje jasnosti in preciznosti pa smo upoštevali pripombe Zakonodajno-pravne komisije in v predhodnih določbah jasno povedali, da dokler ne bo začelo delati posebno sodišče združenega dela, bo vse upravne spore dokončno reševalo Vrhovno sodišče SR Slovenije.

Upoštevali pa smo tudi mnenje vaše skupnosti, da v tem zakonu jasno opredelimo, da tudi ta skupnost, to kar je s posebnim zakonom jasno deklarirano, tvori Skupnost socialnega varstva. Vse ostale odnose urejata samoupravni sporazum, ki ste ga sprejeli, in zakon, ki bo v prihodnje na novo oblikovan.

Za razliko od osnutka zakona pa smo, upoštevajoč, da gre za peto novelo republiškega pokojninskega zakona v relativno kratkem obdobju veljavnosti tega zakona, v interesu občanov in zavarovancev predvideli, da se izda prečiščeno besedilo zakona, ki ga bo določila Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije.

Predsednica Majda Gaspari: Pričenjam razpravo o predlogu zakona. Kdo želi besedo? Kot vidite, gre za zakon, ki ga borci upokojenci težko pričakujejo. To je tudi nas motiviralo, da smo zakon takoj uvrstili na dnevni red.

Nace Nagode: Povem naj, da je Skupščina Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja imela na svoji seji 28. junija na dnevnem redu predlog tega zakona in k predlogu ni imela pripomb.

Predsednica Majda Gaspari: Mislim, da je tudi to pomembna ugotovitev za naše sklepanje. Želi še kdo besedo? (Ne.) Če nihče, potem mislim, da lahko razpravo zaključimo in preidemo na sklepanje o predlogu zakona. Tudi o tem zakonu sklepa naša skupščina kot celota. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je naša skupščina predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju soglasno sprejela.

Glede na to, da bodo ostali zbori Skupščine SR Slovenije o tem zakonu razpravljali še v sredini tega meseca in glede na to, da bi v nadaljnjem postopku lahko prišlo še do kakšnih sprememb v predlaganem besedilu, bi naša skupščina morala izvoliti iz vrst naših delegatov še tri člane, ki bi sodelovali

v Komisiji za usklajevanje besedila tega zakona med pristojnimi zbori. V tem smislu predlagam, da v to komisijo izvolimo delegata Skupnosti pokojninsko-invalidskega zavarovanja Slovenije in delegata našega zbora uporabnikov iz občin Trbovlje in Jesenice. Kdor je za predlagane delegate, ki bi sodelovali v komisiji za uskladitev besedila zakona, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlagani delegati za komisijo, ki bi eventualno usklajevala besedilo zakona, soglasno izvoljeni. Komisija za usklajevanje bo, kot rečeno, sklicana po potrebi.

S tem je bil postopek enakopravne obravnave in sklepanja z drugimi zbori Skupščine SR Slovenije o teh zakonih opravljen.

7. seja — nadaljevanje

(19. julija 1977)

Predsedoval: K o l o m a n P o d l e s e k ,
podpredsednik Skupščine Skupnosti socialnega varstva
Slovenije

Začetek nadaljevanja seje ob 10.15.

Popredsednik K o l o m a n P o d l e s e k : Nadaljujemo 7. redno sejo Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije. Za nadaljevanje te seje predlagam naslednji dnevni red:

1. izvolitev komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov in Zbora izvajalcev;
2. predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo pri pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
3. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije;
4. imenovanje Odbora Skupnosti socialnega varstva Slovenije za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito;
5. vprašanja in pripombe delegatov;
6. razno.

Kot vidite, gre za nekoliko spremenjen dnevni red v primerjavi s predlogom, ki ste ga dobili z vabilom. Sprememba je v tem, da ne bi obravnavali predloga zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, ki vam je bil poslan z vabilom. Po določbi 8. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju namreč določi stopnjo prispevka za vse zavarovance ali pa le za tiste zavarovance, ki samoupravnega sporazuma niso sklenili, Skupščina SR Slovenije sama. Zato ta zakon umikamo z dnevnega reda.

Druga sprememba pa je naslednja. Na seji naše skupščine 6. julija tega leta smo sprejeli predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. K temu zakonu, ki ga danes sprejemajo zbori Skupščine SR Slovenije, pa je Zakonodajno-pravna komisija predlagala nekatere amandmaje. Mi smo sicer zadnjič izvolili komisijo za usklajevanje, toda ker smo potem sklicali zasedanje naše skupščine, mislimo, da je prav, da o teh amandmajih odloča Skupščina v celoti in ne le komisija. To bi potem bila naša nova 3. točka dnevnega reda.

Če se s predlaganim dnevnim redom strinjate, potem prosim, da dvignete roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani dnevni red soglasno sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov in Zbora izvajalcev.

Predlagam, da naj bi bil sestav teh komisij enak, kot je bil določen na začetku naše seje 6. julija, in sicer v Komisiji Zbora uporabnikov naj bi bili delegati iz občinskih skupnosti Ravne, Ajdovščina in Cerknica. Ima morda kdo še kakšen drug predlog? (Nihče se ne javi.) Če nihče, prosim, da Zbor uporabnikov glasuje o tem predlogu. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko! (Vsi delegati Zbora uporabnikov dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov izvoljeni delegati občinskih skupnosti Ravne, Ajdovščina in Cerknica.

V Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora izvajalcev pa predlagam delegate iz občinskih skupnosti Trbovlje — Hrastnik, Nova Gorica — Tolmin in Maribor — Lenart. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati Zbora izvajalcev dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora izvajalcev izvoljeni delegati občinski skupnosti Trbovlje — Hrastnik, Nova Gorica — Tolmin in Maribor — Lenart. Prosim obe komisiji, da ugotovita sklepčnost današnje seje in o tem poročata Skupščini.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo pri pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Predlog zakona ste prejeli z vabilom za sejo. Na današnjo sejo je bil povabljen tudi predstavnik predlagatelja tega zakona, ki ga prosim, da ta predlog obrazloži. Besedo ima tovarišica Anka Tominšek, podsekretarka Republiškega sekretariata za delo!

Anka Tominšek: Na seji vaše skupščine 6. julija ste med drugim obravnavali in sprejeli tudi predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov. Ta predlog vsebuje med drugim tudi določbo o tem, kako delavci v združenem delu in drugi delovni ljudje določajo svojo solidarnostno udeležbo pri pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje

kmetov. To zavarovanje se, kot veste, ne more financirati zgolj na podlagi načela samofinanciranja kmetov samih. Sprejeto je bilo, da to svojo obveznost določajo delavci in drugi delovni ljudje s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana za srednjeročno obdobje in drugimi samoupravnimi sporazumi. V primeru, če taki samoupravni sporazumi niso sprejeti ali pa jih sklene samo del udeležencev sporazumevanja in zbrana sredstva ne bi zadoščala za izvedbo programa skupnosti, je določba, da republiška skupščina v soglasju s Skupščino Skupnosti socialnega varstva lahko določi prispevno stopnjo. Ni torej obvezno, da bi se v takem primeru po taki poti določila prispevna stopnja.

Pred kratkim smo bili priče in udeleženci samoupravne in družbenopolitične aktivnosti pri sprejemanju samoupravnih sporazumov o temeljnih planov za srednjeročno obdobje za razna področja družbenih dejavnosti in med drugim tudi za starostno zavarovanje kmetov. Iz podatkov, s katerimi razpolagamo in ki so nam jih posredovali koordinacijski odbori v občinah in pri Republiški konferenci SZDL, lahko ugotovimo, da so bili sporazumi v pretežni večini temeljnih organizacij združenega dela sprejeti. Tako tudi samoupravni sporazum o temeljnih plana za starostno zavarovanje kmetov za plansko obdobje, ki je pred nami. Le v nekaterih organizacijah združenega dela ta samoupravni sporazum ni bil sprejet in tudi ne s strani občanov, ki opravljajo samostojno poklicno dejavnost bodisi na področju gospodarske ali negospodarske dejavnosti.

Kar zadeva slednje, moram opozoriti, da ne gre toliko za odklonilni odnos do same solidarnostne udeležbe ampak gre v bistvu za še vedno neustrezno rešen problem samoupravne organiziranosti teh delovnih ljudi glede na njihove pravice in obveznosti, ki jih imajo v sistemu samoupravnega planiranja. Ti delovni ljudje so ta samoupravni sporazum v svojih asociacijah obravnavali in z njim soglašali, vendar asociacije niso pooblaščene, da sprejemajo obveznosti za svoje člane. Ti delovni ljudje niso organizirani tako, kot so organizirani delavci v združenem delu v okviru temeljnih organizacij združenega dela. Glede na relativno kratek rok za obravnavo in sprejetje teh samoupravnih sporazumov Skupnost ni mogla pripraviti vseh tistih ukrepov, ki bi bili neobhodno potrebni, da bi ta sporazum lahko prišel do vsakega izmed teh delovnih ljudi in da bi z njim soglašal. Ker pa gre pri starostnem zavarovanju kmetov za edino pravico, namreč do starostne pokojnine, zbrana sredstva od tistih, ki so ta sporazum sklenili, pa ne bi zadoščala za realizacijo programa Skupnosti, se je zato Izvršni svet odločil, da v tem primeru predloži predlog zakona v taki obliki, kot ste ga dobili. Poudarjam torej, da za tiste, ki sporazuma še niso sprejeli do te faze, velja, da bodo plačali prispevke po isti stopnji kot tisti, ki so sporazum sprejeli. Enak intervencijski zakon pa smo pripravili tudi za pokojninsko-invalidsko skupnost delavcev, in to za tiste, ki na tem področju samoupravnega sporazuma niso sklenili.

Gre skratka za prispevek po dveh stopnjah, in sicer po stopnji 0,73, ki ga bodo plačevali zavezanci davka iz dohodka po prirejeni davčni osnovi in tisti občani, ki opravljajo samostojno poklicno dejavnost, vsi ostali zavezanci pa bodo plačevali za čas od 1. avgusta do konca leta svoj prispevek po stopnji 0,26.

Glede na to, da je treba nemudoma intervenirati, predlaga predlagatelj, da se zakon sprejme po hitrem postopku, zaradi česar predlagam, da vaša skupščina da soglasje k temu zakonu.

Podpredsednik Koloman Podlessek: Preden pričnemo razpravo o tem zakonu, predlagam, da poslušamo poročilo obeh komisij za verifikacijo

pooblastil in imunitetna vprašanja. Najprej prosim predsednika Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov, da poda poročilo!

Miha Šepec: Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora uporabnikov, v sestavi delegatov Miha Šepec, delegat iz občine Cerknica, Arelika Breznik, delegatka iz občine Ravne in Alda Likar, delegatka iz občine Ajdovščina, je ugotovila, da je pooblastila oddalo 31 delegatov, kar je več kot polovica delegatov Zbora uporabnikov. Glede na določilo 18. člena statuta Skupnosti socialnega varstva Komisija ugotavlja, da je s tem zbor uporabnikov Skupščine Skupnosti socialnega varstva Slovenije sklepčen.

Podpredsednik Koloman Podlessek: Prosim še za poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora izvajalcev.

Vera Gabrijel: Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora izvajalcev, sestavljena iz delegatov Vere Gabrijel, delegatke iz občine Trbovlje, Stanka Kovačiča, delegata iz občine Tolmin in Edike Novak, delegatke iz občine Lenart, je ugotovila, da je oddalo pooblastila 18 delegatov Zbora izvajalcev. Po 18. členu statuta Skupnosti socialnega varstva Slovenije skupščina veljavno sklepa, če prisostvuje seji več kot polovica delegatov Zbora izvajalcev. Na tej osnovi ugotavljam, da Zbor izvajalcev lahko veljavno sklepa.

Podpredsednik Koloman Podlessek: Ugotavljam torej, da je Skupščina sklepčna in da sejo lahko nadaljujemo.

V zvezi s predlogom zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo pri pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, pa opozarjam, da je Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije sprejela k 1. členu tega zakona naslednji amandma: V drugi alineji se besede »za drugo polletje«
nadmestijo z besedami »za čas od 1. 8. do 31. 12. 1977«.

Amandma je potreben zato, ker so zavezanci v prvih sedmih mesecih plačevali prispevek po sistemu začasnega financiranja. Zato se določa obveznost po tem zakonu le za čas od 1. avgusta do 31. decembra letošnjega leta.

Pričenjam razpravo o predlogu tega zakona. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Tomislav Tosič, delegat Skupnosti socialnega varstva občine Gornja Radgona!

Tomislav Tosič: Zastavil bi naslednje vprašanje: Ob tem, ko znaša prispevna stopnja zaposlenih 0,73 in prispevna stopnja obrtnikov 0,26, me zanima, kako je prišlo do tega izračuna. Razpon med zaposlenimi in obrtniki je prevelik, kajti zaposleni v združenem delu plačujejo skoro tretjino več kot obrtniki.

Podpredsednik Koloman Podlessek: Prosim predstavnika predlagatelja zakona, da odgovori na zastavljeno vprašanje!

Anka Tomišek: Ne vem, če bom na vprašanje povsem zadovoljivo odgovorila, ker ne vem, če sem vprašanje tovariša delegata prav razumela. Že v uvodni obrazložitvi sem poudarila, da predlog zakona izhaja iz istih stopenj

kot samoupravni sporazum o temeljih plana za srednjeročno obdobje. K temu samoupravnemu sporazumu, kar zadeva prispevne stopnje, v javni razpravi ni bilo pripomb. Po veljavnem zakonu pa morata predlog programa te skupnosti skupaj pripraviti tako Skupnost delavskega zavarovanja kot Skupnost starostnega zavarovanja. Za letošnje leto je ocenjeno, da je potrebna solidarnostna udeležba v višini okoli 16 milijard dinarjev, ki jih morajo zbrati delavci v združenem delu in drugi delovni ljudje, ki so člani Pokojninske interesne skupnosti. Poleg tega je treba k temu znesku prišteti še primanjkljaj iz lanskega leta v višini okoli 2 milijardi dinarjev. Ta sredstva se morajo zagotoviti v obliki solidarnostne udeležbe delavcev v združenem delu in drugih delovnih ljudi.

Temeljne organizacije združenega dela, ki so zavezane k davku iz dohodka temeljnih organizacij po zakonu o davku iz dohodka, plačujejo svojo obveznost vse leto po stopnji 0,73 od prirejene davčne osnove. Ta prirejena davčna osnova pa se ugotovi tako, da se od celotnega dohodka take temeljne organizacije združenega dela odbijejo odbitne postavke po 11., 12. in 13. členu zakona o davku iz dohodka tozgov. Tisti občani, ki pa opravljajo gospodarsko ali negospodarsko dejavnost z lastnimi sredstvi in se jim prav tako ugotavlja dohodek, bodo plačevali za vse leto svojo obveznost po isti prispevni stopnji, to je 0,73 od osnove, po kateri oni plačujejo davek od svoje dejavnosti.

Druge temeljne organizacije, ki niso zavezanci davka iz dohodka, nadalje delovne skupnosti skupnih služb ali pa delovne skupnosti državnih organov, ki izplačujejo osebne dohodke, pa plačujejo ta prispevek po prispevni stopnji 0,26 od osnove, ki jo sestavljajo osebni dohodki z vsemi obveznostmi, ki se plačujejo iz osebnega dohodka.

Taka so torej določila samoupravnega sporazuma o temeljih plana. Zakon pa izhaja iz tega, kar je večina delavcev v združenem delu sprejela, in k temu ni bilo pripomb. Izračun sam pa izhaja iz programa, ki sta ga skupaj pripravili obe skupnosti, upošteva števílo upravičencev od starostne pokojnine v letošnjem letu in minimalne stroške za samo izvajanje tega zavarovanja. Drugih izdatkov v tej skupnosti ni. Pri tem poudarjam, da je to edina pravica, ki se zagotavlja upravičencem oziroma zavarovancem starostnega zavarovanja kmetov.

Izračun pa temelji tudi na izhodišču, da prispevajo za celotno srednjeročno obdobje delavci in drugi delovni ljudje 60 % vseh potrebnih sredstev, medtem ko prispevajo sami kmetje zavarovanci 40 %. To pomeni, da smo glede na prvotno predvideno obveznost družbenopolitičnih skupnosti, ki je znašala ob uvedbi zakona 50 %, z novelo zakona, ki smo jo sprejeli konec leta 1976, določili, da se bo solidarnost ugotavljala na podlagi sporazumevanja in družbenega dogovarjanja. Tako je v tem samoupravnem sporazumu prišla do izraza višja oblika in raven solidarnostne udeležbe na podlagi ocen o potrebah in zmožnostih kmetov zavarovancev samih.

Podpredsednik K o l o m a n P o d l e s e k : Vprašujem, ali ste z odgovorom na vaše vprašanje zadovoljni? (Da.) Ima še kdo kakšno vprašanje? (Nihče.) Če nihče, potem prehajamo na glasovanje o predlogu zakona.

Po določilih zakona o skupnostih socialnega varstva in začasnem statutu naše skupnosti glasujeta o zakonu oba zbora skupaj. Prosim Skupščino, da glasuje. Kdor je za sprejem zakona skupaj s predlaganim amandmajem, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo pri pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, v naši skupščini soglasno sprejet.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavanje amandmajev Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Predlog zakona smo sprejeli na seji 6. julija, ker pa je Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije kasneje sprejela k temu zakonu še nekatere amandmaje, je potrebno, da jih naša skupščina obravnava in o njih sklepa. Prosim tovarišico Anko Tomišek, predstavnico predlagatelja, da nam te amandmaje obrazloži!

Anka Tomišek: Na zadnjem zasedanju vaše skupščine nismo pričakovali, da bodo k temu zakonu predloženi amandmaji. Amandmaji, ki so sedaj pred vami, so bolj redakcijske kot vsebinske narave. Predvsem sta redakcijske narave amandmaja k 14. in 19. členu, medtem ko sta amandmaja k 2. in 28. členu potrebna zaradi večje jasnosti besedila. Že zadnjikrat sem poudarila, da smo za razliko od osnutka zakona v predlogu zakona nekoliko dopolnili obstoječo normo, ki določa tako imenovani primer podalšanega zavarovanja. Po 218. členu sedaj veljavnega zakona o združenem delu, ki ga bo v svojih določilih konkretiziral pravkar obravnavani zakon o delovnih razmerjih, ki je bil v Skupščini že obravnavan in je sedaj v javni razpravi, lahko delavcu preneha delovno razmerje. Če v takem primeru delavec ne more takoj dobiti drugega dela, smo določili, da je lahko še eno leto zavarovan in mu v tem primeru tečeta staž in pokojninska doba. Pogoji je, da se prijavi pri pristojni skupnosti za zaposlovanje. V zakonu pa nismo izrecno napisali, kdo je v tem primeru plačnik prispevka za tako podaljšano zavarovanje. Zakonodajno-pravna komisija je s tem amandmajem določila, da je v takem primeru plačnik prispevka pristojna samoupravna interesna skupnost. Pri tem naj povem, da tudi če ne bi bilo tega amandmaja, ne bi bilo ogroženo izvajanje tega določila, ker so to izjemni primeri in spričo mase sredstev, ki jih zbere Pokojninska skupnost v tekočem letu, ne bi bil problem zagotoviti tako podaljšano zavarovanje. Glede na to pa, da bomo izdali prečiščeno besedilo pokojninskega zakona, je Zakonodajno-pravna komisija bila mnenja, da je bolj sprejemljivo, da napišemo, kdo je plačnik, ker je zavezanec prispevka po zakonu o združenem delu in ustavi dejansko sam delavec, zanj pa tehnično plačuje ta prispevek organizacija združenega dela.

Pri 19. členu pa, kjer je govora o tem, da prizadeti lahko sproži postopek pred sodiščem združenega dela, smo imeli normo, da to lahko stori v 30 dneh, ne da bi eksplicitno navedli, da to velja od vročitve akta. Lahko bi kdo to razumel, da od takrat, ko je prizadeti na kakršenkoli način zvedel o tej odločbi. Mišljeno je torej bilo, da v 30 dneh od takrat, ko mu je bil pismeni akt vročen. To je z amandmajem sedaj jasno.

Posebej pa bi vas opozorila na novelo in na amandma Zakonodajno-pravne komisije k 28. členu. To pa zaradi tega, da bi lahko upravičencem ali prizadetim občanom, če bi se obrnili na vas kot delegate, dali ustrezno pojasnilo. Z novelo zakona smo rešili dolgo prisoten problem priznanja dela v kmečkih delovnih

zadrugah v pokojninsko dobo tudi tistim občanom, ki jim po do sedaj veljavnih predpisih te dobe Skupnost ni mogla priznati v pokojninsko dobo, ker niso izpolnjevali pogojev pred vstopom v zadrugo in po prenehanju dela v zadrugi. Sedaj smo to dobo priznali vsakomur, ki je delal v zadrugi, pri čemer pa mora izpolnjevati ta pomemben pogoj, ki je veljal že po dosedanjih predpisih, da mu je bilo to delo edini in glavni poklic.

V Zakonodajno-pravni komisiji pa je v zvezi s tem bilo načeto vprašanje, od kdaj gre nekomu pravica na podlagi te pokojninske dobe. Razumljivo je, da če ne bi bilo te norme, bi mu šla pravica od dneva, ko je zakon uveljavljen. Da bi bilo to dovolj jasno, smo zapisali, da mu gre ta pravica od 1. avgusta letos, če bo zahtevek vložil do konca tega leta. Če pa bo vložil zahtevek šele drugo leto ali morda celo leto kasneje, pa mu bo šla pravica od tistega dne, ko je zahtevek vložil in največ šest mesecev za nazaj. Kaj to pomeni? To pomeni, da je v interesu prizadetih občanov, da čimprej vložijo dokumentirani zahtevek Pokojninski skupnosti, in to pri pristojni podružnici. Povedati moram, da bodo ravno organi Skupnosti — to so odbori zavarovancev, tisti, ki bodo presojali, ali je posamezen občan izpolnjeval ta pogoj, da je to dejavnost opravljal kot edini ali glavni poklic. Zato tudi najbrž ne bo vsakomur, ki danes meni, da mu ta pravica pritiče, priznana ta doba, če ne bo predložil ustreznih dokazil. Zato je v interesu zlasti tistih, ki so danes že upokojeni, pa so bili dve, tri ali štiri leta člani kmetijske delovne zadruge, da dokažejo, da so izpolnjevali ta pogoj, ker se jim bo na osnovi priznane pokojninske dobe povečala pokojnina. Tako je v interesu vsakogar, da čimprej vložijo ta zahtevek, pri čemer ni pomembno, kdaj bo ta zahtevek rešen, pač pa kdaj je bil zahtevek vložen. Če ga bo vložil do konca tega leta in če bo njegova vloga pozitivno rešena, mu bo šla pokojnina od 1. avgusta, sicer pa tako, kot to piše v amandmaju.

Številni pa so tudi taki primeri, da nekateri med temi danes še niso upokojeni, ampak so še vedno zavarovanci. Ti pa bodo samo uveljavljali to pokojninsko dobo, ki se jim bo upoštevala takrat, ko se bodo upokojili. Tako je ta pravica od 1. avgusta pomembna predvsem za tiste, ki so že upokojeni ali pa se bodo upokojili v tem letu.

Podpredsednik Koloman Podlessek: Pričenjam razpravo o teh amandmajih. Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Perina Velikonja, delegatka iz Tolmina!

Perina Velikonja: Morda sodi moje vprašanje bolj k delegatskim vprašanjem kot semkaj. Ker pa je v neposredni zvezi z dano obrazložitvijo, bi vprašanje zastavila sedaj.

Zakon o združenem delu govori v poglavju o prenehanju delovnega razmerja, da preneha delavcu delovno razmerje, ko izpolni pogoje za starostno upokožitev. Zadnjič pa smo sprejemali predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki pa govori o pravicah zaposlenih upokojencev. Na 3. strani pa naj bi človeku, ki izgubi službo in je brezposelen — tako smo slišali danes, pristojna interesna skupnost za zaposlovanje plačevala eno leto prispevek za čas brezposelnosti. Zastavljam vprašanje, zakaj imamo danes kar majhno armado zaposlenih upokojencev, ob precej večji armadi nezaposlenih, morda tudi srednje izobraženih kadrov, ki prihajajo iz šol.

Podpredsednik K o l o m a n P o d l e s e k : Prosim predstavnico predlagatelja tovarišico Anko Tominšek, da odgovori na zastavljeno vprašanje!

A n k a T o m i n š e k : Trenutno sicer nimam pri roki vseh potrebnih podatkov, s katerimi bi mogla dati dovolj prepričljiv odgovor, res pa je, da je zakon o združenem delu prinesel rešitev, ki upošteva različne razmere, zlasti kar zadeva zaposlovanje oziroma kadrovski deficit ali suficit v posameznih republikah. V zakonu je namreč norma, da tistemu, ki izpolnjuje pogoje za starostno pokojnino, preneha delovno razmerje po sili zakona, razen če z republiškim zakonom ali z zakonom avtonomne pokrajine ni drugače določeno. V našem pokojninskem zakonu — to smo zadnjič poudarili — nismo spremenili sedaj veljavnega režima uživanja pokojnine med ponovno zaposlitvijo. Pri nas se upokojenec lahko ponovno zaposli in je le v primeru, če izpolnjuje pogoje, ki jih zakon postavlja, plačnik tako imenovanega posebnega prispevka pokojninski skupnosti. Z novelo k zakonu smo samo limitirali višino tega posebnega prispevka.

Normo zakona o združenem delu pa bo konkretiziral republiški zakon o delovnih razmerjih, ki je prav sedaj v javni razpravi. Ta zakon, ki je deležen velike pozornosti, pa prinaša to rešitev, da preneha delovno razmerje tistemu delavcu, ki izpolni pogoje za starostno pokojnino, to je za moškega 40 let oziroma žensko 35 let, če organizacija združenega dela glede na svoje kadrovske potrebe ne ugotovi, da je še potreben. To pomeni, da delavcu po sili zakona delovno razmerje ne preneha, ko izpolni polno pokojninsko dobo, ker je ta konkretna odločitev v rokah posamezne delovne sredine, ki naj presodi, ali je tak delavec še potreben ali ne. V tem primeru torej delovna organizacija izda odločbo o dnevu prenehanja delovnega razmerja.

Nadalje je določeno, da se lahko s posebnim zakonom ali z družbenim dogovorom poleg navedenega pogoja predpišejo tudi drugi pogoji. Pred kratkim je Izvršni svet dal svoje soglasje k medrepubliškemu dogovoru, ki ureja razne oblike dopolnilnega dela, ni pa dal soglasja k normi, ki ureja vprašanje tistih, ki so izpolnili pogoje za starostno pokojnino in katerim naj bi po sili zakona prenehalo delovno razmerje. Pri nas je prevladalo stališče, naj bo delavec, če je zmožen za delo in zdravstveno sposoben ter ima interes delati in če ima ta interes tudi združeno delo, čim dalj aktiven, ne pa stališče, da naj se čimprej upokoji in ponovno zaposli. V okviru novega pokojninskega sistema moramo stimulirati ljudi, da bodo čimdalj delali. Stimulacija, kakršna je današnja, ko se prizna 1 odstotek za vsako leto prek polne pokojninske dobe, pa ni taka, da bi nekoga motivirala k temu, da bi v skladu s svojim interesom in interesom delovne sredine ostal čimdalj aktiven, ker se mu bolj izplača čimprej se upokojiti in se nato polno zaposliti.

Kar pa zadeva število v republiki Sloveniji trenutno brezposelnih, ga vam ne morem navesti, lahko pa povem, kolikšno je približno število upokojencev, ki so zaposleni bodisi s polnim delovnim časom oziroma tistih, ki delajo na podlagi civilno-pravnega odnosa.

Na podlagi ankete, ki je bila lani izvedena v vsem združenem delu, znaša število teh nekaj čez 7000, in če upoštevamo to, da nam morda četrтина organizacij na anketo ni zadovoljivo odgovorila, je okoli 10 000 takih upokojencev. Poudariti pa moram, da je pretežen del teh v pogodbenem odnosu in da je dosti bolj skromno število tistih, ki so zaposleni s polnim delovnim časom. To

se pravi, da so številnejši tisti, ki delajo manj kot polovico delovnega časa in največkrat le po eno, dve ali tri ure. Toliko v pojasnilo.

Podpredsednik K o l o m a n P o d l e s e k : Ste z odgovorom zadovoljni? (Da.) Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Mile Dedič, delegat iz Domžal!

M i l e D e d i č : Obrazložitev, ki jo je dala tovarišica podsekretarka, me ne more zadovoljiti. To pa zato, ker živimo v socialistični družbi, ki naj bi zadovoljila potrebe vsakega državljana in zaščitila njegove pravice. Če upoštevamo, da imamo na eni strani zaposlenih 10 000 upokoencev, na drugi strani pa nekaj stotitov mladih ljudi nezaposlenih, potem me taka obrazložitev, kot je bila dana, ne more zadovoljiti. Čeprav je tendenca, da ostane čimveč ljudi tudi potem, ko izpolnijo pogoje za upokojitev, še dalje zaposlena, tega ni mogoče odobravati, kajti gre za ljudi, ki so svoje že odslužili in tudi zadovoljili svoje življenjske potrebe, mladi ljudje, ki so končali šolo in se usposobili za poklice, pa morajo ostati na ulici. Pri tem naj še rečem, da je večina teh ljudi samo zaposlenih, ne morem pa reči, da pa tudi delajo. Poznam situacijo v naši občini in mislim, da tudi v drugih občinah ni drugače.

Pred kratkim smo brali v dnevnem časopisju kritiko na ta račun, na primer da je v Nišu zaposlenih 5000 upokoencev, toliko in toliko tisoč pa nezaposlenih mladih ljudi. To je stvar, ki je ne moremo niti opravičevati niti zagovarjati.

Podpredsednik K o l o m a n P o d l e s e k : Želi morda tovarišica Tomiňškov odgovoriti na to razpravo?

A n k a T o m i n š e k : Da ne bi bilo nesporazuma, moram znova poudariti, da sem opozorila na številko 7000, da ne bi kdo prinesel v javnost, da gre za 10 000 zaposlenih upokoencev. Pri tem sem bila zelo precizna in sem rekla, nekaj nad 7000, pri tem pa, če izhajamo iz predpostavke, da morda četrтина organizacij ni odgovorila povsem zadovoljivo na anketo, bi morda to bilo okoli 10 000.

Drugi pomemben podatek, ki sem ga navedla, pa je, da je velika večina zaposlenih upokoencev v civilno-pravnem odnosu, se pravi, da opravljajo neko delo samo občasno, in da je zelo majhno število tistih, ki so na delovnem mestu oziroma pri nalogah in opravilih, kot pravimo po novem, s polnim delovnim časom. Zato ne morem reči, da sedaj ta masa upokoencev jemlje delo mladim, ker je večina teh, ki so v delovnem razmerju, zaposlenih manj kot polovico delovnega časa ali pa samo eno, dve ali tri ure. Taki so bili podatki ankete.

Dejavniki, pa ne samo pri nas v Sekretariatu za delo, ki so pripravljali osnutek tega zakona, so ocenili, da so pri nas razmere glede tega nekoliko drugačne kot v drugih republikah in da ni neobhodno potrebno, da vsakemu tistemu, ki izpolni pogoje za starostno pokojnino s polno pokojninsko dobo, po sili zakona preneha delovno razmerje. Združenemu delu je treba dopustiti, upoštevajoč našo kadrovsko politiko, politiko zaposlovanja nasploh, potrebe in možnosti, da v konkretnem primeru presodi, ali takega delavca potrebuje ali ne. Če ga ne potrebuje in če je na razpolago mlad kader, mislim, da bo tozd vodil tako politiko, da bo delavcu, ki ima izpolnjene pogoje, delovno razmerje odpo-

vedal. Realizacija te politike je torej v rokah združenega dela in vsaka šab-lonska norma, ki bi bila pretoga, bi bila' prej nekoristna kot pa koristna.

Podpredsednik Koloman Podlesek: Hvala lepa. Želi še kdo be-sedo?

Perina Velikonja: Če dovolite, bi dodala še en predlog, da bi mor-da kot skupščina vplivali na to, da bi se sprejela norma, po kateri bi tista de-lovna organizacija, ki čuti nujno potrebo, da zaposluje upokojenca, plačevala zanj drugačne dajatve.

Podpredsednik Koloman Podlesek: Besedo želi še tovariš Tigrij Sokolov, delegat iz Črnomlja!

Tigrij Sokolov: Tudi jaz, in še kdo drug, se s takim pojasnilom ne morem zadovoljiti. Mislim, da delavca, ki je izpolnil pogoje za upokojitev, lah-ko zadrži delovna organizacija v delovnem razmerju samo v primeru, če ima izrecno take potrebe in če za to delovno mesto ni interesentov.

To pa, kar je bilo rečeno, da naj se podjetje odloči, ali nekega delavca, ki mu je delovno razmerje prenehalo po sili zakona, še dalje zadrži na delu ali pa mu delo odpove, je za nekoga, ki ga to prizadene, lahko dokaj neprijetno, kajti tisti, ki mu bo delo na ta način odpovedano, se bo čutil prizadetega, ker je ta odpoved nekaj drugega, kot pa da mu delovno razmerje avtomatično pre-nehaja po sili zakona.

Podpredsednik Koloman Podlesek: Tudi doslej je bilo tako, da če je nekdo imel 40 let delovne dobe in mu je delovno razmerje lahko prenehalo po zakonu, je v tem primeru delovna organizacija morala prav tako izdati odločbo, v kateri je ugotovila, da mu je delovno razmerje prenehalo in da se upokoji. Delovno razmerje torej ni prenehalo avtomatično, ampak je bil prav tako potreben poseg delovne organizacije.

Zdi se mi pa, da smo se s to razpravo, ki je bolj predmet novega zakona o delovnih razmerjih, nekoliko oddaljili od današnjega dnevnega reda, zato predlagam, da se vrnemo nazaj na razpravo o amandmajih, ki so nam predlo-ženi v sprejetje. Želi v zvezi s tem še kdo razpravljati? (Nihče se ne javi.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na sklepanje o predloženih amand-majih. Po določilih zakona o Skupnosti socialnega varstva in našega začasnega statuta glasujeta v tem primeru oba zbora skupaj. Kdor je za predlagane amand-maje, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nih-če.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo amandmaje Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokoj-ninskem in invalidskem zavarovanju soglasno sprejeli. S tem je postopek enako-pravne obravnave in sklepanja skupaj z drugimi zbori Skupščine SR Sloveni-je opravljen.

skupščina izobraževalne skupnosti slovenije

16. seja

(20. julija 1977)

Predsedoval: Franc Braniselj,
predsednik Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik Franc Braniselj: Pričenjam 16. sejo Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Predlog dnevnega reda ste prejeli z gradivom za sejo. Dodatno ste prejeli še predlog za razširitev dnevnega reda, ki obsega: predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, in predlog sklepa o zagotovitvi dodatnih sredstev Pedagoški akademiji v Mariboru za investicijsko izgradnjo.

Predlagam, da bi seja potekala po naslednjem dnevnem redu:

1. izvolitev Verifikacijske komisije;
2. potrditev zapisnika 15. seje Skupščine;
3. predlog ugotovitvenega sklepa o sprejetju samoupravnega sporazuma o osnovah plana vzgoje in usmerjenega izobraževanja v SRS za obdobje 1976 do 1980;
4. predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma;
5. predlog samoupravnega sporazuma o razmejitvi planskih nalog in sredstev za izvedbo programov vzgoje in usmerjenega izobraževanja v letu 1977;
6. predlog samoupravnega sporazuma o izvajanju skupnih programov občinskih izobraževalnih skupnosti in Izobraževalne skupnosti Slovenije v obdobju 1976—1980;
7. predlog sklepa o finančnem načrtu Izobraževalne skupnosti Slovenije za leto 1977;
8. poročilo o poteku priprav in izvedbi ukrepov za usmerjanje vpisa učencev in študentov za šolsko leto 1977/78;
9. predlog mreže pedagoškega šolstva;
10. predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih;

11. predlog sklepa o kriterijih za dajanje posojil v letu 1977 iz sredstev amortizacije, ki jih vzgojno-izobraževalne temeljne organizacije združenega dela združujejo pri Izobraževalni skupnosti Slovenije;

12. predlog sklepa o izidu natečaja za kreditiranje naložb v osnovnošolski prostor;

13. predlog sklepa o programu gradenj in usmeritvi sredstev za izgradnjo domov za učence in študente v letih 1977 in 1978;

14. predlog sklepa o zagotovitvi dodatnih sredstev Pedagoški akademiji v Mariboru za investicijsko izgradnjo;

15. predlog družbenega dogovora o ukrepih za zagotavljanje socialne varnosti delavcev Rudnika Idrija in nadaljnega razvoja občine Idrija za obdobje 1977/80;

16. predlog družbenega dogovora o nalogah in vlogi informacijsko-dokumentacijskega centra v delegatskem sistemu v republiki ter o pravicah in obveznostih udeležencev pri ustanovitvi, organiziranju in delovanju tega centra;

17. vprašanja delegatov.

Ima kdo kakšno pripombo k takemu dnevnemu redu za današnjo sejo? (Nihče se ne javi).

Če nihče, dajem predlagani dnevni red na glasovanje. Glasujemo skupno. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red soglasno sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Verifikacijske komisije.

Za člane Verifikacijske komisije predlagam: Tatjano Blažej, delegatko Zbora izvajalcev iz Nove Gorice, Ludvika Horvata, delegata Zbora uporabnikov iz Lendave in Jožeta Kristana, delegata Zbora uporabnikov Posebne interesne skupnosti za usnjarstvo iz Kranja.

Ima kdo kak spreminjevalni oziroma dopolnilni predlog? (Nihče se ne javi.) Če nihče, dajem predlagani sestav Verifikacijske komisije na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je Verifikacijska komisija soglasno izvoljena in predlagam, da ugotovi sklepčnost in o tem poroča skupščini.

Jože Kristan: Verifikacijska komisija je ob pregledu pooblastil ugotovila, da je od 61 delegatskih mest v Zboru uporabnikov prisotnih 49 delegatov, od 51 delegatskih mest v Zboru izvajalcev pa 38 delegatov. Skupščina je sklepčna.

Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije je nato v smislu določil 362. člena ustave SR Slovenije in 95. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije kot enakopraven zbor z drugimi zbori Skupščine SR Slovenije obravnavala 4. in 10. točko dnevnega reda.

Predsednik Franc Braniselj: Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma.

Uvodno obrazložitev, bo podal predsednik Izvršnega odbora tovariš Jože Deberšek!

Jože Deberšek: Zakon je potreben zato, da bi bili glede plačevanja vsi v enakopravnem položaju. Gre za to, da se po tem zakonu še tistih 9 ali 16 % tozdrov — gre predvsem za manjše delovne organizacije in zasebnike, zaveže, da tudi oni plačujejo prispevek po stopnji 10,6.

V tem primeru nastopa Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije kot zbor Skupščine SR Slovenije. Na včerajšnji seji so zbori republiške skupščine ta zakon tudi sprejeli.

Predsednik Franc Braniselj: Dejstvo, da so zbori Skupščine SR Slovenije na včerajšnji seji zakon sprejeli, ni nikakršen prejudic, ker Skupščina SR Slovenije danes še zaseda. Če ne bi prišlo do soglasja, bi bil možen še usklajevalni postopek. Upam, da to ne bo potrebno.

Želi kdo besedo? (Nihče se ne javi.) Če nihče, predlagam, da glasujemo, in sicer ločeno. Prosim delegate Zbora uporabnikov, da glasujejo. Kdor je za zakon v predlaganem besedilu, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor uporabnikov zakon soglasno sprejel.

Predsednik Zbora izvajalcev Oto Norčič: Prosim delegate Zbora izvajalcev, da glasujejo. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Soglasno sprejeto.

Predsednik Franc Braniselj: Ugotavljam, da je Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, soglasno sprejela.

S tem je postopek enakopravne obravnave in sklepanja skupaj z drugimi zbori Skupščine SR Slovenije o zakonu o prispevku za izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma, opravljen.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih.

Predlog zakona ste prejeli z gradivom za sejo. Po zasedanju zborov Skupščine SR Slovenije 6. julija 1977, ki je ta zakon že sprejela, ste naknadno prejeli tudi amandmaje k zakonu, sprejete na seji Skupščine SR Slovenije. Naša skupščina sprejema ta zakon enakopravno z zbori Skupščine SR Slovenije, zato je potrebno, da je zakon sprejet v enakem besedilu. Amandmaji Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije so sestavni del predloga zakona. Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je predlagala amandmaje, o katerih se bo potrebno posebej izreči. Predstavnik predlagatelja zakona je tovariš Vili Veršaj. Prosim!

Vili Veršaj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Že tovariš predsednik je povedal skoraj vse, kar naj bi bila moja naloga. Opozoril bi samo še na to, da je Izvršni svet sprejel oba amandmaja k 5. in 16. členu predloga zakona, ki ju je predlagala Zakonodajno-pravna komisija. Poleg tega je na podlagi obravnave v Zakonodajno-pravni komisiji in v odborih obeh zborov republiške skupščine predlagal še amandmaja k 11. in 15. členu. Zato predlagam, da tudi vaša skupščina danes sprejme te amandmaje.

Pri tem bi opozoril še na to, da bo usoda tega zakona verjetno kratkega roka, zlasti glede na to, da je že v pripravi nov zakon o usmerjenem izobraževanju. Predlog za izdajo zakona s tezami bo verjetno najkasneje do konca leta že predložen v prvo obravnavo. Ta zakon bo tudi v celoti vključeval materijo, ki je predmet zakona, o katerem se danes odločate. Ta zakon pa pomeni predvsem uskladitev z ustavo za obdobje do sprejetja novega zakona.

Predsednik Franc Braniselj: Želi kdo razpravljati o predlogu zakona?

Jože Deberšek: Skupščino bi obvestil, da so bile pripombe, ki jih je sprejela k osnutku zakona naša skupščina, posredovane predlagatelju in jih je ta v predlogu zakona upošteval. Zato Izvršni odbor meni, da ni razlogov, da zakona ne bi sprejeli.

Predsednik Franc Braniselj: Želi še kdo besedo? (Nihče se ne javi.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Glasovali bomo najprej o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije, ki jih naš izvršni odbor podpira. Gre za amandma k 5. členu, ki se glasi: »v zadnji vrsti 2. odstavka naj se beseda ‚tem‘ črta«. Amandma je redakcijskega značaja.

Prosim delegate Zbora uporabnikov, da glasujejo. Kdor je za ta amandma, naj dvigne roko! (Vsi delegati Zbora uporabnikov dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandma je Zbor uporabnikov soglasno sprejel.

Predsednik Zbora izvajalcev Oto Norčič: Prosim delegate Zbora izvajalcev, da glasujejo. Kdor je za amandma, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma je soglasno sprejet.

Predsednik Franc Braniselj: Glasujemo o amandmaju k 16. členu, ki se glasi: »V prvi vrsti 3. odstavka naj se za besedama ‚v okviru skupnosti‘ vstavita besedi ‚izobraževalnih organizacij‘.« Tudi ta amandma je redakcijskega značaja.

Prosim delegate Zbora uporabnikov, da o amandmaju glasujejo. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Zbor uporabnikov je amandma soglasno sprejel.

Predsednik Zbora izvajalcev Oto Norčič: Prosim delegate Zbora izvajalcev, da glasujejo, Kdor je za amandma, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Predsednik Franc Braniselj: Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Prosim delegate Zbora uporabnikov, da glasujejo o predlogu zakona v celoti, skupaj s sprejetimi amandmaji. Kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor uporabnikov predlog zakona skupaj z amandmaji soglasno sprejel.

Predsednik Zbora izvajalcev O t o N o r č i č : Prosim delegate Zbora izvajalcev, da glasujejo. Kdor je za predlog zakona, skupaj z amandmaji, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona v našem zboru soglasno sprejet.

Predsednik Franc Braniselj : S tem ugotavljam, da je Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih skupaj s predlaganimi amandmaji soglasno sprejela.

S tem je postopek enakopravne obravnave in sklepanja skupaj z drugimi zbori Skupščine SR Slovenije o zakonu o organizacijah za izobraževanje odraslih opravljen.

SEZNAM GOVORNIKOV

Zbor združenega dela

Bajželj Mirko 114	Oblak Marjan 60
Baškovič Milan 110, 113, 120	Ocepek Drago 95, 117, 118, 124
Bidovec Andrej 132	Osredkar Milan 59, 201
Blaha Tilka 24	Ozbič Milica 16
Boštjančič Stane 41, 164	Pahor Jože 86
Brečko Miroslav 68, 98, 118, 121	Pašič Olga 27
Bregant Boris 195	Pavliha Milan 90
Čeferin Marjan 96	Pavšič Rok 78, 96, 125, 148
Fazarinc Anton 29, 57	Pečnik Stane 189, 210
Florjančič Jože 42	Petek Viljem 14, 41
Fras Marija 115	Petelin Andrej 50
Furlani Ljudmila 122	Podjed Tone 205
Gačnik Jože 22	Polak Alojz 204
Gantar Pavle 70, 98, 99, 109, 170, 171	Ponikvar Igor 19, 33
Gogala Marjan 187	Primožič Slavko 138
Gregorc Peter 199	Puncer Milan 15, 38
Herga Francka 38, 79	Rakčevič Milena 182
Hunjadi Aleksander 151	Recko Alojz 12
Jakomin Livio 159, 163	Rovan Mara 180
Jarc Sonja 4	Slokar Jolanda 62, 209
Jelen Elica 71, 82, 120	Stepišnik Edvard 36
Jemec Mirko 14	Šarabon Vinko 24
Jurančič Zdenka 207, 209	Šanca Vlado 146, 181
Jurše Adolf 123	Šentjurec Marjeta 87, 191
Kejžar Leopold 184	Šifkovič Franc 141
Kobe Miloš 193	Špilak Štefan 140
Korošec Stefan 34, 39	Štibelj Donat 105
Kos Stanko 47	Šubic Jože 126
Košir Jože 123	Šuštar Emil 143
Lampelj Franjo 137	Tance Vlado 7, 15, 18, 183
Lipičar Rado 175, 178	Tavčar Janez 135
Logar Vladimir 198	Tominšek Anka 185
Majer Tomislav 114	Tramte France 196
Makovec Stojan 48	Travnikar Franc 49
Mejak Miran 156, 158	Trstenjak Pavel 63
Miani Giorgio 106	Ulčar Jože 80, 97
Miklič Rado 31	Ulrih Ela 116, 117
Mišič Branko 72	Umek Janez 120
Mozetič Drago 61	Uršič Slavko 71, 73
Mozetič Silvija 67	Zadravec Andrej 150
Muraus Janko 28	Zajc Janez 119, 120
Naglav Oskar 129	Zelenšek Ivan 107
Nemec Stefan 152, 192	Zidar Milovan 51
Novak Filip 154	

Zbor občin

Berce Boris 268, 350	Golar Manko 274
Borovac Milena 263	Grašič Janez 277
Bresjanac Danica 295	Hari Štefan 311
Bricelj Franc 238	Hrastnik Viktor 223
Bubnov Sergej 236, 237, 257	Janko Lojze 288, 290
Cajhen Breda 345, 346	Jelovčan Jože 270, 294
Fazarinc Anton 332, 336	Jeriha Avgust 358
Filipčič Franc 362	Jurančič Zdenka 252, 367
Florjančič Jože 244	Kampuš Oto 230, 250, 259
Glavan Franc 283	Kocjančič Rudi 275

Komadina Dominik 235, 255	Slatinšek Jože 212
Koman Vasilij 311	Slokar Angel 302
Korelič Bruno 337, 341	Sukič Karel 305, 342
Kotnik Stane 225	Svetelj Franc 305, 334, 335
Kovačič Jože 228	Škraban Aleksander 240
Kržan Slavko 278	Štrakl Franc 316
Lah Avguštin 272, 355	Šubic Jože 297
Makovec Stojan 249	Tetičkovič Franc 229
Marenk Ivo 250, 253	Tominšek Anka 331, 336
Mozetič Dragan 256	Tornič Slavko 349
Oblak Marjan 215, 227	Ulrih Ela 293
Ocvirk Anton 234, 242	Üllen Vlado 362
Ogris Milan 222	Verbič Mihaela 231, 262, 280
Pajnkisher Matija 271, 286, 307	Volčič Tone 309
Podjed Tone 365	Vresnik Drago 258
Popovič Anica 321	Zabukovec Janko 252, 253
Povirk Zvone 221	Zavrnik Oldrih 243
Praznik Zdravko 318	Zupančič Beno 359
Rakčević Milena 326	Žlebnik Mara 314

Družbenopolitični zbor

Bačič Geza 473	Majdič Cveto 460
Bogovič Jože 480	Markič Stane 428
Božič Jože 379, 430, 442, 455	Mermolja Pavel 417, 443, 459, 477
Brecelj Marijan 444	Miklič Rado 446
Bulc Marko 422	Mlinarič Srečko 445, 468
Cepuš Lojze 378, 440, 476	Polič Zoran 373, 385, 387, 390, 406, 414, 441, 453, 459, 461
Česnik Janko 387, 395, 396, 404, 426, 481	Pratengrazer Jože 452
Čotar Lojzka 401, 438, 475	Stepančič Iva 458, 459, 460
Gavez Stane 371, 418, 463, 478	Štok Štefan 450
Globačnik Jože 376, 388	Štefančič Terezija 381, 479
Golob Ludvik 407, 445, 459, 461	Tomazič Emil 451
Gošnik Miro 392	Tomlje Tina 421, 439, 440, 442
Japelj Ivan 397	Ulrih Ela 382, 386, 388
Kocjan Slavko 456, 459, 462, 464	Wohinz Miha 486
Kropivnik Rudi 402	Zupančič Beno 383, 385, 386, 387, 389, 419, 443, 458, 461
Krpan Teodora 412, 433	Žoher Anita 377
Lenarčič Marjan 433	
Logar Vladimir 463, 471	

Skupno zasedanje

Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Jan Jernej 493	Zakonjšek Jože 499
Ulrih Ela 490	

Skupno zasedanje

Zbora združenega dela in zbora občin

Zidar Milovan 510

Skupno zasedanje

Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora ter Skupščine
Raziskovalne skupnosti Slovenije

Osredkar Milan 515

Skupščina

Skupnosti socialnega varstva Slovenije

Boštjančič Dolfka 532
Dedič Mile 544
Gabrijel Vera 539
Gaspari Majda 532
Kobe Slavko 531
Nagode Nace 534

Sokolov Tigrij 545
Šepec Miha 539
Tominšek Anka 533, 537, 539, 541,
543, 544
Tosić Tomislav 532, 539
Velikonja Perina 542, 545

Skupščina

Izobraževalne skupnosti Slovenije

Deberšek Jože 548, 549
Kristan Jože 547

Veršaj Vili 548

Sekretariat Skupščine SRS
dokumentacija

VSEBINA

Zbor združenega dela

48. seja — 22. junija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 3
- Govornik:
- Sonja Jarc 4

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 48. seje Zbora združenega dela 5
2. Odobritev zapisnika 47. seje Zbora združenega dela 6
3. Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977 6
- Govorniki:
- Vlado Tance 7
- Alojz Recko 12
- Mirko Jemec 14
- Viljem Petek 14
- Milan Puncer 15
- Vlado Tance 15
- Milica Ozbič 16
- Vlado Tance 18
4. Poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SR Sloveniji 19
- Govorniki:
- Igor Ponikvar 19
- Jože Gačnik 22
- Vinko Šarabon 24
- Tilka Blaha 24
- Olga Pašič 27
- Janko Muraus 28
5. Problematika odvetništva in druge pravne pomoči v SR Sloveniji s predlogom za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči . . . 29
6. Predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in skupnostih otroškega varstva 29
- Govornik:
- Dr. Anton Fazarinc 29
7. Predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu 30

8. Predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti	31
Govornik:	
Rado Miklič	31
9. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov	32
Govornik:	
Igor Ponikvar	33
10. Osnutek zakona o blagovnem prometu	34
Govorniki:	
Štefan Korošec	34
Edvard Stepišnik	36
Milan Puncer	38
Francka Herga	38
Štefan Korošec	39
11. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj	40
12. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu	40
13. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena	40
Govornika:	
Stane Boštjančič	41
Viljem Petek	41
14. Predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona	42
Govornik:	
Jože Florjančič	42
15. Predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona	45
16. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona	46
17. Osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev	46
18. Predlog za izdajo zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prisilni upravi nad zavodi in o začasni upravi nad organizacijami združenega dela v sestavi zavodov ter o prenehanju uporabljanja nekaterih določb temeljnega zakona o podjetjih v območju SR Slovenije, z osnutkom zakona	47
19. Dogovor o temeljnih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od leta 1976 do leta 1980	47
Govorniki:	
Stanko Kos	47
Stojan Makovec	48
Franc Travnikar	49
Andrej Petelin	50
Milovan Zidar	51

20. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena	53
21. Osnutek zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času od leta 1975 do leta 1979	54
22. Osnutek zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije	54
23. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1370)	55
24. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj (YU-1371)	55
25. Osnutek zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinavke in parkljevke	55
26. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje	56
— predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije	56
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani	56
27. Vprašanja delegatov	56
G o v o r n i k i :	
Dr. Anton Fazarinc	57
Milan Osredkar	59
Marjan Oblak	60
Drago Mozetič	61
28. Nadaljevanje razprave o problematiki odvetništva in druge pravne pomoči v SR Sloveniji, s predlogom za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči	62
G o v o r n i k :	
Jolanda Slokar	62
29. Nadaljevanje delegatskih vprašanj	63
G o v o r n i k :	
Pavel Trstenjak	63

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	66
Govornik:	
Silvija Mozetič	67

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 49. seje Zbora združenega dela	68
Govorniki:	
Miroslav Brečko	68
Pavle Gantar	70
Elica Jelen	71
Slavko Uršič	71
Branko Mišič	72
2. Odobritev zapisnika 48. seje Zbora združenega dela	72
3. Izvajanje delegatskega sistema in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije	73
Govorniki:	
Slavko Uršič	73
Rok Pavšič	78
Francka Herga	79
Jože Ulčar	80
Elica Jelen	82
Jože Pahor	86
4. Uresničevanje resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji	86
Govorniki:	
Marjeta Šentjurec	87
Milan Pavliha	90
Dr. Drago Ocepek	95
Rok Pavšič	96
Marjan Čeferin	96
Jože Ulčar	97
5. Predlog za izdajo zakona o delovnih razmerjih, z osnutkom zakona	98
Govorniki:	
Miroslav Brečko	98
Pavle Gantar	98
Donat Štibelj	105
Giorgio Miani	106
Ivan Zelenšek	107
Pavle Gantar	109
6. Predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona	110
Govornik:	
Milan Baškovič	110

7. Predlog za izdajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona	112
Govorniki:	
Milan Baškovič	113
Mirko Bajželj	114
Tomislav Majer	114
Marija Fras	115
8. Predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih	116
Govorniki:	
Ela Ulrih	116
Dr. Drago Ocepek	117
Miroslav Brečko	118
Dr. Drago Ocepek	118
9. Predlog za izdajo zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela, z osnutkom zakona	119
Govorniki:	
Janez Zajc	119
Janez Umek	120
Elica Jelen	120
Milan Baškovič	120
Miroslav Brečko	121
10. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona	121
11. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona	121
12. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o volitvah in odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v organizacijah združenega dela, z osnutkom zakona	122
Govorniki:	
Ljudmila Furlani	122
Adolf Jurše	123
Jože Košir	123
13. Osnutek zakona o ravnanju z odpadki	124
Govornik:	
Dr. Drago Ocepek	124
14. Nadaljevanje razprave o uresničevanju resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji	124
Govornik:	
Rok Pavšič	125
15. Predlog zakona o ratifikaciji protokola o ekvivalenci spričeval, stopenj in diplom, ki se pridobivajo v srednjih šolah, na univerzah in v drugih izobraževalnih in znanstvenih organizacijah in institucijah v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji in v Republiki Indiji med vlado SFR Jugoslavije in vlado Republike Indije	125

16. Predlog zakona o ratifikaciji dunajske konvencije o civilni odgovornosti za jedrske škode	126
Govornik:	
Jože Šubic	126
17. Osnutek zakona o uporabi določenega zneska dinarske protivrednosti zunanjega kredita, katerega uporabnik je federacija	127
18. Predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o garanciji med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Mednarodno banko za obnovo in razvoj	127
19. Zaključni račun Narodne banke Jugoslavije za leto 1976 z letnim poročilom Narodne banke	128
20. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Kopru . . .	128
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani	128
21. Vprašanja delegatov	129
Govornik:	
Oskar Naglav	129

50. seja — 19. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	131
Govornik:	
Andrej Bidovec	132

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 50. seje Zbora združenega dela	133
2. Odobritev zapisnika 49. seje Zbora združenega dela	134
3. Uresničevanje družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980	134
Govorniki:	
Janez Tavčar	135
Franjo Lampelj	137
Slavko Primožič	138
Štefan Špilak	140
Franc Šifkovič	141
Emil Šuštar	143
Vlado Šanca	146
Rok Pavšič	148
Andrej Zadavec	150
Aleksander Hunjadi	151
Štefan Nemec	152
Filip Novak	154
Miran Mejak	156

4. Predlog zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976 do 1980	159
Govornik:	
Livio Jakomin	159
5. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976 do 1980	162
Govornik:	
Livio Jakomin	163
6. Predlog resolucije o temeljih zakonodajne politike republike	164
Govornik:	
Stane Boštjančič	164
7. Predlog zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino	167
8. Predlog zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v SR Sloveniji na področju zunanjetrgovinskega prometa	168
9. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih	169
10. Predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev	169
11. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju	169
Govornik:	
Pavle Gantar	170
12. Predlog zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma	171
Govornik:	
Pavle Gantar	171
13. Predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma	173
14. Predlog zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma	174
15. Predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo pri pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma	174
16. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komisije	174
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju	175
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani	175
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru	175

17. Vprašanja delegatov	175
Govornika :	
Rado Lipičar	175
Mara Rovan	180
18. Nadaljevanje razprave o uresničevanju družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980	181
Govornik :	
Vlado Šanca	181
19. Nadaljevanje vprašanj delegatov	182
Govorniki :	
Milena Rakčevič	182
Vlado Tance	183
Leopold Kejžar	184
Anka Tominšek	185
Marjan Gogala	187

51. seja — 20. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in poročilo te komisije	188
Govornik :	
Stane Pečnik	189

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 51. seje Zbora združenega dela	190
2. Razprava o raziskovalni dejavnosti kot sestavini združenega dela	190
Govorniki :	
Marjeta Šentjura	191
Štefan Nemeč	192
Miloš Kobe	193
Boris Bregant	195
France Tramte	196
3. Poročilo o delu Odbora za inovacije Socialistične republike Slovenije v letih 1975 in 1976	198
Govorniki :	
Vladimir Logar	198
Dr. Peter Gregorc	199
Dr. Milan Osredkar	201
4. Statut Raziskovalne skupnosti Slovenije	202

5. Predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci	203
6. Predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih	203
Govornik:	
Alojz Polak	204
7. Predlog za izdajo zakona o Seizmološkem zavodu SR Slovenije z informacijo o seizmološki problematiki v SR Sloveniji	204
8. Samoupravni sporazum o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet	205
Govornik:	
Tone Podjed	205
9. Predlog razdelitve dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije za leto 1977, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije	206
10. Osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije za obdobje od septembra 1977 do maja 1978	207
Govorniki:	
Zdenka Jurančič	207
Jolanda Slokar	209
Zdenka Jurančič	209
11. Vprašanja delegatov	209
Govornik:	
Stane Pečnik	210

Zbor občin

47. seja — 22. junija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 211
- Govornik:
- Jože Slatinšek 212

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 47. seje Zbora občin 212
2. Odboritev zapisnika 46. seje Zbora občin 214

3. Predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije za leto 1977	214
Govorniki:	
Marjan Oblak	215
Zvone Ponik	221
Milan Ogris	222
Viktor Hrastnik	223
Stane Kotnik	225
Marjan Oblak	227
Jože Kovačič	228
4. Poročilo o izvajanju družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji	229
Govorniki:	
Franc Tetičkovič	229
Oto Kampuš	230
Mihaela Verbič	231
5. Problematika odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republiki Sloveniji, s predlogom za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči	233
Govornik:	
Anton Ocvirk	234
6. Predlog zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva	234
Govornik:	
Dr. Dominik Komadina	235
7. Predlog zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu	235
8. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj	236
9. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu	236
Govornik:	
Sergej Bubnov	236
10. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena	237
Govornik:	
Sergej Bubnov	237
11. Predlog zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti	238
Govornik:	
Franc Bricelj	238
12. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov	239

13. Osnutek zakona o blagovnem prometu	239
Govorniki:	
Aleksander Škraban	240
Anton Ocvirk	242
Dr. Oldrih Zavrnik	243
14. Predlog za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino, z osnutkom zakona	243
Govornik:	
Jože Florjančič	244
15. Predlog za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij republike na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona	247
16. Osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev	247
17. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona	248
18. Predlog za izdajo zakona o prenehanju veljavnosti zakona o prisilni upravi nad zavodi in o začasni upravi nad organizacijami združenega dela v sestavi zavodov ter o prenehanju uporabe nekaterih določb temeljnega zakona o podjetjih v območju Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona	248
19. Dogovor o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju 1976—1980	249
Govorniki:	
Stojan Makovec	249
Oto Kampuš	250
Ivo Marenk	250
20. Osnutek zakona o dopolnitvi zakona o zagotovitvi sredstev za financiranje programa graditve stanovanj za delavce in funkcionarje v organih federacije v času 1975—1979	251
21. Osnutek zakona o zagotavljanju sredstev federacije za kritje stroškov, nastalih pri zatiranju slinovke in parkljevke	252
Govorniki:	
Janko Zabukovec	252
Zdenka Jurančič	252
Ivo Marenk	253
Janko Zabukovec	253
22. Osnutek zakona o dodelitvi sredstev kot pomoč Republiki Italiji iz sredstev stalne proračunske rezerve federacije	254
23. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje	254
— predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije	255
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani	255

24. Predlogi in vprašanja delegatov	255
Govorniki:	
Dr. Dominik Komadina	255
Dragan Mozetič	256
Sergej Bubnov	257
Drago Vresnik	258
Oto Kampuš	259

48. seja — 6. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	261
Govornik:	
Mihaela Verbič	262

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 48. seje Zbora občin	262
2. Odobritev zapisnika 47. seje Zbora občin	263
3. Izvajanje delegatskega sistema in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini Socialistične republike Slovenije	263
Govorniki:	
Milena Borovac	263
Dr. Boris Berce	268
Jože Jelovčan	270
Matija Pajnkhiher	271
Dr. Avguštin Lah	272
Manko Golar	274
Rudi Kocjančič	275
Janez Grašič	277
Slavko Kržan	278
4. Uresničevanje resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji	280
Govorniki:	
Mihaela Verbič	280
Franc Glavan	283
Matija Pajnkhiher	286
5. Predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona	288
Govornik:	
Lojze Janko	288

6. Predlog za izdajo zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona	290
Govornik:	
Lojze Janko	290
7. Predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih	292
Govornik:	
Ela Ulrih	293
8. Osnutek zakona o ravnanju z odpadki	294
Govornika:	
Jože Jelovčan	294
Danica Bresjanac	295
9. Osnutek zakona o uporabi določenega zneska dinarske protivrednosti zunanjega kredita, katerega uporabnik je federacija	296
10. Predlog zakona o ratifikaciji dunajske konvencije o civilni odgovornosti za jedrsko škodo	296
Govornik:	
Jože Šubic	297
11. Predlog zakona o ratifikaciji protokola o ekvivalenci spričeval, stopenj in diplom, ki se pridobijo v srednjih šolah, na univerzah in drugih izobraževalnih in znanstvenih organizacijah in institucijah v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji in v Republiki Indiji, med vlado SFR Jugoslavije in vlado Republike Indije	298
12. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Kopru	299
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani	299
13. Predlogi in vprašanja delegatov	299

49. seja — 19. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in poročilo te komisije	301
Govornik:	
Angel Slokar	302

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 49. seje Zbora občin	302
2. Odobritev zapisnika 48. seje Zbora občin	304

3. Uresničevanje družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980	304
Govorniki :	
Karel Sukič	305
Franc Svetelj	305
Matija Pajnkhiher	307
Tone Volčič	309
Štefan Hari	311
Vasilij Koman	311
Mara Žlebnik	314
Franc Štrakl	316
Zdravko Praznik	318
4. Predlog resolucije o temeljih zakonodajne politike republike	321
Govornik :	
Anica Popovič	321
5. Predlog zakona o Samoupravni interesni skupnosti Socialistične republike Slovenije za ekonomske odnose s tujino	326
Govornik :	
Milena Rakčevič	326
6. Predlog zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa	329
7. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih	330
8. Predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev	330
9. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju	330
Govornik :	
Anka Tomiňšek	331
10. Predlog zakona o prispevku za raziskovalno dejavnost v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma	332
Govornika :	
Dr. Anton Fazarinc	332
Franc Svetelj	334
11. Predlog zakona o prispevku za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za čas od 1. avgusta 1977 do 31. decembra 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma	334
12. Predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma	335
Govornika :	
Franc Svetelj	335
Dr. Anton Fazarinc	336
13. Predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo v pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma	336
Govornik :	
Anka Tomiňšek	336

14. Predlog zakona o prispevku za pokrivanje dela stroškov infrastrukture Železniškega transportnega podjetja Ljubljana v letih 1976—1980	337
G o v o r n i k :	
Bruno Korelič	337
15. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o združevanju sredstev organizacij združenega dela za financiranje prometne infrastrukture v letih 1976 do 1980	341
G o v o r n i k :	
Bruno Korelič	341
16. Nadaljevanje razprave o uresničevanju družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980	342
G o v o r n i k :	
Karel Sukič	342
17. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komi- sije Skupščine SR Slovenije	343
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju	343
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega so- dišča v Ljubljani	344
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru	344
— predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo	344
18. Predlogi in vprašanja delegatov	344
G o v o r n i k :	
Breda Cajhen	345
19. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih	347

50. seja — 20. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije	348
G o v o r n i k :	
Slavko Tornič	349

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda 50. seje Zbora občin	349
---	-----

2. Obravnava gradiva Raziskovalne dejavnosti kot sestavina združenega dela	350
Govorniki :	
Dr. Boris Berce	350
Dr. Avguštin Lah	355
Avgust Jeriha	358
Beno Zupančič	359
3. Predlog zakona o varnosti na javnih smučiščih	362
Govornika :	
Vlado Ūllen	362
Franc Filipčič	362
4. Predlog za izdajo zakona o Seizmološkem zavodu Socialistične republike Slovenije z informacijo o seizmološki problematiki v SR Sloveniji	363
5. Predlog zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci	364
6. Statut Raziskovalne skupnosti Slovenije	364
7. Samoupravni sporazum o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za blagovni promet	364
Govornik :	
Tone Podjed	365
8. Predlog razdelitve dela dohodka Loterijskega zavoda Slovenije za leto 1977, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije	366
9. Osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1977 do maja 1978	367
Govornik :	
Zdenka Jurančič	367
10. Predlogi in vprašanja delegatov	368

Družbenopolitični zbor

41. seja — 22. junija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov	370
2. Določitev dnevnega reda	370

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 40. seje Družbenopolitičnega zbora	371
---	-----

2. Poročilo o uresničevanju družbenega dogovora o oblikovanju in iz- vajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji	371
Govorniki:	
Stane Gavez	371
Zoran Polič	373
Jože Globačnik	376
Anita Žoher	377
Lojze Cepuš	378
Jože Božič	379
Terezija Štefančič	381
Ela Ulrih-Atena	382
Beno Zupančič	383
Zoran Polič	385
Beno Zupančič	385
Ela Ulrih-Atena	386
Beno Zupančič	387
Janko Česnik	387
Zoran Polič	387
Jože Globačnik	388
Ela Ulrih-Atena	388
Beno Zupančič	389
3. Predlog za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči s pro- blematiko odvetništva in druge pravne pomoči v Socialistični republiki Sloveniji	389
Govorniki:	
Zoran Polič	390
Miro Gošnik	392
Janko Česnik	395
Ivan Japelj	397
4. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o re- publiških upravnih organih, z osnutkom zakona	400
5. Osnutek odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev . .	401
Govornik:	
Lojzka Čotar	401
6. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje	402
— predlog odloka o soglasju k imenovanju vodje strokovne službe Skupnosti socialnega varstva Slovenije	402
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega so- dišča v Ljubljani	402
7. Predlogi in vprašanja delegatov	402
Govornik:	
Rudi Kropivnik	402
8. Nadaljevanje razprave o predlogu za izdajo zakona o odvetništvu in drugi pravni pomoči	404
Govornik:	
Janko Česnik	404

Pred dnevnim redom:

1. Razprava o stališčih v zvezi s štipendijsko politiko	406
G o v o r n i k :	
Zoran Polič	406
2. Določitev dnevnega reda 42. seja Družbenopolitičnega zbora	406
3. Odsotnost delegatov	407

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 41. seja Družbenopolitičnega zbora	407
2. Izvajanje delegatskega sistema in uresničevanje delegatskih odnosov v Skupščini SR Slovenije	407
G o v o r n i k i :	
Ludvik Golob	407
Teodora Krpan	412
Zoran Polič	414
Pavel Mermolja	417
Stane Gavez	418
Beno Zupančič	419
Tina Tomlje	421
Marko Bulc	422
Janko Česnik	426
Stane Markič	428
3. Uresničevanje resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji	429
G o v o r n i k i :	
Jože Božič	430
Teodora Krpan	433
Marjan Lenarčič	433
Lojzka Čotar	438
Tina Tomlje	439
Lojze Cepuš	440
Zoran Polič	441
Tina Tomlje	442
Jože Božič	442
Pavel Mermolja	443
Beno Zupančič	443
Marijan Breclj	444
4. Predlog za izdajo zakona o delovnih razmerjih, z osnutkom zakona	444
G o v o r n i k i :	
Ludvik Golob	445
Srečko Mlinarič	445
Rado Miklič	446
Štefan Štok	450
Emil Tomažič	451
Jože Pratengrazer	452
Zoran Polič	453

5. Nadaljevanje razprave v zvezi z uresničevanjem resolucije Skupščine SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SR Sloveniji	455
Govornik:	
Jože Božič	455
6. Predlog za izdajo zakona o organu samoupravne delavske kontrole, z osnutkom zakona	455
Govorniki:	
Slavko Kocjan	456
Iva Stepančič	458
Beno Zupančič	458
Slavko Kocjan	459
Ludvik Golob	459
Zoran Polič	459
Iva Stepančič	459
Pavel Mermolja	459
Cveto Majdič	460
Iva Stepančič	460
Zoran Polič	461
Beno Zupančič	461
Ludvik Golob	461
7. Predlog za izdajo zakona o referendumu in o drugih oblikah osebnega izjavljanja, z osnutkom zakona	461
Govorniki:	
Slavko Kocjan	462
Vladimir Logar	463
Stane Gavez	463
Slavko Kocjan	464
8. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega sodišča v Kopru	464
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Ljubljani	464
9. Predlogi in vprašanja delegatov	465

43. seja — 19. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov	466
2. Določitev dnevnega reda	466

Dnevni red:

1: Odobritev zapisnika 42. seje Družbenopolitičnega zbora	467
2. Uresničevanje družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980	467

Govorniki:	
Srečko Mlinarič	468
Vladimir Logar	471
Geza Bačič	473
Lojzka Čotar	475
Lojze Cepuš	476
Pavel Mermolja	477
Stane Gavez	478
Terezija Štefančič	479
Jože Bogovič	480
3. Predlog resolucije o temeljnih zakonodajne politike republike	480
Govornik:	
Janko Česnik	481
4. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih	483
5. Predlog odloka o dopolnitvi odloka o sestavi republiških komitejev	484
6. Osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1977 do maja 1978	484
7. Volitve in imenovanja:	
— predlog odloka o razrešitvi predsednika Zakonodajno-pravne komi- sije Skupščine SR Slovenije	485
— predlog odloka o izvolitvi sodnika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju	485
— predlog odloka o razrešitvi sodnika Okrožnega gospodarskega so- dišča v Ljubljani	485
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru	485
— predlog odloka o imenovanju namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo	486
8. Predlogi in vprašanja delegatov	486
Govornik:	
Miha Wohinz	486

Skupno zasedanje

Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Zasedanje — 22. junija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 489

Dnevni red:

1. Uvodna obrazložitev k poročilu o izvajanju družbenega dogovora o
oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki
Sloveniji 489

Govornik:	
Ela Ulrih-Atena	490
2. Uvodna obrazložitev k predlogu za izdajo zakona o Samoupravni interesni skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino z osnutkom zakona, k predlogu za izdajo zakona o Koordinacijskem odboru za organizacije združenega dela, ki opravljajo zunanjetrgovinski promet, ter o nalogah in pooblastilih nekaterih organov in organizacij v republiki na področju zunanjetrgovinskega prometa, z osnutkom zakona in k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiških upravnih organih, z osnutkom zakona	493
Govornik:	
Jernej Jan	493

Zasedanje — 19. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	499
--------------------------------------	-----

Dnevni red:

1. Poročilo o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1976 in prvi polovici leta 1977	499
--	-----

Govornik:	
Jože Zakonjšek	499

**Skupno zasedanje
Zbora združenega dela in Zbora občin**

Zasedanje — 22. junija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	510
--------------------------------------	-----

Dnevni red:

1. Uvodna obrazložitev k dogovoru o temeljih družbenega plana Jugoslavije za razvoj agroindustrijskega kompleksa v obdobju od 1976—1980	510
---	-----

Govornik:	
Milovan Zidar	510

S k u p n o z a s e d a n j e
Zbora združenega dela, Zbora občin in
Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije

Zasedanje — 20. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 515

Dnevni red:

1. Uvodna obrazložitev k razpravi o raziskovalni dejavnosti kot sestavini združenega dela 515
- Govornik:
- Dr. Milan Osredkar 515

S k u p š č i n a
Skupnosti socialnega varstva Slovenije

7. seja — 6. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Sporočilo pred določitvijo dnevnega reda 529
2. Določitev dnevnega reda 530

Dnevni red:

1. Razprava o predlogu zakona o spremembi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva, o predlogu zakona o spremembi zakona o socialnem skrbstvu, o predlogu zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti in o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o starostnem zavarovanju kmetov 530
- Govorniki:
- Slavko Kobe 531
- Tomislav Tosič 532
- Majda Gaspari 532
- Dolfka Boštjančič 532
2. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju 533
- Govornika:
- Anka Tominšek 533
- Nace Nagode 534

7. seja — nadaljevanje 19. julija 1977

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 536

Dnevni red:

1. Izvolitev komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja
Zbora uporabnikov in Zbora izvajalcev 537
2. Predlog zakona o prispevku za solidarnostno udeležbo pri pokrivanju
izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v letu 1977, ki ga plačujejo
zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma 537

Govornik:
Anka Tominšek 537
3. Poročilo komisij za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja . . 538

Govornika:
Miha Šepec 539
Vera Gabrijel 539
4. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o prispevku za solidarnostno
udeležbo pri pokrivanju izdatkov za starostno zavarovanje kmetov v
letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega
sporazuma 539

Govornika:
Tomislav Tosič 539
Anka Tominšek 539
5. Obravnava amandmajev Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR
Slovenije k predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o
pokojninskem in invalidskem zavarovanju 541

Govorniki:
Anka Tominšek 541
Perina Velikonja 542
Anka Tominšek 543
Mile Dedič 544
Anka Tominšek 544
Perina Velikonja 545
Tigrij Sokolov 545

S k u p š č i n a
Izobraževalne skupnosti Slovenije

16. seja — 20. julija 1977

Fred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 546

Dnevni red:

1. Izvolitev Verifikacijske komisije in poročilo te komisije 547
Govornik:
Jože Kristan 547
2. Predlog zakona o prispevku za usmerjeno izobraževanje v letu 1977, ki ga plačujejo zavezanci, ki niso sklenili samoupravnega sporazuma . . . 547
Govornik:
Jože Doberšek 548
3. Predlog zakona o organizacijah za izobraževanje odraslih 548
Govornika:
Vili Veršaj 548
Jože Doberšek 549

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Odgovorni urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

Obseg 580 strani

v 370 izvodih

aprila 1978

Z odločbo republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije, št. 421-2/72, z dne 28. 9. 1972, je edicija oproščena temeljnega davka od prometa proizvodov

